

[illegible]

I

Kyrie leyson Xpe Kyrie

Kyrie Gloria in excelsis

deo Et in terra pax hominibus bone voluntatis Laudamus te Benedicimus te

Adoramus te Glorificamus te Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam

Domine deus rex celestis deus pater omnipotens Domine fili unigenite ihesu xpe

et sancte spiritus Domine deus agnus dei filius patris Qui tollis peccata mundi miserere nobis

Qui tollis peccata mundi suscipe deprecationem nostram Qui sedes ad dexteram patris miserere

nobis Quoniam tu solus sanctus Tu solus dominus Tu solus altissimus ihesu xpe Cum sancto

spiritu in gloria dei patris Amen

Continet cartas 107 ... 20

... 4

N. Inv. 1278.

Inflamatus et accensus ... virgo sim defensus in die iudicii

Xpe cum sit hinc exire da per matrem me venire ad palmam victorie

Quando corpus morietur fac ut anima donetur paradisi gloriae

Kyrie ...

Kyrie ... leyson ... eleyson

[C]um venerit illa iudicii dies, et ap[er]-
[ti fuerin]t libri in quibus omnes mei co-
gitationes recitabuntur, domine
[qu]id tunc dimisso capite pre confusione
[st]abo coram domino trepidus et
[...]um terre dicetur. Hoc tempus et ope-
Quadam enim vi divina fiet, ut
[cuique] opera sua bona vel mala cuncta
[in memo]riam reducat, et mentis intuitu
[mira cele]ritate cernat, vel accusat vel excu-
[sat con]scientiam. atque ita simul et omnes
[et singuli] iudicentur. Iudicium faciet gestorum
[...]orum omnium, cunctaque cunctorum ceteris
[...]parebunt. Que enim nunc confiteri
[...]us, tunc manifestantur omnibus.
[...] dissimulando palpamus, tunc
[...] flamma comburet. Ignis ubi
[...]s pugnabit habens. Quanto
[...]minus expectat deus ut emendemus,
[...]tanto vindicabit si neglexerimus.
[...] insignita dei [...] decora
[...]militudine, desponsata fide, dota-
[ta ...], redempta sanguine, deputata cum
[...]pax beatitudinis, particeps rationis
[...] cum carne. Si diligenter consi-
[...]pos et nares, ceterosque meatus
[...] vilius sterquilinium numquam vi-
[...] singulas eius miserias enumera-
[...]que sic hospitata premis, pruriens
[...]ris, occupata passionibus, pol-
[...]dinibus, plena cum confusione
[...]a invenies. Attende homo quid
[...]es, quid eris. Fama, favor, plu-
[...]temalis. Opes et strepitus ubi
[...]d sit homo. Nichil enim aliud est
[...]perma fetidum, saccus stercorum
[...]num, post hominem vermis, post
[...] et horror. Sic in non hominem
[...]s homo. De superna beatitudine
[quo]modo possit ascendere. xxx.
[...]tas celestis, mansio secura, patria
[...]um continens quod delectat, populus
[...]ure, quoniam gloriosa dicta sunt de te.
Sicut letantium omnium habitatio
[...] pax, pietas, bonitas, lux, virtus
[...]estas, gaudia, letitie, dulcedo,
[...]s, gloria, laus, requies, amor
[...] dulcis. Que ergo nos auget

vesania vitiorum sicut absinthium. Huius
mundi sequi naufragium, vite labentis pa-
ti infortunium, superne ierusalem terre domi-
nium, et non magis consolare ad angelorum
societatem, sanctorum splendorem, regis potentis
sempiternum, superne glorie decorem. Sed ad
hec omnia quis idoneus? Perfecto [...]
tens, bonus obediens, amabilis socius, fi-
delis servus. Verus penitens semper in dolore est
deprehensis et in labore defuturis cavendis. Hic
plangit commissa, ne committat plangenda.
Bonus obediens dat suum velle et suum nolle,
ut possit dicere: Paratum cor meum deus pa-
ratum etc. Amabilis socius omnibus est officio-
sus, et nulli onerosus. Dominum servus, proximum so-
cius mundi [...] dominus. Fidelis servus in contem-
platione dei et custodia sui. Sed tu non intelliges
ad te custodiendum numquam sufficere posse tuam
industriam. Ad hoc tamen omnem [...] dili-
gentiam, et implora divinam clementiam, atque
angelicam expeta tutelam. Ihesum christum sicut
signaculum super cor tuum pone. Cum enim cor- christus
dis hostium custodit, et est ostiarius, ut per
illum ingrediantur et egrediantur omnes fa-
milie cordis, consequenter assunt milia mi-
lium angelorum ad fores exteriorum sen-
suum excubantium. Alienigena audet in- nec
trare terribiles illas acies propter ostiarii reve-
rentiam et angelorum custodiam. De dis-
cussione vite proprie et pura oratione. xxx.

Integritatis tue curiosus explorator,
vitam tuam cotidiana discussione
examina. Attende diligenter quantum pro-
ficias, vel quantum deficias, qualis sis in moribus,
qualis in affectibus. Haud cognosce te. Quam
multo melior es et laudabilior si temetipsum co-
gnoveris, quam si te neglecto cognosceres cur-
sus siderum, vires herbarum, complexiones
hominum, naturas animalium, [illegible]
di vel psallendum [illegible]. [illegible] exercitiis
cogitationum inutilium exterius relinque, cu-
ram exteriorum penitus obliviscere, ut soli
deo possis vacare. Fieri enim non potest, ut cum deo
alium loquatur, qui cum toto mundo et tacere
fabulatur. Intende illi qui intendit tibi, au-
di illum loquentem tibi, ut exaudiat te lo-
quentem sibi. Ita fiet ut divinis laudibus
soluendis debita reverentia et sollicitudine

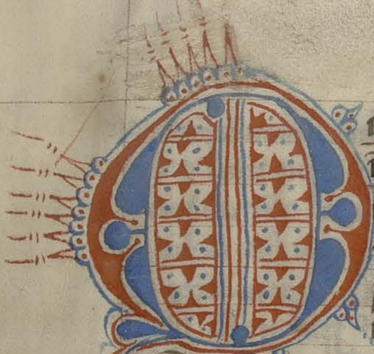
assistas. Si singula verba diligenter atten-
das non quod ego ista faciam dico. sed quod
facere vellem et non fecisse penitet et non facere
piget. O quam felix esses si spiritualibus oculis
semper intueri posses quo fruerentur principes
coniuncti psallentibus in medio. in quo videns
[illegible]tra qua cura quo vespertino in-
sunt cantantibus, assistunt orantibus, assi-
dent meditantibus. super sunt quiescentibus, pro-
videntibus et pausantibus presunt. Diligunt
enim conciues suos et eis congaudent con-
fortant instruunt protegunt provident quod in
omnibus. Ipsi enim desiderant adventum no-
strum qui devotius expectant civitatis sue
ruinas restaurari. diligenter querunt et
libenter audiunt bona de nobis. Sollici-
te discurrunt medii inter nos et deum nostros
gemitus ad eum fidelissime deportantes.
Non dedignantur esse socii nostri quia et ipsi
facti sunt ministri. Exultare eos facimus
quando ad penitentiam conversi sumus. Festinemus
ergo quantum devotius est eorum adimple-
re letitiam. Ve tibi qui terra desideras adiu-
vantium reddere ad luctum putas ne pla-
catas habebis in iudicio quos tanto et tam
sperato privare vis gaudio. Quod ubique bone

sit orationi insistendum et caritati studendum. Bernardus.

Ubicumque fueris intra temetipsum
ora. Si longe fueris ab oratorio
noli querere locum quoniam tu ipse locus es. Sicut
autem nullum momentum est quo homo non
fruatur dei bonitate et misericordia. sic nullum
debet esse momentum quo eum non habeat
presentem in memoria. Noli vilipendere
orationem tuam quoniam ille ad quem oras non vi-
lipendit. Sed antequam egrediatur de ore
tuo scribi eam iubet in libro suo. Et unum
e duobus indubitanter sperare debemus.
quoniam dabit nobis quod petimus aut quod novit
esse utilius. Cogita ergo de deo quicquid meli-
us potes et de te quicquid deterius potes.
Omne tempus in quo de deo non cogitas
hoc te computa perdidisse. Vaca ergo et ubi-
que tuus unus esto. Noli te rebus trade-
re sed commendare. Quocumque loco consi-
stas aliquem salutare mammonam versa. Ama col-
ligere tecum hic ita et in latitudine cordis
tui deambulans. In cenaculum grande

stratum proprio exhibe. Nichil aliud
scriptura nisi religionem amare et
vare et caritatem habere. Ego autem
sensibilis omnis anno ad lectionem
orationem. libentius volo legere
audire. Expectat me aliquis
voluntate loqui. ego vero librum
ille ut ille vellet et legendo in eo
tatis fructum pietatis affectum
nis fletum, iussatum utilitate
templacionem. Nichil tamen
dulcius sentit inde audivi se
sic mentem abstrahere mundi
temptationes roborat sicut
frequentat evangelium qui
abdit. Hinc inquit
bina sequentium personam pura

Sequitur vivas qui sedent esti
vernatione cum sedeat fili
cetera. Que est hic nova regene
.s. que sic explanguntur et vol
vet illa que ex aqua et spiritu san
poris futura reformatio spiritu
et corpore constans totus sim
totus simul resurgere non potest. dig
na prima que videtur potior
est anima prior ergo resurre
ctionis. presertim eo quod abeunt
is pena presentis unde et prius
di non molestias tollere carnis
venit quod in scripto manifeste
ius omnibus corpus exprimit
aut timuit presius aspicit custo
sic spiritua non sic filii hominum. sed
negligunt. animam autem carnem
tantes opera eius valitudini
voluptati. de scola proprio extre
dimiserunt hic. Tempus hic au
corporibus est assignatum. d
utique non voluptatis. At ve
carnem suam odio habuit
zelum huius absque scientia proce
ventur ab esse. Cum enim
e[...]animam pendeat. inde cum
quoniam salus anime pendere in
tempore sic respectus illius
omnis felicitatis quoque co
aut. Unde apostolus. Salus

Quia sc͂d͂m Augustinu
i epla ad volusianu
Scrutande sunt divi
ne scripture n͂c earu
superficie debem⁹ ee
contenti que ad exer
citacōm nr͂az ita modificate sūt ut alci⁹
se penetrari velint. Modus aut͂ dice
di ipe quo sc͂a scriptura contexit͂ quamuis
omnibus accessibilis sit. tn͂ vix paucis
penetrabilis pe ea tamē que aperte conti
net q̄si amicus familiaris sine fuco ad
cor loquitur indoctoꝝ. Penetrat͂ autē
sc͂d͂m Gregoriu libro. iiij. moraliu hec
scriptura assiduitate legendi vel audiendi
tn͂ sicut ignotoꝝ hoim facies intuim⁹
⁊ corda nescim⁹. ſz si eis familiari locucio
ne coniugim͂ usu colloquij eoꝝ eciā co
gitaciones indagam͂. Ita cu in sacro
colloquio sola hystoria aspicit͂ nichil ali
ud q̄a facies videt͂. ſz du huic assiduo
usu coniugim͂ eius intim͂ mentē q̄si
ex collocucōis familiaritate penetrimus
sc͂d͂m ipm. Multa quippe ut idm ait sup
ezechielē i scriptura aperte scripta sūt ut pas
cant puulos quedam vero obscurioribꝫ
sentencijs ut exerceant fortes q̄s cum
labore intellecta plus grata sint. nonnulla
autem in ea ita clausa sūt ut du non
intelligim⁹ agnoscentes nr͂e ifirma
tatitis ad humilitatē magis q̄ ad intel
ligenciā proficiam⁹. Hec ipe. Quare e͂o
penetrare non temptabo profunditatē
ūboꝝ sacri ewangelij q̄ nullatenus co
paro intellcm͂ meu illi sunt em̄ q̄daz
misterione ewangelica que ita de celes
tibꝫ loquit͂ ut solis illis sup̄mis auibꝫ
in patria sua p̄sistētibꝫ pateant n͂c
du nobis pegrinātibꝫ reserant͂. Sed
quodamō ad urbē incognitā p̄gens
procedam in h͂c ope aliq̄ de illa urbe
audies aliq̄ ex dictis scōꝝ colligens
aliq̄ ex rone pones sic ut n͂c sim one
rosus pro vertis n͂c obscurus latte in
digentibꝫ ad laudē ⁊ gliaz ihu x͂ meu
⁊ alioꝝ q̄z profectu. Ds aut͂ pp̄ius et
misericors dn͂s dirigē dignet͂ calamu ut
nichil obuiet katholice veritati. Ez tam

in h͂c aut i quocumqꝫ alio labore p̄ime
sc͂o quod absit reptu aliqd fuit insipi
dum aut veritati non submissum vel
piaꝝ auriu offensiuu illud volo hri
pro no scripto i nullo dissentiēs katho
lice eccie vel ipi⁹ de eminacōm n͂c voles
quolibꝫ dissentiē. Primā dn͂ica i adventu
Cum appropinquasset ihs ierosolimis
mt͂. xxj. Uniuersitatis creator ⁊
uniuersoꝝ dn͂s hoim vago sc͂o ⁊ profugo
sup terram appropinquare voluit ut collap
sum erigeret dampnatum obnoxiu etne
liberaret compeditu a vinclis pccoꝝu
absolueret ⁊ venire dignatus ē tam
q̄ medicus ad egrotos redemptor ad
venditos ad errantes via ad mortuos
vita venit non pdē ſz saluare cipere
no ligare qui eciaz cum appropinquasset
Ihlis que visio pacis dicit͂ docuit s͂m⁹
Remigiu p qua via ingrediat͂ cia
ad celeste visiom pacis et veniss; beth
phae q̄d interptat͂ domus vince et
significat ⁊ confessiom q̄ est medicina dep
dita restaurās ⁊ cautelis futuris p
ducās ad montē oliueti videlicꝫ ut
ondat sublimitate inē sue. Oleos
em̄ mīa interptat͂ noles apli⁹ totmē
i mīa sua misacōs suas. Ex quo acci
pit͂ istud documētu p̄mu ꝑ aduētu
dom̄ benignitas ipi⁹ et misericordia
huano geni ē ostensa aut em̄ dulcꝫ
doctor. Bn͂⁹ i sermone de epyphia do͂
Priusqꝫ appareret di huamtas latebat
ei⁹ benignitas apparuerat aut͂ po
tencia i reru creacōne apparebat sa
pia i eaꝝ gubnacōe ſz benignitas mīe
maxime apparuit i huamitate. Qui
dem ⁊ p̄us erat. Nam mīa dom̄ ab
etno. Sed vn tanta cognosci potuit
promittebat͂ ſz no sentiebat͂. Unde
⁊ a multis non credebat͂ ſz venit in
carne diuitus ut vel sic carnalibꝫ
exhibēt͂ et apparente huamitate be
nignitas agnosceret͂. Hec i͂e. Iste Aug⁹
sup Johēz dicit quod nulla causa ve
niendi fuit xp̄o dn͂o nisi pccores sal
uos face͂. Et subdit. Tolle morbos
tolle vulnā ⁊ nulla ē medicine. H͂ i͂e.

Triplice aut̃ eius adventu ĩvenimꝰ
videlʒ ad homines. In homines. cõt̃ hoĩes.
Ad homines quidem indifferent̃ nõ aut̃
ĩ homines ꝛ cont̃ homines. Primus ꝛ tãn
noti sũt vt pote manifesti. Secũdus spi
ritualis ꝛ occultus in quo delectabiliter
dormit qui eũ meruit. In priori quidẽ
mũdus visus ẽ ꝛ cũ hominibus cõu̾satus
ẽ. In posteriori vͦ videbit eũ omis oculꝰ
ꝛ qui eũ pupugerunt. Medius occultꝰ
est in quo eũ soli in se ipsis vident electi et
salue fiũt aĩe eoꝝ. Sequit̃. Misit dii
os disciplos. Quia misit duos ordĩes
p̃dicatoꝝ vnũ ad iudeos. Alteꝝ ad ge
tiles. Vel duos misit ꝑpter sacramentũ
geminę dilectionis scʒ dei et proximi. Aut̃
duos ꝑpt̃ vinculũ ꝯane societatis. Ve em̃
homini soli quia si ceciderit ꝛ nõ hʒ sub
leuãtẽ aut̃ Sapiens hentur v̾ba de statu monachoꝝ capitulo secũdo. Vel duos
quia minꝰ quã int̃ duos caritas h̾ri
nõ pt̃. Seu duos vt in ore ad minus
duoꝝ stet omne v̾bum. Misit autem
duos disciplos suos vt designet qꝛ
ex multitudine ire sue p̃dicatores et
doctores p mũdũ spargit sic ex magni
tudine ire diuine t̃les interdũ subt̃hunt̃
iuxta illud Linguã tuã faciã adherere
palato tuo qꝛ domꝰ exasperãs est.
Unde sicut sic sterilitas agroꝝ cor
poraliũ ꝛ defectus victualiũ pluuie et
arefactio fontiũ ꝛ fluminũ signa sunt
ire di. Sic defectus victualiũ spiritualiũ
ꝛ pluuie spũalis sũt signa ire dei qꝛ
defectũ cõminat̃ dñs ingratis Amos
viij. sic inquiens Mittam famem ĩ t̾ra
nõ famem panis ꝛ sitim aque s; audiẽ
2 di verbum di. Ex hoc aut̃ qꝛ dñs
misit dat̃ intelligi documentum. Nõ
ẽ ydoneus p̃dicator v̾bi nisi missus
a deo probat̃. Ꝑ illud ap̃li quo p̃dicabunt
nisi mittant̃. Triplicit̃ aut̃ quis mit
titur a deo. Primo cũ euidẽcia miraculoꝝ.
Sic dñs misit Moysen qui fecit ĩ egyp
to cont̃ pharaonem ĩ exitu filiorum
isrł miracula. Secũdo ꝑ scripture testimoniũ
sic missus ẽ iohes baptista. Unde
ipse de se scripture testimoniũ ꝑtulit
dicens Ego vox clamantis in deserto parate
viã domini. Tercio p̃latoꝝ patentiũ ordina
tiones aut̃ instrumenta ꝛ sic ad doctores
sacerdotes diriguntur a p̃latis hec hentur
extra de sentenciis Cum ex iniuncto Ex
quo pʒ qꝛ auctoritate ꝓpria nulli licʒ p̃
dicare Vñ btus Thomas xij. q̊libet
q. xxviij dicit Qꝛ nullus quantũcũqʒ sãe
magne vel quãtecũqʒ sc̃itatis nisi mis
sus a deo vel a p̃lato p̃dicare pt̃. Et
rõnẽ reddit qꝛ nullũ agens natũ est
agẽ nisi supra debitã materiã p̃dicaco
aut̃ ẽ exhortaco ꝛ doctrina si sit pub
blica respiciẽs totam eccãm. Totũ aũt
eccã ꝛ cura publica eccãe cõmissa ẽ
p̃latis et ideo nullus debʒ aliquid ex
cere quod requirit auctoritatẽ publicã
nisi auctoritate p̃lati. Et si arguit̃ h̾etici
Quia p̃dicare ẽ bonũ alij facẽ s; de
bemꝰ bonũ operari ad omnes ad Galath.
v. Undet btus Thomas licʒ cuilibʒ facẽ
boñ proporcionatũ nõ aut̃ q̊dcũqʒ bo
nũ. Et si itm̃ inducant illud Eccliastes
Unicuiqʒ dñs mãdauit de proximo. Verũ
eciã qꝛ dñs mãdauit monẽ p̃uata
monicione et familiari sicut ipsi. Aperi
unt̃ igit̃ h̾etici oclos ꝛ hic ad videndũ
nẽ vsurpent sibi officia sacerdotũ nẽ se
ingerant cũ ad hoc nõ sĩt missi ad
p̃dicandũ. Misit itaqʒ duos disciplos
dicẽs eis Ite in castellum quod cont̃
vos est. ꝛ ṽlez despectiue castellũ appel
lans. Allegorice vero significãs mũdũ
pugnantẽ viciis cont̃ deũ esse despi
ciendũ. Tum qꝛ omnia mundana tñse
unt velud vmbra Sapie v. Tum qꝛ a
ea que mũdi sũt deo aduersant̃. Vñ
Jacobi iiij dicit̃ Qui voluit ẽẽ ami
cus huiꝰ seculi inimicus dei cõstituit̃.
Tum qꝛ mundus remiĩt dñs s; crucia
at iuxta illud Ecclie. x. labor stultoꝝ
affligit eos. Tũ qꝛ delectaco in mũda
nis facit sepeliri suos suos ĩ inferis.
Unde diues epulo sepultus legit̃ ĩ
inferno Luce xvi. Ex quo accipitur istud 3
documentũ. Mundi gloria ꝛ ipius ob
lectamenta sũt a veris xp̃i cultoribus
contempnenda. Ait em̃ Bernhardus ĩ sermone

de vigilia domini. Vilis est et ad inclplu va
lis mudialis cosolaco et quod magis
metuend(um) e(st) etia(m) v(er)e ac salubs cosolaco
nis impedimetu(m) q(ui)d em hic nisi labor
et afflicco sp(irit)us Et paucis interpositis
sit se h(abe)nt vniusa sub sole vt nichil sit
i eis v(er)e iocudu(m) s(ed) ab vno semp(er) velit ad
aliud ho solac(io) vicissitudine releuetur
ome siquidez laboris remediu(m) altius
labor i(n)uiau e(st) nemo i hoc seculo nec(essari)o
q(uo)d wlt h(abe)re p(ote)t q(ua)ndo quid(em) n(e)c iustus iu
sticia saciat(ur) n(e)c voluptuosus voluptate
n(e)c curiositate curiosus nec ambiciosus
i(n) a(n)i gl(or)ia Et i(n)t(er) aliquib(us) interpositis
Sicut ligmis deficientib(us) ignis deficit
sic mudus t(ra)nsit et concupiscencia eius h(ec)
i(lle) Item aug(ustinus) sup ps(almo) centesimo xlix.
Inanis gl(or)ia hui(us) seculi fallax e(st) i(n)fruc
tuosus labor p(er)petuus timor periculosa
sublimitas iniciu(m) sine prouidencia finis
su(m)ma h(ec) i(lle). Hec ad amand(um) mudum
alliciat coloratis zophysmatib(us) corda
subuertit Inquit em(m) Inludis et ludica
te ex(er)ceas i ciatorys delecteris vt dicant
te homines esse affabilez tractabilez et
beignu plus em conquires hom(inum) a(m)ic(iti)as
et (con)sequis alta sedem vel hebis gl(or)iaz
aut sic suggerit Age bona cora(m) oc(u)lis
hom(inum) vt bonus dicaris vt sa(n)c(tu)s et venera
bilis ab om(n)ib(us) p(re)dicaris vt di eleccius vo
ceris vt nemo te contempnat nemo re
spuat s(ed) vniu(er)si debitu(m) tibi honorez p(er)
soluant Ez mirum vt ait Ambrosius i
suo pastorali no(n) e(st) tanti gaudy excel
sa tenere q(ua)nti amoris meroris e(st) de ex
celsis corruere Nec tanta gl(or)iaz sequi
post victoriaz q(ua)nta ignominiaz sequi p(os)t
ruina(m) Sequit(ur) Et statim invenietis a
sina(m) alligatam id est iudaicu(m) p(o)p(u)l(u)m iugo
assuetu(m) et pullu(m) cu(m) ea p(ri)m(u)m videl(ice)t gen
tilem p(o)p(u)l(u)m a freno correctionis solutum
et lasciuu(m) et cuei dei noticia alienu(m) Aut
p(er) asina(m) alligatam intelligi(m)us a(n)i(m)az pec
catrice(m) que alligata p(e)cc(at)o no(n) nisi p(er) diui
na(m) misericordiam absoluit(ur). Omis ei homo
an(te)q(ua)m peccat habet liber(um) arbitriu(m) si velit
sequi voluntate(m) dyaboli an no(n) Si vero
peccando se op(er)ib(us) eius agendis obliga

ueit no(n) est i p(otes)tate sua vt resurgat sic
em navis fracto gubnaculo ducit(ur) vbi
tempestas impulerit [illegible] Sic homo
diuine g(ra)cie p(ri)uatus au[illegible]xilio p(ro)p(ter) pec
catu(m) non quod wlt s(ed) [illegible] ad quod a
dyabolo impellit(ur). Vn(de) boeci(us). iiij. de
(con)solac(i)o(n)e ph(ilosophi)e Non facit q(uo)d optat
nisi d(omi)n(u)s p(ro)ssus iniquus Ez cur g(ra)
cianus. xxiiij. q. i. c. hys auctori(ta)tib(us) ipse
ostend(it) Quia i peccatore et maxie scisma
tico ex(com)municato vel h(er)etico habet dyabolus
p(otes)tatez sic aliquis i pectore suo s(us)pullus
ud i(n)domitus significat homines qui
nullis frenis wlt ligari. Vadens post
concupias suas vti pullus p(er) campos
Ome onus bone occupacionis aut sollici
tudinis abiciens de quo p(er) Job xi.
Vir vanus i sup(er)bia erigit(ur) et tam(quam) pul
lu(m) onagri se liber(um) natu(m) putat
Ex quo assumit(ur) istud documetu(m) [illegible]
Inniibens voluntati p(ro)p(ri)e facile i mul
ta pecca impingit aut cadit Ait em B(er)n(ardus)
i quibusdam s(er)mo(n)ib(us) Op(ro)p(ri)a voluntas p(ri)o
subtrahit se(ipsa)m et subducit ei(us) dnacio
m cui tamq(uam) auctori s(er)uire debuerat du
efficit(ur) sua s(ed) addit adhuc et quod mi(nu)s
e(st) omnia q(ue) que di sut tollit et diripit.
Et ali(qui)bus interpositis Ip(su)m autez et q(uo)d
i ipa e(st) di(vi)n(u)m p(er)imit p(ro)p(ri)a voluntas omio
em vellet p(e)cc(at)a sua aut vindicare no(n)
posse aut nolle aut nescire wlt ergo
eu(m) no(n) e(ss)e deu(m) q(uan)tu(m) i ipa est q(ui) eu(m)
aut i potentez aut i iustu(m) esse aut in
sipiente crudelis plane et omnino exe
cranda malicia que di potencia(m) iusti(ci)a(m)
sapia(m) p(er)ire desiderat. Hec i(lle). Et ob h(oc)
non mir(um) q(ui)a effirmis fra(gi)lis facile h(abe)t vel
illud pecc(at)um (com)mittit h(ec) adu(er)sus deu(m) a
p(ri)ncipio bellu(m) (com)misit s(ed) recadit nec
adiciet vt resurgat hec e(st) immica d(e)o
Nam ad belland(um) co(n)t(ra) o(mn)ipotentez cui
nichil p(ote)t resistere consurgit hec sola i
inferno punit(ur) et torquet(ur) Vnde B(er)nhar
dus i s(er)mone de lep(ro)so Naaman Quid od(it)
d(eu)s aut quid punit p(re)ter voluntate(m) p(ro)p(ri)a(m)
cesset voluntas p(ro)p(ri)a et i(n)f(er)nus no(n) erit i(n)
em ignis i(lle) desiuiet nisi i p(ro)p(ri)am volu
tatez Hec i(lle). Voluntatez vero p(ro)p(ri)am i

telligē que nō est qui cū deo ⁊ hoīb
ꝫ tm̄ nrām. qm̄ qd volum⁹ nō ad ho
norē dei [illegible] nō ad vtilitatē fratrū
ꝫ ppter [illegible] nos̄ ⁊ ipos facimus
non intēde[illegible]tes placē deo et pdesse
fribus ꝫ satisfacē ppriis motibus aīoꝝ
sīm ipm. Vltīa igit attēderet qui vo
lūtatē ppriam sectantes sic indurati ce
catiqꝫ sūt vt crudelia enormia ⁊ hor
ribilia cōtra deū ⁊ ꝓ̄am etiaz cōmitē
do dō qⁱ ps̄ placē cōtendūt nō em̄
pmittūt. quid agūt nec fine quis eos
sequet attēdūt nō sinūt eos cor du
ritatē intelligē a rectā via cogitatē eo
qd cor durū semetipm non exhorret
cōpunctione scindit nec pietate mollit
nec mouē pcib⁹ nimis nō cedit flagel
lis induratē. Et scdm̄ brn̄ in libro de cō
sideratōe Ingrātū ē ad bnficia ad
cōsilia infidū inuerecūd⁹ ad turpia
impauid⁹ ad picula inhūanū ad hūa
na temerariū ad diuina ptitorꝝ oblius
cēs pn̄tia negligēs futura nō puidēs
et vt ī breui cūcta horribilis mali con
plectar ipm ē quod nec deū timet nec
hoīes veret. Hec ipe. Quare nō mi
rū qꝫ hoīes duri cordis ꝓ̄stim hijs
tpib⁹ irām dī cōtinue accumulant et
ī statu pdicōis ifelic͡ter miserabili vt
iusto dei iudicio puniat intēsius pro
spant. ¶ Subdit. solute et adducite
michi. solute a pctīs scdm̄ glosā int
linearē. Et iuxta id Mt. xviij. Quodcūqꝫ
solueritis sup trā erit solutū ⁊ ī celis Et
adducite mi p cōfessionē. Na scdm̄ Rem
giū. Cū sacdos a vinculo sathane ab
soluit pctōrē debꝫ ipm alligare vin
culo pceptorꝝ domī ⁊ quasi iumētum
p capistrū adducē ad ihm assiduas ei
crebras qꝫ isultatōs mones exhortās
et increpans pie tamē īfundendo vi
nū correctōis ⁊ oleū ꝯpassiōis Vinū
iustic͡e dei et oleū mīe ipius. Ex quo ac
capit tāīus docu͡m Nullus sacdos a
pctīs absoluit nisi cōmissus a deo vel p
lato. Disponit em ī capło Grē epus li
bro vi. Qm̄ nulla cōsuetudine pt in
troduci qd aliquis pt sui suꝑiorīs li
cētia possit ꝫ ydoneū cōfessorē eligē q
eū possit absoluē vel ligāē pquod pꝫ
qd errant qui sacdotib⁹ alienis ad hoc
non habentib⁹ licētiā aucte vel ab ho
mīe hec ē suꝑiore cōfitent. Pꝫ etiā qd
vnus sacdos aliū sine licētia sui epi
vel plati non soluit. Itē sbditus vni⁹
prochie nisi de supiorꝫ vel plati sui
licētia absoluē nō pt Itē mōchus lꝫ
ligatā ptātē clauiū nec absoluit nisi
sit licēciatus ab hoīe ad hec vel a iure
hec pbant p c. Omīs vtriusqꝫ sex⁹
de pe. ⁊ in missionib⁹ ⁊ p̄mo vsū Grē qs
vbi disponit. Siquis velit ex causa
legittīa alieno sacdoti cōfiteri postu
let licētiā a pprio sacdote. Nam aliter
absolui non pt ppriū vō sacdotē ītel
ligē ppriam Epm plebanū ppriū et mō
chū pn̄tatū aucte vel ab hoīe licē
ciatum. Pro isto facit qd ponit btūs Thōs
xij. quolꝫ q. xx. vbi ī fine qōnis dicit
qd absolutio penitētis nō pt fieri p nisi
ptāte iudiciaria. Non habens autē
curam aīaꝝ nō hēbit hāc ptātem.
Hec ille. Et si quis queit an aliquis pos
sit cōfessiones audiē ex indigencia
ꝓ̄pe sine volūtate ꝓ̄pri plati. Ad qd
r̄ndet scdm̄ btm̄ Thōm xij. quolꝫ q.
xxxj. Quod potit ex indigētia ꝓ̄pe vl
epi Vnde sicut eps pt omēs cōfessiōs
audiē etiā cōtra volūtatē prochialis
presbiti. Sic ⁊ ille cui eps cōmittit et
multo magis si ꝓ̄pa cōmittit scdm̄ ipm
ibidem. Et si quis vobis aliquid dixerit
hoc ē si quis obediam corde negare
voluēt dicite .i. nō desistatis a pdicādo
trā scdm̄ Gregoīm ī omelia. Cum
malorꝝ puersitatis crescit nō solū fran
gi pdicatio non dꝫ. ꝫ etiā augeri. Hec
ipe. Nisi forte oues vtēnt ī lupos vl
qn̄do videit doctorꝝ rabiem ī tantū
processisse vt accipiat pctū ī iudicio
pauperes deuitet ī portis ⁊ audiē cō
tempnat ⁊ oīa pro munib⁹ faciant
tūc etiā taceat ne det scīn canibus
aut videat proicere margaritas an
porcos qui cōuersi cōculcent eas.
Sꝫ nitet Jerō dicente. Solus sedeba

qꝛ amaritudie repletus su si in p̄om̄
sup xii pphas Habent vba i canone
Cn̄do. xi. q. iii Cum dn̄s op⁹ habz
na abus eius ē ꝯusio pctoris Iuxta
id Iohis. iiii. Ego heo cibu manducaē
quē vos nescitis sꝫ ꝯusiom sama
ritanoꝝ sc̄dm glosam inꝯlineare ibi
6 dem Et ꝯfestim dimittet eos Ex
quo elicit doc̄umētu Omē v̄bu x̄
implei ē nccē xpo dicente Celu ꝛ
tra tn̄sibunt vba aut mea nō tn̄sibt
Preterea xpus ē ds sꝫ aput deu loc
non hꝫ est ꝛ postea nō igi ꝯuis em
isc̄ptur ds mutasse snaꝫ sua videa
Vt pꝫ ysa. xxxviii. vbi ppha ysaias
dixit Ezechie dispone domui tue qꝛ mo
rier tu ꝛ tn̄ ezechias tunc non ē mortu
us sꝫ additi sut ei an̄i quidecim sꝫ p
prophetam dn̄s dixit quo tpe ipe moi
mereba placitatez v̄o ine i morte
eius distulit ad tpus quod an secla
pscivit Ainitio ꝯpe fca ē i homie no
ī d̄ō. Nec ppheta fuit fallax qꝛ tpus
mortis inotuit quo vir i moi mereba
Nec diuina statuta ꝯuulsa sut qꝛ vt ex
largitate dei anni vite crescent hoc
qꝫ an secla pscitu fuit atqꝫ spaciu vite
quod i pmate fois ē additu sine ar
gumeto pscientie fuit intus statutuz
Hanc matiaꝫ tractat Greg. xii moraliu
sup i v̄bo Costituisti t̄mos eius qui
pteriri non potit Simile ponit xii.
moraliu vbi etia dr Cu i d̄ō nc ptita
nec futura repiri queut sed cuncta mu
tabilia mutabilr durant ꝛ que i seipis
simul existē non pnt illi simul oīa
assistut nichil qꝫ illi ptit quod tn̄sit
qꝛ i etnitate ei⁹ non ꝯphensibili cuc
ta voluunt sclorꝫ tn̄seuncia manent
ꝛ cū̄ euncia stant Sꝫ du tra nos queda
prospa et adv̄sa vaiant i eo qd nos
mutam qi eius ca nos mutatu ciuiu
suspicam. Hec i Sequit Hoc aut
totu fcm ē vt ad impletē qd dcm ē
p zachaiaꝫ pphām dicente Eya dicite
filie syon id ē militanti ecclie que ē
filia ecclie triumphantis Dicut em fi
lia syon hoc ē turris illius protegere
aqua protegit sicut ā mre Sic mili
tans Eccia sic a mre protegit ab ec
clesia triumphante dicite pdicatores
nō tacete. Ysaias em de taciturnitate
penitendo dixit Ve michi si nō ewn
gelizauo Et p ezechielem ꝯminat
pastoib̄ ꝛ pdicatoib̄ tacetib̄ dn̄s i
quiens Sāguine eius de manu ei⁹
tua requira Ecce rex tuus venit tibi hc
ē advtilitē tua si credis i deu si vero
non credis ꝯt te Mansuetus vt a
met vt non p potēcia timeat sc̄dm
glo. inꝯlinearez Sedens sup asinaꝫ
et pullum sub iugalis Sedē em cep
iudea ꝛ cinde tn̄stulit se ad ppl'm qꝛ
ppter nigritudine iudeoꝝ ad gentilem
ppl'm tn̄smigrauit Hh siquidem ē sin
gularis ppheta adiudeoꝝ ptinaciā ꝯ
futandam. Discutiant em iudea plegis
volumia rimentr i Cronicis ꝛ nusqm
invement nisi in xpo hanc ppheciam
ee impletā Sꝫ cur non crediderut
nimirꝫ qꝛ excecauit eos invidia et
malicia eoꝝ quod viciu invidie ē dya
bolicu quo sol⁹ dyabol⁹ ē reus No
em dicet vt dapnet adulteriu co
misisti furtu fecisti villā alienā ra
puisti sꝫ homi tm̄ invidisti Hec ille
Invidi igit ꝯmuis a pncipio bonu
vel virtutez ꝯgnouerant venenati
tunē invidia ipaꝫ psequit eo qꝫ ꝯuis
est reis virtus ad videndu Et hinc ē qꝫ
vita xpi sinit dispar a studiis Iudeoꝝ
et dissimilis ducti invidia xpm qui
est virtus non poterant sustinē Ex
hc aut loco vbi ponit dicite filie sy
on accipite filie syon accipit istud do
cumetu. Diuina bonitas nuncios suos
dirigit ad aiam vt ꝯta de adventu di s
denotu occurat qs inaꝫ meat ꝯuis
em celu tra mare ꝛ oīa que i eis
sut incitant aiaꝫ ad amandu et quē
du deu Nichilominus tamē spuales nu
cios dirigit deus vt dicant ei Ecce rex
tuus venit tibi dicite igit pdicatores
et doctores aīē ad ymagine dei facte
qꝫ paratus ē ad ꝯciam sua licꝫ peccatrē
suscipe du mō ipa ingemiscens de os

sensa. Velit enim gratiam suscipere. Dicite
b. quod tantum eam amavit quod pro salute eius
de illa occulta habitatione et invisibi-
li ad yma descendit et visibilis apparuit.
Dicite sibi quod per eam crucem ascendere
et mortem subire temporalem voluit et lan-
cea latus perforari sustinuit. Dicite filie
syon quod paratus est gratiam tenere ream
cordi suo vel intimis infundere ac creaturam
tam et infusam concurrente libero hominis
arbitrio adaugere. Constitue quippe graciam
suam donavit sed non dabit nisi se ad re-
cipiendum illam et adventum dei suum dispo-
suit. Dicite adhuc b. quod quamvis me multi-
plicatis irritavit sudorem meum vanitate
peccatorum provocavit et mala malis ad-
didit et dampnari eternaliter nisi conversa fuit
debeat quod si ad me penitendo conversa fuit
b. offensam omnem indulgeam revertente
tenui suscipiam nam ego hec ipsam diu exper-
tavi torpente ut amplecterer redeunte
et docere errantem. Dicite b. Ecce rex tuus
venit mansuetus qui tandem in iudicio
veniet tremebundus. Ideo bonitas dei ad
primam eam emolliat et disponat nisi ei
disposita fuit lumine gratie ream non intra-
bit. Unde Hugo super ix. celestis ierar-
chie. Sicut in nostra potestate non est ut divine il-
luminationis donum nobis offeratur ita
non nisi in nostra potestate est ut oblatum sus-
cipiat. Hec ille. Opus enim boni duo
constituunt gratia et liberum arbitrium nam
ut ait Gregorius xxxiii. moralium. Bo-
num quod agimus et dei et nostrum est dei per
prevenientem gratiam nostrum per obsequens
liberum arbitrium. Hec ille. Quamvis autem
primam gratiam nullus mereatur potest tamen
quis se habilitare ad illam faciendo
quod in se est quia nulli gratia denegatur.
Statim namque divina misericordia offert graciam
dum salva iusticia possit offerri quia
alias fieret iniuria divine iusticie si ei
daretur gratia in quo adhuc esset obex
peccati. Et ideo si obicem ponis quod dei gratiam
non habeas non mireris. Sequitur. Euntes
autem fecerunt sicut preceperat illis ihesus. Et
merito quia quod precipitur imperatur quod im-
peratur necesse est fieri. Adduxerunt asinam

et pullum cum ea ubi trahitur argumentum
quod ad veram obedienciam non sufficit facere
quod precipitur sed sic ut precipitur. Duo enim
mandantur facere et sic facere et ideo uno non
impleto mandatum non est impletum de do-
lo contumacia cum dilecti. Et imposue-
runt super eos vestimenta sua et eum desuper
sedere fecerunt et pensanda sunt hec ver-
ba. Nam ideo quod dicitur euntes ecce obe-
diencia quia euntes fecerunt ecce constan-
tia quia fecerunt sicut illis preceperat ihesus
ecce prudencia et adduxerunt ecce
perseverancia et imposuerunt vestimenta
sua et eum desuper sedere fecerunt ecce labo-
ris fructus et victoria. Aut euntes dis-
cipuli predicatores ad dyabolica servitute
solvunt. Imponunt vestimenta christi quia bo-
nos mores instruunt et fidem informant
desuper christum sedere faciunt quia ministerio eorum
ipsos regnare cum christo procurant. Ex
hoc loco accipitur istud documentum. Non debet
predicator alia facere aut loqui nisi sicut
recepit in commisso. Hic enim dicitur fecerunt
sicut preceperat illis ihesus. Cepit enim ihesus
facere et docere. Et quia omnis christi actio est nostra
instructio omnis predicator mandatum acce-
pit a deo ut que recta sunt agat et age-
do melius operibus quam verbis ad bona a-
genda accendat. Oportet equidem ut
legitur in canone Oportet. viii. q. i. eum
qui docet et instruit animas rudes talem
esse ut pro ingenio discentium semetipsum
possit aptare et verborum ordine pro au-
diencium capacitate dirigere. Et ibidem
subditur debet esse eruditus et doctus
irreprehensibilis maturus pavidus id est
timens peccare. Hinc beatus petrus scri-
bens credentibus epistola i. petri primo ait
Parati estote reddere racionem omni poscen-
ti de ea fide et spe que in nobis est.
Hinc Ioseph in levitico ait. Duo sunt pon-
tificis opera aut a deo discat legendo di-
vinas scripturas et sepius meditando
aut populum doceat sed illa doceat que
ipse a deo didicit non ex proprio corde vel
ex humano sensu sed que spiritus sanctus docet.
Et si forsitan olim peccatis pollutus sci-
enciam acquisierit et morum alterum primum

tatus fuerit predicatoris assumat officium despicit xpi vita porem sua predicato no debz. Nam Aug' tractans illa vba ys' vij et malachie. iij. Cum exaudiero eos dabo eis virtute spus mei et implebo eos iudicio meo et fortitudine sic ait Animadvertite ipum loco posse post pctm si tamen pxima vicia digna penitencia abluerit. Vn dauid post adulterium et homicidium loquitur in ps'mo Asperges me ysopo et mudabor lauabis me et sup niue dealbabor nec sua tm puritate contentus est sz infert Redde m leticia salutaris tui et spu principali confirma me id est spm prophandi id de quem amiseram peccando duz hoc fecit docebo iniquos vias tuas et impij ad te cuertent' Plurima aut turba strauerunt vestimenta sua in via quia sci mres corpos carne qsi vestibus exeuntes simplicib' viam suo sagne per' parauit. Alij cedebant ramos de arborib' et sternebat in via qz vba ac s'nas deditis scor patrz ex pauit et exempla sce cuersacionis simplicibus in exemplu viuendi pponut Turbe aut que pcedebant et que sequebant clamabant dicentes osana filio dauid bndcus qui venit i nomine dni dom em pcedenciu fideliu e vna vox laudandi deu qz fides vna et merces vna. Ex h' loco accipit' vlti' docu'' vna et eadem fides fuit antiquor scor et modernorum. Vnaqz pmitiua et moderna eccia Nullus ei e saluatus nisi p mediatorem di pris et hom ihm xpz Vn Aug' i libro de corr. et gra. Illa fides sana e qm credim' nullu hominem siue maioris siue puie etatis liberari acontagio mortis [illegible] nisi pmediatorem di et hom ihm xpm. Igit' opz q hor qui saluandi fuerant aut sut sit fides vna Bed q' sit vna et eadem eccia pmitiua et moderna pz p btm Thomam in q lib' q. xix vbi tenet q eadem e mud eccia q tue erat et que nc est qz eadem e fides et eadem fidei sacrameta et eadem professio Vn dicit Aplus Diuisus e xpus absit Hec i' Item probat' p id math vltio vbi xpus dixit Ego sum vobiscu sum vsqz ad ssumatom secli h' em non intelligit' de aplis quia omes mortui sut et adhuc sclm no e ssumatu. igit' debz intelligi sic Ecc eccia sine intermissione subsistebat in vigore nec vnqm desiit nec desinet vsqz ad ssumatom seculi iuxta pmissu veritatis quod non fallit. Ex quo pz qm stulte qm insensate heretici modni dicunt ritu [illegible] Ecciam multo tpe defecisse et cotra pmissu xpi quod assistet semper eccie exem anticu fuisse quos reuera cu horribili calupnia in finis expectat et ideo no calupniment xpm fl'm dixisse sz cum pribus pcedentib' et modernis scis ac eccia katholica vnitate correcti ad laudand' deu et colend' se pparent vt salute cu ceteris fidelib' i obedia ecclesie katholice psistetib' cosequnt' Qua nobis cocedat dei filius p nob hō fcus p secula bndcus Amen

Erunt signa dnica ii Aduentus in sole et luna et stellis luc. xxi. 2

S'm btm Greg' Come dns ac redeptor nr paratos nos invenire desidans senescente mudi q mala sequntur denunciat vt nos ab eius amore cpescat. appropinquate eius t'mo qnte pcussiones pueniat innotescat vt si deu in tranquillitate time nolum' vicinu ei' iudiciu vel pcussionib' attriti timea' Hec i' Erit inquit dns signa i sole et luna et stellis Nam scdm Rabanu sic tpe passionis xpi ad tpus solem et lunam et sydera legimus obtenebrata sic veniente xpo ad iudiciu crescente luce future glie in xpo et sab ei' sol luna et stelle obtenebrabunt' et pro illa obtenebratoe mercedem clarioris lucis recipient ita vt impleatur illud ysaie quo ait Erit lux lune sic lux solis septemplicit sz erit clarior qm nunc est. Aut allegorice intelligendo

Erut signa i sole .i. i xpo an die iudi
cij Nam iuxta Johem apok .vj. Sol
couertet i tenebras sicut saccus ciliciis tamq̃
saccus cilicinus tpe em antixsti fides
i hominibus deficiet Sol .i. xpus obscura
bitur eo q̃ rarus erit q̃ p̃ persecutione antix
audebit ↄfiteri et laudare palam nom
eius Erut preterea signa in luna .i. ecclia
que sic lumē ↄgnitionis sapie recipit a
xpo sic luna a sole claritatem vertetur ei
i saguinē et obscurabitur. nam tpe anti
xpi iniquitate superhabundante et fide i
pluribus deficiente saguis scorum innu
xpm cofitentiu effundetur. Erut etia sig
i stellis na multi fideles tamq̃ stelle
i celo hic e i eccia radiantes metu p se
cutionis recedent a fide xpm abnega
tes. Veniet em atixpus cu signis
et pdigijs ad decipiend cu donis et di
uicijs ad delectand cu minis et supplicijs
ad terrend. et q̃ tunc erit defectus naturalis v
tutis q̃ maior debilitas. defectus dilec
tionis q̃ refrigescet caritas. defectus fi
dei q̃ erit de xpo dubietas defectus iu
dicij veri q̃ opinionu inter xpm et antixpm
varietas no mir q̃ stelle cadent que
vo perseuerauerit tunc usq3 in fine clario
res prioribus martiribus reddentur. Ex quo ac
cipitur istud pmu documentu Scti qui
tpe antixpi i fide pmanebunt i vincti
ins priores scos apparebunt clarissimi
Ait em Aug9. xx. de ciuitate di. c. viij.
Dr sathanas qui alligatus e ne fi
deles subuerteret et ut ne credent no im
pedire tunc soluetur qn do breue tpus
erit Nam tribus annis et sex mesibus
legitur sathanas totis suis viribus se
uiturus Hec i.e. Et q̃ ut ait ysidorus
de summo bono Ob hanc tam virtutes
cessabunt sub antixpo et miracula ut
p hoc clareat scorum pacia et reproborum
qui no scandalizabuntur leuitas onda
et persequentiu audacia fortior efficiatur.
Hec ipe Cu no affuerint tunc sas illi
tpis fidei miracula et liba seuiendi co
cedetur sathane potencia. De scis illius
tpis priores ancellunt ad illos em pba
dos sm Aug9 soluetur tantus huiam
gemis inimicus cu quo ligato nos tan
tis periculis dimicamus. Preterea prioribus
scis affuerint virtutes et miracula et sic fide
cu miraculis malignu vincebat morte
quoq3 ipsorum ↄsolabatur eccia et numerus [fiom]
fidelis augebatur tunc vo fide sola tot
astucias sathane contra miracula que mi
nistio sathane ex pmissione diuina opa
bitur antixpus dimicabunt equales quide
erunt i supplicijs et i minis s3 i equales
i occurrentibus eis insidijs et fidei amicis
et ob hoc no e dubium ipos prioribus
auferri Tandem xpus postqm ondit
q̃ erunt signa i celestibus creaturis con
sequenter ondit signa i creaturis genaliu
post luminariu em celestiu obtenebratione
erunt magne angustie i terra Nam iuxta
quod alibi dixit xpus Surget gens
contra gentem et regnu aduersus regnu
Et sm Aug9 ad hesichiu voluit gentes
intellige no q̃ ex semine abrahe bene
dicentur s3 que ad sinistra stabunt erit
aut iuxta veritatis dictu tribulacio qualis
antea nunquam fuit nec postea ventura
est Sz a quo nisi ab antixpo qui sm
ysidorum exibit de tribu dan sedm pphe
tiam Jacob patriarche qui dixit fiat
dan coluber i via hic sedm glosam
tn venit ad plenitudinem etatis xpi
sz ad xxxiij annu veniet i ierlm et
circuidet se dicens se ee xpm pro
missum i lege que iudei pius suscipi
ent Ex quo accipitur istud documentu
Justu e ut qui verum xpm dnm veni
entem no susceperunt ppter sua peta i rg
nare super se ypocritam merentur ait
em Greg. xxv. moralium tractans illud
Qui regnare facit hominem ypocritam
Ver rege super se iudea regnare noluit
et ideo exigentibus meritis ypocrita
accipiet sicut ipa quoq3 vi[tend]tas
i ewangelio dicit Ego veni in [...] noe
patris mei et no recepistis me si alius
e i nomine suo illu accipietis Seduc
tor quippe se scitate simulabit ut ad
iniquitate pertrahat s3 ppter peta ppli rg
nare pmittitur Subdit Sz nimmis tunc
ypa sub xpianus regimine pordinat qui

digni eius domo an secula persequitur
qui pertis subsequentibus exigunt ut sibi
iudicijs perterentibus disponat. Hec ille
Certe ex verbis viri sancti potest colligi quod die
bus istis illi ruerunt in heresim qui ypo
critas et falsos doctores secundum spiritua
libus prendos meruerunt. Iustum
quippe est ut qui veritatem audire no
luerunt falsitatem pro veritate amplectantur
et ambulent in invio qui viam regiam spon
te amiserunt quos ipsi ypocrite tan
to facilius decipiunt quanto mala cum
bonis et vera cum falsis astute commiscent.
Unde Greg. v. moral. Sunt hec heretica
proprium ut malis bona permisceat quatenus
facile sensum audientis illudat. Si enim
semper prava dicerent citius in sua pravitate cog
niti quod vellent minime persuaderent. Rur
sum si semper recta sentirent profecto he
retici non fuissent sed dum fallendi arte
utrisque deserviunt et ex malis bona in
ficiunt et ex bonis mala ut recipiantur
abscondunt qui sic venenum poculum
porrigat ora poculi dulcedine mellis
tangit dumque hoc quod dulce est primo atac
tu delibatur etiam illud quod est mortiferum
absorbetur. Hec ille. Illi utique diu sta
re non possunt eo quod de malo in peius sem
per gradiendo in opinionibus et observantijs
variantur. Unde Gregorius tercio mo
ral. tractans illud Job. Scissisque vestibus
sparserunt pulverem sic ait: Sunt hec
heretica propria quod in eo statu in quo de ecclesia
exeunt diu stare non possunt sed ad deteri
ora cottidie ruunt et sentiendo peiora
in multas se partibus scindunt. Hec ille. In
tercio vero pressura gencium hoc est tribula
cione qua duplex reperitur. Prima leo
nina et significat tyrannorum crudelitatem
quando potentes exercent in populo Dei. Secunda ursi
na et significat hereticorum persecucionem.
Tercia leopardina et significat varietatem ypo
critarum et dolum ac fraudem eorum. Quar
ta erit antixpi que erit crudelior
omnium aliarum. ¶ Ubi accipit istud do
cumentum. Inter omnes persecuciones ecclesie non
fuit nec est nec erit maior persecucione anti
xpi. Ipse enim subvertet homines primo cal
lida persuasione predicabit proprium esse
legem novam et legem xpi propositio destruere
et affirmans nullum xpianum ante se fuis
se sed omnes antixpos dixerunt quoque mi
nistri eius premissas terras mundi scrip
turas sacras pervertentes et in alios sensus ex
ponentes et prohibentes ne a sacerdoti
bus et predicatoribus bene exponantur.
Secundo subvertet miraculis que arte magica
faciet nam faciet statuam loqui et sicut
predicitur et secundum glosam magnum spiritum faciet
super suos igne descendere ut loquatur
varijs linguis coram hominibus. Unde
gloriabuntur se esse maiores apostolis xpi
et secundum Gregorium sicut xpus ydiotas et
simplices in predicacione sua elegit. Ita
econtrario antixpus sumet ad predica
cionem suam astutos huius mundi homi
nes et superbos. Hec ipse. Tercio subvertet
muneribus quos enim sibi signis subiu
gare non poterit avaricia subiugabit
eo quod omnes thezauros absconditos in
veniet per quos potentes mundi ad se
convertet et inclinabit. Quarto xpianos
compellet per diversa tormenta ad se colendum
quos alias nec suis suasionibus nec sig
nis nec miraculis poterat inflexisse et hec tri
bulacio per totum mundum erit xpianum quia tunc
tamquam ex quatuor habebuntur nec vende
re eis quidquam nec ab eis emere nisi prius ha
beant caracterem bestie id est antixpi
qui enim sui erunt habebunt signum unum in
manu dextra et aliud in fronte propter
quod quicumque xpianorum illa signa
non habebit contumelijs afficietur
talis autem persecucio numquam prius erat
nec postea erit quapropter glosa super i°
Jacobi Omne gaudium existimate fratres
volens in paciencia electos dei conforta
re sic ait: Ne indignemini si mali in
hoc mundo floreant et vos patimini quia
non est xpiane religionis in mundo
exaltari sed deprimi mali nichil habent
in celo vos nichil in hoc mundo sed spei vestre
ad quod tenditis quidquid in via con
tingerit gaudere debetis. Postquam vero
locutus est xpus de pressura gencium ad
iungit statim quod inter alia faciet no

tabbr ad pssuaz inquiens profusione
sonitus maris fugient enim homines
a marinis locis ad mediterraneos pro
fusione maris et fluctuum Confusio autem
maris ideo continget quia facta alta
cione circa corpora celestia necessario con
fundetur mare nam disponitur per illa Est
enim ut ait Aristoteles in libro metheororum
hic mundus contiguus lacionibus superiorum
ut eius virtus inde gubernetur. Et ideo
non mirum si alteratis celestibus mare
confundatur. Finita vero persecucione anti
christi cum ira ille filius perdicionis interficietur
per sanctum michaelem archangelum in monte
oliueti xl diebus concessis electis ad
penitenciam qui in persecucione christi titubaue
runt in fide aut inciderunt in infidelitate
sic ex libro Danielis intelligimus
Interfecto tamen antichristo et xl diebus
ad penitenciam agenda datis et completis quan
tum temporis spacium fiat quousque ad iu
dicandum veniat dominus nemo scit quo
tempore ecclesia pluries secutus erit de
uotissima et castissima et erit perfecta obe
diencia unum ouile et unus pastor.
Arescentibus hominibus pre timore malorum
instancium et expectacione extremi iu
dicij de proximo venturi que superuenient
uniuerso orbi quasi dicet expectabant
aduentum iudicis cum magno tremore
¶ Ex quo accipitur tale documentum Terribilis
erit circus dies iudicij ait enim Crisostomus
super mattheum tractans id Et virtutes celorum
mouebuntur. Si vero terrenus processus
contra aliquem expedicionem mandat in po
pulo dignitates omnes mouentur exercitus
excitantur tota ciuitas fiet quanto ma
gis rege celesti consurgente iudicare
viuos et mortuos angelice virtutes
commouentur terribiles ministri terribiliorem
dominum precedentes Hec ille Hinc Job xx
vj. Columpne celi contremiscent et pa
uebunt aduentum eius id est angeli non
timore penali sed admiracione secundum glosam
inclinare que est Johannem. Et Crisostomus
super mattheum ubi supra de terribilitate extre
mi iudicij sic inquit Ve vox mag
vox tube terribilis cui omnia obediunt
elementa que petras scindit inferos
aperit portas ereas frangit vincula
mortuorum dirumpit et de profundo abys
si animas liberatas corporibus suis assignat
Hec autem omnia citius consumabuntur
in tempore quam sagitta transit in aere dicente
apostolo In momento in ictu oculi omnes
resurgemus. j. Cor. xv. Hec ille. Pre
terea dei comminacio de districto iudicio
suo est terribilis deus autem Deutronomii
xxxij Comminatur diei dies illius iudi
cio inquiens Si arripuerit iudicium
manus mea reddam ulcionem hostibus
meis et hijs qui me oderunt retribuam
Et Job xix. Fugite a facie gladij quia
vltor iniquitatis gladius est Et scito
te esse iudicium Et ysaie xiij. Ululate
quia prope est dies domini Et ibidem dicitur
Ecce dies domini veniet crudelis et indig
nacionis plenus ire furoris que Et ieremie
xlvj. Dies ille dies domini dies vlcionis
ut sumat vindictam de inimicis suis
Et ezechielis .vij. prope est dies occisionis
Et iohelis .ij. prope est dies tenebrarum
et caliginis dies nubis et turbinis
Et ibidem dicitur magnus dies domini
et terribilis valde quis sustinebit eum
Et sophonie primo. Vox domini diei a
mara tribulabitur in ea fortis Et ma
lachie iiij. Ecce dies veniet succensa
quasi caminus et erunt omnes superbi et
omnes facientes impietatem stipula
Huius diei terribilitatem perpendens Job xx
xj. dicebat Quid faciam cum surrexerit
ad iudicandum deus et cum quesierit quid
respondebo ei Et Jeronimus dixit Quociens
diem illum considero toto corpore contre
misco siue enim comedo siue bibo siue
aliquid aliud facio semper videtur illa
tuba terribilis sonare in auribus meis.
Surgite mortui venite ad iudicium hec
ille Si ergo contremiscunt columpne
quid faciunt tabule si cedri quaciuntur
formidine arundines quo stabunt si
iustus in illo die districti iudicij vix
saluabitur impius et peccator ubi parebunt
Ideo queso intelligite qui obliuiscimini deum
et timete deum in tempore aduentus iudicium

cottidie vos p fletus et lameta cpate
vt possitis effuge aventua ira qua
tradent omes maligni i ignem et'n
cu dyabolo ppetuo crucia di tanta ei
apparebit horribilitas in die illo dis
tricti iudicij q etia vt ait xpus vtu
tes celoz mouebut h e ageli ad
modu trncau se hebut scdm illud Job
xxvj. Colupne celi h e angeli paue
but ad adventu ei9 Et tuc videbut
filiu homis tam fideles q ifideles
scdm Theophilu Rudiabit ei amplius
sole tam ipe qua crux eius videbt
eu vemente i nube matiali ad iudica
ndu sic i nube ascedit i celu Actuu j°.
Vbi dicit Videntibus illis eleuatus
est i nubes suscepit illum Et h nu
bes erit lucida no natue vtute sed
diuina vtute formata de hac Apoka
lips p° Ecce veniet i nube i cu ptate
magna i maiestate Et ysa. xl. dicit
Ecce dns i fortitudine veniet atq cu
ptate magna Tuc em xpus cu omibus
membris suis totus apparebit glorio
sus indutus lune sicut vestimeto vt
sit pp ptatem puniat malos i p maies
tate q solet bonos Quia tuc scdm
Greg Electi i reprobi xpm videbunt
vt hij de munie retributois sn fine
gaudeant i hij rone supplicij i ppetuu
cgemat Ex quo accipit istud doctu
venientem ad districtu i finale iudi
ciu xpm cu ptate magna i maies
tate omes videbut lic differnt tam
repbi qua electi Videbit inquit Jo
hes i Apok eu omis oculus i qui eu
pupugerut videbut eu iusti tam i
natura diuinitatis q huanitatis a malis
aut diuina natura videi no potit Tum
pter defectm dispoitois in vidente q
natura sine gra non sufficit ad dei vi
sionem Tu ppt demitu desctatois di
uine qua non meruerit Vide enim
deu vt het Johis xvij e vita etna
que no pt comunicare repbis videbut
naq mali huanitatem vt timeant
diuinitatem vero non videbut ne gau
deant Videbut eu omes iusti benigni

eis i piu Mali vo videbut terribilem
i districtu vtriq vtriq videbut xpm
s mali ad penam iusti ad pmiu sem
pitnm. Videbut eu omes hente pta
tem in celo i in tra na ad impiu suu
cgregabut omes gentes Math. xxv.
et scdm id Apli ad Romos. xiiij. Omes
stabimus an tribunal xpi. Videbut eu
summa ptate hente aqua no licet
appellare Nam no e q de manu sua
possit erue Job xxiij videbut eum
iudice iustissimu et a iusticia flexi
bilem qui ne du in iusticias s etia
ipas iusticias iudicabit qui scdm Bn
i quadam epla male iudicata reiu
dicabit i inique iurata refutabit
Videbut eu mali terribilem eo q thro
nus ei9 erit flame ignis Daniel. vij.
Et ido thronus maloz stabit ad iudex
ipse em q ignis cflans Malachie
iij. Nec mi no accipiet armatur
zelus ei9 Sapie. v. Et erit ardens
furor ei9 i gnus ad portand Ysaie xxx.
Vnde mali scdm Joh. Apkis vj. Di
cent motibus i petris cadite sup nos
et abscondite nos a facie sedentis
sup thronu i ab ira agni Mallet
quippe vt sentit Aug9. Reprobi de
tormentu sustinere q facie iudicis
irati vide terribile siquidem erit malis
iudice xpm intueri Nam pphali cer
titudine dixit ysaias de ipis terribilita
te labia eius impleta sut i dignatione
et lingua ei9 q ignis deuorans Et
osee xj. dicit Quia leo rugiet Et
vt het zacharie. ij. Exibit vt gladi9
fulgur ei9 Et Apok. ij. i xix. De ore
eius sedetis i throno exibit gladius
bis acutus. Videbut ptea mali et ex
pient q veniet angeli et sepabut
eos de medio iustoz i mittent eos i ca
minu ignis. Videbut i cito trius cgs
cent q angustiati vndiq euadere
omnipotenciam dei i iusticiam ei9 no poterit
Na vt ait Anshelm9 de similitudinibus
A dextris erut pcta accusancia a si
nistris infinita demonia subtus hor
rendum chaos i sin desup Judex ira

tus foris mundus ardens intus consciencia
urens ibi iustus vix saluabitur heu
miser peccator sic deprehensus quo fugiet
latere est impossibile apparere intollera
bile hec ille Et quod plura ut habetur
Apok. ix. In diebus illis querent mor
tem et non invenient et desiderabunt
mori et fugiet mors ab eis Sequitur
hiis autem fieri incipientibus que data sunt
respicite per fidem et leuate per spem ca
pita vestra quia appropinquauit redemp
cio vestra ac si diceret dominus secundum Greg.
Cum plage mundi crebrescunt leuate
capita vestra id est corda vestra exhilara
te quia dum finitur mundus cuius amici
non estis prope est redempcio quam quesistis
hec ille Redempcio enim prope non tam a captiui
tate culpe que facta est in primo adventu de
qua propheta inquit Redempcionem misit
dominus populo suo sed redempcio a captiuitate
pene de qua apostolus ad Romanos viij ait
Nos ipsi intra nos gemimus adopcionem
filiorum dei expectantes redempcionem cor
poris nostri ¶ Ex quo assumitur istud docu
mentum. licet dies iudicii vniuersalis sed
differenter malis et bonis quibus districta
dei iusticia apparebit terribilis, tempus tri
bulacionis fide spe et caritate munitis erit
consolabilis probatus nam tunc finem
temporum vita mortalis que est via et succ
cedet vita immortalis in patria labor
finem accipiet et requies sine fine ad
veniet. Et ideo secundum Augustinum ad dy
oscorum In hoc mundo non timere non dolere
non laborare non periclitari impossibile est
ideo non mirum quod hiis remotis leta
buntur. Item Greg. in moralibus ait Sancti vi
ri qui nichil huius mundi appetunt nul
lis proculdubio tumultibus in corde pre
muntur. Et ibidem ait absit ut fidelis
quisque qui deum videre desiderat de mundi
percussionibus lugeat quem finiri eisdem
suis percussionibus non ignorat hec ille
Quia igitur ut ait Bern' in quodam sermone
Mundus est ubi malicia plurima ubi sa
piencia modicum ubi omnia sunt viscosa omnia
lubrica omnia occupata tenebris obses
sa laqueis. ubi periclitantur anime affli

guntur corpora ubi omnia vanitas et afflictio
spiritus merito iusti ab hiis liberati gaudere
debent. Quo enim non gaudebunt ituri
illuc ubi nulla occurret amplius facul
tas temptandi nulla libertas nocendi nul
la possibilitas voluntatis dei transgressio
Quo erunt sine leticia in devita eterna
fructum. Ubi ut ait Bern' super Ps Qui in
habitat vsu. xvi. Est verus dies qui non
nouit occasum plenus meridies vere glorie
plenitudo eterna vita vera eternitas et eterna
quia sanctitas ubi securitas erit de eternitate
gloriacio de veritate exultacio de socie
tate. hec ille Consequenter christus ponit de
claracionem predictorum sub quadam similitu
dine fructuum arborum dicens Videte fic
neam et omnes arbores cum producunt iam
ex se fructum scitis quoniam prope est estas ita
et vos cum videritis hec fieri scitote quia
prope est regnum dei Nam ut ait Theophy
lus. Sicut cum ficui nascuntur folia statim
est estas sic post angustias antichristi
statim nullo sequente medio erit christi
adventus qui estas erit iustis et hye
me peccatoribus vero hyemps ex estate Que
rit autem Crisostomus super Mt Cur potius de
ficulnea quam de alia arbore similitudinem
posuit et dicit quod ideo quia plene post
omnes arbores vnatur et difficile post
fructum innatur hyemps venit. Sic post
persecucionem iudeorum prope erit estas id est eterna
securitas et terre et celi desiderata noui
tas hec ille De qua nouitate subiungit
inquiens Amen amen dico vobis ego
qui sum veritas quia non preteribit generacio
hec id est humanum genus vel gens iudeorum
donec omnia fiant quod dictum sunt celum et terra
transibunt non abolicione sed transmutacione
secundum Ieronimum Et secundum Augustinum pacto iudicio
desinet hec facies et terra mutacione namque
rerum non omnino interitu transibunt hic mundus
Unde Apostolus ait Preterit figura huius
mundi non natura. Quia ut ait Ieronimus
Terra et celum stat transibunt ergo id est innoua
buntur deposita priori forma sed manente
eadem substancia. Verba autem mea que vobis
videntur transitoria non transibunt sine effectu
implecionis Nec mirum Verbo enim domini

celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus
eorum. Non enim celum et terra possint subsistere
nisi teneantur aut regantur a verbo et
ideo cum transierit verba dei sine effectu non
est possibile regamur semper dei verbo ut vi-
tam eternam in verbo quod deus est attingere
valeamus. Quod nobis prestare dignetur
verbum incarnatum patris Christus deus noster in sccla
seculorum benedictus Amen. Dominica 2a ad-
3 Cum audisset Johannes in vinculis vento
opera Christi Matthei xj. Precursor domini dilec-
tus in utero sanctificatus plus quam propheta
a Christo vocatus propter Herodiadem uxorem
Philippi fratris Herodis ab Herode vin-
culatus tamen humane conditionis in brevi
se debitum soluturus cum audisset in vinculis
opera Christi hoc est miracula que faciebat
mittens duos de discipulis suis ne aliud
a se predicatum putarent secundum Glosam interli-
nearem discipuli enim Johannis propter zelum
et amorem sui magistri Christo invidebant eo quod
maior turba sequebatur eum quam Iohannem.
Unde dixerunt sicut legitur Johannis iij. Rabbi
qui erat tecum trans Iordanem cui tu perhibuisti
testimonium dicens Ecce agnus dei ecce
hic baptizat. Unde ut interlinearis glosa
ponit. Valde inimicam omnis ad deum ve-
nire te dimisso quia invidia cetere
dubitate. Johannes volens semovere ab ipsis
ut crederent in Christum tamquam in eum qui
salvaturus esset istud comparando ipsis ne
in sua incredulitate post mortem eius
quam sciebat esse in proximo imminere re-
manerent ut si nollent credere eius
simplicibus verbis saltem crederent Christi mag-
nis miraculis et verbis prout sentit Cris-
tabanus et theophilactus. Ait ergo illis scilicet
hoc dicite. Tu es qui venturus es an alium
expectamus scilicet ad passionem et mortem
secundum interlinearem et secundum Crisostomum. Johannes
duos venturos ostendit scilicet Christum et antichristum.
Unde Iohannis v. dicitur Ego veni in nomine pa-
tris mei et non me recepistis sed alius
veniet in nomine suo illum recipietis.
Ex quo loco accipitur istud documentum.
Tanto quisque debet esse de sua et suorum
salute sollicitior quanto magis morti
fuit vicinior nam hic sanctus in solucionem

appropinquans discipulos incredulos ad Christum
dirigit ut in eum credendo salutem consequantur
prout in dicitur quod ponit beatus Gregorius
xxiiij. moralium ubi ait. Tanto timor a-
crior tanto etiam retribucio vicinior
crescit tunc vicina retribucione iusticie
et urgente solucione carnis quanto ma-
gis districtum iudicium in iamque cogitur
tanto vehementius formidat. Hec ille.
Et merito quoniam et si cuncta prava opera que
intelligere potuit devitavit venturus
tamen coram districto iudice qui semet
ipso intelligere non potuit pertimescit. Ibi
enim iudex teste non indiget ibi vitas
discuciet intenciones ibi inquisicio perti-
get ad abdita cordis ibi secretissimos
mentis excessus divinus investigabit
intuitus ibi consencientes facientes con-
silia dantes et mala auctorizantes
pari pena punientur ibi fures et socii fu-
rum seductores et seducti similem acceptu-
ri sunt sentenciam ibi par sibi ibit iudicium qui
lactabant et qui lactantur pastores. Ac to-
cum morem sit cuilibet in presertim senibus
infirmibus curam habeant de sua et
suorum salute. Et quia sanctus iohannes Christi
precursor in virtute et spiritu helye arguebat
bat herodem propter herodiadem uxorem
fratris quam ipse fecerat concubinam et ob hoc
vinculis est astrictus. Ex hoc accipitur
secundum documentum. Doctor katholicus
ubi agitur de animarum dampnacionis peri-
culo. Pro tempore et loco oportunitate tacere
non debet sed remordere vicia oportune
importune. Ait enim Augustinus in libro de doc-
trina christiana debet divinarum scripturarum
doctor fidei ac debellator erroris et bona
docere et mala dedocere non enim doctor ad
predicandum statuitur ut eius predicacione
audientes oblectentur et honorem gracie ei
prestent ut dumtaxat palpitet non tan-
gat corrigat alioquin iniuriam infla-
ciat dei verbo. Concordat beatus Ieronimus
super ysaiam sic inquiens. Omnis doctor
qui auctoritatem scripture per quam potest audien-
tes corripere vertit ad gratiam et ita loquitur
non ut corrigat sed delectet audientes vi-
nu sacre scripture violat atque suo cor-

rupit sensu. Hec ie. Nec miru adhoc
em scripture auctoritas doctori datur eciam
tuo vt edificet et destruat vicia euel
lat et virtutes inserat Ier. p° et de maio et
obe. Solite reus ergo erit auaru si et
loco eriget ubi loqui quis pro salu
te hom debuit reticescit error em cui
no resistit approbari videtur et veritas cu
mme defensatur opprimitur. lxxxiii. dis.
Error. Hinc leo papa ait Inferior culpe
ad nullos magis referende sunt q ad
desides negligentes rectores lxxxv.
dis. Inferior vigilet g. Epi vigilet
reges et principes vt mala puniant
et virtutes foueant q bona plantet
et vicia eradicent nec conniuentibus oclis
pdcta que punire salua pace reipub
lice pnt pertranseant. Alioquin tacendo
cu peccantibus punitos se no dubitent
et maxime si eos rectores constituunt
qui iniquitate sua pplm subito ad
inferos transmittunt vel vita eorum
ad eternam dapnacionem detrudunt. Ex quo
Johes qui veritate docendo debuit grat
assequi in tenebrosa carcerem detruditur
Accipit tamen doctum In curiis regum
principum potificum prelatorum ac aliarum
notabilium personarum vitas exemplarium contempnitur
et raro scius aliquis cum perse
uerancia e tractatus Ecce rem Johes
ab herode pro veritate in carcerem ponitur
et decolatur Jezabel heliam prophetam
persequitur. Dauid a suo socero Saule et ipso
so rege fugatur xpus ab herode et ipsius
exercitu spernitur et illuditur quod minime
inde surgit Quia mali videntes
visibilia ab inuisibilibus cadunt. Unde
Greg. Lux visibilis dum in caute di
ligitur aliter visibili cor cecatur. quid
nam lux visibilis nisi temporalium nitor
qui dum ad nutum hom fulgeat in
ternam lucem in homine velat. Magis
ti em dum facultatibus glorificantur dum
diuiciis beati predicantur dum satellitum turbis
ambiuntur dum honoribus stipantur et reue
rencia passim vallantur dum nomen
dilatant dum cuncta ad desiderium habent
munitos se omnibus et felicissimos pu

tant dumque se ad votum florere sathagunt
quid aliud quam assequenti prius arescunt
et dum caduco fulgore illustrantur lucem
semper mansuram cerne impediuntur Cuius precepta
reges et principes ac alie mundi potestates
non ea que circa se sunt aut quibus ambi
untur inspiciant Sed quid sint aut quid
eis futurum est attendant Unde Greg. in omelia
Nolite attendere quid habetis sed quid estis
Sed vera ut ait Augustinus super ps. lii. temporalibus
gaudet qui bona eterna non nouit
Dat ac Crisostomus de potestate gloriantibus omelia
vi. Sanum consilium sic inquiens Vanitas
vanitatum et omnis vanitas hunc versiculum
si sapent qui in potencia versantur in parieti
bus omnibus et vestibus suis scribent in foro
in domo in camis in ingressibus et cum omnia
in hostiis suis vt semper eum oculis tenent et
corde sentirent. Hec ie. Sed quod perseue
ranti sciis in curia minime cum honore
tractatur patet in Johe quem herodes sciens eum
virum sanctum et iustum metuebat et libenter
eum audiebat postea tamen ab herodiade cor
ruptus in carcerem primum misit et vltimo
decolari precepit Quare beatus Ambrosius
tractans illud Apli. Vos nobiles i.
Cor. iiii. libere et sine adulacione veritatem
predicantes et gesta praua arguentes
graciam non habent aput homines Et
Jeronimus super id Apli Inimicus factus sum
vobis verum loquens ad Galathas. iiii.
Hec est quod veritas vt eam inimicitie per
sequantur sed per adulacionem pnitiose ami
citie conquiruntur libenter enim omne quod
delectat audimus et offendit omne quod
nolumus Hec ipse. Hinc petrus Rauen
nensis in quadam epistola In magnatum
graciam admittuntur qui palpant blan
diciis et aures fumo bibulas calice Ba
bylonis inebriant. Hec ipse Nec mirum
scriptum est enim verba sapientum quasi stimuli
et sic clam in altum defixi rudo cui pug
nant difficulter sustinent. Unde Greg.
xxiiii. moralium Solent predicatores iusti
ti auditores suos obiurgando corri
gere solent in eorum viciis districta incre
pacione seuire Et subdit. Recte va
bor clauus vocatus sunt quia culpas de

lniq cui nescuit palpare ꝫ pungere. h
ille Si igit potentes i° aug' ad mar
cellinu ppendent q magis amat ob
iurgator sanus qm adulator dissi
mulas no em vt ait ambro' i smoe
ad vincula petri osculat pr filiu ꝫ
aliqn castigat ergo qn castigatur
qui diligit tuc tra eu pietas exercet
habz em amor plagas suas que dul
cores sut cu amarius inferut. hec i°
Sz quale x° videat interrogatom Iohis
subiugit videns ihus scz magis fco
qm vbo ait illis .s. discipulis dubitacoz
r no iohi qui non dubitauit dicite
iohi que audistis i mea pdicacone r
vidistis i miraculoz opacone r sic cessent
vba r loquant opa ceci vident illumi
nati a me p miracula et doctrina qui p'
erant claudi ambulant a me erecti le
prosi mudant hc e a me p fce curant
Surdi audiut auditu a me recipiedo
mortui resurgut ad vita redeudo pau
pes euangelizant .i. felices r bti pdica
tur cu tame antiquitus tm diuites bti
dicebat Iux i° pis Btm dixerunt ppli c
h sut. Vn alibi dicit. luc. vi. Bti pau
pes spu qm vrm e regnu celoz Et be
atus q' non fuit scandalizatus in me dis
cipli em iohis no credebat xpm esse
messiam i lege pmissu Ido p racionez
probat se esse vm messiam ex miraclis
r doctrina r quasi sic arguat Ille q' facit
opa que pphe pdixerut de messia futuo
ille e messias i lege promissus ꝫ ego
faco talia opa igit e° sum messias bts
igit q' no fuerit scandalizatus i me
scz tpe passionis mee me no negabo.
Ex hc loco accipit qrtu documtu. fortor
e pbaco p opa qm p vba dicit em btus
Brihardus i quoda smoe Tuc intedi
qd dicit du monstrat factibile quod
suadet Et leo ppa i smone de ieiunio
Validiora sut opa qua vba Et plenius
ope docet qua voce Ite Iero' in
quada epla prius factum' r post
docemus ne doctrine auctoritas cassis
smonib destruat. h i°. Ido q' d' non

furet qui ieiunia pdicat parsimo
solus amet Alioqn rubentib buccis r
tumentib labijs intonuerens ieiunia p
dicare hmc Ambro' sup lucam Aperi
os tuu ꝫ prius vt capiat implora Vita
em vbum exigit si mo sine vita no est
smo Et Iero' ad Nepocianu Delicatus
mgr e qui pleno ventre de ieiunijs dis
putat accusare auariciam r latro potest
Sacdotis os cu mete cocordet Sz pe
sand q dns dixit Btus qui no fuit
scandalizatus in me no dicit a me qa
omne ipius dcm r fcm fuit r eu Scaebat
quippe x° humilitez humilitatis sue affabi
litatez cosacois r aspitate cruciis mul
tis esse i ru'oz multis vero i casum Ex
quo accipit qntu documetum licz sit
bonus odor alijs tn est odor vite i vi
tam alijs odor i mortis i morte Istud
docutu e apli quod assumut Aug' i
libro de pdestinacoe cuius vba hntr. xxiij
q. iiij. Nabuchodonozor qd' ex eplacit
psuadet na sol licz in se sit vniformis
claritatis sue tam radijs sanus oculus
delectat et debilis dolere concutit me
dicametu etia vnius medici vni venit
ad salutez alij ad interitu odor vnius et
eiusd herbe odorifere vnu reficit et a
liu deficere vel langwre facit In vno r
eod pto apis mel reptile vo venenu
colligit cibus vnus huc consolidat hunc
infirmat Sic xpi vita humilis r sca p
dicacio quodam lumie fidei illustrabat
alios ppt cordis duriciaz excecabat i°s
em sprus scus replebat istos ppla ma
licia cpedibus pctor colligebat h
intelligens Aplus .i. Cor. i. dicebat
nos pdicamus xpm crucifixu iudeis
quidem scandalu gentib vero stulticiaz
Ex quo pz qm infelices sut homines
qui more araneoz dulcia vtut i ve
nena r salutifera i nociua r prouisa i
remediu cuertut ad noxa qui vocat
amar dulce r dulce amar dicut bo
no malu r malo bonu ponetes tene
bras lucem r luce tenebras Infeli
cissimi vero sut qui inde sumut eterne

dapnacois mitti. Unde poterant salut
antidotu reportare tales erant Iudei
quib; pdicacio xpi fuit in scandalu Un
Greg' ome Stultu quippe homib; vi
sum e vt pro homib; auctor vite mo
reret' r inde qua eu homo scandalu as
sumpsit. Unde ei amplius debitor fieri
debuit na tanto deus ab homib; dig
nius honorandus eet quito p homib; i
digna sustepat. Sequit' Illis aut ab
euntib; cepit ihus ad turbas dice de Io
he Du em tectificass; discipulos Iohis p
signa que fecit coram eis voluit et
turbis satisface que eor interrogacoe
fuerut scandalizate abeuntib; illis i
cepit ihus iohem ymedare ne videt'
eum adulatoie ymendare scdm hyla
riu Mos em adulator' e i cspectu ho
minu laudae r i absencia eor no tace
s; etiam vitupare Et vt ait Cris;
Blanditores i facie laudat vel cora
domesticis Vir aut prudes qndo lau
datur i facie flagellat' i corde multo
em plus e timendus smo adulatois
qm manus interemptor. Et Seneca
h; sui venenu blanda oro. Hic pt
que vtr omis adulaco sit pctm mor
tale Ad qd rndet' scdm Thomam s a
se. q. C. xx. articlo s° Qr cu aliquis
laudat alicuius pctm h' contrariatur
dilecoi di cont' cuius iusticia homo
loquit' r cotra dilecoem proximi q' in
pcto fouet. Un e pctm mortale scdm id
ysa. e. v Ve qui dicut malu bonu.
Sc° cu aliquis adulat' alicui ad h'
q' fraudulent' ei noceat vel corpat'
vel spualit' eciā e pctm mortale r
de hoc het' pvbior. xxvij. Meliora
sut vulnera diligentis q' fraudulen
ta odientis oscula Tercio m° cu laus
adulatois fit alti occasio peccandi r
tuc ysiderari deb; vtr occasio sit da
ta vel accepta et qualis ruina est
subsecuta r scdm h' iudicabit' esse ma
ius vel mi9 peccatu Si aut aliquis ex
sola auiditate delectandi alios vel
eciā adeuitandu aliquod malu vel co
sequdu aliq' i neci°te alicui adulatus

fuit no e pctm mortale s; veniale scdm
ipm Comedat aut xpus Iohem a
fortitudine r eo quod dicit Quid exist'
vide arudine vento agitata qr dicit
no estimet' Iohem ee i testimonio de
me sto mutabilez nuqm em mutauit
que xpus ysessus est nuq' cu ventus
adusitatis adierit. vt me ne abnegeret
que ventus prosptatis no extulit
du putaret' ee xpus r se dixit no ee
xpm Comedat a tpancia r amictus
aspitate du aut Quid existis vide
homiez mollib; vestitu qr dicit Iohs
no sequit' mollia s; aspa non lasciuit
i amictus splendore s; nihitus rigidi
tate cui9 vestis de pilis camelor cu
zona pellicea victus locuste r mel
siluestre het cu morib; regu non con
cordant vbi fulgent monilia r sordet
vicia Ecce qui mollib; i duunt' i dom
bus regum st' Iohes aut erat i hemo
i signu ytemptus mudi qui mollicie;
no querebat. mollicies siquidē vestis
arguit molliciē mentis Unde aug9
sup m' Cui i moderato cultu corpis
atq; vestitus vel cetar rer nitore
psulget facile ouincit' rebus ipis po
par seculi esse sectatr' Tercio ymedat
eu a pudencia r sapia cu aut Quid ex
istis vide pphām qr dicat cu Iohes
sit pphā vitate de me tacē no pt scdm
id ysaie lxij. ppt syon non tacebo
id est ppt eccliam triuphate et ppt
iherusalem id ecclia; militante; no
quiescā pp̄ter amorem que habeo ad
ipam donec egrediat' desponsu pris i
mudi p incarnacoem vel spondor ius
tus eius r saluator ei9 vt lampas
accendat' et alij homines ab eo ac
cendant' Ame inquit xpus dico
vobis plus quā pphaz ppha qppe
fuit quia pphauit adultus Et ply
quā ppha quia pphauit i vtero ma
tris clausus vel quia ipius scitate
et m'r pphauit vel qr digitto xpm
demonstrauit aut scdm Iom' qr
suu dnm baptizauit Quarto ym
dauit eu a spetu addignitate officij du

aut hic e em de quo scriptu e scz Mala
chie iij. Ecce mitto ego angelu meum
an faciem tua qui preparabit viam tua
an te Ecce inquit deus pr filio mitto et
sic commendat q missus a do mitto an
gelus Officiu aut angelorum e archana
pdice et vitam purissima tene et sic com
mendat ex pdicacoins doctrina et vita
angelica qui preparabit viam tuam id e an
manifestacom tua aut preparabit pdicac
prima et baptizando viam an te i ante
ascensiom tua i mudu Et quia iohes fir
tus q i fide imobilis pmansit oblec
tamenta carnis et mudi contempsit infirmitem
sua agnouit zelu salutis ad proximos ha
buit Ex hc accipit ultimu docu tu Ille
laude censet dignus qui solidus i fide vtit
rebus transitorijs q non vtat qui seipm
nichil aput deu reputat et proximo via
salutis pro vt valz ondit fides quippe
fidelem constituit Unde qui fidem non
habet infidelis e et ob hc no laudandus
sz potius detestandus fides est omis boni
fudamentu p qua it ad spem et a spe ad
caritatez a caritate ad deu. Unde bts Greg
sup Ezechielem Omel. xvj. Nisi prius fi
des teneatur nullatenus ad spiritualem
amorem attingit no em caritas fidem
sz fides caritate precedit quia nemo pt a
mare quod no credidit fides autem
debz ee fixa nam quicuq no inhet sic
infallibili et diuine regule doctrine Ecclie
que procedit ex veritate prima i scripturis
manifesta no hz fidem et qui pertinaciter
discredit vnu articulu n e paratus sequi
in omnibus doctrina ecclie hereticus e censendus
scdm btm Thoma 2a 2e de fide q. v. arto iij.
Qui aut rebus transitorijs vtit q eis non
vtat advena no ciue ee hic recognoscat
intelliges q oblectamenta carnis et mu
di leuiunt vt pdant Unde Augus i qda
epla Fallax in transitorijs sanitas et in
fructuosus labor perpetuus timor et
periculosa sublimitas inicium sine provide
cia finis cu penitencia Item Fallax siquidem
e delectacio i transitorijs na cu plus leuat
plus deicit cu leuit tunc pungit cu blan
dit decipit cu affectuat ad initu precipi
tat cu stare credit subuertit Omis em
potestatis breuis et rex hodie e et cras
morietur Ecci. x. Omis caro fenu et omis
gloria eius tamq flos agri ysaie xl. Qui
vo seipm nichil reputat ille se cognoscit
Stultus aut e qui putat se aliquid e
nichil sit Ille em qui se i conspectu dei
humiliat et defectus suos cognoscit pensat
q in hc mundo e manens i miserabili exi
lio in loco horroris et vaste sollitudinis
vbi dyabolus incessanter seuiens caro ad
illicita pertrahens mundus seducens.
Ubi virtus facile pdit iniquitas facile
perpetrat. Ubi mors vbiq hominez expe
ctat Ubi luctus vbiq desolacio vbiq
Ubi vndiq periculum vndiq amaritudine
replemur vbi labenti mudo inhemus
et q a labente retine no possumus e
cpo labimur Et breuit vbi vanitas va
nitatu et afflicio spus Preterea qui vi
am proximo pro vt valet ondit i die
ambulat et quia lucis hz opa no miru
q de eo laudat. Un Bnus i epla ad
Octone Cu laudat homo i quo viuit
no ipe sz xpus no i sua laudat sed
i xpi vita. Un Johes nolens laudari
ab hominibus fugit in desertu Nichilominus
tamen laus sua pseuerat q momenta
nea contempsit propt etiam cuius exem
contempnamus saltem affectu transitoria vt
consequamur eterna ad que nos pducat
dei filius pro nobis homo factus pfecta
riet[?] benedictus Ame. Dnica quarta

Miserunt iudei de Jerosolimis sacerdo
tes et leuitas Johis primo Quamuis
mentibus humanis e insita naturalit vei
cupiditas ad falsa tamen de viis eam
abducat et ob hc iudei et si videbant Mes
siam ipis i lege promissum cu feruenti
desiderio expectare vementes tamen propt
cecitatez pcti nolebant cognoscere nec
in ppha declinate venient assume nolue
runt contra quos loquit dns p ysaiam
pphm Bos cognouit possessorem suu
et asinus psepe sui domini Israhel at
me no cognouit et pplus meus non in
tellexit. Unde volentes opinionem de xpo
extinguere et Johis fama ac opinione

qd ipe xpus eet effic miserunt ab ihe
rosolimis sacdotes et leuitas ad iohem
vt interrogarent eu Tu qui es ait ei
Crisost Qui fraudulent miserunt ad io
hanem volentes eu induce vt ipe di
ceret se ee xpm reputabant em indig
nu q iohes e xpm preposuit tu ess ge
ne claior et vita appareret sanctior
Johes em fuit filius principis sacdotu
et fuit dure in deserto educatus vt fu
geret huana consortia in xpo aut videba
tur contraria videlz genaco vilis quam
ei obiecerunt dicentes None hic e filius
fabri Iste communis vita i. communis habitacio
Et subdit Quia Johes eos cottidie ad
xpm mittebat volentes magis iohem
habe magrm mittut ad eu opinantes
p blandicias eu allice ad confitendum
se ee xpm Hec ipe Nec aliquos prve
condicionis sic ad xpm ministros et hero
dianos miserunt sz sacdotes et leui
tas et non quoscumqz sz eos qui erant
ex ierosolimis hoc est honorabliores.
¶ Ex quo accipit istud docutu Ori
ginalit superbia invenit ydolatriam
et creaturam creatori preponere suasit sz
alie cause ad cultu ydolorum vel aliqua
ex eis invenia accessisse hic em con
tempnentes humilia et respicientes alta
Johem xpo preponebant Isto inducit
quod ponit Innocencius i libro de vilitate
condicionis huane capitulo de arrogancia
homi sic inquiens O superba presumpcio
presumptuosa superbia que non solum deo
angelos voluit adequare sz homines p
sumpsit deificare Hec ipe Hec tamen e
uertit lingwa confudit prostrauit goliam
suspendit aman interfecit nycanore pemit
anthyochum pharaonem submersit Se
nacherub interemit Nabuchodonosor
de regno eiecit et eu qsi boue fenu come
dere fecit Qm aut superbia faciat defluere
ad ydola inducit illud Augustinus libro ii
sup Gen contra manicheu qui ait Quid
e aliud superbia nisi deserto secreto conscie
ncie solis videri velle quod non e. Hec ille Ta
les erant iudei qui purum homem p messia
recipe volebant Ad idem inducitur id

qd ponit Augustinus in libro de salutaribus
documentis sic inquiens Quia humilitas
homines sanctos anglos facit et superbia
demones ex anglis fecit ipa e omnium pec
catorum inicium et finis et causa quia non
solum e peccatum superbia sz etia nullum peccatum
esse potuit aut potit sine ea h i e. Iste
q a superbia ydolatria sit exorta pz p
Augustinum in libro de natura demonu cuius
verba ponitur xxvi q. iiii. Sciendum
Vbi vult quod ydolorum culturam subti
litas demonu ad invenit et ita superbia
Idem pro tanto ydolatrie causatiua ponit
beatus Thomas secunda secunde q. xc iiii. arti
culo vltimo vbi vult q ydolatria venit sz
ex parte demonu qui se colentibus hominibus
errantibus exhibuerunt dando responsa et
aliqua que videbantur hominibus mirabi
lia faciendo Et ibidem ponit alias causas
ex inordinacione affectus et primo ex eo
quod homines nimis alios amantes
vel venerantes honore diuinu eis im
penderunt Secundo q homines rudes vi
dentes p diligenciam artificum ymagines
expressiue factas p eo q homo i representa
cione naturaliter delectatur vt dicit philosophus in
poetria sua diuinitatis cultu eis impen
derunt Tercio propter ignoranciam veri dei cuius
excellenciam non considerantes quibusdam
creaturis propter pulcritudinem seu virtutem
diuinitatis cultum impenderunt Hec ille
Concluditur ergo q ydolatria venit ex
vicio superbie originaliter accessorie aut vero
ex parte hominis aut ex nature defectu vel p
ignoranciam intellectus vel p deordinacionem
affectus Interrogant igitur Iudei Johem
Tu qui es vt p dei filio purum hominem
tamquam sit ipe venerentur Sz ipe confessus
e et non negauit et confessus e q ego
non sum xpus in quo sm Gregorium
magna Johis ondit humilitas qui cum
tante virtutis esset vt xpus credi potuisset
sz elegit solide subsistere in se ne huma
na opinione rapetur sup se negauit
plane quod non erat vt veritatem loqueris
membrum eius fieret cuius sibi fallaciter
nomen non vsurparet ¶ Ex quo eciam
istud documentum Nemo debet sibi irroga-

re qd no h3 pro pma pte e Bene epla
xli. qui ait Quid stultius e qm i ho
mine aliena laudare quid eo demencius
qui ea miratur que ad aliu transferri p
timus pnt Hec ie Et ido si non licet
ex alieno quepiam laudare multo ma
gis no conuenit laudem ex eo quod qs
non h3 appete p scda indutur Jere ix
Non gloietur sapiens i sapia sua nec
diues i diuiciis suis s3 i hoc gloietur
qui gloiatur se scire et nosse me Sic aplus
gloriabatur de eo qp nichil sciuit nisi xpm
ihm et hunc crucifixu ¶ Ex quo p3 sci qp
du in vita pnti laudantur statim post
qm ad con veniut ne delectacio va
na eos fallat contristantur Unde btus
Gregorius i moralib3 laus sua iustos
crutiat iniquos exaltat s3 iustos du
cruciat purgat iniquos du letificat
reprobos monstrat. Nec mir qp sci in
laude sua cruciatur ait em Jeronimus in
epla ad serdomanu plures h3 pro pla
cere cupiunt qp placere contempnunt et mirum
in modu du laus devitatur appetitur. h
ille Ex quo igitur sct bona non e de ill
gloiandu nec pro eis laudes huanas
appetendu s3 totu qp e vel videtur ee bonum
i deu referendu nam Bernhardus sup cantica
sic inquit laus i nobis referatur ad
ipm laudatore universorum auctore non
fiat quadmodu abyssoctis nec sola co
suetudine sicut a secularib3 s3 nec nature
quid ut unneta ferendis omib3 appli
cantur s3 sic decz scos sinceritate fida
deuocione sollicita hylaritate grata
s3 non dissoluta Hec ille Talis fuit
Johes qui laudes omez i ipsum creatorem
direxit nec voluit reputari qp non erat
vt membru illius fieret i quo erat et
ppterea confessus e et no negauit quia ego
no sum xpus Et interrogauerit eu qp
ergo helyas es tu et dixit non sum
erat em tuc tpis secta hereticorum que
astruebat qp anima intraret de corpore
i corpus Unde qr iohes vidit sic helyas
putauerit animaz helie intrasse corpus
Johis quod e omnino erroneu tpis aut
pe i spu helie advetu pcesserit ut

quod dns ayt. ix. dixit helyas iam
venit Et luce po Ipse pibit an illum
i spu et virtute helie qm sic helyas p
ueniet adventu xpi i iudicium Sic ioh
puenit ad vetu xpi i carnem et sic he
lyas fuit vir pylosus et zona pellicea
ca lubos accinctus Sic Johes hebat
vestimeta de pilis camelorum et zona
pellicea cca lubos Et sic helyas re
gem Achab reprehendit sic Johes hero
dem ppter adulterium increpauit et
sic fuit helias spu no tame corpore
qp dixit quia pprium e scorum humilia de
se sentire veritatez tame dixit quia il
li querebant de corpali helye psona
Ex quo istud accipitur documetu Sci
viri quo magis in scitate proficiunt
eo amplius i conspcu di humiliantur qd
sic declaratur nam cu cottidie vitam
sua discuciunt quo sp humilient plus
inveniunt Unde btus Bernhardus Si te
ad lumine veritatis intus i animo sine pal
pacione diiudices non dubites qn
humilier tu in oculis tuis et qnto altius
pspicies tanto amplius invenies quid
te humiliat H. ie Nec mir na qnto
plus domus fuit illuiata tanto magis
deteguntur in ea que sut displicibilia
vel nociua Preterea viri sci in omib3 [illegible]
suis opib3 sut circumspecti et prouidi ma
ne cu surgut considerant quo se hebat
i spu di p noctem i vespa qm vadut
cubatu revolvunt qp egerunt p diem at
tendunt diligenter qntu proficiunt et qntu
deficiunt quales i moribus qm similes
vel dissimiles deo qp ppe qp longe n
locorum intervallis s3 morum affectibus dis
cutiunt inter pcta que commiserunt aut p
negligenciam vel que olym procacium
aut nequiciam ppetrarunt recogitant
qp negligenter cordia sua custodiunt tps
expendunt et qm malu finem suis opi
bus olym imposuerunt pensant qm
negligentes sut i oracione qm remissi
i virtutis operacione et opis execucione qm
vam i cogitacione qm negligentes fue
runt ad penitendu tepidi ad temptacioi
bus resistendu et remissi ad pficiendu

Cosidant q̄ntu i eis olym viguit con
cupia voluptatu curiositatum et vani
tatum/ du q3 omia sua v̄ba cogitacōs
opa ɽ osilia discusserint que etiā q̄
ātq3 bona videant' vel rca nchilo-
m sint q̄ panus menstruate defec
tib3 plena tanto ɔspectu ꝓpo humilio
res r̃ddent' q̄nto plus discussione so
lerti ɽ osciis suis plures defcus ɽ vene
rint/ non ē ergo quo debeat homo
scus supbire licz non cessz hostis lau
dem huanā eis porrigē ɽ mercede va
ne gloie ꝓpos euacuaē Et ideo dicit
Greg lib°. vij. moraliu cu bene viuit'
valde timend3 est' ne mēs despctis ceteris
de gl'ia singularitatis glorietur. Nam
sm̄ eund3 xxx. mo'lud' sub hoste que
prostinit' moit' qui de culpa qua supat'
eleuat' Hec ille Tlis itaq3 non fuit
iohes ipē em̄ noluit acquiescē vane
gloie s3 voluit humilia de se sentiē Ju
cū itm̄ ei dicent' ꝓpha es tu ille vide
licz de quo d' Deutro°. xxiij. ꝓpham
de gente tua suscitabit tibi dn̄s ipm̄
tamq̄m me audiet' Es ne igit' moyses
ꝓpha qui hoc dixit' vel an es ꝓpha Ely
zeus qui siccis pedib3 transiuit iordane
aut es ꝓpha .i. vnus ex ꝓphis Et rnd'
non Cum q̄m magna humilitas Johis Na
saluator dicebat ipm̄ esse plus q̄m pro
phetam tamē causa humilitat' respōd'
nō Veruntamē dixit q3 non erat de futuro
ꝓpheta quod ē propriu ꝓphar s3 de pn̄ti
quod ē plus q3 ꝓphetam esse. Pro i'to
nduat' illud quod ponit btus Thomas
Sc'a he q. clxxj articlo pmo vbi i rnsioe
pncipali dicit Q3 ꝓpheta pmo ɽ pncipa
lit' ɔsistat i cognicione q3 videlz cognos
cunt quedā q̄ st' procul remota ab hom
cognicione Et ysidorus i libro Ethyolo'
ꝓphe dicunt' q̄ pfatores eo q3 porro fat'
.i. a remot' fant' et de futur' vera p
dicant Quid igit' Johes dixit non su
xpus nō helyas n' ꝓpha dicunt ei quis
es vt rnsum dem3 his qui miserunt
nos q̄ dicit' sm̄ glo'm metl meatem au
diuim3 te de xp̄o pdicare s3 de tempo m
chil maifeste asserꝰ quid ergo dicis de
tempo ait Ego vox clamantis in deserto di
gite viam dn̄i sic dixit ysaias ꝓpha i q̄
rnsione ondit pdicacōis sue ɔditate3
Et pmo ondit ipam esse ydoneā i eo
q3 dicit ego sum vox de racone em̄ voci
ē q3 sit signu ducens in alti'n sz in v̄
bu ɔceptum i mente totu em̄ ydonei
tas vocis ordinat' ad v̄bi expssione3
Jdo iohes dicens se esse voce ɔfiteait
se eē ydoneu ad v̄bi sue xpi maifes
tacōm Scd̄o de racone vocis ē q3 re
spectu v̄bi sit noticia prior origine tam
est posterior quia scdm̄ rom̄ originis
pus verbu concipit' q̄m vox format'
Jdo iohes ɔfitet' se eē vocem que re
spectu xpi noticie homib3 maifestade
fuit noticia prior orgine tamē fuit pos
terior prout id inferius ɔfitet' Qui
post me venit an me fcus ē Tercio
de racone vocis ē q3 sit sonus ɽ no
sm̄ est aute differencia inter sonu et
sm̄ q3 sensus opat' interius in intel
lectu vox aut opat' in aure extius et
non intus i corde vel i intellcu Sic
Johes instrualit' sic ɽ nc omēs predica
tores katholici docebat extius xp̄s
v'o qui verus ē magr qui mentem
illumiat' ɽ veritate ondit docuit ɽ docet
interius Quo fit q3 nisi intus sit q̄
doceat i vanu lingwa doctois laborat
Quarto quia vox transit' v̄bu at' pmane3
Jdo Johes dicit se eē voce3 p quod on'
se eē transitoriu s3 xp̄m cui' ē vox pma
sura Vnde dixit me op3 minui illu
aute3 crescē/ dixit aut nō simpliciter
q3 sit vox s3 clamant' vox vox sz vt
ad fidem inscendam cordib3 hom̄ aure3
penetret clamor vt corda tonicat vox
vt regnu pdicet clamor vt iudiciu co
minet' Ex quo accipit' istud docu
mentu Ad doctorem spectat katho'cu
corda hom̄ q̄ntu ē i eo ad celestia erigē
ɽ peccatorib3 ac duris corde etnē mortis
ɽ gehene minas incutē viam q3 domino
ꝓpare p3 sic cu em̄ homo sit creatus ad
hoc vt eēt capax btitudinis que ē i vita
etna id pcipue pdicator vel doctor d3
intendē vt faciat aīas i deu aspirare

Tanta em dei vt ait Aug9 li° p° demoi
bus tãe est pulcritudo iusticie tanta
e iocunditas lucis etne hoc e icmu
tabilis vitatis vt eciaz si non liceret
in ea amplius q vnius diei mora
manere pter hc solu inuãbles am hi9
vite plem delitijs et affluencia bono
ru tpaliu rete mito q9 contempneretur
Hec i° Quid aut melius dõ q videre
est vita etna qui e sons oia i omib9
et finis desideriorum e bto2 qui sine
fine videbitur sine fastidio amabitur
sine fatigatone laudabitur vbi scdm
aug^m xxij. detiui^te di. vocabim9 et
videbim9 laudabim9 et amabim9 qd
erit i fine sine fine Et subdit Nam qs
alius nr finis nisi pvenire ad rgnu
cui9 nullus e finis H i°. Vn cu sit nale
deu appete irridendo sunt qui tli vita
cotempta Contemptibilia et caduca no
cessant pquire et neglectis rgm celest
gaudijs voluptatib9 et carnis delicijs i
hyare. Per q animales homines pmis
sis celestibus no flectuntur debet doc
tor katholicus minas mortis etne
et gehene incute vt quos dona di no
emolliunt saltem pene infernalis formi
dine amalis ppetitudis arceantur q
q ppi vite prauitate sint eti de dapno
ppetuo qui non melioratur rgno di p
misso et obhoc si duros corde amudi
concupiscencijs et desiderijs carnalibus
timor di no retrahit saltem retrahat
tior districti iudicij metus et geheme
laquei mortis dolores infin ignis v
rens vrms corrodes sulphur fetes
flamma tharthareã et omia mala
Inculcat ergo peccatorib9 pdicator vt
memoretur nouissima sua que sunt
mors iudiciu et gehenna Quid enim
horribilius morte quid iudicio di ter
ribilius quid gehena itollerabilius
potic cogitari q dapnabilius q seg
gandi esse ppetuo amo sco2 et copli
cez esse spirituu dapnator Hijs g°
duob9 modis infudendo oleu et vinu
volnibus sauciator et miscendo mã
cu iusti^a gaudiu cu merore viam

dño studeat pparare Dic Johes fecit qui
alias genimina vipparum iudeos affir
mabat nunc dixit dirigite viam domini
scz pfidem et operatonem aut dirigite via
dni .i. pgite consciãs pcopunctonem
confessionem et satiste vras semitas .i. in
tenciones vestras vt magis p celestib9
qm terrenis dõ suiatis Et qui missi fue
runt erant ex phariseis qui scdm glo
interlinearem ex inuidia querebant Vi
dentes em multitudinez ppli cocurre
ad iohem pnouu ritu baptizandi re
ceperunt ei inuide et q tu poterant eius
baptismu impedire Et ideo interrogauerunt
eu et dixerunt quid ergo baptizas si tu
non es xpus neq helyas neq ppha
Hec dicebant scdm origene Non quai
scire cupientes s phibere eu a baptismo
volentes Sz iohanes q non ex psump
cone baptizat ondit inquiens Ego
baptizo i aqua vt sit differencia i bapti
zando int suu et dnm meus em bap
tism9 lauat solus exterius xpat ad bap
tismu veru. Vn subdit Medius aute
vrm stetit q vos nescitis Glosa meh
meais corpore pns vobis apparet vl
i medio vrm conuersatur sicut alius
homo q sic conuersantez nescitis q
scdm Greg. licz sit visibilis maiesta
te Ex hoc loco accipitur clē documetu
Multu refert int iohis xpi bap
tisma Nam vt ait mgr i iiij° di. ij.
c. iij. Baptism9 Johis sola corpa ab
luat a pctis vo no induebat baptism9
Johis erat in pna no in remissione
q iohes baptizans homines ad pnaz
vocabat et quos baptizabat pniam
docebat scdm illud veniebat ad iohez
i Jordane cofitentes pcta sua s i bap
tismo Johis no dabatur remissio que
data est in xpi baptismo vtilitas aut
baptismi Johis vt ibid dicitur .c. iiij.
erat quia homines ubi baptismu ppa
bat ad iohem xpm pbaptismu vero
xpi auferunt omnia pcta de con dis. iiij
penitencia Cui9 e racio quia baptism9
xpi dat9 e ad regenerandum Vn ibi bo
tisit de ptate tenebrarum i ad opcom

filiorum dei Item per baptismum homo li
beratur ab omni penitentia eo quod ut ait
Apostolus ad romanos xi Sine penitentia sunt
dona dei et vocatio quod tractans Am
brosius dicit Sine penitentia gratia dei in baptis
mo omnia condonat de pe. dis. iiij.
Sine penitentia Preterea per baptismum tol
litur irregularitas proveniens ex delicto
et sic quando ante baptismum homines oc
cidisset iuste possit promoveri scilicet si
non veniat impedimentum ex constitutione
ecclesie aut si veniat irregularitas ex bi
gamia xxvi. dis. deinde et certius
intelligunt Item delet infamiam que
adiunctus ex peccato procedente patet nam cum
per baptismum tollatur peccatum et ea que sequuntur ex
peccatis sub ratione qua peccata sunt Unde cum
infamia sequatur ex peccato sub ratione peccati
tollitur per baptismum Subdit Iohannes
Qui post me venturus quia ut dicit In
terlinearis Ante tempora prius tempore est quod post
me veniret sic nascendo ita predicando
et baptizando ante me factus est id est mihi
prepositus dignitate honorabilior et cla
rior Vel sic potest intelligi qui post me
venit quantum ad humanitatem et nativitatem
de matre ante me factus non quidem creatus
sed ab eterno a patre genitus deus de deo
Ne autem quis existimaret Iohannis sanc
titatem ad Christi excellentiam comparandam
addit cuius ego non sum dignus ut sol
vam corrigiam calciamentorum quasi diceret
secundum Crisostomum Intantum est ante me ut ego nec
inter ultimos ministrorum eius vocari dignus
sim que verba non ad litteram sed mistice
sunt intelligenda sicut dicit Gregorius Na
dum deus incarnatus venit qui calciatus
apparuit Calciamentum enim est humana natura
secundum illud psalmi In ydumeam extendam
calciamentum meum Corrigia autem cal
ciamenti est unio divinitatis et humanitatis
que tanta fuit quod ipsam Iohannes investi
gare non potuit secundum illud ysaie liij.
Generationem eius quis enarrabit qui dicit
nullus veniens in carne Ex quo pas
su et spaliter ubi dicit Iohannes Non sum
dignus corrigiam calciamenti solvere
accipitur istud documentum. Omnes sa

tas creature quantumlibet magna relata
ad deum non tantum est sanctus quod defectus
omnes enim gentes sic sunt in conspectu eius
quasi non esse videntur omnis quoque creatura
est cum defectu totusque plus coram deo
est quam quedam umbra secundum prophetam ps
Ve fenum plus est Et Apostolus ad romanos
scribens ait Vanitati creatura subiecta
est Et iterum Scimus quod omnis creatura
ingemiscit et parturit usque adhuc Non
solum autem illa sed et nos ipsi primitias spiritus
habentes intra nos gemimus adoptionem filiorum
dei expectantes et redemptionem corporis
nostri Hinc dominus dixit ad moysen Qui
est misit misit me ad vos Et iterum Ego
sum qui sum quasi diceret Quod aliud
est non nisi per me est qui simpliciter
sum omnia enim sunt quia ego sum et
desinerent in non esse nisi ego non essem
Cum ergo in conspectu dei summi nec ce
li sunt mundi et angelis est reputata mun
ties quis poterit quod castum cor aut sanc
titatem quantumlibet habeat gloriari cum
si dixerimus quod peccatum non habemus menda
ces sumus et veritas in nobis non est
ac ideo debemus semper gloriam deo et confi
teamur ipsum solum esse simpliciter perfectum qui
semper fuit nunquam non erit nunquam aliter
fuit nunquam aliter erit quo nichil est maius
nichil excellentius nichil secretius
nichil difficilius invenitur ubi sit diffi
cilius ubi non sit sine quo nemo esse
potest qui excellentia et immutabili po
tentia ditior est quia in ipso sunt omnia
exterior quia ipse super omnia antiquior est
omnibus quia ipse est ante omnia et novior om
nibus quia idem ipse est post omnia est enim
alpha primus et novissimus non mirum ergo
quod iohannes humiliatus coram domino dixit se
indignum corrigiam calciamenti eius sol
vere ut humilitatem servans maneret cum
deo quare et tu quanto maior fueris humi
lia te in omnibus quoniam ut ait Augustinus
super iohannem sermone xi Si fueris sine
deo minor eris si fueris cum deo maior
eris non erit ex te ille maior sed tu sis
illo minor Cresce ergo minor illo no
li ab illo te subtrahere ut quasi ille de

ficiat refitieris si acessis de fictes si
recessis. Hec ibi. Subdit ewangelista
hec i bethania facta sunt trans iordane ubi
iohes erat baptizans non enim ut ait
Cris. In domo vel in angulis xpm p
dicabat. Sz iordane transiens in me
multitudine pntibus omnibus qui ab eo
baptizabantur. Hic. Conueniens aute
iordanis baptismi significat quia sic filios
isrl ad terra promissionis oportuit
transire iordanem. Ita p baptismu ax
institutu opz celestem patria intro
ire. Qua nobis concedat qui baptis
mu culpar omn purgatiuu instituit
et nos a pctis lauit in sanguine suo xpc.
In die Natiuitatis dni. psecla bndctus
5 Exijt edictum a cesare augusto
ut describeret uniuersus orbis
Luc. ij. Octauiano imperatore
qui .xl. duobus annis imperauit regna
te xij. anno ipius impij tanta fuit
par i toto orbe ut ad litram videtur
impletu quod pdixit ysaias Conflabunt
gladios suos i vomeres et lanceas suas
in falces ysaie ij. Qui in hac pace
fecit edictum hic cesar augustus ap
pellatus ut describeretur uniuersus or
bis hoc est principales partes uniuersi quia
secundum augustinum multe gentes erant quibus
non imperabat mittens p omnes regi
ones et prouincias prepositos generales
prouulgantes edictum ut de singulis ci
uitatibus villis et opidis presides omnes
ad suam presentiam conuocarent et unus
quisque pro capite suo solueret censum
scilicet nummum argenteum valentem decem
decem nummos ut sic profiterentur non
tantum ore sed etiam facto se esse subdi
tos romano imperio et accepta pecu
nia nomen cuiuslibet scribere et scrip
ta nomina romam delata coram au
gusto cesare legerentur quibus sciri posset
numerus prouinciarum et regionum ciui
tatum villarum et opidorum et p hoc sciret
numerus psonarum romano imperio subiec
tarum. Hec descriptio primo facta est a p
side syrie Cyrino quem augustus
eorum anno sic dicit Gregorius imperij
sui presidem iudee et Syrie fecit et iu
dicem misit. autem prima census ad genera
les descriptiones quia an istam bene fue
runt alie particulares. Dauid enim fecit
ppulm suum numerari et iste Cyrinus
primus fuit qui exercitius est edictum
istud i Syria et iudea que est umbi
licus terre et mediu nre habitationis
Ex quo loco accipitur istud documentum.
Electi dei in libro vite vel eternitatis sunt
descripti. Unde dicit Greg. in omelia quadam
est quod nascitur dno mundus describi
tur nisi quod aperte monstrat quia ille ap
paruit in carne qui electos suos ascri
bet in eternitate. Hec ipe. De hac scriptura
loquitur Aug. in ij decimo de ci. dei c. xiiij.
Qui non sunt inuenti in libro vite scrip
ti missi sunt in stagnum ignis. Et subdit
liber iste predestinationem significat eorum
quibus eterna vita debetur. Hec ipe.
Quidam tamen scribuntur secundum presentem iustitiam
qui non sunt scripti secundum predestinatione
numquam tamen secundum Aug. in libro de p
destinatione. Vasa ire deus reddet in
teritu si homo non inuenirer sponta
taneu habere pctm quia nec deus pec
canti homini iuste inferret si homo
ex predestinatione cecidisset in culpam.
Hec ipe. Cum igitur aliquos abductos
legimus et dampnatos vel aliquos relic
tos magnis peccatis suis hoc ipos me
ruisse profitemur quia talia crimina ipsorum
precesserint ac ideo de iudicio dei nullus
potest rationabiliter conqueri quo deserit
mitos deseri sed nunc eius gratias agat
qua liberat non meritos liberari. Unde ita
quod obedientie non ideo cuiquam subtrahit
quia eum non predestinauit sed ideo eum non
predestinauit quia recessurum ab ipsa obedi
entia esse prouidit. xxiij. q. iiij. Predes
tinatio huius beatus Thomas quarto quo
libet q. ij. dicit. Quod peccatores qui non
iustificantur per gratiam non sunt electi nec
preordinati adeo ad culpam sed solum
prescati quia non sunt gratiam habituri sed
sue nature relinquendi quia vero omne
agens potest in id quod est supra se natura
sibi relicta non potest actum meritorium

et post

qui e scdm facultatem nature Post aut i ac
tum pti qui e demitorius sic i aliq
infra huana naturam existens enim ho
impeccando descendit a dignitate nate
sue et sic pt de meri H ipe Cu ergo os
nec in ciuitate Vnde erant omnes ad
faciendum pfessiom pdictam Ascendit aut
et ioseph a galilea de ciuitate nazareth
i iudea ciuitatem dauid que vocatur beth
leem eo q esset de domo et familia da
uid vt profiteret cu maria desponsata s
vxore pgnante ascendit quia galilea
respectu iudee e in valle galilea vo
interptatur transmigratio que significat pe
nitentiam qua ho de vicio in virtutem tras
migrare pponit ascendit vt profitet
vbo et facto ptensum capitis et regimen
ois se esse subiectum romano imperio asce
dit cu maria pgnante nam tantu the
zauru sibi a deo comedatu noluit sine
se dimitte s voluit sollicite custodire
vide nos exemplo joseph et marie
matris di debemus profiteri regem
eternu vbo et facto et spualiter ad nram
celestem priam proficisci iuxta qd
venerabilis Beda inquit Ciuitas nra
et pria e patria bta ad quam cotti
die crescentibus virtutibus ire debemus
de rotha huane conuersacionis iniuitez
uida confessionis laudis cesum eterno
regi psoluentes ¶ Ex quo trahit istud
documentu. Vera confessio xanam consistit
simul i vbo et facto Vnde Augustinus
in libro de vita xana xani nomen
ille frustra sortit qui xpm minime imi
tatur quid enim tibi prodest vocari
qd non es et nom vsurpare alienum
s si xpianu te esse delectat que xpiam
tatis sunt gere et merito tibi nom xpia
ni assume qui dicat nichil tibi prodest
ois confessio nisi sit professio i facto
de talibus enim scriptum e confitentur se
nosse deu factis aute negant ne du
at xanam fca vbi professione cofirmet
s quod in professione ~~cofirmet~~ xpia
na qui ad pfitendum venit pseueret
Vnde Greg xxviii moraliu No qrit
i xpianis inicium s finis hec ipe Qd

certe e notable nam melius e via dni
no agnosce q post agnitam retroire
Vn Aug. xxi. de ciuitate di. c. ii. Peyor
e desertor fidi et ex desertore expugnator
eius effectus qm ille qui no deseruit q nu
qm tenuit. H ille. Requirit ergo opus
et vbu siue vita et ois professio qm
scdm Augustinum de vita xpiana xanus
e ille qui non nomine tm s ope xpm
imitatur et sequitur Qui scilicet innocens in
conuersatus intactus e cuius i pectore
malicia no h locum cuius i pectore sola
pietas consistit et bonitas qui nemini
wlt noce vel aliquem lede s omnibus
opem conferre Et post pauca Qui
aliqui lede aut ei noce ~~vel aliquem~~
pactus e mentitur et i omnibus sermonibus
sermone xpito de falsis xanis sr igit
Quando negligentes et tepides xanos
nec peccata vitare nec pnam etnam vi
demus bonis opibus nec malis sup
plicia iusto di iudicio sint rependen
da H ipe Quanta multitudo clericorum no
dico propter optam iniquitate et mali
ciam s etiam propter tepiditatem et negli
genciam que vix scdm mundo deum
iustum esse iudicem cognoscit. retribu
torem bonorum et vindicem malorum dem
sa e et deinceps assiduo i infirmu offe
rut enim deo vba non opa exteriora
exercitat s interiora vt emendent p
termittunt cantant deo canticu ore s non
corde ex consuetudine no ex deuocione
construunt ecclesias s negligunt pgare
proprias consciencias decorem domus di in cordi
amare videntur s qm sordidi sunt soli
inspicit non designat Sequitur ffm
e at scz dno ordinante cu essent ibi
videlz i bethleem vbi nasci voluit.
Tu insignum quia bethleem interptatur
domus panis ipe enim e panis qui de
celo descendit Tu qa bethleem erat
terre iude et ita dauid scdm carne ab ori
tamen pdto i munus Tu propter humilitatem
non enim in domo s in via nascitur
significans q peregrinitatem qm assumpse
rat quasi i aliena domo no scdm
ptatem s scdm naturam assumpta nascebatur

Tum pp̄ter scriptuē implecōm s̄m ill'd
Michee .v. Et tu bethlee̅ p̄va effra
ta non es minima ī p̄ncipib; Juda ex
te em̄ exiet qui sit d̄nator isrl' im
pleti sūt dies marie vt parēt salz
noue menses ⁊ pepit filiū p̄mogēi
tum que ewangeliū vocat p̄mogēi
tum eo q̄ an̄ illū nllm nullū pepe
erāt nec post pepit impletū q̄z ē q̄d
dixit ysa^ias Ecce vgo concipiet ⁊ pa
riet filiū ysa^e .vii. Et pannis eū īvol
uit s̄z vilibus ⁊ vetibus indumētis
Vn̄ pannosi dicūt pauperes qui pa
nos veteres simul consutos induūt
vbi s̄m Jer^m Nulla obstitrix nulla
mliercular sedulitas intcessit ipa sola
pannis involuit infantem ipa mat
et obstitrix fuit ⁊ s̄m Bedam vilib;
induit vt stolam ī mortalitatis reci
pem^o manus ⁊ pedes inviam parat
digant puulus factus est vt nos pfc̄i
sim^o Et reclinauit eū ī p̄sepio vt ī
pleret^r i^d Abacuk t̄tio In medio du
um aīaliū cgnosceris Reclinauit igit
eū ī p̄sepio qui iam inclinatus erat
iuxta i^d ps̄ Inclinauit celos et de
scendit nō ī reclinatorio sic Salon̄ s̄z
ī p̄sepio in quo erat cibus iumēt
iumetor̄ O stupenda dei hu̅ilitas si
em̄ rex ⁊ deus om̄is vbi aula regia v^l
thronus regius vbi regalis frequ^a
Nunq; em̄ aula est stabulū thronus
p̄sepiū curie regalis frequētia Jo
seph ⁊ maria Sz hoc fcm̄ ē vt hoste̅
huam t'nis lateret ipm̄ ee deū q̄
vidit vilib; pannis involutū et ī
p̄sepio reclinatū Vn̄ Aug^o ī s'mo
ne quodam sup illo ductus ē ihūs
in desertū sic ait Cum videret in
imicus dei filiū tanta p̄miracula pce
atum voluebat secum vt arbitror
atq; ad mīane dicebat Quis est
iste qui nesciente me huc ingressus
ī mūdū nouū quid q̄z de femīa nat^o
est s̄z nescio vnde conceptus ad est
ecce mater s̄z p̄rem investigare no
possum partum video s̄z non agnosco
nascentez ⁊ quod stupori meo accessit
in cōsweta lego pariendi eciā de f^o
mater exultat vt vgo En iacet ī
cunabulis puulus suffundit lacrimis
vultum similiter ee morālū vagit^o
prodit pannis obsitus sordet et celū
ei radio stelle lecōis arridet atq; ī
honorez ipius ministrantes ei angli
int syderea t'ras q̄z conaut ⁊ exul
tantes amictiat qm̄ non intelligo
nouitatē quid hoc mirabili ē in deo
audio q̄ sustinere nō possū vt ho
natus honoret^r vt deus asculis hoc
nunqm̄ in contigit vt q̄squam vmqm̄ nas
cēt^r homo qui huam viciū mīhret
⁊ post aliqua ne forte deus sit iste que
nullū pt maculare delictum s̄z si deus
ess; quō indignitatez partus femīe
sustinēt quo ess; cuius pannis mīc
tus quis credere possit infancie va
gitus in deo cui audienti ridiculum
non ē deū femīeo lacte nutritū H
i^c reclinauit itaq; mr illū ī p̄sepio
q̄z nō erat ei locus ī diuersorio Sup quo
beda dicit Qui ad dexteram p̄ris se
det in diuersorio loco eget vt nobis ī
domo p̄ris sui multas mansiones p
paret et dum p̄sepis angustia con
tinet^r cui celū sedes est vt nos reg
ni celestis p̄ncipes faciat qui panis
ē angelor̄ in p̄sepio reclinatur vt
nos q^i sicut animalia carnis sue fru
mento reficiat Diuersoriū at s̄m ysidor
dicit^r q̄z ibi diuersi conueniūt S; m^o
bedam diuersoriū d^r dom^o int duos
muros duas ianuas habens et sicut
eciaz int paradysum ⁊ mūdū exi̅ste
tem in quitum diuiditur ab erroribz
hui^o mundi ⁊ s̄m eund; ē platea seu
spaciū int duos vicos ex vtroq; la
tere hn̄s mur̄ ⁊ in vtroq; extremitate
hn̄s portas vt sit inde exitus ī vtr
q̄ vicū desup coopta vt ī festiuis

dieb; possent ibi cives convenire ad
colloquendu. Ex hoc loco accipe istud
documentum. Non divicijs non honoribus
nec delicijs sed vite artitudine cum leg
xpi observancia ad regnum dei pervenit
ut suadet in verbo xpi Contendite intra
re per angustam portam Oportet
inquit Gamfredus in poetria nova
Tormentis tormenta sequi non itur
ad astra delicijs Et apostolus ait Neo
coronabitur nisi qui legittime certavit
Item gg in moralibus Oportet iustos ce
lestis patrie debent primo ut humi
les casti mites atque misericordes
ad gaudia etiam perveniat Electi aut
non in divicijs nec in delicijs gloriantur
sed solum in cruce dni nri ihu xpi Crux
autem non signat nec dicit delicias
sed tormentum Hinc xpus inquit Qui
vult venire post me abneget semet
ipsum et tollat crucem suam et sequatur
me Et maxime in sermone de marti
bus Crux non solum dicitur que tempore pas
sionis xpi ligni afflictione constat
sed que totius vite curriculo cunctarum dis
ciplinarum virtutibus coaptatur ut non solum
intelligatur crux lignum patibulum sed
pie virtutis propositum Unde omnis xpianorum
vita qui secundum eum vixit crux est
atque martirium. Hec ille. Unde btus Jeronimus osten
dens quod non itur per honores nec divi
tias aut delicias ad astra prout refert
Eusebius in epistola de morte eius moi
tuus sic dixit Ululate vos miseri
nobiles et potentes vento instabili
fortune elati qui alios confunditis et
tamquam ignobiles conculcatis quia
huius mundi vanitatibus honorumque et
falsarum dignitatum insignijs obcecati
tum vera vita brevissime velut a texen
te tela succiditur et forte in hac noc
te succidetur in inferno fine etiam
inextimabili penalijs cruciabimini moriendo
Et post pauca non solum labores cum
hominibus non estis sed elaborantes vivere
non permittitis ideo non cum hominibus

sed cum demonibus flagellabimini quanto enim
in mundo maior fuit gloria tanto in in
ferno maior erit pena preparata Hec ibi
Sequitur Et pastores erant in regione
eadem vigilantes scilicet iuxta turrim
quandam inter ierlem et bethleem ubi
Jacob veniens de Mesopotamia mora
tus est cum grege suo et ubi rachel est
mortua et sepulta Et ecce angelus
dni stetit iuxta illos ad annunciandum
scilicet divina prius non visa nec audita
nec in posterum videnda nec audienda ste
tit iuxta illos quasi famulus et amicus non
super illos Stetit itaque angelus mira
biliter quod innuit verbum Ecce Stetit ami
cabiliter quia angelus dni stetit venerantur
quasi iuxta illos et hoc ideo quia per beneficium
incarnacionis et passionis reformata est
pax inter homines et angelos dum exalta
ta fuit natura humana Antea quidem
angelus permittebat se adorare Gen
xviij. Sed postea non vides naturam hua
na adeo assumptam. Unde iohanni dixit
volenti ipsum adorare vide ne feceris
conservus tuus sum prout habetur in Apocali
Et claritas dei non naturalis sed miraculosa
circumfulsit illos scilicet ex omni parte Nunquam
autem secundum Beda In tota veteris testamenti
serie reperimus angelos qui tam sedulo
apparuere patribus cum luce apparuisse
Sed hoc privilegium recte huic tempori servatum
est quo exortum est in tenebris lumen rectis
corde Et timuerunt timore magno propter
consuetam angeli apparicionem et su
bitam claritatem. Ex quo passu accipitur
Quod vigilantes pastores et non dormi
entes consolacione angelica vel spiritus
sancti gracia recreantur. ait enim Cesarius
in ammonicione xj. Quod verum gaudium
non possidetur nisi pax et iusticia tene
atur Hec ille. Justum autem est ut pastores
vigilent super gregem suum Nam non
potest ulla pastoris esse excusacio si lu
pus oves comedit et pastor nescit
ait Gregorius in registro et habetur in regu
la canonis de regulis iuris radix quippe

gaudij est iusticia de ipa em pax
nascit' et de pace gaudiu gnat' qd'
vtiqz non dormientib; sz vigilantib;
debet' Quo fit quod nisi vigilia ad
hibita fuit 9solatio spus sci vel an
gelica non habet' que dat' homib;
bone voluntatis Et dixit illis ange
lus Nolite time malus em sm Gre
gori^m relinquid hominem territu sz
bonus 9fortat a se territos Om mat
vltio Dixit angelus mulieribus No
lite time sz magis gaudete Time
ant em herodes et pylatus et alij ma
li qui no sut i xpm credituri Ecce
em ewangeliso vobis gaudiu mag^m
re u'a magnu Nam eius altitudo
attingit celu iuxta illud Bnhardi
Magnu est hodierne festiuitatis
gaudiu quod celu implet angm
etiam magnu quia profunditas ei9
penetrat infinu nam extensum vsqz
ad pres qui erant in lymbo iuxta
illud ysaie ix Habitantib; i regione
vmbre mortis lux orta est eis Mag
nu qr eius longitudo extenditur
a pncipio vsqz ad finem ne du em
futuri sz etiam priores et antiqui sut
de nascituro dno 9solati sm id Abra
ham exultauit vt videt diem meu
vidit et gauisus e Magnu qr eius
latitudo occupat orbem terre Cui9
gra subdit angelus quod sit gau
diu erit omi poplo Et 9seqnter cau
sam addit Quia natus est nobis
anglis et homib; pariter qr 9sortio ho
minu replenda erat ruina anglor
Saluator i salutis dator in ciuitate
Dauid i i Bethleem vnde oriundus
erat Dauid xpus i vnctus dns no
terreus potentia sz mansuetudine et
humilitate sua ad regnu^m suu alliciens
Et hoc vobis sit pastorib; humilib; non
supbis Vnde glosa Signu salutis
e humilitas saluatoris que opposita e
supbie Inuenietis inquid infantem
non se ostentantem sz tm absconditu
non em se ostentat pter quod et nocte

voluit nasci pannis no sericeis aut
indumentis i auratis i volutu et po
situm i psepio non in pallacio Vn
Bnhardus O homo quid sollicitus
es de regali pallacio Ecce rex tuus
iacz in presepio quid cogitas de ves
timento rex tuus induit' vili pan
nulo quid laboras de clientu collegio
rex tuus iacz cu boue et asino qd an
xiaris dno rex glorie marie et ioseph
obedit imperio Si ipm videre vis sic
e vide qualit' pro te fcus est qr si rex
vbi aula vbi thronus sublimitas Sic
Et subito i repente qr si fuisset mo
ra nimia vel notabilis int' primu
et istos forte non videnti id nunctiare
Pnt em angeli subito appare sic sub
ito illuiato apparet in aere vel sicut
oculus aptus et sanus illustrato aere
statim videt celum Facta e aute cum
angelo id nunciante multitudo celestis
milicie vt p plurimu testimonio fcm fiet
credibilius et amplius firmaret' et diuulga
ret' laudanciu deu et dicenciu Glo
ria in excelsis deo i i angelis et homib;
scis vel i excelsis i i celis vel altissimis
qr dicat Interius deus desperat' sz nunc
lis concordit' in vna voce significat'
et in terra pax homib; tantum bone
voluntatis no eni est pax impijs vt
ait pha Ex quib; elicit' istud
vltimu documentu Celestis et terrestris
status vniuersa gaudio i xpi natiuitate
e repleta Qr celestis gauisa fuit
pz qr angeli dicebant Gloria in ex
celsis deo Preterea vt dicit ppha Inno
cencius iii Octouianus Imperator mu
di monarcha Sibillam pphetissima
hui9 sz consulta si maior eo aliquis
nasceret' ipa die media ondit i me9
circulu aurei circa solem virginem pul
cherrima puerum i gremio baiulantem
et illi ondit qui audiuit vocem hec
est ara celi Et dixit ei Sibilla hic
maior te e istu adora Imperator vo
cu gaudio hostia obtulit et thura et
ido de cetero no colui Sz quod terestris

Stephani

fuisset gauisa creatura p3 i quatuor elementis. Tra enim nouam fecunditatem ostendit quia de vineis engadi balsamum miraculose effluxit. Aer induit nouam claritatem nam ut supra dixi. Claritas dei circumfulsit illos scilicet pastores. Aqua recepit nouum saporem dulcedinem quia fons tunc aque Rome in ipsa nocte in liquorem olei versus est et per totum diem manauit largissime fluens usque in tyberim sicut sibilla prophetauerat quia non erumpet fons olei nisi virgo pariat saluatorem. Ignis induit nouam utilitatem illuminationis et non consumptionis quod figuratum erat Exodi iii in rubo moysi qui ardebat et non comburebatur. Quia virgo peperit christum filium suum sine corruptione cum gaudio et non aliqua penitudine vel dolore. Multa quoque et diuersa sunt de creaturis testimonia que transeo. Ecce quomodo omnis creatura celestis et terrestris gaudebat de verbi natiuitate. Simus igitur et nos gauisi de aduentu dei nostri. Studeamus quoque habere bonam voluntatem ut pacem habendo in cordibus nostris gaudium in domino habere valeamus. Quod nobis prestare dignetur et cetera.

Stephani. Dicebat ihesus. In die S. stephani

6 Dicebat ihesus turbis iudeorum et principibus sacerdotum. Math. xxiii. Demore est sapientium medicorum quod infirmis tempore iatrum committis diuersas adhibeat pro qualitate morborum et diuersitate temporum medicinas et nunc fortes nunc remissas vel debiles prout saluti corporum viderint expedire. Sic celestis medicus xpus ihesus ad filios israel veniens ut saluos faceret varijs utebatur medicinis quia iam amore iam terrore ad sapiendum que terrena sunt et querendum celestia inuitabat ut sic quos amor et promissio premiorum aptius non retraxit saltem terror futuri excidij et calamitatis ac miserie que ventura erant ipsis tamquam filijs diffidencie nec non formido dampnationis a prauitatibus duduum conceptis et ingratitudine mala deductis remoueret. Dicebat etenim illis. Agite penitentiam appropinquabit enim regnum celorum. Sed quia erant de illorum numero de quibus fuit prophetatum. Si potest ethiops mutare pellem suam et pardus varietates suas. Sic et vos poteritis benefacere qui male agere didicistis non immerito ipsis ultionem districtam venturam ex dei iustitia que nil impunitum dimittit comminatur inquiens. Ecce ego mitto ad vos prophetas sapientes et scribas. Misit enim apostolos et alios suos discipulos quos secundum hylarium desiturorum reuelatione prophete fuerunt de cognitione sapientes de legis intelligentia scribe. Et ex illis inquit occidetis et crucifigetis et flagellabitis in synagogis vestris nam secundum quod ait Ieronimus prophete sunt qui futura predicant. Sapientes qui norunt quando debent proferre sermonem. Scribe vero in lege doctissimi ex hijs lapidatus est Stephanus paulus occisus petrus crucifixus et flagellati in actibus apostolorum discipuli et persequentem de ciuitate in ciuitatem nam tamdiu persecuti sunt iudei discipulos xpi usque dum eos a finibus suis expellerent. Unde paulus dixit Actuum xiii. Vobis oportebat primum loqui verbum dei. Sed quia indignos iudicastis vos vite eterne. Ecce conuertimur ad gentes. Deinde secundum Crisostomum ut ondat quod hoc non impune faciunt ineffabilem eis timorem incutit inquiens. Ut veniat super vos omnis sanguis iustus id est omnis debita ultio pro effuso sanguine iustorum secundum Rabanum. Qui effusus est super terram a sanguine Abel iusti. Omnis enim culpa effusi sanguinis iustorum recte impingitur iudeis maxime propter effusionem sanguinis xpi in quo quidquid iustitie fuit vel virtutis aut adhuc erit talibus totum venit ex xpo de cuius plenitudine accepimus omnes usque ad sanguinem zacharie filij barachie hoc est ioiade quem occidistis inter templum et altare. Unde dicit Ieronimus quod in euangelio quo utuntur nazarei pro filio barachie filium ioiade scriptum reperimus. Licet autem hic sit tantum mentio de duobus Abel et zacharie et plurimorum sanctorum postea sanguis sit effusus id tamen expressum est secundum Remigium ideo quia Abel pastor

ouili in campo fuit occisus zacharias
qui fuit sacerdos in atrio templi inter
fectus ideo ergo dominus secundum ipsum duos comme
morat quoniam per hos omnes martires sancti
designantur laycalis scilicet et sacerdotalis ordi
nis. Ut autem eciam depena peccatis ipsis
non penitentibus nec xpm agnoscere vole
tibus debita Subdit Amen dico vobis
venient omnia hec super generacionem istam
Ubi secundum glo. non hos tantum presentes dicit
sed omnem generacionem precedentem et futuram
quia omnes una civitas sunt et unum cor
pus dyaboli Vel secundum Crisostomum super
Mt sic omnia bona que in singulis ge
neracionibus de constitucione mundi omnes
sancti merebantur illis novissimis sunt dona
ta qui receperunt xpm sic omnia ma
la que in singulis generacionibus a con
stitucione mundi pati meruerunt omnes
iniqui super novissimos iudeos venerit
quia xpm repulerunt. Hec ipse.
Ex quibus ista duo eliciuntur documenta primum
quod duo sunt que debent homines cohi
bere a peccato amor et timor. Secundo quod quam
vis omne regnum aut omnis gens vel
civitas peccat non tamen statim deus
eam interdum punit sed multas generaciones
expectat ut tandem puniendo deus
peccata consueta sunt vel sibi punire
placuit regnum aut gentem eciam in
precedentes generaciones quodammodo exte
dat. Primum documentum sic declaratur
nam timor cohibet peccandi audaciam
ne quis incurrat eternam dampnacionem Amor
vero alliciat ad virtutes ut homo perveniat
ad eterne glorie mansionem sepius etenim
contingit quod peccatores dum diversis sordibus
viciorum involuti fuerint ad memoriam
revocant gehenne eterne tormenta que
eis debentur pro flagiciis et peccatis ab eis
commissis per divinam graciam inspira[illegible] ti
ad penitendum dum compunguntur
Alii vero sunt eciam ita duri cordis quod eos
metus et timor futurorum malorum dum
sani sunt ad penitendum non inflectit dum
tamen tanguntur egritudine timore pe
ne eterne ipsos stimulante peccata deplangunt
et penitent et postquam convalescerent nonnulli

religionem intrant aut vitam in melius e
mendant. Sicque fit quod dum homines sal
tem in infirmitate qui erant duri cordis
sua peccata sine palpacione exarant et
se peccasse cognoscunt tenebris viciorum
relictis ad lucem veritatis et iusticie et opera
virtutum consurgunt. Non nulli vero sunt qui
gaudia celestia et premia eterna pen
santes se de suis actibus pravis contra
deum perpetratis reprehendunt et postquam hoc
lamentis se penitendo subiciunt nec
in temporalibus iam aut caducis delectantur
eo quod eterna ardenter concupiscunt. Unde Gregorius
super ezechielem tractatus 1o Et abii amarus
in indignacione spiritus mei sic inquit
Pensate carissimi cum dona sua tribue
rit cur amarus abluebat si mentem cuiusquam
spiritus sanctus replet in amaritudine temporalium
delectacione terrenorum commonet dulce enim
esse in rebus humanis sed ei qui adhuc
de celestibus gaudia nulla gustavit quod
quanto magis eterna intelligit tanto de
lectabilibus in temporalibus requiescit. At
siquis iam cordis ore gustavit quod sit
dulcedo celestium primorum qui illi perpri
dici angelorum chori que incomprehensi
bilis visio sancte trinitatis quanto id dulce
fit quod intus videt tanto in amaritudine
vertitur omne quod foris sustinet vix a
secum que male egisse se recolit et se
metipsi displicet cum illi iam placere
incepit qui cuncta creavit. Hec ipse
Patet ergo quod per timorem penarum et amore
celestium homines ad viam salutis pro
movetur. Secundum vero documentum est potissi
e[illegible] Crisostomum super Mt et sic declaratur
Cum deus ut habetur in exodo sit zelotes i.
zelans et vlasces peccata patrum in filios usque
ad terciam et quartam generacionem et reum. Nisi
cum per eandem personam profecto cum peccata patris
iunguntur nec peccata patrum per filios expia
tur expedit ut iusto dei iudicio sic
vindicentur in filiis quod eciam pena filio
rum ad ignominiam patrum precedencium quodam
modo accedat. Ipsi quod filii imitatores pa
trum infidelium et puniuntur eterna pena
cum patribus ac patres filiorum quantum ad
opinionem hominum et detestacionem ipsorum

viles & infames reddant. Vn sanguis iu-
stor licz patientissimus & longanimis sit
dns vlcone sui racionabilr expostulat
dū ait Vindica sanguinez scor tuor q'
effusus ē quod tangens Aug9 libro
ii. qo m vetis & noui testameti sic inqt
Sanguis scor qui effusus ē vindicare
se postulat non voce sz rone nā ropus
opificem laudare dicit phs ipm q
videntes se oblectant non em impa-
cientes sut sci vt vrgeat fieri quod
sciut tpe pfinito futur quod nec a-
ticipari pt nc differri sz hc dicto on-
dē voluit vindicatur deu sanguinez
scor suor ne qz putaret nuc videt
nullum putaret inquor bellu qd'
cont scos gerit & vt tiroem mane-
at psequentib di suos h ipe Si ergo
expectat diutius puniet qnto em am-
plius homies vt corrigant expectat
tanto expectatos eruisti a nc q̄uos
districtius punit. Ex quo pz q q̄uius
mali iusus maliciis prosperant h
tamen dei occulto iudicio inicdu punit-
tur vt detestabiliores effcti tand du-
rius puniant Surgit etia ex pcede-
tibus et aliud docum q dns ad co-
uinced malicia hom pdicatores vi-
tatis mittit licz psciat q ipi vbum
dm nime recipiat. Vnde p ysaiam
inquit Audite audientes & nolite cog-
noscē quai dicat licz ex infinita mea
mia adlhuand vos doctores legis
digam vos tam sic estis ingti q non
vultis q rea sit intelligē Et ido no ex
me est q non intelligit sz ex vobis
in ipsis nolite intelligē. si ei apietis
cordis fenestras lux intraret sz quia
obite pomit ne intret sm duitia cor-
dis vri iram di accumulat Tande
post pdca adicia te couertit dns simoz
exh volens erudie auditores sm
Cris i omelia Vnde dicit Ierlm Ierlz
q duplicato sm ipm misantis et
valde diligetis ē que occidis pphas et
lapidas eos qui ad te missi sut vbi Cri-
sostomus in psona di loqns sic ait Misi
ad te ysaiam et serrasti eu Ieremia lapi-

dasti Ezechielem tracta plapides excē-
brasti / quo sanabeis que nullu ate
medicu venire pmittis H ipe Et pesa-
dum q non dixit occidisti & lapidasti.
sz occidis & lapidas qi ihc habes pp'iam
et amalesiacita nē gsiuetudinez vt oc-
cidas & lapidas scos eadem em feat aplis
que fecit aliqndo pphetis Deinde cu
sedm Cris abhominables eius occisios
dixisset qi se excusando subdit Quocies
volui congregare filios tuos qadmod
gallina congregat pullos suos sub al-
luis & noluisti in quo notat magna
pietas qui licz sit psecutus amalis &
maxime iudeis Nichilominus tn ipsis vis-
cera sue miseracois volendi eos sal-
uos fieri qntu erat ī xpo aput Vocau
equidem filios isrl p lege nē p legem
scipture & p legem gratiae sz adquid est
vtile multas leges ingtis & legibus
abutentib dare Vn Ieroms sup illo
Osee pphe Scribam eis multiplices le-
ges meas sic ait Ex pius datis et ne-
glectis apparet quod has negligant
de psupcomb Scribam vbi glo. i. no
scribam loquit em promte ¶ Ex quo
accipit istud docum licz ds vlt omis
saluos fieri nullus tn saluabē nisi
liber arbitriu sue volutati coaptauit
Pro isto induat id Aug i Enchiridyon v
sic ait Vbi ē illa di potencia qua i celo
& in tra oia quecqz voluit fecit si colli-
gē voluit filios isrl et non fecit an
non potius illa quid filios suos col-
ligi voluit abipo. Hec ipe. Pro isto
induat glo. sup. ix. ca lo celestis yera-
chie vbi dicit Sicut in nra ptate no
est vt diuine illuacois donu nobis
offerat ita no nisi i nra ptate vt est
oblatu suscipiat. Nam aliqndo cui
no [hole] lumus offertur sz nuqm susci-
pit [hole] nisi cu volumus qa donu dei
est volutas bona Cu aut nolumus
a nobis nolum9 quia nolle nihil alid
ē qm no velle quod de secus bom est
Hec glosa Quauis g' pncipalius op9
vtuosum pcedat a gra di nullus tn
aget meritorie nisi lumen gratie susci-

quod i libertate arbitrii consistat tolle igitur
ait Bernhardus in libro de libero arbitrio Tol
le liberum arbitrium non est quod salvetur tolle graciam non est unde salvetur
Opus hoc sine duobus effici non potest.
Unum a quo sit alterum cui vel in quo De
autor salutis est Ihesus christus. Ex quo patet
quod cum Christo fuit gratia iudeis ingratissimis
de adventu dei et nichilominus pulsat
ad ianuam peccatorum non habent mali unde
de deo conquirantur deinde causam
genti perfide penam civitatis et templi quam
semper formidabant inquiens Ecce
relinquetur vobis domus vestra deserta licet enim domus dei esset et templum
tamen despectie dicitur domus peccatorum eo
quod domus orationis facta fuit spelunca
latronum. Ex quo accipitur istud documentum licet templum sit adorandum deum
et in ipso orandum consecratum et ad hoc deputatum si tamen in ea non divinus
cultus sed questus ambicio venalitas
et lasciuia exercetur ab potentibus non censetur domus dei sed spelunca latronum
Unde prima parte indicatur id Math. xxi.
Domus mea domus orationis est Possessa patet
quia sic domum ad orationem et ad cultum dei
deputatam vidor non suam appellat
Simile habetur in eo quod dixit ad moysen
peccavit populus tuus quamvis enim fuit
dei populus peccatorum suus tamen erat
per inobedienciam quod igitur iudei timebant
accidit. Nam post ascensionem domini
templum destructum et civitas desolata
iuxta quod prophetatum est daniel. viii. Du
riorem autem comminacionem incuciens ait
Dico enim vobis non me videbitis a
modo donec dicatis Benedictus qui venit
in nomine domini. A tempore enim passionis
que iam instabat non viderunt eum nec videbunt donec aspiciant in finali iudicio
in quem pupugerunt tunc enim et ipsi
dampnandi omnipotenciam eius predicabunt.
Christo intellectu facit quod hic ponit Crisostomus
ubi ait prophetice occulte secundum adventum significavit quando tunc omnino eum adorabunt
Cum igitur christus ad vos dirigat prophetas sapientes et scribas non modo tamquam isti

de verbo dei eos detrhendo ipsorum fame occidatis non eos persecucionibus flagelletis
nec probacionis ipsorum opibus ipsos lapidetis condempnando ne forsan quod absit
propter ingratitudinem in vos ulcio que solet
in filios diffidencie evenire sed pocius
suscipite cum gratitudine verbum insitum quod
potest salvare animas vestras ut benedicte domini filium cum benediccione caritatis graciarum
accio honor virtus et fortitudo ad ipsum
possitis feliciter pervenire. Ad nobis
prestare dignetur dei filius per secula et cetera in
benedictus Amen. S. Joannis Evangeliste

Dixit dominus ihesus petro sequere 7
me Johannis ultimo Augustinus
super iohannem simone. xix. dicit
Ne verba domini nostri ihesu christi maxime que
iohannes ewangelista commemorat qui non
sine causa super pectus domini discumbebat
nisi ut secreta altiora sapiencie illo biberet
et quod amando biberat ewangelizando ructaret ista secreta sunt et profunde
intelligencie ut omnes turbant qui pravo sunt corde et omnes exercant qui recto sunt
corde hec ille Quapropter lectio sancti ewangelii
modo lecta et audita sic est tractanda
ut non turbari peream et desperacione confringi sed exercere in amore dei et proficere
valeamus inquit enim dixit Ihesus petro
sequere me scilicet mortem promie sustinendo
quod fuit factum ut ait beda in omelia
post resurreccionem domini cum apparuit vii disciplis
inter quos erat petrus et iohannes frustra
in piscando per totam noctem laborantes et stans in littore rethe eorum piscium
multitudine implevit mox quod egressos
ad terram invitavit ad prandium et inter prandium
ter petrum an se amaret interrogavit
ac tercio amore confitenti quia ter negaverat eum ei pascendas oves commisit ac
deinde quod per earundem ovium curam pastorali usque ad martirium erat perventurus
intimavit inquiens Sequere me
Ex quo istud assumitur documentum. Non
sufficit simpliciter sequi dominum pacturus
qui sunt degeneres bonorum nisi quis id
faciat intencione primala propter ipsum
Unde christus cum dixisset apostolis Math. x. Ecce

citis cu vos oderint homines et persecu
ti vos fuerint et dixerint omne ma
lum adversus vos addidit propter me Hic
Augustinus super ps. lxx. ait dominus diversa iubeo
finem attende / si ideo facis vt glorifi
ceris tu hoc prohibui si aut ideo vt deus
glorificetur hoc iussi Hec ipse. Et super Iohannem
sermone lx. xpus est finis quia vt ait a
postolus finis legis xpus ad iusticiam
omni credenti Et eandem sententiam ponit
super ps. lx. fine cum audis xpm inte
de ne in via remanendo non pervenias
ad finem Hec ibi In xpm ergo omnis
actus nostri tamquam in fine vltimu dirigan
tur vt perveniamus ad finem Alioquin si
finis non fuit vana gloria aut de pote
statu iactancia vel de multa familia
seu rerum temporalium quevis copia vel ha
bundancia aut delectacio lubrica vel fo
mentacio venenosa necesse est vt cum
omnia transierint sic vmbra quod succedat
sine fine tristicia dolor gemitus stri
dor dencium et erumpna ac ideo non sequa
mur mundum quia diverso zophysmate de
cipit non dyabolum quia non querit aliud
nisi vt perdat et mactet sed xpm pocius
xpm qui resistit diverse sunt aut vie qui
bus homines xpm sequuntur Alii enim sequun
tur eum per viam mandatorum sic Iob secutus
dicebat vestigia eius secutus dicebat
est pes meus Iob xxx. Opa eius vide
licet imitando bona agendo et ma
la ac impia detestando et hec communis via
Alia strictior est et quasi semita qua pau
ci xpm vere sequuntur de qua luc. ix. Vade
et vende omnia que habes et da paupe
ribus et sequere me quod audiens ado
lescens cui id dictum erat tristis abiit
et nunquam est reversus Sic dicitur vsurario qui
nichil possidet nisi vsurarium promittitur
hec omnia non sunt tua sed aliorum vende omnia
que habes et redde in quo lesisti vel
fraudasti Alioquin si non supersunt illi
cui reddere obligaris da de consilio episcopi
pauperibus vel in pios vsus deliicta
eius converte Tercia est via qua non mul
ti sequuntur dominum per viam tribulacionis di
versarum temptacionum martirii quod tan

gens Apostolus petrus dixit xpus passus
est pro nobis vobis relinquens exemplum vt se
quamini vestigia eius .i. pet. ii. Quarta
est via qua sequuntur homines xpm per viam
caritatis et dileccionis de qua ad Ephesios
.iiii. Obsecro vos fratres ego vinctus in domino
vt digne ambuletis supportantes invi
cem in caritate quibus viis Iohannes evan
gelista ambulavit mandata xpi servan
do omnia propter xpm temporalia simul et
parentem relinquendo diversa pro xpi nomine sus
tinendo et in evangelio laborando et pre
ceteris xpm ferventissime diligendo sta
tim aut post xpm xpus dixit petro Se
quere me secutus est eum petrus sic et iohannes
sic ergo sequens xpus conversus petrus
vidit discipulum quem diligebat ihesus
sequentem qui iam hinc curam de omnibus
sibi commissis Ex quo elicit istud do
cumentum Curare debet prelatus et quilibet pla
tus de suis ovibus Rex quoque aut prin
ceps seu quivis potestatum hinc de sub
ditis ne pereant Probat istud veritatis
testimonium dum inquit petro Si
diligis me pasce oves meas pasce
exemplo vite verbo doctrine et sacra
mento eukaristie / pasce oves de meo ovili
sunt enim et alie oves errantes que
non sunt de hoc ovili qui a te pasci re
cusant vt heretici scismatici pagani
Iudei Sarraceni Si diligis inquit
me non te pasce oves meas non
tuas vt sed in eis gloriam meam non
tuam queras / non tua lucra sed mea pas
ce eas non ociose / non fraudulose non
incaute quoniam mee sunt meo sanguine
redempte et durissimo labore comparate
pasce non te ipsum sed oves Ve enim in
quid dominus pastoribus qui pascebant
semet ipsos et gregem meum non pasce
bant. Pasce vero rex aut princeps
dicit deus in scriptulis populum tibi subditum
non perdere / quoniam qui perdat perdabitur
pasce dirigendo subditos ad pastua
katholica nam non in solo pane vivit
homo sed in omni verbo quod procedit ex
ore dei ab ipsis morsibus hoc est hereticis
defendendo modicum enim fermenti totam

massam corrupit Johes huss parua
scintilla fuit que quia vt orta erat
vbi extingwi potuit ibi facta fuit in
cendio suo totam fere bohemiam et p
magna pte morauia consumpsit pas
te aut tu qui alijs es pstitus tuos ad
salute eternam possetenus eos ordina
do et iniquitates eos remordendo aut
puniendo alioqn vt ait Greg super
Ezechiele Omelia xi. Ubi subiecti
ex culpa sua moit ibi qui preest qa
tacuit reus mortis tenet. Hec ille
Sequit Qui et recubuit in cena sup
pectus dni et dixit Dne quis e qui
tradet te promouit eum et disposuit
Johem ad hoc q sup pectus dni mer
recube in indicia vginalis que erat in
iohe. Nam no erat dignu vt sup pec
tus xpi nisi vgo recubet Ergo xpi fa
miliaris vt audet xpm interrogare de
tradicione sua sic iohes Tercio meriti sui
magnitudo nam tanti meriti fuit q
eciaz pro alijs aplis intercessit dices
dne quis e qui tradet me q dicit
Rogo vt in et meis coaplis manifesta
re digneris Hoc pensas petrus da
miani in quoda smone ait Conside
rand e fres qnta deuocionis instan
bti Johis auxiliu debemus implorare
q sibi intuentore et ipi apli petere
rut qsitu aput iustum Judicem pro
peccatorib potit qui pipis celestis cuie
senatoribus interuenit Hec ille Ex
quo assumit tiu documentu Cor mdi
cordi xpi p amore iugit coniuctum
familiarit recubit in pectore xpi i
quo delicias inuenit vniusas omis
enim phylozophia xpiani omis delec
tacio e i xpo ihu Un Bnhardus sup ca
tica smone xliiij circa fine ait Hec
mea sublior phia scire ihm et hunc cru
cifixu non requiro sicut sponsa vbi cu
bit in meridie qui intueor saluatore
in cruce illud sublimius istud suauius
vel pacius panis illud hec viscera re
ficit paruulor hec replet vbera matrum
Et subdit hunc et vos dilectissimi tam
dilectu fasciculu colligite vobis hunc

medulldis inserite cordis phunc munite a
ditum pectoris vt et vobis int vbera q
moret habete illu sp non retro i hume
ris s ante pocius ne portantes et no
odorantes et onus pmat et honor no eri
gat Et aliquibus interpositis subdit
Si enim an oculos hueritis q portastis
procerto gaudetes de angustijs domi
leuius vras portabitis Hec ille Ex xpo
siquidem et specialiter ex pectore eius
fluunt omes delicie et omis suauitas
are In ipo omis thezauri sapie et scie
di sunt absonditi hinc pendent oes
clipei et omnis armatura fortiu ob hec
sacro pectore procedut fluenta gra
rum ex hec Johes bibit secreta celestia
et misteria a mundi sapientib absccon
dita hic accepit q de diuinitate altius
omnib alijs intonuit et tam alte asce
dit q si altius euolasset mundus tot
cape nequiuisset hunc ergo cu vidisset
petrus dixit ihu Hic aut quid qd
dixit voles scire quo Johes moreret
et quia petrus Johem dilexit quem
frequenter voluit secu habere Un actuu
iij. legit Petrus et iohes ascende
bant in templu Ideo voluit eu habe
re consortem in ministerio predicacionis ¶ Ex
quo accipit istud documentu Qz
melius e duos ee q vnu Ubi enim in
ciuitate di duo sunt coniuncti vnus al
terum ad amandum prouocat et si forsan
cadit cito resurgit qd prospiciens Sa
lomon dixit Ve homini soli qz si ceci
dit no habz subleuantem Un btus
Bnhardus sup cantica smone xxvj. depla
gens mortem fris Gerardi sic ait.
Frater erat gnere s religione germanior
infirmus eram corpe et ipe portabit
me pusillus corde eram et ipe cofor
tabat me piger et negliges et ipe ex
citabat me et obsecrens smonem ad dim
ait Tu meorum in dno studiorum eras
sollicitus incitator fidelis adiutor
cautus explorator tu care frater si ca
ros amisisti calores vtiqz recepisti
et multa alia cu planctu de societate posit
hinc ad corroboracionem legacionis et so

mentu amplior dilectionis designis
xpus. lxxij discipulos misit illos binos
et binos ante faciem suam quo erat
venturus Preterea melius est esse duos
quam unum tum quia unus negat alteri
concedit revelat enim deus interdum pu
ero quod abscondit seni Unde danie
el puer iudicavit senes Tum quia ex ore
duorum est firmius testimonium tum quia bonum
quanto communius tanto divinius Sequitur
dicit enim ei ihesus Sic eum volo manere
quam salvator secundum Bedam in omelia
dicit Nolo eum consummare per mortem sed
sic te volo Sed tamen diu volo eum in presen
ti seculo manere donec longo confec
tus senio me vocante transeat in pa
ce ad requiem etiam quia non nulla adversa
eciam passurus pro nomine xpi quia cum
ceteris invenitur flagellatus Actuum
.iiij. ubi dicitur Ibant apostoli gaudentes
a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt
pro nomine ihesu contumeliam pati Esset
et a domiciano in ferventis olei dolium
missus deinde in patmos insulam
relegatus ubi Apokalipsim scripsit
Noluit enim dominus dolore passionis
per passionem exsolvi Ex hoc autem lo
co quod dominus interroganti petro de iohanne hic
autem quid dominus respondit quid ad te accipitur
istud documentum Indivinis iudiciis et operibus
non debet homo inquisitor esse curi
osus per sapientem enim dicitur perscrutator
tor maiestatis opprimetur a gloria Et
quia ut ait propheta Iudicia domini abys
sus multa Unde beatus Gregorius xxix
moralium tractans id Job Indica mi
chi si nosti omnia in qua luce via ha
bitet et tenebrarum quis locus sit sic inquit
Multos videmus cottidie qui iusticie
luce resplendent et ad finem neqicie
sue obscuritate tenebrantur Et multos
enim peccatorum sarcina obvolutos et tam
iuxta vite sue terminum repente reddi
tos luce iusticie liberos multos eciam
novimus semel inventam viam iusticie
illibatam usque ad obitum tenuisse et ple
rosque conspeximus ad exitum suum cepta
semel crimina sine cessatione tenuisse quos
vero mens istas occultorum iudiciorum nebu
las mentis sue radium mittat ut ali
qua consideratione discernat vel quis per
duret in malo vel quis perseveret in
bono vel quis ab infimis convertatur
ad summa vel quis a summis revertitur
ad infima latent hec sensus hominis
nec quid quam de cuiusque fine cognoscitur
quia divinorum iudiciorum abyssus humana
mente nullatenus penetratur Hec ille.
Scimus eciam quod latro de patibulo
transivit ad regnum et iudas de apostolatus
gloria lapsus est in tharthara Vas elec
tionis paulus apostolus ex persecutionis
sevicia ad apostolatum vocatus licet
addo eciam castigavit corpus suum
ne reprobaretur presumesat quid ergo
nos miseri qui de electione nostra
nullam adhuc dei vocem agnovimus
et tamen manentes in toto de securitate
nobis blandimur non ergo simus in
divinis iudiciis curiosi quoniam secundum Augustinum
in sermone de eclipsi solis multo fa
cilius invenit syderum conditorem humil
pietas quam syderum ordinem superba cu
riositas et Rychardus de sancto victore
in quodam sermone contra curiositatem
exclamans ait O quanti veritate nigrunt
veritate non in veritate sed in vanitate et
quesitam invenerunt non ad utilitatem
et quod infirmum est verbis vite lucrum mor
tis negociantur Hec ille quod maxime
recipit doctores curiosos qui volen
tes apparere plus sapiunt quam oportet
Exyt ergo iste sermo inter inter fra
tres quod discipulus ille non moritur quorum
opinio venit ex hoc quod xpus dixit.
Sic eum volo manere Sed illam opinionem
cum alia eorum qui dixerunt Iohannem ad
huc vivere translatum in paradysum evacu
at ewangelista dum ait et non dixit ihesus
non moritur. sed sic eum volo manere donec
veniam quid ad te mortuus est ergo
Iohannes sicut ceteri apostoli celesti perfruitur
gloria licet non ita vitam finiverit
sicut illi Ex hoc accipitur istud documentum

ssiutle homo falsa opinione motus
erronee iudicat de aliquo aut suspi
cat. Sic enim apostoli non recte propter verbum
xpi sunt opinati. Sic suspicatus est
Abraham quod forsan timor dei non erat
in Gerar et quod homines illi eum debe-
rent occidere propter uxorem suam. Genesis
xxvi. Sic iacob videns vestem filii sui
ioseph sanguine cruentatam putavit
eum esse mortuum et a fera pessima de
voratum. Gen xxxvii. Sic dum david
miserat nuncios ad regem Amon ut
consolaret eum super patris interitu prin
cipes illius putaverunt quod venissent
ad explorandum civitatem non ad
consolandum. ii. Reg. x. Et in multis aliis lo
cis ponitur quod homines false iudicant
pleri que aut opinantur. Ex quo patet quod
non debet unus de alio facile malum
presumere. Sic enim symon phariseus vi
dens mulierem peccatricem ad pedes domini
flentem intra se ait. Hic si esset propheta sci
ret utique etc. Luce vii. Sic barbari vi
dentes viperam pendentem in manu
pauli dicebant ad invicem homicida
est homo hic. Actuum xxviii. Subdit evan
gelista hic est discipulus ille qui testimonium
perhibet de hiis que vidit et audivit.
Sicut dicit primo petri primo. Quod audivimus
et vidimus oculis nostris et manus nostre
contractaverunt de verbo vite hoc loquimur
et non solum testimonium perhibuit sed
contra hereticos qui ceperant fidem ma
culare videlicet marthion et abion di
centes xpm ante mariam non fuisse scrip
sit inquiens In principio erat verbum et verbum
erat apud deum et deus erat verbum. Ex hoc
aut quod apostoli testificati sunt de xpo que
audierunt et viderunt accipitur ultimum
documentum. falsus est testis qui testimonium
perhibet de eo quod non vidit nec au
divit nec aliquo sensu corporeo percepit.
Nam cum disponatur iii. q. ix. c. In causam
de testibus testes inquirendi sunt de per
sona loco tempore auditu visu scientia et
credulitate fama et certitudine que omnia
ex aliquo sensu percepto procedunt. Si
sunt qui testatur super eo quod non perceperunt
certitudinaliter aliquo sensu corporeo.
Ex quo patet quod omnes illi qui iurant
et testificantur super hiis que non pre
perunt nisi ab illis quorum res agitur
et de positione dicto quod ita sit subierunt
auceps periurii et pro periuris iudicandi
etiam si in veritate ita consistat. Ipsi
enim se fundant super facto alieno et non
proprio. Et sic licet de hoc an ita sit tum
partes non fuerunt dubitare nisi for
san decrudeliter pro ut est in compa
tribus iuraverunt. Nam tunc de proprio
iurant et non alieno quod ita credant
esse nec lesam habeant de contrario
conscienciam. Quare testimonium aposto
lorum fuit firmum et solidum super visu
auditu tactu et scientia fundamentum
iuxta quod in fine lectionis evangelice
dicitur. Et scimus quia verum testimonium
eius. Quorum submixi testimonio sentia
mus vero de verbo vite ut vitam ideo
consequamur. Quia nobis prestare dig
netur xpus per secula benedictus Amen

Erat pater eius *prima dominica post nativitatem*
et mater mirantes super hiis que
dicebantur de eo. Luce ii. Pro
cura et sollicitudine ioseph aut pre
putativus et mater eius vera virgo tam
semper illibata que spiritu sancto conceperat sicut
omne portuiat sine dolore pepere
rat erant mirantes super hiis que
dicebantur de illo scilicet de puero ihesu et
misterio incarnacionis eius quam et si
non essent impossibilia tamen in
tellectum humanum transcenderunt eo quod
fide capitur quod deus fuit est homo mi
rabantur ergo super hiis que dicebantur
ut ait militiear a pastoribus ab an
gelis a symeone non ex eo quod ig
ignorarent infantem illum esse deum
sed ut dicit grecus quidam doctor
transcedentium rerum notitia qualis fi
sit. Quod deus homo est factus quotiens
in memoriam venit totiens in mente

renouat miraculum aut mirabant
ex ampliori eius noticia qm diuina
apt sui excellentem noticiam qnto
amplius mentem i admiracom sus
pendit ¶ Ex quo accipit istud
documetu Quanto plus homo in
dei cognicione proficit tanto mag
sua stupenda opa admirat hc sic
ondit Nam cu scdm btm Thoma
libro pmo con gentiles capitulo
.viii. De rebus altissimis ecia pua
z debili consideracone aliquid pos
se inspice iocundissimu est restat
vt sit plus iocundum et admirabile q
to lacius quis in illis pficiat et ob
hc vt ait Arles debet se homo ad
inmortalia z diuina trahe qntu pt
Vnde in xi. de animalibus dicit phs
Qz quamuis par sit quod de substa
cijs supioribz pcipimus tame id mo
dicum e magis amatu et desidat
om cognicone qm de inferioribz
substancijs hemus Ideo dicit bts
thomas vbi sup c. v. ad finem Qz
de rebus nobilissimis qntucuqz i
pfca cognico maxiam pfeccionem
anime ofert Et ideo qmuis ea que
sup racom sut huana raco cape
non possit tamen sibi multum
pfeccionis acquit si saltem ea qli
tercuqz teneat fide Ideo dicitur
pma Cor. ii. Que sut di nemo no
uit nisi spus di nobis aut reuela
uit deus p spm sem sm ipm Et
benedixit eis Symeon sz pare
tibus pntantibz xpm que bndic
cio fuit graciaz acco siue bene
diccio laudis iuxta id daniel. iii.
Bndicite omnia opa dm dno Na
quamuis soli deo debeat bndicco
causalis increatur tame z homo
deus potit benedici Vn aplus ad
Ephesios scribens ait Deus pr
domi nri ihu xpi bndixit nos oi
bndiccione spuali in celestibz i xpo

¶ Ex quo accipit istud documetuz
Ad benedicendu sut positi sacdotes.
Ecce enim vt ait Cris de dignitate sa
cdotali libro. iii. sacerdocij Aspice
dignitatem agit in terra s officiu
celestibus negocijs ptinet non ei
homo no angelus non archangelus
non aliqua alia cratura non virtus
s ipe spus scus hc munus institu
it atqz adhuc manentes i carne
misterio fungi angelorz Hec ille
Igitur cu angelorz officio fungunt
qui sp benedicunt z laudant deum
ex pposito venit officio benedice dm
et laudare ac ideo si ad maledicendu
linguas resoluunt officio suo abutunt
quod considerans hostie dicebat Ve
verbum sacdotis aut sacru aut sa
crilegu Preterea si reprehensibilis est
qius qui in eadem lingwa benedicit dm
z maledicit hominibz eo q vt ait iaco
bus in canonica fons de eodem fo
ramine non emanat dulce z amara
aqua amplius sacdos Nam ait
Jeronimus sup ezechielez lo. ii. Gn
dis dignitas sacerdotum s gndis
ruina si peccant letam ad ascensu
s pmaneam ad lapsum Et sub
dit Non e tanti gaudij excelsa te
nuisse qnti meroris de sublimioribz
corruisse Hic Ge Et dixit ad maiaz
mrez eius potius q ad Joseph Na
magis ptinebat ad eu de puero
eo q vera mr erat xpi Joseph vo
pr putatiuus Positus e i. statu
tus adeo prec i ruina multorz salz
supborz se stare putanciu sm illud
Johis. ix. In iudiciu veni i mudu vt
qui non vident videant z qui vident
ceci fiant Aut sm origine z i ruina
infideliu z resurreccom credenciu
qz illi qui p legem z pphas se stare
finnt credebant ceciderunt et qui
ceciderant p ydolatria vt gentiles
resurrexerunt per fidem ¶ Ex

hoc accipitur istud documentum Cristi
adventus quibusdam ad salutem aliis
venit in ruinam aut mortem pro isto
documento inducatur illud quod ait apostolus
xpi bonus odor aliis est odor mortis
in mortem aliis vero odor vite in vitam Na
quamvis lux xpi fuit et est in se uniformis
luces tenebre tamen hec est mali homines
nigri et vindi apprehendere non valebant
lux quippe oculis sanis est amabilis
sed egris est odiosa Et odor bonus
quibusdam est contrarius sicut serpentibus
et buffonibus qui odorem vinee florentis
non valentes sufferre fugiunt Sic est de
malis quo ad lucem xpi et odorem Et
sicut medicus egros et infirmos non cu-
rat nec respicit quos ex sua cura aut
medicina deteriores videt Sic defectus
cur mali non salvantur non venit
ex parte medici sed egri pertinacis pro quod
patet quod ruina malorum et dampnacio non
est ex parte xpi qui lucet malis et bo-
nis et pluit super iustos et iniustos sed
ex malicia peccant et non operantes
bona nec querunt salutem sic enim si cum
infirmo medicina datur congrua et
illa ei non proficiat medico non im-
putatur sed pocius infirmo qui propter ma-
lum stomachum profectum non habuit
Sic nec ruina aut dampnacio est deo sed
libertati hominis imputanda Unde Aug.
in libro de predestinacione loquens de
rege nabuchodonozor qui primam
quo ad regnum restitucionem et intelligencie
meruit fructuosam pharao vero fla-
gellis durior effectus sic inquit Hic
michi racionem reddat qui divinum con-
silium alte sapienti corde diiudicat
cur medicamentum unius medici
alii ad interitum alii valuit ad salutem
quantum ad naturam ambo homines quantum
ad dignitates ambo reges quantum
ad causam ambo captivum dei populum
possidebant quantum ad penam ambo
flagellis admoniti quid ergo fines
eorum fecit esse diversos nisi quod unus
dei manum senciens in recordacione pro-
prie iniquitatis ingemuit alter vero

libero contra dei misericordissimam veritatem
pugnavit arbitrio xxiii. q. iiii. Na-
buchodonosor ¶ Ex quo patet quod
predestinacio vel prescientia dei non est cau-
sa quare quis faciat bonum vel ma-
lum quoniam si quis agit bonum id fit prin-
cipaliter per deum qui est causa boni qui
agit per hominem tamquam per instrume-
tum Si vero agit malum id ex volun-
tate procedit cuius in hoc posse est
deficere Et quamvis ut dicitur in libro
de regulis fidei omne meritum consistat
penes liberum arbitrium occasionaliter
penes virtutem formaliter penes moti-
vitatis essencialiter penes graciam effica-
citer penes tamen opus consistat instru-
mentaliter Et ideo bonitas actus a
gracia habet efficaciam malicia vero non aliun-
de venit nisi quod voluntate propria auxili-
um recedit Sequitur Et in signum cui con-
tradicetur id est in ewangelium ut ait Be-
da in glo. Doctrina enim ewangelica est
significacio secundum illud ps. Dedisti timentibus
te significacionem ut fugiant a facie ar-
cus et huic signo contradicitur a multis
malis hominibus et in multis dicitur in signum
secundum origenem quod omnia que de xpo nar-
rantur sunt signum et miraculum scilicet quod
natus est de virgine quod resurrexit
a mortuis et huic signo contradicitur
ab infidelibus Secundum vero basilium signum
contradiccionis crux proprie dicitur sicut enim
signum ponitur in loco eminenti ut pate-
at et in loco evidenti ut dignoscatur sicut in
biviis ubi cruces ponuntur Sic xpus
in alto et evidenti loco positus est qui
levatus fuit in cruce in qua pro salute
nostra voluit immolari Et huic signo con-
tradicunt omnes peccatores qui dum mor-
taliter peccant xpm iterum in se crucifigunt
secundum illud ad hebreos vi. Rursum cruci-
figentes in semet ipsis filium dei ¶
Ex quo accipitur istud documentum
xpus obtulit se hominibus bonis sig-
num ad sagittam malis vero ad contra-
diccionem Si enim signum sit bonis positum
ad sagittam ut videlicet omnes respectum
ad xpm habeant patet per Richardum

qui sup ca^m^ symone · xv · sic inquit.
Quid ita excitatos repat sensus v
tutis roborat vegetat mores bonos
atqz honestos castas fouet acciones
aridus e omnis cibus si no isto oleo i
funditur insipidus e si no isto hoc sa
le conditur si scribas non sapit mi
chi nisi legero ibi ihm Si disputas
aut conferas non sapit michi n ibi
ihus sonuerit Et subdit ihus mel i
ore melos i aure iubilus i corde e
et medicina Hec ille Sz quod sit sig^m^
cui contradicitur licz supius patuit
pt breuit sic ondi Ita vt ait Cris
sup mt Anima semel malignitate
capta stultior cunctis efficitur Talle qp
pe est viciu malignitatis vt anullo
plerqz impulsa sese ipam precipitz
et sepe absqz effcu opis erupnosa
ri possibilia conatur efficere et obhor
cum xpus salutez desidat pcorum
eo quod non vult mortem pctoris
sz vt conuertatur et viuat constat q q
salute sua puipendunt et morti se
vltro exponunt q huic signo cont
dicunt nec enim eis prodeit q xm
ore confitentur exquo fctis negant
et impugnant Et tuam ipius animam
ptransibit gladius doloris · s · hic e dolor
dnice passionis ptransibit qsi ergo
diceret Symeon scdm originem tu
filius tuus ponetur pro signo i te
tuc dolor ob passionem eius tua aiaz
qsi gladius ptransibit Aut sm Criso
aiaz ipius xpi tua · i · q tu tua re
putas · i · diligis vt tua q tibi est
p amore ineffabilem colligata p
transibit gladius · i · passio qm est
crucifixus · i · vulneratus in cruce
qsi dicat gladius · i · dolor passionis
xpi no figetur in te pectus sz ptran
sibit aiaz tua · i · cito transibit et ces
sabit Exquo patz quod dolore
nimio virgo bta ex passione filij sui
fuit afflicta Vn Anselmus de plac
tu virginis cu quereret a virgine ma
tre dei an esset tunc in vrbez qm captus
fuit xpus et vinctus ad anna duc

tus Rndit ei dicens In vrbem eram et
qndo hec audiui egressa sum quousqz
ad dnm meu puenirem et cum ipm finis
sem intuita pugnis pcuti alapis
cedi facie conspui spinis conari obp
briu homini fieri commota sunt omnia
viscera mea et no erat insup michi
vox neqz sensus vbi pensandum
q licz fuerit maria matris xpi
angustia et dolor tantus q anima
sua tota fuit liqfta p doloris mag
nitudine de qua constabat filio suo pa
cienti i cce no tamen pter matris dolo
rem obmisit pro salute hoim crucem
ascendere aut de cruce descendere an
qua opus salutis nre fiet consumatu
Exquo accipitur istud documentu
No e pter parentes vel amicos relin
qnda crux pnie nec salus aime q
modolibz negligenda Vnde Ieroms
i epla ad Heliodorz Si pr tuus in li
mine steterit et fr tuus collo tuo se
suspenderit et mater vbera que te lac
tauerunt ostenderit pcalcatum pgte
patrem pcalcatu pgte fratre et ad
signu crucis euola solum pietatis
genus e i hac re ee crudelem Et
Bnhardus i epla ad parentes helye ex
ex psona eius loquens ait Sola ca
qua licet non obedire pntibus deus
est ipse em dicit qui amat patrem
plusqm me non est me dignus
Hec ille Dum igitur et quociens pntes
vel amici solliciant vt quis eos
deo pponant i amando vel aliquid
attemptz contra deu vel ipius pcept
ipis sic i videat Si me tamqm pa
rentes pij vel veri amici diligitis cur
me ad impietatem faciendam prouoca
tur me a dei seruicio cui seruire est regnare
retrahitis et pdicionem eterne obnoxium
facere contenditis Vere nuc cognoui
q inimici omnes domestici eius ne
pe i hoc vt faciam quidqm contra deu
vobis obedire no debeo nec i hoc vos
ee pntes recognosco siquidem fate
or vos pntes q me in hanc mu
di miseriam induxistis et i pecto vro

pctorem genuistis ac natu ipcto dep'
cato nutriuistis iam qz renatu fonte
baptismat' et diuino suicio mancipat'
qui inuidendo michi de mea gracia q'
consecutus sum ab eo qui non vult mor
tem pctor' / adh' q sim filius gehe
ne laborat' Perseuera mecum Parentes
crudeles et amicos impios ymo no
parentes sz mag' pemptores non amicos
sz hostes crudelissimos qui me ad
latrones a quib' semiuiuos i'lictus
sum veniore ad pdend' conant' Sz
sic pauci respondent Nam ppt carne
et sanguinez obliuiscunt' pplurimi d'm
et vadunt in ppetuu interitu Sequitur
Vt reuelent' ex multis cordibus co
gitacoes que prius occultabant' In
origines Cogitaciones cor' em multe
i hominib' erant que postea reuelate
sunt vt occidet eos qui p nobis mortuus
est hec i'e quia diu em erant absconditi
te i possibile erat eas penitus nichi
ti. Vnde quilibet nrm si peccauerit debet
dicere cum pheta Iniquitatem mea
non abscondi Si em reuelauimus
pcta nra non solu deo sz etia hys q
medici possint vulnera nra delebuntur
pcta nra Consequenter ewangelista ponit
aliud testimonium de xpo quod vt fiat
credibilius p sona que protulit testi
monium commendat' Vnde sequit' Et
erat anna vidua phetissa filia pha
nuel de tribu asser qui patriarcha fuit
gnosus hec processerat i diebus mul
tis et vixerat cum viro suo sz continenter
quod magnu donu dei e scd'm illud
Sapie. viii. Scio em qm alter non
potui esse continens nisi deus det annis
septez de virginitate sua et hec vidua
erat vsqz ad annos. lxxxiiii. Que no
descendebat de templo no q ibi dor
miret sz qz sepe visitauit templu
seruiens deo ieiuniis quib' concupiscencia
carnis reprimit' et obsecracoib' id est
oracoib' quo ad d'm Hec em duo ie
iuniu et oro demonu expellunt
vnu a carne alter u spu Vn mt' xvii.
Dicit' h' genus demonior nisi ieiu'

et orone expellit' Et h' faciebat ana
die ac nocte. i. pseuerat' et constant'
Ex quo accipit' istud docu'tu Ieiun'
oro et castitas exercitiu i virtutibus co
tinuu disponut aut' ad ascensum
i deu et iusticia ipius capienda quod
sic pz qm cu ieiuniu mentem eleuat
et vicia compmat ad orandu et contempla
du celestia hominez disponit contem
placo vo vt ait Aug' e i'a spes q
capit omez anima desiderio suu tanto
ardenciorez tanto mundiore qnto car
nalibus desideriis et extreme affectib'
moriente ac ideo cu precium contem
placonis cordis mundicia sine qua
d's videri non pt homo ad celestia
disponat' Constat q competentius aliis
mag' dispositus sursum ferri pt et
diuina iusticia scd'm q deo congruite pla
cuerit infunde aut detege pape Q'
vero velit sursum ascende huius gradi
bus puehi studeat Ita q primus g
dus ascensionis sit timor dei vex inu
tilis esset timor si cu eo pietas non
fuerit qm scd'm Greg sup Ezechielez
Qui misereri primo ignorat qui
compati eius tribulacom dissimulat
huius timor an omnipotentis dei oculos
nullus e. qz no subleuat' p pieta
tem hec i'e. Sz qz pietas p inordina
tam mag' errare solet si fortasse pep
cerit que pcenda non sunt qm vt ait
Greg ibidem pcta que ferri gehene
ignib' possunt disciplie sunt verbere cor
rigenda Quia vero i ordinata pietas
cu temporalit' parcit ad eternu suppliciu ptrahit
oportet q ascendat ad scienciam vt sciat
vel quid vitam pimat vel quid e qd
mia dimittat sz scire q sit agendu no
proficit nisi fortitudinem quis habeat
et virtutez i agendo Ascendat ergo
gradu fortitudinis ne trepidet timore
vbi timor non fuit vt collapsa bo
valeat defende que sentit sz sepe
si fortitudo improuida fuit et minus
contra vicia circumspecta ipsa sua p sump
tone i casum ruit scd'm Greg ibidem
Ascendat ergo ad consiliu vt puidedo

pmmat ome q agē fortiter potest
ẜ esse cōsiliu non pt intellctꝰ de est
qui vt ait id ibidem Cum non intel
ligit malū q agentem aggūat que
pt bonū solidare q adiuuat itaqz a
cōsilio ascēdat ad intellcm ẜ quid
si itellus acumie vigeat moderai
tame pmatuitate se nesciat oportz
igit vt sit salubir in deū ascēsus q
ab intellcu ad sapiam ascendat vt
hꝰ quod acute intellctꝰ ivenit sapia
vero disponat His itaqz septem g
dibus ascendi pt ad deū i quib qn
to quis plus proficit tanto plus
dispositus eit ad celestia meditan
da r di mistia capienda Sequit Et
hec illa hora supueniēs q symeon
accepit puer ductus spū scō item
plū qui eadem hora cum symeone
cōcvit vt testimoniu de xpo fiet
solidius validius et ne si diusis tp
bus ille cilla venissent singulares
i testimonijs videnꝰ Supueniens
ergo anna eodem spū ducta quo sy
meon confitebat id est regciaba
dno videndo salute isrl ẜm Greg
Nicenu et loquebat de illo omib
qui expectabat redeptom isrl Et
vt pfecerut oma ẜ que debebat
fieri i purificatoe vginis matris dei
reūsi sut i Galileam ciuitate suam
nazareth ¶ Ex quo accipit istud
doctū Non prius de templo dei
i festiuitate quis debet recede nisi
solepnitas diui officij fuit pfecta
Unde legit i canone Missas de con
dis pª Ex die dmco tenet quilibz
audie missam tota quousqz ɔpleat
ita q i fine accipiat sacdotis bndic
tom et i capitulo seqnti ibidi dispoit
Et qui i die sollepni pmissio ecce
ɔventu ad spectacula vadat ex ɔmu
nicet quod ē cōtra nonullos qui
non ɔpleto recedut officio Aut si
non recedut tedio tn affecti i seruis
tabescut Vn btus Bnhardus su
p cantica smone vij hortat ad sere
nitate habendam in laudibus di

sic inquiens Strenuo qdem vt sicut
reuerent ita alacriter dno assistat non
pigri non sopnolenti no oscitantes
non pcentes vocib no pdentes vba
dimidia no integ transilientes Et i epla
ad abbate sci dyonisij sic ait O si quis
habēt oculos aptos vidēt qua cura q
ve studio mt sut canetib assut orantib
insut meditantib supsut quiescetib
agnoscit minise supne ptates ciues
suos quod phys qui hēditatez capiut sa
lutis sollicati cōgaudent cōfortat instru
unt et protegut pruidentqz omib oms
i omib Hec ille meito ergo debet fide
lee i dno officio psistē quousqz ɔpleat
Sequit puer aut crescebat ẜm q ho
qui i mensus est ẜm q d's crescebat
corpore et cōfortabat spū s. scō Unde
als luc xxij dicit Appuit illi angelus
confortans eu plenus sapia ynitum ad
intellcm et gra di erat i illo q adeo
ſm de quibus Johis pmo Vidimus eu
plenū gra r vitate In quo vt ait aplus
ad Colocen ¶ Sut oms thezauri sapie
et scie di. Vbi sciend q anima xpi ha
buit triplice sciam Una scientia btā
p quam ɔgnoscat vbū r res in vbo et
de hac scia loquit xpus Johis viij Ego
eū r smone ei9 scio Alia diuitus in
fluxam nam sicut i angelis pter cogi
tom matutina qua ɔgnoscut vbū dei
r res i vbo ē alia ɔgnitio qua ɔgnoscut
res i ppria natur pspēs intelligibles
diuitus influxas Ita i aīa xpi preter
sciam btam ē alia scientia indita siue
infusa qua ɔgnoscat res i natura pꝑa
pspēs intelligibiles ifluxas huane
menti pporconatas r ẜm hꝰ dicit ad
Colocens Ex in xpo sut omes the
sauri sapie r scie di Alia huit sciam
expimetalez siue acqsitam Unde dr
ad Heb v. Didicit ab hijs que passus
est opa p obediaz sic qz scia expime
talis poīnt in xpo ẜm lumen intel
lcus agentis quod ē huane natue
cōnaturale Scia vo infusa p lumen
desup infusum qui modus ɔgnoscē
di ē pporconatus angelice nature.

Beda

Si vo bta pqua essencia di videt est gra 7 nalis soli do. In hoc aut qd dicit puer crevisse in mult documetu Ny pntes debet sic puos rege ut sic sicut etate ita crescant scia 7 vtute Nam quid e utile gram di recipe 7 ea minime profice adhoc quippe gra infundit ut fructu opet. Sut autez quedam que conferut ad hui modi incremetu Impedit siquidem ne homo crescat i spualib effusio hominis p desideria terrena tirena. Un Aug9 in lio confessionu Ab uno te a. Usus dnl ta euamu Impedit defcus cibi spualis scz vbi diui vel boni opis Unde eccia. xxii. dicit Filia fatua sale non condita i demmoracone eit Impedit elongaco a fonte diuine misericordie 7 fontibus sacmetor eccie. Et hinc est q non crescut qui de se ipsis 7 non de dei gra confidut et ad sacmeta raro accedut ad incremet vo faciut vbi diui deuotius auditus sacr digna susceptio exercitaco i facido bona 7 tollerando mala ac deuota oraco Hys ergo suffulti crescamus ut pfccom vite attinge et tand xpo coniugi in gloia valeam Quod nob concedat xpus p secula bndcus Ame

9 Cum fcus eet dnica j p9 Epaie ihus anor xii. luc. ii. Asce detib illis hc e pntib Ioso3 vbi eat iudeor metpolis sm cosue3 diei festi hc e pasce. Preptu em eat a dno ut omne masclus de vniusis finibus isrl tribus solepnib dno se pntaret Exodi xxiii. Et offerre hostias in lege determinatas de mulierib vo non erat preptu si tamen comit tabat viros suos bonu erat et qui remoti erat de duab festiuitatib se potant excusare i necessitate Sz de sollepnitate pasche non poterant n i pinfirmitatez excusai Consuatis q3 dieb. s. septe quib duabat festum pasche q3 septem erant dies sollepnes 7 non plures deut. xvi. Septe diebus comedet absq3 fmento n ob

est glo. intlineais que dicat quod quod solepnitas viij. pendebat diebus qm in qrta decima luna conuenie bat ad vespm i qua agnus ymolaba qui dies 7 si non in toto tame erat in pte festiuus 7 sic e octauus sm glo. licz sint tn septez sollepnes Reman sit puer ihus i ilrlem Et no cognoue rut pntes eius. Beda. Si quit quo poterat a pntib obliuiscendo relin qui qui tanta pris providencia nutie bat Rndendu est quod filiis isrl ad festa cfluentib mos erat seorsum viros seorsu feminas incede puel cum quolib pnte indifferent ire po terant et ido maiaz ioseph vicissim putasse pueru ihm que secu non ducebant cum alto pnte reuersum Et no q hic xpus dimisit pntes ppt scola p yea scolam reliquit ppt obediam Quia amor sciciar sat amori parentu 7 amor studij obediae ppom prelator Existimantes aut illu i co mitatu scz int eos qui simul comitta bat venerut igit die hc e fcm die qua redierut a ilrlez 7 requirebat eu int cognatos 7 notos .i. vicinos 7 hc fcm e die regressi sut i ilrlem Sed ad quid ita sollicite requirebant. dr Glosa metuebat ne quod herodes i infancia patrasse que sierat tuc iam in pueicia positu inventa optiuite aly inficirent. s. archelaus 7 ippi proditores ei9 inuenirent ide rei mortis eius pp ter negligenciam si in custodiendo puero tantum diligenciam qntam adhibe oportebat non adhibent Et fcm e p9 triduu inuenerut illum i templo i medio doctor audiente illos 7 interrogante eos pius audit postea interrogat in quo dat nobis exm q pius audia9 discendo qua loqui psumam docendo Argumentu e hic non esse mgrm nisi quis senserit discipulum Stupebant autem omes qui eu audiebant sup prudencia 7 respons ei9 et videntes admirati sut merito mirat

q mirabilia omnia opa eius Et dixit
mr eius ad illu fili quid fecisti nob
sic vt maneres nobis ignorantibus
Ecce ego vir mr tua tuus putatiuus
aut nutricius siue curam gentes dole-
tes querebamus te Et ait ad illos quid
est quod me querebatis nesciebatis q
in hijs q patris mei sunt opz me esse
Glo. Ondit templum no mi9 ad se
qm ad prez ptinere quia quor vna
est maiestas hor vna e fides Et ipi
non intellexerunt vbum quod locutus
est ad illos .i. quid vellet innuere p
hoc quod vbum volebat em q sic
ad prem ita ad ipm ptinet templi
cura et spiritualium gubnacio Johis xvij
Omnia mea tua sunt Et descendit cu
illis venit nazareth et erat subditus
eis Et bndicit descendit rspectu loci situ
quia ad locz locus i altus situs est
et pp̄ter humilitatis descensum Et mr
eius seruabat omnia verba hec confens
sz ad ea que de ipo scripta erat i cor
de suo sz mariha memorie Et ihus
proficiebat sapia et etate et gracia
apud dm et homines Proficiebat etate
sm Gregoriu iuxta natm homis dei
fancia adiuuentute procedendo sapia
et gra non pcessu tpis quod no
habebat accipiendo sz dona gracie
que hebat ceteris pandendo ad dei
laudem et hom vtilitez Ido dicit apls
deu et homines Primu exemplo matr
accipit documentu Vt mr filiu p9
qm vsum racionis habuit debet se
cum ad templum di et loca sca addu
ce vt puerulus adhuc ad ea que sz
laudis di amplectenda dirigatur Hec
pz ex pncipio dum dicit Cum fuis
esset ihus annor xij Ad descendentibus
illis iterum qm cu racone vti cepit pec-
care et mereri pt ideo ne incipiat pecca
tem tuem que a pmo incipit vide
quid liceat vel non statim ad ea que
laudis sunt di dirigatur laus at et hor
di ac scor solempnius i ecclia qm
alibi agitur et magis in sacris locis qr
pphanis vtus di refulgz ideo inito

illuc puer a matre est ducendus Sunt
em eccie sce ad hoc institute vt ibi ds
honoretur ibi magnitudo vtutis sue
commendetur ibi sunt honor et reuerencia
ibi pax ab om prorsus tumultu remo
ta Vnde ingredientes templu dei
reuereantur deu ibi pntem honorent
dm omnia que ibi aguntur videntem
contremiscant q piam ibi nepharij
aut dicere aut committe aut cogitare pro
mam Gen. xxviij. scribitur vbi iacob
patriarcha videns dei magnalia que
ds i loco sacro opatur dixit Qm ter-
ribilis locus est non e hic aliud nisi
domus di et porta celi Si ergo tiribilis
e domus demonibus cur non est ter-
ribilis malis hominibus si domus e di cur
nequam homines faciunt de ea tauernam
dyaboli quia in domo di amatoria
dicunt se ad concupiscendum inflamant
altius delectantur ardoribus Si porta est
celi cur malis fit p abusum porta
infni et est mirabile q mali homines
minime sacris locis debitam reuerenciaz
impendentes sunt peiores demonibus
ipi em terrore sternuntur ppter pnciam
corporis dmci mali vero homines sine
vllo timore in peccatis sordescunt illi
metuunt isti lasciuiunt illi licz nolunt
genu inflectunt isti vix caput incli
nant illi se a sacramento vt pnt tamqm
a terribili elongant isti quasi ad socium
appropinquant Illis e pena istis est
quasi ludus ceterne sacramentu parum
aut e nec hominibus i priuatis domibus
lasciuire quinecciam in ecclia i qua pec-
cata dimitti debent lasciuiunt parum
e loca pphana rumpere qn eciam et sacra
lamiet et rumpat parum e eis contentores
et litigia seminare qn eciam i domo
qm timere deret scimido i longitudine
dierum seminant ipa et faciant parum
e eis alibi fuior dyabolo qn eciam
sibi sinat in loco vbi maior debetur
reuerencia deo fatui volunt exaudiri
in templo qui polluunt templu ac de
um et scos eius i quor honorem e
consecrata Eccia confundunt quare ma-

tres doceant filios ut devotione qua possunt ecclesias visitent ne eis illud eveniat de quibus dictum est Luce xxiii. Filie ierusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flete quoniam ecce venient dies in quibus dicent beate steriles que non genuerunt et ubera que non lactaverunt. Potius enim quedam ducunt filias vel filios ad convivia quam ad templa. Potius ducunt ad infernale suspendium quoniam promovent ad [illegible] sacramentum tota cupiditate cum diligencia adornant filias ut placeant hominibus sed vix curant ut aliquid virtutis addiscant magnas impensas faciunt pro mundo paucas vel nullas pro deo. Quo fit plerumque ut ipsorum risus dolore misceatur et extrema gaudii luctus occupet. Non sic ergo matres non sic sed docete filios vestros et filias ut deum timeant ut legem dei custodiant ut in templo dei presencia dei et sanctorum angelorum meditentur ut memoriam dei pro amore in cordibus retineant ut malo nunquam consenciant ut aliena non rapiant neque concupiscant ut plus deo quam hominibus placeant ut pro nullo favore vel munere neque dono nec timore nec odio sed eciam si mori debeat mortale peccatum committant ut in omni loco oculos cordis ad deum tamquam amatorem et desideratum optimum habeant in omni angelo angelum custodem revereantur. Sic enim filius erit corona patris et matris leticia et hec de isto. ¶ Secundum documentum

Primo quisque ad festivitatem dei et sanctorum ut vota sua domino persolvat veniens non prius domum redeat nisi divinum officium expleat. Quia virgo beata non nisi consummatis diebus festis domum est regressa. Unde dicit ewangelista consummatisque diebus cum redirent etc. Quoniam si quis ad mandatum principis ad aliquem locum accederet et sine licencia vel inexpleto negocio quod operari iussus est recederet nonne ipsum contra se provocaret. Venire enim ad dominum et contumaciter recedere ac non venire ad eum equivalet.

Unde dixit Aristoteles in libro de anima. Quia a fine appellari iustum est nichil enim prodest bene incipere et male terminare ad nichil est utile incipere festinare deo et a celebranda festivitate cadendo in fine dyabolo. Quid prodest a deo in principio tepescere vel non esse saltem corde in medio et de esse prorsus in fine. Melius quippe ut dicit propheta esset viam domini non agnoscere quam post agnitam retroire. Proh quam pauci sunt qui deo festinant quam multi qui dyabolo sacrificant. Illi enim digne festivitates dei et sanctorum festivant et explent qui primo peccata deponunt ne conveniant iuxta quod Ieremie xvii scribitur. Nolite pondera portare die sabbati et ideo quilibet in vigilia sollempnitatis alicuius debet attendere an aliquod habeat mortale peccatum quod si cognovit se habere mox per puram confessionem deleat illud tamquam grave et conscienciam onerans removere. Credo illi bene festa servant qui et peccata mortalia a se deiciunt et caveant ne alia de cetero committant.

Unde Exodi xx. dicitur Memento ut diem sabbati sanctifices. Hoc est autem sanctum quod serves in eo ut diligenter tibi timeas a peccato. Et eo quod a terrenis operibus eciam licitis tunc vacant et maxime die dominica. Unde Exodi xx. Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua septima autem die sabbatum domini tui est non facies in eo omne opus tu et filius tuus et filia et servus tuus. Ad quod movemur exemplo dei. Nam legitur Genesis ii. Requievit deus vii die ab omni opere suo quod patrarat. Vere multi sunt qui diem dominicam male observant. Nam tempore quo ire debeant ad templum ut orent ducunt ligna ad forum ut vendant. Boni verbum dei vel divina audiunt officia insensati silvas campos querendo feras perlustrant. Boni vacant deo mali mundo et tamen tenentes magis-ti sunt deo de creacione mundi quia deus voluit pro homine nasci et de beneficio quod mundo contulit in die sue resurrectionis et die

penthecostes qndo misit spm scm i
discipulos suos Omnia em h die dnica
sca sut pter que celebr ista dies e
hnda peccant aut tles qui die dni
cam violant in prez z filiu z spm scm
In prem tuu potencia mudu creauit
In filiu tuu sapia mudu redemit·
In spm scm q illi die i mudi missus
est Quare non simus ingti de mudi
creacone ymo aliquid boni illi die q
deus mudi creauit pro do faciamus
Sic ad incarnacom di sic ad rz.om st
ad spus sci missiom couertentes ocu
lum videamus ne incarnatu pro nobis
die quo natus e offendamus ymo co
ram eo vt veniam nobis pctor in
dulgeat ipo die procedamus pauea
mus ne resurgentis glorlam p oper
ignominiam ipso die scam confudamus
provideamus ne spm scm de cordibus
nris opando prohibita ipo die dni
co expellamus Sz inquies ad festa ve
niens quo z qualit digne festinabo
Respondeo Rz qncqz sut quibus spa
liter vacandu e i festis scz laudes di
sermo di meditaco sca oraco elemosia
rum largico primo igit vacandu e
laudibus di i festis qm cu obsuaco
solepnitatis est qi quedam inchoaco
bte vite qm expectamus sic ibi est
cotinua laudaco sic nos pro modulo
assidue debemus intende laudi di Vn
Richardus Nichil ado mir repntat
quendam hitatonis celestis statum
sic alacritas laudanciu deum· Vacandu
scdo sermone diuio qm vbu di illuiat
oculos intellm dat nutrit aiam
famelicas reficit esurientes replet
monet ad deu trahit vsus celum
remouet a noxiis cofortat i bonis
z breuit itam si digne audit z pa
pit conferet dicente xpo Non i solo pa
ne viuit homo sz i omi vbo quod p
cedit ex ore di Tcio vacandu e i fest
meditaconibz scis. Vn Seneca Di
mitte omnia impedimeta z vaca boe
menti nemo ad ea puenit occupatus
Sic aut meditari potit iam tcia dnim

Qm liberalis es dne qui pro modico s
uico fecisti memoriaz huic sco que non
delebit in eternu Bonus aute es z liberalis
optime reprimias ne du i pnti sz futuro
et ideo multo e tibi suiendu. ve tu es ds
z non alius pt te non e ita fortis alius
nec bonus sicut tu nullus em ita remu
nerare pt hominem vt ipm scm faciat
z celi reprimiet quod resolutus etiam
a carne mira in tris etia cont nam ope
tur quis em dispensat cotra naz nisi
tu qui es deus nr. Vn virtus ossibus
in quibus non e spus nc motus qu
miracula inde manant nisi a te qui
z celis scos tuos copiose reprimias
z tris opando signa z prodigia cho
ruscas. Item sic pt meditari tca so
lepnitatz dne deus pns solempnitas
e figura solepnitatis illius qm expec
tamus in hac quippe solepnitate non
est tpus congregandi sz congregata
vtendi Sic z illa tpus non erit am
plius aliquid cogregandi Sz quid
dne mi si quod absit excludar ab ia
melius em michi foret si natus no
fuissem nuqm ab illa deliciis plena
festiuitate in qua uigit laus z honor
bndico z caritas z gratiaz acco ppe
tue z i fatigabilit decantat vbi an
geloz dulces concectus vbi archange
loz dulcissima symphonia vbi omn
scor vox vna dicenciu Scus scus scs
dns ds nr. Non e ibi rancitas vo
ces catanciu cofundens no e discor
dia diminues dulcedine no e quo
fatigent aut deficiant in cantando
canticu do Et qm ius i illa festiuitate
omes sci sut amicti lune sic vesti to
Tu tamen es lumie illuiauis lumen
sup omes trisiens et i omes te ex
tendens Tu es vita eoz tu panis
vt non esuriant nisi te i eternu tu potus
tu cibus tu pax z requies tu plena
sacietas et deliciosa suauitas oms
itaqz senatores clarissimi cora te sp
assistunt tuam ineffabilem facie
inspiciunt i spiciendo laudant lau
dando inspiciunt fruunt nc fastidiunt

edut ad extimu appetitus et tame sep̄er
te esuiunt bibut de timore voluptatis
tue vsqꝫ ad ebrietatez et tamē sicut
vt sic sp bibant omīs v̄tus scōꝝ in te
cōsistit vlt̄ te quidē non querit n̄c
eni opus ibi exercitatē quepiam adh̄c
vt gaudeat quia tu es plena iocu
ditas btōꝝ. Itez sic Ecce intrasti ec
clesiam vt sollēpnitēz a dō et ecclesia
institutā expleas ſꝫ quō festinabis
qui adulter vel fur es de te ꝯtter
quitur sic olim de adam querebat
Gn. iij. Adam vbi es vide miser vbi
es an ī pctō mortali vel extra vide
ī quo defecisti cōsidera viam p̄gm
itur ad festum etiā michil ei p̄dit
s'm btm ꝯꝯ In esse festiuitatibus
hom si contingat ab ee festiuitatib
angeloꝝ Item sic. Deus iste cuius
festum agit homo vtiqꝫ erat et q̄
ardent casti ꝯꝯ suauit q̄m prudēt
vixit q̄ fortit̄ adu̇sarijs restitit q̄
dux fine r q̄ magnam vitam huit
O cōfusio mea v̄go annoꝝ xij. vicit
spm fornicacionis r ego barbatus
vel inveteratus dieꝝ maloꝝ sum fe
datus libidine v̄go tenella stat ī
ꝯspectu regū vultibus iniquis tren
ti irridens potenciaz ipoꝝ et ego
annoꝝ xl. nō fui ausus ne dū ver
beribus ſꝫ n̄c v̄bis iniquoꝝ oppone
Ve michi quia tacui qꝛ vir pollut
labijs sum illa non timuit morte
ego horreo eciam leue offensam.
O cōfusio m̄r dī succensus amore
dei purpendit vitam momētanea
vt etnā veiat ego pondero vitam
caducam aut bonū trāsitoriū n̄c hor
reo q̄ vitam et̄nā amittā ille s̄tus
p vigilias multas nitur ad celū ego
p desidiam demergor ī abyssū ī p̄s
dei sanctitatem mortuos ad vitam re
duxit me modica infirmitatis passio
a vita ī mortem deiecit ī sectus ē
vt integritatez inveniret ego adeo
diuisus ī multa euanui non cōcordat
prochdolor vita mea cū hoc scō ꝑe
mutabo vitā vt vitam aliam invei

am Item sic potius meditari Deus
iste ad cuius altare vel reliquias
existo int̄ p̄ctores positus iustus
inventus ē adhuc viuens potens
erat in terris q̄nto v̄o magis est
potencior in celis illa em̄ btā p̄ra
ipius potenciam non mutauit ſꝫ aug
mentauit r iō potius michi prodesse
p̄sstim cū omnes scā sint solliciti vt
orent pro nobis p̄terea in diebus
festis vacand ē oronibꝫ vult enim
deus vt rogetur Vn̄ Iere. xxxiij. Cla
ma ad me r ex audiam te Et .j. mach.
v. Nunc clamemus in celū et miserebit
nri d̄s nr Et luc. xj. dicit Petite r
dabitur vobis querite r invenietis pul
sate r apietur vobis Erubescat ergo
huana pigricia quia d̄s prius vult
dare quam nos accipe prius vult
miseri q̄ nos velimus a cura mi
seria liberari et q̄uis omni tpe iusty
orat Iuxta illud aplī .j. ad tessalon
iiij. Sine intermissione orate In hijs tn̄
quibꝫ ab exterioribꝫ r pphanis opibꝫ
est homo solutus ē orandꝫ vt sic
quo magis assīus sit liberior etiaz
ardencior fiat Postremo in festis
vacand ē elemosinis scīs vt vide
licet qui occupati p̄prijs laboribꝫ pri
mor necessitatibꝫ commode subveniē
non valuimus ī eisdem pro vt possum
occurramus Vn̄ vnusquisqꝫ tūc indi
genti prout pt̄ succurrat q̄m als vt
het̄ p̄a Iohis. iij. Qui habuit sbaz
huius mundi et viderit frem suū ne
cessitatē habentez r clauserit viscera
sua ab eo quō caritas dī manet ī eo
r sic cū caritate caret procul dubio ma
le festinat Sic ergo si festa dī r scōꝝ
celebrauimus ad festiuitate etnā me
bimur puenire ipius gra qui .xij. ano
rū existens ascendit ī urbem scdm cō
suetudinez diei festi r hc de isto ¶
Tercium documentū Amicicie ihus amit
tit r tamē q̄ sit ab ipis amissus mi
me ꝯfitetur h̄c elicit̄ ex lra que dicit
remansit puer in ir̄lez r non cogno
uerut parentes eius Multi em̄ sūt q̄

raro co(n)s(ci)e(n)cias suas examinat credentes
e(ss)e ih(esu)m i(n) comitatu ip(s)o(rum) amittu(n)t. sic
illi qui i(n) istis c(on)gregac(i)o(n)ib(us) c(on)fiden
tes de hoc quod ih(esu)s e(st) i(n) societate ip(s)or(um)
c(on)tinu(e) ad serpos illum amittu(n)t. q(uonia)m
quod lingwa mordaci statim in mor(t)e(m)
tum lament(um) aut famam vulneret. a(ut)
quod vitam alior(um) cu(r)iose discuciant. a(ut)
quod se vltra alios stare p(re)sumant.
aut q(uod) alios stare p(re)sumat aut q(uod)
alios s(ib)i in c(om)paracione c(ui)us nichil existimat.
aut ex vno v(er)bo corde co(n)cussi contra
p(re)latum vel sup(er)iorem vel equalem a(ut)
in(feri)orem virus concipiunt. a(ut) q(uod) in actu
sp(irit)uali vana(m) gloria(m) mendicant. a(ut) q(uod)
i(n) malo q(uo)d argue(re) debebant co(m)piam
liniunt et co(n)fortant. vel q(uod) lucri gracia
actus sp(irit)uales faciat seu q(uod) bonis
actibus alior(um) invident. aut q(uod) de
hu(m)ani laudib(us) h(uius)mo(d)i querat m
me pendant. ita non e(st) dubiu(m) o(mn)es
tales dignos e(ss)e morte q(uonia)m deu(m) et
non si non explicite tamen impli
cite a se expellunt. et certe grauit(er) offe(n)
dunt. q(uonia)m vt dicit ius canonicu(m) extra
de iure iurando turpius eicit(ur) q(uam)
non admittit(ur) hospes q(ua)p(ro)pt(er) si mag
nu(m) e(st) pecc(atu)m negare deo hospitiu(m) mani
festu(m) e(st) e(ss)e maius pecc(atu)m eu(m) ia(m) suscep
tum ab hospicio suo expelle(re). videat
igi(tur) mali et maxime fornicatores
et adulteri q(uod) similes s(un)t Iude traditori
Ille namq(ue) xp(istu)m vt magistru(m) et
ver(um) d(omi)n(u)m suscepit. s(ed) susceptu(m) infide
liter triginta argenteis vendidit.
Sunt eciam siles iudeis qui venie(n)te(m)
iuxta p(ro)phetiam zacharie i(n) azello Jo
soliam (?) honorifice susceperunt. postea
tam paucis defluxis diebus cruci
affixerunt peyores certe sunt latro
nibus q(uonia)m latrones hospitibus suis
timent contumelia(m) inferre eis ad
quor(um) mensam comederunt. Isti v(er)o
deo vero ignominiam facere redeundo
ad vomitum a(ut) filia vel maiora co
mittendo no(n) pauescunt. Et e(st) mira
bile insensati homines q(ui)nq(ue) q(ui)nq(ue)
septimanis vel septem p(re)parant hospi

ciu(m) vt possint digne suscipe(re) ih(esu)m xp(istu)m
Postq(ua)m v(er)o susceperunt nullam ei re
uerenciam exhibent. ymo tot et tantas
ei c(on)tumelias inferunt q(uod) eu(m) inde exi
re opt(et). Vn(de) b(ea)tus Bernhardus admirans
dicit q(uod) mi(n)im(us) p(er)iculi q(uonia)m ventus debe(re)t
q(ua)m dicat non mi(n)us q(uam) magis c(on)fusiu
tas ho(mi)n(u)m p(ro)ponit(ur) eis questio pylati q(ue)
vultis e duob(us) dimitti Barrabam an
ih(esu)m qui d(icitu)r xp(istu)s dicunt fornicatores ad
vlti et iniusti barrabam. Nam carnis
voluntatem libidinis volum(us) explere
q(ua)m xp(istu)m i(n) n(ost)ris cordibus consumari
et sic peligunt latronem infernalem
qui eos iugulet iuxta illud Joh(ann)is x.
Fur non venit nisi vt furet(ur) et mactet
et p(er)dat et expellunt deum qui eos re
gebat et a malis cunctis protexit. Sed
in quies timeo ne ih(esu)m amittam et
ideo ad suscipiend(um) eu(m) non disponor
Ad q(uo)d dico et interrogo te si magis vis vi
uere q(ua)m mori velis vtiq(ue) viuere vita(m) que
xp(istu)s e(st) hospicio tuo assumas. Vn(de) redep
tor Joh(ann)is vi(o). nisi manducaueri(ti)s carne(m)
filii hominis et biberitis eius sanguinem
non habetis vitam in vobis. Item quero
quid pocius eligis sepeliri ad instar
asini vel fidelis xp(ist)ianum dices vtiq(ue) s(e)c(un)d(u)m
S(e)d cu(m) decretalis omnis vtriusq(ue) sexus
extra de pe(nitentiis) et remissionib(us) dicat. Om(n)is
homo postq(ua)m ad annos discrecionis p(er)
venit saltem semel i(n) anno co(n)fiteatur
o(mn)ia pecc(at)a sua et suscipiat reuerent(er) ad min(us)
i(n) pascha eukaristie sacramentu(m) nisi for
te de consilio p(ro)p(ri)i sacerdotis ob aliq(ua)m
racionabilem causam ad tempus ab
eius percepcione abstineat alioq(ui)n viuens
ab ingressu ecc(lesi)e arceat(ur) et mortuus
xp(ist)iana careat sepultura claret q(uod) non
suscipiens istum hospitem non xp(ist)ia
na sed asinina que fit sine solempnitatib(us)
sine honore cum ignominia et co(n)fusio(n)e
dignus est sepultura. Item q(ue)ro a te q(ua)
pena dignus est qui coram rege p(ro)p(ri)o
claudit claustru(m) ei(us) quod ad fideles
eius e(st) c(om)missum vtiq(ue) mortis sic
et tales qui negant deo hospitiu(m) sui cordis
morte sunt digni multu(m) e(ni)m deu(m) offendu(n)t

tempz ex hoc qd legit' luce. x. de hijs qui
non receperunt discipulos ei9 dico vo
bis quia sodomis i die illa remissi9
erit qm illi ciuit' que non recepit
vos Si g° tm deus offendit' qndo
discipuli eius non recipiunt' qntu cre di
mus eum offendi qn sibi ipi hospiciu
nega2 et pp hue qz asius iuxta illud
Johis In ppa venit et eu no receperunt
Reuera tales timere pnt illud vbu Je. xxv.
Disate ame maledti ignem etnu.
Et subdit' causa hostes eram et non
collegistis me Sz inquies melius
e michi corpus xpi qa xpm non sume
Ad quod dico vtiqz quia no e bom
sume pane filior et dare canib ad
manducandu dolore tn debes quia
canis es inuentus qui debuisti ee
filius di doleas qz vides te esse vas
mortis et ire receptiuu spurcicie et
imudicie qui debuisti esse respecta
clm gre et vite doleas que psumit'
q sis dyabolo obnoxius qm vbi
est dei absencia ibi adest dyaboli p
sencia doleas quod signo amois
spalis xpi cares xpus quippe resur
surus ab aplis dixit illis hc facite
in mea cmemoracom Ve em illi qui
no hz memoiale a tanto amico re
lictum doleas q vtilis magna qua
sumedo hre potis priuatus es n
est em adventus xpi sine magna
vtilite Vnde cu zacheus i hospitio xpm
recepisset audiuit a dno hodie salus
huic domui fca e vt legit' luc. xix.
Quare sumam9 digne huc hospitez
no modica em securitas e eum socu
hre de quo dauid. Si ambulauo in
me° vmbre mortis non timebo ma
la qm tu mecu es Et itm dns protec
tor vite mee a quo trepidabo dig9
siquidem e vt si ipm ad hospitiu nrm
digne recepim9 ad hospitiu suu ipso
duce recipi mereamur Qd nob prare
dignet' et ¶ Quartu docu tu illi ihs
amissum cpetenter inuenit qui
dolendo de amisso recitat' querendo
ipm sagaciat' ctinuando fidelit' qsi

vium triu dier decurrit Ex hc tangit'
ibi et ifm e post cdniu Dicit ei trib
gradibus quis ihm amittit videlicz
cogitacone delectacone et cosseu Sic
tribus gradib q tribus diebus recupat
ihm Contricone qua dolz vere de amis
so cfessione p qua se redit culpablez
de comisso et satisfaccone p qua insur
git cosolacio de pcto dimisso et xpo in
uento et de hijs trib diebus pt illd
intelligi Exodi Eam9 via triu dieru
in solitudine et sacrificem9 dno Sz ad vite
inquit Eam9 ecce vite mutacio via
bom inchoaco triu diez ecce cotinuaco
i solitudine ecce trustiaz et occa
sionu quib9 quis instigabat ad pctan
dum amputaco et sacrificem9 dno
ecce fructuosa dei inuenco aut. Eam9
vitium mutando viam triu diez de
pctis dolendo v'e cfitendo et satisffaco
i solitudine ne nos turba societatu
aut tumultus prior prauar cosuetudi9
impediat et sacrificem9 dno bona stu
dia prosequendo a nullis cauendo et
ipm amando vel dicam9 q tres
dies sut quib iter debz quis page
vt xpm inueniat Et prim9 dies pt
intelligi cgnico qua cognoscat mud
Je°. iiij. Aspexi tram et ecce vacua
erat. Scds dies quia cgnoscit se n
esse Juxta quod ad Galath. vj apls
loquit' Qui putat se aliqd ee cum
nichil sit ipe se seducit Tercius dies
e cgnico qua cgnoscat se min9 esse
qm nil Nam cu ome pctm nil sit
vt dr Aug9 et Boeci9 iiio de csolacoe
psa fedali Et qui facit pctm e suus
pcti Johis. viij. Seruus vo minor e do
mino qui facit pctm mie qm nil esse
videtur aut sic declaret documetu
Dolent' namqz xpus est qrendus
vt inueniri possit qz vgo btai dixit
Ego et pr tuus dolentes querebam9
te vnde Bnhardus Quo te inueniaz
bone ihu in gaudio que mat dolens
vix inuenit ppt hoc quippe maria p9
vidit dnm discipulis que dolens ipm
quesiuit sic Johis penultio de maria

dr̃ q stabat ad monumentū plorās Vn
contingit vt dicit btus Gregorius
Qm eū sola tūc videt̃ que remāsit
vt quereret Qm aūt dolere debeat
non modicū ihm amissū qrendo
hetur Ier̃e vi luctū vnigeniti fac t̃
planctum amarū Item debet queri
sagacit̃ nō vt voluptuosi qui q̃
rūt ihm ī delicijs non vt auari q̃
querūt in thesauris non vt vanaz
gloriaz appetentes qui qrūt ī vbis
querūt eū eū nc̃ inveniūt Iuxta
quod Osee v. scribit̃ In gregibus
suis ꝛ ī armētis vadent ad qrendū
dnm ꝛ non invenient Nam pmi deū
ideo qmendant quia ad volūtatez
delicijs vtūtur Scdi dō qraciant̃
qr̃ sint meliores alijs qr plus aīs
ditescūt Tercij qi ad deūm quendū
consurgūt qr ad deū corda aliorū
inflammat Sz hij nimiz mīꝰ pro
vidūt querūt ꝛ nō inveniūt Non g̊
sic ꝫ sagacit̃ ē ꝓprius quendus In
pdicacione qui si non invenitur
queratur ī lectōe si nondū īvētus
est queratur in orone si adhuc non
ē inventus qrat̃ ī contemplacōe
qrat̃ ī exercicio scōꝝ ī exemplari vita
deū diligenciū querat̃ vbi tribulacō
vbi anxietas. Vbi morbi vbi tedia
qrat̃ sī fiat, querat̃ cū fideli co
tinuacōe qm nisi quis pseueravit
vsqz in fine qrendo salvus nō erit
Et hinc ē q amator dī non vult pau
sare donec dilectū suū ihm quendo
inveniat Iux. ȷd Cant. iij. In lectulo
meo quesiui p nocte quē diligit
aīa mea quesiui eū ꝛ non invēi
surgam et circuibo ciuitatez pvicos
et plateas Et subdit̃ Paululum
cū ptransissem inveni quē diligit aīa
aīa mea qm viri contemplatiui ꝛ
si deū pcipiam quiqz non amittūt
quiqz tamē quitū ad aliq̄ spualez
effcm sic iocunditatez interiorem
vel aliam devocōm amittūt et isti
licz p noctem habendo tribulacōm de
amisso ipm querant q cū cito nō
invenerint surgūt post eū suspi
rando hinc inde gyrando et tandē
dum constanter quesierint inveniūt
xpm ihm sic q ī aduentū consolacōm
vel devocōm reportent Quare di
lectissimi queramꝰ dolentes ihm nisi
doluerimꝰ q peccavimꝰ et tm̄ bonū
amisimꝰ nequaqʒ xpm īvenire va
lebimꝰ queramꝰ sagacit̃ ne fortasse
dū putamꝰ nos xpm querere queramꝰ
antixpm qramꝰ constanter qm qua
uis non statim a nobis ad minū tēp
tacō semota fuerit qnuīus frigiditas
cordis occurrerit nihilominꝰ pseuerēꝰ
vt ipm invenire valeamꝰ Quītū
documentū. Qr non debz conuicia vel
maledictōes inferre si tenet ipm ecia
pter suam sciaz honestis ꝛ scīs opibꝰ
inherere qm virgo bta non conuicia
do ꝫ racōm sic quendo dixit fili q̄
fecisti nobis sic qm omnis homo a ma
ledicto dz abstinere dicente aplo ad
Rō. xij. Benedicite ꝛ nolite maledicē
Et xpo nos exemplariter docente.
Iuxta ij. I pe. ij. dicit̃ Qui cū male
diceret̃ non maledicebat cū pateret̃
nō comminabat̃ modo aūt filius ē
bonus vel filia et nullatenus sit
maledicendꝰ Si vō malus et si est
corrigendus nō tamē maledicendꝰ
ille quippe malū ē maledicē quod
eciā nō ē licitū dyabolo maledicē.
Vnde eccī. Dum maledicit impiꝰ
dyabolū maledicit ipe animam suā
hoc enim vult q non dyabolo vt est
creatura dī ē maledicendū vel dicē
dū ē q quamuis dyabolus maledictōe
dignus ē tamē nō congruit vt ma
ledictū pos effluat xpianum Vn̄ ī ca
nonica Iude legit̃ Qm cū Michael
archangelus cū dyabolo disputans
altricaretur de moysi corpe nō ē ausus
inferre iudiciū blasphemie ꝫ dixit.
Impet tibi deus quare si Michael
archangelus noluit dyabolo sibi
adūsanti maledictū inferre ꝫ modes
to smone eū cohercuit q̄to magis
hominibus omnis maledictio ē timenda

Vex multe sūt mres que inferunt
maledictiones filiis sepissime et cō
uicia etiam sine causa ꝛ tn̄ assuescāt
ꝙ ilius ꝙ vix abhꝰ pc̄to pnt exhi
bei Vn̄ ecc̄i. xxiij. Homo assuetus
vbis impperii ī omnibus diebus suis
non erudiet' accidit autē hiis ꝙ q'
cōuicia inferūt cōuicia audiut Vnde
sapiens qui pgit dic̄e que vult au
diet que non vult Et prov̄biorꝫ. xiij.
Impius ꝯfudit' Sꝫ inquies non intēdo
maledic̄e ſꝫ inviam correctionis id fa
cio Sꝫ audi quod mendax sit tlis
correctō mentat' se ēē correctiom cū
potius sit cōuiciatō Vnde Tulius
in tractatu de amicicia monē ꝛ mo
nei ē officiū ve amicicie ita tn̄ quod
adulacione careat admonitō ꝛ contu
melia obiurgatō Cauendū ergo ē
mrib; ꝛ patrib; ab immodāta correc
tione quia nisi homo ꝯ ī corrīdo ca
ueat ipe sibi igne succendit que
debuit extinguere et occidit quem
debuit sanāe et tenet' de dapno ꝙ
v̄bum in cautē prolatu ab eo plātu
fecit Sꝫ dic̄es nonne dixit d's male
dicta t̄ra ī ope tuo Itē deut̄o'. viij.
d' Maledictū horreū tuū Item xᶜ
maledixit ficulnee Item Job male
dixit diei Itē dauid motib; gelboe
igit' quis potest maledic̄e sine pc̄to
Pro quo ad uīte Ꝙ scripsit btūs Thōs
ſ̄ꝫ a ſᵉ questione. lxxvj. arᵗᵒ. ij. Ꝙ
bndicto vel maledicto ad illam rē
ꝓpe ptinet cui pt aliquid bene vel
male cōtingē scꝫ racōnali natuē crea
tuis aut irronablibus bonū vel ma
lum pt ꝯtingē ī ordine ad creatuā
racōnalē ꝓpt' ꝙ s̄t ordinat' aut ad
eam i multipl'r vno quid mō p modū
subiectionis creatuīs em̄ irronabi
lib; subuenit' huane necessitati hᵒ
modo dn̄s em̄ dixit Gen. iij. Male
dicta t̄ra in ope tuo vt scꝫ p eius ste
rilitatem homo puniet' Et ita eciam
intelligit' quod habet' deut'. viij.
Maledictū horreū horreū tuū ꝛc̄ Sic
ecī dauid maledixit montib; gelboe
ſm̄ expositiom Greg' Aliom̄ ordia
tur creatuā irronalis ad ronalem
p modū significationis ꝛ sic dn̄s ma
ledixit ficulneam ī significatiom Iu
dee Math. xxj. Tercio modo ordia
tur creatuā irracōnalis ad racōne
p modū ꝯtinentis scꝫ tpis vel loci
ꝛ sic Job maledixit diei natiuitatꝭ
sue Job. iij. Et hᵒ ꝓpt' culpam ori
ginalē qm̄ nascendo cōtraxit et
ꝓpt' sequentes penalitates ꝛ ꝓpter
hᶜ eciam pt intelligi dauid maledix
isse montibus gelboe vt legit'. ij.
Ry pᵒ scꝫ ꝓpt' cedem ꝓpli quē in eis
contigerat Maledic̄e aut' rebus irra
cōnabilib; in q̄ntū sūt creatuē dei
ē pctm̄ blasphemie maledic̄e autē
eis ſm̄ se considatꝭ est ociosum et
vanū ꝛ p consequēs illicitum ¶
Sextū documētū Tam studiose au
diendū ē v̄bū di ꝙ si fieri pt quo
ad audientē nᶜ apex peat aut iota
quia hic dicit' Maria ꝯsuabat oia
v̄ba hec cōfēns ī corde suo qm̄ mich
prodest auditu corpis v̄bū di p cape
q̄nis nisi auditu cordis ipm̄ pcipies
etiam illud curauit ꝯsuare sicut ci
bus nō prodest nᶜ corpi accedit
qui statim sūptus eiciat' Sic nec cib;
anime si statim abstrahit' ꝓpt' quod
prov̄b. iij. scribit' Sapia lignū vi
te hiis qui apphenderit eam et q'
tenuerit illam btūs Et redeptor in
Iohis. xiiij. Qui habꝫ mandata ma
et suat ea ille ē qui diligit me. Vbi
argumētū a cōtrio qꝛᵉ non diligit
et si intelligit nō tamē suat que
mandant' Et quidem triplici rone
suanda sūt diligent' v̄ba di p̄mo
quia suās ea nullū bonū amittit
nᶜ se nᶜ sua pdit iuxta quod pv̄bior
xxix legit' verbū custodiens filius
ext' pdicom̄ erit Et sapie. xvj. Smo
tuus hos qui ī te crediderūt consuat
Et ecciastici. xv. Si volueris mandata
suaē suabūt te Sᶜᵈᵒ ꝙ suās v̄ba
di nullū malū incurrit Vnde ecc̄i. viij.
dicit' Qui custodit pceptum nō ex

piet' cp̄qm̄ mali Et iohis. viij. dns
inquit Si quis sermonem meū suauit
mortem non videbit ie't'ny pondera
dicit Si quis/ q̄a rarus multi nepe
vbū dei audiunt s3 non suant nonulli
vō nc audire volūt ymo ne audiant
aut aures obturat aut extnca se cō
uertut aut fabulas vel amatoria su
p semient in corda ipoꝝ semen vbi
di uciat aut pdicatores ne corripi
ant suis ciuitatib; expellut aut ipis
nauseam vel displicenciā; faciut vt
cpponendo vbo di tamq̄m cotempti
languescant aut falsis cimbus ip
sos pdicatores cōmaculant vt sic
ipoꝝ fama vilescat at plus verb
dei q̄i vita cōtrariū docente ipoꝝ
disctedat sic iudei pfidi famā re
demptoris nri falso calupniati st'
dicentes In belzebub p̄ncipe demo-
nioꝝ eicit demonia/ et Itē no ē hic
homo adeo q2 sabbatū non custo
dit Et itim nos scim' q2 hic homo
pctor ē quare non inuetur quispia
si q̄mq2 de ipo vba detractonis fū
dant' cp̄m de xpo legim' quod
alij dicebant bonus est alij nō sed
seducit turbas Et Aplus. ij. ad Cor
.vj. c. Luire se testat' int infamaci
et bonā famam qui et' vt seducto
res et veraces ite int modos quib;
scā pdicatō impedit' iste videtur
in fallendo subtilior p quem fama
pdicancium maculatur vt sic audie
ciu corda i ipis refrigescat de q°
btūs Gregoriꝰ. iij. registro ad iusti
nianū imperatorem. c. vij. ḱ3 hoc
prui antiqui hostis inuidia vt q̄s
improbor actum ppetratone deo ē
resistente deicē non valet opiniō
eoꝝ falsam adpnēs simulando dila
cēt. ij. q. v. ḱ3 hoc pru Tercio quia
qui vba di custodit bona etna ē
acquirit Mt. xix. Si vis ad vitam
ingredi suia mandata a cōntrario
et qui nō custodit suādo diliget'
morte morit Quod tangens Aug'
.j. q. j. Interrogo vos fres vel sordes

dicite m̄i quod plus ē videt' xpi cor'
aut vbū Si vult vē rndē h̄c dicere
debetis q2 non sit min' vbū di q̄m
corpus xpi Et ideo q̄nta sollicitudie
obsuam' q̄ndo nobis corpus xpi
ministrat' vt michil ex ipo de manib;
nris in terram cadat tanta sollicitudie
obsuem' ne vbū dei quod dicit nob
erogat' dum aliud aut cogitamus
aut loquim' de corde pnō pereat quia
non min' reus erit q' vbū di neglige-
ter audit q̄3 ille qui corpus xpi sua
negligencia i terram cadē pmisit. h
ipē. Ex quib; vbis colligit' Quam p
dicatō sca quid; quo ad sui entitate
vel extitā; sz quo ad fructū vbo di
pacificat ymo pdicatō plures con
uertit et p̄ipam mortalia debentur
Si quis audiendo vē cōpungitur p
corpus vō xpi tm venialia tollut'
de con. dis. ij. Itatur post p̄ncipiu
vbi dicit de cretum Quam sapia dei
pris pmultis cauš h̄c prouidit. s.
frequentatōm oblatōnis sacmeti
corpus ꝯ et sanguis. Pmo quia cot-
tidie peccam' saltem petis sine q'
mortalis infirmitas viue non pt
Audite igit' dilcissimi diligent' vm
di q̄m magnū ē et a magno descē-
dit et pro magno datū ē ē dino sat'
Verbū q̄ppe dei noue nobis vtilia
opat' Pmo frangit pcta nra pti
morem Jer. xxiij. Nonne vba mea
q̄si ignis ardens et q̄uasi malleus
conterens petram Item cōterit
spm p dolorem ps°. l°. Cor contritu
et humiliatū dš non despicies Item
liquefacit p amorem Canticoꝝ v.
Anima mea liq̄facta est Et ps. xxj.
ffcm ē cor meū tamq̄ cera liquescens
Et istos tres effcus h3 cont cordis
duricia Trahit etiā sursum p desi-
derium Vnde in Cantic Canticoꝝ
p°. Sposa ꝯ dicit ad ihm Trahe me
post te Item ebulit p delectacom ps
lxxvj. Memor fui dei et delectatus
sum Item viuificat vn Aplus ad he
breos. iiij. caplo. Viuus est di sermo

efficax. Item sanat. Unde ysaie. xxvi.
Omnipotens sermo tuus domine sanat omnia
Et ps. c. vi. Misit verbum suum et sanavit
eos. Item vulnerat cum quis vulnere terroris
ut resipiscat a malo. Vulnerat vulnere
amoris ut operetur bonum et iste est gladius
omni gladio penetrabilior. Juxta quod
apostolus ad hebreos iiii. sic inquit. In
quo triumphat qui accipit. Unde legitur
Accipe gladium spiritus quod est verbum dei et
in eo facile triumphabis. Item est illumina-
tivum quod facit hominem hominem cognoscere
sua peccata. Unde Bernhardus. Si tenebras
ignorantie plangis audi quid loquitur
inte deus lucerna pedibus meis verbum tuum
ps. cxviii. Et Gregorius dicit in Canone Cla-
vius apertionis est sermo correctionis. xliii.
dis. Sit rector. Cum igitur tam sit utile
verbum dei et salubre sic est servandus diligenter
quod si fieri potest apex aut iota non pe-
riret. Quatenus servando competenter deum
possimus diligere et diligendo ad ipsius
gloriam pervenire. Primum vero documen-
tum ex parte filii dei nos instruments est
istud. Adolescentia debet quis cum suis ma-
ioribus illuc frequentare unde possit in-
strui non corrumpi quod xpus xii. annorum
ascendit cum parentibus in ierusalem secundum consue-
tudinem diei festi nam cum anima sit tam-
quam tabula rasa in qua nichil est depic-
tum possibiles tamen depingi secundum philosophum in
libro de anima. Si recepit ymagines
aut species laudabiles vel alterius viciorum fortiter
retinet et difficulter nisi castigata fuerit
flagello amittit. Unde versificator. Quod
nova testa capit inveterata sapit. Unde
caveant parentes ne coram pueris quedam
amatoria in fabulis formant propter quem pueri que
ad libidinem et meditationem spurcitia dyabolice
sepius commovetur. Provideat desida et
tuta prout est eis possibile custodia
ne aut societate perversa aut falsa doc-
trina corrumpantur. Siquidem facile puer
corrumpitur sed non facile reformatur. Facile
cadit sed difficulter si assuetus fuerit
malo retrocedit. Facile virginitatem a-
mittit quam tamen perulla pernaz aut medi-
tum recuperat. Et qualis puer qui

bene incipit in medium male timet recedere
quispiam male incipit et bene finiat
tamen nemo debet ad hoc puerum instruere
ut male incipiat nam ignorat quod a ma-
lo resurgat. Fatuus quippe est qui
filium instruit ut deum offendat ut dyabo-
se ultro subiciat ut in anima totaliter
moriatur. Tamen enim bonum est deus ut etiam
si ponum instans ipsum habeat animam est
sibi prestacius toto orbe. Sed homines mi-
seri parum deum ponderant et ideo
cum de se minime curant non mirum quod
filios non ubi edificari sed corrumpi possunt
dirigunt vel transmittunt qui enim sibi ne-
quam cui bonus? plerique enim ducunt potius
filios vel filias ad choreas quam ad ec-
clesias potius ad thabernas quam ad doc-
trinas potius ad vanitates quam virtutes
et vicia. Tales ducunt ad illas thoreas
de quibus in ps. prevenerunt principes
coniuncti psallentibus in medio iuvencularum
tympanistriarum. Sed ducunt potius ad
illas ubi demones saltant et herici
indificant et syrenes sicles illi choree
in qua puella saltavit et iohem decapi-
tari fecit et ideo tales ducentur tandem
ad choreas inferni ubi de calore ni-
mio ad frigus nimium impetuum salta-
bunt. Juxta quod dicitur Job. xxiiii. Trans-
ibunt ab aquis nivium ad calorem ni-
mium. Et nichilominus privabuntur celestibus
choreis de quibus canit etiam Crux
pascens inter lilia septus choreis virginum
Non ergo pueri vadant illuc ubi cor-
rumpi sed ubi edificari possunt et hoc de isto
Et similis materia habetur in primo documento
Secundum documentum ex parte filii et vult istud
conclusive. Querendus est xpus in templo
non in foro in medio doctorum non in consi-
lio vel tumulo impiorum et hoc accipitur
Ibi. Invenerunt eum in templo. Joseph
et maria licet querebant eum in cognita
tu hominum mundanorum et in medio cognato-
rum non tamen invenerunt nisi in templo
in medio doctorum. Sic a simili querat
in templo non tam materiali quam spirituali de
quo apostolus templum sanctum dei est quod
estis vos. Aut in templo id est in ardore spiritus

tuali et diuio qui in hoc templo querendo
xpm procul dubio inveniet. Juxta illud
Johis. xiiij. Si quis diligit me sermonem
meum servabit et pater meus diliget
eum et ad eum veniemus et mansionem apud
eum faciemus. Isto igitur in templo querit
qui querens puro corde diuino amore
calescit. Ille vero querit in foro qui amore
privato corruptus et habescat aut amore
pollutus mundano in querendo deum re
frigescit. Ille querit in medio doctorum
qui sequitur doctrinas et consilia sanctorum
Ille querit in medio impiorum qui sectatur
consilia et suasiones peccatorum sed minime in
venit quia Prov. xv. scribitur longe est
dominus ab impiis et in psalmo dicitur lon
ge a peccatoribus salus. Nos ergo que
ramus deum in templo scilicet in spirituali
parante sibi dedicato ut facilius non nimis
hinc inde vagando invenire valeamus
non est enim opus quempiam foras mittere
cum intus habeat ubi possit querendum
invenire redemptore nostro testante Regnum
dei intra vos est. Deinde queramus certis
temporibus aliquando deputatis in templo
materiali ad honorem dei specialiter consecra
to petentes et deprecantes remissio
nem ab ipso peccatorum nostrorum. Nam ad hoc insti
tutum est templum materiale ut ibi vota domino
devote solvantur. Juxta illud Ysa. lvi. Do
mus mea domus orationis est. Queramus
ubi virtus non ubi vicium ubi racio non
ubi propria voluntas ubi lex non ubi
confusio et nullus ordo ubi non contra
dicitur contra xpm sed pro xpo ubi xpus
spiritualiter in cordibus fidelium nascitur non
ubi natus et receptus cum contumelia ex
pellitur. Ibi queramus ubi xpus ma
gis adoratur non ubi sathanas mag
nificatur. Ibi querendus ubi xpus per suos
verba salutis fudit non ubi sathanas
per suos ad amorem mundi vel illecebre
succendit. Ibi queramus non ubi cu
da fuit in foro cum prophetis Judeis venditur
et traditur sed ubi dilectus olym ab apostolis
gaudentibus reperitur. Et breviter ibi que
ramus ubi suos esse ministros constituit
vel ubi de ipso agitur et ubi dona adie

sui propria tenetur aut ubi solitus est
descendere ubi cubare ubi pausare vel
actus et opera cum sua lege concordant ut
sic feliciter invenimus fortiter teneamus ita
quod ipsum tenendo adipiscamus videndam faci
em felicius pertingamus. ¶ Tertium docu
mentum. Nemo debet quantumcumque sit sapiens
vereri ab alio edoceri quoniam xpus qui
sapientia est dei patris audit et interrogat de
doctrina hic tangitur ibi Audientem et in
terrogantem. Unde Greg. scribens ad aurel
lium episcopum nequaquam iuvenilem etate
tua honoris etiam rudimenta contempno
Senex enim adiuvene et episcopus tot annorum
a collega nondum amiculo paratus sum
doceri quod possim vel deo vel hominibus
iustam reddere racionem. xx. iiij. q. iiij. Si
hec et cunctare senes sunt reprehensibiles
qui a peritis subditis negligunt edoceri
Contra quos loquitur clemens sic in
quiens. Nullus episcopus propter obprobrium
senectutis vel nobilitatem generis et
a parvis et minimis eruditis si quod
forte est utilitatis aut salutis querere
negligat. Et subdit. Qui enim rebel
liter vivit et discere atque agere bona re
cusat magis dyaboli quam xpi esse
membrum ostendit et pocius infidelis quam
fidelis esse monstratur. xxxviij. dis. c.
ultimo. Et iuris consultus dicit Si unum
pedem habere in sepulchro alium extra
adhuc vellem discere. ff. de fidei commissis
libro. l. apud iulianum nota glosa in deo
. c. ulti. verum ad hoc ut quis bene adis
cat et maxime sacram scripturam septem
valet. Primo ut homo bene vivat. Nam
secundum Aug. mundum errat quisquis veritatem
se cognoscere posse putat si adhuc nequi
ter vivat. propter quod eccl. primo legitur
Concupiscens sapientiam serva iusticiam
et dominus prebebit eam tibi. Et eiusdem xxvij.
Volatilia ad sibi similia conveniunt et veritas
ad eos qui operantur illam revertetur.
Secundum est oracio quia cum sapientia donum dei sit
non debet aliquis temptare rapere
eam violencia studii deo irrequisito
Ideo Jacobi primo dicitur Si quis indiget
sapientia postulet eam a deo. Et Aug.

inquit / ordine melius soluuntur dubia
quam inquisitio alia. Tercium est humilitas
que competit ad quatuor. Primo ut nullam
sciam contempnat. Secundo ut a nullo do
ceri erubescat. Unde Seneca: Primum do
cumentum est ut nullam doctrinam con
tempnas. Secundo ut a nullo discere erubes
cas. Et idem in libro de quatuor virtutibus
cardinalibus: Esto sapiens cupidus ac
docilis que nosti sine arrogancia
impertire que non nosti sine occultacione
ignorancie tibi postula impartiri. Hugo
libro primo: Et si forte mali dicunt verum in ka
thedra tolle illa et recipe. Quia dicit
Augustinus in libro de doctrina christiana: audi
unt utiliter qui utiliter non agunt. Sua enim
querere student sed sua docere non au
dent. Hugo libro primo: Caute tamen id fiat quam dicit
theophylus lector origenis ita botrum
capiat ne spinam attingat. Quarto
competit ad hoc ut humilem modum loquendi
que habet sacra scriptura non contempnat. Quoniam
ut dicit Augustinus ad Volusianum: Modus
discendi quo sacra scriptura contexitur omnibus
est accessibilis quamvis paucissimis pene
trabilis. Et idem libro xii confessionum:
Mira profunditas eloquiorum tuorum quorum
ecce ante nos superficies blandiens
sed mira profunditas, horror est intendere
in ea. Hec ille. Quartum est ut emendacio
ni librorum intendat. Unde Augustinus
libro secundo de doctrina christiana: Codicibus
emendandis primitus debet invigilare
sollercia eorum qui scripturas divinas
nosse desiderant. Quintum est ut homo
sit diligens scripturas sacras indagando
ad quod primo necessarius est timor dei
quia ut habetur Proverbiorum: Inicium sa
piencie timor domini. Ipse enim timor dei a
malo preservat. Proverbiorum xiiii: Sapiens
timet et declinat a malo. Item sompno
lenciam vel desidiam expellit. Unde
ecclesiastici vii scribitur: Qui timet
deum nichil negligit. Secundo est necessaria
mansuetudo ut homo cedat auctori
tati divine scripture. Unde Augustinus libro ii
de doctrina christiana: Ante omnia opus est
dei timore ad cognoscendam eius volun

tatem. Deinde mitescere opus est pietate
neque contradicere divine scripture sive intellecte
si aliqua vicia nostra percutit sive non intel
lecte quasi nos melius sapere melius quam pre
cipere possemus. Hugo libro primo: Cavenda est in que
rendo curiositas. Quia dicit Seneca: Quid
te torques in illa questione quam utilius
est contempsisse quam solvisse. Caven
da est eciam rixandi libido que pectus
in logica vel zophysta plurimum vexare
solet. Unde Augustinus ii libro de doctrina
christiana: Disputacionis disciplina ad
omnia genera questionum que in literis sacris
sunt penetranda plurimum valet, tantum
ibi cavenda est rixandi libido et pueri
lis quedam ostentacio adversarium de
cipiendi. Et idem libro iiii ibidem scilicet
doctrina christiana: Verbis contendere est non cura
re quomodo error veritate vincatur sed quomodo
tua dictio dictioni alterius preferatur.
Quod summatim concludens Apostolus sic
inquit ii ad Thymotheum ii: Noli verbis
contendere. Item cavenda est nimia veloci
tas in conscribendo latentem sententiam, quoniam
ut dicit sapiens: Nichil magnum rerum
ipsa materia cito effici voluit, proposuit
quod pulcherrimo cuique operi difficultatem
nascendi, quoque hanc legem fecit ut
maiora animalia visceribus parentum
diucius contineantur. Unde simile Aristoteles
in libro de naturis animalium: Elephas
femina pregnans est duobus annis quia est animal
magnum. Sicut ergo ad generacionem magni
in effectus non est principium brevis tempo
ris usus. Ita ad indagandum latentes in scrip
turis sacris sententias non debet esse facilis
transcensus. Sextum est quod valet prin
cipaliter ad addiscendum est assiduitas in
studendo. Unde Ieronimus: Divine scripture semper
in manibus et iugiter in mente volvantur
nec sufficere putes mandata memoria
tenere et operibus oblivisci. Circa quod advertendum
quod quidam legunt ut teneant, quidam
ut intelligant, et si forte tenere simul et
intelligere non possunt. De quibus Augustinus
loquens libro iiii de doctrina christiana: Et
qui scripturas legunt et negligentes legunt,
ut teneant negligunt ut intelligant

quibus sine dubio pendi sūt qui v-
ba eorum nimis tenent et cor eorum sui cor
dis oculis vident sz utrisq; i. melior
qui totū wlt illa dicit et sic oportet
intelligi. Septimū quod valet addis
cendū ut de sapia di non sit ingratus
sz datorē suū glorificet iuxta illud Ecc.
ultio Danti michi sapiam dabo gliam
Sic igit qui curabit addiscē semper
in pnti proficiet et pficiet i futurō
¶ Quartum documetū filius debz
esse subiectus pntibz nā dicit de xº
q descendit cum illis et erat sub
ditus illis proquo attēdat id qd
legit Exodi xx. honora prēm tuū
et matrē tuā honora et deferas nc
patri aut matri te pōnas esto
pntibus subiectus esto obediens
non reluctans si nāq infideles
a lege naturali edocti pntes amāt
infideli videtur ēē deterior qui pa
rentibz no condescendit aut si opus
ē ipor curam non habet. Unde a
postolus j. ad thymo. v. Si quis
suor et maxime domesticor curam
non habet fidem negauit et ē infi
deli deterior Et ecci. iij. legit ffili
suscipe senectam patris tui et no
contristes eū i vita illius et si defe
cerit sensus veniā da et ne spnas.
Ite ibid Qui honorat prēm et matrē
suā vita viuet longiori Ite honoa
prēm tuū ut supueniat tibi bndicto
Et in eod quam male ē fame qui
relinquit prēm et ē maledictus a
deo qui exaspat matrem Ite pro
vb. xix. Qui affligit prēm et fugit
matrē ignominiosus est et infelix Sic
igit subiectus pfilialitate et obediā
filius pntibz quibz tenet timorem
cordis honorē opis i necessarijs sus
tentacōm in obsequijs famulacōm i
vbis reuerenciam i honestis obediāz
i offensis veniam et tolleranciaz i adv
sis sunt em honorandi pntes tum ob
rōe aberis assumptōm pater em ut
ait phus vj. ethycor filio ē causa
disciplinę Et augus ad comitē Iubet
scriptura diligē pntes ut ppa viscera
tum ob statum pntem venerabilem
qualitatez sunt em etate grade mores
cuius gra leuitici xix dicit honora p
sonam senis tum ob bnficior recom
pensacōm magna em sunt que a
pntibz accepimus pro ut ait Seneca
libro. vi. de beneficijs Tum ob diuī
preceptum et de benedictionis tam dei
q eor inpetracōm Nam ecci iij. d
Qui honorat prēm vita viuet longio
ri Et item honora pntes et veniet t
bndicto hinc leuitici xix. dicit vnus
quisq; prēm et mrēz timeat Et apls 10
ad ephes. vj. obedite pntibus Nec
mir q tot scripturis ad amandū pntes
et honorandū filij amonet qm ut ait
valius libro v. Diligere pntes est
pma lex nē ac ideo qui parentes ho
norauerint ex diuino precepto spem
habeant ut honorent in regno di
i futurō Ex fine ergo ubi d Nesci
bat quia i his que pris mei sunt
oportet me esse accipit ultimū do
cu. pr spualis plus carnali ē ve
nerandus et amandus hc documetū
determinat p glōm xxx. q. ij. pitacium +
ubi dicit multo religiosiores sunt
copule mentiū qm corpm ar. xxxij.
q. v. Coniuges Et ibi thit argu
q pr spualis magis ē diligendus
qm carnalis Allegat. ij. q. vij. Alius
dicit tamen q potius quis tenetur
subvenire i necessitate carnali i be
neficior tpaliū exhibicōe Nam de
carnali dictū ē honora prēm In ex
hibicōe autem reuerencie plus ē de
ferendum spuali Nec obstat id quod
legit et notat. xxx. dis. c. pº. ubi d
q pntem qualiscūq; sit debemus
pponē extraneo Et itin quia pmo
loco deus ē diligendus. sz pntes de
inde filij postea domestici qui si sūt
boni sūt malis filijs pponendi nam
hc intelligit de affu no bnficior ex
hibicōne magis em debemus diligē

extraneos bonos quam propinquos malos licet
illis in necessitate potius debemus
subvenire vt ibi carnalibus ergo debe-
mus amorem parentibus sed maiorem reueren
tiam spiritualibus per quorum ministerium membra
christi sumus effecti. Illi quippe genuerunt
nos ad mortem Isti regenerauerunt ad
vitam super omnia deus amandus est
a quo vtraque venit paternitas et qui
nos in filios adoptauit et participes
regni sui fieri promisit Quod nobis pra-
re dignetur deus per secula in eternum benedic-
tus Amen In die Epiphanie

10 Cum natus esset ihesus in beth-
leem Iude in diebus herodis
regis. Mathei ij. Beatus Augustinus in
sermone octauo de natiuitate domini
maiori preconio omnipotencia panditur
corpore partu virgineo yste qui nascitur dei
filius esse declaratur canentibus ange-
lis pastoribus admirantibus stella fulgen-
te herode persequente Symeone cognos-
cente Iohanne ostendente celis aperientibus
declaratus voce patris omnibus filius
appellatus spiritus sanctus illum in columbe spe-
cie demonstrauit et claritas diuino sple-
dore celesti extruit vt deum mitteret homines
celi et terra ostenderet et saluatorem huma-
ni generis dei filium edocerent Beda Quia
propter ne propter presepis angustias propter
pannorum pauperum inuolumenta propter
obsequium regalis frequentiam propter hos
picii exilitatem lux vera que illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum sub mo-
dio latitaret repente nato domino de ce-
lo sydus in terris effulsit vt reges thar-
sis et insule et aliquos reges terrarum india-
rum de partibus longinquis ad adora-
dum deum natum de virgine quem Iu-
dea predicantibus angelis et pastoribus
nunciantibus cognoscere non curabat
suo iubare et nouitate miraculi vir-
propheta olim balaam inuitaret Dic-
tum est quod cum natus esset ihesus in
bethleem Iude que domus panis
interpretatur significans quod ipse est panis
qui de celo descendit Iohannis vi. In diebus
herodis regis qui fuit alienigena et
non de stirpe iudeorum secundum Rabanum
vt ex tempore cognosceretur quod ipse esset qui
venturus erat iuxta propheciam danielis
inquientis Non auferetur sceptrum de
Iuda et dux de femore eius donec veniat
qui mittendus est Ecce inquit euangelista
Magi non malefici secundum glosam sed phi-
losophi caldeorum sic dicti a magnitudine sciencie
et dignitate quos enim greci philosophos pro-
se magos Iudei scribas latini magistros
appellant venerunt confestim vt natus
est magnum deum ostendentes in homine
paruo secundum Crisostomum super matheum Et hii
magi secundum glosam reges fuerunt quia
et si tria munera obtulisse dicuntur non
ideo non plures quam tres fuisse proba-
tur sed vt per eos gentes que ex tribus
filiis noe nate sunt venture ad fidem
prefigurarent Venerunt autem non post an-
num secundum glosam quod inuenerunt in egypto
non in presepio sed xiii die vel tot fue-
runt principales qui multos secum in
comitatu duxerunt Et signanter dixit
euangelista Venerunt ab oriente quia secundum Crisostomum
super matheum Vnde dies nascitur inde inicium
fidei processit quia fides est lumen animarum
ab oriente ergo venerunt quia secundum Remi-
gium cuius dominus ibi natus non esset et
ipsi agnoscerent tempus natiuitatis locum
tamen non cognouerunt Ierusalem enim ciui-
tas regia erat et crediderunt quod talis
in vrbe regia nasci debuisset Siue
ideo venerunt vt locum natiuitatis eius
discere possent Siue ideo venerunt vt
adimpleretur quod scriptum est de syon exi-
bit lex et verbum domini de ierusalem quia ibi
primo annunciatus est christus Siue vt
studio magorum dampnaretur pigricia
iudeorum. Venerunt itaque dicentes Vbi est
qui natus est rex Iudeorum vbi tria as-
truunt primum quod puer sit natus quod 1
in nobis generare debet affectum exultacionis
iuxta id luce ij. Annuncio vobis gaudium
magnum quia natus est nobis saluator
mundi Secundo quod sit rex vtique magnus 2
super omnes deos et quia vt habetur Apocalipsis

.xix. habet in vestimento .i. in humanitate
divinitatem tegente et in femore id
est in divinitate humanitatem admodum vestis
sustentate scriptum rex regum et dominus
3 dominancium. Tercio dicitur quod apparate sit
rex iudeorum. Ecce tytulus a gentilibus
vere annunciatus fuit false a iudeis
contra quem erat in eis reprobatus. licet pylatus
dixit quod scripsi scripsi. Et quia hii
reges postquam intraverunt regis
herodis pallacium stelle ducatum a
miserunt nec lumen stelle videre tam diu
potuerunt donec ab herode recessissent
Ideo inquiunt vidimus non videmus
Ex quo trahitur istud documentum frequenter
gratia dei perditur per societatem reproborum in
palaciis et curiis malorum dominorum
et obliviscitur hominum deum non timencium
et hereticorum potissime consorcium est fu-
giendum. Unde ysidoro libro .ij. de sum-
mo bono. Melius est habere malorum odium
quam consorcium. Et subdit. Sicut bona
multa habet omnis vita sanctorum. Sic plura
mala affert societas malorum. Hec ipse.
Et Crisostomus super Matheum. Rerum natura sic est
ut quociens bonus malo coniungitur non
ex bono malus melioratur sed ex
malo bonus contaminatur. Diversitas enim
morum numquam potest habere concordiam et
multos sollicitat societas nephanda
Hinc Ambrosius super lucam .iiij. Non turbatur
navis que petrum habebat turbatur illa
que iudam habebat et si multa illuc
discipulorum merita naufragabat tamen
adhuc perfidia proditoris agitabat in
utraque petrus sed qui suis meritis
firmus est turbatur alienis caveamus ergo
perfidum caveamus proditorem ne
per unum plurimi fluctuemus. Hec ille. Ex quo
patet quod interdum unius delicto multo-
rum merita cruciantur. hinc adama se-
boym et Segor propter propinquitatem vicinitate
Sodome et Gomorre pariter excidio
subverse sunt de pe. dis. prima. Sed et con-
tinuo. Difficile quippe est malis con-
versari cottidie et non recedere de intime
preceptorum dei secundum Augustinum super ps. vi.

Difficile quoque est familiari tyranno
nec assentire operibus eius. fornicatori
favere nec pollui. inter scorpiones habi-
tare continue nec veneno corrumpi. inter
eos qui tradunt se mutuo conversari
nec aliquid fraudis aut doli in alios
effundi. inter superbos esse humilem. castum
inter luxuriosos. innocenciam servare
inter criminibus dechentes. impossibile est
caste coram deo vivere inter fedos tactus
et amplexus. Inquiunt igitur vidimus
stellam eius scilicet propria qui hanc causant
ad orationem suum signum gloriosum. Sed queritur.
Crisostomus inquit nesciebant quia qui
tuncque rege vivente alterum regem pro-
nunciat aut adorat punitur in san-
guine. sed dum considerabant regem futurum
non timebant presentem adhuc non vi-
derant regem christum futurum non time-
bant iam pati mortem propterea. O beati magi
qui ante conspectum crudelissimi regis
prius quam christum cognoscerent christi facti
sunt confessores. Ex quo trahitur
istud documentum. Quod qui vere emula-
tores sunt regis eterni crudelitatem
regis terreni vel principis non paves-
cunt patet nam cum spiritu sancto diguntur ma-
gis timent illum offendere qui potesta-
tem habet corpus simul et animam mittere
in gehennam et ideo magis pavet
eternam quam temporalem ledere maiestatem
de hereticis vigetis Cruappt ait Au-
gustinus de verbis domini. Quid times
hominem homo in dei synu positus
cum de synu illius noli cadere quidquid
ibi passus fueris ad salutem valebit
non ad perniciem. Audiens autem Hero-
des rex regem natum ex gente Iudeorum
cum esset ipse gentis ydoneus ut regno
iterum revoluto ad iudeos ipse a iudeis
expelletur et semen eius privaretur
a regno turbatus est secundum Crisostomum. Ex
quo trahitur documentum Semper grandis
potestas maiori timori subiecta est
patet nam sicut ramum arboris in excelso
positum etiam si lenis aura flaverit
movet. Sic etiam sublimes homines

eciam Remis mittit fama qrebat huiles
aute sic in conualle plerq3 in tranqul
litate consistut Omnia e Crys ibidem
Ex quo p3 q persone sublimes indi
gent sano consilio pro eo q maioribus
ventor flatibus quatiunt altiores
enim montes crebrioribus et magis t
ribilibus chorusca tonibus agitur
et ideo pro ipsis regibus et principibus
e orandum Nam in pace ipsor pax ppl'or
consistit Sicut enim regis gloia cedit
i consolacionem ppli Ita ipsius ruina ce
dit in nauseam et acruciam Turbatus
est itaq3 rex Romanis tercia cum illo
q ut dicit glosa non solum ppt
se timuit s3 ppter iram romanor
decreuiant enim romani ne quis rex
vel dominus sine eor consilio dicetur Aut
sicut Crisostomus sup mt Turbantur
quia de aduentu iusti non potuerunt
gaudere impii sive iniqui aut etc
turbabantur ne forte iratus iudaico
pplo gentis ei vexaret Hec ille
Ex quo trahitur istud documentum
Impiis iustor presencia quoddam
pondus cordis videtur Unde de ius
to Sapiens in psona reproborum lo
quitur Grauis est nobis ad videndum
quoniam dissimilia sunt nobis opa eius
Nec mirum Nam sicut Seneca Dispa
res more disparia secuntur studia
sic ergo non e conueniencia lucis ad te
nebras Ita nec sca ad sanctum Et
qui male agit odit lucem et propterea
graue e malis sanctor presenciam quorum
vita e lucida ipsis tamquam tenebris
assuetis sustinere quod enim concordauit
malus et bonus Cum sicut Gregorium super
Ezechielem Sicut ignis amoris men
tem erigit ita ardor malicie ad inferio
ra sp inclinat quo potest malo dul
cis esse iusti presencia cum sicut Gregorius
xxi Moralium Mens praua sp in laboribus
est quia aut molitur mala que infe
rat vel metuit ne hec sibi ab aliis in
ferantur et quicquid contra proximos excogi
tat hoc contra se aut proximus fordat

Hec ille Sequitur Et congregans omnes
principes sacerdotum qui fuerant a
deo instituti in thabernaculo adsiue
dum deo et scribas ppli qui in mora
libus instruebant pplm Unde Remi
gius Scribe dicti sunt non tantum ab
officio scribendi s3 potius ab inter
pretacione scripturarum Erant enim le
gis doctores Sciscitabatur ab eis
ubi Xpus nasceretur non dixit ubi
natus e s3 ubi nasceretur callide enim
interrogauit eos ut posset agnoscere
si de rege nato letarent Xpm at
eum vocat q nouat inungi regem
iudeor sicut Glosam ut quidam autem
sciunt Crisostomus sup mt Interrogat
herodes qui non credebat scripturis
aut si credebat quomodo sperabat pos
se se interficere illum q scripture regem
futurum esse dicebat S3 solues dicit
dyabolus instigabat qui credebat
quod scripture non mencuit Sic sunt
omnes peccatores qui habent ipsum quod cre
dunt pfecte credere non permittunt quod
enim credunt veritatis est virtus q non
pt esse occulta quod aut non credunt
excecacio est inimici si enim pfecte cre
derent sic viuerent quasi postmodum tran
situri de hoc mundo non quasi ceterum ma
suri Hec ille Ex quo accipitur tale
documentum Multi licet fidem Xpi pro
fitentur pro eo tamen q mundo huic plus
afficiunt quam deo non parent Unde Crisos
tomus sententia fulciatur sic tamen
breuiter declaratur aut quippe vitas
Ubi e thesaurus tuus ibi et cor tuum
Si ergo in terreno est sepultum mun
di concupiscenciis illectum et inmer
sum quo pt credere vitam se eternam
nisi forsan quasi sompniando adep
turum qui non credit se cottidie ad
iudicium districtum transiturum Si enim
attenderet quod mundus transibit et
concupiscencia eius nullatenus tam affec
tuose agrum agro et domum domo copu
laret quasi solus in terra habitaturus esset
in eternum non delectaciones carnis de

delectacionem diuine sponsionis nec plus de terrenis quam de celestibus cogitaret. Ac io
si ut ait Bernhardus in quodam sermone
non fidei sed perfidie non confidencie sed dif
fidencie est insemetipso habere fiduciam
fidem utique non habet qui plus crea
turam quam creatori afficiat. Vana itaque est
fides terrena quemcumque non certa eo
quod in eis nec affectio nec actio mutoia
reperitur. Unde augustinus in quodam
sermone Fides appellata est ab eo quod
fit due sillabe sonant cum dicitur fides
prima sillaba est affectio secunda actio. Inter
rogo ergo te utrum credas dicis credo
fac quod dicis et fides est. Hec ille. Quasi dicat
si non facis quod dicis non est fides
Sequitur At illi dixerunt ei in beth
leem Iude Sic enim scriptum est per
prophetam scilicet Michee v. Et tu beth
leem terra iuda nequaquam minima es
in principibus iuda ex te enim exiet dux
qui regat populum meum israel. Ubi nondum
ex isti prophetiam precidentes secundum Crisostomum
super Matheum Inficiendorum paruulorum facti sunt
causa Sic enim scriptum erat Ex te exi
et rex qui pascat populum meum israel et
dies eius a diebus seculi Si ergo inte
gram prophetiam protulissent considerans
herodes quia non erat rex terrenus cuius
dies a diebus seculi erant in tanto furore
non exarsisset Remigius vero dicit
Ita eius sit sensus quamuis minima videa
ris inter urbes principatum habentes tamen
non es minima quia ex te exiet dux
qui regat populum meum israel. Dux autem
iste christus est qui populum fidelem regit
et gubernat Hec ipse ¶ Ex quo loco
accipitur istud documentum quod falsi doc
tores veritatis sensum precidentes
sunt rei omnium malorum que ex illa pre
cisione fallaci committuntur. Si tamen
aliqua vera via salutis ostendendo annun
ciant licet ipsi pereunt auditores tamen
ipsorum saluantur. Prima pars istius do
cumenti est secundum Crisostomum ubi supra
Alia pars est Augustini in sermone de epy
phania ubi dicit de scribis a quibus
inquisitum erat ubi christus nasceretur
quod siles facti sunt fabris arche noe qui
aliis ubi euaderent prestiterunt ipsi di
luuio perierunt. Hec ille. Quapropter tuitius
est audire verbum dei quam loqui. Unde
Augustinus de doctrina christiana sic ait Tucius
auditur veritas quam predicatur quam cum doc
trina recipitur humilitas custoditur cum
autem disputatur vel predicatur plac
vix ut dissentem non pulset quantacum
que iactancia. Et poeta ait Nil ta
cuisse nocet sub audi racionabiliter
nocet ut locutum Tunc herodes cla
vocatis Magis id est remotis sacerdo
tibus et scribis timebat enim secundum Crisostomum
super Matheum Ne forte qui regem sue gen
tis amantes proderent consilium eius di
ligenter didicit ab eis tempus stelle
que apparuit eis qui secundum Remigium
ideo diligenter didicit ab eis tempus
stelle quia timebant ne dum reverte
rentur adeum ut tunc sciret quid ageret
pueros occidendo et mittens eos in
bethleem dixit Ite et interrogate dili
genter de puero hic non dicit secundum
Crisostomum interrogate de rege sed de puero
neque enim principatus nomine eum
vocari sustinebat ergo secundum eundem
super Matheum ut ad hoc eos induceret de
uocionem promittebat et gladium acue
bat et maliciam cordis sui humilitatis
colore depingebat Hec ille. Unde
sequitur Et cum inveneritis renunc
ciate michi ut ego veniens adorem
eum Et hic secundum Gregorium in omelia
adorare se velle simulat ut quasi
hunc si invenire poterit extinguat
Qui cum audissent regem abierunt Au
dierunt quippe secundum Remigium magis
herodem ut quererent dominum sed non
ut ad eum reuerterentur. Ubi documentum
assumitur quod boni auditores bona
que audiunt a malis predicatoribus
faciunt opera tamen eorum non imitantur
Prudentes siquidem homines non sper
nunt aurum propter lutum nec in rebus vena
libus emptores tam terram Unde

venit q̃ qualitatez rex ⁊ bonitate
attendit p̃t etiã ex h̾ loco et aliud
assum documentum Consuetudo ẽ
om̃ malignãtiu q̃ qñdo aliquid
ĩ occulto grauius lede volũt hu̾mi
litatez illi ⁊ amicicias cõfingũt
Sic fecit hic herodes qui vt xp̃m
pderet se adorare ipm̃ velle simula
bat Hinc boeci' ĩ libro cõsolacõnu̾
que pestis efficacior est ad nocẽdũ
q̃ familiaris inimicus Et idõ ait
Augustin' om̃e · vj · Non omnis qui
dicit pax vobiscũ q̃si columba ẽ au
diendus Corui de morte pascũtur
h̾c columba non s; ymo de fructu
tre viuit et innocẽs ẽ victus ei'
· y · q · vij · No omis Et ecce stella q̃
viderant ĩ oriente antecedebat eos
vsq; dũ staret sup̃ vbi puer erat ·
Ex quo s̃m Crisosto' sup m̃t ond̾
Na cũ stella deduxiss; magos
pp̃e urbẽ abscõdita ẽ ab eis vt relic
ti a stella cogerent̾ ĩ iłm̃ interogare
de xp̃o simul ⁊ manifestare ppter duo
Primo ppt̾ cõfusionẽ iudeoꝝ quia gen
tiles tamen ĩ visione stelle cõfirma
ti xp̃m p alienas prouincias reqre
bat Iudei ab infancia pphecias legẽ
tes de xp̃o ĩ suis finib; natũ non
susceperũt deinde vt interogati sa
cerdotes vnde nasceret̾ xp̃us ad iudi
ciũ suũ rnderet de bethleem quia
qui herodem docuerant de xp̃o ipi
ignorabat de i° dicit hic glosa Vl̾
stella ẽ illũinacõ fidei que ad xp̃m p
ducit q̃m dũ diuitit ad iudeos magi
amittũt quia dũ a malis cõsiliũ q̃rũt
veram illũiacõnẽ pdũt Ex quo
trahit documẽtũ sic sc̃oꝝ vel b̃toꝝ
cõsiliũ luce veritatis ondit Ita malo
rum ⁊ potissime heticoꝝ cõsiliũ tene
bris falsitatis et erroꝝ ĩuoluit Cũ
em̃ sc̃dm̃ ambrosiũ libro sc̃dõ de of
ficijs tal̾is deb; ẽẽ qui consiliũ dat
vt seipm̃ formam alijs ad exem
plum bonoꝝ opm̃ exhibeat ĩ doctrina
integritate ĩ grauitate vt sit s̃mo

eius salubris atq; irreph̃ensibilis
cõsiliũ vtile vita honesta s̃nia de
cora s̃ ipe Ait ideo tal̾is cõsiliarius
luce vite viuendi ⁊ agendi demons
trat A cõtrario si malus fuit ⁊ corrup
tus q̃liter lucebit alijs ipe manes
tenebrosus qui eñ ẽ neq̃m cui bo'
sp̃ea mali no ducit rõne s; impetu
passionis ducit̾ ait em̃ Seneca ep̃la
xij · pauci st̃ qui consilio se suaq;
disponat ceti eoꝝ more que ĩ flumi
natant non eunt s; ferũt̾ s; ille
Et ob h̾c cũ ĩ seipis cottidie agitã̾
ad stabilitate veritatis non ptingũt
s; medũ ex alijs que expta st̃ ali
qua ceteris vtilia annũciant Seq̃̾
Videntes aut̾ stellam gauisi st̃
gaudio magno valde Quia s̃m
Criso' spes eoꝝ nõ erat decepta
s; amplius cõfirmata q̃ tanti itiner̾
nõ sine causa susceperũt labore
Et intrantes domũ · i · diuisoriũ vbi
puer natus fuerat inuenerũt pue
rũ cũ maria matre eius S̃m Cris
non diꝫ ademate cõnatũ aut ĩ leco
aureo recubente s; vix tunicaz vnã
habente non ad ornamentũ corporis
s; ad tegumẽtũ nuditatis Et pro
dentes adorauerũt eũ q̃muis em̃
nichil regale videbat ĩ eo tamen
solius stelle testimonio cõtenti gau
debat oculi eoꝝ cõtemptibilez pue
roꝝ aspicere quia sp̃us ĩ corde eoꝝ
terribilem eũ monstrabat Hec ille
Videbant eũ hominẽ et deũ agnosce
bat Et ideo apertis thesauris suis ob
tulerũt ei munera aurũ thus ⁊ mir
ram Aurũ q̃ppe s̃m Greg' regi con
uenit Thus vero ĩ dei sacrificiũ pone
bat̾ · Mirra aut̾ mortuoꝝ corpora
condit̾ Et sc̃dm̃ Aug' ĩ s̃mone de
epyphania Aurũ soluit q̃si regi mag̃
thus ymolat̾ et deo mirra pbet̾
tam̃q̃m p salute hom̃ mortuoꝝ
Ex quo passu accipiũt̾ duo do
cumẽta p̃m' q̃ gaudio vero gaudet
qui ppt̾ deũ gaudet Sic gaudebat

magi qr de magno 7 papuo sz d(e)o
gaudebant Ver em gaudiu vt ait
Richardus i quodam s(er)mone non
de cratia sz de creatore concipitur
h(ic) i(n)e Et obh(oc) si co(n)surgit aliude qm
de creatore gaudiu potius e meror
qm gaudiu Et omis delacio p(re)ter
deu e molesta S(e)c(un)d(u)m Nato regi xpo
tria munia cum magis offerimus
si i co(n)spectu ei(us) lum(in)e sapie quod per
aur(um) significat(ur) fulgem(us) si oronu
studia instar thure cora eo redo
lem(us) 7 si carnis viaa pabstinencia
que p mirra designat(ur) mortifica(mus)
hec sic deducit(ur) desipit em obsequ(m)
deo stulti quia cu sit d(eu)s sapia ex
pedit vt sapientes h(ab)eat obseq(ue)ntes
sapietis aut(em) e om(n)ia i deu referre
et e vota deuote p(er)solue(re) Circa
v(er)o oronu 7 v(ir)tutu studia mundus
et caro p(ro)pria faciunt impedimenta
Quapp(ro)pt(er) nece e sapiens opa car
nis sp(irit)u mortificet vt liberius d(e)o
intendat Sequit(ur) et responso accepto
i so(m)pnis ne redirent ad herode p
ipsum deu sic dicit glosa quia n(on)
alius viam reu(er)sionis instituit n(isi)
ille qui ait Ego sum via p alia
viam via reuersi sut i regionem
qr s(ecundu)m d(omi)n(u)m Infidelitati no erat
i(n)sistendi Judeoz Et s(ecundu)m Greg(orium) Mag
nu nobis aliq(ui)d magi i(n)nuu(n)t q(uo)d i
regione sua p aliam viam reuer
tu(n)tur Regio quippe nra padysus e
ad quam sensu cognito redire p
viam qua venim(us) prohibem(ur) A
regione em nra supbiendo i o
bediendo visibilia sequendo cibu
vetitu gustando discessim(us) sz ad
eam nece est vt flendo obediendo
visibilia co(n)tempnendo atq(ue) appetitu
carnis refrenando redeamus. h(ic) i(n)e
Ex quo accipit(ur) h(oc) finale docu(men)tu
Relinquit h(er)odem dyabolu n(e)c ad eu
redeunt qui veram puram et integra
agunt p(e)niam de peccat(is) eo q(uo)d vere 7
absq(ue) simulac(i)o(n)e totoq(ue) corde ad x(pistu)m
sut co(n)uersi isti em obs(er)uant illud
baptiste peccasti quiesce Et x(pistu)s dicit
Ecce sanus factus es ia noli peccare
ne deterius tibi contingat Sic 7 nos
toto corde et a(n)i(m)a co(n)uertam(ur) ad x(pistu)m
Auru 7ce fidi thus vite honeste le
gibus xpi regulate ac mirra ab
omib(us) illiciis 7 p(re)ss(er)tim carnis et mu(n)
di oblectame(n)tis abstinencie 7 sancte
parsymonie offe(re)ntes vt redire
possim(us) i regionem nram qm p(re)parau(it)
d(eu)s diligetib(us) se In qua lux e p(er)petua
7 letitia et(er)na Ad q(ua)m nos p(er)ducat q(uem)
a magis adorat(us) e xpus nra b(ea)titu
do deus verus p s(e)c(u)la b(e)n(e)dictus Am(en)

H *In die purificatio(n)is Marie*
ostq(ua)m
impleti sut dies purgatio
nis Marie s(ecundu)m lege Moysi 11
luc(e) ii(o). Licz v(ir)go b(ea)tissima no indigu(it)
purificac(i)o(n)e sic n(e)c x(pistu)s circu(m)cisione. Volui(t)
tam(en) int(er) feminas ee velud vna illa
rum sicut 7 filius eius i medio pue
roz voluit ee sub lege vt eos qui
sub lege erant redimeret. Venerat
em non solue(re) lege sz imple(re) q(uo)d est
cont(ra) hereticos qui legem Moysi
dampnant. Voluit 7 v(ir)go m(ate)r xpi puri
ficari cu tam(en) lex Moysi ad h(oc) eam
mi(ni)me astrinxiss(et). In lege em Moy
si Leuitici xii dicit(ur) Q(ue) mulier q(ue)
suscepto semi(n)e peperiss(et) masculu
i(m)munda erit vii dieb(us) 7 separata a co(n)
sorcio hom(inu)m Et die octauo circu(m)cidetur
infantul(us) 7 post dict(os) vii dies manet
mulier xxxiii dieb(us) i sanguine purifi
cac(i)o(n)is sue abstine(n)s a co(n)sorcio ho
minu 7 ab ingressu templi 7 xl die
offerebat(ur) infans i(n) templo 7 munera
pro eo Vbi qua dixit de muliere q(ue)
pep(er)iss(et) suscepto semi(n)e dat(ur) intelligi
q(uo)d timuit i(n) matrem d(omi)ni que con
cepit sp(irit)u s(an)c(t)o blasphemia irrogare.
Ex quo intelligo i(n)sinuare p(ri)mo istud
accipit(ur) documentu Q(uo)d q(ua)ntu(m)cu(m)q(ue) q(ui)s
fulgeat bonis op(er)ibus debet tam(en)
om(n)e(m) iusticiam suam i co(n)spectu dei
quasi respersam quodam defectu
7 i(m)mundicia reputare quod dedit
intellig(er)e v(ir)go purificari volendo q(uo)d

lect ob novia

esset obnoxia cum tamen fuisset tota
pulchra et macula non erat in ea.
pro isto induatur. ysaie .lxiiii. omnes iu-
sticie nostre sunt sicut pannus menstrua-
te. Et Job .ix. verebar omnia opera
mea sciens quod non parceret delin-
quenti. Et xpus ait. Cum omnia be-
ne feceritis dicite quod servi inutiles su-
mus. Nec mirum. Si enim in conspectu
dei nec celi sunt mundi. Et in angelis
reperta est iniquitas non habet homo
etiam sanctus unde de suo glorietur. Sed qui
gloriatur in domino glorietur. Porro
viri sancti dei ex amore implentes
quanto magis proficiunt tanto plus
considerantes defectus in quibus deser-
viendo deficiunt. ruina cottidie ne
in via deficiant expavescunt. quanto
quod magis sursum per caritatem ascendunt
tanto plus per humilitatem ad ima in ni-
chil se estimando descendunt. mali
vero opera tenebrarum agentes et le-
gem digito dei scriptam multipliciter
confringentes nedum non gloriantur
de bonis moraliter bonis. Verum etiam
in medio gloriantur de actibus tyrannice
iniustis sordibus et immundis. Hirundi-
nes quippe non tremunt ubi colump-
ne contremiscunt quia seculiter quidam
mali creati delectantur cum male fecerint
et exultant in rebus pessimis. Boni vero
quia iugiter defectuum peccata reme-
morantes preterita et revolventes di-
stricta dei iudicia respiciunt deo semper
per humilitatem et subiacentiam subster-
nunt. Sequitur. Tulerunt illum in ierusalem
ut sisterent .i. offerrent sicut scriptum
est in lege domini scilicet numeri .xviii. Et
exodi .xiii. quia omne masculinum
adaperiens .i. primo aperiens. Nam
secundum glossam Omne primo tam hominis
quam pecoris sanctum domino vocabitur
.i. domino offeretur aut erit domino man-
cipatum quod si erat primogenitum
de tribu levi non habens maculam re-
putabatur oblatum ut a parentibus mitteretur
postquam vero adultum erat reddebatur

ut precio sumeretur in templo. Si autem
de alia tribu erat redimebatur quinque
siclis qui faciunt aliquos valet decem
denarios usuales. Si vero fuit primo-
genitum de pecoribus mundis ad
usus erat sacerdotum. Si de immundis
in aliud commutabatur. Et ut darent
hostiam secundum quod scriptum est in
lege scilicet Levitici .xii. Par turturum
aut duos pullos columbarum que
erat oblacio pauperum qui non po-
terant habere agnum qui erat
oblacio divitum. Verumtamen virgo beata pre-
ciosiorem agnum obtulit illum videlicet
qui tollit peccata mundi re sanctus sanctorum
Ex quo intelligo moraliter acci-
pitur primum documentum. Carnales pa-
rentes religiose educare deo offerre
ac ad laudem et honorem dirigere filios
et filias tenentur. Hic enim parentes tule-
runt ihesum ut sisterent eum coram domino
pro isto induatur. Ecclesiastici .vii. Filii tibi
sunt erudi eos. Et levitici .xv. Doce-
bitis filios israel ut caveant immun-
dicias ne moriantur. Sic faciebat
Thobias filio suo docens eum ab in-
fancia timere deum et abstinere ab omni
peccato. Hinc proverbiorum .xxix. scribitur
Erudi filium tuum et refrigerabit
te .i. letificabit quietem conferens
a sollicitudine vel aeterno incendio
quod mereris si eum non erudieris
Erudiant ergo patres filios. Filius
enim sapiens letificat patrem suum
stultus vero mesticia est matris sue
Optimum quippe est relinquere prolem
sanctam aut sanctis moribus informatam
Nam et si pater iustus moritur in filio
tamen vel filia sancta quodammodo vivere
videtur. Unde Ecclesiastici .xxx. dicitur Mortuus
est pater illius et quasi non est mortuus
similem enim reliquit post se. Econ-
tra vero qui pueros carnaliter di-
ligit nimis nec illos in bonis moribus
erudit inquit Job .xiiii. Sive no-
biles fuerint filii eius sive ignobiles
non intelliget scilicet post mortem suam

Ex quo dicto Job et expositione beati
Gregorii super isto eodem verbo col-
ligitur. Quod sancti post obitum non sciunt in
quo statu sunt filii eorum mali vero
nesciunt utrum filii eorum nobiles sunt
nobilitate virtutum an ignobiles
ignobilitate viciorum. Et ideo non est
gloriandum patribus de multitudine fi-
liorum impiorum unde in ecclesiastico xvi
dicitur. Ne iocundeis in filiis impiis
si multiplicentur nec oblecteris super eos
Melior est enim unus timens deum
quam mille filii impii. Et utile est
mori sine filiis quam relinquere filios
impios. Itaque parentes provideat ne
immolent filios suos et filias demo-
niis. Sciturus quod sicut boni per diligen-
tiam circa educacionem filiorum sibi honorem in
parentem leticiam et fructuum accumulant. Ita
mali pro negligentia confusionem tris-
ticiam et dampnacionem sempiternam. Et
Ecce homo erat in iherusalem cui nomen
symeon et homo iste iustus et timora-
tus expectans consolacionem israel et spiritus
sanctus erat in eo. Ecce inquit homo quia
post salutem ab omnibus est spectandus
homo racione et non sensu vivens. Iustus
qui ex fide vivit. Aut iustus opere
bono quia qui facit iusticiam quia
lem quo ad omnes bene dicitur iustus
secundum Ambrosium. Et timoratus illo ti-
more per quem quis declinat a malo
et facit bonum sine quo timore iusticia
custodiri non potest quam ut scribitur Eccle-
siastico. Qui sine timore est iustificari
non potest. Unde basilius quod difficile
iusticia sine timore custoditur non
dico illum timorem qui temporalia bona
perhorrescit quem perfecta dileccio foras
mittit sed timorem domini qui permanet
in seculum seculi quo iustus divina quan-
to iustus diligencius diligit tanto
sollicicius offendere cavet. Et spiritus
sanctus erat in eo. Quia enim vere iustus
spiritus sanctus inhabitator eius erat. Nam
alias spiritus sanctus discipline effugiet
fictum Sapientie primo. Ex quo assumitur
istud tercium documentum. Ad verum professo-

rem christi pertinet ut racione et non
sensu ducatur ut iusticia reguletur
timore dei fulciatur et spiritus sancti digna-
cione. Primum faciunt bestiales viventes de
quibus Boecius in libro de summo bono
Ve vobis hominibus qui de numero bestiarum
computati estis dum videmus quod vobis est non
congruentes per quam ad superiora tenditis
consiles deo estis. Et horum ut ait Sa-
piens infinitus est numerus quia perversi
difficile corriguntur. Contra secundum faciunt
qui vel aliena invadunt aut famam
aliorum destruunt vel propriis neglectis con-
sciis ad iudicandas fratrum conscientias con-
surgunt seu qui ut videantur boni
mala facere expavescunt qui offen-
sas proximorum sine satisfaccione permittunt
aut iusta iudicia vendunt vel per-
vertunt. Prima vero secundum ambrosium in libro
de officiis iusticia est in deum secunda in
patriam tercia in parentes quarta in omnes
Qui non novit patrem non novit matrem
novit veritatem personarum non accipiens
deum imitatur secundum Cassiodorum super
illo psalmo. Cum loquitur iudicium et operatur
iusticiam haec secundum Tulium in libro de
officiis est splendor virtutis maximus
ex qua sancti boni nominantur. Contra
tercium faciunt qui plus timent homines
quam deum offendere contra quod loquitur
Augustinus super psalmo. Time deum qui super
omnes est et hominem non formidabis
Et Ambrosius super cantica. Deum time et
mandata eius observa hoc est omnis
homo quia absque hoc non homo. Contra
ultimum faciunt qui secundum proprium proponunt
sensum spiritus sancti aut patrum qui eodem
spiritu sancto inspirante locuti sunt contra
illud Salomonis in proverbiis. Ne inni-
taris prudencie tue quales sunt mo-
derni heretici qui secundum proprium sensum to-
cius ecclesie katholice preponunt tamquam
aliis omnibus defectis in ipsis tantum esset
spiritus sanctus. Sequitur. Et responsum
acceperat a spiritu sancto scilicet occultam in
spiracionem non visurum se mortem sed an-
tequam nisi prius videret oculis mentis
et corporis christum domini id est unctum

adno Deu messiam in lege pmissu
Et venit i spu in templu eode enim
gra qua ventu pvideat venietem
cognouit venit nat i templu i spu
spualitat ramo contito non elatois
ramo suphb non in spu fornicatois
libidinose visionis sic faciut aman-
tes se carnalit ad muicem s i spiritu
satatis ad laudand honorificand
deu ¶ Ex quo elicit istud quartu
documetu Multi putant se in spu
di venire ad templu dm qui tame
accedut in spu dyaboli p na cum
scdm Bnhardu sup cantica simone
lx iiij. Gra di sit balsamu paosissi
pur solid profundu vas requirit
constat quod in mudi animo fluctua
tos in fide levis cordis et gnaliter
quacuqz sorde pcti mortalis fedati
etiam si templu intrant dumo aliu
finem qm deu gratia cui venuit
costituit a spu dei no ducut s poti
dyaboli spu agitant Vis igit scire
qui i spu templu intrat dei Audi
Bnhrm i libro de libo arbito qui ait.
Gram tribus cosiste arbitror in odio
ptitor malor contemptu pntu bono
ru desidio futuror h i. Qui ergo
plangedo ptita mala cotempnendo
ne in eis teneat affcu i ordinato bo
na pntia gpiendo fca desideria ac
cedit in templu i spu dei venit Si
vo venit vt videat que carnaliter
amat aut vidi grant seu qr i vide
do delactaom carnalez heat vel vt
cosolatos carnis vel emolunetu ac
quirat ipe se iudicet qr in spu dei
no venit ait em Bnhardus sup ca
tica simoe lxxvij. preoccupatum
scalibus desideriis aim delcato sta
declinat no misceri pnt vana ver
etna caduca spualia corpalibus
yma summis vt paiter sapias que
sursum sut que sup tram hec i
Sic igi non stat qr quis sapiat ce-
lestia et trena Ita non stat qr qs
intret in templu i spu di et dyabli
cum non sit conuectio lucis ad tebras

nc sca adtane sequit Et cu inducrent
puer ihm pntes eius vt facent scdm
legis csvetudine pro eo offendo sz
par turtur aut duos pullos colu
bar ipe Symeon accepit eu i vlnas
suas .i. inter brachia sua benedixit
deu .i. reddidit gras de impletone
pmissionis et exhibitoe saluator
aut benedixit .i. canticu cecinit ¶
Ex quo eliciat istud documetu Bene
dice laudare deu ac sibi gras s
age pro bonis omibus obligamur
ait em Hugo libro pmo de claustro
aime Sicut nullu e mometu quo
homo non vtat vel fruat dei boni te
mia Sic nullu debz ee momentu
quo eius pntez non habeat i meo
ria Et qr scdm Augustin decu te
Dey e medicametu no sano vtgu
sa e puo lux e tenebrato hitaco
est desto Nec e h eud sup ps o
lxxiiij. quo quis fugiat adeo ira
to nisi ad deu placatum in ito nedu
boni et sca s etiaz petores quos mi
sericordit cum sint morte dign et
patient vt conuertant expectat
quibus etiam bona que potius es
sent impendenda de largitate sua
imensa gmat gras e age obliga
tur Optima quippe vt ait Cris
sup Mt omelia xxv. Bnficior cus
tos e ipa memoia bnficior ppetua
confessio gtiar ideo qr qm us sis ma
lus nihilomin gras agas deo mag
em pietatis iuditu quod licz i fe
lix deu cot te irritasti nam vm
dicta meruisti ipe tame bonitate
nali quia pius e mitore vltom
vt redires suspendit et te inptis
sordescetem diu expectauit reuot
errantez inuitat repugnatez ex
pectat torpescetez patus e amplec
tere redeutez docte erratem gras
ergo agas qr non sm nqtates tibi
retribuet qr tra te viuu inter ima
nitatez scelez non absorbuit qr te
celu no fulminauit igne non cobussit
et aqua non submsit pensa qr re-

cedendo ado nos solum iram dei i[n]cur[r]is
ti sed et omne[m] creatura[m] adv[er]sum te ex
citasti si em[m] s[er]uus contra d[omi]n[u]m pur
homines insurge[re]t non solu[m] d[omi]n[u]m ex
acerbaret s[ed] etia[m] omnem familiam
cont[ra] se iustissime irritaret ac ideo
quia d[omi]n[u]m creatorem tuum offen
disti orbem terra[rum] cont[ra] te commouisti
Possu[m] em[m] iuste tu tibi dic[er]e non de
beo te sustine[re] s[ed] potius absorbere
q[uonia]m non timuisti a c[re]atore tuo rece
de[re] et dyabolo adherere possu[m] sol di
ce[re] non debeo tibi luce[re] ad salutem
s[ed] vindictam domini mei p[ri]mo potius
debeo radios meos ut tamq[ua]m ce
cus tenebras palpites absconde[re] S[ed]
ergo omnis creatura seuiret adu[er]sus
te[n]dam inte iniuria creator in s[an]
ipius impetum cohibe[re]t qui eam
condidit qui no[n] vult mortem peccator[is]
s[ed] ut magis co[n]uertat[ur] et viuat non
igit[ur] tantor[um] beneficior[um] sis imeor
s[ed] gr[ati]as age deo tuo Sequit[ur] Et dix
it Symeon Nunc dimitt[is] s[er]uu[m] tuu[m]
d[omi]ne s[er]uu[m] tuu[m] i[n] pace q. d. dimitte
me de hac vita que est tribulacio
et guerra continua s[ecundu]m v[er]bu[m] tuu[m] sive
p[ro]missum michi inspiratu[m] i[n] pace per
[pe]tua et gaudio cordis q[ui]a viderunt
oculi mei salutare tuu[m] i. xp[istu]m
qui venit ut saluu[m] face[re]t p[o]p[u]l[u]m
a p[e]cc[a]tis eor[um] Quod pasti ante fa
ciem om[n]i[um] p[o]p[u]lor[um] i. coram hominibus
quib[us] mist[eri]u[m] i[n]carnacionis xp[ist]i p[re]
dicatu[m] est p[er] ap[osto]los tam gentilib[us]
q[ua]m iudeis s[ecundu]m id ps[almist]e. Viderunt
om[ne]s fines terre salutare d[e]i n[ost]ri
lume[n] ad reuelacio[n]em genciu[m] hoc ei
lumine illustrate sunt gentes s[ecundu]m id
Ysaie Populus genciu[m] qui ambla
bat in tenebris vidit luce[m] magna[m]
et gloria[m] plebis tue isr[ae]l. Ita cum
plenitudo genciu[m] intrauit tunc
isr[ae]l saluus erit i[n] quo lume[n] sic am
bulare curem[us] ut ad et[er]na[m] glori[am]
p[er]tingamus Quam nobis concedat
xp[istu]s ih[esu]s p[er] s[ecu]la s[ecu]lor[um] b[e]n[e]dict[us]
Dnica ija post epiphoniam Amen

12 Nupcie f[a]c[t]e s[u]nt i[n] Chana gali
lea Joh[ann]is. ij. Quia ut ait
Beda Bona est castitas co
niugalis melior continencia vidualis
optima mundicia v[ir]ginalis ad app[ro]ba
dum om[n]i[u]m elec[ti]o[n]u[m] gradu[u]m disc[er]ne
du[m] tam[en] m[er]itu[m] singulor[um] ex intieme
rato marie v[ir]ginis utero nasci d[e]i filius
dignatus e[st] a p[ro]phetico anne vidue ore
mox natus benedicit[ur] a nupciar[um]
celebracionib[us] iam iuuenis i[n]uitatus
hos p[re]mia sue v[ir]tutis honorat H[ec]
Qui reuoluto a[n]no post baptismu[m]
nupcias quas i[n] p[ar]adiso instituerit
tamq[ua]m licitas et honestas honorare
et com[m]endare voluit ne eas h[er]etici de
sp[er]ne[re] et dampnare p[re]sumerent inquit
em[m] evangelista Nupcie f[a]c[t]e s[u]nt in
chana galilee i. i[n] quodam vico seu
villa provincie galilee et erat ibi
m[ate]r ih[es]u cuius aut[em] sit dubiu[m] cui[us] nup
cie fuerint. Ut tam dici q[uod] iohannis eu
vangeliste fuerit sic b[ea]tus Jeronimus
i[n] prologo sup[er] Joh[ann]em videt[ur] affirmare
que volentem nube[re] xp[istu]s de nup
cijs vocauit Et extunc iohannes xp[ist]o
p[ro]pt[er] mundicia[m] v[ir]ginalem mag[is] fa
miliaris xp[ist]o fuit h[oc] etia[m] arguitur
ex eo q[uod] xp[istu]s no[n] legit[ur] fuisse i[n] alijs
nupcijs et p[ro]pter hoc m[ate]r ih[es]u erat ibi ta
q[ua]m i[n] nupcijs sui nepotis no[n] enim
est verisimile q[uod] ipa venisset nisi m[u]l
tum s[ibi] attinuisset sic et iuit ad elyza
beth cognata[m] sua[m] Ex quo elia[m]
y[sti]tud s[ecundu]m documentu[m] coniugiu[m] maris
et femine rite celebratu[m] int[er] fideles
e[st] magnu[m] i[n] domino sacramentu[m] p[ro]pt[er] triu[m]
magnu[m] e[st] racione institucionis racione
significacionis racione com[m]endacionis
et honoracionis. In q[ua]ntu[m] racione instituc[ionis]
q[uia] institutor eius e[st] ip[s]e creator na
ip[s]e de[us] p[ro]pt[er] humane nature multiplicac[i]o[n]e[m]
pro conplendo numero elector[um] illud in
stituit i[n] optimo t[em]p[o]re q[uia] ante p[e]cc[a]t[u]m
i[n] loco opulentissimo gaudij q[ui]a
i[n] p[ar]adyso Gen[esis] p[ri]mo. Fuissent enim
nupcie sine prurituj libidinis et
ignominia v[er]ecundia et anxietate Et

si homo non peccasset Unde Augustinus
sup Gen libro ix. Nichil phibere potu
it vt essent in paradyso honorabiles nup
tie thorus immaculatus hec deo prestan
te iuste fideliter que viuentibus eique obe
dientibus et sancte seruientibus vt sine vllo
inquieto libidinis ardore sine vllo
labore atque dolore pariendi fetus ex
eorum semine gignerent non vt morien
tibus parentibus filij succederent sed vt illis qui
genuissent in aliquo forme statu ma
nentibus et ex ligno vite quod ibi plan
tatum fuerat corporalem vigorem sume
tibus et illi qui gignerentur ad eundem
perducerentur statum donec certo numero im
pleto fieret id est commutacio vt sine vllo
morte animalia corpora in spiritualia con
uerterentur. Hec ille. Instituit eciam deus
coniugium post peccatum propter fornicacio
nis inmundiciam euitandam Implicite dicit
aut ad mulierem In dolore paries et sub
viri potestate eris et ipse dominabitur tibi Gen
iij. Explicite vero post diluuium cum
dixit Crescite et multiplicamini super terram
Gen viij. Magnum vero est racione signifi
cacionis nam significat matrimonium spirituale
inter deum et animam per caritatem contractum
secundum illud Osee ij. Sponsabo te michi in fi
de significat eciam matrimonium inter humanam
nam et diuinam naturam in vtero virginis ce
lebratum Magnum est preterea racione com
mendacionis et honoracionis nam hono
rauit coniugium in paradyso innocencie
instituendo et post amissam innocen
tiam de coniugata tamen illibata spe
virgine nascendo separacionem eius pro
hibendo suam presenciam misericorditer visi
tando et aquam in vinum commutando ¶
Ex quo patet quod grauiter peccat qui co
niugium legittimum dissoluit aut thorum
alterius commaculat Scriptum est enim quos
deus coniunxit homo non separet. Si enim
concupiscere vxorem alterius est mortale con
tractare carnaliter est grauissimum Inhoc
autem quod ait ewangelista Erat ibi mater
ihesu innuitur quod timor dei accipitur spiri
taliter hec doctrina vsus coniugij debet esse

in timore dei aliquando si timor dei de
fuit demon accipit potestatem nocendi
coniugibus per peritatem Un vij. viri quibus
tradita fuit Sara decora nimis dum
timore dei postposito sue volebant
tantum intendere voluptati a demone sunt
occisi Cuius gracia angelus domini Thob
vi. dicebat ad Thobiam Ostendam tibi
quibus preualere demonium hij namque
qui coniugium ita suscipiunt vt deum
a sua mente excludant et sue li
bidini ita vacent sicut equus et mulus
quibus non est intellectus Tu autem
cum acceperis eam ingressus cubi
culum per tres dies esto continens
ab ea et nichil aliud nisi in oracionibus
vacabis cum ea Tercia autem nocte
accipies virginem cum timore dei amore
filiorum magis quam libidinis vt in semine
abrahe benediccionem in filijs consequaris
hec ibi ¶ Propositum induatur id est quod ponit
Augustinus libro primo de nupcijs et concupiscencia
vbi ait Copulacio maris et femine ge
nerandi causa bonum est naturale nupciarum
sed isto bono male vtitur vt sit eius in
tencio in voluptate libidinis non in
voluntate propaginis. Hec ille ¶ Ex quo
patet quod si in timore domini vir et vxor matri
monio vterentur sepe salubrem prolem pro
ducerent et ampliorem consolacionem ex sus
cepta sobole inuenirent Unde Elyza
beth diu sterilis et infecunda quia in timo
re dei cum Zacharia viro suo vixit me
ruit prolem suscipere qui et sanctitate parentes
adornaret et predicacione sua infideles
ad xpistum conuerteret quare timendus est deus
nam timenti deum bene erit in extremis
adhuc hortatur Augustinus quoslibet fideles
inquiens super ps. xxxij. sermone se
cunda seruit time deum serpens insidiatur
deum time homo te odit deum time dya
bolus te impugnat deum time tota
enim creatura sibi obnoxia est que iubeis tue
re quoniam ipse dixit et facta sunt ipse ma
dauit et creata sunt Hec ipse Verum
quia nupcie in timore dei celebrate
saluti et fragilitati humane consulitur

vocatus e ihus et discipuli ei' ad nup
nas ¶ Ubi accipit istud docum mat
monialis i dno copulatis prosint qui
gibus ad salutez contra lapsum sub
ministrat Sunt aute tria bona matrimo
de quibus Aug' libro ix sup genesim
ca° ix sic ait Bonu q habent nup
tie tripertitu est fides ples z sacramentu
In fide attenditur ne pret vinculu con
iugale cu altera vel alto concubatur
In ple vt amanter suscipiat benigne
nutriatur religiose educetur In sacra
mento vt coniugiu non separetur Hic
Et ido cu sit in dno sacramentum z
rtus fuit vsus eius vt si fiat inten
cione prolis pt ee sine pcto na ad hoc
e matrimoniu institutum Deus enim
masculum z feminaz pcreandi gnis
causa nupciali castitate coniungit
xxxi q i dns Si vo fiat causa redde
di debitu non habet in se viciu Unde
Aug' i libro de bono coniugali reddere
debitu coniugale iuris e cõmis scriptu
e enim Si tu abstines sine volutate
vxoris tribuis ei fornicandi licenciam
z pcctm illi tu imputabitur continencie
xxxi q ii Si tu. Si aut vsus matri
monij fit ex libidinis victoria et simp
les non intendat veniale est. Unde
Aug' i libro de bono coniugali Exigere
vltra generandi necessitatez culpe est
venialis dum enim pauis motibus ad
hoc impellentibus pter causam pcrea
di sibi miscerant nupcie ab adulterio
seu fornicatione defendunt neqz illud
ppt nupcias admittit sz ppt nupcias
ignoscit xxxii q ii Quidquid Sed
si fiat actus matrimonij causa solius
saciande libidinis vbi nec fragilita
ti sue intendit succurrere sz modo
peccatorino se habe vt sue satisfaciat vo
luntati si tunc exit de limitibus matri
monij ita q actu que cu ipsa facit
ac si cu pegrina quacumqz pateret
talis actus e pctm mortale tunc eni
gerit se ad vxorez velud ad adulteram
nichil aut e fedius q vxore sua
amare qui adulteram xxxii q iiij Origo

Si vo talis actus non exit de limitibus
matrimonij hoc e q licz actum faciat cu
ea tamen eundem nullatenus faceret nisi
eet vxor sua ppt fidem et sacramentu
potest a mortali excusari secundum thoma
et petru i scripto dis. xxxi pa Si ergo
queritur delectacionem i vxore sic in mente
extendendo affectum extra fines matrimo
nij ita q si non eet vxor id faceret e mor
tale Sz quod vocati estis sunt discipuli
ihu ad nupcias int discipulos aut ihu
dilectionis fulget vicissitudo iuxta illud
Johis xiij In hoc cognoscent q discipuli
mei estis si dilectionem habueritis ad inuicem
accipitur istud documentu ¶ Inter cotthe
tes matrimonij debet ee dilectio casta et
sincera pro isto inducitur id eccti xxv In
tribus beneplacitu est spiritui meo que sunt
pbata coram deo z hominibus concordia fr
tru amor proximorum vir z mulier bn
consentientes In hunani quippe e vt vir
male se habeat ad illam que prem et
matrem z ceteros consanguineos ppt eu
relinquit Hinc aplus ad colocenses iij
ait viri diligite vxores vras z nolite
amari esse ad illas debet itaqz inter
virum z mulierem ee sincera dilectio mulier
debeat subici in licitis viro tamquam ca
piti z honestis Unde Johannes super epla ad
Epheseos Cu caput mulieris sit vir caput
autez viri xpus quecumqz vxor non
subicitur viro hoc e capiti suo eiusdem cri
minis rea e cuius z vir si non subicitur
capiti suo xxxiii q v Cu caput Hinc
ex ade costa eva e producta vt tamqz
i vna carne duo tanto maiori caritatis
vinculo se astringerent quantu vnu esse
de alterius natura agnoscerent Hinc Ambro'
i libro de paradyso nec illud ociosum est
q non de eadez terra de qua plasma
tus e Adam sz de ipsius costa facta sit
mulier vt sciremus vna in viro et
i muliere corporis ee naturaz vnu fonte
generis humani Et subdit Ideo non duo
a principio facti sunt vir z mulier neqz
duo viri neqz duo mulieres sz primus vir
deinde ex eo mulier Hec ille Quod vti
q factum e ppt mutuaz caritatez z dilec

com sinceram P quod pz q sicut viri
non debent esse molesti vxoribus ita
vxores debent humiliari et subici viris
Item q̄ntu peccat vir qui xpo capiti
suo se non subicit tm̄ vxor que ibicit
non subiciat viro Sequit Et deficiete
vino dixit mat ihū ad eū vinū no hnt
Intelligens enim sca di genitrix iam tēp
pfte etat quo p miracula seipm dn
in mudo ondet et vt non filius Joseph
s; di et marie virginis credet ait vinu
non habent sz ad sufficien nil petes
s; defectm insinuas eo q amati sufficit
solum insinuare necitates absq; alia petico
ne Unde non dicit da eis vinu s; defectm
pponit inquiens vinu no hnt Con
gruu quippe erat quod ibi vinu io
cunditatis tpalis deficeret vbi diuina co
solaco hominib; innotuit no est enim
dubiu q̄n xpus vā iocunditatis nunq̄m
ad delectantes i immo tpalis iocunditatis
incroyss nisi hac deficiente sua hominib;
influxisset Ex quo elicitur istud do
cumentum Quod int coniuges tanto
magis mens leuatur ad supna q̄nto
minus inflectitur ad infima Unde bts
Greg in omē vsu terene cuē a celesti
desiderio obdurescat animus et dū ipe
suo vsu durus efficitur p actom seculi
ad ea emolliri no valet que ptinet
ad caritatem di Hec ipe Qua pter Jdm
inquit huius mudi occupacoes fugi
te quia q̄nto i eo quisq; profecerit
tanto vt video ab amore dei amplius
discessit Hie. Hinc esau vir gnarus
venandi bndiccom prodidit quia oc
cupacones in hoc sclo q̄nto magis
exteriora inuoluit tanto plus interiora
multa delinquit et bn admlta foris
inhiant q̄si a semetipis alienati dis
cedunt Et v. moraliu id ait Sclares me
tes q̄nto se foris p desideria dilatant
ad recepcom illius semp bom cor suu
angustant Hec ie Et qz status matrimoni
alis multis sollicitudinib; vrgetur
et occupaconib; impeditur q̄nto magis
e occupacor tanto tardior e supna.
Unde Jo9 cont Joviniani tractans
id Apli .j. Cor. vij. Qui cū vxore est
sollicitus e que sut mudi quo placeat
vxori et diuisus e sic ait Intueamur cūa
rum virginis mariti qz distantias virgo dno
maritus vxori placere desidat et vt vxori
placeat sollicitus e de hijs que sut mu
di que cū mudo vtraq; transitura sut et
diuisus i multas sz ptes sollicitu
dinu nn seluaz qz distractus Ex q°
pz q status matrimonialis sepe priuatur
consolacone spuali dū vtitur i modate
delectacone carnali qm sic viator i
itinē amena pta conspiciens vix
ad patrie dulcore considerandu consur
git ymo i itinē delectacone retardatur
Sic dulcedo in hac exilij cecitate dū
illudent oblata a consideracone sume
dulcedinis retardat Unde Richardus
i quodā sermone Vilis et ad nichilu
vtilis e mudi consolaco et quod magis
est metuendus vē at salubris consolacois
est impedimetu Et idem ait Cuius
ad alias consolacones mens i hyat
et nō penitus renuit consolari i caducis
et transitorijs ipe e profecto celestis sb
trahit graciam consolaconis qui si digna
deuocone pleno affcu desiderio vehe
menti petē querē pulsare satagēt
sine dubio petes accipet querens
inveniet et pulsanti apeiet Hec ipe
Item pz q cōmus status matrimonial
e bonus et laudabilis pea tam que
cottidie i eo succrescut vel ei iuxta
ponut i delectando deo manens i
coniugio impeditur. Un btus grg. in
moralib; ait Bonu e coniugiu s; ma
la sut que cum illud ex mudi cura suc
crescut dū ergo tenet quod non no
cet ex rebus iuxta positis committit
plerūq; id quod nocz sic sepe rectum
mudi qz iter pagimus et tamē ortis
iuxta viam vepribus pvestita tene
mur i via quid; munda no offendimur
s; a latē nascat quo pugamur. H ille
Hinc e q coniugia que ex continencia
initium prolem no susceperut illis q
carnaliter vtentib; filios procreat
sut proferenda. Unde Augustinus lib°

p° de sermone domini in monte Beatorum
coniugia iudicanda sunt que sine filiis
procreandis sine etiam ista terrena prole
contempta continentia inter se pari con
sensu conseruare potuerunt quia nec contra
illud preceptum fit quo dominus dimitti
vxorem vetat non enim dimittit qui
cum ea non carnaliter sed spiritualiter viuit
Et id seruatur quod secundum apostolum dicitur reliquum
est vt qui habent vxores tamquam non ha
bentes sint Hec ille. Et idem in epistola ad
probandam commendans virginalem absti
nentiam dicit vberior fecundior quam felicitas
non ventre grauescere sed mente grandescere
non lactare pectore sed corde candescere
non visceribus terram sed celum orationibus
parturire Hec ille. vtantur ergo homines
coniugio tamquam non vtantur Sed quid
dulcissimus filius matri virgini semper dilec
te respondit euangelista subdit. Quid
michi et tibi mulier quasi dicat scie
tempus aptum ad faciendum miraculum
non est michi et tibi commune sed michi so
li conuenit propter quod sequitur nondum
venit hora mea . i . hora conueniens a
me solo cognita vel potest sic intelligi
nondum venit hora mea . i . nondum
sum cognitus hiis quia deus sum ne
que conuiuantes sentiunt quod deficiat
vinum sine eos hec primum sentire qui enim
necessitate non presenit beneficium cum
ingratitudine non retinet Augustinus vero sic
intelligit. Miraculum quod facturus
sum secundum diuinitatem fiet non secundum huma
nitatem qua habeo a te hec ipse quasi di
cat diuinitas mea a te non humanitas que
ex te suscepi factura est miraculum Verum
mater benedicta intelliges ex responsione
filii peticionem suam non esse repulsam
sed dilatam dixit ministris quod cumque dix
erit vobis facite sciebat enim eum tan
te misericordie et pietatis quod comparateretur indi
gentibus et faceret quod petebat licet
aspere loqui et quasi negare videretur
Ex quo trahitur istud documentum licet
durius nobis non statim exaudiendo
videatur deus non tamen debemus

de domino desperare sed fiducialiter eius misericordiam
expectare pro isto inducitur Augustinus
qui super psalmum lxx. sic ait. Ne deficias in
oratione deus quod concessurus est et si differt
non aufert non leuitate vtitur qui pro
misit firmum est falle non potest hec vnde fa
ciat hec ille. Et Ieronimus super Abacuk dominus in
sciens clementie sue pondera atque
mensuras interdum mox exaudit clama
tem vt eum probet et magis prouocet ad
rogandum hec ille. Si tamen aliquando fideliter
orans non obtinet quod rogat de
mentia dei nichilominus istud venit vnde
Augustinus in libro sententiarum prosperi fideliter
supplicans deo pro necessitatibus huius vite mi
sericorditer auditur non quid enim infirmo
sit vtile magis nouit medicus quam
egrotus hec ipse Erant autem ibi lapidee
ydrie sex posite secundum purificationem Iudeo
rum capientes singule metretas id
est mensuras binas vel trinas hec ibi
erant secundum purificationem Iudeorum pharisei
sei enim inter alias traditiones id seruabant
vt crebro se lauarent vbi considerandum
quod sic ad literam hic erant sex ydrie ad
purificationem Iudeorum Ita dominus ihesus christus
nobis reliquit sex purgatoria culpa
rum nostrarum que sunt cordis contricio
vera confessio deuota oratio elemosinarum
largicio Ieiunium et deuota verbi dei
audicio. Ex quo trahitur istud documentum
Exuberantia dei misericordia ad purificandum
animas nostras et dedit precepta homini
ne peccet et dedit peccanti remedia
ne desperet Vnde pensans hanc misericordiam
exuberantem dei Bernardus super cantica
sermone . ix . sic ait Gemina dulce
do suauitatis exuberat in pectore domini
ihesu longanimitas in expectando et in
donando facilitas Hec ille. Hic est qui
custodit hominem ne peccet si peccat
custodit ne in infernum viuens descen
dat expectat vt peccator redeat interdum
peccantem preparata penis addente ferire
vt peniteat dissilat hic olim mundi
delectabilia conuertit in amaria et risus
in lacrimas gaudium in merorem vt compun

delicaba quis i oblectamentis mundi
s carnis tantu intus heat torme
tum et luctu Sic reuertentez benigne
suscipit susceptu fouet fotu et nutri
tu conualescere facit dans prmendi
gram et spem salutem eternam co
sequendi quis ergo nisi vecors
tam piu dnm no diligit qui etiam
natur homi ne cadat et tamen si ce
cideit ym desperare de salute non
facit Sequitur dicit eis hoc e ministri
Jhus Implete ydrias aqua et im
pleuerunt eas usque ad summu aliquid
em de aqua ibi plus porta assump
sit ad purificatom vasor Et ideo ius
sit suppleri quod fuat amotum et di
cit eis scz ministris Jhus haurite nunc et
ferte architiclino hoc e principali et primo
in conuiuantes Et probabile e quod fuit a
liquis Sacerdos illius tpis qui nuptiis
interat ad benedicend et adocendum
qualiter debeant procedere scdm legem
constitutam semor Et scdm Criso iussit
ihus dare architiclino quia erat sob
rius et potuit discerne bonitate Unde se
quitur vt aut gustauit architiclinus
aqua vinu factum et nesciebat vnde
esset ministri aut sciebant qui hau
serant aqua vocat sponsum et dicit
ei Omnis homo agens prudenter
scdm i in principio bonu vinu ponit
i apponit suis conuiuatibus quia tunc
sensus hoims est viuax et potest consi
derare vini bonitate et cu inebriati
fuerint tunc quod deterius est quia tunc
nesciunt discerne inter bonu et malu
Tu aut seruasti vinum bonu usque adhuc
quasi dicat imprudenter fecisti Nec mirum
quod laudauit vinu ee bonum ex aqua
factum Nam scdm Crisostomum Quecumque fecit
xpus fecit ea meliora quam natura
Ex quo accipitur istud documentum
Ebrius non habet plenu i sensibus iu
diciu Pro isto inducitur quod ponit Aug
i quodam sermone Ebrietas e blandus
demon dulce venenu suaue pctm
quam qui habet seipm no habet quam qui

facit pctm non facit s ipse totus e
pctm Item idem Aug ad sacras
virgines scribens ait Ebrius vultu
deiecto supinus accubit et sui oio
nescius spectaculu se conuicio pbz
Hec ille Fugienda e igitur ebrietas
nam vt idem ibidem ait est omnium fla
gicior mater culpar quoque materia
radix omn crimi origo vicior turbato
capitis subversio sensus tempestas lig
ue procella corporis infamia volutaria
ignominiosus langor turpido mor
dedecus vite honestatis infamia et
anime corruptela Hec ille Nec mirum
Nam scdm Ambrosium i libro de officiis
ebriosus cum absorbet vinu absor
betur a vino abhominabitur a deo despi
citur ab angelis deridetur ab hominibus
destituitur virtutibus confunditur a deo
mibus Et ibidem dicit Ebriosus confu
dit naturam amittit gram pdit glo
riam incurrit dapnatom eternam
et vt ait Hugo de sco victore Ebrie
tas iudiciu rationis obfuscat contentio
nes et bella prouocat robur et valorem
virtutem eneruat infirmitatem generat mor
te valem adducit temporalibus spoliat
et quod deterius e diuinam maledictom in
ducit Et vt dicit Crisostomus sup Mt Ni
chil e ita demonibus amicu sicut ebri
etas et lascivia Hec scdm petru de
Rauen in quodam sermone In alio cri
men in sacerdote sacrilegium e quia alter
animam suam necat vino sacerdos spz
scitatis extinguit Hec ipse Subdit
hoc initiu signor ihus fecit i Chana
galilee Cui cu esset rex glorie et dns
virtutum sic dns elementa mutabat et scdm
Augustinum Ipse fecit vinu i ydriis qui omni
anno hoc facit i vitibus s hoc assiduitate
amisit admiratom et istud i visitatum
habz admiratom et manifestauit gloriam
latentem i carne diuinitatem et dicitur po
tentiam ondens per effectum virtutis diuine quod
ipse esset verus deus sponsus ecclie qui
cuncta ex nichilo potuit creare Et
viso miraclo crediderunt i eum discipuli

eius Nōdū em̄ erant vel discipli s3
solū vocati ad notitiā et familiaritate
eius Tamē viso miraculo statim cre
diderūt in eū q̄ eet verus filius dī
Ex quo trahit² vltim documentū q̄ du
rissime sūt arguendi qui fidem sacro
sancte katholice ecclie nō vno mira
clo s3 diuersis pter naturam sup natam
et talib⁹ que non poterāt quecūq3 po
testas operari creata angelica vel hūana
nisi dī multiplicit̄ fctis mūnita et adō
notorie approbata firmit̄ nō tenet s3 cā
mea dubitant aut ei cōtradicūnt
hic em̄ discipli vno viso miraculo cre
diderūt Isti crede multis modis fi
dei firmate dissimlant vel contepnūt
S3 reuera īstitutō iudicio cū hētica ob
fuerint ī cōspectu sapīe dī congre
gati quid pro excusacōne sua ptendē
valeant non habebūt nos aut cō
fident̄ si nobis aliud non obeit di
cē dicē poti⁹ domīe hanc fidem
tenuim⁹ a te miraculis sup nām fac
tis palam ⁊ inuīncabiliter approbatam
si sum⁹ decepti salua pace tua et
maiestatis diuine reuerencia v emt de
cepta non ē em̄ apud te mutatō vt
pmo sit est ⁊ postea non S3 falli re
uera non pt̄ dei sapīa ac ideo peti
mus cū ex fide hac ītēr te cognoui
mus q̄ ad cōtemplandam spem tue
celsitudinis admittam² Quā nob
pstare digne² xp̄us p secula ⁊ met
nū bndictus Amē

13 Cū descendisset ihūs de monte
secute sūt eū turbe multe
Mt̄. viij. Cū cōpleto smone
descendisset ihūs de monte secute
sūt eū t̄be multe ppt̄ quār edifica
tōm ⁊ rogantis deuotōm ad facien
dum miraculū mouebat². Et sm
Crisr̄m post smone procedit ad mi
racula vt v̄bis p̄cedentib⁹ auctoritatē
prestaret vt mirabilis ī v̄bis mira
bilis appareret ī ope hec ipe In mōte
siquidē docuerat aplos ī valle3 des
cendit vt doceret turbas Ex quo as
sumit istud documentū p̄dicator ut ī
qualitatē audienciū debz formare s
mone nam hic xp̄us pfctis aplis in
monte imp̄fctis vero in plano p̄di
cauit Vnde Haymo de monstrat²
hic p̄dicatorib⁹ vt in p̄dicatōe sua ha
beat smonē tempatū ⁊ sicut vide
rint vnicuiq3 capē posse ita v̄bum
dī annūciet. Vnde Jō⁹ ī quadā epla
Omne quod non edificat audien
tes ī piculū v̄tit² loquētiū Quare sm
Augn⁹ in libro de doctrina xp̄iana pre
dicator laboret vt intelliget̄ vt libē
ter vt obedient̄ audiatur et hec se
posse mag pietate orōnū q̄ orato
ris facultate non dubitet vt orando
pro se ac pro illis quos ē allocutur⁹
sit prius orator q̄ doctor hec ille
Et ecce leprosus veniens adorabat
eū iste non tm̄ passib⁹ corpis q̄
fide cordis genu flexo procidens
ī facie sua orabat Ex quo assumit²
istud documentū vbi fides ⁊ humilitas in
orando concurrūt facile impetrat²
q̄ petit² hic em̄ iste leprosus proci
dit in facie sua Ecce humilitas ⁊ ado
rabat cū fiducia Ecce fides p quod
pz q̄ ille quod orat nō accipit q̄
cōfidit id pro quo orat accipe. Vnde
Jacob⁹ ī canonica postulet ī fide nich
hesitans qui em̄ hesitauit similis ē
fluctui maris qui a vento mouetur
⁊ circūfert² non ergo existimet homo
q̄ aliq3 accipiat a dn̄o hic Ambro⁹
sup ps̄ despiciūt² orōnes diffidentes
inutiles seculi curis anxie plene re
rū corporalium implicate honor oppm
ī sectude hec ille Quare hic adorabat
cōfidenter ī quiens dn̄e si vis potes
me mūdare volūtas em̄ tua opus
ē et opera tue volūtati obediūt q̄
quid em̄ vis potes sit ops̄ Sic et
tu si sanari a lepra pctī desideras
humilit̄ et confident̄ dicas dn̄e tu
omne genu flectit² celestiū terrestriū
et ī fnor qui dixisti et fca sūt oīa
mandasti ⁊ creata sūt ⁊ vniusa ī bē
neplacito tuo ī meo mito pēdet sa
lus mea si vis potes me mūdare

qui mudos facis de in mudo conceptos
semie de peccoribus iustos et s(an)c(t)os Et
pensandu(m) s(ecundu)m Cris(ostomu)m q(uod) no(n) dicit Et
rogauit d(omi)n(u)m neq(ue) si orauis s(ed) si vis
potes mudare neq(ue) dixit ei munda
me s(ed) se totum ei concedit et d(omi)n(u)m eu(m)
fatet(ur) et p(otes)tatez vniu(er)so(rum) ei t(ri)buit Et
extendens ih(esu)s manu(m) sua(m) tetigit
eu(m) dicens volo mudare vbi quia ex
tendes manu(m) sua(m) i(n)signu(m) lib(er)alitat(is)
quod e(st) cont(ra) auaros et parcos tetig(it)
eu(m) i(n)signu(m) h(u)milit(atis) q(uod) e(st) cont(ra) sup(er)bos
dicens volo q(uod) fuit pietat(is) cot(ra) in
vidos ayudare quod fuit p(ie)tatis co
tra m(a)cedulos Q(ui)a ergo dicit volo
sic volu(n)tate p(ro)p(r)ia p(e)cc(a)t(a) (con)fitea(r)
mag(ni)fice credis mag(ni)fice et mudaber
plenissime (con)fiteris et plenissime le
p(ro)sus eris no(n) dubitasti crede no(n) tar
dabo sanare non distulisti (con)fessio(n)e(m)
no(n) differam te mudare h(ec) ille Et (con)fes
tim mudata e(st) lepra eius non est em(m)
quid p(ro)p(ri)o dei resistat n(e)c i(n) op(er)ib(us) di
uinis moram esse oportet Et quia
ex tactu xp(ist)i lep(ra) mudata e(st) Accipit(ur)
ex h(o)c istud docu(men)tu(m) Tactus e(st) d(omi)ni mlte
efficacie et v(ir)tutis quod p(atet) p(ri)mo de tac
tu xp(ist)i corp(or)ali nam omen(m) infirmi(ta)tes
vniu(er)salit(er) sanabat exempla v(ari)a
su(n)t i(n) ewangelio p(atet) etia(m) de tactu p(ro)p(ri)o
corp(or)ali et p(ro)p(ri)o sp(irit)uali In quo quod
tangit(ur) e(st) corpale qui e(st) valde est v(ir)
tuosus nam val(e)t ad (con)stringenda pecto
rum duidac et ad p(re)mend(um) carnis con
cupiam et ad p(ro)band(um) iustor(um) paciac
Item p(atet) de tactu p(ar)te sp(irit)uali i(n) quo
et quod tangit et quod tangit(ur) est
sp(iritu)s et hic tactus e(st) m(en)tis inspiracio(n)is
et valde v(ir)tuosus nam vij manat
ex eo fructuosi eff(ect)us P(ri)m(u)s bo(n)i
p(ro)positi inspiracio siue (con)ceptio et hic p(er)
tinet ad donu(m) timor(is) a quo (con)cipit(ur)
sp(iritu)s salut(is) S(ecundu)s p(ec)c(at)or(um) p(ro)p(ri)orum (con)fes
sio et hic p(otes)t refer(r)i ad donu(m) pietat(is)
s(ecundu)m i(lud) danielis p(e)cc(at)a tua elemosinis
redime Tercius vtiliu(m) siue n(e)c(essar)io(rum)
ad salute(m) instructio et hic refert(ur) ad
donu(m) s(ci)e(nti)e que doc(et) i(n)t(er) re(cte) conu(er)sari

Quarto ad bene op(er)and(um) et ad ardua
agrediend(um) roboratio quod respicit
donu(m) (con)silij Q(ui)ntus in tribulacione (con)
solacio et hoc respicit donu(m) fortitudi(ni)s
Sextus e(st) dilectio(n)is d(e)i inflamacio et h(oc)
p(er)tinet ad donu(m) intellectus qui doc(et) in
tellig(er)e .i. i(n)tus leg(er)e b(e)n(e)f(ic)ia dei q(uo)d q(ue)
a(n)i(m)a i(n) ei(us) a(m)orez attendit(ur) et i(n)flamat(ur)
Septim(us) a(n)i(m)e (e)st eleuacio et celestiu(m)
(con)templacio et h(oc) p(er)tinet ad donu(m) sapie(n)cie
que doc(et) que sursum s(un)t sape(re) non
que sup(er) t(er)ram Et ait illi ih(esu)s vide
nemi(ni) dixer(is) Dat nobis ex(empl)um vt no(n)
diligamus ostentacio(n)em et honorem
et bona que facim(us) non e(ss)e diuulga(n)
da s(ed) subticenda vt non solu(m) absti
neamus a mercede pecunie s(ed) etia(m)
gracie et laudis h(uma)ne ac vane gl(ori)e
Et nond(um) s(ecundu)m Criso(stomu)m quod non sim
pliciter p(ro)hib(et) vt non alicui dicat s(ed)
vt alicui dido dicat s(ed) vt aliquis se o(st)en
d(er)et sac(er)doti nemi(ni) dicet ne forte si ali
aliquo(m) nu(n)ciaret audirent sac(er)dotes
et occasio(n)em habentes lepre p(ro)pt(er) odiu(m)
et inimicicias xp(ist)i expelleret eu(m)
de p(o)p(u)lo q(ui) lep(r)osum non recipientes
mudatu(m) h(ec) i(lle) Et offer munus q(uo)d
p(re)cepit moyses in testi(moniu)m illis .i. in
accusacio(n)em et attestacio(n)em eo(rum) que a
me f(act)a s(un)t s(ecundu)m Cris(ostomu)m Ecce mudatu(m)
a se xp(istu)s nichilomin(us) facit eu(m) sac(er)do
tibus p(re)sentari ¶ Ex quo accipit(ur) istud
documetu(m) Sac(er)dotibus lic(et) malis ta(m)
diu q(ua)(m)diu tollerant(ur) ab ecc(lesi)a e(st) defe(re)n
dum et p(er)p(ro)r(iu)m sac(er)dotu(m) reuerend(um) quod
sit p(ri)mo ondit(ur) na(m) hic xp(istu)s a se mu
datu(m) ad sac(er)dotes remittit eo q(uod) licet
mudatus non t(ame)n reputaba(tur) mudus
n(ec) debebat s(ecundu)m legem restitu(i) ad
(com)mune habitacio(n)em ho(min)u(m) nisi p(er) sac(er)do
tum iudiciu(m) mudatus e(ss)e demonstr(ar)e(tur)
et munus pro eius introductione offe(rr)e(t)
Vnde sicut ad eo(rum) arbitriu(m) sepaba(tur)
ita non sine eo(rum) arbitrio ad (con)sorciu(m)
alior(um) admittebat(ur) S(ecundu)o vt ondet(ur) ex
hibendam sac(er)dotibus reuerencia(m) T(er)c(i)o
vt se ondet(er) no(n) e(ss)e legis t(ra)nsgressore(m)
nec lege(m) solu(er)e s(ed) adimple(re) s(ecundu)m legez

gdiens et sup legem ciuans Quarto
vt intelligent eum non legis ordie
et consuetudine s3 di gra rop[ar]acone
sup legez cultu esse Quinto vt sac
dotu animos ad fidelitatez prouocaretz
z non credentib[us] omem excusacom au
ferret offerri aut mun[us] voluit i
testimoniu illis .i. contra illos si viso
miraculo non crederent s3 pro illis i test
moniu salutis vt respondentes lep
sum mudatum si crederent mudatoi sal
ui fierent Inh[oc] aut quod dixit xps
Vade onde te sacdotib[us] accipit[ur] tale
documetu licz pctor qui p lepsum
significat[ur] sic a lep[ra] pcti mudatus
p contricom tamen adhuc tene[tur] se sa
cerdoti onde p confessiom et ad eius
consiliu subire satisfacom quod sic on
dit[ur] Nam dns istum leprosum tange
do mudauit et postea vt sacdoti se
repntaret et sacficiu offerret pcep[it]
Tunc em leprosus adeo tangit[ur] qndo
pctor compungit[ur] tunc sacdoti se repntat
qndo pctm confitendo manifestat tc
sacficiu offert qndo satisfacom com
plet In eo v[er]o spalit[er] quod dicit Et of
fert mun[us] accipit[ur] istud documetu
quod sequit[ur] A peccatis mudatus de
bet deo offerre munus .i. sacficium
laudis Vult em d[eu]s h[abe]re laudem z gl[or]iaz
qui tria sibi reseruauit z nulli vnq[uam]
creature comunicare voluit s3 gloriaz
vindictaz et vei iudicij potestate Glo
riam aut auferunt vane gloriosi vin
dicta supbi z iracudi qui de iniurijs
s[ibi] illatis vindicare se cupiunt Iudiciu
temerarij z psumptuosi qui de occult[is]
alior[um] iudicare volunt. Sequit[ur] cum
autez ihus introisset kapharnaum
que erat metropolis Galilee tunc
ciuitas gloriosa s3 nunc valde desp[e]c
ta accessit ad eu Centurio .i. pnceps
centu militu p romanos i[n] ciuitates po[si]
tus ibi a romanis p collecone tribu
ti z custodia galilee ne forte vellet c[ontra]
romanos quib[us] tota illa t[er]ra subi[ec]
ta erat rebellare accessit ad eu fide
desiderio z deuotione potius q[ua]m gressu
corpalis pntie. Unde origenes acces
sit alienigena generacoe s3 domesticus
corde alienus nacone s3 proximus
fide pnceps militum s3 socius ange
lor[um] rogans eu humilit[er] z dicens reue
rent[er] dne in cui[us] ptate e morbus
z sanitas mors z vita puer meus
.i. s[er]uus z subditus iacz i domo pali
ticus z male torquet[ur] ppt multa i
comoda que patit[ur] ¶ Ex quo acci
pit[ur] istud documetu Non est phas
z dns suum fidelem ppt supuemente
infirmitate de domo sua eiciat pater
Nam quamuis iste s[er]uus fuisset pali
ticus de domo tamen Centurionis no
fuit eiectus quod e contra nonullos
xpianos dnos qui de domo sua expel
lunt i[n]firmos et ad hospitalia mit
tunt Item i[n] facto hui[us] centurionis acci
pitur aliud documetu Domi debet
h[abe]re cura z sollicitudine de salute s[er]
uor[um] suor[um] aut subditor[um] Iste em ha
buit curam et sollicitudem p seruo
suo Quod e contra multos qui videtes
subditos suos infirmari eos no ad
v[isi]tant seu despiciunt z plus de serpis
sanis quam de infirmis subditis sol
liciti sunt plus q[uam] suis voluptatib[us] q[uam]
subditor[um] necessitatib[us] condescendunt
Ihus aut sciens deuocom eius z nd[ebatur]
p ipos inimicos Ego veniam Ecce
humilitas z curabo eu Ecce pietas Ve[rum]
aut potentia sanandi non pntia cor
porali Et ibat cum illis z cu esset pro
pe domu Centurio plenus cogitans z
pactum fidi ad xpi maiestatez et
emmnetiaz se conuertens accessit p a
micos et domesticos ad eu rogans
vt non veniret z dicens Dne noli vexa
ri non em sum dignus vt intres sb
tectu meu no dicit domu nec palla
ciu licet pnceps eet s3 tectu p humi
litate sui z considerarone magnitudis
xpi ¶ Ex quo accipit[ur] istud docu
metu Quanto magis quis i conspectu
di vilitatem sua agnoscedo se hu
liat tanto dignior apud deu repu
tat[ur] Unde Aug[ustinus] dicendo se i dignu

psticit se dignu non intrat eius parietes
sed in eius cor intrat. Ite Cris. Quia
idignu se fecit i suscipiendo xpm i
domo dignus factus est regno et adma
iorem sui humiliacom adiecit dicens
ppt quod et meipm no ee dignu ar
bitratus sum vt venirem ad me et inter
nuncios submisi pro me sed tm sine cor
pali pntia dic vbo p quod creantur
et sanantur omnia et sanabitur puer meus
i. filius meus. Certe sm beda magna
fides q dicere credit ee factu. H. i. Pro
pdicto ex documento inducitur id qd pot
Gregorius xvij moralium vbi ait Tanto
fit quisqz vilior deo quanto preciosior sibi
Tanto preciosior deo quanto ppt eu vili
or sibi. Item Bernhardus sup Cantica
Oportet humilitr sentire de se nitente
ad altiora nedu sup se attollitur cadat.
Item Cris. sup math. Cum humilis est
corde indignum se alijs arbitratur. H.
ille. Denique centurio adhuc i fidei co
stancia pseuerans ondit quod verbo
pt sanare dices Nam et ego homo
sum vanitati similis factus sub ptate
alteri imperatoria constitutus habens sub
me milites et suos qui quia a romanis
deputati fortune su mutabilis eo qd
dns meus imperator poterit me mi
ture et ptate psidendi auferre et dico hu
ic militi vade et vadit quantu ad negociu
implendu i absencia. Et alio quod q
sm antiqum gramatica aliq dico veni
et venit quantu ad officiu implendu i ab
sencia vel pntia. Et suo meo dico fac
hoc et facit sine resistencia. Ex quibus isd
volt conclusiue. Qz si ego qui homo
sum modice potencie et maiori subiec
tus solo vbo operor p ministros meos
et possum imperare inferioribus qui ad v
bum meu michi obediunt. Multo ma
gis tu qui deus es vbiqz pns et potes
sup omes potestates et omn dns tu
omnes ptates seruiunt tibi angeli et omes
virtutes celorum obediunt potis solo v
bo et sine pntia corporali seruu meu cura
re et ideo no e nce corporali eundo te fa
tigare. Audiens aut ihus vba centurionis

expressiua tante fidei q sub velamento
carnis agnoscebat excellencia maiesta
tis miratus e. hoc e admodu mirantis se
habuit. Unde Aug. Qz miratur dns nobis
mirandu esse significat quibus adhuc
opus e sic moueri. Omes em tales mo
tus cu de deo dicuntur non pturbati ai
mi signa sunt sed docentis magistri. Ce
turionis ergo fidem dns admirans
pariter et collaudans sequentibus se dixit
fidem approbando et i exemplu pponendo
Amen dico vobis Non inveni tantam fi
dem i. tanta fidei facilitate in credendo
i israel i. i populo israhelitico pntis tpis
Vel non inveni tante fidei signu. Cur aut
alijs pfertur ondit venerabilis beda sic
inquiens Gentilibus ideo fides centurionis
pfertur quia illi legis et phetaz monitis
edocti erant. Iste nemine docente credit. Ex
cipitur tn virgo maria que sup omes fi
dei magnitudinem habuit. Quotiens ge
neralis fit mencio de minus vel ptis
occasione aut accepta ex fide huius ge
tilis concludit et pdicit dns conuersionem
gentilium et repbacom iudeorum dicens Amen
id e fideliter dico et pdico vobis. Qz
ad exemplum istius i quo fides gencium pfi
geratur multi sed non omes quia non
omes obediunt ewangelio ab oriente et
occidente i. ex omni pte mundi et ex omni
genere gencium venient ad fidem et vni
tatem ecclie. Unde Aug. Istis duabus
ptibus sz oriente et occidente totus orbis
designatur vnde sub typo ecclie dictum
fuit Jacob dilataberis ad orientem et occi
dentem ad septentrionem et meridiem. Mora
liter autem intelligendo ab oriente ve
niunt qui ex consideracione ppe nature vel
natiuitatis humiliant vel penitencia
agunt i flore iuuentute. Ab occidente ve
niunt qui ex mortis memoria conuertuntur
vel qui pniam agunt i sua senectute.
Ab austro veniunt qui feruente psperita
te vacant opibus pietatis. Ab aquilone
veniunt qui necessitate vrgente con
pungunt et mt ad vsa fuiat paniciaz
de hijs em omnibus multi saluabuntur
et recubent id est feliciter requiescent

non carnalit sed spualit cu abraham
ysaac r iacob quor fidem imitati sunt
r cum hijs cunctis meis et fidelibus i
regno celor et iustor vbi lux et glia
r longanimitas vite r omne bonu et
fit. Hic mencio de patriarchis pdcis pro
eo q principalit fuit eis fca pmissio de
terra promissionis p qua btor patria
significat. Ex quo accipit istud
documentu diuis modis r vijs ad salu
tem homines venire r moueri nam
alij ab ortu iuuentutis alij ab occidete
senectutis alij ab austro benignitatis
diuine misericordie alij ab aquilone ire
di bona desidia corripiunt et ad salute
mouent. Alij ab iniquitate cosidera
do dignacom di profundam qua fcs
est homo p nobis resurgunt. Alij distri
tum expauetes iudiciu cotidie pani
di planieta penitudinis se purgat
vt saluent. Alij cum sint mali et
nichilominus donis di multiplicat pre
ueti r bonis extiolbus ditati du for
tuna sue vite pspe contepant pti
mescunt ne do puniente i egestatem
cadant et obhc mutant vitam sic q
timentes amitte peccuz aut reru
habundancia nequicia delinqunt. Alij
tribulacoibus et anxietatibus atri
ti quasi de sopno mortali ad deum
querendu euigilant. Alij ex ius scor edi
ficati vita emendant. Alij casibus
alior ne in similia incidnt vita re
formant. Alij bonitate dei. Alij sapi
encia. Alij pulcritudine. Alij maies
tatez. Alij longanimitate i expectan
do pctores ad pniaz. Alij inne magi
tudine. Alij iudicior di profundita
tez quibus illos saluat hos dapnat
cotemplantes vel animo reuoluetes
i deu mouent. Alij ex creatura ad cr
torem consurgunt. Alij in creatura cre
atorem contemplat. Alij breuitatez
vite pensantes aspirant ad etna.
Alij mundi vanitatem intelligentes
cotepnunt terrena et amant celestia
Alij du aduersitatez condicionis huane
oculos mentis inflectunt se in co sp

tu di humiliant vt saluent. Varij q sut
modi et itinera quibus ad salute pue
nit. Alij in pncipio sue couersionis in
veniunt blandimenta dulcedinis i inic
tame occurrunt eis certamina temptacois
in fine aut veniunt ad plenitudinez
pfeccionis que omnia surgunt ex occul
to dei iudicio quo quidam eligunt
r alij reprobant. Unde btus gg. xxv.
moralium. Alij pdunt quod tenebant. a
lij accipiunt quod alij ex initiis pdunt
r hic nunc secreto di iudicio agitur cotti
die quod in extrema requisicone i
publico demonstrabit. Et a quibus
in ptoris subdit. Quis hom estiare
possit. Judam viuendi sorte etiam
post inistiu appltatus amitte. Et
quis cu latrone crederet cum vite
etiam i ipo mortis articulo iuenire
occultus aut iudex psidens vtroz
corda distines alter pie statuit al
ter pie confirgit illum districte ex
tius repulit. Hunc introrsus miseri
corditer traxit. Hec ille. Itaq pauces
centes di occulta iudicia i deum du
tempus e misendi moueam. Sed
filij aut regni .i. iudeor in quibus
regnabat ds vel filij regni vocacone no
electone pmissione non consecucoe sua
reputacone no re qui pro regno ha
bendo facti fuerat. Ise i dignos reddi
derunt eicient in tenebras exteriores
q in se habebant interiores tenebre
em prime sunt culpe alie aut sut ge
henne. Nam sm Greg. Interiores te
tenebre sunt cecitas mentis. Exterio
res etne nox dapnacois. Ideo autez
ibi dicunt tenebre exteriores q licet
ibi sit ignis tame no lucet ad onde
dum dapnatis aliquid ad eor conso
lacom. Vn ysidorus. Ignis gehenne
lucebit miseris ad miserie augmetu
vt videant vn doleant no ad con
solacom vt videant vn gaudeat
hec ille. Ibi erit fletus ex angustia ai
mi. Stridor dencium ex indignacone
affcu eo q sero penituerunt de pcco
Vbi pt accipi istud documentu. In

infno dapnati hebunt de pctatis pe
nitudine s3 nullam ob hc pene alleui
acom aut aut Augꝰ de fide ad petru
In infno si erit stimulus penitudinis
nulla erit ibi correctio volutatis aqꝰ
ita culpabr iniquitas sua vt nulla
tenꝰ ab eis possit diligi vel desidari
iusticia h ille Ibi vt ait Brñ in quoda
smone Erit fletus et stridor dentium
fletus quidem ob igne qui non ex
tinguit Stridor ob vme qui no moi
tur fletus ex dolore Stridor detiu ex
fudore h ie Et dixit xpus Centurioni
vade et sic credidisti fiat tibi Quia ei
cetuio credidit qp i absencia vbo pos
set fiuu eius sanare fiuus sanitatem
recepit et sic suo fides profecat alie
sanatus e puer ex ia hora vt eviaus
ondet qp vbu di solo vbo paliticum
sanauit Quare nos
fidem vram heamꝰ
vt salutez etna co
sequi valeamꝰ Quam nobis ps
tare dignet ds p secula bndcus Am
Ascendente ihu
in nauiculam Mt viij. Feria iiij
14 post viij. Ephie olgme Cu mlt
ta magna et miranda dns ondisset
i tra tusiuit ad mare vt ibi excellencio
ra opa demonstraret qtus tre ma
risqz dnm se ondet et secuti sut em
discipuli eius tusfretantes cu eo no
tm gressus eꝰ seqtes s3 magis sci
tates qtomittantes ipe vo dormie
bat p hac nauiculaz Allegoice p vt
ptinet ad caput ecce quod e xpus
pt intelligi arbor crucis cum qua
mare huiꝰ mudi ptrasitur cuiꝰqz be
neficio et auxilio adiuti fideles tusfre
tant a mudi fluctib et pveniut ad
littus patrie celestis De hac dns lo
quit nuc iudiciu e mudi nuc pinceps
mudi eicit foras et ista ascedit xps
p nobis pctoib vt nos pro pctis
nris nauiculam penitecie ascedamꝰ
Discipuli ergo hoc e veri xani qui sal
uari a fluctib huiꝰ mudi desiderat
ne mergant i profundu debent seq

xpm iuxa illud Si quis vult post
me venire abneget semetipm et tol
lat cruce sua et sequat me vel naui
cula qm ascendit xpus e ecce que
admodu nauis in pncipio fuit arta
quia paucos huit credentes et sic
et3 tpe antixpi erit angusta quia tc
pauci erut fideles In medio autem
e lata quia fides modo multu est
augmentata In hac naui cotinetur
fideles qui cu xpo p mare secli ad rg
nu celoru pveniut hac xpus nauem
ascendit p regimen et gubernacom
quia ipe e rcor ecce et gubnator
Ad huc p hanc nauicula intelligit
quelibz fidelis aia que mari ex
ponit quia corpori sociat Vere em
corpus nrm mare e qr omia opa
eiꝰ amaritudine habent anexam
In hanc nauicula xristꝰ ascendit
cu eam p gram i habitat Secuti
aut eu discipuli .i. vtutes tres theo
logice et qtuor cardinales et septez
dona sps sci Ecce qm pulchra et
qmitiua que sp eu cu i ania3 venit
siue ascederit qmittat Et ecce motꝰ
magnus fcus e i mari non natura et
cse s3 xpi impeio et vtute Ita vt
nauicula opiret no tame submerge
tur fluctibus Ex quo accipit istud
documetu Xrista nauicula ipo dormi
ente qcuti pt submgi tame no pt
et pmo p3 de nauicula que est crux
xpi quoniam et si xpo i cruce posito
fuiss3 magnus motus i mari factus
petreqz scisse sut et ceta signa que
tuc fca sut et ceta signa que tuc fca
sut ita qp nauicula apta eet fluctib
quia tota vis psecucois ctra crucem
xpi fuit et mentes om ctra xpm
fluctuabat int quas fluctuacones
ipe dns dormiebat qr in cruce mor
tuus e non potuit tame nauicula
crucis xpi submergi nam vtus xpi
et nonullis quos psecutores habuit
professores fecit quod cosiderans
Augꝰ in smone de pasceue sic ait
Hodie crux xpi fixa et secłm scificatu est

Hodie crux fixa e et demones diffu
si sut hodie crux fixa e ꝛ mors sibu
sa ho e ho dyab9 victus e ho sal
uatus ꝛ d's glorificatus e Et quia
crux vt ait maximus in smone de
trib9 no solu intelligi deb3 ligni
patibulu ȝ pie vite virtut' ex ppo
siti ideo ppriam maxime crux tol
litur nam p eam homo ad portum
salutis deducit hac aut cruce pme
tuc xpus ascendit qndo quis sue
salutis auidus pmaz assuit i qua
nauigantib9 quasi int' vndas fluc
tuantib9 non nuqm dormiente dno
venti flant quia temptacones co
penitentem cosurgut et tuc nece
est recurrat ad dnm vt i tnquilli tez
copescat ꝛ porti salut' indulgeat
pz eciā de nauicula que e ecctia co
qua flant venti varij et validi ma
lor ꝛ diusitas procellar de qua d'
Crisos9 Non dubiu naue istaz ecciaz
figurasse que nauigantib9 aplis
gubernate dno aflatu spus sci p
dicacionis vbo vbi discurit portans
secu magnu ꝛ i estimabile preciu q°
totum mudu sanguine xpi mca
ta e Mare vo sclm intelligit' qd
varijs temptacoīb9 velud quib9
dam fluctibus naufragat' venti
autez nequicie spuales ꝛ i mudi
spus intelligutur qui p diusas he
res ꝛ varias seculi temptacoes q'
p quosdam fluctus maris ipm
fatigare non cessant dormire vo
dns intelligit' in hac naui cu ad
probacom fidei electoꝝ et acumlacoe
pene malar ecciaz sua pssur' et
psecucoīb9 mudi istius temptaci
pmittit que tamē a nullas aut
submergi no pt dno dicete Ego
pro te rogaui petre vt non defi
ciat fides tua Sci hylari9 de trini
tate lib° vij · H' eccie ppu e vt tc
vincat cu leditur tuc intelligat cu
arguit' tuc obtineat cu deserit'
hec i° Ite pz de nauicula p vt ac
cipit' pro fideli aīa cq sepius co

mouet venti temptacoīu .i. exterio
res demonu impulsacoes ꝛ vnde
seu procelle passionu .i. interiores
vexacoes eo q pie in xpo viuentib9
vna temptacone succisa fortior suc
crescit Quo fit quod tantus in dum
temptacoīu oriat' impetus q quasi
aīa opat' fluctib9 et timeat ne
amittat dona vtutis xpus autez dor
mit nam quasi videat' ab ea recessis
se non tamen recedit eo q homi p
misit Cu ipo sum in tribulacone
Sz aīa cofidens de gra dei vincat
in xpo nam ipe e qui post tepestate
tnquillu facit ꝛ post tribulacom ex
ultacom infundit Non igit' si ius
di obrutus temptacoīb9 deficiatur
aīo ait eni Aug9 i quodam smoe
Nullus fuus xpi sine tribulacoe
est Et subdit Si putas
te no habē psecucoes
non dum cepisti ee
xpianus Hec i° Costat ergo q hijs
modis et si xpi nauicula fluctibus
obruit xpo ecia dormiente no tam
sub mgitur licet dormie dns videat'
pro vt ewangelista inquit Ipe vero
dormiebat qui reuera dormire hic
voluit multis de caus pma vt vi
tatez huane nature ipse demonstraz
in miraculis eni xpi semp aliquid
pomit' ad ondend vitatez humanitis
ꝛ aliquid pomit' ad ostendedu vitate
diuinitatis Sa vt discipulor fidem p
baret no q ipe corda eor ignoraz
ȝ vt ipi seipos cognoscerent Tercia
vt discipuli magis timerent et eos
ad orom prouocaret Si eni vt ait
Cris9 eo vigilate tempestas facta
eet vel non timuissent vel non ro
gassent Quarta vt vitatez diuine
nature et suam potencia demostraz
que magis claruit i eo q mox ex
citatus Imparauit ventis qui ei pa
rebant erat eni eis ventus cotra
rius Et accesserut ad ipm et susci
tauerut eum discipuli eius dicetes
Dne salua nos perim9 tu eni potes

et nos indigemus quam primus respectu co
stituti sumus. Ubi Origenes Ovantes disci
puli salvatorem vobiscum habetis et
periculum timetis vita vobiscum est et de mor
te solliciti estis. Et ideo quod dixerunt
salva nos fuit fiducie quod autem
dixerunt perimus fuit pusillanimitatis. Et
quod suscitaverit infidelitatis. Propter
quod increpando dixit eis Quid ti
midi estis modice fidei quasi diceret Si fi
dem haberetis non timeretis sed faceretis
quod velletis ut ventos et mare placa
retis. Ex quo patet secundum Cyrillum quod timore
non facit temptationis inductio sed imbe
cillitas mentis sic enim aurum probatur
igne sic in temptationibus fides.
Ubi accipitur istud documentum Iusti
ideo temptantur aut permittuntur in hoc mun
do ut ipsi clament clamantes audiantur
exauditi glorificent deum. Possibile est
enim hominem in hac vita non temptari
tendentem ad celestia. Nam quis coro
nabitur nisi qui legitime certaverit. Quo autem
certabimus si desit quod quod impugnet
quid michi cum victoria cum non sum in
pugna. Ergo deus misericorditer nobis
cum agens vult nos tribulationibus
exerceri ut quod virtuosis operibus non potest
a nobis extorqueri saltem laboris tri
bulationibus obtineat a nobis deus. Et
ideo ut ait Richardus Sicut nec mare
fluctibus ita nec vita hominis carere
potest temptationibus. Nec potest pax fir
ma et solida esse nisi in regione sua tot
enim temptationibus plena est vita nostra
ut non immerito tota ipsa temptatio debe
at appellari secundum Iob. Ex quo patet quod
temptationes iustorum veniunt eis in pro
fectum quorum temptationes acerbissime et magis
periculose quam alie videlicet hesitationes in fide
katholica desperationes de dei misericordia spiritus
blasphemie contra deum et sanctos eius et temp
tatio sibimet iniciendi manus et pe
mendi et quedam perplexitas que
rulose conscientie medicinale consilium
non admittens que devotis et religio
sis hominibus occurrunt si utantur salubri
remedio non arguunt dampnationem sed

vite exercicium et coronam. Nunquam enim devo
tos homines malignus spiritus quos non
potest ad carnalia flectere per temptationes spiri
tuales nititur subvertere et iam obiciat homini
ut dubitet de trinitate personarum de uni
tate divine essencie de Christi de Christi incarna
cione de sacramento corporis Christi et sacramentis
aut aliis que tenet fides katholica
iam suggerit ut propter multitudinem com
missorum diminuat spem salutis non ha
beat iam ingerit ut cogitet homo ali
qua indigna et indecencia contra deum et
sanctos eius iam sit consciam argumentis
suis implicat ut quamcumque partem eligat
peccatum vel periculum evadere non possit. Contra
quos dantur remedia. Et primo quod tales
temptationes non timeant non magis
ad meritum proficiunt pacienter durum eis
quibus non consentit quam ad detrimentum.
Secundo quod pacienter tollerent eas si sathanas
aliquem visibiliter vel sensibiliter tribula
ret. Tercio quod non curet ratiocinando nec
eis resistat quia ex hoc magis concitate
inflammantur. Sed ad talia tractanda se
convertat homo perque abstractus pos
sit oblivisci passionis sue. Quarto
ut rationibus suis et aliorum bonorum ho
minum divinum imploret remedium.
Quinto quod ad sacram scripturam per quam
solvuntur omnia dyaboli zophismata
recurrat ad aliquem doctum et timentem deum
se divertat. Tunc enim si utetur hiis remediis
temptationes huiusmodi nocere non poterunt
sed prodesse. Unde Gregorius loquens de
predictis temptationibus sic ait Tempta
tiones contra fidem et de spiritu blasphe
mie et consimiles nec fugere possumus nec
repugnando vincere. Quanto quanto indig
nius nobis nos ipsis et deputamus cum ipsis
tanto plus earum rabies accedit sed non
curande sunt nec timende dum modo non con
senciatur eis et pacienter earum infestacio
quasi quoddam dyabolicum susurrium sup
portetur quo aliter compesci non potest.
Et subdit Non enim solet bonis periculose
esse tales temptationes sed sunt sepe prestigia
future menti cooperantes. Patet ergo quod
si tales acerbissime cetera proficiunt non

debet scin ecl'a dei dum teptacoibus
obruit' sz clament ad deu vt exau
diant' et exauditi ac erepti glorificet
deu Sic em et apli i pitulo maris co
stituti diffide non debebat de auxi°
xpo sz costant age licz ipe dormit
nam viderut eu multa miracula que
tamq'm deus opabat' faciente n° cre
debant tm posse i dormiendo q'ntu
i vigilando vel tm i terra q'ntu i mari
robh' xpus vocat eos modice fidei
¶ Ex quo spualit' accipit' istud docu
metu q' modice fidei arguit' qui i ad
vsitate positus aut temptacione tri
datus minuat timet et i paciet' se
hz pz non fides maxime necia e est
in piculis h em e victoia que vincit
mudu fides nra Quippe si quis hz
fidem sic gnm synapis transfert mo
tes vt ait vitas eo q' id quod cdit
se obtine non dubitat no mrz q' i°
hz minima qui i advsitate positus re
minuat Magna igit' e fides qui c
dit se obtinere id quod postulat At
cotra minima que discredit Hinc ve°
q' vocat' fideles sim' si quod vbis
pmittim' opibus adimplem' scdm
Grego'm Ome xxix Ex quibus pz q'
qui habet fidem minima e arguend'
Qui vo nichil credit e mito cdemp
nando Tuc surges sz consilio disci
pulo a sopno impauit ventis vt
cessarent et mari vt se dnm ei' ondet
et fca e tnquillitas magna ita q'
nec semita nec vestigiu alicuius tur
bacois remanet Sic itaqz vtriusqz
sue nature sz diuine et humane vtute
dns ihus dignatus e onde q' em
homo nauem ascedit Sz quia deus
mare coturbat q' homo i naui dor
mit Sz q' deus ventis et mari impat et
eo furore vbo coherz dicit autez
Criso' Q' xpus fecit i mari magna
turbacom vt magna tribulaco tba°
magnu discipulis incutet timorem
et magnus timor induceret eos ad cla
mosam orom et clamosa oro induceret
xpm ad magna miraculi opacionem

et magnu miraculu induceret homines
ad fidem et admiracom Vbi aduten
du Q' duplici de causa dns turbacio
hanc venti siue turbinis suscitauit p°
qz forte voluit terre Judam qui secum
erat ne scelus prodicionis ppetret du
ondit se ee ph' deu S° vt ondet
q' sepe ppt' pcta male societat' aliqn
dns tribulacom et tempestatez eue
nire pmittit Ex'm i Jona qui du fu
giens a facie dni p mare nauigarz
tamdiu fluctus maris obruebant
nauem quousqz fuissz proiectus in
mare et tuc cessauit penitus fremi
tus maris et fluctus ¶ Ex quo acci
pit' istud documetu Ex malor so
cietate vel vicinitate i nocetib' ple
rumqz iminet piculu Vnde Ambro'
i smone i kathedra petri Erat i na
uicula Symon petrus sz erat inter
et Judas proditor q'nuis illi' fides
fundaret nauiclaz hui' tame pfidia
eam pturbabat Tranquilitas e vbi
solus petrus nauigat tempestas
vbi iudas adiungit' licz essz petr'
firms suis meritis pturbat' tam cri
minib' proditoris vnius g° delicto cuc
tor multa quaciut' H i e Hinc qua
tuor ciuitates erant vicine Sodome
et gomorre coruentibus illis et i°
piter corruerut de pe. dis. p^a Sed
et cotinuo Porro homines mirati st'
dicentes Qualis est hic quia venti
et maria obediunt ei Vbi Jeronim' ait
No discipli sz naute et ceteri qui erat
i naui mirati sut ex effcu vtute dei
tatis ei' cognoscetes ac eu cofitetes
qualis e hic et q'ntus .i. q'm magn'
q'm potes q'nte diuinitatis et ptatis
quasi dicet non est purus homo sz ve
rus deus Itez Criso' Sompnus homiez
tnquilitas deu ondebat Ideo dicut
Qualis e hic quia sic homo dormit
et sic de' miracula facit Tria ergo ad
mirant' vt homez dormiente et dnm
impantez et creatura obediente Sz
addut quia venti et mare q' insensibi
lia sut obediut ei ad nutum obseq'

do sicut creatura creatori. Ex quo ac-
cipit istud documentum. Arguendus est homo
et multo condempnandus qui sicut inobedi-
ens suo creatori semper obedivit solus
homo licet creatura dignissima sepe
mandatis suis recalcitrat, cum enim secundum
sit homo secundum corpus egregia creatura
secundum animam magis. Egregia quia ymma-
gine dei insignitus xpi sanguine re-
demptus multiplicibus donis dota-
tus ad obediendum creatori amplius quam
alia que propter ipsum facta sunt obligatur.
Unde mirum quod celum obedit mare terra
corona que in eis sunt voluntati sue
obtemperant. Unaqueque res ordinem suum
servat. Et communis omnis natura ad hu-
ius seruicium condigat ut homini et vtili-
tati ipsius deserviat et ut necessitatibus
suis ymmo racionabilibus oblectamentis
occurrat quod celum terra aer cum eis que in
ipsis sunt explere non cessant cum eciam
tinctus temporum et revolucio mensium
et annorum mutaciones faciat ut per consola-
ne hominis reformet dilapsa et restau-
rentur corrupta. Et licet deus hominem vn-
diquaque donis suis muniuit ut do-
na respiciens quantum amorem ad salutem
eius habuit intelligat etiam dedit visui
humano ut eum pasceret pulcritudo celo-
rum auditui humano ut eum deliniret
suavitas proporcionalium vocum aut orga-
norum olofactui ut fragrancia delectaret
odorum gustui ut dulcedinem prepareret
saporum tot que sunt dona quod enumerari
non possunt ipse tamen in honore sit non intel-
ligit sed recedens a deo salutari suo effi-
citur plerumque velud equus et mulus
in quibus non est intellectus et conuertit ad
numerum vitiorum numerum donorum et quibus
ad amandum debuit assurgere continuata
pertinacia non cessat iram dei cumula-
re ac ideo dolendum quod tanta est in nob
tepeditus ut inferiores inanimatis et
irracionalibus inobediendo deo videamur
quare cum venti et maria et omnes creature
deo obediant non pariter cum eis obedire
sibi curemus ut post tempestatem maris

huius mundi ad tranquillitatem eterne
pacis pervenire valeamus. Quod nobis
prestare dignetur xpus deus in per secula be-
nedictus Amen
Simile est regnum celorum etc. Matthei xx.
15 Patrifamilias de quo hic dicitur
secundum Gregorium in omelia est con-
ditor noster qui habet vineam universale
scilicet ecclesiam que ab abel iusto usque ad
vltimum electum qui in fine mundi nasci-
turus est quot sanctos protulit quasi tot pal-
mites misit. Iste vinea excolitur sancta
predicacione florum in fidelium honesta
conversacione fructificat bonorum operum
multiplicacione et invitorum cumulare et
hic patrifamilias ad excolendum vineam
mane hora tercia sexta nona undecima
operarios conduxit quia a mundi hi-
nicio ad erudiendum plebem fidelium
predicatores mittere non cessavit. Ma-
ne autem secundum Ieronimum fuit usque ad
diluvii inundacionem operarii adam et
alii patriarche hora tercia usque ad cir-
cumcisionem operarii noe et ceteri hora sexta
usque ad legis dacionem operarii moyses
et ceteri prophete. Undecima usque ad xpi et
apostolorum predicacionem. Operarii apostoli et ceteri
predicatores. In hiis omnibus vocat ali-
quos dominus et conducit operarios cuius con-
ductio secundum Crisostomum est promissio vite eterne.
Convencione autem facta scilicet cum operariis
conductis ex denario diurno in porcio
eterna primum enim eternum denarius diur-
nus dicitur eo quod non dicitur nisi operan-
tibus in die gracie et non in nocte culpe
quia tota vita iusti hominis reputatur
una dies. Unde Johannis ix dicit dominus
Me oportet operari dum dies est. Item ex eo quod
dabitur solum in die glorie et claritatis eterne
vbi erit argumentum quod non vult deus
ut quis ei serviat propriis stipendiis nam
denarium promisit se daturum illis quos
ad operandum conduxit. Unde sequitur Misit
eos in vineam suam. Ex quibus elicitur
istud primum documentum deus pater conducendo
operarios ad colendum vineam suam vniu-
salem scilicet ecclesiam a mundi principio usque

ad finem viscera sue stupende beig
nitatis appuit aut ondit nam opa
rios mane hora tertia sexta nona
vndecia mitte non desistit neqz cessat
tius visterosa benignitas exhr ar
guit qm nisi eet naturalit beignus
non eet de nobis ita sollicitus vt
non fuerit sit vel fiat etas vel hō
iquia nos ad opandum que recta sit
z ipm amandum misericordit invita
ret ppt quod iuxta osiliu bti Bn
hardi Cogitemus sup nos opa tri
nitatis z videamus qm sollicita fuit
illa maiestas ne nos pderet imet
Attendamus igitur qm beignus est
dns qui oi hora nos vocat citat
legittime p legem datam citat p
edictu p doctrinam videlz scaz quia
popatios suos i orbem terre dis
fundit citat z vocat psonaliter et
p emptorie ondens quod finis indi
cito venit z qr dies vite hu ane ad
vesperascit quod totu facit vt nos
ad agendu que iusta pia z sca sunt
indicat vt sic loci diuia mia qbus
iuste subvenire possit inveniat.
Oliberalitas stupenda dei nri nam
ne du dat dona et donat beneficia
que in se sut vtilia z multu preciosa
sz etia se ipm quo nichil ē melius
nichil preciosius nichil maius nedu
quoqz suis z sibi dilectis dona sua
ymcat sz etia largitatez suam in
hostes suos diffundit eo qr vt hetur
Mt v. Solez suu facit oriri sup
bonos z malos z pluit sup iustos
z i iustos Quis tam liberalis est
sicut deus nr qui ex mera libera
litate sua fecit quecuqz fca sut vti
qz addandum creaturas eni racona
les fecit vt eis daret irronales
vt eas hominibus daret z ipor vsui
aut ministerio subiugaret vl saltem
pro exercitio applicaret Mirabilis de
ri domis suis bndictus ingecia de
dit z maiora promisit cuius viscero
sam beignitate admirans ppheta

dicebat Dne quid ē homo qd i no
tuisti ei aut filius hominis quia repu
tas eu Venera dne quid est homo
vtiqz futilis z i anis qr sic in notuisti
ei vt operarios i qualibz etate nundi
sibi diges qbs te coleret et tibi iusti
tate z iusticia omnibus diebus suis de
serviret Qd ē homo natus de mulie
re repletus multis miseriis cuius
felicitas plurimis amaritudinibus
est respsa qr sic i notuisti ei vt ne
du ipm crearet sz etia moriendo re
dimeret Vnd quippe homo meruit
vt te hominez factum propo datu
videret p dicantez cneret vt i ddo multu
masivetus es z misericors na pre
uenies hominez i meritu dignacoe
profunda et viscerosa clemencia ni
chil aliud querit ab homine nisi vt
toto corde diligaris et dona domis
accumulas quasi cpellis ad te so
lum p omnibus querendum et amandum
Quare ppt mansivetudine vt
ait Bnhardus sup cantica qm te
pdicant currimus post te dne ihu au
dientes qr non spernens hominez pec
catorem non horruisti penitentem
latronez non lacrimantez peccatricez
non cananeam supplicantez no
dephensam i adulterio non suppli
cantez publicanum no sedentez i Theo
lonco no negantez discipulum non
ipsos crucifixores tuos In odore horum
vngentorum tuorum currimus Ideo qz nul
lus de salute desperet non enim ad
se redeunt pericet qui dixit quod
ad me venerit no eiciaz vobis foras
Nec dampnabit depravatis vere penite
tem quia copiosius i mia z pstabi
lis sup nequicia nr spnit nos potius
ad se reuersos quia ipe xps est os
ex ossibus nris z caro de carne nra z
ingressus circa horaz tercium que fuit
a noe vsqz ad abraham vidit alios
sz oculo mentis sue stantes tamqm
vos p natiz i foro tamqm detentos
p mundi concupiaz ociosos tamqm

fugientes bona opacom et dixit
illis. Ite et vos i vineam mea sz ut co
latis et dilatetis et custodiatis. Unde
Johanis xv. dicit Posui vos ut
eatis et fructu afferatis Et quod
iustu fuerit dabo vobis Unde i ps d
Tu reddes unicuique sm opa sua re
munabit itaqz deus operarios scdm
exigenciam virtutis eor habudanciu
tunc dabit qm meret Illi autez
abierut. Itez exijt circa sextam et
nonam hora et fecit silr Ubi Cris
ostomo conscrit sextam et nona horam
qz i his duabus hois vocavit gnacoz
Judeor Circa xj vero hora .i. i ultis
tpibus sz in ultia etate mudi exijt
hic e p se ipm xpm apparuit qui ante p
pphes in notuit Iuxta id Johis xvi. Exi
ui apre meo et veni i mudu Et inve
nit alios stantes sz ociosos sic ppos
et dixit illis sz Judeis p se ipm gen
tibus vo p aplos Quid hic statis
tota die ociosi q d dicet de opando
nulla raco vos excusat vel ut ait
glosa Quid .i. qua racone non ha
beatis conductores et collaboratores
laboris suauitatem et mercedis pp
quitatez dicut ei quia nemo nos
conduxit .i. nemo nobis via vite p
dicauit dicit eis Ite et vos i vineam
mea .i. dimissa ociositate i bonis
opibus laborate s. mente credendo
ore confitendo et ope laborando Ubi
accipitur istud sm documetu. licz
oes homines racionis copotes qui o
cijs dediti a virtutibus et scis opibus
abstracti sordescut sut appo merito
increpandi tanto tame magis quato
viciniores sut morti pz nam dns no
tum die alios q circa horam unde
cimam stantes tota die ociosos in
crepat inquies Quid hic statis
tota die ociosi Et merito nam ociosus
no solu e stultus sz eciam stultissimus
et ob hoc de stulticia sua increpandus
stultus quippe e pmo ex eo q locu
dat dyabolo contra id apli. Nolite lo
cu dare dyabolo aperit enim occupatis
licitis laboribus non habz locu dyabo
lus quod prosiciens Jeronimus inquit
Semp aliquid boni opis facito ut
dyabolus te inveniat occupatu de
con. dis. v. Secundo non in tali statu
se reponit quod brutis animalibus
invenit inferior Siquide brutis
animalibus licitu e comedere ocioso
vero prohibz Aplus inquiens .ij. ad
Thessalonicen. iij. Qui non vult
opari non manducet Tercio stultus
e ex eo q se non disponit ut sit i celo
vel i pgatorio sz sic sordet q dignus
e i inferno. Unde ps di de talibus ait In la
bore hominu non sut et cu hominibus no fla
gellabutur in inferno Quarto ex eo
q absqz ulla defensione se tendo ex
ponit se ad pdam hostibus suis o
ciosus enim est q castru absqz muro
et ideo dicit pt dyabolus id quod habet
i Ezechiele Ascenda ad tera sine muro
q d dicat venia ad ociosos et nullis
honestis laboribus occupatos aut v
tutu exercicijs isistentes tibi habi
tabo secure Quinto stultus e ex eo
q non uni hosti capitali sz pluribus
sz pluribus se exponit Unde legitur
in vitis patru quod dixerunt seniores
opantez monachu demone non
pulsari ociosum vero innumeris spi
ritibus devastari Sexto stultus est
ex eo q tempus male expendit
et bona concessa a deo male consumit
quid enim stultius ocioso qui nedum
nova que essent proficua non ac
quirit sz eciam bona parta consumit
Septimo stultus e ex eo q facit se
receptaculu omnium sordium nam sm
Bernardu Omnium temptacionum et co
gitacionum malar et inutilium sentina
est ociu Octauo sz e ex eo q mer
sus i profundu malicie non vult
manu porrige ad labore ut pericli
mortis euadere possit Unde Senec
A stulcia nemo emergit nisi manu
porrigat ad laborem Nemo stultus

est exeo nam quiescat quando labora
dum e scz tempore et ideo merito labora
bit quando quiescendum esset scz in futuro
Non igitur e ociandum sed homo opi
bus insudandum ne forsan dicat christus
nobis quid hic statis tota die ociosi
sumus quippe empticii christi sanguine
sumus et ideo domino ad laborem obli
gamur Unde apostolus Empti estis pre
cio magno laboremus itaque quia
laborantibus et vigilantibus et non dor
mientibus vita subvenit et digne
in laboribus christi se habentibus promit
titur regnum eternum Exeo vero quod dicitur
Nemo nos conduxit accipitur istud
documentum Omnis homo ad regnum age
dum pro denario diurno e conductus
Unde frustra mali querunt excu
sationes in peccatis dicentes nemo nos
conduxit nullus enim homo exci
pitur quin denarium retribucionis ce
lestis si se in mandatis dei velud fi
delis agricola exercuerit habere possit
de quo denario loquitur apostolus prima
ad Cor. ii. Oculus non vidit nec
auris audivit que preparavit deus hiis
qui diligunt illum Et iacobi primo scri
bitur Accipiet coronam vite quam rep
misit deus diligentibus se Iste igitur
erit et est denarius quod debetur
homini deum amanti ex conducto regnum
celorum quod non e aliud nisi deus
An enim nos non conduxit qui a iuda
venditus suo preciosissimo sanguine
nos lavit et heredes regno celesti
ex mortis testamento instituit Cuius
gratia dicebat apostolus secunda ad Corinth.
viii. Scitis graciam domini nostri ihesu christi
quoniam propter nos egenus factus est cum
dives esset ut illius inopia vos divi
tes essetis Et ad galathas secundo dicit
apostolus dilexit me et tradidit se met
ipsum pro me Quare ad amandum
deum qui hunc retribucionis denarium
tibi preparavit movearis considerans
quod dedit tibi tam preciosa animam
et insigne quod in ea tot relucent cle
nodia quot sit potencie et virtutes Ibi

namque e racio ad discernendum verum
a falso Ibi voluntas ad volendum na
turaliter que sunt bona Ibi memoria
ad recolendum creatoris beneficia Ibi sin
deresis malo naturaliter remurmurans Ibi con
sciencia formidine tremendi iudicii
detestando peccata percellens Adhuc si
ad unionem cum corpore mentem convertimus
pignoris nos recepisse dona vide
mus Admirari enim possumus multitu
dinis incarnacionum eius pro eo quod ille
qui nobis corpus et animam mirabiliter
coniunxit propter delicta multiplicia quibus
iram ipsius meruimus eadem coniunctionem
non dissolvit nam cuius peccando
meruimus dissolvi ipse tamen pius
unione servavit ut reconciliari sibi spi
ritualiter valeamus Stultus ergo est
qui tam visceroseum et pium dominum non
diligit et ad retributorem opulentis
simum amandum non consurgit Omnis
siquidem creatura homini dicit Ama
deum Unde augustinus x libro confessio
num Celum et terra et omnia que in eis
sunt Ecce undique michi dicunt ut te
amem nec cessant dicere omnibus ut sint
inexcusabiles Hec ille. Universitas
siquidem creaturarum quod bona ondit
creatorem esse optimum et ideo amore
dignissimum quia vero creature sunt
dona dei et beneficia propter hominem
creatura omnia ipsum sollicitat ad a
mandum deum naturale e enim ut benefi
ciatus amet benefactorem quod
eciam e reperire in brutis quia secundum se
necam Canes amant benefactores
suos verendum e racionalibus qui tot
stipati beneficiis deum non amant
ymmo in tedium pro infelici amore car
nali veniunt siquidem mali ho
mines et iniusti sunt lapidibus duriores
nam illi guttis aque cadentis as
sidue cavantur Isti per assidua et con
tinua dei beneficia minime compunguntur
Illi atteruntur. Isti amplius indures
cunt Amemus igitur deum ex debito ser
viamus ei ex conducto ut denarium
retribucionis celestis accipere mereamur

Sequitur Cum sero autem factum esset
dicit dominus vinee procuratori suo voca
operarios et redde illis mercedem sua
hoc est secundum Rabanum Cum dies totius
mundi ad vesperam consumacionis inclina
ta esset incipiens a novissimis usque
ad primos quod fecit dei filius qui
procurator hic dicitur eo quod in eius sa
lutem procuravit dum prius latronem
quam petrum in paradysum introduxit Luce
penultimo hodie inquit mecum eris
in paradyso Cum ergo venissent qui circa
undecimam horam venerant conformati
corpori claritatis xpisti secundum glosam inter
linearem acceperunt et ipsi singulos
denarios quia eandem eternitatem
cum hiis qui ab inicio mundi vocati sunt
Ubi argumentum elicitur quod unum est premi
um centrale omnium electorum quia idem
deus venientes autem primi murmura
bant adversus patrem familias id est
admirabantur de gloria gencium di
centes hii novissimi una hora fecerunt
et pares eos nobis fecisti qui por
tavimus pondus diei et estus. Ubi
notandum quod hec littera de murmure pri
mo potest intelligi de murmure fidelium iudeorum
primum enim vite eterne non solum accipitur
pro premio gracie inpenditur que est quedam
disposicio ad premium glorie Videntes
ergo iudei sic dicitur in actibus apostolorum quod
gentiles erant purificati in gracia qui
erant conversi ad dominum et ipsi diu labo
raverunt invidebant eis et secum presse
bant dicentes hii novissimi una ho
ra fecerunt Ergo non potest intelligi istam
miracionem iudeorum de tanta gloria gen
tilium et de tanta bonitate in remuneracione
sectorum novi testamenti Sed primus sensus
magis consonat littere sequenti potest
autem hic recipi istud documentum. Nemo
debet scandalizari ex eo quod deus alium
minus laborantem vel sustinentem
quam ipse magis vel tantum perficere nec
dum quantum de quadam inequalitate
arguere sicut hic quidam leguntur dixisse hii
novissimi una hora fecerunt et pares
nobis fecisti qui portavimus pondus

diei et estus nullus enim homo de lege
communi scit mensuram meriti sui et alterius
et ideo non debet invehi contra deum si
tantum dat vel amplius minus laboranti
quam sibi magis laboranti quia deus non at
tendit sic quantitatem laboris sicut apti
tudinem caritatis possidetur regnum
dei de tempore ordinacionis Ad autem
in fine Item nullum hominis ex condigno non
meretur regnum eternum quia illud infinitum
istud finitum. Infiniti autem ad
finitum nulla est proporcio secundum boecium ter
cio de consolacione Et ideo unusquisque
debet sufficere quod sibi fiunt ex alto mi
sericorditer concessum preterea deus nulli
est obnoxius ad benefaciendum sed
in omnibus liberaliter et non ex aliquo de
bito igitur si plus illi quam isti dat deus
nullus debet murmurare contra deum vel
ad ostendendum quod est murmur invidie et
de isto secundum unum intellectum accipi potest id
accipientes murmurabant adversus pa
trem familias Hii novissimi una
hora fecerunt et pares nobis fecisti
Est eciam murmur superbie de quo
luce vii videns phariseus qui voca
verat eum ait intra se dicens hic si
esset propheta sciret utique que et qualis est
que tangit eum quia peccatrix est
Est preterea murmur avaricie de quo iohannis
xii. ubi iudas legitur dixisse quare hoc
unguentum non est venditum trecentis
denariis Est adhuc murmur impa
ciencie de quo numeri xi. Ortum est murmur
populi quasi dolencium pro labore contra
dominum Est adhuc murmur sane consciencie
quando aliquis remurmurat contra id
quod sibi precipitur vel ad quod compellitur
quia est contra deum vel ipsius preceptum
et hoc signatum est per murmur asine prophete
balaam in sapiencia arguentem de quo
numeri xxii. ubi dicitur Et aperuit dominus
os asine et locuta est quid feci tibi
cur me percutis. Invenitur eciam mur
mur contra deum et contra proximum Contra
deum vero fit interdum de infirmitate et
istud est stultum ipsum utilior frequencius
est homini infirmitas quam sanitas

Unde i vitis patrum legitur. Nam cum quidam
peteret a quodam heremita ut acciana sa-
naret respondit. Fili tibi necessaria
corporis habere ut enim tormenta viciis
ita anime langores purificant castigacionibus. Utique fit murmur contra deum
de paupertate et id est fatuum cum sancti pau-
peres spiritu electos ad regnum celorum iuxta
id Jacobi secundo. Nonne deus elegit pauperes
in hoc mundo divites in fide et heredes regni.
Utique fit eciam murmur contra dominum de acer-
vel operis imperfectitate vel dispensatione
distemperie et id eciam censetur stultum
melius enim novit dominus quidquid ex-
pediat homini quam homo quid expedi-
at sibi ipsi. Sed diceret aliquis non est
mirandum quod aliquis contra deum murmuret
nam sancti de prosperitate malorum et ad-
versitate bonorum leguntur multum murmuras-
se. Ecce enim Job xxi scribitur. Quare
via impiorum prosperatur bene est omnibus
qui prevaricantur et inique agunt et in
psalmo legitur. Mei autem pene moti
sunt pedes quia zelavi super iniquos
pacem peccatorum videns. Et Abakuc
primo dicitur. Quare respicis contempto-
res et taces conculcante impio iustio-
rem se. Et in psalmo ponitur. Usquequo
peccatores gloriabuntur. Et Malachie ul-
timo. Vanus est omnis qui servit deo et
quod emolimentum qui custodivimus pre-
cepta eius. Ad quod dicendum. Non scilicet non
murmurant ut dominum de suo regimine meo
quod mali prosperantur et boni cruciantur ar-
guant sed potius admirantur de multi-
tudine miseracionum dei quod paciencer
malos sustinet et temporibus licet sint mali
ex sua largitate bona mundi vel tempora-
lia concedit fidelis quippe et prudens me-
dicus desperato egroto universa que
appetit concedit egro vero de cuius salu-
te spes habetur multa negat. Bonis
propicius que malis concedit iratus
non est igitur murmurandum de successu
prospero malorum et adversitate bonorum
nam aut malis male succedit et hoc
nullus miratur. Si vero prospere vide
inquit propheta impium super exaltatum
sicut cedrus libani transivi et ecce non
erat quesivi et non est inventus locus
eius. Si vero bonis succedunt adversa non
est signum odii sed amoris ipso in Apoca-
lipsi dicente. Ego quos arguo dili-
go quicquid ergo nobis accidit dicamus
in omni eventu. Sequitur. At ille respondens
uni illorum dixit uni respondendo respondet
omnibus iuxta illud Marci xiii. Quod uni di-
co omnibus dico quia una et equalis erat
omnibus murmurandi occasio. Amice
inquit perfidi sis sic exceptionem et si non opera-
cionem non facio tibi iniuriam si istis
reddo premium equale tibi pro mea immo
dando tibi quod promisi pro mea iusti-
ciam. Ergo tolle quod tuum est et vade
id est cessa a murmuracione. Nonne ex de-
nario convenisti mecum id est nonne pro vita
eterna promisisti servare decalogum
tolle quod tuum est id est penam eternam
quam meruisti propter decalogi contemptum
et vade in ignem eternum. Et sic exponitur
de malo murmurante et primo dicitur ad
obstinatos. Secundo potest dici primo ad eos
qui non fuerunt pertinaces et tunc expo-
situr. Tolle quod tuum est id est quod meru-
isti et vade in regnum dei. Volo autem
et hinc novissimo id est populo gentili nu-
per converso dare id est premium vite eterne
sicut tibi quia id est qui est liber potest dare
multis et paucis nec debet reprehendi
si dat multis ex sua libertate ergo
si do istis sicut tibi conqueri non de-
bes. An non licet michi quod volo
facere ubi interlinearis. Gratia et mea
est ut coequalis sit tibi Judeo po-
pulus gentilis. Ex quo loco in-
telligendo de malo murmurante ac-
cipitur istud documentum. Invidus in-
pensam vel censam proximo suo gra-
ciam sibi reputat irrogatam iniuriam
contra quod dominus dixit. Amice non
facio tibi iniuriam. Invidus enim colligit
de vitibus spinas et de ficubus tribu-
los quia alieno profectu quo letari
debet tabescit et aliena leticia que
crescere potest deficit. Unde poeta. Invidus
alterius rebus macrescit opimis. Item

invidus ex bonis alti collatis fit deti
or et sic contingit quod ipse de sanitate alio
rum infirmatur et de vita moritur. Nec mirum
quoniam sic diligentibus deum omnia cooperantur
in bonum Ita invidis omnia cooperantur
in malum Unde de odore bono quo de
alii vivunt ipse moritur Exemplum in odore un
genti effusi de quo iudas murmura
uit Johannis xii. Invidus enim tam gravi
peste corruptus est quod ei redolen
tia feteat et fetentia redoleant dul
cia sunt amara et dulcia amara propter
quod invidi dicunt bono malum et
malo bonum ponunt tenebras lucem
et lucem tenebras ysaie v. radix autem
huius est quod invidus alterius gratiam in
pensam sibi reputat Propter hoc irroga
tam iniuria quod cum alia vicia uni
bono tantum opponuntur ut incontinen
tie continentia ebrietati sobrietas
Invidia vero omni bono opponitur
Ideo de omni bono altius torquetur
Hoc est igitur signum certissimum quo dya
bolus suos cognoscit ipsa scilicet invidia
sic et christus suos esse approbat in hiis
et dilectione In hoc inquit cognoscent
omnes quia discipuli mei estis si
dilectionem habueritis ad invicem Ac contra
rius potest dicere discipulis dyabolus
In hoc cognoscent omnes quia discipuli
mei estis si invidiam habueritis ad invi
cem Et hoc ideo est ut ait Augustinus in libro
de doctrina christiana Invidia vicium est dya
bolicum quo solus dyabolus est reus
et inexplicabiliter reus non enim dyabo
lo dicetur ut dampnetur adulterium commi
sisti furtum fecisti villam alienam
rapuisti sed homini tantum invidisti ra
dix itaque pessima est invidia et ge
nitrix mala ex qua iste perverse fi
lie oriuntur videlicet odium quod est velle
malum alicui et nolle bonum Detrac
tio cuius est bona aliorum denigrare
conculcare minuere vel tegere susurri
um cuius est inter amicos vel fratres semina
re discordia De pravatio cuius est bona
alterius pervertere aut innovari Ingratitu
do cuius est beneficiis de gratias non agere

Oppressio cuius est bonum alterius lacerare.
Inventio mali cuius est ad invenire no
vum genus peccati Invidencia cuius est
bonos successus alterius nolle videre
Et tu quam gravis est pestis et dyabolo
propria invidia per quam mors intravit
in orbem terrarum Sapientie ii. Quare abi
cientes omnem invidiam et emulacionem
efficiamini discipuli christi per amorem ut sic
ubi christus est in dextera dei sedens dominus
et magister noster illic et ministri eius sive
discipuli per dona mereantur Subdit
An oculus nequam est quia ego bonus sum
quasi dicat nunquid benignitas mea
est causa tue nequicie quasi dicat non
Dicitur autem vocat secundum interlineare
glo. intencionem qua de pravatum inten
debant invidia plenam Et secundum
glo. vere iudei pravam intencionem
habebant quia prohibebant apostolos
loqui gentibus ut salvi fierent Et
concludens inquit Sic erunt novissimi
primi et primi novissimi Sic enim in corona
non est principium neque finis Ita inter sanctos
conventum ad tempus in illo seculo nemo dicitur
novissimus Aut sic erunt novissimi
primi quantum ad gressum regni ut
latro petrum precessit Aut sic novis
simi in oculis suis primi sunt in oculis
dei Unde i. Regum xv. dominus dicit ad david
Nonne cum esses parvulus in oculis tuis
caput in tribubus israel factus es Aut sic
Novissimi iudicio hominum sunt quandoque
primi iudicio dei quia deus non attendit
quantum sed ex quanto Exemplum hoc aut loco spali
quod dicit dominus An oculus tuus nequam
est quia ego bonus sum accipitur peni
tentium documentum scilicet dei benignitas ad
penitendum et amandum ipsum et non
ad provocandum vel irritandum temptandum
debet inducere non enim quia bonus est
deus homo debet esse nequam nam non
ideo deus homo factus est ut quis liberius
peccet sed ut citius a peccato resurgat
nec deus vult esse tam misericors ut
quis sub spe venie aut multitudine
misericordie sue quia pro homine natus
quia pro eo crucifixus iam non se

provocet qui sic deus est summe misericors
iustus et ideo oportet ut iustus mi
serat iuste. Quare si quis benig
nitate dei aut bonitatem extendens
nequam efficiatur obstupescat eius dis
trictam iusticiam que irremediabiliter
malos punit. Certe quippe licet sit
benignus esset deus primum angelum
cum angelis qui sibi adheserant
propter peccatum superbie irremediabiliter dampnauit de celo cum ait Christus Luc. x.
Videbam sathanam quasi fulgur cade
tem de celo. Si ergo angelis peccanti
bus non pepercit non parcet uti
que hominibus peccantibus. Si primum hominem
propter esum pomi vetiti de paradyso
eiecit et dampnationi exposuit non par
cet furibus et adulteris et aliis ho
minibus scelestis sic tamen durissimam
semper tamen equam vindictam propter
peccatum primorum parentum in homines exercuit
ut nullus deum patrem placare posset
nisi filius de summis celorum ad yma
descendens et mortem tandem subiens
temporalem humanum genus captiuis absol
ueret et ideo patri reconciliaret iuxta
quod apostolus ait ad Romanos viii. De
deo patre inquiens. Qui proprio filio non
pepercit non parcet utique cuilibet
benignitate sua et misericordia ab
utenti. Unde Bernardus super cantica. Qui
non parcit filio nunquid parcet figmento
nequid parcit suo si deus est sicut
et est benignus nunquid ob hoc mala
aliquis liberius possit operari. Sed
revera qui toto mundo non pepercit
octo hominibus exceptis pro eo quod omnis
caro corrumpat viam non par
cet utique homini singulari. Quare Job
pavebat iusticiam altissimi licet ipsum
esse benignum minime dubitaret in
quiens cuius vix paruam stillam ser
monis audierimus quis poterit to
nitruum magnitudinis eius intueri
ubi per tonitruum intelligitur terribilis
adventus maiestatis eius vel sententia
danda in extremo iudicio. Stilla vero
sermonis intelligitur presens iusticia. Quare
ne homines stulti dei benignitate di
et misericordia abutantur comminatur deus ipsis multi
pliciter in scripturis. Et primo per Ysaie
ait ultionem capiam et non resistet mi
chi homo. Et deutro. xxxii. Si arri
puerit iudicium manus mea reddam
ultionem hostibus meis et hiis qui oderunt
me retribuam inebriabo sagittas
meas sanguine et gladius meus de
vorabit carnes i. carnaliter viventes.
Item per Job xix. comminatur districtum iudi
cium inquiens. Fugite a facie gladii
quia ultor iniquitatum gladius est. Et
per ysaiam xiii. Ululate quia prope est
dies domini. Et iterum. Ecce dies domini veniet
crudelis et indignatione plenus et
ire furoris. Et per ieremiam. xlvi. Dies ille
domini dies ultionis ut sumat vindic
tam de inimicis suis. Et per ezechielem
xiii. prope est dies occisionis. Et per so
phoniam. Magnus dies domini et terri
bilis valde in diversis quoque locis sacre
scripture comminatur deus districtam iusticiam
ut attendant homines quod dei benignitas
ad penitendum vel amandum ipsum et non
provocandum vel irritandum quempiam
debet inducere. Ac ideo dum tempus est vi
tatur homo dei misericordia racionabiliter ut
non extendendo cum origene qui deputatur
Ser attendendo dei districtam iusti
ciam misericordiam insistendo cum iusticia
salutem consequatur. Subdit Christus in fine
huius lectionis. Multi enim sunt vocati
pauci electi. Multi quippe sunt vocati
ad fidem unius dei quia omnes homines
sed pauci in fide electi quia soli illi qui
sunt fidem Christi. Vel sic. Multi sunt vo
cati scilicet christianam ad penitentiam sed tamen pauci
in penitencia bene ordinati perseuerant ut
salventur. Ex quo fine accipitur istud
documentum ultimum. Quamvis multi ymo
omnes sunt vocati ad eternam salutem pau
ci tamen inter huiusmodi vocatos sunt vocati
quod sic ostenditur nam dei unigenitus
qui universalis est mediator non pro
uno sed pro omnibus liberandis venit

nec aliquem a misericordia sua aut
salute excepit eo quod non secundum visionem
oculorum iudicauit nec secundum auditum aure-
um audiuit apud quem etiam non est accep-
cio personarum sed in omni gente qui timet
deum acceptus est illi prout legitur in ac-
tibus apostolorum Omnes quippe vocauit
et in omnem terram parauit ubi suum direxit
ut nemo excusacionem ob hoc pretenderet
quod apostolorum christi ad ipsum predicacio specia-
liter non peruenit Si namque papa faciat
constitucionem rome et ipsam publicat
statim post duos menses ligat ob
hoc presumit aliquis pretendere ignoranciam
quia non est necesse cum constitucio solepniter
promulgatur singulorum auribus ipsam in-
culcari de positiuo prelatorum tantum precipio Ita
non fuit nec est necesse quod christi predicacio
aut apostolorum seu predicatorum singulis
singulariter inculcetur Sonuit enim christus
in medio mundi in medio autem secundum Geome-
tras omnes linee concurrunt Sonuerunt
Apostoli rome ubi est caput mundi ubi
fuit tunc monarchia sonuerunt preterea
voces apostolorum per orientem et alias partes
mundi ita quod principalia loca et ca-
pitalia poterat si volebat christum esse
dei filium et saluatorem mundi cognouisse
Cum ergo non congnouerit ipsorum desi-
die est attribuendum qui se ad habendum
fidem christi prout poterant minime prepa-
bant. Nec mirandum est si pauci sunt
saluandi comparacione eorum qui sunt dap-
nandi Vilium enim semper maior est mul-
titudo quam preciosorum ut ferri et plumbi
quam auri et argenti et lapidum communium
quam gemmarum et ciprium quam gemmarum
quam cedrorum vel palmarum quid enim mi-
rum est si multi dapnantur et pauci sal-
uantur nam ut scribitur Ecclesiastes primo Stul-
torum est infinitus numerus Aut quid mirum
si pauci ad deum perueniunt Nam qualiter
plurimi venient qui peruenire non curant
quid mirum quod pauci saluantur nam fa-
cilius est intrare per latam quam per angustam
portam Ideo quod hac porta angusta
que ducit ad vitam intrare contendamus

ut salutem eternam consequi valeamus
Quam nobis prestare dignetur dei filius
per secula benedictus Amen

16 Cum turba multa conueniret
et de ciuitatibus properarent ad
ihesum luce viii. Secundum Crisostomum
exiit qui ubique est non localiter sed per
incarnacionem et pannicium propinquior
nobis factus est hec ipse Exiit quia de
inuisibilitate patris mundo visibilis ap-
paruit qui seminat Seminauit enim
legem naturalem in mente cuiuslibet
hominis sic est quod tibi non vis alijs
ne feceris et quod tibi vis fac alijs
seminauit per angelos reuelaciones
per moysen legem scriptam et prohibi-
ciones per prophetas promissiones et comina-
ciones Sed ex post exiit per se ipsum
seminare legem ewangelicam nec
cessat eam seminare in cordibus hominum
qui etiam cum turba multa conueniret
et de ciuitatibus ad ipsum properarent
dixit eis per similitudinem Exiit qui se-
minat seminare semen suum Certus ad
recipiendum semen se disponentes ut
fructum debitum afferrent ubi quod
dicit ewangelista de ciuitatibus propera-
bant ad ihesum accipitur istud documentum
In ciuitatibus communiter sunt plures quam a-
libi iniquitates et vanitates et ob hoc
a talibus iniquitatibus et vanitatibus
qui saluari desiderat est saltem
mentem recedendum Pro quo indicatur
illud Ieremie xlviii. Relinquite ciuita-
tes et habitate in petra que videlicet
est christus secundum apostolum In ciuitatibus
etenim inueniuntur frequenter conspiracio
coniuracio tradicio aut contradiccio Unde
propheta Vidi iniquitatem et contradiccionem
in ciuitate In ciuitatibus plura quam in
villis occurrunt ad videndum ad delectan-
dum ad fruendum ad delectandum ad fruen-
dum hinc in eis propter diuersitatem
capitum oritur diuersitas sensuum hic
propter ociositatem et panis habundanciam
luxuria frequentatur et ne deteriora con-
tingant prostibula sustinentur et omnes

sentina vicior i eis sequent inveniu
Et quamvis iocundus sit fruc habitac
simul i unu quia tame rara e va uni
tas mauitatib eo q xpus non est
vinces membra eor s forsitan de
vanitate sepius gremunt ideipm
non mir q plura mala i illis qm
alibi gmittut². Et du semiat .i. doc
trinam indifferent spargit aliud ce
cidit secus viam .i. sup cor duru
per errores vagum prolasciuias at
tritu per carnales affeccones et sug
gestiones demonu r varijs temp
tacionib vicior admodu vie expo
situm et conculcabile frequencia car
nalium delectacoi r volucres celi
.i. demones comederut illud qui
dicut² volucres sive ppt aerem in
habitacom quia p aera discurrut
sive ppt natam celestem quia celesti
nature sive spualis sut sive pp ter
velocitatez admalu quia adhoc
sp intendut dequibus hic dicit q
comederut id .i. sua suggestione
rapuerut r fructu impedierut
Ex quo assumit² istud docu tu
Datum e noce occulto di iudicio
hominib audientib vba dei vt vi
dentes non videant r ne audie
tes salui fiant. Unde btus Greg
s° moraliu tractans illud Job Ex
extende paululu manu tua sic
ait Valde nond est quia ferendi vi
res nc ipe s attribuit qui contra
auctore om supbit scit namqz qd
qdlibz age exse non sufficiat quia
nc psemetipm i eo quod e spus
existit r aliquib interponit Sa
thane voluntas semp iniqua est
s nuqm potestas iniusta q a se
metipo voluntate habz s a dno po
testatez quod eni ipe face inique
appetit hoc de9 fieri non nisi iuste
pmittit. Unde bene in libro Regu
d². Spus dni malus irruebat in
saul. Ecce unus idemqz spus et dns
appellat² r malus. dom p licentiam
ptatis iuste malus autem p deside-
riu voluntatis sue iniuste. Hec ille.
Ex quo pz quod formidari no debz
dyabolus ab omib qm nil nisi pmis
sus valet s de9 potius est formi
dand9 cui adversum iusti iudicij etia
iniusta voluntas dyaboli servit quia
ergo iustu e vt qui amplius mira
tur qm creatore delectant² q videtes
ea p que moveri debebant ad ama
dum deu non videant et audientes
vba salutis ppt affectom terrenoru
i quib corda figut non intelligat
Unde btus Gregori9 s° moraliu trac
tans id Job Circuivi terram r pam
bulavi eam sic inquit Non tu sic
lasse s pambulasse se asseit quia
inimicz nequaqm que temptat velo
cit deserit s vbi molle cor i venit
Ibi pedem misere psuasionis figit
Sequit² Et aliud cecidit sup petra
ide cor dur et aridu r natum aruit
quia non habuit humorem In corde ei
duro adhorani nascat gine copuncto
cu vba salutis homo audit s statim
arescat quia vbu pdicacoins sine
humore gre di non proficit. Ex quo
elicit² istud documetu Signu e mor
tis etne si quis vbu di audit s in
btute vbi no afficiat² et sic se habet
q quasi nuq audivissz Unde Gre
gorius sup ezechielez Omelia
.xv. Sicut enim vite despat² qui lag
wente stomacho alimeta no retiz
sic etne mort piculu formidare
debz qui vba vite id est alimenta
iusticie i memoia non tenet. Et id
ibidem sup ezechielez Ome .x. sic
ait Multi sequt et abipa lectone
ieiuni sut multi voce pdicacois
audiut s pt9 vocem vacui rece
dut quor vent comedit et visca
non replent² quia r si mente intel
lcm sacri vbi pcipiut obliviscendo
que audierit hec in corde interius
non reperiunt. Hec ille. Ex quo pz q
illi duri sut corde qui vbum di au
diut et modicu vel q'i nichil afficiut²
ymo non pponut face quod dicitur

et obl'r no radicat' in eis v'bu dei p'bo
nu p'positum nam quamuis cu vel bu
destricte c'minatois audiut' c'pug
unt' statim tame irruente t'bula'oe
aut p'secucone immete vel tempta
cone occurrente arescut' et p' impa
ciam deficiut et desolantur Subd'
Et aliud cecidit int' spinas .i. i corda
diuiciar ambicone et sollicitudinib'
ear lacerata ac curis t'palib' p aua
riciam dedita et simul exorte spine
.i. multiplicate diuicie suffocauert
illud .i. impediuert fructu p'dicaco
occupando mete' vt in ea profice
non poss' profectus spualis ¶ Ex quo
accipit' istud documetu diuicie et
honores spine sut' et punctiones iudi
cande p'z q'm sicut spine suis punc
tionibus corpus laniat et cruentat
ac turpem et fedum i oculis hom' red
dit. Sic amor et ambicio diuiciarum
et honor cogitacionu suar puncoibus
curis et sollicitudinibus que sit spes
acquirendi ac amor p'dendi et solli
citudo c'suandi aiar lacerat et
cu eis' ad p'cm p'trahut et inflicto
vulne' cruentant Unde Cris'. Que
admod' spina vndiq' detinent pungit
eu' qui detinet Ita et s'clar'ia vnde
cu'q' detineant' concestant eu' qui c'
stringit et fonet. Hec ill'. Vel diuicie di
cut' spine q' pungut anima i mudo
i iudicio et i inferno In mudo siquid'
occurrit punctura laboris i acquisicone
timor' i poss'oe et dolor' i amissioe
In iudicio puncto mete' afficiet' qndo
dicet' auar' spoliatorib' p'donibus
et furib' oppressoib' et ea ex quibus
elemosine fieri debebat vel poterat
detentatoib' Esuriui et non dedist'
michi bibere que erit penalis tam
quod dicant montib' cadete sup' nos
et collib' cooperite nos In inferno aut'
spine diuiciar et honor p'pter abvsu
pungent aiar p'petuo cruciatu eo q'
eis pat' ignis quo peccat' aiam i
cessabilit' coburit' Bona .i. cor bonu et
donatu de ortum fecit fructu cetuplu

Terra aut' bona s'cdm Bedam est elector
c'scia que c'mendat' i semen libenter
accipit et receptu int' adu'sa et prospa
constant' vsq' ad fructus c'suat Aliud
aut fecit fructu cetesimu aliud sexa
gesimu et aliud tricesimu q'm iuxta
tres status elector quidam s't incipie
tes qui proferut fructu tamq'm t'ra
bona eo q' heant fidem t'nitatis cu'
implecone decalogi Alii proficientes
sut' proferentes fructu sexagesimu eo
q' non t'm habent fidem t'ntat' s' etia
exhibent sex opa mie p'fti vo sunt
tamq' t'ra optima que profert fruc
tum cetesimu eo q' habent duplice
p'fecom s'uantes legis veter' p'cepta
et ewangelii c'silia ¶ Ex quo recolli
gendo p'ora accip' istud documetu
Quamuis semen v'bi di de se sit fecu
dum multipliciter t'n reddit' infruc
tuosum p'z na' iuxta expositam pa
bolam tres p'tes seminis p'eut et una
t'n saluat' Unde Theophilus vide
q'm mali sut' plurim et pauci saluat'
quarta em p's seminis saluata inveit'
Ex quo p'z quod exemplo xpi p'di
cator v'bi dei a p'dicacone cessare no
deb' licet videat inde paucos p'fice
habent em plerq' p'dicatores impe
dimeta p'pter que int'd' proficere
no p'nt vn' b'tus Greg'. xxvii. mora
liu tractans id Iob Que lustrant
circta p'cuitu sic inquit Cu paul'
ad Thess'. ii. vellet' retentus est
dicens volum venire ad vos ego q'
dem semel et iteru s' impediuit me
sathanas. Et s'bdit Neq' em p'se
metipm impedire p'ias sathan t'i
ti ap'li potuit s' occulta dispensa'oe
di du ad alios vellet accede ii' va
let eis a quib' recede no poterat
aptius prodess'. Hec ille. Ex quo p'z
q' t'pis c'gruitas requit' ad docen
dum. Unde b'tus Gg'. xxx. moraliu
sic ait Neq' cuncti t'pa doctrine fiat
c'grua Na plerq' dictor virtus
p'dit' si i tempestiue p'feat' sepe
vero et quod leuius dicit' conuenti

tpis ggruentis animat. Et subdit Il
le ergo scit recte dice qui et ordinate
nouit tace quid enim prodest eo tpe
rastrete corripe quo alienata mente
no pt alie vba pcipe sz et semetipm
vix valet tollerare furentem quippe q
p intencom corripit qsi ei qui no sen
tiat plagas vbo inponit Et idem ibi
dem. xxx. tractans id Circumspiciat mo
tes pastue sic ondens quomo pdica
tor i serme vbi di desiciat vel pficit
sic inquit Sepe doctoi vbu xpi gra
tribuitur auditor et sepe pter au
ditois culpam subtrahit smo doc
tois Et post aliqua subdit ppt au
ditor reprobacom bonis etia doc
toibus smo subtrahit sic pezechie
lem dnt isrl dr linguam tuam fa
ciam adhere palato tuo reis mut
Et itm subdit Aliqn smo pdicatois
ppt vtrosqz subthit ppt vtrosqz da
sic paulo aput Cor dina reuela
tone dicit. Noli time sz loque quia
pplus multus e michi in hac ciuite
ppt vtrosqz subthit sic hely sacdos
i pma filior ggnouit acom et dig
nam increpacoms no exauit vocem
profectu futurum esset vt i mortis sup
plicium i istos reatus fla flagiti et illu
pena silencii multaret Hec ipe Sb
dit ewangelista hec dicens de semetipso
exclamabat vt faceret audientes at
tentos qui habet aures audiendi au
diat quod ideo dixit qr multi habent
aures sz audire dedignant vel non
curant clamabat aute i signum desi
derii salutis animar vt qui hnt aures
corpis sic audirent vt vba mentalr
perpent i papiendo ope adimplerent
Ex quo accipit istud documentum
pdicator loquendo vba di et qsi tu
bam voce suam exaltando no aliud
debz intende nisi salutem animaru
non e enim alia causa quare ds fcus
e homo vt nisi homo pdicom obnoxi
us saluaret et tanta est dignitas
homis vt omnia que fca st sibi quo
dammo deseruire videntur Respice enim

mundi vniuersum et conside si i eo aliq
natura adhuc sine terminum suu dirigit vt
obsequiis tuis famulet et tue vti
litati deseruiat quis aut istud instituit
nisi ds Sz ad creatus e homo nisi
ad laudandum deu et eo fruendum ad
et omnia corporalia pedibus suis sut sb
iecta nisi vt se puentu tanto bene
ficio intelligens ipm solum amaret
et ipi soli intendet ac ideo cu finis e
acoms homis est vita etna ad hoc
potissime debz intende vt animas de
ore leuiathan qntu e sibi possibile ex
trahat i xpo lucrifaciat vt sic nutus
a volutate i intencione dm qui p salute
homi e mortuus non discordet. Ptea
cu anima sm Bnhardum sup cantica
smone. lxxxi. no ad ymagine tm di
sz ad similitudine facta e et ideo opz
ymagine cu ymagine conuenire vt
modo suo sit capax ymaginis increa
te Quare tota sit pdicator intento
vt reformet ymagine di i homie sup
sepcone bestie viciatam Item anima
vt ait Bnhardus sup cantica smone.
lxxxii. cara e vita avita simplex a
simplici inmortalis ab inmortali vt no
longe sit a sumo gdu vbi esse id qd
viue est i quo salus stat beus i solus
potens rex regu dns dnancium Hic
Demqz xpus si ppu sanguine effu
dit ob salutem animar magnitudo re
depcois attestat pciositate redepti
quare in zelo salutis animar nichil
terenu cpari vel adequari pt et pi
culo animar nichil e detestabilius
aut pey stolidi sut qui salutem ppa
ppipedit pro qua tam dire di filius
ccauit i i cruce moriens occubuit
Sequit Interogabat aut eu discipuli
sz vt ingrim que esz hec pabola
Ex quo accipit istud documetu
Auditores magistror no debent e
rubesce sup his que audiut i non
intelligut introgare na i xpus qui
omnia sciuit i medio doctor in templo
inventus e audiens i itrogans. Luc.
ii. hunc pita Introga maiores tu

os et dicent tibi Nec mir(um) e(st) vt ait
hugo de s(an)c(t)o victore in suo dydascalon
prudens auditor omnes libent(er) audit
omnia legit no(n) scripturam no(n) p(er)sona(m)
non doctrinam spernit ab omnib(us) i(n)diffen
ter quod sibi deest et quod de esse
videt querit non q(uan)tu(m) sciat s(ed) q(uan)t(um)
ignorat (con)sid(er)at Hec i(lle) Tu igit(ur) si vis
i(n) sciendo profice nullam scia(m) nisi
reprobatam vilem estimes a ne(m)i(n)e
disc(er)e erubescas et cum sciam adep
tus fueris ceteros non (con)tempnas Alio
q(u)i (quia) scia inflat quo plus videar
profic(er)e plus deficis et q(uan)to mag(is)
armatus tanto si timore dei no(n) ha
bue(ris) plus nocebis scevissima e(ni)m
ait Seneca i(n)iusticia habens arma
Sequit(ur) quib(us) ip(s)e dixit vobis sc(ilicet)
a(n)i(m)e illu(m)i(n)atis et sp(irit)ualib(us) a(m)icis da
tu(m) e(st) nosse misteriu(m) regni .i. intel
ligencia(m) scripturar(um) de quo regno dicit(ur)
Math. xxi. Auferet(ur) a vobis regnu(m)
dei ceteris aut(em) i(n) parabolis id est i(n) similitu
dinib(us) co(n)gruis vt videntes .i. se vi
dere putantes non videant de quib(us)
ysaie. xlii. Quis cecus nisi servus
meus inquid ergo vt videntes fo(r)is
h(uma)nam l(itte)ra(m) non videant intus diui(nita)tem ocu
lo fidei et audientes v(er)bu(m) p(re)dicacionis
mee exterius non intelligant sp(irit)ualit(er)
interius p(ro) volu(n)tatis adimplecio(n)e s(e)c(undu)m
i(llu)d ysaie vi. Exceca cor p(o)p(u)li huius et
aures eius aggrava (et) oculos ei(us) clau
de (et) cet(era) p(re)dicacio non aut(em) imp(er)acio.
Nam nulli deus manu(m) atterit n(is)i aliq(ui)s
deserit nisi deserat Itaq(ue) cu(m) tu(m) seme(n)
quod cadit intra bona h(oc) e(st) homines
moralit(er) bonu(m) (et) optima h(oc) e(st) p(er) g(ra)
ciam stabiliti retinentes i(n) memoria
fructum bone op(er)acionis afferant i(n)
paciencia sc(ilicet) expectacionis p(re)mio
ru(m) sic agricola pacient(er) expectat
fructu(m) terre sic corda v(est)ra disponat
vt p(er) v(er)bu(m) dei illu(m)i(n)ati r(ec)te agere et
salutar(iter) et(er)nalit(er) valeat. Quod nob(is)
p(re)stare dign(et)ur xp(istu)s p(er) s(e)c(u)la b(e)n(e)dict(u)s Ame(n)

17 a Assu(m)psit ih(esu)s
xii discip(u)los suos secreto Luce

xviii p(ro)videns vt ait b(eatu)s Greg(orius) in
omel(ia) D(omi)n(u)s ac redemptor n(oste)r ex passio(n)e
sua discipulor(um) a(n)i(m)os p(er)turbandos p(re)
dixit eis longe ante et passionis sue
penam p(re)dixit (et) resurrexionem vt cu(m) vi
derent eu(m) mortuu(m) resurrectur(um) mi
me dubitaret. Unde vt ip(s)os i(n) fide
firmaret assu(m)psit eos secreto non
vt passim dicenda sunt misteria scrip
turar(um) s(ed) plana p(o)p(u)lo alta vero disci
pulis erant p(re)ferenda Et ait illis Ecce
ascendi(mus) i(e)r(oso)l(y)ma(m) que ad l(ite)r(am) erat i(n) mo(n)
tanis et (con)su(m)mabunt(ur) o(mn)ia que scrip
ta sunt de filio ho(m)i(n)is Cui co(n)cordat
illud quod h(abe)t(ur) Luc(e) vltimo Necesse
est impleri omnia q(ue) scripta sunt de me
in lege (et) i(n) p(ro)phet(is) (et) i(n) ps(al)mis p(er) quod co(n)
funduntur heretici qui dixerunt xp(istu)m
contraria docuisse legi (et) p(ro)phet(is) et aliu(m)
deu(m) veteris testamenti aliu(m) novi esse
dicent credend(um) Ext(ra)h(itu)r aute(m) ubi dicit(ur)
Assu(m)psit (et) c(etera) secreto accipit(ur) istud docu
mentu(m) Doctis alta rudibus plana
sunt p(ro)ponenda h(abe)t(ur) (et) v(er)o (con)temptus in
dura(n)t aut desp(er)antis scripturar(um) misteria
sunt abscondenda p(ri)ma p(ar)s p(ro)bat(ur) aut
toritate b(ea)ti Gregorii xvii. libro mo(ra)liu(m)
ca(pitu)lo xi. qui ait Ut auditores rudes
non inundacione sciencie s(ed) moderata p(re)
dicacionis distillacione foveant(ur) ligat
deus aquas i(n) nubibus vt non erupat
pariter deorsum quia doctor p(re)dicacio(nem)
temp(er)at vt auditor(um) infirmitas docto
rum voce nutrita convalescat et ali
quibus inp(ro)port(uni)s subdit plerumq(ue) si au
ditor(um) cor v(er)bi in mensitate corrump(it)ur
lingwa docencium indiscrecionis pena
mulctat(ur) Hec i(lle) Unde scriptu(m) est Si
quis apperueit cysternam et foderit
et non operuerit eam cecideritq(ue) bos
vel asinus i(n) eam d(omi)n(u)s cysterne reddet pre
ciu(m) iumentor(um) (quia) nimir(um) si quis alta co
ram illis qui ea no(n) capiunt loquit(ur)
(et) h(oc) ip(s)o scandalizat corda auditoru(m)
de lapsum eor(um) occasionalit(er) esse co(n)
vincit(ur) ap(er)ienda e(st) itaq(ue) cysterna quia
coram p(ar)vulis mentib(us) tegenda e(st) alta
sci(enti)a ne unde cor ad alta tollit(ur) inde

infirmitas auditorum ad yma dilabatur
hinc apostolus ait Non potui vobis loqui
quasi spiritualibus sed quasi carnalibus tamquam
parvulis in christo lac potum vobis dedi non
escam hinc beatus Gregorius in pastorali capitulo
xv. sic inquid Cum rector se predicator
se ad loquendum preparat sub quanto cau
tele studio loquatur attendat ne si
inordinate ad loquendum rapiatur er
roris vulnere corda audiencium feriantur
Ex quo potest accipi quod omnes er
rorum hereticorum modernorum licet plures causas
habuit initii has tamen hec fuit pre
cipua quia ea quibus scandalizari
potuit propter plus sive propter arrogantiam
sive quendam ostentacionem inconsulte
et odium aliorum predicabat Hii enim dum
sapientes et in opinionibus singulares
videri querebant virtutis compagem
absciderunt iuxta illud vitate quod habetur
in marco loquentis Habetis sal et pacem habe
te in vobis per salem enim ubi sapiencia
designatur hinc apostolus ad romanos
scribens docet Non plus sapere quam
2 oportet sed sapere ad sobrietatem Secunda vero
pars probatur auctoritate Sompnium sirac
xij. prophetas qui ait Vidi ego viro ecclesiastico
et prudens atque intelligens multas in
pietates in ea que vocatur domus domini
esse cognovit et non solum multas sed
etiam fortes et que optime prepararent iusti
ciam et item doctorum rabie professi ut acci
piant precium iudicio et omnia pro
muneribus faciat pauperes devitet
in portis et audire contempnant ta
ceat et in tempore ne det sanctum canibus et
mittat margaritas ante porcos xj.
q. iij. Videbis ergo induratis cor
de frustra predicatur nisi de celo
detur oportunitas arguendi ut si deus
immiserit flagella scilicet gwerram
vel famem aut pestilenciam tunc eam
debet increpare et dicere ipsi asscri
bere. xxiij. q. iiij. Non potest. Deinde
seriatim ordinem passionis sue pronunc
ciat dicens Tradent enim et illudent
et flagellabunt et conspuent et postquam
flagellaverint occident eum tercia die
resurget. Traditus enim erat christus Iudeis 1
a discipulo a iudeis poncio pylato et
item a pylato traditus voluntati iu
deorum ut patet per dictum a discipulo illusus
fuit in principis sacerdotum pretorio dicen
tibus blasphemiis prophetiza nobis
christe quis est qui percussit. Illusus etiam 2
fuit coram pylato ubi alba veste erat
indutus flagellatus in toto corpore
iuxta illud Iohannis xviij. Tunc apprehendit
pylatus ihesum et flagellavit eum
Conspurtus iuxta quod in persona sua 3
predixerat ysaias faciem meam non
averti ab increpantibus in me ysaie
l. de quo etiam sibilla tyburtina
predixit dabunt alapas deo manibus
incestis et in vultu sacro exspuent
venenata sputa dabit vero ad ver
bera simpliciter dorsum et colaphos
accipiens tacebit ad sitim fel et ace
tum dabunt et suspendent eum in ligno
tercia die resurget. Licet autem passio
christi corporaliter preterierit in nonnullis ta
men personis renovatur. Traditur 1
enim a symoniacis et usurariis peio
ribus Iuda, nam ille male mercatus
pecuniam male acquisitam in templo
proiecit, divites pecuniam tradens sanguinem
iustum quod symoniaci et usu
rarii non faciunt quia vix aut numquam
usuras in toto restituunt. Illuditur 2
ab ypocritis de quibus prima petri
iij. In novissimis diebus venient
illusores iuxta proprias concupiscentias ambu
lantes. Flagellatur a tyrannis qui 3
sanctam ecclesiam et personas ecclesiasticas
persecuntur non attento quod dicit scrip
tura Qui tangit vos tangit pu
pillam oculi mei. Conspuitur a blas 4
phemiis qui dei paciam qua pati
malos et eos in maliciis prosperari
permittit ascribunt viribus propriis aut
errore fidei et sic ponunt tenebras lucem
Et ipsi nichil horum intellexerunt. Primo
propter hoc quia quem maxime videre desi
derabant eius mortem audire non
poterant. Secundo quia quem non solum
hominem innocentem sed verum deum cre

debant vix posse moi putabant
Tercio qr parabolice sic co(n)sweuerat
eu loqui putabant Et erat v(er)bum ist(ud)
absconditu(m) ab eis et non intellige
bant que dicebant scz p(ro)p(ter) p(er)uam in
dustria Ex quo passu accipitur
sc(un)d(u)m documentu(m) homines scelerati
et p(re)sertim heretici xp(istu)m multipli(citer) deho
norant quidam em eu(m) contdut eo q(uod) iu(s)
ti qui sunt membra sua ab h(ui)us qui eos
amare deberent m(er)cedum trucidant Iux(ta)
illud Luc(e) x Tradent (vos) a parentib(us) et f(rat)ribus
et morte afficient ex vobis Quidam
derident s(ecundu)m illud Job xii deridetur
iusti simplicitas ve tamen eis irriso
ribus s(an)c(t)or(um) nam dictum sunt vt h(ab)et(ur)
Sap(ientie) v Hii sunt quos aliqu(a)n(do) habuim(us)
in derisum et i(n) similitudine improperii
nos insensati estimabam(us) vitam
eorum insana et fine sine honore Ecce
quo computati sunt inter filios dei et inter
filios dei et inter s(an)c(t)os sors illor(um) est
non solu(m) aute(m) in vita futura derisio
iustor(um) vl(ti)o(n)e(m) recipiet s(ed) etiam qu(an)
q(ue) in p(rese)nti puniunt(ur) adeo p(ro)ut p(ate)z de pue
ris qui deriserunt Heliseum dicentes
ascende calue q(uonia)m p(er) vrsos venientes
de saltu fuerunt lacerati Nu(m). xlii.
quarti Regu(m) ii. Alii xp(istu)m flagellant
quia bonis datis adeo ip(su)m impug
nant Aut quia iustos cu(m) rapina co(n)
ciliant vel odio in rebus aut aut fa
ma p(er)secuti Alii conspiciunt xp(istu)m eo
q(uod) v(er)itate audita a catholicis docto
ribus v(er)tunt in mendacium vel deri(sionem)
Adhuc xp(istu)s tradit(ur) gentibus q(ua)n(do)
regimine ecc(lesi)e tradit(ur) gentilit(er) seu male
viuentib(us) Et nimirum quicumq(ue) reges
vel potentes ep(iscop)i aut p(re)lati indignis
et vite male hominib(us) committunt regi
mina eccl(es)iar(um) vel promouent ad illas
non carent implicato pacto inito cu(m)
demonib(us) q(ui)a eni(m) dicit du(m) promouent
indignos Ecce demones non p(o)t(eri)s o
ues xp(ist)i deuorare liberius nisi pas
tor datus fuit negligens et remissus
et qui no(n) curabit quidquam de oui
bus s(ed) se pascet Illudit(ur) xp(istu)s cu(m)
p(o)p(u)lus eruditione et bono p(re)sidenti

ex fraudat De h(ui)us B(er)nhard(us) in quoda(m)
sermone Non tibi videt(ur) g(ra)uiorem ab
eo xp(istu)s sustinere p(er)secucionem qui sug
gestione maligna exemplo p(er)nicioso
scandali occasione ab eo p(er)uertit a(n)i(m)as
quas redemit quemadmodu(m) qui sag
winem illum fudit Et Greg(orius) in pastorali
Qui in conspectu p(o)p(u)li male viuit q(ua)ntum
in illo e(st) eu(m) a quo attendit(ur) occidit O
quot sunt vtriusq(ue) status homines q(ui)
pernicioso vite exemplo multas a(n)i(m)as
in dapnacionem etiam pertraxerunt nec de
h(oc) aliqua consci(enti)a remordent(ur) Flagel
lat(ur) xp(istu)s du(m) p(o)p(u)lus angariis violen
ciis et iniuriis opprimit(ur) de quo in p(er)so(n)a
xp(istu)s conqueritur Fui flagellatus to
die et vltima non in tota vita opprimentes
Sz reuera sceptrum oppressor(is) (con)minat(ur) Ve
qui p(re)daris quia p(re)daberis Occidit(ur)
xp(istu)s cu(m) fides p(er)uerso dogmate corru(m)
pit(ur) p(er) fidem em vt ait Ap(osto)lus xp(istu)s
habitat in cordib(us) n(ost)ris Sz habitare non
p(otes)t vbi sana non est fides Sc(riptu)m est
aut cum appropinquaret Iericho cecus
quidam sedebat secus viam medi
cans qui quatuor h(abe)nt in comoditates
cecitatem quo m(od)o ad sensum debilitez
quo ad motu(m) q(ui)a sedebat errore q(uo)
ad locum q(ui)a secus viam paupertatem
quo ad vita(m) quia mendicans et sig
nificat peccatorem qui p(re)mit(ur) cecitate ma
licie iuxta illud Ysaie xlii Quis cecus
nisi s(er)uus meus sc(ilicet) homo peccator
sentit(ur) sessione pigricie quo eni(m) q(uo)d
vult facit s(ed) aliquod id e(st) a quo superat(ur)
e(st) et vinctus e(st) faciend(um) impellitur
Vn(de) Boecius in libro (con)solacionis non
facit quod optat d(omi)n(u)s p(ro)p(ri)e iniquus
Et Aug(ustinus) ait voluntariu(m) sibi militem
eligit xp(istu)s coactu(m) v(er)o angionatur
dyabolus Et hinc venit q(uod) mali de
lectant(ur) cu(m) male fecerint et exultant
in rebus pessimis Abducat(ur) devia(m) de
culpe Iuxta illud Sap(ienti)e v Erraui(mus) a
via v(er)itatis opprimit(ur) mendacitate spi(ri)
tualis miserie Vnde in p(er)sona delin
quen(tium) ait p(ro)ph(et)a in ps(alm)o Adiuua nos d(eu)s
salutaris n(oste)r et p(ro)p(ter) nos d(eu)s salutaris

nr̄ xpē propt honorem nominis tui libera nos
etc. quia pauperes facti sumus nimis quis
est enim paupior nisi peccator qui nichil
habet nisi peccatum quod nichil est et ad
nichilum hominem deducat. Et cum audisset
turbam pretereuntem interrogauit quid hoc
esset .i. quis esset principalis in illa turba
qui enim visu carebat xpm cognoscere
corporaliter non poterat igitur inter-
rogabat quid hoc esset. Sic illi qui pec-
catis sunt cecati debent instrui de xpo
per legem dei scientes certa fide confitentes
tantes. Ex quo elicitur istud documentum
ad xpm verum lumen et dei filium cognoscen-
dum modis omnibus aspirare debe-
mus. Ipse enim vt ait augustinus in libro de
ciuitate medicamentum est non sano et gla
pro lux est tenebrato habitatio des
to quo sicut Richardus in quodam sermone
contempletur in eterna et per suam beatitudine fruemur
mur videntes eum in omnibus creaturis ha-
bentes eum in nobis ipsis et quod hiis
omnibus ineffabiliter iocundius sit atque bea-
tius ipsam quoque cognoscentes in semetipsa
ipsa trinitatem hec ille. Cognoscitur autem
xpus aliquando per opus aliquando per essentiam
quasi medium per creaturam vel per signa a-
liquando per facierum per opus scilicet quando cog-
noscitur. Vnde Sapientie xiii. dicitur A mag-
nitudine speciei et creature cognoscibi-
liter poterit horum creator videri a pulchri-
tudine eius pulchritudo Vnde cum sit me-
no de pulchritudine solis lune et stella-
rum Sapientie iiii Adiungitur si horum spe-
cie delectati deos putauerunt sciant quanto
do hiis delectabilior et speciosior est
a bonitate et dulcedine eorum eius boni-
tas et dulcedo. Quare in inspiciendo crea-
turas haurite et gustate quoniam suauis
est dominus licet autem sit ex operibus suis
minus cognoscibilis dominus vanitas tamen
et voluptas hominum excecauit homines
vt hec considerare nesciant ad salutem.
Vnde dominus per ysaiam inquit Cytara et ly-
ra et tympanum in conuiuiis vestris et
opus dei non respicitis nec opera ma-
nuum suarum consideratis. Cognoscitur etiam
do per vestigium magnum enim et admira-
bile vestigium est deitatis de celo ad terram
dei filium deo patri per omnia in diuinitate coequa-
lem velle descendere et humanitate assumere
de et humanitatem assumere. Cum enim simi-
lis factus sit nobis quis nisi stultus non
ducatur in notitiam sui similis cum nec
vnquam similia contemplare potuit nec va-
lebit presertim cum similitudo sit causa
dilectionis. Cognoscitur per vocem sermo enim
eius potestate plenus est. Nam imperat
demonibus et mari et obediunt ei vox eius
dulcis est nam adhuc in mortalitate ipso
existente numquam locutus est homo vt hic
homo de testimonio eorum qui missi fue-
rant ad capiendum eum sentite igitur in
domino dulcedinem qui dixit peccatrici
adultere. Nemo te condempnauit nec ego
te condempnabo. Magdalene plangenti
Dimissa sunt ei peccata multa quia dilexit
multum latroni sero confitenti hodie me-
cum eris in paradyso. Et dum murmurasset
sic pharizei quia cum publicanis et peccatori-
bus manducaret dixit Non veni
vocare iustos sed peccatores quanto igitur ergo
nos sumus et dampnatione digni qui hac
dulcedine propter cordis duritiem ad pe-
nitenciam non flectimur. Preterea cognosci-
tur xpus per signa illa de quibus zacha-
rias ait zacharie xiii Quid sunt iste
plage in manibus tuis. Hec reuera sunt
sunt signa de quibus Augustinus in libro de
contemplatione xpi capitulo xxviii. Vulnera
domini mei ihesu xpi plena sunt misericordia ple-
na pietate plena dulcedine plena
caritate foderunt manus eius et pedes
et lancea latus eius perforauerunt per has
rimas licet michi gustare quam suauis
est dominus meus quoniam reuera suauis et mi-
tis et multe misericordie omnibus inuocantibus
eum in veritate hec ille. Qui igitur hec sig-
fixerit corde assiduus et deuote legunt
xpm quoniam bonus et suauis est cognos-
cunt. Sed in hiis dilectores seculi legere
non dignantur et hoc ideo quia vt ait
Augustinus libro super euangelio questione xlviii.
Specialius sunt pati xpm pro dilecto-
ribus seculi quam dilectores seculi ad xpm
reuerti. Item cognoscitur xpus per faciem

rsic cognoscit' abbas Unde apostolus ii
Cor. xiii. Nunc cognosco sic et cognitus
sum Et Aug^9 sup Johez simone cen
tesimo secundo visione dequa dicitur e vide
bimus eum sicuti est non e vite huius
sed future queramus ergo deum cognoscere
nam ipso attestante hec e vita eterna
cognoscere te deum patrem et quem misisti
Jhesum xpm. Ve enim erit hominibus qui de
um in presenti cognoscere parvipendunt cum
enim ipsum cognoscere sit vita eterna
ab ipso cognoscendo removeri perpetuo
e perpetua miseria. Sequitur dixerunt
autem ei scilicet compacientes eius miserie
quod ihesus nazarenus transiret dice
bat enim nazarenus quia in nazareth
e conceptus et nutritus et clamauit
scilicet non tantum clamore exteriori sed etiam in
teriori sicut illud ps. Clamaui in toto corde
meo ihesu fili david miserere mei Crisostomus
super locum ad hunc cecum sic ait Quis te do
cuit O homo non perlegisti libros prophetalibus
libus Unde igitur nosti lucidre in
di nisi quia vere dominus illuminat cecos
hic. Et qui preibant increpabant eum
scilicet clamantem ut taceret per quod datur
intelligi quod tumultus carnalium vicio
rum et malarum societatum impendit con
ceptum boni desiderii et turbant
affectum sancte cogitacionum Ipse vero
multo magis clamabat fili david
miserere mei ubi admemoriam reduci
tur genus suum davidica misericordiam et
dignitatem ut ipsum facilius ad mi
sericordiam inclinare allegans propria
miseriam Inde quod dixit miserere
mei. Ex quo accipitur istud do
cumentum ubi multum e de miseria opus
est magna misericordia. Misericordia enim
ut ait Greg. in moralibus a misero cor
de vocata est et oblivior omnes nos
cum multum miseri simus misericor
dia indigemus considerantes etenim cui
bet ex nobis quid sit occurrit ei
homo nudus et pauper miser et misera
bilis homo dolens erubescens quod
nudus sit plorans quod natus sit
murmurans quod homo natus de muliere

repletur multis miseriis. Utem ta
ceam quod formatus homo sit de
pulvere de luto de cinere conceptus in pru
ritu carnis in fervore libidinis in luto
luxurie formatus de terra conceptus in
culpa natus ad penam placitum et mi
seriam Sufficiat sententia Bernhardi qua
ponit in quodam simone sic inquiens
Generalis e humano generi miseria triplex
si diligenter advertimus nam et faciles
sumus ad seducendum debiles ad operan
dum et fragiles ad distinguendum si discernere
volumus inter bonum et malum decipimur
si temptamus facere bonum deficimus.
si conamur resistere malo deicimur
et superamur. Hec ille. Quare fuit opus
magna misericordia dei per quam consolaretur
in omni tribulacione et angustia quia re
misit deum non unam sed multas in
et sic propheta cantabo prima enim eius
fuit una de qua inquit Bernhardus
in quodam simone quod a multis
peccatis me in hoc seculo custodivit quis ei
non videat quod sic in multa cecidi sed
et alia potius cecidisse peccata nisi omnipo
tentis pietas confirmasset fateor et fa
tebor quod nisi dominus adiuvit me paulo
minus cecidissem in omne peccatum. Secunda mea
Erat misericordia tua super me domine quo
modo potius explicare simone quam be
nigna quam liberalis quam gratuita fuit
ego peccabam et tu dissimulabas
non continebam a secularibus et tu a
verberibus abstinebas prolongebam
ego multo tempore iniquitatem meam et
tu domine pietatem tuam videbas sed quid
prodesset expectacio nisi sequeretur pe
nitudo cumulus esset dampnacionis di
cente domino hec fecisti et tacui Tercia
quia visitavit cor meum et mutavit ut
amara fierent que male dulcia prius
erant. Quarta quod penitentem misericor
diter suscepisti Quinta quod continendi
deinceps et emendacius vivendi
prestitisti virtutem ne recidivum paterer
et esset novissimus error peior priore.
Sexta vero et septima quia minus
bone conversacionis indulges et spem

obtinendi quem donas homini indigno et
peccatori de tua tociens experta boni[te]
usque ad celestia expanda presumere h ille
cum ex[o] nos v[t] videmus miseria excec
amur in manu Nam in epla ad nepo
cianum ait Ieronimus Non memini me le
gisse mala mortuum qui libenter opa
pietatis exercuit h ei multos intercesso
res et impossibile e preces multorum non
exaudiri Stans autem ihesus iussit illum
adduci ad se quia cum secundum iohannem
cum cecus sedebat sequi non poterat
stat dominus et vocari eum iubet in hoc osten
des suam benignam maiestatem ut haberet
occasionem ipsum sanandi propter suam
confessionem ubi argumentum elicitur contra
principes prelatos et potentes qui
stare nolunt cum audiunt pauperes lo
quentes nec vocare eos dignantur ut
faciant eis iusticiam et audiret queri
monias eorum de quibus ysaias inquit
pupillo non iudicant et causa vi
due non ingreditur ad illos et cetera cum appropin
quasset interrogavit eum dicens quid
vis ut faciam tibi quasi dicat non sa
no invitos h volutarios Nec peccata
dimitto nisi ad saluandum pro ut
e eis possibile dispositis ubi tolli[tur]
documentum Nec deus saluabit ho[minem]
sine homine nec homo sine deo sal
uus esse potest Istud sub aliis verbis
ponit Augustinus inquiens Qui cre
auit te sine te non saluabit te si
ne te Pro isto documento inducitur
illud quod ponit Augustinus in libro de dis
ciplina xiana sic inquiens Nullum
credimus ad salutem nisi deo invitan
te redire nullum invitatum salutem
nisi deo auxiliante operari nullum non
orantem auxilium promereri nullum
voluntate dei perire h promissum h ipse
patet ergo quod et si homo per libertatem
arbitrii potest cadere non tamen sine gra
tia dei resurgere nec bonum sine deo o
perari Unde Augustinus in libro l omeliarum
omelia xviij Cum coronat deus
merita tua non coronat nisi dona sua
Et xpus ait Sine me nichil po

testis facere patet eciam quod mali non possunt con
quiri quod non habent graciam dei vel quod
non saluatur quoniam sic quis fenestram
apperuerit sol intrabit si vero clauserit
non intrabit Sic si quis pulsauit pro
gratia obtinebit si vero neglexerit quod eam
non obtineat de sidie sue aut duro
cordi suo imputabit Sequitur At ille
dixit domine ut videam lumen Ecce dis
creta peticio non aurum non argentum vel
aliquod temporale h lumen spirituale et cor
porale per quod instruimur quod magis de spi
ritualibus et celestibus quam temporalibus que tamen
sentit velud umbra e curandum Eli
citur eciam istud principaliter documentum
lumen vere fidei et gracie dei est omnibus
rebus temporalibus diviciis potestatibus
honoribus et deliciis preponendum patet sic
Nam cum secundum Augustinum super psalmum xx
xj. Opus fidei est dileccio quia di
leccio vacare non potest nisi ut mali ni
chil operetur et quid potest boni operetur
quid enim facit dileccio declina a ma
lo et fac bonum Hec ipse Cum igitur
vera et viva fides sit caritate informata
xpa autem caritas unit nos deo et ex
ipsa fide iustus vivat constat quod non
est vita sine fide vera Vita autem
preponi omnibus temporalibus quis dubitat
Ex quo patet quod fides verorum xanorum
fulcitur dileccione non tyrannide Unde
Augustinus in libro ad sixtum Certa media
fides que per dileccionem operatur e xano
rum non demoniorum nam demones
credunt et contremiscunt h nunquam dili
gunt Nam si non crederent Non dicerent
Tu es filius dei si autem diligerent quid
nobis et tibi h ille Qui igitur credendo
tyrannizat et humanum sanguinem velut
iumentorum effundit sacra polluunt sacri
legia in personas et res ecclesiasticas committ
unt habet fidem demonum non xa
norum At ihesus dixit ei Respice fides
tua te saluum fecit non ad saluandum
eum manum apposuit h solo verbo vi
sum ei dedit et totum illum sanauit
Ipse enim e de quo per prophetam dicitur
dixit et facta sunt et confestim vidit ma

dei potencie nichil resiste pt. Et obh[c]
inter vbu di et ho[m] nichil mediabat po
tuit aute iste textus vti vbo Job xl[o]
vltimo Auditu auris audiui te nu[n]c at
oculus meus videt te Nam p[ri]us te tu
sentem audiui s[ed] iam video quia tu
es saluator mundi et sequebat[ur] eum
magnificans deu[m] quod fuit signu[m] p
fte curatonis i anima i corpe bene ant
magnificabat eu[m] Nam magnus dns
et magna vtus ei[us] Et omnis plebs vt
vidit dedit laudem do glorificando po
tentiam ei[us] et gratulando de sanitate
ceci h[oc] eni debe[n]ficiis nobis collat[is]
ds sibi retinet vt sit illi soli gloia no
bis autem vtilitas s[ecundu]m [i]d ysaie xlii[o]
Gloriam meam alteri non dabo ¶ Ex quo
assumit istud docu[men]ti laus et gloria de
bet[ur] soli do pz sic. Nam tu nil hab[et]
homo boni nisi accepit a do a quo
datu[m] optimu[m] et omne donu[m] pfctm n[on]
sine eo quis pt aliquid boni facere
tostat quod quidquid facit bonum
vel vtile ds p illu[m] p[ri]ncipalit[er] facit q[ui]
eu[m] tre dicat sicut e carpentarii domu[m]
fecit non carpentarius sic nil boni
q[ua]ntu[m] admittim[us] nisi ab illo descedat
auxiliu[m] quod hom[in]i cooper[atur] nec aliqs
sit moralis bo[nus] nisi a primo bono
a datore sumo qui fons est bonitat[is]
quare laudandus e q[ui] creator e[st] Ca
s[ecundu]m Aug[ustinum] xi. de ciuitate dei ca[pitulo] xxi
Tria sciends sut de creatura quis eam
fecit p quid fecit quare fecit Si ergo
querit quis fecit deus est si p que
dixit fiat et fca sut si quare fecit
quia bonus est cu[m] ds de bonitate
sua nobis dona gmcat recognoscere
debem[us] dona sua n[on] inflari debem[us]
de nris opibus laude huana Nam
s[ecundu]m Senecam Epla xl p[ri]a Quid stul
tius est q[uam] i homie aliena laudare
quid eo de mentius qui ea mirat[ur] q[ue]
ad aliu[m] protinus trasferri pnt. Hinc
Jeronim[us] ad Nepotianu[m] Caue ne offe
sam dei populor[um] laude qrutes Q[ui]
q[ua]m laus multos fallit multos i[n]fa
tuat ne dum qui eam querit s[ed] et

illos qui fugiunt. Vnde Jeo[nimus] i epla
plures h[oc] ipo placet cupiut q[uia] place
gtempnut et mire i mod[um] cum laus
deuitat[ur] appetit[ur] Oima igit[ur] si que s[unt]
in nobis bona ad deum solum re
feram[us] vt mercedem non momenta
neam ab homib[us] s[ed] eternam accipiam[us]
Qua nobis pstare digne[tur] ds lauda
bilis et gloriosus p secula bndcs am[en]

18 Ductus e ihus
In desertu m[a]t[thei] iiij. Baptizato
xpo et testimonio dei pris
sco quo dixit h[ic] e filius meus dilcus
spu[s] xpo no[n] inuitus s[ed] volutarie et pro
posito cont[ra] dyabolu[m] pugnandi duct[us]
e ihus i desertum vt videl[icet] s[ecundu]m Greg[orium]
i omel illuc eu[m] sus spus duceret
vbi hunc ad temptandu[m] spus malig
nus inueniret. Vbi statim accip[it]
ystud documetu Qnto plus mund[um]
deserit[ur] p homine[m] tanto acrius a dya
bolo impugna[tur] quod cosidans Sa
piens Eccli s[ecun]do inquit ffili accedens ad
s[er]uitutem dei ppara aiam tua ad tepta
tonem Pro isto documeto inducitur
i[d] Gregory omel i[i]a vbi ait plerqz
qui plus in cotemplacone rapitur
contingit vt amplius i teptacoe
rapia[tur] Et idem xxiiij moraliu sic
inquit hostis n[oste]r q[ua]nto magis nos
sibi rebellare cospicit tanto aplius
impugnare contendit eos eni pul
sare negligit quos quieto iure se
possidere sentit non e tame ipe
temptator timedus. Nam s[ecundu]m Aug[ustinum]
sup ps lx. Tantum admittit dya
bolus temptare q[ua]ntu[m] t[ibi] prodest vt
excreais vt probers vt quiete nescie
bas a te ipo inuenias. Et Ambro[sius]
i quadam Epla temptamenta tua
si a te respicias gtudia sut si ad
bellatorem fortissimu ludus et v
bra certamis Idem prosper de vocacoe
genciu[m] Ad magna vtilit[ate]z fidelium
maria e cosuda certaciu vt non
supbiat scitas du[m] pulsat i[n]firmitas
Et ibi Ideoqz non debet teptat[us]
i bello defice q[ui]a s[ecundu]m Aplm fidelis

deus est qui non patiet temptari
sup id quod ho pt ꝫ faciet cu tep
tacone profectu. Nam licet vt ait Bn
sup cantica simone. xxxix. pt mini
tus excitare temptacone motu inte
tame est si volueris dare aut negare
consensum. Adbraz ait. Indesertu ductus
e q e int ierlez et iericho distans scdm
magrm hystoriar p duo miliaria iericho
vbi quidam homo legit incidisse in
latrones Sz ad quid a spu sco ductus
nisi vt temptaret a dyabolo non vt
dyabolus temptaret deu qr ipm tep
tare non potuit nisi ipse pmitteret
Vnde Cris9 sup mt. Ad homines vadit
dyabolus vt temptet eos qm aut
ad v'sus xpm dyabolus ire no po
tuit ido cotra dyabolu xpus pressit
Ex cuius dicto accipit istud docu tertiu
Nemo pt sine teptacombus esse sup
terram Nullus em vt ait leo papa
hac fragili carne circumdatus et in isto
mortis corpe costitutus etiam qui
multu valde profecit ita ia de sua
pfectione securus sit vt ab omni se ille
tebraz piculo credat alienu nam
licet donet scis gra diuina cottidianas
victoria non tame aufert materiam
dimicandi quia e zhc ipm deuina pro
tegentis e Et aliquibus interpositis
subdit Nullis illecebris commoui Null'
cupiditatibus tytillari non e huius vi
te que tota temptacio e Et quia mi
nus vincat qui vinci abeadis non
verer superbu est de no peccandi facili
tate psume cu hc ipm psupsisse e
peccasse Et paucis itm interpositis
subdit Nemo se fallat nemo deci
piat nequaqm ita quisqz de cordis
sui puritate cofidat vt putet se nullis
temptaconu piculis subiacere cum
puigil ic temptator acrioribus eos
pulsat insidijs quos maxime vi
derit a pctis abstinere. Hec ille Et Greg
viij. moraliu. Nequaqm i hac vite
p exercitacom pctm deserit vt i eadem
iusticia i cotuisse maneat qr et si
iam a cordis habitaculo culpam
exitudo eliminat ipsa tam culpa q
expellit cogitacois inx foribus assi
dens vt se apiat pulsat. Hec greg.
Non e ergo sine temptacombus viue
sup terram qm sic nec mare flucti
bus ita nc vita homis carere pt tep
tacombus nc pt pax firma et solida ee
nisi i regione sua tot em vt ait Bnh'
temptacombus plena e vita nra vt
non i merito tota ipsa vita temptacio
debeat appellari Sequitur et cu ieiunas
ꝫ xl diebus et xl. noctibus postea esuriit
quod fecit ne scdm Criso sup men
suraz Ieiunans nc esuriens manifesta
retur ee deus Et scdm hylariu vt dyao
tribueret occasio temptandi osidera
uit em solitudine et ita xpm esse sn
adiutorio Item aptitudinem qr post
ieiuniu xpm debilez ee putabat Et
quia videbat eu esurire obhc ciaus
spabat ipm inclinari scdm ipm vic
tus tame fuit quia sapia vincit
malicia Ieiunat aute dns non in
digens ꝫ nos erudiens vt ieiuniu
scdm Ambrosium rem vtilem no solu do
ceret verbis ꝫ etia exemplis Et aliquibus
interpositis subdit Temptari se a
dyabolo dns pmittit vt i illo omnes vo
luptates vincere discemus. Hec ille
Omnipotens pietas filij di nri redep
toris iam curauit nos pdictam qui
ieiunauit xl. diebus et xl. noctibus
iam pelectuariu qm corpus suu et
sanguine in cena dedit discipulis
suis Iam psudorez qm sudor eius
factus est sicut gutte sanguinis de
currentis interram Iam pemplastru
qm facies sua alapis cesa fuit Ia
ppotom qm gustauit acetum cu
felle mixtum Iam pminucionez
qm clauis et lancea vulneratus fuit
optimus medicus qui diu'sis modis
sanat egrotos nec em est repire
infirmu que non sanet nisi p se de
spatu. In hoc aute qr xpus transiuit
i solitudine ieiunauit orauit vigi
lauit et in terra Iuda iacuit et dormi
uit ac humiliter et pacifice int des

ta pmansit thit istud doat Soli-
tudo ieiunium et corporis afflictio ac oro
disponit homines ad cordis puritate
et habendam sanctitatem de ieiunio Je-
iunium purgat mente sublevat spm car-
ne spui subiicit cor facit contritum et hu-
miliatum concupiscentie nebulas dispergit cas-
titatis vero lumine accendit Item Am-
brosius de helya et ieiunio Ieiuniu
e mors culpe excidium delictorum reme-
dium salutis radix gratie fundamentum
castitatis hoc gradu antequam cum helyas
ascendit Ite Jerom ad demetriadem
Jeiunium non solum perfecta virtus sed cete-
rarum virtutum fundamentum e et sanctifica-
tio pudicitia sine qua nemo videbit deum
Hec ipse Ex quo patet quod sobrietas e
necessaria ad habendam cordis puritatem
et habendam sanctitatem quis enim umquam
Xanorum ieiunando racionabiliter captus
e quis sobrius victus e temulentum
quippe aut incrassatum et dilatatum dya-
bolus familiariter aggreditur ubi aut
Jeiunium racionabile spiritum videt quasi
desperans de victoria pertimescit quapropter
sobrii estote et vigilate Sobrietas
quippe valet ad satisfactionem peccatis que
per voluptatem peccamus corporis ut eius
castigatione vitam emendemus valet
ad reprimendam lasciviam iuxta illud Ysidori
Caro luxuriatur raro non bene pasta
caro valet ad aliarum virtutum conservationem
sobrius enim e ad omne opus virtutis agi-
lior ad loquendum promptior ad devotionem pa-
ratior promptior in affectu valet ad habenda
sapientiam nam magis spiritum facit vigile
et subtilem et tenacem memoriam
valet ad aliorum edificationem nam ho-
mines videndo ea que sunt extius
ordinata presumunt et sic exemplar
edificationis recipiunt valet ad mu-
tum glorie nam quo plus nobis hic
de voluptate subtrahimus eo magis hic
spiritualibus et illic celestibus deliciis ha-
budamus de Jeiunio vero et oratione
ait Bernardus in sermone de quadra-
gesima Oratio virtutem impetrat
ieiunandi et ieiunium gratiam promeretur
orandi Jeiunium orationem roborat oro sancti-
ficat ieiunium et domino representat quid
enim nobis prodesset si relinqueretur in tra
quod absit sublevetur quasi pena quadam
orationis sed ne forte minus sufficiat alterum
necesse e ei sociare hoc ille ecce ieiunium
orationem ad habendum puritatem quadam con-
iunctione e coniunctum Sed quod solitudo sit uti-
lis servo dei sic patet ait enim Origenes
super leviticum Omelia xl. parte quarta quamdiu quis
permixtus e turbis et in multitudine fluc-
tuancium non vacat soli deo nec segre-
gatus e a vulgo non potest esse sanctus hec
ille De omnibus autem premissis ait Augustinus
fratres karissimi quantum possimus ociosis fabu-
lis et detractionibus et scurrilitatibus cautius
sine studeamus imponere et totis viribus
de impedimentis mundi istius fugiendo
aliquas horas querere in quibus pro sa-
lute anime nostre orationi vel lectioni stu-
deamus intendere igitur toto affectu et posse
tuo coneris imitari dominum ihesum in solitudine
in ieiunio et oratione et corporis afflictione dis-
creta de quo etiam scribitur quod erat
cum bestiis leonibus et aliis feris paci-
fice et angeli ministrabant ei In hoc
ergo discretionem quilibet humiliter conservari
et equanimiter tollerare eos qui ali-
quando sibi videntur irrationabiliter se habere
Hec ille Sequitur Et accedens scilicet ipse
humana Augustinus in sermone qui erat xl. annorum
in tali etate non sicut quidam dicunt quod
esset annus homo Jeronimus vero dicit quod illo
tempore non erant monachi nec heremite et
ergo non accessit ad eum in forma mo-
nachi aut heremite sed erant tunc temporis
viri sapientes qui exibant ad heremum
causa meditationis ut eo melius po-
sunt studere secundum ipsum Et sic dyabolus
illi forma apparuit quasi unus philosophus id e
sapiens habens xxxvi. annos vel xl. vel
modicum minus aut magis Ita quod accedens
temptator scilicet dyabolus qui propter offi-
cium usum et affectum que habet ad temp-
tandum temptator dicitur dixit ei si filius
dei es non quidem ad optimus purga-
tiam sed naturalis ponens subaudi quasi
diceret Ego sum naturalis philosophus et scio quod

noc tibi ieiunium dic ergo vt lapides
isti panes fiant. Secundum Ambrosium in
cepit vnde iam vicerat scilicet ipsum Adam
a gula cognouerat quippe filium dei
esse venturum sed venisse per infirmitatem
non putabat cogitauit enim apud se
dyabolus sic dicit Crisostomus si potest de
lapidibus facere panem tunc vere filius
dei est si autem non potest homo est. Hec.
Et hic temptator iste fuit de quo ysaias
dixit Quomodo cecidisti lucifer qui mane
oriebaris. Ex hoc loco accipitur istud
documentum Contra robustiorem hominem
validior dyabolus ad pugnandum
consurgit. Vnde beatus Gregorius in
moralium exponens istud verbum Et consilium
impiorum adimues. Consilium maligni
spiritus inerit vt hii quos quos [sic] fine
deo innocue in tranquillitate conspiciunt
vexati aduersitatibus ad voraginem cul
pe rapiant sed eorum consilii acumen
obstruitur quia pius conditor cum vir
tus flagella moderatur ne virtutem
pena transeat. Ex qua astuciam fortium
humana infirmitas excedat nisi enim om
nipotens deus cum viribus temptamenta
modificet nullus profecto esset qui
malignorum spirituum insidias non cor
ruens portet. Hec Gregorius. Item in libro
Collacionum patrum legitur non esse omnes
spiritus eiusdem ferocitatis ac desiderii
sed nec virtutis quidem fortitudinis ac
nequicie incipientibus quidem atque
infirmis non nisi infirmiores spiritus iccirco
comparantur. Et hiis nequiciis spiritalibus
superatis gradatim semper aduersus athletam
Christi robustior pugna succedit. Per quod
patet quod fortis spiritus fortem hominem impug
nat. Numquam tamen quantum vult sed quantum deus
sinit temptat. Vnde Hylarius. Omnipotens deus
mentes hominum in quocumque statu existunt
temptare iniquitati volentes malignos
spiritus non permittit sed maliciam eorum
restringit ne electi per nimiam tempta
cionem vexati obruantur et deficiant. Hec.
Quare vnusquisque in isto tanto se ple
nius auctori subiciat quanto robustio

res aduersarios et periculosiores temptacio
nes occurrere sibi sentit quid enim nos vt
ait Gregorius .xxxii. moralium nisi puluis
sumus quid vero ille nisi vnus de celesti
bus spiritibus quis ergo de propria virtute
audeat qui angelorum contra principem pul
uis pugnat. Sed quia super nos spirituum
conditor tremuit corpus assumpsit tre
mentem vel contra superbientem angelum
humilis puluis vincit dignum namque est
vt vincatur puluere qui fortem se credidit
despecto creatore vt superatus inueniatur
quod defecit elatus. Et sicut superbia
meruit deiectionem sic humilitas exaltari quatenus
terrenus et celestis spiritus erigendo se tha
lamum tolleret et terra humilis sine termino
super celos regnaret. Hec ille. Vere igitur
prudens fuimus dei non omni spiritui debet
credere nec statim spiritum sub ymagine
boni vel similitudine bonum reputare
sed probare spiritus si ex deo sunt et magis
sacre scripture quam racione propria contra insi
dias inimici duellare. Christus sic sapien
ter respondit vt nec se dei filium maligno
spiritui manifestaret nec temptatori assen
tiret sed ipsius versuciam scriptura sacra
confunderet. Vnde sequitur Qui respondens
dixit Scriptum est Non in solo pane vi
uit homo sed in omni verbo quod procedit
ex ore dei. Deutronomii .viii. quasi diceret dominus
licet esuriam tamen deus solo verbo potest esu
rientem saciare. Item tu suades de ci
bo corporali et non spirituali qui tamen me
lior est vnde tua persuasio magis est
temptacio quam compassio. Cum enim homo
constet ex corpore et anima indiget duplici
cibo carnali quantum ad corpus et spiritua
li quantum ad animam. Igitur quia tu persua
des de cibo corporis et non mentis temp
tator es nam plus est anima quam esca.
Vbi elicitur istud documentum. Contra temptaciones
dyaboli plus scriptura sacra quam racionibus
expugnandum. Nam secundum beatum Gregorium in
libro secundo moralium Sacra scriptura mentis
oculis nostris quoddam speculum opponitur
vt interna nostra facies in ipsa videatur.
Ibi etenim feda ibi pulchra nostra cognoscimus

ibi sentiu

ibi sentimus quantum profecimus. Ibi vi
demus quantum longe a perfectu distamus
Et subdit. Narrat autem gesta sanctorum et
ad imitacionem corda provocat infirmo
rum dum quod illorum victoria facta commemorat
contra viciorum prelia debilia nostra confirmat
fitque verbis illius ut eo minus mens
inter certamina trepidet quo ante se po
sitos tot virorum fortium triumphos videt
non numquam vero non solum nobis eorum virtu
tes seu profectus asserit sed etiam casus in
notescit ut etiam in victoria fortium quid
imitando accipere et rursus videamus
in lapsis quid timere. Et exemplificat de
Iob qui temptacione est auctus et de da
uid qui fuit temptacione prostratus
ut sanctorum persistencia spem nostram foueat
et casus ad cautelam humilitatis nos
attingat. Item Augustinus de doctrina christiana
capitulo ultimo Quidquid homo extra
didicerit si noxium est hic dampnatur si
est utile hic invenitur et cum ibi quisque
invenerit omnia que utiliter alibi didicit
multo habundancius hic invenire po
tuit. Hec ipse. Item idem de ciuitate dei libro
xi c. primo loquens de sacra scriptura dicit Hu
per omnium gencium literas omnia sibi genera
humanorum ingeniorum divina excellens
auctoritate subiecit. Et libro sedo de ci
uitate dei idem inquit Maior est huius
scripture auctoritas quam omnis humani ingenii perspi
cacitas. Item Hugo libro primo de anima
sic ait Nichil in hac vita dulcius nichil
avidius sumitur nichil ita ab amore mun
di mentem separat nichil sic animum contra
temptaciones roborat vel ita hominem
excitat et adiuvat ad omne opus et
ad omnem laborem sic studium sacre
scripture. Item Crisostomus super primo Math. xxii
parati sunt omnia sic inquit In scriptura
ignorans invenit quid discat con
tumax quid timeat laborans premia pu
sillanimis mediocres cibos que et
sibi pinguiorem non faciunt animam
mori tamen non permittunt. Hec ipse. Ac
ideo cum tanta virtus sit sacre scripture
contra omnia et specialiter dyaboli ma
chinamenta plus scripturis quam armis

est pugnandum. Subdit ewangelista tunc
scilicet postquam primo devictus est assumpsit
eum dyabolus in sanctam civitatem scilicet
ierusalem que secundum Rabanum sancta dicitur respectu
aliarum in quibus ydola colebantur
in ea autem erat templum et sancta sanctorum
et cultus id est seruitus dei ubi arguitur
christus. Ut sathanas fidelibus christi etiam
in locis sanctis insidiatur assumpsit itaque
id est recepit eum permanens secundum Glosam
similiter secundum Iohannem in monte excelsum
duxit eum permanentem non quod portas
sed eum et statuit eum super pynnaculum te
pli id est in loco ubi assedebant sacerdotes
predicantes populo quasi dicens vel in
nues non vis signa facere in deserto et
bene nam esset perditum ex quo signa
fiunt in erudicionem aliorum veni ergo os
dam tibi locum in quo potes predicare
verbum Et quia non dum es notus po
pulo mitte deorsum te et sic homines
videntes quod deus tecum talia signa faciat
audient te libenter et ipsorum habebis fa
uorem Scriptum est enim Angelis suis
mandavit de te ut custodiant te in
omnibus viis tuis ubi fallit quia
quod dictum est de membris inducit de capi
te. In manibus suis tollent te ne for
te offendas ad lapidem pedem tuum
quasi dicat mitte te deorsum. Nichil
enim mali habebis quia angeli custo
dient te ubi dicit Crisostomus Vere filius dei
angelorum portatur et si portatur manibus
angelorum non ut offendatur ad lapidem
sed propter honorem quia dominus. Ex hoc loco
accipitur istud documentum Angeli dati sunt
hominibus in custodiam in adiutorium et
tutelam quod cum secundum beatum Gregorium Omelia
xxxiiii. Superna id est civitas ex angelis
et hominibus constat ad quam tantum
credimus humanum genus ascendere quantos
illuc contingit electos angelos rema
nsisse sicut scriptum est Statuit terminos gen
cium iuxta numerum angelorum dei secundum ipsum per
fecto curam habent angeli de hominibus
ut eos custodiant et dirigantur quo
tenus ipsis in illa civitate coniungantur.
Unde Iohannes super Math. libro tercio

Magna dignitas animarum vt vna
queque habeat ab ortu natiuitatis in
custodiam sui angelum deputatum
Item Bernardus in sermone de angelis Be
nignus es domine qui non es contentus
nostra fragilitate mortem sed spiritus hominum cus
todiunt angelicam custodiam suppo̅is
Item idem in sermone quadragesime super
illud Angelis suis mandauit de te et cetera
Quantam tibi debet hoc verbum inferre
reuerenciam afferre deuocionem conferre
fiduciam pro presencia reuerenciam pro beni
uolencia deuocionem pro custodia fidu
ciam caute ergo ambula vbi sunt an
geli vt custodiant te in omnibus viis
tuis Hec ipse Quare cauenda est
corporum angelorum datorum nobis in custo
diam offensa in corpore quod oculis in
his est extendi quibus eos nouimus
oblectari hec autem placent eis que in
nobis inuenire delectantur hec autem
placent eis que in nobis inuenire de
lectant vt est sobrietas castitas pie
tas assiduus precibus gemitus animus
in celum suspensus vitas iusticia et
pax Consequenter sicut hic dicit Iohannes
falsas deceptus dyaboli sagittas christus
veri scripturarum frangit clipeis Unde se
quitur dicit illi ihesus rursum Secundum
Crisostomum Nichil motus vel indignatus
sed cum multa modestia Scriptum est
scilicet deutronomii vi Non temptabis dominum
deum tuum breuis refficitur responsio
quasi diceret Suggeris michi vt temptem
deum cum propheta possim descendere pedibus
ideo non acquiesco tibi quia scriptum est
Non temptabis dominum deum tuum In quibus
verbis dyaboli conatus elidens eum
se testatur et dominum Ex hoc loco ac
cipitur istud documentum Temptat
homo deum si habet quod faciat vnde sue
vel aliorum saluti consulere aut sibi vel
aliis cauere queat et non curat sed a deo
auxilium requirit Pro isto documento
inducitur illud quod scripsit Augustinus
libro xxi contra Faustum vbi dicit
Ad sanam doctrinam pertinet quod
homo dum habet quod faciat non debet
temptare dominum deum suum sed vbi defi
cit racio commendet se deo non temp
tando sed deuote confitendo Sic Abra
ham fecit qui dixit egypciis Saram
esse sororem non vxorem soror enim
erat quia filia fratris erat Genesis xii In
quo secundum Augustinum in questionibus ge
nesis ostenditur quod nemo debet temptare
dominum deum suum dum habet quod racionabili
consilio faciat Et subdit fecit quod
potuit deo commisit in quem sperauit nec
eum fides aut spes fefellit Si autem
interrogatus illam vxorem suam indica
ret duas res deo committeret et vitam
suam et vxoris pudiciciam Hec ille Ha
bentur verba in canone querit xxii
q ii Timuit enim infideli propter pulcri
tudinem vxoris et ideo dixit sororem
et verum erat quia gradus iste non
erat in lege prohibitus et non vxo
rem ne periret Sic machabei pug
nauerunt in sabbato ne temptare
dominum viderentur Unde legitur in Canone
Si nulla xxiii q viii Si nulla vr
get necessitas non solum quadrage
simali tempore sed omni tempore est a pugnis
abstinendum sed aut inevitabilis vrget
importunitas non quadragesimali
tempore pro defensione tam sua quam
patrie seu legum paternarum est bellorum
proculdubio preparacioni parcendum
ne videlicet deum videatur deum videatur
homo temptare si habet quod faciat
et sue ac illorum saluti consulere non pro
curat et sacre religionis detrimenta non
precauet Hec ibi Ex quo patet quod purga
cio ferri candentis vel aque feruen
tis non est admittenda Nam per ea
deus temptari videtur Quia vero
secundum Crisostomum super Matheum dyabolus ex hoc
secundo responso fuit victus transiit ad terciam
temptacionem Unde sequitur Iterum as
sumpsit quia ad summum superbie eum tollere
voluit et ostendit ei omnia regna mun
di et gloriam eorum Ubi dicit Crisostomus
ostendit ita non ipsa regna vel ciuitates
eorum vel aurum vel argentum sed partes
terre in quibus vnumquodque regnum vel ci

uitates eorum vel aurum vel argentum
sed partes terre in quibus vnumquodque regnum vel
ciuitas posita erat vtpote si ascen
dens in excelsum locum et digitto ex
tenso ondendam tibi Ecce ibi est roma
vel allexandria non sic ondo tibi
quod ipsa videas sed partes terre in quibus
posite sunt Sic dyabolus poterat christo
singula loca digitto demonstrare
et nominatim quasi regni honores et statum
exponere Et dixit ei hec omnia dabo
tibi qui dixerat faciam te regem sed
hoc arroganter et mendaciter locutus
est sua enim que promittebat dare
non erant et ideo dare non poterat quia
nichil dat quod non habet Subdit
si cadens scilicet tamquam inferior adora
ueris me tamquam superiorem Ecce
quanta dyaboli superbia non enim suffi
ciebat sibi quod similis voluit esse al
tissimo nec sufficiebat sibi simplex
inclinacio sed suadet vt fiat tocius
corporis prostracio Unde glosa Ecce
antiqua dyaboli superbia sicut enim in
principio voluit se similem facere al
tissimo Ita volebat nunc diuinum cultum
sibi vsurpare ¶ Ex hoc autem vt dyabolus
dare promisit omnia regna accipitur
istud documentum Omnis dignitas seculi
non quo ad deum sed quo ad tempta
cionis vsum dyabolice subiacet potes
tati istud documentum est hic glosa Sic
tamen poterat persuadere Nam beatus Gre
gorius xxxiii moralium tractans
illud Job Omnes bestie agri ludent ibi
sic ait Quia non immundis spiritibus lu
dere est mentes hominum ad ymaginem
dei conditas modo ficta promissione
decipere modo vanis terroribus irridere
modo eis transitoria gaudia quasi magna
imprimere modo mensilas penas quasi
transitorias longare harum procul dubio
bestiarum illusionem pertimuerat qui di
cebat deus meus in te confido non
erubescam neque irrideat me in
imici mei Hec ille Ecce licet potestatem
dandi honores et potestates in seculo non
habeat dominium tamen iuxta permis

sionem dei habet temptandi et in vtroque
statu prospero et aduerso insidiatur
hominibus vt occidat Unde idem Gre
gorius libro secundo moralium tractans
de astucia dyaboli sic inquit In die
et nocte accusare non desinit quia
modo nos in prosperis modo in ad
uersis accusabiles ondere contendit
In die nos accusat cum prosperis nos
male vti insinuat In nocte accusat
cum in aduersis nos non habere pacienciam
demonstrat Hec ille Sed nimirum que an
tiquus hostis maliciose corrumpere appe
tit in hiis benignus deus electos tem
ptari permittit sicut quod diuino magisterio quod
unum malignus temptando querit
vt interimat inde misericors conditor
erudit id est vt viuat Et quia iniuria
dei nullus dissimulare debet tunc quando
sathanas adtulit iam dyabolicam et
diuinam iniuriam christum irritabat dixit
ei ihesus vade sathanas id est recede a me
quia aduersarius est viciatus eo quod homo o
peribus aduersalis Et sequitur Crisostomus super
Matheum Cum christus passus fuisset tempta
cionis iniuriam dicente sibi dyabolo
Si filius dei es mitte te de or
sum non est turbatus nec dyabolum
increpauit nunc autem quando dyabolus
honorem dei vsurpauit exasperatus
est et repulit eum dicens vade sathanas
vt illius discamus exemplo nostras
quidem iniurias pacienter ferre iniu
rias autem dei nec vsque ad auditum sufferre
quoniam in propriis iniuriis esse quempiam pa
cientem laudabile est Iniurias autem
dei dissimulare impium est Dicit autem
dominus Cum dicto dyabolo saluatori
Si cadens adoraueris me econtra audiuit
quod ipse magis deum adorare debeat
tamquam dominum et deum suum Unde sequitur
Scriptum est enim scilicet deutronomii vi dominum deum
tuum adorabis dominum racione insuperabilis
potestatis et ideo metuendum deum racione in
perscrutabilis maiestatis et ideo vene
randum Tum racione inestimabilis cari
tatis et ideo diligendum Adorabis corde
intus et illi soli seruies seruitute latrie

in ope extius Ex h° loco accipit² h°
doc^tu^ Solus deus ē adoratione latē
adorandus Vn btus Thomas s^a s^e
q. lxxxiiij. articulo p° Cz d̄o debet²
reuerentia ppt eius excellentia que
aliquibus creaturis cōmunicat² nō s^m eq-
litate s3 s^m quandam pticipacōm et
ideo alia veneratone veneram² dei
quod ptinet ad latria et alia ratione
quasdam excellentes creaturas qd'
ptinet ad duliam Et quia ea que
extius agunt² signa sunt interior re-
uerencie quedam extiora adreuen-
ciam ptinencia exhibent² excellen-
tib3 creaturis int que maximu est
adoraco s3 aliquid ē quod soli deo
exhibet² sc3 sacrificiu Vn Augusti9
li. x. de ciui^te^ dei Multa de diuino
vsurpata sunt sine humilitate minia
aut adulatone pfida pquod pat3
quod manifeste scripsit hēsm qui
demonib3 sacrificant na sacrificiu s^m
Aug^e^ ibidem ē soli deo exhibend3
Vn btus Thomas vbi sup questioe
lxxxv. Sic soli d̄o summo debem9
sacrificiu spuale videlicet quo anima
seipam [illegible] offerret d̄o offerre
ita etiam [illegible] soli ei debem9 offerre
extiora sacrificia s^m ipm Sequitur
Tunc reliquit eu temptator sc3 con
sūmata omni temptatōe et ḡsūmata
ei victoria tamqm̄ cōfusus ipse scilz
lucifer dyabolus tamq̄ alienus a dei
consorcio tamqm̄ exclusus a dei r̄gno
et hoc ad tpus ad diem sc3 passionis
tuc p iudeos pugnaturus putans ipm
deicere timore mortis Et ecce angeli
accesserunt non in adiutoriu s3 in
misteriu Vnde subdit² Et ministra
bant ei Ex h° aut toto passu pt ac
cipi h° generalit doc^tum^ Qui volut
possidere r̄gnu dei opz eos cōn dya
bolu et vicia et vniūsa ipius tempta
menta viril' pugnare et vincē qd'
sic declarat². Nam vt ait Ambrosi9
in libro de officiis nō ē glosa victoria
nisi vbi fuerint certamina profecto qui
vult regnare debz certare n° enim sufficit

q̄ quis fidem accipiat nisi cu accepta
cont' dyabolu et ipius temptameta
certet nam multi vocati ad fide pau
ci inveniūt² electi ad coronam Vnde Ra
banus sup illud Mt° xx. Multi vocati
pauci vō electi sic inquit Ad fidem plu
res pveniūt et ad celeste regnu pau
ci pducūt² Omes enim Canonia vōn
tur ad electionem s3 vnus eligit² Hic ille
Ac ideo q̄ laboratib3 et non dormienti
bus vita sub veniūt de re p. cu vniū
sor et vincenti promisit d̄s dare mana
absconditu omiem xp̄ianu pugnare
oportet quo aut pugnando quis vi
cet si fuerit inermis ait enim Greg° vii°
moraliu Ez nequaqm̄ ad bella arma
tus pgit qui aut clipeu sumes gla
dio non vtit² aut vtes gladio non
munit² clipeo. Hic Militia quippe ait
Job est vita hominis sup terram et mi
licia igit² pugna et si pugne assuit
victoria fiducialit' expectanda ē in
celestibus corona Quā nobis pstare
dignet² qui pronobis temptatus
victor existit xp̄us d̄s in p secula
benedictus Ame
13 Egressus autē ihus secessit
in ptes Tyri et Sydonis Mt°
xv. pmus et miserearis dnē
ihus relictis scribis et phariseis ipm
calupniantib3 de hoc q̄ discipli eius
tn̄sgrediebant² mandatu seniorz eo q
non lotis manib3 manducarent qd
tame ipse xp̄us racionabil' excusauit
inquiens Non quod intrat in os com
quinat homīez s3 quod procedit ex cor
de de quo exeunt cogitatōes male ad
ulteria homicidia furta falsa testioia
h sut que coinquinat homīez et sic i^os^
redarguens de temerario Judicio con
uertit se ad gentiles vt ex deuotione
gentiliu ondat² iusta repbaco et in
gratitudo iudeorz quibus s^m missus
fuerat ad pdicand3 et secessit i ptes
Tyri et sydonis que fuerut due ciui
tates in terra promissionis ppe mon
te libani Vn Remigius Tyrus et Sy
don ciui^tes^ fuerut gentiliu. Nam tyr9

fuit metropolis Chananeorum Sydon
tunc eorum respiciens ad aquilonem Ex quo
accipitur istud documentum Iusto dei iudicio
benedictio alicui genti promissa interdum
propter ingratitudinem aufertur ab illa et
alteri grate ac cum devotione postulanti
misericorditer condonatur et hoc sic probatur nam
cum homines magis diligant tenebras
quam lucem iustum est ut tenebris assuetis
lucis relinquatur. Tales enim ut ait venerabilis
Boecius quarto de consolatione sunt
similes avibus quarum intuitum nox illuminat
dies cecat Cecitas igitur maxime operatur
quod ad gratitudinem de beneficio dei quis
non assurgit Unde Gregorius xi moralium
primo libro loquens de cecitate Iudeorum et tractans
illud Iob per diem incurrent tenebras et
quasi in nocte sic palpabunt in meridie sic
ait per diem tenebras incurrit qui in ipsa
veritatis presentia perfidie errore cecatur.
clare quippe per diem venit per noctem
nostra facies obscuratur persecutores quidem
redemptoris nostri dum divine virtutis miracula
cernerent et tamen de eius divinitate
dubitarent in die tenebras passi sunt
quia visum in luce perdiderunt hinc
est quod de iudea dicitur Cecidit ei sol
cum adhuc dies esset Hec ille licet autem
ceci fuerant scribe et phariseri et duces
cecorum nichilominus tamen Christi et discipulorum
actus arguebant et hoc ideo
quia in mente aliis adulantur aliis
detrahunt eorum mordaces sunt ut canes
dolosi ut wlpes superbi ut leones
ad extra oves intrinsecus autem lupi
rapaces totius autem iniurie nulla
capitalior quam eorum qui cum fallunt id
agunt ut boni viri videantur ait petrus
ravennas in quodam sermone et ob hoc cibus
et si in genere benedictio fuisset promissa
iustum est ut aliis simplicibus corde
ab illis ablata conferatur Sic benedictionem
paternam Esau a patre Iacob
obtinuit Sic episcopatum Iude Mathias
apostolus obtinuit Sic ruina angelicam
in benedictionem dei restitutionem
Christi genus humanum obtinuit Sic fiunt
primi novissimi et novissimi

primi sic agente Iudeorum iniquitate Christus
et intravit partes paganorum et ecce
mulier chananea scilicet racione degente in terra
qui habitavert ante filios Israel in terra
promissionis que audiens famam et miracula
Christi credebat quod filiam suam sanare
posset a finibus illis egressa ne
dum propter dimissionem sed et propter imitationem
clamabat dicens miserere mei fili
david Ex quo accipitur istud documentum
ille clamat competenter ad deum
pro suffragio et misericordia
qui relinquit fomenta peccatorum et detestatur
que fecit peccata Hec enim mulier
non prius misericordiam applauit nisi a finibus
paganorum esset egressa oportet
oportet ergo quod in omni mortali
peccato actualis est aversio a deo ad peccatum
conversio ut contraria contrariis curentur
quod in omni remissione mortalis peccati
sit actualis aversio a peccato et conversio
ad deum ac ideo necesse est si debet
misericordiam dei implorare quod detestetur
peccata confessor siquidem electorum
est culpas deflere de ingratitudine
se reprehendere et tandem cum gemitu
misericordiam implorare Unde david dixi
adversum me iniustitiam et tu remisisti
impietatem peccati mei dixi id est
deliberavi avertens a malo et converti
ad te Dixi ad versum me iniustitiam
hoc est me in me ipsum reprehendi
quia deliqui deum fontem aquarum
viventium unicum anime mee solacium
deum totum amabilem vitam veram
et beatitudinem summam et tu qui omne
quod venit ad te foras non eicis
eo quod es misericors et placabilis
nequitiam remisisti precatum impietatem
peccati mei ne perirem hinc beatus
Gregorius super illo verbo Iustus in
principio accusator est sui sic ait quod
cum peccator in maxima scelera
commiserit incipit tamen iustus esse cum
incipit confiteri quod confitetur quod eum iniustitia
displicet sibi cum autem sibi displicet
iustus esse incipit hinc Augustinus super
psalmos vir esse pulchrior confiteri sed

eras ꝯfiteri ut sis pulcher prior eras co
fitere ut sis iustus h. i. fructuosa aut
sm̄ Crisᵐ est accusacio si subsecuta
fuit correctio Ceterum si cotidie accusare
et non corrigere deū temptare ē melius
ergo eligo ut primo sit correctio et post
ea accusacio ꝗ̄ precedat accusacio et nō
subsequatur correctio hec i. Causa v̄o
ꝓpter quam clamabat ipsa mulier chana
nea assignat dñs aut qa filia mea ma
le a demonio vexatur ubi nichil ex
merito postulat miserere inquit mei
nō dī filie mee Nam dolor matris
et ut ad compassionem xpm̄ ꝯmoueat
dolorem insinuat inquiens quia filia
mea male a demonio vexatur ubi vi
de sm̄ Aug. mulieris prudenciam non
iuit ad homines seductores nō quesi
uit inanes ligaturas ſ3 omnes relinquens
dyaboli cultus venit ad xpm̄ dnm̄
Ex quo eliciatur istud documentum Nullus
salutem consequitur sine xpō deo vero sal
uatore Unde Aug.ᵐᵘˢ in libro de ciuitate
dei Qui sine saluatore salute vult
habere et sine vera sapiencia extimet se
prudentem fieri non sanus ſ3 eger
nō imprudens ſ3 stultus in egritudine
assidua laborabit et in cecitate noxia
stultus et demens permanebit Hec pro
inde omnis inquisicio et omnis curacio
que a diuinis vel magis vel aruspicibus
demonibus in ydolorum cultura expetitur
mors pocius dicenda ē quam vita. xxvi.
q. ii. Qui sine saluatore Non ergo
ad planetarios quos vocant matthea
ticos est pro salute recurrendum nō ad
oracula non augures nō aruspi
ces non adiuinantes quam qui requi
runt tales vel in domos recipiunt ex
quirendi aliquid arte magica aut ex
piandi .i. purgandi causa ꝯuiter ꝑ
stant et quinque annis peniteant secundum
leges tales diuinum ꝯdempnant. Illi vero
qui tales in domibus recipiunt post pu
blicacionem bonorum in exilium mittuntur. C.
de maleficiis. l. Nullus per quod patet
ꝙ verus xpianus nō incurrit ta
cione presidii ad demones pactum cum

eis faciendo explicite vel implicite
Explicite ut si eos inuocat et maxime
si sacrificium eis offert quod sapit heresim
Implicite ut si aliqua sint ignota
nomina aut caracteres velud in arte no
toria que omnino est illicita sm̄ Thom
sc. sē q. xc. vi. articulo primo Sequitur
Qui non respondit ei verbum non propter
indignacionem ſ3 ut eius constancia proba
ret et probatam manifestaret Et secundum
glosam ut discipuli postea pro ipsa ora
rent ut sic nos ostenderet sanctorum precibus
indigere ad aliquid impetrandum Unde
sequitur Et accedentes discipuli eius
ignari adhuc misterii sm̄ Jeronimum
misericordia moti et importunitate
mulieris deuicti aqua liberari volue
runt rogauerunt eum dicentes dimit
te eam quia quidem tenes quia non ex
audis quia clamat post nos ad ca
lamitatem enim mulieris erant ꝯstati
scdm Crisᵐ Ex quo accipitur istud do
cumentum precibus sanctorum pro merito obtineri
quod petenti ex suis meritis poterit iuste
denegari sanctorum enim oraciones ut ait btūs
Thomas sc. sē. q. lxxxiii. articulo
xv. in solucione primi argumenti habent
efficaciam impetrandi ex eorum precedenti
bus meritis et ex diuina acceptacione
qui eciam in solucione scdi argumenti
dicit quod sancti impetrant quod volunt
fieri per oraciones earum et hoc petunt quod ꝙ
estimant eorum oracionibus implendum sm̄
dei voluntatem Ex quo patet error heti
corum qui negant homines sanctorum precibus
adiuuari Et iste fuit error vigilancii
scdm Jeronimum qui dicebat ꝙ dum viui
mus pro nobis mutuo orare possumus
postquam autem mortui sumus nullius
sit pro alio oracio exaudienda ſ3 hoc
omnino ē falsum quia cum oracio in caritate
fiat per alijs subueniat quanto sancti qui sunt
in patria sunt perfectoris caritatis tanto
magis orant pro viatoribus qui oracionibus
iuuari possunt et quanto sunt deo coniunctiores
tanto eorum oraciones sunt magis effica
ces habet enim hoc diuinus ordo ut
ex superiorum excellencia inferiora refun-

dant sic ex claritate solis macerem
Prima est bti Thome vbi sup i solu
cione pncipali Genit Ipse aute videns
discipulis suis ait non sum missus
scz corpali missione sicut intelligendum
rem nisi ad oues que perierant dom'
isrl' .i. ad iudeos qui perierut p infi
delitatez 7 legis transgressionem Gentes
tes tamen p ipm benedicto venit
Iuxta qd dcm est Abrahe In semine tuo
benedicent oms gentes ¶ Ex quo
assumit istud documetu Gens iudai
ca p omnib aliis fuit in hoc honorata
qd ex gene dauid regis vbu dei car
nem assumpsit Vn Bnhard' i prima
pte sermonis de epypha' in quo ds
magis poterat benignitatez suam
qm suscipiendo carne hec ipse qd
fecit in gente iudeor Pensemus
ergo quod sic declarat eius innatam qm
quod suscepit natz infirmam qd tam
pietate plenu qd qd dei vbu pp ter
nos fcm est fenu qnto em minorez
se nascedo exhibuit tanto maiore
bonitate ondit 7 qnto indigniora
7 viliora suscepit tanto carior nob
deb3 esse venerat Iudeis sz vetur'
est ppt ingratitudinez contra eos illis
venit sz nobiscu mansit venit illis
corporalit sz in nos spualit venire
accelerat appropinquat adest respiret
alloquit venit quippe affui et sti
m sendi accellerat subueniendi ze
lo appropinquat humiliando se ipm adest
pntibus prospiciat in futuros loquit
dicens ob hoc benedictoes 7 diuicie sa
lutis veniu cu eo btus homo i que
descendere 7 i eo manere dignat 7 cet'
Conuersus aute hec mlier cananea
vidit aplos i penitendo na psuisse
que prius clamabat a longe ppinq
accessit Unde subdit At illa ve
n ppius secuta est eu quia a longe
sequedo prius clamauat et adorat
eu tanqm deu a spu sco em intro
mota fuit a quo audierat in corde
dnm deu tuu adorabis dicens nec
bonitate xpi qui venat omes spe

rantes in se saluos fac diffidens
dne qui vbiq3 es cui ptati et volu
tati nl resiste potest adiuua me.
Vbi sicut infirmitatez sic sanitate fi
sua reputabat Sz dns qnto mag
multiplicat orom tanto plus cu
mulat xpus negatom et nedum
iudeos vocat oues sz etiam filios
Illam aute cane Vnde dicit Qui
r'ndens sz negatiue et cu quadam
aspitate ait non est bonu sume pa
nem filior h est vbu dei de quo ecci
xv Cibauit illu dns pane vite et
intellcus na pains vbi dei et mira
promissa sut Iudeis tanqm spua
libus filiis ppt vnius di cultum Vn
dicit glosa Filii sut Iudei generati et
nutriti sub cultu vni' dei p longe pa
tris e erogat et miracla et alia q
ad salute nram ptinent Et sm Raba
nu Canes gentiles ppt ydolatriam
dicut qui vsui sanguinis dediti ca
dauibus mortuor vtunt i rabiem
hec ipse Vbi pensanda di mansue
tudo na vot filios licet prem dn
minime recognoscebat Vnde ysaie
scribit filios enutriui et exaltaui
ipi autez spreuert me Et itm Bos
cognouit possessore suu et asinus
psepe dm sui Isrl autez me non cog
nouit Ex hc loco aute vbi dicit no e
bonu dare canib ad manducandu
accipit istud documetu Non sut mar
garite vbi dei proiciende ante por
cos documetu istud e xpi preceptu
Mt vii Nolite scm dare canib neq3
margaritas mittatis an porcos ne for
te conculcet eas pedib 7 canes conuer
si dirumpant Vos sac em scptua vt
ait aug' libro scdo de smone dom
i monte dicit factu qz non debet cor
rumpi Et margarite quia non deb3 co
temni Canes sut vitatis impug
natores porci vero vitatis contemp
tores Et sm h exponit Nolite scm
.i. sacram scpturaz dare eam sz api
endo 7 predicando canib .i. hereticis
et infidelib ac margaritas mittat

an porcos h' e luxuriosos et carna
les ne forte conculcet eas sz vilifica
do intellcm rephendendo et afflu
contempnedo et canes cons sz cont
vos dirupant vos sz de vobis immu
rando aut vberando aut forte occi
dendo Sz hinc statim obstare videt'
Nam xpus et apli infidelib; pdica
uert Ad quod respondeo s'm aug'
Q' heti aut infideles aut ita obsti
nati sut q' de eor' correccoe non spa'
et tuc non e eis pdicand; aut spe
rat' et sic e eis pdicand; sic facie
bant apostoli Si vo habitant cu
alijs qui pdicacoem recipiut et tuc
est eis pdicand; r sic intelligit' pdcz
documentu Ex quo pz q' pdicator
int'du tacendo metitur et int'd; intu
te loquedo iniuria facit vbo di opz
em vt attendat ad tpus ad locu ad
qualitatz audienciu et ad modu
dicendor' tpus q'ppe attedi debz na
tpus tacedi tpus e loqndi d' Ecclastes
Si em sp plueret nuqm tra g'mina
ret Vn Greg' id apli tractans ij ad
thymoteu iiij pdica vbu insta opor
tune ductuus inptune pmisit op
tune quia apud auditor' mentes
ipe se sua uiuietate destruit si hre
optunitate importunitas nescit xlij
dis Sic rcor locus attendit quia p
dicacio debz fieri i eccia vel alio loco
publico r honesto nd insinuat' domi
bus ne nascat' exinde heresis suspicio
de hetie tn ex inuicto Qualitas det
attendi audienciu et quia doctria
et profunda iuxta id i Cor ij Sapi
encia loqmur int pfcos simplicib;
vo r minus capacib; pauca plana
r vtilia iuxta id apli i Cor iij lac
vobis potu dedi no escam debz et
sivai modus dicedor' na hetitas se
creta fidei no sut pandenda nisi
forsan signa appareant expssa q'
corrigi vellent et adhuc cum mag
na cautela Vnde Btus Thomas s'a
s'e q xxij articulo vij d' Qr ex pte
audienciu du disputacio fit heretic
aut audientes sut instructe et firmi i
fide r tuc nullum e piculu cu talibus
disputare de fide Aut sut simplices
et tuc aut sut sollicitati siue pulsati
ab infidelib; puta iudeis intentibus
i eis fidem corrupe et tuc necesse est
cum talibus publice disputare de fide
dumodo inueniat' ad hc sufficientes
r ydonei qui errores cofutare possint
p hc em simplices in fide firmant' et
tollet' infidelib; decipiendi facultas
aut simplici animo i nullo sut solli
citati sup h' r tuc piculosu e publice dis
putare de fide coram simplicib; qru
fide ex hoc e firmior q' nichil diuisum
audierut ab eo q' non credut et ideo
no expedit eis vt vba i fidelium audi
ant disputanciu cont' fidem scdm
ipm Seq' At illa dixit Etia domine
q'uis dicat vex dicis na r catelli i
gentiles insei r immundi edut de mic'
i de reliquijs que cadut de mensa do
mior' suor' i iudeor' quib; scpture
et facta miraculor' sut pmo posita
quasi dicat quod vtiqz debent habe
aliqua micam tue largitatis de hac
mulie loquit' Ieronimus Mira huis
mulier fides paciencia r humilitas pdicat'
fides quia credidit sanari posse filiaz
suam absente paciencia quia tociens
repulsa et contempta i pcibus pseuerat
humilitas quia se non tm canibus sz
catellis cpauit Scio me inquit pane
filior' non promeri nec integros
cibos capere posse nc sedere ad mensam
cum patre sz contenta sum reliquijs
puulor' catulor' vt humilitate mica
rum ad panis integri veniam mag
nitudinem Hec ille Quasi ergo dicat ca
nem me vocas canis tuus ee volo
ergo me cane tuu nutri qr no possu
relinque mensam domi mei canes
em domi no expellut' et si expellu
tur p vnam portam ipsi reuitut' pa
liam si ergo sum canis no debes
me expellere a te r si expellas me
a te ptinus redibo nam et catelli
edunt de mic' que cadut de mensa

dnoꝝ suoꝝ non em̄ peto panem ſꝫ
micam quia istud quod peto est tibi
q̄i mica pva ac ideo si non vis face
sic ideis vaia miracula salte᷑ mi
fac sana filiam meam Et quia p̄
denter humilit᷑ se huit᷑ ꝛ constant᷑ ido
tandem meruit hr̄e benignū respon
sum Tunc em̄ respondes ait illi ihūs
O mlr̄ magna ē fides tua magna
quia non fuit retardata a fuore pe
tenti p̄o ꝓpt᷑ xpi taciturnitate n᷑ postea
ꝓpt᷑ neguitiam eius responsiom nec
ꝓpt᷑ canis ꝯparacom Et ido fiat tibi s̄
vis dic̄ em̄ dei ē face de hac mliere
ait Cris᷑ omē Magna ē fides tua nō
vidisti mortuū suscitatū n᷑ leprosum
mūdatū n᷑ ꝓphetas occidisti n᷑ legem
meditata es neqꝫ mare in diuisionibus
vidisti michil hoꝝ ꝯtemplata es ꝛ no
recessisti ſꝫ pseuerasti petendo et ꝙ
magna ē fides copiosa ē gr̄a Et sa
nata inquit filia eius ex illa hora no
ex qua mater eius venit domū sed
ex qua domū p̄mo processit Hic ac
cipit᷑ istud documētū ꝙ fides magna
ingētia ꝛ quasi īpossibilia opat᷑ istud
pbat dictum veritatis dū similit᷑ inq̄t
Si hūitis fidem sic granū synapis
et dixitis huic monti tollere et mit
te in mare et non hesitaueritis ī corde
fiet id s᷑m fidem vram Ex quo pꝫ ꝙ
plerūꝫ nō obtinent adeo homines que
petunt eo ꝙ hesitando petunt Unde ber
hardus in libro de ꝯsideracone Oꝑo
si habeat assciom temeraria ē fiat si
habeat hesitacom i͛fima est Quare
confident᷑ in fide pro nris necessitatibꝫ
supplicem⁹ ꝛ constant᷑ vt obtinere que
petim⁹ nobis ad salute proficua va
leam⁹ Quod nobis ꝯcedat xpus q̄
interdū ex pietate exaudire vt habū
dacius misereat᷑ dissilat xpus pse
cula btus Ame

20 Erat ihūs eiciens demoniū et
id erat mutū luce xj. Animus
s᷑m Gregoi᷑ᵐ s᷑o moraliū vo
luntas sathane semper inqua ē iniquā
tame ptās iniusta ꝙ a semetipso volū

tatem habet ſꝫ a dn̄o ptātē quod em̄
ipe facē inique appetit hoc deus sic
non nisi iuste pmittit et ob hoc vt id
ait formidai non debet qui michil n᷑
pmissus valet Sala ergo vis illa ti
menda ē q̄ue cum hostem semel pmi
serit ei adversum iusti iudicij erat iniu
sta eius voluntas fuit h᷑ ipe Ille igit᷑
solus ptāte sua sathanam eiat qui
q̄ntū vult vt hostis in homiē seuiat et
non amplius occulto suo iudicio sinit
Unde cū ex missione sua ipe sathanas
homīē obsedissꝫ vt diuinitas xpi hūa
nitate velata hominibꝫ i notesceret Erat
inquit lucas ihūs eiciens demoniū ꝛ
illud erat mutū hoc ē quia mutū hoiēꝫ
faciebat Ex quo accipit᷑ istud docūtū
Demones nō pnt nocē hominibꝫ iumentis
aut alijs creaturis aut homines obsidē
nisi adeo ad nocendū vel obsidendum
et tantū q̄ntū puniendo vsiu iusti
iudicij desiuant pmittant᷑ Ait enim
Aug᷑ in libro de diuinacone demonū
accipiunt demones sepe ptātē morbos
mittē et ipm̄ aerem viciando morbidū
rddē ꝛ puersas atqꝫ amatoribꝫ como
doꝝ terrenoꝝ malefica suadē de quoꝝ
moibus cti sūt ꝙ s᷑t eis talia suadētibꝫ
consensuri h᷑ ibi Et idē sup ps̄ lxxvij
sic inquit Scit᷑ de angelis malis nō
solū ad puniendū malos sic ī rege achab
quē fallace spūs ex dī voluntate seduxit
vt caderet ī bello Verum etiam ad pba
dos ad manifestandos bonos sicut
fecit ī Job h᷑ ille Ipi tame demones
s᷑m eudē libro s᷑o de ciuitate di c. xxxij
Nisi eos quos fallendo deceperint pos
sidē non pnt Sic ꝫ et a dn̄o potesta
tem obsidendi recipiunt et ptāte eis
eiciunt᷑ Pauent siquidē vt ait idem
Aug᷑ i libro anotaconū in Job c. xl.
Illius imperiū sub quo et manerunt
quid venisti an tempus pderenos h᷑
ipe Item Ambrosius sup lucam
sic inquit sine pmissione dī dya
boliū nocē non posse ꝯgnoscas Ne
potenciā dyaboli magis timeas q̄m
diuinitis offensam. h᷑ ipe Cū aut n᷑

creatus alijs vt iumentis terre mari
et alijs nocere non possit patet ex ·vij·º
Apokalipsis Johannis vbi angelus
ascendens ab ortu solis habens signum
dei viui clamauit voce magna dicens
quatuor angelis quibus datum est no
cere terre et mari dicens Nolite nocere terre
et mari neque arboribus quoadusque sig
nemus seruos dei in frontibus eorum Con
stat ergo quod potestas seuiendi venit ex
permissione dei nihil quod eos posse in
quicquam nisi permissos aut iusticia que
regitur omnia sine permissionis causa
sine vindicte vel addaptionis vel cor
ruptionis irrogare Sed nunc iste de
moniacus aput Matheum secundum Beda
non solum mutus sed et cecus fuisse nar
ratur de quo hic Lucas ait Et cum e
iecisset demonium locutus est mutus ·
Tria ergo vt ait Beda in Omelia
in vno homine patrata sunt cecus vi
det mutus loquitur possessus adeo
ne liberatur quod cottidie impletur
in conuersione credencium vt expulso pri
mum demone fidei lumine aspiciant de
inde ad laudem dei taciencia ora laxet
¶ Ex quo accipitur istud documentum
mutitas qua quis impeditur ne diuina
aut ea que sunt salubria confitetur
et cecitas qua quis heresim asserit ka
tholica aut mala vocat bona a satha
na venit Subtiliter enim dyabolus aliquem
aggrediens et quasi fur domum spo
liare contendens silenter ingreditur ne quis
ingressum eius perpendat ignem caritatis
extinguit ne si caritas reluceret ipse
quod ingressus est ad spoliandum videri
possit os obstruit hominis ne clamet vt
auxilium petat Vnde Gregorius in quadam
Omelia Cum in graue peccatum homo labitur
suadet ei dyabolus ne peniteat ne
confiteatur peccatum leue et modicum in corde
affirmat misericordiam predicat longinquum spacium
vite promittit per inanem impetto sugge
rit vt sic in temptum dei et de spacium
sui inducat et perdat Hec ille. Ex quo patet
Quod qui confiteri procrastinant de pec
catis quibus a dyabolo seducuntur non
attento quod secundum Gregorium libro primo super
ewangelia Omelia ·xij· Qui peccanti veniam
spopondit diem crastinum non promisit
Ac et illi qui peccata blandiendo sibi al
leuiat a dyabolo excecantur Nam cum
se aduersarios non constituunt remissionem
peccatorum minime consequuntur Ait enim propheta Dixi
aduersum me iniusticiam et tu remisisti
iniquitatem peccati mei Dixi inquit non
tacui nec excusaui sed contra me peccatis quesiui Dixi
aduersum me non alios vnusquisque enim onus
suum portabit et tu quod cum dolore et ama
ritudine ad confitendum et cum proposito fir
mo cauendi de cetero et vitam emendandi ac
cessi remisisti iniquitatem peccati mei restituens
me gracie tue et glorie consequende Et cum
eiecisset demonium auctoritate et potestate
diuina locutus est mutus vt euidens esset
miraculum quod ammoto impedimento re
liquus sensus haberet loquendi officium Et admira
te sunt turbe que secundum Beda quia mi
nus erudite videbantur dominum facta semper
mirabantur Scribe vero et pharisei vel
negare vel falsa interpretacione peruertere
laborabant quasi non diuinitatis sed immun
di spiritus opera fecisset Vnde sequitur Qui
dam autem ex eis hoc est scribe et pharisei
dixerunt in belzebub principe demonio
rum eicit demonia principem vocant
luciferum quem dicebant iudei presidere
huic ydolo et in ipso habitare cuius famu
liaritate vel confederacione minores de
mones credebant Christo obedire vt ad
voluntatem suam de obsessis exirent cor
poribus et eius potestate propter preceptum eiceret
Ex quo accipitur tercium documentum vbi sim
plices et humiles corde mel accipiunt ibi a
liqui se prudentes venenum decerpunt
Vnde Apostolus Christi bonus odor alijs est
odor vite in vitam salutis simplicibus
et deuotis alijs odor mortis in mortem
qui putantes se esse prudentes stulti
facti sunt aput deum Et hoc ideo quia vt
ait Gregorius ·xiij· moralium Obstaculum vita
lis est tumor mentis quia dum inflat ob
nubilat et ·xvij· moralium idem inquit ·
Contemplacionem dei sapientiam non penetrant qui
sibi ipsis sapientes esse videntur quia

qnto ab eius luce sut longe tanto apt
se huiles sut no. Hec ille. Bern9 autem
q des supbis resistit humilib9 aut dat
graciam. Et ex h intelligite qualis est
hereticor modnor no tam pdencia sz ve
sania qui mtm tumefcti psupbiam ex
istit q iudicio tocius ecce katholice
et gnalis concilij se anteponit qi in
ipis solis et non in membris ecce catho
lice sit spus di nc volut nobiscum ee
stulti vt ee ve sapientes/ Et reuera
si hrent sapiam eam ordinarent ad
di honorem non gtumelia ad vnionem
non ad diuisionem ad pietate no crude
litatem ad pacem cordis no diuisionis nc
plus sape vt qm oportet sz sapent
ad sobrietate nc de se tam alta tam
supba psument vt non stulti habe
rent cor deu sz volunt reputari sapi
entes z stulti fca sut apud dm Ad ro
nos p°. Et alij temptantes signu qre
bant de celo ab eo. Quia dicent scdm
Cyrillu. Quauis ab homine demoni
eiecteis non tame hc est diuine opa
augmentu. Nondu em vidimus aliq
poribus simile Moyses introduxit po
pulum p medium maris Josue vero suc
cessor suus solem retardauit i gaba
on tu vo nichil hor ondisti. Ipe vero
vt vidit cogitaciones eor dixit. Omne
regnu in se diuisum desolabitur et domus
sup domu cadet scdm glosam no ad vba
sz ad cogitaciones respondit/ In quo dat
ctum sue potencie signu q secreta cor
diu vmet. Ideo qz ne regnu diuidatur
tu casus periculo/ vnitas summope est
suuanda/ q tam ca ne fiat impedunt
videlicet immetas pusillanimitas et
leuitas scdm Bernardi in simone de as
sumpcione virginis. Nimij quida sut qui
putant se posse quod non pnt et q
non acceperunt psumunt. Pusillanimes
sut contrarij nimis leues et inconstan
tes qui circuferunt omi vento doctrine
quib9 quod ante placuit hc displicet
et quod nunc eligunt post paululu re
probant scdm ipm si ergo illi qui pmi
metatem effluunt ne diuisionem pcurent

mederi velint fragilitate aut humilitatem
vel saltem puritatem ppriam attendant
Vt odiosam psumpcionem restringant. Illi
autem qui ad omne sibillu quadam si
plicitate vbis coloratis abducuntur et
a vero vel iusto si nolunt scismata fa
cere katholicis doctoribus et viris in quibus
e sapia matura sustententur ne ad a
gendum iniusta vel vecilla reipublice
pegrinis doctrinis et psuasionibus
abducantur pusillanimes vo cum eis
consurgit ex aduso castro de dei auxi
lio non diffidant sicqz si cessabit su
pba psumpcio non opprimetur iustus ab
iniusto si pusillanimis ingenium fuerit sapi
enti consilio regulatum non se eriget fi
lius contra prem nc beneficiatus con
benefactorem. Si pusillanimitas que ti
more trepidat vbi non e timor solu
deu et iusticiam inspexerit i materia
fidei tumultuabit puer contra sene
nc ad dextram vel sinistram declina
bit. Circa quod ponitur istud documentum
Ad vnitatem suadam pp̄ter destruccionis
ppe periculu debz quodlibz membrum ci
uitatis principatus aut regim qntu e sibi
possibile aspirare. Racionem huius ponit
saluator. Quia ome regnu in se di
uisum desolabitur. Ad hac suadam hor
tatur Aplus ad ephesios iiij. inquiens
Solliciti sitis suare vnitate spus i
vinculo pacis. Et merito q omes su
mus ex vno pre creante et redimente
et ex vna mre ecca et eisdem sacrame
tis regenati z sic veri fres. Iuxta illud
Mathei xxi. Vnus e pr vr vos aut
fres estis quod vnitas ab eis e suuanda
tu quia membra vnius sut corporis
et eisdem vinculis caritatis connexa et
vno spu viuificata tu q xpi sumus
heredes et eiusdem hereditatis pticipes/
Vnitas aut regni vel ciuitatis cognos
citur p similitudine membror in corpe
Et primo ex hc quod vnu membrum
officiu suu non sibi penitus appat
sz alijs membris videt pes non sibi
sz toti corpori ambulat. Sic bonus ka
tholicus aut miles xpi viuit aut alijs

lucrat et bona sua ꝯmicet Sc° ex
eo si vnū mēbꝛ nō inuidet alti lꝫ
officiū quod illud hꝫ non habeat sic
et homo iustus non debꝫ alti si est
i statu sublimiori inuidere Tercio exeo
si mēbra ignobiliora non conculcan
tur ſꝫ fouent̄ Ait em̄ aplus pma co
rinthior xii. Que mēbra que videntur
inferiora necessaria sūt et quia si
mꝫ adinuicē mēbra superiores nō
debēt opprime vel calcare vel spernere
videntur alijs hominibꝫ alciores quam
sic homo intelligat quod membrū
habeat nobilius et quod ignobilius
membꝛ aut se non cognoscit sic diffe
renciaꝫ int̄ scm̄ ⁊ scm̄ inter istū ⁊ illū
xp̄us solus ꝯgnoscat cuius mēbra su
mus omnes Sp̄is aut sc̄is non ē cōces
sum vt ꝯgnoscant differēciā suā ad
inuicē ne maiores superbiant cōtra
inferiores et inferiores cont̄ superiores
contēdant Quare quāto maior es vel
videris humilia te i omnibꝫ Quarto ex
eo si vnū mēbꝛ quod recipit id omnibꝫ
alijs ꝯmicat Alioqn̄ si plus debitū
de eo quod fuit distributū de eo quod
fuit distributū retinet i apostemā
ta et morbos id erupit Sic siquis noles
reipublice consulē ſꝫ pro bono tn̄ im
pedire sibi quidquam p fas et nephas
vsurpat quo vult fabricare sibi eo suo
pp̄etuā memoriaꝫ reportat ignominiam
sempiternā Quīto exeo Si quod vni dat
omnia membra id sibi fieri p quēdam con
solacōem reputant Aut si vnū mēbꝛ
iniuste affligit̄ omnia alia ꝯpaciunt̄
Sic si pes ledit̄ os ꝯqueit̄ et dicit
ledis me Si pes calciat̄ os regraciatur
Sexto exeo Si lesa membra i velocom
sine vni⁹ pmissione cōm se non inf
tūt Non em̄ Siquis casu pedem
secuī vel alio madat manū ampu
tat ſꝫ sustinet et medicinā querit.
Septimo exeo Si vnū membꝛ ve
lud manus pro oculo se exponat
alioqn̄ si manus crinē oculum con
tendat Si status secularis spūalem
psequit̄ quid aliud expectat̄ nisi

amborꝫ casus et ruina Subdit xp̄us
Si aut sathanas i seipm̄ diuisus est
quō stabit regnū ipīus quia dicit
Si ego p demoniū eicio demonia tūc ē
dissensio int̄ illos ⁊ sic perit vtus eorꝫ
Non em̄ sathanas sibi ipi repugnat
nec suis satellitibꝫ nocet ſꝫ pocius labo
rat vt stet regnū eius Restat ergo q
eicio demones non sathane ſꝫ diuina
vtute Si aut ego qui maior sum filijs
vris sapia ⁊ vtute filij vri hoc est apli
in quo eiciūt Ideo ipi iudices vri erūt
Et ē racio hic ad destructionē ꝯsequentis
quasi dicat Si eicio demonia et Belze
bub tūc filij vri i. apli similit̄ ipius
vtute eiciūt ſꝫ hoc vltimū dicitis esse
falsum ergo ⁊ id quod de me dicitis
dem vrm̄ Ptās em̄ discipulorꝫ meorꝫ
ex ptāte mea consurgit Porro si i di
gito di hoc est potētia seu vtute spūs
spūs eicio demonia Profecto hoc ē
certitudinalit̄ pvenit i vos regnū di
hoc ē messias siue saluator in lege p
missus vt habitet in vobis Solius ꝯpe
dei est in homine habitare demonis vero
ex pmissu dei hominē obsidē Ex quo
assumit̄ istud documētū ꝯsimd Dyabo
lus animaꝫ intrare non pt. licet vias
spūs impediat et mēbris humanis
violenciam infert et hominē vexat
Vn Albertus magnus obsessus non
hꝫ obsessionis quia conclusus vias
libertas exeundi intrandi ad opacōes
ꝯgruas nō hꝫ Et btūs Thomas sr
scdo snīarꝫ inquit Dyabolus nō in
trat aīaꝫ cū anima non habeat tmōs
quantitat̄ ſꝫ essencie tn̄ ſꝫ ipē opacōes
corpis ligat membris violenciam
infert et eorꝫ opacōes impedit vias
spūs ⁊ motus animales confundit. Vt
nō fiat aliquod racōn iudiciū ſꝫ sic
sic brutū omīs sensitus opilat̄. Intio
res vt prorsus ignorat homo quid
agat Hec ille Consequent̄ probat xp̄us
quod vtute diuina nō demonis eiecōm
inmūdorꝫ spirituū opat̄ sic inquiens.
Cū fortis armatus hoc est dyabolus
scdm Crisostomum Custodit atriū suū scdm

Bedam atriu eius vocat mud' qui in
maligno positus est in quo usq ad
salvatoris adventu vteba' impio in
pace sue oma que possidet quia i
cordibus infideliu sine cotradicone
quiescebat Eos em sm Gregoriu puls
sare negligit quos quieto iure se
possidere sentit Si aute fortior eo i. dei
filius cuius si fortitudo queritur robus
tissimus e Job ix. Et non e pcius qt
deu supueniens hc e desup veniens
carnem sm illud Johis Qui de celo
venit sup oms e vicit eu passionem ab
eo procurata paciente sustinendo Qm
uisa eius arma aufert et spolia dist
buet Arma eius sut astucie doliq spua
lis nequicie Spolia eius sut homines
ab eo decepti que spolia dns distribuit
in eo q fidelib custodiam angelor
adhibuit et salutem homib ordinavit
Ex quo accipit istud docum Dyabo
lus e est inermis et cepit armatus
Unde Greg. vi. moraliu tractans id
Job et ipm rapiet armatus sic ait
Antiquus hostis qn inermis vincit
cu apte suggerens huane menti boa
oma simul destruere conat sz armatus
venit qn bona alia intacta deserens
latenter alia corrupit Nam sepe qsda
in intellectu non temptat eis q eloqii
meditacone no obviat sz tamen eor vi
tam i operacone supplantat Qui dum
de vtute sua laudant nequaqm ad
suor opm dampna recipiut Cumq i fa
vore delectacom anim9 ducit vite sue
vulnera non medet Huc ergo armatus
hostis rapuit que fraude alia dese
rens ex aliis supavit hec ille Ex quo pz
p arma sua sive dolos ne du ad ma
la conatur sz et bona infatuat Ipse
em ut ait Greg libro pmo moraliu
Bona nra tribus modis insequit
ut hc quod rem coram homib agit
i intimi iudicis cospectu viciet Aliqn
namq i bono ope intencom polluit
ut ome quod in actone sequit eo
purum mud' q non exeat quo hc ordie
suboigine pturbat Aliqn vo intencom
hominis viciare non pvalet sz in ipa ac
cone se qsi in itinere opponit vt cu p pro
positum mentis secul' qsq egredit
subinnecto latentis vicio qsi ex insidiis
pimat Aliqndo vo nc intencom viciat
nc i itinere supplantat sz opus bonu in
fine accomis illaqueat qntoq vel a
domo cordis vel itinere oper longius
se recessisse simulat tanto addecipie
dis bone accomis terminu astucius ex
pectat et quem incautu quieq qsi rece
dendo reddidit eo illu repetino nomi
qm vulnere dirius insanabilius q tras
figit hec ibi Circa qm armatus est
dolo Vertamen nocere non nisi pmissus
potest Erit em ut ait Greg. ii. mora
liu quia quodlibz agere ex seipo no
sufficit quia nc p semetipm in eo q
e spus existit Demu ondit ex ore te
sui et dyaboli q eiciat diuia non demo
nis vtute du ait Qui non e mecum
contra me est qsi dicat ego et dyabolus
sumus contrarii Effectus vo meus est q
e eicere demonia no est effectus dyabli
sz effectus vtutis dei Opa quippe mea
no conveniut cu opibus dyaboli q
ego humilis et benignus volo aias
salvare Ille supbus et invidus no
querit aliud nisi homines mactare
pdere sic et qui mecu non colligit dis
pgit ego confractu cosolido ipe con
solidata caritate p invidia dispgit
Ego pdita requiro ipe inventa p
dere contendit quod ego amo ipse
odit mea volutas i spu sco e fidelis
unire Ipsius e intero unitate modis
omnib pturbare caritate invidie felle i
ficere et obhc eieco demonu qm facio no
ex eo sz ex ptate mea divina procedit
Ubi accipit istud documentu Veri ka
tholici ex hc pnt agnosci sz manentes
i unitate ecce cu xpo colligunt no dis
pgut Unde Ambros loquens de luci
fero heretico qui se a communione ecce
diviserat q quamvis p fide exulasset
ex fide sue reliquisset heredes Non tam
putaverit fidem esse i scismate Na
si fidem erga deu tenerent sz ipse

et/ſcẽtes cū erga ectiam di non tene
bant cuꝫ patiebant᷑ velud qͦſdam
artus diuidi membraqꝫ lacerari cū
ipt̄ etiam xp̄us paſſus ē et/ xp̄i cor
pus ſit ectia non videt᷑ ab hijs exhi
bei xp̄o fides a quib; eius paſſio eua
cuatur atqꝫ diſtrahit᷑ h̄ ille .xxiiij.
q .i. Advocauit Ex quo pꝫ q̄ heretici
modm et ſi fide erga deū haberent
ſic viue ī vnitate h̄nt nō ipt̄ h̄ ſolū
ſi aliud minime impediret ſic multi
errores impediut q̄ non tenent fi
dem nͤ vnitate ectie cuꝫ membra
lacerant et/ diuidut cū xp̄o nō colli
gūt ſꝫ diſpgūt hinc aug᷒ ad dona
tiſtas epiſtola cētesimā .lx. Si quis
a katholica ectia fuerit ſepatus qm̄
tulib; laudabile ſe viue eſtimet hoc
ſolo ſcele q̄ a xp̄i vnitate diſiūctus
eſt non habebit vitam ſꝫ ira di ma
net ſup eū hinc cyprianus ad nouato
anū auelle radiū ſolis a corpe diui
ſionem lucis vnitas nō capit ab ar
bore pade ramū fructus germinare
nō potit a fonte pade riuū paſſus
areſcat h̄ ille Sic qui ſe ab vnitate di
uiſit nc̄c ē cū vitam non h̄eat quod
areſcat q̄re tales nō ſeq̄ͥm qm̄ nō cū
teneant vnitatē apud ipos nō vͥ
tas ſꝫ error et falſitas repit᷑ vnde
aug᷒ ſup pſalmū .lxxvij. Quiſq̄s
a ventāte ectie ſepatus fuit nc̄c eſt
vt falſa loquat᷑ het .iͤ. Conſeq̄nter
xp̄us oſtdit quod potius dyabolus
opat᷑ cū eis et h̄itat in eis qm̄ ipe
v̄tute demonis demonia eiciat dū
ait Cū ī mūdus ſpūs ipt̄ deformͭͤ
pcī et effectiue q̄a alios ī mundos
faciat dum inducat eos ad pc̄tm exie
rit ab homine h̄ ē iudaico populo vl
pctore malo ꝛ iudato pctis ambu
lat qꝫ circuit querens quē deuoret .i.
petri .v. et Job pmo Circui tām et p
ambulaui eam p loca inaquoſa ꝛ
arida h̄ ē ambulat aſſidua tempta
tione p loca inaquoſa et arida id ē
cauit corda cōfitencū querens quomō
poſſit intrare corda a malis h̄iusmoib;

deſiccata et non inueniens requiē quia
non eſt ei requies ī corde a pctis deſicca
to Videns qꝫ hominis incuria ſibi a malo
non precauente ſꝫ in ocio deſidia et volup
tate dies ſuos deducetem dicat Reuertar
in domū meam h̄ ē ad iudaicū pplm
non cognoſcentē viſitacōe ſui Vn
exiui p circūciſiom et legis ſuſceptom
qui poſtmodꝫ legem di et cultū abi
cientes iudeos ſe eſſe dicebant ꝛ nō ſūt
Apok .ij. Vel reuertar in pctore p pus
poſſeſſum Vn exiui ipt̄ pmam et ge
nitum et cū venit inuenit ſcopis m
mundatam ſcꝫ ſuā reputacōm .i. ſup
fluis obſuacōmb; phariзeor̄ et ceri
monijs legalib; deforis et ſcꝫ appa
renciam mundata Jntus vo polluta
Juxᵗ id m͠t .xxiij. Ve vobis phariſei
et ypocrite qui mudat᷑ quod deforis
eſt Vel inuenit domū ſcopis munda
tam cōtricōnis et cōfeſſionis ſed
ocio torpente nec ſibi a malis caue
tem Tunc vadit et aſſumit ſeptem
alios ſpūs nequiores ſe h̄ eſt vni
uſitatē vicior̄ vel ſeptē capitalia
pcta Vel aſſumit ſepte ſpūs ipm
comitantes h̄ ē ingerit diffidenciā
ſtandi dilacōm confitendi omiſſiom
pnie pcī ad pctm addicōm venie
ingratitudinē maiorē ad reſiſtendꝫ
debilitͭͤ Poſtremo cōtemptū qui
parit deſpacōm eo quod impius ē
in profundꝫ venit cōtempnit pſs
.xliij. Et hij ingreſſi ſpūs h̄itant ibi
ꝛ fiūt nouiſſima hominis illius peiora
prioribus Ex quo accipit᷑ iſtud do
cumentū Nouiſſima hominis pacet
recidiuū fūt peiora prioribus pꝫ ex
h̄ Nam talis impotēcior fit ad re
ſurgendꝫ eo quod vulnus itteratū
magis debilitat ꝛ fit ſegnior ad pug
nandꝫ eo quod ſcꝫ aug᷒ plus
valet malum īnolitū qm̄ bonū in
ſolitū ē diſſicilior ſibi via ad grām
cōſequendam Juxta id Jereme Qm̄
vilis facta es nimis iterans vias tuas
ſibi etiam fit deꝫ diſſicilior ad pla
candꝫ Exͫ de ſe mei q͞rto Regum

Qui ad primam peticonem invenit mi
sericordiam eo tamen pacto quod staret in ea
sed quando secundario petivit sine ulla mi
sericordia e ffit preterea dyabolus difficilis
ad expellendum ut hic. Nam expulsus
uno in recadivate cum .vii. aliis se nequio
ribus ingreditur. Ex quo patet quod periculo
sum est sepe peccata deflere et nichilo
ea iterare. Ait enim Greg. .xii. moralium
Sunt nonnulli qui cum ad mentem re
deunt dei iusticiam et rectitudinem contempla
tur et orando et flendo contremiscunt
sed postquam contemplacionis hora transie
rit sic audaces ad iniquitates rede
unt ac si post dorsum eius positi a ius
ticie eius lumine minime videantur. Et
paucis interpositis subdit. Ex hiis tanto
amplius de malis feriendi sunt quanto
eciam oculto cogitacionis recta dei iu
dicia cognoscunt. Hec ille. Quapropter qui
penitet peniteat perfletus et lamen
ta iterans vias malas se seducat
quorum tamen magnus est numerus. Nam
multi lacrimas indesinenter fundunt
et tamen peccare non desistunt quorum la
crime nisi digne penituerint que ma
nabat ex aspectu iusticie dei distric
te in dampnacionis cumulum conuertentur. Se
ssum est autem cum hec diceret scilicet Christus inde
is blasphematibus. Extollens vocem
in Christi commendacionem et iudeorum blasphe
mancium confutacionem quedam mulier que
dicitur fuisse marcella ancilla Marthe
dixit. Beatus venter qui te portavit
non enim a ventre filius sed a filio venter
sanctificacionem accepit et ubera que suxis
ti nam eo suggendo sanctificasti. Vas
enim novum recipit odorem cuius imbutum est et
non econverso. Ait ille dixit Quinymmo a scto
enim sanctorum omnem sanctificacionem recepit
Beati qui audiunt verbum dei auditu nedum
exteriori sed eciam interiori et custodiunt illud
servando opere exteriori eo modo ut vult Ja
cobus in Canonica. Non auditores le
gis tamen sed factores sanctificabuntur. Ex quo ac
cipitur istud documentum. Beatitudinem consequitur
qui verbum dei aure nedum corporis percipit
et illud custodit opere et conservat opus quod

pe ex corde procedit et ideo in auditu
verbi cor est creatori redemptori et cura
tori Christi quod soli a quo potest impleri est
reddendum. Ut sic unctio Christi doceat unum
quemque de omnibus. Ipse quippe tamquam
porcionem nobilissimam et desideratissi
mam cor sibi dari instanter petit. Unde
Salomon in persona eius ait. Prebe fili cor
tuum michi. Prov. .xxiii. Iure siquidem
vicissitudinis reddere tenetur homo gratus
programmatum dicitur ideo cui cor suum ~~cor~~ Christus
ipse te dedit illi dare cor non omittas.
Numquid enim cordis sui domum non aperuit
quando unus militum lancea latus eius
aperuit ut aperto hostio ad cor suum omni
amotu obstaculo viam pateficeret
ut sic fide tua vera dilectione audien
do verbum dei et custodiendo illud libere
intres. Nec pensare negligas quod tunc
cor suum ad consumacionem redempcionis dedit
quando capite inclinato latere aperto spi
ritu emisso sanguis nostre redempcionis et
aqua nostre regeneracionis ab ipso la
tere continuo exivierunt. Ideo quod corde
dato Christo et in eum translato quicumque verbum
dei audiunt et illud opere custodiunt bea
titudinem in presenti per graciam et in futuro per glo
riam consequentur. Quam nobis presta
re dignetur deus per secula benedictus Amen.

Dominica quarta in quadragesima

21 Cum sublevasset oculos Ihesus et vidis
set quia multitudo maxima
venit ad eum etc. In passione domini

22 Quis ex vobis arguet me de
peccato. Johannis .viii. Christus deus
et homo mitis et mansuetus secundum
Greg. in omelia. Non dedignatur ex racione
se ostendere peccatorem non esse qui ex virtute di
vinitatis poterat peccatores iustificare.
Unde dicit. Quis ex vobis arguet me
de peccato utique nullus quia cum sim
deus verus non cadit nec cadere potest
in me peccatum cum sim veritas nichil que
habet falsitas in illa quia non est
conventio lucis ad tenebras nec sancti ad
carnem. Si ergo veritatem dico vobis quare
non creditis michi. De sursum utique venit
non ex me qui ad hoc natus sum ut testi

momū phibēm vitati et qui vem
vōre nō iustos ꝫ ptōres ꝫ ex vobis
nam qui ex dō ē v̄ba di audit q̄si
dicat ꝙ me non ex pte docentis qꝛ
ego sum doctor verus et bonus qui
nisi intus doceam ī vanū ligwa cuiꝰ
vis doctor laborat nc ex pte doctne
quia doctna mea est dei ptis doct
na velmigtur igit ꝙ id ex duricia
cordis vri et maliᵃ consurgit qui
em deū diligit v̄ba eius libenter
audit ꝫ vos ꝓptea nō audit q̄a ex
dō non est Ex quo accipr̄ istud
docūtum Omnis xpianus sic debet
viue et maxime ꝑdicator vel doc
tor ꝙ non possit argui de falso ꝫ
vitatē gerat ī vita ꝛ doctna vel pro
fessione xpiana absurdū em est vt
a vero xpi discipulo falsitas prode
at qui professor debeat esse vitatꝭ
non em ex eodem vt dicat Jacob
in sua Canonica fonte emanat dul
cis et amara aqua nc stat cū pro
fessione xpiana vt quis benedi
cat hominibꝫ aut quod in ea falsi
cū vero ad decipiendū p̄ximū vel
circūueniendū eū ministrat Vn aplus
ad ephesios iiii. Vitatem facientes
in kāritate stemꝰ veritas quippe vt
ait Ambrꝰ de q̄dibus humiliat sola
libat sola saluat sola lauat. Hec ipse
Et s̄m Crisim de laudibꝫ pauli
Omne tna tlis ē codicio falsitatꝭ vl
error vt nullo sibi obsistente con
senescat Talis autē est ex adv̄so
vitatis status vt eciā nullos impug
nantibus cresscat ergo ꝙ ministri nō
pnt et oblie si omne xanus falsite
omnem debet fugē ꝛ vitatem v̄bo ꝛ
ope confiteri forcius ꝑdicator vel
doctor Nam s̄m Geneciun. ix. Epla
extreme ptis Quid fiendū est.
Eligamꝰ igit iuxta c̄silū eiusdē
ī quadam epla non eos qui verba
magna celeritate ꝑcipitant ꝫ eos
qui v̄ba magna celeitate ꝑcipitat
ꝫ eos qui vita docent qui cū dixerit
quod faciendū sit vt nusq̄m ī eo ꝙ

dixint fugiendū deꝑhendatꝛ Hec ille
Et Crisꝰ in libro de c̄punccione cord
docē ꝛ non face nō solū lucri michil
ꝫ et dapnū c̄fert pluᵐ grandis
em c̄dēpno est c̄ponenti quidem ꝫ
mone suū vita vō sua atqꝫ opam
negligēti hec ille Et vt ait Leo ppa
ī s̄mone de ieiunio Validiora sunt
exempla q̄m v̄ba Et plenius ope
docetꝛ q̄ voce Ex quiꝰ concluditur
ꝙ vite falsitas debet a   xpiano
quolibꝫ et a katholicis ꝑdicatoribus
siue doctoribus vite simul et doctᵉ
euitari dicit em Augꝰ sup eplam ad
galath Falsum dicē nūq̄m licet
aliqn̄do autē aliquid veri tacē vti
le est Hinc cū a xpo quereretꝛ quid ē
vitas nō respondit Veritatem scdm
Augꝰ ad Casulanū vterqꝫ reus est
et qui vitatē occultat et qui mendaciū
dicit quia ille prodesse nō vult et
iste nocē desiderat quod locū habꝫ
in iudicio vel testimonio vel vbi tlis
occultacō alicui nocet et nulli pro
dest sic em qui tacet vitatē nole
do p̄ximo prodesse peccat mortalit
Quia vō de more ē malorū qui
nesciūt ꝙ illi quē odiūt respon
deant ꝙ ad c̄uicia se c̄uertant
vnde cum iudei et dixerit None be
nedicimꝰ nos quia samaritanus
es tu et demoniū habes vbi s̄m
Jo minimū duo ei illata fuert vnū
negauit altm tacedo c̄sensit ipse
em erᵉ samaritanus qui infudit vi
nū et oleū vulnibꝫ sauciati non
ille qui s̄m opinionē Judeorū lege
in pte suabat et ī pte soluebat
Ex quib accipitꝛ istud docūtū Mali
contr̄ bonos facile si non aliter sal
tem ad c̄uiciandū vel c̄uicia ingerē
dum prosiliūt pꝫ nam cū mali nō
racōne ꝫ sensu ducantꝛ non mirum
ꝙ cito ī maledcm effluēdo ꝑlabūtꝛ
et ctē vt ait Augꝰ libro de natuā
et grā caplo xv lingwa plena ve
neno mortifero vtiqꝫ nocencior est
q̄m bestiarū atqꝫ s̄pentiū quia id

carne infirmat hic natiuam Et libro secundo
contra donatistas leuius non debet putari
quod gladio innatur quam quod lingua
insidiante committitur. Hec ille et obhoc in
vehi contra proximum prouintiam non est
puuum perfectum iusto tamen maledicto non
obesit dicente propheta Maledicet illi
et tu benedices illi Et quia maledictum
vt ait sapiens frustra prolatum in eum
a quo venit reuertitur. Unde Seneca in
libro de moribus Multi cum aliis male
dicunt sibi ipsis conuicium faciunt Hinc va
lerius maximus libro vii recitat de quo
dam cui cum relatum esset de quodam quod
tibi maledixit respondit non michi
sed illi qui in se quod culpat agnoscit
Sed et si michi maledicere audet non curo
quia auditus lingua debet esse robustior
Cum singulis hominibus lingue sint
singule et aures bine aliquatenus
tamen cum corpore fateor me esse
superiorem quam superiori persone visus est
hoc pati inferiori facere. Hec ille Et sene
ca epistola lxxxii cum premisisset Male de
te locuti homines subiugit quia bene
loqui nesciunt Unde redemptor noster Iu
deis quasi loqui que recta sunt nesci
entibus benigne et rationabiliter se ex
cusans vt vincat in bono malum
respondit Ego demonium non habeo
sed honorifico patrem meum et vos inho
norastis me Ego autem gloriam meam
non quero est qui querat et iudicet
quasi dicat demoniorum est querere in homi
nibus suis gloriam et ostentationem
sue scientie ego non quero gloriam
propriam sed magis patris Dixi enim me
esse ab eo et habere scientiam ab eo vos
autem imponitis michi quod que
ram ostentationem propriam quia demones
expello ego honorifico patrem meum
dum dico me habere essentiam et scientiam
ab eo attribuendo ei que loquor
et operor et vos inhonorastis me per fal
sa et obprobriosa verba attribuentes
demonibus quod virtuti diuine debet attri
bui ego non quero gloriam meam
vt faciunt demones est enim qui que

rat gloriam meam id est gloriosum me decla
ret et ondat et iudicat non gloriam meam
et gloriam mundanorum quales vos estis
qui gloriam queritis ad inuicem ¶ Ex quo
accipitur istud documentum laude dignus
est qui maledictum pro maledicto non re
fundit sed prudenti ac modesta atque
benigna responsione hoc sibi iniuste
ingeri ondit Pro hoc inducatur illud Hugo
nis libro iii de anima magna virtus est
si non ledas a quo lesus es magna
gloria es magna gloria est si cui nocere
potuisti parcas nobile vindicte genus
est ignoscere victo Item illud Cassiodori
super psalmos Ego autem tamquam surdus
non audiebam qui sic ait Nichil for
cius esse potest quam audire noxia
et non respondere contraria Hinc gre
gorius xx moralium sic inquit Qui
equanimiter aliena mala non tollerat ipse
sibi per impatientiam testis est quia a bo
ni plenitudine longe distat Abel quippe
esse renuit quem caym malicia non ex
ercet quare minime sunt innocentes qui ma
la pro malis conuicia prouidimus respon
dent quem et si illi dixerunt maledicere
isti tamen distant maledicta contempnere
nephas enim est vt ex ore christiani ma
ledictum exeat. Unde benedicat dominus p
os ergo iusti hominis et si quis dignus
sit maledicto exire non debet maledictum
Unde michael archangelus non fuit au
sus maledicere dyabolo cum super corpore
moysi cum eo contendisset Sed tantum dixit
Impetret tibi dominus sathan Et quamuis ir
rogata fuisset christo ab impiis iudeis
iniuria ipse tamen non cessat a doctrina
Sed ait Amen amen dico vobis Si quis
sermonem meum seruauerit mortem non
videbit in eternum quasi dicat si quis doctri
nam meam habendo veritatem vite et
iusticie seruauerit hic est ferit non morietur
in eternum Nam de talibus alibi dicit Ad eum
veniemus et mansionem apud eum fa
ciemus ¶ Ex quo patet elicitur istud do
cumentum. Veritas doctrine docet veritatem
operis et iusticie et veritas iusticie ducit
ad veritatem glorie que mortem liberat

amorte pz sic Opus em si debet esse
iustum et meritorium siue iustum fm
debet di lege ripius reglis reglai
Et ido p veritate doctrine ad rectitudinez
opis et iusticie puenit et consequenter
p veritate iusticie caritate informata ad
veritate glorie in qua reuelata facie deus
sic est videbitur Pro isto inducitur
id Eccl xiiij da et accipe et iustifica
animam tuam vbi glosa Augustini
vbum doctrine proximis impende et bo
norum operum exempla relinque vt re
cipias premium vite eterne Item idem
Augus sup ps xxxvj simone tuo liba
sti laqueo vbum dei in corde libat avia
pua verbum di in corde libat aruina
Hec ille Et non liberet nisi opa illius
qui sinat vbum dei in corde doctrina
katholica et va ratificaret Ex quo
pz quod p doctrina katholicam habetur
veritas sidei opum et iusticie At contra per
doctrinam temerariam psumptam et
obstinatam nutritur falsitas opum in
iusticie et rapine Vie quippe demo
num vt ait btus Ber sup ps Qui in
habitat vsu ix sunt psumpco et obstinaco
Et subdit Fuge homo psumpcom ne
gaudeat de te inimicus tuus nepe
in his maxime viis gaudet i serpo
expertus qm difficile possis ex hanc
tanto voragine respirare Hec ille
Cadunt vo homines in has vias deo
nu modis quatuor Pmo dissimulan
do gravem infinitate iniquitate et
vtilitatez dum sibi quis parens est
blandiens sibi psuades aliquid se
esse putat cum nihil sit et ita se sedu
cit Sco ignorando que prosunt vel ob
sunt sic em quia vulnera no esse vulnera
contendit declinat cor suum ad fac
endas concupias i peccatis et ita sanari
nequit Tercio mala sua p expressum
excusando et eos qui simili labo
rant emendando racionibus cz et
tlis quia p psumpcom iam obriguit i
vulnere sanari non potest nisi forsan
vulnus id inadatur ferro em dicit Ca
non scindenda sunt vulnera que fome

tor non recipiunt disciplina Quarto
dum venit quis i profundum maloru
contempniendo et etiam dampnacom
qsi ludu estimando vel sompnum et huic
quo potest adhibei p doctrinam mede
la cum omia vertit sibi et aliis i rui
nam potens est tamen deus ex lapidibus
istis filios abrahe suscitare Et hec mu
taco admirabilis dei excelsi raro vet
Tu vo tene cum et dimitte in ictum no
li psumere ne in certitute cordis cadas
agnosce quid tibi obeit et deterge ne
obstinatus insanabilis pmaneas No
li mala defende ne iusto dei iudicio
cum deum defeceris desideraris et ipse noli
contempnere velud impenitens vt cor
tale habeas quod nec deum timet nec ho
minez reueretur Hoc est em peccatum quod
neque in hoc seculo neque in futuro remit
tetur Vere quod corda impleta mali
vitatem nequeunt sustinere Iudei ma
gis ad conuiciandum prosiliunt dicentes
nunc cognouimus quod demonium habes
in cuius suggestione et operacione loque
extranea et asensu veritatis aliena
Abraham mortuus est et prophete
et tu dicis si quis nomen meum seruauerit
uerit mortez no gustabit in eternum
falsum ergo dicis nunquid tu maior
es patre nro abraham qui mortuus
sunt que tempm facis cuius meriti cuius
ve dignitatis vis credi videbatur enim
Iudeis quod de morte gm diceret Et ideo
increpat ipm dicentem Ipse autem hoc
de morte anime qua pereunt delinquentes
eloquutus et sic male audiendo con
doctore va docentem insurgunt et predi
cacom eius alterant et immutant dicentes
quod si quis simonem meum seruauit
mortez non videbit illi vo dixisse
eum commemorat morte no gustabit
que diusa videntur visus em refertur
ad spm gustus ad ...m Ex quo ac
cipitur istud documentum Peccant grauiter
ter auditores vbi qui doctore vel p
dicatore va et vere docentem exaspant
vel fame eius detrahunt aut doct
nam eius falsant seu calumpniando vel

diminu

diminuit insidiando pro isto inducitur
quod dixit beatus petrus in ordinatio-
ne clementis Cuiuscumque contestaueris
veritatis doctore peccat in xpm et in patrem
omnium exacerbat deum propter quod et vita
carebit habentur verba in canone Cuiuscumque
contestauit xi. q. iii. et hoc quantum ad primam
partem Sed quantum ad residuam inducitur
id Aug. quod habetur i. q. i. Interrogo vos
ubi dicit quanta sollicitudine obseruamus
quando nobis corpus xpi ministratur ut
nichil de ipso de manibus nostris in terram
cadat Tanta sollicitudine obseruemus
ne verbum dei quod nobis erogatur
dum aliud aut cogitamus aut loquimur
de nostro corde depereat quia non minus
erit qui verbum dei negligenter audit quam
ille qui corpus xpi sua negligentia
in terram cadere permiserit hec ille Vterque enim
reus est non minus ad mortem licet
vnus altero minus peccet Ex quo patet
quod si quis ex negligentia reus co-
stituitur quanto ex calumpnia reus non
erit Itaque sicut predicatori moneta sui
sermonis falsare non licet Sic et audi-
tor vera que audit calumpniari non
debet Vnde iohannes Crisostomus cuius verba
ponuntur xi. q. iii. in canone Nolite
sic inquit Sic sacerdos debitor est ut
veritatem quam audiuit a sacerdotibus
probatam quidem scripturis defendat
fiducialiter quod si non fecerit prodidit
veritatem Hec ille Non ergo auditor cum
teneatur veritatem defendere debet eam
impugnare Et quia similis debet
esse doctrina magistri et vita sermonibus
verus magister ostendit primo quod non dixit
verbum superbum secundo quod non dixit fluen-
dum subdit Si ego glorifico meipsum
gloria mea nichil est hoc est vana
reputabitur tamquam illius qui comedat
seipsum quibus verbis secundum Bedam ostenditur
gloriam presentis vite nichil esse est pater
qui glorificat me quem vos dicitis quia
deus vester est et non cognouistis eum si enim pa-
trem cognouissetis et me vtique cognos-
ceretis quia pater refertur ad filium et filius
ad patrem licet enim iudei deum sub ratione

dei cognoscerent non tamen sub ratione
patris communicantis substanciam filio
suo cognouerunt nam pater ab eterno filium
generando suam substanciam dedit non dico partem quia
partem illi substancie dedit et partem
sibi retinuit cum substancia patris indiuisibilis
sit ut pote simplex omnino Nec dico
partem quia pater in filium transtulit suam
substanciam generando quia sic dedit eam fi-
lio quod non retinuit sibi ipsi Alioquin
desisset esse substancia cognoscendo igitur
patrem filius cognoscitur cum sit vnus
atque idem deus licet alietas sit in per-
sonis Subdit xpus Ego autem noui
eum quia genitus sum ab eo et si
dixero quia nescio eum ero similis vo-
bis mendax quod non est possibile
quia ego sum veritas que mentiri
non potest Sed scio eum quia sum in patre
et pater in me et sermonem eius seruo propter
conformitatem voluntatis mee meae
ad suam secundum illud Iohannis vi. Descendi
de celo non ut faciam voluntatem
meam sed eius qui misit me patris Ex
hoc autem ubi dixit Si ego glorifico me
ipsum gloria mea nichil est trahitur
istud documentum Omnis gloria vite pre-
sentis in diuiciis honoribus et deliciis
est transiens velud vmbra Si enim est
aliquid ut maneat dic michi ubi sunt
amatores mundi qui ante pauca tempora
nobiscum letabantur et in cinctu superbi-
eo in statu pompatico in gradu alto
delectabantur nichil vtique ex eis re-
mansit nisi cineres et vermes hic caro
eorum vermibus et illuc anima ignibus
deputatur donec rursus infelici colle-
gio colligati sempiternis inuoluantur
incendiis et qui fuerunt in deliciis
et viciis socii sunt socii in penis quid
profuit illis Iactancia mundi gloria
breuis leticia mundi potencia carnis
voluptas false diuicie mala concupiscencia
transiuit risus successit luctus superbus
cessauit iactancia successit perpetua
miseria cessauerunt omnia mundi et car-
nis oblectamenta successit tortura sine
fine mansura Ve igitur mundi omnis gloria

non ē in umbra vere non ē nisi tantū
qm̄ fuim⁹ in vita huana Et ideo qui
gloriat̄ in dn̄o glorietur ut aliquid fiat
participando de ipius glīa sempiterna
Subdit xp̄us Abraham pr̄ vr̄ exul-
tauit ut videret diem meū vidit et
gauisus est Aug⁹ sup Johē Hec dies
qm̄ vidit dn̄s Abraham p fidem ad
quam aspirabat p spem fuit dies
sue eternitatis que nescit occasum huc
enī diem credidit abraham quia cre-
didit deo reputatū ē ei ad iusticiam
fuit eciā hec dies incarnacōnis xp̄i
hac vidit abraham fide et gauisus
gaudens aut̄ exultabat hc̄ ē cum
gaudio desiderabat ut hac eadem
diem videret apta visione Hec ille
Sz carnales homines carnalit̄ intel-
ligentes dixerunt ad eū iniuriantes
de verbis eius Quinquaginta annos
nondū habes et abraham vidisti
q̄i dicant hc̄ ē impossibile et ext-
neū ad loquendum dixit eis eis
ihūs Amen amen dico vobis Antē
abrahā fieret ego sum non dicit
ego fuis sum quia ee non incepit nc̄
dicit ego fui qr̄ p̄titū tp̄s diuinitas no
hz sed sp̄ eē Ex quo accipit hc̄ documētū
deus solus simplr̄ ē omē aut̄ qd̄
creatum ē relatum ad ipius esse q̄i
non ee dicit̄ istud probat dn̄s loq̄ns
Moysi hec dices filijs isrl̄ qui est
misit me ad vos et ob hoc quia ipe
solus pse et simpliciter ē s̄m⁹ Aug⁹
in libro de vā innocencia verius co-
gitat̄ qm̄ dicat̄ et verius ē qm̄ co-
gitet̄ quare si volum⁹ non desiñe
queramus ab eo ut concedat nob
bene esse Subdit ewangelista Tu-
lerunt ergo lapides iudei ut iacerēt
in eum cum enim repleta fuit ho-
minis malicia nō wlt v̄bali iniuria
sz pocius morte eē contenta Ipe vō
abscondit se et exiuit de templo nō
quidez ut ait Aug⁹ se in angulo
templi q̄i timens aut̄ i domuclaz
fugiens vel post murū aut̄ colūp-
nam diuertens sz celica ptāte invi-
sibilis insidiantib⁹ ꝯsistens p me-
diū illoꝝ exiuit Ex quo spūaliter
intelligendo accipit̄ vltimū documētū
deus abscondit faciē sua a reprobis
electis vō illam ondit Vnde Aug⁹
in libro de essencia diuinitatis dei ab-
scondē faciem sua deus dicit̄ cū q̄b⁹
dam reprobis eoꝝ exigentib⁹ culpis
cognicōm suam abscondit Ostedē
aut̄ dicit̄ cū respectu grē sue q̄bus
wlt electis suis seipm̄ i corda ipoꝝ
occulta inspiracōne i sinuat et ad
diligend⁹ se amore suū infundit
Qua nobis sic dignet̄ in pn̄ti os-
tendē ut reuelata tand⁹ facie ipē
facie ad faciē valeam⁹ ꝯtemplari x̄c
p secula bndc̄us Amen In die palmar
23 Cum appinq̄sset ihs̄ ierosolimis
et venisset bethphage etc̄a
24 Conuenientibus vobis in
vnū iam non est cenam
dn̄icam manducare p̄ma
Cor. xj. Aplus corinthos de hoc
arguit qr̄ male ad cena dn̄icam ac-
cedebat iam pransi et inde inebri-
ati sumētes argumētū ex hc̄ qr̄ xp̄s
hc̄ sacramentū tunc instituit qr̄ fuit
tūc conabile nam tūc debuit incho-
ari vitas et cessare figura sc̄z ymo-
lacio agni paschalis et ut post insti-
tucōm huius sacmēti xp̄us ad passioz
iret cui⁹ memoriale ē hc̄ sacmētū
quodqz firmi⁹ manēt impsum cor-
dibus discipuloꝝ quod vltimo eis
tradebat̄ postea vō statutū est ut
ppt̄ tanti sacramēti reuerēciaz aie
iunie et an̄ cibos alios sumetur dc̄
ergo Aplus Conuenietib⁹ i vnū ad
papiend⁹ eukaristie sacm̄ iam nō
est dn̄icam cena manducare de q̄
Luc. xiiij. Homo quida fecit cenaz
magnaz Ex quo verbi apli eli-
cit̄ istud p̄m⁹ documētū Conuenientes
ad cōmōm diuinissime eukaristie de-
bent habē vnitatez loci quātū ad
ꝯgregacōm eccie vnitatez animi
quātum ad vnitatez concordie punita

tem ubi quantum ad communionem eukaristie
Nam requiritur ut sint non extra ve-
lud heretici scismatici vel excommunicati sed
intra ecclesiam katholicam extra quam non est
salus prout determinat concilium de
summa trinitate fidei dicat conuenientibus
etc. ut intra communicare volentes non sint
discordie neque scismata dicat conveni-
entibus in unum. Omnes tenentes
veritatem ecclesie et caritatem mutuam
habentes sint unius cibi participes
dicit iam non est dominicam cenam man-
ducare. Ex quo patet quod qui extra eam sit in ecclesiam
conveniunt corporaliter ita debent spiritualiter
convenire. Unde hugo de sancto victore
quid prodest si nos contineat una
domus et separet diuisa voluntas fu-
giendo est igitur scissura et discordia
nam secundum Glosam super isto apostoli audio
scissuras et discordias esse inter vos primum
malum dissensio est. Unde cetera mala ori-
untur ubi enim dissensio ibi nichil est
rectum secundum illud Jacobi tercio ubi zelus et
contencio ibi inconstancia et omne opus
prauum. Unde ex racione discordie
iam istud dampnum habetur quod non est
vobis dominicam cenam manducare
unusquisque enim presumit cenam suam
manducare et alius quidem esurit
cui nichil datur nec ipse habet quod
offerat et alius ebrius est sumens
superflue de cibo non sacro quem ante
sumpcionem eukaristie sumebant ut
secundum Ambrosium de speciebus cibi sat
de quibus tantum sumebant quod
inebriebantur. Ex quo accipitur
secundum documentum. Communicantes debent
esse concordes misericordes sobrii non
contenciosi non auari nec ebriosi
patet nam ira facit contencionem que
iusticiam non operatur aut auaricia
que est ydolorum seruitus ebriosi
autem xpianis non cibum sumere licet
Unde cum hec excludant a regno
dei eo quod secundum apostolum qui talia agunt
regnum dei non possidebunt constat
quod tales et similes communione corporis xpi
non sunt digni conuenire igitur expedit

cum omni reuerencia et tremore ad ce-
nam dei omni studio proscribenda
est cena dyaboli. Cena quippe do-
mini est triplex doctrina katholica sa-
crosancta eukaristia et vita eterna de prima
scribitur in psalmo Parasti mensam ad-
uersus eos qui tribulant me de secunda
Matthei xxvi. Accepit ihesus panem etc.
de tercia Apokalipsis xix. Beati qui ad
cenam nupciarum agni vocati sunt
prima reficimur in hac valle miserie
debellando spirituales sed sennatores(?)
perfidie. Secunda pascimur in thaberna-
culo ecclesie. Tercia perficiemur in pallacio
glorie. Similiter cena dyaboli triplex
reperitur prauitas heretica suggestio v-
sita et pena eterna de prima scribitur
Ecclesiastici xx°. Qui edunt panem illius
false lingwe sunt horum conuiuium est
extra communionem fidelium iuxta illud in O-
see iiii. Separatim est conuiuium eorum
Fercula huius cene sunt scissio veritatis
ecclesiastice veritatis agnite et ficto sive
composito falsitatis inuente quorum primum
impugnat ecclesiam secundum sacram scriptu-
ram. Tercium maiestatem diuinam
contempnit ut vident heretici scindendo
ecciam induitur illud iohannis de tunica x
xix. Non scindamus eam ubi Augustinus
contra hereticos sic inuehit inquiens
Erubescite heretici tunicam hominis
iam iudicati in cruce pendentis mi-
lites pylati non sunt ausi scindere
et vos conamini caritatem vel ecclesiam
dei in celo sedentis ymo regnantis
diuidere. De secundo videlicet de impug-
nacione veritatis dicit Job in persona
xpi capitulo xvi exprobrantes
percusserunt maxillam meam id est sa-
cram scripturam. De confictione falsi-
tatis inuente quod est tercium conuiuium principis(?)
heretici scribitur prima ad Thymotheum
iiii. In nouissimis temporibus discedent
a fide xpi attendentes spiritibus er-
roris et doctrinis demoniorum et de-
monibus eos inducentes in errorem
Secunda cena dyaboli ad quam invi-
tat proponendo dulcia ut inducat

adtangendum vel faciendum prohibita
Sic invitavit parentes primos Gen. iii.
inquiens Cur precepit deus ut non
comederetis de ligno paradysi ad quid ei
fecit hec bona nisi ut eis utamur ad
quid dedit hec membra nisi ut delec
temur secundum ea Sed mentitur ut ait Sapiens
Eccl. xi. In labiis suis indulcat ini
micus et in corde suo insidiatur ut subver
tat te in foveam istius fraudem si inve
nes huius temporis et divites corde perpendent
non descendent in profundum corrupti in
anime vitalibus velud lapis Tertia
vero cena que est pena eterna dyaboli
et sequacium eius tangitur Proverbiorum
ix. Ubi dicitur descenderunt in profun
dum convive eius cuius sunt fercula
frigus intollerabile ignis inextin
guibilis et fetor abhominabilis transeunt
enim illi qui ibi pascuntur ab aquis
nivium ad nimium calorem Job xx.
Et chorus erit ibi distribuetur vermes
immortales Job xxvii. Ibi subtus sternetur
tinea et operimentum erunt vermes Ysa.
xiv. Quare cum hec cena dyaboli
sit insipida et horrida providete dili
genter ut ad cenam divinam invitemini fi
dei virtutibus et potissime caritate amicti
accedatis reprehendit quippe apostolus
stulte accedentes Unde in quodam Cho
rinthios Numquid domos non habetis
ad manducandum et bibendum non dicit
ad inebriandum aut ecclesiam dei id est do
mum orationis contempnitis talia in ecclesia
faciendo aliquando enim ecclesia dicitur
congregatio fidelium aliquando ipsa domus
dei de qua secundum glosam loquitur hic
cui magna reverentia debetur secundum illud
psalmi Domine dilexi decorem domus
tue et confunditis inquid Apostolus i.
erubescere facitis eos qui non habent ut
vobis id conveniat Cor. iii. est con
fusio adducens peccatum vel confunditis
eos scilicet pauperes qui non habent
quod comedant coram tanta multitudine
Quid dicam vobis super hoc laudo vos
non utique ymmo non in hoc laudo
Ex quo elicitur istud documentum decet

domum domini reverentia decor honestas
pax humilitas et etiam sanctitudo ad quam
debet habere humilis et devotus ingressus
et in ea quieta debet esse conversatio
vero gratia inspicientibus placida probatur per capi
tulum decet de immunitate ecclesiarum li. vi.
non enim probabile est quod ubi peccatorum venia
postulatur ibi peccandi detur occasio aut
deperdantur peccata committi nec debent ho
mines ibi misceri sceleribus ubi peccatorum
est venia postulanda in autentica ut
liceat matri et avie Quia vero colla(tione)
v. Et ideo domus hec dei est reverenda
que est domus orationis domus omnis
adorandi domus refugii ad quam
confugientes violenter non debent
nec extrahi Secundum Augustinum in sermone v.
de dedicatione ecclesie sciendum est cuiuslibet
criminis reum a sacris liminibus non abstrahen
dum gravis enim est iniuria religionis
ac divinitatis offensa est qualemcumque
confugientem ad domum dei de sinu ma
tris evellere et ante omnes expugnare
profugium Hec ille Et ideo loquens contra illos
qui inhoneste in ecclesia conversantur in sermone
de oratione inquit Sicut fideliter psal
lentes et humiliter supplicantes et pro se
et pro aliis quibus exemplum vite prebuerunt
acceptum sunt gloriam Ita illi econtrario
qui non edificationis sed destructionis
exempla prebuerunt et pro se et pro aliis pas
suri sunt penam Hec ille Pax igitur servan
da est Ecclesie etiam quo ad reos ad
eam confugientes nisi forsan quis pub
licus latro fuit vel nocturnus popu
lator agrorum de immunitate ecclesiarum In
ter alia Et in lege prima C. Quando liceat
unicuique se sine iudice vindicare Ex
quibus patet quod [illegible] sacrilegi sunt qui ne
dum prophana in domo dei operantur
sed etiam domos dei adeo imperatoribus
et regibus privilegiatas Christi et mar
tirum sanguine dedicatas et sanctorum cor
poribus nobilitatas turpiter polluunt or
natus exinde auferunt Calices et cleno
dia deo consecrata conflare presumant nec con
tenti spoliis et rapinis Ecclesias diruunt
et evertunt Sicque faciunt de domo ora(tionis)

nis domu abhominacionis peyores
effti barbaris et paganis qui furo
suo reuerenciam exhibebat nec volut
hac negocia contentari sed adhuc acri
omnibus xfidelibus et potissime sacerdoti
bus filiis dei illudunt contra eos insul
tant ipsos occidunt affligunt incedunt
mutilant cruentant et multipliciter
offendunt tantaque rabie tantaque ra
bie ducunt atque tyrannide quod si forsi
tan arte magica miracula facerent
apsecucione antixpi non defferet
Exurge in quid meus sic dormiebat
dormitabis an malicia penam non
debet recipe cum nichil mali impu
nitum dimittis reuera et quia nimis
et multum es misericors vis infini
ta inna vincere multitudine peccator a
sustines vt pacias inimicos tuos
in posteriora vt sint ii conuersi fuerunt
in obprobrium sempiternum qualiter ergo
reprehendisset apostolus cleres qui tantum
deusu in ecclesia cum honestate eraunt
reprehendit Chorinthios qui quia
se sine iudicio sine discrecione sacre
eukaristie innisebant loquitur vltimus
Ego enim accepi a domino id est dedisti
quod et tradidi vobis nec abscondi
quia dominus ihesus xpus in qua nocte tra
debatur id est imminente passione cuius
nocte tradicio facta est. In vespere noctis
accepit panem et gracias agens
de recepcione hominum fregit que fraccio
non fiunt in corpore xpi sed in specie pa
nis gracias egit vt doceret nos in omnibus
gracias agere et fregit non prius quam
verba consecracionis proferret sed post vnde
quod hic dicitur anticipando dicitur
et dixit Accipite et manducate hoc
est corpus meum quod pro vobis tra
detur i. contentum sub hiis speciebus pa
nis est verum corpus meum hoc facite in
meam commemoracionem i. in memoria
mee mortis et passionis Similiter pro
nostra exhortacione et salute accepit ca
licem postquam cenauit dicens hic est
calix i. contentum in calice nouum testa
mentum vt in meo sanguine vetus

enim testamentum fiunt in sanguine brutorum
hoc autem in sanguine xpi hoc facite in
meam commemoracionem i. in memoriam
passionis mee quocienscumque manduca
tis panem hunc Panem appellat propter
species remanentes vel panem singula
rem de quo sapiencie xv. panem de ce
lo prestitisti eis dicitur hunc propter idem nunc
corpus xpi glorificatum et contentum
mortem domini pro nobis factam annuncia
bitis istis i. representabitis voluit enim
dominus tantum beneficium non obliuisci secundum
id Ecclesiastici xxix. graciam fideiussoris
ne obliuiscaris dedit enim pro te animam
suam annunciabitis in qua quod vtique
faciendum est donec veniat dominus ad iudi
cium per quod datur intelligi quod celebra
cio huius sacramenti non deficiet in ecclesia
vsque ad finem mundi. Vnde saluator Mathei
vltimo dixit Ecce ego vobiscum omnibus
diebus vsque ad consumacionem seculi quia
in hoc sacramento est totus xpus secundum
deitatem et humanitatem Circa quod po
nitur istud documentum Errat heretica qui
astruit quod intencio fiunt x vel aplius
dare preceptum aut necessitatem imponere
amplius quam communicare debeat specie sub
Idem enim et similiter eundem modum existen
di simul layci sic sacerdotes sub vtraque
nec plus sumit qui sumit vtramque sa
cramenti speciem quam qui alteram tantum
vt docet magister sententiarum distinccione xi.
quarti. Vnde sic sub speciebus pa
nis est totus xpus cum corpore anima
sanguine et deitate Ita sub speciebus
vini est totus xpus cum omnibus eis
dem et secundum eundem modum existen
di et sicut sub speciebus panis est dei
tas vnita humanitati Sic sub speciebus
vini et sic hoc corpus anima informat
Ita ibi Et sic sanguis hac est inclusus
intra venas corporis ita et sub speciebus
vini et ita in modo existendi nulla est
diuersitas hic et ibi communis in conclusione
sit diuersitas quia panis conuertitur in
corpus tamen et cetera sunt ibi concomi
tanter et vinum conuertitur in sanguinem et cetera
sunt ibi ex concomitancia Ex quo patet

q tu layci sub spe panis sumat totu xpm verum deum et hominem et similiter eodem modo ex vini quo vistus e ita sub vna spe sicut sub vtraqz totalem consequit effectum et consequens pz quanta sit demencia communionem prolaycis sub vtraqz specie extorquere quid enim populo deest si dicit efficacia fructum est quia sumunt totum xpm si vero dicit q deest eis significancia illam fieri voluit p sacerdotes quibus dedit potestatem hoc sacramentum conficiendi et voluit eam fieri in misse celebracione que principaliter est representativa passionis xpi et ita voluit xpus inviolabiliter observari vt sacerdotes missarum sollempnia celebrantes sub vtraqz spe conficiant et sumant et hec faciunt coram omni populo vt populus assistens cottidie diuinis et corde deuoto passionem xpi et effusionem sanguinis revolues victum spiritualis vnionis consequatur cessent igitur a stulticia sua quia in veritate non habent pro quo contendant Nec obstat hoc q de pane et calice paulus loquatur nam non precepit sic sumendi forem .1.c. dicit dominum eundem modum communicandi omnibus precepisse sed tangens ritum communionis sub vtraqz specie qui ad tempus in quibusdam ecclesiis servabatur de ista communione tractans multociens et multipliciter observabatur secundum meum Cause vero quare crescente populi multitudine inducta est in toto orbe terrarum rationabiliter in ecclesia katholica consuetudo sunt hee Prima quia layci sumunt hoc sacramentum ad refeccionem spiritualem et istam consequitur tam per sumpcionem sub vna spe sicut sub vtraqz quia totum xpm Secunda propter plura pericula que possunt faciliter contingere si populus communicaret sub vtraqz spe que non contingunt sub vna Tercio quia de effectu sacramenti nichil eis deperit Quarto quia significacio totalis sacramenti potest fieri coram eis ad excitandum memoriam passionis xpi Sunt vero doctores vt beatus Thomas in tercia parte q. lxxx et in sermone .xxviii. de corpore xpi bona ventura et alii dis. xi. quarti ponunt. Primo

propter causa periculi effusionis nam frequenter crescente maximo numero fidelium contingeret irreverencia sacramento propter effusionem vel distillacionem Alia causa que est magna propter periculum erroris possent enim simplices credere quod sub vna spe non totum xpm reciperent quod est hereticum Alia causa Quia quidquid efficacie habet sumpto sub sola specie panis Quarta causa vt veritas corrideat vmbre quia in lege nichil habebat offerentes delibamine Cum autem istud fuit racionabile et venit a spiritu sancto qui est rector ecclesie katholice pz quia in die pasceue ex ordinacione ecclesie sumunt sacerdotes solum sacramentum corporis xpi sub spe panis propter hoc nam vt ait bona ventura di. xi. quarti ista die plus sumitur ad refeccionem quam ad significacionem. Item ex consuetudine apostolica et consuetudine aput omnes ecclesias approbata sanctum consecratum in die cene reservatur ad diem pasceue sub spe panis et non vini propter causas predictas et ideo stultum esset presbiteros et plateas ad infirmos calice vel vas aliud deferri cum subsint cottidie pericula et stultum est vas cum sanguine magne quantitatis vel parue reservari cum pericula que irreverenciam inducunt subsunt sicut mucor effusio distillacio et alia Ideo qz non sapiant plusquam oportet sed sint nobiscum stulti vt efficiantur sapientes Itaqz subdit apostolus Qui cumqz manducauit panem hunc vel biberit calicem domini indigne reus erit corporis et sanguinis domini Indigne autem suscipit secundum Ambrosium qui celebrat aliter misterium quam a xpo est institutum aut qui non deuota mente accedit aut in voluntate peccandi manens et talis reus erit corporis et sanguinis domini quia beneficium xpi irritum ducit vel reus erit .i. punietur ac si xpm occideret secundum glosam quod non est intelligendum secundum equalitatem sed secundum similitudinem maius enim peccatum est agere contra humanitatem xpi in specie propria quam in aliena quia hoc est contemptibilius ¶ Ex quo

accipit istud documentu Reus e mortis
etne qui corpus xpi sumnt indigne tlis
em siliaudme iude gerit Nam iudas
postqm cu xpo cenauit ipm tradid
Sic absolon fratre suu ad conuiuiu in
uitauit et eu postea occidit quapp
verrant non purificati ve aptus ad
hc diuissimu sacmenti indigne accede
nam idigna qnto amplius pstis illa
queat mente excecat temptacom pri
mu scandalisat vitam temporalez abre
uiat et gratiis despoliat dequibus
dr psalmista fiat mesa eor ipis in la
queu i retribucos et in scandalum
obscuret oculi eor ne videat et dor
sum eor semp incurua effunde sup eos
iram tuam fiat habitacio eor deserta et
in tabernaclis eor non sit qui inhitet
Non ergo indigne quis audeat sume
nc susptu ignominiose tractare hospius ei
eciat qr non admittit hospes deiu
te iurando Quemadmod et ihonestu
e vt quis ven tuo reuerencia exhibeat
et pncti nullam Requirit pbet autem
seipm homo .i. examinet et purget et
sic de pane io edat de quo iohis .v.
Ego sum panis viuus qui de celo de
scendi et de calice bibat re et in signo
sicut faciunt sacerdotes Aut re sicut fa
ciunt layci qui sumentes sub vna spe
bibunt sagwme re licz non sub spe
vini vbi em corpus viuu ibi sag
wis i extense em et indiuise xpus
e totus sub vtraqz specie qui em
manducat et bibit idigne scz irreue
rent vel existens in crimine Judiciu
.i. dapnacom s manducat et bibit
h e manducando et bibendo acqrit
na si digne accipienti e antidotu
Indigne sumenti e venenu Vnd Job
xx. dicit panis eius in vtero eius vte
in fel aspidu in intrinsecus quod fit qa
sumnt non diiudicans corpus dni id
est non discernens ab aliis cibis
Ido inquit Int vos multi infirmi quia
pter indigna susptom multi puniunt
infirmitate corporali et imbecilles lon
ga i valitudine laborantes et dor

miunt morte corporali qa [illegible] cibus
vite male sumentibus fit cibus qr si
nosmetipsos diiudicaremus consticias
nras examinando et purgando an sacr
menti susteptom non vtiqz iudicai
rem a dno .i. non puniremur dum
iudicamur a dno corripimur qr tlis pena
ad correctom inducit vt non cu hoc
mudo dapnemur ¶ Ex quo accipit vl
timu documentu Nullus debet ad
sumend corpus xpi accede nisi pbata
consciencia quid ei obsuit in quo lesit
qm grauit offendit qr amisit in qt
cecidit et probata pz qm sic in receptione
medicine corporalis precedit aliqua dis
posico vt e corpis purgaco solent em
medici dare medicinas purgatiuas pg
confortatiuas Sic e de sacrameto alta
ris qr e medicina confortatiua anime
qr debet eam precede purgaco ne id
qr e in remediu datum fiat in iudi
ciu et dapnu ppetuu Quare tu qui
ppomis accede diligent consciam ex
amina discurrendo p loca p nego
cia p societates p tempa qualiter
te habuisti ad deu qualit te habu
isti ad pximu qlit ad pntes qlit
ad extraneos quo ad supiores et q
lit ad subditos vel equales quo ad
ecciaz ad ergu qualibz ecclasticam
vel sclarez psonam si rapuisti vel
vsurpasti aliena aut vi calupnia
seu potencia extorsisti restituas vs
qz ad minimu si potes alioqn fac
sine ficcone quod potis si i lutum
luxurie cecidisti qualit iniquitatem
pegisti quociens replicasti cuius
status ordinis aut dignitatis tu vl
illa cu qua pcussisti quociens post
confessiom factam recidisti qua
li victus temptacone peccasti vel
forsan vbis mellitis fallacibus
pmissis vel exemplis pruor silr a
gencium seduxisti aut donis cor ad
agend mala inclinasti aut in con
fitendo nunqm ve atqz plene pecca
di aim deposuisti si sciens i mortali
corpus xpi sume psupsisti si loca

scita polu.. isti si tantu ardorez i aspectu psone hausisti quod nedu e polluta anima sz etiam caro et que sca domus dei si diffidendo corpus xpi suspisisti si pter consuetudinez si pter suspicionem tollendam expectatio tuo cepisti si sine deuocone si cu mentis distractione si cu ira odio aut appetitu vindicte si sine reconciliacone et satisfaccone primo que offendisti vel lesisti adhuc examina an in fide rone ecclie dubitasti si comuniom sub vtraqz specie ad salutem pli esse necessaria contra determinacionem ecclie credidisti si hoc defendisti aut consuluisti si libros heresis continentes occultasti si comunicasti cu hereticis habuisti si excomunicatis maxime pos ipe pcta passi si i excomunicatone diuina palam vel priuatas audiuisti si tpe interdicti ad celebrandu cora te nullo suffultus indulto compulisti quia vt sic sinam excomunicatonis tantu p papam dispensabilem incurristi si statuta contra libtate ecclastica fecisti vel ad hoc consiliu dedisti aut consensisti quia vt sic excomunicatonis sentenciaz incidisti. Item examina ea que tenes vel habes quo iure si munda sint vel leprosa vtpote p usuram vel calumpniam possessionem vel rapinam Nam si succedis facientes in vicium vicio participas et dapno participabis quousque voluntatem plenam male agendi sit luxus furtu vel simile habuisti qz vt sic eciam sine ope materialis peccasti si oculo si cantu si sceptura si alio modo cor alterius pa.. morem incitasti si occasio mortis alicuius fuisti aut si quis propter te vesania.. incurrit vel sua bona vane dispersit. Preterea examina contra bona obmisisti que.. quia et quam multa mala fecisti que diu mala malis timore dei omni postposito cumulasti si ppo dnio fidem non seruasti aut eius familia corrupisti facto vel exemplo prauo si famie pricipu plator et sacerdotu detraxisti quo.. sim sacerdotu dehonorasti si sacrametis aut sacramentalibus rebus abusus fuisti si predicando falsum dixisti aut verum tu

falso mitigasti si falsum pro vero dixisti si secretum consily et maxime confessionis sigillum rupisti Et ne prolixitam sic te omnimodo examina vt a sordibus summas vitalem medicina eius digne sumendo consequaris hic graciam et tandem vitam sempiternam quod nobis prestare digne panis viuus xpus per secula semper i eternu bndictus Amen

25 Ante diem festu pasche sciens ihus quia venit hora eius Johis xiij. In xpo attendere debemus tria quibus regulari debemus forma probamentu dilectonis et sacramentum nre redemptionis forma quippe humilitatis demonstrat vagitus pueri in diuersorio reclinacio ipse fenio pannorum involucio humilis conversacio et stupenda ad pedes disciplorum inclinacio pedibusqz eorum sordium ablucio 1
et extersio probamentu vere dilectonis ondit quia suos vsqz in fine dilexit 2
vitam suam pro salute humani generis i morte exposuit ac mori acerbissima turpissima quoqz morte voluit maiorem enim caritatem vt ipe ait nemo habet quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis Sacramentum 3
aut redemptionis triplice ondit potenciam sue deitatis scilicet quod deus humanitatem assumpsit quod inveteratu peccato homine renouauit et quod temporalem perpetuare voluit Unde quia nos a xpo dicimur xpiani forma humilitatis eius inspicere corde debemus i quia dilecti ab eo cum essemus eius inimici dilectonem ei rependamus quia vero per morte suam innouati sumus perpetuari eciam ipso adiuuante eciam in vita futura potimus ipsum oribus i amando ponamus. Ipse namqz vt ait ewangelista Ante diem festu pasche quod festu erat apud iudeos inter alia festa celebrius secundum Beda sciens quia venit hora eius vt transeat ex hoc mundo ad patrem cuius transitus prefiguratus maris rubri est signatus de quo .j. Cor x. Patres nri omes mare transierunt Et cum dilexisset suos qui

erant in mundo usque in finem dilexit eos.
hoc est appropinquante morte tunc precipue dilec-
tionis eius signa ondit. Ex quo accipitur
istud documentum. Deus in diligendo suos
non potest tempore oblivisci. Quod proba-
tur primo ysaie xlix ubi ait. Nunquid oblivis-
ci potest mulier infantem ut non misereatur
filio uteri sui et si illa oblita fuit ego
tamen non obliviscar. Hanc dilectionem attendens
augustinus in libro de sancta dilectione sic
inquit. Per dilectionem sibi deus copulavit
creaturam rationalem ut semper inherendo
ipsum beatitudinis bonum ex ipso quodam-
modo passim sugget et de ipso per deside-
rium biberet et ipsum per gaudium possideret.
Recipe ecce quam ingens bonitas et
dilectio dei qui licet nullo indigeat et
sibi per se ipsum sufficiat non de aliena copia
accipere potest quo crescat eo quod in ipso sunt
omnia et ipse sine sui diminucione con-
stituit universa. Sic tamen salutem huma-
ni generis dilexit ut nedum creando et cre-
atum fovendo bonitatem suam sibi ondet
sed ut salutem in per similitudinem humanitatis
quam assumpsit homines sibi secundum humanam
naturam similes attrahet ad se etiam-
dum. Et cena facta quantum ad agnum pascha-
lem non enim completa erat quia post
cenam discipulorum pedes lavit iterum recu-
buit et corpore ac sanguine suo disci-
pulos refecit confitendi quoque auc-
toritatem dedit et celebritatem huius
sacramenti instituit. Ubi pensandum quod
prius lavit pedes discipulorum et de-
mum ipso corpore et sanguine cibavit.
Ex quo accipitur istud documentum
requiritur ne dum spiritualis sed etiam corporalis
mundicia ad percipiendum digne christi cor-
poris sacramentum. Dicit enim beatus Thomas
quod ad hoc ut homo digne ad sacramentum
eukaristie accedat tria requiruntur
primo mundicia conscientie que non nisi
per peccatum tollitur. Secundo elevatio mentis in
deum per actualem devocionem. Et hoc per inet-
ebitudinem vel occupationem aut evaga-
tionem interdum sine peccato amittitur. Tertio
in mundicia corporalis. Unde et celebrantes
tractaturi hoc sacramentum manus lavant

et sic primo et principaliter peccatum impe-
dit. Secundo indevocio seu ebitudo men-
tis. Tercio inmundicia corporis secundum ipsum
dicit tamen idem sanctus doctor de inmundiciis
corporalibus quod si inmundicia corporalis est per-
petua sicut lepra aut diuturna vel tempora-
lis. Si diutina et tunc nullo modo propter
hoc quis debet abstinere ne propter inmundiciam
corporis perdat fructum mentis sicut accidit
leprosis et pacientibus fluxum sanguinis
vel seminis si autem temporalis sit et fa-
cile purgabilis tunc si aliquis est in mente bene
dispositus non prohibetur sumere quamvis et
possit ad tempus et laudabiliter propter reve-
renciam tanti sacramenti abstinere. Ex quo
patet quod inmundi corporaliter licet mundi spiritua-
liter laudabiliter abstinent et si elevatio-
nem mentis habent in deum prohiberi non
debent. Ne igitur stulte te convivium sa-
cre ingeras intellige quod si attende-
ris non contritus et inconfessus de peccatis
prohiberis. Si propositum habes peccandi vel
similia faciendi in futuro si es pollutus
corporaliter ex imaginatione maxime vel
ex ebrietate si defectus in iudicio racio-
nis ut si eis mente alienatus quo modo
etiam pueri usquequo signa discretio-
nis in eis apparuerint removentur
sic et furiosi nisi habeant lucida in-
tervalla si ymmo etiam katholice non
habes si excommunicatus es vel suspensus
si in quotcumque mortali peccato constitutus.
Alioquin scias quod sacra communio licet be-
ne sumentibus sit magna medicina erit
tibi in laqueum in cecitatem in dampnum peccati
tibi in proximorum scandalum in ire dei
accumulationem in vite corporalis abre-
viationem in fructuum despoliationem tes-
te propheta qui de talibus ait. Fiat mensa
eorum in laqueum et in retribuciones et in
scandalum obscurentur oculi eorum ne
videant et dorsum eorum semper incurva.
Fiat habitacio eorum deserta et in tabernaculis
eorum non sit qui inhabitet. Quo fit quod
mali christiani et pessimi heretici quanto ma-
gis de sacra communione frequentant tan-
to magis deum irritant et cecant. Et
cena inquit eciam facta cum iam disci-

pulus misisset in cor ut traderet eum
iudas symonis scarioth(is) .i. suggess(it)
ei cui missio eni(m) ista s(ecundu)m b(ea)tum Thoma(m)
i(n) glosa continuata sp(irit)ualis sugges-
tio e(st) (et) non fit p(er) aurem s(ed) p(er) cogita-
tionem dyabolice eni(m) suggestiones
immittu(n)t(ur) (et) humanis cogitationib(us) in-
miscent(ur) s(ecundu)m eum. Circa quod
accipit(ur) istud docu(men)tu(m). Dyabolus bo-
na hominis non tollendo s(ed) suaden-
do corrumpit p(ro)ut p(re)sto inducit(ur) quod po(nit)
Aug(ustinus) in libro omeliar(um) omelia .xii. ubi
dicit. Est a dextris sedens sathanas
homo in medio constitutus (et) pa(r)uas
inp(ro)positus dicit non extorquet a nob(is)
consensu(m) s(ed) petit dat quidem ille con-
silium s(ed) deo auxiliante nostru(m) e(st) vel
elige(re) vel repudiare quod suggerit.
Hec ille. Ex quo surgit unum mirabi-
le quod cu(m) sit d(eu)s ad bonu(m) alliciens
et dyabolus ad malu(m) seducens un-
venit quod non potius cor erigit(ur)
ad deu(m) quod ad dyabolu(m) inclinet(ur)
s(ed) h(oc) id(e)o quia ut ait Boecius in
libro (con)solationu(m) licet mentibus
hominu(m) naturalit(er) sit veri insita cupi-
ditas ad falsa tamen devius error
abducat et ad malu(m) est proclivior
omnis etas. Nisi ergo Iudas locum
i(n) corde dyabolo dedisset tradicionem
xpi quam conceperat non fecisset. Un(de)
Aug(ustinus) sup(er) p(salmo)s centesimo .xxxvi. Dya-
bolus in cor iude ut traderet d(omi)n(u)m
intravit. Non aute(m) intraret nisi loc(um)
daret. Sic multi homines mali de
media babylonia p(er) desideria carna-
lia et illicita locum dant dyabolo
(et) angelis eius in cordibubus suis
ut illis et de illis operetur. H(ec) ipse. P(er)
h(oc) p(ate)t q(uo)d cu(m) h(ere)tici ex (con)gnitata (et) ho(m)i(n)es
locum dederint dyablo quos forsitan
inhabitando i(n) cordibus iam ad sibi
s(er)uiend(um) p(er)strepsit facit de eis quid
vult sicut aliquis de pectore suo .xxiii.
q. i. Hys auctoritatib(us) i(n) fine subd(itur).
Sciens q(uia) dedit ei p(ate)r om(n)ia i(n) manu(s).
S(ecundu)m id Math(ei) ult(imo). Data e(st) michi omnis
p(otest)as in celo (et) in terra. Sciebat ergo s(ecundu)m
Greg(orium) in moralium. Quod in manu sua
ip(s)os et p(er)secutores acceperat. Ut ipse
in se adversum pietatis in torqueret
quidquid eor(um) contra se malicia p(er)-
misisse fuerat. S(ecundu)m vero Cris(ostomum). Tra-
dicionem hic salutem fidelium vocat (et)
audiens t(ra)dicionem nichil humanu(m) sus-
picaris eu(m) qui ad p(at)rem ondit hono-
rem et concordia(m). Sic eni(m) p(ate)r ei tra-
didit ita ipse p(at)ri. Un(de) Paulus. Cum
tradiderit inquit regnu(m) d(e)o p(at)ri. H(ec) ipse.
Sciens etia(m) quia a deo exivit et ad
deu(m) vadit. Nec tame(n) s(ecundu)m Augusti(nu)m
deu(m) cu(m) inde exiret nec nos desere(n)s
cu(m) exiret. Ubi accipit(ur) istud docu-
mentu(m). Cristus e(st) sapientissimus et
p(re)scientissimus futuror(um) potentissimus
et d(omi)n(u)s universor(um) et(er)nus filius naturalis
non adoptiuus laudabilis (et) i(n) s(e)c(u)la
gloriosius. Primu(m) ex eo ondit(ur). Nam
s(ecundu)m ihe(ro)n(imum) hic sciens inquit. Quia
a deo exivit (et) sciens quia venit ho-
ra mortis ut transeat de h(oc) mundo ad
p(at)rem de cau(sa) sciencia habet(ur). Joh(ann)is
Joh(ann)is .xvi. Ubi dixerunt ad ip(su)m dis-
cipuli. Nunc scimus. Quia scis om(n)ia
(et) non est opus ut quis te interroget
s(ecundu)m probat(ur) p(ri)mo Luce .x. ubi ait.
Omnia michi tradita su(n)t a p(at)re meo.
Tercium q(uo)d sit filius eius verus deus
de deo naturalis non optiuus p(ate)t
ex eo quia a deo exivit utiq(ue) p(er) et(er)na(m)
g(e)n(er)ationem de qua stupendo dixit
ysaias. Generatio(nem) eius quis enarra-
bit. Quartu(m) q(uo)d sit gloriosus p(ate)t quia
deus de deo b(e)n(e)dictus. Quia igitur
omnia scit et oculis eius testimonio
ap(osto)li ad hebreos. Omnia nuda sunt
et ap(er)ta in conspectu eius. Mala fa-
ce(re) vereamus. In omni enim loco ocu-
li sui contemplant(ur) bonos (et) malos.
Quia vero potentissimus est expa-
vescere magis etiam q(uam) tempora-
lem offende(re) maiestatem de h(oc) etia(m)
urgentis. Et quia d(eu)s et creator po-
tens est tam corpus qua(m) a(n)i(m)am
mitte(re) i(n) gehenna(m). Ob h(oc) voluntati
di(vine) noli contraire n(ec) sibi fastuose

te oppone quia vo e glosiosus que di
sunt semper psequi et sectati Quia
vo dignum erat secundum Cris eo quod a
deo exiuit et ad deum vadit vt vni
uersum conculcaret tumore surgit
a cena vt ex prebeat aliis quia iam
temporis optunitas adeat Deponit vesti
menta sua vt expedicius ministraret
et cum accepisset lintheum precinxit se et
sic impleuit quod dixit luce xij Amen
dico vobis quod precinget se et faciet eos
discumbere et transiens ministrabit illis De
inde misit aquam in pelvim et cepit
lauare pedes discipulorum et extergere
lintheo quo erat precinctus Non alteri
locionem commisit non alteri aquam in
pelvim infundi iussit non sordes per
alium extergi fecit sed hec omnia solus humi
liter perfecit ostendens quod cum omni studio
et diligencia pietatis opera humiliter sunt
implenda Ex quo accipitur istud
documentum In actibus virtutum est ad
hibenda diligencia et negligencia
enim est erudicionis nouerca lxxxvj
dist Nichil Negligencia arguitur
boni operis lxxxvj dist Perniciem in sub
veniendo miseris lxxxvj dist Item in
corripiendis prauis lxxxvj dist Error
vbi dicitur Cum non resistit approbat et vir
tus cum minime defensatur opprimitur et ipse
negligere cum possis perturbare prauos
nichil aliud est quam fouere Arguitur
etiam negligencia in doctrina predicatorum
xliij dist Erit vox in defensione pauperis
lxxxvij dist c i per negligenciam vitia am
pliori nequicie crescunt xxiij dist Perniciem
Arguitur et negligencia in orando ar
guitur et negligencia in orando argui
tur et in ope quolibet virtuoso Maledic
tus enim dicitur qui opus dei facit ne
gligenter Ex hoc patet reprehensibiles sunt
prelates que mala dissimulant cum
possunt ea sine turbacione pacis que
punire reprehensibiles sunt et omnes alij
qui accidiose deo famulantur diligenciam
enim xpus in ministrando exhibuit vt
nos redderet in suo seruicio diligentes
Sed prochdolor vbi cumque est thesau

rus ibi et cor eius labia quidem multo
rum deum laudant cogitatus vero in munde
vituperant opera multorum pietatis videntur
sed passim illecebre vel vane glorie
polluuntur verba dantur deo et opera dya
bolo cor quippe multorum sordidatum
aut requiescit cum illo quod amat in
lecto aut rotatur in foro vel sepelitur in
reseruaculo cum thesauro aut agitur in
siluis spaciatur in campis delectatur in ca
torijs vertitur ad ea in quibus volutabatur
in mundicijs vel cogitat que non sunt dei
sed dyaboli aut amatoris sedi Ita quod
cor tradendum est deo ante omnia et postea
virtutis opera sunt agenda Sequitur Venit
ergo ad symonem vt eum scilicet lauaret — nota
et dicit ei petrus expauescendo tu
michi lauas pedes tu dominus lauas
me seruum tu magister me discipulum tu opifex me
peccatorem pauperem et indignum tu dominus ange
lorum surgis a cena vt seruias peccatoribus
et piscatoribus tu gaudium et spes
vniuersorum ponis aquam in pelvim vt
famuleris mendicantibus et egenis tu
primus beatorum deponis vestimenta tua
vt dignus seruitoribus obsequaris Stupeo
cum considero dei celsitudinem ad pedes
peccatricis inclinatam admiror dignacionem
profundam hominibus peccatoribus ostensam
Quis enim vnquam vidit deum tota humi
litate procidentem quis audiuit deum
hominibus ministrantem et sordes pedum homi
num extergentem cuius superbia non retunditur
quod altissimus sic profunde humiliatur
Itaque quo michi pedes lauabis illis — nota
sanctissimis manibus quibus oculos ceci
nati aperuisti quibus leprosos et
in mundos mundasti quibus panes
benedicendo in deserto adauxisti Nem
pe videtur michi durum pati vt laues pedes
meos Vero quia petrus misterium eius
quod xpus faceret ignorabat Respondit
ihesus et dixit ei quod ego facio tu
nescis modo scies autem postea Secundum Cris
Nescias humilitatem huius doctrine et quo
humilitas sufficiat in deum dicitur Sed petrus
quia cur id fieret ignorabat amonicione
non flectitur dixit ei non lauabis mi

chi pedes in eternum .i. numquam hoc patiar
quod michi laues pedes Rndit ihus Si
non lauero te non habebis partem mecum
hoc est consorcium dei etc. Vbi origenes
sic ait hoc dicto vtemur contra eos qui
indiscretius se facere statuerunt quod
eis non sint habituri partem cum ihesu domino
presumptuosum decretum obseruant Ad
monebimus eos ne morentur in male
decretis etc. si iureiurando ex multo
impetu id firmauerit H[ui]c ¶ Ex quo
accipitur istud documentum Non est me
dacium nec periurium ex causa venire contra
dictum proprium vel promissum Beatus enim pau
lus apostolus non ideo quod absit fefel
lisse credendus est aut sibi extitisse con
trarius quando cum ad hyspaniam se pro
misisset ire Ad romanos xv. dispo
sicione diuina maioribus occupatus ex
causa quod promisit implere non
potuit quantum eius voluntas infuit
hoc pronunciauit quod vera voluisset
efficere Quantum vero ad diuinum secreta con
silii que vt homo non potuit omnia
licet spiritu plenus dei agnoscere superna
preteriuisset disposicione preuentus Sic
nec petrus apostolus qui pro affectu diuine
reuerencie ipso domino respondit non la
uabis mi pedes in eternum etc. fefellisse quod
absit Aut insania putabit minime con
stituisse summa quia eidem diuine volun
tati cessit et quod dixerat se non esse
facturum causa astrictus humane salu
tis Passus est prona voluntate facien
do xxii. q. ii. beatus apostolus Hic quippe
petrus non fuit contrarius domino Dominus
enim voluit ex humilitate lauare pedes
petri petrus propter reuerenciam noluit
hoc facere sed reuerencia et humilitas non
sunt sibi contraria Item nec fuit sibi con
trarius quia primo propter reuerenciam
hoc noluit secundo propter obedienciam se lauare
permisit obediencia vero non est contraria
reuerencie vel humilitati Sed dices Non
ne petrus falsum dixit Nam oppo
situm huius fecit Ad hoc inducatur quod
ponit archidyaconus in canone dicto
beatus apostolus loquens de paulo apostolo
quod falsum dixit et tamen verax fuit quia
sicut proponebat ire Aliquando vero ali
quis est verus et tamen mendax sicut
dyabolus qui aliquando dicit verum et tamen
intencione fallendi et ideo mendax est
secundum hugonem de sancto victore et archidya
conum post eum Constat ergo quod veritatem lo
quens quis sit mendax propter intencionem
corruptam Sic heretici et si dicunt vera
in dolum vt fallant sunt mendaces Quis
enim eis crederet si semper falsa loque
rentur et si semper vera dicerent heretici non essent
sed mel veritatis proponunt et venenum falsi
tatis abscondunt vti socios sibi efficiant
tenebrarum qui peccatis hominum exigentibus
multiplicati sunt et cotidie multiplicantur
pro eo quod magis homines diligunt tenebras
quam lucem Contrarius inuenitur hodie qui
fidem nomine tenus et opere christo et sue ec
clesie seruaret sed alios tyrannides a
lios fauor alios odium alios libido
dominandi vel iniuste rapiendi aliena
alios pusillanimitas et timor facit
et faciat fidem christi et ecclesie katholice
abnegare Hoc enim ipse quo quis
non vult dum potest fidem defendere nec
defendit eam noscitur abnegare. xi. q. iii. Nolite
vbi Crisostomus et c. Non solum vbi gre
gorius inducitur Quia igitur dictum ex causa
vel promissum racionabiliter mutatur
dicit petrus Domine non tantum pedes me
os sed et manus et caput per quod ve
ram obedienciam ostendit sicut papias
Laua dicit ei ihus qui lotus est illa
scilicet locione de qua ysaias dicitur
lauamini et mundi estote Et Ieremie iiii
laua a malicia cor tuum Non indiget
nisi vt pedes .i. affectus lauet sed est
mundus totus vtique preter pedes secundum aug.
quos habet opus lauare homo enim
in baptismo totus abluitur non preter
pedes sed totus abluitur omnino Verum
tamen cum rebus corporeis postea
immittitur vtique terram calcat Ipsi igitur
humani affectus sine quibus in hac mor
talitate non viuitur ipsi pedes sunt vbi
et humanis rebus afficitur. Vt si dixi
mus quia peccatum non habemus nos ipsos

decipim9 Si aut confitem peta nra
qui pedes discipulo lauit nobis peta
dimittit vsqz ad pedes quib9 cōuisam
intra Hec ipse Et vos mūdi estis sz
xj. ꝭ n9 vigenem ꝭ non omes quod dix
ꝑpter judam existente īmūdū Primo
quidem quia paupes non erant sibi
cure ꝭ f erat demū dyabolo ingresso
in cor eius vt prodet xp̄m ꝭ in ipm.
Sciebat enim quisnam eet qui traderet
eū ꝑptea dixit. Non estis mūdi omes
¶ Ex quo accipit istud documentum
lloco nedū baptismatꝭ ꝭ etiā vē con
fessionis e xanis omib9 adultis optia
hc probatꝭ p c. omis vtriusqz ibi oīs
homo postqm ad anos discrecionis
puenit tenetꝭ saltim semel ī anno oia
peta sua solus cōfitei fidelit cōfitei
ꝑpo sacdoti et iniuctam sibi pniam
adimplere et adm9 in pascha reue
rentꝭ suscipe eukaistie sacmentum ni
si de cōsilio sacdotis ꝑpri ob aliqm caz
ad tpus abstineat alioqn viuens ab
ingressu arcetꝭ ecce et moiens ca
ret ecca sepultua Per quod pz quod
qui de omnibus nō confitentur non
ob soluuntꝭ ꝭ ligantꝭ. Hic enim dicit cō
siliū omia sic qui illudendo cōfessoi
vel paliando aut se excusando vel
alios inculpado confitentur nō ab
soluuntꝭ cum infidelit cōfitentꝭ hic ei
dicit fideliter Sic qui sine licencia pa
pe epi vel parrochialis sacdotis cō
fitentꝭ sacdoti extneo nisi forsan in
articulo mortis non absoluuntꝭ Con
fitei em debent ꝑpo sacdoti hc e ꝑpe
epo parrochiali sacdoti vel curate
aut ab homine licenciato. Item pniaz
implendam recipiens nc agens stu
diose non dmosiatꝭ esse vē penitens
quia dicit dictum cōsiliū Omnis vt
usqz sexus studeat adimplere Itez
qui sine causa non recipit adminꝰ
in pascha corpus xpi e habendus
tamqm ethnicus et de fide quoda
modo suspectus Itaqz vere cū simula
toie abluamꝭ vt veniam mereamꝭ
peccatoꝝ Ergo tu si vis abluī cū effcu

discrē p annos menses dies z horas cp
egisti quo te hūisti i officio mundico ī
foro ī hospicio in templo in lecto ī mesā
ī tractatibus ī promissꝭ ī domo in siui
cijs In oībus opibus cōsilijs mādatis fa
cile quippe invenies sordes si hec rite
cōspexeris quas abluī e nēce Etiam
deprehendes quō seduxisti quo cū seduc
toribus delectacōm quesiui vel hūisti
qualiter domis z carnis cor multoꝝ infla
masti qualit ad te ardentꝭ amandꝭ
oculis suspirijs facecia et ceteris inter
signijs alios īflamasti et ī eodē amo
rē carnali quot dieb9 tamqꝭ ī sordib9
revolutasti aut invenies quō vbi q
statum ecce vel fidei vbū ffm vel ca
cusisti vel illud suscepisti aut eundꝭ
statū lacerasti vel pfidiam hēticoꝝ
cōmendasti Vel forsan hēticoꝝ cōmoꝝ
habuisti eis fauendo lras dirigendo re
cipiendo defendendo vel credendo q
si fecisti scias te excōmicacōm sina q
lata est ī hēticos involutū et ab episco
po solo vel inquisitore puitatꝭ hētice
absoluendꝭ aut invenies quō defrau
dasti spoliasti detraxisti promocōm
alicuius impediuisti vel iram vel in
dignacōm pncipis cōflando causas
de nō causꝭ alicui procurasti seu cōt
libertatē ecce conspirasti vel aliquid
alienū et maxime ecce statui dō dica
tū rapuisti si contꝭ bonū publicum cō
iurasti aut invenies quō teplū scm
dei tuis illecebꝭ polluisti vel ī eo
peccati fabulando amatoia loquendo
vel inutilia visiom ad luxū cōmoue
do ad leuitatez alios inducendo aut
ī oronibus impediendo aggregasti
et alia quoqz multa que dinumerari ne
queunt p singula invenire potis si
volueris vtilitꝭ te lauare Sicqz iuxta
salomois smaz Si sapiens eris tibi
met eris si aut illusor solus ptabis
Sequitꝭ postqm ꝭ lauit pedes eoꝝ
accepit vestimenta sua que deposue
rat vt siuiret cum recubuissꝭ itez
dixit eis Scitis quid fecerim vobis
p quod facit eos sollicitos ad tende

dū vt xp̄n eū nnitet tamq̄m mgr̄m ⁊
dn̄m. Vnde sequit. Vos vocatis me
mgr̄ et dn̄e ⁊ benedicit̄ sum etem.
Nam si non essem quod dicitis male
diceretis s̄m aug. Sum ergo magister
quia do alijs os et sapiam quib; re
sistere adu̇sarij nō poterit. Sum etiā
dn̄s quia deus de deo cui inclinare ome
genu celestiū t̄restriū ē nēce ac crea
turam omem obedire. Si ergo laui pe
des vros dn̄s ⁊ mgr̄ ⁊ vos debetis al
ter alterius lauare pedes a mauibus
rebus s̄m crisō accepit exemplū
vt quod minus est operemur. Nam ipe
quidem dn̄s nos autem ad conseruos
facimus si ferimus et ideo subdit Ex
em dedi vobis vt queadmodū ego
feci vos ita ⁊ vos faciatis. Vbi beda
sic ait factis quod postremo docuit
v̇bis s̄m q̄d ihūs cepit facere ⁊ docere.
Ex quo finale istud accipit docu
Omnis xp̄ianus magis sacerdos ⁊ max
xime princeps ecclasticus et secularis
debet esse in vita et suis morib; ex
emplari proiscto induat quod po
nit augꝰ i s̄mone .vij. de epyphania
Vbi ait Cuius vitam prior non solum
sibi s; etiā alijs vtilem esse decet
vt quod eos agi nō pt̄ v̇bis obtine
at exemplis Cui consonat quod scrip
sit psalmo centesimo .xix. vbi ait
Pariter ē v̇bis agē s; ex̄us agendum
est h̄ ipe Et ob h̄ debemus alijs i
virtutibus esse exemplares Sunt em
nonulli vt ait gregoriꝰ p̄mo libro dya
logor quos ad amore p̄rie celestis
plus exempla quā p̄dicamenta suc
cendunt hec ipe Bed q̄ sacerdos ⁊ prin
ceps debeant esse exemplares patz
Nam quod agit applacet facile chr̄
in ex̄m a subditis devoto magna.
Vita em principis vel pastoris debz
esse ex̄m discipulis .ij. q. vij. Cum
pastoris Sicut ergo homines si sint
v̇tuosi edificant. Ita mali dissemīant
dissipant et offendunt. Et ob h̄ s̄m
Gregoriū sacerdotes ⁊ principes eccliasti
ci et seculares p̄mo ⁊ omnis seculi

prelates tot mortibus digni sunt quot
p̄ dicionis ex̄a i subditos trāsmittunt
.xj. q. iij. p̄ cipue Vehementer em culpa
i p̄niciosum ex̄m extendit cum pro re
uerentia status peccator honoratur .lxxxiij.
dis. Nemo. Luceat igi lux vr̄a coram
hominibus vt glorificet p̄rem qui i celis est
sicq; alt alteri humilitatis humanitatis ⁊
pietatis ex̄a ondat vt mutuo manus
se iuuando caritate abluat et abluē
do regna celestia mundati a sordib;
consequantur. Quod nobis p̄stare dig
netur xp̄us p̄ scla b̄ndictus Ame

Ante diem festi pasche sciens ihūs quia venit hora eius. Iohis .xiij.

16 Scd̄m aug̃m in libro de substantia di
lectionis omnipotens deus qui nullo
indiget quia ipe est summū bonū ⁊
verax qui nec deuius accipe pt nec
crescat quia ex ipo sunt omia nec de
suo amittē pt quo decidat q̄m in
ipo immutabiliter consistit vniu
sa ipm spm racionalez creauit so
la caritate nulla necessitate vt eū
summe b̄titudinis p̄ticipem faceret
porro vt idem aptus esset tanta
b̄titudine p̄frui fecit in eo dilectoz
spalem quis p̄ ipam dilectom sue
felicitatis iocunditatem sapet ei q;
infatigabili desiderio inhereret hec i
Et ob h̄ quia genus humanū a deviatum
fuit corruptum et morti eterne ob
noxium vt dilectom sua meo repar
et de peccatorib; iustos faceret ⁊ scōs ve
nit in mundū et an diem festū pas
che h̄ ē ante diem sui festiui et glo
riosi trāsitus quo de hoc mundo trās
eundo inchoauit trāsitū mīm de hac
miseria in felicitatez eterna sciens
quia venit hora eius vt trāseat de h̄
mundo ad p̄rem p̄ mortem quia p̄p̄t
nr̄am salutez susceptur erat cū
dilexisset suos qui erant i mundo
i fine dilexit eos illos videlz qui
sibi erat singulari electione familiari
conuersacione et intima approbatione
Vbi s̄m Crisō relictus discipulos

maiorem eis demonstrat amorem
¶ Ex quo dicto Crisostomi et textu ac-
cipit istud docu^tum Caritas semper
debz pficere vsqz ad finez augeri pro
isto inducit quod scripsit Greg sup
ezechielem sic inquiens Quantum
quisqz amat tantum ad ingressum
appropinquat in quantu vo amare negli
git in tantu ingredi recusat Et idz
in omelia inquit Tanto quisqz ab
amore disiungit quanto inferius delec
tat nuqm est amor dei ociosus opa
em magna si e si autem opari re-
nuit amor non e Hec ille Ideoqz si
non profitiat quis amando iam de
ficiat vt remittere videt et ob hoc cessare
no debz quousqz quod amat attin
gat Hinc bñ in libro de diligendo do
no est ponere concupiscencie modum
donec videat impleta donec adepta
sit quibus valeat ee contenta Et ali
bi dicit Ad ymaginez dei facta e creatura
racionalis ceteris omnibz occupari
pt repleri omnino non pt capacem
di quidquid minus e deo non ad im
plebit Vnde est q naturali quidz desi
derio summu quis pbat appetere bonu
nullu nisi adepto eoque re quie habiturus
Hec ille Cessare igit et profectu homo non debz
alioqin sicut volens montem ascendere
deficiens viribus pausare compellitur
Sic ipsius ad alia cursus qui ad deu eo
ipso cursu impeditur Intelligendo
aut hec vba In finez dilexit eos id e
dilectio quam habuit ad ipsos redimendos
pduxit eu vsqz ad mortem qua fini
uit vitam corporalez eo q dilectio fuit
causa ppter quam xpus mortez suscepit
¶ Accipit secundum documentu fideles mori
pro xpo non timeant sic pro eis xpus
mori dignatus e Non enim qui diligit
vere deu morte pauet pro xpo suscipe-
re iuxta sapientez fortis est vt mors
dilectio Vn Aug sup ps cxxi Mag
ni verbu fortes valida e vt mors di
lectio magnificencius non potuit exprimi
fortitudo caritatis quis enim resistit morti
resistit ignibz vndis ferro potestatibz
regibus venit vna mors q ei resistit
et subdit Nichil e ea fortius ppterea vibz
eius caritas comparata est qua occidit q
sumus vt simus q non eramus mortui ei
estis ait Apostolus Et vita vra abscondi
ta e in xpo Hec ille Ac ido cum sit fortis
dilectio sic mors mori pro xpo quis
vere diligens non timebit Nec miru
si enim in amore impudico aut carnali
inveniat ita fortis dilectio vt vnus p
altero moriatur quomo in amore casto
mori timebit e reo ferries dilectio q p
pe si homo homini tanta dilectio affici
atur vt alter alterum vix patiat ab
esse quo ardenter diligens vt mori pro
deo recuset cu p amore do etnaliter
se sperat conivngi Aliter intelligendo va
hec In finez dilexit eos scz in se et ad
se ordinando na finis legis xpus et
ido xpm dilexisse suos in finem est
dilexisse eos ad seipsum qui est finis no
consumens sz pficiens non destruens
sz conservans Ad hoc ergo dilexit eos vt
pmaneret in seipso sicut in fine ipsos co
plente et pficiente Juxta quem intel 3
lectum accipit tercium documentum . finis di
lectionis qua diligit quis e deu et pro
ximu e ipse ds ait enim . Aug in libro
de fide et opibus vtraqz connexa sunt
mutuo dilectio di et proximi quia nec
dilectio di pt esse in homine qui non
diligit proximu nec dilectio proximi
in eo qui non diligit deu Hec ipse
Cu ergo secundum eundem in libro de moribz
ecclie capitulo xij mors ipa non dili
gere quod nichil aliud est quam ei q
quam in diligendo atqz sequendo ppo
nere Hec ille Igit vita diligere e que no
e aliud nisi finis Et idem ibidem
capitulo xxviij Quod agis tecu id agen
du e cu proximo hoc est vt et ipse
pfecto amore diligat deu non est di
ligis tamqm teipm si non ad id bo
ni ad quod ipse tendis adducas Hec ille
Igit sicut seipm homo recte diligit
ppter deum sic et proximu ppter deum
tamqm finez Ex quo pz quanta est
demencia hominez sic diligere vt peccat

quales sut seductores v'gīnū corrup-
tores matrimonior scor amatores
ī mūdi aut qui sic afficiut' suis in
amando q deū ꝓpter ipor glām
aut magficenciaz offendē nō paues-
cūt nempe amor huiꝰmōi nō est
amor ꝫ langor nō fauor ꝫ odiū nō
beniuolencia ad suos ꝫ crudelitas
eo q q' quodam pacto latenti cum
demonibꝫ eos ī ꝑdicōm ꝑpetuam ꝑ
cipitare vel trahē moliunt' Sequit'
et cena fca .i. iam inchoata et non
dum ꝯsūata cum dyabolꝰ iam misis-
ꝫ in cor iude vt tradēt eū .i. ꝑsug-
gestiom īmisisꝫ cordi iude ꝓpositū
tradendi magistr̄ et ipē huic sug-
gestiom consensisꝫ vbi accipitur cer-
tum documētū locum non hꝫ ī corde a
licuius dyabolus nisi vlt' sibi velit
dare Vnde Augꝰ sup ps Cxxxvi.
Cum dyabolus ī cor iude vt tradēt
dnm̄ mittit non autē mitteret nisi
ille locum daret Sic multi homines
mali de media babilonia ꝑ desidia
carnalia et illicita loca dant dyablo
et angel' .. in cordibus suis vt illis
et de illis .. opet' Hec i.e. Ideoqꝫ nō
est dyaꝰ .. formidandꝰ qm̄ nil pt
nocē nisi homo ei consenciat et q'ntū
deꝰ ꝑmittat nam si vt ait Augustiꝰ
sup ps. xxvi°. Dyabolꝰ princeps de-
moniorum possꝫ aliquid nullus iam
remanēt Et sup ps Cxxx. dicit.
Nichil s' dyaꝰ tribuat voluntate
nocendi habꝫ potestatem autē nisi
acciperet non habēt Sequit' Sciens
quia omia dedit ei pr̄ dedit enī
pr̄ filio incarnato omia ī manū
id est in ꝑtate eius malos vt be
ne eis vteret' et bn̄ vtendo eor ma
licia operet' mūdi salutez Sic pro
ditor datus eāt ī manū eius vt pro
dicōne me^te mr̄a redepcō cōpleret'
Sic ꝑsecutores xp̄us in manū sua
huit vtendo eor malicia ad ꝑfectū
me salut' Vnde Gregoiꝰ lᵒ mora
lium Sciebat enī q' in manū sua ip-
sos et ꝑsecutores acceperat vt ī corpo

adusum pietatis intorquēt q'cq' eor
contra eum malicia ꝑmissa fuiret
Hec i.e. dedit eciā pr̄ in ꝑtatez filij bo
nos ad eor profectū vt eos sanctificādo
et cōsūmando eor operet' salutez ¶
Ex quo accipit' istud docu.^tū deus ma
lis hominibus vtit' ad profectū elector
Vnde Augꝰ in enchiridion caᵒ. vij.
Id q malum dicit' bene ordinatū
cum suo loco positū ē qui eīꝰ eminē
dat bona vt magis placeant et
laudabilia sint dum ꝯpant' malis
Et subdit neqꝫ deus opotens q' et
infideles fatent' cui ē sūma potestas
cū sit sūme bonus nullomō sineret
mali esse aliquid in ope suo nisi vs
qꝫ adeo essꝫ ops et bonus vt bene
facēt de malo Et in libro de natūa
et grā sic inquit Sūt mala que pro
sunt mirabili mīa dei Hec i.e. Ideoqꝫ
nemo mirēt' cur hēses ꝑmittat nā
id fit ad probacōm elector et penā
reprobor Subdit exem^pla quia adeo
exiuit et ad deū vadit exiuit q'ppe
a pr̄e p et^nā saluꝫ gnacōm in q'ptū
deꝰ sicut splendor a luce iuxta illud
Apli ad hebreos p° Cum cum sit
splendor gl'oie portans omia vbo
vbo v'tutis sue Et exiuit a pr̄e ꝑ
tpalem incarnacōm nuq' est ho
iuxta id Johis. xvi. Exiui a pr̄e et
veni in mūdū exiuit enī a pr̄e p et^nā
gnacōm et venit ī mūdū p carnis
assūpcōm et ad deū inquit vadit
hꝫ ideo d' quia xp̄us ad deū iuit p
v'tutem et ascensiom ī qua exaltatꝰ
est et datū est ei nomē quod est
sup omē nom Surgit inquit Johes
a cena ponit vestimēta sua et cū
accepissꝫ lintheū precinxit se misit
aquā in peluī et cepit lauare pe
des discipulor et t'gere lintheo quo
eāt precinctus quod fecit primo ꝓpt hꝫ
vt ꝑficēt iāꝫ humilitat' r'gulam q
ꝑ quedam sapiente statuerat ī ope
humilit' sūanda Eccli iiio Quanto ma
iores humilia te ī omibꝫ Sc° vt omne
ministium humilitatis ꝑsceptum imple-

do destruet vniu'sum r'gnu' sup'bie
que p'ncipiu' fuit t'nsg'ssionis ¶
Vbi accipit istud documentu' Tam
magna est h'ulitas redeptor' dei n'ri
q' maior ea sub celo gyro no' potit
reperi quoniam quod p't ee h'ulius q'
vt filius et'm p'ris ei p omnia coequa
lis e' expedientius hom' fiat vitas
vanitati sinc'itas culpe Iustus pcc'or
lux tenebre vita morti et'nus tem
pal' deposuit vestime'ta sua non p
ablacom quod erat s' eius quod no'
erat p assu'pco'm nam existens lume'
vt videtur carnis sacco se op'uit ex
istes deus visus e' vt homo existes
d'ns app'uit s'uus existes Innoces
filez se fecit pcc'ori de potco siquid'
vestime'tor' s'm Aug'm sup Joh'em
sig'ficat quod form' s'ui accepit q'n
se'p'm exinaui no' deposuit quod
h'ebat s' quod no' h'ebat h'utas vt
t'enus h'uani poss' redimi et resti
tui g'e conditois nullatenus em' p't
pcc'm p'mor' parentu' homo ex iust'a
potuit intromitti in regnu' dei ad de
um contemplandu' nisi i' vno homine ta'
ta inveniret h'ulitas que omnibus
suffice'r posset ad salute sic i' p'mo ho
mie tanta fuit sup'bia que omnibus
successoribus nocuit no' e' aute' inve
tus int' homines aliquis qui id poss'
implere nisi ille leo de tribu iuda
qui ap'uit libru' et soluit signacula
eius implendo in se omne' iusticiam
id e' p'fcam h'ulitate' qua maior ee
non potuit nam alij debitores erat
p pcc'o t'rix q'nq'z sua sufficiebat
h'ulitas h'at h'ulitate' admirans sy
mon de cassia sic inquit videte pro
fundissime h'ulitatis insig'nia q' di
uina maiestas ap'lor' pedibus in
clinat' et geniculat an' homines deus
an' pcc'ores s'ctus iusticia an' iniustos
coram mortalibus inmortalis ante
creaturas creator sol ante stellas lux
an' tenebras de' an' homines Et la
uat genibus flexis rex om' reg'u'
et d'ns d'nanciu' vt nullius create'

tanta possit ee h'ulitas q' saluator'
et omnib' sp'es i'effabilis ymo i'effabi
lis porrigat' donante Indigencie
pcc'or' atq' future glorie ac' ante h'ua
nos pedes i'sule atq' laboriosiu' ob
sequiu' saluatorez om' intelligimus
inclinatum Et B'nh' de cena domi
loques sic ait Ihus an' discipulos suos
reue'nda genua flectit h'ulis t'pro
cliuius pedes discipulor' lauit O quis
vnq'm audiuit t'lia O stupenda pie
tas mira dei clemencia lauit pedes
discipulor' de michilo qui cuncta creau't
quid tibi vide' quicu'q' es homo que
ita accendit sup'bia consuit ita p'tur
bat sup'bia devastat p'mptius ad ira
festinus ad sup'biam O sup'be c'mem
dyaboli O appostota t'ane O s'ue ne
q'm quid tibi videt' de creatore tuo
de d'o tuo i'e pronus discipulor' pedes
lauit et tu dedignaris h'ulari f'ribus
offens' O s'ue male cur non sc'e desi
deras qui e' i'e q' p sup'biam sequer'
et quis e' i'e q' p h'ulitate sequi co'
tempnis O quam malus e' i'e q' se
quer' q'n bonus e' i'e a quo de viuis
Ille est dya'l' iste deus elige ex h'is
que' imitari sit melius h' i'e Veni
g' subdit ewn'ta ad symone petru'
et dixit illi petrus Tu michi lauas
pedes quod dam examinacione et
reuerencia pressit tamq'm recusatoriu'
h'uliacionis tam i' mense admiraba'
e'm petrus deitatem excessiua xp'i h'u
litate dicens d'ne vbi considerat q't'
e' i'e de quo dicebat Tu considerat
etia' h'ulitat' obsequiu' exhibebat
dices michi q'n diceret Quo tu q'
es d'ns om' creator cunctor' et in
cuius manu omnia consistunt tantu' h'u
liaris vt laues michi pcc'ori pedes
discipulo s'uo et piscatori R'ndit ei
Ihus t' dixit ei Quid ego facio tu
nescis mo' scies autez postea quia
h' tibi talis e' ex'm Ignorabat at
petrus insti'u et id'co recusabat ob
sequiu' xp'i quod dixit ei petrus
Non lauabis m' pedes meos i'. q'n

dicat nunquam paciar a te fieri tam me
tante humilitatis obsequium Sic ergo pe
trus ad mirat' opus humilitatis xpi
volentis lauare discipulorum pedes et
non intelligens exemplum nec huiusmodi
humiliacionis xpi misterium sed recusans
fortiter dixit Non lauabis mihi pedes in
eternum vbi accipitur tale documentum Non
pt arguj homo mendaxy qui quis
recusat initio ea que sibi sunt vti
lia ad salutem et promittit atque asserit
se nunquam talia facturum vel suscepturum ta
men post modum cognita vtilitate
mutat propositum patet nam petrus primo
recusauit lauari pedes suos a xpo
quod erat perutile mutato tamen
proposito cum comminatus fuisset et xpus
dicens Si non lauo te non habebis partem
mecum dixit Symon petrus domine non
tantum pedes meos sed et manus et
caput Vnde dicit Augustinus petrus
audito si non lauero te non habebis
partem mecum amore habendi partem cum
xpo et amore perdendi ipsam plus
expauit quod xpus non seruaret eum
participacione sue glorie quam quod humi
liaretur vsque ad pedes eius et ideo co
festim conformans se voluntati xpi
et obediens ei dixit domine non tantum pe
des meos sed et manus et caput hec
ille Hinc simonem beatus adse conuertens
et ad complices peccatorem ait O domine ihesu
cum hec sit veritas quod nullus possit habere
partem tecum nisi prius eum laueris mi
serere michi miserere mei ego sum
ille tuus peccator inmundus totus sordi
dus partem tecum habere cupio ne despicias
me deus salutaris meus Propicius
esto michi peccatori laua sordidum la
ua inquinatum laua pedes laua ma
nus laua caput laua me intius
et extius laua me ab iniquitate
mea et a peccato meo munda me Si
me laueris super niuem dealbabor
hec ille. Vbi notandum quod per caput mens
intelligitur per manus opera per pedes
affectus intelliguntur Ex quo cum

patet istud documentum. Qui vult habere partem
cum xpo indiget ab ipso lauari quantum ad
caput quantum ad manus et quantum ad pe
des Indiget enim lauari quantum ad caput
id est racionem vt intellectus careat errore
quantum ad manus id est opera vt sint munde
ab omni transgressione quantum ad pedes id est
affectus terrenorum quibus terrena conuersacio
facaliter inquinatur sic enim si diuina gratia
mundati fidem integram et inuiolatam
ac omni errore heresis impollutam habue
rint caput mundum habebunt et si actus cari
tate dei et proximi regulati fuerint
manus munde erunt nec indigebunt alia
nisi pedum locione quia propter terrenorum
adhesionem eciam si viri perfecti fuerint fa
cile polluuntur et ob hoc cottidiana lo
cione purgantur iuxta quod dominus ait
Qui lotus est non indiget nisi vt
pedes lauet sed est mundus totus Vnde
Origenes Impossibile puto non con
taminari extrema animo et infima eius
id est affectus hec ille Et ideo perfecti propter pul
uerem venialium indigent locione Et vos
inquit xpistus mundi estis sed non omnes
Iudas enim qua fur erat et dyabolo
consenciebat vt proderet xpm totus erat
inmundus verum qualiter plurimi se mun
datos esse credunt peccatorum qui tam sor
dibus assueti sicut sorduerunt ita ad
huc sordescunt Sunt enim aliqui qui que
volunt tenenent et que nolunt tenent
determinata per ecclesiam sanctam aut consue
tudine generali approbata et sic errant
in racione et heretici sunt non enim inherent
ecclesie doctrine sicut infallibili regule
sed proprie voluntati secundum beatum Thomam secunda
secunde q. v. articulo tercio in responsione prin
cipali Alii hereticorum opiniones comme
dant alii ipsorum facta laudant alii eis
fauore vel obsequio communicant Alii ne
pharandissimam ipsorum vitam attenuant
Alii ipsis subsidia subministrant Alii
cum gaudio eorum prosperari inmaliciam
expectant Alii ab ipsis eleuari et
dominari sperant et sic omnes caput habe
re inmundum habent alii de nacionibus in astr

in sompnis macere intra i aquis i manib;
cum operacione demonis implicita inte
dunt alii psigurias et nomina ignota sanctu
sciunt alii scias partem notoriam here co
tendunt et sic heresi infecti sunt. Alii spirituu
i mundorum perpessum adiutoria i acquiren
dis thezauris occultis vel rebus inven
endis deperditis per invocaciones aut sa
crificia vel oblaciones requirunt et sic ma
nifestam heresim sapiunt alii litteras cum
ignotis nominibus collo suspendunt vel co
tra inimicos certa se gerunt et sic cum deo
inbus amicicia in plicate pacisscuntur
et obhec caput lauare a talibus erroribus
si preem volunt here cum deo et non cum dya
bolo non differant ut salventur. Cum vero
manus lauare deposcunt videant quo
ciens adeo per apostasiam fidei recces
serunt quociens voluntati dyaboli con
iuramentum i baptismo prestitum paru
erunt quam audacter relicto timore dei
et hominum i peccata prolapsi sunt quam multi
pliciter peccauerunt qualiter ad pecca
dum venerunt si impulsi vel seducti a
ultro quibus modis turpitudinis que
qualitatis peccati que circumstancie limita
tes speciem vel aggrauantes quales
et quanti facerent domus et falsa amici
cia saltem mente corrupti sunt quomodo
venena carnalis amoris offerebant
ad bibendum eciam si bibere minime aliquem
de primo contigisset quantas in vanitatibus aut
voluptatibus carnalibus fecerunt expen
sas quanto tempore numquam amore infelici
relicto corpori communicauerunt christi et sang
uini quociens confessi numquam animum a
peccando vacare deposuerunt quociens
alicui i promocione ex invidia nocue
runt vel ei beneficium vel graciam domini sine
culpa sua abstulerunt quociens secretum
prodiderunt in dampnum alterius quociens in
cultu prima vel potencia aut officio pau
peres oppresserunt et ipsis gementibus vel
suspirantibus letati sunt. quociens occide
runt gladio aut verbo aliquem vel muti
lauerunt vel verbauerunt sine iure quaciens
dona ut fouerent causam iniustam receperunt
aut prodonis iniusticiam defensarent
quociens libertati ecclesiastice se opponendo
dampna personis ecclesiasticis irroga
uerunt quociens modos illicitos ad
depactandum subditos ubi ius non per
mittit exquisierunt quociens periura
do vel dubie iurando fidem leserunt
que et quanta per rapinam furtum symoniam
et usuram abstraxerunt quociens statuta
pape prouincialia vel dyocesana q
que fecerunt intales excommunicacionis sinag
liz ipsis incimata fuerunt et penas i cor
inciderunt de quorum transgressione n
ciam habuerunt et aliis que per sin
gula dinumerare vel tangere longum
esset debent sollerter attendere ut omni
i mundicia remota manus fuerint deo
obnoxias adde in propiciator indulge
cia sublevandas denique et si iam
caput et manus abluerent pedes
etiam lauare non obmittat hec est
venialia peccata sine quibus vita mortalis non
ducitur ne forsan aggregata inunda
dent occasionem venenem quo totus non
polluatur homo. Sequitur postquam ergo
lauit pedes eorum accepit vestimenta
sua et cum recubuisset iterum dixit. Scitis
quid fecerim vobis vos vocatis me
magister et domine et bene dicitis sum etenim
Ubi accipit istud documentum christus
est verus magister et dominus magister quippe
est verus doctor omnem veritatem quia
sic lex per moysen data est. Ita gracia
et veritas per ihesum christum facta est cuius ma
gisterii eminencia etiam sui confessi
sunt inimici dum dicebant. Scimus quia
verax es et viam dei in veritate doces
Mt. xxii. dominus vero est non tantum racione
deitatis sed etiam humanitatis cui colla
ta est omnis potestas in celo et in terra.
Et ideo Apoc. xix. dicitur habet in femore
suo scriptum rex regum et dominus domina
cium ubi per vestimentum et femur huma
na natura intelligitur cui datum est
omne regnum et omne dominium tam in
celo quam in terra iuxta illud apostoli ad phy
lipenses. ii. humiliauit seipsum et infra propter

quod deus exaltauit illum etc. Nam secundum Aug. In ea natura exaltatus est in qua humiliauit se per obedientiam. Constat autem quia in natura humana humiliatus est et passus et ideo in ipsa est exaltatus. Subdit: Si ergo ego laui pedes vestros dominus et magister et vos debetis alter alterius lauare pedes. Quod enim a superioribus fit facile trahitur a subditis in exemplum. Idcirco adiungit: Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis. Utrumque enim verum hoc exemplum ponitur Exodi xxv. Vide et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est. In Christo qui primo hoc egit opere quod postea docuit verbo. Ex hoc fine accipitur istud documentum vita Christi sunt in omnibus exemplaris. Hoc considerans apostolus dicebat: Omnis Christi actio est nostra instructio. Inspice siquidem Christum quod magnum est humilitatis exemplum quia pedes discipulorum lauit maius corpore suo et sanguine proprio cibare voluit prestatores Maximus quia se tradidit pro redemptione seruorum suorum et turpissima morte et acerbissima occubuit qui cum esset altissimus fecit se infimum cum esset potentissimus fecit se egrum cum esset nobilissimus fecit se pro nobis quasi abiectum cum esset speciosissimus in quem angeli desiderant semper prospicere fecit se despectissimum cum esset imperator etiam dixit se vermem non hominem cum esset dominus fecit se seruum emptitium. Ita quod ab hac humilitatem discamus ut exaltari in celestibus valeamus. Quod nobis prestare dignetur Christus per secula benedictus Amen

27 Maria magdalena et maria iacobi et salome emerunt aromata ut venientes ungerent Ihesum. Marci ultimo. Hee mulieres que Christum viuentem dilexerant licet verum deum esse non putarent ipsum humanitatis studio prosecuntur. Nam ad hoc emerunt aromata ut venientes ungerent Ihesum. Per quod datur nobis intelligi quod si odore virtutum refecti cum opinione bonorum operum deum querimus admonitu profecto illius cum aromatibus venimus et sic iste mulieres sancte vident angelos que cum aromatibus venerunt. Sic et ille mentes supernos ciues aspiciunt que cum virtutum odoribus ad deum per sancta desideria proficiscuntur. Ex quo accipitur istud documentum. Sicut deo placent qui cum odore virtutum ad Christum accedunt sic deo displicent qui ad prouocandum amatores suos in suam concupiscentiam se inungunt. Unde Ambrosius in libro Exameron: Deles picturam dei si vultum tuum materiali candore oblinas si exquisito rubore perfundas. Et Augustinus: Ad presidium fucare pigmentis quibus rubicundior appareat adulterina est fallacia qua non dubito ipsos maritos se nolle decipi quibus solum permittende sunt femine ornari secundum veniam non secundum imperium. Secundum vero beatum Thomam secunda secunde q. clxix. Potest mulier licite operam dare ad hoc quod viro suo placeat ne per eius contemptum in adulterium labatur. Unde dicitur prima ad Cor. vii. Mulier que nupta est cogitat que sunt mundi quomodo placeat viro. Et ideo si mulier coniugata ad hoc se ornet ut viro suo placeat potest hoc facere absque peccato. Ille autem mulieres que viros non habent nec volunt habere et sunt in statu non habendi non possunt absque peccato appetere placere virorum aspectibus ad concupiscendum quia hoc est dare eis incentiuum peccandi. Et siquidem hac intencione se ornent ut alios prouocent ad concupiscentiam mortaliter peccant. Si autem ex quadam leuitate vel etiam ex vanitate propter iactantiam non semper est peccatum mortale quia ex eadem ratione. Quantum ad hoc est dicendum secundum ipsum quod tamen debet intelligi de ornatu non de fucatione que est quedam species fictionis que non potest esse sine peccato. Unde Ciprianus in libro de habitu virginum sic inquit: Non virgines tantum ut virgines sed et nuptas puta etiam omnino feminas admonendas quod opus dei et factorem eius et plasma adulterare nullomodo debeant adhibito flauo colore vel nigro

pulue vel rubore aut quolibz lineo
mente vaccia corrupete mediante
Et postea subdit Manus do inferunt
qn id qp ille formauit reforre gtep
nut non e tame semp tlis siccatico sm
btm Thoma vbi supra i rnsione
ad sm argumetum semp ptm mor
tale sed solu qndo fit ppt lasciuia vel
in dei contemptu Inquibz casibus lo
Cyprianus Et sm eudem btm Thom
aliud e finge pulcritudine no huanaz
et aliud e occultare turpitudine ex ali
qua causa puenientez puta egritudine
vel aliquo huioi hc em e licitu Et
sm aplm Que putamus ignobilio
ra esse membra corporis hijs honorem
habundatiore circudamus sm qpm Se
Et valde mane vna sabbator veni
unt admonumentu orto iam sole Cui vi
detur contrariari quod ait Johes Mane
cum adhuc tenebre essent Sz hc con
cordans Aug9 in libro de cossu ewn
gelistar sic ait quod dicit lucas vl
de diluculo Et iohes Mane cum ad
huc essent tenebre hc intelligit Mar
cus dicere valde mane orto iam sole
.i. cu celu iam aboriente pte rubesceret
quod non fit vtiqz nisi sole oriente i
orizonte Eius em e ic fulgur qui
nomine fulgoris apellari solet Ideo no
repugnat illi qui ait Cum adhuc
tenebre essent sm ipm Sicut autez
sm Bedam Q valde mane mlies
venunt admonumentu magnus feruor
caritatis ondit Ita iuxta intellcm
misticu nobis dat exm vt illibata
facie discussis iaz vicior tenebris odorez
bonor opm dno et orcmibz studeamus
offerre suauitate ¶ Ex quo accipit
istud documentu Q quius multi videntur
xpm querere soli tn illi ad ipm p ve
niut quibus sol iustie i mentibus ipor
e exortus probatur querunt em homines
xpm varie quidam mane quidam
in vespe zquidam in nocte Unde q
mane querunt facile xpm inueniut
qui mane querunt sz i prima etate iux
illud pbior viij. Qui mane vigila
uerint adme inueniant me Tales em
sut qui cera mollis cui descarli forma
sigilli imprimitur qp est con illos qui iu
uentute offert dyabolo carnem et mu
do zsenectute ad qm fortasse non p
uenit volut offerre deo Qui vero
querunt vespe difficulter inueniut vl
agnoscunt quor typu gerunt duo dis
cipli qui dixert dno Mane nobiscu
quia aduesperascit et inclinata est
dies et tarde dnm agnouert nam
eis dixit xpus O stulti et tardi cor
de ad credendu difficile quippe illi q
cottidie i malicia voluitur aut psperatur
vt vsqz adsenectute puenies emendatur
Maledictus em censetur ee puer centu
annor Illi vo qui querunt de nocte
raro inueniut eo qp intenebris am
blant z luce no vident tales sut qui
tpe mortis querunt quos quasi in
possibile aut saltem est difficile xm
inuenire videntur em hc facere no ex
dilectione sz timore mortis eterne Vn
Aug9 in libro Omeliar de tlibus
loquens nuqnid dico dapnabitur
sz nc dico saluabitur et quid dicam nes
cio nc promitto vis dedubio liberari
age pniam du sanus es et securus
eris vis aute tuc penitencia age qn
peccare non potes quia pcca te dimi
serunt non vt illa tene ergo ccu et
dimitte icctu hec ille Vis igitur ad xpm
peruenire primo quere vt oriatur tibi
sol iusticie xpus de nr quia quem
nulla hora est serotina inisericordie
em eius no possumus mensuram pone
nc tpa diffinire Sequitur. Et dicebat
ad inuicez quis reuoluet nobis lapi
dem ab hostio monumenti. De vtili con
ferunt vt no i cassum laborarent
Ex quo trahitur istud documentu Q
non debent fabulis vel ociosis sermo
nibus et maxime vilibz occupari
du ad placandu deu vel adorandu
accedunt nam alis quod prouisum
est i remediu vtitur eis i venenu Et
quia de omni vbo nedu i mundo vel
fraudulento vel eciam ocioso omnes

r̄ditui sit deo vacom totus quippe ho
et ligwa eius non ē sui iuris ꝫ di
iuxta quod dicit aplus Templū dei
est quod estis vos Et alibi Nescitis
ꝙ corpa vr̄a sūt templū sp̄us sci
Ac ideo non ē phas vt de templo
di exeat aliud nisi quod sit ad hono
rem dei vel profim proximi Et re
spicientes inquit circūsta viderūt
reuolutū lapidem erat quippe mag
nus valde Ex quo assumit istud do
cu.sta fiducia habentes in domino ꝛ
ipm amantes in hijs que videntꝰ
eis difficilia a dō adiuuatꝰ Ubi enim
auxiliū defuit humanū adest i de
um confidentib; de celo p̄sidiū ꝛ ob
hoc nullus de se aut de suis vibus cō
fidat ꝫ de dō Unde cassiodorus sup
illo ps.mm Qm̄ humiliata est i puluē
anima mea sic aut magna cōtra dya
bolū arma sūt in suis vib; fiducia
non habē ꝫ deū rogare qui adu
sariū possit opprimē Hec i.e. Sic nec
doctor debet de doctrina multa cō
fidē Unde hugo de sco victore Non
cōfidat pctor p̄dicator vel auditor
ūbi diuini de acumine ingenij de
subtilitate scrutinij de sedulitate stu
dij ꝫ magis confidat de bonitate dei
de pietate ōnium de humilitate cordis h
ille Excepti siquidē sumꝰ quod que
erat impossibilia hominib; dō opan
te sca sūt possibilia Ideo amemꝰ
eū ꝛ amādo de ipo cōfidamꝰ ꝛ nō
cōmouebimr in eternū et introeuntes
i monumtū viderūt iuuenem sedente i
dextris coopertū stola candida et
obstupuerūt ¶ Ex quo documetū
assumitꝰ ꝙ i.e. monumētū intrat qui
consciaꝫ suam ne sit aliquid quid
eam remordeat examinat quattuor
aut modis pt quis intrare consci
enciaꝫ suā Sm̄ Gregoriū xxxij mor
liū sic inquit Quatuor sūt quali
tates quiꝰ aīa iusti i cōpunctione ve
hementer afficitꝰ cū aut malor suorꝫ
reminiscitꝰ considerans vbi fuit aut
iudicorꝫ di sntiaꝫ metuēs et secum
quērens cōsidāt vbi est aut cū mala
vite p̄ntis attendens sollertꝰ mērens
cōsidat vbi est aut cū bona supne
patrie cōtemplatꝰ que quia nc dū
adipiscatꝰ lugens cōspicat vbi nō
est Hec ipe Alia vero est consideraco
vt si quis appetit cognoscē qualis
est debꝫ cōspicē qualis non est vt
ex bonorꝫ forma metiatꝰ ipe quanto
desto bono deformis ē lucē nāqꝫ
debet cōspicē de tenebris iudicare
hinc Gregoriꝰ xxxv morliū Quāto
quis mīꝰ se videt tanto mīꝰ sibi dis
plicet et quāto maiorꝰ gre lumē p
cipit tanto ampliꝰ rep̄rehēsibileꝫ se
esse cognoscit Hec i.e. Cui dixit No
lite expauescē sicut apte dicit sm
Greg in Omē. Paueat illi qui nō
amant aduentū supnorꝫ ciuiū per
timescat illi qui carnalib; desiderijs
pssi adeorꝫ societate ptingē se de
sperant ¶ Ex quo accipitur istud
docutū ꝑpi anglorꝫ scorꝫ est ppter
magnitudineꝫ gloie et excnē pote
ncie ppt amorem vō salutis humane
tiorꝫ cōdicissos cōfortare de ipōrꝫ ei
gloia Damascenus libro ſ.o c. iij.
d.r Angelus est substancia intellec
tualis semp mobilis arbitrio libā
et incorporea deo ministrans grā nō
naturā i mortalitāꝫ suscipiens cuiꝰ
substancie speciem ꝛ terminū solus qui
creator ē nouit h ille Terret igꝰ
ꝫ quia bonus et amator hominū cō
solatꝰ Qui dixit eis ihm queritis
nazarenū crucifixū surrexit nō
ē hic Ecce locus vbi posuerūt eū
p quod innuit documentum Qm multi
querūt ihm ꝫ nō crucifixū pauci vō
sūt qui querūt eū crucifixū Sic
querebat eū aplus qui dicebat m
mudus crucifixus est et ego mūdo
querite igiꝰ ihm Nazarenū cū florib;
vtutū querite crucifixū relictis tur
bis vicorꝫ querite dū inueniri pt in
vocate eū dū ppe ē non enim videtur
nūc ꝫ ppe ē quia nemo valet eū q
rē nisi prius eū inuenerint. Unde Bnꝰ

de diligendo deo. Nemo te domine querere
valet nisi qui prius invenit vis ergo
inveniri ut queraris queri ut inveniaris
potes et inveniri non tamen preveniri.
Hec ille. Sic quesivit eum Augustinus qui allo-
quens in libro de spiritu et anima capitulo primo
sic ait: Queram te domine invocans te
et invocabo te credens ut querens te in-
veniam te quia benedixisti nos in
omni benedictione deus meus vita spes
mea. Hec ille. Quere itaque deum et nihil
aliud preter illum. Nam idem augustinus
libro iii. de verbis domini sic ait: Quis est
a deo qui preter deum querit aliquid non ca-
ste deum querit. Sicut uxor amans maritum
quia dives est non est casta. Non enim
maritum amat sed aurum mariti. Si autem
maritum amat et nudum amat et pau-
perem. Hec ille. Subdit: Sed ite dicite discipulis
eius et petro inquit angelus dicite
discipulis non amatoribus huius mundi
quia secundum Gregorium discipuli eius non
sunt qui cum eo pascha non faciunt et
qui retro aspiciunt quos curiositas
vite huius detinet illecebra capit et
superna retrahit scandalorum. Dicite dis-
cipulis eius et petro ad quem mittuntur
mulieres propter duo. Primo sicut dicit Gre-
gorius petrum vocat nomine ne de-
speret ex negatione. Secundo ut Angelus
sibi tamquam summo pontifici deferret
et ob hoc ipse summus pontifex est tamquam
dei vicarius ab omnibus honorandus
et reverendus cui obedire omni creature
est de necessitate salutis. Et addit Ange-
lus quia precedet vos in galileam ibi
eum videbitis sicut dixit vobis quod
vobis erit ad gaudium magnum et omni-
bus amatoribus ihesu christi. Ex quo
assumitur hec doctrina. Primo licet aliquis
peccator magnus non tamen debet de
infinita dei misericordia dummodo vera peni-
tudine habeat diffidere. Omnia enim peccata quo-
rumlibet hominum sunt finita misericordia vero dei
est infinita. Item omnium hominum peccata
comparata magnitudini et abyssui misericordie
dei sunt quasi una gutta minima respectu
totius maris. Item sicut totus mundus

esset igneus et in medio mundi esset
calamus straminis aut pena seu pylus
non tam cito flammas incendii reciperet
sic cordi disposito ad gratiam contriti se
totaliter a peccato deus per gratiam suam sem-
per infundet. Quis etenim sanctificavit mariam
magdalenam peccatricem et de immunda
mundam fecit nisi christi misericordia. Quis de
publicano matheo apostolum et evan-
gelistam fecit nisi divina pietas. Quis de
meretricibus et sanctissimis feminis sanctas
fecit nisi exuberans dei misericordia. Quis
de stultis et immundis amatoribus et
amatricibus mundos fecit et mundando
ipsos [illegible] sanctificavit sicut de bonifacio
et aglage romanis et similibus. Cuius
pietas potest in me dici adequari. Cum
et si mater obliviscatur filio uti-
que ipse tamen numquam obliviscatur. Fidelis
quippe est deus iustus verus et sanctus
et non est in eo iniquitas totus ama-
bilis summe bonus summe misericors et
tanta pietate plenus quod nullus abi-
it abiectus fuit nullum sprevit nisi spre-
tus fuit nullum deseruit nisi desertus fue-
rit. Et ideo numquam eum quolibet desera-
mus. Secundo quod dicat absit dese-
rimus ad ipsum conversi revertamur.
Tercio utique quia prius tu in misericordia copio-
sus quod ad ipsum veniet foras non
abiciet sed dabit ad se redeuntibus gratiam
et tandem perseverantibus vitam eternam
quam nobis prestare dignetur etc.

28 Duo ex discipulis
ihesu ibant ipsa die in castellum
quod erat in spacio stadio-
rum lx.ta ab ierusalem nomine emaus luce
ultimo. Secundum augustinum super ps. vii. Simon
primo laudandus est deus in omnibus
bonis suis sive in omni creatura sua
in omni institutione rerum in omni guberna-
tione et regimine seculorum in ordine temporum
et eminentia celi in fecunditate terre in
circumfusione maris. In omni propolentia
nascentis ubique creature in ipsis filiis
hominum in danda lege in liberandis su-
is a captivitate egyptiorum et ceteris omni-
bus mirabilibus suis. Et subdit nondum erat

laudatus quod suscitauit carnem in vita eterna
Hec 1^e Quare cum iam surrexit xpus
rex glorie lux mea laudandus est deus
quam primo eius tota creatura letatur gau-
det celum quia videt iam diu patris sor-
didam terram cruore dei purgatam gau-
det multitudo celestis exercitus quia co-
stitutum regis sui omnis inimica principis
debellata est milicia gaudet sol quia
lugubres illas tenebras quas deo
moriente protulit lectoribus radiis et per-
petua gratulacione compensat. Item ut pre-
surreccionem xpi corda suorum fidelium il-
luminarent et ipsa visa et agnita le-
tarentur voluit eam patefacere multis
argumentis et probare inter que unum
ex illis argumentum ipsius victoris osten-
sum est dum duobus discipulis de ipso
loquentibus apparuit de quibus hic lucas
ait duo ex discipulis ihesu ibant in cas-
tellum nomine Emaus quod dum Judea
per romanos est vastata tunc destructum est
marcus tamen aurelius ibi magnam
ciuitatem edificauit que usque hodie Nyco-
polis appellatur ubi accipitur documentum
spirituales debent habere in officio agen-
do consocios religiosi vero debent bini
et bini incedere Cuius causam ponit salomon
inquiens. Ve homini soli quia si ceci-
derit non habet subleuantem se Causa
etiam est alia quod bonum est habere comitem in via
quia si unus accusaretur alter posset per-
hibere testimonium veritati Et ut in ore
duorum vel trium testium stet omne verbum
deutronomii xix. Alia causa est consolacio vel
spiritualis refeccio ait enim seneca Bocius
consolans vehiculum est in via. Hinc augustinus
xix de ciuitate dei capitulo vii dicit Cum
phylozophi vitam velit esse vitam
sapientis nos multo amplius appro-
bamus per quod patet quod melius est
duos esse quam unum et quod vita so-
cialis est dulcior solidior et tucior
Et ipsi loquebantur adinvicem de om-
nibus que acciderant. i. dum iter ceperit
simul loqui de domino suo unus querebat
et alius respondebat bona societas ubi
tractatur de ihesu vel de salute dicit enim

dominus ubi duo vel tres congregati fue-
rint in nomine meo in medio illorum sum
Unde sciendum est dum fabularetur et secum
quererent ista enim xpi quasi fabulas
reputabant Sic multi hodie faciunt
qui ea que de xpo scripta sunt non
credunt aut ea adsensum extortum quasi
ad quasdam fabulas conuertunt quibus
tamen xpus appropinquare dignatur Inten-
dit eos ut credant vel redeant amone-
do Intendit vero ut desertus desertos deserat
appropinquat iuste ipsos postea condemp-
nando Ex quo accipitur istud documentum
Sicut nullus potest aliquid bonum facere
seu efficere nisi deo cooperante et eo efficien-
te Ita nullus potest deficere vel peccare ni-
si ipso iuste deserente. Pro quo inducitur
illud quod ait faustinus in collacionibus pa-
trum Credere in concussa fide nos conuenit
nichil sine deo prorsus in hoc mundo geri
aut enim voluntate eius aut permissu
agi vniuersa fatendum est ut scilicet que bona
sunt voluntate dei auxilio que credantur
que contraria sunt permissu cum pro nequicia
ac duricia cordis nostri deserens nos diuina
proteccio dyabolum nobis vel ignominio-
sas corporis passiones pati dominari
Hic dubitari non potest debet quando duros
corde iuste deserat iniuste prius de-
sertus nam iustum est ut sic administret res
quas condidit ut non infringat leges
quas indidit et sic cooperetur rebus
quas creat ut eas proprios motus a-
gere sinat Et ideo si liberum arbitrium
ad utrumlibet vertibile de lege nature di-
mittat in malicia cadere hoc non permittit
nisi iuste rursus si peccatum preueniat
et sustentet id gracie et misericordie
faciat et quodammodo iuste quantum respi-
ciat condecenciam bonitatis sue. Cum ergo
indurat aliquos dampnat vel repro-
bat id operatur secundum iusticiam Quando vero
predestinat operatur secundum graciam et misericordiam que
non excludit iusticiam per quod patet quod nul-
lus de duricia cordis aut quod in reprobum
sensum traditur conqueri potest de deo quia nullum
deserit nisi merito sit deserendus nec aliquem
indurat nisi merito suo sit indurandus

ait enim Aug' in libro de predestinatione
Et habetur verba in canone xxiii q. iiii Cum
aliquos a deo traditos aut desideriis
suis aut obduratos esse legimus aut re
lictis magnis peccatis suis hec ipsos me
ruisse profitemur quia talia eorum crimina
processerunt ut ipsi sibi penam debu
erint qua eis etiam supplicium videtur
in reatum ac atque ita nec iudicio dei
queritur quo deserit iniquos deserit et
in me eius gratias agamus qua liberat
non iniquos liberari Hec ibi Sequitur
Et ipse appropinquans ibat cum illis Attende
de quam benignus est christus nam appro
pinquat ymo vadit cum eis qui de ipso
licet dubitando locuntur Oculi autem
eorum tenebantur ne eum agnoscerent Et
hoc ideo quia ut ait Gregorius in omelia hoc
egit dominus foris in oculis corporis quod
ipsos agebatur in oculis cordis Ipsi
namque aput semetipsos et amabant
et dubitabant Eis autem dominus foris presens
aderat et quis esset non ostendebat de
se ergo loquentibus presentiam exhibuit sed
de se dubitantibus cognitionis sue speciem
abscondit dicit tamen beatus Aug' quod
in oculis eorum erat quedam infirmi
tas per quam eum agnoscere non poterant
et hec infirmitas aliquando fit a deo ut in
sodomitis volentibus capere angelos
ut abuterentur eis peccato carnali quos
ipsi angeli percusserunt cecitate aliquando
vero fit a diabolo sic fit in prestigio magorum
qui faciunt una festuca apparere trabem
quod permittit dominus propter peccata hominum qui
talibus maleficiis credunt ¶ Ex quo
patet etiam tertium documentum Mali homines ve
lud nigromantia magi et tales divinato
res qui consortio demonum implicito vel
explicato utuntur in oculis hominum faciunt
mira insolita et insueta Unde Aug'
in libro lxxxiii questionum questione
lxx et similem ponit materiam super Johannem
sermone xiii quedam miracula etiam
scelerati homines faciunt qualia sancti
non possunt nec tamen potioris loci aput
deum esse arbitrandi sunt non enim ac
ceptiores erant deo quam populus israel ma
gi egyptiorum quia non poterat popu
lus iste facere quod magi faciebant cum
ius moyses in virtute dei maiora po
tuit sed ideo non omnibus sanctis ista tribuuntur
ne perniciosissimo errore decipiantur infirmi
existimantes in talibus factis esse maiora
dona quam in operibus iustitie quibus eterna
vita comparatur propterea dominus prohibet hunc
gaudere discipulos quia spiritus vobis sub
iecti sunt. Hec ille. Faciunt igitur mali homines
mira faciunt sancti miracula Et magi secundum
Aug' faciunt per privatos contractus
demonum boni christiani per publicam iu
stitiam id est per virtutem nominis christi In ecclesia
tamen mali christiani per signa publice
iusticie faciunt miracula hoc est per invoca
tionem nominis christi qui fecit publicam
iusticiam in reconciliatione mundi addimus secundum
ipsum quare cum permissu dei non nunquam
sathanas per suos ministros mirabilia o
peratur probate spiritus si ex deo sunt si quam
mas erroris et perfidie ac crudelitatis
abicite ut lumen veritatis katholice ag
noscere valeatis Sequitur et ait ad eos
Qui sunt sermones quos confertis ad in
vicem ambulantes et estis tristes Erant
enim tristes de magistro quem amiserant
nec ipsum recuperare vel videre sperabant
ideo tristitiam in faciem et locutione ostende
bat ¶ Ex quo accipitur istud documentum
Tristis est meritum et istum qui dolet
quod amiserunt eius presentiam consolator
tum enim homo considerat quid amisit quod
summa beatitudine et quid meruit quia ve
ram miseriam dum attendit quantus est
quem offendit quo legem datam sibi
fregit quo beneficiis dei abusus est
qualiter per prevaricationem compede dyaboli
captivatus et eterne dampnationi as
criptus dum considerat se domino demonum
subiectum et vilitatem suorum peccatorum con
cipit quod amarum deliquisse dominum at
ideo de amissione tanti domini tempus
vere contristatur vel secundum tum Gregorium
xxiiii moralium malorum suorum reminiscens
considerat ubi fuit aut cum mala vite pre
sentis perpendit et considerat ubi est a
cum bona superne patrie contemplatur quod

quia non diu adipiscat(ur) lugens co-
spicit ubi non est s(ecundu)m xpm. Vel
dum co(n)siderat q(uo)m magna o(mn)ia co-
misit quomo(do) in loco sacro vel t(em)p(o)re
peccauit aut imp(er)itus p(er)seuerauit
(et) propt(er) p(ra)uam co(n)suetudi(n)e(m) iam pe-
ne absorptus fuit (et) quod offendens
etiam in uno fac(tu)s e(st) o(mn)i(um) reus dici
potest. i(dem) Job xxij. Nunc i(n) amaritudi(n)e(m)
o(mn)ia que erant dulcia prius homi(ni)
co(n)uertit(ur) adest d(eu)s qui fatigata recreat
a(n)i(m)a(m) (et) deuenia p(e)ccatorum (con)tritu(m) et ve(re)
humiliatu(m) co(n)solatur. Itaq(ue) luge(re) ma-
gis q(uam) ride(re) expedit s(ecundu)m xano. Nam
ecclesiastes vij. Cor sapientiu(m) ubi tris-
ticia s(ed) stultorum corde istud non p(er)cipiunt
eo quod quid de eis iudex facturus
est non attendunt. vnde legit(ur) q(uo)d
quidam q(ue)ndam Abbate(m) rogauit
ut diceret s(er)mo(nem) locu(m) edificacionis. Cui
ille vade (et) fac cogitacio(nem) sicut fa-
ciunt iniqui in carcere qui interrogant
ubi est Iudex et q(ua)n(d)o veniet et sic
expectantes penam plorant. Hec
ille quod quia multi p(ro)ficiunt eo q(uod)
auferunt(ur) iudicia d(e)i a facie eorum ac-
cumulare iram indignacio(n)is altis-
simi non formidant. Et r(espo)ndens
vnus cui nomen Cleophas dixit ei
eo quod socius eius ei ex humilita-
te cessit. Et s(ecundu)m Gregorium s(uper) moralia
creditur esse lucas qui nom(en) suu(m) hic
non recitat causa humilitatis causa
humilitatis. Tu solus inquit peregrinus
es in urbem (et) non cognouisti que
facta sunt in illa hijs diebus q(uasi) diceret
Omnes sciunt etia(m) peregrini (et) tu ig-
noras tunc enim t(em)p(or)is erat festu(m) pas-
che ad quod q(uasi) omnes tenebantur ire
in urbem iuxta mandatu(m) legis v(er)e at
v(er)e xpus fuit peregrinus i(n) urbem repu-
tatus s(ecundu)m id p(salmi)s Extraneus factus
sum fratribus meis id est iudeis et pe-
regrinus filijs matris mee id e(st) synago-
ge. Nunc autem hic xpus discipulis se
peregrinu(m) ondit accepit istud docu-
mentu(m) xpus tale(m) se homi(ni) ondit
qualem se ipse intus exhibet cora(m)

eo. Vnde Bernardus sup(er) cantica sermone lxxx.
Qualem te paueris deo talis opt(imu)s q(uo)d
appareat tibi d(eu)s Et seneca ad lucil-
lum Ep(isto)la xlj. Ipse autem est deus
tecum est intus ita dico lucille sacer
intra nos sp(iritu)s sedet bonorum malorum
q(ue) nostrorum obs(er)uator et custos hic pro-
ut a nobis tractatus e(st) ita nos ipse
tractat. hec i(lle) Si ergo vis ut tibi
d(eu)s benignus (et) suauis appareat ipsi
ambula (et) carnis desideria no(n) sectare
flagra sua dilecc(i)one suspira freq(ue)n-
ter et ora sine intermissione reuolue
i(n) corde tuo xpi amorem. In mensam
benignitatem ardenter sicias eius
visionem profunde te ymbre lacrimarum
non enim se poterit continere q(uin) suauitatem
sua(m) cordi tuo infundat et tibi intus
q(uam) bonus q(uam) suauis appareat Ez
minime demore s(ed) quod ad quesitum
dicitur affuit subito s(ecundu)m Bernardum sup(er) can-
tica sermone xxx. p(ri)mo du(m) teneri pu-
tat(ur) elabit(ur) Et rursum lacrimanti et
insectanti occurens comprehendi patit(ur)
s(ed) minime teneri du(m) subito iterum quasi
de manibus auolat et si institit p(re)ci-
bus et fletibus deuota a(n)i(m)a denuo
reuertit(ur) et voluntate labiorum eius non
fraudabit eam s(ed) mox rursum dis-
parebit et no(n) videbit(ur) nisi iterum toto
desiderio requirat(ur). hec i(lle) Itaq(ue) i(n) h(o)c
corpe p(otes)t e(ss)e de xpi p(rese)ncia frequens
leticia s(ed) non copia quia et si visi-
tacio letificat molestat tamen vicis-
situdo tunc aute(m) sine o(mn)i molestia
i(n) ipso erit in(fini)ta leticia cum apparuerit
gloria sua. Sequit(ur). Quibus ille dix(it)
Que quod dixit ut ex v(er)bis eorum ac-
quireret eos de mansuetudine eorum. Et
dixerunt de ih(es)u nazareno qui fuit
vir p(ro)ph(et)a potens in ope(re) et s(er)mone
coram d(e)o (et) omni p(o)p(u)lo vir quippe erat
totus v(ir)tutibus plenus vir p(ro)pheta
p(ri)mo d(omi)n(u)s p(ro)ph(et)arum non t(ame)n potens
ope(re) (et) s(er)mone s(ed) omnipotens qui licet
coram d(e)o (et) omni p(o)p(u)lo talem se exhi-
buit q(uod) i(n) ore suo no(n) e(st) inuentum
mendaciu(m) qui omnia bene fecit sic

dos fecit audire et mutos loqui qui
cecos illuminauit demones eiecit mor
tuos suscitauit omnes male habentes
et puntatos sanauit sic dulciter locuto
est quod nunquam auditus est loqui homo
sicut xpus homo videbatur tamen quia
deo patri non esset dilectus ymo ab
eo videbatur derelictus eo quod qui sine
omni suffragio morti turpissime et
acerrime expositus Vnde sequitur Et
quomodo tradiderunt eum summi sacerdo
tes et principes in dampnacionem mortis
et crucifixerunt eum Vbi notandum quod in
terrogati tamen ipsos principes veritatem
fatentur et eos licet malos esse suos
principes asseuerant Ex quo accipitur
documentum principibus spiritualibus et
secularibus etiam malis licet quamdiu
tollerantur sit obediencia in licitis exhi
benda propter tamen timorem eorum non
est veritas occultanda prima pars probatur
per id prime petri ii^o Qui subditi estote
in omni timore dominis non tantum bonis
et modestis sed etiam discolis Vnde
Actuum xxiii Cum princeps sacerdotum
ananias precepit astantibus percute
re os pauli et paulus dixisset ad eum
percuciat te deus paries dealbate
tu sedens iudicando iudicans me secundum
legem et contra legem iubes me percuti
et qui astabant dixerunt Summum sa
cerdotem maledicas dixit autem paulus
nesciebam quia princeps est sacerdotum
scriptum est enim principem populi tui
non maledices pars vero secunda probatur
per id Augustini ad casulanum vtique reus est
et qui mentitur et qui veritatem occul
tat dum scilicet opus sit veritatis Et nota etiam
dies est hodie super hec omnia que facta
sunt a parasceue siue a sexta feria tres
dies computando Sed et mulieres
quedam ex nostris terruerunt nos que
ante lucem fuerunt ad monumentum et
non invento eius corpore venerunt di
centes se etiam visionem angelorum vidis
se qui dicunt eum viuere et merito secundum
glosam ordinariam dicuntur terruisse eos
quibus de non invento corpore plus mes

ticiam quam de denunciata resurreccione
gaudium quod recreauit asseruit Ex
quo accipitur argumentum Nulli tro
rem habere debent qui corpore cristi
heri vel tercio die assumpto non inve
niunt in se preformacionem vite cor
poris xpi non attento quod turpius e
rit quod non admittit hospes Et ab
ierunt quidam ex nostris ad monumentum
scilicet petrus et iohannes et ita inuenerunt
vbi argumentum Quod mulieres in sa
lutaribus anime corporis sunt audiende
per mulierem enim prudentem in dum
fatuus vir saluatur Sic abigail vx
or nabal per sapienciam suam viro suo
vitam seruauit et dauid ab homici
dio viri sui remouit i Regum xxv thecui
tes mulier sapiens regem induxit quod
filium exulem reuocauit ii Regum xxiiii
Sic iudith sic hester per sapienciam et
deuocionem genti sue pacem et tranquil
litatem obtinuit Et ipse dixit ad eos
O stulti et tardi corde ad credendum
vocauit eos stultos propter duo primo
quia cum fuissent in scolis xpi et
quamquam plures et sepe audiuissent quod
tercia die resurgeret Secundo quod dixerunt
potentem in miraculis et virtutibus non
tamen credebant eum aliquid virtutis
contra se exercere sed solum contra alios
Vbi elicitur tale documentum Stulti sunt qui
scripturas sacras discredunt aut eas ve
scire vel intelligere cum poterint contemp
nunt ait enim Ieronimus in prologo ysaie
iuxta apostolum paulum xpus dei virtus est
et sapiencia qui nescit scripturas nescit
dei virtutem neque eius sapienciam Ignorancia
xpi hec ille Item Augustinus in libro de bap
tismo paruulorum Sacris scripturis aucto
ritatibus colla subdenda sunt vt ad in
tellectum quisque per fidem veniat hec ipse
Quid enim esset roboris in fide apud
xpianos si scriptura in veritate quolibet
titubaret ait enim Augustinus de doctrina xpi
ana Titubat fides si diuinarum scriptura
rum vacillet auctoritas porro fide ti
tubante etiam ipsa caritas languescit
hec ille Ideo quanto quisque plus in scrip

tre profecit tanto plus de xpo cognoscit
ad veram autem cognicionem vita requiritur
quia secundum Ieronimum super ps primo meditacio
legis est non solum in legendo sed etiam in
hys que scripta sunt faciendis Hec ipse Beda
Nonne hec oportuit pati xpm et ita in
trare in gloriam suam hoc est si voluit deus
hominem redimere et iusticie satisfacere
oportuit ut pro peccato ade et totius generis
debitum paciendo persolveret ¶ Ex quo ac
cipitur istud documentum licet xpus non
naturaliter sed voluntarie mortem subiit
ipsius tamen mors et passio fuit huma
no generi necessaria ad salutem ait enim
Augustinus in libro Cui qn et quomodo
deus homo quod non ex necessitate mor
tem subiit quia omnipotens erat sed si post
parentis culpam ante mentis oculos
revocemus cito salvatoris mortem
humano generi minime necessariam cognos
cemus Et super ps xxxiiii dicit idem
dominus voluntate passus est non necessitate
pro inde illius voluntaria passio mira
est nostra consolacio Et libro ii contra
Manicheum dicit Non est passio xpi ex
indigencia sed ex misericordia prebuit enim ex
paciencie nobis de nobis i. hominem
de homine carnem de carne Hec ipse Ideo
quod si debuit homo redimi necessa
rium fuit xpi homini perdito xpm pati
et ita intrare in gloriam suam Unde dicit
tu Bernardus contemplante O bone ihesu
si oportuit te mori et ita intrare in glo
riam tuam quomodo nos miseri credimus
intrare in gloriam non nostram nisi prius
paciamur Hec ille Oportet siquidem
tormentis tormenta sequi nec erit maior
reverencia filiorum quam domini ait Gal
fredus in poetria nova Et incipiens
a moyse et omnibus prophetis interpretabatur
illis in omnibus scripturis que de ipso erant
dicat hic glosa ordinaria hic genna
nobis humiliandi necessitas incubit
qui nec in scripturis quesitum oportet edoc
ti nec ad implenda que novimus ut
decet sumus intenti nam si moyses et
prophete de ipso locuti sunt et eum per pas
sionem ad gloriam intrare predixerunt quo

gloriatur se esse xpianum qui nec in scrip
turis qualiter ad xpm pervenire et inves
tigat neque ad gloriam quam cum xpo habere
cupit per passionem attingere desiderat
Hec ibi Interpretando autem xpus dedit
intelligere quod sacre scripture et expositores
eorum katholice diligenter sunt audien
de et devote tractande quia per eas instru
imur qualiter vitam eternam possit acquirere
Et appropinquaverunt castello quo ibant
et ipse se finxit longius ire hoc est
ostendit ad extra quod longe erat propter infi
delitatem a cordibus eorum Nam secundum
Gregorium in omelia Tales se eis exhibuit
in corde qualis apud eos erat in men
te et coegerunt illum dicentes Mane
nobiscum domine quia advesperascit et in
clinata est iam dies quod fecerunt
propter duo primo quia videbatur peregrinus
unde moti pietate traxerunt eum Secundo
quia devota verba dixerat eis Unde
propter devocionem quam ad eum corda ipsorum
habuerunt eum precibus ad manendum
impulerunt ¶ Ex quo trahitur istud do
cumentum peregrini devoti sunt cum pie
tate ad domos recipiendi et quadam
pietate attrahendi ait enim Gregorius
nazanzenus in sermone de divite stul
to recordare O homo quis es qui lar
gitus est tibi seipsum quis sis in memoriam
revoca tu es famulus dei et dispensator et
commissa est divine facultatis dispensato
re quo consuorum tuorum ex divinis facul
tatibus te esse cognosce nec estimes quod
omnia ventri et deliciis tuis terra pro
duxit que et in manibus habes commissa
tibi magis quam concessa cognosce Et
subdit Neque maior est cunctis habenti
tollere quam tu possis et habundes indi
gentibus denegare Et Crisostomus in sermone
de elemosinis in persona dei loquens
sic inquit tibi dedi bona temporalia non
pauperi quare ut te probarem procura
torem te constitui in bonis meis quo
tibi soli vendicas quod ambobus
dedi Hec ille Curare vocanti sunt et
recipiendi pauperes viatores et peregri
ni quia sunt priores elemosinam

facientib[us] ad regnu[m] celor[um] consequend[um]. Joh[ann]es patriarcha qui dicit[ur] elemosinari[us] vocabat pauperes d[omi]nos suos. Q[ui] in vita sua legit[ur] dixisse. Quos vos e-genos vocatis et mendicos ego d[omi]nos et auxiliatores p[re]dico. Ipi e[ni]m nobis vere auxiliu[m] et regnu[m] celor[um] donare potu[n]t. Et in quodam tractatu de alio viro s[an]c[t]o legit[ur] quod in[com]parabat paupes agentes gr[ati]as de b[e]n[e]ficiis sive elemosinis dicebat e[ni]m. Nolite regrari quia non do s[ed] reddo vobis. Hec ibi. Et f[a]c[tu]m e[st] du[m] recuberet cum illis accepit panem et b[e]nedixit et fregit et porrigebat illis rapti su[n]t oculi eor[um] et cognoverunt eu[m] et ip[s]e evanuit ab oculis eoru[m] ubi accipit[ur] istud documentu[m] no[n] nu[n]q[uam] contingit q[uod] hii qui in sc[ri]pture sacre exposicione xp[istu]m non cognoscunt in fractione panis cognoscunt. H[oc] docu[men]tu[m] est s[er]mo Gr[egorii] in o[mm]e audiendo e[ni]m discipuli illuiati non sunt s[ed] in faciendo illuiati sunt quia sc[ri]ptum est. Non auditores legis s[ed] f[a]c[t]ores iustificabuntur. Unde Augustinus in s[er]mone de x[...] d[omi]ni. Sit h[oc] sc[ri]ptu[m] i[n] cordibus s[an]c[t]itatis v[est]re meliore[m] esse homine[m] parum intelligentem et bene vive[n]tem q[uam] multa intelligente[m] et no[n] b[e]n[e] vive[n]te[m]. Et aliq[ui]bus interposit[is]. Melius e[st] bene vivere q[uam] cito intellige[re] qui male vivit et cito intelligit q[uod] intelligit p[er]dit. Qui aut[em] b[e]n[e] vivit mer[e]t[ur] amplius i[n]tellige[re]. Hec i[lle]. Unde sc[ri]ptu[m] e[st] Marci .iiii. Qui habet dabit[ur] ei et qui no[n] h[abe]t id quod videt[ur] h[abe]re aufert[ur] ab eo. Ite[m] Ysidorus libro s[ecund]o de sum[m]o bono c[a]p[itu]lo p[ri]mo. Utile e[st] n[ost]ri[s] sci[re] et recte vive[re] si utrumq[ue] non valem[us] melius e[st] ut studiu[m] bene vivendi q[uam] sciendi seq[ua]m[ur]. Et dixerunt ad invicem. Nonne cor n[ost]r[u]m ardens erat du[m] nobis loqueret[ur] i[n] via et aperiret sc[ri]pturas. ¶ Ex quo accipit[ur] istud documentu[m]. Ardor cordis est signu[m] p[re]sencie d[e]i. Unde B[er]nhardus sup[er] cantica s[er]mone .lvi. Ignis an[te] p[re]cedet et ip[su]m p[ro]pe esse non dubites deniq[ue] iuxta e[st] d[omi]n[u]s hiis qui

tribulato sunt corde si non solum compungeris in s[er]mone s[ed] conv[er]teris totus ad divina et custodire iudicia iusticie eius etia[m] adesse iam ip[su]m noveris et eum utrumq[ue] de ip[s]o legis et igne[m] videlic[et] precede[re] et ip[su]m in(?) chilonium(?) igne esse. Hec ille. Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierl[m] et invenerunt undecim congregatos et eos qui cu[m] ip[s]is erant dicentes illis quia surrexit d[omi]n[u]s vere et apparuit Symoni et ip[s]i narrabant que gesta erant in via et quo cognoverunt eu[m] in fractione. Cum igit[ur] discipuli q[ui] de xp[ist]o loquebant[ur] et ip[su]m tamq[uam] peregrinu[m] hospicio secum receperunt et ei pietatem impenderunt in fractione panis ip[su]m cognoverunt studeamus opera pietatis exhibe[re] et in me ut consequi i[n] futuro inviam et regnu[m] eternu[m] valeamus. Ad q[uod] nobis concedat qui triu[m]phator mortis gloriosus surrexit xp[istu]s d[eu]s n[oste]r per secula b[e]n[e]dictus Amen

29 Stetit Ih[esu]s i[n] medio discipulor[um] et dixit eis Pax vobis Luce ultimo. S[er]mo b[ea]ti B[er]nh[ardi] sup[er] Cantica s[er]mone lxxxiii. Magna res amor e[st]. Nam cu[m] amat d[eu]s no[n] aliud vult q[uam] amari quippe q[uod] ob aliud non amat nisi ut amet[ur] sciens ip[s]o amore b[ea]tos qui se amaverint. Hec ille. Et ideo n[oste]r amabilis redemptor et dominus resurgens a mortuis quia ex amore hom[inum] et salute[m] ip[s]or[um] morte[m] tamq[uam] homo adeptus susceperat ut ad sui amore[m] discipulos accendere[t] de se quoq[ue] consentientibus amorose p[rese]nciam ondere[t] corporalem stetit in medio ip[s]or[um]. Et q[ui]a unitatem tenent in vinculo pacis dixit eis pax vobis pax videlicet pectoris in p[rese]nti et pax eternitatis i[n] futuro. Hec e[st] pax de q[ua] Joh[ann]is .xiiii. Pace[m] relinquo vobis pace[m] mea[m] do vobis. Nam vobis p[re]dixeram q[uod] i[n] mundo p[re]ssuram habebitis i[n] me aut[em] pacem Joh[ann]is .xvi. Ubi accipit[ur] istud documentu[m]. In solo deo anima velud i[n] rege pacifico om[n]i bono repleta pacifice ac delectabilit[er] requiescit. Unde Augustinus i[n] libro soliloquior[um] c. xxxii ad

deu sic inquit anima quam creasti de
non de te sed puerbu suu non ex qualibz
elemetoz matia sed ex nichilo que q̄ide
ē ronalis intellectualis semp viuens
sp ī motu qua signasti lucē vultus tui
et cōsecr̄sti virtute lauacri tui capax
ita sca est maiestatis tue q ate solo et
a nullo alio possit impleri tu autem
te habet plenu ē eius desideriu ziam
nichil aliud quod desideret extius res-
tat du aut aliquid extius desiderat ma-
nifestu est quod te non hz interius quo
habito nichil ē quod vltra desidētur
et pauris inportis subdit. Si cētaz
desidāt continuam fame habet quia
licet quod desideret de creaturis adi-
piscatur vacua tn remanet quia nichil
ē quod eam impleat nisi tu ad cuius
ymaginem ē creata Imples aute eos
qui nichil desidānt pter te zfacis eos
dignos te scos btos imaculatos et ci-
ues dei qui omia reputant vt stercora
vt lucrifaciat solum te Heri ie Certe tu
nulla creatura possit animam pfte qui-
etare nisi solus creator veram patem
habent qui dei pnetia adimplentur z
in eo solo parifice delectātur Ve aute
aīme misere que deu ppt amorem cre-
ture pdidit q vita vitalez que deus
est zpacē amisit Ve zhomi īfelici cui
creatura tm et no deus sapit pro nichilo
siquidem est qui deo viuē no contedit
qm oportz eu tanto magis famescere
qnto plus eu cotingit pamorem ī
ordinatu acreatore ad creaturaz pro
fundius declinasse Ita q quamuis
pacem pectoris qm nullus dare no
pt vt possimus in xpo sufficieter et
delectabiliter quietari Veru q clausis
ianuis xpus ī medio eoz apparuit
tamq adhuc ī Becilles coturbati
sut pstupore et admiratone et cotri-
ti ptimore Ber. glosam existimabat
se spm videre que enim ferat ī sua pas-
sione licet em spus sit inuisibilis
corpalib oculis Ipa tam non inse sz
ī assūpto corpore putabant eu se
videre aut contriti erant ex impro-
visa xpi visione znouitate miraculi oms
em subita nutaco rez no sine quada
pturbacone cotingit animoz scdm Boe-
ciu.y. de cosolacone prosa pma vbi ac-
cipit istud dictu Inprovisa seu īspa-
ta nouitas mutacom in homine facit
conturbando aut cotendo quod mini-
mum inde surgit q cum omis homo
de lege gnuu fit mobilis siue ad bonu
siue ad malu nouitas qua no puidet
fatale ipm terret vel conturbat Cu aute
homines sint fatale mobiles et ita mo-
biles pz pmo phor. Nam cu rediens
Moysen de tra Madyan ī egyptu narras-
set verba dni oi quibz miserat eu pmi
deu adorauert Postea tame ab offi-
cialib phāonis afflicti dixerut Moysi
et aaron Videat dns et iudicet qm fa-
cere fecistis odorem nrm coram phaoe
et suis eius pbuistis gladiu vt occi-
deret nos Exodi.v. Item phr. Nam
viso q deus mare diuisisset ita et po-
pulus sicco pede trāsiret et q phāo
cu curribus et equitib submsus crediderunt
dno et moysi suo eius cito tame
ppt aquas amaras pplus murmurauit
que tame vt cessassent pplus amme
fuerant ligno apposito dulcorate Exo.
xiiij. et xv. Item cu datus esset deus
legem dixerut cuncta que locutus est
dns faciem Postea tame congregatus
pplus aduersus Aaron fac nobis deos
qui nos precedant Item cu gedeon pplm
isrl de manu Madian liberasset et occi-
disset principes zeb zebee zsalmana dix-
erut omnes viri isrl dnare nri tu z
filij tui Mortuo tame ipo licet .lxx.
filios reliquisset nullu accipe curauert
Iudicu.viij. Sic quamuis dauid poplm
bene rexisset et multas victorias de
hostibus habuisset fca ē coniuracio vali-
da cu absolon con eu .ij. R.xix. Sic vi-
sis xpi miraculis dicebant iudei Quanta
audiuimus in capharnau fac zhic in
patria tua q tame pripm licz modice
recepti sint eiecerut eu extra ciuitate
et de supercilio montis eu precipitare vo-
lebant luce iiij. Sic iudei viso mira-

culo quod de quinque panibus et duobus pis-
cibus saciasset quinque milia hominum volebat
eum facere regem. Postea tamen dicebant quod
signum facis ut credamus Iohannis vi. Sic
lazaro resuscitato obviauerunt domino cum
honore postea tamen contra eum concilium inierunt
ut eum morti traderent. Multe quoque scripture tam
veteris quam novi testamenti ostendunt quod populus
in vituperium faciliter permutatur. Et ob hoc no-
mirum quod discipuli post ascensionem christi clausis
ianuis cum nondum fuissent confirmati spiritum et
non corporaliter resurrexisse videre se puta-
bant secundum doctores. Tamen beatus petrus cre-
didit resurrexisse videre christum secundum virtute
trium omnium gloriose nescitebat. Ut igitur ipsos
in fide firmaret dixit eis Quid turbati
estis et cogitationes ascendunt in corda
vestra quasi diceret. Cur cogitatis spiritum vos
videre cum ex consuetudine qua vobis familia-
rem presenciam exhibui agnoscere potuistis
eundem me esse in corpore et spiritu qui eram
dum adhuc in mortali corpore fuissem
ac pacem meam vobis dabam et tamen
vos relinquerem presentem itaque pacem
quam vobis insinuo refendo ad pacem
qua vobis intestato reliqui confidi-
te quod ego ipse sum. Nobis istud accipere
documentum. Quam cuilibet homo satis
proficiat de lege quoniam non est eius potestate
ut cogitationes vane mundane aut in-
dum illecebrose vel voluptuose in cor
eius non ascendant. Protinus probatione
induatur quod scripsit augustinus libro
secundo contra iulianum ubi ait. Non est in potesta-
te tua cor meum et cogitationes nostre in-
prouise mentem animum que confundunt
atque alias trahunt quia tu posueris ad
secularia revocant mundana inserunt
voluptuosa ingerunt illecebrosa in-
terunt. Ipso quoque in tempore quo elevare
mentem paramus in superius manibus cogi-
tacionibus ad terrena plerumque ducimur. Hec ille.
Verum licet non est in nostra potestate pulsari
cogitacionibus vanis mundanis vel immun-
dis. In nostra tamen potestate est et arbitrio malis
repugnare aut consentiri et ob hoc qui
pulsatur huiusmodi cogitacionibus mox ut
ad racionem venit vel se senserit male co-

gitare ad deum mentem totaliter convertat
ne forsitan per negligencia recepmissionis
ad consensum expliatum vel implicitum veres
corporis anima polluatur. Sicut enim vestitum
candidum sanguine aspersum si mox lotum
fuerit candorem suum recuperat si autem
insederit et inheserit macula vix lava-
bitur sic mens humana si surgente cogi-
tacionem mox deleverit poterit suum re-
tinere candorem si autem diutius residere per-
miserit vix cum magno labore purga-
tur. Hec est itaque prima victoria in secreta-
ri certaminis quam deus expectat et angeli
ut cogitacionibus malis mens humana
fideliter occurrat et bonis operibus malos
reprimat cogitatus. Unde Gregorius xxi. mo-
ralium inquit. Culpa ad operis prodire
non permittitur si intus ubi nascitur extin-
guatur. Si autem temptacionem in corde nas-
centi cum festinacione non resistitur hac
eadem qua nutritur mora roboratur
et exiens foras in operibus vix unica pre-
valet quia ipsa intus membrorum dominam
mentem captivam tenet. Hec ille. Non
ergo et si preter voluntatem tuam veniant
in nobis morari debent sed eis statim
ut senserimus passionis christi remedium o-
bicere curemus cuius tanta virtus est quod
si in mente firmiter habeatur nulla libido
peccati nulle prevalere possunt hostis in-
sidie sed continuo ad memoriam eius
totus peccati et mortis fugatur exercitus.
Vel hoc remedio eas propellamus ut
quod prohibuit fugiamus que vero precepit
impleamus. Hoc enim solo qui prohibuit
qui habet potestatem mittere corpus
animam in gehennam terrore mens nisi
dissimulare velit concutitur ne malo con-
sentiens a sathana occultetur aut deum
cogitaciones meas singulas videntem
numerantem et appendentem contempletur.
Nam hec consideracio si dissimulare nolu-
erimus necessitatem nobis induat probitatis
cum ea que cogitamus vel facimus fiunt
ante oculos iudicis cuncta cernentis secundum
Boecium quinto de consolacione in fine. Vel sal-
tem convertamur ad spectanda districta
dei iusticia que nec dum iniustas cogitaciones

et opera sz ecc ipsas iusticias an ex
fonte bono processerint iudicabit c
statim leuemus oculos cordis in celu
Tunc enim iuxta id prouerbiorum primo ffru
stra iacitur rethe ante oculos penato
rum hoc est q facile laqueos euadet
dyaboli in terris si oculos mentis
semper habeamus in celis non ad terras
carnalium voluptatum Ne igitur discipuli
cogitando de xpo oberrent ait illis
videte manus meas et pedes me
os q ego ipse sum qui dicit per cicatrices
vulnerum positis cognoscite quia ego
sum qui passus fui pro vobis sed
resurrexi palpate sz quo ad tac
tum qui fit per medium intrinsecum quia
spiritus carnem et ossa non habet Vbi glo
dicit dum palpanda ossa carnemque mons
trat statum sue vel nostre resurrectionis significat
in qua corpus nostrum subtile erit per effec
tum spiritualis potentie et palpabile per
veritatem nature sicut me videtis habere
Resurrectio enim vera est in carne vera et
in ossibus Ex quo patet q quamuis nostrum cor
pus nostrum est e de necessitate palpa
bile In resurrectione vero erit palpabile so
la voluntate potest enim tangenti resis
tere sic etiam angelus potest resistere homini
vel alteri rei quando sibi placuit licet sit spiritus
subtilis et simplex Et cum hec dixisset
ondit eis manus et pedes id est vulne
rum cicatrices Vbi accipitur istud do
cumentum Magna xpi prouidentia
signum est q cicatrices vulnerum sibi in
flictorum resurgendo in gloria xpus vo
luit reseruare Nam per cicatrices huius
modi constabat euidenter q idem cor
pus erat quod prius passum fuerat
et postea gloriosum surrexerat sic
q deinceps eius omnis ambiguitas
tolleretur voluit etiam insignia passio
reseruare vt quale genus mortis
pro homine protulit in conspectu dei pre
ostenderet ac ipsum ad miserendum de
linquentibus iam penitentibus inclina
ret q apostolos et alios ad compassionem
et tante dilectionis qualemcumque re
pensam cum cordiali gratitudine pro

vocaret et vt in iudicio districtu quam
iuste dampnandi sunt impii et tante
dignationis et misericordie et amoris
ingrati ondat Voluit etiam propterea ci
catrices passionis retinere ad maiorem
sanctorum gloriam dum in xpo deo suo viderent
signa amoris precipui que habuit ad
eos Nam maiorem caritatem nemo habet
nisi vt animam suam ponat quis pro
amicis suis Iohannis xv et ad confusionem
ingratorum et negligentium Magna siquidem
est confusio suo nolle pati plagam
leuem vel verbum asperum pro xpo qui
totum corpus ad patiendum ex amore sui
exposuit et morte sua amorem quem
ad eum habuit comprobauit Sequitur Adhuc
autem illis non credentibus sz prefecte gaudio
prebant tamen ita aliquantulum credere
quod nimirum expediebat ad confirmationem
fidei nostre. Vnde Gregorius in Omelia
Minus michi maria magdalena pre
stitit que cito credidit quam Thomas
qui diu dubitauit Ille enim dum vulne
rum cicatrices tetigit et de meo pec
tore dubietatis vulnus amputauit
Expediebat etiam id ad nostram cautel
lam vt in hiis que sunt fidei non le
uitate sz grauitate ac discretione duca
mur Eccli qui cito credit leuis est corde
xix Et mirantibus illis pre gaudio no
uitate Vbi accipitur istud documentum
licet innocens qui omni verbo credit in hiis
vbi non subest periculum anime vel pro
ximi nocumentum excusetur Vbi tamen
agitur de periculo alicuius anime proximi
aut nocumento facile credulus est
de leuitate credulitatis merito arguen
dus Prima pars probatur per id prouerbiorum xiiii
Innocens omni verbo credit Quod tes
tans Ambrosius in libro de officiis inquit
Innocens omni verbo credit Non vitu
panda facultas aliis facilitas sz lau
danda bonitas hoc est innocente ig
norare quod noceat Habentur verba
in canone Innocens xxii q iiii de ne
mine enim qui innocens est cum sit bonus
malum presumit nisi probetur contrarium
vel sit liquidum quod est malum de Secun

timo c. vno. Nec obstat quod nimia fa
cilitas credendi vituperetur lxxxvi. di.
Si quis vero. Circa id intelligendum est
de iudice qui in preiudicium partis alterius non
debet de facili credere secundum verba alterius partis
Notat glosa prima in dicto canone Inno
cens Secunda vero probatur sic. Nam in
hiis que spectant ad salutem si quis
decipitur non minus est falli quam deci
pe xxii. q. i. Cum cupis Et ideo si per sim
plicitatem quis credit erronee non
excusatur ymo punificatur quo ad dap
num spirituale licet qui decipit alium
amplius puniatur Concludit ergo
quod est bona simplicitas sive innocentia
aut ut ita dicamus sancta rusticitas
que est contraria dolositati et hec bona
quedam contraria discretioni et hec
mala Notat glosa tertia in dicto canone
Innocens xxii. q. iiii. Mirabantur
itaque pre gaudio ex presentia Christi
prius siquidem erant tristes sed postea
gavisi Nec mirum quia cognoscere
eum et videre est vita eterna Ipse quoque
est delectatio et vita Et ideo si gaudium
magnum fuit eis videre Christum in hac
vita mortali quantum erit gaudium ipsum
videre in vita eterna et si visio Christi
ad tempus fecit cordibus electorum gau
dium quid erit in visione eterna Ubi po
nitur istud documentum delectabilis est et sua
vis visio Christi in patria ultra quam
dici et cogitari potest Nam tunc tam sensus
exterior quam interior habebit suave in
Christi visione delectamentum Unde Hugo
in libro de spiritu et anima Duo sensus in
homine nascuntur unus interior et alius
exterior Uterque vero donum suum habet in
quo reficitur Sensus interior reficitur
in contemplatione divinitatis exterior vero
in contemplatione humanitatis propter hoc enim
deus factus est homo ut totum hominem
in se beatificaret et tota conversio hominis
esset ad ipsum totaque dilectio currret in
ipsum ut cum sensu carnis videtur per car
nem ut a sensu mentis videtur sive ingre
deretur sive egrederetur in factore suo pas
cua inveniret videlicet foris et intus

in deitate creatorem Hec ille Paschua
quippe divinitatis electorum sunt Ut ait
Gregorius in moralibus Prius vultus dei qui
dum sine defectu conspicitur sine fi
nem cibo satiatur Hec ille Delectabi
lis igitur est et suavis visio Christi electis
Nam nullus potest lingwa exprimere aut
intellectu comprehendere quanta suavitas
dei est et dulcedo videre deum in quo
omnes delicie et aspicere hominem hominis
conditorem Et ob hoc stulti sunt qui talibus
deliciis delectationes sordidas que sunt
appetitus porcorum vel affectiones in
ordinatas que cito transeunt velud
umbra anteponunt Ipsis itaque disci
pulis mirantibus pre gaudio dixit
Habetis hic quid manducetur quod non
requirit ut ipse post resurrectionem cibo indi
geat sic et nos non indigebimus
tunc cum resurrexerimus alimento
sed ut se verum corpus et non tantum
spiritum habere monstraret At illi ob
tulerunt ei partem piscis assi et favum
mellis Nam secundum glo
ordinariam piscis assus est ipse me
diator passus in aquis humani ge
neris captus laqueis mortis assatus
tempore passionis qui et ipse favus mel
ei offerunt qui fidem passionis et
resurrectionis eius tenent et quia discipli
nondum solidati in fide Ideo partem
piscis non totum piscem dicuntur of
ferre et cum manducasset tota eis
ad maiorem resurrectionis certitudinem ut
testes essent de visu similes reliqui
as dedit eis ut appareret quod residuum
vere manducasset et ad insinuandum
quam erga eos habebat caritatem
Et si quis dicit magis resurrectio
Christi per comestionem improbatur quam
probatur quia corpus glorificatum cum
sit spirituale i. Cor. xv. Alimonia non
indiget dicendum quod manducavit non
necessitate sed potestate Sic enim aliter
absorbit aquam terra siciens aliter
radius Illa indigentia iste potestate
ut dicit Augustinus Sic Christus ante passionem
et mortem suam manducavit propter

sui corporis indigenciam quia verus
homo erat et mortalis excepte huma
ne nature almonia indigens Post
xl dies vero pr[...]tatem habuit ubi consump
tura Et quia hic xpus legitur p[...]
tem piscis assi et fauum mellis come
disse Accipit istud documentum In ordina
ta edendi cupiditas non ciborum quali
tas culpam facit pro isto inducatur
quod scripsit Augustinus in libro questio
num ewangelii Non interest omnino quid
alimentorum sumas ut succurras
necessitati corporis dummodo congruas
etiam generibus alimentorum hiis cum
quibus tibi vivendum est Et a
liquibus interpositis Magis interest non
quid vel quantum alimentorum pro con
gruencia hominum atque sue persone
valitudinis necessitate quis acci
piat sed quanta suavitate et semi
animi careat Hec ille Hinc apostolus ad
philipp. iiij. Scio et minus habere et scio
habundare ubique in omnibus inbutus
sum et saciaret et esurire et habun
dare et penuriam pati omnia possum
in eo qui me confortat Hec ille Ex
quo patet non non statim debet ali
quis condempnare delicata vel mollia
iudicare cum viderit id fieri vel pre
sumere cum in diaeis poterit necessi
tate sua exigente Hinc Augustinus
in libro de doctrina xpiana dicit quod
fieri potest ut sine aliquo vicio cupi
ditatis vel voracitatis cibo precio
so sapiens utitur Insipiens autem
fetidissima gule flamma in vilissimum
olus ardescat Hec ille Quare con
sultius est more xpi pisce vesci quam
lenticula more esau nepotis abra
he aut ordeo more iumentorum Non
enim ut ait Augustinus in dicto libro
de doctrina xpiana et habentur verba
in Canone Quisquis .xli. di. Po
tencia cotidie nociores nobis sunt plerumque
bestie quam hominibus vescuntur escis Na
m huiusmodi omnibus rebus non ex rerum
natura quibus utimur sed ex causa u
tendi modo vel appetendi vel pro

bandi vel improbandi est quod facimus
Hec ipse Sequitur Et dixit ad eos Hec
sunt verba id est res verborum Verbum enim quan
doque dicitur vox quam proferimus aliquando
res quam per vocem significamus que
locutus sum ad eos cum adhuc essem
vobiscum scilicet in mortali carne quoniam
necesse est non necessitate coactionis
sed inmutabilis ordinacionis impleri
per rei exhibicionem omnia que scripta
sunt in lege Moysi et prophetis et psalmis
de me In hiis enim tribus totum vetus
comprehenditur testamentum lex etenim est
liber mandatorum prophete libri reve
lacionum psalmi liber oracionum Tunc aperuit
illis sensum ut intelligerent scripturas
Ubi accipitur istud documentum In va
num homo ad intelligendum scripturas
sacras laborat nisi xpus sibi au
xiliator assistat et intellectum eorun
dem aperiat Pro isto inducatur id quod
ponit Gilbertus super Cantica plus
plus proficiat purgacione mentis
quam comentis Et sepius oracione melius
soluuntur dubia quam inquisicione aliqua
fateor Hec ille Fatendum tamen quod mag
na diligencia requiritur ut sacra scriptura
modo debito intelligatur quoniam cum sit dic
tata spiritu sancto sine ipso non potest recte intel
ligi Pro isto facit quod scripsit Inno
cencius ad arnolphum abbatem sermo
ne .xlvi. optat ut magna bis unum in
ferat qui vult intelligere materiam scrip
turarum quia sine multis studiis et vigi
liis sine multis sudoribus et labori
bus sine multa meditacione et lec
cione non potest intelligi Et Augustinus ad
volusianum Tanta difficultas est
scripturarum quod si eciam a primeva eta
te usque ad decrepitam etatem eas di
diceris vix aliquid ad plenum pe
netrabit Hec ipse Quid est contra
presumptuosos qui facile contendunt
sacre scripture misteria penetrare Sub
iungit et dixit eis Quoniam sic scriptum
est quoniam oportebat xpm pati unde
danielis .ix. scribitur post .lxx. duas
ebdomadas occidetur xpus et non

eit pplus eius qui negatus est eu
et resurge sz oportet a mortuis tria
die Unde Osee. vi. scriptu e Vivifica
bit nos post duos dies et die tercia
suscitabit a mortuis et pdicaret in no-
e eius pniam in omnes gentes eo q
non est acceptor psonarum apud deu
s in omni gente qui timet deu accep
tus e illi Actuu x. Ubi finale accipi
documentu ad salute pctoris e pnia
que pdicat in xpi nomine optima
Quod primo ondit verbo x qui ait
Luc. xiii. Si pniam no habueritis
omes pibitis Secdo pillud Ecci. ii. Si
pniam non egeim incidemus i manus
dei Tercio pr augustini in libro de pe
nitencia ante fine Ubi inquit Non
sufficit mores in melius comutare
et a malis fctis recede nisi et de hijs
que fca sut satisfaciat dno pme do
lorem phumilitatis gemitu pcontriti
cordis sacrificiu cooperantibus elemosinis
Het ie. Circa pillud prov. xx. Quis
pt dice mudu est cor meu Et ecclistici
vii. Non est homo iustus in terra qui
faciat bonu et non peccet Et i Iohis
ii. dicit Si diximus quod pctm non
hemus ipi nos seducimus Et Iacobi. iii.
scribitur In multis offendimus omes
Et racone sic probat Omes nre ius
ticie sut qi pannus menstruate ysa.
lxiiii Et Iob. iiii. dt Si lotus fuero qi
aquis nivium tamen sordibus intinges
me oportet igitur pctores si velint sal
vari tabulam pnie in hc mari ascede
vt ad portum salutis eterne valeat
pertingere Quod nobis concedat pse
cula bndctus Amen

30 Cum sero esset die illa et fo
res essent clause Iohis. xx.
Scdm btm gregoriu in. xvii
moraliu filius di pro nobis fcus e
homo suspta est natura ab eo no cul
pa fecit pro nobis sacrificiu corpus
suu exhibuit pro pctoribus victima
sine pcto que et huanitate mori et
iusticia mundare potuisset hunc ergo
cum post baptisma vidit atiquus
hostis mox temptacoibus impetiit
et pdivsos aditus ad intiora eius
molitus irrupe victus e Atqz ipsa i
expugnabili mente prostratus Sed
quia ad intiora eius non valuit ad
eius se extiora convitit vt quia men
tis virtute victus est eu que decipe tep
tacone no valuit carnis saltem mor
te videtur supare Sz vbi potuit ali
qd facere i exteriori pte devictus est et
vnde accepit ptatez dominte carnis
occidende inde intior ptas eius qua
nos tenebat occisa e ipe namqz intius
victus est du qi vincit extius et qui
nos iure debitorum tenuit iure nobis
ius mortis amisit Het ie. Unde ama
toribus suis de sua morte tristibus
effctis sue mortis triumphus innotes
ceret ipsis congregatis resurgens a
morte voluit appare de cuius apparicone
ait Iohes Cum sero esset die i^a sabbati
dicite xx^o omnes vna sabbatorum hc e pma
die post sabbatu et fores essent clau
se quod divina ordinacone fctm est vt
Ihus intrans ad discipulos ianuis clau
sis ondet se hre corpus gloriosum
Vn Theophylus Intuit ianuis clau
sis vt ondet quod eodem modo resur
rexit ad iacente lapide sup monimetu
vbi erant discipuli congregati ppter
metu iudeorum apparuit em dns ipsis
sero congregatis Pmo ppter hc vt i
sero ipsis exeuntibus simul omnibus pos
sit appare Scdo quia in i^a hora ma
gis timebant Unde in hc ifirmitas
aplorum demonstrat qui foribus clausis
intus residebat Het ie. Circa primo accipi
primu documentu volens consolacom xpi
recipe debet fores sive sensus rite
et ronabiliter claude Primo visum
avaricie mundi et cupiditatis carnis debz
recludere cito em mors ingreditur p fenestras
Unde david du vidisset bersabee ex op
posito se lavantem adulteriu simul et
homicidiu comisit et dina du volu
set vide mulieres extraneas corrupta est
hc considerans ppheta dixit Averte o
culos meos ne videat vanitate de 2

inde auditu / ne turpia detractoria vel adu-
latoria audiat debet obturare / ait enim
apostolus Corrumpunt bonos mores col-
3 loquia prava / Tertio debet os ne loquatur
vana turpia detractoria et adulatoria
custodire / quoniam si de omni verbo ocioso
reddituri sumus deo rationem Mt. xii.
multo magis de mendoso aut de tra-
ctorio / quoniam si in multiloquio peccatum non
deerit Prov. x. multomagis in detrac-
tione / nam lingwa detractoris et audi-
entis super utramque sedet dyabolus /
detrahere quippe proximo est eum inter-
ficere secundum Anshelmum de similitudinibus
et merito / quia dilectionem que est vita
a corde tollit / Unde Bernardus super cantica
sermone xxiv. loquens de detractore
sic inquit / Ferit caritatem in omnibus
qui audiunt lingwa maledica / et
quantum in se est necat et quantum funditus
4 et extinguit / Quarto debet olfactum
ab odoratu voluptuoso ne in cordiate (?)
delectetur retrahere / ne petulantiam inferat /
gula enim ait Seneca plures occidit
5 quam gladius / Quinto debet manus
et pedes ne ad illicita intendant et
recludere / sive sint membra propria sive
aliena / alioquin ut ait Sapiens qui
tangit picem inquinabitur ab ea / qui
ergo sic fores clauserit ei dominus ap-
parere dignabitur / Unde sequitur / ve-
nit ihesus et stetit in medio eorum.
2m ¶ Ex quo accipitur istud documentum.
xpistus quia mediator est dei et ho-
minum in conversando hominibus medi-
um eligebat / quod sic patet. Nam in
nativitate inter bovem et azynum /
In passione in medio latronum / post
resurrectionem vero in medio apparuit discipulorum /
1 quod fecit primo ut se mediatorem
inter deum et hominem ostendat / sic enim me-
diator debet esse conformis utrique parti
Sic mediator xpistus inter deum et homines
debuit esse conformis sic et est deus
homo / et ideo oportebat ut xpistus
mediator aliquid haberet simile deo /
2 et aliquid simile hominibus. Secundo xpistus
medium locum tenuit ut nobis insinua-

ret / quia omnibus propinquus est omnibus
misereri paratus / sic enim medium eque
distat a circumferentia sive ab extremis
Sic deus eque promptus est quantum
est in eo ad omnes salvandos / Et hinc
est quod iustos fovet ut iustiores fiant /
et ob hoc malos sustinet ut ad eum
convertantur et vivant / ob hoc quippe
creavit hominem ut laudet et glori-
ficet eum / ob hoc dona sua communiter
bonis et malis communicat / ut bonitate
sua attenta qua solem facit oriri
super bonos et malos / et pluit super
iustos et iniustos quilibet soli serviendo
intendat ut in eternum regnet / Ex quo
patet quod nunquam de dei misericordia est desperan-
dum / quoniam et si contra malos paratam licet
suspensam tenet sententiam / mutabit
tamen eam si quis suam perversam mu-
taverit voluntatem. Verum quamvis deus pa-
ratus est ut daret cuilibet graciam / non tamen
illam omnes accipiunt. Unde Anshel-
mus in libro de casu dyaboli / creatura
ideo accipit dona dei quia deus dat /
et non est verum quod creatura non habet
dona dei / quia deus ea non dat / aut quia
creatura recipere recusat / Hec ille. Sicut
enim sol paratus est quemlibet illuminare /
non tamen illum illuminat qui sibi ob-
staculum ponit / aut ab eius lumine se
abscondit / Sic deus et si illuminare paratus
est omnem hominem venientem in hunc mun-
dum / aliquos tamen non illuminat eo quod
lumini obicem ponunt / et ideo defectus est
in homine non in deo. Sequitur. Et dixit
eis pax vobis / Ex quo accipitur istud 3m
documentum / xpistus rex pacificus visita-
do discipulos pacem eis conferebat inqui-
ens pax vobis / quasi diceret / gaudete quia
recessit maledictio peccati venit pax eter-
ne / recessit ira dei venit reconciliatio
humana. Est autem pax mentis sive pec-
toris / quam dare non potest nisi deus / et in
tanto est maior quanto quis est in desideran-
do deum fervencior. Ex quo patet quod quan-
to quis in vita est sanctior et melior /
tanto pax sui pectoris est amplior /
patet etiam quod nemo tirannus sine tereis (?)

affcus hab; pacē q̄m s̄m gg̃ vi moralium Pax nra ex desiderio conditoris inchoat' ex manifesta aut' visione proficit'. Hec ille. Vera igit' ē pax vt ait leo ppa i s̄mone ad ei volutate non diuidi' r͂ ihis que solius di sut delectari Hec ille. Sic igit' q̄nto plus quis deū amat tanto maiore; pacē hab; q̄nto vo min9 ad eū anhelat tanto min9 de pace h; qui autez ab amore di cadit peccando hanc pacem no hab; ppheta dicete Non est pax impiis. que em pax pt ee misero hoi suo pcti cui siue comedebat siue bibebat siue sedeat vel ambulet semp cosciā eum rodit semp dyabolus de malo i peius trahens ipm colaphyzat que pax illius ē qui adeo mb; iuidet cui contra aberis subsanatur decui9 dapnacōne ppetua tractat et itā concludit que pax i9 qui mortuus ē gracie et i sensibilis fcus est vite et̃c que pax ad cuius caput secur' ad occidend' pcetuo apponit et os inferni ad degluciendum eu apperit. Istud ppendens i spiritu ppha Iermas dicebat Nolite portare pondera in die sabbati Ier. xvii c. dicēt In pace pectoris hre cupitis a pctor pondib; caueatis Vnde Aug9 sup illo ps' Iusticia & pax osculate sut sic inquit fac iusticiam et hebis pacē qua osculant se vt qui fecit iusticiam inueniet pacem Hec ipe Et si quis mirat' q' pl'imi homies q̄nto deteriores tanto in pace et prospitate mudi vident' pspari Ad hc rndet' q' talem pacez habent homies scelerati qualem h̄nt fures et malefici in carcē vincti omi hora gladium occisionis expectantes Qd em mali homies expectant omi hora nisi extrema dapnacōis s̄ma; qui tanto piculosius viuunt q̄nto diutius no sēcat' a medico tanto magis ad mortem disponit Ac sic tanto morbus ēit piculosior q̄nto vetustior et pctm tanto piculosius q̄nto

quis diutinius in eo requiescit' Iso diat' extra de csuetudine Qnto tanto grauiora sut pcta q̄nto diutius i felice animam detinet alligatam Et q̄uis pacem tempois discipli x̄ non habē videbant eo q' flagellati occisi pcussi et puniti leguntur nichilomin9 tamē q̄nto ampliora p x̄pi nomine sustinebant vbera tanto magis pax x̄pi in cordibus eoz augebat' Vn i actib; Apl'oz le' Ibant apli gaudentes a cospectu cocilii q̄m digni habiti sut pro noie ihū cotumeliam pati Hec ē igitur pax vera p quā itur ad pacez illam ciuitatis que ēit in pria de qua bn' Ciuitas celest' mansio secura patria totu' cotines q' delectat pplus sine murmuē Incole quieti homies nullas h̄ntes indigentia Vnde gloriosa dicta sut de te ciuitas dei. Et si quis querat Quare dicebat eis pax vobis cū tamē timebat et semp mortem expectabant. Vnde et Greg9 vi moralium Qnto laboriosius affligebant' & puniebat' tanto in do maiore pacez habuerut afflicta em mens tanto magis i ddita ad etna patriam diligit q̄nto i h̄c erumnoso exilio laboriosius viuit. Ita deo pax robustior ēit' Vn nob ab adūsariis durior pugna grauat' Hec ille. Et cum hoc dixisset ondit eis manus et latus vt p cycatrices onderet p deptitate venerabilem corpus prius passi ista em i corpe x̄pi remaserit no ad defectu; s; magis ad gliam pp' victoriam ex illis vlnib; cosecutam et vt vlnera dubietatis in discipulis sanaret Vn sequit' Gauisi sut ergo discipli viso domino. Ex quo istud accipit' doctu'. x̄pus ē vera cosolacō tristium robur timidoz et auxiliator desolatoz nam cu sit deus totius cosolacōis adiutor i omib; oportunitatib; debet habeī respcius. Ipe em cosolabat' abraham dicēs sibi noli timē

Q m

abraham ego protector tuus et mer
ces tua magna nimis Gen. xv. Ipse
consolatus e iacob du timet esau fratrem
suum dicens Ego dns ds abraham pris
tui et deus ysaac terram i qua dormis
tibi dabo et semini tuo eritque germen
tuum quasi pulvis terre Gen. xxviij.
Ipse consolatus e iudeos in terra Egyp
ti du opprimebantur servitute educens eos
i deserto du affligebantur fame dan
do eos manna Exo. xvi. Ipse consolatus
est Ezechiam rege du Senacherub
rex assyriorum sibi minabatur inquiens
Non te seducat ds tuus i quo habes
fiducia neque dicas no tradetur urbs
i manus assyriorum Angelus aut do
nocte veniens percussit lxxxv. milia
in castris assiriorum filii que rege occide
runt quarti R. xix. Ipse consolatus est h
discipulos suos visitando eos sua
presencia qui congregati erant et se con
cluserant propter metum iudeorum dixit
ergo eis ihs pax vobis ubi glosa
pacem offert qui propterea venit ita
pacem ut monstret per suum sanguinem
pacificata et que in celis sunt et in
terra sm illud Apli ad Eph. ii. Ipse est
pax nra qui fecit utraque unum et
ad Colocenses primo pacificans per sang
uine sive que sunt in celis sive
que in terris sunt per mortem em suam
pax e hominibus restituta quam vo
lens in alios dirivari subdit Sicut
misit me pater et ego mitto vos. i.
mittam vos ad veritate per totum mun
publicandam aut mitto .i. aucto
ritatem confero pdicandi quasi diceret
sic ego a meipso no veni sed auctori
tate patris sic ego vos mitto dans
auctem pdicandi Quod confirmat
Aplus inquiens ad Romanos. x.
Quo pdicabunt nisi mittantur
Ex quo accipitur istud documentum No
pt aliquis auctoritate propria nisi mis
sus adeo vel a plato proprio pdicare
ait em btus Thomas. xii. quolib.
Quod nullus quantumcumque scie mag
ne vel quantumcumque scitatis nisi missus
adeo vel plato pdicare pt quia nullum
agens natum est agere nisi super debita
materiam pdicacio aut e exhortacio et
doctrina si sit publica respiciens com
muniam tota autem eccia et cura publica
eccie commissa e plat et ideo nullus
debet aliquid exercere quod requirat
auctoritatem publicam nisi plati. Heretice
per quod pz error hereticorum modernorum qui
nedum sine platorum licencia ymo pre
latis eiectis vel extinctis ausi sunt
pdicacionis officium usurpare Het ca
dixisset isufflavit et dixit eis Acci
pite spm scm quorum remiseritis peccata
remittuntur Licet em solus deus pccta re
mittat principaliter et causaliter tamen
ministri per virtutem clavium hc ministerialiter
operantur et quorum retinueritis pccta .i.
retenta iudicaveritis retenta sunt quod
intelligendum est qn iudicium eccie di
vino iudicio conformatur Concordat huic
id quod het Math. xvi. ubi dicitur Qd
cumque ligaveritis in terra erit ligatum et
in celis et quodcumque solveritis super terram
erit solutum et in celis Ex quo accipitur
istud documentum Sacerdotalis dignitas
est alta et a populo veneranda ait em
Crisostomus de dignitate sacerdotali libro.
iij Sacerdocium asspicitur dignitate agitur
in terra sed officium celestibus negociis con
tinetur non em homo no angelus no
archangelus non aliqua creatura no
virtus sed ipse spus scus hc munus insti
tuit atque adhuc manentes i carne
ministerio fungi angelorum Item Jeronimus
dignitatem et officium sacerdocii considerans
i quadam Epla sic inquit Absit ut
de hys quicquam loquar qui aplico gradui
succedentes xpi corpus sacro ore
conficiunt per quod etiam nos xpiani su
mus qui claves regni celorum haben
tes an diem iudicii iudicant Hi. e. Ve
rumtamen ubi altitudo maior ibi casus
gravior grandis quippe e dignitas sa
cerdotum sed grandis ruina si peccant
Unde poeta Nam gravius cadit cum colit
forma gygantis Et gravius pulsat
alta cypressus humum Thomas autem

unus de duodecim qui olym erant duo
decim sed tunc undecim remanserat eo
quod iudas laqueo se suspendit qui
dicitur dydimus cognomine non erat cum
eis quando venit ihesus et ita dominum veni
entem non vidit eo quod a congregacione
disciplorum recessit. Unde dicit glo. ad Rom
viij. Spiritus hominis non vivificat mem
brum quod separatum fuit a corpore et ideo
nichil sit debet formidare xpianos quod
separari a corpore xpi hoc est a binitate ecclesie
quod fit per istam Excommunicacionem Nam
secundum Augustinum nulla pena maior est in ec
clesia dei excommunicacione. xxiiij. q. ultima
Corripiatur ipsum id est qui iuste excommunicatur
sathane traditur. xj. q. iij. Omnis cristia
nus presbiter enim quod ab ecclesia communione re
movetur sathane traditur quia sic in ecclesia
est xpius. ita extra ecclesiam est dyabolus
Exquo accipitur istud documentum ultra
omnes penas excommunicacionis sententia iuste
1 lata est cavenda Et primo propter hoc quod
spiritualis gladius plus quam materialis
est timendus Nam iste ferit animam id est
corpus anima vero est multo nobilior corpore
de pe. xxx in missionibus Cum infinitas
hoc est enim dampnum maximum quod ex
communicacio inducit scilicet separacionem adeo quod
ut habetur ex quinta Synodo nichil aliud
significat anathema nisi adeo separacionem
xxiiij. q. iij. Certum Et in Canone Engel
trudam iij. q. iiij. dicitur quod excommunicacio
non solum a fraterna societate separat sed etiam
2 a corpore xpi quod est ecclesia Secundo est time
da pro eo quod excommunicatus sathane traditur
xj. q. iij. Audi in quo et maxime habet
to dyabolus potestatem habet sicut aliquis in
pistore suo. xxiiij. q. j. Hiis auctoritatibus
3 in fine Tercio est timenda quod peccatorum ab
solucionem impedit Unde Beda super
math Quicumque ab unitate fidei vel so
cietatis petri apostoli quolibet modo semet
ipsos segregaverint tales nec vinculis
peccatorum absolvi nec ianuam possunt ingredi
4 regni celestis. xxiiij. q. j. Quicumque Quar
to est timenda quod excommunicatus a communio
ne fidelium removetur. xj. q. iij. Omnis
xpianus Quinto a fidelitatis iuramento

absolvitur. Unde legitur in Canone nos
sanctorum. xv. q. vj. Ubi ait Gregorius papa vij.
romane Synodo presidens Qui excom
municatis fidelitate aut sacramento constricti sunt
apostolica auctoritate a sacramento eos absolvi
mus Sexto timenda est nam excommunicacio 6
omnia opera bona que in ea sunt facta
facit mori xxiiij. q. iiij. Si quis a katho
lica ubi inducitur Augustinus in epistola contra
ly ad domesticas Si quis a catholica
ecclesia fuit separatus quantumlibet lauda
biliter se vivere existimet hoc solo scelere
quod a cristianitate disiunctus est non
habebit vitam subaudi eternam sed et ira
dei manet super eum Septimo timenda 7
est Nam suffragia ecclesie sive in vita sive
post mortem tollit. xj. q. j. Quicumque
intra quibus enim viventibus non communicavimus
nec mortuus communicare debemus xxiiij. q.
ij de communione Octavo timenda est quod 8
a regno celorum excludit. xxiiij. q. j. Qu
cumque. Nono est timenda quia si contemp
nitur eternam dampnacionem inducit. xj.
q. iij. Nemo episcoporum per quod patet quod stul
ti sunt qui excommunicacionem tot et pluribus
periculis plenam contempnunt nemo enim
debet contempnere excommunicacionis sententiam
Nam ait Johannes Crisostomus super epistolam
ad hebreos Nemo contempnat vincu
la ecclesiastica non enim homo est qui ligat
sed xpius qui hanc potestatem dedit et
facit homines esse tanti honoris Time
ant igitur universi excommunicacionis sententiam
quoniam qui excommunicatur iuste a corpore xpi
separatur et qui separatur a corpore xpi secundum
Augustinum super iohannem non est mem
brorum eius si non est membrum eius non
vegetatur spiritu eius quis qui autem non
apostoli spiritum xpi non habet hic non
eius hoc est dei Sequitur Dixerunt ergo ei
alii discipuli vidimus dominum quod quia vi
dimus opus est ut dum tempus et locus
adest aliis enarremus Ille autem dixit
eis nisi videro in manibus eius fixuram
clavorum et mittam digitum meum in
locum clavorum et mittam manum meam
in latus eius non credam non dixit ut
ait Crisostomus non credo vobis nec dixit

iuretis michi sic aliqui volunt quod semper eis iuretur non attento secundum ysidorum de summo bono libro ii. capitulo xxxi. quia pariter de linquunt qui et homines iurare compellunt quod dictum ysidori debet intelligi sane. Nam secundum Augustinum scribente ad publicolam quamuis dicam sit ne iuremus nusquam in scripturis sanctis me legisse me mini ne ab aliquo iuracionem reciperemus xxii. q. i. Quamuis vbi glosa addit nisi cum sciremus aliquod velle subire fal sum iuramentum tunc enim prohibetur recipi iuramentum tunc enim prohibetur recipi iuramentum. xxii. q. v. Qui exigit vel cum scimus aliquem posse cito labi in periurium extra de cohabitacione clericorum et mulierum. Et post dies octo ite rum erant discipuli eius intus et Thomas cum eis venit Ihesus ianuis clausis et dixit eis pax vobis Ecce pacem audit in vnitate manens cum discipulis qui extra manens cum incredulitate sua rixabatur extra vnitatem enim ecclesie non est salus. xxiiii. q. i. Alienus. Dicit enim ramus precisus ab arbore non viuit. Ita precisus ab ecclesia vitam non habet eadem causa et q. Ipsa pietas dei sic dicit Thome Infer digitum tuum huc et vide et affer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis quod diuina dispensacione gestum est secundum Gregorium in omelia vt electus iste discipulus reuersus quod gestum est audiret audita crederet reuertens audiens dubitaret dubitans palparet palpans crederet et sic in nobis vulnera sanaret infidelitatis Audit Thomas et dixit dominus meus et deus meus dicit ei ihesus quia vidisti me thoma credidisti Vbi elicitur quod noviter conuersi sunt leuiter arguendi Nam hic non prius quem increpat dominus Thoma nisi credidisset et dubitaret Et subdit beati qui non viderunt et crediderunt quod pro dono magno est pensandum vt qui non viderunt eius presenciam corporalem sanarent quot ei viderunt

pagani nobiles Comites reges et principes non credentes condempnantur Ex hiis autem que ad finem lecta sunt colligitur istud vltimum fidelium xpus voluit cicatrices in suo corpore reseruare Vnde beatus Thomas in vltima parte sue summe dicit Conueniens fuit animam xpi in resurrectione corpus cum cicatricibus assumere primo in signum perpetuum victorie Vnde beda super lucam non ex impotencia curandi cicatrices seruauit sed vt in perpetuum victorie sue circumferat triumphum sic miles optimus victoriam gloriari volt de cicatrice non permittit eam omnino deleri Sic xpus seruauit cicatrices non ad corruptionem sed ad maiorem gloriam Secundo vt discipulos suos in fide confirmaret dum enim Thomas dubitauit xpus monstratis cicatricibus vulnerum vulnera infidelitatis eorum sanauit et nos in fide solidauit quanta pietas saluatoris quod propter nos suos cadere permisit petrum vt sciat misereri dauid in adulterium vt sciat coram deo humiliari thoma incredulitate vt nos roboraret sanctos suos et prophetas occidi permisit vt maliciam a nobis remoueret secundum Augustinum xxii decimi tercie dicit potencius et melius esse iudicans eciam de malis benefacere quam mala esse non sinere Tercio vt michi recorderet pro quibus tantam subegit mortem Vnde dicit per ysaiam xlix Ego tui non obliuiscar Ecce vulnera propter que te in memoria habeo leua in circuitu oculos tuos et vide Quarto vt omnibus insinuet quod misericorditer morte xpi sunt adiuti vt hoc recogitantes tanto maiori effectu exardescant in eum Anshelmus in carmina xpiana de grauia morte suscitata memento resuscitacionis tue recogita redempcione et liberacionem tuam Secundum consequitur Jeremias ii. quo conuersa es michi in prauum vinea aliena Quinto vt in die ire inimicos suos suis conuincat vulneribus. Vnde Augustinus libro de symbolo Etiam inimicis vulnera demonstraturus est sua vt conuincens eos veritas dicat Ecce hominem quem crucifixistis videte vulnera que inflixistis agnoscite

latus quod pupugistis quod pro vos
et pro vos aptum est nostrum intrare voluistis
hec Itaque sic legimus vulnera xpi sic
mente iugiter revolvamus ut in futuro non
ad iudicium sed gloriam ea videamus quod
nobis prestare dignetur ipse qui vulneratus
est pro nobis xpus per secula bene
dictus Amen Dnica 2 post Pascha

Ego sum pastor bonus Jo.
x. pro humani redemptore
generis Ihesus dei filius de sum
mis celorum ad yma descendens et mor
tem tandem subiens temporalem ne grege
suo pretiosi sanguinis precio redemptum
ascensus post redemptionem ad patrem
absque pastore desereret xpus curam
beato petro apostolo ut sue stabilitate fi
di ceteros in xpiana religione firma
ret eorumque mentes ad salutis opera
sue attenderet devotionis ardore quam
sit de homicidio pharisaeum libro .vi. Cum
enim ipse verus pastor ablaturus erat
ab ovibus suam presentiam corporalem
voluit vicarium cum potestatis plenitudine
statuere ut diligentia in custodiendis
ovibus suis opponeret ne per abrupta
viciorum et errorum latibula vagarentur
hic igitur anno tricesimo tertio appropinquante
ultimo festo pasche vite sue cum illu
minasset quosdam cecum a nativitate sua
et per hoc se ostendisset animarum fidelium
illuminatorem consequenter voluit se ostendere
ovium suarum verum et bonum pastorem ut per
hoc incredulos et perfidos iudeos indu
ceret quatenus cecitate cordis remo
ta ipsum tamquam verum et bonum pastorem
sequerentur inquiens Ego sum pastor
bonus Bonus scilicet per essentiam quia
et si aliqui sint boni hoc solum est per
bonitatis sue participationem ¶ Ex quo
accipitur istud documentum xpus est ve
rus omnium suarum pastor et bonus
Unde Augustinus in sermonibus ymnibus sermone
xvi. Vere bonus pastor est xpus et
pijssimus quia ut nos de interitu eriperet
suo corpori non pepercit vere pastor
bonus quia plus suas oves quam se ama
vit et morti se tradidit ut nos amor
te revocaret Et idem de verbis domini sermo
ne xvi. Tu xpe es bonus pastor qui
bonus es agnus idem pastor et pascua
idem agnus et leo. Item idem doctor
ostendens quod xpus est pastor etiam in
sermone .xlv. super iohannem xpus est hos
tium et pastor hostium pandendo se pas
tor intrando per se equidem pastorem
dedit et membris suis nam et petrus
pastor et paulus pastor et ceteri apostoli
pastores et boni episcopi pastores hosti
um vero nemo nostrum se dicit sed sibi ipse
ipse tenuit quo intret oves hec ipse
deinde differentia ponens inter bonum pas
torem et malum Conditionem boni pasto
ris exprimit inquiens Bonus pastor
dat animam suam pro ovibus suis hoc est
fidelium animabus ¶ Ex quo accipitur
istud documentum Veri pastores in dando
animam suam pro ovibus suis debent xpm
imitari ad hoc se exposuit Apostolus .ii. ad
Cor. .xii. loquens ego libentissime im
pendar ipse pro animabus vestris. Unde ut
beatus petrus animam suam ponere sine vi
tam non dubitaret pro ovibus suis et
in pascendis eis diligentem operam ad
hiberet Ter ei dixit pasce oves meas
pasce videlicet verbo predicationis exem
plo vite laudabilis conversationis
et ope protectionis si enim aliquid
illud ovibus subtrahatur a pastoribus
dicetur eorum cuilibet illud zacharie .xi. O
pastor et ydolum hoc est qui solo nomine
fuisti pastor factus es abhominabilis
sicut ydolum coram deo hinc Augustinus
in sermone de ovibus sic ait Bonus
pastor non solum omnia sua exteriora sed
et interiora ymmo se totum deserere debet
ut suarum ovium comoditatibus sit inten
tus quia si propriis lucris et honoribus in
hians eorum que ihesu xpi sunt curam
neglexerit bonum non esse pastorem
sed evidentia se ostendit Subdit mer
cenarius autem qui non est pastor cuius
non sunt oves proprie Quia eas non curat
sed magis curat lucrum pro quo servit
hic videt lupum venientem et dimittit
oves et fugit et lupus rapit et dispergit

lum tenendo et dispergit ab unitate ecclesie
separando plurimum aut rapace hic et
dispergentem gregem primo intelligitur
dyabolus Secundo quilibet hereticus occul
te simplices decipiens vel quilibet
pseudo doctor vel confessor dicens
se habere auctoritatem ordinariam vel de
legatam quam non habet Tercio quilibet
malus princeps fideles opprimens et in
homine seviens Causa vero fuge mer
cenarii ostenditur cum subditur mercenarius
autem fugit quia mercenarius est et non
pertinet ad eum de ovibus Sola ergo causa
est secundum Gregorium ut mercenarius
fugiat quia mercenarius est Ac si diceret
stare in periculo ovium non potest qui in
eo quod ovibus preest non oves dili
git sed terrenum lucrum querit et ideo
ponere se contra periculum trepidat
ne hoc quod diligit amittat ¶ Ex
quo accipitur istud documentum Mer
cenarius differt a pastore affectu et
execucione exteriori Bonus enim pas
tor postposita comoditate privata
intendit principaliter bonum publicum
sui gregis Sed mercenarius contra
quam ovium utilitate neglecta propria lu
cra querit Omnia est beati gregorii in
omelia diei hodierne Sic etiam diffe
runt rex et tyrannus prout docet
Aristoteles iii politicorum et viii. Et egi
dius de regimine principum libro iii.
parte secunda capitulo vi. Mortalium etenim
stulta cupiditas nichil credit esse
suum quod publicum secundum augustinum
xxxiii. Cum tamen bonum publicum
civitatis in se contineat bona particu
laria nedum principis sed etiam civium
singulorum ut deducit Aristoteles iii. po
liticorum capitulo nono Et hinc est quod
egregius ille Scipio affricanus
eversa cartagine eius amplissimas
copias quibus iure triumphi potitus
est in erarium publicum intulit nichil
in domum suam exinde deferens preter memo
riam nominis sempiternam secundum quod
refert Tulius libro secundo de officiis
capitulo xxiii Si ergo gentilium princeps

tanto zelo pagane reipublice afficie
batur quod non particularia sue domus sed
nec omnia sue gentis emolimenta quesi
vit variatis arbitrandi suam privatam glo
riam non nisi ex gloria publica depe
dere quanto magis principes christiani et
pastores Ecclesiastici incolumitatem pub
licam gregis christi tam care redemptam
eius sanguine precioso suis et suorum pri
vatis comodis debeant anteferre alio
quin non principes sed tyranni non pasto
res sed mercenarii cum non pastores
sed mercenarii cum non intendant bonum
publicum sed privatum debent appellari
Unde dicitur Canon viii. q. i. Sunt tercia
quidam propositi de quibus Apostolus pau
lus dicit sua querentes non que ihesu
christi quid est sua querentes non christum
gratis diligentes non deum propter deum
querentes corporalia comoda sectantes lu
cris inhyantes honores ab hominibus
appetentes hec quando amatur a preposito
et propter hec servitur deo quisquis talis est
mercenarius est inter filios dei se
non computet Hec ibi verba sunt Augustini
Effectu vero exteriori execucione differt
mercenarius a pastore Nam merce
narius ecclesiastice dispersionis dampna
non considerat eo quod non sibi de ovibus
cura et ideo imminentem luporum insultum
expavens neglecta gregis custodia
vecordit fugam arripit E contra vero
bonus pastor contra impetus sevi
encium bestiarum sive luporum temporum vi
delicet Tyrannorum et hereticorum ac malig
norum spirituum eciam periculo sue vite
sathagit potenter defensare quod non
est in mercenario qui fugit quia mercena
rius est et non pertinet ad eum de ovibus
¶ Ex quo accipitur istud documentum
Persecucio ostendit quis sit mercenarius
aut pastor Secundum Bernardum in quibusdam dictis
suis sit autem persecucio indubitanter
mercenarios a pastoribus segregat et
distinguit quando enim transitoria dampna non
timeat qui temporalia lucra sectatur quando
eternam sustinet persecucionem iusticie
qui terrena magis mercede quam

iusticiam quesivit h. i. e. Subdit Ego sum
pastor bonus quod probat salua
tor noster per tria signa quorum primum est mu
tua cognitio que sunt oues sue et que
non et hec cognitio provenit ex hoc quod
pastor frequenter et solicite oues vi
sitat et sic cognoscit in particulari con
ditiones earum Sic oues ex frequenti et
magnatione beneficii pastoris ipsum
attendunt et specialiter cognoscunt Unde
subdit Et cognosco oues meas non
solum noticia visionis unde quam omnia
nuda sunt et aperta oculis eius ad hebre
os iiij. Sed etiam noticia approbationis
Et addit Et cognoscunt me mee quia
vere fideles per gratitudinem recognoscunt
beneficia xpi ¶ Ex quo accipitur
istud documentum Sic ad pastorem
bonum spectat ex frequenti visitatione
oues cognoscere Sic ad oues pertinet
pastorem proprium non ignorare opor
tet enim pastorem domum sue bene esse
propositum Nam secundum Greg. in pastora
li xli. capitulo Si quis domum sue pre
esse nescit quomodo ecclesie dei diligentiam
adhibebit qui cordis sui domum ex
colere non valet quo plurimorum ad
hibebit diligenciam et qui proprii trabem
ex suo non potest eruere oculo quo
ex alterius oculo poterit amputare
festucam hec i. e. Igitur si debet bene
preesse domum hoc est familie sibi com
misse oportet eum familiam cognoscere
Item dominus per prophetam pastores increpat
pro eo quod oues paterna sollicitudine
ut saluti earum provideat non curauerunt
ut inquiens quod confractum est non
alligastis et quod abiectum non reduxi
stis. Abiectum autem secundum Greg. In pas
torali capitulo xvij. reducat tunc quisque
in culpa lapsus ad statum iusticie
ex pastoralis sollicitudinis vigore
revocatur fractum vero ligamine as
tringit cum culpam disciplina reprimit
ne plaga usque ad interitum defluat
si hanc districtionis vinculis non coar
tet hec ille Quod utique sine cog
nitione ovium non procedit Sed quod

oues pastorem non debeant ignorare sic
patet Nam subditi pastores aut repu
tant bonos aut malos quorum neutrum
sine aliquali cognitione non proce
dit Si ergo boni sunt ovium est precipue quod
bonitate pastorum suorum ut in luce
ipsorum ambulent non contendunt Si vero
malos esse suspicantur prepositorum suorum
vitam temere non iudicent si quid eos
fortasse agere reprehensibiliter vident
ne unde recte mala redarguunt in
de per elationis impulsum in profundio
ra demergantur si enim culpas preposito
rum suorum consideravit contra eos ad te
mere iudicandum facilius consurgunt
et ob hoc si que sunt eorum prava opera apostolus
semetipsos diiudicet ut tamen divino
amore constricti ferre sub eis fre
sub eis iugum reverentie donec tol
lerantur ab ecclesia non recusent Un
de dicit Canon Non quales sacerdotes
dominus sed quid de domino loquantur est vobis
magno opere providendum unde in decretis
beati petri apostoli vobis attendendum est
quid sint sed quid pro correctione ec
clesiarum quid pro salute vestra satha
gunt nec enim illos inferiores dicetis
scribis et phariseis sedentibus super
cathedram moysi de quibus dominus
precepit dicens quodcumque dixerint
vobis facite secundum vero opera eorum
nolite facere .i. q. i. Non quales Igitur
si illos dixit audiendos qui super
cathedram moysi sedebant quanto
magis pastores noue legis donec
tollerantur sunt audiendi Item oues
debent discernere inter proprium pastorem
et externum ne forsitan hereticum pro pas
tore katholico amplectantur Alioquin
non mirum quod oues per abrupta va
gando intereant Ait enim Augustinus
ubi sana fides non est non potest esse ius
ticia quia iustus ex fide vivit sa
nam autem fidem non habet qui se
a pastore proprio externum nullam potes
tatem super eo habentem et magis
hereticum divertit. Secundum Sicut novit
me pater et ego agnosco patrem quod d.

sm Greg' rome Diligo oues meas
ipe diligentes me obsequit' Ex
quo accipit' istud documetu Qui vi
tatem non diligit xpm minime cognoscat
xpus em e vitas et ideo no pt xpm
cognoscere qui vitate mititur impugna
re Vn Augustin' sup Johem amblare
vis ego sum via falli non vis sic e
vitas non mori vis ego sum vita h
2 i.e. Landi prioib anectit Et aiam
meam pono pro ouibus meis et
hc e signu sm q xpus sit bonus
pastor Unde gregori' i ome pastor
bonus aiam sua pro ouib posuit
vt i sacramento corpus suu et sag
wine vteret et oues quas redimerat
carnis sue alimeto saciaret cu velit
sic argue xpus Signu boni pastoris
e aiam sua pone pro ouib suis
s ego pono aiam mea pouibus
3 meis ergo sum pastor bonus Vere
ep xpus dixit m^t xv No sum missus
nisi ad oues que pierat domus isrl
ne crederet aliquis quod solu piu
deis vellet pati hc remouens po
nit tciu signu p quod ondit q
sit bonus inquiens Et alias oues
habeo que non sut ex h^c ouili h
est de synagoga iudeor s de pplo
gentili et illas opz me adducere
qui errantes de quibus petrus aps
in canonica inquit Eratis sicut o
ues errates s couersi estis nuc ad
pastore et epm vrm aiarz ves
trar quod et fcm e p pdicacom
aplor et vocem meaz audient in
sz obediendo et fiet vnu ouile co
phendens iudeos et gentiles et vn'
pastor sz xpus Ex tota aut serie
lecois euagelice vitis pnt accipi
1 her docu^ta Primu Quis relatiue dicit
ad pastore vt vgam ei' timeat p
adiupta error no incedat z pascuis
2 salubrib intendat Aliud pastori of
ficiu requirit sedulu exciciu circa oues
vt eas visitet virentib herbis pas
cat a mortifer custodiat et aliporu
insidiis defendat Quatu ad primu

Quis dz virgam pastor pertimescere
nam ait Bn' sup cantica sapor sa
pientez faciat sicut scia sciente sicut
diuicie diuitez Hec sciam facilime
sequit' elacionis tumor si non reprimat
timor vt mito dicat Inicium sapiencie
timor dni qui se pesti insipiencie p
mu opponit h i.e. Gorecia o mis sim
plitate fulget rob h^c vbi simplicitas
bona ibi timor Vn Ambrosi' i exa
meron michil dicius vero simplici
quid em simplicitate dicius que
sic pr familias sat s habudat et
sua puitate contenta non quit alie'
nc ab rodit Et post pauca que vt
sic tanta timet omnia nc suis consiliis
credit hec i.e. Ex quo pz quod sub
diti platorz in hiis que sut fidei de
bet simpliciter ambulare Nec argu
menta que ad eos no ptinet exqui
rere ait em Ambro' Auferant' ar
gumeta vbi fides querit Et Aug'
Qui wlt cogi coma racionibus
nuqm bene credit Hinc Eccli^a. iii
dz Alciora te ne scrutat' fueris s q
precepit tibi deus cogita semp Et in
plurib opibus ei' ne fueris curiosus
sic qz si subditus no erit curiosus plus
sapiendo q oportet sequet' pasto
rem regia via incedentez et seque
do ac ambulando via katholica he
reses et error latibula deuitabit con
tetata pascuis salubrib roue ac ka
tholice ecclie Non em de altis qstio
nib intromitte se debz omis simpli
citas s simpliciter crede sic credit
scta romana ac vniu'salis eccia ad
quid si articulo fidei vel articulato
aliquo oritur dubitacio dubitacom
huiusm spectat determinare decisionis ad
abolenda Et ext' de baptismo Ma
iores Est em romana eccia caput
et mr omm aliar Eciam de suma
trinitate dapnam' i fine et eodem
tytulo capitulo vnico libro vi Ipsa est
prima sedes no habens maculam ne
q rugam xxi dis Nunc aut Ipsa ta
qm magistra in omnib e sequeda xi

distinctione. Rivis nesciat xii. dis. ca.
primo cuius privilegio vel potestati q
derogat vel resistit hereticus repu-
tat. xxii. dis. Omnis. Certum vero ad ali-
ud documentum requirit sollicitudo circa
salutem omnium prelatorum ut eas herbis
virentibus pascat ipse enim tipus for-
mam debent ondere quo ceteros in
domo dei oportet ambulare ut in-
finiam. Greg. in pastorali ca. xiiii.
Grex qui pastoris voce mores q
sequitur per exemplum melius quam verba g-
diatur qui enim loci sui necessitate exigi-
summa dicere ac eadem necessitate com-
pellitur summam monstrare. Illa namque
vox libentius auditorum cor penetrat
quam dicentis vita commendat quia quod
loquendo imperat ondendo adiuvat
ut fiat. Hec ille. Sic enim virentibus her-
bis .i. virtuosis operibus et exemplis oves
pascet. Et quod a mortiferis custo-
dire et a lupinis morsibus defendere
teneantur patet quoniam si pastores
summam amittere gratiam formidantes
loqui libere que recta sunt et arguere
vicia pertimescunt nequaquam iam gregis
custodiae pastorum studio sed mercen-
nariorum vite desiunt quia veniente lu-
po fugiunt dum se sub silencio abscon-
dunt. Hinc namque eos per prophetam dominus
increpat dicens Canes muti non
valentes latrare. Hinc rursum dicit
non ascendistis ex adverso neque oppo-
suistis vos murum pro domo israel ut
staretis in prelio die domini. Ex adverso
quippe ascendere est pro defensione gregis
voce libera huius mundi potestatibus contra-
ire et in die domini stare in prelio est pravis
decertantibus iusticie amore resistere. xl.
dis. Sit rector. Attendant igitur pasto-
res ad gregem ut officia sua dili-
genter exhibeant attendant et oves
ut se ab obediencia prelatorum suorum non
subtrahant. Sic enim ad pascua vite
eterne poterint feliciter convolare.
Quod nobis concedat christus per secu-
la benedictus Amen. Dominica
tercia post pascha

32 Modicum et iam non videbitis
me Johannis xvi. Dominus ac redemp-
tor noster in ultima cena sacre
passionis sue imminere cum haberet in prosperitate
suo qui presente sciens quod pro tempore cum
passionis cum discipulis se moraturum
ut eos aliquantulum redderet consolatos
dixit eis Modicum et non videbitis
me quasi diceret id est tempus quo subtrahar
a nobis per mortem quo non videbitis
me erit modicum. Et iterum modicum scilicet
tempus et videbitis me scilicet post meam
resurrectionem xl. diebus iuxta illud Actuum
primo ubi dicitur per dies xl. apparens
eis quia vado ad patrem scilicet post xl.
dies predictos quod tempus cum impletum
esset ut Actuum primo habetur. Videntibus
illis elevatus est et nubes suscepit
eum ab oculis eorum. Ex quo potest accipi
primo istud documentum quod numquam deus
amicos suos et amatores totaliter
non relinquit ab eis tamen interdum
suam presenciam sic abscondit ut ab- 1
esse videatur interdum enim absentari
videtur ut presumpcio tollatur ab homine
ne forte credat homo se habere a natura
quod habet ex gratia sic apostolo datus
erat stimulus carnis et angelus sa-
thane ut temptaret eum in carne
permissus ne magnitudo revelatio-
num eum extolleret. Interdum ideo 2
abesse videtur ut ipsi homines a
seipsis cognoscant quis ex eo quod
cum adiutore potuit talia vel tanta
facere eo sublato suam imperfeccionem
cognoscat et ad deum pro adiutorio
recurrat quod tangens propheta dixit domine
avertisti faciem tuam a me et factus sum
conturbatus. Interdum ideo dulcedo 3
vel sapor interior anime subtrahitur
ut deus diligencius queratur. Inter- 4
dum ideo ut inventus deus forcius
teneatur ita quod cum iubilo illum anima
prosiliat. Tenui eum nec dimittam. In- 5
terdum ideo ut homo experimento cognos-
cat quam amarum est delinquere a domino
deo suo. Si igitur presencia vobis subtra-
hitur querite dominum dum inveniri potest

inuocate eum quia ipse est dominus omnibus
inuocantibus eum in ueritate dixerunt ergo
discipuli eius ad inuicem quid est hoc
quod dicit nobis modicum et non videbi
tis me et iterum modicum et videbitis me
non enim intelligebant dictum xpi quod
fuit primo propter hoc quia tristes erant
de annunciata eis passione xpi Secundo propter
obscuritatem dictorum xpi qui enim dicebant
quid est quod modicum eum videbimus
dicebant ergo quid est hoc quod dicit
nobis modicum nescimus quod ideo
dixerunt quia significacionem huius
vocabuli modicum applicare ad diuersa
tempora nesciebant cognouit autem ihesus
virtute scilicet diuinitatis cui omnia sunt nu
da et aperta quod volebant eum de eo de
quo dubitabant interrogare ne propter
obscuritatem dictorum manerent in dubi
tacione suspendi dixit eis de hoc queri
tis inter vos quia dixi vobis modi
cum et non videbitis me Et iterum mo
dicum et videbitis me quorum dubio
volens satisfacere ondit eis tempus in
quo ipsi flerent et plorarent mortem
suam et tunc non viderent xpm Et
aliud tempus in quo post resurrectionem xpm
viderent et sic videre et non videre non
ad unum tempus sed ad diuersa tempora refe
runt Vnde sequitur Amen amen dico
vobis quia flebitis et plorabitis vos
illo scilicet tempore quo me non videbitis
mundus autem gaudebit hoc est amato
res mundi scribe et pharisei de subtrac
cione mea per mortem vos autem contrista
bimini de morte mea sed tristicia vestra ha
bita de morte mea vertetur in gaudi
um propter meam resurreccionem ¶ Ex quo
habetur istud documentum Cor sapientum
et amatorum xpi ubi tristicia cor vero
stultorum ubi leticia istud in forma
ponitur Eccl. vii. Dicunt enim xpi ama
tores qui vere sunt sapientes quod
gaudia eterna adire non possunt nisi
per tribulaciones temptaciones et mun
di amaritudines transiuerint nisi per
sius atque primorum peccatis fleuerint
et eadem deplanxerint aut nisi ex
desiderio celestis patrie que videtur eis
differri pios fletus emiserint sciunt
quod itur ad regnum eternum nisi per angus
tam portam oportet Vnde apostolus ii. ad
Tymotheum iii. Omnes qui pie volunt
viuere in xpo persecucionem paciuntur et
ob hoc quia boni nichil habent in mundo
tristantur hoc est paciuntur in mundo letantur
tamen spe illius boni ad quod tendunt
quia locum habitacionis sunt in celo At contra
mali quia nichil habent in celo non
mirum quod letantur in mundo ac sic cor x
amatorum est ubi tristicia eo quod vita ipso
rum tota est temptacio cor vero stul
torum ubi leticia presertim cum ruinam
iusti cottidie expauescunt qualiter cor
ad mundi leticiam apperiunt cum dicat
Bernhardus super psalmo Qui inhabitat
quod tot temptacionibus plena est vita
nostra ut non immerito tota temptacio
debeat appellari Her. ii. eque sicut
non potest carere fluctibus sic nec vita
presens temptacionibus mali vero cum
cor habeant in mundanis sepultum quo
de alio quam de mundo cogitabunt Iste
iusti si olim ceciderant timent
ne cadant aut si stant prospiciunt
ut non cadant dicente apostolo Tu qui
stas videas ut non cadas et iusti
eciam si malos videt cadere contristantur
quia vix postquam consuetudinem
peccandi receperint possunt resurgere
si enim iustus cadit forcior resurgit
iniustus autem cum ceciderit per se non
addiciet ut resurgat sed aut in pudo
rem noxium aut inpudenciam cadet
ita quod excuset quod fecit Et
hic est pudor adducens peccatum et
frons meretricis ut deum non timeant
nec homines vereantur sic eciam contemplan
do iustus hanc miciam tristicie licet
illa consolacione sancti spiritus temperetur
malus autem cum de malo in peius se
extendit cum cor cecum habeat ad bona
nec attendit instancia pericula nec
vite presentis attendit incomoda non
mirum quod iugiter letatur cum sodoma Sed
reuera peribit malorum leticia cum

somcu / rex extremu gaudij luctus occu
pabit Sz xpus inquit aplus Tri
ticia vera vtet in gaudiu qui s(er)mo
domi conuenit cunctis fidelibus qui
placitas p(ro)ssuas q(uia) penites ad gau
dia etna puenire cotendut q(ui) ergo
dicet / In p(rese)nti t(ri)sticia habet / s(ed) conuer
tet t(ri)sticia v(est)ra in gaudiu insertuo
in celo ¶ Ex quo accipit / istud do
cumetu q(uod) p(e)nitem t(ri)sticiam puenit
ad supnam leticiaz t(ri)stant / etem
iusti correcione p(ro)p(ri)e iniquitat / dum
cont(ra) semetip(s)os p(ro)p(ri)am ex(tre)mitate
iusticiam co(n)sitent / pcti eni recog
nicio eo q(uod) induut erubescenciam et
pudorez et consequenter amaritudinem
solet mente cotristare. Ip(s)a q(uia) t(ri)sticia
de malis q(uo)missis e(st) penitudo que
reducit homine ad veniam obtinenda
Unde .ij. paralipp. .xxiij. de manasse
rege impijssimo legit q(uod) egit pni
tenciam valde et reduxit eu d(omi)n(u)s i(n) reg(num)
suu Insignu hui(us) Quod qui gau
di p(ro)p(ri)e paupam amittit / recupatur p
p(e)nitenciam veram / Istud considerans
b(ea)t(u)s Greg(orius) in o(mel)ia de epyphania
sic inquit / Regio n(ost)ra paradysus est
s(ed) ad eam iter e(st) vt / flendo obedie
do visibilia (con)temptendo atq(ue) ap
petitum carnis refrenando redeam(us)
ergo qui a paradysi gaudio p(er) delecta
menta discessimus p(er) planctu p(er)me
redeamus Tristant / etia iusti con
passione aliene necessitat / Unde
o Hesdras sedebat t(ri)stis p(ro)p(ter) t(ra)nsgressione
eor(um) qui de captiuitate venerant Hes
dre .ix. Erat eni t(ri)stis (com)paciendo alijs
misericordit / p(er)sistendo vsq(ue) ad sacrificiu
vespertinu constant / et satisfaciendo
p(ro) ip(s)is fidelit / v(er)a eni (com)passio sic do
let de pcto alieno sic de p(ro)p(ri)o Sic sa
muel lugebat saul cunctis diebus
.j. R(egum) .xv. Tristant / adhuc boni aut
iusti in t(er)ra dilacione sup(er)ne felicitatis
Nam vt ait Greg(orius) .xxiiij. moralium
hec e(st) amaritudo sapientu quia du
spe i(n) alta erecti sunt nullis hic gau
dijs animum sternunt / s(ed) ip(s)e q(uia) (con)stitu-

p(ro)p(ri)e t(ri)sticiam p(rese)ntez ad futuram et et(er)naz
leticiaz p(er)uenit / B(ea)t(u)s petrus Ap(osto)l(u)s
volens animare hos qui temptacione
quaciunt / dixit modicu si oportet
cotristari in varijs temptacionibus vt
p(ro)bacio v(est)re fidei multo preciosior sit auro
quod p(er) ignem probat / Ex quo patz
q(uo)d s(ecundu)m s(ente)n(ci)am Greg(orii) sci p(rese)ntez leticia
luctum putant quia p(er) hanc ad et(er)naz
leticiam se p(er)uenire non ignorant
Item p(ate)z quod sapientes in p(rese)nti s(e)c(u)lo
magis eligunt t(ri)stari q(ua)m letari Sub
dit xpus Mulier cu parit / tristicia
h(abe)t quia venit / hora eius scil(icet) pari
endi dolor p(ar)turicionis est vehemes
s(ecundu)m id ysaie Qu(as)i p(ar)turientes dole
but aut pepit / puer non meminit
p(re)ssure Tum q(uia) euasit dolorem et
p(er)iculu Tu p(ro)p(ter) gaudiu q(uia) homo na
tus e(st) i(n) mundu sic t(ri)sticia dol(or) v(er)e peni
tes licet sibi videat / sic partus par
turientis amarus acceta t(ame)n patria
celesti ad quam restitutus e(st) p(er)grinus
no meminit amaritudinis p(ro)pter gau
diu quod concipit ex spe salut(is) q(ui)a
mortuus erat et reuixit perierat et i(n)
uentus est ¶ Ex quo accipi p(otes)t t(er)c(iu)m
documetu Consolacio q(ua)m concipit v(er)e
penites ex spe venie facit labor(is)
et dolor(is) penitudinis obliuisci Na(m)
sic mulier cu videt filiu suu q(uem) ge
nuit pulcr(um) bonu et sapientez m(u)l
tor(um) bonor(um) h(er)edem non vellet eu
no pepisse q(ua)ntu(n)cu(m)q(ue) angustiam
i(n) pariendo fuerit passa s(ed) vellet
si fieri posset plures tales suscipere a(ut)
voluisset suscepisse sic penitens
v(er)e si viderit et agnouit probabi
lib(us) indicijs se constitutu esse cohe
dem xpi in vita et(er)na nollet se pe
nitencia no fecisse q(ua)ntu(m)cu(m)q(ue) g(ra)uis
s(ib)i videbat / quod minimz vpat / con
solacio sci sp(iritu)s q(ua)m ex spe venie
concipit quo fit q(uo)d in t(a)ntu anima ei(us)
in deo delectat / quod ei no vacabit
de alio cogitare s(ecundu)m id ysaie .lv.
Obliuioni tradite sunt angustie
p(ri)ores et non erunt in memoria p(ri)ora

n̄c ascēdit sup cor nec mir̄ q̄m sic
vas penitus plenū aliud nō capit
Sic cor hominis v̄e penitētis interdū
sic gaudio plenū ē q̄d aliud recipe
non valebit ymo scdm̄ nūm dolor
replebit nūo gaudior̄ sc̄m id psal
mi Scdm̄ mltitudinē dolor̄ cōsolatones
tue letificauerūt aīaʒ meā cirī
aut t̄lis repit penitēs qui t̄li gau
repleat Sūt enī vt ait Greg sup
Ezechielem nonulli qui auiciis
abstinēt et in v̄tutib; se ex̄centes
malor̄ p̄itor̄ cōsiq; lamētis se ip
sos affiiciūt s; finita p̄ce leti
gaudiis negligentes anī dimit
tūt sic q; bonū iūme videndo per
dant quod plangendo lucrati fuerat
Hec ipse Sūt alii qui ia p̄iua acta
nō solū deserūt s; etiam cū magnis
gemitib; que se male egisse memi
nerint deplorāt et tamen cū recor
dant eor̄ que cōmit dum peccando
egerūt magno timore cōcutiūt
Et quāuis se p̄fecte ad deū cōuertāt
de sua tamē salute sollicite formi
dant Vn̄ Greg iiij moraliū ait
Plerūq; ia quidem mēs q̄ p̄uerse
se egisse memīt deplorat ia p̄ua
acta nō solū deplorat s; amarissimis
etiā lamētis punit s; tamē dum
eor̄ que egit reminiscit cū iudi
cii pauore t̄ret iam q; se p̄fecte
ad deū cōuertit s; adhuc se p̄fecte
in securitate non erigit q; dū q̄nta
sit districcio extremi examinis pen
sat int̄ spem formidine sollicita
trepidat quia iustus iudex veniēs
quid de p̄petratis reputet quid re
laxet ignoret h̄ ic Sūt iter alii
vt ait idē in pastorali ad deū post
carnis p̄ta redeuntes qui tanto se
ardencius in bonis opibus exhi
bent q̄nto dampnabiliores de ma
lis se vident Hec ipse Et hii nimi
rum q̄uia v̄e ex corde dolent cō
missa nō int̄ q̄ afflictos retināt
diuina mīa quos de p̄teritis tenet

cōtinua p̄nia Ex quo p; q̄ v̄e peni
tens restituit q̄ntū ad aīaʒ integrū
et ad vōt ad mīaʒ p dignā penitudinē
t̄pus ē male p̄teritū n̄c volt amplius
tempus p̄de s; p̄ititū quodamō p̄sa
tisfaciōn recupat et p̄sens p̄ductū
exerciciū t̄nsit et futur̄ vt eo viuat
i timore dei t̄nsire p̄ponit intelligēdo
aut id quod dicit vitas Mulier dū
parit t̄sticiam h; cū aut pepit pue
rū non meminit p̄ssure quia natus ē
homo i mūdo de ecc̄a scā que tanq̄
mulier p̄pter fecūditate bonor̄ opm̄
sp̄uales deo filios generat ad salute
pt̄ accipi istud documētū licʒ scā m̄r
ecc̄a dū in filiis quos genat temp
tat et affligit tristiciaʒ habet cū
tamē filii t̄sticiam habet cū tamē
filii sui ad retribucōm etne vite p̄ va
rias t̄bulaciones p̄uenerint de victo
labor̄ t̄tamē p̄ssure non meminit s;
ex eo q̄ soluti a carnis vinculis nati
sūt ad vitā etnā iocūdat ait enī bt̄s
Greg xj moraliū My nequaq̄m re
tribucionis gaudiū de etnitate colli
git quod non hic prius p̄ia retribu
cone seminat Hec ibi Et ideo t̄bulai
hic ecc̄e mēbra nēce ē vt ad v̄am
et etnā leticiā p̄ueniat Vn̄ idem
scūs doctor Greg xxj moraliū sic
ait Scā mat ecc̄a t̄nsire sine laboē
temptacōis nō pt̄ t̄pe p̄egrinacōis
que et si fois ap̄tos hostes nō habʒ
intus tamē tollerat fictos fr̄es nā
cōtra vicia semper i acie ē habʒ ido
etiaʒ in t̄pe pacis bellū suū et for
tasse g̃uius affligit cū non extra
neor̄ ictib; s; suor̄ moib; impugnat
Iam i p̄secucōe p̄ncipū timet ne a
mittant boni quod sūt i cōuersioē
p̄ncipū tollāt q; mali simulant boos
se eē quod nō sūt Hec ipe Non igit
mirent fideles qui t̄bulant i mū
do q̄m si seminant i lacimis i exulta
cōne metent Et licʒ euntes ibant et
flebant mittentes semina sua venietes
tamē ad regnū etnū venient portātes

mamplos suos sz opa sua pquibus
sut et in primu receptu cuy eodem
platone xpus dixit quod sequitur Et
vos nunc tristiciaz habetis sz dei ecs-
su meo Iterum autez videbo vos et gau-
debit cor vestrum Ex quo accipitur
istud documentum Nisi prius deus cor mo-
ueat et illustret homo in deo gau
dere non pt quod sic pz nam ubi
gra ibi opacio bona ibi exultacio
in spu sco ex dei siquidem largitate
et beniuolencia effluit sua gra ex q
ua vero cum alijs gaudij et tocius
boni opis e summa btitudo xpisto in
ducit id quod hic Eccli xxiiij In
me omnis gracia vite et virtutis In me omnis
spes vite et virtutis ac ideo ubi deus
est pgratiam in anima honesta spes
sincera ibi gaudiu ibi mens in deu
eleuata et delectabiliter in suo amore sus
pensa pterea nisi lumine diuino aiaz preve
niat ad deu se anima non mouebit
ait enim btus gregorius xvj moralium
lume dei e gra preueniens que si
intro corde nequaquam gratuitu sur
get Profecto mens nra peccatorum suorum
tenebris obscura remanet hinc bernardus
sup cantica smone lvij Illius desi
deriu tum tirat et qui tu smonez
eius speras admittere inde e quod ipse
festinauit intrare hec ille Oportet tn
qui velit gaude in deo scdm eundez
sup cantica smone xxxj vt sit de
siderij ardor pueniat faciem eius ad
omnem aiaz ad qua ipe e venturus
sic pparet locum domino et tunc sit
aima qui iuxta e dns cu se senserit
illo igne succensam Et aliquibus in
positis subdit oportet pro varijs ac
desiderijs diuine gustum pnae varia
ri et infusum saporem supne dulce
dinis inmersa appetet animi aliter atque
aliter oblatione palatum hec ipse deinde
subiunxit xpus Et gaudiu vrm nemo
tollet a vobis Discipuli enim xpi quos
nisi loquendo spaliter nobat padven
tum spus sci erant ingratia confirmandi

quod xpm admittere non potant sz tri
tudinalit ipsum qui e vim gaudium
electorum in celis sine fine erant visuri
Ex quo accipitur ultimum documentum
Scilicet impria gaudebunt in deo sine ter
mino nec erit aliquid quod ipsorum gau
dium pturbet aut amoueat hoc sic
pz Nam post gnalez resurrectionem
scorum gaudium erit delectabile mali am
motione erit ineffabile xpi visione
erit interminabile finali duratione
mali quippe amouebitur eo quod iuxta
ysaie dicitur gaudium et leticiam obtine
bunt fugiet dolor et gemitus Cuius
est racio quia gaudium verum et purum
non patitur admixtionem oppositi mali
hinc apocal xxj dicitur Absterget deus
omnem lacrimam ab oculis eorum et mors
ultra non erit p quod pz stultos esse
qui gaudium mundi absinthiatum et
amaritudine pmixtum puro et celesti
gaudio pponunt et plus caducum et mo
mentaneum quam eternum amant Nec
pensant quod tenent tympanum gau
dent ad sonitum cythare et deducunt
in voluptatibus dies suos in puncto
tamen ad infra descendunt Erit et
scorum gaudium ineffabile xpi facie ad
faciem sine apta visione quod
cernens ysaias in spu de electis dixit
vt habetur eiusdem ysaie lxvj vi
de[...] et gaudebitis et letabi-
tur cor vrm videbitis in
quo euidenter tanta
enim est pulcritudo
dei quod si vna hora
tantum possit videri
quod ppe hoc innumabiles aim plei
delicijs debent contempni Ex quo
pz stultos esse [...] qui pulcri
tudinez creature [...] pponunt pul
critudini creatoris [...] et magis eli
gunt in creatura quam creatore pulch
ritudine delectari Est adhuc scorum gau
dium interminabile finali duratione
res enim illa de qua manat gaudium
est eterna et ideo tu gaudens non

non habeat qui eum impediat a gaudendo gaudebit perpetuo tanto enim delectabilis est visio dei ut semel eum videns prae delectatione totum inania quae capit ex eo nequaquam ulterius ipsum potius non videre quare huic gaudio nihil praeponentes curemus sollicite vitam nostram sic disponere ut bene dispositi possimus frui visione dei ipsum videndo in eo et habere gaudere et delectabiliter iocundari Quod nobis concedat christus deus noster verum gaudium electorum post illa et cetera

Dominica quarta post pascha | Evangelium. Amen

33 Vado ad eum qui me misit Johannis xvi. Anima dei filii deo patri in gloria maiestate et virtute et omnipotentia secundum divinitatem coequalis humanitate quam assumpsit decreverat ab aspectibus discipulorum subtrahere ut corda eorum ad appetendum deum et querendum etiam faceret anhelare licet hoc ipso tristabatur humanus eorum affectus quia eos carnalis erat desolatus aspectus dixit Vado ad eum qui me misit hoc est qui me incarnari constituit ibi vado ubi sum / ad eum vado cum quo idem deus sum qui me misit / qui cum te cum spiritu sancto indivisibiliter fecit / vado ut humanitatem ibi continue adiuvando hominibus repraesentem / ut precibus preste consequendi vitam eternam fiduciam ut clar... visio humane nature ... etiam proficiat ad ... gloriam / vado ad eum ... a quo veni per qui... tionem et iam ad illum ... reg... dior per incarnationem i... tempestam / nemo quippe descendit de celo nisi qui et ascendit in celum nisi ego solus qui est filius sum patri ... sidii deitate / et minor eo ... secundum humanitatem virtute divinitatis ascensus in celum vado ad eum qui me misit ut et sic qui amore nostra ... sortitur dotem redire a quo processerat Ex quo accipitur istud documentum Omnis christianus debet totis intendere conatibus ut redire possit ad deum a quo venit ad quid enim creatus est homo nisi ut sit capax beatitudinis eterne et ut laudet deum et ob hoc cum deus sit finis omnium desideriorum et ipse est via beatitudo sanctorum ad ipsum est redeundum dum disponet aut homo ad reditum si iugiter cogitabit de reditu sic enim cogitando se ad viam ut sit paratus dum accersitus fuerit preparabit. Unde Luc. xii. Estote parati quia qua hora non putatis filius hominis veniet disponet et si deum semper cogitabit esse sibi patrem preterea ad viam disponere si pensabit et que pro laboribus iustis et piis operibus promissam a deo mercedem disponere si revolvet semper in corde districtam extremi iudicii iusticiam Et quia redemptor noster reduxit ad patrem via passionis via resurrectionis et via ascensionis via quidem passionis que fuit tristis et amara oportet suos in spiritu humilitatis et animo contrito cum gemitu et luctu pro peccatis propriis et alienis ac defectibus transire et ad viam resurrectionis de morte adiutam gratie que dulcis est et iocunda eo quod iusta anima habet / Fuge cum domino convivium tristitie et tandem proficiendo de virtute in virtutem tam diu se exercere in operibus suis quousque resoluta carne deum in syon videat ubi videndo regem in decore suo sit delicijs affluit et pulchritudine pacis et requie opulenta Et nemo inquit christus interrogat me quo vadis at si aperte secundum venerabilem Bedam dicat Sic tot ascendendo ad eum qui me incarnari constituit et tanta tamquam erit manifesta eiusdem ascensionis claritas ut nemini vestrum opus sit interrogare quo vadam videntibus cunctis quod ad celos pergam Sed quia hoc locutus sum vobis scilicet de recessu meo et defectu eius tristicia implevit cor vestrum ut ex timore sancti sitis quasi muti nihil valentes interrogare ubi nimirum consolationem

recipe poterant ex eo quod secreta cordium
ipsorum manifestavit et quia recessus suus
fuit utilis mansio vero non tam uti-
lis sed profectum spiritualium et amorem
impediens unde sequitur. Sed et ego
veritatem dico vobis expedit vobis
ut ego vadam quasi diceret secundum Cri-
sostomum etsi milies contristemini oportet
vos audire quia me recedere a vobis
confert. Et autem conferat ondit sua-
dens Si enim non abiero paraclitus
non veniet ad vos. Hinc querit augustinus
Numquid hic positus eum non poterat
mittere quod spiritum sanctum super eum baptizatum
venisse atque mansisse ymo a quo
sanctum eum nunquam separabilem fuisse
quid ergo est si non abiero paraclitus
non veniet ad vos nisi non potestis
capere spiritum quamdiu secundum carnem nosse
persistitis xpo autem discedente corpora-
liter non solum spiritus sanctus sed et pater
et filius illis affuit spiritualiter Grego-
rius vero sic exponit Si ab intentione
mea vestre oculis corpus non subtraho
ad intellectum vos invisibilium consolato-
rem spiritum non adduco ¶ Ex quibus
eliciunt duo documenta Unum erat
expediens ex discipulis ut ab eis
xpus subtraheret presentiam corporalem
Aliud homines nedum alios homines
sed etiam xpm non propter ipsum sed propter se
vel aliud amantes spiritum sanctum re-
cipere non possunt. Primum sic patet ondit Expe-
diens enim erat apostolis recessus xpi
corporalis propter ondendam veram ascen-
sionem propter resecandam humanam
dilectionem propter preparandam supernam
mansionem In qua fuit expediens
ad ondendam veram ascensionem
videmus etenim quod naturaliter unum
quodque revertitur ad locum unde trahit
originem Sic aque revertuntur ad mare
unde venerunt sic et homines habent in-
clinationem ut revertantur ad locum nativitatis
sue xpus autem ab eterno genitus
est a patre deus de deo et ideo revertitur
indutus forma humana ad patrem
qui secundum Augustinum de humanam conditionem

fidelibus intulit telum pater non stravit
ad resecanda aut mundana dilectionem
fuit expediens nam propter hoc quod mundum
reliquit et ad patrem ascendit voluit
ondere quod nemo venit ad deum nisi
prius relinquat mundum quod attendens
Bernhardus in quodam sermone ait
Cum xpus incipit dulcescere necesse
est amarescere mundum Hec ipse quomodo
enim ad deum veniet qui concupiscentia
mundi illectus transire non curat vel
saltem non cottidie pro curis [?] sermo
aut ut Johannes ait quod omne quod est
in mundo concupiscentia carnis est con-
cupiscentia oculorum et superbia vite j. Joh. ij Et
ob hoc nisi hanc quisque deponat
concupiscentiam celestium concupiscentiis non
habebit non enim hec misceri possunt nec
balsamum quae di[?] huic sceno phas est
coniungi Et revera mundi concupiscentia
non est curanda nam mundus transibit
et concupiscentia eius et quod omnia
mundi oblectamenta nisi quedam vani-
tas vanitatum et omnis vanitas nisi
fumus et ventus nisi illa que transeunt
recurrunt Et ideo vehis qui transeun-
tibus adheserunt quoniam cum transeuntibus nisi
mutati fuerint peribunt Ad preparandam
vero supernam mansionem xpi corporalis
recessus fuit expediens quoniam tunc dixit
Johannis xiiij vado parare vobis locum
iterum venio et accipiam vos ad me
ipsum ut ubi ego ibi et vos sitis constat
quod ubi caput fuit ibi membra se-
cuntur Est autem locus ille delectabilis
ad manendum prout figuraliter ondit
Judicum xviij Ubi deus est filius israel 18 r
tradet vobis dominus locum ad manendum
ubi nullius rei est penuria ubi omnis
boni est copia In vita enim eterna primum
munus electorum est videre deum vivere cum
deo esse cum deo esse ideo qui erit omnia
in omnibus habere deum qui est summum bonum
ubi est felicitas summa summa iocun-
ditas vera libertas perfecta caritas
eterna securitas et secura eternitas ibi
est requies a laboribus pax ab hosti-
bus amenitas de novitate servi-

tas de eternitate suauitas atqz dul
cedo de dei visione qui totus cu sit
tlis ad ipm festinare debe9 vt semp
viuam9 et nuqm mori timeamus
Sz reliqu doctu quo diat Vz hoies
ne du alios homies sz etiam xpm
non ppt ipm sz se ipos vel aliud
diligentes spm scm recipe non
pnt sic potest ondi vult em ds
solus solus amai et si quid ame
aliud id amandu ppt illu ac ideo
si quis amat deum pter semzip
Pro quo pt induci id quod po
ncitur sup 1o vbo diliges dnm dm
ex toto corde tuo quid est dm di
lige ex toto corde insi vt cor hois
non sit ad vllius rei dilecom in
clinatu amplius qm dei hec ille
Cu igit ad salutem necesse est qd
quis toto corde et aia deu amet
omnib affectomb aliis que aiaz
deordinant renunciare penitus de
bent Item pntia xpi corpalis
impediebat discipulos humanitati
xpi tm affectos ne spus scus adve
niret et ido oportebat vt auferet
forma sui qm intuentes solu pu
tabat esse quod videbant et tandy
spus scus qui missus erat adveni
ret quo ergo spus sci adventum
no impediret amor priuatus amor
illius qui deu diligit alr no dilec
tus ppt honores ppt diuicias ppt
passiones quo no impediet aor
carnis et sagwinis 7 maxime amor
in mundus Vnde Jeronimus ad demetria
dem felix consciencia illa i cuius cor
de pter amorem xpi nichil ofsatur
nc ad recordacom homis aliqn sus
pirat que cu videit nolit dimitte
h 1e Ex cuius dicto liquet quod aor
di scdu mnie amorem extraneuz
non patit Vnde Aug9 libro de vti
lite crahendi sic inquit Sordes que
sunt amor qlibz rez preter aiaz
7 deu a quib sordib qnto quisqz
e pifatur tanto verz facilius intue

hipe Sit ergo qui velit spm scm
recipe vel hre graim di oportet eu
a sordib huis quib polluit aia
et indigna ac inhabilis reddit ad dm
acceptandu deputai omez qz affec
tom qz afficiat creatue plus qm
do remoue xpm qz pter se ipm qz
redemptor qz creator toto corde
7 tota aia siue mente ac totis vi
bus p omia in omib et sup omia
dilige alioqn si quid diligit supra
deum vel aliqlit cu deo aut deu
diligit non pter deu sz vtile aut
delectabile aut honorabile suu no
e filius di sz dyaboli no gracie sz
potius ire Que aut sit vtilitas
adventus spus sci ondit xpus in
quiens Et cu venit ille arguet mu
du de pcto et de iusticia 7 de iudicio de
pcto infidelitatis qz i me no credide
runt de quo rephensibiles sunt omis
mudam homies tamqm defunda
meto om vicior scdm Aug9 ar
guit mudus de pcto quia i xpm
no credit. de iusticia eor qui cre
dunt ipa quippe fidelu e vitupao
de iusticia vero qz ad patrez vado
et iam no videbitis me beati ei
qui no viderunt et crediderunt.
Nam 7 qui viderunt xpm non i
eo laudata e fides eor quia cre
debat quod videbant. i. filiu ho
mis sz qz credebat quod no vi
debant. i. filiu dei Cu vo xpa for
ma sui subtracta eor esset a spc
tibus tuc ex omni pte impletum
est iustus ex fide viuit hec ille
De iudicio aut quia princeps mdi
sz dyabolus regnans i mudanis
homibus quor e princeps no p
creacom sz pseducom ia iudica
tus e. i. diuina snia condempnatus
cu tota familia sua tamqm obsti
natus. Vnde Aug9 Judicatus e qz
iudicio ignis eterni irracionabi
liter obstinatus est 7 de hoc iudicio
mudus arguit qndo cu suo pnia

pe iudicat quem superbum atque impium
imitatur. Hec ille. Ex quo accipitur istud
documentum arguitur primo seu mun-
dani homines de peccato infidelitatis quod
katholice et vere in christum non credunt.
Et de iustitia eo quod iustus in ea non
imitatur arguitur de iudicio quoque quod
non timent sed tamquam obstinati prin-
cipem suum dyabolum imitantur. Sunt enim
nonnulli qui in credendo cum ecclesia ka-
tholica non concordant sed que volunt
recipiunt que vero nolunt recipere con-
tempnunt et tales heretici sunt unde
beatus Thomas secunda secunde q. v. arti-
culo tertio in responsione principali dicit: Manifestum
si quis est de hiis que ecclesia docet
que vult tenet et que non vult non
tenet iam non vult inherere ecclesie
doctrine sicut infallibili regule sed proprie
voluntati. Et ideo manifestum est
hereticus si pertinaciter discredit unum
articulum non paratus est sequi in omnibus
doctrinam ecclesie alioquin si non pertina-
citer non est hereticus sed errans. Hec ille.
Sunt alii qui confitentur se nosse deum
quamvis vere credant factis tamen negant
infideles deo existud. Sunt etiam
quidam qui contra ius nature al-
terum ledunt ius unicuique minime tribu-
unt ymmo contra iustitiam minime
operantur. Iustum iudicium pervertendo pro-
ximos ledendo per phas et nephas
divitias et honores acquirendo cum
manifesto animarum suarum dispendio
in loca sanctorum suos intrudendo ca-
lumpniis innocentes orphanos et
viduas opprimendo pretextu dignitatis
vel officii publici ultra constituta
salaria a subditis vel inferioribus ex-
igendo ex usuris et male quesitis
vitam infelicem ducendo cum detrimen-
to honoris aliorum aut personarum vel
rerum se erigi vel ditari procurando.
Sunt preterea non pauci nunc qui distric-
tum dei iudicium vix sompniant nec
pensant quod ad iudicandum et dampnandum
principem dampnandi vadunt tamquam
sui addiscere voluit cum tamen sit id for-
midandum multum iudicium eo quod erit iustum
sine deceptione veritatis sine personarum
acceptione finitum sine revocatione in-
tegrum sine omissione. Ubi secundum Augustinum
libro iii de symbolo iudex nec potentia
pervenit cum nulla iam flectitur nec pecu-
nia corrumpitur nec satisfactione vel
pena mitigabitur. Ubi secundum Bernardum
in quadam epistola: Iudex non fallitur
verbis nec flectitur donis quare homines
nudam ad reprehensionem spiritus sancti vi-
tam mutent ne sint participes igitur
eius cum qui paratus est dyabolo et an-
gelis eius. Et quia apostoli minus
diligebant precia christi non erant
dispositi ad intelligentiam eorum que
christus docebat eos. Ideo dixit eis quod
sequitur: Adhuc habeo vobis multa
loqui sed non potestis portare modo
propter mentis extasiam directionem
propter affectionem corporalem et propter
dicendorum arduitatem. ¶ Ex quo
accipitur istud documentum: Magister
vel doctor secundum capacitatem audien-
tium attendere et iuxta hoc eos docere
vel sermonem formare. Ait enim Hugo
in didascalicon libro tertio: Non omnia
dicenda sunt que dicere possimus
ne minus utiliter dicantur que dicere
debemus. Et idem ibidem libro v. lector
duobus modis animo fastidium in-
gerere solet et affligere spiritum et intellectum
videlicet si obscurior fuerit et quan-
titate si prolixior extiterit in quo utroque
sed magno opus moderamine oportet
ne quod ad refectionem quesitum est
sumatur ad suffocationem. Hec ille. Preterea
ex forma christi discimus quod aliter sapi-
entibus et maioribus aliter rudibus et sim-
plicibus est verbum dei proponendum vel
doctrina nam ipse in plano turbis et dis-
cipulis in monte predicavit. Item di-
cit Gratianus xliii dist. Psalter.
Non qui ea docent que ab auditori-
bus non valent intelligi non eorum
utilitatem sed suam ostentationem faciunt. Unde

i expositione p̄s Beati immaculati d̄
vicitur enim est indignus secreta re-
uelare quod fit vel loquacitate i
cauta dum sine iudicio volat irre
uocabile v̄bum vel adulacione vt ei
placeat cui secreta reuelat vel iac
tacione sciencie vt plura scire videa͛
Hec ibi Hinc Actuum quinto Angelus
dixit petro Ite stantes loquimini
in templo plebi v̄ba vite huius vbi
primo iubent͛ ire deinde stare pos
tea v̄bum vite predicare i eundo aut
notat͛ discrecio siue sagacitas
in docendo vt capacitati videlicet
audiencium sermo respondeat et ne ips̄
falsum pro vero pronunciet aut ire
vt sciolus aliis videat͛ vel ne ob
stultitate aut nimietate auditores
offendat Instando vero constancie
accipit͛ firmitas doctores enim non
debent cede͛ adu͛sariis sed magis co
tra eos velud murus stare et re
siste͛ fortiter ascendentibus ex adu͛
so Sic apostoli faciebant de quibus
Actuum iiij legit͛ Qui loquebant͛
v̄bum dei cum fiducia quia nec terrebat͛
minis nec flagellis nec penabus nec
premiis vincebant͛ In positione aut
v̄borum vite importatur vtilitas
Omnis enim doctor doce͛ debet ea que
sunt vite eterne seu que ducunt ad vita
eternam sed prochdolor iam multi
succreuerunt falsi doctores et magistri
qui pro vita eterna mortem docent
eternam velud fuit heretica qui populo
predicando placencia corda ipsius le-
niunt sed venenum quo sediciam conci
tant et viri contra viri exarmant
sub sanctitatis false velamine absco
dunt qui videri non aut esse sa
cierunt qui totum ordinem ecclesiasti
cum confunde͛ contendunt quos in
mira a fructibus eorum quos parum
cognoscetis Sequitur Cum autem
venit spiritus ille veritatis docebit
vos omnem veritatem i secundum dydi
mum ditescet vos omnem veritatem
sua doctrina et imitacione vos trans

ferens a morte litere ad spiritum viuificantem
in quo solo omnis scripture veritas posi
ta est vel docebit vos omnem veritatem
scilicet vite iusticie et doctrine de veritate
vite dicit Ysaie xxxviij Memento
queso quomodo ambulauerim coram
te in veritate et corde perfecto de veri te
iusticie Prou xiiij Accipe personam
in iudicio non est bonum vt declines
a veritate iudicij de veritate doctrine ha
bet͛ Mat xxij Magister scimus quia ve-
rax es et viam dei in veritate doces
Quia igit͛ dixerat non potestis por
tare modo et quod spiritus veritatis
docebit vos omnem veritatem ne hec
audientes maiorem spiritum existimet
subiungit non enim loquet͛ a semet
ipso i non fingetur doctrina noua
a mea separatim secundum quem filius
ipse eciam de se dicit Iohannis xiiij
a meipso non loquor i nichil p
prium nichil a patre loquor alienum
sed quecumque audiet loquet͛ i eterna
et vera loquet͛ Et est tamen dice͛ secundum
Crisostomum dum ait a seipso non lo
quet͛ nichil contrarium nichil proprium
preter mea Vbi glosa Audire illi
est scire scire vero esse a quo ergo est
illi essencia ab illo audiencia ab illo
audiencia i sciencia que non est
aliud quam essencia Et glosa quia
ergo non est a semetipso sed ab illo
a quo procedit a quo illi est essen
cia et ab illo sciencia igit͛ ab illo audiencia
semper itaque secundum Augustinum Audit spiritus
sanctus quia semper scit ab illo ergo
audiuit audit et audit et audiet
a quo est Hec ille Et que ventura sunt
annunciabit vobis per spiritum enim vi. ff
vt ait dydimus futurorum scientia viris sa
enciam concedit͛ Vnde et prophete hoc
eodem repleti spiritu prenunciabant et
presencia intuebant͛ que erant de
incepto secutura Et secundum Bedam ideo
dicit quia multa spiritus sancti gracia repleti
que erant ventura agnouerunt Vel
prout sic accipi Que ventura sunt annun
ciabit vobis scilicet cum gaudia vobis

celestis patrie ad memoriam reducet
ventura vero apostolis nunciavit mala que
scilicet professionem christi erant passuri et bona
que pro eisdem malis erant percepturi
Subdit vero me clarificabit secundum Augustinum
diffundendo in cordibus credencium
caritatem spiritualem quia faciendo declara-
bit eis quod filius patri esset equalis
vel quia per suam caritatem fiducia re-
pleti et timore depulso annunciave-
runt christum hominibus ac sic eius fama dif-
fusa est toto orbe terrarum quod enim fac-
turi erant in spiritu sancto hoc eum spiritum dixit
esse facturum hoc ipse. vel potest intelligi.
Ille me clarificabit que nunc occulta
sunt vobis manifestando et hinc dixi
clarificabit quia de meo accipiet. i. con-
sona meis dicet vel secundum Crisostomum
hoc intendit una mea et illius doctrina
et ex quibus ego debebam docere ex eisdem
et ipse dicet ne estimet alia esse que
illius et que mea Et enim illa mea sunt
vel secundum Augustinum de meo accipiet scilicet de
meo patre Et quia dicere possent Tu
dixisti quod ipse est spiritus veritatis qui a patre
Ideo subdit Omnia quecumque habet
pater mea sunt id est omnis est potencia
et essencia mea et patris propterea dixi vo-
bis de meo accipiet et annunciabit
vobis Ex quo passu accipitur istud do-
cumentum Spiritus sanctus impietatem omnem
et iniusticiam redarguit veritatem instruit et
quod christus sit verus deus luculenter decla-
ravit Quantum ad primum patet omnem impietatem
et iniusticiam redarguat sic patet sic enim
ignis et aqua contraria sunt spiritui sancto omnis
impietas. et iniusticia est adversa et ob
hoc ubi spiritus sanctus est pacem non potest ha-
bere malicia sed locum habet illud Argu-
am te et statuam contra te faciam tuam
ut intelligas quod bonitas et malicia
simul stare non possunt sed unius ingressus
alterius operatur egressum Et hinc est
quod omne peccatum etiam minimum argu-
it benigne ut arguendo ostendat se
amare Iuxta illud Apocalipsis tercio Ego
quos amo arguo arguit siquidem
cum per inspiracionem spiritus sancti homo de

excessu suo semetipsum redarguit et
tanto amplius se reprehendit quanto
habundancius spiritum sanctum accepit Un-
de Gregorius super Iob ultimo Auditu auris
audivi te nunc oculus meus videt
te sic ait Quanto quis maiorem gracie lu-
men recepit tanto magis reprehen-
sibilem se agnoscit sic pulvis ap-
paret in radio qui non apparet in
umbra arguit et spiritus sanctus iniusti-
ciam quia homines ad arguendum ydone-
os efficit et disponit ut si irreprehen-
sibiles sanctifica et fortes reprehensi-
bilitas enim impedit arguentem na-
m in nudo quid mundabit Ecclesiastici
xxxiiij Ignorancia vero perfectum impe-
dit arguentis nam sibi potest dici id quod
ait apostolus ad Romanos ij. Qui alium doces
teipsum non doces timor autem ne quis
arguat non non permittit Nam Ecclesiastici
vij. dicitur Noli querere fieri iudex nisi
valeas virtute rumpere iniquitates ne
forte extimescas faciem potentis sed
quantum ad secundum quod spiritus sanctus veritatem
instruat sic patet Ipse enim est doctor veritatis
qui docet omnem veritatem de humanis
veritatem de divinis veritatem terrena inferiora
ut contempnantur veritatem terra superiora
ut appetantur Ipse etiam est doctor ius-
ticie de quo Iohelis ij. Filii Syon ex-
ultate et letamini in domino deo vestro
quia dedit vobis iusticie constat ergo
quod est talis doctor quod nisi intus ipse
doceat in vanum lingwa cuiuscumque
alterius doctoris ad veritatem intelligendam
laborat Quantum vero ad tercium quod spiritus
sanctus declaravit luculenter christum esse
verum deum sic patet nam cum dedit aut
misit spiritum sanctum discipulis constat quod
eundem dare non poterat nisi deus
quoniam enim christus ostendisset se ante
spiritus sancti missionem dominum maris et eorum
que in eis sunt super mare ambla-
vit dominum inferni eo quod portas eius
confregit et sathanam ligavit dominum aeris
et eorum que sunt in aere cum propria vir-
tute celum ascendit ne putaretur
in terrestrem paradysum sic enoch

et helyas tn̄slatus se deū ī missione
spūs sc̄i qui deus est ondit Unde
Aug⁹ Magna mīa di donū dat eq̄
le sibi nam spūs sc̄us donū Ondit
etiā spūs sc̄us ipm̄ esse verum dm̄
quia spū sc̄o dato credentes in xp̄m
fecerūt maiora miracula qm̄ fecerat
ipe xp̄us scdm̄ illud iohis xiiij. Q̄
credit in me opa que ego facio et
ipe faciet Ondit ipm̄ esse dm̄ pter
q̄ ī paucis et simplicib; q̄ xij pn̄
cipib; et lxx. duob; militibus p̄ sp̄m
sc̄m roborat⁹ de mūdo triuphauit
et phōs ac mūdi sapientes vicit.
Unde Bn̄⁹ licz magne z plane diuia
fuerit miracula que dn̄s ihūs gessit
ī terris h̄ tamen sup omnia eminuit
quod in paucis simplicibus totū
mūdū et sapie ex altitudine sibi
subiugauit cum sup creaturam
ronabilez non videt⁹ q̄ potuerit
esse nisi adeo q̄ timore hūano et
mūdano abirrasibili sublato adeo
fortes effc̄i sūt sc̄i em̄ sūt q̄i ompo
tētes h̄ ī laudandus est igit⁹ xp̄us
dn̄s qui tantū homīez amauit quod
pignus s̄ equale in cordibus fide
lium misit q̄ doctore veritatis ded̄t
q̄tus ipius lume veritatem ad salute
nobis necciaz agnoscentes sic gdia
mur ī lume fidi vt ad lume glorie e
ternū et inestimabile pueniē vale
am⁹ Quod nobis p̄stare dignet⁹
xp̄us p̄ secula bn̄dictus Amen
Amen dico vobis
Sz quid pecītis p̄rem ꝛc̄
Iohis. xvj. Redeptor in
34 amabilis sc̄a cena ultima cū disci
pulis cum disciplis cū fletu et tris
ticiam ꝓp̄t mortez suā ipos habitu
ros nunciasset inter cetā que loque
bat⁹ de gaudio sue resurreccōis
et ascēsionis post recessum suum
vt daret ipis ap̄lis fiduciam hor
q̄ pecierint impetrandi dixit Amē
amen dico vobis Si quid pecieitis
patrem ī nomine meo dabit vobis
In quo ondit sui nominis v̄tutez eo
quod non visus neq̄ rogatus s̄z solū
nominat⁹ apud prez facit mirabilia
scdm̄ Crisosto^m Et signant̄ dicit Si q̄
Illud em̄ s̄m aug⁹ ē quid quod ē
aliquid tāle aut ē res sp̄ualis tem
palia em̄ et corpalia respcū spiritua
liū q̄i nichil sūt Hec ī Sic ergo wt
dicē dn̄s q̄ si sp̄ualia pecierit⁹ con
sequimī et h̄ neq̄ paulus pro sti
mulo amouēdo nec filior̄ zebedei
pro filijs vt sedēnt vnus ad dextāz
et alius ad sinistra orando peciert
Et ideo non sūt exauditi Unde idē
Aug⁹ Exaudit⁹ dyabolus petens
Iob ad temptandū z non exaudit⁹
Ap̄lus petens stimulū amouēdū
exaudit dn̄s que disposuit dapnaē
z non exaudit dn̄s que disposuit sal
uare h̄ ille. Intēdū em̄ quedam con
dit iratus que quibusdā negat pro
picius dicit itaq̄ Si quid pecieitis
prem ī nomine meo .i. nomine meo
Invocato vel invitate nominis mei
dabit vobis quia em̄ sc̄i pro se ip
sis exaudiūtur non pro omnibus
scdm̄ Aug⁹ Ideo dicit dabit vo
bis z non dabit simplicit q̄ si nō
eis pro quib; petim⁹ dabit vobis
tamen pmiū vre benignitatis re
stituet Hec ille Ex quo colligit⁹ q̄
vt ait Augustinus Non petit⁹ in
nomine Saluatoris quidquid petit⁹
contra racōm salutis qui autem
in nomine eī petit accipit qn̄ de
bet accipe quedam em̄ non negat⁹
s̄z vt congruo dentur tp̄e differut⁹
Ubi accipit⁹ istud s̄m documētū pmo
et pncipalit ea que ad salutez et et
ne regni gloriam consequēdam pti
nent sūt petenda hic em̄ ē quid
petē ī nomine xp̄i accipit⁹ hic scdm̄
documētū ꝓpter ingratitudine z dispo
sicōm et ī dignitatez illor̄ pro quib;
orant sc̄a non exaudiūt s̄m docu^tū
sic declarat⁹. Illud em̄ est petedū
pncipalit quod ē solidū et pmanēs
non temporale tn̄sitoriū et fugiēs
de tn̄sitorijs em̄ Ieremie iiij. dicit⁹

Aspexi terram et ecce vacua erat et nichil
Cur inquit nichil nisi quia temporalia visa
sunt cur vacua nisi quia non replent
sed inaniunt que secundum Bernardum Si quid ha
berent soliditatis replerent Sed immo
Ecclesiastes v scribitur Avarus non imple
bitur pecunia Et hinc primo dicitur Divi
tes dimisit inanes propterea non est pete
dum bonum commune bonis et malis omne sed
bonum summum quod cor implere suffici
at et unde cor plenum gaudio habeat
ait enim Augustinus xv de civitate dei quod de
serto bono bonorum proprio lapsus est factus
ad bonorum commune non bonis proprium sed
bonis malis quia que hec ille fecit secundum
voluntatem est petitio diligenda sed deus
vult ut primo queratur regnum dei et
iustitia eius Igitur primo et principaliter
ea que sunt salutis eterne sunt petenda
dicitur enim prima Iohannis v Hec est fiducia
quam habemus ad deum quia quodcumque pe
timus secundum voluntatem eius scilicet ei pla
cita audiet nos scilicet devotione gra
tuita Ex quo liquet quod qui delicias
divitias et honores saluti anime contra
rias petunt non secundum voluntatem dei
petunt Talibus enim dici potest id Iacobi
iiii Petitis et non accipitis eo quod male
petatis ut in concupiscentiis vestris insu
miatis propterea per super orando mens debet
elevari sed si quid aliud quam salus anime
vel ea que pertinent ad salutem petitur
sit ad ea que infra sunt descensus
igitur non alia principaliter sed eterna sa
lutifera sunt petenda verum quia sus
picari possit quod temporalia nullatenus
sint petenda Tum quia prohibe
mur ut de temporalibus simus solliciti Mathei
vi ubi dicitur Nolite solliciti esse anime
vestre quid manducemus Tum quia
querendo regnum dei et iustitiam eius
omnia adiciuntur Mathei vi Tum quia tempora
lia habita plerumque spiritualiter et tem
poraliter sunt nociva dicendum est prout
ponit beatus Thomas secunda secunde q lxxx
iii articulo vi quod sicut Augustinus dicit ad
probam de orando deum hoc licet ora
re quod licet desiderare temporalia autem
licet desiderare non quidem principaliter
ut in eis finem constituamus sed sicut q
dam adminicula quibus primiam ad ten
dendum in beatitudinem in quantum scilicet per
ea vita corporalis sustentatur et in quantum
nobis organice deserviunt ad actus
virtutum et ideo pro temporalibus licet orare
Et hoc est quod Augustinus dicit ad probam ad
sustentationem vite non indecenter vult quis
quis eam vult et non amplius que
quidem non appetitur propter seipsam
sed propter salutem corporis et congruentem
habitum hominis ut non sit inconve
niens eis cum quibus vivendum est non
obstat quod inducitur de sollicitudine
Nam non quelibet sollicitudo tempora
lium est prohibita sed superflua et inor
dinata prout dicit idem sanctus doc
tor ibidem in solutione ad secundum argu
mentum Nec obstat quod primum querendum
est regnum dei et iustitia eius Nam
dicit Augustinus in sermone domini in monte
cum dixit illud primo querendum est scilicet
regnum dei significavit quia hoc scilicet
temporale posterius querendum est non tempore
sed dignitate illud tamquam bonum
nostrum hoc tamquam necessarium nostrum Nec
obstat quod de temporalibus tamquam sint no
civa inductum est quia et si mens ma
dum intendit temporalibus rebus sic
ut in eis quiescat deprimatur quando
tamen eis intendit in ordine ad beati
tudinem consequendam non deprimitur
sed magis elevatur sursum secundum Thomam
ibidem in solutione tertii argumenti
Secundum vero doctorem quod propter ingratitu
dinem indispositionem et indignitatem
illorum pro quibus orant sancti non exau
diuntur sic ostenditur Ieremie enim xiiii et xv
dicitur Noli orare pro populo isto neque
assumas pro eis laudem et orationem
quia non exaudiam Et Ieremie xv le
gitur Si steterit Moyses et Samuel
coram me non est anima ad populum istum
Et primo Regum xvi dicitur non est exaudi
tus Samuel pro Saul hinc convenit
quod ponit Gregorius xii moralium
ubi ait Si nutro ataris fixo corde

prius non educat nichil in partibus
diu operis obtinet quia et vulneratis
membris imponi salutis medicamina
nequeunt nisi prius a vulnere virus sub
trahatur. Hec ille. Sic et si sancti digni sint
ut exaudiantur inhabilitas tamen
illorum pro quibus orant intendit quod
non exaudiuntur. Nec mirum quin nec
deus in isto et penitus indisposito
de potencia ordinata donum gracie
infundere valet licet possit ex infinita
mia sua eum sic disponere ut coopta
to libero arbitrio ad graciam se dis
ponat et tandem disposito graciam in
fundat. Non enim vult deus libertatem
tollere arbitrij hominis ut iustificet
invitum et obicem gracie sue ponentem.
Sic ergo requiritur aliqualis dis
posicio et preparacio illorum pro quibus
orant sancti ut orantes pro eis vale
ant exaudiri. Alioquin secundum Greg
x. moralium dignum profecto est ut ab
eius beneficijs sic quisque extraneus
cuius iussionibus non vult esse subiec
tus. Hec ille. Et ideo si volumus quod aliqui
sancti in celo aut boni homines in mun
do orent pro nobis ut simus digni
et isti oracionibus eorum ad graciam dei modo
nobis possibilibus disponamur. Cuius
tamen contrarium reperitur in multis qui
nichil boni facientes credunt se
posse salvari oracionibus alienis. Ve
usque modo non petistis quidquam
in nomine meo confisi scilicet mee pri
cie secundum interlinearem. Vel usque mo
do petistis id est usque ad tempus passionis
mee in quo fui vobiscum in nomine meo
hoc est in virtute nominis mei quia virtus
mei nominis fuit vobis incognita sed
cum nota fuerit petite scilicet premi
um fiducia obtinendi et accipietis
graciam in presenti que est magna et glori
am in futuro. ¶ Ex quo accipitur
istud documentum. Ubi dicitur una non
ambigitur petentis negligencia ar
guitur. Hoc est hic similiter. Crisos
tomus et patet sic nam perdit tempus in quo
minus vel graciam potuit obtinere aut

minus recipere nec clamavit quod aut
differtur nonnunquam aufertur. Item
qui negligit petere dum tempus est vel
non vult postea si volet fortasse ob
tinere non poterit similiter de officio dele
gati. Cum semper quia quamvis deus est libe
ralissimus iuste negligentes tempus innaz
arguuntur. Ne dum dat sed effundit
et plus solet tribuere quam soleant ho
mines ab eo postulare. Unde cum latro
pro ut hec. Luc. xxiij. dixisset Memento
mei domine dum veneris in regnum tuum
Ipse rendit: Amen amen dico tibi hodie
mecum eris in paradyso. Ecce quam velox
et sufficiens immo semper habundans re
muneracio. Uberior enim fuit Christi remu
neracio quam latronis peticio. Si ergo
sic remunerat verba ex corde bono emis
sa quomodo facta sanctorum irremunerata dimit
tet. Negligencia vero petendi ea
que sunt salutis primo venit ex eo quod
radicem cordis sui quis in creatura
sive re transitoria sic defixit quod creatori
deo preposuit. Nam secundum augustinum super illud
apostoli quorum deus venter est res illa
gladius est quo dyabolus eum ad
mortem vulneravit. Secundo si quis ra
dicem sui cordis in multis rebus transi
torijs posuit in quibus beatitudinem
sibi reposuit sicut ille qui habe
bat multas possessiones Matthei xix. Ter
cio si quis consuevit diu in rebus tem
poralibus transitorijs delectari vetus enim arbor
transferri sive transplantari non potest.
Et hinc est quod etsi deus promptissimus
paratus sit dare isti tamen non sunt
apti recipere nec rogant pro ut debent
pro gracia sed pro pecunia aut utilitate
transitoria consequenda. Pro isto facit
quod ponit Augustinus in libro de bap
tismo parvulorum sic inquiens: Adiutor
noster dicitur deus nec adiuvari quis potest
nisi sponte aliquid conetur. Et idem
in libro de perfectione iusticie hominis
non adiuvatur nisi et ipse aliquid agat.
Hec ille. Hinc est quod quidam sanctus qui
orabat pro quodam spiritu fornicacionis
impugnato non profecit ergo quod idem

non surgebat nec se prosternebat ante
deum in orationibus sed magis delectabatur
in cogitationibus suis quod sicut ex re-
uelatione cognoscens dixit. Inpossi-
bile est discendere spiritum a te formationis
aliis prorsus orantibus nisi tu ipse la-
bore assumas in ieiuniis orationibus
vigiliis rogantes dominum cum gemitu dicit
itaque christus petite et accipietis scilicet
quod petitis ita ut gaudium vestrum
plenum sit non temporale quia gaudium ypo-
crite ad instar puncti et quia non est
plenum gaudium quod fletu miscetur
sed eternum quod replet et satiat dei vi-
sione et fruitione hoc enim est gaudium
plenum quod in puritate conscientie
boni et deuoti hominis consistit de quo
Apostolus ad phylippenses iiii. Gaudete
in domino semper iterum gaudete dico id est
vero gaudium et est verum et plenum cui
nichil potest addi vel minui eo quod est
summa beatitudo cui si quid abforet
summum bonum non esset secundum Boecium iii.
de consolatione. Ex quo accipitur
istud documentum ad hoc ferri tota
debet nostra intentio ut plenum gau-
dium consequatur quem cum secundum Gregorium
xiii. moralium tractante illud Job. Nichil
sunt dies mei Glosa vi quo verius summa
cognoscunt eo sublimius terrena despi-
ciunt et ideo presentis vite dies nichil
esse conspiciunt quia illuminate mentis oculos
in consideratione eternitatis figunt. Hec ille.
Et ob hoc cum mundo in vita presenti que
non vita sed mors potius est dicenda
eo quod est vita fallax vita mendax
nunc flores et statim arescens plena
laqueis repleta miseriis impleta temp-
tationibus obducta variis insidiis
minime delectantur sed potius querunt
gaudere in domino scientes quod verum
solum est gaudium quod fit in domino. Unde Bernardus
ad quandam sanctimonialem. Illud verum
et summum est gaudium quod non de crea-
tura sed creatore concipitur quod cum ha-
bueris nemo tollet a te cui aliunde
comparata omnis iocunditas meror est
omnis suauitas dolor est omne dulce
amarum est omne decorum fetidum est omne
postremo quod delectare potest molestum
est. Bonum igitur est gaudium quod fit in spiritu
in spiritu sancto sed optimum erit atque plenum
quando videbit anima regem eternum re-
uelata facie in decore suo. Ubi secundum
Augustinum in libro de utilitate attende preme-
summa felicitas felix libertas felix beati-
tudo ubi implebitur illud quod dominus dicit in ewangelio.
Erunt homines similes angelis. Hec ille.
Ad hoc igitur est tenendum semper ut ple-
num quis gaudium consequatur. Sequitur
hec in prouerbiis locutus sum vobis
id est obumbrate et obscure scilicet ante pas-
sionem. Et hoc ideo quia capaces non estis
sed venit hora scilicet resurrectionis mee
cum iam non in prouerbiis loquar vobis
id est non obscure vel loquitur de tempore
missionis spiritus sancti. Sed palam de patre meo
annuntiabo vobis secundum illud Actuum primo
per dies quadraginta apparens eis et
loquens de regno dei vel annuntiabo vo-
bis mittendo spiritum sanctum. Nam ut ait
Beda illam horam significat qua pacta
passione sua et resurrectione spiritus
sanctus erat gratiam daturus. Tunc enim spiritua-
liter intus instructi omnia que de eter-
nitate diuinitatis ac mortalibus erant
capienda receperunt. In illo die postquam
vobis apparuero vel postquam spiritum
sanctum misero. In nomine meo petitis id est
virtute nominis mei ad patrem cognoscetis
aliter non potestis in nomine meo peti-
tis credentes me deum esse hoc est petite
et impetrabitis quia in me deum credetis.
Hec ille. Et ideo tunc dico vobis quia
ego rogabo patrem de vobis ymmo
ut deus cum patre idem exaudiam. Unde
Augustinus. In quantum homo pro nobis inter-
pellat in quantum deus est nos exaudit
cum patre. Vel sic potest intelligi rogabo
patrem de vobis quasi diceret non erit tunc
necesse vos habere me intercessorem meum
in vestris petitionibus sicut modo. Apostoli enim
ante passionem eius tantum confidebant
de presentia eius corporali sic quod per se ipsos
adeo quasi nichil petebant sed in omnibus
ad ipsum recurrebat. Post passionem

aut eius ipi met peticōnes suas for
matū erant ꝗuasi ergo velit dicē
tantum familiarit͡ꝫ hebitꝰ ad ipsū
patrē ꝙ ꝑ vos metipos nō tamē ex
cluso meo adiutorio potitis accedere
adipīn et impetrare / Et ꝟdixi in
illo die ī nōie meo petetis p̄rem
ipe em̄ pr̄ amat vos vnde accipiet
quod abeo petetis quia vos me a
mastis et cēr(c)didistꝭ ꝙ a dō exiui
vbi hec dicto quia ē nota signū nō
cause Nam sc̄dm̄ Augꝰ quia ille a
mat nos amamꝰ Ipe ei prior dilex
nos p̄ma iohis iiij· ergo hīnc s(c)m̄
est vt diligēmꝰ quia dilecti sumꝰ
vel pt̄ sic accipi Ipe pr̄ amat vos
quia vos me amastis q̄ı̄ diceret
Ipē diligentes me diligit hᶜ est
in amiciciā cō[n]suat et grām aug
mentat Subdit. exiui inquid a pa
tre ꝑ eti͡ꝫ ꝗnacōm et veni in mūdū
ꝑ temporalem natiuit͡ꝫ· Iterꝫ reliqͦ
mūdū corꝑali discessione ꝛ vado ad
prēm / ma ſm̄ h[u]manitate ascēsione
Vnde Augꝰ hec v̄ba expones sic ait
Exiuit a p̄re quia de p̄re est In mū
dum venit quia suū corpus mūdo
ondit quod de v̄gine assūpsit reliqͭ
mūdū corꝑali discessione p̄rexit ad
prēm hoīs ascēsione nᶜ mūdū de
seruit p̄ñtie gubernacōne hec iᵉ
Ex hᶜ passu hec accipiuntᶻ doctᵗᵃ
vnū est dei dileccō ē causa qua di
ligimꝰ deū Aliud spālit exeo ꝙ
xp̄us reliquid mūdū et ad p̄rem
ascendit nemo pt̄ sursum ad deū
ascendē nisi omnem affeccōm ī or
dinatam mūdanā a corde suo ex
uat et cū affcū relinquat P̄ro p̄mo
inducitᶻ quod ponit Bnh̄ꝰ ī s̄moē
de diligendo dō vbi ait Causa di
ligendi dm̄ deus ē modus sine mō
diligē Et alibi ī d[e] diligendo deo
ait Amat immēsitas amat eternitas
amat supeminēs sc̄ie caritas amat
deus cuiꝰ magtudinis nō ē finis cuiꝰ
sapiē nō ē nūs cuiꝰ pax exsupat
omēꝫ intellcm̄ ꝛ vicēꝫ rependimꝰ

cū mensurā Et subdit Diligam te dn̄e
fortitudo mea et dn̄s f[ir]mamentum
meū ꝛ refugiū meū et libator meus
Et paucis interpositis diligam te pro
dono tuo ꝛ p[ro] modo meo minus q̄dē
iusto ſꝫ plane ꝑposse meo qui et si
quātū debeo non possum tamē vltra
quam possum potero vͦ plus cū plus
donare dignaberis nunq̄m tamē prout
dignus haberis Hec ipe Et idem super
Cantica s̄mone. l. sic ait Amor dei
amorē anime parit et illius p̄uencōes
intenccō intentā aīam facit sollicitu
do ꝙꝫ sollicitā hec iᵉ Cōstat igitur
ꝙ dei dileccō ē causa quā diligitᶻ deus
Quare cōsidera quod amatē amas
intencō tibi intentus es ꝛ ipe de te sol
licite tu de ipo sollicitus / accelera ergo
quātū vales curre velocitᶻ quātū po
tes anticipa vigilias inuenies eū
non aut p[re]uenies Cōsidera p̄terea et
intuere ꝙ diuīa maiestas quāi certā
non curans tibi soli intendē gloriē
tue te cōmoues et incitas vt tu post
positis curis omnibus totū se illi ex
hibeas totū cor ad ipm̄ cōuertas ꝛ
cū deuocōne accinctis que maiesta
tis sue oculos offendūt te sollicite cus
todias quod si feceris non dubites cā
ri te adeo qui amas Quātū vͦ ad sc̄m
quod nemo poterit sursum ascendē
nisi omem īordinatā affeccōm mū
danā abiciat et relinquat sic patꝫ
Inpossibile quippe ē vt quis diuīs
simul et mūdanis sit affectus dicitᶻ
em̄ Jacobi. iiij· Adulteri nescitis q͛a
auaricia huiꝰ mūdi inimica ē deo
quicūqꝫ ergo voluit esse amicus huiꝰ
mūdi inimicus dei cōstituitᶻ sicut
igitᶻ vt hetᶻ ysaie. xxviij. Palliū breᵉ
ūe operire vtrūqꝫ nō pt̄· Ita nᶜ pt̄ q̄s
s[er]uire deo simul et mūdo p̄terea mū
di mala sūt opa ꝛ iō s[er]uo dei mūdo
et dō simul s[er]uire non cōuenit ait
em̄ xp̄us Mūdus me odit quia eᵒ
testimoniū p[er]hibeo de illo quia opa
eius mala sūt et de iustis dicitur
p̄ma iohis iij· Nolite mirari si odit

vos mundus nos scimus quoniam translati sumus
de morte ad vitam Cum igitur affectus mun-
do sit inimicus dei constat quod nisi affec-
tionem quis quam habet ad mundum vel mundana
relinquat sursum tendere non valebit
per quod multi redarguuntur qui mundo
volunt placere exterius et deo interius
similes Samaritanis qui deum colebant
et nichilominus ydolis serviebant. iiii. Reg. xvii.
Et tales Helyas redarguit sic inquiens
usquequo claudicatis in duas partes. iii.
Reg. xviii. Qui ad utrumque festinat neu-
trum bene peragit. xxi. q. c. primo. Item
cor hominis aut in mundo est aut in celo et
sic est quod in mundo habitacionem non habet
secundum illud Apostoli nostra conversacio in celis est.
Et ergo si in mundo habet thezaurum ibi est
totum dicente Christo ubi est thezaurus
tuus ibi est et cor tuum Et ergo ut ait Ful-
gencius in quodam sermone necesse ut
quo precessit dileccionis thesaurus il-
luc etiam cogitacionis sequantur affectus
ut ergo in celis thesaurisemus celestia
diligamus vis nosse ubi thezaurisas
attende quid amas vis nosse quid co-
gitas Sic fiet ut thezaurum tuum ex tuo
amore cognoscas amore tuum indicio
tue cogitacionis intelligas Hec ille.
Sic ergo non stat ut quis thezauri-
set in celis et mundo Ita nec stat quod
quis per affectum simul sursum et deor-
sum tendat aut simul in divinis et
mundanis oblectari queat Deinceps osten-
dit ewangelista qualiter ex nobis et
consolacione recepta duo laudabilia
in ipso confitentur videlicet divinitatem
in doctrina et plenitudine in sciencia
Nam sequitur dicunt enim discipuli Ecce
nunc palam loqueris et proverbium nullum
dicis secundum glosam interlinearem palam
loqui estimant cum dictorum eius negant
comprehendere misteria Secundum Augustinum Illi
usque adeo non intelligebant ut nec
saltem se non intelligere intelligerent
nunc inquiunt scimus quia scis omnia
per quod secundum Bedam aperte ostendit quod
loquens ad eos dominus de hiis maxime

disputabat que illi volebant audire
et que interrogare volebant hec pre-
veniens ultro conferebat unde in-
to illum scire omnia quasi deum confitentur
aptum namque divinitatis Judicium est co-
gitacionum nosse secreta et non est opus
ut quis te interroget cum interrogacionis
necessaria antequam interrogamus ma-
nifestes quia vero secundum Augustinum pro-
vide cogitaciones hominum deo magnum
non erat sed parvulis magnum erat dice-
bant in hoc credimus quia a deo existi
Ecce pro refeccione qua refecti sunt
discipuli iam in eo quia dixit ipse
pater amat vos iam in eo quod deo erat et
ad patrem ibat exhilaratum in laudes et
assurgunt Ex quo finale accipitur
documentum pro beneficiis et donis dei
sunt cum hylaritate ac devocione men-
tis graciarum acciones deo referende se-
cundum Sicut enim aque per sub trancos mea-
tus revertuntur ad occeanum ut vberius
fluant sic si graciarum acciones deo ag-
noscimus amari fluunt Omne datum
optimum et omne donum perfectum referunt
uberius bona gratuita multiplicabunt
Siquidem si Christus pro panibus ordea-
ceis gratias egit et tandem distribuit
discumbentibus non solum pro magnis sed
etiam pro hiis que videntur minima
sunt deo referende graciarum acciones.
Unde Bernhardus super cantica sermone primo
Disce in revenendo graciam non esse tar-
dus vel segnis disce ad singula do-
na agere gratias diligenter considera quod
tibi apponuntur ut nulla dei dona de-
bita graciarum accione frustrentur Hec
ille Et apostolus prima Cor. x. Sive man-
ducabitis sive bibetis vel aliud quid
facitis omnia in gloria dei facite scilicet ut
inde deus glorificetur sed proch dolor rarus
est qui de beneficiis acceptis deo de-
bitas graciarum acciones referret ait enim
Bernhardus in quibusdam sermonibus Multos vi-
demus satis importune petentes quod
sibi deesse cognoverint sed paucos
admodum novimus qui dignas super

acceptis bñficijs gras agē videantur
Hec 1ᵉ Quare sp̄ i tractacō accōne
excitatem ut laudando deū in via
possimꝰ in patria in laude ipius cū
scīs omnib; eternalit exultare Quod
nobis concedat deus laudabilis nimis
p s̄cla bn̄dictus Amen

35 Recumbentib; vndecim discipu
lis apparuit illis ihūs m̄r
vltio Ascensus xp̄us deꝰ
m̄r ad p̄rem corpalez p̄ncacz post
resurreccōm aplis exhibuit mult
qz argument q̄ vere resurrexit
ondit q̄ui cū discumbentib; ip̄is dis
ciplis i cenaculo comedit cū eis et
tandem ascendit vt s̄cdm Grego
riū in omē p̄ssim comestionis
vitas patefieret carnis Recumbentib;
itaqz vndecim discipulis ait Marcꝰ
apparuit illis ihūs et exprobrauit i
credulitez eoꝝ et duriciam cordis re
phendit enī eos ppt̄ incredulitatez
q̄ntū ad certitatez intellcūs eo q̄ suf
ficienter instructi ip̄m vere resur
rexisse non crediderūt Exprobra
uit eciā duriciaz cordis q̄ntū ad tar
ditatez credendi quia mult signis
et argumet ip̄is ostēs tarde credi
derūt exprobrauit eis incredu
litatem ipoꝝ et duricia cordis nam lz
p̄ssīm visus p̄ssīm tactus p̄ssīm audi
tus p̄ssīm gustus post resurreccōm
se vīm hominez et eūdem esse xp̄m
onderit licet testimonio angeloꝝ
s̄coꝝ quod non fallit et s̄craꝝ mlie
rū resurreccōm suam finauit illi
tamē nichilominꝰ de resurreccōne sua
dubitabant exuerat etem a p̄re q̄
speculū ē sine macula candor luc
eterne et ondit se vīm dī filiū et hominez
vīm cuiꝰ diuitatez terra cognouit q̄
ad vocem v̄tutis sue cū clamasset vce
magna lazare veni foras mortuum
reddidit nec potuit eū amplius re
tinē Item cognouit eius potencia
nam ipo mortuo scissa fuit et eo
resurgente contremuit Cognouit

eciam eū potentem diuitate mare eo
q̄ solid; se p̄buit subpedibus eī
cognouit qz infernus eo q̄ ipe tamq̄
rex glorie portas eneas confregit
et vectes ferreos disrupit captiuaz
secū ducens captiuitez demones eciā
cū potenti v̄tute eiecisset eos cogno
uerūt ip̄m eē vniuersoꝝ dn̄m clamātes
Quia tu es xp̄us Sol cognouit q̄
lumen suū eo paciente subtraxit.
ppt̄ quod ip̄m esse vīm deū miraculis
incredibilibus qualia nullus homo
p̄us faciebat et scriptūs p̄phaꝝ ip̄e eciā
testantibus que de ipo erant dubi
tare non debebat p̄terea vitatem hu
manitatis ondit ex eo q̄ natus va
giebat vt homo nutriebatur vt ho
esuriuit et sitiuit vt homo vbi ab
sconditus fuit vultus eius et no fuit
ei spes neqz decor et post resurreccōz man
ducauit cum suis aplis vt verus ho
Sic qz deū et hominez esse verum an
passiōm et post resurreccōz multipliciter e
docti fuint credē debuerūt Verum
ipoꝝ incredulitas diuino magisterio
nostra firmitas fuit Vbi accipitur is
tud doc̄ diuina dispensacōne fcm ē
quod xp̄us p̄misit disciplos suos tar
de credē suam resurreccōz Vnde. Greg in om
Q resurreccōm dominicam discipuli tar
de crediderūt no tam illoꝝ infirmitas
q̄m nr̄a vt ita dicam futura firmitas
fuit Ipa naqz resurreccō illis dubi
tantib; p multa argumēta monstra
est que dū nos legētes agnoscimꝰ
q̄ud aliud q̄m de illoꝝ dubitacōne
solidamur Item ideo ip̄e dēs no p̄misisset
in tm̄ discipulos suos dubitare de
xp̄i resurreccōne nisi ipoꝝ dubio fuisset
nr̄e fidei confirmacō Hec 1ᵉ Causa vō
fuit quare tarde crediderūt nā no
dum erant i statu pfecto et ob hoc
vt ad pfeccōnis statū illos conduceret
exprobrauit incredulitatez eoꝝ q̄
hijs qui viderant eū resurrexisse
non crediderūt et dixit eis Eun
tes i mūdū vniuersum p̄dicate ewm

omn creature qui dicet totu mundus creaui
totu redemi et ideo quia totu p vos do
ce volo vt impleatur quod p prophetam dic
tum est In omnem terram exiuit sonus
eorum et in fines orbis terre verba eorum pre
dicate ergo euangelium non vanitates philosophorum
aut adinuenciones paracitorum omni
creature hoc est omni homini quia secundum Gre
gorium homo habet in se aliquid omnis
creature scilicet esse cum lapidibus viuere cum plan
tis sentire cum animalibus intelligere cum an
gelis vel ideo homo dicitur omnis crea
tura dicente propheta Omnia subiecisti sub
pedibus eius potest etiam sic exponi.
Omni creature idest omni nacioni vel
lingwe Cristus enim ante passionem prece
pit apostolis dicens In viam gencium ne
abieritis et in ciuitate samaritanorum
ne intrauitis sed potius ite ad oues
que perierant domus israel Mathei x. Sed
post resurreccionem xpus precepit eis Euntes
in mundum predicate euangelium omni creature
per quod iudeorum abieccio et gentilium voca
cio designatur ¶ Ubi ponitur istud do
cumentum Secundo predicacio est caste et re
uerenter profunda affectualiter amanda
in corde iugiter retinenda et ope adim
plenda Nam cum misit xpus apostolos
in mundum vniuersum predicare euangelium omni cre
ature que sub celo est nacionum ipsorum pre
dicacio est cum gaudio recipienda sic
enim dicentibus apostolis propter ingratitudinem
iudeorum quibus oportebat primus pre
dicare regnum Ecce conuertimur ad gentes
ipse gentes gauise sunt de verbo de verbo
dei est deuote audienda quia qui vos
predicatores audit deum audit xpo
dicente. Non enim vos estis qui loqui
mini sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis Caste autem est etiam cum ho
nestate et reuerencia proponenda propheta
dicente Eloquia domini eloquia cas
ta argentum igne examinatum proba
tum terre purgatum septuplum Est affectu
ose amplectenda est enim vita que
diligit amicte Unde prouerbiorum iiij.
scribitur Custodi ea hoc est verba dei in
medio cordis tui vita sunt inuenientibus

ea Est in corde memoriter retinenda
Unde Salomon in persona domini ait prouer.
biorum iij. Ne obliuiscaris legis mee
describe eam in tabulis cordis tui.
Ope vero est adimplenda nam de verbo Iacobi
v. dicitur Non enim auditores legis iusti
sunt sed factores Et xpus ait Iohannis.
xiiij. Qui audit mandata et seruat
ea ille est qui diligit me quod tractans
Augustinus Omelia iiij. sic inquit Qui habet
inquit in memoria et seruat ea in vi
ta qui habet in sermonibus et seruat ea
in moribus qui habet faciendo et seruat
perseuerando ille est qui diligit me Sic
Preterea sancta predicacio est caste et vere
proponenda amanda in corde retinen
da et ope adimplenda ob sue perfec
cionis eximiam nobilitatem Verba enim
dei indeclinabili equitate sunt recta
iuxta illud psalmus Iusticie domini recte
letificantes corda sunt ineffabili vita
te plena omnia enim mandata tua vi
tas ait propheta Sunt luminositate ad
dirigendum homines in via pacis luce
ciam iuxta illud propheticum lucerna pedibus
meis verbum tuum Et alibi scribitur
preceptum domini lucidum illuminans ocu
los sunt deliciosa deuotis et delecta
bilia nichil enim est dulcius quam re
spicere in mandatis dei prouerbiorum xiij.
Et propheta inquit Quam dulcia faucibus
meis eloquia tua Sunt securitate
munitiua Ecclesiastici iij. Si volueris ma
data conseruare conseruabunt te sunt ad
regnum eternum directiua Mathei xix. Si vis
ad vitam ingredi serua mandata Ca
igitur casta sunt caste ponderose et
vere profunda quia recta sunt illumina
re tenebras parata sunt quia delecta
menta vel delicie sunt et testes consola
tur tribulatos quia amara nimium
sunt insidias hereticorum et demonum con
fringunt Quia vie sunt ad regnum de
peregrinacione tristi huius seculi faci
unt homines ad celestia aspirare Be
atus igitur deus quia nobis reliquit
semen suum quod nisi reliquisset quasi
sodoma fuissemus et quasi gomorra

similes essemus Quia vo pdicatio est
via ad fidem et salutem fides enim est
ex auditu auditus aut p vbu xpi vt
ait Aplus Subdit xpus Qui credide
rit et baptizatus fuit salus erit ¶
Ex quo accipit istud docu^tu. fides in
adultis et baptismus sunt ncia ad salu
tem fides enim est pricipiu tocius spu
alis vite nam ait Aplus ad hebreos
xi. fides e suba .i. fundametu span
dar rex quia i ipa vt in fudamito
toci9 edificij spualis fabrica fudat^r
vn quia sola fides regulair non
sufficit ad salutez nisi homo resti
tuat^r innocencie amisse p peccatum
que restitucio fit p baptismu. Ideo
adiunxit et baptizatus fuit. Unde
Johis tercio dicit^r. Nisi quis renat9
fuerit ex aqua et spu sco non int
bit in regnu celoz. Hec itaqz duo
fides et baptismus in adultis sunt
necessaria ad salute nisi aliud ncti^tis
articulus opet q^m baptismus fla
mis vel sanguinis tunc prodest cu
baptismu flamis no contemptus re
ligionis sz articulus necessitatis ex
cludit de con. dis. iiij. baptismi vi
cez fides enim supplet vbi baptismus
vel aliud sacmetu haberi no pt de
con. dis. iiij. baptismi Pone enim q
quis sit natus de parentibus xpianis et
credat se baptizari iste baptismo
flamis invisibili baptizatus salua^r
de presbito no baptizato ad aplica
et caplo veniens in fine Hoc baptis
mo flamis latro baptizatus est
qui xpm in cruce cofessus est de pe.
dis. iiij. c. vlt Baptismus autem
fluius excepta necessitate a solis
sacdotibus debz dari. xxiij. dist in accde
dyaconus de con dis. iiij. constat
In necessitate enim recipi baptismus
fluius a quocunqz de con. dis. iiij. Co
stat et pluribus ca^lis sequentibus
Et si in necessi^te a patre vel mre
carnali conferat^r no ido i matrimonio
suo baptizans impedit^r. xxx. q. i.
ad limina huius virtus e ita gnalis

quod si in ncti^te a pagano vel iudeo i
forma ecclie dat^r intencio assistat verus
est baptismus de con dis. iiij. Romanus
et duobus ca^lis sequentibus et caplo
quomo Sequit^r Qui vo credidit co ‖ no
dempnabit ¶ Ex quo accipit^r istud
docu^tu Ad dapnacon aliquem sufficit
quod careat fide que p dileccionem opa^r
pz na qui no credit credenda ia est
iudicatus et qui a fide apostotat i
in sua pfidia moit^r condempnatur
Unde fides informis illis qui hys q
ore profitent^r opibus contradicunt
eo quod cles scdm Aplm cofitent^r se
nosse dm factis aut negant. Unde Jo
in canonica qui dicit se nosse dm et
mandata eius non custodit mendax
e p vera quippe e fides scdm Greg i
Omel quod in hoc quod vbis quis dr
moribus no contradicat Et Jacobus ait
in canonica fides sine opibus mor
tua e in semzipa .i. q. i. Sic vrgeri
et c. fert^r Ex quo pz q qui diuinaco
nibus et magicis illusoribus credunt fide
pdunt. xxvi. q. v. Epi Et qui recta di
cunt et mala opant^r fidem veram hnt ‖ no
re enim crede est p dileccionem in deu
tende de con. dis. ij. Crede et de pe. di.
ij. Caritas Sequit^r Signa aut eos
qui crediderint hec sequent^r in nomine
meo .i. in virtute nominis mei deo
nia eicient quod liquet i caplis de
quibus luc. ix. dicit^r q xpus dedit
ptatez discipulis sup omnia demonia
Unde reversi lxx. duo cu gaudio di
cebant xpo Etiam demonia nobis
subiciuntur in nomine tuo Linguis
loquent^r novis quod impletum
e in die penthecostes qn do spu sco
repleti varijs linguis loquebat^r
Actuu. ij. Serpentes tollent .i. aufe
rent et dispgent vn ad lram Actuu
vltimo legitur de paulo q vippera
que manui sue adheserat excuciens
sine sui lesione i ignem proiecit
Et de phylippo legit^r q magnu dra
conem qui plures interfecerat expu
lit in desertum et scus Greg dracone

infeciat. Et si mortiferum quid biberint non
eos nocebit. Istud patuit in iohe evangelista
qui venenum sumptum ei non nocuit. Su
per egros manus imponent et bene
habebunt quod patuit in petro cuius etiam
umbra infirmos umbratos sanabat. Et
in iohe et in aliis apostolis et pluribus sanctis
que quidem signa secundum Gregorium in
omelia sancti fuerunt novitate ecclesie quia
tunc fuerunt necessaria ut fides credentium mi
raculis nutriretur et per signa ad fidem
multitudo adhereret. Sed postquam fides ad
statum debitum pervenit convenienti fuit talium
signorum cessare frequentiam. Et ponit simile
quia cum arbusta plantamus tam diu aque
super fundimus quousque ea convaluisse in
terra videamus cum autem radicem semel fix
erit rigando cessamus. Hec ille. Cessante
tamen frequentia talium signorum nichilominus
signa predicta spiritualiter non cessaverunt. Cu
ius gratia istud ponit documentum. In sancta
dei ecclesia cottidie per suos ministros virtus
christi signa aut miracula operatur. Demonia
enim tunc eiciunt cum per exorcismum manus
credentibus imponentes malignos spiritus
habitare in humanis corporibus vel ea ob
side inhibent et eorum versutias eradicare
et explantare virtute christi eliminat et eiciunt.
Aut tunc demonia eiciunt cum verbo sancte
predicationibus de filiis dyaboli dei filios in
virtute christi constituunt. Linguis vero novis
tunc loquuntur cum verbis vite veteris que sa
nabant lascivia et mundi vanitatem
aut gloriam vanam abiectis renovati in
alterum hominem sancta concupiscentes desi
deria in laudes christi assurgunt et ea que
honore dei respiciunt salute propriam et
proximorum loquuntur. Tunc autem venenum
sine nocumento bibunt cum detractores
et pestiferas persuasiones audiunt non
tamen ad operationem malam pertrahuntur. Tunc vero super egros manus in
ponunt et bene habent cum proximos
suos ea que sunt salutis instruunt et
eis omni diligentia ut salventur assistunt
et per exempla sancte conversionis et virtuose
operationis illorum vitam corroborant quod
in agendo que recta sunt pusillanimitate

fruuntur aut fluctuando deficiunt. Que
signa vel miracula tanto sunt maiora
quanto spiritualiora corporalia siquidem
miracula interdum ostendunt sanctitatem sed non
faciunt. Spiritualia vero que aguntur virtutes
vite non tam ostendunt quam faciunt. Illa
enim et mali inquantum sunt mira et non
super naturam vel contra interdum faciunt. Ista
soli iusti habent. De malis quippe scri
bitur Matthei vii. Multi dicent michi in illa
die domine domine nonne in nomine tuo prophetaui
mus et in nomine tuo multas virtutes
fecimus et tunc confitebor illis quia num
quam novi vos discedite a me qui o
peramini iniquitatem. Interdum enim magi
vel demones faciunt mira que non
sunt super naturam sed hominibus sunt insolita
et invisa. xxvi. q. v. Nec mirum. Et ob
hoc nullus etiam si mira faciat vel mira
cula facere videatur debet haberi publice pro
sancto nisi per romanam sedem talia an sint mi
racula aut mira vel an procedant
a deo vel aliunde fuerint approbata de re
liquiis et veneratione sanctorum capitulo
primo multi namque ex caritate que in
terdum in caritate posita facere non possunt.
Unde augustinus ad petrum dyaconem fideles
sic inquit. Teneamus fidem mei unita
tem per unitatem et qui facit miracula
nichil est in unitate erat perplus isrl et
non faciebat miracula preter unitatem
erant magi pharaonis et faciebant similia
moysi habent verba in canone. Tenea
mus. i. q. prima. Magi pharaonis virgas
in serpentes verterunt aquam in sanguinem
et fecerunt aquas ranis ebullire ci
nifes tamen non potuerunt facere ut
moyses. Unde dixerunt digitus dei
est hic. Ex quo patet quod cum miracu
la que dicuntur mira sunt bonis et malis
communia non plus horum pretextu debet
credi facienti verum equidem miraculum
facere est opus arduum et insolitum supra
seu facultatem nature excedens sic fuit
maris rubri et iordanis fluminis de
quibus et aliis similibus habetur de con. dis.
iiii. Tercia quod quidem miraculum
quantumcumque sint aliqua magne sanctitatis

non pnt facere quido volut nisi quido
spali dono spiritus sancti pfundit de pe.
dis. ij. quendo itaque magis vita sancta q
miraculis fulcita est pensanda. Sbdit.
et dns quidem ihus postquam locutus e
eis ascendit in celum luce vero ultimo dicit
Et eleuatis manibus suis benedixit illis
et factum est cum benediceret illis recessit ab
eis et ferebatur in celum bndixit quippe eis
quia iusti erant bndictio enim dni super
iustos ait propheta. Et dixit Ambrosius
q reliquit eis osculum versa facie ad ori
ente assumptus e in celum id est seipm
sursum recepit non indigens alicuius
adiutorio non enim eleuatus fuit curru
igneo vt helyas nec translatus vt helyas
et vt actuum primo scribit. Nubes cla
ra suscepit eum ab eorum oculis. Cumque in
tuerent in celum ecce duo viri iuxta illos
astiterunt vestibus albis et dixerunt
Viri galilei quid statis aspicientes
in celum hic ihus qui assumptus e a vo
bis in celum sic veniet quemadmodum
vidistis eum euntem in celum. Humilites ca
rissimi. Vangeli sancti dei aiunt aplos x
amatores arguitis quod oculos dirigit
post xpm ascendentem in celum cui
amor eius corda ipsorum accendeit vt i
spicia potius celum quam terram vt ibi fe
rantur ubi totus ipsorum thezaurus est
translatus amatorum siquidem e tam
diu inspicere amatum quam diu ipius
copia frui pt. Si vero sibi subtrahitur
saltem loca inspicit per que amator
transiuit. Verumtamen dulciter et utiliter
ipos arguitis ne oculos carnis frustra
fatigent vel sursum attollat sed cor
da potius erigant vt quo ipse preiret
et ipi fide et amore pergant. nisi enim
ablatus fuisset corpaliter ab eis paracli
tus non venisset et ob hoc recedat cor
palis dilectio et succedat amor in
spiritu sancto tales enim deus recipit amatores
vt adorent eum in spiritu et veritate argui
tis etiam prudenter ne desperatione fra
gant ne mesticia compescant quam ipse
idem qui virtute sua triumphali sursum
ascendit cum finis mundi venit iudica

tus adveniet vos igitur sancti apli dicite an
in spiritu humilitatis et animo contrito adora
te xpm et vestigiis pedum eius suauiter
delibate et animo contrito adorate xpm
et vestigiis pedum eius suauiter delibatis
fuistis in gaudio vel lamento lamentari
equidem ad hominem vos propter recessum dni
corporalem optuit sed tristitia vestra tunc e
iuxta veritatis verbum in gaudium videndo
enim q amator vester xpus celum ascen
dit et vobis viam preparauit et credendo q
credendo in eum non fuistis fraudati
immenso iubilo estis repleti gaudium
quippe erat vobis magnum de dni et ma
gistri vestri glorificatione quem gloriose vi
distis ascendere in celum magnum de ange
lice ruine restauratione de humani ge
neris redemptione de iudeorum infidelium con
fusione de demonum suppeditatione de
spiritus sancti promissione de humane nature
exaltatione de certa spe resurrectionis et
glorificationis future quia ex quo caput as
cendit in celum procerto credebatur et spera
batur idem de membris fore futurum. Illi autem
profecti predicauerunt vbique eo q preceptum
tum erat eis vt predicarent euntes in vniuerso
mundo hic e in principalibus partibus. ¶ Ex
quo elicitur istud documentum. Non excusantur
infideles et pagani a damnatione perpe
tua licet aplorum vel aliorum infidelium ad
ipos specialiter predicatio non peruenit sp patz
sic. Nam iuxta dictum propheticum In omnem
terram exiuit sonus aplorum et in fines
orbis terre verba eorum. Nec enim excusatur
ignorantia qui pt habere copiam peritorum.
Vnde dicit Augustinus in libro questio
num. Ignosci illis non poterit qui haben
tes a quo discerent operam non dederunt
xxxvij. dis. Non omnis ar. lxxxiiij dis.
ca. primo. Pro isto glo. in dicto canone
Non omnis. xxxvij. dis. Item cum constitutio
sollempniter edita aut promulgata fuerit
notitia non oportet singulis specialiter
intimari de postu. pla. c. primo. Igitur
cum eorum rome claruit quod fuit mundi
caput et principalibus locis totius orbis
aplorum tuba in omni terra sonabat si q
nunc ignorant cum viam sciant nunc

excusant predicauerunt itaque apli iuxta
hunc intellectum undique dno cooperante et
sermonem confirmante sequentibus signis nisi
enim intus sit qui doceat in vanum lingwa
doctoris laborat secundum Gregorium licet autem ad
salutem acquirendam per fidem primum est opus
predicationis manifestans exterius quid
sit credendum Secundum assensum liberi arbitrii
inclinantis intellectum auditoris ad credendum
audita. hec tamen duo non sufficiunt nisi
tercium assit scilicet gratia cooperans ymo pocius
principaliter operans quia hec dat virtutem
et efficacia verbo predicantis iuxta illud prophete
dns dabit verbum ewangelizantibus virtu
te multa. Hanc igitur graciam predicante semper
digat et auditorem ad recipiendum deuo
te verbum dei inclinet ut spiritus homines fera
in xpm qui ascendit in celum. Ad quod
inhabitandum eternaliter nos perducat xpus
per secula benedictus Amen

Cum venit paraclitus Johis. xv.
Hic tenet postquam cenauit xpc
cum discipulis suis predixit eis
mortem vi[olentam] et ascensionem suam et videns
ex recessu suo corporali et tribulationibus
sustinendis ipsorum animos perturbatos et
tristicia afflictos promisit ipsis spiritum sanctum se
missurum cuius virtute possent consolari in tri
bulationibus venturis et interim quemque duram
et adversa inuperterriti stare Cum ait Cum
venerit paraclitus id est consolator spiritum autem
sanctum ut inquid dydimus veniente consola
torem dicit ab operatione nomen ei imponens
Ex quo accipitur statim istud documentum
Spiritus sanctus fideles multipliciter consolatur
Consolatur enim eos primo temptationem mi
tigando secundum illud ysaie iiij. Cum transieritis
per aquas tecum ero et flumina non operient
te cum ambulaueris in igne non combu
reris quia videlicet nec temptatio prosperi
tatis que intelligitur per aquam que habet
mollitiem nec temptatio urens ad ad
versitatibus que per ignem intelligitur iustis no
cebit Unde et incendium etiam flama ignis
invenitur iustis minime corporaliter nocuisse
Iuxta quod danielis iij. dicitur de spiritu sancto
Quod fecit medium fornacis quasi ventum
roris flantem Secundo consolatur virtute dando

iuxta illud xpi luce ultimo inquientis Sedete
in ciuitate donec induamini virtute ex alto
Tercio consolatur dulcedinem infundendo
de quo Ecci. xxiiij. Spiritus meus super
mel dulcis Nec mirum nam ut ait Augustinus
gustato spiritu desipit omnis caro Et hinc
est quod cum spiritus sanctus tantam menti
suauitatem offerat ut totum mundum homini
desipere faciat hoc ipso constat spiritum sanctum
esse deum et super omnem creaturam Quar
to utilitatem temptationum ostendendo Sic
consolatus est stephanum qui adhuc a
gens in humanis in hora martirii videt
ihm stantem ad dexteram patris et celos
apertos Actuum. vij. Sic consolatur iustos
in persecutionibus constitutos ut fidenter
dicant cum apostolo non sunt condigne pas
siones huius temporis ad futuram gloriam que
reuelabitur in nobis Iste igitur consola
tor est omni deuotione optandus quoniam ut
ait dydimus non solum eos quos se dig
nos reperit ab omni perturbatione reddit
alienos verum etiam incredibile quoddam
gaudium eis tribuit sempiternaque leticia
in eorum corde versatur quorum spiritus sanctus
inhabitator est Hic Sequitur Quem
ego mittam vobis a patre per quod
innuit quod spiritus sanctus est a filio Secundum hoc scilicet
Filius a patre spiritum inquit veritatis quod
dicit ut ab eo spetet graciam qui a patre
procedit penes quem auctoritas est non
tamen dicendum est quod ita procedat a patre
quod non a filio sicut occasione huius
quod hic exprimitur quod spiritus sanctus
procedit a filio greci dicebant et dicunt
Sed falsitas istius erroris patet de facili
sic ostendi nam cum per se notum sit quod amor
procedit ab amante et spiritus sanctus sit
amor quo indubitanter pater diligit fi
lium et filius patrem constat quod spiritus
sanctus a patre et filio procedit Preterea
si eodem modo se habet amor quo filius
amat ad filium et amor quo pater
amat a patre procedit et amor quo fi
lius amat ab ipso procedit Item secundum
Augustinum filius solius patris est filius et
pater solius filii est pater spiritus autem sanctus non
est unius eorum spiritus sed amborum quando

amat

quidi dr ipe xpus spus pris vri qui
loquit in vobis et aplus inquit Qui
sit dei spm filii sui in corda vra Et
pluribus interpositis subdit intellige-
dus e de xpo .i. filio pcede spus scs
ubi sit ait apte pcedit ut non dicet
de me no procedit a quo em filius hab;
ut sit ds ab ipo utiqz hab; ut procedat
ab eo spus scus hec ie ¶ Ex quo ac
capi fm documetu Spus scus e doc
tor iusticie et spus ~~e doctor~~ vitatis qd
sit pz arguit em pcsor malitia in
struit subitor ignorantium et defe
dit elecor innocentia quod utiqz per
tinet ad doctore iusticie de pmo in
canonica iude ubi dicit Ecce venit
dns i scis milibus face iudiciu contra
omis et arguere oms ympios de omib
opibus impietatis eor quibs impie
egerunt de sco hec Iohis xiiij. Paraclitus
spus scus que mittet pater in nomie
meo ille vos docebit omia et sugge
ret vobis de tcio ibide xiiij. Iohis dic
Ego rogabo prem et aliu paclitu da
bit vobis ut maneat vobiscu utiqz
in tutelaz Sz qd sit spus scus vitatis
sic ondit Est em spus vitatis in tne
vitatis inspiracoe Iohis iiij. venit ho
et nuc e qn vei adoratores adorabt
prem i spitu et vitate sic adorabat
paulus i. Cor xiiij. ubi dicit Orabo
spu orabo et mete sic isto igit spu
nc vitas noscit nc vc ds pr adora
nc misteriu incarnacionis xpi cognos
cit nc redepcois fructus invenit
nc vita hec aut em Greg in morali
bus sic flatu corporu ut corpus vi
uat sic ab intimis spus diuinus du
cit ut ad vitam aima subsistat hec
ipe Est et hic spus vitatis pverse
falsitatis extractione na iniquitas
ipm no capit et falsitas nescit eu
aufert em se a cogitacionibs que st
sine intellectu ut ait sapiens spm qz
vitatis sm id xpi Iohis xiiij. No pt
mundus accipe eo qd plenus e falsi
tate qz no videt eu certitus cupi te
nc scit eu eo qd est tota sua deductio

et exultacio in vanitate Ex quo pz qz acto
res mudi spm scm no vident nc cogs
cut Cui9 e racio quia simul convenire
nequeut va et fla diuina z mudana de
sideria visibilia et celestia Vn Gregorius
v. moraliu Spus scus omez quec reple
uit ad celestia desideria accendit et qm
mudana corda visibilia diligunt huc in
dus no recipit qui ad diligenda invisibi
lia no assurgit Et subdit Seculares
mentes qnto se foras p desideria dila
tant tanto ad receptionem illius sinu cor
dis angustant h ie pterea scus spus
e spus veitatis pfce equitatis et ius
ticie informacio eo qd docet omez vi
tatez Iohis xvi. instruendo eam ge
neralit e em scus doctor doctor Et
hinc e qd doc; vitate cordis oris et
opis Cordis mudam cogitacionem inspi
rando sca em cogitacio no e a nobis sz
a spu sco sm id apli ij. Cor iij. Non
sumus sufficientes cogitare aliquid bo
ni a nobis qsi ex nobis sz sufficientia
nra ex deo e Item doc; veitate oris
vram locucionem formando xpo dicte
Mt v. No em vos estis qui loquimi
sz spus pris vri qui loquit i vobis
sz vim et rom docet et veitate opis
debita accionem debite diligendo Vnde
aplus pa Cor xij. alij p spm datur
opacio vtutu .i. virtuosa opa que
spalit sut a spu sco ipo aucore co
stat ergo quod spus scus e doctor
iusticie et spus vitatis Sequit Ille
testimoniu phibebit de me hc est de
mea deitate na tm donu no posset
dare nisi ds phibebit etia testimoniu
de me viuente qui credebar mortuus
Nam in hc qd mittam spm scm quem
pmisi am apparebit me resurrexisse
et viue ¶ Ex quo colligit tciu documetu
Spus scus multiplex testimoniu de
xpo phibuit nam phibuit testimo
niu de xpo pie z humiliter in terra
conversanti quod signatu e Iohis ij.
ubi legit Iohes baptista dixisse q
me misit baptizare in aqua ille m
dixit sup quem videris spm descen-

dente et manente sup eu hic e qui
baptizat spu sco phibuit etia xpo
testimoniu magnifice sydera pene
tranti quod ex eo arguit. Na sam
tapite homines morte medaciu con
finare no audent sic fecerut. Apli
qui accepta vtute spus sci testimonio
mortis xpm ee deu confirmauert na
ipis videntibus ascendit in celu Actuu
pmo Pretea phibuit spus scus et
phibet xpo gloiose regnati dicit
dicit em j. Johis vltio Spus e qui
testificat qm xpus e vitas testificat
visibilit de celo descendendo qm
xpus e vitas .i. vers deus eucties p
sidendo phibuit itaqz spus scus de
xpo testimoniu qz e deus Nobilitas
em dom nobilitate dantis attestat
phibuit in discipulor roboratone na
paucos xpi milites sic roborauit qz
p eos de toto mudo triuphauit Fere
em petrus qui ad voce ancille xpm
negauat Mt. xx.vj. p spm scm in
vincibilis fcus e phibuit i pdicato
vu loquedi pcia et affluencia sc
id Luce. xxj. Ego dabo vobis os et
sapiam cui no poterint resiste neqz
contradice omes adusary vri Et
Act. vj. de stephano legit no pote
rant resiste spui et sapie qui loq
bat phibuit adhuc testimoniu in
miraculor opacone na accepto spu
pdicauert vbiqz dno cooprante et
smone cofirmate sequetibus signis
Subdit Et vos testimoniu phibebit
quia ab inicio mecu estis de hoc enim
quod vidistis et manus vestre contrac
tauerut testimoniu phibe digne po
testis Ex quo accipit istud docu tu
Testis e ydoneus qui fert testimoniu
de illo cuius mores et vita multa exp
gencia cognouit tales erant apli fe
rentes de xpo testimoniu qui dicebat
Act. x. Dedit eu manifestu fieri no
omi ppo sz testibus pordinat a do nob
qui manducauimus et bibimus cu illo Et
pma Johis pmo Qd audiuimus et manus
nostre contractauert de vbo vite Erant ergo

apli testes ydonei Cum qz ferebant tes
timoniu de visu auditu et tactu quod
e contra illos qui testificant non de
ppio visu aut auditu sz de alieno Tu
quia spus scus fecit eos ydoneos
ad testimoniu phibendu mudando ne
ex exceptione a testimonio possent re
pelli Ezechielis. xxxvj. Effundeda
sup vos aquam mundam et munda
bimini et eos instruendo vt veritatem
agnita loqui audent phibuerut siqui
dem apli ydoneu de xpo testimoniu
quia que spu intus docente perceperit
hec abiecto timore pstimo foris loque
do etia alys ministrabant spus scus
ergo fuit in cordibus eor testimo
niu illi inuocabus inspirando p
hibebat sanando sc Aug Hec
tur hec locutus sum vobis sz psecu
com futuram et odiu mundi et non
scandalizemini .i. offendiculum paciami
Johis que euenimt recedendo a me
Ubi Beda sic ait Curauit pius ma
gister futura discipulis suor bella
predice vt minus hec veniencia posset
eos offende quia solent leuius ad
usa que im pnosciut lede Cocor
dat Greg. in omelia Cu audieritis
sic inquiens Nos tollerabilius mu
di mala suscipimus si contra hoc
psciencie clipeo munimur. pdixit ita
qz xpus aplis triplex malu quod e
rant passuri pmo dapnu spuale sc
opinionis iudeor in eo qz dicit absqz
synagogis facient vos .i. de congre
gatone sua eicient vos ia em con
spirauerat vt siquis cofitet eu xpm
Synagogam fieret in veritate tume
vt ait Aug. nullu malu erat a sy
nagogis iudaicis expelli qui inde
erant separatur et si nullus eos ex
pelleret Scdm malu pdicat quod est
diffamacio et tuu qz e mors dui d
venit hora vt omnis qui interficit vos
arbitret se obsequiu pstare do qi
dicet no solu eicient vos congregacione
sz adeo malos vos reputabut vt
occisionem vram credant gratum esse

deo et hec facient quia non nouerunt patrem
neque me hoc est non cognouerunt dominum patrem
neque eius filium Unde prima Johannis ij
dicitur Omnis qui negat filium nec patrem
habet Sed hec locutus sum vobis
secundum Augustinum de futuris ideo instru
xi vos ne ignaros et imparatos ani
mos mala inopinata perturbaret sed
precognita et patienter accepta ad bo
na sempiterna perducerent ut cum venerit ho
ra eorum reminiscamini quia ego dixi vobis hoc
est predixi que acciderunt et ex hoc cognosca
tis quia ego sum deus qui deitate mea
futura cognosco ad solum enim deum de
terminate et ineffabiliter pertinet noticia
futurorum ¶ Ex quibus patet quod christus do
cuit predicatores suis auditoribus
tribulationes et pressuras et incommoda que
ipsis verisimiliter sunt ventura debet propo
nere ut dum irruerint animus non ster
natur Oportet enim scandala fieri nec malicia
que infert penam est inutilis sanctis Nam
ut ait origenes super illo numeri Stetit
angelus domini contra Balaam Si malicia
non esset virtus contrarium non haberet nec pro
bata vero aut non examinata nec virtus
esset Et idem ibidem Tolle maliciam
fratrum ioseph et inuidiam simul perimes
dispensationem dei et nemo frumenta in
egypto congregabit peribit egyptus et
finitime regiones Et proles israel et semen
eius querens panem non ingredietur nec
egredietur in mirabilibus dei nec fuerint
virtutes quas fecit per moysen et aaron
Nemo mare rubrum sicco pede transibit
non dabitur manna nec aqua de petra
nec lex in monte Syna terram promissionis
nullus intrabit Et item ibidem inquit
Tolle astutiam dyaboli nec erit corona vic
torie legitime certanti si desint obsisten
tes non erunt agones nec victoribus
munera parabuntur Et subdit non solum
ergo bonis utitur deus ad opus bonum
sed etiam malis sunt vasa ad honorem scilicet
ad contumeliam utraque necessaria Hec ille Ideo
quia animadi sunt iusti ad eterna regna
per multas tribulationes oportet venire
ad regna celestia Ad que nos perducat

qui spiritum suum in corda discipulorum misit christus
per secula benedictus Amen

37 Si quis diligit me sermonem me
um seruabit Johannis xiiij In
cena ultima cum redemptor
noster inter alia sibi dixisset apostolis quod post
mortem et resurrectionem manifestaturus esset se
eis et non mundo dicebat enim Adhuc
modicum et mundus me iam non videt vos autem videbitis
me ideo iudas Thadeus ab eo que
siuit que causa esset quod manifestaturus esset
se eis et non mundo dominus vero causam huius
ondit esse dilectionem que ondit et proba
tur per mandatorum impletionem sic inquiens
Si quis diligit me scilicet affectu et hoc
ondit in effectu non solum lingua sed ope
sermonem meum seruabit Quia secundum Gregorium
in omelia probatio dilectionis
est exhibitio operis ¶ Ex quo acci
pitur primum documentum Sola dilectio
dei distinguit filios dei a filiis dyaboli
Unde Augustinus super prima canonica Johannis dicit
aut dilectio sola discernit filios dei et fi
lios dyaboli signent se omnes signo
crucis respondeant omnes amen cantent
omnes alleluia baptizentur omnes intrent
ecclesias impleant parietes basilicarum
non discernuntur filii dei a filiis dyaboli
nisi caritate qui habent caritatem nati sunt
ex deo qui non habet caritatem non sunt
ex deo magnum iudicium magna discre
tio quidquid vis habe solum non habe
as nichil tibi prodest alia si non ha
bes hoc solum habes adimplesti legem
Hec ille Item glosa luce xi dicit Sicut sine
pane inops videtur mensa ita sine ca
ritate cetere virtutes nichil sunt que in
sola caritate perficiuntur Item Bernardus super
cantica sermone lxxxiij Per caritatem homo
in deo et deus in homine est quid enim
ita dei ut caritas nempe et deus caritas
est Hec ille Et idem ait ibidem super cantica
sermone xxix Carissima prorsus cari
tas est plane incomparabilis denique quid
huic comparandum putamus que ipsi preferetur
martirio et fidei transferenti mon
tes Hec ille Et quid plura Si quis lin
guis loquitur nedum hominum sed etiam ange

lorum nouit omnia misteria si tradidit corpus
suum omnia pauperibus caritatem autem non ha-
beat factus est sonans aut cymbalum tinniens
Hec igitur sola virtutes format hec appropinquat
hec nutrit ex ipsa enim exeunt per eam nu-
triuntur et robur ac perseveranciam accipiunt
ubi hec est mater et filie vite esse creduntur
prout dicit magister in tractatu super marcum dis-
xxvi. Quid autem sit dilectio dei primum
ostendit per visitacionem dei cohabitacionem ut sub-
dit Et pater meus diliget eum qui tam
ab eterno dilexit quantum ad voluntatem
benefaciendi et quia pater diligit cum una
sit dilectio mei et patris et ad eum inquit
veniemus quod tractans beda sic inquit
xpistum patrem et spiritum sanctum ad eum venisse
nullus ambigit qui inseparabilem
sancte trinitatis naturam virtute et operacione
esse cognovit Et mansionem inquit apud
eum faciemus quia si deum dilexerimus non
solum nos diligit nec solum ad nos venit
sed quantum est in eo in nobis semper manet permanendo
nisi ipsum abiecerimus manet Unde ad man-
dum se perseverandum in eius dilectione am-
monet nos inquiens in Iohanne Manete
in me et ego in vobis veniunt itaque ut
ait augustinus ad nos pater et filius et
spiritus sanctus dum venimus ad eos veniunt
subveniendo venimus obediendo ve-
niunt illuminando venimus intuendo ¶ Ubi
accipitur secundum doctorem Dilectio dei advo-
cat deum adveniendum in animam et in ea ha-
bitandum proinsto potest induci quod ponit Bernardus
in sermone de diligendo deo ubi inquit
non sine premio diligitur deus et si absque
premii intuitu sit diligendus vacua nam-
que caritas esse non potest verus amor
se ipso contentus est habet premium sed id quod
amatur Et paucis interpositis deum
amans aliud preter deum sui amoris
premium non requirit aut si aliud requi-
rit procul dubio non diligit deum Hec ipse
Causa quippe deum diligendi deus
est efficiens et finalis ipse dat occasionem
ut ametur ipse dat affectionem ut se soli
intendatur ipse dat se in meritum ipse se ser-
vat in premium ipse se apponit in refectionem
animarum sanctarum ipse cibus ipse potus ipse

saturitas sanctorum ipse amatoribus suis omnibus
omnia pensandus est igitur tam magnus
fructus dilectionis tam fructuose be-
nedicte trinitatis in animam adventus
et ob hoc bene purgandus ad suscipi-
endum tam dignissimum et omnipotentis-
simum hospitem est affectus Unde Gregorius
in omelia pensate fratres karissimi quanta
sit sollempnitas habere in cordis hospicio
adventum dei certe si domum vestram quis-
piam dives aut prepotens amicus intraret omni
festinancia tota domus mundaretur
ne quid fortasse esset quod oculos ami-
ci intrantis offenderet tergat ergo sor-
des pravi operis qui deo preparat domum
mentis Hec ille Sed minime ut idem in-
quit ibidem in quorumdam corda venit
et mansionem non facit quia per compunctionem
quidam dei respectum percipiunt sed temp-
tacionis tempore hoc ipsum quod compuncti fue-
rant obliviscuntur sicque ad perpetranda pec-
cata redeunt ac si ea minime planxissent
qui ergo vere deum diligit qui eius man-
data custodit in corde eius mandata
custodit in corde eius dominus venit et
mansionem facit quia sic eum divinitatis
amor penetrat ut ab hoc amore temp-
tacionis tempore non recedat Hec ille Et quia
opposita iuxta se posita magis elucescunt
Subdit Qui non diligit me sermones
meos non servat Ecce secundum augustinum exposita
est causa quare suis manifestaturus
est et non alienis quos mundi nomine
appellat ipsa enim causa est quia hii diligunt
dilectio enim sanctos discernit a mundo et ne
credatur premius contemptus si sermo ipsius
contempnatur subdit inquiens Et sermonem
quem audistis non est meus id est mei ho-
minis vel sic intelligi ego qui sum
patris verbum non sum a me ipso sed eius
qui misit me patris Simile Iohannis vii
Mea doctrina non est mea sed eius qui
misit me ¶ Ex quo trahitur istud do-
cumentum Sic homo consolacionem ad ve-
tus domini accipit devote verbum dei au-
diendo sic desolacionem et duriciam cor-
dis acquirit ipsum audire contempnendo
trahitur etiam et aliud documentum Se-

mo pdicatois audiendus e no vt smo ho
mis sz sicut vbu abore dei procedens
qui em consolacom audiendo deuote v
bu dei quis accipiat pz quia cum au
dientes et suantes vba dei vt ait veri
tas deus venit et masiom ibi facit
quod non e sine gaudio magno vi
de deus ipse pr eu qui diligit filiu
eius diligit ipso dicente filio Qui dili
git me diligetur a patre meo et ego
diligam eu diligit quidez vehemet
Jhoanis xiiii. videte In hoc caritas
dei apparuit in nobis qm vnigenitu
suu misit deus i mudu vt viuamus
per eu diligit vtilit pa Johis iiii. vide
te qualem caritate dedit nobis deus pr
vt filii dei nominem et simus Amat
familiarit inhabitando hos quos di
ligit quid autem melius et dulcius
quid letius qm esse dilcm adeo pre
et esse amicu omnis propter quod que
renda e dei amicitia que fit pamore
deus em est amicus fidelis cui nulla e
coparacio nc condigna pondacio argenti
et auri Ecci vi. reperiuntur quidam nonlli
amici qui et si amentur non tame amant
sz non sit de amico isto Prouerbiorum viii.
Ego diligentes me diligo Alii tpe ad
versitatis desinunt amare Ecci vi. est
amicus scdm tpus suu et non pmane
bit in tpe tribulacionis sz no sic est
de amico isto de quo Prouerb. xvii. Omni
tpe diligit qui amicus est Alii amant
viuos sz fiunt inimici mortuorum spoli
antes eos bonis Eccli^{ci} vi. Est amicus
qui conuertitur ad inimicitias amicus
vero iste spalit ondit se ee amicum
tu scdm hoimis qui de habitaculo cordis
exit in celeste habitacom assumit alii
et si fuerunt amici patris tn fiunt inimici filiorum
Sz amicus iste amat filios qui pareum
in bonis opibus imitatur vsqz ad
deciam generacom Unde de semetipso dicit
dominus Exodi xx Ego sum dns deus tuus
faciens miam in milia hiis qui diligunt
me verus itaqz e deus amicus et fidus
qui non amittitur nisi dimittatur Unde Augustinus

in libro confessionum Nemo te amittit
nisi qui dimittit Ecce qualis consolaco
venit homini ex eo qui audit et audie
do suat vbu di quia diligitur a patre
et inhitatur a tota bta trinitate Cu
aut smo pdicatoris vel sit audien
dus vt smo dei pz Luc. x. Ubi xpus
dixit Qui vos audit me audit et
qui vos spernit me spernit et qui me
spernit spernit eu qui me misit Et
iterum ait xpus non em vos estis
qui loquimini sz spus patris vri qui
loquitur in vobis Et Jeremie xv. Si se
paraueris preciosum a vili quasi os meum
eris Ex quo pz quod non e ascribe
dum pdicatori Unde Bernardus super cantica
Mihi liquide constat nec de canalibus
currere riuus aquarum nec de labiis vel
dentibus vba prudencie nec laus ca
lami est laudabilis scriptura vel pic
tura nec gloria lingue vel labiorum bo
nus smo Unde tibi gloria puluis pu
tride Unde aute blanditur applausus
fauor quia vbu bonu et bene forte
deprompseris sz dns xpus dedit os
et sapiam hic ille Sequitur Hec lo
cutus sum vobis de manifestacione
mea et masione i dilectoribus meis
aput vos manens corporali presencia Et
quia pprie vere amicicie est vt dilige
tes se ad inuicem consolentur scdm id ysi
dorus amicicia prospas res dilecco
res et aduersas reddit quamdone leuio
res Ideo xpus verus amicus ne
turbarentur discipuli ex eo si aliqui
de auditis obliti erant spm scm
consolatorem se eis missurum promittit
inquiens paraclitus aut spus scus
que mittet patet quia aput eum
est auctoritas pharapy Sz ne credatur
inferioritas i filio subdit in nomine
meo id est ad honorem nominis mei
vel inuocacom nominis aut i nomine
meo id e in fide nominis mei quia
spus scus non nisi credentibus in
xpm datus e sicut pdixerat xpus
Johis xiiii. Qui credit i me sicut dicit

sc̄ptura flu̅īa de ventre eius fluent aque
viue hoc aut̄ dixit de spū sc̄o q̄ accepturi
erant credentes in eū Ille inquit docu̅
docebit vos omīa vt sciatis scd̄m intelli
neacem et suggeret omīa queq̄ʒ dixero
vobis h̄c ē ad memoriā reuocabit oblita
scd̄m augm̄ aut̄ docebit vt sciat̄ et sug
gēt hoc est incitabit vt velitis et facia
tis vocat spm̄ scm̄ paclitū h̄c ē cōsolato
rem qui scd̄m aplm̄ ad Ro̅nos viij postu
lat pro nobis gemitib̄ inenarrabilib̄
hoc ē ad postulandū eos quos repleuit
inflamat consolator v̄o vocat̄ q̄r scd̄m
Gregoriū de pcti ppetratōne mentib̄
dum spem venie ppat ab afflictōne
tristicie mentem leuat scd̄m Augusti ipm̄
Ex quo accipit̄ istud documentū q̄ spūs
sc̄us consolat̄ amicus xp̄i suauit̄ afflic
tōnes cōfirmando et et̄naliter delectatōes
ppetuando Primo enī suauitate i tribulatōi
bus infundit p̄ʒ p pph̄am qui ait scd̄m mul
titudine dolorū meorū in corde meo cō
solatōes tue letificauerūt animam meā
Sic dulcorauit aplo tribulatōes qui p̄o
Cor vij sic inquit repletus sum con
solatōne superhabundo gaudia hoc est
gaudiū meū supat tribulatōm qua
patior h̄c notauit Job vj qui dixit h̄
michi sit consolatō vt affligēs me
dolore non parcat hic Gregorius li
vj moraliū inquit sic Cū mens i deū
forti intentōne dirigit̄ quidquid hac
affligit requiem putat vt ob tīme vi
tam plenius possit Sc̄do vero cōsolet̄
pmissiones ↄfirmando p̄ʒ ysaie vltio
vbi in psona spūs sc̄i loquit̄ ysaias
quo si cui mat̄ blandit̄ ita ego con
solabor vos Et aplus ij Cor j qui
cōsolat̄ nos i oi tribulatōne quasi di
cat quātecuq̄ʒ sint tribulatōnes h̄uane
non pauciores sūt consolatōes diuine
necesse enī est vt tuc cōsolatōnis gau
dia vbiq̄ʒ foueant quos nūc tribulatōnū
adūsa vndiq̄ʒ molestant qui igitur
ē spūs clarus i promissione nō est
dubiū q̄ erit fidus i promissi solutōne
Sed quod cōsolet̄ suos eternaliter

delectatōes ppetuando testat̄ Aplus ij
ad Thessalonicen ij sic inquiens di
lexit nos et dedit nobis cōsolatōm
et̄naz Cuius est ratio q̄r et̄na consolatō
esse non pt̄ nisi in et̄no bono quod
deus ē Preterea spūs sc̄us paclitus vere
cōsolator dicit̄ ipse enī corda creden
tiū aplorū illuminauit doctrinam eorū cō
firmauit et vitā eorū rectificauit
Illuminauit quidē aplos et illuīat ve
tus doctrina intelligibile faciendo
et ad memoriaz que edificatōm vel
salutez respiciūt reducendo cōfirmau̅
doctrina aplorū qui licet doctrine
katholice et fidei fere omēs i primor
dio contradicebat et quasi mendaces
aplos reputabant ipse tamen doc
trinā eorū approbans sup audientes
vbū dei descendit Ipse vitam ipsorū rec
tificauit et iram ratificat nam docuit
quid credendū quid agendū et quid timen
dum et ob hoc vbilib̄ ipm̄ honorem
vt diuinam amiciciā habeamus et
in cōsolatōne sc̄i spūs iugiter maneamus
Quatuor aut̄ sūt que dispo
nūt nos principalit̄ ad habendū spm̄
scm̄ Primū est orō orantibus enī aplis
venit spūs sc̄us Actuū ij Et qui
orat deuote spm̄ scm̄ ad se vocat
Unde ysidorus libro iij de sūmo bo
Quando quisq̄ʒ orat scm̄ ad se spm̄
vocat qui vbi venit temptamenta
demoniorū que se mentib̄ h̄uanis h̄ua
nis immergunt pñaciam eius ferre nō
sustinētes effugiunt Scd̄m quod dis
ponit nos ad habendū spm̄ scm̄ est
humilitas i humile enī cor spūs sc̄us nō
soli venit s̄ʒ etiā in eo quiescit Unde
glo sup illo ps pata sedes tua sic
inquit aīa tranquilla et humilis est
sedes dei hoc attendens Augustinus
orās addidit sic dicebat Deus excel
sus es et humiles sūt domus tue certe
humilitas cordis ē vallis lacrimarū i q̄
bndictōm dabit legislator ibi inue
niūt̄ aque graciarū Terciū quod dis
ponit ad spm̄ scm̄ hospitandū est

mentis purificatio Et ideo sm̄ Greg
in omelia diei hodierne Tegit sordes
p̄ui opis qui deo pat domū mentis
Ruartū disponens ē vacatio do cum
mentis tranquilitate in signū cui9 xp̄us
dicat hic pace relinquo vobis pacem
do vobis meam Pacem inquit relin-
quo vobis mittū cuiq̄m mittam vobis
spm̄ scm̄ tranquillitatez ment' pacem
pectoris pace meam sz pace eternitat'
do .i. dabo vobis Unde Greg hic re
linquo illic do sequitib' relinquo p
venientib' do / geminat autē pacem
ppt pacez t̄re et gloie Unde Augustin9
pacem nobis relinquit in h' seculo i
qua manentes hostem vincimus Etia
vt hic inuicē diligamus pace suam da
bit nobis in futuro seculo qn̄do sine hos
te regnabim9 vbi nunq̄m dissentire
possim9 Subdit Augustin9 Pax ait
nobis ē et cū credim9 q2 est et cū vi
debim9 eū sicuti est h' ille Et signat
dum ait pace relinquo vobis non
addit meam quia nos pace t'lem nō
habem9 vt delectem' in lege di scdm
meliorem hominez s; non ē plena q̄a
hem9 legem i menbr' repugnatē
legi mentis ad Romanos vij. Int' nos ipos
etia pax est sm̄ Aug'9 quia credim9
quod inuicez cogitacōes cordis nr̄i nō
videm9. Itaq; pax ista ab ipso nobis
relicta pax nostra est neq; em̄ nisi ab
ipo habem9 t'lez s; ipe t'lem nō h̄et
quia illi nichil repugnat i seipso n'
quid q̄m illum latet Et ne intelligat'
de pace t̄pis subdit Non quomodo
mundus dat ego do vobis vt sine mo
lestia mundū sinuum hac em̄ pacem
cum mundo non venit ipe mitte sed
gladiū Mt. x. Et quia sm̄ Cris'm9 pax
exterior ad malū fit multociens et eis
qui h̄nt eam nichil prodest / Ex quo
accepit' istud documētū. Pax pectoris
quam mundus dare non pt̄ s; xp̄us
est ab om̄i xp̄iano expetenda q̄m
est tantū bonū q̄ ab amicis dei n'
latenus pt̄ p aliq̄m creaturaz auffer-
ri nullaq; guerra humana destrui q̄

sm̄ Aug'9 de vobis dm̄ est serenitas me
tis tranquilitas animi simplicitas cord'
amoris vinculum consorciū cari'r n' po
tit ad hereditatē dm̄ puenire qui test
tamentū pacis noluit obseruare nec
pt concordia h̄re cū xp̄o qui discors
voluit ee cum xp̄iano hec i' debat
pace inquit. Greg vj. moraliū In
choata pace vitas discipulis dedat
cū dicebat pace relinquo vobis pa
ce mea do vobis Et plenam Symeon
desiderabat cū exoraret dicens Nūc
dimittis suū tuū dn̄e sm̄ v'bū tuū i
pace pax em̄ nr̄a ex desidio condito
ris inchoat' et manifesta autē visione
pficit' plena quippe tūc erit cū mes
nr̄a n' ignorancia cecat' n' carnis
sue impugnacōne concutit' h' ille Ex
quibus pz q̄ aliquis pacem habet
pectoris litigando cū viciis sm̄ Cas
siodorus sup illo ps'. In pace fc̄tus ē
locus ei9 Item i' pacem pectoris
non habet qui cū contra semper
litigat vixq; m'n'serus et cum
hostem non habeat secū decertat sm̄
eundem Cassiodorus sup ps' lxxix Cā
vō vere dilectionis ē diligentes se
confortare fideliter et dulciter xp̄us q2
dixerat sm̄ Criso'm9 pacez relinquo
vobis q̄ erat recessurus et poterat
eos pturbare inquit Non turbet'
cor vrm neq; formidet Et subdit
causam dicens audistis quia ego
dixi vobis vado et venio ad vos quasi
dicat turbari non debet' nō em̄ sic
recedo a vobis p morte q̄n adhuc vo
bis p mortem q̄n adhuc vobis appa
ream post resurrectionem Unde Aug9
Ibat p id q̄ homo erat et manebat
p id quod deus erat cur itaq; turbaret'
cur q̄ndo sic deserebat oculos vt non
desereret cor h' i' Et ideo nō oporte
bat eos turbari Ut aut sm̄ Aug'9 i
telligerent sm̄ q̄ homo erat eum dix
isse vado et venio ad vos subiecit atq;
ait Si diligeretis me gauderetis me gau
deretis vtiq; q2 p̄r maior me est Pq̄d'
ergo scdm Aug'9 filius non ē eq̄lis

pri phr erat ituurus ad prem a quo et
ventus e iudicaturus viuos et mortuos
pro aut in quo e equalis gignenti
nunquam recedit a patre sed cum illo ubi
que e totus patri diuinitate quam nullus
continet locus Vnde dicit Aug. Ipse ergo
filius dei equalis patri in forma dei quia
semetipsum exinaniuit forma dei non
amittens sed formam serui accipiens
maior etiam e seipso quia maior est
forma dei que amissa non est quam forma
serui que accepta e Et aliquibus inter-
positis inquit ideo dixit Si diligeretis
me gauderetis utique quia vado ad patrem
quia nature humane gratulandum e quod sit as-
sumpta a verbo unigenito ut immortalis
constitueretur in celo atque ita fieret terra sub-
limis ut incorruptibilis puluis se-
deret ad dexteram patris Hec ille Et quia secundum
Crisostomum nondum nouerant apostoli quod e resurrectio quam
predixerat dicens vado et venio ad vos ne-
que qualem oportebat de eo opinionem
habebant patrem vero magnum estimabant
esse dicit eis quia pater maior me est quasi
dicat Si de me formidatis neque confiditis
quod post crucem rursus vos videbo tamen
quia ad patrem vado oportebit letari
de reliquo quia ad maiorem vado quod
tamen ad imbecillitatem discipulorum di-
cebantur fides etenim catholica docet quod
equalis e patri secundum diuinitatem minor secundum
humanitatem Et quia amicus amico
secreta reuelat secundum id Aug. in libro
lxxx trium questionum Illum in amici-
tiam recipere debemus cui omnia consilia
refundere valeamus ut discipuli Christum ve-
rum esse ipsorum amicum agnoscerent ma-
nifestauit eis secreta et occulta pre-
dicens ea antequam venirent Vnde sub-
iunxit Et nunc dixi vobis scilicet me ire
ad patrem ut cum factum fuerit credatis esse
factum me presciente et volente et propter hoc cre-
datis quod non tantum sum homo qui mori
potest sed etiam deus qui predico certitudinaliter
futura contingentia quod e proprium dei Et
hinc Aug. ait Quia post mortem vi-
suri erant eum venientem et ad patrem
eum ascendentem quo viso fuerant id

creditum quod ipse esset filius dei crediturum
aut non fide noua sed aucta aut certe
cum mortuus esset defecta cum surrexit
ipse refecta secundum Crisostomum Et quia tempus iam
instabat ut comprehenderetur et ad mortem
duceretur inquit Iam non multa loquar
vobis in hac mortalitate degens venit
princeps mundi huius id est ipse e ut veniat
dyabolus in ministris suis ad me capiendum
et ducendum ad mortem Quidam autem vocant
peccatores principem dyabolum qui secundum
Crisostomum non principatur celo sed eis qui
se tradiderint ei Vnde Aug. Cuius
nisi dyabolus non autem creaturarum sed
peccatorum princeps e dyabolus Vnde apostolus
cum dixisset aduersus rectores mundi sequenti
verbo quod dixit mundi exposuit cum sub-
iungit tenebrarum harum id est hominum impiorum
Hic potest accipi istud documentum Dyabolus
etsi occulto dei iudicio ad temptandum
iustos permittitur et retinetur relaxatur
et frenatur illorum tamen qui ultro se
peccando peccato suo tradiderunt princeps
vocatur pro prima parte inquit Gregorius
xo moralium tractans id Iob Ecce vni-
uersa que habet in manu tua sunt tantum in
eum ne extendas manum tuam sic ait
Considerandum e in verbis domini dispensatio
sancte pietatis quo hostem nostrum permit-
tit et retinet relaxat et refrenat ad
temptandum sed subito ab aliis religat
Vniuersa inquit que habet in manu tua
sunt tantum in eum ne extendas manum tuam
substantiam perdit sed corpus eius protegit quod
quidem postmodum temptatori traditurus
est Hec ille Hinc paulus ostendens quod
dyabolus nocere non potest nisi permissus
fuerit ait Fidelis deus qui patitur vos
temptari supra id quod potestis Et da-
uid inquit Proba me deus et tempta
me Ac si aperte dicat secundum Gregorium ibidem
prius vires inspice et tunc ferire valeo
temptari permitte Pro altera vero parte beatus
Gregorius tractans id Iob Infremuit contra
me dentibus suis hostis meus terribi-
libus oculis me intuitus e sic ait Ille
antiquus hostis contra hanc den-
tibus fremit tamquam terribilibus oculis

intuetur qui in alios crudelia exercet et
per alios que exercat provident dentes na-
que huius hostis sunt bonorum persecutores
atque carnifices qui eius membra la-
niant dum electos illius suis persecutionibus
affligunt. Oculi vero huius sunt hostis
hii qui contra eam provident mala que
fiant sunt que consiliis persecutorum eius
inflamant crudelitates. Heremias i^e. Ecce
hic dyabolus per quos tamquam princeps
mala operatur et in quibus habet potestatem sic
aliquis in pectore suo. xxiiij. q. j. c. His
auctoritatibus in fine. Sed in christo nichil
quod suum erat invenire potuit. Et
ideo subiunxit christus. In me non habet
quicquam hoc est nullum peccatum et per conse-
quens nullam causam mortis quia per peccatum
mors intravit in mundum. Ad Romanos. v. Quia
ego secundum Augustinum neque cum peccato deus ve-
nerat nec eius carnem de peccati propagine vir-
go pepererat tamquam ei diceret cur
morior si non habes peccatum cui debetur
mortis supplicium continuo subiungit sed
ut cognoscat mundus .i. humanum genus
quia diligo patrem et sic mandatum
dedit michi pater ut moriar pro salute
hominum et sic facio ut per obedientiam et humi-
litatem mea genus salvetur humanum. ¶
Ex quo assumitur ultimum documentum.
Inferiores superioribus debent condescende-
re et suis maioribus prelatis et iurisdictionem
habentibus humiliter obedire ait enim Bernardus
super missus est. Erubesce superbe cinis
deus se humiliat et tu te exaltas deus
se omnibus subdit et tu dominari hominibus
gestiens tuo te preponis auctori. Heremias i^e.
Preterea si inobedientia est causa mortis
prout experimur quia morimur propter eam
contrarium confert obedientia ut quis foveat in
vita. Quod autem maioribus obediendum sit
omne auctoritate patet per apostolum ad Hebre-
os. xiij. sic dicentem. Obedite prepositis
vestris et subiacete eis. Et causam subdit
quia ipsi pervigilant quasi rationem red-
dituri. Et ephesios vi dicit. Filii obedite
parentibus vestris in domino. Et assignat cau-
sam inquit iustum est. Et prima petri ij.
dicitur. Subiecti estote omni humane crea-
ture propter deum sive regi tamquam precellenti
sive ducibus tamquam ab eo missis qui igitur
maioribus obedit deo obedit. quia cum
omnis potestas sit a deo qui potestati resistit
dei ordinationi resistit. Et ideo sicut in-
imicus dei reputatur qui mandata eius
non custodit sic amicus dei esse comprobatur
qui mandata eius observat. deus autem
vult ut inferiores superioribus obediant
quare deo primum et postea prelatis et su-
perioribus in licitis et honestis obedire cu-
remus ut imitatores christi per obedientiam
essentie dei perhennis gloriam adipisci valeamus.
Quod nobis concedat christus deus noster per
secula benedictus Amen

38

Sic deus dilexit mundum ut
filium suum unigenitum daret.
Iohannis iij. Summum dilectionis
signum deus pater ostendit in eo quod pro mundo
isto unigenitum suum dedit mediatorem
ad reconciliandum. Iuxta illud Ysaie ix. Parvulus
natus est nobis et filius datus est no-
bis. Informatorem ad regulandum. Iuxta
illud Ysaie xlix. Dedi te in lucem gentium
ut salus sis mea ad extremum terre. Dis-
pensatorem ad rogandum. Quomodo ut habetur
ad ephesios iiij. Ascendens in altum capti-
vam duxit captivitatem dedit dona hominibus.
et qui ascendit super omnes celos ut adim-
pleret omnia. Diffinitorem ad iudicandum.
Iohannis v. Pater non iudicat quemquam sed
omne iudicium dedit filio. Dedit itaque u-
nigenitum suum qui est bonum infinitum
pro mundo hoc est pro nobis qui nomine mundi
vocamur. Omnia visibilia creata sunt
propter hominem tamquam finem homo vero
propter deum finem ultimatum eo quod ut ait
Augustinus tractans illud apostoli .j. ad Thymo-
theum .x. Ihesus venit in hunc mundum peccato-
res salvos facere. Nulla causa fuit veni-
endi christo domino nisi peccatores salvos fa-
cere tolle morbos tolle vulnera et ipse
Ecce quantum amavit nos deus pater mittens
filium suum in similitudine hominum ut mundus
salvaretur per ipsum quatenus homo tanto me-
moriam dei teneret tenacius quanto a-
re maximo preciosius est redemptus. ¶
Circa quod ponitur istud documentum

Adhibendi sp memoiaz dei cogunt nos
argumeta tria i estimabilis sue carit
remissio videlicet pctor pignois dato
i collatoe diuisor donor cotinuato vsz
i fine suo beneficior Adhc em venit
filius dei vt de pctor faceret scos dei
inudis mudos de hostibus amicos &
suituti dyabolice obnoxios liberos
et filios adoptiuos et ob hc memoia
sua iugit in corde est habenda Cum
ipe ait ysaie xliiij Ego sum ipe qui
deleo iniquitates tuas ppt me et pctor ''me
tuor non recordabor reduc me i me
moia Prima dei dilecto Ille qui tollit
pcta mudi non vult recordari ad pe
nam pctor homis tantu si ipius
meoria cu amore et gratitudine hereret
et ideo sola ingratitudo tante dilecois
erit reprobis maior afflicto om pena
Nec mir nichil em vt inquit petrus
Rauenens in quadam epla qd adeo
puocet indignacom altissimi sicut
ingratitudo Ipa em e malor prouocato
bonor exinanito et initor ex tmia
Hic Quappt non negligamus ta
magna dei patris miam et imme
sam vnigeniti nri dei clemecia sed
semp in cordibus nris reuoluamus
pgratitudine pro saluatoris nri redep
com vt fructum ex aspsione sagwis
ipius habeamus remissionis pctor q
e scdm pm dilecois diuine qua nobis
onde argutu parat qr videbatur
dei fio remissiom opare pctor qz cu
sim i maligno positi si i modo pigno
spm scm in corda nra non inisisset
nc i bono profice nc bonu cotinuare
valeremus Hic em vt het j Iohis
iiij intelligimus qm in ipo manemus
et ipe i nobis qm de spu sco suo de
dit nobis Datus e etem nobis spus
scus vt remissor eo qd ipius e remitt
te offensam Iuxta vbu xpi Iohis
xx Accipite spm scm quor remiseri
tis pcta remittut eis Dat e vt vi
uificator Sic em no est vita homis
sine aia ita vita aie no est sine
spu sco qui e caor pris & filij Deus em

e caritas et qui manet i caritate i deo ma
net et deus in eo datur vt consiliator cor dator
Iux id ysaie iiij Si abluerit dns sordes
filior syon et sagwine ierlm lauit de
medio eius i spu iudicij et spu ardoris
scus vocabitur Omnis qui scriptus fuerit
i vita isrl qr dicit Omnis qui scriptus
fuerit in libro vite spu iudicij pcta sua
i cofessione vera sapiet distingwet et
spu ardois huius intna penitudinem
illa deplanget Datur et innouator
Spus em e opator quo quis deponit
couersacom malam dimittit et bona
apphendit de qua Aplus ad Ephesios
iiij Deponite vos scdm pstinam con
sacom veterem hominez et sic opante
spu sco homo pueram pinam i noua
tur l dis fru Ecce qua pignus nobi
le nobis amator nr reliquit dei vni
genitus spm videlz spm scm qui cr
scus e odit sordes nc habitare potest
in corpe subdito pctis qm cu ipiu est
pcta repellere ipi etia ipu e pcta odire
ipe quippe monet ad bonu meoria
racom docz monet volutate scruta
tur profunda pctor inror discretor
e cogitacomi et intecomu cordis q
scdm bern i quoda smone festi pen
thecosten nc minima palea intra
corda que possidet patitur residere
sz statim igne subtilissime circuspec
comis exurit Ecce scdm dilecois
diuine argumetu Ver qr nonulli spm
scm accipiut qui tandem p libertatem
arbitrij a gra dei retrocedut
Sunt et e necessaria cotinuato vsz
in finem seculi bnficior dei circa elec
tos vt qui iusti sut amplius iusti
ficentur qz ea ex promisso xpi qi
dixit Ecce ego vobiscu sum vsqz ad
fine seculi qm ex pignore dato de
quo dixit xpus Rogabo prem et
aliu paraclitu dabit vobis vt mane
at vobiscu in et in xpi sponsa eccia
in doms spus sci nnquam deficiet nc
vnqm qualibz vrgetur temptacoibus
delicta habet quod cum arguit mag
nam dei dilecom ad homies semp

di memoria est habenda Sic enim deo
placuit unigenitum suum dare pro hominibus
nisi ut omnis qui credit in eum non
pereat sed habeat vitam eternam Ille vide
licet qui corde credit ad iusticiam et
ore confitetur ad salutem Ille qui hunc
qui credit moribus minime contradicit
Alioquin si confitetur verbis christum factis autem
negat mendax est An autem venit dei
filius iudicare principaliter vel salvare
subiungit Non enim misit deus filium suum
in mundum ut iudicet mundum sed ut sal
vetur mundus per ipsum Itaque quantum est
in medico non mortificare venerat
sed salvare unde culpa sua quisque se mor
tificat qui precepta medici servare re
cusat ¶ Ex quo accipitur istud documentum
adventus dei filii in carne est omni dul
cedine plenus Venit enim ut ait Bernardus
in quodam sermone de adventu domini
invisitatus creator et dominus ad hominem
venit medicus ad egrotos redemp
tor ad ventos ad errantes via ad
mortuos vita venit non perdere sed sal
vare etiam ipse non ligare Hec ille Inspiciatur
igitur in quo magis poterat commenda
ri benignitas dei quam in suscipienda
carne nostra Quid enim tam poterit
commendare ipsius misericordiam quam quod ipse
suscepit istam miseriam quid ita pie
tate plenum quam quod propter nos dei verbum
factum est fenum Nos autem fratres venit re
dempturi Subdit Qui credit per amorem
scilicet tendendo in eum non iudicatur hoc est
secundum Nicolaum de Lyra non habet causam
unde dampnetur Qui autem non credit
iam iudicatus est id est habet ipse mani
festam causam sue dampnationis quia
non credit in nomine unigeniti filii dei
qui venit pro salute mundi ¶ Ex quo
accipitur istud documentum Sine fide sal
vatori non est salus Istud documentum
est apostoli ad Hebreos inquientis Sine fi
de impossibile est deo placere sine fide
scilicet informata caritate quam secundum Augustinum
in libro de trinitate cum dilectione fides est
Nam sine dilectione fides demonis
Qui autem non credunt peiores et tardio
res Hec ille Ut igitur ostendat unde venit
malis dampnatio subdit Hoc est autem
iudicium id est causa dampnationis quia lux
id est christus venit in mundum carnem as
sumendo et in ea operans salutem ho
minum operando et dilexerunt magis
tenebras quam lucem Erant enim eorum
mala opera Omnis enim eorum mala opera
Omnis enim qui male agit odit lucem
exemplum in adultero et fornicatore
qui querit latibula et fure qui tene
bras noctis querit et non venit ad
lucem hoc est opera mala in palam ut
non arguantur opera eius id est non puni
antur per iusticiam legum Qui autem facit
veritatem id est opera conformia volunta
ti divine que idem est quod veritas prima venit
ad lucem id est christum qui est lux vera ut ma
nifestentur opera eius non ad propriam lau
dem sed ad dei gloriam et proximi edifi
cationem quia ideo sunt facta id est virtute dei
sine cuius virtute non potest opus esse merito
rium Ex hoc passu ultimo possunt accipi duo
documenta Primum credere veritatis lucem
et amare tenebras peccatorum est stolido
rum hominum Secundum Inde facta esse facta
arguuntur si fiunt ad laudem dei et edi
ficationem proximi faciliter delectabiliter
et perseveranter Primum sic ostenditur Quis
enim nesciat quod tenebre corporales
sunt causa errorum Unde qui de nocte
ambulat faciliter deviat aut respi
rat aut cadit hinc Iohannis xii scribitur
Qui ambulat in tenebris nescit quo
vadit et generaliter nullus artifex etiam
operarius potest artem suam in tenebris sine
errore periculo exercere Tenebre quoque
tollunt male agentibus verecundiam que
est quoddam virtutis propugnaculum et
eam aufferunt et expellunt Unde de
nocte Loth cum filiabus commisit incestum
Genesis xix Ipse tenebrarum iudei christum
ceperunt Unde Luce xxii legitur dixisse
dominus Hec est potestas vestra et potestas te
nebrarum Cum igitur corporales tenebre
sunt occasiones errorum et peccati multis

nam et iux' legis impalis simaz te
nebre sūt apte ad fabricād falsum
Multo magis spūales tenebre que
ducūt ad specū dapnacōis interi
tum sūt vitande eo q̄ anima nedum
psticicōr corpē s3 ex toto orbe loq̄nt
ē iuūs hō iuūs hoīm qui velut ceti ī
pingūt impaites sūt t illi in hēsim t
sectaz errores de quibus i° psalm pt
accipi Nesciērūt neq3 intellexerunt
in tenebris ambulant et ambulantes
in tenebris t i umbra mortis letant' cū
male fecerint et exultant in rebus pes
simis Sunt q3 similes auibus q̄z in
tuitū nox illuminat dies cecat Non
em̄ sciūt quo vadūt et obh' timor
dei nō ē in oculis eoꝝ et vtima salu
tem in hora extrema sapient ac no
uissima prouidēnt et ad lucē vitut'
katholice fidelit' aspirarent periculo
se sunt itaq3 tenebre corpales ma
gis tamē spūales Vnde Augustin'
in sentencijs psperis sic inquit Tene
bre metuende sūt morꝫ non oculoꝫ
t si oculoꝫ non exterioꝫ vnde discernitur
albū t nigrū s3 iustū t iniustū Amare
igit' tenebras peccatoꝫ et odire lucem
veritatis non ē nisi hoīm stultoꝫ Sed
odire bonos homines et amare malos
t poꝫ vicia fomētando non ē nisi de
menciū Vnde venerabilis Boecius
p° de cōsolacōne Bonos quis nisi
stultus odit Et Crisostom' sup mt'
Non pt hominē odire qui deū amat
nec pt deū amare qui hominē odit
bonū tamen et pfcm̄ odiū s'm Cassi
odoꝫ sup i° psalm pfecto odio odera
illos est homines diligē et eoꝫ vicia
sp horrē Hec ille Quod reuera nō
est stultoꝫ s3 potius sapientū Hm
vero sic pt probari Qui em̄ actu
aliquem elicit in laudem dei vel edi
ficacionem proximi facilit' tū iux' phm
vtus sit circa difficilia signū ē eiusdem
magne vtutis Similiter si quis aliq
boni opat' delectabilit' nō cū tedio nō
se excusando aut murmurando signū

actus vtuosi Nam vt ait Arles in
ethic' Signū est habitus vtutis geniti
delectacō in ope Similit' si quis cōsta
ter actib3 bonis inhēt signū ē robo
rate vtutis Ex quib3 signis velud q̄
busdā argumentis arguūt' opera iam
in dō ēē facta verꝫ inveniūt' queda sig
interdum false vtutis mali que ex pnt
hec Est em̄ honor signū virtutis vt
scribit' .iiij. ethicoꝝ Nam qui honorat
aliquem significat eū vtuosum s3 h'
signū fallit interdū eo q̄ frequēter hono
rat' qui sūt sui vicioꝫ Nos igit' sic
studiose sic delectabilit' vtuosis opibus
et diuinis laudib3 maxime delectacōe
maxima dī moti insistam' vt retribu
cōm i celis et'nā et delectacōm beam'
quod nobis pstare dignet' dī vnige
nitus in et'nū et amplius Benedictus Am
Amen amē dico vobis Feria tertia Pe[illegible]
39 qui nō intrat p hostiū
i ouile ouiū i' fur ē et latro
Iohis. x. Ianua s'dm Aug' de kathesiza
dis rudib3 quid sūt honores seculi ni
typus t vanitas et ruine periculum
Et s'm eundem in libro de ciui'te dei li
v. c. xvij. Tolle iactanciā et omes
homines quid sūt nisi homines Nec im
merito Omnis em̄ caro fenū t omnis gl'ia
quasi flos feni flos q3 cito cecidit fe
nū crescit Vbū aut' dn̄i manet i et'nū
profecto totam spem in rebus tn̄seū
tibus deb3 homo seducē ac eā ī vbo
dn̄i xp̄o s3 pris vnigenito et et'no
vt inherens ei quod manet in et'num
ipe vitam et'na heat totalit' collocare
Verꝫ q̄ pplurimi reb3 tpalib3 et ho
norib3 sūt inrdi affecti adeo q̄ ad
honores nō ex vtute s3 ex vicio nō meri
to s3 subordinacōne adulacōne vel cō
spiracōne aut carne vel sanguine as
cendūt quoꝫ tanto ruina fit grauior
q̄nto ascensus aut altitudo fuit ma
ior quapropter redemptor nr̄ vt affectū
i ordinatum ad honores et secul' alti
tudines ac ascēsus cohibeat inquit
Amē dico vobis qui nō intrat p hos

tui h' est pme i fide et cai'te i ouile oium
id est ad cura et providencia hom i'e
fur e et latro q2 q alienu est sui
d' Nam oues dei suas nominat cu
tam non querit fructu salutis eor
s3 ppu lucru. Ubi ponit istud do'tu
Electus vel vocatus ad honoris emi
nencia ab homine tm et no deo cesen
dus est fur et latro p3 q2 talis asce
dit aliunde et non p hostiu quod est
xpus. Ffurtu em vel spoliu e cotrac
co rei aliene inuito dno Et quia vt
ait Isidorus in libro Ethymologiar
h'c iure possidet' qd' iuste. Male at
possidet qui vel suis male vtitur
vel aliena psumit h'c est
de v'bor significacioe ius dcm est
Simile ponit Aug' ad macedoniu
et habent v'ba in Canone quid di
cam. xiiii. q. iiii. in fine Item quamuis
ascensus malor tam spualiu ad dig
tates et honores cadat sub pvidencia
dei et scptue q tales adeo veniant ex
pmie videant' eo q dni e tra et plei
tudo ei' vt patet in diuisione regni
post obitu Salomonis int' Roboam
qui duabus et int' Jeroboam qui de
cem tribubus fuit profectus Tcij Regu
xij. Cu em Roboam cu domo Juda
et tribu beniamin cont' Jeroboam et
.x. tribus voluiss3 pugnae vt reciperet
s3 regnu dixit ei dns p prophetam
non ascendat neq3 pugnet' a me ei
fcm e v'bu reuertat' vnusq'sq3 i domu
suam q2 h'c mea gestu e volutate .ij.
palipp. xj. Sicq3 vadunt honores et
trasferunt' de gente in gente3 de vno
ad aliu s3 hoc opatur ira dei pp'ter
iniusticias dolos et iniurias pp'ter
que teste Job. xxxiiij. regnare facit
deus ypocritas Ceter licet dicit apls
ad Romanos xiij. Oi omis aia po
testatibus sublimioribus subdita sit
non e aute ptas nisi a do que aute
a deo sut ordinata sut Itaq3 qui pta
ti resistit dei ordinacoi resistit. xj. q.
.iij. Qui resistit Et ob h'c nullus du
bitare debeat qn adeo mali q'q3 ig

nis vel provincijs aut pplo pre ficiat'
quod nemini no negat'. Nam sub ma
lis rectoribus p meritu obedie vel pote
cie iusti pnt profice. Nequaq' em
iustus deus malu pmittit nisi s' ad
iusticia desinat vel id in iustor vertat
profectu Nam q' inuret' q d's malos
tollerat q2 vt ait daniel Ipe mutat
tpa et etates trasffert regna atq3 con
stituit legim' q2 q reges regibus
et rgna regnis succedunt que omia
fiut arbitrio dei qui causas om' no
uit qui omia condidit et malos sinit
vt puniat malos et bonos exerceat
vel emedet Ver licet malos rectores
vel alios dignitate aut altitudine
peminetes in eo malos interdu puni
unt vel iustos exercent deo fuie i scp
turis dicut' si tame ignorantes se
ministros ee ire dei qua delinquentes
pferunt' impia vanitate supbiunt pe
nam sue supbie non euadunt Ysa'e
.x. Ezechielis. xix. et Danielis. iiij.
Sequit' Qui aute intrat p hostium
.i. qui rcte de xpo sentit et non sua s3
xpi querit pastor est ouiu ab officio
pascendi oues quod est cont' illos q'
pascut seipos et non oues de quibus
Ezechielis. xxiij. lac comedebat' et la
nis operiebamini quod crassu fuerat
occidebat' gregem aut meu no pas
cebatis quod infirmu non erat cosoli
dastis et quod egrotu non sanastis
quod abiectu non reduxistis quod
perierat non quesiuistis s3 cu austi'te
imperabat' et potencia pp'tea pasto
res audite v'bu dni h' dicit dns d's
Ecce ego sup pastores requiram gre
gem meu de manu eor et cessare fa
ciam vltra vt no pascat grege meu
n'c pascant pastores amplius semet
ipsos Ex quo p3 quatu time debeat
principes tam eccia'ci qm seculares
qui nedu pp't oppssionem inferior sed
eci pp't negligencia qua subditi pe
unt ipis no curatibus n'c quid eis no
ceat quientibus y dapnant' C Ubi po'
istud docu'tu principes tam eccia'ci q

qm seculares redditu sut do desubditis
suis z suo officio districtam racom patz
ex concilio generali Ubi in c. cetera comment
Cu etiam plati ad corrigend subdito
rum excessus et reformandos mores
prudenter ac diligenter debent insistere
ne sanguis eoru de suis manibus re
quiratur Ext de officio ordinarij Irre
fragabili Negligencia quippe i platis
vel principibus Mortale pctm e de
Symonia licz heli et de actu Qualit
et qndo s. vo c. penultimo Nec enim
admittitur pastoris excusacio si lupus
oues comedit et pastor nescit de re
gulis iuris Cnanus i antiquus et
eo ipso quo platus tacet vel dissimulat
mala subditorum que pt corrige nec
corrigit consentit xluj di. Sit vcor
securitatemqz tribuit peccandi qui
malicie subditorum no resistit lxxxuj.
Error De principibus vero seculi ait
Ysidorus cuius vba ponitur in Cano
no Principes. xxiij. q. v. Cognoscant
principes seculi deo se debere racionez
esse reddituros ppt eciaz qua xpo tue
dam susceperunt. Nam siue pax augeat
at de disciplina ecclie p fideles princi
pes siue soluatur ille ab eis ptatem
exigit qui eorum ptati ecciaz suam c
didit. Hec ibi Habent enim seculares
principes iurisdictionem intra ecciam
Cu qndo clerici sunt i corrigibiles q
ptati seculari pindice ecclasticum
relinquentur. xxiij. q. v. de liguribus
et de penis de gradacio libro. vj. Tu
si quis assecutus est altitudinem hnis
ecclie a pecunia. lxxx. di. Si quis pe
cunia Tum si epus aut papa voluit
fidem subuertere. xxiij. q. v. c. p°. xxvij.
di. Nec licuit Tum si falsarius est
in placiti clericus de crimine falsi ad fal
sariorum Tum si qui scisma faciunt et ex
ginaciorum contempnunt vt in prealleguta
to canone de liguribus et gualiter vbi
cumqz ptas ecclastica deficit Ibi ptas
secularis i fulcimentum admittitur et locu
habet Ecce qnta requiritur diligencia

qntus ve labor sub est hinc qui in
trat p hostiu vt sit pastor verus
ouium Cui vt ait xpus hostiarius ap
perit. i. spus scus qui docet omem
veritate et oues voce eius audiunt sz
obediendo hm glom interlineare et
ppias oues vocat nominatim quino
mina hnt scripta in celo Nouit enim ds
granu nouit et paleam nouit qui p
ordinati sut ad vitam Nouit eciam q
psciti sut ad gehenna Nouit vt ait
aplus ij ad Thymotheu ij. Qui sut
eius et educit eas qr de egypto ad
terram et vitam sciam Cuius contempla
subiugit Et cu ppias oues emisit
ante eas vadit vt sic p exempla bo
magis qm p verba veridica tradia
tur et oues illu sequuntur qr vitam suam
ad salutez scdm sua vba et ex a con
ponit alienu aut no sequitur ne seq
do extraneu in mortis laqueu vbi
se fructu carpe extimat sz fugiunt
ab eo eciam si dulcis vox eius videatur
eo q non est vox xpi ecia si audien
tes leniat vt fallat Nam vt ait Aug
omelia vj. Non omnis qui dicit pax
vobis qr columba est audiendus Cor
ui de morte pascitur hc columba non
habet ymo de fructu tre viuit et in
nocens est victus eius Circa quod po
istud documentu Argumentu est eui
dens aut saltem forte [illegible] q illi tacz
vero pastori spus scs [illegible] hosti
um aperit ad pascendu [illegible] oues
qui non e i inissus p intrusioz [illegible] no
est remissus p dissimulacom n
est neglector i puniendis culpis
nc in iudiciis acceptor est i psonis qd
sit pz Nam huius ad placom introitus
concepcom Natiuitati et conuersacom xpi
est conformis Dicit enim di filius co
ceptus e sine matris corrupcione Natus
sine supbia ac ambicione conuersatus
in mundo sine facti corrupcione Vn
cum ppłus voluisset eu in regem
elige renuit rex fieri Johis. vj. Sic
tris cu ad mundu spus scus apit co

tipit in mentibus eligentiu pspus scs
inspiracom nascit de congregacione
tamqm matre sine corrupcione Ita
q congregabo nc pce nc pcio nc ni
mis potenciu sic corrupta qn ex one
et pculo anime considerato mente fu
git ita q locu non inveniat i mente
ipius ambicio licet vaccacom dei cu
timore obediat Cui rite adomino p y
saiam dicit Noli time fuus meus
es tu qm elegi ysaie xliii Ver elec
tones huiusmoi raro fiut qm cum
omis etas sit prona i malu et multi
sm seculu Multi ppt parciales affec
tones alij pmmas et impressiones
eligut et sepissime electores no in
spiciut quis vita melior quis scia
clarior quis fama celebrior s qui
i rebus locuplecior in dandis bene
ficijs promptior i expensis profu
sior in conuiuijs lacior i ociosa fa
milia multiplicior i ambiendo gnior
Cu tam in iiii ti x septu sit Eligi
te meliorem et eu qui vobis placue
rit et ponite eu sup soliu pris sui Ubi
innuit q bonitas no psone attendi
debet more eligentes Hinc est qd re
fert quendam dixisse quenti regi
ludowico cur non fiut miracula pe vos
sic olym dne rex olym fiebant elec
tones p spm scm cuius e face miracu
la modo vero fiut p reges et
prnci pes qui miracula face
no pnt Ideoqz si quis non
e promotus p inpssiom signu
est q spus scus ei si cetera sibi
assistut s apparuit quia videlicet
nc culpas quas punire pt salua
publica iusticia punire dissimulat nc
in puniendo e mollis et remissus ri
gorem temperando mia provt tem
poribus et psonis ac morbis expedit
infundit vinu et oleu wlneribus
sauciati xlv di disciplina Subdit
ewangelista hc proverbiu dixit eis ihus
illi aute non cognouert dixit ergo
itm eis ihus Ame ame dico vobis
Ubi sm glosam ordinaria ipos ex

Quare hodie xpi
miracula nō faciunt

erat obscuri et passit manifestus Ego
sum inquit hostiu ouiu pme ergo
qui intrat intrat dicit glosa interli
nearis Omes em quotquot venerut
fures sut et latrones scdm Crisosto
mo de pphetis hc dixit sic hetici d
s sedicosi Unde et laudas oues ait
Sed non audierut eos oues vel scdm
Augum Quotquot venerut pt me
non aut pius venerut qr cum illo
venerut qui cu vbo di venerut q
vates fuerut qr ipse vbu et vitas ve
tiuos pcones mittebat s eor quos
miserat possidebat Qui quibusda
in pocius inquit an adventu eius
quo humilis venit incarne precesserut
iusti in eu credentes ventur i quem
nos credimus qr venit tempora vari
ata sut non fides Eadem em fides
vtrosqz coniungit et eos qui venturum
esse et eos qui venisse crediderut
Ubi accipit doctor Omes quotquot
erant ante xpm qui fidem redempto
ris saltem implicita non hebant
erant fures et latrones Pro quo
inducit quod ponit btus Thomas
i scripto suo 3mar distinctone xxv ar
ticulo scdo i responsione pncipali
ad scam questiom Ubi ait ad fidem
redemptoris Tripliciter se habet huma
nu genus sm diusa tempora In pri
mo em statu an pctm non oportebat
ab aliquo homie fidem habei impli
citam i cognicone dei vt scz homo c
deret qr deus ei provideret in eis
que nccia essent ad salute In scdo
aut statu post peccatu ante adve
tu xpi quidam habebant fidem ex
plicitam de redemptore quibus re
uelacio facta erat qui maiores dicebā
tur Quidam aute minores fidem
implicitam hebant i fide maior Sz
et eis sacrameta redemptoris sub signis
sacrificior pponebat In tcio autem sta
tu post adventu xpi quia iam mis
teriu redempcionis impletu e cor
palit et visibilit et pdicatu omes te
nent ad explicite credendu et si aliqs

instructorem non habet deus ei reue
laret nisi ex culpa sua remanet Hec
dicit etiam ibidem in solucione tercii ar
gumenti Multis gentilibus reuela
nes facte sunt per angelos de xpo sicut
patet de Sybilla que expresse de xpo pro
phetauit in hystorys romanis etiam
legitur Temporibus constantini Impera
toris inuentum fuit in grecia quoddam
corpus in sepulcro quodam habens
laminam auream supra pectus In
qua scriptum erat xpus nascetur ex vir
gine et ego credo in eum Sub hyre
ne et constantini temporibus iterum me vi
debitis Idem ponit secunda secunde q. ii. ar
ticulo vii. in solucione tercii argumenti
vbi in fine solucionis dicit Si qui
saluati fuerunt quibus reuelacio non
fuit facta non fuerunt saluati absque
fide mediatoris quia etsi non habue
runt fidem explicatam habuerunt
tamen fidem implicitam in diuina pro
uidencia credentes esse deum libera
torem hominum secundum modos sibi placitos
Et secundum aliquibus veritatem cognoscen
tibus ipse reuelasset secundum illud Job. xxxv.
Qui nos docet super iumenta terre Hec
ipse Cum igitur vt ait Aug. in libro
de correptione et gracia Nullus ho
mo siue maioris siue parue etatis fuerit
a contagione mortis et obligacione pec
cati liberatus est nisi per vnum media
torem dei et hominum ihesum xpm constat
Omnes quotquot venerunt qui fidem
non habebant saltem implicitam fuis
se fures et latrones et esse de familia
furis dyaboli vt pote tales qui ad oc
cidendum et furandum venerunt active
vel passiue sed non audierunt eos o
ues aut xpus Illi scilicet de quibus scrip
tum est Nouit dominus qui sunt eius.
Subdit ego sum hostium per me si quis in
troierit saluabitur scilicet perseuerando
Educit autem ad pascua oues dominus
per hostium secundum Theophilum Vnde sequitur
ingredietur et egredietur et pascua
inueniet que sunt autem pascua secundum
beatum Thomam in glosa continuata super

Johannem nisi delectacio futura . et reges
in qua nos dominus introducit. Vbi post
istud documentum Beati in patria siue
ingrediantur contemplando xpi diuini
tatem siue aspiciant ad corpus humanitatis
Pascua vero delectacionis et summe bea
titudinis inueniunt videndo enim diuinitatem
inueniunt in xpo summam iocunditatem
veram libertatem perfectam caritatem ha
bent in eo veram leticiam plenam suauitatem
veram et requiem perhennem plenam
sacietatem summam iocunditatem et felicitatem
summam cognoscunt patris potenciam fi
lii sapienciam spiritus sancti clemenciam et
totius sancte trinitatis habebunt noticiam
Videndo vero humanitatem glorificatam miro
modo fulgentem spirituale habebunt
gaudium quod idem qui est creator est
et redemptor idem qui diuinitate omnes
virtutes anime implet et saciat hu
manitate reficit. Non enim potest esse
sine gaudio spirituali illum aspicere hominem
qui potestatem recepit a patre in celo et
in terra cui omne angelorum secundum genu
flectit mirentur eciam dignacionem
eius tam inestimabilem et profun
dam quod voluit nedum esse homo si
milis hominibus sed eciam ab hominibus
pro salute hominum tamquam lapis re
probatus . ab edificantibus reprobari et
cruci affi . . . vulnerari et eciam
mori Cum . . . ta quidem putamus
erit leticia . . . intueri clauorum et lan
cee stigmata in refeccionem hominum et
gaudium et gloriam reseruata Quanta
igitur erit felicitas et beatitudo siue in
ingressu diuinitatis per contemplacionem
siue in egressu aspectus ad huma
nitatem Vbi secundum hugonem de sacra
mentis libro ii parte vltima c. pe
nultimo Nullum erit malum nullum
latebit bonum. Vbi vacabitur dei lau
dibus qui erit omnia in omnibus Vbi ve
rus erit honor qui nulli denegabitur
digno Vbi nullus permittetur nisi dig
nus vbi pax vbi nichil aduersi nec
a seipso nec ab alio quisque pacietur
secundum ipsum Denique qualis est condicio

finis os[...]tendit du ait fiur no ve
nisi ut [...] furet mattet mala doc
trina thendo a fide fm scm Thoma
et pdat i eterna dapnacone ego veni
ut vitam habeat p fidem que p di
leccom opat p quam fidem i ouile in
gredunt ut viuant quia iustus ex
fide viuit sedm augustinum Et ha
bundatius habeant sz egredientes
qm qui iusti sunt moriunt ubi nunq
deinde moriunt Sz mirum videtur
cur tot fures ipos sz hereticos qui
a fide vera trahunt [...]ia minis iam
credibus iam fluis [...] doctinis ppriis si
mit nris tpibus in suis maleficiis p
sperari Dicunt enim si deus non est un
bona sic videtur si deus est un mala
hinc dicat insipiens i corde suo non
est deus aut fortasse quis videns pro
sperari malos cogitat quod aut i iustus
est deus qui no distribuit peyora pe
ioribus aut quod deus non gubernat res
humanas Nec mirum quod stulti de pro
speritate malorum murmurat cum etiam viri
moleste prosperitate malorum ferre
videantur Unde Jeremias dixit Justus
quidem es dne si disputem tecum vtrum
tamen iusta loquar loquar ad te quare
via impiorum prosperatur et bene est oibus
qui puaricantur et iniq[...] agunt pla
tasti eos et radicem mi[...]serunt Jere
xii Et Job inquit Via [...] impiorum
prosperatur sublevati [...] sunt conforta
ti sunt infantes eorum [...] exultant lu
sibus tenent tympanum et cytharam
qui dixerunt deo recede a nobis sciaz
viarum tuarum nolumus quis est omnipo
tens et seruiamus ei Job xxi Ite dd
vides prosperitatem malorum qui prostra
tus inquit Mei inquit pene moti
sunt pedes quia zelaui sup iniquos
pace pctorum videns Et alibi inquit
in psona malorum At quo scit deus et
si est scientia i excelso et iterum ecce ipi
pctores obtinuerunt diuicias Item
Seneca ad lucillum scribens ait Cum
providencia regatur quare multa ma
la bonis viris accidunt Sz vera di

occulto iudicio sua qz providencia que
nil sinit mali sine causa id contingit
quod primo ondit p illud iudicum ii°
ubi dns dixit Non delebo gentes quas
dimisit Josue ut in ipis experiat israel utrum
custodiant viam et ambulent in ea
an non Hinc Jacobus ait fidelibus
omne gaudium existimate cum in varias
temptaciones incideritis scientes quod
pbacio fidei vre paciam opat pacia
autem opus pfectum habet Jacobi primo
Hinc ad Romanos v. de aplis legit Ibi
gloriabant in tribulacionibus scientes
quod tribulacio pacienciam opat paciencia
pbacionem probacio spem spes vero
no confundit Quid igitur mirum si iustos
puniri sinit vel torqueri phetizatos qui
vera p sathanam in medium sinit eos vul
nari ut patet in Job qui nichilominus fa
cultate pdita dixit dns dedit dns
abstulit no dixit deus dedit et dyabolus
abstulit hic enim ipso quo dyabolus po
testate recepta adeo sitam pcussit i
dyabolum sua malicia ipe Job benedi
cendo deum retorsit Item Jeronimus
sup 1° ysaie xxviii libro ix Nichil
tota die arabat deus vale dispen
sat genus humanum nunc punit nunc
miseretur nunc corripit nunc defendit
nunc arat nunc serit nunc maturas fruges
metit et demissas in areis terit orbem
quem suum gubernat ut vult Ret ille Gre
gorius v moralium tractans illud Job
Vidi eos qui operantur iniquitatem quod
seminant dolores et metunt eos sic
ait Quia dns paciens est redditor
sepe diu tollerat quos in ppetuum
dampnat Nonnunqm vero concite p
cutit quod pusillanimitati innocencium
consolando concurrit Aliquando ergo
omnipotens deus qui pualere iniquos
patitur ut iustorum mundius vita pgetur
Aliquando vero iniustos celeriter trucidat
eorumque interitu innocencium corda con
firmat Et subdit Si enim nunc omnes
male agentes pcuteret extremum iu
dicium quibus exhiberet si autem nullum
pcuteret quis deum res humanas curare

credidissz Nonnumquam ergo iniquos ferit
vt ostendat quia mala inulta fieri non
sinit Nonnumquam vero iniquos diu tol-
lerat vt consideratibus insinuet ad quid
eis iudicium reseruet Et aliquibus int-
positis inquit Quanto hic alicius peruer-
se agentes proficiunt tanto durius sub-
sequenti dampnacione feriunt Hec ille
Cum igitur occulta sint dei iudicia quare
bonos premalos premuntur aut cur heretici
ci in suis maleficiis prosperantur nulla
mente decidat nec in fide tepescat Di-
uersa enim diuisis exulta sue providen-
cie specula exhibet Iam iniquitatem in-
pendendo iam iusticiam extendendo Un-
beatus gregorius v. moralium circa principium
sic ait Cum bonis male est malis bene
hic fortasse deprehendit quia et boni si
qua deliquerint hic recipiunt vt ab
eterna plenius dampnacione libere-
tur et mali que per hanc vita faciunt
hic inveniunt vt ad sola imposterum
tormenta pertrahantur Et cum bonis hic
bene est et malis male in hoc tu valde
est vtrum boni ideo bona accipiant
vt provocati ad aliud melius crescant
An iusto latentique iudicio hic suorum
operum remuneracionem accipiant vt a
premiis vite sequentis manescant et
vtrum malos ideo adversa feriant vt
ab eternis suppliciis corrigencia defen-
dant An hic eorum pena incipiat vt
quosque conple[...]da eos ad vltime ge-
henne tormen[...]ta perducat. Hec ille.
Ideoque cum flagella hereticorum invales-
cere videmus contra katholicos et que
sit causa ignoramus An propter multitudinem
scelerum vt vexatio saltem ad penitu-
dinem nobis aperiet intellectum an forsi-
tan propter aliquorum exercitium et probamen-
tum an ad ostendendum tandem toti mundo
ipsos hereticos iniudicabiles et ostinatum
An forsitan ideo vt quo se illustriute
deo magis et profundius invenerint
in suis pravis operibus prosperatos eo plus
mala eorum perpetrata ad flendum et age-
dum condignam penitenciam reddant eos
habiles et ad ferundius amandum depo-
sita superbia ac eos obstupescentes
dei iudicia hec ita in melius commutemus
et ea que oculis divine maiestatis dis-
plicent expressemus vt consolacionem suspiri
in hiis que nobis evenerint invenire
valeamus Quod nobis prestare dig-
netur xpus per secula benedictus Amen

40 Erat homo
ex phariseis Nicodemus nomine
Johannis iij. Cum deus ad hoc ho-
mines creavit vt veritate agnoscerent
beatitudinis sue fierent participes pro sicco
sua providencia paratus est cuilibet
providere de necessariis ad salutem
veritatis lumen ipsis ostendere dum modo
per libertatem arbitrii se disponant ho-
mines nec luce impediant vel contra
eam obice ponant non enim deus
vmquam defecit alicui homini qui etsi
si nutritus in silvis et inter lupos fue-
rit et naturalem tamen racionem sequeretur
in appetitu boni et fuga mali sibi
ea que necessaria essent ad credendum
aut per internam inspiracionem revelaret
vel aliquem fidei predicatorem ad
eum dirigeret sicut misit ad cornelium pe-
trum Actuum x. prout similiter ponit
beatus Thomas in questionibus de
veritate q. duodecima xxx. in conclusio-
ne ad primum argumentum Et ob hoc
Nycodemus vnus ex phariseis qui
divisi interpretantur a turba et socie-
tate malorum volens rudimenta fidei
a salvatore cognoscere est divisus
Ex quo accipitur istud documentum
Qui vult in fidei noticia vel virtuti-
bus proficere debet societatem malorum
effectualiter relinquere patet per beatum Dominicum
qui mortuus prout refert Eusebius
de morte ipsius inquit Nichil plus
nocet homini quam mala societas talis
enim homo efficitur qualium societate
fruitur Et post subdit Sic mala no-
cet societas sic bona prodest Et ideo
Si ergo bona societate invenisti
thesaurum magnum invenisti Si ma-

lam ad capiendum tibi laqueum pparasti
sic enim solis est natura ut ipsius radii
qualescumque vite inveniat eiusdem colo
rem induant Sic hominis conversatio qua
lem ad conversandum invenerit illius mo
ribus imbuetur difficile quippe est
licet non impossibile incorruptum re
manere qui corrupto sociatur. xxiiij. q.
iiij. Quibusque nisi quis sit protectus
inficit enim una ex morbida congre
giem Unde Jeronimus resecande sunt putri
de carnes et scabiosa animalis ovis
repellenda est ne tota domus mas
sa et corpus ardeat corrumpatur putres
cat intereat Et subdit Arrius in allexa
dria una scintilla fuit sed quoniam
non statim flamma oppressa est xx
iiij. q. iiij. Resecande Iste nicodemus
erat princeps iudeorum qui ratione princip
dicitur quia ratione ducebatur et non ssu
venit ad ihesum nocte propter metum vi
delicet iudeorum ne eiectus confitendo
xpistum extra synagogam fieret Ecce
timuit sententiam iniustam quanto ergo
magis sententia excommunicationis sive ex
clusionis a cetu fidelium et corpore
xpisti mistico est timenda ¶ Ex quo ac
cipitur secundum doctores Non est maior pena
inter xpistianos quam excommunicationis sine
dicit enim glosa ordinaria ad romanos
viij. Nichil sic formidare debet
xpistianus quam a corpore xpisti dividi
quod fit per excommunicationem concordat Au
gustinus super iohannem inquiens Ni
chil sic debet formidare xpistianus
quam separari a corpore xpisti id est unitate
Si enim separatur a corpore xpisti non est
membrum eius si non est membrum eius
non vegetatur spiritu eius. xj. q. iij. Nichil
est enim sic membrum precisum. xxiij.
q. iiij. Quemadmodum Non ergo parvi
pendant homines iustam excommunicatio
nis sententiam quam qui vite ab eo qui ab
episcopis vel iurisdictionem in hoc habentibus
excommunicatur secundum Augustinum de verbis
domini sermone lxxix. sathane traditur
Sed dices tu quomodo probatur ibidem
Quia extra ecclesiam est dyabolus sic
in ecclesia est xpistus Ac per hoc qui dyabolo
traditur qui ab ecclesiastica communione remo
vetur Hec ille Ingitur non parvipendant
sed timeant quam in excommunicato et maxime
heretico habet dyabolus potestatem sic aliquis
in pectore suo. xxiiij. q. j. ¶ Hiis auctori
tatibus insinue licet enim videatur minima
pena patienti eo quod sensibus pena illam non
percipit non est tamen secundum Augustinum pena
maior illa in dei ecclesia potestatem excommunican
di Videlicet quod traxit per institutionem a xpisto
Ipse enim dixit Quodcumque ligaveris super
terram erit ligatum in celis Traxit etiam
per exemplum ab apostolo qui Corinthium sathane
tradidit. xxiiij. q. iij. Rondum Et alio
Apostolice Cuius ecclesie auctoritatem Johannes
Crisostomus sollerter considerans ait Nemo
contempnat vincula ecclesiastica Non enim
homo est qui ligat sed xpistus qui hanc
potestatem dedit ~~et dominus~~ fecit et dominos tanti
honoris. xj. q. iij. Nemo nostris temporibus
et diebus malis plus timet illata
quam excommunicationis pena plus penam
que corpus affligit quam animam plus
timet temporalium amissionem quam ab unitate
ecclesie divisionem Creatus sathane traditus
quia ab eo exoculatus est quod sit sue
servituti subactus et durissimo iugo
mancipatus non percipit ridet cum ma
le fecerit exultat cum contempserit fu
turum tamen est ut qui stultus est in
culpa sit sapiens in pena Nycodemus
autem qui a malis fuit divisus vo
lens xpisto uniri venit nocte et dixit
ei Rabi scimus quia a deo venisti
magister quod dicit ideo quia non nulli
sunt nunc errores qui non veniunt a deo
sed a dyabolo docentes falsa inutilia et
nociva vera cum falsis miscentes ut
sub specie veritatis tegant virus fraudis
a quibus cavete et si vera dicunt non est testi
monium acceptandum Sic licet ut habetur
luc. iiij. Demonia que exibant de ob
sessis clamando dicentes xpisto Tu es filius
dei ipse xpistus increpans non sinebat
ea loqui Ubi glosa dicit ideo prohibet
loqui ne dum aliquis audit veram predica
te sequeretur postea errantem Sic paulus

et Barnabas noluerunt audire puel
lam spiritum phytonis habentem lic. dixit
virum isti homines servi dei excelsi sunt qui
annunciant vobis viam salutis. ¶ Ex
quo accipitur istud documentum. Magistri
errorum licet vera in medium proponant et suam
iniquam verba propheticis fundant non sunt tamen
etiam in verbis proponentis ne occasionem in
fallendi assumat audiendi. Unde
Augustinus libro xviii. de civitate dei
sic ait videns dyabolus templa de
monum deseri et in nomine liberantis
mediatoris currere genus humanum hereticos
movit qui sub vocabulo christiano doctrine
desistant christiane et ob hoc dicit apostolus
quod angelus sathane in angelum lucis
nonnumquam se transfigurat et sepe vicia
mentiuntur se esse virtutes. Nec omnis qui
dicit pax vobis est in veritate pacificus
sicut nec omnis qui spem gerit amici
existit amicus. Prefato non passim vi
tas a quolibet fusa vel proposita doctri
nalis est assumenda probandi enim
sunt spiritus an ex deo consurgunt. Et pe
regrinis doctrinis apostolus disswadet ab
duci. Quia ergo michi spiritus noluerunt
homines discernere nec tempora distinguere
et concordare scripturas putantes esse
verum quod erat preceptum amicitiarum
similiter et ipsi heresi corrupti sunt. Sed unde
Nycodemus arguit quod christus venit a
deo ipse ostendit inquiens Nemo enim
potest hec signa facere que tu facis nisi
deus fuerit cum eo. melius dixisset nisi
quis sit unum cum deo optime dixisset
nisi tu esses dei filius verus quoniam licet
nullus sit qui signa faciat nisi fuerit
deus cum illo sic est cum malis qui in nomine
dei demonia eiciunt et multa signa fa
ciunt soli tamen iusti censentur esse cum
deo quia hominem esse cum deo ponit
unione hominis et dei in una voluntate
deus vero dicitur esse cum homine propter virtute
divinitatis omnia quam malus potest habere
Unde Augustinus in libro confessionum de se lo
quens ante conversionem ait mecum eras ego
autem tecum non eram. Ex quibus datur
intelligi quod in medium faciunt quidam mira

cula qui non sunt in gratia. Unde Augustinus
ad petrum dyaconem teneamus fratres uni
tatem preter unitatem etiam qui facit
miracula nichil est intellige quo
ad vitam eternam si in unitate erat populus
israel et non faciebant miracula preter
unitatem erant magi pharaonis et
faciebant miracula similia moysi
i. q. i. Teneamus propter tamen demones
aut magi non faciunt miracula sed
sed potius mira quia non sunt supra naturam
sed operantur ea que hominibus sunt inso
lita. xxvi. q. v. Nec mirum. Et per hoc
ultimus potest intelligi quod tamen miracu
la sint esse quepiam non concludunt et
ob hoc in canonizando sanctos prius vita
examinatur preterea miracula per testes y
doneos probantur. de testibus venerabili.
Quia igitur christus videbat quod nico
demus humilis querebat secta fidei
ab ipso cognoscere incipit a baptismo
qui est spiritualis regeneracio necessaria
ad salutem et sine quo tamquam funda
mento vita haberi non potest respondens
dixit ei Nisi quis renatus fuerit
denuo i. iterum per regeneracionem spiritualem
non potest videre regnum dei scilicet per graciam
visio enim dei per essenciam solius est
dei per naturam autem hominibus competere
non potest nisi per graciam per quam trahuntur
homines quodammodo ad naturam divinam
iuxta illud secunda petri primo. Magna et
preciosa promissa donavit ut per hec
efficiamur divine consortes nature.
¶ Ex quo habetur istud documentum. Baptismus
est fundame[illegible]tum et ianua om
nium sacramentorum patet [illegible] istud de con. di.
iiii. Cum itaque [illegible] in fine et bap
tismo maiores. Sed etiam multiplicem
prerogativa. Nam potest conferre sine aliis
sacramentis sed non alia sine ipso. i. q.
i. Si quis per ignoranciam. Item potest
dari a quocumque quod non est in aliis. xxvi.
di. c. viii. Item sine salus non habetur
de con. di. iiii. Firmissime. Item per ipsum
originale mortale et veniale dimit
titur peccatum non sic per alia de con. di.
iiii. de regenerante et ii. sine penitencia.

pbaptismu etiā spūalr homo renas
tit et efficit mēbr xpi de cō. di. iij.
Venia passus ētā finem et di. s. iiij.
Pater qui ergo contempnit baptizari
saluari nō pt. Sequitur dicit ad eum
nycodemus qui scdm glōm interlineare
solam carnalem natiuitatē nouit
que non iteratur quō pt homo nasci
cum sit senex cu sit istud impossibile
ex etate et qntitate nunquid pt in
ventrem matris introire et renasci. q.
dicat non qa etas et qntitas nō per
mittit ¶ Ex quo accipi. istud doctū
Cognicō huana est ad cgnoscēdū
spūalia qr ceca Iste em fuit in lege
doctus qui tamē nasci denuo car
nalit intelligens impossibile repu
tabat Nec mirū na scdm phm i me
thaphyca Sic se hz oculus nocticora
cis ad lumē solis ita intellectus noster
ad ea que sūt manifestissima in na
tura et ob hc diuina intelligē vel spi
tualia nō ē ex carne et sanguine
s ex deo Hinc Aug. xviij de ciui te
dei ca lo. xj. d phylozophi nescientes
ad quem finē ista refēnda essent i
ter falsa que locuti sūt nām videre
potuerūt hec ille nās itaqz rex licet
etiam impfte poterant cgnoscere
non tamen cognoscē non tam vita
tem fidei cgnoscē vel ea que scrip
tura consistūt Hinc idem Aug. xj.
de ciui te sic inquit Quid prodest
nosse quod eundum sit si ignoratur
quo eundum sit in quo errabant
phylosophi et [illegible] ibidem ca lo. iij.
dicat ea que [illegible] remota sūt
a sensibus nr̄is [illegible] qm testimo
nio nrō scire non possumus aliorum
testimonia requirimus Hec ipse Hic
Aug. sermon. xxiiij. ad heremitas nar
rat qr Aristotiles phus multū in
sudauit ut nām aiūs inuestigaret
nec eam totalit scīe potuit et sic sa
uit impfte Non ergo poterat nyco
demus sine xpi lumine spūalem rege
nerationē cgnoscē et ideo vt eam p
doctrina xpi intelligat Respondit

Ihesus Amē amē dico vobis tibi Nisi
quis renatus fuit ex aqua et spū
scō nō potest introire in regnū di
q.d. dicat scdm Aug. Tu carnalem
generationē intelligis s ex aqua et spū
oportet qr nascat homo ppt regnum
dei quod natū ē ex carne caro est
.i. constituit in vita carnali et qr
natū est ex spū scdm vitatē spūalis
generationis cōstituitur in vita spūali et
ideo concludit inquiens non mireris
.i. admirari nō debes qr dixi tibi oz
vos nasci denuo quia non loquor de
carnali generatione de qua sentis sed
de spūali Ex quo accipit istud doctū
Prestancior ē spūalis gnacō qr carnalis
istud patz p Augustinum in libro de merit
et remissione pctorum et baptismo p
uulorum vbi ait Illa facit filios carnis
hec spūs illa filios mortis hec filios
resurrectionis illa filios sclī hec filios dei illa
filios ire hec misericordie ac ph hec illa
pctō originali obligatos ista omnis
pcti vinculo libatos Hec ille p quod pz
illos multū ee rephensibiles qui
patres spūali cognatione coniunctos
cōtempnunt ipis detrahūt et eos paruī
pendunt Sequitur Spūs vbi vult spi
rat quia spūs ppria ptate vbi vult
opatur Inspirat em scdm Augustinum
homines non ex naturali neccitate sed ex
mera libalitate Et vocem eius au
dis scz tu Nycomede i scriptis ppha
rū que leguntur in synagogis Judeorum
et vestris Vnde veniat aut quo va
dat quia pncipiū et finis huius in
spiracōnis homini occultatur Sic est
omnis qui natus est ex spū quodno
dum es tu scdm glōm interlinearem
¶ Ex quo pt accipi tale documētū
Quamuis homo nesciat pncipiū inspi
rationis spūs scī vel fine pt tamen
scīe sciencia cōiecturationis quando ve
pat p Augustinum sup Johēm sermone
lxxiiij vbi ait Spūs scūs potest ee
sine nobis dat quippe vt sit et i nob
s videi et sciri quemadmodū videndus
sciendus sit nō pt a nobis si nō e

i nobis. Scripture assuetus contrario potest fieri sancte
si est in nobis. Hec ille. Qualiter autem cognosci
potest quando est in nobis. Idem Aug9 sup p^a
canonica Johis ondit inquiens. Unde
cognoscit quisque se accepisse spm scm
certe interroget suum cor an diligat
fratrem manet spus dei in illo videat si
est in eo dilectio pacis et vnitatis ec-
clesie toto orbe diffuse non attendat
solum diligere fratrem quem videt ante
se s3 etiam quem non videt. Et paucis
interpositis subdit. Si vis nosse quod
accepisti spm scm interroga cor tuum
si est ibi dilectio fratris securus esto quia
non potest esse dilectio sine spu dei. Hec ille.
Et si quis dicat si tu accepisti spm
scm quare non loqueris linguis va-
riis sic apli. Rndet iuxta Aug^m contra
petilianum libro scdo vnsione xxxii.
loquor sane omnibus linguis qui i
corpore xpi hoc est ecclesia sum que loquitur
omnibus linguis quia congregatilaz lo-
quentes apli linguis variis designabat.
Idem tangit libro 3° cont. Crestoniu
gramaticum. Ex quo p3 quod heretici moderni
qui non habent vnitatem nec pacem
cum ecclesia per totum orbem diffusa non
habent spm scm nec locutus linguis dei
s3 lingue eorum facte sunt plage hominum et
sic quia spm scm non habent non intel-
ligunt veritatem. Unde Aug9 in libro
cont. faustum probam9 spm scm in-
ducere in omnem veritatem quod non intra-
tur in veritatem nisi per caritatem. Caritas
autem diffusa est in cordibus nris
per spm scm qui datus est nobis. Hec
ille. Quia quod non habent heretici sed
seuitiam in crudelitatem quo possunt com-
prehendere nisi opera tenebrarum et heresi
abiciant veritatem. Respondit Nychodem9
quomodo possunt hec fieri assuetus legi moy-
saice que promittebat temporalia non
potest intellectum leuare ad spiritualia. ¶ Ex
quo trahitur documentum assueti viciis etiam
si sint horrida aut magna difficulter
resurgunt. Nam sm Aug9 sup ps°
xxx. vince consuetudinem dura est pug-
na. Et vt idem ait in encheridion pec-
cata quamuis magna et horreda cum i

consuetudinem venerint aut parua aut
nulla esse creduntur vsque adeo vt non solum
non occultanda s3 predicanda videantur.
Hec ille. Et Beda libro 3° de templo sa-
lomonis narrat de allexandro quod
quod paruulus leanidis sui pedagogi
imbutus erat viciis ipsis carere non
potuit nec iuuenis adolescens enim uix
vitium suum cum senuerit non relinquet
eam. Rndit ihus. Tu es magister in isrl
et hec ignoras quasi dicat quod doctor
es in lege debuisti talia cognoscere quia
dixi veritatem certe debuisti acquiescere quia
ablutiones siue purificationes lega-
les suasti debuisti pertiorem ablu-
cionem diuinam ablucionem intelligere non
putemus tamen sm augustinum dominum
hunc magistro iudeorum insultare voluis-
se volebat enim illum docere de spiritu.
Nemo autem de spiritu nascitur nisi humi-
lis fuerit quia ipsa humilitas facit
nos nasci de spu. Ille autem magisterio
inflatus erat et alicuius momenti
sibi videbatur quia doctor erat iudeo-
rum deponit ergo deus eius superbiam
vt possit nasci de spu. Subdit. Amen
amen dico tibi quia quod scimus
loquimur et quod vidimus testamur.
pluraliter dicit vt haymo scripsit quod
ipse vnigenitus dei erat qui loquebatur
ondens quod pater est in filio filius
in patre et spus sanctus ab vtroque indi-
uisibilis procedit. Ubi assumitur istud
documentum. Quod testimonium tuum est va-
lidum si est de certa scientia aut visu sine ali-
quo sensu corporali de testibus. Lu-
cam. Ex quo sequitur quod illorum testio-
nium vacillat qui iurant de illo quod
non viderunt audierunt vel aliquo
sensu corporali perceperunt et si fuiss-
ent in re sicut iurauerunt nam cum
sint de veritate dubii et ob hoc sube-
unt anceps periculum sunt quasi periuri
reputandi in dubio enim tucior est via
eligenda sm id augustini. Tene certum
et dimitte metum. Subdit. Si terrena et
non creditis non dixit sm Crisostom9
non intelligitis s3 non creditis. Nam
cum aliquis aliqua per intellectum susci-

pe nollet amentie vel stultitie impu-
tat tu aut hoc non suscipiet aliqs
quod solu fide oporteat suscipe no
amentie s3 infidelitatis e accusacio.
Quo inquit Si dixi celestia credetis
amori em pvenit ad maius Unde a
postolus p̄ Cor. iij. Tanquam paruulis
in xpo lac vobis dedi potum no escam
Si ergo lac non sustinuit quid escam
suscipe pnt celestia aut hic vocat
xpus emanacoi psonar induus
que est valde ardua et difficilis in
telligi pt Unde Aug. ad hemitas s
mone xviij. sic ait quintum de vnitate
trinitatis magna adhibenda est
cautela q2 nc piculosius alibi erra
nc laboriosius quit nc fructuosius
inveni Hinc hylarius de trinitate
libro viij habet no tum venia q̄m
primu quod credas ignorare q2 maxi
mu stipendiu fidei est spare que
nescias et vt ait Richardus vere
salutis sciam Aly hnt maiorem
aly minorem Et subdit Cotingit
sepe saluari eos qui hnt minorez
et perire eos qui habent maiorez
Magnitudo nāq3 scie est fomes
supbie et eo ipso est causa ruine
Unde felices sunt quib3 sciencia
fit scala ascensionis non ruina
delectacionis felices quib3 sciencia
illa que inflat no e ad inflacoi
s3 ad inflamacoi Et nemo asce-
dit in celu nisi qui descendit de
celo filius homis qui e i celo nullus
em hom vnqm vt ait Innocencius
i sermone de annunciacione qui incip
Nemo ascendit quantulib3 sit scus et
ab vtero sanctificatus ascendit in celum
.i. sublimitate diuinitatis vt ess3 deus
nisi ille qui de celo descendit .i. de
celsitudine deitatis vt ess3 homo
filius homis qui e in celo manes
deus no em descedit de celo vt no
remaneret in ce q2 no sic factus e
homo vt desiceret ee deus s3 simul
i vnu diues et paup deus et ho
deus de deo an secula genitus
homo de homine in seculo natus

Hec ille Et sic moyses exaltauit s
pentem s3 eneu in deserto cont morsus
serpentinos de quo Num. xxi. Ita ex al
tari oportet filiu homis .i. crucifigi
vt omnis qui credit i pamorez e secu
vnu no peat s3 habeat vitam etnam
Ille siquidem serpens habuit similitu
dine venenati inquantu dicebat serpens
q2 erat eneus Sic xpus hnit simili-
tudine pcti i carne passibili fuit tn
omo sine pcto et ideo si aspectus s
pentis enei qui xpi passionem figura
bat saluauit lesus a serpentib3 a mor
te corpali multo magis fides xpi cru
cifixi saluat a morte spuali et re
stituit vite etne ¶ Ex fine huius lco
nis accipit vltimu documetu Passio
dnica e vltimu nrm refugiu et co
tra mortez etnaz remediu singulare
Istud ondit Bernhardus sup cantica
sic inquiens quid tam efficax ad
curand consciē vulnera nc non ad p
gandam aciē mentis qm xpi vulne
rum sedula meditacio Hec ille Bnhar
iugis meditari est phylosophari
cu xpo Unde idem Bnhardus ibidem
sup Cant. smone xliij Hec inquid
mea sublimior phia scire Ihm et
hunc crucifixu Hec ipse Ve igit cor
di duro quod non emollit i mensa
xpi pietas a malis no retrahit ad
mirandā benignitas ad amandum
non accedit i estimabilis caritas
siquidē q2 homo pter homines e factus
et dulciter conuersatus e amandus
quia varia multa et magna largi
tus est reuerendus quia i digna et
aspera pro hominib3 passus dura v
ba duriora vbera durissima suppli
cia est ex corde toto et anima tota
diligendus nos em morti debitores
fuimus ipse soluit nos peccauimus ipse
se p pctis nris vulnerari et crucifigi
pmisit magna quippe fuit miseri
cordia vt dns mudi acciperet formam
serui panis esuriret fons sitiret
lux obscuraret virtus infirmaret
vita moreret redemptor venderet
vt homo venditus redimeret. Stupe

da vero mia nobis ondit du contem
plam qualit applata pedis usq3 v
ticem afflictus et iam i vibus pml
titudie dolor marice corporis ve
lud testa arefcus quai oblitus om
cruciatuu et amaritudinu ait pr ipse
eis quid faciunt. P res mirabilis hinc
multe pmebant miserie corpis hinc
manabant multe mie hinc erant do
lores hinc misacoes hinc oleu exul
tacionis hinc gutte sagwinis decurre
tes in tra. Dice igitur potuit tunc xps
vide q prote om beneficio ingto sum
passus prote lig in inico mortuus
prote penis afflus prote clauis et
lancea cofossus an no satis est q su
ppt te wlneratus. Nuq nescis q p
iniquitate tua sum afflictus cur ergo
es tam stolidus aut durus q addis
afflicconi afflicto magis em me g
uant wlnera peti tui qm wlnera cor
pis mei. Eiuq ppt tanto plus a nob
est amandus quto magis tantus
indignia et dira pnobis sustinuit
qtus ipnus passio no veniat nob
in supplicau s3 regnu etnu. Ad qd
nos pducat qui exaltari p nobis
in cruce voluit xpus p secla bndc
tus Amen.

Homo quidam erat dives. Luc
xvi. Gm Augus in libro l.
omeliar ome xxxi. Si
sol bonis daret aur et argentu vte
putaret aliquod magnu rursus si
solis deesset videt pena magna pau
ptatis. Cu autem solis bonis deess vi
det suma btitudo paupertas inuc aut
si sancte vis aur bn posse habei hnt
et boni si scie vis eos no pauci bo
nos esse habent et mali. Et si scie vis
qm non sit misera paupertas sunt qui
dam paupes bti si scie vis qm no
sit btitudo paupertas sut quida pau
pes misel Hie. Et ab hoc iste dives
q sepultus sit in inferno non venit
ex eo q dives erat. Nam no pecunia
in divite s3 avaricia supbia et tolle
cia voluptas et abusus cōdempnat

Abraham em ut ait Augus sup ps nio
vi. Multu auri argenti pecurie et fa
milie dives erat et tamen symul laza
pauper sublatus e et i symu divites
paup an pocius ambo cupiditate pau
pes. Rec ie. Et david rex dives erat
qui tamen se mediciu in cospcu dei re
putabat. Ego inquit medicus sum
et paup. Job cu sedet quasi rex cir
stante multitudine erat tamē mēr
ciu cōsolator. Non ergo male sunt
divicie quas condidit s3 homo ma
lus e relinques creatorem et conūt
sus ad creaturam qualis hic erat ho
ab humo ad hēns humo p amore
terrenor qui quidam non expsso nōe
esse dicit eo q sciptus no erat i libo
vite dives ppli applacone btm em
inquit ppha dixerunt ppli cui hec sut
s3 paup re ivitate. Un Johes i apok
cuidam de diuicijs gloiati sic ait di
cis q dives sum et nullius egeo
et nescis q miser es et miserabilis
paup cecus et surdus. Ex quo
accipit pm documentu passim
divites rephende et passim pau
ptate cmendare est erroneu. Istud
documentu e s'ma Augus sup ps. li.
pma ps pat3 quia sut nonnulli di
uites qui diuicijs vtunt laudabilr
ad honorem di et suu et proximor
profcm s3 hij pauci sut. Nam scdm
Augus i quodam smone difficile
e ut non sit supbus qui dives est
et subdit. Tolle supbiam et divicie
non nocebunt. Sa ps pat3. Nam no
mlti egent diuicijs s3 inviti ut ait
hu go libro pmo de claustro
ai. xxiij. de vtij3 leo ppa i smo
ne. Insidie sut in diuiciar am
plitudine insidie in paupertat an
gustijs ille eleuant ad supbiam h
incitant ad querelam temptat infirmi
tas et illa materia e negligencie hec
causa tristicie laqueus in timore. Hec
ipe. Unde hic dives elevatus ad su
pbiam induebat purpura et bysso
et epulabat cottidie splendide ecce

no reprehendit q comedit q alime
tum est necessariu sine quo no con
tingit viue v. methaphisice s ex
eo q epulabat cottidie splendide
Ex quo assuit istud documetu No
cibis uti s cu iordinata delectatione vl
veant aut ardent uti vel provt no
licet aut expedit e pctm Unde Aug
sup eplam Johis delicie qlibet si
absq desiderio pcipiut no officiut
et viles cibi appetent accepti impe
diut pfcm abstinetie dauid em aq
concupitam effudit et helyas carne
comedit xli. di. delicie de dauid he
y. R. xxiij. Et pmo palip. ij. de he
lya vo het. iiij. R. xvij. Item idem
doctor in libro. q. evan sic inquit
magis intest no quid vel qm alime
tor pro cognicia hom atq psone
sue et pro sue valitudinis neccte qs
accipiat s quanta facilitate et semita
te aim careat Et idem i libro de doc
trina xpiana Quisquis reb pte
untib restrictius qm se mores ha
bent eor cu quib viuit aut intem
pans aut supsticiosus est. xli. di. Qs
quis Ex quibus pz q stat vt sapiens
pciosissimo cibo vta sine aliquo vi
cio cupiditat vel voracitat. Insi
piens aut fetidissima gule flama
i vilissimu cibu inardescat no pp
tea vt ait Aug in libro de doctrina
xpiana cotinenciores sut nobis bes
tie quia vilioirb vescut escis no
in omnib huiusmoi rebus no ex ea
rum rer natura quib vtim s ex
causa vtendi et modo appetendi
vel probandi vel improbandu
est quod facim9 het vba [illegible] in
dicto ca Quisquis xli. [illegible] dis.
Ex hoc aut vbi dicitur [illegible] In
duebat bysso spaliter [illegible] acci
pit istud documetu Quamuis in
vestitu vel amictu incede s sc
no sit pctm si quis tame vtitur
eis ad vanitate ad lasciuia seu lux
um ad mundi vana gloia vel pro
vt ei non expedit aut suo statu
non congruit est pctm Ex pluib
em est vestitus culpablis vel amic

tus pmo si nimis e pciosus n dig
tati aut excellencie ccueniens Unde
dicit gloia Gregor sup isto vbo In
duebat pura et bysso Si cultus p
ciosar vestiu non eet pctm pmo dei
non tam vigilat exprimet q diues
pua et bysso indutus apud inferos
torquet Et ido dicit Gregor. Nemo
pciosa vestimeta nisi ad inane gloia
quit vt videlz honorablior ceteris videa
nemo wlt ibi pciosis vestibus indui
vbi aneinne pt videl S culpabilis
reddit amictus ex mollicie in qua qt
quis delectai Unde m. xj. dica Qui mol
libus vestitiu in domibus regu sut
Et supi m vbi d habebat vestita
Johis de pilis camelor dt Glosa S
uus dei no debet habe vestimetu
ad decorem vel delectacom s tm ad
tegend nuditate dicit tame btus
Thomas scda scde q centesima sexa
gesima nona i responsione pncipali
Q contingit inordinato i vestibus t
pliat vno mo qndo quis ex supfluo
cultu vestiu gloiam queit S modo
qndo p supfluu cultu queit delicias
sm q vestis ordinat ad corpis fome
tu Tercio mo sm nimia solliatudine
quam apponit ad extiorem vestium
cultu ecia si non sit aliqua iordina
ex pte finis Et idem i rnsione ibid
ad pm argumetu dicit Q illi qui
i dignitatib constituut vel ecia minstri
altar pciosioribus vestibus qm ceti
induut non pp sui gliaz s ad signifi
dum gliam sui minsteri vel cultus di
uini et ideo in eis non e viciosum.
Indicat Aug tcio libro de doctrina xa
na qui ait Quisquis sic vtit extio
ribus rebus vt metas cosuetu
bonor excedat aut aliquid signifi
cat aut flagiciosus est du scilz pp
delicias vel ostentacom talibus vtat
Hec i Sequit Et erat quidam me
dicus nomine lazarus qui iacebat
ad ianua diuit vt no possit igra
cia pcende vlcibus plenus vt non
possit a copaciendo excusai cupiens
saturari de micis que cadebat de me
sa diuit vt no poss ignauie aliqd

allegare et nemo illi dabat qr qlis
dns eles sui scdm eni regem domes-
tici eius Et qualis rector Ciuitat
cles et inhitant in ea aut Ecclesiastici
Ex quo accipit istud docu^tum Justo-
rum nomia scribut in celo reprobor
vero scribut in pulue vel in terra h
em ex nomine pauper et non diues
designat Et vera iustu est vt qui
gliam mudi no appetut regni gliaz
consequant Illi vo qui plus mundi
gloiaz querut vel appetut cu mu-
do qui transibit et concupia eius de
leant Et ob hoc homes stulti sut
qui domos luteas magnis labolb
et studijs edificant de domo vo cel^ti
nllam curam hnt Contra quos inuehi
ysaias ppha dicens Ve qui coniungit
domu domui Et hinc e qr possessioes
seu alia sumptuosa edificia in quibus
homines inordinate delectantur ac-
cusabut edificatores Juxta illud Aba-
cuk ij lapis qui de pariete e clamabit
lapis qui int iuncturas ruidit qua
vnus allegabit vna edificacionem
seu inordinatam i mudi glaz delec-
tacionem alius ruidit dignum ee ppt
hac dampnatoz factu est aut ut mo-
reretur mendicus et portaretur
ab anglis in sinu Abrahe Mortuus
est autem et diues et est sepultus
in inferno Ex quo accipitur istud
documentu Sepultura malorum est
infernus qui non vna morte sed tplici
moriutur Moriuntur em morte corpe
per quam anima separatur a deo Vnd
Aplus pma ad Thymotheu iij
inquit Vidua in delicijs viues mor-
tua est hoc e anima a xpo suo sposo
p mortem anime culpam moriutur
morte natue de qua in ps^o Quis
est homo qui viuet et no videbit
mortem moriutur morte eterna
qua separatur anima a glia eterna
et sepellitur in gehenna De hac Apo-
calips xx dr missi sunt i stagnu
ignis Sepultura igi^r malorum e infus

et merito malus em locum in celo ha-
bere non pt eo qr celum no reci-
pit nisi scos et dei amicos Nec
in mundo locu hre pt eo qr natura
est ipm tamquam labentem amitte-
nec in purgatorio eo qr mali no
decedunt in gra sed in ira relinqunt
ergo qr sepelliri debeant in infno
vt sic inmudis spiritibus fornicatores
et adulteri ac ceteri inmudi socie-
te indissolubili coniugant Mali malis
iniusti iniustis deformes deformi-
bus dampnati dampnatis vbi
erit penarum acerbitas in penis
diuersitas miseriarum diuturnitas
pacientis vniuersalitas omnis con-
solacionis defectus pene siue penitu-
dinis infructuositas O quam acerbum
erit pati anime hic em dum corpo
patitur anima compatitur sed ibi
tota anima decoquitur quia erit
acerbum a demonibus crudelissimis
pati et ipsorum horribiles vultus
ppetuo intueri acerbum erit acer-
bum experte vehementissimi ignis
qui animam omni quaque incendit
acerbum experte ire dei na i infno
nulla est redempcio Ac ideo talis
detestanda est inferni sepultura
et penitus fugienda Eleuans
aut oculos suos quos secundum
Greg culpa clauserat pena
aperuit cum esset in tormentis
qui prius fruebatur delicijs Sed
iuxta illud Apocalips xviij Quan-
tum glorificauit se in delicijs tm
recepit tormentu et luctu Abra-
ham a longe et lazarum in sinu
eius hoc est in loco sctorum patr
in quo erant ante mortem xpi
Et ipse clamans dixit pr Abraham
miserere mei postulat mam
qui noluit lazaro vlceribus pleno
misereri Sed reuera iudicium
illi sine mia fiet qui noluit alijs
misereri Ex quo accipitur
istud documentu Justum est ut

qui se i opib9 pietatis et iñe ĩ vita nõ
exercuit exerceat in tormetis Unde
dñs suũ cui debitũ magnũ dimisẽat
qr conservo suo minimũ nõ dimisit re
pbavit et tortoribus puniendũ tradidt
qui quia oblitus erat miẽ accepte
que sibi materiam miserendi ceteris
ministrabat audivit a dño None m̃qt
oportuit te misereri conservo tuo sicut
et ego tui misertus sum hoc em̃ solũ
ad dampnandũ quempiam sufficit qr ex
treme miseris dũ potuit noluit mise
ri. Unde leo papa ĩ smone de apparicõe
dñi. Quis q̃s fidelis sit castus et so
brius et aliys maioribus adornatus
insignib9 si misericors nõ est miaz non
meret. Et id9 ibid9 In illo magno su
mo qr iudicio tanti estimabit' vel
largitatis benignitas vel tena
citatis impietas ut pro plenitudine
om̃ virtutũ et psumma om̃ delicto
rũ et pruni malũ illi in ignem mit
tent' et misericordia p vnu bonũ isti intro
ducent' ĩ regnũ hec ille. Et petr9
tarenẽs sup iiii° mt° xxv. Esurivi et
dedistis mi manducare etc d' Cui
misericors est miaz consequit. hec
ipe At contra qui est immisericors nõ
misericordiam sz pena invenit. Cla
mat autẽ hic dives ad abraham
ut mittat lazarũ ut intingat extre
mũ digiti in aqua ut refrigeret
linguam sua grãm petit quã gra
nõ quesivit noluit em̃ dũ potuit
querẽ grãm iustificantez et wlt eo
sequi mediantem sz in inferno reda
nulla est allevacio nulla redemp°
ad qd abraham fili recordare qr
recepisti bona in vita tua et laza
rus similit' mala. Ubi sm̃ Criso'
Aspice patriarche bonitate vocat
illũ filiũ qr mansuetudinẽ pt ex
primẽ nullum tamẽ pbet ei auxiliũ
qui se remedio pivaverat nũc aut
inquit Abraham hic sz lazarus con
solat' etna consolacõne pro modica
tribulacõne tu vero cruciaris recei
pisti siquidem bona transitoria in
vita tua et nõ cruasti etna accepisti
dei dona sz quia non ad voluntatez
dei sz tua usum eorũ habuisti pro
momentaneo qd' delectat et in eternum cruciat
quod cruciat in bonis tibi datis te
gloriosum fecisti nec ea in finem q°
deus est ordinasti ideo iusto dei iu
dicio recordare illorũ ĩ quib9 delectacõm
quesivisti torqueris ubi doles non
quidẽ ppt' dei offensam sz ppt' dampnũ
tuũ ppetuũ et pena et in hys oib9
int' nos et vos chaos maximũ fir
matũ est .i. distancia magna scdm
differenciã meritorũ. Chaos quippe di
cit' ex una pte inflexibilis dei iu
sticia ex altera pte inmutabilis meri
torũ exigencia. Unde Ambros9 int' paupez
et divitez chaos qr post mortẽ neq'
unt mutari merita. Et hec inquit Abra
ham firmatũ est ut hij qui volũt trã
sire ad vos nõ pnt neqz huc transmea
re quoniaz et electi naturali benignitate
vellent liberacõm hꝫ tamẽ non pnt
qr dena et nõ simpliciter id volunt
eo quod non aliud velle iã pnt ñ
quod deus wlt ac ideo cũ dei iusticia
reprobos punit nõ ẽ pbabile ut dei iustic'
que mala punit se opponat. Unde
Greg'. Iustorũ aĩe et si ĩ naturẽ sue
bonitate miam hñt iam tũc auctoris
iusticie coniũcte tanta rectitudine
constringunt' ut nulla ad reprobos compas
sione moveant'. Ex hec aut qd
dives transivit de deficia p'nti ĩ
eternam miseriam et lazarus paup
in eternaz requiem accipit' istud docu
mentũ. Omips de9 iter asperũ facit
suis electis et eos ut plurimũ varys
temptacõnib9 atterit et affligit
ne delectati corporalib9 delectamentis
obliviscant' eorũ que sunt in celis. Pro
isto induxit Ysidor9 qui ait durius
terret suos electos de9 in hac vita ac
ut dum fortiorib9 flagellis stimulis
qr feriunt' nulla oblectamenta vite
presentis deliberent sz celestem patriam ubi
requies est indesienter desiderent. hec
ille. Concordat Aug9 qui ait Cum

molestie in hac vite fragili^te crebes
cunt etiam terquie desiderare compellunt
Per quod patet quod si homo semper esset in prosperis
defacili posset obliviscti sui creatoris
et ipso oblito proponunt delectationes
transitorias eternis et summis patet etiam
quod animus iusti in tribulatione deicii
non debet tribulatio enim aufert rubigi
nem peccatorum et prestat incrementa vir
tutum et ubertatem confert gratiam tollit pec
catum minuit purgatorium extinguit
carnalitatem spiritum ipsa spem sursum
scandere facit aufert cordis rigiditatem
ipsa est potio salvativa herba odorifera
ipsa tribuit sapientiam adducit circumspec
tionem et hominem in expertum excitudinem
facit ipsa est donum dei clam virga amorosa
plaga patria que voluntarios invitat
et rebelles ad se trahere consuevit Hoc at
tendens Richardus dicebat semiat
tribulatio non putes te delictum memi
nerit scriptum cum ipso sum in tribulatione
Verum quod dives quod petiunt non obtinuit
eo quod ut ait sapiens stultum est petere
quod possit iure negare improbe enim
petiunt et ideo non recepit Provi
de tamen non tantum fratribus quod sibi ne maior
plena sui exsortietate dampnata fratre
accresat voluit inquiens Rogo
te pater ut mittas eum in domum patris
mei ut testetur illis ne ipsi veniat
in hunc locum tormentorum Unde Ambrosius
Iste dives magister incepit esse cum nec
discendi tempus sed nec docendi dicit ne
veniat ne videlicet per additamentum
ipsorum amplius torqueretur Et dicit
hic glosa fuit diviti et pena et cog
nitio pauperis quem despexerat et memo
ria quos reliquit ut de visa gloria
despecti et de pena inutiliter amatorum
amplius torqueatur Ubi elicitur argu
mentum Quod qui incipit tarde discere ma
le discit sic iste dives in tormentis
positus primo incepit gloriose vani
tatem mundi et iam predicat acerba ece
gehenne tormenta qui in vita sua
predicationem tormentorum despexerat et pe
nas inferni quasi ludum estimavit Et ait
ad Abraham habent Moysen et prophetas
audiant illos ubi item tangitur argumentum
Quod deus non consuevit facere miracula
ubi habet homo quid sit agendum vel
non agendum ex scriptura At ille dixit
non pater Abraham sed si quis ex mor
tuis ierit ad eos penitentiam agent Ecce
predicat dein utili prima cruciatus ie
henna ait autem illi Si Moysen et pro
phetas non audiunt neque si quis ex
mortuis resurrexerit credent nam
et Christus resurrexit et nunc Iudei
ipsum resurrexisse et esse verum dei
filium vendiderunt Ex quo assu
mitur istud finale documentum Magis scripture
sacre quam testimonio resurgentium a
mortuis est credendum quod sic ostenditur
Nam testimonium sacre scripture an
gelico testimonio est validius Unde
Apostolus ad Galathas primo Si angelus
de celo aliud vobis ewangelizaverit
anathema sit igitur multo fortius
mortuorum testimonio est validius
Quare et sine omni dubitatione ita
incumbat scripturarum testimonio ut etiam
si per oppositum assertores fierent mira
cula ipsis non credatur Deus enim an
gelorum et hominum eas instituit et spiritus
sanctus eas consecravit quatenus recte
cum eas credendo et eorum gloriam conse
qui post labores tribulationes huius
mundi et pressuras consequi valeat Quod
nobis prestare dignetur Christus per secula
benedictus Amen

42 Homo quidam fecit cenam
magnam et vocavit multos
Luce xiiii Dei filius qui lucem
habitat inaccessibilem ~~deus~~ deus de deo
genitus homo pro nobis factus ex nimia
dilectione quam habet ad genus humanum
hominem se hic nominavit ut fiducia
veniendi ad cenam magnam et illam
quam paravit diligentibus se ut pascerentur
ea in eterni pro statu vie usque in finem
seculi durature Matthei ultimo Ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus usque

ad consumacionem seculi et aliam qua fine
rentur in celo pro statu glorie duracionem
in eternum et in seculum seculi de qua Apocalypsis
xix beati qui ad cenam nupciarum agni
vocati sunt Et hic homo quidam racione
singularitatis persone dicitur Est enim sin
gularis in unione carnibus. Unde apostolus
ad Hebreos primo Cui aliquando dixit angelorum
filius meus es tu ego hodie genui
te Est singularis innocencie iuxta illud
Ecclesiastes vii. Virum unum de mille repperi Est
singularis origine quia conceptus
de spiritu sancto natus de virgine Unde ysaie
liii. Generacionem eius quis enarrabit
Est singularis in efficienda hominum sa
lute nam non est datum aliud nomen
hominibus in quo oporteat salvos fieri credentes
Singularis in redempcione quia
non est inventus neque in celo neque in
terra qui esset dignus aperire librum redemp
cionis nostre et solvere signacula eius
nisi hic agnus innocens qui tollit
peccata mundi Iste itaque homo fecit
cenam magnam que parsatur hic ho
mo via in qua homo in via et qua
post hanc vitam fruere in patria
que magna respectu duracionis dicitur
magna respectu varie refeccionis
magna respectu amabilis ornate
felicitatis magna in respectu magnifi
cencie regalis Et vocavit multos
multiplicatur ad illam per angelos per
antiquos patres per apostolos vocavit
per pastores per miracula per flagel
la per mundi prospera et adversa.

Ex quo accipitur secundum documentum
Magna cena est adeo ipsum diligen
tibus preparata in vita enim eterna ce
nare est iocundissima dei patris
faciem videre in qua angeli semper deside
rant ut reficiantur prospicere iuxta
illud Matthei xviii. Angeli in celis semper vident
faciem patris. Ubi secundum Urbanum
more humano facies ponitur pro
visione et agnicione certissima Nos
quoque si illuc pervenerimus iuxta Gemma
Augustini decimi dei sicut angeli

ut vident sic et nos sciemus visuri
faciem ad faciem Cenare vero in vita p
senti in mensa filii dei est digne cor
pus suum manducare in ipso manere
et ipsum in se manere habere unitatem
ecclesiastice ~~vitatis~~ societatis pacis
rem tenere et cum Christo capite et
ceteris mistico corpore unum esse Cenare
autem spiritualiter est in melle dulcedinis
et suavitate spiritus sancti potiri Mag
na enim est multitudo dulcedinis eius
quam abscondit timentibus se ut ait
propheta Si ergo vis ut tibi dulcedo
a spiritu sancto infundatur fuge omnem va
nam huius mundi leticiam nam secundum Au
gustinum in sermone ii. de accedentibus ad gra
ciam Omnis leticia huius mundi gau
dium est cordis in mundi Et super Iohannem
sermone xiiii. Qui vult gaudere
de se tristis erit qui autem vult gau
dere de deo semper gaudebit quia deus
sempiternus est Vis habere gaudium sem
piternum adhere ei qui sempiternus est
Hic Talis autem cena merito magna
dicitur quia a magno datur et magis
universaliter predicatur si enim quis que
rat delectum in vita non est oblec
tamentum super cordis gaudium Si vero
capit ad delectacionem eciam pertin
gere tanta inquit Augustinus libro tercio
de libero arbitrio est iocunditas lucis
eterne ut eciam si non in ea liceret am
plius manere quam unius diei mora
propter hoc solum innumerabiles anni huius
vite plenum deliciis et circumfluencia
bonorum temporalium recte merito quoque contemp
nerentur. Hec ille. Unde notandum quod licet
ad hanc cenam magnam vocavit multos
et misit servum hora cene dicere in
vitatis ut venirent quia parata sunt
omnia ansit nunquam servum suum or
dine scilicet predicatorum secundum glosam licet
enim sunt plures servi Christi missi personarum
statuum et habituum diversitate unum
tamen debent esse fidei et caritatis
unitate quod est contra predicatores
nonnullos qui super seminantes in

dei ecclia zyzania membra militatis
ecclie lacunt ab vnione mistici corpor
diuidunt et confidut Misit itaqz suu
suu hora cene hoc est i fine sedi nos
eni sumus vt ait Aplus i quos fines
seclor devenerut dice vt nullus ex
cusacom ptenderet quia parata sunt
omnia quia sm Greg xpo immolato
pz initus regni non ergo cena co
tempni debuit pro eo quia vonitis pa
tebat omnib auctoritas quia misit
suu non prorogare cursitus quia
tpis ad cludim inducebat oportuni
tas non inuenitur nos sentitur no cui
us impedimenti turem excusacio de
buit ptendi quia misit suu non tace
sz dice quid aliud nisi quod parata
sunt omnia. Vbi sm Aug li xij de ci
uitate dei tota virtus erit videre qd
amas summa felicitas amare quod
videas ibi bta vita in suo fonte bibit
vbi veritas cognitio clarissime appeit
h ie quis autem possit delicias illi
cene diuine exprimere quis intellectus vi
sionis btifice magnitudinez declarare
quis cogitare sufficiat quanta sint gau
dia chori angelor interesse cum btissi
mis spiritib glorie conditori assistere pri
tem dei vultum cerne incircumscriptam luez
diuinitatis videre nullo metu afficia icor
rupcionis munere letari Hec itaqz que
et qualia deus preparauit diligentib
se et adiiciatz cenam etnam intrantibus
fide no capit spe no attingit cari
tate non comphendit desideria enim et vo
ta transgreditur acquiri pt estimari no
pt Summa est Aug i Enchiridyon
Et xxij de ciuitate dei C Ex hoc lo
co accipit sm documenti Non dei sz
sue voluntati pulse homines qui venire
ad cenam etnam tempestiue renueit
aut tardauerint si clausa ianua ta
dem admissi non fuerint debent im
putare pz Nam licz deus hominibus
no egeat ipsos tamen vocat ad
cenam vt sue btitudinis pticipes fi
ant Et quia adeo tam imperanti ne
cesse est obedire vocati ex naturali

bonitate et benignitate largiflua
i fine sedi dudies est no venit qi
stulti delinnti tremis abeundo retti
sunt pena docente intelliget Non igr
in luce defiat sz in oculo qui se no
applicat ad videndum no medico impu
tat si quis medici contepnat sz egro
to non defiat in date sz in eo qui no
querit accipe non deest dei gra
que omnib psto e excitans ad que
rendu deu sz deest qui plus in terre
nis qm celestib delectat Hinc Aug
libro ij de vbis dni simone sexto
Dns nr ihus xpus mr nos petitor
cui patr dator no tm hortaret vt
peteremus nisi dare vellet Et subdit
Erubescat humana pigricia plus
wlt dare qm nos accipe plus wlt
ille misereri qm nos a miseria libari
ri h ie Et idem in libro eodem simoe
quinto Erat pr familias et magnus
diues diuiciaz spualium et eternaz
hortatur et dicat Pete quere pulsa
Et Cris sup illud Mt Petite et
accipietis petentes negligencia re
phendit vbi dedantem unia non du
bitat h ipe quo qz defiaet i deo
qui etiam vt ait Cassiodorus sup
illud ps Misericors et miserator
dns misericors est cum tirat qz null
bnficiis prouocatur vt psteret miserator
est cum res cadentes sua pietate re
construit h ie defiaet igitur i home
prauo duro corde de die in diem ire
ad deu procrastinate qui puipen
dit cenam magnam nec pensat infi
nita dei miaz que enim maior mia qz
creatore fuire donatore vendi redep
torem occidi suscitatorem Ideo vt ho
redemptus veniret ad cena etnam
Vexpe vbi ingratitudo ibi bnficior
et meritor exterminacio sm petrum
Janen Ceperunt omnes sic se excusa
re sz nimie volentes se excusare
accusat nam omnis excusacio vite
accusacio e Et dicat omnes id e ma
ior pars quia pauci saluant vel
dapnator fere enim omnes homines plus

tremis qm̄ Spualib; vel celestib;
intendit Ex quo tħit istud tñu
documetū licet benignitas gditoris
ad cenā etiam omes homies sine
differencia et accepcōne psonar̄ invi
tauit pauca tam̄ venit eo ꝙ qtut
excusacōes varias ī pctis quidam
eni̅ petunt a deo cōtinenciam ꝫ tenent
cito exaudiri et a morte ꝯcupiscē
cie sanari qm̄ prius velint explei
qm̄ extingui alij defectū etatis vt
senes allegant alij impotēciā pre
tendūt cū tn̄ vere deū amati nil ē
impossibile alij sollicitudine nimia
rer̄ tempaliū occupati cottidie ī eas
euadē quasi quérentes magis ei ̄
forcius implicant alij occupai ꝗ
runt nec ī occupacōne proficiunt y
mo quēndo deoccupat et sic in
sepis thabescūt alij vsq; ad senec
tutez ire ad cenā differūt nō at
tendentes ꝙ finis vite ē ad pmiū
nō admittit Et alij fato se ad pec
candū impulsos dicūt et ob hoc ꝗ
ex sydeib; inclinacōm mala agēdi
hn̄t quod non venit sideribꝫ culpa
quasi ascribūt Alij quidquid mali
faciūt in dyabolū retorquēt nec volūt
cū illo suspicari se ptem habere cuiꝰ
suggestionib; se consensisse et ipius
voluntatez fecisse dubitare non pūt
quidam blasphemando dicūt deo
placē pcti nam si ei displicēt nllo
mō omnipotentissima ptate id pmitte
ret Sz cōtra vt ait Augꝰ in libro de co
tinencia tam ē omnipotens bonitas dī
vt eciā de malis possit facē bona
siue ignoscendo siue sanando siue
ad vtilitates bonor̄ coaptando atq;
vtendo siue eciā iustissime iudicando
Et post pauca clamant ad eū qui
male fecerūt dimitte nobis debi
ta nra exaudit ignoscit nocuerūt
sua mala peccantib; subvenit eor̄
ꝙ medet̄ languorib; seuiūt suor̄ hos
tes dei eor̄ seuicia facit martires
postremo eciā cū dampnat eos
quos dapnacōne iudicat dignos
sua licet illi mala paciant̄ facit tamē
ipe qd bonū est non pt eni̅ non bonū
esse quod iustū est Et vtiq; sic iniustū
ē pctm̄ ita iustū ē pctī suppliciū hec
ipe Diuisi ꝗ modi sūt excusandi.
Unus dicit cras ibi aliud dicit hodie
sū impeditus cras veniam Terciꝰ
dicit letabor cū mūdo post ibi Quartꝰ
dicit assuefactus deliciis postq̄m diu ī
cōsuetudīez venire nō possum Quin
tus dicit vetitꝰ curatus prohibito ī
fine vō et lecto egritudinis ibi inuita
tus spem eni̅ habeo quia deus est
misericors nimis ꝫ non dicit qd
eciam iustus ꝯtiq; oportet vt iuste
misereat̄ iuste Sextus dicit video
retrahi ī mūdo a cena ꝙ plurimos
quor̄ societate difficile michi est
relinquere Sz non pensat id quod
non minus ymo plus ardebūt
qui cū multis ardebūt Septimus
dicit nōne ī hac vita cū delicie diui
cie et honores ac mūdi gloia assistūt
satis videt̄ sibi potiri paradysus Sz
cena ī paradyso dei nō recipit̄ fasti
diū corporales autem delicie cū nō
habent̄ desiderant̄ habite vero
fastidiūt si igit̄ gustaret de spi
ritualibus deliciis que nō habite
sūt in fastidio habite vō sūt in de
siderio si quam suauis est dns̄ pci
peret aliquid de odore ad spūales
delicias anhelaret nūc vō quia
gustum habet infectū nullam illꝰ
ꝫ ī tremis sentit dulcedinem non
nulli modos incessus et viuēdi
saluti et scripture scē ꝯtrios eo ꝙ obser
uant̄ a multis ne dum dimittunt
ꝫ eciā eos racōnib; quibus valēt
defendūt vnq; viciosus aliquis ī
venit̄ qui modū viuendi nō habe
at coloratū nam vt ait prosper lio
tercio de vita ꝯtemplatiua superbus
wlt credi ꝯstantem prodigus libā
lem auarus diligentē temarius
fortem inhumanū parcum gulosus
humanū ignauus quietū timidus
cautum h ille Et si cui dicat̄ cur

suptuose sic incedis dicit ergo e hor
si dicit tur amatoria queris videt
vt no sum femineus qui tamen e effe
minatus si dicitur cur sine omni reue
rentia et timore incedis stolidus qui
videt adolescentia hoc facit si cui di
tur adulterinos colores queris vn
det modus tantus iste et si dicitur ei dominum
non times vel saltem homines non
vereris respondet meum mea sunt
et meum mea remanebunt sed fallitur
nam resoluta anima a corpore corpus
dabitur vermibus vel auibus anima deo
inbus sba prapma vim oppssionem
vel calumpniam acquisita infelicibus
successoribus homines dicit villam emi
et necesse habeo exire et videre illam ro
go te habe me excusatum licet enim
superbo et diuitiis occupato per diuinam
inspiracionem dicitur vt veniat et pareret se
ad cenam diuinam ipse tamen intra se meditan
do dicet villam emi hoc est occupacioni
bus et sollicitudinibus temporalium me in
mersi quia ea cum labore vt honore
ceteros amicorum acquisiui et necesse habeo
videre nam id quod in dominatu delec
taret in consuetudine duxi dum vero
consuetudini non resistitur fit necessitas
secundum Augustinum sic quia actiua spiritualium et in
teriorum primo et exteriorum oportet me exire
ad temporalia disponenda quo per ea plus
aliis fulgentior essem rogo te habe
me excusatum superbus enim humilitatem
quam in corde non habet verbis et gestis
ostendit Unde Ecclesiastici xix dicitur est qui
se nequiter humiliat et interiora eius sunt
plena dolo hec forma e excusatio su
perborum et eorum qui querunt per phas et
nephas dominatum In villa enim secundum
Augustinum dominacio denotatur que emitur
magnis periculis et laboribus tribulaci
onibus et vigiliis multi emunt etiam
mutuo infelici commercio quia pro eo
anima que nullam commutacionem recipit
venundatur hanc villam lucifer emit
quia pro dominatu quem appetiuit ignominiose
eternum amisit Et ex hoc accipitur do
cumentum Stulti sunt qui propter ambi
cionem dominatuum a terrena eterna se excu
sant patet sic Nam omnis qui cum labore
magno sursum ascendit antequam enim
ad altitudinem peruenit est secundum Inno
cencium de vilitate condicionis humane
capitulo de ambicione semper pauidus
sed attentus ne quid vel faciat quod
inconiuis hominum displiceat humilitatem
simulat honestatem mentitur affabilitatem
exhibet ostendit sibi sequitur et obsequitur
cunctos honorat vniuersis se inclinat
frequentat curias visitat optimates
assurgit et amplexatur applaudit
et adulatur hec et si forsan cito et
quasi sine magnis laboribus et fa
tigiis leuetur in altum statim cure suc
crescunt sollicitudines cumulantur
extenduntur ieiunia vigilie produ
cuntur ex quibus natura corrumpitur spiritus
frustratur perimitur sompnus amittitur corporis
virtus attenuatur appetitus ciborum
debilitatur et sic in seipso deficiens non
dimidiat dies suos sed plerumque mise
rabilem vitam miserabiliori fine
concludit Sic conclusit absolon qui
tamdiu captabat beniuolenciam
tribuum israel inquiens Quis me
constituet iudicem super terram vt ve
niat ad me omnis qui habet negocium
et iuste iudicem captatorque successiue
fauore cum abisset in ebron misit
exploratores in vniuersas tribus israel
dicens statim vt audieritis clangorem
buccine dicite regnabit absolon in
ebron et facta est coniuracio valida populus
que concurrens augebatur cum absolone
postea tamen arbori adhesit capillis
et interiit Cum ergo in potentatu tot
occurrunt incommoda Nonne stultus e
qui pro eo eterna amittit postquam cum
dicat Sapientis auctoritas Omnis po
tentatus breuis vita Et alter dixit
Iuga boum emi quinque et eo probare illa
rogo te habe me excusatum qui dicat
non intelligo neque inuestigando
aut appetendo puto nisi ea que ex
terioribus sensibus percipio Et recte
quinque boues quia per sensus quinque fit sensacio

ponitur et iugati ponuntur quia sicut boves in iugo iunguntur ita duo instrumenta ad sentiendum cuilibet sensui deputantur: due siquidem sunt aures ad audiendum, duo oculi ad videndum, due nares ad odorandum, lingua et palatum ad gustandum, due manus ad tangendum. Sicut ergo boves arant terram, sic avari et cupidi arant terrena, et eo inquit probare ea. Habet enim natura sequi denum qui plus terram diligit quam celum. Exit quippe avarus ad probandum iuga boum quando experitur quid possit ei afferre temporalia que spiritualiter desiderant, probatque quid possit pecunie in lucro venire, probat circuiendo quasi possessiones in fructu. Rogo te ait habe me excusatum. Si causa iusta fuisset dignum erat excusationem eius audire, nunc vero quia rusticum opus preponit nobilitati cene celestis nulla excusationis ratio. ¶ Hic accipitur tertium documentum. Consuetudo qua quis nimis ad sensibilia afficitur spiritualia querere et celestia non permittit. Pro isto est Augustinus in libro de trinitate qui ait: Ex illo ordine generationis nostre quo mortales effecti sumus facilius et quasi familiarius visibilia quam intelligibilia pertractamus cum ista sint exterius illa interius et ista corporis sensu sentiamus illa mente intelligamus. Et paucis interpositis subdit: Tanta est enim in corporibus consuetudo ut ibi appetat requiem unde traxit infirmitatem. Hec ille. Hinc venit quod multi sensum sequuntur non intellectum et illi sequendo spiritualiter sunt brutales, isti divini qui secundum intellectum vivunt. Unde Boetius de summo bono: Ve vobis hominibus qui de numero bestiarum computati estis, divinum quod in vobis est non agnoscentes per quod ad superiora tendit et similes deo estis; divinum autem vocat intellectum. Et alius dixit: uxorem duxi et ideo non possum venire. Duo se aliqualiter videbantur excusare, sed hic simpliciter dicit uxorem duxi, hoc est luxurie adhesi et delectationi carnali quam iam in consuetudine duxi, et ideo non possum venire. Quia ut ait Augustinus viii confessionum: Ex voluntate perversa facta est libido, et dum libidini servitur facta est consuetudo, et si consuetudini non resistitur facta est necessitas. Hec ipse. Et ob hoc iste luxuriosus dixit venire non possum, quia impius cum in profundum malorum venerit contempnit. Hic accipitur tertium documentum. Nichil tamen intellectum ad yma deprimit nec bestialem hominem sic reddit sicut luxuria. Nam secundum Innocentium de vilitate conditionis humane: Extrema libidinis turpitudo que non solum mentem effeminat sed corpus enervat, non solum maculat famam sed fedat personam. Omne namque peccatum quod fecerit homo extra corpus suum est, qui autem fornicatur in corpus suum peccat. Semper illam precedunt ardor et petulantia, semper comitantur fetor et immunditia, semper sequitur dolor et penitentia. Hec ille. Hec omnem etatem corrumpit, omnem sexum confundit, omnem ordinem solvit, omnem gradum pervertit. Invadit senes, mares et feminas, prudentes et simplices, superiores et inferiores, et ad extremum sacerdotes. Hec secundum Gregorium in moralibus: Ex quo mentem alicuius semel occupat vix eum bona desideria cogitare permittit. Sunt enim viscosa desideria: ex suggestione oritur cogitatio, ex cogitatione affectio, ex affectione delectatio, ex delectatione consensus, ex consensu operatio, ex operatione consuetudo, ex consuetudine desperatio, ex desperatione peccati defensio, ex defensione gloriatio, ex gloriatione dampnatio. Et secundum Ieronimum scribentem matri et filie: qui luxuriose vivens mortuus est. Etiam ferreas mentes libido domat, que maiorem in virginibus patitur famem dum dulcius putant omne quod nesciant. Hec ille. O ignis infernalis luxuria, quam multos polluis, multos inquinas, multos perdis; vilis es et de magnis predam facis. Tua materia est gula

flāma sūpbia scintille tue praua col
loquia fum⁹ infamia cibus inopia
finis gehenna. Videte igitur q̄ta ho
minū est stoliditas aīam quā xp̄us
suo sāguine redemit profetore lux
uria ꝛ ꝑ͡t vnius momenti delectacōm
venudare nempe vere plangenda est
luxuriosoꝝ condicō qui sic ꝑ̄ssi sunt
vt ad cenā etnā dicant p delectacōne
venenosa se venire nō posse vbi tm̄
cito p̄terit quod delectat et ꝑmane
at sine fine quod crũciat. Non miru
aut q̄ꝫ luxuriosus non venit ad cenā
In alijs em̄ peccatis remanet scin
tilla racōnis. In hoc vō pctō luxurie
racōne absorbta totus homo efficit
bestialis Et reu͛sus nūcius nūciauit
hec dn̄o suo predicatores em̄ exeunt
ad predicacōm redeūt ad dei contem
placōm renūciant q̄ꝫ exierint ꝑ mtio
rem confessiom Iob. xxxviij. Nunquid
mittes fulgura et ibunt et reuten̄ti
dicent assumus Tūc iratus patfam
lias dixit s̄uo suo Exi cito ī plate
as et vicos ciuit͛ et paupes ac de
biles cecos et claudos introduc huc
Basilius deus irascit non q̄ꝫ passio
diuiāꝫ mentem attendat ſꝫ sicut talis o
pacō in nobis ab ira sic punicō dei ira
et indignacō dei que ita q̄nto purior
et sine passione tanto g͛uior dixit s̄
uo suo id est ordini apl̄oꝝ qui depu
tati erant ad vocacōm Iudeoꝝ Exi
scꝫ ab occulto studij ꝯtemplacōnis
in publicū accōnis et p̄dicacōnis s̄m
illud Marci vltimo Euntes ī mundū vni
u͛sum p̄dicate euāgm omi creature Exi
cito sine mora et dilacōne Vnde et
dm̄ habet̄ aplis Luce x. Neminē
p viam salutaueritis Exi in plateas
et vicos ciuitatis Ista ciuitas mu
dus est cuius platea ē via lata et
spaciosa que ducit ad mortē Aut sic
intellige Exi in plateas .i. ad illos
iudeos qui sunt in via prosperitatis et
voluptatis Et in vicos hoc est illos
qui erāt ī angustia adu͛sitatis et pau
pes qui nec fidem nec opa bona opai

ſꝫ non ꝑseuerant Cecos qui nulli
ingenij lumē h̄nt Claudos qui rec
tos gressus in opacōne nō habent
introduc huc Et ait s̄uus factum
est vt imperasti. Ex quo documētū
assumit͛ q̄ꝫ ꝑfca obediencia ꝯsistit
in ope impato et mō nō em̄ sufficit
vt quis faciat quod ē imꝑatū a do
mino ſꝫ eciā in agendo modū obser
uet et adhuc locus est vbi scilicet
recipiant͛ qui fuerint ꝯu͛si locus
em̄ huiꝰ cene magnus est s̄m illud
Baruch .iij. O isrl̄ q̄ꝫ magna ē dom⁹
dei et ingens locus possionis eius
et non habet finem excelsus et in
mensus Et ait dn̄s s̄uo suo Exi
in vias sepes et ꝯpelle intrare vt
impleat͛ domus mea Exi in vias ꝛ
sepes .i. ad gentes et ꝯpelle intrare
instancia p̄dicacōnis iudeos enim
appellat vicos et plateas q̄ ciues
dei et legem tenentes ſꝫ gentiles
quasi agrestes Causa vero q̄re fecit
dn̄s vocacōm subdit͛ vt impleat͛
dom⁹ mea scꝫ celū nūo p̄destinatoꝝ
Vn̄ apls̄. vj. dcm̄ est martiribus Adhuc
requiescite modicum donec implea͛
nus fratrū vroꝝ Tandem subiungit
metuendam reproboꝝ ꝯmnam dico
vobis q̄ꝫ nemo viroꝝ illoꝝ qui vocati
sūt et se sub occasi excusauerit gusta
bit cenā meam h͛ est dulcedinē diui
nam ymo nec videbit eam s̄m illud
Ysaie. xxvj. Tollat͛ impius ne videat
gloriam dei Ex quo vltimū accipit͛
documētū Inter omia horribilia nō
ē horribilius nisi eternaliter a cena di
etna separi vt em̄ ait Gregorius iiij
dyalogoꝝ aīma illic .i. in gehennam
posita vere eē p̄dit et esse nō p̄dit
Ex qua re semp cogit͛ vt eciā mor
tem sine morte defectū sine defcū
et finem sine fine paciat͛ quaten⁹
ei et mors ī mortalis sit et defcūs
indeficiens et finis infinitus Et idē
ix moraliū sic ait miseris mors sine
morte finis sine fine defectus sine
defcū q̄ꝫ et mors semp viuit et finis

semp incipit et deficere defectus nesciat
mors perimit et non extinguit dolor
cruciat sed nullatenus pauorem fugat
flamma comburit sed nequaquam tene
bras excutit quia ipse sit nobis hor
rori sepacio a visione dei et consor
cio sanctorum quoniam qui peccati tradent demo
nu ibi semp erunt sine fine in luctu
et gemitu vbi erit dolor intollerabi
lis fetor incomparabilis timor horri
bilis mors anime sine spe venie et
venie vbi qui torquet nunquam fa
tigatur et qui torquetur nunquam moritur
Sic enim dampnati viuunt vt semp
moriantur At contra si peruenerimus
ad cenam dei ibi nil erit ibi mors non
luctus non estus non fames non
sitis non aliquando indigencia non mes
ticia non infirmitas sed summa iocundi
tas felix libertas felix beatitudo
et vita eterna Ad quam nos perducat
Erant appropinquantes Dominica iij
ad ihesum publicani et pecca
43 tores vt audirent illum
luce xv. Si magnes attrahit ad se
arenulas stipulas et festucas non
mirum quod diuina maiestas sub as
sumpta humanitatis forma occultata
que etiam in cristi facie relucebat ipso
aspectu attrahere ad se potuit quos
voluit intuentes et ideo erant appro
pinquantes ad ihesum tamquam oues errantes
ad cristum animarum suarum Sed qui erant pub
licani videlicet peccatores notorii qui per
phas et nephas lucrum sectantur et
peccatores scilicet qui quocumque modo
voluntarie delinquerunt vt audirent
eum attracti minimum mox suauitate
verborum ~~suauitate~~ dulcedine et miracu
lorum operacione Ex quo accipitur
istud documentum Nemini de salute est
desperandum quoniam cristus recipit ad se
quoscumque peccatores si vere fuerint
penitentes ait enim Augustinus in libro
de vera innocencia capitulo tricesimo
ix. non est desperandum de malis sed
pro ipsis vt boni fiant supplicandum
quia numerus sanctorum semp de nouo auctus
est impiorum Et super Johannem simone teste
sic ait Nemo de suo peccati demissione
desperet quoniam et illi veniam meruerunt
qui cristum occiderunt. Hic Nec enim
inde scelatissimo iuda defuit sed po
cius culpa sua fuit quod ad symi me
cristi recurrere non curauit Vnde leo papa
Sermone omnibus O iuda et infelicior
extitisti qui te non pena dixit ad dominum
sed desperacio traxit ad laqueum Et dicit
desperacio quanta commisisti quod generalibus
et innumerosis delictis te implicasti nec
adhuc vitam mutasti nec conuersationem
vtilis correxisti iam enim assuetus a
vicijs alligatus teneris exurgere cona
ris sed peccatorum omnibus prauatus re
laberis quid tibi est agendum Ecce de preteri
ta iminet dampnacio de presentibus eme
dacio nulla sufficiunt nisi vt amit
tantur rerum temporalium voluptate dum con
sequi nequeunt futuram sensibus delecta
cones et ideo saltem delecteris in via
ne tua quid postea fuit de anima
tua Tu vero presidencia de salute
vnde prout videtur Augustinus de conflictu
viciorum capitulo xiij. Si de criminibus a
gitur Ecce dauid adulterio simul et
homicidio reus de inferni faucibus
miseracione domini describitur liberatus manas
ses omnium peccatorum nephandissimus sor
didissimus illecebrosissimus atque sce
leratissimus de morte per penitenciam peruenit
ad vitam Ecce Maria magdalena
innumeris fornicacionum sordibus in
quinata ad fontem pietatis anxia cur
rens domini que vestigia lacrimis rigans
capillis pedes rigatos tergens et
deosculans vnguento perungens ab
lui meruit Ecce petrus negacionis
sue vinculis astrictus amarissimis
lacrimis infidelitatis nodos resoluit
Ecce sedicione simul et effusione fra
trum sanguinis latro obnoxius v
nius hore momento vnaque confessio
voce ad paradysum transijt Ecce saulus
ecclesiam dei persequens multos pro cristi
nomine perimens et vt ita dixerim
martirum cruore totum ipse inficiens

aplus fcus in vas eleccois e cmu-
tatus hec ipe Ubi ergo tot et tan-
ta miseracois diuie patent exem-
pla nullu fideliu corda quia igr
erant appinquate im adihm publicani
et pctores vos ie q3 accedite z illu-
minabim omia em hem9 in xpo z
omia cuilibz fidei e xpus si naq3
vulne curare desideras medicus est
si febribus estuas fons e Si gra-
uis iniqtate iusticia e si auxilio in-
diges vtus e si morte times vita
e si tenebras fugis lux est Si cibu
qris alimetu e Quare appinquate
adihm gustate et videte qm suaa-
uis e dom9 btus vir qui spat ieo
Uer q xpi odor vt ait aplus Alijs
e odor vite i vita alijs odor mortis
i mortem Murmurabant scribe et
phaisei qui videbant eminecores
in sciecia et arciores in vita tales ei
inflati sciencia aut vita facile alios
despiciunt Unde Greg in moral plerosq
mali eo magis cotra dnm supbiunt
quo ab eo9 largitate et contra mitu
dicunt et qui prouocari admeliora
debuerunt donis peyores fiut hinc
ait aplus Scia inflat caritas aut
edificat occasiom aut murmuris
inde recipiunt dicentes Quia hic pec-
catores recipit et manducat cu illis
s3 ate murmur e fugiend Tum q
scptura sacr id phibet Eccl. x. Vir sa-
piens et prudens no murmurabit
correptus Tum quia exempla xpi
et scox nos a murmurando restingunt
de xpo em legit Ysaie. liij. Quasi
ouis coram tondente se obmutuit
et no apperuit os suu De scis vero
dm e In pacia vra possidebitis aias
vras Tum quia nescim9 quid de no-
bis vel alijs fiet Unde crisostes Non
e hic dice illo melior est omia enim
in tpe suo approbant Tum vlcio diui-
na sepius murmurantes sequit vt
pz de maria sorore moysi que quia
murmurauit cont moysen puni-
uit eam deus lepa Nu. xii. Et Nu.

.xvi. pz de pplo israhelitico qui cum iret
p desertum et murmurauit cotra dnm do-
minus imisit spentes in eos qui vlnera-
bant eos vsq3 ad mortem ¶ Circa qd
ponit istud docu(men)tu Multu de9 irasci-
tur cont murmurates adusus ipm
vel scos eius seu querentes deu aut
sibi seruientes qui em adusus deum
murmurat blasphemat prout finalit
vult Aug9 sup ps nonagesimo tcio s-
mone s°. Hinc ide Augustinus super
Johem de nulla re magis deu offendis-
se ie pplus Iudaicus est dcus qm q
dnm murmurando Hec ipe Et gg
i moralib9 ondes quo peccant qui co-
tra superiores murmurat sic ait Qui
cotra supposita sibi ptate murmurat li-
quet quod redarguit qui eade hom
ptatem dedit Et btus Bnh9 in libro
de cosidacone generaliter de murmuran-
tibus sic inquit Si is qui murmurat
sc(dm) aiam mortuus est qui instigat
quo viuit hi e Sicq3 et qui murmur-
at et qui ad murmur instigat vita
no habet O quot tales diebus nris
sut mortui qui viue se putant qui
cont vicariu xpi et etiaz katholicam
ligwas resoluunt de quib9 nisi corri-
gantur tanto districcior erit vlcio qnto
magis eos blasphemare pmisit di-
mansvetudo Benignus itaq3 dns
volens excusacoib9 racoabilib9
supbor corda emollire ait ad illos
quis ex vobis homo qui habet centu
oues q d dicat aliquis e homo sicut
xpus os ex ossibus nris et caro
de carne vra Iste homo centum oues
habuit qui oues ppt innocencia in qua
creati sut dicunt Cui9 ouis centesima
porcio sumus Iux 1a ps Nos aute
populus eius et oues pascue eius
Et si inquit pdiderit vnu ex illis no-
ne dimittit nonaginta noue in deser-
to et vadit ad illam que pierat donec
inveniat eam q d dicet Sic fecit xc
qndo desens nouem ordines Ange-
lor venit ad querend hominem per-
ditum s3 qndo carnem assumpsit et

eu quesiuit p̄mam p̄dicando et mā-
tula faciendo s̄m id Ezechielis xxxiiij.
Ego requiram oues meas et visita-
bo eas sic pastor visitat gregem
suū dimisit aute nonaginta noue
in deserto s̄m g̃g̃ Non quia ab eis se
absentaret cū vbiqȝ sit s̄ȝ quia nō
ī ea forma in qua ab angelis vide-
bat apparuit non em̄ reliquid sim-
pliciter s̄ȝ noua curam assumpsit de
reparacōne hom̄ non angelor̄ Dicā
autem celum desertū quia desertum
fuerat ab angelis qui ceciderunt
quod etiam homo deseruit cū pec-
cauit Et cū eam invenit imponit
humeros suos humili xpi s̄m Amb°
brachia Crucis sut h̃c ergo fecit
xpūs q̄ penam pcōr̄ mor̄ in
corpore suo sup lignū cruc̄ porta-
uit s̄m id ysaie. liij. vere languores
nr̄os ipē tulit Et signant addit gau-
dens q̄r gaudebat de hostis sup̄bi
humiliacōne de huani generis libera-
cōne de ruine angelice restauracōe
de mādati pr̄is adimplecōne licet
tamq̄m homo p̄mebat dolor̄ multi-
plicj acerbitate pro vbior̄ xxj. Gau-
diū iusto ē facē iudiciū venit ergo
ad ouem p̄ incarnacōm que siuit
eam patiēmā passiom̄ In venit
eam in infno vbi lupus eam pro-
iecerat vt deuoraret totalit̄ ꝛ perde-
ret Et veniens domū s̄ȝ in celum
Empireū ascendendo eandem oue̅
reptam reptauit in celū Quia ascē-
dens in altū captiuā duxit captiui-
tatem vbi conuocauit amicos ꝛ vici-
nos suos .i. angelos qui dicuntur
amici eius q̄r eius voluntates sec̄-
ta vident et voluntati ipsius volu-
tatem suam in omnib̄ coformant
Vera em̄ amicitia vt ait Tulius
in rebus honestis idem velle et
idem nolle quos cōuocans ait Con-
gratulamini michi scilicȝ principalit̄
non oui que se sua culpa p̄didit
s̄ȝ michi potius q̄r mea grā in lo-
co horrorꝭ et vaste solitudinis
invem ouem que pierat Ex quo as-
sumit̄ istud documentū Quamuis ex
multis et varijs possit argui amor maxi-
dei ad hominem spalit̄ tam̄ eluc̄
incarnando In re[...]io[...]carnando et glorifica-
do In carnando q̄ā[...] ipm innotetem
fecit quod notat̄ in oue homo enim
fuit ouis p̄ nām s̄ȝ ex errauit p̄ cul-
pam s̄m id psalmi Erraui sicut o-
uis que p̄ijt et sta fuit lupus p̄se-
cucionem fuit ꝑꝑum et bonū pastore̅
occide ꝑꝑt quod dicit discipulis suis
Ecce ego mitto vos in medio lupor̄
Inveniendo vero claresit amor eius
eo q̄ ouem p̄ditam laboriosissime
recuperauit quod notat̄ In invencōe
licȝ autem oue̅ istam magno p̄cio re-
dimet s̄m id p̄me ad Cor. vj. Empti
estis p̄cio magno hanc tamen redemp-
cōm reputat inuencōm q̄ par̄ aut
nichil reputas quidquid dedit pro
ea et h̃c pro amore nimio que heat
ad hominē Canticor̄ vltimo Si de-
derit homo omem subam domus sue
pro dileccōne q̄ nichil despiciet eū
Item in glorificando amor suus maxi-
ostendit̄ quod not̄ in cōgratulacōne Ecce
anima xp̄ana insignita dei ymagine
redempta xpi sanguine desponsa-
ta fide deputanda cū anglis acore
huc stupenda attende dilige illū a q°
tantum dilecta es intende illi qui inte-
dit tibi querere quentem te ama a-
matorem tuū a quo amar̄ cui gracio-
re p̄uenta es et qui est causa tui a-
ris ipē em̄ ē tuū meritū ipē p̄miū
ipse fructus ipē vsus ipē finis.
Esto sca scō et munda mundo qualez
em̄ te ꝑꝑauer̄ talis tibi deus appare-
bit ama illū qui te eduxit de lacu
miserie et de luto fecis Elige illū i ami-
cū p̄ omnib̄ amicis tuis q̄r omnia cū
tibi subtracta fuerint ille tibi fide̅
seruabit in die sepulture tue et cum
omnes amici tui recesserint a te ille
te non derelinquet s̄ȝ tuebit̄ a leoni-
bus infernalibus rugientibus ꝑꝑa-
tis ad escam et conducet p̄ignorat̄

112

regionem atque perducet ad plateas super ne civitatis Jerusalem ubi videbis oculo ad oculum tuum amatorem. Subdit dico autem vobis. Ita sicut de ovis inventione gaudium est pastori et amicis. Ita gaudium erit in celo angelis super uno peccatore penitentiam agentem quam super nonaginta novem qui non indigent penitentia. Ex quo accepit istud documentum secundum Gregorium plus de conversis peccatoribus quam de stantibus iustis gaudium fit in celo quod sic ostendit plerique enim secundum Gregorium hii qui nullis se oppressos peccatorum molibus sentiunt quidem in via iusticie sed tamen ad celestem patriam anxie non anhelant et plerique pigri remanent ad exercenda bona precipua quia securi sunt quod nulla commiserunt graviora illis. E contra vero non numquam hii qui se aliqua illicita egisse meminerunt ex ipso suo dolore compuncti ad amorem dei inardescunt. Et quia errasse se adeo considerant dampna precedentia lucris sequentibus recompensant et ideo maius gaudium fit in celo quia et illum militem dux diligit qui post fugam prelio reversus hostem fortem premit quam illum qui numquam aliquid fortiter fecit. Sic agricola etiam amplius terram illam amat que post spinas uberes fruges profert quam eam que numquam fertilem messem produxit. Hec ipse. Et si quis obiciat nonne de meliori plus est gaudendum sed status innocentium est melior igitur plus de innocentibus quam penitentibus est gaudendum. Quis enim non dicet quod maius sit gaudendum in celo de maria matre dei quam de maria magdalena. Et ob hoc maius est gaudium de innocente quam de penitente. Ad hoc videtur quod non est maius gaudium de penitente simpliciter quam de innocente sed bene communiter ad hoc quia in hoc facto magis claret misericordia dei et confusio dyaboli vel dicatur. Quod quantitas gaudii de amico non attenditur penes maius bonum sed penes liberationem a maiori malo. Quantitas vero boni attenditur penes maius bonum. Et ideo quamvis status

innocentie sit melior maius tamen est gaudium de penitentibus qui mortui erant et revixerunt perierant et inventi sunt. Clauditur igitur summa huius parabole sic. Quicumque ovem perditam querens cum labore illam recepit libenter eam cum gaudio suscepit igitur nullus debet mirari si peccatores recipiantur ad penitentiam qui prius erant amissi per culpam. Deinde ponit aliam parabolam comparans hominem dragme propter ymaginem in eo impressam. Cuius in summa est conclusio. Sicut mulier cum diligentia dragma perdita querens de inventa gaudet et convocat amicas et vicinas fortius dei filius qui descendit ad hoc ut perditum hominem cum diligentia quereret eo restituto saluti et reparato gaudet. Igitur sicut nullus contra dei filium querentem peccatores sive eos alloquentem sive cum eis comedentem murmurare debet dicit itaque que mulier habens dragmas decem dragma est nummus continens ymaginem regis sicut dicit glosa interlinearis. Mulier autem dragmam unam perdidit cum homo a creatore similitudine recessisset comparatur enim homo dragme. Primo propter claritatem que in statu innocentie erat qui purus aurum non mixtum cupro. Secundo propter figuram rotunditatem que significat immortalitatem non enim anima mori sic potest ut non sit. Unde Aristoteles in libro de anima separatur hoc ab hoc tamquam perpetuum a corruptibili. Tertio propter precio sitem quam sicut pecunie obediunt omnia sive sunt subiecta. Quarto propter regalem ymaginem ad ymaginem enim dei factus est homo. Nonne inquit accendit lucernam et evertit domum lucerna quippe est lux in testa hoc est dei filius in carne humana qui tunc lucernam accendit secundum Gregorium quando testam humanitatis lumine sue deitatis implevit domum evertit quia conscientias hominum de reatu suo predicando purgavit. Et quesivit diligenter secundum id Ysaie v. Quid est quod debui facere vinee mee et non feci do-

necue̅niat drag^{ma} pditam quesiuit
eni̅ salutez hom̅ cum lucna cplitez
radiu̅ emittem ȷ̄bor̄ emplor̄ et inna
culor̄ et cu̅ inuenit dragma̅ que s̅m
glo̅m tunc reperitur du̅ in homine sili
tudo conditoris repat̄ qp sit pgrinu̅
que ymago e̅st reparac̄ionis s̅m illd
ps̄ Signatum e̅ sup nos lum̄e vlt^{9}
tui dn̄e Et conuo̅t amicas et vicias
i. angelicas ptates que de proxie
deu̅ ctemplant̄ et ipi amicabilit̄
siuiut s̅m danielis viij. Milia mi
lui ministrabant ei quos nimiru̅
conuo̅t du̅ exhibicone gre homib̄
impensē eos adsui amorem ve
hemēcius attendit Conuocat inquit
dicens Congratulami̅ michi quia drag
mam quia pdideram inueni et dr
michi non dragme adostendedu̅
se ee tocius cgratulacionis causam
et adondendu̅ sua libertate q̄z s̅cdm
gaudiu̅ suu̅ vult omib̄ comunicato
Unde subiungit Ita dico vobis gau
diu̅ erit angelis dei sup vno pctore
pniaz agente ¶ Ex quo cchitur
vltimu̅ docu^{tu} homines non detes
tari pctore cu̅siuu̅ s̅z potius sue co
uersion̄ cordintime cgaudere p̄z
nam cu̅ maior sit similitudo int̄
homines et homines q̄ angelos et
homines. S̅z angeli gaudent et
ipi gaude̅ debent et prosequēs si
gaudiu̅ homines hnt de conuersione p^{c}
catoris non vtiq̄z eu̅ detestant̄ Pre
te̅a non est detestandu̅ a pctis co
uersus s̅z amandu̅ iam em̄ incep^{t}
esse quod no̅ erat. l. dis. pn̄ia Et
s̅cdm Ambro^{9} sup Bti immaculati
qui se accusat et si pctor sit iustus
esse incipit quia n^{c} sibi pcit et dei
iusticias cofitet̄ ver si qui volunt
non tam dici q̅m ee ve̅ cousi s̅m
Bn^{9} de noua milicia sic corda appe
riant vt ora non obstruant q̅m cū
corde credit̄ ad iustiaz ore autez fit
cofessio adsalute̅ quisquis ergo v̄
bum cfessionis in ore habz aut do
losus est aut vanus Qui vero i

corde ȝ non i ore aut sup̄bus est a̅
timidus h. i^{c} Et Cris^{9} sup m^{t} x. Q̄
me confitebit̄ cora̅ homib̄ ȝc Si suf
ficeret fides cordis no̅ creass̄z tibi d̄s
os suffic̄at xp̄o quia cognoscis eu̅
Et si no̅ cofessus fuis cora̅ homis
ergo et tibi sufficiat qp te cognoscat
xp̄us et si no̅ cfiteat̄ cora̅ deo Item
Gregorius libro. xxij. moraliu̅ hec
sunt ve̅ humilitatis insignia iniq̄tate
sua̅ quemq̄z cognosce̅ et cognitam
voce cfessionis ap̄ire Et s̅cdm Bn^{9}
de xij. gradibus humilitat̄ indicia
ve̅ cofessionis sunt Vt sic vnusq̄sq̄z
se pctorem d^{r} id de se diceti alteri
no̅ contradicat na̅ non pctor s̅z iustus
videri appetit cu̅ pctore se quisq̄z n^{o}
arguente cofite̅ sup̄bie quippe viti
um est vt quod de se fatei̅ quis sp̄onte
dignetur h^{c} sibi ab alijs desigt̄ h ille
s̅z quis e̅ hic et laudabimus eu̅ Nempe
raru̅ auis huis tris nigro q̄z simma
cigno Dicamus igit̄ non silatīz s̅z vani
pniam q̅m pnia s̅cdm Aug^{9} i pro
logo de vera et fl̄a pnia langores
sanat leprosos curat mortuos susci
tat sanitate auget q̅m cosuat clau
dis gressum cecis restituit visum vi
cia fugat ȷ̄tutes exornat mentem
munit et roborat omia sanat oia
reintegrat repat successus restingit
impetus moderat̄ gressus ignoras
se phani recognoscat querens se p
hanc inuenit Et subdit hec e̅ que ho
mines ad angelos reducit et creatuz
reddit creatori suo ista oue̅ pditam
monstrat querenti et decimam drag
mam obtulit anxianti hec dissipa
torem filiu̅ adpr̄ez reducit et vulna
tum a latronib̄ custodi curandu̅ tra
didit hec ille Cunte igit̄ q̅m mcors
e̅ dn̄s qui subministrat nobis adre
missio̅n peccaminu̅ multa remedia
et duisa p̄mu̅ em̄ remedium e̅ bap
tismus S̅c̄m^{9} caritatis ardor et affc̄s
de quo dixit xp̄us dimissa sunt ei
pctā multa q̅m dilexit multu̅ Tciu̅
remediu̅ elemosina Quartu̅ effu

sio ex vero dolore lacrimar(um) Quintum
vera confessio Sextum afflictio cordis
corporis Septimu(m) emendacio mor(um)
h(oc) est abrenunciacio vicior(um) vitate di
cente iam sanus fact(us) es noli peccare
ne deterius tibi contingat Octavu(m) in
cessio scor(um) Nonu(m) i(m)me(n)sa fidei mitis d(omi)n(us)
xpus ait b(ea)ti misericordes q(uonia)m ipsi
misericordiam consequent(ur) Decimu(m) con
v(er)sio et salus alior(um) qui enim vt ait
Jacobus converti fecerit peccatorem operit
multitudine(m) peccator(um). Undecim(um) pecca(n)
tibus in nos indulgencia vel remis
sio xii. passio martirii Sicq(ue) hiis
et aliis suffulti suffragiis agamus
de peccatis penitenciam vt cu(m) angelis p(er)he
nnem leticiam habeamus Qu(am) nob(is)
prestare dignet(ur) qui publicanos (et)
peccatores penitentes penitentes re
cepit xpus p(er) secula b(e)n(e)dictus Ame(n)

Estote misericordes
sic(ut) (et) p(ate)r vester misericors est
Luce. vi. Dei filius virtus (et)
sapiencia patris incarnata hortat(ur) ap(osto)l(o)s
non vt sint vt p(ate)r misericordiar(um)
et deus totius consolacionis tamq(uam)
adopcionis filii misericordes volendo ei
assequi p(r)imus angelus similitudine(m)
potencie cecidit n(on) adiciet vt resur
gat de quo ysaie. xiiii. Quomodo
cecidisti lucifer qui mane oriebaris
volendo vero assequi similitudine(m)
sciencie p(r)imus homo cecidit Gen. iii.
Qui cu(m) in honore esset no(n) intellex(it)
co(m)paratus iumentis insipientib(us) et si
milis factus e(st) illis et sic appetitus
sciencie p(ri)m(um) homine(m) i(m)mortalit(atis) gl(or)ia
spoliavit et ob h(oc) admonet(ur) non vt
assimilent(ur) in potencia vel celsitudine
nec vt parificent(ur) in sciencia Sic an
gelus apostata p(re)tenderat inquiens
Eritis sicut dii sed vt assimilarent(ur)
in m(isericordi)a et clemencia ex qua venit mul
tiplex fructus ¶ Ex quo accipit(ur)
istud documentu(m) misericors et clemens
ad proximu(m) gerit similitudine(m) dei cu(m)
enim miseraciones dom(ini) p(re)cedent(ur) sup(er)
omnia op(er)a ei(us) est m(isericordi)a et clemencia

pre aliis in homine et co(m)mendanda D(eu)s
aut(em) sic e(st) misericors quod solem suu(m)
facit oriri sup(er) bonos (et) malos Et
pluit sup(er) iustos et non cito punit s(ed)
vt convertant(ur) [et] expectat peccatores si
nanq(ue) no(n) esset [et]nalit(er) misericors d(omi)nus
o(mn)i(n)o h(uma)nam generi(s) defecisset nec
aliquos iustos de peccatoribus heremus
Ideo q(ue) cu(m) quis co(m)patit(ur) peccatori aut
ei miseret(ur) signu(m) e(st) q(uod) e(st) filius dei
et eius similitudine(m) gerit no(n) ergo
debet despice(re) penitentes peccatores no(n)
maledice(re) vos p(er)sequentes dicente xpo
diligite inimicos v(est)ros b(e)n(e)dicite (et) no
lite maledice(re) non manu(m) restringere
i(n) elemosinis quo ad miseros et pau
pes b(ea)tus enim inquit p(ro)ph(et)a qui intel
ligit sup(er) egenu(m) et pauperem Ez esto
te misericordes sic(ut) (et) p(ate)r v(este)r misericors
est iudiciu(m) enim sin(e) m(isericordi)a fiet ei qui no(n)
est misericors non e(st) imitator patris ce
lestis negat enim in h(oc) q(uod) miseris no(n)
succurrit aut no(n) co(m)patit(ur) se patrem
habe(re) d(eu)m Et ideo maledicta o(mn)is que
lana(m) non tribue(re) amore illi(us) qui pel
lem et carne(m) p(ro) o(mn)ib(us) suis pone(re) est
dignat(us) Hinc aug(ustinus) sup(er) ps. xcv. Si nis
habe(re) m(isericordi)am esto misericors dimitte si q(ui)d
inte co(m)missum e(st) da ex eo q(uo)d habundas
et de cuius das nisi dei Si de tuo dares
largicio esset cu(m) v(er)o de illi(us) das reddicio
est quid enim habes q(uo)d non accepisti
hec ille Non putet ergo aliquis futura(m)
in se m(isericordi)am si ipse fuerit i(m)misericors no(n)
enim misereri dei m(isericordi)a ei potius qui
misericors non fuit neq(ue) impetrabit a
pud d(eu)m pietatem aliquid i(n) p(ro)bus q(ui)
ad p(re)cem pauperis non fuit h(uma)nus
Unde aug(ustinus) in libro de elemosina
deniq(ue) post adhortacione(m) diuiciar(um) pro
hibet temerariu(m) iudiciu(m) in ... fica(n)
quiens Nolite iudicare s... (con)dempnetu(r)
temerarie de proximo et ... documentu(m)
iudicabimini hec de ado... istud
Hinc ap(osto)l(u)s ad Romanos ... qual(is)
xiiii. Unde quis es qui iu
dicas servu(m) alienu(m) d(omi)no suo stat a(ut)
cadit Nolite co(n)dempnare q(ua)si dicat si

forte ex huana fragili^te contingat
vos suspitiose iudicare nolite tam
condepnare hic e dignu q̄depcōne
diffinire q^r forte cras erit bonus
Ex^{us} in paulo act̄ — et in petro
luce xxii. et i pb ^{rat} liciano luce
xxiii. Et non condepnabimini s^z
adeo pro temerario iudicio vix a-
liq^{ui}s no euadet^r iudiciu s^{us} i^d
apl̄i ad Ro^mnos. ii. Existimas ho
qui iudicas quia tu effugies iu-
diciu Ex h^c assumit^r documetu
Iudicare temerarie seu diffinitiue
in dubiis de proximo e pctm mor̄
le pz quia qui sic iudicat^r vitut^r
sma q̄depnant^r Vnde Aug^9 de
vera innocetia ca^{lo}. xxi. de occul-
tis alienis cordis temere iudicare
pctm e etem̄ cui^9 opa no vident^r
nisi bona iniq^{us} e ex suspicatione
rephede cu cor que homi sit in
cognita solus de^9 iudex sit iust^9
Hi^e Et libro. ii. de s^rmone dni i mōte
duo sut i quib^9 temerariu cauere
debem^9 iudiciu cu incrtu e quo
animo quidq^z f^{c}tm sit vel cu i ctu
sit qualis quis futu^rs sit vel bon^9
apparet. Hec i^e In tutiorē ergo ꝛ
meliore p^{te}m dubia et cu nesciat^r
quo animo fiant inꝑtai debem^9
dere iur^r Estote i antiquis iuvib^9
Et ob h^c cauend^9 ne cu rem dubia
emēdare velim^9 maiora vulnera
faciam^9 v^ba sut Aug^{us} in epla ffa
ad alipiu p quod pz q^r diuinu iudi
ciu sibi vsurpat qui incerta et du^a
iudicat. ii. q. i. Nomē p̄sbiti Rector
enī conditor et iudex e deus. xxxii. d.
Erubescat Et ipius solus est iudicare
de occult^r qui solus nouit corda ho-
minu. ii. q. v. Consuluisti
Item pz q^r si cuiq^z aliquid
ad v^si euenit no statim
e iudicand^9 tamq^m ma-
lus multa enī homines de
dei ignorat iudicio nā for-
sitan que nos laudam^9 i^e rephen-
dit et que nos rephendim^9 ille lau-
dat. xi. q. i. Sacerdotib^9 in fine iusto enī
dei iudicio inc̄du bonis mala eueniūt
vt ex h^c magis humilient^r et mereant^r. xi.
q. i. C Ipa et ca^{lis} sequentib^9 Sit aute
iudiciu incrtu ex euidencia facti aut ex
signis euidentib^9 que bono animo fi^r
no pnt vt manifestu furtu homicidi-
um vel simile et sic nullu e pctm
Aliquā procedit iudiciu ex leuibus
signis ppt^r que homo dubitare incip^t
de proximi bonitate ꝛ vocat^r potius
suspicio q^m iudiciu procedens ex hua-
na fragilitate et est pctm veniale
Si vo quis ex talib^9 leuib^9 signis
firmit^r tenet q^r proxim^9 suus sit ma-
lus sic e pctm mortale Subdit dicte
s^z iniurias vobis illatas a pximo
et dimittet^r vobis s^z pctm adeo cui
multiplicat^r iniuriati est^r Date s^z tpa-
lia et dabit^r vobis vita etna dare enī
s^cdm glo^m inclinacōem valde gro
sum e quia beatius e dare q^m accipe
n^c solu e meritoriu apud deu s^z etia ap^d
homines g^raosu Prou^biorū. xxv. Victo
riam et honorē acquirit qui dat
munera facit ad hoc q^mune prou^biu
Qui no dat quod amat no accipit
omne quod optat C Ex quo assuit^r
istud documetu Int^r omnia elemosina
ru g^{n}a quas facim^9 vt dimittatur
nobis pcta non est maior q^m cum
ex corde i nos peccatib^9 dimittim^9
pcta istud ponit Aug^9 in Encheri-
dyon et probat^r sic licet enī dare e-
lemosina sit de p^rcepto eo q^r ea ob
mittens et^rnalit^r punit^r pro vt patz
M^t. xxv. Esuriui enī et dedisti m^i
manducare q^r cu dilectio proximi
sit i p^rcepto nccē est omnia illa eidē
sub p^rcepto sine quibus dilectio pxi
no no obs^ruat^r ad dilectionē aut pxi
ptinet vt ei no solu velim^9 bona
s^z etia opem^r Vn i Can^{ca} Johis d^r
Qui viderit frem suu nccit^{tē} patie-
tē et clauserit viscera pietatis ab
eo q^omodo caritas dei manet i illo ꝛ
ideo dare de sup^fluo vel i extrema
necessitate elemosina est i p^rcepto

superfluum autem est quod ultra personam et
hoc quorum ei incumbit cura restat secundum
beatum Thomam secunda secunde q. xxxii articulo
v. Alias dare elemosinam est de consilio si-
cut et de quolibet meliori dantur con-
silia secundum ipsum Nichilominus tamen
elemosine spirituales quales sunt docere
ignorantes consulere dubitanti consi-
liari tristes corrigere peccantes remit-
tere offensas et alie huiusmodi sunt
corporalibus simpliciter meliores inter
quas remittere offensam est maxima
Et primo ex eo quia id quod exhibetur
est nobilius scilicet spirituale quod perti-
net corporali secundum id proverbiorum iiij. do-
num bonum tribuam tibi legem meam
ne derelinquas Secundo ratione eius cui
subvenitur quia spiritus est nobilior corpore
quia sicut dicit Augustinus maius dampnum est
in amissione unius anime quam mille cor-
porum xxiiij q. iij. Et hec posset tamen
in casu particulari elemosina corporalis
spirituali preferri ut in casu si quis fame
mori debeat quia tunc magis esset
pascendus fame morientem quam docen-
dum Sic et indigenti secundum philosophum melius
est ditari quam philosophari quamvis hoc sit
simpliciter melius secundum beatum Thomam
ubi supra articulo iiij. Dimittite igitur
et dimittetur vobis date et dabitur
vobis dicit enim utrumque nunc Christus
da michi ex eo quod dedi tibi da et red-
dam habuisti me largitorem fac me de-
bitorem habeam te feneratorem
temporalia michi des eterna tibi restituam
te ipsum tibi reddam quando te michi
reddideris Hinc Crisostomus super illo Mathei
vj. Nolite thezaurizare qui collo-
cat thezauros in terra non habet quod
speret in celo ut quis respiciat in celum
ubi nichil habet repositum quidquid
pro anima tua feceris hoc tuum est quod
autem relinqueris perdidisti Hec ille
da gratis ut accipias sere ut metas
sparge quam colligas ait Leo papa su-
per isto verbo date et dabitur vobis
mensuram inquid Christus bonam id est le-
gittimam et indignam quod est contra eos

qui iniustas mensuras et pondera lucri
causa mutant qui ad restitutionem tene-
tur et nichilominus xxx diebus in pane
et aqua peniteant de emptione et
venditione ut mensure Et est coaluit
magnitudine et confertam id est plenam et
coagitatam id est motam ut plus per de-
pressionem accipiat et superefluentem
id est cumulatam ita quod undique su-
perfluant dabunt scilicet pauperes quia
secundum Augustinum in libro de questionibus
ewangeliorum per illorum merita quibus
vel calicem aque frigide et non
discipuli dederunt mercedem celeste
merebuntur recipe in sinum suum non vestis
fermentis sive intellectus gloriam apte
visionis dei cum fruitione delectatione
et dicit in sinum vestrum hic in spe et tan-
dem in re. Unde Job Reposita est hec spes
mea in sinu meo id est intuitu ¶ Ergo
accipite istud documentum plene et su-
perefluenter remunerabit Christus in vi-
ta eterna suos amatores Unde Augustinus
de symbolo libro iiij. Facilius possu-
mus dicere in illa vita eterna quid ibi non
sit quam quid ibi sit non est enim ibi mors
non est luctus lassitudo non est infirmitas
nulla sitis nullus estus nulla corruptio
nulla indigentia nulla molestia nulla
tristitia Hec Et ob hoc festinandum
est et anhelandum ad celum locum tutum
ut habitemus sine metu habundemus
sine defectu et epulemur sine fastidio
in regno eterno Sequitur Eadem
quippe mensura qua mensi fueritis
id est consilii remetietur vobis scilicet de omni-
bus que mente lingwa manu aut certe
exhortatione et consilio fiunt quia
secundum opera singulorum cuilibet reddet
hinc sapiens de pena peccantium dicitur
per que quis peccat per hec et punietur
Et apocalipsis xviij quantum glorificavit
se deliciis tantum date ei tormentum
et luctum ¶ Ex hoc assumitur documentum
Pena debet conrudere pecco istud in
de decretis ponitur Iuxta qualitatem
delicti erit plagarum modus Hec et pe-
nitentia imponitur pro qualitate

delicti de pnia dis. j. mesuram z. xx.
dis. Alienum ifine vt attendat' i pcto
qntitas delicti de pe. di. v. plures et q
titas delinquetis de pe. di. j. In accõe
licet arbitrio discreti sacdotis qmit
tat' xxvj. q. vij. Tpa penitudinis
de pe. z remissionibz significauit q
tu omittit sacdos iustus iudex deus
supplet. xxuj. q. v. Quid ergo In
quia plus eodem gñe pcti i' cui deus
dedit plura bona q alii de pe dis. j.
Adam plus punit' et qui indigna
te vel maiori consistit. xl. di. homo
xpianus plus adult' q fornicator
plus incestuosus q adult' plus
sodomita q i cestuosus et sic in
silibus. xxxij. q. vij. C. But enim
Sz dices non videt equalit' pe.
pcto nam pctm fuit finitu s; pena
e infinita Ad quod rndet Greg. Ex
hoc fit iuste nam voluissent in
pe si potuissent sine fine viuere
vt potuissent sine fine pccare et
aliquibus interpositis subdit Ad
magna iusticia iudicanti ptinet
vt nunqm careant supplicio qui i
hac vita nunqm voluerut carere
pcto de pe. dis. j. voluissent Ex
quibus pz pena vnde sic pctis
vt sm magis z min' puniantur
sic z mercedem etiam vt visione
btifica provt plus vel min' me
bant' pficiat vtrobiqz tamen deus
misericordit' agit et puniendo cit'
qdignu z pmiado vlt' qdignu de
nui Postqm Saluator uir istru
xisset discipulos suos ea qz respi
ciut vitam z pmiu instruit eos
quo ad pporz officiu inquiens nu
quid pt cecus cecu hoc est stultus
stultu doce qi dicat ea que dixi
face debet vt illuiati vbo et ex'
alios doce et illuiare possit ne si
tis de speculatoribz Synagoge no
cere de quibz ysaie. lvj. Specula
tores ei' ceci omis Et mt. xv. Ceci
sut et duces cecoz. Nonne inquit
ambo ambo i fouea cadut id est
pdicam et pmo i fouea culpe cadut
demu i fouea iehenne Ex quo as
sumit' documetu Ruina i dapnacois
ptipiciu subditoz venit ex cecitate
regu z pncipu et psidenciu platoz
Ridiculosa em res est vt ait Gil
btus speculator cecus pcursor clau
dus negligens platus doctor insa
pcto mutus h i'. Quo em nauis no
piclitabit' si rcor fuit ignarus ar
tis nauigij aut sopno deditus i picu
lis tepestatu Vn non mir q si pn
cipes et plati sint sui vicioz quo
rte subdit' imitare pnt aut si non
e cura de omibus eis oues alupinis
morsibus tutant' ad hc siquidem re
ges et plati sut positi vt neminem
ppotenciam opprimant s; vnicuiqz i
suo iure conseruent nc psonas i iudicio
accipiant s; int' vir z proximu iustu
iudiciu faciant Ad veins pupillis
et viduis defensores se costituant
iniquos cohibeant adultia puniat
iniquos et inutiles no exaltent
impudicos non nutriant Ecctias
defendant paupes elemosinis sus
tentent iustos sup regm vel epatum
aut placoms negocia costituant
senes et sapientes consiliarios et so
brios habeant magoz augurium
et siliu supsticionibz no intendant
iram tempent patria fortiter iuste
contra hostes defendant p omnia ideo
confidant in pspis anim non ele
uent i adusis paciencium habeant
suos suos et familiaz impie agere
no sinat ctis horis oroni insistant
et ante horas congruas cibu no sui
tent Ve em tre cui' rex puer est
et cui' princeps mane comedit Alio
qn si hec et alia que ad officiu re
gum pncipu z platoz omissa fuerit
vel neglecta non mir q venit rui
na in ppło Exemplo em suo pruo
et sompnio negligetie ptrahunt
suos subditos i abyssum qui rerua
tot mortibz digni sut quot ad sub
ditos exempla pdicionis transmittut

xi. q. iii. Precipue et quanto maioris altitu-
dinis fuerint tanto magis leduntur. xl.
dist. Et ipsa quod enim agitur de prelatis
facile trahitur in exemplum. Assubditur de eo
et eo redemptione magistri. Hinc est quod
ea que officia presidentium perficiuntur pro
functione aguntur pax omnium sepe rumpi-
tur in regno offendicula suscitantur
terrarum fructus diminuuntur et servicia po-
pulorum impediuntur multi et varii dolores
prosperitatem regni inficiunt hostium incursus
sepe provincias vastat. Super omnia vero
secundum Augustinum libro xii. de abusionibus
regis iniusticia non solum presentis imperii
prosperitatem suffocat sed et filios su-
os et nepotes ne post se hereditatem te-
neat obscurat. Et subdit propter peccatum
Salomonis regnum domus Israel dominus
de manibus filiorum eius dispersit et
propter iusticiam regis David lucernam de
semine eius in Ierusalem semper reliquit. Hec
Et ideo reges et prelati intelligite et
erudimini qui iudicatis terram. Servite
domino in timore et exultate ei cum tre-
more. Certe videtis quod oves in pluribus
locis obedire pastoribus et dominis recu-
sant. Unde advertite unde surgit. Ym-
mo venit quod si lupi faciunt consilia ut
oves pastoribus non respondeant. Certe
oves consilium perdunt quia ad luporum
hoc est hereticorum speluncas accedunt. Et
propterea Christus dicit non est discipulus super
magistrum perfectus autem omnis erit si sit sicut
sicut magister eius. Profecto discipuli est ipse
imitatio magistri et assimilatio non super-
gressio. Et ideo non debet sapere plus
discipulus quam oportet sed sapere ad so-
brietatem et imitari Christum verum magistrum.
Summa enim virtus Christi atque religionis
est imitari quem colimus secundum Augusti-
num. Et ob hoc prelatis qui per vestigia
Christi non incedunt quo plebes eius de-
bite regulant. Unde dominus ait quid
autem vides festucam id est intentionem
fratris tui de quo malum temere iudican-
do presumis trabem autem .i. maiorem
culpam que in oculo tuo est non con-
sideras. Ordo enim caritatis incipit a

seipso. Sed tu in quo altum iudicas te ipsum
condempnas. Ypocrita ex eo quod ex simula-
tione non ex amore iusticie arguis
et ponderas peccata aliena ut lateant
tua. Eice primum trabem de oculo tuo quia
oculus non nisi purgatus recte videre
non potest. Et tunc cum mediatus fueris
oculum tuum prospicies id est videbis
ut educas festucam de oculo fratris tui a-
liter recte non videbis. Quoniam secundum Crisostomum
Qui bene predicat et male vivit deum
instruit quomodo eum condempnare debeat.
Ex quo accipitur ultimum documentum.
Abusio est ut quis id quod sermone docet
opere minime adimpleat. Secundum Augustinum
in libro de xii abusionibus primus ab-
usionis gradus est si sine operibus bonis
sapiens et predicator fuerit qui quod sermo-
ne docet actibus explere negligit au-
ditores doctrine dicta facere negligunt.
Cum predicatoris opera a predicatione discre-
pare verbis conspiciunt numquam fit efficax
constituentis auctoritas nisi eam assensu operis
condire incipit audientes. Postquam si et ipse
doctorum in vicorum amorem dilap-
sus fuerit alterius doctoris medi-
camentum suis vulneribus ad-
hibere perpendit. Hec ille. Hinc
salvator noster qualem cautelam
docentes habere debeant admonet dicens
Quod si sal evanuerit in quo salietur
hoc est si doctor erraverit a quo iterum doc-
tore emendabitur et si lumen quod in te
est tenebre fiant ipse tenebre quante
erunt. Hinc Augustinus libro ii. contra Parme-
nianum sic inquid Orat nichil sibi
prodesse verba dei que ore pronunciat
si quod dicit ipse non facit. Hinc Ambrosius
super Lucam Sermo sine vita non est di-
gnus. Et Ieronimus ad Nepotianum Non
confundent opera sermonem tuum ut cum in ecclesia
loqueris et tacitus quilibet videat
cur ergo que dicis ipse non facis
delicatus magister est qui pleno ventre
de ieiuniis disputat accusare ava-
ricia et latro pro sacerdote os tuum
mente concordet. Et Gregorius super Ezechie-
lem Omelia x. Sermo dulcedinem no

habet que vita reproba infra consciaz remordet. Vn̄ nccē est vt qui v̄ba di loquit᷑ plus studeat sic̄ qualit᷑ viuat vt post exuta colligat que et q̄lit᷑ dicat. Hi᷒ Qui igit᷑ docuerit et nō fecerit minim᷒ reputabit᷑ i regno celo᷑ h᷒ ē mencia dī qui aut̄ quod docet ope impleuit magnus reputabit᷑ et aput eccīaz et aput ecciaz et aput dm̄ Qm̄ plus melius per q̄m v̄ba q̄diens facilius q̄sequi poterit regnū celor. Quod ipe p̄stat

45 Cum turbe irrueret i ih̄m vt audiret v̄bū dī luce v. nunquam tantus stbar et phariseor ad xp̄m legit fuisse accu̇s vt tunc audientes currerent ad audiend̄ v̄bū dei ab scondit em̄ dulcedinē suā ds̄ a sapientibus huius seculi et reuelauit eam puulis ac reuelat quod liquet i turbis irruentib̄ erant em̄ sc̄m Cris᷒ ei de turbis q̄nexi diligentes eum et mirantes et tenē cupietes necz ei .. in agendo miracula solū admi rabilis erat s̄ et visus ei᷒ habūdauit pra flamma. Ex quo recipit᷑ istud do᷒ in audiēdo v̄bo dei vt q̄nt᷑ magis simplices q̄m l̄rati aut docti deuoti sant h᷒ ondit᷑ ex h̄is que po᷒ Thomas s̄a sede. q. lxxxij. articulo iiio Cu causa deuocōis extiseca et pncipalis ē deus de quo dicat Ambrosi᷒ sup lucam Cu deus quos dignatur vocat et quem vult religiosū facit et si voluiss᷒ Samaritanos ex indeuotis deuotos fecisset Causa aut intrinseca ex pte nr̄a ē meditacō seu contemplacō quia ergo vt idem ait ibidem i solucōne tu argumenti Sciēd et q̄cq̄ aliud ad magnitudinē ptinet occasio est q̄ homo q̄fidat de seipo et non totalit᷑ se deo tradat Et inde ē q̄ hui᷒modi q̄necz occasio nal̄ deuocōem impediūt et in simplicibus et mulieribus deuocō habūdat elacōem comprimendo si tamē sac-

ciam et q̄tūcūqz alia pfeccōm homo p̄te deo substinat ex hoc ipo deuocō aget Hi᷒ Sz quare turbe irruerūt in ih̄m iuxta vt audirent v̄bū dei Ex quo accipi᷒ sc̄m documētū v̄bū dei cū deuocōne et diligencia est audiendū ait em̄ Ruhard᷒ sup Cantica smone xxix. Sciās sp̄m scm̄ hūc in aīa quo ad psenti spiale ordine obs᷒uare vt videlz p̄mo formet auditū q̄ letificet visum q̄d p̄bat pi᷒ ps̄ mite audi inquit filia et vide quid intendis oculū aurem para vide desides xp̄m oportet p᷒ audiē deū audiē de eo vt dicas cū videas sicut audiuim᷒ sic vidimus Hec ipe Et btūs Aug᷒ i libro quinquagīnta omeliar Ome. xxvi. dicat Cū tanta diligencia audiend̄ ē v̄bū dī q̄nta sumend̄ corpus xp̄i q. q. Interrogo vos v̄bū em̄ dei noue fructus opat᷑ in cordib̄ nr̄is ex quib̄ sequit᷑ pcti dimissio nam frangit corda nr̄a p timore Ie᷒. xxiij. None v̄ba mea quasi ignis ardens et q̄i malleus conterens petram It conterit p dolore Vnde i ps̄ Cor contritum et humiliatū deus nō despicias Item liquefacit p amore Canti᷒ v. Anima mea liquefca est vt dilecus locuta est Et in ps̄ mo sc̄m est cor meū tanquam cera liquesces Et istos tres effectus habet contra cordis duicia Vn̄ psalmista lucerna pedibus meis v̄bum tuū et lucez semit᷑ meis Ethic est sursum p desideriū Canticor p̄mo Trahe me post te curremus i odore vnguētor tuor Item dilatat cor p̄ delectac᷒ Vnde in ps̄ Memor fui et delectat᷒ sum et defecit sp̄us meus Item viuificat vn̄ ps̄ ... Aplus ad heb᷒ Viuus est dei smo Et btūs B᷒ dicat Si mortuus i pctis fueris viues si vocē sibi dei audiens Et cor tuū induratū est emittet v̄bū suū et liquefaciet i᷒ Et alludit v̄bis evāngelii vbi dicit᷑ venit hora et nūc

est qn qui i monumentis sut sz mor
tui i ptis audient vocem filij dei et
qui audierit viuet Item sanat vbu
ysaie xxviii dicit Omnipotens smo tuus
dne sanat omnia et ips misit vbu
suu et sanauit eos Ite vulnat ali
qndo vulne timoris aliqn vulnera ao
ris ut p p'm resipiscat a malo per
sm opere bonu Et iste e gladius pe
netrabilior omi gladio ut dicit aplus
ad heb in quo triumphat qui ipm
accipit vn dicit btus Pauls Accipe
gladiu spus quod e vbu di et in
eo facile triumphabis Item vbu e illu
minatiuu unde facit homines cognos
ce peta sua vn psalmista lucerna pe
dibus meis vbu tuu rc Sequit Et
ipe stabat secus stagnu Genasareth
quod alio nomine vocat mare gali
lee a regione et non e aliud nisi Jor
danis dilatatus vbi non apparet fluc
tus eius rapiditus Iste em est la
cus p que transit Jordanis fluuius z
extendit se i magna mltitudinem
P hoc stagnu intelligit mundus
sic z p mare Cuius pisces sut homines
Et vidit duas naues secus stagnu
q significant duplicem
statum homis sz innocie
et pnie i qua z nauim vna q
ceptus non fuerit dapnabit pisscatores
aute descederut et lauabat recia z
ea complicabat qz nullu piscem ce
pant p quos rectores ecclie designt
qui debent descendere de alto pdicacois
ad qsideracom sue fragilitatis Et la
uare recia spalit a tribus aquestu tpa
liu a bmani gla et a fallaci adula
cone q qz ea que docent pus ope
adimpleant ut sic sm Gregoriu
Grex qui ipor voce mores qz seq
melius per exa qm p vba gdiat la
uant eciam piscatores ut ait haymo
recia sua qndo pdicatores sci castigat
corpa sua ne alit viuat nisi quo a'os
doceant. Vel lauant pdicatores re
cia sua qndo subtiliter pdicacom sua
examinant et discuciunt ne aliquid i
ea contineat hereticu aut puersum a
puersu aut picaz auiu offensiuu
Ex quo accipit istud documetu ex
utilit pdicat qui doctrine vitam bo'az
coniungit vn Gregorius sup ezechiele
Omelia tercia vita pdicanciu sonat
et ardet ardet desiderio vbo Et id
ome x ibidm Sermo dulcedine no
habet qn vita reproba infra consci
enciam remordet Vnde nece est ut
qui vba di loquit pus studeat satis
qualit viuat ut post ex vita colli
git que z qualit dicat Et idem ibidm
Ome xi sic aut pdicator vita sp i
alto debet fixa pmane ut more va
riu discinat fetores vicior odores
qz virtutu quor racone ponit xxviii
moralium inquiens loquedi auctori
tas pdit qndo vox ope no iuuat
hic Predicator eciam debet no vna et
eadem exhortacione quo ad omes uti
qm ut ait Gregorius Nazarenus
pro ut refert Greg i pastorali
xxx moralium no vna et eadem
exhortacio cunctis cogruit qz nec cunc
tos par mor qualitas astringit se
naqz aliis officiut que aliis psunt
qz plerqz herbe que hec alia nut
riunt alia occidunt et leuis sibulis
equos mitigat et catulos instigat
et panis qui vitam forciu roborat
puulor necat pro qualitate ergo au
diencium formari debz smo doctoz
ut ad se sua singulis cogruat z tn
a comunis edificacois arte nusqm
recedat hic Ret mir non em vna
et eadem medicina omis morbi cu
rant nec quod sanat oclm sanat
calcaneu qz oculus colirio et cal
caneus sanat emplastro Ascendes
aut i vnum naue que erat Symo
nis rogauit ut a terra eu reducet
pusillu vnde sm Theophilu ex ma
nsuetudine quo rogat petr et petri
obediencia qm in omnibus fuit obediens
In hoc eciam dedit form omnibus platis
ut libencius moueat qz pcipiant et
magis amari appetant qm timere

Sz contrariu multi faciunt contra quos
loquitur dns Ezechielis xxxiiij Cu
austeritate imperabatis eis et potencia
¶ Ex quo accipitur siue eliciatur istud
documentu Omnes reges principes epi
plati et ceteri alij presidentes cu aus
teritate no debent imperare licet ip
sorum pia seueritas crimina subditorum no
debz relinquere impunita Bn Bnds
sup cantica distate subditorum matres
vos esse debere non dnos studete amari
magis quam metui Et si interdu seue
ritate opus e paterna sit non tyranni
ca matres fouendo patres corripiendo
vos exhibeatis suspendite vbera p
ducite vbera pectora lacte pinguesc
cant Hec ille Et gg xx moralium
sic ait Miscenda est lenitas seuer
itati faciendo quoddam ex vtraqz te
pamentu vt neqz multa aspitate
exulcerentur subditi neqz nimia benig
nitate soluantur Hinc dauid ait Vir
ga tua et baculus tuus ipa me
consolata sunt Virga em percutimur
et baculo sustentamur Sit ergo districtio
virge que feriat sit et sustentatio
baculi qui sustentet hec ipse No
ergo sit sic ex aspans vt tyranni
nomen induat et non patris nec
culpas subditorum dissimulet quia
sm Gregoriu sup Ezechielem omelia
xj vbi subiectus ex sua culpa mo
ritur ibi is qui prest reus mortis
tenetur Hec ille Sequitur Et sedens de
nauicula docebat Tbas vt autem
cessauit loqui dixit ad symonem
duc in altu i in profundu et laxate
recia vra in capturam vbi tria neces
saria doctori vel predicatori innuuntur
Primo sublimis conuersatio cu dicitur
duc in altu prout isto induatur ysaie
xl Sup montem excelsum ascende
tu qui euangelizas syon Sco facil
et intelligibilis predicatio Cum ad
ditur laxate recia vra sm id pbs
xiiij Doctrina prudentu facilis Tercio
recta intencio cu annectitur in capturam
piscium vt scz salus hominu procuretur

ita vt non sit propter vanam gloriam non propter
vanam gloriam non propter adulacionem no
propter vtilitatem temporalem sz propter hominum edi
ficacionem et principaliter honorem dei Con
tra quod quia multi faciunt multo
tempore laborantes nichil capiunt sz va
cui recedunt Vnde prosper libro pmo
de vita contemplatiua predicator non in ver
borum splendore sz in operum virtute totam
predicandi virtutem ponat non vocibus
delectetur populi clamantis sz fletibus
nec plausum a populo studeant expec
tare sz gemitu lacrimas quas volt a
suis auditoribus fundi ipse primitus fu
dat et sic eos compunctione sui cordis
attendat Hec ille quod quia multi non ser
uant a fructu cadunt et tendens sy
mon dixit preceptor per totam noctem
que est aptior ad piscandum propter
obscuritatem laborantes nichil cepi
mus de piscibus In verbo autem tuo
i in virtute vbi tu laxabo rethe Cir
ca quod scdm Theophilu petrus non dis
tulit non em addidit Non te audiam
Nec scdis laboribus me exponam sz
magis inquit In verbo aut tuo
laxabo rethe ¶ Ex quo accipitur
istud documentu quod quilibet
sub aliquo preceptore con
stitutus debet inlicitis obe
dire faciliter verbo simplici nec expec
tare comminacionem superioris vel precep
tum. Prout isto induatur id ps mus In
auditu auris obediuit mihi Et id bte
virginis Iohis pmo inquientis Quod
cumqz dixerit vobis facite Obedie
du e autem principaliter deo quia sic
prelatis maiori in moribus preponitur ad o
bediendum Sic deus omnibus hominibus
viij dis. Que contra et xj q. iij. Imperato
res pro quod pz quod sic e obediendum
hominibus vt deus no offendatur
xj q. iij. Si is qui prest prest dominus
aut obediendum est magis rone ec
clesie quia ipa est magistra et caput omnium
ecclesiarum xij di. Non decet xciij dis. A
subdyacono obedite igitur prepositis vestris dominum
timete regem honorificate Epis et

plat[is] venenata exhibere dnos vros
honorate maiorib[us] assurgite p[ar]entes
amate sacietes q[uam] inobediencie morbus
sic ex sup[er]bie timore procedit sicut
fames ex vol[un]te manat Et cu[m] hoc fe-
cisset s[ed] cu[m] laxasset recia in v[er]bo
xpi concluserunt piscium multitudinem
copiosam n[on] mirum q[uia] ipse em[m] e[st] qui ma-
dauit et creata sunt vniu[er]sa Et ipse
dns celi et terre rom[m] que in eius a
bitu continent[ur] Mistice aut[em] p[re]dicato-
res laxantes recia concluserunt pis-
cium multitudinem copiosam quia
multos et q[ua]si totu[m] mund[um] ad fidem
conuerterunt vn[de] petrus conclusit mag-
nam multitudinem q[uia] vno die con-
uertit tria milia hom[inum] et altero
quinq[ue] milia Act[uum] ii[o] Et paulus to[tu]m
mund[um] ewange[lio] impleuit Rupeba[n]t
em[m] aut[em] rethe eor[um] s[ecundu]m Glosam
quod rupit[ur] rethe cu[m] no[n] labunt[ur] pis-
ces quia dnos suos m[ulti] scandala
co[n]suat aut[em] e[tiam] s[ecundu]m Glo[sam] rumpit[ur]
quia mo[do] cu[m] electis tot reprobi intra[n]t
quot ecclesia[m] fi[ss]uris et heresibus
scindunt ¶ Ex quo assumit[ur] isd
docu[men]tu[m] Non p[otes]t eccl[es]ia s[an]c[t]a defice[re]
h[ec] non cessent hostes vndiq[ue]
eam expugnare p[ate]t quia non
p[otes]t esse nulla dns em[m] orauit pro
ea inquiens Ego pro te rogaui
petre vt non deficiat fides tua h[ec]
malos quibus mixta est tamq[uam]
zyzania in medio tritici intus eq[ui]m
nunc tolleret xii q. i. Ex[tra] h[ec] dica[tur]
sponsa xpi pudica et incorrupta
que adulterari non p[otes]t xxiiii q. i. lo[quitur]
hec s[ecundu]m hylarium de tri[nita]te libro vii[o]
h[ec] hoc p[ro]p[ri]u[m] vt tu[n]c vincat cu[m] leditur
tu[n]c intelligat cu[m] arguit[ur] tu[n]c obti-
neat cu[m] deserit[ur] du[m] p[er]sequit[ur] floret
dum opprimit[ur] crescat du[m] co[n]tempnit[ur]
proficiat du[m] leditur vincit tu[n]c stat
du[m] supari videt[ur] Et annuerunt so-
ciis qui erant in alia naui vt veni-
rent et adiuuarent eos S[ecundu]m Theo-
philum p[re] nutu[m] eos vocant quia
ex stupore p[ro]p[ter] piscatu[m] piscium

loqui non poterant ¶ Ex quo accipi[tur]
documentu[m] Q[uod] p[re]dicatores mutuo de-
bent se iuuare non co[n]funde[re] Vnde
moyses dixit Quis michi det vt
omnis p[o]p[u]lus p[ro]phetizet et det eis
dns sp[iritu]m s[an]c[tu]m Num. xi. Si ergo opta-
bat moyses om[ne]s p[ro]phetare non debet
se s[er]ui dei mutuo confunde[re] s[ed] doc-
tor minus doctorem i[n] v[er]itate adiu-
uare et pote[n]cior infirmiori succurre[re]
Vnde Aug[ustinus] de s[er]mone domini in mo-
te libro p[ri]mo Iustu[m] consiliu[m] est vt
qui se a potenciori vult adiuuari
adiuuet infirmiorem quo ipse est
potencior Hinc Ambro[sius] in libro de
officiis necessitates alior[um] q[ua]ntum
possum[us] Et subdit Nichil tam
s[ecundu]m nat[ur]am e[st] q[uam] iuuare consorte[m]
nat[ur]e Et venerunt et impleuerunt
ambas nauiculas q[uonia]m in eis em[m] deb[et]
esse fructus opant[ur] et adiuuarium
ita vt pene mergerent[ur] Quia enim
maior est multitudo malor[um] q[uam] bono-
rum eo q[uod] multi vocati pauci electi
in captura diuine p[re]dicacionis v[er]bi
dei mali submerguntur et boni saluant[ur]
Q[uo]d cu[m] videret petrus procidit ad ge-
nua eius dicens Exi a me quia
homo peccator sum dne admirabat[ur]
em[m] petrus dona diuina et quo pl[us]
metuebat eo mi[nus] p[re]sumebat d[icens]
itaq[ue] Exi a me quia homo peccator
sum q[uasi] diceret no[n] su[m] dignus h[abi]tare
in tua societate Tum p[ro]p[ter] fragilita[te]
nature q[uia] homo sum s[ed] p[re]terus tu v[er]o
deus Tum p[ro]p[ter] vilitatem culpe quia
peccator Tum p[ro]p[ter] p[ro]uitate potencie q[uia]
tu es dns ego v[er]o cinis et puluis
Vbi considerandu[m] quod procidit ad
genua ihu capta multitudine pis-
ciu[m] ¶ Ex quo accipit[ur] documentu[m]
Q[uod] p[re]dicator capta multitudine
hom[inum] in p[re]dicacione sua deb[et] se tota[m]
deo humiliare n[on] suis meritis istud as-
tribe[re] s[ecundu]m id Cu[m] feceritis omnia que p[re]-
cepta vobis sunt dicite s[er]ui inutiles
sumus de alieno quippe nemo glo-
riari deb[et] d[ici]t autem Ap[osto]lus quid

habes quod non accepisti Nec enim
ut ait aug᷒ de sermone dni in monte
laus humana appeti a sapiente sed
subsequi debet sapientem et rec
facientem ut illis proficiat qui r
unitati p̄nt quod laudatur Et idem
sup ps̄ servitus laudis in laude dei
est h ipse laudandus igitur est deus
ex ope bono in homine iuste non
tn̄ iustus ho͂ debz laudem appete͂
quia s̄m aug᷒ sup quodam ps̄
qui laudari appetit ise supbus esse
conuīcit̄ r Bn᷒ sup cantica ondes
q̄ laus hom̄ e soli deo attribueda
sit aut laus in nobis refertur ad
ip̄m laudabiliu uniūsor auctore
et largitorem non ficte q̄uadmodū
ab ypocritis non sola cōsuetudine sic
a secularibus Sz nec necessitate q̄
dem ut uuncta fendis oneribus
applicaunt̄ s̄z sicut decz scōs simci
tate fida deuocōne sollicita hy
laritate g̃ta s̄z non dissoluta Seq̄
Stupor em̄ circūdedat eū et omēs
qui cū illo erant in captura piscū
quam cepat̄ similr̄ aute͂ Jacobū
et iohem̄ filios zebedei qui erat
socij symonis ¶ Ex quo accipit̄
documentū Stupebat mundus q̄
homines illrati et indocti sapietes
huius mudi et phos sceptra et ro
mibus ğiuctos ad fidem xp̄i conuer
tebant de hoc stupoe͂ p̄t intelligi
id ysaie sexto videbis et affluet
et mirabit̄ et dilatabit̄ cor tuū
qn̄ conuersa fuit ad te multitudo
maris fortitudo gencium venit tibi
Et actuū. iiij. legit̄ Comperto q̄d
homines essent ydiote et sine lr̄is
mirabant̄ Et ait ad symone Jhus
Noli timē ex h̄c iam eis homines
capiens dicit glosa no du r appla
tum eligit̄ s̄z p̄dicat̄ q̄ aliquando
sit eligendus n̄ obstat quod sq̄
Et subductis ad terram nauibz relictis
omnibz secuti sūt eū Triplex em̄
fuit vocatio petri r andree p̄ma
in simplice notitiā ut het̄ i Johe
S̄m᷒ i familiaritate de qua hic Tcia i apos
tolatum de qua Mt̄. iiij. Et luc. vi.
Relictis igit̄ omnibus sz naui et na
uis Instrumentis qui ideo naues ad
terram reduxerant qui adhuc hebat
volutatem redeudi ad officiū pis
candi Sz in tcia vocacōne relictis
omnibz ex volūtate et p̄posito et se
cuti sūt eū ¶ Ex quo finale acci
pit̄ documentū non sufficit ad salu
tem omnia p̄pt̄ xp̄m relinque͂ ni
si quis relinquat etiā p̄p̄ā volu͂tez
ait enim Bn᷒ sup cantica s̄mone. xxi.
Ppria volūtas deū ip̄ugnat et ad
uersus deū extollit̄ ipa est que
padysum spoliat infernū ditat
sanguine xp̄i euacuat dicōm dya
boli mudi subiugat et s̄mone lx
xij. idem Bnh᷒ Grande malum
p̄p̄a volūtas qua fit ut bona tua
bona non sint. h ipe. h de angelo
dyabolū fecit hominē de padyso
eiecit hec eicit filiū cū dnm̄ crea
turam cū creatore hec vellet pcta
sua deū aut vindicari non posse a
ea nescire͂ h wlt dm̄ no ee͂ deum q̄
q̄ntū est in ipa wlt eū aut impo
tentem aut iniustū Qui aut wlt
deum esse iniustū wlt deū nō ee͂
deū Omnia est bti Bnh᷒ di ibidem Re
linquamus igit̄ omnia sic p̄pt̄ deū
ut nunq̄m amori suo creaturā aliq̄
p̄ponamus relinquamus et p̄p̄am vo
lutatem s̄z tm̄ s̄m volūtatez dei 6
se cōformando viuamus Sic enim re
lictis omnibz centuplū accipiemus
et vitam eternam consequimur. Pdi
N isi
habūdauit iusticia vr̄a | nob.
46 plus q̄m scribar et phiseor
non intrabitis in r̄gnū celorum Mt̄. v.
Pius r misericors dns et si ad regnum
celorum homines i numeris donis et
miseracōnibz inuitauit ita q̄ p̄pter
ubertate͂ sue mie q̄m huamō t̄pi
multiplicat ondit qi ad cauendum pre
cogitat ne tam dei miaz forsitan
extendant plus q̄m opz aut ocia

sione mte ad mala prodiuiores vl
remissi ad agend que rta sut rddat
inquit Nisi habundauit iusticia vra
plus qm scribar no intrabitis i reg
nu celor designas aut vons iusti
ciam vniusalem vtutem sm Cris
Scribar quippe iusticie sut manda
ta moysi sup impletones aut illor
sut mandata moysi xpi sm hoc
ergo dt Nisi sup quus legis mada
ta eciam hec pcepta mea que aput i os
minima existimant impleuit no in
trbit in regnu celor qm illa de pe
libant que tnsgressoibus legis de
bent facietes aut ea i regnu mto
ducut sm glosam ordinaiam quus
ergo scribe et phaisei no tnsgredie
bant legis mandata et ob hoc a
pena legis immunes erant quia
tamen ea non faciebant no fuert
abiles ad intrand regnu celoru
dicit em pro vt alibi scptu e et no
faciut alligant homib onera impor
tabilia digito suo nolut ea moue
¶ Ex quo loco accipit tlis coclu
aut doumetu lic sine iusticia n
saluatur non omne tame iusticia
intrat rgnu celor pma ps pba
p ambrosiu in libro de officiis qui
ait Iusticia est que nil alienu ve
dicat que cuiq dat quod suu est
que negligit ppam vtilitate vt
suet comunem vtilitate Et sm eude
pma iusticia e in deu Sca in patria
Tcia in pntes Quarta i omes oi
bus autem vt ait mgr i suma v
tutu tractatu de iusticia pte quar
ta debemus dilectom vltate et fide
Si ergo vis esse iustus et intre rg
nu celor rdde deo amore et rectam
fidem rdde supioib obediam timore
et venacom tu equalib habe pace
et concordiam i omi acone et vbo
supioib etia discolis qm potes
sine offensa di locu tribue et nisi li
teciatus ab homine vel auire noli
eos pire inferiorib bnficiu et au
xiliu pro posse impende sine con

tumelia inferiorem corripe sine cru
delitate du oportet castiga maioi
bus condescende equalib noli i vide
inferiores non contempne patriam
fauore quantu potes scdm deu prose
que patria quippe gnacomis dicat
pncipiu sicut pr scdm phm Et io
sic beniuoli prie sut amandi sic
et maliuoli prie sut detestandi iux
quod legit de Jasone scdi machab
v. Cu fcus e omib odiosus et re
fuga et execrabilis vt patrie et ci
uiu hostis Sca vero pars sic patet
nam e iusticia tnsiens sic est illor qui
bene incipiut s male tmnant aut
i bono quod incipiut no pseuerant
Contra quod aplus ad Galath vi dt
Bonu facietes no deficiamus tpe ei
suo metemus hinc btus Bnhardus
ad Ianueses Ciues Tolle pseuera
ciam nc obsequium mercedem habz
no beneficiu graciam nc laud forti
tudo Et subdit Non qui cepit sed
qui pseuerauit vsq in fine hinc
saluus erit Et alia iusticia merce
dem accipiens contra qua loquitur
xpus Mt vi Attendite ne iusticia
vram faciatis coram hominibus vt
videamini alioqn mercedem no hebitis
Est tcia iusticia remisse agens qlis
fuit scribar et phiseor Erant em
scribe eminetis scie qr doctores legis
et ideo inflati quia scia inflat vt
dicit aplus phaisei vo erant vite sm
opinione ipor excellentis ardentes
qr ipor iusticia suffecisset eis ad
salute Sed errabat quia scdm Au
gustinu in libro l omeliar Si im
ta rddent supplicium reddet quia
no iustificabit in conspectu dei omis
viuens Vez quia non intelligebant
homicidiu nisi p peremptom cor
pis huain aperuit dns omem in
quin motu ad nocend fratri homicidiu
quae reputari inquiens Audistis qr
dcm e antiqs Non occides ¶ Ex quo
sumit ista conclusio Nedu corpale ho
micidiu nisi quis licetia habeat ab

homine ptate habente vel aucre
sz etia spuale est prohibitu Corpa
le em vtraqz lege e prohibitu nisi
fiat cu iuris pmissione vel auctorita
te em occidens non censet hoi
cid a quo adpcm quia lex eum
occidit xxiij. q. v. Iudex Quod
procedit si quis suato ordine z
amore iusticie ydempmet ad mor
tem et pcipiat ministro quod eu
occidat Alioqn si faceret ex delec
tacione fundendi sanguinem huma
num licz alit iuste occideret pecca
ret iudex vel minister mortaliter
ppt intencom corruptam eo quod
deus ad cor respiciat xxiij. q. v. Si
quid invenisti Item si aliquis
occidat aliq in bello iusto non
peccat xxiij. q. i. Quid culpat
Committit aute homicidiu corpa
le fco pcepto consilio auxilio et
defensione. l. di. Si quis vidua xx
iij. q. vltia Quatuor Ex ... de de
fensione Si quis intencone corrup
ta retrahit aliquem volentem aliu
libare a morte Hic em indirecte
homicida censet sicut si hoc faceret
vt a piculo sine dapno illi pcaueret
Spuale vero homicidium
gmittit detrahendo et odiendo de
pe di. i. homicidior iniquitate op
pssiom et iniusticia faciendo fcib
mala psuadendo hec probant
eadem dis. de pe Omnis iniquitas et
ca^o Noli Et gnalit omnis iniquus
motus ad nocendum fri in gne hoia
dij computa eadem dis. homicidiu Co
mittit etia homicidiu in extrema ne
cessitate alimentu denegando lex
xxi dis. pasce His annectit etia co
clusio ab omnibus hominib homicidi
um est fugiendum Tum quia sanguis
occisi clamat ad iustum iudicem
pro vindicta Gen iiij. Vox sanguinis
fris tui abel clamat ad me de tra
Et Ar^les in libro de regimine pncipu
inducat hermogenem inquiens Pater
m. hermogenes scribens scripsit qm
creatura infecit creaturam virtutes ce
lorum clamant dicentes Dominus tuus
wlt tibi siles esse et tam diu virtutes
celorum repntant mortem infecti do
nec vindicta sumat de inficiente
Tu quia contra naturam est hominem in
ficere siue occidere simile sibi Omne
em animal diligit simile sibi Tum
quia contra racionem e occidere proximum
dictat em racio quod non dz alteri
facere quod sibi nollet fieri Tu quia hoc
imitatur dyabolum qui homicida est
fuit ab inicio Johis. viij. Tu quia
si sitit sanguinem humanu bestie as
similat que sitit eundem Tu quia hoia
de facili hic puniuntur et durissime
punientur in futuro tum quia homo crea
tus ad ymaginem dei pstancior est
celo et tra Tum quia homo care
valuit quia sanguine xpi e redemptus
prima petri primo Et ideo non parum
xpus offendit quem deus sic appara
re dignatus est Tum quia homo
est templum spussa prima Cor. iij.
Nescitis quia templum dei estis vos
et spus dei habitat in vobis Quare
pensato quam graue pctm sit hominem
sine iure occidere vix em pt esse quod
eius in pnti sanguis illius effusus
non fuit qui sanguinem effunde
bat sic pz i Iulio cesare Anthonio
Claudio cesare Caligula Gayo
Nerone Aurelio Helva ptinace
Anthonio Allexandro romano Ma
ximo Iulio Gordiano et alijs mltis
quos transeo dei igitur filius qui i
veteri testamento dixit non occides
volens omnem malum motum ad
nocendum fri seu proximo remo
uere inquit Ego aut dico vobis
quia omnis qui irascitur fratri suo
reus erit iudicio Qui aut dixerit
fri suo Racha reus erit concilio Qui
autem dixerit fatue reus erit gehe
ne ignis qui inquit irascitur fri
suo sine causa sm Jeronimum Qui
dicit quod hoc in quibusdam codicibus
inuenim: Hic em ira viri iusticiam dei

non opat' Concordat Cris9 q aut
Qui sine causa irasat' reus erit
Et Augusti9 i libro retractationu dt
Illud etiam dicim9 intuendu quid
sit irasci fri suo q̄m non fri iras
at' qui pcco fris irascit'. Iste igi'
qui sine causa irasat' fratri suo
reus erit iudicio in quo adhuc loc9
defensionis dat' sm aug'. Qui
vero dixit Racha hoc ē inanis z
vacuus quē nos possum9 vulga
ta iniuria absq3 cerebro vituparē
sm Johannē Cris9 tam in omelia
dicit Racha ē vbū contepti
z parvipensionis. Sic em nos
famulis vel minoribus dicim9 va
de tu vel dic illi tu Ita z qui Sy
rox vtit' ligwa racha dicit ptu
Ex quo pz q sequendo expoicom
bti Johannis Indignu est dicē hoiez
vacuu qui habz in se spm scm Ad
etiam dicit Criso9 sup math Iste
itaq3 dicens racha reus erit concilio
id est vnus ex concilio eoz qui ad
vsus xpm fuit sic apli i suis ca
noībus attestant' sm Cris9 sup
m' vel sm hylariu qui spiritu sco
plenu cognito vacuitatis insinuat
fit reus concilio scoz contumeliam
spus sci scoz iudiciu animadūsione
lucturus de hijs tribus Augustin9
sic ait vide tres reatus Iudicij Co
cilij et gehenne ignis In iudicio
adhuc defensionis loc9 dat' ad co
ciliu aut ptinē videt' Sine placo
q̄ndo int se iudices qferunt quo sup
plicio dapnai oporteat In gehene
vero ignis certa dapnaco z pena dap
nati h' Augusti9 Et si quis cosidat
repire pt quod in pmo casu sm Au
gm est ira sola In scdo ira et vox q
iram vel indignacom signat In
tcio vō ira et vox que iram signat
z in voce vitupacomis expssio ¶ Ex
quibus elicit' ista conclusio quod
vnu pctm ē alio grauius nam ira c
voce ē grauior q sine voce contepta
Et grauior cu vitupio q vox vtraq3

aggrauat' em pctm ex circustanas
ex altitudine psone vel dignitate ex
ordine ex sciencia ex qualitate
pctancu ex lapsu a bono maiori
ex voto vel professione aut ab iua
cone expectandi libidine ex recidi
uo ex tpe ex loco ex fidei firmacone
quā ppo dno tenebat' contra cuiue
psonam crimē qmisit ex desidato
malo exemplo q ex inde sumit'
qualiter plati vel reges aut ma
iores magis peccant q̄m subditi
xj. q. iij. Precipue cosiderata q̄n
titate pcti nam plus peccat adul
ter q̄m fornicator et adulti9 vi
cit' ab incestu. xxx ij. q. vij Adulti9
Cosiderata ect diuturnitate quia
tanto grauiora sūt pcta q̄nto diuci
us infelicem animam detinent al
ligatam de qsuetudine Cum tacto
Considerata psona aut re in q̄m
vel cuiqua quis peccauit. xxx ij q.
iiij. In eo de pe. dis. v. cosideret Co
siderato volūtario quod ē īvolūta
rio quod procedit ex infirmitate ig
norancia vel coactione intellige con
dicionata. xv. q. j. c. j. Alioqui si nllo
modo est volūtariam nō ē pctm pz
etiā ex pmissis quod ira flammas
erupit nam in vocem prosilit et
in vitupacom incandesat radix
mala habens multa semina et folia
procedit em ex ea impaciēcia q̄
est impetuosum animi motum
nō refrenaē procedit discordia q̄
est aliquoz dissensio quos prius
vinculum amoris colligauit pro
cedit rixa que est motus ex discor
dia fcus Procedit contumelia que
est volūtas se vindicans per prob
com maloz vel pboz iniuriam
procedit ptiuia que est subitaneo
motu in verba obiecta prumpere
procedit malicia qua aliquis dap
nu alteri infert procedit furor qui
ē intempata tempestas animi racio
nem impediens procedit clamor
qui ē volūtas se vindicans z exal

tado voce pintupiu ad alior aues
puemiens predit indignato dum
est volutas se vindicans p signu
molestie extius declaratum pro
cedit blasphemia que est volutas
se vindicans p obpbriu deo et suis
illatum procedit homicidiu quo quis
se erigit cotra omipotetem interficiendo
hominem ad ymaginem dei creatum
xpi sanguine redemptu toto mundo
pstantiorem Quare fugite pestem
hanc qm cor homis pturbat et ip
sam aiam inquietam facit hoc
tenentes procto q cuiusque corde
hitare invenit spus scus talem ai
mum inhitare dedignat dum em
ira aim pulsat non solum ymagi
nem dei i aima confundit sed etiam
dyaboli loco illius introducat Et
obhr nce est qui gram spus sci
hre desidat vt passionibus ire forti
ter resistat et motus impaciencie
inse insurgentes viriliter cohibe
at demque vt redeptor omnem ama
ritudinem de cordibus hom euellat
et ficcom at in peccatis excusacoz
remoueat subdit Si offers munus
tuu ad altare et recordatus fuis q
frat tuus habz aliquid adusum
te relinque ibi munus et vade p9
reconciliari fri tuo et tunc veniens
offeres munus tuu qui infert sm
Aug Si irasti non e phas fratri
aut dice Racha vel fatue insuper
in animo tene aliquid vt in odiu
indignato voutat Et ideo si offe
munus vnde si quid habz aliquis
aduersum te non dicit sm Jeronimu
Si tu habes aliquid aduersus fratrem
tuu sed si fr tuus habet aliquid ad
uersum te vt dulcior tibi reconcilia
tonis imponat necitas Tunc autem
habet aduersum nos sm Augustinum
si nos eum in aliquibus lesimus h rpe
Nec intelligend e ad lram q mu
nus est ante altare relinqndum
sed si munus debet acceptum primo
est proximo pro lesione et iniu

ria satisfaciend Ex quo loco in
tur ista conclusio Non prosunt bona
opa ad vitam eternam nisi quis satis
fecit fri suo q lesit pro vt est ei pos
sibile nam cu bona opa mortifica
tur p pctm mortale licz reuiuiscat
p penam si mortua tunc quando erant
in gra non fuerunt de pe di v Co
sideret constat q cum iste ppt lesio
nem proximi sit in peccato morta
li non pnt ei ad vitam eternam Vnde
Jeronimus in Amos ppha Si holocau
sta obtulerint vt videant Jeiuna
re et dare elemosinas pudiciciam
polliceri hec holocausta sunt
vera non ea suscipit dns nam non
satisfitor magnitudinem sed offensam
inita causas quas diuidit hec ille Iste
Item cum venia pcti non datur
nisi correcto vt in regula pcti de re
in libro vi Cum iste nondum sit
plene correctus quia leso inquantum
potuit non satisfecit constat quod
bona opa eius non prosunt ad
initu duos quippe offendit deum
et proximu et ideo esto q doleat
q deu offendit adhuc tamen restat
proximo cui satisfaciat preterea ledens
proximum vulnerat caritatem in pxio
sed illam habe non pt nisi pxio
satisfaciat pro vt pt Insuper iusticia
est redde vnicuique quod suum est
sed iste non reddidit proximo quod
tenet et potest igitur est iniustus
et per consequens bona opa sibi non p
sunt ad vita eterna Item non vere
penitet qui ablatum non restituit
Vn Aug9 in epla ad Macedoniu
Si res ppt quam pctm est cu reddi
possit non redditur pena non agitur
sed simulatur hec ille non enim excusatur
a restituendo aut satisfaciendo q
hnt in facultatibus vnde lesis sol
uant de vsu Cu tu Nec habetur
rone egeat vt ibi nota glosa super
verbo i facultatibus Si ergo velitis
vt vra sint accepta munera deo
reddite que sunt dei deo que primo

primo

proximo reddite tamen iniquito lesistis
Vnquam tamen quis tenetur in duplum
Vnde extra Qui ecclesiastica officia commit
tunt propinquis male vite vel fame
sibi coniunctis quod fecerit est irritan
dum et nichilominus excommunicatione per duos
annos subdunt lxxxix di. decenter
Quandoque tenetur in quadruplum ut ille qui
ecclesiasticas oblationes et quod deo con
secratum est rapuit vel consensit facien
tibus xvi. q. ii. In legibus quandoque
in noue partibus quis punitur sic illi
qui monasteria et loca deo dicata et
ecclesias infringunt et deportata vel
alia que ex inde abstraxerint dam
num nouies componant et emunitate
templi et velud sacrilegi Canonice sine
subdunt xvii. q. iiii. Quisquis reddi
te iniquo lesistis aut offendistis in re
bus in persona etc. si enim redditis quod
quod tenemini deo et proximo et penitentiam
vestram exigitis pro commisso delicto abster
get deus maculas vestras et dabit
deus maculas vestras et dabit vo
bis gloriam sempiternam Quam conferat
Christus deus benedictus Amen Dominica
Cum turba plurima septima
esset cum ihesu nec haberent quod
manducarent Marci viii. Secundum
Turba Christi dominum ob eorum dulcedinem et
infirmorum curationem nunquam enim locutus
est homo sicut hic homo Christus qui in terris
visus est et cum hominibus conuersatus est
nec umquam visus fuit in mundo talis me
dicus per quem sanari possit omnis
egrotus nec inuentus est homo aliquis
cui venti et maria obedirent cui
elementa et elementata fuerent
cui omnis pareret imperanti creatura
non mirum ergo quod turbe tenent ad dominum
quod oues accedunt ad pastorem et
eorum vero qui infirmi ut sanitatem
reciperent accelerant quod muti clau
di ceci et variis infirmitatibus oppres
si ad pedes eius ponuntur ut sane
tur vnde et hec turba videns quod
mutos claudos cecos et debiles
quos ante se ibidem ut legitur in Ma

theo proiectus ab eo sanasset magnifi
cabat deum Cum ergo sequerentur ihesum de re
motis ciuitatibus villis et castellis
nec haberent quid manducarent eo quod
cibaria que de suis domibus secum
attulerant consumpserant Conuocatis
discipulis ait illis Misereor super
turbam quod dicit ut pius dominus
suos discipulos ad misericordiam indu
ceret quia iam triduo sustinent
me nec habent quid manducent tum enim
assidebant ad Christi doctrinam audien
dam ad videnda eius miracula quod
in loco deserto per tres dies manentes
cum Christo ad propria loca non redierunt
Tunc autem secundum glosam turba dominum tri
duo propter sananda suorum infirmitate
sustinet cum electi quoque fide sancte tri
nitatis lucidi domino pro suis suorumque
peccatis et pro anime languoribus instant
et supplicant Vel secundum Gregorium tur
ba dominum sustinet cum fideles per penitentiam
peccata puniunt et ad dominum corde locu
tione et opere conuertuntur In hoc ergo
triduo sustineamus Christum scilicet cogi
tatione bona operatione vera peni
tudine vera penitudine Ex hoc
loco trahitur istud documentum tri
duo sustinentes dominum ad refectionem
spiritualem perueniunt illi enim consolationem
et remissionem peccatorum inueniunt
qui toto corde de peccatis contriti
ore in confessione vere et non sila
te ac integre aperiunt ac pro pec
catis onus satisfactionis impositum
humili animo satisfaciendi suscipi
unt Vnde iohannes os aureum perfec
ta penitentia cogit peccatorem omnia
libenter suffere In corde enim contri
tio in ore confessio in opere confessio
tota humilitas hec est perfecta penitentia
de pe. dis. i. perfecta Ecce triduum quo
quod peruenit peccator ad refectionem spi
ritualem Vnde Augustinus qui scribens
vincencio inquit Nemo putet
ab errore ad veritatem et a quouis
seu magno seu paruo peccato
ad correctionem sine penitentia pos

se tristire hec ipe Concordat Greg i Omel. Qui vere penitet laborem pnie non abhorret sed quicquid sibi pro culpa quam odit iniugit tacita consciencia amplectitur hec ipe Ex quo pz quod in anis e illorum pnia qui et si confitentur satisfacere tamen propositis non intendunt quam ut ait Augus in libro de penitencia ad agendam pniam non sufficit mores in melius commutare et

amalis

a factis recedere nisi et de hiis que facta sunt satisfaciat domino per pnie dolorem per humilitatis gemitum per contriti cordis sacrificium cooperante elemosinis h ille Ppatz eciam quod tres sunt ptes integrales pnie cordis contricio oris confessio et opis satisfactio nam quia tribus modis deum offendimus delectacione cogitacionis impudencia locucionis et superbia opis Ut contraria contrariis curentur tribus modis oppositis satisfacere debemus Opus aut penitencie sint commisse arbitrio sacdotis tamen id arbitrium debz esse diuino instinctu regulatum quia sacdos opatur in usu clauium sicut instrumentum et minister nullum autem instrumentum habet efficaciam actiuam nisi secundum quod mouetur a principali agente et quia pene satisfactorie infligende medicine quedam sunt sicut medicine in arte de certa materia non omnibus competunt sed variande sunt secundum medici arbitrium non propriam voluntate sequentes sed medicine sciam Ita pene satisfactorie in canone determinate non competunt omnibus sed variande sunt secundum arbitrium sacdotis diuino instinctu regulatum Sicut autem medicus prudenter aliquando non dat medicinam efficacie que ad morbi curacionem sufficiat ne propter debilitatem nature maius periculum oriatur ita sacdos diuino instinctu motus non sit totam penam que cum pcto debetur iniungit ne infirmus ex magnitudine pene desperet et a pnia totaliter recedat Pnia ergo a sacdote iniuncta aut e maior aut equalis aut minor Si maior tunc id quod plus fecit cedit ei ad augmentum glorie Si equalis tunc sufficit ad dimissionem pene Si minor tunc id quod restat suppletur in purgatorio ex virtute diuine iusticie deus enim qui modos et mensuras pctorum et penarum nouit addit penam satisfacienti ne aliquid maneat impunitum Bonum ergo istud est consilium in quo quis sustinet dominum ut remissionem obtineat peccatorum et consolacionem spiritus sancti inveniat Sequitur Et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via non vult sm Crisostomum eos ieiunos dimittere ut non deficiant in via oportet enim quod in predicacione verbum consolacionis accipiant ne auiditatis pabulo ieiuni remanentes in huius vite labore succumbant ¶ Ex quo trahitur sm documentum Conuersi peccatores in presentis vite via deficiunt si in sua consciencia siue doctrine pabulo dimittantur non enim in solo pane viuit homo sed in omni verbo quod procedit ex ore dei ait veritas Et ideo necesse est animam arescere si ei defuerit doctrina aut verbum dei Istud considerans Ysaias dixit Nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen sicut Sodoma fuissemus et quasi Gomorra similes essemus In doctrina vero magis debemus attendere veritatem quam eloquencie aut verba composita ait enim Ysidorus libro iii de summo bono in leccione non verba sed veritas est amanda sepe autem reperitur simplicitas veridica et falsitas composita que hominem suis erroribus illicit et per lingue ornamenta mundane sciencie nititur extollere in laudibus hominem Nam quanto maiora fuerint studia tanto animus arrogancie flatu inflatus maiori tumescit iactancia h ipe Et idem ibidem Sic instruere solet collacio ita destruit contencio ita destruit contencio h enim relicto sensu veritatis lites generat et pug

nando v̄bis eciam ideo blasphemia
fiat inde hēsis et scisma a quibus
fides subv̄titur vitas corrumpitur caritas
scindit. Et aliquibus in tantum / tanta
est in hijs puersitas vt veritati cedere
nesciant ipsamque rectam doctrinam
euacuare contendunt. Hec ibi. Sicut
igitur v̄bum dei vitam ministrat ita doc-
trina cuiuslibet antichristi siue hēetici
mortem sine fallo propinat. Tria sunt
autem genera erroris vt ait Augustinus in libro
de vtilitate credendi. Primum cum id quod
falsum est verum putatur. Secundum cum id quod
verum est falsum putatur. Tercium cum ex ali-
eno scripto intelligitur aliquid veri
cum hoc ille qui scripsit non intellexerit.
Et hic error vltimus ab augustino ibi-
dem commendatur. Hēetici igitur duobus
modis homines decipiunt nam aliqui
dogmatizant esse verum et katholicum
quod est falsum et ab ecclesia catholica
condempnatum. Aliqui dicunt esse falsum quod
est verum et ab ecclesia receptum aut
approbatum et hij tam doctores quam eis
credentes incidunt in illud maledictum
Ve qui dicitis bonum malum et malum
bonum ponentes tenebras lucem et
lucem tenebras. Hinc Augustinus super epistola
pauli ad philomonem. Si quis homi-
nem qui suus non est suum esse credi-
derit et dei eum vt sit societati ipsum
violat cuius membra sumus. Hec ille.
Hec si hēetici adv̄terent a falsis dogma-
tibus quibus dulce amarum et ama-
rum dulce ponunt resilirent itaque non
v̄ba compta sed veridica diligite non
que auribus prurientibus sint placida
sed que sint salutifera pensate sicut
quibus xpistus non vult ieiunos ho-
mines dimittere ne deficiant in via
cum venerint de longinquo. Unde addit
quidam enim ex eis de longe vene-
runt ad impetrandam sanacionem in-
firmorum adducentes secum multos clau-
dos et varijs langoribus oppressos illos
presertim qui via nature et arte me-
dicine habebant incurabiles infirmi-
tates quia apud deum nichil est

impossibile. Per hos autem de longinquo
venientes peccatores designantur. Peccatores
enim quanto quis magis peccat tan-
to magis se a deo elongat. Iuxta illud
psalmi: longe a peccatoribus salus. Ex hoc 3
accipitur tamen doctorem de longinquo
venit qui post peccata mortalia ad
vltima fornicationes homicidia et ce-
tera vicia priusquam penitens deo recon-
ciliantur. Inter deum enim et dyabolum
est longa distancia inter lucem et te-
nebras inter sanctos et dampnatos. Non igitur
est dubium peccatores ex a deo multum e-
longatos. Preterea peccator semel ca-
dens non surgit vel propter defectum
rubigo quippe habet istam naturam
quod in quocumque metallo et maxime
ferro fuit non facile nisi cum labore
nimio abstergitur. Sic qui peccat non
mundat nisi vim sibi faciat et semper
totum deo in cursu et ac condigne peni-
teat et vitam emendet. Item diffi-
cile est peccatorem resurgere videmus
enim quod quando vnus oculus in lori-
ca rumpitur facaliter et alij rumpuntur
sic peccator de vno peccato nisi deletum fuit
facile ruit in aliud et ob hoc facile
non resurgit. Insuper peccans mortaliter
obligat ad culpam et penam perpetuam
non ergo est in eius potestate vt
resurgat nisi eum xpistus oculo pie-
tatis respiciat ex vinculum captiuitatis
sue ipso tamen homine cooperante et
arbitrium suum dei gracie coaptante
resoluat. Item sicut omnia medi-
camenta non possunt volumus sa-
nare quamdiu ferrum fuit vulnera-
ri infixum nisi prius extrahatur ita
nec bona si que agit in mortali pro-
sunt ad vitam nisi prius peccatum abster-
gatur. Ecce patet longinquitas peccatoris.
Et responderunt ei discipuli sui vnde
istos quis poterit saturare panibus
in solitudine quasi dicant locus
est desertus et ville multum distant
et ideo non possumus per humanam
providenciam eis de cibo providere.
Et interrogauit eos quot panes

hetis non interogat ignorando sed
vt ex eorum responsione provideat
de cibo ¶ Ex quo assumitur quartum
Magister sciuens cum discipulis ex
ercicium habilitat ipsorum intellectum ve
gecius de re militari libro .ii. Omnes
artes omniaque opera cottidiano vsu
et iugi exercitacione proficiunt h ille
Et ideo xpus excitando discipulos
interogat vt quod factum erat non ab
homine sed a deo factum intelligant ad hoc
autem vt discipuli in doctrina profici
ant requiritur tam in magistro quam in disci
pulo humilitas debet enim magister esse humi
lis et benignus auditoribus et do
cere non cum austeritate sed humiliter vnde
Greg libro .xxiii. moralium parte .v.
capitulo xii habetur hec prima doctrina ar
rogancium vt humiliter nesciunt in
fere quod docet et recta que sapiunt
etiam recte ministrare non possunt .xlvi.
dis. habet hec Et aspiciat nimie in
crepacio nec correctionem recipit nec
salutem .xlv. dis. Cum beatus disci
pulo vero quod in eo requiratur humilitas
scripsit hugo libro primo dydascalon sic
inquiens principium discipline humilitas
est Cuius cum multa sint documenta
hec tria precipue ad auditorem perti
nent primum vt nullam scienciam nul
lam scripturam vilem teneat Secundum
vt a nemine discere erubescat Tercium
vt cum scienciam adeptus fuit ceteros
non contempnat h ipse Sequitur etiam
in discipulo humilitas quia in malivo
lam animam non introibit spiritus sapien
cie nec inhabitabit in corpore subdito peccatis
per quod patet reprehensibiles esse qui pre
dicatores veritatem loquentes propter
simplicitatem audire contempnunt vel
qui quia docti sunt ab aliis minus doc
toribus predicacionem audire nolunt
revelat enim modicis deus minori quod ne
gat maiori Sequitur Qui viderunt
ei septem quod erat quasi nichil re
spectu tante multitudinis Et pre
cepit turbe discumbere super terram secundum
Bedam In refectione quinque panum

[?]cebe super fenum discubuerunt Que autem
septem panibus reficiende sunt super
terram discumbere precipiuntur quia per legem
veterem desideria carnis calcare iube
mur que sunt fenum Unde. Omnis caro
fenum Unde omnis caro fenum In secunda
autem refectione super terram quia in no
vo testamento non solum carnis desideria
docemur calcare sed et terrena despicere
et celestia desiderare ¶ Ex quo ac
cipitur istud documentum Non sufficiat
ad salutem terrena despicere nisi quis
etiam studeat celestia amare quamvis
licet bonum sit terrena contempnere non est
tam bonum aliquod vbi non est summum
quod est deus. Unde Aug' in libro solilo
quiorum capitulo .ii. Nichil bonum sine su
mmo bono sed malum est vbi non est bonum
quod vtique nichil est quia nichil aliud
malum est quam privacio boni sic nichil
aliud cecitas est nisi privacio luminis.
h ille Item philosophi contempserunt terrena
nec tamen salvati sunt Unde Iohannes
in quadam Epistola facile est viro opes
contempnere pecuniam dissipare et proi
cere que in momento et perdi et inveniri
possunt Nam facile abicitur quod ex transverso
habetur hec fecerunt plurimi philosophi quos
viciosissimos legimus. hec ille. con
tempnenda sunt igitur saltem animo ter
rena et amanda sunt celestia quamvis nul
latenus sunt contraria Si enim consideramus
que et quanta sunt que dabuntur sanctis
in die iudicii que et quanta sunt que
nobis promittuntur in celis procul
dubio vilescent omnia que habe
tur in terris Terrena enim vt ait Aug'
in Encheridion substancia superne
felicitati comparata pondus est non
subsidium temporalis vita eterne vite com
parata mors est dicenda pocius
quam vita hec ille Si vis ergo amare
celestia considera quod oculi domini
multo lucidiores sole te vbicumque
constitutus fueris contemplantur
Ut gressus tuos deus et semi
tas considerat et die noctuque cu
stodia tua vigilat quod tam diligenti

saluti tue intendat qr qui celi et ter
re et tocius creature oblitus sit sic ei
omnia sicut unu sic unu sic omnia
uno mentis intuitu contemplatur
semp est se pntem sp pation adte
saluandu exhibet quotiens tu sicer
no te deserit nisi ate desereatur
ubicumqz fuis non ate recedit qnia
ubiqz est quidquid opar tibi sep
utpote inspector spectius om cogi
tacoinu delectatonu consilior nu
tuu et opm assistit coram ipo est
omne desideriu tuu ipe considerat
pora ipe nouit tua nouissima Si
ascender in celu illic est si ad infnu
illic adest no e quo fugias aut
te quolibz abscondas ac ideo dilige
celestia et attende ubi sint poten
tes ubi reges vel quis e de pnte
la eor non restauit de eis nisi ter
ra et cines vide qm gndis facta est
pmutaco de tanta potencia in tan
tam miseriaz de tam breui vita lon
ga mors vide qntu pudor de ta
ta luxuria et incendiu venit Bti
sunt ergo qui nedu contempnunt co
tempnibilia sz eciam querunt eterna Et
accipiens septem panes gracias
agens fregit In quo scdm reim
qui nobis exm reliquit ut de oi
bus domis nobis celitus collatis
illi gras referamus fregit qr spua
lem scienciam dedit eis scdm glosam
interlinearem et precepit disciplis suis
ut apponent et apposuerunt turbe
Ex hc loco accipit istud docum
de omnibus domis di sunt gracias ac
cones deo humilit refende Un Aug
in epla pma ad aurelium epm Qd
melius aliud et animo geramus et ore
pmamus et calamo exprimamus qm
deo gras hc nc dici breuius nc audi
lecius nc intelligi gratius nc agi fr
tuosius pt Et Bnh ad henricu ca
cellariu danti rependi quid qr gray
ab accipiente no pt qm si gratum
hnit quod gtis accepit Nam spiu
gre contumeliam facit qui bnficium

dantis gra mentez no suscipit Gras
igit agas dno deo quia te fecit cu
non eras redemit cu pieras redux
de exilio libauit de dyaboli iugo cu
ius gra te de multis et varijs picul
libauit qndo errabas reduxit te
qndo ignorabas docuit te qndo pc
cabas corripuit te qndo tristis eras
consolatus est te qndo desprabas
te confortauit qn cecidas te erexit
qndo stetisti te tenuit qndo cadere
voluisti te ne cades sustentauit
qndo iuisti te duxit qndo redisti
te suscepit et quis dinumare potest
beneficia creator proquibz refre
gras unusqsqz homo obligatur
Ex hoc aut qr refert dns turbam
ex septem panibz inquantu diu
sis infirmitatibz oppssi accipit istd
documetu Septem qua homo a do
diusis panibus pascit Et pmo illi
qui venit alonge quales sunt
pctores in peccatis mortalibz existe
tes de quibz Luce xv Erant appi
quantes ad ihm publicani et pctores
et hos reficit pane misericordie di
mittendo pcta eor Sco infirmi q
diuis langoribz detenti cupiunt ax
sanari et istis dat pane medicine
eo qr ds est verus medicus q non
herbis sz vbo curat omes langores
Tercio curiosi cupientes videre xpi
miracula et hys dedit pane mira
culosum diusa et multa miracula fa
ciendo coram eis quo refecti dice
bant omnia benefecit surdos fecit
audire et mutos loqui Mr vij Qr
to famelicis quibz se eptibz eu dedit
pane materialez ut hic ne in via de
ficent Qnto ignorantes et simpli
ces doctina salutifera indigentes et
istis dat pane vbi diui de quo Mt
iiij Non in solo pane viuit homo sz
in omi vbo dei Sexto penitetes et
istis dat pane lacmar scdm id ps Fue
runt michi lacrime mee panes die ac
nocte etc Et scdm id Richardi Cibus
xpi pmia mea cibus eius salus mea

est. Septimo in amore dei fervente
et xpo unii sp quentes et istis dat
panē sup sbalez siue diuissiam euka-
ristiam de quo Johis vi. Ego su pa
nis viuus qui de ce° descendi. Hys
igit septe panib reficiūt homines
sm varias disposicones. Sequitur. Et
hebant pisciculos paucos et ipos
benedixit et iussit apponi qua bndi-
ccone panes multiplicauit i appoi-
cone et adedendu pauit pisciculi
quippe sut xani sicut em piscis i
aquis nascit et nutrit ext aquas
morit Sic xanus i aqua baptismi
renascit in xpo et renatus p innoce-
ciam nutrit dū aut innocenciam p
peccatu pdit etna morte occubit
Ex hoc aut q dicit pisciculos pau
cos accipit istud docu̅metū pauca
sut qui baptismalez innocēcia cons
uant nā ut dicit Aug sup ps xxx
viij vera innocēcia est ubi integri
tas ē sine pctō reddito sine debito
flagellu sine mito rarus sit inno-
cens inuenit rarus qui vestimeta
sua habeat impolluta Omīs em
etas ē prona in malū et ob hoc
difficile est inuenire homez inno-
centem Non puabit vō d's bonis
eos qui ambulant innocēcia cor
dis ps lxxxiij. Qd tractās btus
Aug ibidem ait Quare homines nō
vultis tenē innocēcia nisi ut heat
bona non vult habē et pdet innocē-
ciam quid lucratur quid dampni sen-
tiat habz lucz auri passus est dap
nū innocēcie ē aliquid pciosius i
nocēcia Sed si innocēcia retinebo
inquid pauper ero pone diuicie
ipa innocēcia Sz si archam pleaz
auro habuer nisi cor habueris ple
nū innocēcia ē que nec sibi nec alteri
nocet qm qui diligit iniquitate
odit animaz sua innocēciam quip
pe ē que homines deo coniūgit sm i
ps ubi pphēta i psona dei ait Inno
centes et recti adheserunt michi Et ali-

bi dicit custodi innocēcia et vide eq
tatem qm reliquie sūt homi pacifi
co quiu em homi innocēcia psistet et
conferat eciam si sero ad ipam pueni
at. dauid testimonio pbat qui t
ḡuit ante peccassz postea ti ex q°
innocēcia nosse cepit cōfidenter dix
Judica me d's qm in innocēcia mea
ingressus sum. Vn Aug in libro de
vita xana loques de dauid sic inqt
Scribebat iam nō metuend esse iu
dicu quia innocēciam vel sero ugi
uerat et i alio loco dicit dauid Me
aute ppt innocēcia suscepisti. Sedm
Aug ibidem suscepit postmod ppt
innocēciaz d's quē pter maliciam
repulat. Sequit Et manducauerit
et saciati sūt. Manducat quippe
qui verbu dei aure pcipiunt Sacian
tur qui ope adimplent et sustule
rūt quod supauerat de fragmetis
sz panū et pisciculoꝝ septez spor
tas ut haberent unde egentibus cibū
ministrarent Erant aut qui ma
ducauerant q° qua°r milia Hoc
dtm est ad declarationem maiore mira-
culi quia ex tam paruo cibo potuit
tanta multitudo saciare quod fuit
fcm p multiplicacionem cibi i manib
xpi Et dimisit eos p quod datur
intelligi q xpus nemez vult a se
ieiunu dimittē sz oms sua gracia e
nutre ¶ Ex quo trahit ultima doct
Predicator penitentibus debet vba
cosolatoria ministrare ut refecti vbo
vitatis in labore possint subsistē
et ad etnam vitam puenire mag
em debz pdicator cosolacionem qm
rigori intendē. Vn Ambros i libro
de ioseph cosolacio mitis debet eē
nō aspa que magis dolorem le
uiet feruore mitiget quā excitet.
Et Greg in moralium Ordo cosolacō
nis est ut studeamus prius merendo ei9
luctui concordare. Et subdit dolente
nō pt cosolari qui non concordat do-
lori ipe. Si ergo opus ē ut pdica

tor corripiat sic se temperet ut inconsola
tos auditores non relinquat quatenus
consolacione recepta sursum se erigat
ut in christo qui vera est consolacio hominum
consolacionem inveniat. Ad quam ipse prestare
dignetur et cetera.

8 Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vesti
mentis ovium. Mt. vii. Quamvis
doctores aliqui katholici inter dum inve
niantur peccatores et gerant vestimenta
ovium hoc est christianitatis speciem non tamen
lupi rapaces dicuntur secundum glosam
eo quod non habent propositum perdendi christianos
heretici vero qui eo proposito speciem christiano
rum suscipiunt et religionem simulate
pretendunt ut christianos falsis doctrinis
et simulacionibus morsu pernicioso dila
niant et ad sectandum pravorum dogmata
que sunt katholicis indulciant recte lu
pi rapaces dicuntur. Ne autem homines
qui faciles sunt ad credendum aut qui
delectantur in pruritu aurium propter hoc
quod heretici proponunt eis vel locuntur placen
cia fallantur cum nulla res sic bonum
extimetur sicut simulacio eo quod malum
sub specie boni velatum dum non cognoscitur
non cavetur. Redemptor noster aman
dus sciens futuros esse falsos doctores
diversarum heresum premonet ut fideles
cautos faciat inquiens Attendite
a falsis prophetis hoc est caute considerate
qui veniunt ad vos in vestimentis
ovium. Oves quippe christianam dicuntur
vestimentum ovium est species christianitatis
et simulate religionis aut simplicita
tis et innocencie et innocentie. Intrin
secus autem hoc est in corde et animi
proposito sunt lupi rapaces predam in
animabus perdendis sicientes. Ex
quo accipitur istud documentum Quamvis
mali katholici presertim prelati et viri
ecclesiastici possint dici falsi prophete et
etiam multum nocivi soli tamen heretici
sunt proprie rapaces lupi prima pars patet
per ea que ponit beatus Bernardus super
cantica sermone xxxiii sic inquiens
Sed insurget apertus hereticus mittet

foras et arcebitur si violentus abscondet
se forsitan ab eo nunc vero quod eiciat aut
a quo abscondat se omnes amici et
omnes inimici omnes ~~amici~~ necessarii
omnes domestici et nulli pacifici omnes
proximi et que sunt sua querunt omnes
inimici christi sunt et serviunt antichristo
honorati incedunt de bonis domini cui
honorem non deferunt inde hiis que
cottidie vides meretricius nitor histrionicus
habitus regius apparatus
plus calcaria quam altaria fulgent
inde mense splendide cibis et cyphis
inde comessaciones et ebrietates inde
cythara lyra et tibia inde redundancia
torcularia et promptuaria plena eruc
tancia ex hoc in illud et huiusmodi vo
lunt esse et sunt ecclesiarum prepositi decani
archidyaconi episcopi archiepiscopi. Et ali
quibus interpositis subdit Ecce in pace
amaritudo mea amarissima amara
prius in nece martirum amarior prius in
conflictu hereticorum amarissima nunc in
moribus domesticorum non fugare non
fugere eos potest ita invaluerunt ita mul
tiplicati sunt super numerum insanabilis est
plaga ecclesie hec ille. Secunda vero pars
quod soli heretici sunt dicti proprie lupi ra
paces ostenditur primo auctoritate apostoli
qui dixit Ephesiis Act. xx Ego scio quod post de
cessum meum intrabunt in vos lupi
rapaces non parcentes gregi. Racione
autem sic ostenditur nam cum nullum
peccatum sit heresi gravius. Tum quia primum
et capitale est mendacium quod fit in
doctrina fidei ut ait Augustinus in libro
de mendacio cuius verba ponuntur xxii
q. ii. primum. Tum quia error fidei pro
hibetur in prima prima prohibicione prime
tabule. Tum quia pena debita
hereticis est penarum maxima et eda
cissima quia pena ignis consistit
quod causa rei sunt infidelitatis omnium eorum
quos perversa doctrina seduxerunt
prout sentit beatus Iohannes Crisostomus in Mathea
Sunt lupi rapaces quibus tanto
pena debetur intensior quanto heresis
fuit extensior. Et sic cum secundum Augustinum

sup Johem simone. lxxxix. In ipso igne
etno prodispaib pondeib pctor sint
dispaia tormeta penar ex gnuedie
pene heticor concludit maioritas cl
pe Sunt ergo hetici lupi rapaces ppe
qm sicut vno lupo in mediu ouium
imsso oms oues turbant que et si
non oms lamat omes tame tren
tur Sic vno hetico int oues xpi po
sito omes tbant licz non omes sed
illi qui occulto dei iudico sut suo se
su velicti lamant et occidunt Qua
lit cognoscant hij falsi prophete he
tici. subdit Afructib eor cognoscetis
eos Sup quo dr Criso9 Fructus ho
mis e confessio fidei eius qui eni
sm deu voce humilitat emittit ouis
est qui aut con vitute blasphe9
vlulat con deu lupus e. h ille.
Et lo. Et si pt de oimb intelligi
quod hic de falsi pphet dicit qui
aliud habitu et smone pmittunt
aliud ope demonstrat spalit de he
ticis intelligendi videt qui vide
continetia Jeiunio et quadam pie
tat se veste induare intrinsecus
autem habentes animu venenatu
simplicium corda decipiunt / Hec ipse
Ex hoc elicit ista conclusio hetici licz
gerant i continetia Jeiuniis et a
liis que moralit sut bona sibi
ouiu ymagine suie vestimeti et
ob hc q sint hetici interdu no appa
ret ex fructu tame que malis fa
ciut cognoscut hec probat auc te
Augu9 Cme. vi. qui ait Non omis
qui dicit pax vobiscum qsi columba
non habet ymmo de fructu tre vi
uit. i innocens e virtus eius. y. q.
vij Non omis Coruo qppe recte
copant hetici mricor ingredme
in raucitate seu obliquitate doc
trine in animar voracitate p quos
vt ait Job absorbet dyabolus flu
uiu hoc est multitudinem sequentium
et non mirabit qr pro magno
no pensat s et habz fiduciaz qd
i iordanis influat in os suu hoc e

q etia ela flitate doctne seducti et pla
centib vbis illecti dapnet hii sunt
vt ait Beda in sa epla petri sut fon
tes sine aqua et nebule turbinib agi
tate quibus caligo tenebrar resua
. y. q. vij. Decuti sut ideoqz no statim
hiis et si que vera dicant credendi
e nam redeptor nr ait Nuquid colli
gut de spinis vuas aut de tribulis fi
cus Spine et tribuli sm Crisosto9
sut hetici sic ergo spina vel tribulus
ex quacuqz pte habet aculeos Sic
et filios dyaboli ex quacuqz pte co
siderando iniquitatibus plem sut
no pnt ergo huiusmodi spine et t
buli Ecclesiasticos fructus proferre
sm ipm / Ex quo loco accipit ista
conclusio No e querenda salus aie
ab hetico nc ab eo medicina aie
vel querens consolato capienda qm
qui sibi neqm cui bonus aut quo
salus ab eo exquit in quo dyabo
lus hz potestatez sicut aliqs in
pectore suo. xxiiij. q. i. c. hiis auc
toritatib in fine Omis eni clis qui
salute querit ab hetico vel capit
consolacoem aut cmuniom ab eo smaz
Ex cmunicacionis lata In c. credentes
de sententia excomunicacionis pmo de
heticis metur Et eo. ti. quicuqz li o
vj. vbi de hoc p doctores No ergo
reportabit salute s dapnacionez
Unde Augu9 in libro de ciuitate dei qi
sine saluatore salutez volt habe
et sine vra pmia sapia extimat se
prudente no sanus s eger non
prudens s stultus i egritudine
assidua laborabit. xxvj. q. 4. Qui
sine saluatore Sm cu omis heticus
sit extra ecclesiaz extra qm no e salus
de suma tinitate c. i. Constat q q
rens ab eo salute no habz salua
torem / Hinc Beda sup eplam Jo
hanis tractans illa vba Si quis
venit ad vos et hanc doctrinam
subaudi qua tenet katholica ecclia
no affert nolite recipe eu i domu
nc Aue ei dixitis qui eni dicit illi

Ane ↄmitat opib' eius H̄ iohes de
scismaticis siue hereticis vitandis q̄
v̄bis docuit et f̄ctis exhibuit narrat
eni de illo martir fortissimus policar-
pus q' cum ingressus balneu ui-
diss; chermithu ↄtinuo discessit no
lotus dicens fugiam' hinc ne balnea
corruant i quibus lauat' chermitus
veritatis inimic' Idem et policarp'
marchioni heretico cu quoda tpe oc-
currisset dicenti Agnosce nos rndit
Agnosco te p̄mogenitu sathane Ecce
sci hereticorum ↄmonez fugiebant et
pauebant que diebus istis malis
non tiuat' vbi si queras vtr heretici
obstinati in medio fidelium sut s̄b
specie ↄu̇sionis sustinendi Ad qd'
rndeo quod no sut n̄c lupi sunt
sustinendi in medio ouiu ea spe
q ↄuertat' in oues et sic lepsi no
sut sinendi in medio sanorum ppli q'
forte sanari poterunt cu iter suo
ↄtagio alios inficiant et corrupat
hinc Aplus p̄a Cor. v. postq'm
excomunicationis snam protulit
subdit pro racione nescit' q' mo-
dicu fermetum tota massam cor-
rupit Ne aut quis credat q' heti-
ci possint fc̄re fructus bonos et ma-
los et sic non possint ↄgnosci dt'
sic Omnis arbor bona fructus bo-
nos facit mala aut malos fruct'
facit non pt' arbor bona fructus
malos facē neq; arbor mala fruc-
tus bonos facē Arbor quippe s'm
Aug'm de v̄bis dm̄ ē ipe homo fruc-
tus v'o opa homis non ergo pt ma-
lus homo bona opari neq; bonus
mala Ergo si vult malus bona
opari p'us bonus fiat H' sicut
eni non pt fieri vt nix manens
nix sit calida Sic nec pt fieri vt
qui malus ē no sit malus aut q'
benefaciat quia et si s'm Aug'm
est aliq'n vtilis no h' ipe facit s;
fit de illo diuina providencia pro-
curante Ex hoc loco accipitur
ista conclusio licet mali no pnt o-

pari bona meritoria stat tamen cum
hoc q' opa bona ad que suffiat bo-
nu natuē opali pnt hec ↄclusio ē
Sci Thome s'a s'e. q. x. articlo quar-
to in ↄ'usione p'ncipali dt' eni q'd
pctm morale tollit gram ↄtum fa-
cietem no aut totalit' corrupit bo'
nē Vnde ↄstat q' mali et si non
pnt opa dom̄ que sut ex gr̄a opa-
ri tamē opa ad que suffiat bonu
natuē aliqua opari pnt Ex quo
pz quod multi sut qui faciut bo
opera licet sint mali s; non meritoria
Nam d's inspicit cor non manu n̄c
est remunerator nomi s; adv̄bior'
hoc est no remunerat q' bona tm̄
sut ex suo ↄ'ue s; quia bene hoc
ē in gr̄a dei et p't fine vltimu et
optimu qui ē deus sut fca hinc
i Gen legit' Respexit dns ad abel
et munera ei' ad Cayn aut et ad
munera ei' no respexit Quia v'o
s'm Criso'm i omelia primi'e non
vissent flos ppheta s ideo t'ret eos
dicens Omnis arbor que no facit
fructu excidet' et i igne mittetur
due quippe sut dapnator p'ncipa-
les pene excidi et ↄburi qu eni
ↄburit' excidit' Excidi autem ↄ
separi a gl'oia dei ē penar max'a
et longe maior gehenna intollā-
bilis siquidē ē gehenna s; si mille
quis ponat gehennas michil tale
est quale separi a gl'oia sempitna
¶ Ex p'uo loco accipit' ista ↄclusio
dapnati qui du i huanis extitissent
fuerut arbores inutiles frust'
loca occupantes ne du debetur
ignis gehenne intollerabilis s; et
sapiēcia p'uato b'tifice visionis Q'z
eni sit gehenna vel infernus pat'
dyabolo angelis et sequacibus
eius sic probat' na cu de duob'
ↄtrariys inventu vnu fuit con-
trariu et mediu ntē ē et alteru
ↄriu inveniri eo q' ↄrior est eadē
disciplina q' igit' invenit' p'uua fe-
licitatis que ē in regno etno et stat'

medius inter puram felicitatem et puram miseriam scilicet status huius vite que etiam media vita dicitur eo quod nec est pure miserie propter admixtas consolaciones nec pure felicitatis propter admixtas miserias necesse est igitur invenire statum pure miserie et hic infernus ubi nulla redempcio sed sempiternus horror inhabitat Job xi. ¶ Ex quo consequitur quod si inveniuntur creature digne pura felicitate sicut angeli et sancti dei et inveniuntur homines vite presentis non pure felicitatis nec pure miserie quod inveniantur homines deputati eterne miserie et sicut illi digni sunt loco nobilissimo et isti ponuntur ut ascendant vel descendant in medio quod alii sint in loco ignobilissimo et infimo. Postea de inferno facit fidem iudicium et iusticia dei quia cum peccata que maximis suppliciis et eternis sunt punienda punita non fuerunt saltem sufficienter in hac vita necessario in futuro sunt punienda et ita necesse est locum dampnacionis eterne ad quem arbores inutiles infecte mortalis peccati amaritudine descendunt. Dignum est enim secundum Gregorium in dyalogo ut puniantur in dei eterno qui peccare non cessaverunt in suo eterno et sic homo in suo perpetuo finem peccandi non apposuit incedendo a peccato sic deus in suo perpetuo non desistat a puniendo. Hinc est quod ibidem in persona petri querit beatus Gregorius Scire velim quomodo iustum sit ut culpa que cum fine perpetrata est sine fine puniatur. Ad quod respondet hoc recte diceretur si districtus iudex non corda hominum sed facta pensaret. Iniqui enim ideo sine fine deliquerunt quia cum fine vixerunt. Ostendunt autem quod in peccato semper vivere cupiunt qui numquam desinunt peccare dum vivunt. Ad magnam ergo iusticiam pertinet ut illi numquam careant supplicio qui in hac vita noluerunt carere peccato et sic secundum Augustinum quia etiam voluit habere peccati perfruicionem etiam in

venient vindicte sevicia. Sed quod sit ignis in inferno patet Mathei xxv. Ubi christus loquens de sentencia dampnacionis in malos in districto examine ferenda ait Discedite a me maledicti in ignem eternum. De hoc igne dicit Augustinus xxi de civitate dei capitulo xvi. Nequaquam negandum est ipsum eternum ignem pro diversitate meritorum quamvis malorum aliis leviorem aliis fateor esse graviorem sive ipsius vis atque ardor pro pena digna cuiusque varietur sive ipse equaliter ardeat sed non equali molestia senciatur. Hic ipse hic ignis secundum Innocencium in libro de vilitate condicionis humane nec lignis nutritur nec flatu succenditur sed a deo creatus est inextinguibilis ab origine mundi qui secundum ipsum semper ardebit et numquam consumet semper afficiet et numquam deficiet. Hec ipse. Ac sic cum ipsorum dampnatorum sit pena in inferno perpetua constat quod elongati sunt perpetuo a videnda facie divina que non conceditur nisi constitutis in gracia et gloria. Confirmando vero sentenciam suam qua dixit Non a fructibus falsi prophete cognoscuntur vel ut dicit beatus Jeronimus sicut supra dixerat eos qui habent vestem bone vite non recipiendos propter dogmatum nequitiam. Ita nunc hiis accomodanda fidem qui cum polleant integritate doctrine malis operibus destruunt. Utrumque enim servis dei necessarium est ut et opus sermone et sermo operibus comprobetur. Dicit non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum celorum sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum. ¶ Ex quo loco accipitur ista conclusio Regnum celeste obediencia voluntatis dei non nuncupacione aut dictu vel sermone solo acquiritur. Nam cum sine fide impossibile est deo placere ut ait apostolus fides autem vera tunc est si quis hunc quod credit moribus aut operibus non contradicat. Qui enim dicit se nosse deum et mandata eius non custodit mendax est prime Johannis ii. Et fides sine

opibus ē mortua ad Ro^nos. vi. fides
quippe viua ē que pt elicē debitas
opacoes que sꝫ pritate opatr
ad Galath. v. fides vo mortua est
impotens ad opacoes debitas et
vtuosas vn Jacobi. ij. Si fides non hꝫ
opera mortua ē i semetipa quis go
dicant mali dne dne no eis proficiat
ad salutem qm hec fides ē similis
fidei demonu qui credut et contre
miscut magna siquidez ē differentia
int viuam et mortuam nam fides
viua de fonte vite velud riuos viui
ficus procedit eo q vita gre influit
anime ipam viuificando et illustra
do iuxta id iustus ex fide viuit ad
Hebreos et xxiiij. q. pma vbi sana
Mortua vero q caret gra quee
anime vita remanet a meritorijs o
pibus ociosa differt etia fides viua
a mortua qm ad luminositatez sicut
lume quod ē de nocte ab eo quod ē
in die Et sicut lucem qd ē in vmbra
ab eo q est in radio radius em no
hꝫ tenebras sꝫ ē calidus et viuificus
lucem vo in vmbra admixtu ē tene
bris et est frigidu ac mortuu Item
sic lux flamme in candela viua dif
fert a luce quod remanet post ex
tinccionem candele quod psiu pritate
est insufficies ad dirigendos homi gres
sus ad ondendum laqueos vel foueas
et ad discernendum quid pulcre vel de
forme Et hinc venit q dyabolus fidez
malorum hom no pauescit carbom
quippe extincto no timet musca i
side sꝫ viuo Sic et dyabolus hom
fidem habentez viuam non insidet
sꝫ ab eo postqm iuxta id Jacobi.
Resistite dyabolo et fugiet a vobis
Hinc surgit q hetici qui fidem hꝫ
mortuam sue dapnacionis laqueos
no pendunt si em rectam fidem ha
berent que ad salute ducit intelli
gerent sꝫ quia fidem rectaz et viuatiuo
habent no intelligunt iuxta id ysa
Nisi credideritis non intelligetis quia
sicut oculus corporalis non pt vi

dere spes rerum sensibilium nisi radius
solaris se infundat Sic nec mens pt
i spiritualium cognicionem que supant
intellectum assurgere nisi virtus prima q
ē deus ipm fide vera illuminando siue
illustrando pticipe sui efficiat Ita
quidem fides rectificatur cognicione
miraculorum illuminacione reuelacionum
testimonio scripturarum et sollertia p
bacionum quibus errores heticorum ge
discernuntur quia ergo vt ait dauid propha
rectum est vbum dni et omia opera eius
in fide et vbum dei docet re i fide opari
in cuius fundamento omnis opacio bona
consistit prime Cor. iij. Quoniaz sic mul
ti arboris rami ex vna radice pro
deunt Sic multe opaciones bone ex
vna recta fide procedunt Nec habet
aliquid viriditatis ramus boni opis
si no sit in radice fidei fundatus
Non extimemus quempiam solis
vbis regnum celorum attingere cum vba cu
vba cum effectu debent intelligi vel
accipi Sꝫ quod ore pdicamus opibus
comprobemus Sic em voluntatez dei
facientes intrabimus duce xpo reg
num celorum Ad quod nos pducat xpc
deus nr Amen

48 Homo quidā erat diues qui
habebat villicum et hic diffama
tus est apud illum. luce. xvi.
Redemptor nr amandus nunc vbis
nunc exemplis ad superna querenda nos tra
hens et informas posuit similitudinez
de villico i villicacione constituto q
de commissis sibi infuturum prouidit vt ab
lata postmodum villicacione cum se in
dignacione sentiret facienda deficere ipor
auxilijs et beneficijs tueretur vt nos
hac similitudine ad dispensacionem de
bitam tpalium et acquisicionem de ma
mona iniquitatis hoc ē de diuicijs vel
possessionibus a nobis possessis amicorum
qui nos ad suscipiendum eternum in ce
lestibus premium inuitaret ait ergo
Homo quidam erat diues Hic ho
secundum Anastasium xpus est qui ve
rus deus est et verus homo natus

e in ea ripe fundauit eam altissim9
qui districtiue dicat homo quidam
eo q parem non habet diues vt ait
Aplus in ma Et in thezauris celesti
bus Adeph. ij. Nam gloia et diuicie
in domo ei9 ait ps diues inquam p
septim et non e eo diues magis scr
bit in libro de caus Qui hebat vil
licum villicus ppe e ville custos sm
glosam Sic hic ponit p ycomomo
siue dispensatore domus qui vniu
sam sbam dispensat domus huius
domi tplex est villicus i spualib
platus i temporalib pnceps et qlibz
xpianus cui deus subiecit oma
sub pedib et qui accepit a dno res
tpales vt eas rite dispeset no di
sipz corpus vt spiritui diuine illud
subiciat animam vt semp deo per
amore adheat Et hic diffamat
e apud illum q non exceret erga
proximos opa caritatis qi dissipas
set bona ipius platus pplm b co
missum in salute negligendo et
exo malo corrupendo pnceps tre
nus vim inferendo et bona alioru
rapiendo Quilibz xpianus male co
gregando et bonis a deo dat abu
tendo ¶ Ex quo loco accipit ista
conclusio siue docu Omnis villicus
platus pnceps et quilibz xpianus
accepit dei dona ad rite dispensan
dum non aut temerarie dissipand
de platis dicit i canone epus habe
at ptatem in rebus ecclie vt dispen
set ntatez habentib cum omni reue
rencia et timore et aliquib mi
poitis subdit Si aute res ecclesi
epus in suas pprias volutates vsur
pare voluit aut fribus vel filiis
vel quibuscuqz ppinquis suis de
dit ptatez vt p eos latenter ledan
tur res ecclie hunc opz obnoxium ee
concilio x. q. ij. Epus Et btus Tho
mas sa se q. c. lxxxv. articulo
vij dt Q plati eccia rerum bonorum
sunt dispensatores et inducit Au
gustinum ad bonifacium dicentem

Si priuatim quod nobis sufficiant pos
sidem9 non illa nra sunt sz illorum qr
procuracionem gerim9 nam ptatez
nobis vsurpacione dapnabili vendi
cam9 Ad dispensatorez aut requit
bona sm id prime. Cor. iiij. hic iam
queritur int dispensatores vt fide
lis quis inueniat hi ipe Si ergo dat
pecunnis ad pompam si vtuuc eis
ad iactanciam si consumit ad lasciuia
vel luxuriam si donis dei abuten
do querit dilatare fama si me
tricibus hystrionib venatorib et io
culatorib dando scandalizat Etiaz
//sed non dispensatores sacrilegi et rapto
res sunt dicende domin9 quippe bo
norum ecclie est penes xpm sz vsus
penes ministros ecclie vt notant
Hugo xij q. j. Expedit Et ideo si rebus
dco dicatis abutunt ipi se iudicent
obnoxios ire dei De pncipibus vo
et aliis qui eciam suis ppriis abutu
tur dicit ysidorus hr iuste possidet
quod iuste hoc iuste qd bene qd
aut male possidet alienum e male
aut possidet qui vel suis male vti
tur vel aliena psumit hec ie habe
tur vba de vbor significatione Ius
dom est Concordat Aug9 ad mace
donium si ergo imputat omnibus q
ppria dissipant et dispergunt quo no
imputabit illis qui aliena inuadt
Venera sciptum e potentes potenter
tormenta pacient Ex quo pz quod
nedum quis pt peccare circa rem aliez
sz etiaz circa ppriam ipa abutendo Ex
pedit enim rei publice ne quis re
sua male vtat instituta de hiis q
sui vel alieni iuris sunt. § Sz hr tpe
hinc Ambro9 loquens de eo quod
sciptum e xij° luce Attulit ager
cui9dam diuitis fructus vberes sol
licit in istancia sic diuit Quid miusti
est si cum aliena non inuadam ppria
diligencius sino O impudens iniquit
dictum ppria dicis que ex quib reco
ditis in hunc mund detulisti qndo
in hanc ingressus es lucem qndo

de ventre matris existi quibus queso fa
cultatibus quibus que subsidiis stipatus
ingressus es Et aliquibus interpositis
subdit Neque minus est ex eius habe
ti tollere quam cum possis et habundas
indigentibus denegare Hec ille quod
tempore necessitatis debet intelligi quod
tibi alia sunt omittenda lxxxvi. di. Non
satis Ex quo accipitur ulterius quod
si rei sunt mortis eterne qui pieta
tis opera indigentibus et necessitatem pa
cientibus non impendunt multo
magis qui abstrahunt et si rei
sunt qui propria in vanitatibus et luxu
stulte consumunt fortius qui raptis
alienis ea ad committenda peccata co
itiunt nam sic peccatum addunt peccato Tales
igitur vocat dominus villicos ad facien
dum super datis eis ad dispensandum
racionem unde dicitur vocauit illum scilicet
interioribus inspiracionibus predicacionibus
exterioribus euidentibus beneficiis fla
gellacionibus multiplicibus Aut secundum
Glossam vocauit incutiendo timorem
eterne dampnacionis et ait illi quid
hoc audio de te ubi aduerte quod omnis
dissipator citatur et adeo ut faciat de
racionem Sic citatus erat ille diues
cui dictum est stulte hac nocte repetent
animam tuam a te que autem parasti
cuius erunt ¶ Ex quo verbo ubi dicitur
vocauit accipitur ista conclusio Omnis
villicus citatur legittime citatur
peremptorie Citatur personaliter peremptorie ut
condignam deo reddat de omnibus usque ad
quadrantem nouissimum racionem patet
sic nam cum sit verus ergo descripta cita
to siue vocato censetur legittima
Et quod sit peremptorie patet quia nedum val
ius aliquarum etiam affirmatur ab omnibus
ecclesiis predicatis personalis vero ventura
est omni homini et peremptoria ipsa scilicet
mors contra quam nulla datur exceptio
dicente propheta Quis est homo qui
viuit et non videbit mortem In hoc
vero quod dicit attende quod non tacu
it Ubi argumentum quod quamuis sit fama
mala de aliquo non est statim credendum

sed de fama an sit vera inquirendum descen
dam inquit dominus in Gen. xviii. et vi
debo utrum clamorem qui venit ad
me opere compleuerint de accusa quod hic
continetur hoc et aliud continetur argumentum
quod prelatus ubi quis respicit infamia
tacere non debet nam tacere vel dissimula
re et non corrigere in prelato mortale
peccatum est de symonia licet Heli qui cum
filios quos sciuit inique agere non
correxit fractis ceruicibus expirauit
dixit autem dominus quid audio de te
quasi dicat positus es ut tua lu
luceat hominibus unde tibi vita tenebro
sa repleta caligine et signanter dicit
quid audio non dixit tu michi hoc
hoc vel illud dixit sed clamat de te
Et quia infamato reddenda sunt capitula
ut se defendat si potest dicit redde racionem
villicacionis tue hoc est cogita prelate
quo recepisti proximum tibi commissum Cogi
ta vero an fuisti tutor pauperum vel op
pressor subditorum an defensor eorum
vel bonorum eorundem inuasor Cogi
ta peccator an vita tua digna est celo
vel inferno ¶ Ex quo loco accipitur
ista conclusio ab omnibus villicis tam
spiritualibus quam secularibus exactius
est dominus districtum de omnibus datis
et commissis racionem hec probacione ta
quam notissima et euidentissima in
symbolis fidei posita non eget istud
tamen non eget istud non tamen est omit
tendum quod secundum Aug. in libro de questionibus
noui testamenti questione quinqua
gesima capitulo xi. In futuro iudicio sub
trahetur omne solacium laudis humane
neque enim vacabit de alio disceptare
vel alio iudicare aut iustificari aut
suffragari alteri quando unusquisque pro se
onus portabit et de suorum factorum red
denda racione iudicabitur Hec ille quid in
insit villicus faciet quando sub ad
mirabili apostolorum senatu et sanctorum omnium
concilio sub angelorum et celestium ex
cituum fulcienti cuneo latissima in
iniquitatum suarum confusibilis totius
vite hystoria ante suos et omnium oculos

producet^z recia non restabit villico
de infidelitate et ab vsu multipli-
infamato nisi vt mittat^z in stagnū
ignis et sulphuris tormētor(um) q(ui)t^y
autē tūc tremor que caligo que
tenebre que ve miseria platos ne
gligentes reges ceteros opprime
tes proces d(omi)n(u)m ceter(um) inferentes
sacerdotes luxui deditos et om(ne)s ge
nalit^z cr(im)inosos occupabit cu(m) ex
p(ro)me sufficiat dicent et ein En dig
na profectus n(ost)ris recipim(us) Heu
p(ro)p(ter) t(em)poralem et nephandam leti
ciam p(er)petua tristicia involuim(ur) p(ro)p(ter)
t(em)p(or)is modicū in quo voluptates
habuim(us) igne p(er)petuo consumimur
P(ro)pter gl(or)iam vmbratilez a vera glo
ria cecidim(us) pro modica esca p(ar)ady-
si sideib(us) p(ri)uati sum(us) p(ro)pter diuicias
picturas celestes amisim(us) in s(e)c(u)lo
stulto multa possedim(us) hic p(ro)pter pe-
nas nichil habem(us) quare interim
q(uo)d in h(uma)n(is) agim(us) solliciate cure
mus vt dignam deo racom reddē
valeam(us) cito eni(m) dicet^z cuilibz vil
lico iam non potis villicare cum
videlz mortis t(em)p(or)e s(e)c(un)d(u)m p(hi)l(osoph)u(m) vil
licus de suo officio deponet^z iuxta
illud ysaie xxij. Expellam te de
statone et de ministio deponā te
Vnde cōsultū ē cuilibz illud tenē
Eccī. xiiij. Ante obitū tuū opare iu-
sticiam cō(m)cium ē eni(m) q(uod) d(omi)n(u)s n(on) a no
bis expetit racom et obl(igati)o tanto ri-
gidius ex post om(n)ia s(e)c(un)d(u)m cogitacōes
et consilia n(ost)ra iudicabit quanto di
uicius expectabit Ex quo loco
accipit ista conclusio Mors sup
ueniens impo^t finem cuilibz villi
cacom patet nam in hora mortis
cu videt^z aīa a corpore separi p(ro)p^t
villicare homo nō potit cum vox
obmutescet et lingua vbum exer
cere non valebit hinc et inde oculos
assistentes amicos fr̄es vel filios
videbit ꝫ loqui nō valebit lamen
tacōs quidem audiet ꝫ cōsolari
amicos non potit tūc equidem

hora veniet q(ua)n(do) nil restabit amplius
cogitandi nisi de p(e)c(ca)tis tūc cogitabit
quo vadat qualem retribucōm accipiat
quis locus animaz suscipiat tūc di
missis omnibus quor(um) p(rese)ncia pecca
ta anime erat iocunda t(em)por(um) q(uo)z q(uo)m(odo) tus
aspectus sola ingredietur incognitam
regionem tociens sibi cruciatum rue
teterrima malignor(um) sp(irit)uu(m) monstr(ua)
videbit cui nullus in hora extreme
necessitatis ex quo de ira ipam reue
berat succurret nullus eam cōso-
labit^z tantum restabit q(uod) p(ro)p(ter) mala
que fecit s(e)c(un)d(u)m sociam sp(irit)us maligni
quor(um) voluntati paruit ipam p(er)trahat
ad tormenta vbi n(ichi)l aliquid ibi sentiet
nisi pena Et si forsan p(e)cc(at)or porri-
gat deo et angelis ne peccator a cor
pore segregetur ꝫ dimittat^z saltem
p(er) modicum t(em)p(u)s suspirare lamentari
elemosinas et alia pia op(er)a operari
poterit s(e)c(un)d(u)m ab angelis s(an)c(t)is vnderi
O misera et dampnacōne iusto dei iu
dicio digna plus creaturam q(ua)m cre-
atorem dilexisti in delicijs et peccatis
vitam tua(m) consegisti n(ec) donis n(ec) fla
gellis n(ec) amonicōnib(us) n(ec) correpcōnib(us)
a malicia cessare voluisti inferni
penas quasi ludum estimasti et regnu(m)
etern(u)m accumlando cottidie iram dei
intrare voluisti vel de illo minime co
gitasti audi quod sol iam occubuit
et nox venit in qua non poterit o
pari venit finis finis venit deus
qui est omnipotens iussit egredere a
corpore separare vt eciam p(er)petuo ig(ne)
non est tibi amplius spes salutis
neqz t(em)p(u)s penitudinis misericordie ꝫ
p(er)petua dampnacio nam cessauit t(em)p(u)s
miserendi Sit ergo finit^z peccatori
villicaco p(ro)p(ter) quo dum dies est et
t(em)p(u)s anq(ua)m a villicacone deponam(ur)
de reddenda racone ydonea cogitem(us)
ab exemplo eius de quo subdit ait
aut villicus intra se q(uid) faciam q(uia)
d(omi)n(u)s meus aufert a me villicacom
Non dicit quid dicam aut quid re
spondebo vt penas inferni effugi-

Elemosynae utilitates

am sed dicat quid faciam quia aput summum
iudicem non excusant verba allegato-
ria sed facta meritoria iuxta 1a pe Cor.
.iiii. Non in sermone est regnum dei sed
in virtute Timet autem iste malus
villicus non tamen diffamacionem aut ci-
tacionem aut redargucionem quantum depo-
sicionem que fit in morte ideo provi-
dere vult sibi ante mortem frequenter
enim divites dona dei male consumen-
tes timore mortis ducuntur ad penitenciam
et ad cogitandum de vita futura et
addit villicus fodere non valeo quia
ieiunare est michi difficile vel totem
plari non consuevi mendicare eru-
besco propter peccata mea levare me coram
nem addeum et sanctos eius erubesco
Scio quid quid faciam elemosinas
in pauperes faciam ut cum amotus fuero
a villicacione sive custodia temporalis
ville oris cordis corporis recipiant
me pauperes et oppressi quibus misericordiam
impenti ondi in domos suas pro me
misericordiam aput deum implorando Et
signanter dicit domos pluraliter propter
diversitatem premiorum quia vitas inquit
Johis. xiiii. In domo patris mei man-
siones multe sunt ¶ Ex quo acci-
pitur ista conclusio Elemosina est huma-
ne saluti multipliciter profutura
elemosina siquidem mundat vitante
dicente date elemosinam et ecce
omnia munda sunt vobis a malo li-
berat Unde angelus Raphael ad
Thobiam dixit Bona est oracio cum ieiunio
et elemosina magis quam thezaurum
condere quam elemosina liberat ab ul-
cione preservat Unde daniel dixit Na-
buchodonozor regi placeat tibi con-
silium meum rex et peccata tua elemo-
sinis redime si forsitan peccatis tuis
deus ignoscet In necessitate prote-
git exemplum in Thobia qui cum esu-
rientes alebat nudos vestiebat et
mortuis sepulturam impendebat
cum rex iussisset eum occidi surgens
latuit quia multi diligebant eum

pro homine faciente ipsam aput deum
intercedit Unde in ecclesiastico scribitur
Absconde elemosinam in sinu pauperis
et ipsa orabit pro te ad dominum graciam dei
impetrat Exemplum in cornelio licet genti-
li deum timente et multa bona plebi
faciente qui vidit in visione mani-
feste angelum sibi dicentem Oraciones
tue et elemosina ascenderunt in memo-
riam in conspectu dei hominem iustificat
Unde in psalmo .111.o scribitur Dispersit dedit
pauperibus iusticia eius manet in
seculum seculi Salutem obtinet Exemplum
in zacheo qui se exposuit reddere ad
quadruplum et ideo audivit a domino
hodie salus huic domui facta est Mag-
na igitur vis est elemosine qua eciam
quis meretur vitam eternam facienti-
bus enim pietatis opera dicetur venite
benedicti patris mei percipite regnum Mt.
xxv. Consultum quod utilis est divitibus
elemosina eo quod dominus non tantum
fecit divites propter pauperes quantum
pauperes propter divites quia plus pro-
ficit pauper diviti cum sibi ministrat
orationibus vitam eternam quam dives
pauperi cum dat crenam sibam vel
panis bucellam Convocatis itaque
singulis debitoribus domini sui non co-
gnitus convocat eos et eis debitum re-
laxat ut magis sit gratus eis nam
partes carnales quandoque loco patris succe-
dunt sic patet in vico Symonie de etate
et qualitate Tunc. i. q. i. Sunt
nonnulli Et cuilibet de ordinacionibus
dicebat aut primo quantum debes domino
meo At ille dixit Centum cados o-
lei Cadus grece est amphora con-
tinens tres urnas secundum Bedam dixitque
ei Accipe cautionem hoc est carta
in qua ad cautelam forma contractus
vel debitum conscribitur alio nomine
vocatur Cyrographum sede cito et
scribe quinquaginta vel glosa dimi-
diam partem dimittit in quo notatur
habundans perfecto ratione quia cum
alii dant decimas ut pharisei luc.

decimas

xxiij. Publicani vero zacheus non solum dant
divicias sed eciam dimidium bonorum
exemplo zachei deinde alio dixit tu vero
quantum debes et ait centum choros tri-
tici Chorus secundum Bedam triginta
modiis completur et est mensura ari-
dorum cadus vero liquidorum et ait illi
accipe litteras tuas et scribe octuagin-
ta et sic quintam partem dimisit isti.
Augustinus in libro de questionibus euvangelii
In hoc autem quod plus debet de oleo
quam de tritico et quantitate et valore sig-
nificatur quod qui plus habet plus dare debet
Secundo quod plus debemus compati affectu
quam effectu plus infirmis quam sanis plus
infirmis spiritualibus quam corporalibus
per oleum enim significatur opus misericordie et
laudavit dominus villicum iniquitatis
qui fuit iniquus duplici iniqui-
tate primo quia bona domini sui dis-
sipavit Secundo quia de residuo furatus
fuit laudavit autem eum non de frau-
de sed de prudencia scilicet quod prudenter
fecisset Spiritualiter ille villicus prudenter
agit qui memoratur culpam commis-
sam intelligit et timet divinam ius-
ticiam et prudet penam futuram
¶ Ex quo loco accipitur ista conclusio
Multi dispensatores extuosa et
colorata racione licet in veritate sit
falsa quasi fideles fiunt in commissis
laudantur quod venit ex eo quia
filii huius seculi hoc est amatores
huius mundi dicti filii eo quod agunt
eius opera prudenciores sunt in genera-
cione sua carnali filiis lucis videlicet
bonis viris et iustis Magis enim
student sollicite et prudenciam
seculares et calidius se habent in ea quam
boni in prudencia spirituali non sunt
tamen dicendi vere prudentes
Vide Aristoteles vi. Ethicorum Im-
possibile est prudentem esse non en-
tem bonum Ideo beatus Thomas secunda
secunde q. xlvij. articulo xiij in conclusione
principali dicit Est quedam pru-
dencia falsa per similitudinem dicta
cum enim prudens sit qui bene

disponit ea que sunt agenda propter
aliquem bonum finem Ille qui propter
malum finem disponit congruencia
illi finem habet falsam prudenciam
Alia est prudencia vera et perfecta
que ad bonum finem tocius vite consilia-
tur iudicat et precipit et hec sola dicitur
prudencia simpliciter que in peccatori-
bus esse non potest secundum eum Vide igitur
prudenciam filiorum seculi qualiter
sunt solliciti exquisitoria modis exqui-
sitis querere quod non cessant eciam
in adversitate positi ab amore temporalium
quiescere qualiter querunt nonnumquam
eciam cum honoris dispendio modis va-
riis ad altas sedes conscendere quomodo
contradicentibus vel insidiantibus
non scandalizantur noverunt occurrere
aut se posse tenus de illis vindicare
quo sciunt iniquitates quas cottidie
faciunt subtiliter colorare quomodo
vitam ipsorum remordentibus student
insidias texere qualiter ingeniantur
quo possent prophas et nephas
suos promovere qualiter aptis oculis
vident terrena ceci vero sunt ad spiritua-
lia fortes in terrenis debiles in celes-
tibus docti ad temporalia ut agrum ag-
cumulent rudes vero ad spiritualia
et superna filii vero lucis quod pomia et
omnibus cum solo deo actu vel habitu
occupantur et adhoc interius cum
sint deo soli affecti ipsorum prudencia
non apparet ymo nonnumquam aput
mundum stulti reputantur et ob hoc
non mirum quod villici iniquitatis non
dispensent sed dissipent nec cum deo col-
ligunt sed cum inimico dei dispergunt
propter curiositatem tam ipsorum et colo-
ratam iusticiam qua hominibus ondendo
se tales quales non sunt exhibent
laudantur Ne igitur divicie nos se-
ducant Subdit dominus Et ego dico vobis
quia mei villici estis et dispensa-
tores et ideo voluntatem meam
facere debetis facite vobis amicos
de mammona iniquitatis hoc est de
diviciis que frequenter ad iniquitatem

dicitur non per se sed per abusum hominum ut
cum defecitis a vita vel amicitiis per his
recipiant pauperes scilicet hoc est per sua meri-
ta impetrent aput deum vos recipi in
eterna thabernacula scilicet regnum celorum
¶ Ex quo loco accipitur ista conclu-
sio licet divicie interdum iuste adve-
niunt quia tamen frequenter ad iniquitatem
ducunt propter abusum licet non per se ma-
mona iniquitatis dicuntur pro ista in-
ducitur quod ponit Augustinus in libro L omel-
liarum Omelia xxxi inquiens Cum
hoc genus dominus in evangelio ma-
mona iniquitatis appellat signifi-
cat alterum esse mamona id est ali-
as divicias quas nisi iusti et boni
possidere non possunt Et subdit Ideo ma-
mona iniquitatis vocatur quia iniqui-
tas est eius qui has putat divicias
Et aliquibus interpositis inquit Ille iste
dicit divicie quia bonis nuncius in terris
quod ebuntur et quisquis eos habuerit non
egebit Iste vero iniuste non quia in-
iustum est aurum et argentum sed quia
iniustum est putare eas divicias que
non aufferunt egestatem Hec ille Ergo
patet quod divicie ex se non sunt male Un-
de idem Augustinus super psalmum l. j. dicit nouitis
non peccatum in diviciis sed avariciam
condempnari habebat enim Abraham
multum auri et argenti pecorum et
familie dives erat et in eius sinum
pauper lazarus sublatus est et in si-
num divitis pauper An potius am-
bo deo divites ambo cupiditate pau-
pes Hec ille Igitur si divicie diliguntur
ibi serventur diligunt ubi perire non pos-
sunt honor si diligitur illic habeatur
ubi nemo indignus honoratur vita si
diligitur ubi queratur ubi nulla morte
finitur Si quis habundat temporalibus stu-
deat sibi amicos in presenti acquirere quorum
presidio ad eterna thabernacula potius
convolare Quod nobis prestare dignetur
xpistus per secula benedictus Amen

Videns ihesus civitatem flevit
super illam Luc xix Magne
pietatis indicium quod dei filius
qui est leticia et gaudium totius sanctorum
angelorum civitatis oculo ea que ventura
erant civitati presidente prospiciens fletu com-
passionis iniquitatum homo verus peto-
ribus inveteratur dierum malorum compa-
titur nam videns civitatem flevit super
illam de qua civitate psalmista dicebat
vidi iniquitatem et contradictionem in
civitate appropinquare siquidem spiritua-
liter civitati Ierusalem voluit sed cives
eius magis elegerunt appropinquare
ad portas mortis Iuxta quod et alibi
de eadem dixit Quociens volui con-
gregare filios tuos quemadmodum gal-
lina congregat pullos sub alas
suas et noluisti flevit equidem
dominus hic civitatem videns flevit laza-
ro compaciens flevit in cruce pen-
dens defleuit videns civitatem duri-
ciam cordis hominum et impenitenciam
deflevit super lazaro mortuo nostram
miseriam et in cruce pendens defle-
uit culpam nostram ¶ Ex quo loco
accipitur istud documentum In hac cristi
peregrinacione magis est lugendum quam
gaudendum homo enim natus de muliere
brevi vivens tempore repletur miseriis que
pungit pudor in recordacione flagi-
cii quantum ad magnitudinem ad multitu-
dinem et quantum ad turpitudinem et vi-
litatem peccatorum Timor vexat si se ho-
mo debite conspiciat quantum ad incertitudinem
operis quam opus cuiuslibet etiam boni
pannus menstruate quantum ad nubi-
lacionem racionis eo quod tenebrositas
cingit nichil sciendo nisi planctum
et luctum ad mundum progreditur Et
anima ut Aristoteles in libro de anima est
tamquam tabula rasa in qua nichil
est depictum possibilis tamen depingi
dolor cruciat in estimacione damp-
ni quod multiplicat quantum ad amissionem
divine amicicie quantum ad perdicionem inno-
cencie quantum ad violacionem nature quantum
ad inquinacionem vite presentis quantum ad in-
certitudinem vite future et ob hoc quilibet
magis habet materiam in hoc mundo
luctus quam gaudii Preterea Augustinus in libro

Supputacionum parte 2a capitulo 2o Et de
contemplacione capitulo xv. ondit Quoniam in
hac tristi via magis est flendum quam
gaudendum sit inquies vita habet vita
misera vita laboriosa vita immunda
vita malorum domina regina superborum
ancilla inferiorum vita altissima ple-
na miserie et errorum que nec est dicenda
vita sed mors in qua momentis sin-
gulis morimur et per varios mutabi-
litatis defectus diversis generibus mortium
rapimur. Hec ille. Nec mirum tota quippe
vita est intelligendum tribulacio est
eo quod assunt duo tortores ipsam alter-
natim torquentes scilicet timor et dolor
quando enim bene succedit homini timet
ne doleat quando vero male palam
est quod dolet Et quid dicam de hac
vita misera nisi quod sit vita fal-
lax et non vita sed mortis umbra
plena laqueis circumdata undique va-
lidis inimicis in qua iam homo gau-
det iam dolet nunc sanitate letatur
nunc infirmitate stringitur iam vivit iam
moritur continue ad mortem inclinatur
nunc ridet nunc flet hinc timor hinc
tremor hinc fames hinc calor fri-
gus et langor ac dolor exuberat
omnique hora mors finem minatur que
diversis modis homines interimit. Iste
opprimitur doloribus hunc fame consumit
illum siti extinguit hunc suffocat
aquis illum laqueo suspendit hunc
flammis punit illum dentibus feroci-
um bestiarum vorat hunc tradat illum
veneno corrumpit Sicque in hac vi-
ta non est nisi miseria magna quia
cum nil certius morte sit ignorat tamen
homo finem suum et qui stare se pu-
tabat cadit constat ergo quod in hac
tristi peregrinacione magis est pla-
gendum quam gaudendum flevit ita-
que pius redemptor videns plebem
civitatem dicens Quia si cogno-
visses et tu subaudi fleres que
nunc quia sub visione tua calamitates
miserias tusiones et pressuras non
cognoscis exultas Ex quo loco
accipitur secundum doctrinam licet repro-
borum risus dolore mixtus sit et ex-
trema gaudii ipsorum luctus occupet
Ipsi tamen in hoc mundo letantur eo quod
nec mundi fallaciam norunt nec que ve-
tura sunt eis cognoscunt cum enim reprobi
laborent ignorancia eo quod omnis ma-
lus ignorans secundum philosophum Et vene-
nati sunt concupiscencia que parit peccatum vero
cum consummatum fuit generat mortem ut
ait beatus Ambrosius Jacobus in sua Ca-
nonica cecati quoque sunt malicia iuxta
quod propheta inquit Excecavit eos ma-
licia eorum infirmiores eciam facti sunt in anima
quia peccatum suo pondere trahit ad aliud
non mirum quod que ventura sunt eis non
cognoscunt Ignorancia enim eos non
sinit ut verum cognoscant sed tenebris
obduat quod in iudicio boni et ma-
li oberrent concupiscencia vero eos emollit
ut tantum visibilibus et delectabilibus
intendant malicia ne iudicia dei re-
volvant ab oculis eorum media quibus
possent cognoscere abscondunt infirmi-
tas cor vile effeminat ut occurenti
temptacioni non resistant Quo fit
quod cum auferantur iudicia dei ab
oculis eorum letantur cum male fece-
rint et exultant in rebus pessimis
licet autem impiis multis sint po-
tencie anime intellectus racio memo-
ria etc. tamen sunt peccato mortali fedate
et se habentes modo predicto et ob hoc
sicut organum musicum quod integrum
et bene ordinatum fuit bonum sonum
reddit Si vero confractum fuit hor-
rendum stridorem emittit Sic quia
peccatores amore visibilium ab in-
visibilibus confracti cadunt sola iam
visibilia experti pena cognoscunt
sola ea diligunt et illis solis inhe-
rent Et ob hoc quid eis in futuro
accidat non advertunt Et quidem inquit
redemptor In hac die tua que ad
pacem tibi nunc autem abscondita sunt
ab oculis tuis dies quippe que
ad pacem est alicui ut libere peccet
non est desideranda sed pocius detes-

tanda secundum id Iere. Diem hominis non
desideraui dies quoque que confert
libertatem peccandi infelix est putan-
da quia nichil infelicius felicitate
peccancium secundum id ii. Machabeorum im-
peratorem habens mente homines cum sis
corruptibilis facis quod vis dies fal-
sam gerens securitatem ad peccandum est
vitanda nam vt in prouerbiis Salomonis
scribitur quia non cito contra malos
profertur sententia filii hominum absque vllo
timore perpetrant mala dies in quo
abscondit laqueus malo vt cadat
infelicitatem in eis nec resurgat est
timenda gaudium enim ypocrite ad
instar puncti Iob xx. Et mala que
reprobis in malicia prosperant de-
bentur in futurum reseruantur in cetera Ecclesiastici
. ix. Ex quo loco accipitur istud tercium
documentum Dequanto quis in peccando est
liberior vel securior de tanto infe-
licior est et peior Pro isto inducatur
quod ponit Augustinus super psalmos lxxiii
sermone primo vbi ait Prospera que in re-
bus humanis vocatur felicitas plus est
timenda quam miseria plerumque affert
ex tribulacione fructum bonum feli-
citas autem corrumpit animum peruersa
securitate et dat locum dyabolo temp-
tatori Hec ille Si ergo plus timenda
est felicitas quam misera constat quod
quanto malus est in peccando felicior
tanto miserior Concordat quod
in libro de vera innocencia capitulo
ducentesimo tercio inquiens Ex pi-
culosiora sunt anime prospera quam adver-
sa Et in libro de spiritu et anima Ancelli(?)
scribens ait Intelligimus malos
accipere prosperitatem ad dampnacionem ma-
le voluntatis sue Cur autem tamdiu
malicia cuiuslibet ciuitatis vel regni deus
sustinuit nisi forsan quia nondum
erat eorum peruersitas consummata Ait
Augustinus in libro de vita christiana Re-
tinere nos conuenit tamdiu vnumquemque
dei sapiencia sustentari quamdiu nondum
peccatorum suorum terminum finemque reple-
uit quo consummato eum illico perimit

nec illi iam vllam veniam reseruari
Esse autem terminum peccatorum modum atque mensuram
dei ipsius testimonio declaratur Et quod
vnusquisque vel celerius vel tardius pro
ut peccatorum suorum modum expleuit euidentissime
tissime demonstratur quando de sodomo-
rum et gomorreorum interitu atque incen-
dio qui sua iam peccata repleuerant deus
loquitur ad abraham clamor Sodomo-
rum et gomorreorum impletus est et
peccata eorum magna vehementer repleta
Hec ille Amorreos vero post crematas
istas ciuitates post multos annos
constat esse deletos Vnde dixit dominus
Nondum sunt peccata consummata amorreo-
rum Ex quibus magnus timor ma-
lis in malicia prosperatis incutitur
quoniam hec est causa precipua quare susti-
nentur vt postquam completa fuerit eo-
rum malicia subito puniantur De
inde christus tangens mala que ventura
erant perfide ciuitati dicit quia ve-
nient dies in te hoc est contra te. Ibi
non quando loques de pace cum dixit
singulariter que ad pacem tibi denotans
eius breuitatem loques vero de tribu-
lacione dicit pluraliter que vsque huc
perdurant et circumdabunt te inimici tui
vallo quod per romanos principes
ad literam factum est qui tres aggeres
ad capiendam vrbem fecisse dicuntur
vel circumdabunt eam vallo hoc est ex-
ercitu admodum valli ordinato Iuxta
illud ysaie xxix. Circumdabo quasi speram in
circuitu tuo et iaciam te aggerem
et coangustabunt te vndique conclu-
dendo et prohibendo introitum et
exitum et introductionem victualium
militum et armorum iuxta illud Trenorum
primo Omnes persecutores eius apprehende-
runt eam inter angustias Et ad terram
prosternent te id est capta ciuitate
turres et loca munitoria diruerunt
secundum illud Trenorum secundo precipitauit omnia
menia eius et filios tuos qui in te
sunt scilicet aliquos occidendo aliquos
captiuando et non relinquent in te
lapidem super lapidem videlicet fundi-

tus euertendo iux^a id Michee iii. Syon
qui ager arabitur et urbem acervus
lapidum erit. Ex hoc loco accipitur quan-
tum docui. Maiore iniustitudinem
sequitur maior pena hoc ad litteram
sive hystoriam peruenit in iudeis. Unde
legitur in hystoria Scolastica. Cum illa
prior urbem funditus sit eversa pars
tamen locus calvarie qui tunc extra eam
erat et sepulcrum modo est in ea. He-
lius enim adrianus ea penitus e-
uersam reparauit mutauit quoque nomen
eius et locum vocans eam helyam
in ecclesiastica vero hystoria libro iii. capitulo
v. legitur. Refert scilicet Josephus quod
ex omni iudea populi in die solempni
pasche Jerosolimam velud exitiali
quadam manu cogente conuenerat
quos tredecies centena milia ho-
minum dicit fuisse iusto dei iudicio
tempore huius ultionis electo ut qui in diebus
pasche saluatorem suum xpm dominum
cruciferis manibus et sacrilegis vo-
cibus violauerunt ipsis diebus in
unum carcerem omnis multitudo con-
clusa feralis pene exitium quod
merebatur exciperet. Et ibidem sexto capitulo
tot et tanta de fame de tortura de in-
teriori et exteriori miseria iudeorum nar-
rantur qualia numquam fuisse aut con-
tigisse legitur. Ubi etiam narratur
de quadam nobili Maria filia he-
leazar que erat ei subiecerit paruulus
filius hunc ante oculos ferens. Infe-
licis inquit matris infelicior fili in
bello fame et direptione predonum
predonum cui te reseruabo veni quo-
o mi nate esto matri cibus predonibus
furor seculis fabula que sola deerat
cladibus iudeorum et cum hec dixisset
filium iugulat et deinde supposito
igni coxerat et medium vero seruat
obtectum. Et ecce confestim predones
irruunt ab usque carnis nidore concep-
to mortem minantur nisi sine mo-
ra cibos quos paratos senserant
demonstraret. Tunc illa equidem
partem inquit vobis optimam reser-

uaui et continuo que superfuerant me-
bra detexit infantis. At illos repente
ingens timor invasit. Ipsa vero cruci
voltu et ipsis iam predonibus truculentior
mens inquit hic filius meus est proprius
et facinus meum est edite nam et ego
prior comedi que genui nolite effi-
ci aut matre religiosiores aut femina
molliores. Hec ibi secundum Josephum. Colli-
gens autem Josephus hystoriographus
ex tribulatione magna iudeorum qualiter
pro ut legitur libro tertio ubi supra
capitulo vii. Non fuit ab initio seculi ne-
que erit ponit numerum peremptorum
vel fame vel ferro undecies centena
milia ceteros vero latrones sicarios
et predones mutuis delationibus interisse
vulneribus. Electos autem iuuenum quos
decor et proceritas corporis commendabat
ad triumphum dicit esse seruatos reli-
quos super decem annos habentes
ad opera egypti deputatos vel per
ceteras prouincias esse dispersos.
Et infra decimum septimum anni con-
stitutos per diuersas prouincias in seruitute
distractos quorum numerus usque ad nonaginta
quinta milia est perductus. Et viii capitulo
dicti libri tertii ponuntur plura signa
terribilia quibus visibiliter deus gentem
perfidam admonebat post perpe-
tratum scelus xpm dominum si forte
possent perscelere ultrices penarum flam-
mas lacrimarum ubertate restringere
ondebant enim per sua patiarum quod ip-
sorum queritur prophetarum qui ait. Nolo mor-
tem peccatoris sed ut conuertatur et vi-
uat. Et ecce quia magna et a se-
culis non audita similis pena
fuit in eos subsecuta. Causa vero
quare hec omnia mala fiunt eis
tunc vetua etiam ferunt eo inquit do-
minus tenenti puerse quod non cognouis-
ti tempus visitationis tue scilicet
aduentum filii dei in carne visita-
uit enim genus humanum dei filius sic
ipsum medicus sed medicum vemetez
ipse infirmus non cognouit. Juxta
illud Johannis primo. Mundus eum non

cognou

cognovit in propria venit et sui eum
non receperunt. Ex quo loco accipitur
istud documentum. Causa potentis-
sima dampnacionis tue hec est quod
visitacionem in carne ubi et redemp-
cionem humani generis perpendit. Nam
cum salus non sit nisi per mediatorem
dei et hominum xpm ihm constat quod in
quo non reperitur redempcionis effectus
meo non est reparibilis salus. Cor
quippe miserum rebus terrenis immer-
sum est fragile ad resistendum facile
ad surgendum futile ad persistendum in
bono agile ad delectandum in malo
et obhor et si clamat factor salvator
ad hominem peccatorem et ingratum ut re-
dempcionis fructus in eo non pereat ipse
tamen peccator ad deum moveri non curat
clamat itaque sic tu ne nisi homo quod
propter te de summis celorum ad yma de-
scendi te dure redemi te multum
pensavi dedi tibi esse et post esse per-
petuum esse vivere sentire discernere
totam mundi machinam ad tuum min-
isterium ordinavi angelos ut purgarent
et inflamarent tuum affectum ut illu-
minarent intellectum ut custodirent
in omnibus viis te totum in custodiam
deputavi nunquid parum pensare de-
bueras tales doctores tales conso-
latores et custodes in tuam tutelam
et salutem adhibitos. Ego labora-
vi ut tu quiesceres ego flevi ut tu
iubilares ego temptatus sum
ut tu temptatorem per me superares
Illudi passus sum ut honorem reci-
peres flagellis cedi volui ut consola-
cionem reportares crucifigi me permi-
si ut mortuus mundo esses in cruce
mori elegi ut in virtute aspersionis
sanguinis mei ad celestia convo-
lares lancea latus aperiri sustinui
ut mihi a mundi ira caverna te abscon-
deres corpus meum dedi in cibum
et sanguinem in potum ut in corde
tuo semper me per amorem revolveres
in celestibus locum preparavi ut post me

ubi ego sum anhelares quid ergo tibi
amplius facere debui et non feci quod
causam habuisti quod minimo magis
quam michi favere aut complacere maluisti
Attende quid tibi profuit inanis
gloria brevis mundi leticia. Ubi sunt
cum quibus habuisti consorcium qui
dicebant venite fruamur bonis et
coronemus nos rosis ubi sunt tua oblec-
tamenta nempe transierunt omnia velud
umbra nichil utique mundana suis
amatoribus profuerunt ymmo per
plurimum nocuerunt dic queso quem
fructum omnia transitoria homines miseria
suis dilectoribus contulerunt cum in hiis
omnibus erubescunt iusta ergo est tue
dampnacionis causa quod deum patris filium
hominem propter te crucifixum et mortuum
minime ponderasti et obliviscaris quia redemp-
cionis mee non invenimur effectus iu-
stum est ut te degluciat infernus

Sequitur et ingressus scilicet post enun-
ciata mala in templum cepit ei-
cere ementes et vendentes

Ubi nota quod xpus ingressus est
in templum primo ad innuendum
quod ruina populi maxime ex sacerdo-
tum culpa fuit et causa destruc-
cionis eorum. Unde Cris. Cor et sto-
machus ecclesie sacerdotes intelliguntur
si sacerdos peccaverit totus populus conver-
titur ad peccandum cum vides arborem
pallentibus foliis marcidam intelligis
quod aliquam causam habeat circa
radicem ita cum videris indisciplina-
tum populum tunc sine dubio intellige
quod eius sacerdocium non est sanum. Secundo
ingressus est in templum propter nostram
instruccionem. Unde Cris. Tu imita-
tor filius eris Christi cum ingressus fueris
aliquam civitatem ante omnem actum ad
ecclesiam curras. Tercio propter patris hono-
rificenciam. Unde Cris. proprium erat bo-
ni filii ut veniens primo curreret ad domum
patris. Eiecit autem dominus vendentes
et ementes bis primo in principio pre-
dicacionis sue sequenti pascha post

mutacion aque in vinu qua solus
Johes narrat Sc° in vltimo pascha scz
in sancto palmaz quando venit in ihrlin
ad paciendu de qua dicit hic et mt
xxi. et mr. xi. vbi informamur q eicien
di sunt de templo Symoniaci tu
multuosi negociatores ciuia placita
tene volentes excõmunicati et interdicti
In eieccione aut vendencium et emen
tium de templo arguit istud documentum
deordinacio seu indisciplinacio in
regno in prouincia in dyocesi in ciuitate
in milicia et in populo arguit sacerdo
cium non esse sanum et sompnolenciam
vel vitam irregularez presidencium
platorum hz trahitur ex dicto Crisostomi
allegato que tamen sic probatur Cum
enim pcta subditorum ipsis rectoribus
animarum imputantur et sanguis omnium
demonibus ipsorum requiritur iuxta
quod dns p Ezechielem pphãm dicit
lac comedebatis et lanis operiebamini
quod crassum fuerat occidebatis
gregem autem meum non pauistis
quod egrotum fuit non sanastis quod
confractum non consolidastis Propterea
audite pastores verbum dni Ecce ego
ipse requiram sanguinem ouium de
manibus vris presumitur q si in
ouibus est indisciplinacio quod de
fuit doctrinacio Preterea non potest
pastor vlla excusacio si lupus o
ues comedit et pastor nescit excu
dere. in consimilis Et eo ipso q pla
tus tacet consentit. xl. iii. dis. Sit
rector Igitur si duces pereunt pastoribus
principaliter imputatur nisi diligenciaz
adhibibuerint quoniam oportet vt quilibz
ipsorum possit cum paulo dicere Mu
de sunt manus mee a sanguine
omnium horum. xliii. di. Ephesis Nimis
aute eximito plebis non nunquam
epi dampnatur quoniam procliuius ca
dunt que secuntur et capite languescente
cetera corporis membra insi
ciuntur. xi. q. i. Eximito Et Jeronimus
ait Non semper princeps populi et Judex
ecclie p dei arbitrium datur subaudi

eo approbante sed pro vt nota mia de
posuit si mali sunt actus mei et o
pam maligna in conspectu dei dantur
principes secundum cor meum Et exempli
ficat de saule hinc Osee viii. dicit
fecerit sibi regem sed non ex me et sic
extra dei mali principes et duces
nec non plati consurgunt michilominus
tamen omnis disciplinacio in platos tum
quoniam duces gregis retorquetur ex hoc
ipso q est deordinacio in populo nisi con
stet de diligencia officij arguitur
platos esse desides vel indignos
In eiciendo vero vendentes et eme
tes dixit dns Scriptum est scz ysaie
lxvi. quia domus mea hoc est
meo cultui dedicata in quo ondit
illis se deum esse q templum solius
dei est domus oronis est non ra
pine vel furti aut negociacionis
vos aut negociacionis vos autem
fecistis illam speluncam latronum vbi
specialiter datur intelligi q non nunquam
templum dei ipa scz consciencia fidelium
quod debet esse deo deuotum fit
prochdolor inuidendo detrahendo
vel concupiscendo spelunca latronum
et de templo dei de quo dicit A
postolus templum dei est q estis vos
fit spelunca latronum infernalium
quia ibi demones saltant et ericij
indificant et syrenes iuxta sniam
bti Jeronimi ad eustachium xxxii. q.
v. Si paulus in fine Et erat inquit
ewangelista docens cottidie in templo.
Vbi nondum cum imminente morte non
cessauit xpus a predicacione q est con
nonnullos qui in senectute dant
se ocio et quieti dum adhuc multis
possit prodesse et est hic argumentum
quod in templo debz predicari vbum
verbum dei non in foro vel conuenticulo
conuenticulo debetur Cum eximinicio
Scriptum est enim q in aure audistis
predicate sup tecta Quare in ppo
dilecti fletum xpi ad fletum q ipsum
multiplicat offendimus moneamur
Et auctuam ira que solet venire in

filios diffidentie timeamus non nos im
punitas aut dei dissimulatio ad agendum
fortius mala commoveat sed infinita
dei pietas que tam diu nos patiente
dissilat ad penitentiam emolliat. Com
dicta quippe omnis debet esse metus
altius de pe. dis. prima. Sed et toti.
non in domo dei alii quam deo cordibus
intendamus ne quod provisum est
nobis in remedium vertatur in dampnum
perpetuum. verbo quoque dei diligenter intendamus
ut audiendo illud non tam ame cor
poris quam cordis vitam veram que deus
est agnoscamus. Ad quam nos perducat
qui super celum lacrimari dignatus est
christus per secula benedictus Amen

Duo homines ascenderunt in
templum ut orarent unus
phariseus et alter publica
nus Luce xviii. Salvator noster animarum
mar piissimus medicus retundens
superbiam in phariseo et humilitatem
commendans in publicano proponit pa
bolam ut superbia que secundum Innocen
tium de vilitate conditionis humane inter
omnia vitia semper est prima semper est
ultima declinemus humilitate vero
sine qua quasi sine fundamento struc
tura virtutum et bonorum operum subsis
tere non potest amplectamur. Illa enim in
ipsa rerum primordia erexit angelum
contra deum sed eum absque mora deiecit
ista de summis celorum ad yma in uterum
virginis deum advocavit attraxit
Illa non solum voluit angelos deo
adequare sed etiam homines sceleratos
presumpsit deificare seu per dyis colere
ista pro christi ambulans humiliter
consurgit ad eius eternitatem. Hec
enim casum nescit lapsum non novit
quia quanto magis se coram deo despi
cit tanto plus sursum ascendit
Et mirum altissimus enim est dominus et tamen
si quis se superbiendo erigit illum non
tangit si quis vero se coram deo
humiliat ad illum deus descendit. Unde
et virgo maria mater dei dum se repre
sentat deo tamquam humilem ancil

lam electa est ab eo in matrem. Unde ex
servanda est summopere in omnibus operibus
bonis humilitas ut possit haberi eterni
tas de qua dubitare si fuimus vere
humiles non debemus quia qui se humi
liat exaltabitur ut dicit finis huius evan
gelice lectionis principium vero ipsius est

Dixit ihesus ad quosdam qui in se con
fidebant tamquam iusti et aspernaba
bant ceteros. Dixit ad quosdam
scilicet singulares et se aliis preponentes
Et hii erant pharisei ab aliis in habitu
et observantiis et cultu religionis di
visi qui in se confidebant hoc est de suis
meritis tamquam iusti qui tamen erant
iniusti eo quod humilitatem non habebant
sine qua nullus est iustus. Unde mat.
iii. dicitur et est verbum christi. Sic decet
implere omnem iustitiam .i. perfectam
humilitatem secundum glossam. Et asper
nabantur ceteros non attendentes illud
ysaie. Ve qui spernis nonne sperne
ris. ¶ Ex quo loco accipitur primum
documentum. Quantumlibet homo ap
se virtuosus videatur si tamen se pre
fert ceteris ipsos aspernendo est
iniustus patet. Quia omnis talis est
superbus omnis autem superbus est in
iustus. Item cum secundum beatum Gre
gorium .xxiii. moralium sint quatuor
species superbie prima cum bonum homo
a semetipso estimat habere. Secunda si de
super datum credit suis tamen meritis
hoc accepisse putat. Tertia cum
iactat se habere quod non habet.
Quarta quando ceteris despectis singu
lariter vult videri habere. Unde
peste precipue superbie inflatus fuit
iste phariseus. Vitanda igitur est
superbia que usque ad infernum est
detrusa. Cum tamen angelos legitur
decepisse occulto dei iudicio et per
missu potest homines decipere et ut
unus contra alterum se erigit excitare
Nam enim contingit in celis potest suspi
cari venturum in terris. In celo siquidem
elatus in superbiam angelus contra
deum dixit ysaie xiiii. Super astra

exaltabo solium meum sedebo in monte
testamenti in lateribus aquilonis ascen-
dam super altitudinem nubium et similis
ero altissimo propter quod ad celestis in-
perpetuas miserias est detrusus. Hac infla-
tus superbia Absolon concitavit patrem suum
se erexit ut rex fieret. ij. Re. xv. Qui
licet fuit a principio per coniuratores partis ma-
ioris regni in magno roboratus cito tamen
interiit. Hac deceptus Jeroboam sa-
pientissimi Salomonis contra dominum
proprium se in regem decem tribuum erexit
et factus est rex israel diuisum quod est
regnum Roboam pro eo quod debito consi-
lio seniorum spreto secutus est consilium iuuenum ita
quod rex iuda duabus tribubus prefuit rex
israel decem. Dicebant enim iuuenes re-
gi Roboam a quo petebant grauamina
terrigene tolli que pater suus impo-
suerat sic eis respondeas Digitus
meus est grossior patre meo pater
meus cecidit vos flagellis ego ce-
dam vos scorpionibus. Quo audito
dixerunt que nobis pars in dauid vel
que hereditas in filio ysay Vade in
tabernacula tua israel et sic ab eo
decem partes regni recesserunt iij
Re. xij. Ne ergo homines decipiantur
de superbia vana gloria aut libidine
dominandi inquit Duo homines ascen-
derunt in templum ut orarent unus
phariseus et alter publicanus. Duo
quidem homines secundum naturam sed unus
plus proprius homo secundum suam opinionem
scilicet phariseus qui in se confidebat
ascenderunt in templum ascensu loca-
li quia templum situm erat in alto mon-
te et gradibus ascendebatur in templum
Ezechielis xl. Ut orarent ecce finis
debitus eundi ad ecclesiam ad orandum
non ad fabulandum aut se mutuo lubri-
ce contuendum. Ex quo loco accipitur
documentum finis ad quem demonstratur
templum dei esse institutum est ut homines
conueniant ad orandum. Pro isto indu-
citur illud Aug. in regula In oratorio nemo
aliquid agat nisi ad quod institutum
est unde et nomen accepit. Hec ille. Alioquin

si quid aliud preter laudem dei vel morum
honestatem seu ordinationem officij diui-
ni aut alicuius rei que dilationem non
accipit ibi agitur domus orationis constituitur
domus negociationis. Item inducitur
illud Augustinum super psalmum centesimo
xxx Qui male viuunt in ecclesia catho-
lica quantum in ipsis est domum dei facere
volunt speluncam latronum. Et hinc
est quod concilium lugdunense volens ondere
quid facere in ecclesia dei vel quo se ha-
bere debeant homines sic inquit Sit
ad ecclesias humilis et deuotus ingressus
sit conuersatio quieta deo grata inspi-
cientibus placida et quotiens nomen
ihesu fideles audierint debent reueren-
ter flectere genua saltem cordis. Nul-
lus sedicionem ibi excitet clamationem
moueat impetum ve committat. Cessent
in ecclesijs uniuersitatum et societatum
quarumlibet consilia conciones parla-
menta. Cessent vana et multo for-
tius feda colloquia. Cessent et cuncta
alia que possint turbare officium diuinum
vel diuine oculos offendere maies-
tatis ne ubi est peccatorum venia postulan-
da ibi detur peccandi occasio aut de-
prehendantur peccata committi. Cessent in
ecclesijs et earum cimiterijs negociationes
et precipue nundinarum et fori cuiuslibet
tumultus et omnis secularium iudiciorum
strepitus conquiescat. De immunitate
ecclesiarum decretalium li. vj. Intelligant igitur
rixosi intelligant amatores mun-
di et maxime duri corde quod dampnose
sunt dignum precium pro eo quod de do-
mo dei fecerunt vel faciunt equorum
stabula vel speluncas latronum dor-
mit enim dominus quasi crapulatus
a vino ut seuerius puniat in po-
steriora et faciat eos nisi conuersi
fuerint a suis prauis actionibus et
tyrannis ob probrium sempiternum. Duo-
bus itaque venientibus ad orandum
phariseus stans hec apud se orabat
stetit cum tamen genua flectere
debuit vel aliquo se coram deo
humiliter inclinare secundum illud ysaie xlix

vultu in terram dimisso adorabat. In
phot q dicit stans elacio ipsius cu
in deuota sm theophilu. Hic proch
dolor multi preciosis vestibus induti vl
alis caligati ne forsan vestes tota
menta aut ppt artitudinez aliqua
difficultatez habeant i orando vl
surgendo nolunt flectere coram deo
innitant qui tamen coram homib
humilit inflectunt non attento q xpc
procidit in faciez suam in monte
oliueti orans humilit pro pccis nos
tris Ponderandu e aut id q dicit
hic apud se orabat quia non quia
apud se orabat quia non qt apud
dm q ad se redibat p pccm superbie
sm Basiliu et sic non ve orabat sed
simulatorie quia sedm Greg veraciter
orare e i puccone amaros gemitus de
corde non tm vbo f intencone resonare
Ex quo accipit istud documetu
Oracio sine humilitate tota deo emissa
nc gemitu aut copuccone cordis fulc
cita no e deo accepta Humilitas em
ad impetrandu requiit. Unde ecclasti
ci xxxv. Oracio humiliantis se pene
trabit nubes Et cyprianus in libro
de orone Sit orantib sermo cu
disciplina quietem contines et
pudore Et aug. Quid prodest
strepitus labior si mutu e cor
Et sm Greg. Animar vba sunt
ipa desideria in quib tanto quis
mi clamat qnto mi9 desiderat
Et ideo siquis humilitatem vel reue
renciam quo ad deu i orando no
hz frustra laborat. Sunt aut multi
modi quare orantes fructu puant
1 Primo pro eo q sunt in pccis morta
libus et maxime si ea in consue
tudinem pduxint aut in eis indu
rati fuerint constituti de quibus ys
p° Cu multiplicaueritis orom no
exaudia vos Et tam subiungit
manus em vestre plene sunt sang
2 wine Scdo ppt torporem orancium
q non feruent nec deuote orant
Unde dicit Jeremie x. Orabitis et

non exaudiam vos Tercio quia in 3
oronibus non pseuerant de quo luc
xi. dicit Si pseuerauit pulsans
surgit et dabit ei Et Judith iiij.
Scitote quia exaudiet preces vras
si pmansitis i ieiuniis et oroni
bus Quarto ppt diffidenciam 4
qua hnt orantes Jacobi p° Qui
hesitauit non estimet q accipiat
aliquid a dno Et eccli xviii. Ante
orom ppara animam tuam et noli esse
quasi homo qui temptat deum
scilz si velit audire Quinto q no 5
ciuu vel indiscretu e quod petit
vt filior zebedei quib dixit xps
nescitis quid petatis Mt xx. Sex 6
to non exaudiunt homines licet
petant humilit occulto dei iudicio tm
tu orant q i tpus magis congruu
aut magis oportunu et vtile petentib
exaudicio differt. Septimo negatur 7
quod petit vt vtilius pro eo vel
melius detur pro illo sic paulo contigit
cui stimulus non est ablatus vt virt
in infirmitate eius pficeret Quare
humilitatez et reuerenciaz in orando heamus
et exaudicom a deo qntu salutez nram
respicit merebimur ipo dicente luce
xi. petite et dabit vobis querite et
inuenietis. potest aute afficii quis do
in orando viis diuersis Tu qndo malor
suor reminiscit considerans vbi fuit
Tum aut iudicior dei sniam metu
ens et secu quens cogitat vbi erit
Tum cu mala vite pntis solerter at
tendens mens considerat vbi est Tu
tu bona superne prie contemplat q
quia nc dum adipiscat lugens co
spicit vbi non e sicut est. Sic Greg
xxiii. moraliu Alij quoqz sunt modi
diuersi quib sm dei vel homines iusti
et ipm mouent Hoc nesciuit iste pha
riseus qui ait Deus gras ago tibi
q non sum sic ceteri homines rap
tores iniusti adulteri q. dicat solus
iustus sum ceteri sunt pctores et iniu
sti. Ubi respectu proximi triplex ipsius
elacio considerat Primo q se alijs p 1

tulit dn̄ ait deus gras tibi ago qꝛ
non sum sicut ceteri homines Gras
quippe d'o agē quod quis non ꝯmi-
sit aliqua pctā Quia aut quod ieiu-
net vel agat bona opa non ē rep-
hensibile sz de hijs se iactare ē supbiē
Sc̄o quia alios accusat et iudicat
dicens raptores iniusti adulteri
Tercio quia proximū qui ascendat
adorandū secū despexit dn̄ ait ve-
lut etiam hic publicanus stulta si-
quidem est orō que non ab accu-
sacōne sz a comendacōne sui ipsius hz
exordiū qꝛ iustus in pn̄cipio accusa-
tor ē sui. prouerbiorum xviij. Qui enim se ex-
cusat deus illum accusat In humano
quippe iudicio qui pctm̄ confitetur
condempnatur in diuino vero absoluitur
Unde ppheta dixi confitebor aduersum
me iniusticiam meam et tu remisisti
impietatē pcti mei Et addit ad
ꝯmendacōm suā phariseus Jeiuno
bis in sabbato id est in septimana
que apud Judeos tota denominabatur
a sabbato tamquam a digniori Sz ma-
le iste ieiunauit Nam et si abstinuit
a comestione non tamē ab elacōne
ideo ipsius ieiuniū nō placuit deo
Ait enim Augustinus sup Johem Jeiuni-
um magnū et generale ē abstinē ab
iniquitatibus et ab illicitis voluptatibus
de con. di. v. Jeiuniū Et idem in sermo-
ne de ieiunio Si corpus tuū longa
ieiunia ꝯsumpserint atqz illi subtraxe-
ris cibū cui nō subtrahis vicia ī mal
pseuerans magis horres quam places
ab deo Addit item phariseus decimas
do omnium que possideo quia pharizei et
deminute decimas dabant In quo
vtiqz condicōm habuit iste melio-
rem aliquibus xpianis qui nedum
deminute non soluunt sz eciā defraudant
si soluunt deteriora tamē eligunt et re-
linquunt et oblacio adeo minime accepta-
tur Unde legitur in Gen Respexit
dns ad abel et munera eius ad Ca-
yn aut et munera eius non respexit
Quia iste de optimis gregis ille

vero de deterioribus offerebat ¶ Ex quo
pt accipi istud documentū Decime
quas sibi deus ī signū vniūsalis
dominij reseruauit dande sunt fide-
liter atqz ꝯgrate quia p fidelē dacōm
earum datur habundancia fructuum Unde
dns Malachie. iij. dicit Reuertimini ad
me et ego reuertar ad vos dicit dominus
exercituū Et dixistis in quo reuertemur
si affliget homo deū quia vos me
affligitis et dixistis in quo ꝯfigimus
te in decimis et in primicijs vos ma-
ledicti estis in penuria et vos me
ꝯfigitis tota gens Quod tractans
btūs Jeronimus ī psona dei ait Hortor
vos et ꝯmoneo vt inferatis decimas
ī horrea hoc est ī thezauros templi
vt habeant sacerdotes et leuite cibos
et pbate me si non tantas pluui-
as effudero vt catharacte celi aperte
esse credantur Sc̄o quia dando ipius
decimas ꝯsequitur sanitatē corporum
iuxta id Augustinum Si decimas dederis
non solū habundanciam fructuum reci-
pies sz et sanitatē corporis et anime
ꝯsequeris Tercio qꝛ fit remissio peccatorum
Et quarto ꝯsecucio eternorum
premiorum In Augustinus Qui premiū
eternum aut pctorum indulgenciam de-
siderat promereri reddat decimas et
de nouē ptibus studeat dare elemosinas
Preterea qꝛ decime sunt soluende fi-
deliter probatur p auctes veteris et no-
ui testamenti Ecce namqz abraham
obtulit decimas melchisedech de
omnibus. Gen. xiiij. Jacob promisit
deo victorum decimas et leuitico xx-
vij. circa fine dicitur Omnes decime ter-
re siue de frugibus siue de pomis
arborum domini sunt Oues et boues
et capre que sub virga pastoris tran-
seunt quicquid decimū venit sanctificabitur
domino et non eligetur neqz bonum
neqz malū neqz altero ꝯmutabitur
Et nu. xviij circa finem Dedi leui
omnes decimas isrl ī possessionem
pro ministerio quo seruiunt michi ī thab-
ernaculo federis Et de vero .. xiiij.

tra mediu Decima ptem sepabis
ab omnib fructib tuis que nasce
tur in tra Et ii° palipomenon
d Obtulerut primicias frumeti
vini et olei mellisq3 om que
gignit humus decias obtulerut
Iste Thomas fidelit offerebat oia
primicia sua et decias Et i Eccli°
.xxxv. ca. pncipiu dicit In ex
ultacone scifica decimas tuas
Et malachie iii. configit me in
decimis Et hic luce .xviii. Deci
mas do om que possideo Et m
.xxiii. ve vobis scribe et phaisei
qz decimas mentam et anetum
et ciminu et relinquitis que gra
uiora sut legis miam et iudiciu
et fidem et hec opotuit face et ia
non omitte Ex quibus hii mq
caitas proch dolor refrigiut do
ceant qz saltem in frumetis deo
decimas fidelit reddat alioqui
pro decimis qputabut Conseq
ter ondit dns publicani humili
tatez dicens publicanus aut
alonge stans Ecce timor phoc
confundut qui grauib pctis o
nerati psumut irreuent astare
diuus vbi corpus et sagwis xpi
tractant nolebat nec oculos ad
celu leuare Ecce pudor quia in
dicabat se indignu pverecudia pcto
rum Et pcutiebat pectus suum
ecce qtricio dicens ppicius esto
michi pctori Ecce humilis cofessio
Quia igit longe se fuisse recog
nouit et abhor p horresce[u]3 co
ram deo huit qui nichil mali i
punitu dimittit quia videre al
titudine celi ppt pctorz fetore in
dignu se iudicauit quia ve sup
peccatis toto corde i gemuit et
am peccandi deposuit quia ve
non false aut ficte de peccatis
deo confessus fuit veniam obti
nuit Vn dicit Amen dico vobis
descendit hic scz publicanus ius
tificatus hoc e de inpio iustus fcs

p gram qua dat ds humilibus i
domu suam de domo dei ab illo
hoc est pho Et mito quia ille huit
psumptam iusticia iste veram
Ex quo accipit istud documetu
Ille cum publicano venia pctorz
qsequit qui se ppt pcta elonga
tum a deo intelligens districtu
dei iudiciu expauescit Depctis
quoqz huis nauseam de eis i ce
incipit et de pones am peccandi
firmit vltius veracit cofitetur
pz quia tlis habet timore pu
dorem dolorem qfessiom et ico
fessione inclusam ad satiffaccio
obligacom que ad veram pnia
requirut tlis equid pt cu pub
licano dice Altissime deus ego
sum ille filius pdigus qui subam
sua qsupsi cum metricib multis
sordibus pctorz multiplicat feda
tus et abhominablis fctus Nam
anima mea pfetore pctorz et hor
rore abhominablior est qm caro
leprosa Ego sum sepulcz de foris
dealbatum intus aut plenu om
spurcicia et ossibus mortuorz co
putriu cm quai inmetu insto
re meo Et ideo qz elongatu me ni
mis a te cospicio longe sto et eru
besco ac pauesco approqinquare ne
feditatis mee fetore diuina offe
dam maiestatez Pyssime deus
a longe sto et ingratitudine me
am conside maxima pro eo q
omnia dona tam spualia qm tpa
lia tam nalia qm gratuita et qd
sum quo moueor quo viuo et
quo spiro a te recipiens non red
didi gram pro gracia s offensa
Reddidi malicia pro beneficijs in
iuriam pro honore cotemptu pro g
titudine et ideo quocuqz me vto
verecundia mea coram me est et co
fusio vultus mei opperuit me
Pacietissime ds qm insipient
diuicijs bonitatis tue abvsus
longanimitez tua cotempsi bom

tas siquidem tua et i exhausta pie
tas debuit me ad penitentiam emollire
ego vero secundum duritiam cordis mei
thezaurisaui iram in die ire et re
uelacionis iusti iudicij vbi reddes
vnicuique iuxta opera sua. Vocas
ti me vt resipiscerem inuitasti vt
redirem et ego me amplius e
longaui. Nulla quippe creatura
tantas iniurias et offensas pos
set equanimiter sustinere quin se
de illis vindicaret si potestatem haberet
et oportunitatem vindicandi quantas
a me tollerasti et me actenus
ad penitentiam persuasisti. O infinite mi
sericors deus mi tibi fidem tenui renun
ciaui enim in baptismo et operibus
eius sed post baptismum ad pompas
dyaboli me conuerti et siliquis
peccatorum animam repleui. Quid igitur
faciam miser fugere omnipotentiam
non valeo et appropinquare erubesco
Vera aliud nescio nisi quod tue me
me exponam inquiens deus pro
picius esto michi peccatori. Causa vero
cur iste iustificatur descendit ab illo
subiungit inquiens quia omnis
qui se exaltat superbiendo humilia
bitur in presenti per penitentiam vel in futuro per
pena etiam quod respicit iusticiam
iuxta illud prouerbiorum xxix. Superbum
sequitur humilitas et qui se humili
at involuntarie exaltabitur in vita
eterna iuxta illud prouerbiorum xxix.
humilem spiritu recipiet gloria quam
nobis concedat per secula deus benedictus
Vel quia dies nunc est virginis ma
tris assumpcionis gloriosa digne
verbum istud qui se humiliat exaltabitur
sibi per adaptacionem excellenciam conueni
re demonstratur. Hec enim est virgo que
ab omnibus generacionibus beata et bene
dicta debet dici quia respexit eius
humilitatem deus qui fecit ei magna
qui potens est et sanctum nomen eius
Ex ipsa enim ortus est sol iusticie
xpus deus noster qui mundi tenebras
pepulit et fulgore suo nos illus
trauit. Hec est que sine contaminacione
concepit inuidiam. Decimus humilitate
quanta sit et quod varijs donis sublima
ta fuit Augustinus in sermone tercio de ei
natiuitate ostendit sic inquiens Beata hu
militas marie que porta paradysi
efficitur scala celi constituitur per quam
dominus descendit ad terras Et subdit
Ista est maria palma virginum gloria
viduarum exultacio coniugum victoria
castorum gaudium angelorum requies
animarum ianua celorum sublimitas
apostolorum laus martirum iubilacio con
fessorum continencia virginum norma prin
cipum iusticia regum salus quoque omnium
populorum etc Et ideo cunctis promissis ve
neremur virginem matrem dei vt ipsa
nos inter procellas seculi furentes as
piciat et in fluctibus huius maris quibus
vndique premimur pressuris hostibus orde
continua coadiuuet Non enim dubium
est quod que meruit pro liberandis pro
ferre precium possit liberatis nec propter
multitudinem et magnitudinem pecca
torum fides in gente nostra periclitetur
katholica. Impetrare suffragium quod secundum
Augustinum in sermone tercio de natiuitate
eiusdem virginis nullum scimus tam
potentem meritis inuenimus ad pla
candam iram eterni iudicis quam eam
que meruit fieri mater eiusdem redemp
toris et iudicis. Ipse ad illam ergo
spem nostram post deum et ad voticam
pro nobis ad celestia tractam deuo
te exoremus vt subductis hesium er
roribus et pacis turbatoribus exultantes
decursu vite brauio in celestibus
aspicientes illum quem genuit valeamus
Quod prestare digneris qui cum patre et
iustus cristus deus noster per secula
et metorum benedictus Amen
Exiens ihesus de
52 finibus Tyri venit per sydo
nem ad mare galilee. Marci
vij. Quia genus humanum propter peccatum
primi parentis ab audiendo vite verbo
obsurduit a laude quoque creatoris
obmutuit opus erat vt veniret ihesus

qui falsitate audiendi et libertatem
loquendi hominibus condonaret. Venit igitur
medicus quando per totum mundum homo
iacebat egrotus venit mediator
dei et hominum xpistus ut eos qui adeo
recesserant reduceret infirmos cura-
ret viam vite ostenderet ad audiendum
verbum dei abilitaret et linguas ne-
dum adultorum sed et infancium ad lau-
dandum deum relaxaret qui et exiens de
finibus Tyri venit per sydonem ad ma-
re galilee inter medios fines de ca-
poleos qui secundum Theophilum in gen-
tilium locis moram dominus facere noluit
ne occasionem iudeis daret ut trans-
gressorem legis eum estimarent quod
se gentibus admiscebat. Tyrus autem
de cuius migravit finibus est civitas
opulentissima de qua Ezechiel et
alii prophete multa scripserunt satis
magna in rupe durissima et in
corde maris sita undique mari circum-
data adiectum lapidis contigua terre
muro fortissimo et altissimo et ad
pedes .xxxvi. spisso munita habens
duodecim turres fortissimas super mo-
dum ubi multe reliquie sanctorum habentur
et ante portam huius civitatis ad
partem australem est locus predicacionis
ihesu xpisti ubi mulier extollens vo-
cem ad ihesum dixit beatus venter qui
te portavit ubi lapis ostenditur in quo
xpistus stetit et locus videtur ubi populus
sedit et nunquam arena maris oppri-
mitur. Sydon vero est minor civitas
et pertinet ad tyrum. Et ab istis civi-
tatibus totum confinium denomina-
de capolis autem secundum Bedam est regio
decem urbium trans iordanem ad orien-
tem contra galileam quod ergo dicitur
quod dominus venit inter medios fines de-
capoleos non ipsos fines decapo-
lis intrasse significat neque enim mare trans-
migrasse dicitur sed potius ad mare
usque venisse atque ad ipsum pervenisse
locum qui medios fines decapoleos
longe trans mare positos respiciebat
secundum Bedam. Ex quo accipitur

istud documentum. Primo quod xpistianus ca-
vere debet ne occasionem det aliis ut
dicant vel iudicent ipsum esse legis
dei transgressorem patet quia cum xpisto ac-
tio est nostra instructio secundum Augustinum xpistus
autem cito migrabit agentibus ne occasionem
iudeis ad iudicandum eum transgressorem
legis indicassent ut patuit secundum Theo-
philum a quolibet xpistiano talis occa-
sio est vitanda. Providemus enim ut
ait Apostolus ad Romanos .xii. bona non
solum coram deo sed etiam coram omnibus
hominibus et hinc venit illud Augustini. Qui se
a criminibus flagiciorum atque facinorum vita
suam custodit sibi benefacit quisque
autem et fama in aliis est misericors
nobis enim necessaria est vita nostra aliis
fama nostra .xi. q. iii. Non sunt audi-
endi. Ex quo patet quod errant illi etiam
constitutique sunt videantur qui quando repre-
henduntur de aliqua negligentia quod
venitur in mala suspicionem non cu-
rant dicentes sibi coram deo suf-
ficere conscienciam. Patet etiam quod si qui pa-
ciuntur vel permittunt malos agere dum
possint eos et debeant cohibere sunt
in culpa quia occasionem dant peccato.
Ad hoc inducitur illud Augustini in epistola
ad macedonium ubi ait plerique. Qui
aufferet amittit paciendo malos
sive ipse maleviuendo. Et canon dicit
facientis procul dubio culpam habet
qui quod potest corrigere negligit. Ite.
xxvi. di. Facientis. Scriptum est enim non
solum qui faciunt sed qui senciunt par-
ticipes iudicantur. Omnis quippe in-
nocencie contradicus odisse nephanda et
ideo latum pandit delinquentibus ad
itum qui iungit cum pravitate consen-
sum nec prodest alicui non puniri proprio
qui tamen puniendus est alieno
peccato. Quia igitur dei filius ad terram
tam ut egrotos sanaret descen-
derat qui alibi ait. Non est opus
bene habentibus medicus sed male
habentibus. Adducunt ei surdum et
mutum non a nativitate nec ex infirmi-
tate supervenientem sed a demonio ipsum

obsidente et eius auditu et loquelam
impediente et deprecabantur eum ut
manum illi imponeret virtus enim de ipso
exibat et ibat et sanabat infirmos.
Surdus autem et mutus iste significat
peccatorem mortalibus peccatis involutum
qui tunc efficitur surdus et mutus
cum dyabolus suis suggestionibus
obturat aures cordis sui nec sinit
eum audire verbum dei aut quod de deo
1 loquatur vel dicius. Cuius prima sug-
gestio suadet longam vitam pecca-
ri insinuans iuvenis es fruaris de-
licijs cum senueris penitebis. Vel sic
Adhuc letare cum seculo robur enim
quod habes non facile amittes et
si amiseris tunc penitebis qua sug-
gestione homines quam plurimi decep-
ti ad inferna sunt dum non sperabant
detrusi. Certe attendendum est ad
id beati Gregorij qui promisit peni-
tenti veniam non promisit crasti-
2 num diem viventi. Secunda suggestio
allegat peccatori misericordiam ut promit-
tendo post perpetrada peccata et accu-
mulanda ex post veniam pertrahat
ad gehennam dicit enim misericordia domini
plena est terra. Et misericordie dei mensuram
ponere non possumus quacumque enim
hora peccator ingemuerit remittetur
ei peccatum. Ideo utaris prohibito tuo
sequaris concupiscenciam nullum sit pra-
tum quod non pertranseat luxuria tua
saciare oblectamentis mundi dedu-
cas dies iuventutis in iocunditate
in fine enim vite tue de omnibus pe-
nitebis et tunc salvaberis. Sed fallit
sicut enim nullum bonum irremu-
neratum ita nec quidquam impunitum
deus dimittit. Et ubi pluria ligna
3 ibi intensior flamma. Tercia sug-
gestio dyaboli procedit timorem
ex verecundia inducendo sic inquiens
peccata tua sunt turpia et enormia
nequaquam debes ea revelare ne
malus aut mala presumaris aut
quo revelabis modo turpitudinis co-
misse cum eis de tali modo turpitu-
dinis est horridum cogitare. Sed fallit nam
cum secundum apostolum ad Corinthios scribente omnes
stabimus ante tribunal christi ut referat
unusquisque propria corporis pro ut gessit
sive bonum sive malum consultius est
pudorem coram dei sacerdote sustinere
quam cum perpetua verecundia in conspectu
omnium apparere. Quarta suggestio pro-
cedit timorem satisfactionis obiicien-
do id insinuans non poteris deo sa-
tisfacere quia graviter eum offendisti
ad tantum enim profundum malorum
venisti quod non est tibi spes de
salute. Sed fallit nam si totus mun-
dus esset igneus in cuius medio po-
neretur penna levis vel stipula non tam
cito flamma incendij incipet sicut
deus parcet quantumlibet magno pec-
catori ad se vere redeunti. Aut sic inquit
habes tantum de ablatis vel conquisitis
usuris furtis aut spolijs vel calump-
nijs si volueris restituere filij tui men-
dicabunt non ergo restituas. Sed fallit
nam non tenetur quis plus facere
quam tunc potest si enim quid remanet ha-
beat firmum propositum dum facultatem
habuerit satisfaciendi nemo quippe ad
impossibilia obligatur et impossi-
bilium non est obligatio. Regule sunt
vna canonica. Et alia civilis. Quin-
ta suggestio procedit inducendo
timorem recidivandi ad peccatum sic persua-
dens quid tibi prodeerit hodie confite-
ri cras iterabis. Sed non dicat quanto
plus peccata cumulaveris tanto dicius
primeris fallit ergo quia secundum Gre-
gorium peccatum quod per penitentiam non di-
luitur mox suo pondere trahit ad
aliud peccatum. Iste quinque suggestiones
dyaboli quibus peccator surdus et
mutus efficitur. Unde talis est per
alios ad christum adducendus et pro
eo a devotis hominibus deus exorandus
hoc enim deprecabantur isti ut manum illi
imponeret. Ex quo trahitur istud
documentum quod precibus sanctorum vel bo-
norum hominum impetratur venia peccato-
ris. Siquidem Job v. dicit. Voca

si est qui videat et ad aliquem sito
rium conuerte demus stas vo hic in via
id indicat apostolorum qui dixerunt domino
de cananea dimitte illam quia cla
mat post nos Et si quis diceret sic
dicitur heretici non esse satis pro aliquo
supplicando quia aut deus dispo
suit dare ab eterno aut non Si dare
disposuit superfluit eorum oracio
Si vero non disposuit dare frustra
orant Ad quod respondetur Nos oramus
non ut diuinam disposicionem immute
mus sed ut obtineamus quod deus dispo
suit per oraciones sanctorum esse implendum
ut scilicet homines mereantur accipere quod
eis omnipotens deus disposuit ante secula
donare ut dicit gregorius in primo dya
logorum Cuius verba ponuntur xxiii. q.
iiii. Obtinere Preterea Osee iiii. scribitur
Peccata populi sacerdotes pro populo interpellant
et peccata comedunt scilicet oracionibus suis
delent ea atque consumunt qui quanto dig
niores fuerint tanto facilius in neces
sitatibus pro quibus clamant exaudi
untur Hinc Ieronimus in leuitico Si quis
volt pontifex non tantum vocabulo esse sed
merito imitetur Moysen imitetur Aaron
Quid enim dicitur de eis quia non disce
dunt de thabernaculo domini Et ibidem
ponit tria opera moysi que faciebat
in quibus pontifex debet ipsum moyse
imitari quia debet sanctas scripturas le
gere docere populum et pro eo orare xxx
vi. dis. Si quis volt Et sic prelati p
rincipue debent esse non tantum pro se
sed etiam pro subditis oracionibus intenti
quibus tamen non sufficiet oracio
nisi assit elemosine largicio lxxxvi.
fratrem Cum igitur prelati adhuc sint
instituti ut orent constat quod oraciones
bonorum impetrant veniam peccatorum Alio
quin ipsorum institucio esset frustra In
super adhuc indicatur quod homines tam
viui quam mortui oracionibus adiuuan
tur secundum Augustinum in libro de cura
pro mortuis agenda igitur non est dubi
um quod oraciones iustorum sunt pigmenta
peccatorum Sequitur Et apprehendens eum

de turba seorsum misit digitos
suos in auriculam eius ubi innuitur
seorsum a turbulentis cogitacionibus
et actibus inordinatis sermonibus conpositis
educatur qui saluari meretur digi
ti aut qui in aures mittuntur verba vel
dona spiritus sunt Subditur deinde et
expuens tetigit linguam eius ut
secundum theophilum ondetur quod omnia men
bra sacratissimi corporis eius diuina existunt
et sancta sic et sputum quod vincula lig
we soluit etenim omne sputum sup
fluitas est sed in domino omnia diuina
fuerunt Et suspiciens in celum ingemuit
et ait effeta quod est adaperire Sus
pexit quidem secundum Bedam in celum
ut inde mutis loquelam inde au
ditum surdis inde cunctis infirmantibus
doceret esse querendam Ingemuit au
tem quia non ipsi opus erat cum gemitu a
liquid a patre petere qui cuncta pete
tibus donat cum patre sed ut nobis ge
mendi daret exemplum cum vel pro
nostris vel pro nostrorum reatibus proxi
morum superne pietatis presidia inuoca
mus Nos autem ait effeta id est i.
adaperire ad aures proprie pertinet au
res enim ad audiendum aperiende lingwa
vero ut loqui possit a reticulis erat
sue tarditatis soluenda Unde sequitur
et statim aperte sunt aures eius et
solutum est vinculum lingwe eius et lo
quebatur recte nam secundum augustinum nunquam
dominus aliquem sanauit quem non om
nino liberauit ideo non immerito iste recte
loquebatur quia opus dei imperfectum
non nouit extra de bap[tis]mo Maio
res quis autem est qui recte loquitur
dicit Beda Ille loquitur recte solus qui
deum confitendo vel aliis predicando
aperit os cuius auditum ut celesti
bus possit obsecundare mandatis
diuina gracia reserat cuius lingwa
tactu diuine sapiencie que est ipse
ad loquendum instruit et talis dicere
potest domine labia mea aperies Hec
ille Domine deus noster quot sunt qui
audent dicere domine labia mea aperi

es sz ad benedicendu et laudand
decepior ore eis ex adipe procedit
iniquitas qui loquuntur pacem cu
proximo mala aut in cordibus
ipsor Aut q'a in eadem lingua be
nedicunt do et maledicunt hominibus
no pensantes quod idem fons no
educit dulcem et amaram aqm ¶
Hec aut q ihus suspiciens in ce
lum ingemuit et ait istud docu
Unde q e et quo est aut que ad
ipius pfectom vel decorem ptinet
et uniusalit ome quod desu na
est boni est a solo deo expetend
pz nam cu Jacobi pmo dicat De
datum optim et omne donu p
fctm desursu e descendens a patr
lum est utiqz ab illo qui dat ia
quend ipe em e qui fecit celum
et tram mare et omia que ieis
sut et omia p ipm fca sut et si
ipo fctm est nichil ex quo omia
p quem omia in quo omia et ob
hoc ipi gloia in scla sclor. Non i
ab io sapia non sanitas no pro
spitas non salus anime non belli
victoia vel triuphus non pax
no vtus aliqua non concordia vl
status tranquillus Non felicitas
vel bonor temporaliu ubertas
non laus aut premiu siue mer
ces sz ab ipo solo deo sut quenda
Unde Aug in libro de ciuitate di
Qui sine saluatore salute vult
habe et sine vera sapia extimat
se pdentem non sanus sz eger
no pdens sz stultus in egritudine
assidua laborabit et in cecitate
maxima stultus et demes pma
nebit. xxiij. q. j. Qui sine salua
tore Cur ergo inquit Aug in lio
meditacomi calo. v. vagaris homu
cio qrendo bona aie tue et corpis
Ama unud bonu in quo sut omia
bona et sufficit deside simplex bo
quod e ome bom et satis est et calo
iuj. dt Cogita q tum potes quale
et quantum sit illud bonu Si enim

singula bona delectabilia sut cogi
ta intime qm delectabile sit illud
bonu quod iocunditatez continet om
bonor hec ipe Cz aut id quo viui
mus mouem et sumus sit adeo idem
ondit in libro de qntitate anime sic
inquiens hc ipm bom quod agit
deum p nos age intelligamus neqz
qui ppriu nobis vendicemus in anis
glie cupiditate decepti quo vno malo
assimo i yma demigit hec ipe Quo
fit q si quid in nobis bonu est vel
laudabile no a nobis sz ab io factu
e qui facit mirabilia solus et miau
q prout nouit accedat Et ideo co
mendemus opa in nobis diuia si q
sut vel videntur in nobis no nra q
et nos si quid boni sumus opus illius
sumus Sic et cu videmus aliqm
creaturam dei bona vel bene dispo
sitam amemus ut illius bonitatem
vel pulcritudinez ad deu referamus
Alioqn si pp se amat creatura no
adiuuat vtentem sz corrumpit fru
entem Unde redemptor nr docens
nos vana gliam fuge et opa bo
ad laudem solius dei referre precepit
illis qui surdu et mutum adduxe
rant ne cui dicerent Quia ut dicit
in ell'mear glosa non in aliis gloian
du sz in cruce et humilitate. Vez q'a
ut ait Jeronimus Ciuitas in monte po
sita non pt abscondi q nto magis
eis pcipiebat tanto magis pdica
bant et eo amplius ammirabantur
de eius videlicz tanta humilitate
dicentes bn omia fecit surdos fecit
audire et mutos loqui ponunt
pluiare p singulari testantes phor
miraculor multitudine qr licet
hic dicat vnus surdus et mut
tm curatus plures tamen fuerunt
cera surdi et muti curati sz inter ml
tos fuit vnus cum curato fuit mira
bilior in ceteros quia i ipo sm Jero
nimu tria miracula concurrerunt q'a
auditus fuit redditus et affatus
et a demone liberatus Et aliquis quaeret

quare istis prohibuit ne pdicaret
cu sciuerit eos amplius pdicaturos
videt Aug9 de ysn̄ euangelistar
qr voluit vnde qnto qz frequencius
debeant loqui iubet vt pdicent
qndo illi qui prohibebant tacere
non poterant Ex hoc aut loco qr
dns inhibuit signu istud pdicare
turbe vero amplius pdicabat do
cumentu accipit' Quociens alicui
beneficia largim' non debemus
applausus et laudes appetē illos vō
quor accepim9 bnficia siue bnfac
tores debem9 laudib9 attollere hec
ᵹclusio finalit' ē Theophili pma
ps pbat' p Aug'm qui sic ait bte
est qui laudes hom transcendit et
id solum intuet' et ei placere m
titur qui cōsciencie solus inspec
tor est decaue consciencie puitate
qnq procedit tanto est laudabilius
qnto laudes hom non affectat Sz
michil de nobis tamqm de nris vi
bus psumam9 ne quod ab illo ac
cepim9 amittam9 et magis cogi
tare debem9 quid nobis desit qm
quid nobis assit quo habemus
caueam9 ne pdam9 quod nōdu
hem9 supplicem9 vt habeamus
h 1e Et fulgeans In opib9 bonis si
te laudat humana lingwa tu laud
a solo deo desiderā sic fiet vt du
laude ab hominib9 non quesieris
ds laudem i opibus suis Rntu
vō ad ptem scdam Quod benefac
tores nros laudare et venerari
debem9 pz nam sm Thoma sa
se. q. c vi. articulo tco Omnis ef
fcus naturalit' ad suam causam
conuertit' Sm dyonisiy dicit pmo
calo de diuis nominib9 Quod de9
omnia in se conuertit tamqm om
causa semp enī oportet qr effcs
ordine ad finem agentis manifestu
est aute qr bnfctor in qntu hui9
mōi ē causa beneficiati Et ideo
nālis ordo requit vt ie qui suscep
bnficiu p grāz recompensacionē

conuertat' ad bnfactorem Et vlti9
dr ex bnfcori debet' honor et re
uerencia eo qr hz racōm pncipij sz
p accides debet' ei subuencio vel
sustentacio si egeat hec ie Quis
aut maior est bnefactor qm xpus
de9 nr qui fecit nos et non ipi
nos qui dedit esse viuē sentire
intelligē qui creauit qui rede
mit nos qui omia nris pedibus
subiecit Angelos in custodiam
deputauit dedit dona diu'sa na
turalia et gratuita dedit sua et omēz
supans libertate dedit se nobis
qr vbū caro fcm ē vt habitaret in
nobis dedit ptatez nobis filios
di fieri vt hic i spiritu suo clama
do Abba pr sui pris gloiaz cōse
quam' Quam nobis concedat rēx

53 Beati oculi
qui videt que vos vi
detis luc. x. Quia sm
Aug'm xi. de ciuitte dei calo xy. bti
tudo quam recto proposito intellectu
alis creatura desiderat est vt bo
no i conmutabili quod deus ē sine
vlla molestia pfruat' et in eo se
inet'9 esse mansuram nc vlla du
bitacione cunctet' nc vllo errore
fallat' profecto nc illi oculi qui
humanitatez xpi tm videbant qz
etiam pylatus iudex iniquus vi
dit iudas traditor impius Cay
phas scleratus epus et multi
alij scelerati et ipi crucifixores
qui tandem videbut eum iudicio
in que pupugerut sz illi potius
qui videntes xpi humilitatem p fi
dem viderut eius dītate quales
erant oculi aplor quos paulo
ante puulos appellabat ad patrē
inquiens Cofitebor tibi pr dne ce
li et terre quia abscondisti hec
.i. misteriū diuitatis et humanitatis
mee a sapientib9 id est supbis pha
rizeis et reuelasti ea puulis id
ē humilibus dicitens enī sm Cyril
lum a beis qui certam mentez ha

buerut conuersus ad discipulos dix-
eis bti oculi qui vident que vos
videt nam viderut eu graciosa
pñciaz in assumpta huanitate p^a
Johis j. Qd oculis nris vidimus
et audiuim^9 et manus nre contrecta-
cone Juxta illud xpi vos autez
videtis me qr ego viuo et vos
viuetis viderut eu potestatem
i miraculoz opacone luce. v. vbi
legit^r repleti sut timore magnus
dicentes quia vidim^9 mirabilia
hodie viderut eius gloriam in trans-
figuracone vn Johes in psona
alioz aploz dixit vidim^9 gliaz
eius gliam quasi vnigeniti a
patre quasi i. cettudinalit^r Et
ideo bti oculi qui vident que vos
videtis dico em vobis q^r multi
pphete magni potencia et cognicione
et reges magni potencia et dig-
nitate volunt vide que vos vide-
tis sz pñciaz mam corpalez sic
ysaias qui dixit vtinam disrum-
pes celos et descendes Et dauid
rex et ppha dixit in ps Ostende nob
faciē tuam et salui erim^9 Et sa-
lomon rex Canti^r. viij. Quis
michi det te fratrem sugentem v-
bera matris mee vt inueniam
te solu foris et deosculer te Et
balaam ppha gentilis dixit pro
vt legit^r Nu. xxiiij. heu quis
victurus est qn^o ista deus faciet Et
alibi dicit videbo eu sz non mo
Et Johis viij. legit^r Abraham ex-
ultauit i. exultando desiderau^t
vt videret diem meu qui licet
videt spualit^r p fidem non tn^9
corpalit^r et eo modo et ordine
quo vos videt Ex h^c loco th^r
istud documentu In visione diui-
tatis et huanitatis xpi btitudo vra
consistit pz testimonio veritatis
dicentis ad prem hec ē vita et^na
vt cognoscant te deum verū et
quem misisti ihm xpm Super
quo aug^9 inquit Infelix qui

oīa nouit et te nesciat btus aute
qui te nouit et i^a nesciat qui aute
et illa nouit non tamē ppt illa
btus sz ppt te solu. Item Augustin^9
in libro de symbolo tractatu dicit
h^o Cibus nobis non deerit qm ipse
panis viuus qui ppt nos de celo ad
terras descendit sua pñcia nras ai-
mas saciauit Nec potus ibi deerit
p inte fonte vite saciabit em nos
ab vbertate domus sue et a torrente
deliciaz corda nra irrigabit h ipse
Ex quo pz q^r nemo btus sine
xpo nam vt ait Aug^9 libro. ij. de
libero arbitrio capitulo. vj. Nemo
sine sapia btus et nemo btus sine
summo bono quod in veritate que ē
sapia cernit^r et tenet^r hec ipse pz
eciam q^r qui xpm hz btus est
eo q^r qui xpm hz deu habet Nec
autez deū hz nisi qui bn viuit
et vnitatem ecclie seruat Item no
ppterea sut homines bti quia bene
viuē voluerut nam ecia hoc vo-
lut mali sz quia vite viuūt vel
vixerut quod mali noluerut Et
ob hoc non mir q^r miseri homines
non adipiscut^r quod volut id ē
vitam btam Sn^a est in hoc vltio
Augustini libro pmo de libero ar-
bitrio capitulo. xiiij. Nos igit^r si vi-
sione diuitatis et huanitatis xpi re-
fici optamus vitam nram s^m vo-
luntatem sua cōponē satagam^9
caute quoqz ne in demonis deca-
pulam nos cōtingat cadē ambule-
mus ita vt insidias eius declina-
re aut cognoscē valeam^9 pmo
namqz quia vbi multe vie occur-
rut facile quis oberrat amplec-
tamur viam ecclie katho^ce pedibz
scoz tritam adeo multipliciter ap-
probatam et hanc licz videatur
non amantibus arta amplecta-
mur no declinates ad dexteram
vel sinistram de qua ip^e dicit hec
est via ambulate in ea Alie em
vie sut que ducūt ad interitu p-

petuū et infimū supbi naqꝫ effre-
ni et duri corde quoꝝ nūc magnꝰ
cumulatus ē nūs vadūt p viam lu-
ciferi Auari p viam iude scariothis
qui p xxx denarijs xpm tradidit
et negauit Inuidi et iracūdi p via
Cayn patricide qui frēm suū abel
innocentem interemit Gulosi p
viam dyuitis epulonis
luxuriosi p viam Sodome et go-
morre ac illoꝝ oīm quoꝝ caro an
diluuiū corrupat viam suā diuisi
quoqꝫ s͡m pctā varia in bestias
trāsmutati s͡nt vias suas quibus
ad inferna descendūt Sc͡o p̄uidē
debemus ne sub aliquius v̄tutis
vel boni velamī in laqueū dyabli
mādatꝰ multi enī laquei posi
ti sūt nobis in hac vita laqueus
quippe ē in oriente in occidente ī
oīni pte mūdi in p̄ntibꝫ in cogitās
ī amicis et inimicis in pulcritudīe
et in deformitate in bono et in ma
lo in v̄tute ⁊ vicio in fide ī spe et
dilectione omnibꝫ enī que bona sūt
docet abuti dyabolus omnibus se
immiscet vt fallat vicia ne vide
ant͛ et abscondit et bona vt in
eis quis se efferat vel de se p̄suat
aut alios de se p̄sumēdo temē
iudicet exinanire cōtendit p̄̄us
quippe cōplexionē vniuscuiusqꝫ as-
piciat et exinc temptacionis laque-
os apponit Vnde aliū laqueū po͛t
tristibus vt in discordiam et lites
moueant͛ aliū letis vt pluriaꝫ
resoluant͛ aliū timidis vt terrore
suppliciorꝫ a v̄itate recedant Aliū
auaris vt iustū iudiciū vendant
vel b͡nficia ip̄is f͡ca minime recog͡scāt
aliū lenibus corde vt de crastino
nichil p̄cogitent n͛c quid eis ventūꝝ
est attendant aliū elatis vt laudi-
bus fulti in malis molliꝰ requies
cant singulis qꝫ hoībus deditis
viciis eos quos nouit cōuenire
ad seducendū laqueos accomodat
Tercio p̄uidē debemꝰ vt cū fortem͛

in via ne egrediendo in via deficiamꝰ
quod fit si pane doctrīe katholice
reficiam͛ q͡m non in solo pane viuit
homo s͡ʒ in oīni v͡bo quod procedit
ex ore dei Luc tum sacm̄ corporis
xpi ī vnitate ecc͡le et sc͡a catolica
katholica manētes purgati reci
pim͛ꝰ in quo plenitudo ē g͡raciarū
Sequit͛ Et ecce q͡dam legisp͡itus
v͡ba legis tenēs ⁊ vim legis igno
rās p͡itus p͡icia l͡rali non intelli-
gencia sp͡uali s͡m Ambrosiū sur-
rexit ad l͡ram vt melius ~~intelli~~
audiret͛ vel vt bonus assistētibꝫ
videret͛ temptans eū .i. temptare
volens et dicens Magr̄ Magrm
vocat non dnm quia wlt sc͡ire
nō s͡uire audire nō obedire et h͡
s͡m Cris͡m significabat laudatores
sc͡toꝝ et nō imitatores magr̄ in q͡
q͡ faciendo vitam et͡nam posside-
bo videt͛ querere h͡umilit͛ qꝫ dicit :~
magr̄ sapiens quia dꝰ quid facien
do quia non ī s͡mone est regnū
dei in quo satis habundabat qꝫ
legisp͡itus s͡ʒ in v͡tute Juxta illud Mt
v. Qui fecerit et docuerit hic mag-
nus vocabit͛ in regno celoꝝ vbi ad nota
v̄tendꝫ q͡p hic legis p͡itus licet no-
uit que sūt legis multa ignora-
bat tamē sue salutis documēta p͡ma
enī est iusticia deū p fidem cognos-
cē S͡a opa s͡m fidem facē p͡mo
ergo debuit querere quod credendo
et post quid faciendo vitam et͡nam
possidebo Ex quibus eliciat͛ istud
documentū p fidem cū opibus sal-
uat͛ ad vitam fides autē debꝫ esse sic
integra vt in nullo discredat qd
credit et tenet sicut intr etiam vnde
btūs Thomas s͡a s͡e .q. v. articu-
lo 3o dicit Quicūqꝫ non inheret sic
ī fallibili et diuine regule doctrīe
ecc͡le que procedit ex v͡itate p͡ma
in scriptur͛ sacr͛ manifestata non h͡ʒ
habitū fidei manifestū est enī q͡p ille
inheret doctrīe ecc͡le tanq͡m ī falli-
bili regule omnibꝫ assentit que etiam

docet Alioqn si de hijs que eccia do
cz que vult tenet et que vult non
tenet no iam inheret Eccie doctri
ne sz ppe volutati. Et sic manifestum
e qp heticus est qui ptinacit discre
dit vnu articulu nec e patus sequi
in omnibus doctina eccie Si em non
ptinacit est no heticus sz solu errans
Hec ipe Opa vo kritate informa
debent fidei coniugi Unde btus Gre
gorius xx moraliu tractas istud
verbum Intus pemitus non appa
rentes esse intus et pemitus no
apparere e in eccia quidem fide
cosiste sz nichil dignu fidei in
ope demonstrare Et xxv. mor
sup illo vbo Cruci impij ob pas
sit eos sic ait Nonulli fidem me
dullitus tenet sz viue fidelit nulla
tenus curant insecuit em moibus
qd credelite venerant hys diuino
iudicio sepe contigit vt phc quod
nequit viuut et id pdut quod sa
lubrit credut Hec ille per quod pz quod
fides sine opibus non proficiat dicit
em Augus in libro de cari te Cu dilec
cone fides e xani sine dilectone
fides demonis Qui autez non cre
dut peyores sut qm demones et
tardiores Hec ipe demones enim
tremut et cotremiscut vt ait Ja
cobus in Canonica sua Sequit q
Alii e dixit ad eum In lege quid
scptu e sz diuina que e lex legu
de qua fiet interogacio in examine
districti iudicij hic de lege dns le
gisspitu que docebat interogat vt
legis ignax tpm ondat cuius se
magrm faciebat qz quod ignora
bat doce psumebat dicens Quo
legis .i. quomo doces discipulos
tuos qui adhuc nescis quomo p
ueniat ad vitam eternam At ille re
spondes qp legat sz non impleuiat
dixit diliges dnm deu tuu ex toto
corde tuo et ex tota anima tua et ex
omni mente tua quod sm Ambro
sic intelligit diliges dnm ppt pote

que appriat patri p quam creauit te
dim ppt sapiaz que atribuit qua do
cuit te Tuu ppt bonitate que spui
sco attribuit deos em bonitas fecit te
suu et redemit Sm vo Aug sic
intelligit Diliges dnm tuu Intel
ltu sine errore con dilectoni heti
cor Ex tota aia .i. volutate sine
contrietate Ex tota mete .i. meo
ria sine oblivione Sz sm bn et
Cris Diliges ex toto corde vt
cor tuu ad nullius rei dilecone
magis sit inclinatu qm dei Tota
anima vt certissimu cum multate ha
beas firmissimu in fide Tota me
te vt omes sensus tui deo vacent in
obsequio Intellctus cogitaco sa
pia et memoria Inculcant autez
ista ta sm gg ad ostendend ma
iori amori excellenciam et proxim
tuu sic teipm hc e eo affcu quo
teipm sz ad graciam in psenti et gliaz
in futuro vel qdiu teipm .i. a pnio
vsqz ad finez vel Ex quo teipm
sz ppt deu vel ad quod teipm sup
mundi et cotra dim no tame opz
qp qntu teipm Ex quo loco ac
cipiunt duo docimentu Vnu de
vltra omia sup omia pomnibus
et p omia e amandus Sedum
pximus eo affcu quo se quis di
ligit vel ppter quid qz ppt deum
est sinciter diligendus Primu do
cimetu sic declaratur dicit em Au
in libro de suba dilecconis ompo
tens deus qui nullo indiget qz
ipe summu e bonu et verax qui
nec de alieno accipe pt quo cre
tat quia ex ipo sut omia nec de suo
amitte quo decidat qm in ipo imu
tabilit cosistut vniuersa ipm ra
conalem spm creauit sola caritate
nulla necessitate vt eum sime bti
tudinis pticipem faceret Porro vt
idem aptus esset tanta btitudine p
fruu fecit in eo dilectonem spalem
palam quodamo p hanc signifi
cans cognitum dilectonis eterne

qttus p ipam videlicz dilectionem iocu-
ditatez sapet eiqz infatigabili desi-
derio inhereret p dilectionem ergo creauit
sibi deus creaturam racionalez vt ei sp
inherendo ipm beatitudinis bonum ex ipo
quodammodo passiue sugeret et de ipo
p desiderium biberet et i ipo gaudium pos-
sideret. Hec ipse. Surge igit homo et
dilectione te totum in dnm deum tuum ex-
tende sugge et bibe dulcorem de ipo i ex-
plicabilez suauitate immerge te totum
in ipm quia ille deficere nescit si tu non
incipias fastidire. Attende quia te non
solum sicut cetera creauit sed sup cetera
visibilia intellectu decorauit similez
sue ymagini fecit dnm mundi
constituit naturam tuam assumpsit verbo te
et exemplo instruxit et sanguine
suo precioso redemit pane sup substanciali
reficit curam de te sicut mater de vni-
co filio habet ymo si oblita illa fuit
pueri sui nunquam ipse obliuiscitur tui
multa tibi dona contulit ingenia
dedit et ostendit et etiam dare dispo-
suit pensa quod omnibus horis et mo-
mentis fueris bonis misericordie nam
semp perires si te ipse non custodiret et
regeret semp morereris nisi te ipse sp
viuificaret. Et ideo sic nulla hora est
vel punctus in omni vita tua quo non
vtaris beneficiis dei. Sic nullum debz esse
momentum quo non habeas ante oculos
deum i memoria tua et ipm non diligas
ex toto [illegible] mente et fortitudine tua. Bern-
ardus sic declarat nam dilectio dei generat
dilectionem proximi et ideo cum deum di-
ligimus necesse est vt proximum diligamus.
Unde Gregorius vii. moralium sic ait
Qui amare dnm negligunt profecto
diligere proximum nesciunt nam tunc plenius
in dei dilectione proficimus si in eiusdem
dilectionis gremio prius proximi cari-
tate lactamur. Nam quia enim amor dei
amorem proximi generat dicturus
p legem dns diliges proximum primum
sic diliges dnm deum tuum vt in nostro
pectore nostri prius amoris sui radicem
figeret quatenus p ramos postmodum dilec-

tio fraterna generaret. Que tamen dilectio
diuina p timorem nascitur sed in affectu cre-
dendo perpetuatur. Hec ipse. Item Aug
in libro de fide et operibus vtraque connexa
sit mutuo dilectio dei et proximi quia
nec dilectio dei potest esse in homine qui
non diligit proximum nec dilectio pro-
ximi in eo qui non diligit deum. Hec ipse.
Constat ergo quod nec deus sine proximo
nec proximus sine deo diligi potest et prop-
terea qui credit in deum debet facere
quod precipit deus alioquin si contempnit
precipientem meo quod non diligit pro-
ximum manifestum est quod non diligit
deum. Est velle eius precepta seruare cum
intencione faciendi ea diligere deum
est velle ipm possidere et possideri ab
ipso diligere deum est voluntatem dei vo-
luntati sue in omnibus preferre diligere
vero proximum est velle sibi summum bonum
p graciam et successum ei optare bonum
et querere et velle ei quod sibi ad cuius responsionem
itaque legisperiti de dilectione dei et pro-
ximi xpus respondens dixit illi
recte iudicasti non dixit recte fecisti quia
sic dicit glosa laudauit eius responsionem
non factum dicens hoc fac et viues qua-
si diceret hoc dicis et non facis et ideo
ad vitam etiam non peruenies sed si vis
peruenire hoc fac et viues. Ille autem
volens iustificare se ipm id est demon-
strare se iustum putans secundum glosam
intelligi meliorem se esse ante homines qui
tantum exterius videt et non ante
deum qui videt intus dixit ad ihesum
Quis est meus proximus forsitan
putabat quod xpus diceret iudeus est
proximus tuus. Et tunc diceret omnem
iudeum diligo et sic appareret iustus.
In hoc autem quod querit quis
est proximus meus vacuus a dilectione
dei ostenditur cum nesciat vel non esset
si aliquem proximum esse dicit enim Jo-
hannes in canonica sua. Siquis dixerit
deum diligo et fratrem suum odit mendax
est qui enim non diligit fratrem suum
quem videt deum quem non videt quo-
modo potest diligere. Suscipiens autem ihesus

id est sursum aspiciens dixit phiseo
homo quidem descendebat ab ihrlz
i yericho qui incidit in latrones
Erat enim ad viam inter Jrlez et ieri
cho sollitudo et desertum in quo homines
spoliabantur a latronibus in quo compre
hensus fuit Sedechias fugiens de irlz
ab exercitu regis babylonis sic legitur
Jeremie ultimo Ibi etiam occidebantur
homines a latronibus et quinimmo tertius
usque ad finem huius lectionis possunt hysto
rice intelligi / Mistice tamen per hominem
istum intelligitur adam vel genus
humanum qui ab altitudine celestis ie
rusalem ad miserias huius vite mi
serabilis descendit Jrlem enim inter pro
sita visio pacis Unde Augustinus contra pel
lagium homo antequam peccaret in vi
sione pacis hoc est in paradysi erat
ubi quid videbat pax erat in leti
tia hic descendit in iericho hoc est in
defectum pacis et in miserias vite
presentis que decrescat sicut luna Et i
ncidit in latrones id est in demonum
potestates qui insidiantur alienis bonis
Et non dicit incidit in latrones
non quod latrones irruerent in eum
homo enim sponte se tradidit potes
tati eorum et necessitati mortis qui eum
despoliaverunt eum indumenta gratie
et immortalitatis auferendo Ita quod po
tuit dicere id Job 19o Spoliaverunt
me gloria mea Unde post peccatum cog
noverunt Adam et ewa se esse nu
dos et plagis impositis i. naturalibus
vulneratis et debilitatis per peccatum iuxta
illud psalmi: Non est sanitas in car
ne mea Unde glosa. Vulnera sunt peccata
quibus integritas nature humane vio
latur et mors quasi fossis visceribus
inducitur hys itaque plagis impositis
abierunt non ab insidiis cessando
sed insidias occultando semivivo re
licto quia remanente vita nature
non vita gratie ¶ Ex quo accipitur
istud documentum homo primus non
potuit racionabiliter de deo con
queri quod in mortalitatem et

gratiam dei amisit quod a latronibus in natura
libus vulnus accepit et debilitatus per
peccatum extitit nam sponte et per liber
tatem arbitrii incidit in latrones Cum
enim ut ait Hugo in libro de archa noe
aliquantulum post principium primo homo
ad hoc conditus fuit ut si non peccasset
per contemplationis presentiam vultui crea
toris semper assisteret sibi ei adherent sibi
adherendo ei qui immortalis est eciam
ipse vitam sine termino possideret Hoc
ergo erat unum et verum bonum hominis
plena videlicet et perfecta cognicio sui con
ditoris plena scilicet secundum illam plenitudinem
quam creatus acceperat non secundum illam
quam post pactam obedienciam accep
turus erat sed proiectus est a facie domini
propter peccatum cecitate ignorancie percus
sus ab intima luce contemplationis
illius foras venit eo quod per fundius
ad desideria terrena mentem inclinavit
quo magis superiorum dulcedinem
quorum iam gustum perdiderat ob
livisci cepit. Hic Cumque deus dede
rit sibi tale corpus quod anime esset subiec
tum et conforme ut sicut anima erat Inno
cens et tamen poterat peccare Sic
corpus esset impossibile et tamen pos
set mortalitatem incurrere et mori et non
mori habere sufficientiam et indigenciam
obtemperare et rebellare erat enim ita con
ditum ut in eo nulla esset pugna re
bellionis nulla pronitas libidinis
nulla diminucio vigoris nulla corrupcio
mortis non ergo poterat cum suf
ficienter fuit provisus et omni bono
ditatus quod mortalitatem penalitatem
et miseriam incidit deo racionabiliter
imputare sed potius libero ipsius ar
bitrio velle enim ut ait Bernardus libro de
gratia et libero arbitrio In est nobis ex
libero arbitrio Unde velle bonum est
profectus velle malum est defectus con
stat ergo quod sibi non deo debet et de
buit imputare Item Augustinus in dya
logo ad Orosium primus homo cum condi
tus esset a deo et libero arbitrio mu
nitus preceptum quod ei positum esset

si custodisset quod deus ei preceperat morte non corporis nec anime mulctaretur. sed ille obediens mandato dei atque elatus superbia suasionem serpentis obediens dei precepta contempsit. Et hec causa extitit quod mortis periculum incurrit et ab illo uno homine humana natura viciosa atque peccato obnoxia mortalis extitit. Hec ibi. Concludit ergo secundum Augustinum in tractatu de arbore interdicta simone primo. Quod peccatum ade non est imputandum deo qui monuit sed ei qui audire contempsit. Similiter nemo suam dampnacionem iuste potest attribuere deo sed potius sibi qui contra dei misericordissimam iusticiam libero pugnauit arbitrio. xxiiij. q. iiij. Nabuchodonosor. Accidit autem vt sacerdos quidam descenderet eadem via scilicet per viam peccati originalis et viso illo preteriuit. Similiter et leuita. Cum esset secus locum et videret eum pertransijt. Glo. sacerdos et leuita qui transierunt sacerdocium et ministerium veteris legis figurant. Ita quod sacerdos legem significat que in mundum descendit per moysen hij viderunt mundum sauciatum scilicet genus humanum sed nulla impensa medicina transierunt. quia lex et prophete vulnera humani generis narrauerunt sed non sanauerunt. Samaritanus autem quidam scilicet xpistus samaritanus enim interpretatur custos. xpistus autem est custos hominum quare me posuisti contrarium tibi et vere custos est quia nisi dominus custodierit ciuitatem in vanum vigilant qui custodiunt eam scribitur in ps. cxxvij. hic iter faciens scilicet in hunc mundum per incarnacionem quia propter nos homo factus iter vite presentis arripuit venit secus viam et videns eum hic est vulneratum oculo misericordie quo respexit petrum vt fleret amare misericordia motus est. Et ne mireris. Ipse enim est pater misericordiarum et appropians scilicet per vicinitatem exhibitionis misericordie alligauit vulnera eius scilicet in baptismo peccata eius remittendo prius enim sanguis incessanter fluxerat de vulnerato eo quod iuxta illud Osee iiij. Sanguis sanguinem tetigit infundens oleum et vinum secundum interlinearem glo. Carisma spiritus sancti et calicem sue passionis vel oleum penitentibus spem demeteris dando secundum illud Ezechielis xvj. Mundam sanguine tuum vnxi te oleo hoc fecit quando dixit penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum. Vinum infudit peccatorum timorem incuciendo quod fecit cum dixit. Omnis arbor que non facit fructum excidetur et in ignem mittetur. Ex quo tangitur in quantum statum episcoporum et pastorum respicit tale documentum. Custos animarum itinerare debet non torpescere vulneratis propter peccatum misericorditer assistere et vulnera ipsorum infundendo vinum et oleum alligare quod non debeat torpescere sed laborare patet nam non potest esse vlla pastoris excusacio si lupus oues comedit et pastor nescit secundum Greg. in registro habentur verba dei regulis uerius quibus habitur per prophetam Ezechielem dominus custodibus torpescentibus comminatur inquiens lac comedebatis et lanis operiebamini quod crassum fuerat occidebatis gregem autem meum non pascuistis quod egrotum fuerat non sanastis quod confractum non consolidastis propterea pastores audite verbum domini. Ecce ego ipse requiram sanguinem de manibus vestris. habetur materia de officio ordinarij. Irrefragabili eo ipso enim quo tacet et torpet perdicioni ouium consentit. xliij. dist. Sit rector. Vigilent igitur et itinerent pro salute subditorum et possit competenter dicere quilibet ipsorum illud apostoli. Mundi sunt manus mee a sanguine omnium vestrum. xliij. dist. Ephesis. Quod autem custodes animarum debeant vulneratis primum assistere et vinum ac oleum ad inuicem miscere ondit beatus Gregorius xx. libro moralium parte iiij capitulo xj. sic inquiens. Circa subditos miscere debet et iuste consules misericordia et pie seuiens disciplina. Et item miscenda et lenitas cum seueritate facien-

du est quoddam ex vtroqz temparamen
tum vt neqz multa asperitate exul
cerent subditi neqz nimia benignita
te soluant. Hec ie. Plus tamen vt
ait leo apud ipsa ergo corrigendus agat
beniuolencia quam seueritas plus ex
hortacio quam comminacio plus caritas quam
potestas xlv. di. licz non numquam tamen
debet pastor delinquencium subdi
torum crimina palpare et non corrigere
nam ex hoc venit in populum iram dei
secundum dominum Innocencium qui ait Que
est ista misericordia que ista bonitas vni
parcere et omnes in discrimine adducere pol
luit enim ex vno peccatore populus
nam sicut ex vna oue morbida vni
uersus grex inficitur Sic eciam vno
formante plebs vniuersa polluitur
Hec ie Sequitur Et imponens illum
iumentum suum duxit in stabulum et
curam illius egit Iumentum xpi cor
pus eius in quo sauciatum posuit quan
do peccata nostra portauit in suo cor
pore super lignum nam iuxta ysaiam
vere langwores nostros ipse portauit
et infirmitates nostras ipse tulit duxit
autem in stabulum ecclesie incorporando
Stabulum quippe secundum glosam est
presens ecclesia in qua reficiuntur peccatores
in eternam patriam redeuntes Stabulum
vero non domum eciam vocat vt presentis
vite fetores et miserias intelligamus
ne in hoc exilio tamquam in patria gau
deamus Et curam illius egit Ecclesie di
ligens cure sollicitudo Per ex secundum
ambrosium huic samaritano diu di
gere in terra non vacabat redeundum
enim erat vnde descenderat Ideo volu
it committere officium suum apostolis et alijs
doctoribus et rectoribus animarum et eis iniungere
officium huiusmodi curacionis et dare pre
mium sui laboris. Vnde dicitur Alia die i.
post resurrectionem prima enim dies fuit dies
passibilitatis de qua Amos viii In
illa die dicit dominus occidet sol in meridie
Altera dies fuit immortalitatis de qua
in psalmo Hec est dies quam fecit dominus

scilicet dominice resurrectionis in qua pro
tulit duos denarios i. duo testamenta
secundum Glosam Vetus per moysen Nouum per
se et dedit stabulario i. summo pontifici
in cuius obediencia omnes debent vni
ri qui consequenter partem sue sollici
tudinis committit Episcopis et alijs curatis
tamquam constabularijs suis quos xpus
vtriusque testamenti voluit habere
doctrinam et scienciam quorum cuilibet
et principaliter summo pontifici ait Lucas
illius habe scilicet anime et corporis Vnde
et primo stabulario ait pasce oues me
as Iohannis vltimo Et quod cumque super
erogaueris preceptum scilicet consilia adde
do. Iuxta quod apostolus ait de virginibus
preceptum non habeo consilium autem do
Ego cum rediero scilicet ad iudicium
reddam tibi reddet enim vnicuique iuxta
opera sua ¶ Ex quo passu eliciuntur
hee due conclusiones Vna est ista xpus
sponsus ecclesie numquam permisit ecclesiam
in necessarijs ad salutem deficere sed semper
ipsius curam egit nec vmquam eam ha
buit pro erronea aut derelicta hec ac
cipitur ibi curam illius egit Altera
vero est hec In militanti ecclesia est
vnus principalis et precipuus stabula
rius siue commissarius maius obediam
vniri est necesse cuilibet homini ad salutem
Prima sic declaratur nam nephas est
sentire quod in salutaribus eam defuisset
prodesse Cum de synagoga dicatur
Quid vltra debui facere vinee mee et
non feci Ysaie quinto Et ideo si de syna
goga curam habuit quo curam ecclesie
pro qua nedum affigi cruci et in ea mori
voluit sed eciam emisso iam spiritu lancea
latus aperire sustinuit vt exinde pro
fluentibus vndis aque et sanguinis
formaretur vnica et inmaculata ac
virgo sancta mater ecclesia coniux xpi de summa
trinitate Cle. vnica. Non habet. pro
isto inducatur id quod ponit Augustinus
in libro de vtilitate credendi Si dubitamus
nos eius Ecclesie credere contremiscimus que vsque
ad confirmacionem generis humani ab apostolica

sede per successiones episcoporum frustra hereti
cis cumulantibus culmen culmen auc
toritatis obtinuit Et parum post Quid
est aliud ingratum omnino dei quam tanto
labore predicte auctoritati velle resistere
ille. Ex quo patet quam sit magna deme
ntia modernorum hereticorum qui dicunt ecclesiam post
conditionem subtractam sibi revelatam
fuisse et etiam in multis centenis an
norum in hiis que sunt fidei oberrasse
non enim cum in hiis que sunt salutis
sive fidei spiritus sanctus qui regit ecclesiam
et qui datus est ecclesie in pignus
et testimonium veritatis errare potuit
nedum tanto tempore sed etiam minimo con
gruebat Preterea verbum veritatis est
infallibile quia celum et terra transi
bunt Sed veritas dixit Ego pro te ro
gavi petre ut non deficiat fides
tua luc. xxii. Igitur numquam deficit
fides petri et ecclesie Et quamvis in hiis
que humanos actus respiciunt potuit
militans ecclesia falli et fallere de sum-
ma ex con. A nobis secundo In hiis tamen
que sunt fidei ipsam fallere vel falli
est impossibile Unde doctor Thomas
x. questione v. Iudicium eorum qui presunt
ecclesie potest errare in quibuslibet si
persona eorum tantum respiciatur Si vero
consideratur divina providencia que
suam ecclesiam spiritu sancto dirigit ut non er
ret sicut promisit Johannis xiiii. Quod
spiritus sanctus adveniens doceret veritatem
de necessariis ad salutem certum
est quod iudicium ecclesie universalis er
rare in hiis que ad fidem pertinet
impossibile est hec ille Ex quo liquet
hereticorum stoliditas qui se in revela
cione dei universali ecclesie anteposuit
Secundo vero conclusio sic declaratur Et
primo quantum ad primam partem sic ar
guitur ecclesia ecclesie triumphante persimiliter
dicatur Nam Johannes in apocalipsi vidit
Jerusalem descendentem de celo Et moy
si dictum est quod faceret omnia secundum exem
plar in monte monstratum In tri
umphanti autem ecclesia unus presidet
qui ecclesie presidet in toto universo ipse

scilicet deus scribitur enim apocalipsis xxi. Ipsi
populus eius erunt et ipse cum eis erit eorum
deus Igitur in ecclesia militante debet esse
unus principalis et precipuus commissarius
qui presidet universis secundum illud Johelis primo
Congregabuntur filii iuda et ponent
sibi caput unum quo ergo vivunt heretici
sine capite et precipue pastore Et si
dicant christum hemus pro capite reveram
istud stare non potest nam quia corporalem
presenciam christus erat ab ecclesia subtracturus
oportuit quod alium committeret qui loco
sui universalis ecclesie gereret curam sicut
quod petro ante ascensionem dixerat pasce
oves meas Johannis ultimo Et ei soli
promisit inquiens Tibi dabo claves
regni celorum ut ordineret potestas clavium
per eum ad alios demanda ad firmandum
ecclesie unitatem Et si dicant heretici petro
quidem potestatem dedit non tamen hanc
habent sui successores Istud dicere est errare
nam christus sic ecclesiam instituit ut esset
usque ad finem seculi duratura secundum illud Ysaie
ix. Super david solium et super regnum
eius sedebit ut confirmet et corroboret
illud in iudicio et iusticia Manifestum
est ergo quod papam et alios cooperatores
suos deputatos in partem sollicitudinis
in ministerio sic christus constituit ut eorum
potestas diffunderetur ad posteros pro utili
tate ecclesie usque in fine seculi presertim cum
ipse dicat Ecce ego vobiscum sum usque
ad consummacionem seculi Secunda pars probatur
nam de necessitate est ecclesie quod subesse Ro-
mano pontifici omni humane creature est
de necessitate salutis. In extravagante unam
sanctam § porro et probatur racione ubi
est unum corpus ibi unum debet esse ca
put nullum autem membrum salutem
et vigorem recipit nisi capiti et cor
pori coheat igitur nullus salvatur
nisi capiti pape et corpori quod est
ecclesia katholica coheat Item deus
commisit oves omnes universaliter pape
sed salus ovium non est nisi sub pasto
re igitur non est salus nisi sub obediencia
pape Item christi testimonio est unum o
vile et unus pastor igitur cum illi qui

dicit se non ee de omnibus ipse ado
nile sui non ptinent et p ɔsequens
non saluat. pposita igit parabola re
quit dns phariseo Quam inquiens
Quis eorum triu scz sacerdos in quo in
telligit status ante legem leuita in
quo status sub lege designatur aut
samaritanus id est xpus in quo status
noue legis videt tibi proximus illi
qui incidit in latrones scz humano
genus. At ille dixit qui fecit miam
in illum. Ex quo adlitam pz q alie
nigena impendens beneficiu ioso
lumite proximior fuit qm sacerdos vl
leuita eiusdem gentis patz etiam
intelligendo mistice q nec pr car
nalis nec spualis censet proximus
alicuius nisi habeat miam in eum infundes
oleum ɔpassionis et vinu correctionis
sic fecit xpus. Ex hoc loco accipit
vltimum docu ɔgnatio que etiam e
scdm Ambrosium in libro de officiis michi
tam spm natm e qm iuuare ɔsortem
nature volt enim deus vt ait Iohannes
i quadam epla vnusqsqz alterius angus
tias vt prias sentire et quomo si in
eli tribulacone esset b inueniri cupet
ita ipe alteri ppt deum subuenire non
postponat. Quapropter facite miam
in oppssos et infirmos ɔpaciam vul
neratis qm scdm Gregorium xix moe
lium tanto quisqz pfectus e qnto pfec
tius sentit dolores alienos Sicqz vt
idem in ome. mens p ɔpassionem do
leat vt et larga manus affectum
doloris ondat. Hec ille. Vex tamen
scdm Crisostomum sup eplam ad hebreos s
mone xxx. Impossibile est scire afflic
tionis afflictorum ei qui experimentu
afflictionis non habuit. Hec ipe Ex
imis igit defectibus ignoscam⁹ qlit
ɔpati aliis debeam⁹ Et ait illi ihs
vade et tu fac silr vt quecuqz vide
ris tribulatum vel infirmu egetem
auxilio fac in illum miam vt ado
miam ɔsequaris Quã nob ɔcedat
ipnt vt cu illis qbus dictus est venite
benedicti patris mei et c. etna miam ɔse

qm dm

54

Cum iret ihus in ierlm
transibat p mediam samariam
et galileam luce xvii Cum
iret ihus in ierlm tunc via sua vltima
qua ibat ad passionem vndes se spon
te passurum transibat p media samaria
que fuit tra gentiu et galileam q
iudeorum p mediu ergo vtriusqz tre
ibat quia ad saluandum gentes et iudeos
venat eligebat aut xpus semper
mediu sciens q vtus i medio ɔsistat
Ex quo accipit primu documentum
in ɔuersando et se in virtutu actibus
exercendo mediu est eligendu xpi ex
accepto e nostra instructo xpus ac
dum mediu silentiu tenent omia
a b arce patris ad yma descendit In
medio noctis nasci voluit i medio
duorum animaliu i psepio iacuit i me°
doctorum in ierlm inuentus fuit i medio
discipulorum apparens pacem dedit
in medio latronu suspensus fuit
in meridie spm emisit in medio mu
di passus fuit Igit ab illo instruim
vt mediu eligam⁹ Item mediu est
eligendum quia virtus in medio inue
nitur. Vn Aug⁹ sup ps. lv. Comunis
est omnibus vi⁹ no e mea nc tua no
e illius aut illius omnib est qmus
Et fortasse ideo media e vt in cautu
eius omes sint qui diligut virtatez
quidquid enim omnib ɔmune e i me°
est et ideo i medio vt tantu distet
ab omnib et tm ppinquet omnib p
terea xpus e mediator dei et hom
et sic mediu igit mediu e eligend
Vnde Aug⁹ libro ix de ciuitate dei
caplo xv sic ait Quia omes homines
qm diu mortales sut miseri sut
ideo oportuit ee mediu qui no solu
homo verus et deus esset vt homines ex
mortali miseria ad beatam i mortalitez
intueniendo pduceret. h ille hoc igit
mediu sp amplectam vt vti me°
in ɔuersando et agendo vtutu opa
valeam⁹ non declinando ad dextram
vel sinistra Et cu igrederet in qd
dam castellum occurrerut ei dece viri

leprosi ab vrbibus et opidis quasi sm
legem i mudi exclusi p quod castellu
intelligit cosaetu petoris qm cum
quis ingredit occurrut ei dece vi lepsi
id est dece mandatoz trasgressiones
Tu btus augustinus dat in omelia
hodierna sanu csiliu inquiens Q
habet lepram pcti in aia ad sacdo
tem veniat et huilit ei sua pcta pan
des adiudiciu eius peniteat Qui
steterut alonge et leuauerunt vocez
dicetes Ihu pceptor misere nri Alon
ge steterut quia de imudicia vbera
bant et leuauerut vocem cu gemi
tu redemptori miaz implorando p qs
intelligut pctores qui post casum de
bent ad viam rcam se erige et stare Sz
em isti leprosi qui steterut debent vi
litatez sua cgnoscere et adeo se nullum
distare nam hij steterut alonge debet
sup pctis suis nausceare et igemiscere
ac sic in vocem depcatonis assurgere
et dei misericordiam implorare quem
admodu isti dicebant Ihu pceptor
miserere nri Ex quo accipit istd
scdm docu^{tu} A lepa pcti vere mudat
cessantes cu effcu a pctis et habentes
firmu abstinendi ppositu vilitate sua
detestantes et amaritudinem cordis
de malis opibus habentes Vere con
fitentes et huilit dei graam implora
tes pz nam cleis incipiut esse quod
no erat et de pctoibus fiut iusti Ois
em qui vere penitet et dolet de pec
catis absqz mora indulgenciam acci
piet et quato quis frequencius ctoqz
vehemencius de suo reatu interno do
lore afficit tanto cicior atqz securior de
indulgencie venia efficit inde em est
q aia pme lacrimis afflicta freqt
et libent spus scus csolat frequet
visitas libent confortat et hominem
ad venie fiduciam plene reformat
que sua scelera flendo dapnare et
dampnando flere csidat quo fit q
q postqm penitens freqt sua crimia

deplorauit et deleuit q tantu et tam
bonu tam amabilez tam altu et mag
nificu offendit cuiqz terribili deo et tre
mendo stulte se putando opposuit et
quod pyssimu dnm qui pro eo mori
voluit vt morte sua et aspersione
sagwinis vitam reciperet et eterne
btitudinis pticeps esset peccando et
obnoxiu se dyabolo faciendo cotep
sit incipit quedam familiaritas int
deu et hominem fieri eo quod plus
plactu et gemitu freqnte se senciat
ab ipo do visitari et ex eius aduentu
non tantu iam csolari ymo qnqz
gaudio ieffabili repleri Vnde Gre
gorius xxvij moralium Cu mentem
deus ingredit constat proculdubio
q mox pme gemitus subsequat
vt ei iam salubrit flere libeat que
prius de iniquitatib flendo iocundita
tem gaudebat Sz quo vberius culpa
flet eo altior cognicio veritatis attingit
quia ad videndu intimu lumine polluta
consciencia lacrimis baptizata renouat
Hec ille Ecce vere penitens firmu ha
bens ne du iam abstinendi a pctis
ppositu Sz et amandi deu in nouu ho
minez induit et emudat a lepre delic
tis renouat Quos vt vidit scilz oclis
mie quibus intuebat ipoz miseriam
dixit Ite ondite vos sacdotib quod
iussit xps legis impletoem ne ipm iudi
dicent legis trasgressore que hoc pcipie
bat leuitici xiiij Iussit xpc claui ipis
platis cditaz cmedacoem et ad onde
dum spualis curacois ordine sz q
post cotricoem necessaiu est ois con
fessio Ex quo accipit istud docu^{tu}
Iustificatus p contricoem tenet oportu
nitate habita vel si habe poterit et no
alit suscipe pme sacrmentum Hec con
clusio Richardi de media villa in suo
quolibz q lvj qui inducit quo ad hoc
quod cotricio sufficiat si optunitas defu
erit Richardus in suis meditacoibus
calo xxv sic dicentem Si pctor vere

Nota
dum aut nc rz

peniteat sed imminente articulo necessitatis
ad confessionem pervenire non possit con-
fidenter credere debemus quod summus sacer-
dos complevit in eo quod mortalis non
potest. Ex hiis racio vero quare ille
tenetur ad suscipiendum sacramentum
nisi necessitas impediat secundum Rich-
ardum est preceptum quia preceptum est omni
pecatori respicienti eorundem peccatorum in anno
semel suscipere penitencie sacramentum.
Unde si adest facultas et non vult
suscipere semel in anno mortaliter peccat
et novum mortale peccatum propter transgres-
sionem precepti et contemptum sacramenti in-
currit. Racio vero quare preceptum est iam
iustificatum per contricionem suscipere penitencie
sacramentum. Una est propter augmentum gra-
cie quia iam iustificato per contricionem
per susceptionem sacramenti penitencie gracia aug-
mentatur. Alia propter diminucionem pene
ad quam obligatur homo in purgatorio
propter peccatis suis. Alia racio est propter recon-
ciliacionem ecclesie quia et si per contricionem iam
sit deo reconciliatus oportet quod per suscep-
cionem sacramenti penitencie reconcilietur ecclesie.
Quarta racio est propter equitatem iusticie
cum enim peccator teneatur ad emendam et
racio naturalis dictat quod homo non debet
esse iudex in causa sua equitas videtur
exigere quod taxacio emende non fiat
per eum sed per alium nisi necessitas impe-
diat. Decencius autem est quod fiat per illum
qui constitutus est arbiter inter deum
et hominem et hic est sacerdos quam per alium.
Et quia sacerdos non posset taxare
emendam nisi sibi manifestaretur culpa
ideo oportet quod culpam manifestet sa-
cerdoti nisi necessitas impediat. Alias
raciones duas ponit etiam quas di-
mitto. Postea in eo quod Cristus dicit Ite
innuit quod spontanea debet esse confessio
quod oportunitate captata non sit pro
crastinacio. Dicit ondite ut sit nuda et
aperta non simulata vel ficta aut eva-
siva vel consuetudinarie facta confessio.
Dicit Ite ondite vos scilicet metipsos ut
sit non aliorum sed vera tui accusacio. Ite

quare .... Ite +

ondite vos sacerdotibus ut tollatur er-
ror hereticorum Waldesium qui dixerunt
quod melius est bono layco quam malo pres-
bitero confiteri licet beatissima virgo fuit
excellencior apostolis universis non tamen
sibi claves Cristus dedit sed Petro. De pe.
et remissionibus Nova. Ex quo patet
accipi duo documenta. Unum quod non
est cautum deferre confessionem opor-
tunitate captata. Secundum quod sacerdotibus
data est a Cristo potestas reconciliandi
peccatores. Primum deducitur sic nam
quivis iuxta decretalem concilii
generalis Omnis utriusque sexus de pe.
et remissionibus simpliciter non sit
nisi ad minus semel in anno ad con-
fitendum obligatus incautum est tamen
differre. Et quivis beatus Thomas 4o
quolibet q. 4. in responsione ad primum argu-
mentum dicat quod differre confessionem
usque ad hoc tempus scilicet quod semel in anno
in festo pasche tantus confessionis suscipi-
at sacramentum per se loquendo licitum
est sed per accidens potest fieri illicitum puta
si immineat aliquis articulus in quo
confessio requiratur vel si aliquis
propter contemptum confessionem differat. Dicit
tamen idem in principio responsionis princi-
palis quod laudabile est quod peccator
quamcito commiserit peccatum potest suum confiteatur
quia per sacramentum penitencie confertur gracia
que hominem reddit magis firmum ad
resistendum peccato. Quod autem sit differre
incautum patet nam sapiens dicit Quasi
a facie colubri fuge peccatum. Item peccatum
nisi per penitudinem condignam deletum
fuerit trahit ad aliud et quanto diu-
turniora sunt peccata tanto durius in-
felicem animam detinent alligatam
de consuetudine. Cum tanto peterea
tenendum est certum et dimittendum incertum
differre autem est incertum an homo ad con-
fessionem veram tunc perveniat. Unde
Augustinus de penitentibus penitenciam scribit Si quis
positus in ultima necessitate sue egri-
tudinis voluit accipere penitenciam et ac-
cipit mox reconciliabitur et hinc vadit

fateor vobis non illi negamus quod
petit sed non possumus quia hinc bene
exeat si securus hinc exierit ergo nescio
penitentiam dare possumus securitatem aut
dare non possumus numquid dico dampna
bitur sed nec dico liberabitur vis ergo a du
bio liberari vis quod incertum est evade
age penitentiam dum sanus es h(ec) ille habetur
verba in canone Si quis positus de pe.
dis. vij. Non est ergo tantum differre
Tertium vero sic deducitur ait enim Augustinus
in tractatu de muliere cana nemo dicat
ago penitentiam aput deum novit deus qui
michi ignoscat quia in corde meo ago
ergo sine causa dictum est que solveritis
in terra soluta sunt in celo ergo sine
causa date sunt claves ecclesie dei frustre
mus evangelium frustremus verba xpi
promittimus nobis quod vobis negat nonne
nos decipimus h(ec) ille Item idem super
primo centesimo sermone .ii. sic ait Quid
prodesset lazaro quod processit de mo
numento nisi diceretur solvite eum et
sinite abire ipse quidem voce de se
pulcro suscitavit ipse clamando animam
reddidit Et paucis interpositis subdit
Cum audis hominem penitere peccato
rum suorum iam revixit cum audis
confitendo proferre conscientiam iam
de sepulcro ductus est sed nondum solu
tus quando solvitur a quibus solvitur
que solveritis inquit in terra erunt
soluta et in celo mirto per ecclesiam dari
solucio peccatorum potest hoc enim deus agit i
tus quod loquimur ad aures vestras
Unde scimus quid agatur in cordibus
vestris quod autem intus agitur non a no
bis sed ab illo agitur h(ec) ille Simile ponit
in tractatu quodam de penitentia ubi ait
quod xpus lazarum de monumento susci
tavit solvendum autem discipulis obtu
lit per hoc ostendens solvendi potestatem
sacerdotibus esse concessam Ex quibus
patet stoliditas ~~peccatorum~~ hereticorum qui
absque clavibus ecclesie contendunt se pos
se absolvi a peccatis non sacerdotes adire

voluit sed contempnunt Itemque est ante di
versus sed obedientes xpi precepto mun
dati sunt in quo pontifices xpi emuli
cognoscere poterant quod oppinante et in
fine a xpo sunt sanati et mundati Unus
autem ex illis ut vidit quia mundatus
est regressus est cum magna voce mag
nificans deum cuius magnitudo vocis
ostendit magnitudinem fidei et devo
tionis et ad huius vocis magnitudinem
fidei et devotionis et ad huius vocis
magnitudinem oportet habere altitudinem
spei profunditatem humilitatis latitu
dinem caritatis et perseverantiam lon
gitudinis ut sic deus laudetur fiducialiter
humiliter ferventer et constanter propter que
quatuor quater in psalmo dicitur psallite
deo nostro psallite psallite regi nostro psal
lite Et cecidit in faciem suam non non
retro sicut heli .j. R. iiij. Et sic iudei
volentes capere xpm ceciderunt in terram
Bonum enim dicitur cadere ante quia per
humilitatem tendit ad anteriora sed et quia
sed mali cadunt retro nescientes infortu
nia que eos sequuntur Cecidit inquam ante
pedes eius gratias agens hoc est recog
noscens se esse sanatum Ubi ostenditur eius
magna humilitas quia cecidit magna
discrecio quia cecidit in faciem qui enim
in faciem cadit videt quo cadit mag
na devocio quia ante pedes beneficia re
cognicio quia gratias agens Et hic erat
samaritanus alij novem iudei et ideo cura
cionem attribuebant legi quia dixerat
eis xpus secundum legem ostendite vos sacer
dotibus Sed iste attribuebat curacionem
deo et verbo xpi Ex hoc accipitur istud
documentum Quod beneficium requirit
ab homine humilitatem discrecionem de
vocionem et recognicionem beneficiatus
enim benefactori per humilitatem debet
substerni discrecio vero requiritur ut non
transferat in alium honorem aut laudem
dei devocio autem debet attendere ut
dulcescat homini deus per beneficium enim
itur ad beneficiatem sive benefactorem

Recognitio aut est modis omnibus
optima Sic enim cognouit Aug⁹ q°
in libro meditacionu capl̄o .iiij. sic
ait Considera anima mea intendi
te omnia intima mea quantum illi
debeat tota substancia mea . Cte dne q
me fecisti debeo amori tuo meipm
totum ymo debeo amori plus qm
totu meipm qm tu maior es me
pro quo dedisti teipm et pmisisti
teipm Et ix. li°. disputacionu pte
prima .v. caplo Quantu sum⁹ tibi
debitores dne de⁹ nr tanto redep
ti precio tanto saluati dono et tam
glorioso adiuti bnficio quantus a nob
miseris es timendus amandus be
nedicendus et honorandus et glori
ficandus qui cte nos sic amasti ne
pe debem⁹ omne quod possum⁹ omne
quod sapim⁹ omne quod viuim⁹ Et
libro .vij . de ciuitate dei caplo .xxxj. sic
inquit habem⁹ ab ipso deo multa
beneficia pro quib3 nequaqm va
lem⁹ accom sufficiente graciar abeo
enim est q sum⁹ quod viuim⁹ q ce
lum et terram cospicim⁹ quod men
tem atq3 racom habem⁹ hec ille
Recognosce igitur homo q te fecit de
cum non esses redemit cu periisses
mortuus fuisti ad te mortuu desce
dit tua mortalitate suscepit rex
celor et angelor vt te sum vti
lem redimeret descendit se tradidit
vt viues reduxit te de exilio re
demit de ductu sathane iugo liberauit
a vbo dapnacionis a ssuo extraxit
de supplicio et vocauit nomine suo
signauit sue passionis signaculo
vt memoriale sui semp esset ap
. . te et nuqm a corde recedet vn
xit te oleo suo vt a xpo diceris
xanus in manibus suis descripsit
te vt semp sit tua memoria bnfi
cia que multa sunt recognosco dul
citer vt possis de deo semp loqui vel
audire deuote et sibi grates agere
et pro omnib3 bonis tibi collatis
laudare ipm et amare Tendens

aut xpus dixit . Nonne decem mu
dati sunt et nouem vbi sunt glosa in
gratos quasi ignoratos requirit sicut
pz in adam cui post pctm dixit
Adam vbi es recognoscens se q
pe xpus recognoscit 3 ingratos
qui bnficia sua non regnoscunt minime
recognoscit hinc e quod de se recog
noscentib3 ait Mt .x. Qui me con
fessus fuit cora hominib3 cofitebor
et ego eu coram patre meo Alijs ait
inquit Amen dico vobis nescio vos
Subdit Non e inuentus qui rediet
et daret gloriam deo cui soli honor ?
gloria debet̄ sedm id ysaie xlij . Glo
riam mea alteri no dabo nisi hic a
lienigena p que signat̄ recocilia
co gencium et in alijs nouem abiec
cio iudeor . Exquo accipit̄ istud
documentum Ingratitudo multum displi
cet deo et multu hominib3 e nociua
prout sto inducit̄ quod ponit Aug⁹
in libro soliloquior capitulo .xvij.
vbi ait Scio quod ingratitudo dis
plicet tibi que radix est totius
mali spualis et ventus quidam
desiccans et vrens omne bonu
obstruens fontem diuine mie sup
homines qua eciam et mala mortua
iam oriunt̄ et villa iam opa mori
unt̄ et villa iam opa moriunt̄ bo
na vltra non adipiscunt̄ Hec ille
Et Ber⁹ sup cantica smone .li. In
gratitudo inimica e anime ex inanicio
meritor vtutu dispersio bnficior per
dicio ventus vrens siccans fontem
pietatis rorem mie fluenta gracie H
ic Et hm xpe . Ra. in quadam epla
nichil e q adeo indignacom pro
uocet altissimm sic ingratitudo q
e malor prouocacio beneficior ex
inanicio meritor extimacio hec ipse
Hoc vicium tanto magis homo me
ruit quanto plus beneficiatus existit
et quanto plenior vtutibus fuit et
cadit de pe . di . v. Consideret et pa
distin . Adam ppt quoq3 ingratitu
dinem manumissus reducat̄ in sui

tutem. xii. q. ii. Episcopus propter ingratitudi
nem revocat donatio de donationibus
capitulo finali et pro ingratitudine
perdit quis perpetui feudi beneficium. xxv. q.
v. de forma ante finem. Contrarie tam
est magnitudinis vicium Nam nulli
benefactores suos diligere spondent
qui tamen prosperitate beneficiorum sibi im
pensorum obliviscuntur sic propositus pin
cernarum pharaonis succedentibus pro
speris oblitus est Joseph Gen. xl.
Nonnulli malum pro bono reddunt sic
quamvis Jacob utiliter et fideliter servivit
laban avunculo suo ille tamen eum
in mercede fallere nitebatur Gen. xxxi.
Alii quia correctio ipsorum certis de cau
sis suspenditur in deteriora prolabuntur Sic
populus iudeorum quia moyses moram fe
cit in descensu de monte ubi dominus ad
ipsum loquebatur dixit ad aaron fac
nobis deos et oblitus fuit beneficiorum
dei Exodi. xxxii. Alii in donis datis
adeo non contentantur sed per nimietatem
dei implere sua desideria concupiscunt
sic filii israhel utebantur in tedium cibo
optimus sine labore de celo datus
et flebant dicentes Quis dabit no
bis ad vescendum carnes Num. xi. Alii
beneficiis multiplicibus preventi benefactores
suos occidere interdum moliuntur vel
bona ipsorum usurpare Sic licet saul
a david multa recepat beneficia
ipse tamen eum occidere conabatur. i. R.
xviii. Alii pro beneficiis detractionem
aut contumelia suis benefactoribus
refundunt Sic filii Amon pro honore
et beneficio quem misit david ad conso
landum regem eorum nunciis suis con
tumeliam reddiderunt eos medias
barbas radendo et vestes eorum me
dias usque ad nathes precidendo deho
norarunt. ii. R. x. Alii licet eis benefacto
res excessive interdum indulgeant et
parcant ipsi tamen deteriores fiunt Sic
quamvis david revocavit filium suum
Absolon et pepercit ei super homicidio
quod commiserat fratrem suum ipse tamen
se erexit contra patrem suum et regnum eius
usurpavit. ii. R. xv. Alii nonnumquam
beneficia omnia sibi per aliquem impen
sa vertunt in peius Sic elyseus licet
multa bona regi israel et toti populo
fecerat propter cristiam que erat in terra
caput eius amputare precepit Sed
dominus in detrimenti mirabiliter salutem
fecit. iiii. R. vi. Aman plurimi bonitate
et honore principum que in eos colla
ta fuerat sunt abusi et in superbiam erec
ti Hester. xv. Nunc et quanta dominus iu
deis contulit ita quod dicere quid ultra
facere debui et non feci propter ipsorum tamen
multiplicem ingratitudinem loquitur de
ipsis ysaias Filios enutrivi et ex
altavi illi autem spreverunt me et co
nicit eos bestiis esse ingratos Cre
dens bos cognovit possessorem suum et
asinus presepe domini sui Israel autem me
non cognovit Ecce ad quid ducit in
gratitudo quia infra condicionem bestia
rum ingratos detrudit Itaque simus
grati de gratiis dei et donis etiam
ab hominibus collatis exemplis modo
predicti et specialiter istius qui reversus est
et dedit gloriam deo mundatus cui
quia beneficium humiliter recognovit
christus dixit surge vade quia fides tua
te salvum fecit Surge a peccato in quo
iacuisti sicut dicitur ad ephes. v. Surge
qui dormis surge et vade ut incho
ate conversionis habere possis profectum
id est in virtutem progressum. Ibunt de virtute in virtutem
quia fides tua amore dei informa
ta que est totius boni spiritualis fun
damentum te salvum fecit Utinam sic vir
tutis salutis presentis beneficio ut etiam
salutem consequamur Quam nobis con
cedat benefactor noster christus bonus
et super bonis noster deus per secula bene
dictus Amen

55 Nemo potest duobus dominis servire
Luce. xvi. Quia deus fecit
hominem ideo ut summum bonum
quod est deus intelligeret intelligendo ama
ret amando possideret et possiden
do eo frueretur non licuit nec licet ut
homo terrenis plus quam eternis in

tendat aut quid creatu mutabile et
caducu vel qd'libz creatu creatori suo
gubernatori redemptori sueqz spei vni-
ce im ponat Non licuit ei eciam
neqz licz vt cum tante dignitatis sit
quod bastitatem possit dyaboli obsequiis
se mancipet aut fedis delectacomb
se inmergat quod considerans Aug9
in libro de vera Innocencia capitulo ducen-
tesimo octuagesimo octavo dicebat
Qua excellens bonu sit huana na
mh maxime apparz qz datum ipi
sit vt summi possit incomutabilis
boni adherere natue hec ie Quapp'
vt appetitu suu a terrenis restringeret
et affcm a rebus caducis retrahet
Q3 qz simul deo et mundo place
nimie ptendet ait xpus Nemo
pt duor dnis suire videlz 9 con-
trarijs et hntibus contrarias vo-
luntates quales sunt deus et dya9
bolum et mundus caro et spus qd'
probat inquiens aut eni vnu o-
dio habebit sz dyabolu vel carna-
lem appetitu et altm diliget scilz
ad quem diligend naturali fertur
instinctu. Unde Boecius i libro conso-
lacoim Est mentibz hom natur
veri boni insita cupiditas s3 ad fla
devius error abducit Aut vnum
sustinebit sz dyabolu quem homo
peccando patit non tamen diligit
qm scdm Ambrosiu debita vita vo-
luntariu sibi militem eligit xpus
i voluntariu suu 9 ancrona .i. emit
vel mcat dyabolus xv. q. i. Non est
et alteru contempnet sz deu illectus
affeccoine pctor ¶ Ex quo hec acci-
piunt documenta pmu non pt quis
simul deo et dyabolo deseruire 8m
Non pt aliquis deo et dyabolo des
uire 8m non pt aliquis deo pt
et mundo militare Ctiu spm sil
et carni suu se facere no est possi-
bile Quintum ad pm qz nemo pt
suie sil deo et dyabolo sit patz
nam non est vlla conuencio xpi ad

Belial n sci ad canem Corin. xiij.
Item di pcepta suasib dyaboli st
contraria et ideo ase maxime sm
Augle. x. metha^ce distant deus
quippe requirit humilitatem inquiens
discite a me quia mitis sum et hu-
lis corde Mt. xi. Iste swadet supbia
vt qualis e dns clis sit suus deq
Job. xli. Ipse e rex sup oms filios
supbie deus papit scitate iste swa
det pollucom .vij. et obh In mu
dus spus dicit .ie libalitatez docz
facite inquit amicos vobis de ma
mona iniquitat Iste eigit i cla
com hec omia inquit dabo tibi si
procidens adoraius me Ille chit
ad celu iste ad infini ille intendit
qz suiendo 8 homo viuat et btitudine
pfruat Iste quod volutate sua age
do infirmitate sua misera moriatur
non ergo conpaciunt se hec simul s
uicia Ideo qz cu sit iugu suaue z
onus leue xpi suite ei i timore z
exultate ei cu tremore Si qui vero
sut dyaboli suico mancipati exui-
te veterem hominem z nouu induite
apphendite in pe disciplinam ne
peatis exigente dei iusticia non
eni est possibile vt bene fiat des
tori dei Unde Augustinus in libro
de vera Innocencia Quid tamen
inipi qm vt bene sit destori dei
Et si querat aliquis quis modus
e suiendi dyabolo Undeo Tuc ei s
uis qndo morose i delectacone illi
cita volutau n i aliquo eidem re
bellas Tuc suis qndo delectacom
illicite aut puo operi consencias Tuc
suis qndo pus conceptam iniquitatem
vel iniusticiam i opus deducas Tunc
suis qndo exo puo alios corrupis
et peccare facis tuc suis qndo in
consuetudine peccando venis quod
est in mane suicu Nam si ethiops
pt mutare pellem suam Sic et
tu didicisti face malum mutari
hec mutacio e dextere excelsi Tuc

siue qn̄do effrenis factus peccare n̄
erubescas et maxime si de peccato te
iactare p̄sumis tūc siue qn̄do pec-
cata racionibus aut armis defendis
Deo v̄o tūc siue si bona et s̄ca de-
sideria concipis et cogitando de d̄o
vel diuinis delectaris cum id q̄ conce
pisti bonū p̄ficiendū esse p te cōclu
dit cū cceptum toto animo in opus
ducas exempla ondis cum ea que
sūt virtutum exercendo in consvetu-
dinem deducas cū peccare et si ho^es
non videant in cōspectu dei solius
erubescas cū mala que fecisti de
testando v̄e ac cū cordis amari^die
inconfitendo aperit n^c pro quali^b
multitudine peccator desperacōe
conuteri cum omnis impositum
tibi propetis libenter et humiliter
imples Alii qz modi sūt varii q̄b
p̄t quis deo vel dyabolo deseruire
2 Cū autem nullus poterit deo
militare pariter et mundo patet
xxi. q. iii. c. a^lo. i. z 4. vbi allega^r
nemo istud apli militans deo implicet
se secularibus negocijs rarus enim
ilis invenit^r qui velit militare
deo z nichilominus secularem mili
ciam exercere. vt sit alienus a viciis
segregatus a labe peti qui nichil
comune habeat cū seculo nichil ē lau
dis humane vendiz vt in ea minime
delectetur rarus miles est vt ait
Ambro^s sup p̄s quem non infla
met libido non stimlet auaricia
non lasciuia effeminet nō luxuria
decoloret non aliqua negotor
secularium cura sollicitet Hec ille
Si qui v̄o gerebant ad extra mili
ciam provt in nonullis s̄cis est
cōpertū ad hoc tantū eandē exerce-
bant ad tpus vt fidei katholice
subvenirent aut quod sub militari
habitu aīas quas dyaboli cona
bant^r auferre cōfortarent prout
btus Sebastianus fuisse dinoscit^r
verū tamen simul hanc et xpi mi
liciam exercere et hic et ibi cum in

fecte equalit̄ nō est possible dicat
enim canon Qui ad vtrūqz festinat
neutrū bn̄ pagit. xxi. q. i. Nam q^o
mō apud deū animo est qui terrenis
infixus est qualit̄ ea que dei sūt
p̄t sape qui sapit ea tm̄ que sūt
sup terram quo dicam xpi milite
qui regi terreno tota die infatigabi^r
assistit in corone vero cora d̄o meo
eciam vnius hore momento lassa^r
quo reputo dilectū a deo dilcm̄ a
seculo Cū dicat vitis suis aplis
vos non estis de mūdo p̄ptēa odit
vos mūdus quo fortem ad terrena
et hiis que sūt mundi huius exigere
tem simul ad celestia forte inveni
am Cū dicat Greg. xix. moralium
Omnes huius seculi delectores in ter
nis rebus fortes sūt in celestibus
debiles nam pro tpali gloria vsqz
ad mortez desudare appetunt et p
spe ppetua nec parū quidem in labore
subsistunt pro terrenis lucris cōslibz
iniurias tollerant et pro celesti m
cede vel tenuissimi vbi cōtumelias
ferre recusant habent^r v̄ba in
canone dis. xlvi. dis. Itaqz nlls
militando simul p̄t place deo et
mundo Nam militando xpo vnde
debet q̄ opa mundi sūt praua et
ideo non placencia s̄z odiū a mundo
reportabit aut si mundo cōplacuit
quo deo non displicebit dicente p̄phe
ta Qui hominibus placent cōfusi sūt
qm̄ d̄s sp̄uit eos Nec obstat quod
de sancto viro dicat^r dilectus d̄o
et hominibus Nam licz d̄s et homines
scm̄ diligunt mundus tamen h^c est
mali homines cū sanctor opa sunt
eis contraria vt tales diligere non
pnt vn̄ scriptum est Grauis est nob
ad videndū Cū v̄o sp̄ui et carni
siml se simul facē non sit possi^le 3
Caro enim vt ait aplus concupiscit
ad v̄sus sp̄m et sp̄us ad v̄sus carnē
Sp̄us tendē wlt ad celestia caro
ad tpia delectabilia vel iocunda sp̄s
querit delectari in diuinis caro in ter

ms et sic ppt luctam et repugnaciā carnis et spus simul non stant sil Unde aplus ad Ronos vij. Video aliam legem in mēbris meis repugnantem legi mentis mee Hinc aug' sup Iohem spus deficit vbi caro requiescat vt enim caro mollibus Sic anima duris nutritur illam blanda fouent hanc aspa excercent Hinc Io' in epla Quocumqz pgim' nobiscū inimicū .i. carnem portam' hec ie Et obls inuicemqz simul simul inte dere ppt contrarietate qm hnt in tse non e possibile ex qua cotrietate dns arguit inquiens Non potestis Do siue simul et mamone. Audiant inquit Greg in omē hoc auarus audiat xpianus non posse simul diuicijs et xpo siue et tn non dixit qui habz diuicias s qui siuit diuicijs qui enim diuiciar seruus ē diuicias custodit vt seruus s ille Qui ergo scdm Iōmmu hic suitutis iugū excussit hic tribuit eas vt dns Unde illi qui i opibus pijs diuicias expendunt non siuiunt diuicijs s magis diuicie siuiunt eis quia eis vtunt sic instris ad opa utitum qz scdm Ambrosiū Sicut diuicie sūt impedimēta reprobis ita probis additamētū vtutis Hinc Alexander cū dixisset dyogeno pho pete a me quid vis et dabo tibi ie rndit quid indigeo suo siui mei Cui allexander quod sum suus siui tui Ille vero rndit Michi diuicie qs habeo siuiunt s tu diuicijs quia tibi non sufficit totus mūdus ideo es suus siui mei et numinibz tuis no indigeo qz tu suus eis que michi siuiunt Ex quo accipit istud documentum Non notz s prosūt diuicie si quis eis tamqm instrumēt admendū vtit nc cor apponit ad eas si affluant pro isto induatur id Aug' sm in quodam smone / Magnus e diues qui non se idō magnū putat quia diues est qui autem se idō se magnū putat quia diues = supbus est et egen' Tolle supbiam et diuicie non nocebut Hec ie Et sup ps. lxj. ait Aug' tractans id diuicie si affluant nolite cor apponē non enim non enim dapnat diuicias vij in eam celū s cor appositu hec ie Item Iōmm' i qda epla Nec diuiti obsūt opes si bene vtat nc paupem egestas cmendabilem fat si int sordes z inopiam pcca non caueat h ie. Non igit sūt pse male diuicie nam prosūt vtēti licz obsint abutenti Quia veo sollicitudo tpaliū inordinata impedit pfcm diuicoz Et sm Rabanū Sollicitudo nimia vite carnal est siue mamone xpus ait dico vobis ne solliciti sitis a ie vite .i. vite carnali que cibo sustentaz neque corpi vro quid induami vt videlz solliciti de cibo aut vestito negligunt etiā sollicitudo eni sm reglam rtōnacōnis hic non reprehenditz nam als temptaret deum homo si prouidenciaz victus z amictus remittendo se sup dei prouidenciā videt aut enim Aug' in quadam qstione Genesi Cum nemo debz temptaē deum siui dū habet quod rōnabili cōsilio faciat habent vba in canone queit. xxij. q. ij. dissuadet aut dns sollicitudine in ordinatam duabus racōnibus inquiens None anima plus e qm esca qi dicat longe pl' et corpus qm vestimētū qi dicet sic vtiqz Anima quippe ad ymaginē dei est fca rōnalis immortalis et capax btitudinis taliter non est de esca vel indumēto et est argum a maiori vt sit sns' Si deus dedit animam quod ē plus dabit escam et indumentū quod est mi' aut etem Auroys dans form dat omia cōsequencia formam Ex quibus accipiūt hec duo documēta vnū inte tus inordinate tpalibus et de ipis sollicitus ad querendū etiā est in

habilis et augustius Item de anima
plus quam de corpore ipsius esca et
indumento est cogitandum Nos enim sint
Augusti ad eterna querentes mordinato
affectu tpalia pz p btm gg ipm .xx. li.
moralium sic ait Mundi amatores at
tendunt transitoria que percipiunt et intuent
negligunt bona pmanentia que pdunt
Sicque tpalium amore flagrant vera
leticiam violent ignorat quam si stu
diose quereret quam flenda sunt gaudia
que appetunt viderent sz cum meliora scire
contempnunt sola ea velut summa eligunt
que visibiliter oculis seductione sagaci
blandiuntur visibilia semptes cor figunt
et tanto extrinsecus gaudent quanto recor
dacionis sue intrinsecus non habent miseri
tamen eorum gaudijs plenum tribulaciones
ac exterius rebus quibus superbiunt fla
gellantur et tamen hec ipsum delicias estimant
quia et dura quidem exterius vite acce
tolerant et tamen affectum nimie cupidita
tis obligati laborem eiusdem tolleracie
voluptatem putant. Hec ille Ac ideo cum
sint in terrenis defixi constat quod ad queren
dum celestia fiunt inhabiles et angusti
quanto enim foras quis est occupatior
tanto intrinsecus dinoscitur angustior
sollicitudo igitur inordinata tpalium
est nociua Quod vero plus anima
quam corpus est pensandum Aut de anima
plus quam de corpore est curandum pz ex
anime dignitate ait enim Augustinus in libro
soliloquiorum capitulo .ij. Quicquid ... te
ambitu continetur infirius ab anima
est que facta est vt summum bonum sup
possideret cuius possessione beata fieret
cui si adheserit cunctarum nobilitatum
necessitudines superg[r]ediens illius sum
me maiestatis speciem emulatur et im
mortalis eternitatis securitate gaudebit
cui si debet esse sana ea sunt secundum
Augustinum de spiritu et anima capitulo .iij. opor
tuna videlicet vt sanos habeat vt as
piciat et videat Et subdit Sanos
hz oculos cum a mortalium cupiditatibus
est purgata atque remota cui in di
uine contemplacione mentis oculos

figit conspirat quanta sint gaudia quanta
leticia securitas quanta iocunditas sa
nitas facit illam securam aspectum
tuum visio beatum Item Bernardus ondens
dignitatem anime in quodam sermone
de dedicacione sic inquit Ad ymagi
nem quippe dei facta anima racionalis
ceteris omnibus occupari pt repleri
aut non pt capace enim dei quid
quid minus est deo non implevit. hic pe
Item Augustinus super Genesim ad literam sic ait
Sicut deus omnem creaturam sic anima
omnem creaturam corporalem pre
cellit Omnis autem anima aut est
xpi sponsa aut dyaboli adultera
est Ideoque cum eciam secundum hugonem
in libro de anima Anima sit insignita
dei ymagine decorata similitudine
desponsata in fide dotata spiritu re
dempta sanguine deputata cum
angelis capax beatitudinis heres boni
tatis racionis particeps multo plus
de ea quam de corpore est cogitandum
Si enim vt ait Crisostomus in libro de
reparacione lapsi animam negligimus
nec corpus saluare potimus non enim
pro corpore sz corpus pro anima factum
est qui ergo quod primum est negligit
et quod inferius est colit vtrumque cor
rupit Qui vero ordinem seruat et
quod primum est colit eciam si ne
gligat quod secundum est per primi
salutem saluabit. Hec ille Stultum
est igitur preponere corpus anime mu
tato nature est vtrumque perdi et corru
pi Stultum est eciam plangere carnem
mortuam non plangere. Revera mag
na stoliditas nostra quod plangimus
amicos mortuos quos ad vitam
plangendo minime revocare valemus
animas nostras aut amicorum tamen
non plangimus mortuas quas cum
planctu ad vitam revocare potimus
Itaque plus de anima que si dampnabitur
et corpus dampnabitur et si saluabitur
ipsum de corpore quo incassum quo corrup
vel mortuo anime iuste non nocebit
Consequenter xpus probat alia racione

supta p cparacom ad alia ex^a nos
sic inquiens Respicite volatilia ce^l
quo non serunt neqz metunt neque
congregant in horrea et pr vester
celestis pascit ea nonne vos mag
plus estis illis .i. multo magis vos
qui filii estis et racionales quibus
promittitur eternitas Sicqz ut ait Jo^o
Si volatilia absqz cura et erumpnis
di aluntur providencia que hodie
sunt et cras non erunt quanto magis ho
mines quibus eternitas repromittitur Ad
dit Quis vestrum cogitans secundum inter
linearem glosam suam sollicitudine
et sagacitate poterit addere ad sta
turam suam cubitum unum quasi di
cat nullus ¶ Ex quo accipitur
tle argutie Illius est corpus per cibum
sustentare et alimentum cuius est ipsum
ad staturam debitam reducere Set hoc
est dei non humane sollicitudinis
igitur et id est ipsius quod est corpus
cibare ergo cibus non debet cum
inordinata sollicitudine queri quia
deus qui dat incrementum dabit et
nutrimentum Et de vestimento quid sol
liciti estis considerate lilia agri quo
crescunt non laborant neqz nent
ut indumenta sibi construant secundum i
terlinearem et tamen regalia indu
menta
excedunt prout sequitur Dico autem
vobis quod ego decius veritate du
bitare non debetis quoniam nec Salon
qui pre aliis regibus floruit ut d
inclinearem in omni gloria sua que
fuit triplex divitiarum sciencianarum et
potenciarum prout diffuse traditur.
iii. Regum Coopertus est .i. vestibus tam
pulcris ornatus sic unum ex istis quia
Salon habuit vestes alienas lilia
et flores propriias id est ab arte iste a natura
que excellit in suo opere ipsam artem
cum ars tamen imitetur naturam in quantum
potest ¶ Ex quo patet tibi istud docume
ntum Non potest rex aut princeps et mul
to minus inferior de ornatu vestium gloria
ri quia nullus recte gloriatur de
alieno Unde Sapiens ne investitu gloie

ris unquam hinc contra tyrum propheta
dominus ait O thyre bissus varia de e
gypto texta est in velum iacintus et
purpura de insula elysa facta sunt oper
mentum tuum divites eburneos comu
tavimt in precio suo gemmam et purpuram
byssum scelatum et cottum proposuerunt
in mercatu suo Dedan institores tui
in tapetibus et repleta et glorificata
es nimis Set nunc contrita in mari
profundis aquarum opes tue ad ni
chilum redacta es et non eris usqz
in perpetuum Item ysaie iij. dominus comminatur
his qui ex ornatu in superbiam effe
runtur sic inquiens pro eo quod eleva
te sunt filie Syon et ambulaverunt
extento collo et nutibus oculorum
composito qz gradu incedebant decalva
bit dominus verticem filiarum Syon et dominus cri
nem earum nudabit In die illa auferet
dominus ornamentum calciamentorum et
lunulas et torques et murenulas
et monilia armillas et mitras et
discriminalia et periscelides olofac
toriola inaures anulos et gem
mas in fronte pendentes et muta
toria pallia et linteamina lacus
et specula Sindones et vittas et
teristra et erit pro suavi odore fe
tor et pro zona funiculus et
pro crispanti crine calvicium Ecce
iusta de ornatu glorians re
tribucio iusta pena per culpa ut
in [illegible] eo puniatur in quo pecca
verunt . Hic innocencius in libro
de vilitate condicionis humane os
tendes quod nemo recte de vestitu a
ornatibus gloriatur Sic ait Quid
est homo preciose ornatus nisi sepul
crum foris dealbatum intus autem
plenum spurcicia Iacinctus et pur
pura coccus et byssus in limo
sordescunt Dignitas et potestas
malo sedent in pulvere Hec
ille hinc poeta ait Aurea
nobilitas lateat si nesciat ol
lam Non ideo sequitur hanc
nimis esse lutum Et seneca ait

Non faciunt ergo meliorem auree fre-
mi. Sequitur si autem fenum agri quod
hodie est et cras in clibanum mittitur
deus sic vestit scilicet pulcre sic optime
sit sine sollicitudine quanto magis
vos scilicet vestiet qui estis racionales
et beatificandi et in necessariis pro
uiabit modice fidei qui de dei pro
videncia dubitatis. Ex quo acci-
pitur istud documentum bonitate et provi-
dencia dei omne creatum subsistit
istud ondit auctoritate Augustinus qui
libro .xiij. Confessionum circa principi-
um sic ait. Ex plenitudine quippe
bonitatis tue domine creatura tua subsistit
ut bonum quod tibi nichil prodesset
nec de te equale tibi esset tamen ex
te fieri potuit non deesset quid enim
te promeruit celum et terram que fecisti
in principio dicitur quasi diceret Nulla res
esset quid quam promeruit dicente a-
postolo ad Romanos Quis prior de-
dit illi et retribuet ei. Et in libro
de agone christiano inquit Omnis crea-
tura velit nolit uni deo et domino suo
subiecta est et in libro de vera inno-
cencia capitulo trecentesimo septuage-
simo octavo Quecunque bona nisi ex deo
possit. Hec ille ac ideo cum omnis pulcri-
tudo ingenitum habet racionem boni est
a deo non est aliquid quod sine deo in
decore vel pulcritudine sit permane-
at vel subsistat ex quo innuitur nobis
necessitas probitatis indicatur ut quia
dei providenciam effugere non valeamus
ad ipsum iungit tamquam vite et tocius
boni auctorem queratur. Subdit No-
lite ergo solliciti esse dicentes non
ait Nolite providere quid mandu-
cabimus aut quid bibemus aut quo operie-
mur hec est christianorum cura nolite in-
pediri quo minus celestibus in-
sudetis secundum glosam interlinearem
Hec enim omnia gentes inquirunt
quia infideles sunt et de eterna
promissione non confidunt quibus secundum
glo. filiorum est regnum dei Scit enim

pater vester quia omnibus hiis indigetis
qui quia pater et novit indigenciam
utique providebit. Querite ergo primum
id est principaliter regnum dei ad quod querendum
debet vos movere eternitas quia regnum
omnium seculorum ut in psalmis speciositas quia
accipient iusti regnum decoris Sapie-
ncie v. Tranquillitas quia tollentur
omnia scandala Mathei xiij. felicitas
quia ibi deus erit secundum apostolum omnia in omnibus
hec itaque querite et iusticiam eius per
iusticiam enim pervenitur ad regnum Nec
mirum Cogitatio enim sanctorum debet esse
apud altissimum et hec omnia adicien-
tur vobis si veri dei emulatores fu-
eritis. Ex quo sine accipitur istud
documentum primo et principaliter actu
vel habitu querendum est regnum dei
quod sic ondit. Omne quod patimur et
omne quod facimus non potest eterno re-
gno comparari quod tamen cum gratia dei pos-
sumus acquirere ideo est preomnibus
tamquam nobilius et preciosius querendum
Unde Augustinus in sermone sexto de martiribus
Si cottidie oportet nos tormenta
perferre si ipsam gehennam parvo tempore
tollerare ut christum videre possemus
in gloria venientem et sanctorum eius
numero sociari non erat dignum pati
omne quod triste est ut tanti boni
tate et glorie participes haberemur.
Et subdit. Quale erit fratres karissi-
mi illa iustorum gloria quia grandis
sanctorum leticia cum una queque facies
fulgebit sicut sol cum cordibus distinc-
tis populum suum in regno patris sui ceperit
recensere et meritis atque opibus sin-
gulorum premia promissa restituere pro
terrenis celestia pro temporalibus sem-
piterna pro modicis magna prestare
adducere sanctos suos in visione paterne
glorie et facere in celestibus consedere
ut sit deus omnia in omnibus et eternitate
quod amatoribus suis largiri. Hec ille. Talis
erit utique quod oculus non vidit nec auris
audivit nec in cor hominis ascendit est
enim regnum dei omni fama maius omni

laude melius omni gloria excellentius
Nam secundum Aug. xxii. de civitate dei
quod deus preparavit diligentibus se fide
non capitur spe non attingitur caritate
non comprehenditur desideria et vota trans-
cendit desideria et vota transgreditur
acquiri potest estimare non potest quare
tunc sit plenum deliciis et est sine fine
mansurum absque lacrimis absque labo-
re absque omni incommoditate absque
omni passione et perturbacione absque
metu et omni corrupcione absque fa-
me absque siti absque lassitudine et
infirmitate absque indigencia mestitia
et tristicia opulentum letabundum
magnificum omni laude et suavita-
te plenum est pre omnibus et ante omnia
querendum Ad quod nos perducat Christus
deus in secula benedictus Amen
56 Ibat ihesus in civitatem que Dnica
vocabatur Naym luc. vii. xvi
Beatus Aug. in libro Cur quando
et quo deus homo capitulo xii. hostis an-
tiquus omnes ante salvatoris adventum
ita suos arbitrabatur quod ei pax de il-
lis erat sed eciam considerabat se
obtinere posse omnes in Christum creden-
tes .i. baptizandos Et aliquibus in-
positis Sicut quidem quod dominus
sex diebus operatus est et in septimo
requievit Similiter quoque mundum
istum per sex etates distinxit que
non amplius fluctuare possunt
ut in etate septima omnia cessaret
et a suis actibus quiescerent hoc utique
dyabolus sciens cum iam per quinque etates
valde effrenate super homines domini-
um exercuisset tunc tanto effrenacius
se ad bellandum homines preparabat quanto
intelligebat non nisi sextam etatem
sibi super esse Heri ix et obstat quia ge-
nus humanum iam fere ad occasum
devenit et pro peccato suo ad yma
tendebat nemo ideo ad salutem erigere
potuit nisi qui deus homo factus vi-
am qua itur ad celum desursum ve-
niens hominibus ondisset Quapropter
ipse dei filius velut gygas exultavit

ad currendam viam a summo celo egres-
sio eius et occursus eius usque ad sum-
mum eius qui inter sue bonitatis mul-
ta beneficia que oppressis a dyabolo et
diversis infirmitatibus impendebat Ibat
in civitatem que vocatur Naym Anno quippe
primo sue predicacionis quadam
vice intravit capharnaum ubi sanavit
filium centurionis luce vii et ibidem
ingressus Synagogam eiecit ab ho-
mine spiritum inmundum luc. iiii. Et deinde
ibat in civitatem Naym que est civi-
tas Galilee in secundo miliario montis
Thabor ut adimpleretur quod per ysaiam
dictum erat ysaie capitulo ix. in principio primo
tempore allevata est terra zabulon scilicet
per predicacionem Christi sicut in galilea de-
cuit eciam predicandi et laboris sol-
licitudinem habere mt. iiii. ubi dicitur Cir-
cuibat ihesus galileam docens in
Synagogis eorum et predicans evangelium reg-
ni celestis sanans omnem langorem
et infirmitatem in populo Et ibat cum eo
discipuli eius Ex quo accipitur
primum documentum magistrum katholicum audien-
tes sive discipuli debent sequi est
enim sancta que mittit in errorem et
est sancta per quam Christus invenitur et
noscitur Unde ambrosius super lucam
aliqua legimus ne ignoremus legimus
ut non teneamus sed ut repudiemus
Et ieronimus in epistola ad tytum ondens
quod secularibus literis christianum erudiri non
ad voluptatem sed ad exercitium dicit discat
non ut sequatur sed ut iudicent atque
convincant Hic ideoque ne mittantur
in errorem passim audiendo doctrina
opus est ut magistrum katholicum dis-
cipuli sequantur Pretera ne dum inter
sciam pietatis et erroris oportet
discernere sed etiam in scriptura sacra opus
est virum sanctum et katholicum accipere
Unde legitur in Canone relatum
xxxvii. dis. lex dei cum legitur non
secundum propriam ingenii virtutem vel in
telligenciam legatur vel doceatur Sunt
enim multa in scripturis divinis que possunt
trahi ad eum sensum quem sibi sponte

vniuersis psupsit sz non opz Et sb
dit Non em ssm alienu extinsecus
et extneu debetis quere vt quoq
mo ipm ex scriptuar auctoritate confir
metis sz ex ipsis scriptuis ssm carpe
vitat opz et ideo opz ab eo sciam
discere scriptuar qui eam qm recte sus
cipit competente assere hec ibi
Ex quo pz modernor hereticor stolidi
tas qui ssm suu ne du maioribz docto
ribus katholicis sz ipi sedi aplice et
vniuersali ecclie pponunt qui i ipis tantu
sit spus dei pz etia q ipor doctrina
cu non sit katholica e respueda oms
em heretica vuam acerbam comedunt in
scriptur et fit eis odor xpi odor i mor
tem et katholicis odor vite in vita
Pro quo allegatur dictu Jeronimi adda
mas ppham qui ait Quicuqz scripturas
non ita intelligunt vt rei vitas habz
uvam acerbam comedunt H ie. Ibant in
quit cum ea cum illo discipuli et tur
ba copiosa libenter em eu sequebatur
turba du miracula faciebat et infirmos
sanabat tempe tam passionis apha
rizeis excitata clamabat Crucifige
eu Ex quo accipitur scdm docu
mentum pplus quem primo lauda
uit sua mobilitate facili facile vitu
pat legitur em Exodi. iiij. Cu redi
ens moyses de terra madian i egyp
tum narrauit omnia vba dni pro
quibus miserat eu et credidit pplus
et pronj adorauerunt postea vero
cum essent afflicti ab exactoribus pha
raonis dixerunt Moysi Et aaron vide
at dns et iudicet qm fetere fecistis
odorem nrm coram pharaone et seruis
eius et prebuistis gladiu vt occideret
nos Similiter cum datus esset filijs
isrl p moysen legem dixerunt ad aaron
cum moram faceret moyses in monte
fac nobis deos qui nos precedant Exo.
xxxij. Similiter iam ad Jeremiam ppham
dixerunt ad Judei Omne verbum in quo
misit te dns faciemus iam dicebant
non dns sz baruch filius nerie incitat
ad versus nos Jeremie xliij. et iij. et in dame
le legitur quomodo duobus presbris po
pulus credidit et condepnauit zuzan
nam contra postea testes consurrexe
runt danielis. xiij. Simile legitur Johis
. vj. Quando xpus saciauit quinqz milia
hominum de quinqz panibus voluerunt eum
facere regem posthoc tamen cito dice
bat quod signum facis vt credamus
Simile factum est quando suscitato lazaro
obuiam ei turba venit cum honore
magno non tamen inuenit posthoc
statim qui eu ad hospiciu inuitaret
Multeqz scripture tam veteris qm no
ui testamenti ostendunt quod pplus fa
cile laudat et facile vitupat Et cum
appropinquauerunt porte ciuitatis ecce de
functus efferebatur filius vnicus ma
tris sue Ex quo fuit maior causa do
loris et maior necessitas consolacionis
dolor summus e scdm id Jeremie. vj. luctu
vnigeniti fac tibi planctu amaru
et hec vidua erat vidua quippe e p
sona miserabilis scdm id ad thymotheum
. v. Que vere vidua est et desolata
speret in dno deus em est pr orpha
norum et iudex viduarum et turba mul
ta cum illa quod non casu sz ordina
cione diuina factum esse credendu est
vt multa turba eunte cu xpisto et cu
vidua viso miraculo multi sint tes
tes et laudatores dei Ex quo
elicitur istud documentum miracula q
fiunt supra naturam fiunt vt glorificetur
vt laudetur deus Istud probat veritas
inquiens de lazaro infirmitas ipius
non est ad mortem sz pro gloria dei
vt glorificetur filius dei p eam fiunt
autem miracula quinqz sicut nam quinqz
qz pter naturam quinqz contra naturam
Supra naturam dicitur miraculum qn
qz natura in ipam substantiam facti non
pt sicut diuisio maris suscitacio mor
tuorum et similia Illa vero dicitur pt
naturam fieri in quibus natura pt
quantu ad substantiam facti sz tamen pter
ordinem nature fiunt iussu diuino Con

nam aut dicit fieri contra naturam quando in re est
aliquid contrarium ei quod fit sicut si grauis
ue sursum mouet vel quod virgo
peperit quotiens igitur fiunt miracu
la per bonos fiunt ad laudem dei nam
diuina virtus tunc operatur et que virtus
nature se non extendunt Preterea mi
racula et signa bonorum ordinantur
ad edificationem fidei et bonorum morum
malorum vero in nocumentum fidei et
honestatis sic quod que a bonis fiunt
pro laude dei fiunt et de rebus v
tilibus malorum vero de rebus no
ciuis vel vanis sic quod volat in aere
re vel reddant membra hominum stupi
da quam differentiam beatus petrus in itine
rario clementis ponit Sequitur Et
cum vidisset eam dominus super illam scilicet
maxime compassionis affectu quam vti
que vidit non solum oculo corporis vt
homo sed diuinitatis vt deus secundum illud ad he
breos .iiij. Omnia nuda et aperta sunt
oculis eius Et dixit illi noli flere
.q. d. secundum glosam interlinearem desiste
quasi mortuum flere quem viuum surgere
videbis ¶ Ex quo assumitur istud do
cumentum xpistus est omnium vere con
tritorum ac merencium viduarum et orpha
norum consolator hoc probat autem
augustinum qui in libro Soliloquio
rum capitulo .xxij. sic ait Tu domine fiducia
es spes desperatorum tuorum et conso
latio desolatorum tu corona spei que
ornata est gloria preparata vincentibus
tu qui sacias famelicos tu con
solatio sempiterna que solis illis te
tribuis qui consolationem huius mun
di pro tua consolatione contempnunt
Nam qui hic consolantur tua consolatione
indigni habentur sed qui hic cruciantur
a te consolantur et qui participant pas
sionibus participant et consolationibus
nemo enim potest in vtroque seculo con
solari nec potest quis hic et in futuro gau
dere sed vnam necesse est vt perdat qui
alteram voluit possidere. Ex ipso patet quod
nullus desperare debet de
venia dummodo doleat vere de culpa
pa nam deus est pater misericordiarum
et totius consolationis nullus ex in
firmitate calupnia egestate vel qua
uis impeditus alia passione debet
contremur aut impaciam mouerj quoniam
xpistus cuilibet tribulato de ipso confide
ti auxiliator et consolator assistit
nullus credat se mundi gaudium
et diuinum simul possidere non enim phas
est vt consolatio vel gaudium in domo
seu spiritus sancti balsamum cum limoso et
immundo gaudio misceatur Itaque gau
dete in domino non in seculo consolamini
pusillanimes Ecce enim deus noster adest
vt det lugentibus coronam pro cinere oleum
laudis pro spiritu meroris Sequitur Et
accessit et tetigit loculum vbi collige
quod non solum compassus est mulieri vi
due nec solum consolatus est eam verbis
sed voluit eam consolari opere filium eius
suscitando lectus aut siue pheretrum
huius mortui spiritualiter loquendo
est consciencia mortali crimine deturpata
in qua anima iacet mortua et ma
cida hunc lectum tunc xpistus tangit dum
peccatorem ad sui cognitionem reducit vt
consideratione presentis miserie breuitate
vite vel metu mortis aut gehenne
vel saltem tremendi Iudicii et dis
tricti ad se redeat et de peccatis peniteat
at et resurgat hij autem qui porta
bant steterunt sperantes videlicet
miraculosum se videre quod credebant
xpistum qui ad lectum accessit facturum
¶ Ex quo elicitur istud documentum tactus
diuine gracie ducit hominem in cognitionem
vere vite consideratione proprie miserie
breuitate vite horrore perpetuo ge
henne Si enim quis considerat in quo
cunque statu constitutus ea que pung
unt que desunt que nolenti occurrunt
vel insunt que terrent que commouent
que suspicionem malorum aut aduersa
rum inducunt non habet gaudij ma

teriam s(ed) maioris quis enim in sublimi
positus e(st) securus cum ab omnibus exponitur
iudicandus et detractionibus lacerandus
quis in honore sine labore quis in
prelatione sine tribulatione in sublimi te
sine vanitate esse p(otes)t quid gloria
vana ~~fine~~ nisi auium inflacio ma(gna)
quid i(m)becillius miseria huius vite in
qua tot dolorum et passionum cruciamur
agminibus vt nulla pene sit hora in q(ua)
viuens quilibet a dolore sit exem-
ptus aut a timore alienus siquidem
si diues est vndique angustiatur
ne quod possidet amittat si pau-
per in ingenium quiescat si bonus dyab(oli)
timet insidias ne ...ibus sub v(er)itate
tinens q(uod) q(uam) plurimi post multas
victorias iam credentes fine carpe(re)
popularium fraude decepte dyaboli
ad perditionis laqueum peruenerunt Si vero
breuitatem vite considerat inueniet
quantis amaritudinibus admixtum sit, et
quod dulce vel iocundum videtur in hac vita
quam fallax et suspectum quam instabile
et transitorium quidquid amor huius
mundi parturit quidquid spes vel pul-
critudo temporalis promittit vita quippe
nostra nauiganti similis est qui siue
homo dormiat siue vigilet semper festi-
nus vadit ad mortem que dum fu-
git nihil est dum videtur obscura est
cum exaltatur fumus est dulcis est stultis
amara sapientibus qui eam amant
non eam cognoscunt vita fallax et
mendax iam flores iam arescens
vita plena laqueis repleta insidiis
quam qui recte cognoscit vanitatem eius
spernit et eternis potius quam caducis
intendit Si autem ad gehenne considera-
tionem se conuertit non est quo in delec-
tatione mundi aut voluptate carnis
teneatur quid enim horribilius morte
quid iudicio tremendo terribilius quam
gehenna intollerabilius potest cogi-
tari vbi laquei mortis dolores in-
ferni ignis vrens vermis corrodens sulphur
fetens flamma tharttarea et omnia
mala Hec itaque sunt ea que mentem

duram ad faciendum dignos fructus
penitencie emolliunt et induunt Sequitur
Et ait ihesus adolescens tibi dico sur-
ge imperat vt deus non orando vel
alii sancti suscitat ipse enim est qui vocat
ea que sunt Et resedit statim ad im-
perium christi eo quod ipse habet claues mortis
et inferni apostolus primo Et cepit loqui
in signum vere suscitationis quod non
poterat facere mortuus a symone mago
suscitatus et dedit eum matri sue prius
quippe dederat eum in incorporatione nunc
autem in suscitatione Ex hoc autem
quod hic suscitatur adolescens accipitur
istud documentum quod mors adolescentium
est pessima Unde Salomon Tria sunt
que nescio et quartum penitus ignoro
viam nauis in medio maris viam
aquile volantis in celo viam colubri
gradientis super terram et viam viri in
adolescentia Adolescens enim cuncta
volt experiri vbilibet est primus ad io-
ca pronus ad spectacula ad risum
leuis ad litigandum primus ad se vlcis-
cendum paratus peccata redendo committit
committendo peccata peccatis accumulat
dum non timet legem vel vltionem ma-
lorum vix vereter in malis committis delec-
tatur et in rebus pessimis iocundatur
expicitur multa viuit in scelera multa
que reputat in vlta non attendit nisi
presencia nec curat futura tamen studet vt
gaudeat vel honoratus incedat dis-
putant demones de anima eius ipse
tamen ridet illi dampnacionem eius con-
cludunt iste vero exultat adolescens
vix timore pene subicitur superiori
suo vix ad bonum premio inuitatur
volt honorari sed non volt superiores
nisi forsan coactus vel arra motus
aut fauore delinitus reuereri iam
seculo iam deo militare proponit iam
illam viam amplectitur iam incipit
agere que vtilia sunt iam desinit agere
que vtilia sunt iam desinit et ob hoc
non mirum quod vita sua sit instabi-
lis et ad malum quod ipse aut non
pensat aut paruum malum credit for-

tasse inclinata ubi credit se stare
cadit, et ubi putat se diu subsistere oc-
cumbit quo fit quod cum evaserit statum
puerilem et innocentie nondum attingit
senectutem que solet iuventutis pia-
cula expiare a maiori morte decedit
Quare adolescentes studeant pas-
siones suas refrenare et ab adoles-
centia deo in humilitate spiritus et castimo-
nia deservire ait enim Augustinus in libro de
xii abusionibus sicut fructus non in-
venitur in arbore in qua flos non ap-
paruit Sic et in senectute honorem
legittimum non potest consequi qui in
adolescentia discipline alienus exer-
citatione non laboravit. Hic 1e. Secundo
Accepit autem omnes timor scilicet ad-
mirationis proeo quod solo imperio mor-
tuum extra portam eductum suscitavit
et magnificabant deum .i. magnum
predicabant et merito magnus enim est
dominus et laudabilis nimis dicentes quoniam
magnus propheta magnus surrexit in no-
bis magnus enim erat et est non tan-
tum propheta qui futura previdet sed dominus pro-
phetarum et sanctorum magnus sapientia
quia sapientie eius non est numerus magnus
potentia quia omnia quecumque vo-
luit fecit in celo et in terra Magnus
sanctitate quia eius unctione omnes
alii sanctificantur Et quia dominus visi-
tavit plebem suam de qua visitatio-
ne admirans propheta dicebat domine
quid est homo quod memor es eius aut
cur visitas eum Magna quippe
et immensa fuit dei pietas quod dei
filius voluit humanum genus visi-
tare personaliter et in terris tamquam ho-
mo cum hominibus conversari Et ut ait
Augustinus in libro de agone christiano in rea-
litatem nostram suscipere dignatus est
dei filius et verbum caro factum est et ha-
bitavit in nobis non quia illa eter-
nitas mutata est sed quia mutabi-
lem creaturam mutabilibus oculis
ostendit quam in commutabili maiestate
suscepit Hec 1e. Quare cum propter
nos peccatores ipse nos destructores deus

visitare nos voluit ut caro factus nos
voluit ut caro factus nos dei filios fa-
ceret de visitatione sua gratias sic curremus
vitam in presenti ducere ut ad ipsum reside-
tem in dextera patris pervenire valeamus
Quod nobis concedat dei filius per secu-
la benedictus Amen
57 Cum intraret ihesus in domum cuius-
dam principis phariseorum luce
xiiii. Anno secundo predicationis
ihesu cum quadam vice petrus dixisset
ad ihesum Ecce nos reliquimus omnia
et secuti sumus te quid ergo erit nobis
et christus vidit Amen dico vobis quod
vos qui secuti estis me sedebitis su-
per sedes .xii. iudicantes .xii. tribus
israel audientes avari et honoris cupidi
ipsum de contemptu mundi loquentem
deridebant eum qui ut ipsorum errorem
sanaret et ambitionem retunderet pre-
cepte sua que minime dignatur bene-
facere proposuit exemplum de divite purpurato
et lazaro mendico proposuit et similiter
de patrefamilias qui conduxit operarios in
vineam suam quibus parabolis fini-
tis intravit ihesus in domum cuiusdam prin-
cipis phariseorum sabbato manducare
panem Intravit in alienam domum qui
in hoc mundo propriam non habuit iuxta quod
cuidam dicenti sequar te ipse vidit
vulpes foveas habent et volucres celi
nidos filius autem hominis non habet
ubi caput suum reclinet Mathei .xiii. in quo
ostenditur magna christi benignitas nam
cum esset rex glorie in quem desiderant
angeli semper prospicere voluit humi-
liari cum esset iustissimus cum pecca-
toribus conversari cum esset ditissimus ipse
et per se omnes ditans voluit pauper
fieri cum esset ditissimus in se et per se
omnes ditans voluit pauper fieri cum
esset vera delectatio et vita angelorum
et hominum victu pauperum quod pane dig-
nus est cibari quatenus eius exemplo homines
commessationes non quererent et ebrie-
tates ac voluptates devitarent pau-
cis enim et minimis ut ait venabilis Boe-
tius in libro consolationum Natura contenta

est tuus sacietate si vrise velis aut
incitandi vertet aut in noxiu ¶ Ex
quo accipit' p'm documetu In refec
tone corpis non voluptas s; ne
cessitas est querenda ait em Jeronim'
in epla ad rusticu monachu Medi
cus ac tpatus cibus et carni et aie
vtilis est Et gregoius sup ezechi'lez
pte .v. solus i illicita non cadit q'
se aliqndo et alicitis restringit Item
Johes os aureu Nichil sic iocudum
est sic cibus bn digestus nichil sa
lutez nichil sic sensuu acuime opa'
nichil sic egritudinem fugat sicut
moderata refectio habent' vba in
canone nichil em decon dis .v. vo
lentib; itaq; deo suie et in sujendo
proficere nece est viue cpate / vn grg
xxx · moraliu nonnulli ordinem c
tamus ignorantes ordinare gulam
negligunt et ad spualia bella cosur
gunt qui aliqndo multa etiam q'
magne sut fortitudinis faciut sed
dominante gula vicio p'tamus illece
bras omne qd' fortit' exerint pdut et
du vent non restringit' p'camus coru
piam simul cucte vtutes obruuntur
Hec ie Sequit' Et ipi obsuabat eu
h' est insidiabat' ei scdm Remigiu
vt viderent si sabbato curaret et tuc
imponet ei qd' sabbatu soluet vel
s'm Cyrillu obsuabut eu ve veniet'
legis contempnet et aliquid phibi
tor facet in die sabbati Occasio at
insidiar erat q ipor peccata argue
bat quod cavigens Amos pheta .v.
capitulo sui lib' dicebat Odio hue
rut corripientez i porta et loquetez
pfte abhominati sut Inspice igitur
q xpm probonis opibus hu quor
remordebant' vicia psequebat' odio
et pabant insidias Vnde Bn' i qua
dam conteplacone dicit de xpo qd
insias et obsuatores indictis cont
dictores i tormetis sustinuit illusoes
h ie ¶ Ex quo elicit' scdm docu'tu
malus et pstum in profundu maloru
veniens corripientez iustu velud hos
tem reputat et ipm odio prosuo bn
ficio psequit' ait em Aug' i epla ad
vincenciu donatistam Non omes qui
vberat inimicus quia qui freneticu
ligat et litargicu ambobus molestus
ambos amat ambos sanat ambo
qmdiu egri sut indignant' s; abo
sanati gratulant' Concordat id qd'
scpsit ad bonifaciu de correccone do
natistar Quappt' de psecucone iusto
rum a malis ppt correpcom piam
adiniat' Bnhardus sup cantica simo
ne .xlii. sic inquies Mira psitas
meditanti irascit' sagittanti .i. adu
lanti vel adpctm incitanti / qui sagit
tat in obscuo rectos corde Hec ie Ad
cosiderans Sapiens dicebat Melioa
sut vulnera amici qm blanda oscula
inimici / et ecce homo quidam ydro
picus erat an eu scdm glosam ydro
pis e morbus aquosus de vicio ho
vesici natus ex quo homo inflat'
et anhelitu fetet / que qui habet q
to plus bibit tanto plus sitit Et
significat s'm Bedam hominem que
fluxus carnaliu voluptatu grauat et
etiā diuitez auar qui nuqm imple
tur pecunia Et rndens Ihus dixit ad
legisptos tamqm peminentes i scia
et phariseos tamqm peminetes in
vita Si licz sabbato curare s'm Gloz
id est opa cai'ts face sine violacone
sabbati cuiusmodi opus e i firmu cura
re At illi tacuerut scdm Bedam inito
tacent quia cont' se dcm quid quid
dixerint vident nam si non licet
i sabbato curare quare ipi i sabbato
pecora curant qr dicet si in die sab
bati hnt curam de pcorib; multo
magis debent hre curaz de homib;
et ob hoc erant pplexi nescietes q
respondent Sequit' ipe vero app
hensum s; manu humilitatis ex epl'm
relinquens carnis vt infirmos qui
q; infirmitate detentos no horreret
nc curas de phariseor insidijs sana

uit eum ac dimisit quod tractans
Cyrillus ait Neglectis phariseoru
insidiis liberat a morbo ydropicum
qui metu phariseor in media no pos
tulabat ppt sabbatu s3 solu astabat
vt ex aspectu eius misertus sanaret eu
quod dns cognoscens non querit ab
eo si vellet sanus fieri s3 protinus
eu sanauit ac dimisit abire sanatu
dans nobis intellige vt in diebus
festis aias nras vulnatas ~~ptis~~
ptis sanare curemus nec aliquod op9
simile maxime pti faciamus Ex q°
assumit istud documetu diebus
dnicis et aliis festis debem9 piis
opibus intende et consciencias nras a
peccatis mundare ait em btus Gre
gorius in registro die dnico a labo
re terreno cessandu e atq3 omo oro
nibus insistendu e vt si quid negli
gencie p sex dies agit p diem re
surrectionis dnice expietur Item
Aug9 sup libru Nu omel xxiij.
die sabbati nichil de mundanis acti
bus oportet opari Et subdit Nich
mundani geras spualib vaces ad
ecclesiam venias vbo dei aurem
pbeas celestia cogites de futura spe
sollicitudine3 geras ventum iudicium
potius habeas no respicias ad p
sencia et visibilia s3 ad inuisibilia
et futura h ie Ex quo p3 q sine ne
cessitate nobili age quidquid mu
dani i diebus dnicis aut festis e
periculosum et dampnosum multo mag
vacare lasciuiis vanitatib ludis
ludicris sompnolenciis et similib
talium em festiuitas deridet ab
hostibus Iur id Treno primo Vi
derunt eam hostes et deriserunt
sabbata ei9 quod tractans btus Gg
qnto moralium sic inquit hostes sab
bata videntes derident tu malig
ni spus ipa vacacionis ocia ad
cogitacones illicitas ptrahunt q sit
aut timedu opari mundana i dieb
dnicis et festis p3 in illo que pre

pit ds lapidari pro eo q ligna i
die sabbati collegerat Nu xx. Sfor
tius ergo illi qui pctis suis prouo
cant iram altissimi digni sut ge
henne penis lapidari Et rndens
ad illos dixit non ad voce ois s3 cor
dis ore em nichil dicebant s3 in cor
de con eu murmurabant Vnde lo
quitur xpus cuius vrm asinus aut bos
i puteu cadit et non cotinuo extrahet
illu die sabbati q. d. Er non putatis
violari sabbatu extrahendo asinu aut
boue de puteo quod e opus habende
corpalis necessitatis qnto minus
violat i opibus caritatis et ideo si vos
non frangitis sabbatu subueniendo
vestris pecoribus qnto min9 ergo fri
go subueniedo hominibus Ex quo
assumitur istud docu Vbi ppt timore
dapni vel periculi res dilacionem no
recipiunt lic3 diebus festis ex supioris
licencia si ptest hri alioqn si necessitas
e nobilis cu timore di corpalia opari
istud probatur exemplo machabeor
qui ppt necitates die sabbati pugnaue
runt quod em non e licitu i lege ne
cessitas licitu facit i ~~antiquis~~ regula
quod no e licitu i antiquis Sic xps
discipulos qndo reprehendebatur a phariz
is quia vellebant spicas ppter fame
excusauit de con. dis. v. discipulos
Sic hii qui ex precepto vel licencia p
lati aliquid exterioris opis operatur
vt res que dilacionem non recipiunt
nec peant sabbata no violant Sic
in lege veteri mactantes aialia in
sacrificiis offenda et circumcidentes pue
ros i sabbato sabbatu minime viola
bant Et non poterunt ad hec rn
dere illi sic victi et cofusi scdm glosa
interlinearem Consequenter volens
volnus sanare ambicionis et supbie
dicebat ad inuitatos parabolam inte
dens id est intelligens quomodo p°s
accubitus eligerent Concordat hic
quod hetur m xxiij. vbi dicitur Amant
pmos accubitus in cenis Et pmas

kathedras in synagogis et salutaciones
in foro et vocari ab hominibus rabi. Ex
quo accipitur istud documentum. Cavete stu-
diose primatum in terra et querere confu-
sionem in celo. ait enim Iohannes os aureum
Quicumque desideraverit primatum in terra
inveniet confusionem in celo nec inter
suos xpi computabitur qui de primatu
tractaverit nec unusquisque festinet
quomodo maior aliis appareat sed
quo omnibus inferior videatur cum non
qui maior fuit in honore ille iu-
stior sed qui fuerit iustior ille maior
xl. di. Quicumque desideraverit. Docet
itaque fugere superbiam inducens hanc
parabolam. Cum invitatus fueris
ad nupcias non discumbas in primo
loco prosilire enim secundum Cyrillum
ad honores qui nobis non conveniunt
indicant nos temerarios esse et facta
nostra. Subdit xpus ne forte honora-
cior sit invitatus scilicet ab hospite et
veniens id est qui te et illum invitavit
dicat da huic locum. id est intellige te mi-
norem et tunc incipies cum rubore no-
vissimum locum tenere qui de te maio-
ra presumpsisti quia secundum Gregorium val-
de elata mens confunditur cum hiis qui-
bus preponitur supponatur. Ex quo ac-
cipitur istud documentum occupantem
locum initus suis immerito congruente
sequitur confusio ait Fulgencius in libro
mithologiarum qui plus cupit esse
quam est minus erit quam est. Hinc
Bernhardus in quibusdam dictis sic inquit
Ve ministris infidelibus qui nondum
reconciliati reconciliationis aliene of-
ficium quasi homines qui iusticiam fecerint
apprehendunt. Ve filiis ire qui pasto-
rum sibi usurpare gradus et nomina
non verentur. Ve filiis ire qui fideles
sese mediatores pacis ut peccata populi
comedant mentiuntur. Ve qui ambulan-
tes in carne deo placere non possunt et
placare velle presumunt. Hec ille. Procul
dubio igitur qui se ad loca impares me-
ritis et vite incompetencia ingerunt
secum ducunt ignominiam et in futuro dam-

nabiliter confundentur quare nemo mun-
dus hic in vita querat preeminenciam nemo
laudem appetat in vita presenti quid-
quid enim hic favoris quidquid glorie
quis captat nec ad deum refert vel in eum
ordinat furatur. Non enim gloria hominum va-
nitati subiecto. Unde putredo pulveri
et vermi quid etenim nequius fuo usur-
pante sibi gloriam domini. Itaque qui glo-
riatur in deo glorietur sed in solo deo glo-
riari non nisi a solo deo est. Vani
autem sunt filii qui vanitatem querunt
et in alio quam domino gloriantur. Gre-
gorius. Cum vocatus fueris vade recumbe in novis-
simo loco minorem te aliis reputando
sicut fecit apostolus qui prima Cor. xv. sic ait
Ego sum minimus apostolorum. Scribitur enim
Eccli. iii. Quanto magnus es humi-
lia te in omnibus ut cum venit qui te
invitavit dicat tibi amice ascende
superius et erit tibi gloria coram dis-
cumbentibus. Quando enim quis hic ex
amore xpi fuit humilior tanto in reg-
no eterno coram discumbentibus erit
gloriosior. Ex quo accipitur istud
documentum ab ymis ad summa pro-
ficiendo in virtutibus est ascensus. Unde
Sapiens. Semita iusti quasi lux
splendet et crescit usque ad perfectam di-
em et non sicut Augustinus repente fit
summus. Oportet enim rudimenta fidei
primo cognoscere et illis cognitis in lumine
intellectus perficere et que recta sunt
recte operari nec ab operando cessare
donec ad mortem dominum contingat. Hominem
pervenire quam qui non proficit in via
iam deficit et qui ab actibus virtutum
se suspendit quasi fatigatus consistit
numquam etenim homo ut ait Iob in eo-
dem statu permanet. aut enim secundum Bernhardum
de duabus operacionibus suum dei de-
ficit aut proficit. proficiendum est igitur
in voluntate bona et iugiter ambulan-
dum nec ab itinere ne quis madat ibi pe-
riculum ubi proficiendi deposuit ap-
petitum cessandi. bona voluntas quip-
pe est via de qua ait propheta hec est
via ambulate in ea. Primus autem gradus

vie qua it ad celu est/ tcia volutas
fus valida Tertius deuota Quar-
tus plana voluntas In pmo gdu
fm Bn ubi statim sup aia mete
legi dei consentit s carne repugna
te bonu quod diligit pfite non in
venit s sepe malu quod odit pm
smitatez facit In hoc tamen tcia e
volutas q ad vsaio suo cosenties
inse odit/ quod i e rephendit In so
gdu aia non solu malu quod o-
dit/ non agit s etia bo quod diligit
ai quedme fortit tame pfiat In tcio
gradu iam dilatato corde ccit viam
mandator dei et delecta in eis sicut
in omnibz diuicijs In quarto gdu sut
angeli qui ea facilit qua semp vo-
lunt bonu plenaie pfiaut que gds
desideare quidem homo pt/ asten
dere no pt/ ob hoc quod corpore ag
grauat fm rpm semp ergo homo
intendat/ profice qm sic dapnatoe
dignus est/ qui in viciosa pmanet
volutate Ita rephensibilis e qui i
actibz vtutu no studet profice de-
mu cocludes saluator tangit re
tribucom supbor et hmliu inqes
q omns sz siue laycus siue cleri
cus aut religiosus qui se exaltat
sz supbiendo hmliabit/ sponte vel
necessario hic vel in futuro fm illd
proverbior xxix Supbu sequitur hu-
militas et hmilem spu suscipiet gla
Et est signabile quod dicit Qui
se exaltat no dicit qui exaltat
Nam fm Gregoriu non qui hmlia
tur ex necitate Nec dicit qui capit
hmliat s qui se sciliz tom hmliat
nam vt habet eccastica xxix Est
qui nequit se hmliat et intiora
ei plena sut dolo quod e cnere
i ypocritis et heticis Exaltabit vel
hic vel in futuro i mito in officio
vel i pmio ¶ Ex quo fine accipit
istud documetu Supbu hmliacio
et hmilem ac timentez deu exalta-
cio cmitatt Istud probat auctori
tate Aug ad quedam comitem

qui ait/ hmlitas homines scos angel
similes facit/ et supbia ex angelis
demones facit Qr aut supbu com
tet hmliacio pz p hugonem in libro
de aia qui ait/ Supbia in celo na
ta est s velud imemor qua viam
de cecidit/ illud postea redire non
potuit/ h i e s quidqm no posse re-
gredi aiaz ad eu vnde venit ex
pssius Bn i epla ait/ Supbia natoe
celestis sublimia appetit/ mentes et
quai ad pos reuolans actus appe
tit gliaz et puitatez hom irrupe
que de gloia et puitate hom irru
pe que de gloia et puitate ange
lor erupit/ vt quos inuenit ptia
pes natue faciat/ consortes ruine h
i e Etce in ruina hmlitas de vtroqz
vero q supbu hmlitas et hmilem
exaltacio cmitte tangit/ Bnhardus
i quodam smone sic inquiens Su
pbia de supius celestibus ad yma
pcipitat/ hmlitas abyssis ad alta
leuat/ angelus in celo ad thartara
corruit/ homo i mudo ad celu aste
dit/ Et Cassyodorus sup illo ps
suscipiens mnaz dns sic ait/ man
sueti suscipiut in celu supbi dei
ciut in tram vt pmutacone vica
ria vnde hmlis leuatus est ibi
supbus corruat/ Et vnde sathas
elatus cecidit/ fidelis homo sub
leuatus ascendit/ Hec i e Quare
discamus ee inpriti a xpo mansue-
ti et hmiles corde vt in futuro ex
altari mereamr Quod nobis psta
re digne xpus psecula bndictus

Accessert ad
58 ihm phisei Mt xxii et luc
xx ultimo anno pdicacois
Ihu appinqte hora ipuis passionis
cu venisss cu venisss i ihrlem et in
gressus in templu eiecisss vendetes
et emetes de templo int alia temp
tacieta interrogauerut eu Saducei
dicentes Magr Moyses dixit Si qs
mortuus fuerit non habens filiu
q fr suus ducat vxorem eius vt

susitet semē frī suo Erant autem
apud nos septē fres et pmus vxoē
ducta defunctus ē similiter secundus
tercius usqz ad septimū nouissime aūt
omn̄ defuncta est et mulier ī resur-
recōne ergo qm̄ pdictis cuius erit
de septem fribus uxor omīs enī ha
buerunt eam rndens aūt ihūs illis
dixit erratis nescientes sc̄ptuās nc
v̄tutē dei ī resusitatōne enī ne-
qz nubent neqz nubent sed erunt
aūt angeli dei ī celo et audientes
turbe mirate sūt de doctrina eius
audientes aūt phaisei quia silen-
cium imposuisset saduceis tunc accessert
ad ihm̄ scd̄m Crisom̄ Conuenerūt ī unū
phaisei vt multitudine vincerent quē
racōne supare nō poterant a v̄itate
se armauerunt ita vt dici possit de
eis id ps̄ pncipes conuenerunt ī unū
adūsus dnm̄ et aduersus xpm̄ eius
Ex hc accipit p̄m documentū ma
lū et si de vanitate conueniunt ī idipm̄
diuersitate tamē gerunt facies Erāt
enī isti conuenerunt ī unum pruum
consiliū vt caperent qui tamē ipsius
studijs variati erant non tamē est
vnitas int̄ malos s; vnanimitas
pt esse ī agendo malū nam vulpe
cule hc ē heretici aut alij mali licz
habeant diūsas facies caudas tam̄
habent ad inuicē alligatas de pga
cone cani Inē Colligantur itaqz
vt nocē magis possint ver tamē
iuxta num̄ pctor est ī eis diuisi
tas studiorū aliū quippe fine fur
intendit aliū ebriosus aliū laudi
peti aliū auarus aliū parcus
vel tenax nc est finis vnus qui
viuat malos boni autem quia vnū
sūt ī deo et caritate dei vniti sūt
vnū fine habent quē intendunt
quia dnm̄ quē ci metam inspiciunt
pt quē cuncta agunt ī quem ordinat
omnia que operant boni itaqz nolūt
euagari p multa s; vnū semp qrt
et desiderat Vnde Cassiodorus super
illo ps Magnus dns et laudabilis

nimis Cū diligimus dnm̄ omnia ī ipso
repimus vnus est qui querit ī quo oī
continet Hec ie Hc mali nō habent
nō enī vnū querunt s; diūsa pro vt
anima fuerit passione ad hac vel
ad illud impulsa et interrogauit
eū vnus ex eis legis doctor scd̄m Ieo
nimū non scīe desiderās s; temp-
tans eū cum tamē sc̄ptū sit deut
vi Non temptabis dnm̄ deū tuū
Mgr scd̄m vō Crisom̄ Magrm̄ vocat
cuius nō vult esse discipulus quod
ē madatū magnū ī lege de mago
mandato interrogat qui nc minimū
obsuat ie enī debz interrogare de
maiori iusticia qui minore impleuit
Vnus quidem ipm̄ temptando
interrogat s; temptacōm omes co
senciunt Vn̄ Crisos dicebat Vnus
loquebatur pro omnib; et omnes
loquuntur pmū et siquidem vi
cerit omes videantur victores Si aūt
victus fuit solus videatur confusus
Ex quo accipitur istud documentum
Nonumqm̄ homines qui de diuinis lo
cuntur hoc ipo hominib; insidiantur
Con quos loquens ggs libro pmo
moralium sic aūt Ve pctori ingre
dienti terram duab; vijs duabus
quippe vijs terram pctor ingreditur
quando et dei ē quod ope exhibet
et mundi quod cogitacōm querit
Et id viij moralium sic aūt trac
tans id Non indues veste ex la
na linoqz contextam per lanam sim
plicitas p linū subti- litas desig
natur Et post pau- ca veste
ex lino lanaqz con- textam in
duit qui ī locucōne vel accōne qua
vtitur intus subtilitatem malicie co
operit et simplicitatem foris innocencie
ondit Hec ie hunc Crisos sup illud
mt v Nisi habundauit iusticia vra
de phaizeis qui scītatem simulab
ant intencōm tamē pua habebant
sic aūt phiseorum erat iusticiam in
ostentacōne opis nō ī rectitudine inte
tōnis ī locucōne nō ī ope ī corpis

afflictione no i mandatorum obseruacione
in moribus obseruacijs relictis ceremonialibus
legis hec ibi Totius aut inimicicie
nulla capitalior quam eorum qui maxime
cum falle vel sub vtere intendunt id
agunt vt boni vi videantur Ideo Ora
tius dixit nunquam te fallant animi
sub vulpe latentes impia sub dulci
melle venena latent quales erant
pharisei qui primum loquebantur xo
Magister quod e mandatum magnum
in lege Ait ihus licet intencionem prauam
ipsorum cognouit veritatem tamen non
tacens vbi eam loqui decuit ait
illi diliges dnm scilicet creatum omnipote
tem magnum magnificum et treme
dum cui quia dns debetur timor
diliges dnm dm omnia inentem cui
debetur honor dilige dnm deum tuum to
se tibi dantem cui debetur amor ex
toto corde tuo .i. toto intellectu sine
errore tota anima .i. tota volutate
sine contradicione tota mente .i. meo
ria sine obliuione Modus autem
amandi deum sm Augm decimo
Confessionum e vt ipe ametur sup oia
et propter se Hoc e enim maximum et primum
mandatum sm Origenem non pro
ordine scripture sed pdiuinitate vtutis
primum vero ordine sm Remigium qr
preceptum de diligendo do precedit precep
tum de diligendo proximo causa enim
e prior suo effectu Et quia amor di
debet esse causa proximum amandi Ideo
recte primum dicitur mandatum Vbi ad vte
dum quod signanter dicitur time dilige
enim maius est quam time nam
time est suorum dilige vero ilib
tate e Ex quo accipitur istud documentum
Solus ds est omni facultate anime
et affectu pomibus et ante omnia ac
in omibus diligendus quod sic on
ditur Ita cum sm Bnm in libro de a
more dei causa diligendi ob du
plicem causam ds e sup omnia et
solus in omibus diligendus eo quod
nil iustius nil fructuosius diligi
potest Item qr sm Augm in quadam

oracione ad deum loquente Amore dei nil
suauius nil sublimius nil dignius
nil vtilius vel iocundius et quando
nunc amor feruencior tanto eius visio
erit suauior et quanto nunc ardencius
desideramus tanto eum intuebimur
clarius qui solus sine molestia ca
tur cum iocunditate amplectitur cum sua
uitate amplectitur cum securitate deside
ratur sm ipsum inuito igitur ipe solus
omni facultate anime et affectu e pomibus
et pomnia et in omnia diligendus preterea
qr deus e in creator et redemptor
in remunerator et benefactor ipe etiam
in retributor ymo ipe in retribu
tio eo quod non aliud p premio nisi ipsum
deum expectamus ipe solus pomnibus
e amandus Amplius quia deus
fecit hominem sm corpus egregia
creaturam sm animam magis vt capote
ymaginem creatoris i signem racionis
participem capacem beatitudinis sem
piterne quam implere non potest nisi deus
quidquid enim infra deum e minus est deo
ideo cum anima nata e suscipe deum
non nisi a deo impleri potest et appeti
tus eius non nisi pdeum terminari et quie
tari potest Igitur digne solus e pomibus
diligendus Item qr secundum Bnm sup
cantica sermone xx dilexit nos deus
dulciter sapienter et fortiter dulciter quod
carnem induit tantum quod culpa caru
it fortiter quia mortem sustinuit sa
pienter qr in carnis assumpcione con
descendit hominum inculpe vitacione
consuluit sibi in mortis suscepcione
satisfecit patri amicus dulcis con
siliarius prudens adiutor fortis in
si enim amasset dulciter non hominem
in carne requisiuisset illa maiestas sed
uixit affectionem sapiam quia tyranni
decipet uixit et paciam qua placa
ret offensum dm proxim sm illum
Igitur ipe solus dulciter prudenter et
fortiter e amandus dulciter ne sibi
quantulibet videatur magna dilectio crea
ture ea ponamus prudenter ne pastucia
sathane ab amore suo turrigamur apos

tate recedam9 forciter ne ppt oppssiom
calupnia aut paupertatez vel qnu ti
q3 nca ces aliam ab amore dom a
uellam. Sis ergo prudes ne mudi
glia aut carnis voluptatibus a xpi
delicijs abducar dulcescat tibi pris
incarata sapia ne seducar spu me
dacij et error illucescat tibi vitas
xpus ne adusitatib pssius desperacone
frangar diligere dnm deu tuu toto
et pleno cordis affectu dilige tota
racionis vigilancia et circuspectone
Dilige et tota vtute vt n moi pro
eius amore ptimescas vincat dul
cedo xpi inte omez aliam dulcedinez
vt tm huic sis affctus Et attende q
sapia deus est et ideo vult se amari
no so dulcr s et pdenter ideo in
tellcu tuo sit pma lux et dux racom
alioqn facilime cades in hetice frau
dis decipulam et vsucijs sathane
sbusus amittes fidei puritatez vel
saltem zelo tuo spus illudet error
si sciaz infruiendo deo no heas qm
s m Bnh m sup Cantica vbi supra
No h3 callidus hostis machinamentu
efficacius ad tollendum dileccom de
corde qm si efficere possit vt in ea i
caute et non cu racone ambulet. Se
Scdm aut simile huic diliges prim
sic teipm simile q de re simili s3
de homine qui ad similitudinem dei est
fcus Vnde Luc s sup Mt Qui ho
miez amat sile e sic qui deu amat
q ymago dei e homo in quo deus
sic rex i sua ymagine honorat et
ppterea hc madatu dicit simile pmo
nomine aut pximi intelligit omis
homo ¶ Ex hc loco accipit istud do
cumetu proxim9 e ppt ipm solum
deu diligendus ait em Augustin9
in ome Nemo precepta suat qui no
diligit et nemo diligit qui non suat
nec prius precepta suam9 vt nos
diligat xpus sed nisi nos diligat ea
suare no possum9 s si diligim9 xp3
diligam9 membra ei9 que ad op ta
uit. Ite idem sup epla Johis caritas

que sola reddita detinet semp debi
torem et cu reddit non amittit sed
poci9 augendo multiplicatur cum red
dit ab homine crescit in homine et tanto
maior acquirit qnto pluribus redditr
hec ie Nuqm aute reddendo maior
esset nisi fieret ppt deu ac ideo ppter
solu deu proxim9 e diligendus Itez
Aug9 ait ad macedoniu Quod nec
pt esse veracit amicus homis nisi
fuit pmitus vitatis Et s m Gregoi m
in moralib p amorem proxim cfig
mr et p amorem proxim amor dei
nutritur s quod nutriri potit amor pro
ximi qui non est ppt deu Cum dicat
Aug9 .iiij. Confessionu Btus est
qui amat te et amicu in te et inimi
cum inte et inimicu ppt te Et i libro
de doctrina xana quis quis recte di
ligit proximu hc cu eo debz age vt et
ipe toto corde tota aia tota mente
diligit dm Et in libro de vbis domi
Si iam nosti diligere te cmitto tibi
proximu q diligas sicut te ipm si aut
non nosti diligere te amant em se ma
li et amor eor thartareus est et
detior omi odio s m ipm diligamus
igitur proximu pmo ncia ei i ncitte
pposse ind cfendo iuxta id ysaie fra
ge esurienti pane tuu et egenos va
gos q induc in domu tuam Nam
s m Ambro m in libro de officijs non
satis est bene velle s bn facere qd
intelligit cu facultas et necessitas
instat als sufficat bona volutas
tu kaitate lxxxvj. dis. non satis
vbi de hoc. Go proxim excaritate
profius excessib corrigendo iuxta
illud Mt. xviij. Si peccauit inte hc
est te sciente fr tuus corripe ipm
inte te et ipm solu quis in eo q dimt
tit vim eciaz in eo q corripit et
aliqua emendatoria pena plectit
elemosina dat q maz pstat mul
ta em bona prestant inuitis qui
eor cosulit vtilitati no volutati
q ipi sibi inueniunt inimia .xv.
dis. Et qui emendat Tercio offen=

sas nobis a proximo illatas non hos-
tiliter vindicando sed aut parcendo aut
iure remeando ad quod nos monet et
condicio membrorum concordia nam si
digittus vel manus casu oculum ledit
propter hoc non abscidit si dentes linguam
mordent propter hoc non precidit Unde in levi-
tico xix legitur Non queras ulcionem nec
memor eris iniurie civium tuorum
multi tamen more ferarum et bestia-
rum plerumque et etiam casuali lesio-
ne verbali aut corporali ad arma ve-
niunt et se ulciscendo proximum interimunt
nec pensant quod prohibetur homicidium
ob divine ymaginis representacionem
nam conditus est homo ad ymaginem
et similitudinem dei Genesis primo prohibetur
propter anime et corporis convictionem inspiravit
enim deus in faciem hominis inspiracionem
vite Genesis primo prohibetur homo occi-
di propter sacramentalem significacionem
Nam unio anime cum corpore significat uni-
onem Christi cum ecclesia prohibetur ob de-
positi dei quod est anima in corpore re-
posicionem quomodo ergo secundum iusticiam dei
districtam homicida satisfacere poterit
qui dei violat depositum et animam se-
parat a corpore oporteret enim ei tamen da-
re in quanto lesit vel offendit quod non
est sue potestatis quia animam reunire cor-
pori non est nisi solius dei per infinitam
tamen dei misericordiam et homici-
de diu vere penitentes salvantur
cui eque facile est dimittere multa sicud
pauca Quarto diligamus proximum
ad vitam eternam ipsum modo nobis
possibili promovendo hoc est enim
diligere proximum sicut semetipsum
Ex quo patet quod illi non diligunt homines
qui diligunt in hominibus vanitates
aut peccata Dicit enim secundum augustinum
diligendi sunt homines ut ipsorum non
amentur errores Item patet quod qui
diligunt suos ad honores vel divicias
propter hoc et nepotes promovendo non
tam diligere quam odire eos censen-
tur ad vitam enim eternam sunt homines
diligendi Sequitur In hiis duobus

mandatis universa lex pendet et prophete
Unde Rabanus ad duo hec precepta per-
tinet totus decalogus precepta quidem
prime thabule ad dileccionem dei prec-
pta secunde ad dileccionem ~~dei precepta~~ proximi
quod tangens apostolus Ad Romanos
.xiii. dixit plenitudo legis est dileccio
Et Crisostomus Qui proximum diligit non
occidit non mentitur nec furtum dicit de eo
quem diligit Item apostolus ad Galathas
.v. dicit Omnis lex uno sermone completur di-
liges proximum sicut teipsum per quod patet
quod implens mandatum de dileccione
proximi implet mandatum dei Congre-
gatis autem phariseis qui ad temptan-
dum ipsum venerant interrogavit eos
ihesus dicens quid vobis videtur de Christo
cuius filius est id est messia in lege pro-
misso Secundum Cyprianum interrogavit eos
de illo quem credebant esse venturum
quia presentem nolebant credere cuius
filius esset dicunt ei david credebant enim
iudei eum fore purum hominem de genere
david secundum illud de fructu ventris tui ponam
super sedem tuam sed Christus ondit se non
tantum verum hominem sed etiam verum do-
minum ait quomodo ergo david in spiritu sancto
vocat eum dominum dicens dixit dominus domino
meo sede a dextris meis dixit dominus scilicet
deus pater domino meo id est Christo filio suo
cuius dicere est equalem sibi filium per omnia
generare domino meo ex semine meo tempora-
liter secundum formam nato sed ante luciferum
et ante secula et ab eterno ex utero patris
genito deo de deo sede secundum quod deus a
dextris meis id est in equalitate divinitatis
Aut sede secundum quod homo in pocioribus
bonis fruendo divinitatem pre omnibus crea-
turis donec ponam inimicos tuos sca-
bellum pedum tuorum Secundum Remigium ut
velint nolint subiecte sint tibi sicut
scabellum subiectum est pedibus Hec ipse
Est ergo sensus donec ponam omnes ini-
micos tuos scabellum id est donec eos
rebelles subiugavero aut voluntaria
subieccione ut te credant verum deum
et hominem vel coacta subieccione ut
in die iudicii puniti saltem credant

Unde Origenes deus nō ad pdicom scōm
ponit scabellū ped xpi inimicos sꝫ
eꝫ ad eorꝫ salute ¶ Hic pt accipi s̄c
docūtu infructū venit homi qꝫ xpus
est d̄s et homo verus ait enī Ambꝛ
in libro de laude noue militie tm
nobis de xpo valuit tm salutife-
rum totūqꝫ nc̄cāriū fuit nec minus
profuit infirmitas qm̄ maiestas qꝛ
etsi ex deitatis potēcia pc̄ti iugum
iubēdo summouit ex carnis tamē inf-
irmitate mortis iura moriēdo ꝯcus-
sit et post aliqua mors a morte vi-
ta ab errore a peccato gr̄a libauit
tūc quidem mors p iusticia sua per-
egit victoriam quia iustus exsolue-
do que non rapuit iure omīo qd̄
vindicat accepit vita vō quod ad
se ptinuit ad sapiaꝫ adimpleuit
que nobis vite et discipline docum-
tum ac speculū extitit porro gr̄a
exptite remisit peccatū quia oīa
quecūqꝫ voluit fecit. h. ie. Est itaqꝫ
totū in xpo homi dulce ad cogitandū
si enī cogitat quis de deo quid deo
delectabilius qui ē delectacō tota
Si vō cogitat de homine vita xpi et
ingrātū homīs et mors humani gen̄
proficit vita quidem xpi laborio
sa excitat nos ad laborē mors eius
pciosa impellit ad amorem vtraqꝫ
igit vtilis vtraqꝫ nobis proficua pt
et accipi ex vb̄is istis donec pona
inimicos tuos scabellū pedū tuorꝫ
¶ Aliud documētū Oportet sbi ici
in districto examine xpo ex pedib
eius omnem humanam creaturam ait
enī Ambꝛ in epla ad Ioūtu Erit tc̄
nō iam sꝫ iudicij tpīs nc̄ ulla omīo
credenda ē erga impios futura mi-
seracō vbi nulla ē spanda correc-
cio hec ie. Et Augꝰ de ciuitate dei
Tuc manifestus veniet int iustos
et iniustos iudicaturus iuste qui
occulte venit iudicandus ab iniuſ-
tis Ite Ieronim ad Elyodoꝛ monchū
Iudicaturō domino lugubriter mūdꝰ
mugiet tribus ad tribus pcora feri-

ent potentissimi quondā reges nu-
do pectore palpitabunt Item Grego-
rius in omē. In extremo iudicij die
cū aptis celis ministrantibus angelis
cū sedentibus aplis in sede maiestatis
sue xpus apparuerit oms hic electi
pit et reprobi videbitis vt et iusti
dei munē retribucōnis sine fine gau-
deant et iniusti de vlcōne supplicij
gemat hec ie. vtiqꝫ est ergo nob
hic p humilitate xpo subici et p amo
rem sibi vniri ne calcatos in ira
sua quod absit irremediabili ꝯtin-
gat in infinitū demrgi Ex pmissis ita
qꝫ xpus infert conclusioꝫ dicēs Si
ergo dauid vocat eū dnm̄ vtiqꝫ
scd̄m vitate quid filius eiꝰ est cū
filius ppagacōne patri sit subiectꝰ
qr̄ dicit si xpus est filius dauid
scd̄m carnem nō vocaret eū dnm̄
suū nisi eēt deus ergo xpus filiꝰ
dauid in quātū homo sꝫ et dns in q̄n-
tum deus Et nemo potāt ei rndē
vbū nō enī est consiliū contra dnm̄
nc̄ cogitacō ꝯtra omnipotētez nc̄
mirꝫ Na et de suo suo prothomar-
tire stephano scribit Actuū vij. Qꝫ
nō poterant resistē sapiē et spui
qui loquebat in eo xpus autem
ē di vtus et sapia .i. Cor. pmo.
Nec ausus fuit quisqꝫ ex illa die
eū amplius interogare. Nam scd̄m
Crisꝫ siluerunt exttūc non vale-
tes aliquid dicē et ex hoc onditur
qꝫ nō ex desiderio discendi sꝫ ex ma-
licia temptandi eū interogabant
¶ Ex quo accipit vltimū docūtu
licet inuidis ora vitate concludunt
ita qꝫ quid dicant contra eū cū in
videnit non habeant a veneno tamē
concepto difficulter conquiescunt Hic
enī psecutores xpi non poterant
sibi rndē vbū qui tamē ex continua-
ta inuidia postea deridebant crucifixū
ptea scd̄m tñ Greg in pastorali vol-
nēa clausa plus cruciant quia cū
putredo que intus est eicit ad salute
dolor apit. Non mirū ergo qꝫ ta-

citi mali q̄ncq̄ȝ conāt̄ iustū que v̄bis
reph̄endē non valent amplius et
durius opibus vel sub or·dinacoib̄
inveh̄unt venenū quippe ad mēt inu
sum nāte est aliq̄ndo foras erūpere
et in aptū prosilire. Nos igit̄ sim-
plici corde dei v̄ba audientes ab
h̄ijs qui temptant deū recedamus
dilige q̄ȝ deū toto corde et proxim
sic nosmetipos contendamus vt ta-
q̄m filij adoptiui h̄editate nobis
p̄x̄pm̄ p̄paratam in celestibus acq̄rere
valeamus. Quod nobis p̄stare dig-
net̄ x̄pus p̄secula b̄ndictus. Amen

58 Ascendens ih̄us
in naviculaȝ t̄ussfretauit et
venit in ciuit̄eȝ suam. m̄t
·ix· Creator om̄ rer̄ orbis t̄req̄ȝ x̄c
dn̄s qui cū in forma dei ess̄ȝ non ra-
pinam arbitrat̄us est se ēē equalem
deo q̄ȝ exinanivit se pro nobis form̄
s̄ui accipiēs cepit h̄r̄e tamq̄m h̄o
pcia a quo processit celestiū et ter
restrium exordiū cepit t̄pe om̄ p̄nc̄i
p̄ncipiū cū ciuib̄ ciuitat̄ Iudaice h̄u-
manū h̄abē cōsorciū q̄tenus quos
pc̄tm longe adeo proiecerat x̄pus
caritas ad deū prem̄ adh̄ēt ac disp̄
sos p̄ deuia reuniēt et ob h̄oc ascen-
dens in naviculam transsfretauit et
venit in ciuit̄e suam poterat siq̄d
pede sicco tūc mare transire sicut
et alias t̄ūsierat s̄ȝ mō nolebat fa-
cē eo q̄ non expedit vt semp̄ mira-
cula deus opet̄ et ne incarnacoīs
mist̄io quasi non ess̄ȝ verus h̄omo
sic p̄tendebat manichei h̄ētica pos-
set derogarī. Ex quo loco accip̄
ista cōclusi̇o Qualitas h̄om̄ et tem-
por̄ req̄uit miracula que cum diu-
si fiūt fieri vno t̄pe et nō alio est
ip̄a necesse q̄ncūq̄ȝ em̄ aliqui sit
sc̄i miracula tam̄ facē nō p̄nt q̄ndo
volūt nisi q̄n speciali dono sp̄us sc̄i
p̄fruūt de pe· di· ij· ca̅lo quemdum
ēsic sp̄us sc̄tus p̄nustica scor̄ h̄om̄
isto ē non alio t̄pe pro vt sibi oc-
culto iudicio placuit opat̄ h̄inc ve-

nit q̄ rariora sūt miracula nr̄is q̄m
priscis t̄pibus Vnde Augustin̄ libro
sc̄do de initis et remissione p̄ccor̄ Cum
Quamuis dn̄s multa miracula fecerit
vn̄ ip̄a fides velut quibusdam p̄mor-
dijs lactescēb̄ ēmicaret et in suū rob̄
ext̄a crescitudine cvalesc̄ēt tanto
est nūc fortior q̄nto magis ista nō
querit tamen id q̄ promissū sp̄amus
voluit expectari vt iustus ex fide viue-
ret in tantū vt ip̄e qui die t̄cia res-
rexit int̄ h̄omiēs esse voluit s̄ȝ demō-
strato resurrectoīs exemplo quos
h̄uius rei testes h̄abere dignatus est
in celū ascendit. h̄ec ip̄e. Et in libro
de vera religione ca̅lo· xlij· dicit Cū
eccl̄ia katholica p̄ tot̄ orbem diffusa
atq̄ȝ fūdata sit nec miracula ī ura t̄pe
durāre p̄missa sūt ne anim̄ semper
visibilia q̄rēret et eor̄ c̄suetudīe
frigescēēt h̄ec ille. Quo fit q̄ q̄lit̄e
et c̄dicōne h̄om̄ et temp̄m mutata
maiora miracula int̄dū succedūnt
minorib̄ Vnde dn̄s dixit Qui c̄d̄it
ī me opa que eḡo facio et ip̄e faciet
et maiora h̄or̄ faciet maius em̄ est
vmbre petri q̄m fimbrie x̄pi tactū lan-
guēs sanare Et minim̄ q̄ maiora facit
p̄ suos deus q̄m p̄ter eos non est de-
fectō s̄ȝ dignacō quid em̄ retribuent
sui dn̄o pro omnib̄ que retribuit eis
q̄n quidem int̄ cetā bona h̄c eis do-
nare dignatus ē vt maiora facēt
p̄ ip̄os q̄m p̄ illos int̄dū tam̄ miracu-
la ē mira est magna diffencia demo-
nes em̄ et ip̄or̄ cultores mira fa-
nō quidem que sup̄ naām s̄ȝ s̄m naā
sc̄ p̄t cursum solitū. xxvj· q· v· Nec
mir̄ Miracula vō sup̄ naturam fiūt
et ob h̄c nō sūt h̄omines faciles ad cō-
cludendū de alicui̇ sc̄itate eciā si mi-
racula p̄ eū fieri videantur donec fiūt
x̄pus sc̄itas p̄ romanam eccl̄iaȝ ap-
p̄bata vt inter mir̄ et miraculū dis-
tinguat̄ de reliquijs et vene sc̄or̄
capitulo p̄mo Multa quippe ī rer̄
naturis mira licȝ de ip̄is h̄omines nō
mirent̄ contingūt que d̄s indidit

creatus quis em dedit carni pauonis
ne putresceret q ab augustino qui de
pectore ipsius uisserat suai in dies
quibus alia caro putresceret est expe-
tum ita q post triginta dies et am-
plius no putruit quis dedit igni q
cum sit lucidus q omnia p ipm ad
vsta nigrescut quis dedit carbon-
bus in quibus est tanta infirmitas
vt ictu leuissimo cofringantur q ta-
ta sit in eis firmitas vt nullo honore
corrumpantur quis dedit vim calci q
cum extinguitur tunc accenditur vt cum
occulto igne careat aqua ei infunditur
aqua perfunditur et cum ante sit frigi-
da inde feruescit. Vn fuencia cuncta
frigescunt Adamas lapis nec ferro nec
igne nec alia vi phibetur preter hyrcinu
sanguine vinci Adamas fru thit vt
cum quo moueatur insequitur Innumera
sunt q mira que in rebus creatis
contingunt Et ideo Estote prudentes
ne forsan hys que spiritus maligni q
occulta rerum seminaria inducunt applicare
occulto dei iudicio sinuntur tamquam factis
adeo facile credatis nec em sequitur
iste facit miracula igitur sanctus est qm
multi faciunt miracula extra ciuitatez
constituti. y. q. j. Teneamus Non ergo xpc
tunc voluit super aquas ambulare sed
nauiculam ascendit transfretauit et
venit in ciuitatem suam scilicet caphar-
naum secundum Cris. in omelia Aliam enim
suscepit nascendo scilicet bethleem ali-
am nutriendo scilicet nazareth aliam contra
inhabitando scilicet capharnaum secundum ipm
Ex quo accipitur secundum documentum
quod illa ciuitas xpi dicitur in qua per
graciam sua ipse nascitur et in gracia nutri-
tur et que inhitando perpetuum perficitur
Cuius tria prout signa assignauit primum
si homo se continet a peccatis saltem mor-
talibus Secundum si facit dignos fructus
penitencie Tercium si facit opera vite Vn
Bernardus in quodam sermone de septua-
gesima Quis potest dicere ego sum de
electis et de predestinatis sum ad vitam
ego sum de numero filiorum reclamante sc-

riptura Nescit homo vtrum amore
dignus sit vel odio Et subdit Certitu-
dinem vtique non habemus sed spei fiducia
consolatur nos ne indubitacionis huius
anxietate cruciemur propter hoc data sunt
signa quedam et iudicia manifesta sa-
lutis vt indubitable sit eum esse de
numero electorum quo ea signa permanserit
Et post aliquibus interpositis subdit
Quis est qui testimonium habet effusi
sanguinis xpi nisi qui continet a pec-
catis Siuus em peccati est qui facit peccatum
vt si deinceps continere potuit etiam
iugum abicere miserie seruitutis certissimum
sit testimonium redempcionis qua operatur
sine dubio sanguis xpi verum peccatori
non sufficit continencia si non assit
penitencia habet ergo et ab aqua testimo-
nium qui laborat in gemitu suo lauans
per singulas noctes lectum suum Sane no-
uum super venisse spiritum certissime noua
conuersacio testatur Et iterum subdit ha-
bes testimonium ab aqua et spiritu si
dignos fructus agis penitencie si facis
opera vite. Hec ille. Et sic xpm concipit
qui a peccatis se integre custodit nutrit
si eadem deplangit ad perfectum venit
qui dignos fructus penitencie agit Sig-
num ergo est q dei ciuitas anima
dinoscitur cum deus per deuocionem et con-
punctionem cordis lacrimarum vitam ho-
minis in melius emendat et horro-
rem ac timorem diffidencie expel-
lit ita vt sibi illud ysaie conueniat de-
leui vt nubes iniquitates tuas et
quasi nebulam peccata quod minime
tunc fit cum rugosa lamentacio in qui-
dam spiritualem leticiam commutatur ita vt
quociens penitens ex deuota conuersacione
conuerterit se voluit ad deplangendum
peccata commissa et ponens multiplicem et
magnitudinem peccatorum se ad diminicionem
dinem prouocare ipse spiritus sanctus perhibet
testimonium spiritui suo q dimissa sunt ei
peccata ipsa quoque anima per inhitantem
deum ciuitas dei est effecta et iam diui-
na pro peccatorum inhabitacione dei non
ad planctum sed ad cantum non ad tristiciam

sed leticia non tam ad contricionem quam ad
graciarum accionem commouet. Et ecce offe-
bant ei paraliticum iacentem in lecto
id est ante eum portauerunt quia ipse ingre-
di non valebat secundum Jeronimum. Videns
autem ihesus fidem illorum non eius
qui offerebatur sed eorum qui eum offerebant secundum
Jeronimum quia tantam ostenderunt fidem
monstrauit et ipse suam virtutem cum omni po-
testate soluens peccata secundum Crisostomum. Unde
dixit paralitico Confide fili remittuntur
tibi peccata tua. Super quo dicit Johannes episcopus
Quantum valet apud deum fides propria a-
pud quem sic valuit aliena vt intus
et extra sanaret hominem. Ex quo
accipitur istud documentum licet sanctorum inter-
cessio multum conferat ad salutem oportet
tamen impetrare per sanctos gratiam dei
liberum arbitrium cooperari hoc patet nam
hic primo vidit fidem interpellancium
sed nichilominus dixit confide vt fides
sua motiua per gratiam adeo sibi subueniat
deus etenim bonam voluntatem primo o-
peratur deus in homine deinde bone volun-
tati moueri se et operanti cooperatur
primo operatur eam deinde operatur per eam
bona enim voluntas est instrumentum sed
deus est artifex primo instrumentum
operatur deinde per instrumentum operatur
Sic deus primo bonam voluntatem operatur
solus in homine sed que postea per bonam
voluntatem operatur non solum ipse deus
operatur sed etiam voluntas per quam ipse
operatur et sic omne opus bonum quod
per hominem agatur fit per gratiam inspi-
rantem et liberum arbitrium siue vo-
luntatem consencientem que duo vt
quis salutem consequatur requiruntur
Tolle igitur liberum arbitrium non est
quod quis saluetur quia qui creauit
te non iustificabit te sine te tolle gra-
ciam non est vnde quis saluetur Ac sic
necessarium est ad salutem libertatem
arbitrii quantumcumque sancti interpellent
per aliquo gratie dei cooperari. Et ecce
quidam de scribis dixerunt intra se
hic blasphemat extra enim coram
populo dicere non audebant sed intra

se dicebant hic blasphemat id est quod dei
est vsurpat. Fit autem blasphemia tripli-
citer primo cum deo attribuitur quod ei non
conuenit vt si quis presumptuose diceret deus
est malus. Secundo cum ab eo remouetur quod
ei conuenit vt si quis diceret Ego creaui
istum hominem et non deus. Tercio cum
homo sibi attribuit quod est proprium dei vt
creare peccata dimittere et hoc modo indi-
cabant eum blasphemare quia ipsum puta-
bant purum hominem et non deum. Hic potest
queri vtrum blasphemia semper sit
peccatum mortale. Ad quod respondet beatus
Thomas secunda secunde questione xiii articulo ii.
Quia cum peccatum mortale est per quod se-
paratur homo a primo principio spiritualis
vite quod est caritas dei. Unde quecumque
caritati repugnant ex suo genere sunt
peccata mortalia blasphemia autem
secundum genus suum repugnat caritati
diuine quia derogat bonitati et ideo
blasphemia est peccatum mortale ex
suo genere potest tamen vt idem sanctus doc-
tor dicit ibidem in solucione tercii ar-
gumenti blasphemia ex resurrec-
cione absque deliberacione procedere
Ex hoc dupliciter vnomodo quod quis
non aduertat hoc quod dicit esse blas-
phemia quod potest contingere cum aliquis
subito ex aliqua passione in verba ym-
maginata prorumpit quorum significa-
cionem non considerat et tunc est peccatum
veniale et non habet proprie racionem blas-
phemie. Aliomodo quando aduertit esse
blasphemiam considerans significa-
ta verborum et tunc non excusatur a peccato
mortali secundum ipsum quod quidem peccatum
est maxime fugiendum nam dicit glossa
super illud ysaie xviii ad populum terribilem
omne peccatum blasphemie comparatum
leuius est. hoc ibi. Preterea quia blas-
phemia opponitur confessioni fidei et
habet in se grauitatem infidelitatis
et aggrauatur si superuenit detestacio
voluntatis et adhuc magis si pro-
rumpat in verba. Unde cum infidelitas
sit maximum peccatum secundum genus suum
consequens est quod blasphemia sit ma-

ximu pcm adidem genus ptinens scdm
btm Thom vbi sup articulo tcio i rn-
sione pncipali. Videns aut xpus co-
gitacones eor quibus arguebant
eu de blasphemia eo q hominez puru
putabant et deu ee non credebant
ondit se ee deu qui solus corda scru-
tat et dixit vt quid cogitat mala in
cordibus vris licz eni solius dei est
cgnosce cogitacones hom scdm illud
pmi regum xvi. Homo videt que
patent deus aut intuet cor Vnde
sibi dicit ii. paralipomenon vi. Tu
solus nosti corda filiorz hom et ob
hoc me putat non posse dimitte
pcta et id quod e di ppium vsurpare
cgnoscite me dm esse non potestate
qua cogitacones vras video eadz
possum pcta dimitte. Exquo ac-
cipit tle doctri Necessitas hominibus
indicat adrcte agend et malis adver-
sand et ea fugiend q ipsorz ned opa
intus r consilia sz et cogitacos ds cg-
noscat Nam cu scdm Aug in libro de
vera Innocencia co p. Et in lib l. Ome-
liar Ome Quo aues tne ad voces
nras sic aues di ad cogitacos nras
et ipe est qui tenet omia implet
omia implectit omia sup extedit
omia attingit a fine vsqz ad finem
fortit et disponit omia suauit qui
locis no distendit nc tpibus vaiat
sine mutabilitate cuncta respicit sine
distensione cuncta cphendit bona re-
muneras mala dapnas et nichil ma-
li impunitu nc aliq boni irremunera-
tum dimittens Profecto nisi ceca te
sit homo obductus habz nra age et
a malis omnibus declinare Siquidez
si quis i cspectu regis treni eo pnte
et vidente con ipm se psupbia eiget
et maxime si tradicoie con eu p ma
ret aut si cptudine coculis eius c-
mitteret aut qualit inregno suo in
iusticiaz facet practicaret aut quod
cuqz flagiciu vel delictu cmittet no-
ne capitali Sme aut carceri sub iace-
ret Cu aut cuius sit etiaz q tpalez

lede maiestate debetur vgent et ma-
gis sit deus timendus qui pt corpus r
animaz mitte in gehenna stultus est
qui dei pnciam qui cogitacoes malas
et bonas cgnoscit non pensas nc ad
vtens in suis iniquitatib intn secus
vel sordidis aut malis cogitacomb
tamqm sus involutabro volutatur
Ac ideo cu vbiqz sit deus nc e aliqs
qui ne videat ab ipso se abscondat
aut quo fugiat ne videat sz ab oi-
bus sordidis r pvsis cogitacombus r
actibus ad ipm penitedo cofugiat la-
tere eni non pt sz cfiteri pt eligat
ergo pocius ad hora cofundi cqtum i
ra dei cuncta videnti degere Vnde re-
ugit volens xpus q sit deus inquit
quid e facilius dice dimittut tibi p-
ccata tua vbo sz effice vt dimittat
pcta an dice surge r ambula hoc
est vbo effice vt aliquis paliticus
sanus surgat et ambulet qnto eni
scdm Cris in Ome anima corpore
pocior est tanto pcm dimitte mayus
est qm corpus sanare sit ergo scdm
Dominu carnale signu vt pbet spua-
le Vnde sequit vt aute sciatis quia
filius hominis habz ptatez in tra dim-
tendi pcta q dicet scdm Cris si illd
no creditis q no videtis sz remissioz
pctorz istud credatis quod possum
sanare Tuc ait palitico surge tolle
lctm tuu et vade in domu tuaz sur-
ge qui iacebas tolle lcm tuu qui
iniquitati ad iniquitatez suiebas
vade in domu tuam vt teipm q dm
offendisti cgnoscens vere peniten
do remordeas surge p delictom cul
pe tolle lectu tuu in domu tua p sa- [penitedo co/bite r vade]
tisfaccom iusticie idm in corpatus vni
tati Ecce Et surrexit statim ad vbum
dm abijt in domu suam vt innotesceret
ppls vitas miraculi videntes autez t-
be miraculu fcm in palitico timuerut
eo q ex insolito et nouo tremor eos
apphenderat et glorificauert deu in
opibus suis qui dedit ptatez talez ho-
minibus et mito na tpi ho videt aliqua

bona que non pnt fieri nisi p diuinaz
potenciaz ista non debz attribue pue
creature sz tibe errabant qr ipm tantu
hominez litz sup alios esse z posse ha
bente adeo credebant nc de ipso plez
cognicionem habebant / omnis quippe po
testas est a deo Ad romanos . xiij . Potestas
autem ptas est ptas etna que non
auferetur Danielis . vij . Qua ptate
ipe xpus et pcta dimisit z paliticu
sanu fecit ¶ Circa que attapitur
istud documentu vltimu pfecta sanitas
in eo qui peccauit agnoscitur si sinnu
lans abstinendi ppositum pcta relinq
uit vetustatez vite in nouitatez comu
tat et emedatus in vita satisfaciat
in quo iusticiaz lesit patet nam si pcta
non deserit possidet ipm dyabolus non
dimittit quamuis autez medz pcta pora
reliquerit si ab omnis tam opibus tor
pescat hc ipso non proficit sz detrescat
Si vo no satisfacerit in quo lesit ad
huc est pene obnoxius et ob hoc
non pfecte sanus Unde Aug' in tractatu
tatu iij . de pnia vos penitentes si tam
estis penitentes corrigite vitam mu
tate mores Et in smone pmo de
pnia et ieiunio Irrisor est et non
penitens qui adhuc agit quod pe
nituit et no minuit pcta sua sz multi
plicat Et in epla scda ad macedoniu
nichil aliud que vacit penitet nisi
vt id quod male fecerat impunitum
esse non sinat Agite igitur veram pniaz
Nam pnia languores sanat leprosos
curat mortuos suscitat sanitatem
auget et conseruat claudis gressum
cecis visum restituit vicia fugat
virtutes exornat mentem munit et
roborat p hanc omne bonu inuenitur
p hac omne bonum conseruatur p hanc
regnu celorum peccatores si vere peni
tent consequuntur Quod nobis etc.

Simile factum est regnum
60 celorum homini regi qui fecit
nuptias filio suo Mt . xxij .
Quamuis anima sm phos e infima
intelligentiarum tamen tante dignitatis
tanti ponderis et tante nobilitatis
esse dinoscitur vt cu ea dominus pacem
spuale matrimonii pcaritatez contraheret
quod quia preuaricatione pmi patris
disruptum est ipe dei filius de sinu
pris in mundu p incarnacionis misteriu
descendit et tandem cruce ascendit
vt idem matrimoniu restauraret vo
lens nuptias quas deus pr voluit
fieri ponionem diuine ac humane nature
in vtero virginali suis fidelibus impri
me ostus q ds factus e homo pro ho
mine pensato fiducia salutis assue
rent ac p filiu hereditatez pris etiam
si saltem veri emulatores sui fuerint
se assequi minime dubitarent pensauit
itaqz deus dignitatez anime ppt qd a no
bis merito e pensanda dignitas enim
anime arguitur ex eo quia ymago di
noscitur esse dei quoniaz sicut ipe est
vnus in substa et trinus in psonis Sic
in vnitate essencie anime sunt tres po
tencie et sicut in natura diuina alia e
psona pris alia filij alia spus sci vna
tamen essencia Ita in anima est intel
ligencia voluntas et memoria vna tm
essencia quo fit quod no pt illabi
nisi ds nec ipius desideriu pt quie
tare nisi deus dignitatem etiam
ipius arguit angelorum obsequium
Iuxta id pheticu Angelis suis ma
dauit de te immuit sicaue corpis xpi
edulium concessu e equidem homini
vti pane supsubstanciali in ymia
que manducant sci angeli sine inter
missione in patria probat redemptoris
antidotu non enim deus quo nichil
maius humanitem indueret et mori
tamquam homo vellet nisi condicionem
anime et dignitatez multu pensasset
ac ideo tm aiaz nedum creauit
nedu virtutibus composuit et postea ho
factus mori voluit vt sibi ea eternaliter
copularet et eam beatam et sanctam fa
ceret p sic de nuptijs patris ab eterno
patre virginis vtero debz esse multu
grata de quibus inquit xpus Simile e
regnu celorum homini regi qui fecit

nupcias filio suo hc negociu pntis ecce
Simile est negocio qui potuit fieri pho
nnem regem Ubi videndum Q triplex
regnu celorum in sacris scripturis invenit
primu est eccia militans hc est congre
gacio fidelium in hoc mundo de quo mat
.xiij. mittet filius hominis angelos
suos et colligent de regno eius oia
scandala non enim in regno celesti
locus est scandalis ubi summa e pax
et btitudo perhennis Sz de isto regno
pntis eccie in quo boni cu malis sunt
permixti tollentur scandala du adve
nerit ventilabro districti iudicij et a
granis palee dividentur Scdm regnu
est fidelis anima in qua deus per graciam
suam resedet qr in regno iuxta id
Sapient Anima iusti est sedes sapie
.i. dei Anime g iustorum sunt regnu celorum
eo quod plus deus in eis qm in celo corpo
reo ut ronabili delectatur Tciu regnu
e Eccia triumphans videlz congregacio
sctorum omnium qui iam facie ad faciem
regem glorie contemplantur de hoc regno
Mt .xiij. scribitur Fulgebunt iusti sic
sol in regno patris eorum Iste itaque rex
magnus super omnes deos qui regit
in mundo per graciam in inferno per iusticiam
in celo per gloriam in omnibus creaturis
per omnipotenciam fecit nupcias filio suo
in incarnacione in desponsacione fidelis
anime in iunccione xpi et eccie ¶
Ex quo loco accipitur istud documentu
lic inter creatorem et creaturam ma
ior dissimilitudo quam similitudo est
nondum benignus tamen dei filius in
ter eterna et pncia similitudinem po
nit ut det fiduciam fragilibus hoibus
celestia consequendi Prima pte e
textus de summa trinitate capitulo dap
nam in parte altera pz ibidem et hic
et in multis sacre scripture locis Q
aute sit maior dissimilitudo quam silitudo
inter deu et creaturas pz per augustinu
in libro de vera innocencia capitulo
lx. Ubi dicit de deo qui verius cogita
quam dicitur et verius e quam cogitetur Et
in libro primo questionum novi et veteris
testamenti q. prima dt Quid sit deus
nulla attingit opinio plus e enim quam
quidquam dici pt aut cogitari Hec ille
Nec mirum nam finiti ad infinitu nulla
pt esse comparacio scdm boecium tercio de con
solacione qr tamen deo quodammodo
finitari ut eet in virginis utero et ta
dem de loco ad locum velut homo mo
veri voluit quod per similitudines voluit
innotescere nisi ut pro quibus humani
tatem assumpsit sue divinitatis participes
efficeret potest ergo esse similitudo
inter deu et hominem sz similitudo dei
in homine scdm augustinu de essencia
divinitatis dei ad opus refertur iusticie
dicente dno in lege Sci estote quia
ego sanctus sum deus vr Rex itaque qui
fecit nupcias filio suo misit servos
suos scilicet prophetas incarnacionis filij
sui prenuncios que quidem nupcie
fuerunt in patriarchis in lege figu
rate et in prophetis predicate et nole
bant venire scdm glosam interlinearem
non credendo ergo scdm Crisostomum super
Mt quando misit servos iam invitati pri
us erant Invitati enim sunt homines
a tpe abrahe cui incarnacio xpi
fuit promissa scdm id in semine tuo
benedicentur omnes tribus terre .i. ex
semine tuo nascetur xpus per quem bene
diccio veniet cuilibet credenti vite
eterne Iterum misit alios scilicet apostolos di
cens dicite invitatis scilicet Iudeis a
tempore abrahe Ecce prandiu me
um paravi .i. ex legis et prophetarum scrip
turis refeccionem animarum vrarum et tes
timonium incarnacionis mee feci thau
ri et altilia mea occisa sunt qr dicit
inspicite abraham moysen macha
beos Ieremiam ysaiam et alios ex quibus
multi fortes velud thauri in fide pro
ter legis observanciam occisi sunt In
spicite altilia sanctos videlicet martires
qui ad instar avium ala contemplacionis
ad celestia elevati propter fidei testimonium
occisi sunt. Unde Greg in omelia.
Thauri mei et altilia occisa sunt
id est primi precedenciu mortes aspice

et remediu vite vere cogitate et oia
inquit xpus parata sut quia sm cri
sostom sup mt Omnia parata sunt
que ptinent ad nre salutis misteriu
quidquid enim quitur ad salutem i scrip
turis iam impletu est soliu ergo re
stat paramen ad nupcias Igitur ve
nite ad nupcias non pedibus sedm
crisostom sz fide et moribus credendo
diligendo et opando Ex quo ac
capitur tale documetu licz magna sit
illectio diuini prandii multiplicata in
stancia nunciy spectabilis provoca
cio exempli ardua excitacio i carna
cionis et passionis misterii filii dei
multi tamen ad illud prandiu no ve
niunt eo qz libero cont deu pugnat
arbitrio ponunt enim mali obicem
gracie dei multipliciter ad animadu
ertendu inuitati tu p mabilitate ad
suscipiendam gram dei quod fit
p malam voluntatem qz i malivo
lam aiam que vult malu et no vult
flecti ad bonu pro vt dicit sapiens
no intrabit sapia seu gracia dei
tum p firmam inhesionem ad pctm
quod fit cu homo voluptati carnis
et mundi aut ambicioni seculi tantu
i mergitur qz non vult suscipere monita
salutis Tum p rebellionem diuinaru
inspiracionu et mandatorum quod
fit p malu vsum et consvetudine
pctorum nam talis consvetudo que
contrahitur p desideria carnaliu volup
tatu et mundane cupie mentem
hominis intim excecat quod diuinas
inspiraciones et monita salubria ad
cor pvenire no patiuntur et ob hoc
quanticunqz celestia intendentur quantu
bet tales donis xpi multiplicibus
visitentur et gra dei pueniantur ad
salutem non assurgunt Sz revera
huiusmodi miser hominibus miserabi
bilitr ipeditis salubre datur consiliu
vt mortem suam et dapnacionem
eternam sp poculis heant et cont vicia
puersa consvetudine contracta vim s
faciant cordaqz sua toto conamine

ad suscipienda gram habilitet vt a
deo gram et maiorem consequi mereantur
Et si quis dicat quo possim habilitari
ad gram Vndeo dilige eis si pcta de
seras si voluntatem vlcius pcandi no
heas sz pocius firmu abstinendi et si
conatus fuerit ad bonu pro vt est tibi
possibile quibus extantibus cu obtuleris
deo quod potes habe fiduciam qd da
bit tibi deus gram quam no habes
qui igitur vocati no venerunt no dim
sz seipos ex quo venire nolebant in
culpent iustum est enim vt deus res
quas condidit in suo iure consuet et eas
pprios motus agere sinat Ideo cu ho
heat liberu arbitriu ipso est saluba
documeta et monita admittere vt
saluetur aut respuere qz dapnetur Vnde
subdit Illi autem neglexerunt eo qz
timorem dei non habebat qui enim
dnm timet nichil negligit Et abierunt
alius i villam sua alius ad negocia
cionem suam quamuis eni agros excoe
vinea cole et i possessionibus fructu
querere n° no iuste negociari sit licitu
spualia tame sp debent pponi sm id
mt. vi. primo querite regnu dei et omnia
adicientur vobis Sz nimirum multi sunt q
in terrenis voluptatibus delectantur de celes
tibus non curantes quos aplus de
plangit Ad phylipp. iii. inquiens Nunc
autem et flens dico inimicos crucis xpi
quorum finis interitus et gloria in confu
sione eorum qui terrena sapiunt hii sunt
qui diuiciis animum demulcent ne pau
ptas vel substancie tenuitas eos fa
tiget se ad dignitates p phas et nephas
exaltari procurant vt aut obprobrium
ignobilitatis seu paupertatis tollant
vel ne ipos despicii a proximis conti
gat et si fastidio corporis atteruntur
epularum diuersitatibus aut cytharedorum
vel cantorum melodiis recreantur Si vo
mesticie impulsu constringuntur mox pm
cposita locorum blandimeta recreantur
Tot quoqz huic effugia quot contra
diuersa contingencia sibi parant oblec
tameta Sed revera risus malorum do

lore insisteblt et extrema gaudij luct⁹
occupabit quod tamen quia ab oculis
maloꝝ est absconditum Subdit Reliq
vero tenuerunt servos eius et contumelijs
affectos occiderunt et isti infelicissimi
sunt dicunt Infelix enim est qui non credit
et negligit Infelicior qui contempnit
et adhuc infelicissimus qui predicantes
opprimit et occidit ¶ Ex quo tale ac
cipitur documentum Predicantes ver
bum dei de quorum missione constat non
sunt contristandi et forcius minime opprime
di aut occidendi nam beatus petrus
in ordinatione clementis dixit Quicumque
contristaverit doctorem veritatis peccat in
xpm et patrem omnium exacerbat deum
propter quod et vita carebit eterna xj. q.
iij Quicumque contristaverit Verumtamen
propter subsannacionem vel persecucionem non
debet cessare doctor a docendo vel pre
latus a predicando Unde dicit Leon
Secundus non nullo obsido infestare doc
tores ut eos predicta tempore voluntatis
placita adimpleant non propterea tamen
doctores inquietitudinis suppetunt a recta
intencione cessare debent scientes
quia beati qui persecucionem patiuntur
propter iusticiam xliij di Secundus Et ra
tio nam et si non proficiant faciat
tamen quod ipsorum est xliij. di. Ad
adnos Et multiplex causa potest assig
nari quare non est a malorum correccione
cessandum vita quedam sunt predestinata
ut precibus sanctorum obtineantur secundum beatum
Gregorium in primo dyalogorum Item nes
citur quis sit de numero predestinatorum
et de nemine est desperandum quamdiu est
in hac vita de pe. di. iij. Nemo Et
quia deus sepe aliquid promittit quod
postea mutat de pe. di. j. Predixerat
sic quod si non prosit oracio mea vel
correccio pro quo orat tamen ipsum
orantis vel corrigentis oracio vel me
ritum convertit Rex autem cum audisset
iratus est ut faciat de malis vlcionem
qui enim benignitatem et paciam dei
attendere noluerunt iustum est ut
ipsius senciant potentem iusticiam

punientem et missis exercitibus suis per
didit homicidas illos et civitatem illo
rum succendit igni quod ad litteram factum
est sub tyto et vespesiano sicut dif
fuse valde refert Josephus de iudai
co bello ubi tanta narrat calamitate
et miseriam civitatis Jerusalem et civium
quos hic homicidas appellat xpus
quod audiens vel legens vix se
potest affectu continere aut abstinere
Mistice vero missis exercitibus ange
lorum perdet homicidas hoc est peccatores
qui occiderunt animas suas propria culpa
et civitatem succendit igni Quia secundum
Crisostomum non solum anime peccatorum sed et
corpora in qua habitaverunt flamma
eterna cruciabit ¶ Ex quo istud ac
cipitur documentum Quod ubi maior ostensa
est gracia et longanimitas circa
peccatores et ingratos fuit maior ibi
districtior adhibetur pena patet quia ubi
magis quis obligatur ad gratitudinem
et reddendum graciam pro gracia ibi propter
maiorem ingratitudinem maiori est
dignus pena Cum enim augentur do
na rationes eciam donorum crescunt secundum
Gregorium in omelia Et quanto magis am
plius graciam percipit tanto magis si in
gratus fuit graviter torquebitur Boni
tas et longanimitas ad penitentiam non
ad augendum delicta debet quempiam
adducere propterea quanto continuum beneficia
um est magis continuatum tanto magis
pro eo debetur graciarum accio Igitur si non
fit est maior ingratitudo et per consee
quens maior pena Item cum omnis
effectus ad suam causam naturaliter conver
titur nam dyonisius primo capitulo de
divinis nominibus ait Quod deus omnia
in se convertit tamquam omnium causa sp
eciem oportet quod effectus ordinetur ad fi
nem agentis manifestum est ergo
quod deus omnium nostrum est benefactor
et ideo naturalis ordo requirit ut
secundum quantitatem beneficiorum id est qui suscepit
pit teneatur ad graciarum accionem ad quas
si non assurgit tanto erit contempti
bilior quanto adversus beneficiorum fuit ma-

ior Constat ergo q iusto dei iudicio
pctores districtius puniunt qnto ut
se recognoscerent et dignos fructus
agerent pme pia longanimitate fuerat
adeo expectati Quia igit multi pr
mixti erant qui ad nuptias fuerant
invitati Tunc ait rex suis scz aplis
r eorum sequacib nuptie quidem pte
sunt hoc est omnia que spectabant
ad redemptionem huanam ut nativitas
pdicatio passio resurrectio et ascen
sio omnia pleta sunt s qui invita
ti erant p legem pphetas et aplos
non fuerint digni hoc e non red
debat se habiles et dignos Iuxta
illud Act. xiij. vobis oportebat primum
pdicare vbu dei s quia repulistis
id et indignos vos iudicastis vite
eterne Ecce pvertimur ad gentes Ite in
quit xps ad exitus viarum .i. ad ge
tiles p diversitatem errorum gdientes
Vel pt intelligi ad exitus viarum id est
ad pctores viam iustitie delinquentes
et quoscumqz inveneritis cuiuscumqz sexus
condicionis lingwe status dignitatis
vel etatis aut gentis eo quod p
sonarum non est acceptor deus Actuum
x. vocate ad nuptias hoc est ad fi
dem invitate omnes Et egressi servi eius in
vias scz Apli de iudea ad gentes sem
quod preceperat eis xpus Euntes in
mundum universum pdicate evange
lium omni creature gregaverunt omnes
quos invenerunt bonos et malos
Nam sicut in archa noe que sig
nificabat eccliam militantem fuerunt
animalia munda et inmunda Genesis
vij. Et sic in horreo grana mixta sunt
cum palea Mt iij. Sic in ecclia milita
te boni cum malis mixti sunt ut boni
malos tollerent et mali exemplo bo
norum emendent Et implete sunt nup
tie discumbencium qz sem gloriam interlinea
rem credi debuit quotquot pordia
ti erant ad vitam eternam ¶ Ex quo
loco accipitur doctu licet multi vide
tur esse in ecclia quantum ad numerum pauci
tamen sunt qui sunt ad numerum et meritum

de quorum pmixtione divina sapientia
est rationabiliter commendanda primam
ptem probat finis huius lectionis Sed
quod dei sapientia sit ex pmixtione bo
norum et malorum laudanda probatur
primo p id Augustini in Encheridion
qui ait Id quod malum dicitur bene or
dinatum cum suo loco positum est emi
nentius commendat Bona ut magis pla
ceant et laudabilia sint dum comparantur
malis neqz enim deus omnipotens quod et
infideles fatentur cum e summa ptas
cum summe bonus sit ullomodo sineret ma
li esse aliquid in ope suo nisi usqz
adeo esset omnipotens et bonus ut
benefaceret et de malo Hec ille p id Augustini
in libro de kathezisandis rudibus ubi
dicit Oportet nos tollerabiliter malos
sustinere cum ignoremus quales postea
futuri sunt Et libro xj. sup Gen capitulo
ix. dicit cum cum pmixtos iustis et
pimpios prius proficiant frustra deus
non crearet quos malos pscie bat
futuros cur enim non crearet deus
quos pscie bat bonis pfuturos ut
et utiles bonis voluntatibus exercendis
admonendisqz nascantur Et iuste
pro sua mala voluntate puniantur Con
cordat sup ps. liiij. ubi dicitur Omnes ma
li exercent bonos Et in epla ad vin
centium Non ppterea malos descendi sunt
boni s bonos ppter mali tollerandi
Hec ille Concludit ergo quod cum
omnis malus aut ideo vivit ut cor
rigatur aut ut bonus per eum exerceatur
Aut ut comparatione mali bonus lau
detur aut ideo ut iusto dei iudicio cum
possit emendari p bonum condempnetur
aut ut universum p diversitatem bo
ni et mali pulcherrimus quam dum restat
huanum exercitium videatur proculdubio
sapientia dei gerit quod mali cum bonis
in militante ecclia pmiscentur In
travit autem rex scz deus veniens
ad iudicium qui tamen ubiqz est sed
intravit ut videret discumbentes .i.
ut videri faciat cum tamen ipse omnia
videt sem id ps Ecce dne tu cognovisti

iusti omnia nouissima et antiqua Et
sermo i° d Apli ad hebreos Omnia nuda et
aperta sunt oculis eius et vidit hominem
id totam congregacionem malorum qui in
malicia sunt vnum et de vanitate licet
diuersas facies habeant conueniunt in id tempore
singulariter vero dicitur hominem sermo
gregum quia vnius generis sunt omnes qui
seruant maliciam non vestitum veste
nupciali hoc est non habentem fidem
formatam seu fulcitam caritate aut gratia
dei Ex quo accipitur istud documentum
Non est opus quantumlibet videatur virtuo
sum acceptum deo si caritate aut
gratia dei non fuerit obmixtum Istud pro
batur per id apli .y. Cor xiij Si lin
guis hominum loquar et angelorum caritatem
autem non habeam factus sum ve
lud es sonans et cymbalum tinniens
Quod attendens Apostolus prima Cor xvj.
dixit sectum caritate Et in eadem
xvj. dicit Omnia in caritate fiant Et
ad eph. iij. dicit In caritate radicati
firmati Et ad colocen. iij. dicit Super
omnia caritatem habentes Item pro
batur per id Augustini super Iohannem
Vbi caritas est quid est quod possit
de esse vbi autem non est quid est
quod possit prodesse Et ait illi scilicet
non habenti vestem nupcialem Ami
ce quomodo huc intrasti non habens veste
nupcialem Amice propter naturam sed
inimice propter peccati feditatem Natura
quidem bona est quia a me creata
sed perfidia per te est adinuenta quomodo
huc intrasti sacramenta ecclesie in
digne sumendo et fidem verbis et non
operibus confitendo Ecce venisti nunc
ad iudicium An christianus sis vel pa
ganus et infidelis signa quippe ca
num ondunt sed opera antichristum et dei
aduersarium profitentur Vnde cum non
sis vestitus stola aut veste que fi
lios lucis a filiis tenebrarum disting
wit an sit locus tuus in celis vel in
infernis an cum deo vel cum dyabolo

proferto quia non est conuencio lucis
ad tenebras nec sancti ad carnem male
intrasti turpius exibis pudere pro pec
catis noluisti pudenter ceteris vesti
ri noluisti iam non restat tempus vt
vestiri possis sed vt nudos ad nudos
exigente iusticia detrudaris At ille
obmutuit propter timorem accusacionis
propter erubescenciam iniquitatis et propter
ignoranciam excusacionis Ex quo
accipitur istud documentum Obmutescent pec
catores in conspectu dei est racione istud
probatur per illud Augustini in sermo
ne .viij. de aduentu domini ad iudici
um Vbi autem in illo magno et metuen
do districtu iudicio mundi miseri con
tristati contriti humiliati cum tremore
et metu inclinati facie lamentantes
cum rubore nos operientes assistemus
hec ille Si ergo boni et electi trebuntur
quid mali in tremendo iudicio re
spondebunt Si enim iustus vix salua
bitur impius et peccator vbi parebunt
Si tabule tremebunt stipule qualiter
non contremiscent si sanctus vix suffi
cit in tutum ad salutem Vnde malis
possit occurrere adiutorium vt sal
uentur Tunc dixit rex ministris Ligate
manibus et pedibus eius eum enim e
vt qui ligati fuerunt in culpa fiant
ligati in pena culpam enim debet
sequi pena Mittite eum in tenebras
exteriores ad locum videlicet eterne dampnacionis
vbi erit fletus et stridor dencium
vt sicut Gregorius dentes illic stri
deant qui in seculo edacitate gaude
bant Illic oculi fleant qui per illici
tas concupiscencias versabant quatenus membra
singula supplicio subiaceat que sed
quibuscumque vicijs subiecta fuerant
Ex quo istud accipitur documentum
Iuxta pondus peccatorum erit mensura
doloris in penis si quidem scribitur
Quantum glorificauit se in delicijs tan
date ei tormentum et luctum Et inde Deutero
nomio dicitur iuxta mensuram delicti

Ex quo istud dicitur accipitur scilicet multi sunt vocati vocatione predicacionis pauci tamen

eit plagarum modus / solus enim deus scit cum rex atque supplicare mensuram ut ait Gracianus .xxiii. q. v. Quid ergo vobis ad quod respondebimus Concludendo vobis Christus dicit Multi enim sunt vocati pauci electi. Vocati sunt quia soli electi vocacione predestinacionis vocantur equidem homines vocatione predicacionis et glorificacionis ad imitanda Christi vestigia vocacione predestinacionis qua preordinati sunt ad regna celestia vocacione glorificacionis ad querendum celestia et eterna desimma habetur Proverbiorum .ix. Misit ancillas suas ut venirent ad arcem scilicet consiliorum et ad menia civitatis scilicet preceptorum de reliquis Apostolus ait quos predestinavit illos et vocavit hos et iustificavit quos iustificavit illos et magnificavit nemo tamen intelligat quod predestinacio vel presciencia dei inferat rebus necessitatem quoniam si hoc fiet frustra proponentur bonis premia et malis supplicia Item iniuste remunerarentur boni vel punirentur mali. Preterea nec spondendi nec supplicandi vel la racio esset Item evacuaretur libertas arbitrii que se habet ad utrumlibet nec bona facientes essent laudabiles nec mali vituperabiles Cum igitur dampnat presciturum operatur secundum iusticiam quando vero predestinat operatur secundum graciam et misericordiam Non est deo imputandum quod multi vocati pauci vero electi Et plures dampnantur quomodo enim salvari possunt qui se non abilitant ad salvandum Et si queritur cur creati sunt cum sint presciti a deo respondet Augustinus libro .xi. super Genesim capitulo .xi. Quod presciti ideo creari debuerunt quia et habent locum ipsi suum que in rebus impleant pro utilitate sanctorum Et in libro de vera innocencia capitulo .xv. dicit Nullum deus vel angelorum vel hominum creavit quem malum futurum prescivisset nisi pariter nosset quibus eos usibus bonorum emendaret laudibus est igitur deus creator et malis utitur ad bonum et ipsis malis multa non nunquam que pocius essent offenda bonis largitur Ipseque qui vo-

cavit omnes exorandus ut predestinatorum numero nos faciat agregari qui est benedictus in secula seculorum Amen

61 Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum Iohannis iiii. Nam secundum Augustinum libro de duabus animalibus capitulo decimo Cognicio summi mali sive cogitacione summi boni contingere homini non potest non enim nossemus tenebras si semper in tenebris essemus sed lucis noticia contrarium suum non sinit esse incognitum hec ille. Et ideo regulus iste qui secundum Theophilum aliqualiter in Christum credidit quando in Cana galilee mutavit aquam in vinum in nupciis quamvis postea eius non noverit deitatem non immerito tanto errorum suum tenebras incepit magis cognoscere quanto cepit luci amplius appropinquare propter hoc siquidem homo deum non diligit aut credit in eum quia ipsum non cognoscit Ideo autem non cognoscit quia non intelligit lumen suum non comprehendit lux enim in tenebris lucet et tenebre ea non comprehendunt Quapropter luci quilibet appropinquet ut cognoscat Sic enim hic regulus quia Christo qui lux est vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum appropinquavit filium sanitati restitutum obtinuit Attentaque potencia verbi Christi eo quod verbo desperatum de vita subito eadem hora qua dixit quod filius eius viveret postea sanavit credidit ipse et domus eius tota de quo sic inquit ewangelista Erat quidam regulus secundum Origenem iste fuit de familia herodis vel Cesaris habens aliquam potestatem tunc in iudea Nam volentes romani frangere Iudeorum superbiam abstulerunt eis regiam dignitatem et eorum regnum in quatuor Thetrarchas diviserunt pro illo ergo tempore nullus erat rex in iudea sed iste regulus officialis fuit cesaris deputatus ad custodiendam galileam provinciam et mansit in Capharnaum que erat caput galilee Vel dicitur

regulus aquitate fidei s'm Greg' in
ome. ¶ Ex quo accipit' istud docu-
mentu in mudo tantu nuncupati
uu et non veru est regnu pz de glo
ria om regnor que videbant po-
tentissima q' transierut velud umbra
Item q' nullus rex visus est cui
omnia ad nutu succedent qn aut a
liquid sibi obfuit quod ad esse opta
bat aut affuit q' abesse cupiebat
Cui pulcritudo fortitudo deducta
et iocunditas ex multitudine infecta
aut habundancia diuiciar finem n
habuit quis regu umquam diem vni-
cam letam deduxit qn eu i aliq
pte diei reatus conscie vel impe-
tus ire vel metus aut pene turba-
uit liuor invidie ardor avaritie
aut tumor supbie non vexauit iac-
tancia offensa vel aliq passio non
commouit visus auditus aut actus
aliquis non molestauit a mane vs-
vespam mutat' tpus cogitacones
vane sibi succedut et mens rapit'
in diuisa tpus advenit mors cotti-
die appinquat mille ani regnat' sic
tamquam dies hesterna que pterit sic
regibus pncia moriut' incipiunt alij
sz ab illis terrent' domant' sz omni
hora aut vite vel regni exidiu sus-
picant' latitudine regni gloriantur
sz minime non attendut quod totus
orbis terre respectu magnitudinis
celi quasi punctus quidam censetur
Si igit' boni sut qui regnant in vite
se esse regulos coram altissimo re-
cognoscunt tuc em dies homis la-
boribus et erumpnis plem sut Et vt
ait Eccles Omnia que sub sole sunt
vanitas vanitatu et omis vanitas
Si vo sunt impij revera q' vt ait
ppheta non e pax impijs quomo
non sut reguli quos inflat supbia
rodit invidia stimulat avaricia suc
cendit ira auget gula kathenat
luxuria ligat mendaciu maculat
homicidiu quoqz p omia quibus p-
cant p het torquent' et torquebut'
Ve igit' sunt homines quantulibz pote-
tes reguli vnus aute rex est ipe
deus p quem reges regnant et
conditores legum iusta decernunt
Regulus itaqz iste venit ad xpm
sz non nisi infirmitate filij vexatus
aut turbatus quia filius eius infirma
bat' capharnau ¶ Ex quo accipit'
istud documentum Non nunquam homo
tribulacone vexatus incipit intel-
ligere via salutis qui alias ea que
salutem respiciut querere non cura
bat Pro isto inducit' id ysaie .xxix.
Ubi ait vexacio dat intellectum Item
Aug' in sermone s'o delectamus Omnis
homo non vult habere tribulacom sed
tamen bona est tribulaco que cogit
deu querere Unquid dicit in die deli
ciar mear deu exquisiui forte qn
habebat delicias non quesiuit din
dedit illi deus tribulacom no irasce-
do sz magis miserendo no ipsum
deseruit sz se ab eo querere voluit
Nouimus em multos qndo illis bn
est non querut deu h' i'c Et sup
ps .xix. patitur quis tribulaciones
docet amare meliora p amaritudinem
inferior ne viator tendens ad pa
triam stabulu amet pro domo h'
ipe filius aute reguli intelligi
anima cuiuslibz homis que vt sic
quater infirmat' in capharnau que
interpretat' villa consolacionis nam cu
homo vane glorie huius mudi et ob
lectamentis carnis ac vanis cosola
cionibus subiectus In ordinate in
nimie q' delectat' umbra tenens pro
veritate et creaturas pponderans cre
atori celestiu obliuiscit' et ob hoc
iacens i infimis et in lecto mortalis
egritudinis infirmat' ¶ Ex quo
tale documetu accipit' licz recrea-
tio corporis et anime tempata admit-
tit' nimia tame deducto tpalis vl
consolaco inculpat' probat' p ea q
ponit btus thomas sa se. q. cxviij.

articulo p° in responsione ultimi argumenti
ubi dicit Quod ad sapientem pertinet ut
delectacionem afferat hiis cum quibus con-
versatur non quidem lasciviam quam virtus
cavet sed honestam secundum illud psalmi
Ecce quam bonum et quam iocundum ha-
bitare fratres in unum quamquam tamen propter
aliquod bonum consequens vel propter aliquod
malum excludendum non refugiet vir-
tuosus eos quibus convivit contrista-
re ut philosophus dicit iiii Capitulo Unde
et apostolus ii Cor. vii. Si contristavi vos
in epistola non me penitet et postea
gaudio non quia contristati estis sed quia
contristati estis ad penitenciam Et ideo hiis
qui proni sunt ad peccandum non debemus
hylarem vultum ostendere ad eos delectan-
dum ne videamur eorum peccato consentire
et quodammodo peccandi audaciam mi-
nistrare hec sanctus doctor Ex quo patet
quod excusatur homo a peccato ne peccet
si in conversacione communi ad unumquemque se
habet tam in factis quam in dictis secundum quod
~~decet~~ docet Alioquin si exit ordinem
est in culpa Item dicit beatus Thomas
ubi supra q. clxviii art. ii. iii et iiii°
Quod sicut homo indiget corporali re-
focillacione quia non potest continue la-
borare Ita ex parte anime quiete et so-
lacione indiget quod solacium quibusdam
dictis et factis in quibus non queritur
nisi delectacio animalis Et hec dicta
vel facta vocantur ludicra et iocosa
Unde philosophus iiii Ethicorum dicit Quod in
huius vite conversacione quedam re-
quies cum ludo habetur Et ideo inter-
dum aliquibus talibus licet uti
Circa que tamen tria precipue videntur
esse cavenda quorum primum et principale
est quod predicta delectacio non queratur
in aliquibus operacionibus vel verbis
turpibus vel nocivis Aliud ne totaliter
anime gravitas resolvatur Tercio ut
iocus sive ludus sit conveniens
secundum condicionem persone temporis et lo-
ci et secundum alias circumstancias de-
bito modo ordinetur Hec ipse Si
igitur quis se recreare volendo as-
sumit verba turpia vel facta aut ea que
vergunt in proximi nocumentum que de se
sunt mortalia peccat mortaliter Si vero
quis utitur ioco vel ludo turpibus vel
locis indebitis aut preter convenienciam
negocii vel persone et sic ludo afficitur
ut ipsius delectacionem delectacioni propo-
natur Ita quod contra preceptum dei vel ecclesie
talibus ludis uti non refugiat peccat
mortaliter Si autem non tantum afficitur
quod nollet aliquid contra deum committere
peccat venialiter Summa est beati Thome
ibidem patet ergo in iocis esse virtus et vi-
cium nam ut ait philosophus in Ethicorum contra
humana racionem est ut aliquis se one-
rosum aliis exhibeat puta dum
nichil delectabile exhibet et delecta-
ciones aliorum impedit Et Seneca dicit
sic te geras sapienter ut nullus te
habeat tamquam asperum nec contempnit
quasi vilem Et philosophus eos qui mode-
ratos ludos aliorum non recipiunt vocat
duros et agrestes verum quia dicit idem
philosophus ix Ethicorum Quod parva delectacio
sufficit ad vitam sicut parum de sale suf-
ficit in cibo qui consolacionibus et de-
lectacionibus se immergit aut in eis
iugiter delectari querit signum ut quod
filius eius hoc est anima eius in capthar-
naum infirmatur Sequitur Hic est cum
audisset quia ihesus veniret a iudea in
galileam rogabat eum ut descende-
ret scilicet in Capharnaum que erat sita
in valle respectu galilee et sanaret
filium eius incipiebat enim mori non
enim credidit quod sanare eum posset sine
corporali presencia propterea rogabat eum
descendere dixit ergo ihesus ad eum Nisi
signa et prodigia videritis non creditis
Ecce inquit Gregorius filius dei non venit
ire ad filium reguli ad filium autem
centurionis ire paratus est Et subdit
In hoc superbia nostra retunditur quod in ho-
minibus non naturam quia ad ymaginem
dei facti sunt sed divicias honoramus
Dominus vero dicit Quod iudeus fide
centurionis humilitatem probitatem et
prudenciam statim se iturum et sana-

tur pmittit. Sz regulus fidem inte
gram non hũit sz credidit eũ esse pu
rũ hominez et deo dilctm et pp̃ces ei9
ipius qñdo pncialit adessz deus ipz
exaudiret ¶ Ex quo passu accip²
istud docu^tu Non qui dicor sz qui
vtuosior fuit aut saltem dignitate
maior vel officio ẽ amplius honora-
dus Nam cum bonus sit tantũ hono-
randus s^m phm Et diuicie bonũ
nõ faciãt que nisi cõmunite ĩ alios
tñsire nõ pnt. cõmes q3 sut bonis ⁊
malis nullus venit ex eo q diues
est sz quod v̉tuosus honorandus di-
uicie quippe tpales si veniut cũ stu
dio et affcũ singulari ignominose st
s^m Io^m xij. q. ij. gloria epi Pretẽa
vt ait btus Thomas s̃ia sc̃de. q. C.
xxxj honor importat qñdam reue-
renciaz aliaui exhibitam intestio-
niũ excellencie eius cca excellen-
ciam autez hominis duo sut attende-
da pmo q illud s^m quod homo
excellit non habet homo a seipso
sz ẽ quasi qddam diuinũ in eo et
ideo ex hoc non debet² s̉ pncipalit
honor sz deo Scdo cõsiderandum
est quod illud ^ quo homo excell^t
dat² hom̃i adeo vt alys prosit vñ
intm debz placẽ hom̃i testimoniũ
sue excellencie quod ab alys ex
hibet² in q̃ntũ ex h^c pat² s̉ via q
alys prosit Hec ipe. Et scdm h^c
ĩ quo magis relucet gra dei ⁊
fulgent v̉tutes ẽ amplius ppt
diuinũ quod ẽ in eo honorand9
cca honor tamẽ appetitũ cplia-
ter sit excessus Vno modo dum
quis appetit testimo^m de excel-
lencia quam nõ habet Alio modo
q honorẽ sibi cupit impendi nõ
refẽndo in deũ Tcio q appetitus
eius in honore quiescit non re-
fẽns honorem ad vtilitatem ali-
or Prima est sti Thome ibidem
Ex quibus patet q honor debet
querẽ hominez non homo honorẽ

Item qñtumcumq3 sint sti homines dicẽ
vẽ non pnt honorate nos sz honora-
te xpm nos em̃ honorari nolum9
sz illum Item nullus debz ex hore
sibi impenso effici omis em̃ caro
fenũ et claritas hominis vt flos feni
vt cito cadit Vnde ppheta vere fenũ
ẽ pplus Non igit² iste reglus quia
diues erat ita fuit honoratus sic
centurio qui humili^te et fide pollebat
apud enim dm̃ nõ qui dicor ı^e ma-
ior sz iustior Et quia idem regulus
ex pte ⁊ nõ integre credebat dicit
ad xpm dñe descende p̉us qm̃ moia²
filj9 meus Ecce clare ondit² q ple-
ne nõ credidit xpm esse deũ sz mag-
nũ sctũ et vltra alios adeo dilctm
dicit ei ihus vade filius viuit qua-
si dicat pfcte sanitati restitutus est
deiamus mortis eo q vt pmissũ ẽ
incipiebat mori ¶ Ex quo accipit²
tle docu^tu Non pt homo a morta-
li pcco resurgẽ et maxime cõsue-
tudinẽ peccandi deserere nisi ipse
se adhoc q̃ntũ pt disponat vel a-
liquis pro eo preces humiles altissimo
imponat Vnde dicit Canon Graz
querens spali labore dignus est
venia de pe. dis. j. Que penitet
Et hinc venit i^d Qui creauit te
sine te non iustificabit te sine te
requit² ergo dispoico aut labor tã-
to aut orans pro altero facilius ex-
audit² q̃nto iustior est et dignior
j. dis. j. Sacdotes licet et in orõni-
bus sacdotũ q̃mbus nõ ipor in-
ta aspiciat deus sz officiũ. j. q. j. Cu
scriptura Oraco itaq3 possessis mltũ
valet licz tm̃ pdestinati tantum
oronibus pnt saluari xxiij. q. iiij.
Obtineri Sequit² credidit homo
sermoni q dixit ei Ihus quia fides
requit² ad bñficia dei obtinenda
Et ibi ut sine xpi pncia corporali
vbi dicit Crisostom9 quod credidit
non tamẽ integre neq3 sane Vn
subdit² Iam autez eo descendente

sui occurrerunt ei et nunciaverunt ei dice-
tes quia filius tuus vivit. Sui quidem
secundum Criso*stomum* obviaverunt non solum
ut gaudium patri nunciarent sed quasi
estimantes superflua esse presenciam Christi
que credebant accedere. Interrogabat igitur
horam ab eis in qua melius habuerat
volebat enim scire an casu vel ex precep-
to hoc factum esset. Unde contulit horam
et dixerunt ei quia heri hora septima
reliquit eum febris. ¶ Ex quibus duo
sumuntur documenta. Primum quod frustra
pro aliquo orat qui dubitat in orando.
Crisostomus quod hora septima que intelligitur
hora vite serotina vel ultima in tercio
licet raro homines dei graciam consequuntur.
Primum probatur primo iacobi primo dicit
postulet a deo qui dat omnibus affluenter
et non improperat. Postulet autem in fide
nichil hesitans qui enim hesitat similis
est fluctui maris qui a vento movetur
et circumfertur non ergo existimet ille
quod aliquid accipiat a domino postu-
let igitur si velit orando fructum con-
sequi fiducialiter habendo de deo secundo
fiducia postulet humiliter quia oratio
humiliantis se penetrat nubes Ecclesiastici
xxxv. Postulet discrete ne ipsum respi-
ciat Christi verbum cum aliis indiscrete pe-
tentibus nescitis Matthei xx. et Iacobi
iiii. quid petitis et non accipitis eo quod
male petatis postulet plus corde quam
ore nam non prodest strepitus labio-
rum si mutum est cor postulet verecunde
more publicani qui verecundabatur ocu-
los ad celum levare Luce xviii. Postu-
let lacrimose ut dicatur sibi illud Ysaie xxx-
viii. Audivi orationem tuam et vidi lacrimas
tuas postulet fervide nam maledictus
qui facit opus dei negligenter Ieremie
xlviii. pulset instanter quia ut ait veri-
tas oportet semper orare et non deficere
postulet pie hoc est non ponat obsta-
culum quod fit per indisposicionem petentis
postulet ea que salutem respiciunt
sic enim cum in nomine Christi patrem petes
dummodo dispositus fueris quod pe-
tieris impetrabis. Alioquin si quis for-
sitan indispositus pro aliis oraverit
tamen vix sibi proprium meritum ad obtinendum
sufficiat iuxta illud Matthei xxv. Ne forte non
sufficiat nobis et vobis. Non mirum quod
interdum non auditur. Crisostomus vero sic de-
claratur divina siquidem gracia nulli se
contulit et in ea sub tempore penitenti. Cum
homo quamdiu habet usum liberi arbitrii
potest se ad graciam preparare vere dolendo
de preterito et habendo firmum propositum cave-
di de futuro. Unde leo papa. Nemo est
desperandus quamdiu in hoc corpore est consti-
tutus quia non numquam quod diffide-
ncia etatis differtur maturiori consilio
perficitur. de pe. dis. vii. Nemo. Exemplum
est in latrone qui sero penitens veniam
obtinuit verum quia multos decipit sero-
tina penitencia cum Augustinus dicat tene certum
et dimitte incertum vix enim vel raro homi-
nem iram dei cottidie contra se provo-
canti conceditur ut sic penam timeat
quod et ad diligendum deum assurgat cum
timor mortis memoriam confundit infir-
mitas intellectum raciocinari libere non
sinit familia cor distrahit suspicio de
distribucione bonorum que collegit mente
angustiat uxoris et filiorum lacrime per-
turbant demonum sevicia species con-
fusas ut desperet vel minime vere dole-
at terreat horror districti iudicii om-
nes animi extenuat quo igitur peccator
oppressus multis insidiis ad penitendum se
recolliget revera difficile licet non sit deo
impossibile apud quem nulla hora est
serotina prosequendo igitur ultimus ewan-
gelista dicit cognovit pater scilicet ex comparacio-
ne horarum ad invicem quia illa hora
erat qua dixit ei Ihesus filius tuus
vivit. Unde quia ad verbum Christi curatus
eius filius fuit credidit ipse et do-
mus eius tota scilicet familia. ¶ Ex quo
accipitur istud documentum. Quod in
fide sicut in aliis virtutibus sunt gradus
per quia in ea est inicium incrementum
et perfectio fides enim reguli inicium habuit
salutem filio petiit incrementum quando
credidit Christi sermoni dicenti filius tuus
vivit deinde perfectionem habuit quando ipse

credidit et domus eius tota nos igitur
de sanando filio nostro peccatis morbidis in
firmato hoc est anima nostra accipimus cre
dendi inicium dum accepitis auditum et ea de
testamenti habemus monimentum dum luge
do ea que fecimus ad deum integra men
te convertimur tunc vere perficimur quando
deo peccatorum sua reconciliamur et gracia
sua non abutimur sed fidem animo suis
operibus comprobamus et ob hoc sperare debe
mus quod de hac vita peccatorum ad eterna con
surgamus Quam nobis prestare dignetur
deus per secula benedictus Amen

Simile est regnum celorum homini
62 regi qui voluit rationem
ponere cum servis suis Mathei xv
iii. Pius et misericors dominus cuius mise
rationes super omnia opera eius quem in
multis offendimus omnes licet sit infinitus
et ideo offensa in ipsum commissa est in
finita paratus tamen est nobis quo
ciens eum offenderimus offensam di
mittere dummodo velimus ex toto corde
et affectu ac ope veraciter penitere cuius
exemplo in nos peccantibus debemus
offensas si humiliati fuerint indulgere
vel saltem si humiliari noluerint offen
sam de corde dimittere sed super iniuria
nichilominus possimus coram tribunali
bus hominum aut interesse nostro disceptare
quod docet nos in presenti parabola dicens
Simile est regnum celorum homini regi .i. christo
qui habet in Apocalipsi legitur In femore
suo scriptum rex regum et dominus dominancium
sic enim ad regem quatuor spectant scilicet
potencia qua conterat adversarios Cle
mencia qua sustentet miseros Sapi
encia qua recte iudicet inter iustos et
iniustos Equitas iusticie qua rigorem
temperans mansuetudine reddat ama
bilis apud universos Sic christus habet
immensitatem potencie quia ut ait Da
niel propheta potestas eius potestas eterna
et regnum quod non auferetur habet se
renitatem clemencie nam ait non veni
vocare iustos sed peccatores profunditatem
habet sapiencie eo quod attingit a fine
ad finem fortiter et disponit omnia sua

uiter sed equitate iusticie nam infudit
vinum et oleum vulneribus sauciati quia
quoniam est potentissimus ymmo omnipotens
est super venerandus quia clemens est
amandus quia sapiens est cum omni
devocione et diligencia audiendus
quia iustissimus est timendus cuius regnum
celorum est simile .i. status ecclesie militan
tis cuius caput est christus ¶ Ex quo
loco accipitur istud documentum Omnis
homo qui rex aut rector velit con
grue dici et esse debet pollere pote
cia clemencia sapiencia et equitate iusticie
et primo quantum ad potenciam ait Ambrosius
super c° psalmum anima mea in manibus meis
semper Rex dicitur eo quod regem se novit
et arbiter sui iuris sit ne captivus tra
hatur in culpam nec preceps feratur in vi
cium Item Gregorius xxvi moralium Cum in
locis bene regitur tum hic qui preest in
ciis pocius quam fratribus dominatur Item
Ysidorus libro iii. de summo bono reges
a recte agendo vocati sunt Ideoque
recte faciendo regis nomen tenetur pec
cando amittitur quantum vero ad clemen
ciam ait Bernardus super Cantica loquens
principibus ecclesie discite subditorum ma
tres esse debere non dominos studere magis
amari quam metui et si interdum opus est
severitate paterna sit non tyrannica Quan
tum autem ad sapienciam patet per Gregorium qui
super illo da michi sapienciam et intel
ligenciam ut ingrediar coram populo suo
ait Non aurum non divicias non ter
renam gloriam Salomon a deo peciit
sed ut sciret populum domini regere et iudicare
Et subdit Si hoc elegit rector corporum
multomagis hoc eligere debent recto
res animarum Sed quantum ad equitatem
servandam patet per beatum Gregorium qui
sic ait conscienda est lenitas severi
faciendo quoddam ex utroque tem
peramentum ut neque multa asperitate ex
ulcerentur subditi nec nimia benignitate
solvantur induatur de moyse qui sic
amavit eos quibus prefuit ut pro eis
nec sibi parceret et tamen delinquentes
sic persecutus est ut eos eciam domino presente

prosternet utrobique legatus fortis utro
bique mediator admirabilis causam populi
apud deum patribus cum populi apud deum
gladiis allegauit. Hec ille. Regem igitur
dicere vel putare subiectum viciis vel rec
torem asserere est absurdum non habere
sapientiam vel prudenciam quid putamus
aliud nisi asinum conatum. Regem expecta
te venientem per formam dicimus in huiusmodi. Sed
quia voluit racionem ponere cum seruis suis
scilicet omnibus hominibus quos emit sang
wine suo precioso secundum illud prime petri
primo. Non corruptibilibus auro et argen
to empti estis de vana vestra con
uersacione sed precioso sanguine agni in
contaminati et immaculati ihesu christi
ad adventum enim eius omnes homines
resurgere habent cum corporibus suis reddi
turi de factis propriis racionem ut habetur
in symbolo anathanasii. Requiret
itaque christus racionem districta ab omnibus
inquiens propter vos de summis celorum
ad yma descendi propter vos homo factus
paulo minorem me angelis meis fe
ci propter vos omnes defectus penalitatis ex
cepto peccato assumpsi inter vos ve
lud homo purus cum essem verus
deus conuersari volui propter vos tradi
tus ad mortem fui propter vos in monte
oliueti orando sudore sanguineo
sudaui propter vos flagellari alapisari
conspui palmis in faciem cedi in cruce
extendi aceto et felle potari volui
et post mortem lancea militis perforari
volui vobis celum propter quod a deo ob
seruatum in virtute aspersionis sangui
nis mei aperui et ad recipiendum
obtuli vobis spiritum sanctum consolatorem
ne contingeret vos in mundi terminibus
deficere nisi et ascendens in celum tra
here vos ad celestia quantum erat et
est in me non cessaui quid igitur vo
bis ultra debui facere et non feci di
cite peccatores secundum naturam passibiles
ac mortales quod passi estis vel fecistis
propter me creatorem vestrum cum ego in
passibilis factus fui passibilis et mor
talis quod mirum si homines corde

iugiter reuoluerent ad racionem facienda
ydoneam de cogitacionibus locucionibus
operibus consiliis consensibus in malis coo
peracionibus et auctoritatibus se prepararet.
Et cum ceperit racionem ponere, non enim
sumus nunc in examine sed tunc tradentur
ex animi quando anima resoluta a corpore
fuit deo iudici represen tata nichilominus
in extremo iudicio generaliter cum aliis
representanda iuxta illud Apostoli ii. Cor.
v. Omnes nos stare oportet ante tribunal christi
ut referat vnusquisque propria corporis prout
ut gessit siue malum. Oblatus est ei
vnus qui debebat decem milia ta
lenta hoc est qui transgressus est decem
decalogi precepta ad quorum obseruanciam
est obligatus. Ex quo accipitur istud
documentum. Omnis homo est deo ad
reddendum debitum obligatus et primo
ut se totum reddat deo eo quod ipse
totam vitam suam posuit pro eo
in tormentis et morte. Secundo ut dig
nos fructus faciat temporibus suis re
cogitans omnes annos et dies in quibus
deum offendit in amaritudine anime
sue. Tercio ut gracias deo pro beneficiis
collatis multiplicibus agat presertim
quia non creauit eum lapidem aut
quercum vel bestiam sed racionalem
creaturam cuius pedibus subiecit omnem
corpoream creaturam iuxta testimonium
prophete. Quarto ut quantumlibet sit peccator
maximus de dei misericordia non de
speret. Magnam enim iniuriam facere
videtur peccator deo qui peccatorum suorum
multitudinem ab yssum maiestatis dei et
finitate infinito anteponit. Cum autem
non habet vnde reddet non enim habet
peccator vnde reddat eo quod omnia que
habere videtur sunt eterne pene obli
gata iussit eum dominus venundari id est
iusto iudicio permisit in mundorum spiritu
um seruum fieri secundum dominum. Et vxo
rem eius et filios id est concupiscenciam ex
qua concipiuntur mali filii id est opera
mala secundum illud iacobi. Concupiscencia si
conceperit parit peccatum vxorem quoque
venundari et filios est pro concupiscenciis

mtloribus pena solue et omnia que
habebat reddi sz temporalia nam iuxta
psalmistam homo cum interierit non sumet
omnia secum d. aut Cris. quod hoc pius
rex non ex crudelitate iussit sz ex inefabi
li affectione volt enim suum tenere pro hos
nuptias ut supplicet et non vendat
Unde sequitur procidens aut servus
ille videns vinculum obligacionis quod
debebat solue defectum restitucionis
quia unde restitueret non habe
bat et iussum punicionis quia dominus
eum vendi uxorem et filios iubebat
convertit se ad remedium humilis oracio
nis et rogabat eum dicens pacientiam
habe in me donando peccatum condona
do delictum relaxando supplicium Et
omnia reddam tibi contra vinculum
obligacionis promittit solucionem
quia dicit reddam contra defectum re
stitucionis petit pacientiam expectacionis
quia dicit pacientiam habe in me contra
iussum punicionis exhibet casum
humiliacionis quia procidens rogabat
Ex quo accipitur istud documentum
Tria sunt quibus pro debitore dei
mia aput deum impetratur humilitas
oracio et propositum satisfaciendi in quo
quis lesit vel offendit de humilitate
ait Ieronimus ad cellanciam nichil
est quod nos ita et hominibus gratos
et deo faciat quam si vite merito magis
sz humilitate infimi simus humilitatem
sequere non que ostenditur atque simulatur
gestu corporis aut fracta voce verborum
ostenditur sz que porro cordis affectu ex
primitur Hec ille Simile ponit super
matheum capitulo xix Item gregorius xviii moralium
tanto fit quisque vilior deo quanto
preciosior deo quanto propter eum vilior sibi
de humilitate vero et satisfaccione ait
bernardus super cantica humilis debet
esse et verecundia satisfaccio quia emen
datur superba tristis confessio nec sterilis vere
cundia grata est nec humilitas preter veri
tatem laudabilis Hec ille non spernet
igitur xpistus bonum emendandi proposi
tum humilitate fulcitum qui se voluit

per humilitatem et mititatem scilicet discite
inquit a me quia mitis sum et humilis
corde et invenietis requiem animabus
vestris Et iterum secundum Hugonem libro de
claustro anime Mel humilitatis cum
dulcedine mansuetudinis sicut mel
concordat in confectionibus medicine
cum omnibus diversitatibus specierum Sic
ex humilitatis dulcedine conduntur omnia
genera virtutum hinc ait Gregorius in omelia
Cum audisset Iohannes in vinculis opera
xpisti Qui sine humilitate virtutes con
gregat in vento pulverem portat
Et dum aliquid ferre cernitur inde
deterius excecatur Item Bernardus in sermone
de nativitate domini Sola virtutis hu
militatis lese caritatis reparacio est de
oracione vero ait Augustinus super psalmo
lx Oracionis pure magna est virtus
et velud fidelis nuncius mandatum
peragit et penetrat quo caro non per
venit Et idem in quodam sermone
Oracio si pura si casta fuerit celos pe
netrat vacua non redibit vitanda
sunt autem tria pericula in orando Nam
secundum bernardum super cantica sermone
centesimo primo periculum si fuerit ora
cio nimis timida maius periculum si
fuerit temeraria Tercium periculum si sit
oracio tepida Timida siquidem oracio
celum non penetrat quia restringit eam
timor inmoderatus ut nec proce
dere queat tepida vero in ascensu
languescit et deficit eo quod non
habet vigorem Temeraria ascendit et
resilit que vero fidelis et humilis et
fervens oracio fuerit celum sine du
bio penetrabit Unde dictum est
quod vacua redire non possit Hec
ille De proposito autem satisfaciendi
patet luce xix de zacheo cum infestus
est dominus pro eo quod humiliatus vere co
ram deo proximis illicite per eum ac
quisitis promisit satisfacere in quadru
plum Sic et iste procidens humilia
tus et reddere spondens magis obtinuit
prout sequitur Misertus autem servi il
lius sic procidentis cum humilitate et

intimo dolore sic dicentis in confessione
sic pmittentis de satisfactione dimisit
eu liber sz a captiui^te culpe et de
bitu dimisit ei .i. reatu pene et^e
non enim tardat diuina mia misere
ri vere humiliato non tardat deus
vt ait Effrem in libro de pnia pe
nitentem audire nec impperat re
mentibus ad se cur eum sponte
deseruerit cur tanto tpe inimico
suo seruierit non querit transacti
tempor quantitate sz querit humili
tatez hec ie Item Bn9 sup cantica
sermone .ix. gemina dulcedo suauitat
exuberat et pectore dni ihu Est lon
ganimitas in expectando et in dona
do facilitas ad hc siquidez diu suspe
dit sntaz vltionis in contempnente
vt quicqz reuertenti exhibeat gratia
reuisionis ¶ Ex quo accipit^r docume
tum Non pt dei se pietas cau9 est
ppium miseri et parce contine sup
humilitate contrito dolore afflicto cor
de emendare et satisfacere p pctis p
ponente qui ipm a reatu pene etne
absoluat et gre sue restituat pro
isto .i^d ysaie .lxv. indicit^r ad quem
respiciam nisi ad pauperem et contritum
spu hinc baruch .iij. scribit^r Anima
que tristis est sup mali magnitudie
et incedit curua dat tibi honorem.
Et Judith .ix. Mansuetor et humiliu
oratio sp tibi placuit Item btus gre
goi9 .xvi. moralium sup illo Job .xxx
.iiij. Non est i ptate hominis vt ve
nies ad eu nisi iudicio sic ait Non
de est in hoc iudicio mente concepto
ministiu cp pnuire reos debeat na
consciia accusat ratio iudicat timor
ligat dolor excruciat. hec ie. Et ideo
cum homo se male egisse iudicat
et obhc quia deu offendit sup hijs
que delectabile^r condam egit cruces
cit non repudiat deus istud iudi
ciu sz acceptat hc est enim de quo ait
ppheta honor regis iudiciu diligit
et sic btus erit cui non imputabit
dns ad etnam dapnationem pctm

n^c dapnabit eum cu iudicabit^r illi
gaudeat ergo omnis penites qm^o ma
tanta est offensa mia di quod parata
est offensam dimittere si quis corde
contrito et humili vere et sine figmeto
voluerit eam adeo postulare Unde
Anth9 in sermone de purificatione In co
niu porta e offert omib et nemo
illi9 expers est nisi qui renuerit No
mirer quod ds paratus est offensa
quantaslibet pccorr neribus constricto di
mitte scdm Bn^rn in sermone in vigilia
natiui^t domini Excedit pietas ihu
omni crim^m quantitate seu numerositatez
Qui vult ergo deu sibi misereri at
tendat nedu quid fecit sz quem et i
quo offendit penset quod dignus fu^t
pena etna ppt legis transgressionem
ppt impiam bnficior dei abusione
ppt horrenda anime a deo sepatone
ppter ignorantie cecitatem ppt ignomio
sam demonu quibus subiectus fuit
captiuitatem ppt pccorr vilitatez ppt
dapnationem cui fuit aseptus ppetua
quibus pensat se commoueant vt sz
omnia in quibus delectabat^r cu offensa
dei amarescant Felix aut erit si se
sibi adusariu constituat nam ait p
pheta dixi confitebor adusum me
iniusticiam dne et remisisti impie
tatem pcti mei Consequenti post ex^m
diuine benignitatis ondit reatum
humane malignit^t sub similitudine
serui immisericordis qui noluit mise
ri conserui sui dum ait Egressus at
seruus ie in libertate fidei vel de capti
uitate pcti liberatus sm Glosam inter
linearez inuenit vnu de conseruis suis
qui debebat ei centu denarios mi
nor enim e offensa in pximu qm in
deu. Unde Crisost9 Tanta e differencia
pccorr que committunt^r in hominem et
que committunt^r in deu quanta est inter
decem miliu talentorr et centum
denarior sicut ergo quilibz desidat
mi^az a dno Sic debz mi^az impede
proximo quia ex quo deus quasi
i numerabilez multitudinez pccorr

nobis relaxat quam decem milia talen-
ta homo debet proximo multomagis
parcere et qui centum denarios sibi remittere
Et tenens suffocabat eum et dicebat
redde quod debes hoc est acriter insiste-
bat ut vindictam in eo reciperet secundum Re-
migium dicit autem hic Crisostomus vide malig
dei vide servi crudelitatem didicit a domino
hiisdem repetere sed non didicit proximo
misereri adhuc enim in auribus bisticiu do-
mini habebat et tunc abusus est libera-
tione a pplo domino sibi data Et procidens con-
servus eius eum misereri debuit quia per
humilitatem procidit Et quia servus eius
dem domini fuit rogabat eum dicens pati-
enciam habe in me et omnia reddam
tibi i. parce michi et dimitte rancorem
sive vindictam et ego iuxta possibilitatem
meam satisfaciam vel sic emendabo iudi-
cate in quo deliqui Ille autem noluit sed
dimittere rancorem vel vindictam sed
abiit in viam Cayn a nichili pietate
recedendo vel secundum Remigium abiit i.
magis iram excrasit ut ab eo vin-
dictam exigeret sed misit eum in carcerem
sed in humane et crudeliter affligendo do-
nec redderet universum debitum ¶
Ex quo accipitur istud documentum Tenetur
proximo quis misereri in se peccanti
minimo vel minori cum deus dignatus
est misereri in maximo vel maiori
autem enim Augustinus in quodam sermone.
Omnis homo debitor est dei et debi-
torem habet fratrem suum quis est enim
qui non sit debitor nisi in quo non potest
invenire ullum peccatum Quis est autem
qui non habet debitorem fratrem in
quem nemo peccavit hic Et ite-
quis est i. et laudabimus eum cum scriptum
sit in multis offendimus omnes Et iuxta
Apostolum Omnes egemus gratia dei ac ideo si
quis velit sibi misereri dimittere a
deo studeat proximo misereri dimit-
tite inquit Christus et dimittetur vobis
Preterea ut ait Leo papa in quodam
sermone i. ... Nichil dignatus est
hominem ut sit homo sui auctoris imita-
tor et secundum modum proprie facultatis divine

operatione executor Igitur nichil censen-
dum est indignius nisi quod homo
non sit Christi imitator per regulam iusti-
Ethycorum Sicut propositum in proposito ita
oppositum in opposito quare cum dimissum
est a domino maius ne quis inveniatur
deus indignus debet dimittere proximo
quod est minus Item ait Leo papa in
sermone de appalcione domini In illo magni-
no summoque iudicio tanti estimabitur
vel largitatis benignitas vel tena-
citatis impietas ut pro plenitudine
omnium virtutum et per summa omnium viciorum
primum malum illi mittentur in ignem
eternum et per primum bonum isti introducuntur
in regnum hec i. Constat ergo quod ex-
cludendus erit a regno qui noluit mi-
sereri in se peccanti proximo Ad mi-
serendum autem tripliciter debet declinare di-
misericordie et multiplex offensarum con-
dicio et periculi propri cognicio quia dap-
nationis future interitus debet igitur
homo offensam proximo de corde di-
mittere debet unde alti magis qui pro
se appellavit magnam debet remittere si
vult gratiam et gloriam apud deum invenire
animalia quippe cetera felle et
elephas diu vivunt et tanto plus
quanto minus habent de felle rancoris
amaritudinis contra proximum vindicte
vitam diutinam et gloriam consequitur
Videntes autem servi eius id est
angeli qui referunt gesta hominum secundum
glosam interlinearem aut conservi hic est
iusti qui videntes crudelitatem hominum
erga proximos contristantur quia ad
eandem virtutem pertinet gaudere
de bono et tristari de opposito unde
david dicebat defectio tenuit me pro
peccatoribus licet autem deo nota
sint omnia antequam fiant eo quod omnia
complectitur uno mentis intuitu preterita
presencia futura actualia et possibilia
dicit tamen hic et venerunt et narra-
verunt domino cum narrare est dolores
et compassiones cordis in suo affectu
demonstrare ¶ Ex quo accipitur istud
documentum Angelica dignitas in custo-

diam hoim deputata sic de conversione
peccatoris letatur Ita oppressis pre sue tri-
sti commotione aut tribulancia con
pati de prima parte scripsit Origenes
Omelia lxxix. sic inquiens Agunt
angeli diem festum letantes super hys
qui refugientes consorcia demonum
per exercitia virtutum angelicas festinat
se consociare consorciis Et vitas ait
Gaudium est angelis super uno peccatore
penitenciam agente Secunda vero pars sic osten
ditur Nam secundum beatum Gregorium xxviii.
moralium Angelica spiritus recte dei mi
lites dicuntur quia debellare eos contra
potestates aereas non ignoramus qui
tamen certamina non labore sed imperio per
agunt Hec ille. Non est dubitandum
quin sanctis angelis tyrannides
et oppressiones hominum ipsis datorum in custo-
diam displiceat et deo cui semper assistunt
que omnia nosse ambiguum fiant non
dubitant ea que viderint insinu
ant Unde Thobie iii. Raphael an-
gelus dixit ad Thobiam Quando orabas
cum lacrimis ego obtuli oracionem tuam
domino Ex quo patet quod sicut dei an-
gelus habet complacenciam in bonis
operibus Ita displicenciam in malis Be.
Tunc vocavit eum dominus eius scilicet per penitenciam
mortis et dixit ei serve nequam omne
debitum dimisi tibi quoniam rogasti me
ubi attende secundum Crisostomum quod cum decem
milia talenta debebat non vocavit
eum nequam neque conviciatus est eum
sed misertus est cum autem conservum igitur
effectus est Tunc dicitur ei serve nequam
Nonne ergo oportuit et te misereri con
servi tui sic et ego tui misertus sum
Racio enim naturalis et ius condit
ut unusquisque faciat alteri quod sibi
vult fieri et quod non vult fieri sibi
alteri ne faciat Luc. vi. Et prima dis
ius naturale Et ideo secundum Crisostomum Ex
terrore videbatur preceptum aspicere de
buit lucrum quod factum est ei Et subdit
Si terrore videtur preceptum cogita pri
um si terrore videt illi dimittere qui
contristat hoc est terroribus incidere in

gehennam Unde sequitur Et iratus dominus
non per affectum sed per similitudinem effectus homines
irati tradidit eum tortoribus i. ministris
tarthareis sive demonibus secundum id
Ecclesiastici xx. in suo malivolo tortura
et compedes quoadusque redderet univer-
sum debitum i. perpetuum ubi semper
solvet et numquam persolvet sed semper
luet Ex quo accipitur istud do
cumentum In inferno licet sit debitorum
continua solucio imperpetuum tamen diabolus
ipsorum obligacio ait enim Bernhardus in
suis meditacionibus neque hic ibi qui tor
quet aliquando fatigatur nec qui torquetur
aliquando moritur sic enim ignis consumit
ut semper reservet sic tormenta aguntur
ut semper renovet Et paucis interpositis
Nichil aliud ibi audietur nisi fletus
gemitus planctus et ululatus me
rores atque stridores dencium nichilque
ibi videbitur nisi vermes et larwales
facies tortorum atque teterrima mon
stra demonum ubi vermes crudeles
mordebunt interna cordis Hinc dolor
inde pavor gemitus stupor et do
lor horrens ardebunt miseri in igne
eterno mentem et ultra In carne cru
ciabuntur per ignem In spiritu per conscientie
vermem Ibi erit dolor intollerabi
fetor incomparabilis timor horribilis
mors corporis et anime sine spe
venie et misericordie sic tamen morientur
ut semper vivant sic vivent ut semper mo
riantur Hibi Et idem ait in quibusdam
Omnis peccati ipsius et carnis quodammodo
similis videbitur esse condicio ut quem
admodum culpa semper puniri potuit
nec umquam poterit expiari Sic nec
in corpore aliquando tormenta finiri
nec corpus ipsum examinari valeat
in tormentis Hic. Item Gregorius decimo
moralium tractans id Job Terra mi
serie et tenebrarum terra est quia quisquis
ad tollerandam eius mala descen
derit nequaquam ulterius ad lucem
redit Sic ergo eos dolor combustionis
cruciat ut mentis pena cecitatis ob
scurat quatenus qui auctori suo cor-

et corde simul delinquerunt simul cor-
de et corpe puniant' et utrobiqz pe-
nas senciant qui dum hic viverent
pravis suis delectacionibus ex utroqz
fruebant Hec ille Et idem libro vi
moralium tractans id vasti' et fame
deridebis sic ait dampnati non solu
foris tormenta sustinent sz intus
eciam media peste moriuntur vastat
gº iehenna quia consumat fames
inficiat qz sua illis faciem redemptor
abscondit pene namqz retribucionem
internis extimisqz recipiunt quia et
cogitando misere et operando delin-
querunt H ille Providendum est igit'
ne quis tradatur huiusmodi tortoribus
Nam horrendum est tradi in ignem eternum
qui paratus est dyabolo et angelis
eius esse ibi sine fine ingemitu et
luctu procul a deliciis paradysi ubi
qui detrudunt' nunquam lucem sunt visu-
ri nunquam refrigerium adepturi sz per
nullum annorum milia in inferno cruci-
andi nec unquam liberandi ibi Preterea sim
Bernhardum in quodam sermone clamabit
pilosus ad pilosum unus ad alium de-
mon ad demonem perate dilacera men-
site velociter spolia detrahe cito pre-
dare Hec ille Sequitur Sic et pater me-
us celestis faciet vobis si non remi-
seritis unusquisqz fratri suo de cordibus
vestris Glosa Jeronimi Formidolosa-
sima si pro ira fratri non dimittent. Et
quia unusquisqz potest dicere ore nichil
habeo contra eum habz deum iudicem
Igitur simulacionem ficte pacis aufert di-
cens Si non remiseritis de cordibus
vestris Concordat Augustinus sic inquiens
Non vis inimicum inspicere tuum nec
loqui cum eo et tamen dicis malum
sibi non faveo velles ne diligere deum
et diligi ab eo et nunquam ab eo videri
et nunquam faciem eius intueri Certe
dices non quia dum homo intuicionem
divinam non habet nunquam regnum dei
haberet quod nichil aliud est nisi con-
templacio sancte trinitatis Si igitur in infer-
no esses et faciem sancte trinitatis videres

regnum dei habens cave igitur ne oporteat
te faciem horribilissimam dyaboli in-
tueri qui non vis faciem adversarii
pro nomine dei pati si in corde diligens
inimicum utiqz inspiceres eum et loque-
reris sibi quia quidquid cor diligit oculus
libenter inspicit et lingwa loquitur
Hec ille Deiciamus igitur venena odii et
rancoris de nostris cordibus indulgeamus
in nos peccantibus propter deum ut gratiam
pro gratia et maiorem pro misericordia re-
cipere et puro corde deum trinum et unum
videre valeamus Quod nobis pre-
stare dignetur xpus per secula benedictus Amen
63 Abeuntes pharisei
consilium inierunt ut ca-
perent eum in sermone Math
xxii. Quamvis malis metum viam ne
nocendi procedat ad nocendum malignitas
precluditur non cessant tamen mali et
subversores veritatis modos querere decipu-
las ponere vel laqueos tendere ut oppri-
mant iusticiam veritatem obnubilent et
inficiant innocentem Et hinc venit
quod sicut secundum Crisostomum super Math
Si aliquis claudere voluit aque currentis
meatum si exclusa fuit per aliquam viole-
nciam aliunde sibi semitam querit Sic
iudeorum malignitas ex una parte con-
fusa aliunde sibi aditum invenit Hec ille
Et sic ignis quanto amplius lingwa
suscepit tanto maior excrescit Sic
animus malignus quanto magis verita-
tem audit eo amplius in malicia
excitatur Unde cum ultimo anno pre-
dicacionis ihesu in die palmarum veniens
ad templum et vendentes ac ementes
de templo eiciss et seniores Iudeorum
interrogaverunt eum in qua potestate hoc
facis et ipse interrogabat eos de bap-
tismo Johannis Ubi eciam proposuit eis pa-
rabolam de patre familias qui pla-
tavit vineam et locavit agricolas
qui servos eius occiderunt et heredem
Et aliam parabolam de rege qui fecit
nupcias filio suo concludens quod multi
sunt vocati pauci vero electi Tunc
abeuntes pharisei consilium inierunt

vt caperent eu in sermone Sz reuera no
est consiliu contra dnm nec cogitacio
contra omnipotentez Sapia em vincat
maliciam ¶ Ex quo loco accipit istd
documentu Quales consiliarij tale quo
qz dmonstrat esse consiliu si em sunt con
siliarij cupidi vel auari hij in muni
bus iudicant et pro suis vtilitatibz co
siliant Vnde dicit Egidius in libro de
regimine principu rex non confidat in
eo qui anhelat pecunie acquirendo
z thezauro possidendo quia eius s
uiciu est ppter auru et est profun
ditas sine fundo et non est terminus
siue finis quia quanto magis crescat
nitencio acquirendo Si vero fuerint ad
re i mundo fedati et vinti vix iusticiam
sompniabunt non faciunt em mali qd
volunt sz ad quod passionibus im
pelluntur Si vero aut alias sunt male
ficiati quomo recte iudicabunt qui in
viciorum sunt depravati aut quomodo
dabunt vtilia consilia vicijs impediti q
em sibi nequam est cui bonus Ac ideo
si sunt peccatores consiliarij vix sine peccato
erunt eorum consilia nisi forsan habe
ant ex cursu consuetudinis aut ex
industria naturali que tamen vol
nerantur p peccatum aut eis licz malis dis
pensatur in profectum aliorum pro quo in
ducitur Ambrosius libro 2 de officijs
qui ait In consilijs plurimu valet
probitas vite virtutum prerogatiua
beniuolentie vsus facilitatis gratia
quis em in sceno fontem requirat
quis de turbida aqua petat itaqz
vbi luxuria est vbi intemperancia
vbi viciorum confusio quemus sibi inde
aliquid haurienda existimet quis
vtilem iudicet aliene cause que
videt inutilem vite sue quo em
eu potero iudicare consilio superiore
quem video moribus inferiorem supra
me debz esse cui me committe paro
an eu ydoneu iudicabo qui michi
det consiliu quod no dedit sibi et m
vacat cuius animu voluptates occu
pant libido devincat auaricia subin

eu vacare eciam qui e non

Verum secundum Vegecium de re militari quod nulla meliora sunt consilia

gat cupiditas perturbat Hec ille sana igitur
erunt consilia si procedunt a sapientibus
et animo liberis non peccatis aut passio
num turbulentibz vinctus et obiectus hec salus est
vbi multa bona consilia quoniam illa que
ignorat aduersarij si tamen presciunt an
quam ad exercicium procedant conuenit
ea mutari aquibus aut debent req
ri ponit tulius in libro de senectute
sic inquiens Non viribus non velocitatibz
aut celeritate corporum res magne ge
runtur sz consilio antiquorum et sciencia
quibus non orbari sz augeri senectus
Et mittunt ei discipulos suos cum hero
dianis i cum militibz herodis venerat
em herodes ad diem festu et gentiles
milites secu adduxerat et iam occi
derat Johem baptistam ex quo habuit
occasionem persequendi xpm quem predicauit
Johes miserunt ergo discipulos phari
sei vt questionem de tributo proponerent z
accusarent eu si pro herodianis vndis
set quia em iudea tributaria fuit sta
orta fuit questio in populo quidam
em dixerunt quod pro securitate et quie
te sua romanis qui pro eis militabat
debent iudei soluere tributa pharisei vero
dixerunt quod populus qui decimas et
primicias et alia in lege precepta dabat
no debet soluere tributa et ob hoc mit
tunt discipulos no quidem vt vitam
tem perquirent sz vt caperent Jhm in sermone
¶ Ex quo accipitur istud documentu
Inveniuntur discipuli in malicia magris
pares licz inferiores sunt maiores racio
huius docuit na pulli serpentum licz statura
sunt breuiores veneno tamen sunt equales
Sic mandantes malu et facientes et
exequentes par pena constringit Sic
auctorisantes malu et eis consencie
tes in malis eternaliter puniuntur Sic ve
nenu heresis discipuli e equale et quan
qz maius si quid aliude ad id apponitur
veneno magistri Sic hussonis discipuli
venenant corda fidelium sicut venenauit
eorum infelix magister ymo amplius quia
venenu discipulorum e plus extensum
a magistris igitur iniquis proficientes in

malis discipuli venivit dicentes Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate doces et non est tibi cura de aliquo non enim respicis personam hominum Magistrum vocat secundum Crisostomum ut quasi honoratus et laudatus misterium sui cordis simpliciter aperiat tamquam volens eos habere discipulos Triplicatur autem secundum Glosam Contingit aliquem veritatem non docere Primo ex parte ipsius docentis quia scilicet veritatem non docere novit vel non amat et contra hoc dicitur scimus quia verax es Secundo ex parte dei cuius timore postposito quidam veritatem de deo quam noverunt non pure annunciant Tercio ex parte proximi Ex cuius timore vel amore aliquis veritatem tacet et ad hoc concludendum dicitur non est tibi cura de aliquo non enim respicis personas hominum Hec Glosa laudantibus eum primo de sanctitate vite quo ad se ipsum cum dicitur scimus quia verax es de fidelitate quantum ad deum cum dicitur et viam dei in veritate doces de iusticia et equitate quantum ad proximum cum dicitur non est tibi cura de aliquo non enim respicis personas hominum Et ita iuste dicitis et humanas equitate Ex quibus patet quod falsi sunt magistri qui veritatem annunciant quam non noscunt vel non amant Item qui non propter deum sed propter lucrum primo verbum dei proponunt Item qui timore vel amore ea que essent dicenda tacent Item qui veritatem vite hoc est sanctitatem non habent frustra enim quis predicat peccatum furandi qui furatur Item ubi quis sanare verbo debuit et offendit Plus magister est ille enim iustus quo ad proximum non fuerat nec pensat quod verba prudentes insitatera ponderabuntur verus autem magister vel doctor est qui veritatem quam novit ex amore dei recte annunciat et cuius doctrina a vita non discordat Principaliter autem istud eliciatur documentum Plerique laudant homines ut in sermone capiant aut fallant Propterea inducatur illud propheticum Popule meus qui te beatum dicunt ipsi te decipiunt Habenda est igitur cautela in laudibus quia dicit Gregorius in moralibus Sepe boni operis dum laus humana obviat mentem operantis inmutat que quamvis quesita non fuit tamen oblata delectat Et idem xii moralium Quo arbor altius ad superiora surrexerit eo vim ventorum vehemencius sentit quia quo plus quisque in bono attollitur eo amplius ore laudancium flatu fatigatur Hec ipse An autem laudare homines sit peccatum videt beatus Thomas secunda secunde q. cxv. articulo 2o in responsione primi argumenti Dicitur laudare aliquem contingit bene et male prout debite circumstancie servantur vel pretermittuntur Si enim aliquis velit aliquem delectare laudando ut ex hoc eum consoletur ne in tribulacionibus deficiat vel in bono proficere studeat hoc pertinebit ad virtutem amicicie Si autem velit aliquis laudare in quibus non est laudandus quia forte mala sunt secundum illud Laudatur peccator in desideriis anime sue vel si timeri possit ne humana laude ad manem gloriam provocetur Unde dicitur Ecclesiastici xi. Ante mortem ne laudes hominem sic laudare non est bonum Ex quo patet placere quod hominibus laudando propter manem gloriam propter lucrum vel in malis est peccatum secundum illud psalmi Qui hominibus placent confusi sunt Et secundum illud apostoli ad Galathas secundo Si hominibus placerem servus Christi non essem propter caritatem tamen nutriendam ut homo spiritualiter proficiat laudabile est laudare. Multi autem iudeorum ut deciperent Christum laudabant

Unde Ieronimus Blanda quidem et fraudulenta interrogacio illuc provocat respondentem ut magis deum quam cesarem timeat. Unde dicunt Dic nobis quid tibi videtur licet censum dare cesari an non ut si dicit non debere tributa solvi statim audientes herodiani sedicionis reum contra romanum principem teneant Hec Ieronimus Subtiles erant sophiste volentes Christo

concludē ꝫ quia sapiē dei non est
qui resistat succumbunt. Arguebat
em̄ aut dicet censum cesari nō esse
soluendū et tamq̄m reus sedicōis
con̄ principem romanū tenebit. Aut
dicet censum esse soluendū et tunc
diffamabit corā pplo eo q̄ ipē q̄
sp̄ fuit libalis ex actionat dei pplm
consentiet. Aut tacet et tunc ipsum
tamq̄m vitatez tacentem rephende-
rent. Cognita aut ihus nequicia
eoꝝ ait. Quid me temptatis ypocrite
sc̄dm Jo᷑ non sc̄dm ipsoꝝ sermones
pacificos ꝫ sc̄dm conscian eoꝝ crude-
lem aspa dixit quia deus volun-
tatibus respondet non v̄bis vocat
aute eos ypocritas sc̄dm Crisosto᷑
vt cognoscentes eum huanoꝝ cor-
diū cognitorem quod facē cogita-
bant pficē non audent. Ubi vide
q̄ pharisei blandiebant᷑ vt pdent
Jhus aut confundebat vt saluaret
q̄ vtilior est homi deus iratus q̄
homo ppicius sc̄dm Crisᷓ. Ex q̄
trahit᷑ istud docu᷑ q̄ nedum
bn̄ficia homines debent ad cognicōm
dī inducē sed et correpcōnes ei᷒
et flagella. Unde de bn̄ficiis dei lo-
quens Aug᷒ i quodā sermone sic ait
Qua diues es i mīa q̄m magnifi-
cus in ~~gracia~~ iusticia q̄m munificus
in grā dn̄e deus nr̄ non ē qui silis
sit tibi munerator copiosissime li-
berator piissime gr̄is respicias hu-
miles iuste iudicās innocentes
misericorditer saluas pctōres. H ille
Sic q̄ si ad v̄tm homo beneficia
dei habz vnde se erigat vt eū cog-
noscat et obhᶜ consideret quod cre-
auit eū sine comodo suo ꝑpheta
dicēte. Bonoꝝ meoꝝ nō eges sine
mito suo quia nichil an̄ ꝑmeruit
qui penitus nichil fuit q̄ fecit
hominez s᷑ corpus egregiam cre-
aturam sc̄dm aīaz nobiliorem
vtpote ymagine creatoris insigne
r̄ōnis participem btitudinis sempi-
terne capace. Considēt q̄ta largi-
tus est ad sustentacōm q̄ta ad con-
solacōm q̄ta ad correccōm q̄ta ad
delectacōm q̄ta ad custodiā q̄ta
ad exercicū q̄ta ad vsū q̄ta ad deco-
rem q̄ta ad culpaꝝ abolicōnem
qualia ad dei cū homine ꝑ amore co-
niuctōm que et qualia datus est q̄
ad fruicōm. Sic em̄ reuoluendo crea-
coīs et redempcōis beneficia i cog-
cōne proficiet et ꝑ amorem mai
lesceret eo q̄ cui᷒ donū frequenter
aspicit᷑ ei᷒ memoria tenacius retine-
tur. Et quod correpcōes et flagella
promouet ad deū cognoscendū patz
ꝑ Aug᷑ sup p̄s. Flagellū intius
vel extius glorificat creatore cōpellit
nolentem erudit ignorantez custo-
dit v̄tutez protegit infirmitatez exci-
tat torpente humiliat supbientez cō-
nat innocentez. H ipse. Ut igit᷑ hos-
tes suos pius et misericors dn̄s cor-
rigendo et ex aspando ad suū cog-
cōnem adducat inquit. Ostendite m̄
numisma census sꝫ denariū dan-
dum pro censu quod s᷑ Jo᷑ p decē
numis cōputabat᷑ et habebat yma-
ginē cesaris quod dixit vt ex v̄b
ꝓpriis confutentur s᷑ Cris᷑. Ex
ꝓpo em̄ ore alicui concludē pudorez
infert. At illi obtulerunt ei denariū
censualem et ait illis cui᷒ ē hec y-
mago et sup̄scripcō ymago q̄tum
ad figurā cesaris. Sup̄scripcō q̄tū
ad figuram nominis. Non ex ignora-
cia interogat ꝫ vt cōpetent ad ipsoꝝ
v̄ba respondeat. Ex quo loco ac-
cipit᷑ istud docu᷑. Sic in moneta
requirit᷑ pondus matiā et forma
publica ad hoc vt valeat sic in
aīa exigit᷑ iusticia tempancia
et caritas que ē forma et mater
v̄tutū reprobat᷑ em̄ moneta si
deficit in pondē si est de alia ma-
teria aut forma. Sic et reprobat᷑
homo si deficit in iusticia que est
s᷑ phm̄ p̄clarissima v̄tutū repbat᷑
si deficit in iusticia tempācia que
nedum passiones restringit ꝫ etiaz

opa vtutu vt in medio cosistat reproba
si cutatez non hz In venitur autem i
moneta quiqz gna denalor p[m] stan
neu pquod intelligit homo mordia
tus et in cosnetia pollutus Juxta id
Jereme argentu reprobum vocate eos
nc inthezaur dni est imponendum
S[m] intius cuprea et extius arge
theu et significat ypocritas dequib
Math. xxiij. Ve vobis scribe et pha
risei qui similes estis sepulcris de al
bat que fois speciosa apparent intus
autem plena sut ossib mortuor Tercu
genus argenteu e diminutu impo
de Et ros sit qui ore cofitent fidem
fctis aut negant Quartu genus
argumetu e confractu et signat
illos qui fidem baptismi vel con
fessionis infringut de quibus dns
cqueritur p Jeremiam pphetam dices
Irritum fecerut domus iuda et
israhel pactu quod pepigi cum pa
tribus eor Ecce isti sut mali de
nary non habentes ymaginez dei
e superscriptionem dyaboli Aliud ge
nus est argenteu integru et liris
pncipis insctu et signat illos q
se immaculatos custodiut abhoc
nequa sclo et agitatione diuisor
pctor ad interrogationem ergo xpi dey
magine et superscriptione dicitur et cesa
ris dicit Jeor Cesare non putemus
augustu e tyberiu eius puignu
subquo passus e dns Luc aut illis
reddite que st cesaris et que dei st
deo Ex hoc loco s[m] origenez discamus
mus q cont temptantes nc omnino
tace debemus nc simpliciter rudere
e circuspecte vt pcidamus occasiom
querenciu in nobis occasionem et doce
amus irreprehensibilit que possut
saluare nolentes saluari Hec ie Tu
autem s[m] Cris Cu audieris red
dite que sut cesaris cezari itellige
solum illa que in nullo peccati no
cent quia si aliquid tale fuerit no
hc cesaris est e dyaboli tributu h
Cris Sed vbi dicit que dei sut do

intellige s[m] Jerominu decimas pmi
cias oblacones et victimas sicut t
ipe dns cesari tributa reddidit q
dei sunt patris faciens volutatez
Ex quib elicit istud documetu
Non vult deus debitum suu alicui
dimitte nisi etiam homi suu debi
tu psolutu actu vel habitu pz q
copulatiue xpus dixit reddite que
sut cesaris cesari et que dei sut do
Unde licz quis deoffensa satisfaci
at leso proximo ad huc nichilominus
tenet satisface deo et licet doleat
depcto et habeat firmu ppositu vl
tius non peccandi nichilominus no dimit
tet sibi pctm nisi restituat ablatu
Unde Augustinus in epla admace
donu Si res ppter quam pctm est cum
reddi possit et non redit pnia non
agitur e simulatur Si aut veraciter
agit no remitti pctm nisi restitua
ablatu xiiij. q. vj. si res. restituedu
est ergo ablatu si pt restitui si no
debet restitui eius extimacio etiam
si res illa casu perijt sine culpa sua
q in ipo instanti fuit in mora Si
aut nec extimacom pt solue quia
euident est in ops tuc licz dimitti
pctm remanet tame obligacio
quia si postea ad pinguiorem fortu
nam venit tenebit quod procedit
si penas corpales passus non est
alius secus not Jo. an in regula
pctm de re iur. li. vj. Sed sciend
q pctor non solu peccat in deu
e et in eccliaz et proximu p con
triciom que vocatur virtus qua de
let pctm quo adeu p pnias suscep
tam a sacdote omittit delictum
quo ad ecciam adhuc tame tlis q
ad proximu accusari pt et sic qui
potest restitue nec restituit non
censet vere contritus q nc e vere cor
rectus pcti aut venia non datur
nisi correcto de regulis iur pcti
venia li. vj. reddat ergo homo
que cesaris sut cesari que homis ho
mi que dei do reddat se do ad y

ciam habilitando nc em gracia i
fundit nisi homo qntu est in eo ad
illam disponat necessaria quidem
est dei remissio nca e peccatoris
disposito quia sm phm actus acti
uor sut in paciente disposito Un
Aug9 qui creauit te sine te non
iustificabit te idde cuilibz cu de
bes idde tua pmagine ad dei simi
tudine citatam xpi deo ad hoc ad hc
em es qditus vt ad illu redeas
aquo creatus es ad que si consti
tutus in gracia reuisus fueris ip
sius visione btifica pfruer Ad qm
nos pducat xpus &c
Loquente ihu ad turbas ec
64 ce princeps vnus accessit
et adorauit eu mt ix. v
bum pris etn quia venit ad hoc
vt doceat ignorantes vt pduat an
nu placabilem vt det ingm eden
conam pcnie oleu laudis pro spu
meroris xpo loquente ad turbas
vt notas ipis facet vias vite
et discipline Ecce pnceps vnus
sz yairus csic alij dicut evnge
Marcus & lucas archisinagogus
accessit psonalit et adorauit hu
lit Et vt marci v. Et luce viij.
legit cecidit ad pedes eius Ex
quo loco statim accipit documetu
ad impetrandu gram dei requirit
disposito psonalis et adoraco vel
reuencia huilis i accessu Et habet
istud documetu duas ptes pmo q
requirit disposito homis psonalis
nam vt ait Aug9 sup ps lxx. ho
recedendo adeo frigescit accedendo
feruescat aquo em habet vt sit a
put illum habet vt bene sit ergo
qui volt simul esse cu deo non ab
illo recedat sz ad illum accedat Et
idem xiiij. Confessio sic inquit ma
le m est pter te non solu ext me sz
in me ipo et omis copia que deus
meus no est egestas michi est h
ic hinc dauid quia fleuit et inge
muit sup eo quod peccauit et obse

crando huilit veniam addeu accessit
indulgenca reportauit hinc Magdale
qr p qdigna penitudine se ad gram
disposuit remissiom pctor obtinuit
hinc petrus quia negacom tnam
xpi vere deplanxit gram maiore
promeruit. Unde Ambrosius in smoe
debto petro ad vincula fidelior fcus
est petrus postqm fidem se pdidisse
defleuit atqz ideo maiorem gracia
qntu est in eo se disponat no em
forma introduat nisi i materiaz dispo
sitam Sic nc gracia i aniaz pecca
tricem nisi qualitate cotraria qlifi
catam Sed quod huilis debeat ee
adoraco in accessu pz na qmuis n
omibz eodem modo dat gra req
ritur tamc ad illam deuoco vel re
uencia Thomas siquidem gram repu
tauit ex latere Johes in xpi pectore
Petrus in xpi quod esset dei filius
cofessione paulus in tercio celo Vgo
maria mat dei statuit & assecucom
gram in valle huilitatis Magdale
in solio spei paulus in intimo sa
piencie petrus in luce veritatis nullus
tamen inuenit gram assecutus
nisi qui fuit reueritus dei faciem vl
sit deuotus Iste itaqz yayrus accessit
et adorabat dicens dne filia mea mo
defuncta est .i. morti vicina quia adhc
viuebat sz p signa manifesta mortis
non spabat eam viue et ita accessit
ad ihm Sz veni inquit & ipone ma
nu sup eam et viuet veni pncialit
impone manu psonalit et viuet
vnde p hanc defunctam filia intel
lige debemus aniaz peccatrice in
peccatis mortua que manu me
dei sanat p veram cotricom cofes
sionem et satisfaccom Ex quo
assumit istud documetu p tes inte
grales pnie sut cotricio in animo
confessio in vbo et satisfaccio i facto
pz sic nam tuc pnia integrat cum
pccor omem culpam mortalem p
petra et de facto serit vbo accusat &
animo detestat pma em est quod

dem spontaneum iudicium in quo con
tricio e quasi quedam racio Vbi sequitur
rei aput iudicem spontanea con-
fessio et sequitur emende per iudicem
imposite solucio hoc autem iudicium poli
differt a iudicio fori quia hic confessus
vere absolvitur ibi devicte condempnatur
Contricio igitur est essenciale penitencie que
habet displicenciam de peccatis commissis pro
positum que tunc est quando omnes partes tri
te sunt simul per dimissionem usque ad mi
nima Attricio vero est que generit displi
cenciam de malis perpetratis sed non perfectam
et hec accessus ad veram contricionem no
tam e contricio que voluntarius do-
lor assumptus pro peccatis cum proposito con
fitendi et satisfaciendi et est necessaria
omni peccato mortali verum si oblitus est
homo sufficit generalis contricio debet
tamen conari ad recordandum et dolen-
dum quantum potest Et in casu dum homo non
potest recolere peccatum non solum debet
de peccato oblito dolere in genere sed etiam de
eius oblivione que ex negligentia
contingit quia vero con … puc
to lacrimarum vel contricio … ex
gracia nostri redemptoris … pro
cedit necesse est ut qui do- … nu
lacrimarum desiderat necesse est … qui ab om-
nipotenti peccatorum partes … vite mu
tacionem querat deinde secretum cordis
in confitendo omnia peccata pure et in
tegre cum circumstanciis mutantibus speciem
peccati vel aggravantibus aperiat eaque
que in vim satisfactionis fuerint in-
posita prompto animo persolvat et tunc
ut ait Leo nulla non remanebit mundi
cio condempnandum quod fuerit con-
fessione purgatum quapropter nullus con-
fiteri erubescat nullus domine reprehen-
di pertimescat quoniam secundum Eusebium ve-
recundia pena temperat quam pro peccato
quis pati debuerat Et secundum Rychar-
dum de sancto victore quanto maior ve-
recundia fuerit in confessione tanto quili
bet divinis oculis clarior innotescat
Ille sequitur Et surgens ihesus seque-
bantur eum et discipuli eius ex quo pe

sans humilitatem christi Remigius sic inquit
Miranda e pariter atque imitanda domini
humilitas et mansuetudo nam ut roga-
tus est rogantem cepit sequi in quo
subditos pariter et prelatos instruxit
subditis Exemplum obediencie reliquit
prelatis vero instanciam et sollicitudinem
demonstravit ut quociensque audie-
rint aliquem mortuum in anima stati
veniant et eum verbo consilii resuscitent
hec ille ¶ Ex quo trahitur istud docu-
mentum Tam pius et misericors e dominus ut se
cuilibet misero peccatori vere humilianti et ve-
niam roganti misereatur non potius
contricione probat sic nam si in materiam suffi-
cientem ad formam dispositam subito in
trat forma quo in anima vere a peccato aver-
sam et ad graciam disposita gracia que
presto est omnibus non intrabit propterea deus
caritas e sed caritatis est misero humili
misericordie subsidium imploranti igitur sucurrere
non potest quod se misericors contineat quin pec-
catori a peccatis averso et ad se modo quo
potuit converso misereri dignetur quin
enim impediret tunc effectum misericordie
non deus cuius proprium e misereri non causa
que a peccatis pro ut sibi fuit possibi-
le se avertit nec aliquid nam non est
amplius affectus in peccando non ergo
tardabit deus dimittere sic vero averso
si ergo totus mundus esset igneus et
in medio mundo pilus unus non
ita cito flammas incendii pilus re
ciperet sic deus graciam humiliato et a
peccatis averso gracia infunderet ibi enim
propter resistenciam contrariorum fieret mora
la licet modica hic autem nulla mora
igitur se a peccatis avertente et ad deum
modo sibi possibili convertentem istud at
tendens Augustinus super psalmum lxxxiiij sic inquit
Prius misericordius deo qui parcit
tam peccatoribus et qui in omnibus ad se con
versis non curat preterita Et super psalmum quin
quagesimo sic ait magna est miseria
tua deus et de magna tua miseria multe
sunt miseraciones tue attendis contemp-
tores ut corrigas attendis nescientes
ut doceas attendis confitentes ut

ignoscas h' c'. Qui igitur a deo per avaritiam do mandata recessistis et in iniuriis dyaboli mansiones nobis pastis fugite dum tempus est de medio babilonis et salvate animas vestras consolate ad urbes refugii ubi possitis de peccatis agere penitentiam et in penitentia obtinere gratiam non vos retardet consuetudo quia ubi peccata habundaverunt superhabundare consuevit et gratia nec penitentie austeritas non enim condigne sunt passiones huius temporis ad futuram gloriam que nobis promittitur in celis nil quippe ardentibus est impossibile nil amantibus difficile nil asperum mitibus nil humilibus arduum reperitur quibus et gratia dei fit in auxilium et obediendi devotio levem in penitentia reditum ad deum et ipse redietur sine mora ad vos sacturi quod iuxta sententiam Augustini in libro de penitentia ad agendam penitentiam non sufficiat mores in melius commutare et aliis factis recedere nisi etiam de hiis que facta sunt satisfaciat quis deo per penitentie dolorem per humilitatis gemitum per contriti cordis sacrificium cooperantibus elemosinis Subdit. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur xii annis accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius. H' enim mulier iam fuerat per terrenos medicos depauperata quia omnem substantiam suam erogando sicut dicitur luc. viii. Et ideo festinavit accedere ad christum et quia secundum legem prout habetur leuitici xv. hec passio immunda habebatur propter hoc forte latebat et occultabatur accessit itaque retro tum propter verecundiam quia erat immunda tum propter reverentiam christi quia non reputabat dignum ut se exhiberet ante faciem eius sed occulte inquantum potuit accessit retro nobis mexime ut pro peccatis nostris confundamur et humiliemur. ¶ Ex quo trahitur istud documentum pudor de peccato factus ex humilitate coram deo multum confert ad veniam peccatorum quia secundum Ber. super Can. nullum eque manifestum iudicium columbine simplicitatis ipsa verecundia. Unde consequitur quis veniam. Hec ille. Tum quia deus humilia respicit et alta a longe cognoscit. Tum quia qui sustinet pro peccato verecundiam habet penam et quia pena ex humilitate contrahitur minorem deus illi facilius miseretur. Et ideo cum sit utilis paratus debet esse penitens ad obprobria sustinenda et correctiones audiendas consultius enim est ad tempus verecundiam respergi coram sacerdote posito loco dei quam in perpetua iudicio eterno involui nichil enim peccare est solius dei sed emendare sapientis et corrigere erratum et penitentiam agere peccati fateor equidem quod confiteri contra se est difficile unde Ambrosius epistola iii. ad simplicianum. Certam rarum ut invenias virum qui seipsum corrigat et factum condempnet suum rara inquit confessio de peccato rara penitentia rara in hominibus huius verbi assertio repugnat enim natura repugnat veri[...]dia Natura quia omnis subiectato[...] qui carnem gerit culpe ob[...] noxius est ergo repugnat[...] natura carnis et illecebra secul[...] innocentie integritati repugnat etiam verecundia qua est rubescat unusquisque propriam culpam fateri dum prava magis que futura cogitat. Hec ille. Et Gregorius in quadam omelia. Cum quis in peccatum homo in se labitur suadet ei dyabolus ne peniteat ne confiteatur peccatum leue et modicum in corde affirmat misericordiam predicat longiusque spatium vite promittit permanere in peccato suggerit ut sic in contemptum dei et desperacionem sui inducat et perdat. Hec ille. O quot sunt qui pereunt quia se accusare verecundantur coram deo veniunt aut enim nolunt ad confessionis sacramentum accedere aut si accesserint peccata tamen penitus occultant aut si detegunt illa tamen falsis excusacionibus leniunt aut confessionem ne corrigant

ptriseut vel sub nube ne intelliga
proferunt et hy quia vulnera medico
re non ondunt ne dum insinati sed
etiam magis insinati recedunt Hec
tamen mulier et si ut ante xpi faciem
stare propter inuidiam erubuit in
firmitate tamen sua medico non ab
scondit dicebat enim intra se Si teti
gero tantum vestimentum eius salua ero
scilicet ab infirmitate mea In quo secundum
Remigium laudanda est eius humi
litas quia non ad faciem accessit sed
retro et indignam se iudicauit pedes
domini tangere et non plenitudinem vesti
menti eius sed tantum fimbriam tetigit
secundum ipsum ¶ Ex quo accipitur documentum
Quod xpi vestimentum est animarum sanctarum
refectiuum et est multiplex primum
quo legimus xpm a militibus esse ex
irrisione amictum in quo reficiuntur
homines in tribulationibus ut mala
pro malis non reddant sed vincant
in bono malum dominus enim noster tamquam
ouis ad occisionem ductus est et non
aperuit os suum factus est sic homo
non audiens et non habens in ore suo
redargutiones Secundum vestimentum
laneum quo legimus ipsum ante xpm
spoliatum iuxta illud propheticum diuise
runt sibi vestimenta mea et super vestem
meam miserunt sortem ex quo refi
citur anima compaciendo xpi passioni
in qua pendent mille clipei et omnis
armatura fortium in qua quidquid ali
bi queritur quod animam delectat in
uenitur in qua odor suauissimus super
omnia aromata in qua et odor mirus
gratus in nobis finium conpunctionis
Tercium vestimentum rubeum quo cor
pus xpi fuit in cruce rubricatum
ita quod et ascendente xpo in celum
visis in eo signis passionis dicebant ei
angeli quare rubrum est vestimentum
tuum et ipse respondit Torcular calcaui
solus et de gentibus non est vir mecum
in quo consolatur anima quoniam spes nobis
subest quod ubi caput nostrum rubricatum
sursum ascendit ibi nos si veri

emulatores ipsius fuerimus ascensuri
Quartum habuit etiam vestimentum niueum in mon
te discipulis demonstratum quando ut
legitur Mt xvii. transfiguratus fuit xpc
ante discipulos petrum et iohannem ubi
resplenduit facies eius sicut sol et
vestimenta eius facta sunt candida sicut
nix ex quo refectio anime colligitur
Nam si tunc illectus dulcedine petrus
dixit domine bonum est nos hic esse faciamus
tibi unum Moysi unum et helye unum
quid apparuerit reuelata facie glo
ria eius quid erit cum anima fuerit in
ciuitate celesti cum participatio eius in
idipsum hoc est eodem modo et mentium
felix vestis illa niuea qua iusti vi
suri oculo ad oculum in patria que
tamen delectat suo intuitu ut omnes
inmortales faciat saciat et in eternum
appetitum ipsorum quietet Cum dixit ihesus
conuersus et videns eam dixit confide
filia fides tua te saluam fecit Quia
enim secundum Crisostomum in omnem formidulo
sa erat hec mulier propter hoc ait con
fide et filiam eam etiam vocat quia
fides eam filiam fecerat et salua
facta est mulier ex illa hora ex qua ihesus
conuersus est ad eam iam enim salua
fuerat ut alii euangeliste manifeste os
tendunt et ex verbis domini perpendi potest
secundum glosam dicit autem Rabanus Hec
mulier docet quantum sit corpus xpi
quia in fimbria monstrauit tantum
esse virtutis quid ergo sperare debemus
qui non solum corpus dominicum con
tingimus sed etiam comedimus et su
mimus Et subdit inquiens Illa me
dicinam accepit vulnere ve illis qui
ipsa medicina in vulnus conuertunt hic
¶ Ex quo accipitur istud documentum
Tactus corporis et visus vere peni
tentibus est medicina sed false pe
nitentibus est mortis interitus et rui
na vite enim accedentibus confertur
gratia per quam excitantur in actu vir
tutis secundum illud apostoli ii Cor ix. Caritas
xpi vrget nos et ex virtute huius
sacramenti spiritualiter reficiuntur et refec

ti in deo delectantur et quodammodo a dul-
cedine bonitatis divine inebriantur
iuxta id Can. v. Comedite amici
mei et inebriamini carissimi medi-
cina igitur est digne sumentibus
nam secundum Innocentium Eukaristia
liberat a malo conservat in bono de-
let venialia cavet mortalia huius
etiam virtute augentur omnium gratiarum
fructus exuberat. Hec ille. Seuitia et
demonum pressum devotum huius sacramenti
repellit. Jo. Cris. sup. Mt. ut leo-
nes flammam spirantes sic ab illa
mensa discedimus terribiles effecti ad hoc
autem quod sacramentum in aliquo habeat
efficaciam primo oportet istum cibum
ab aliis discernere per fidem. Secundo hos-
pitium preparare per suam probationem. Tercio
in hospitio preparato recipere cum honore
et devotione. Primum tangit Apostolus dicens
ait Judicium manducat et bibit non
diiudicans corpus domini. Secundum ubi ait
probet seipsum homo et sic de pane
illo edat. Tercium patet in zacheo devo-
te Christum hospitante. Et hinc est quia
multi sunt qui inter cibum hunc angelicum
et cibum corruptibilem non discernunt
nec quid eis noceat aut nocere va-
leat cognoscunt. Aut quod si digne
sumerent gratiam si vero indigne in-
dignationem altissimi reportabunt non
non perpendunt. Non mirum quod plus
tenebrescunt et intus in animabus
suis obscurantur proniores ad pecca-
dum et tardiores ad bene agendum
redduntur et fortius a sathana ne con-
verte cor ad deum valeant detine-
tur. Tremant ergo illi qui sine exa-
mine confestim ad hoc sacramentum quasi
ad cibum genez accedunt et maxime
qui tam hospitem ad fetidum hos-
pitium introducunt et gratiam sibi ab
eo collatam respuunt et ea abutun-
tur ac per hoc scriptum est in se contumeliam
faciunt et altissimum dehonorant
et sumendo indigne iram dei sibi
grave accumulant. Ideoque quos

tangere vel sumere Christi vestimentum hoc
est dei filium humana carne indutum
dum proposuerimus quid suscipiendum sumus
et qualiter preparandum hospitium quo-
que per ornamenta vere penitudinis pre-
geremus et virtutum floribus adornemus
ut postquam hospes altissimus ad nos
descenderit primus gratiam impetret et
in futuro gloriam consequamur. Quam
nobis prestare dignetur ipse hospes
hominum dei filius homo factus per secu-
la benedictus in eternum. Amen

65 Cum sublevasset
oculos Jhesus et vidisset quia
multitudo magna venit
ad eum Johannis vi. Mt. xiiii. Marc. vi.
et Luc. ix. Omnis valuit dei filius
absque incarnationis humilitate absque
passionis acerbitate deprimere sathane
cuius suasu homo lapsus est in mortem
eripere voluit tamen in miseria suum redi-
mere ut tanto magis ipsum ad diligendum
deum debitorem faceret quanto non sine gra-
vi difficultate se redemptum esse conspi-
ceret et qui facile creatus per ingratitudinem
ad amandum assurgeret. dicere enim poterat
creatus sum sed nullo auctoris gravami-
ne vel labore sed modo cum acerbitate
mortis est redemptus ne dum ad amorem
incitat sed quasi quodammodo ad redden-
dum gratiam pro gratia expellit. Unde
pius et misericors dominus cum ipse est mi-
seri et pie videns multitudinem mag-
nam ad se venientem tamquam ad ve-
rum deum et Christum in lege promissum
viscera sue miserationis aperuit
in eo quod pios oculos ad videndum
esurientem multitudinem et refectione
indigentem sublevavit. In sublevatio-
ne cuius ostendit pietatis indicium et quod
levavit oculos nos exemplo suo a-
monuit ut corda cum manibus ad ipsum
qui in celis habitat levaremus. Ex
hoc vero quod magna multitudo venit
ad ipsum tamquam ad civitatis magistrum et
doctorem accipitur istud documentum
Quod sine magistro vel doctore katholico

vitam ducit periculo se exponit pro isto
inducitur quod ponit Bernardus super cantica
simone lxxviii sic inquiens Audi-
ant qui sine duce et preceptore vias
vite ingredi non formidant ipsi sibi
in arte spirituali existentes et discipu-
li pariter et magistri non sufficit hoc sed etiam
coadunant discipulos sibi ceci duces
cecorum et subdit quam multos ex hoc a-
recto tramite periculosissime oberrasse
compertum sunt et aliquibus interpositis
subdit Cui dimittet oves in pascua
pastor est non ovium sed luporum Hec ille
Ex quo patet quod omne malum quod
inter exortum est et omnibus temporibus non
aliunde venit nisi quod multi sine
katholicis rectoribus et deum timentibus
voluntate propria ferunt et facti sunt ma-
gistri aliorum cum non erant nec fuit sub
regula seniorum ac etiam disciplina
non enim proficiunt quod ad dap-
nacionem ducit iam illecebrosa sen-
sualitate non secundum racionem sed secundum se-
sualitate que communis est bestiis vi-
ventes iam periculosa familiaritate familiaritas
enim cum personis viciosis per
plurimum est nociva nam ait vene-
rabilis hugo de sancto victore libro suo
de arra anime tanta est vis amo-
ris ut talem sit necesse est quale est
illud quod amas et cum passim co-
iungeris in ipsius similitudine dilectionis
societate transformaris Hec ille Cor-
rumpunt enim mores colloquia prava
Et qui tangit picem coinquinabitur
ab ea quisquis in nudum tetigerit in-
dus loricatione indigens remanebit
Iam ducunt presumptuosa temeritate quales
sunt plerique adhuc inexperti qui
proprio sensu nimis inherent non enim
duci volunt sed ducere cum sint ceci ia
ducunt malitiosa severitate quales sunt
tyranni et homines oppressores qui no-
lunt audire nisi placentia per quos
respublica dissipatur omne bonum
impeditur et etiam conturbatur Et vere
fiat illud ysaie v. propterea captivus
ductus est populus meus quia non

habuit scientiam et nobiles eius interierunt
fame et multitudo eius siti exaruit
quod revera nequaquam contingeret si di-
rectores katholicos et deum timentes se-
querentur Sequitur dixit ad phylippum
unde ememus panes ut manducent
hii Interrogat secundum Nicolaum de lyra
ut ex responsione appareret maius miraculum
Unde subdit Hoc autem dicebat temp-
tans eum ut patet hoc desuper aliis ostenderet
sicut temptavit deus abraham ut
eius obedientiam aliis manifestaret
non sibi vel ut ait Alquinus Interro-
gat non ut incognita discat sed ut
discipulo rudi propriam tarditatem os-
tendat quam ipse prehendere non labora-
bat Hec ille Ipse enim sciebat quid
esset facturus omnia enim ut ait apostolus
ad hebreos nuda et aperta sunt oculis
eius ¶ Ex hoc assumitur hic docu-
mentum Temptat deus ut erudiat
dyabolus vero temptat ut seducat
deus siquidem temptavit Abraham
temptando erudivit et magnificavit
temptari fecit Job in carne quem propter
pacientiam commendavit Et quotiens tep-
tando xpus quid dixit fructus veritatis
spiritus vero malignus temptat ut
fallat Unde leo papa simone xxxv
Novit antiquus hostis temptacionum la-
queos ubique pretendere ut quoquomodo
fidem credencium valeat corrumpere
novit enim cui illecebras cremis mutat
cui virus invidie infundat cui mati-
menta luxurie apponat novit quem
merore conturbet quem gaudio fallat
quem metu opprimat quem admiratione
seducat omnium discutit mores omnium
ventilat causas omnium scrutatur affectus
et ibi querit causas nocendi ubi
viderit quem diligencius occupari Ver-
tamen secundum bernardum in suis meditacionibus
demonum est malas suggestiones in-
gerere nostrum est illis non consentire
nam quotiens resistimus dyabolum su-
peramus angelos letificamus deum hono-
ramus Spemque deus hortatur nos ut
pugnemus adiuvat ut vincamus

ctantes spectat deficientes subleuat
vincentes coronat h(ec) i(lle) Ecce quam admi-
randum est diuine sapientie magisterium que
cum temptat erudit cum temptat iustos
sinit venit eis in profectum dicente apostolo
Romanos quoniam diligentibus deum omnia
cooperantur in bonum Unde phylippus
ducentorum denariorum panes non suffi-
ciunt eis vt vnusquisque modicum quid
accipiat vbi secundum alcuinum phylippus
tarditatem suam ostendit nam si perfecte
de creatore intelligeret de eius potentie
largitate non diffideret h(ec) ipse Iste
enim phylippus adhuc rudis existens
non aspiciebat ad eius virtutem qua-
liter de aqua fecerat vinum nec alia
signa attendebat Ubi assumitur tale
documentum Nemo homo polluat sci-
entia et eloquentia sine diuina tamen gratia
vere non percipit que sunt dei non quia
dei sunt non nisi in spiritu sancto intelligun-
tur sic eloquentia et scientia si non adest
gratia efficitur velut es sonans aut
cymbalum tynniens et quia homo per
scientiam et eloquentiam sine gratia non
consequitur sufficientiam restat vt se con-
uertat Ad illum qui sufficienter reficiat et
enutrit non enim sumus sufficientes ali-
quid cogitare ex nobis quasi a nobis
sed sufficientia nostra ex deo est Hinc
prouerbiorum xxii scribitur Super aurum et
argentum gratia bona quasi innuitur super
aurum scientie et argentum eloquentie
magis est necessaria gratia Unde Bernardus
super cantica sermone lxxxv ascensus
profecto arduus est et cassus cona-
tus absque dei adiutorio ergo qui
stat si non vult cadere non fidat sed
inuitat deo dominus loquitur Sine me
nichil potestis facere itaque nec surgere
ad bonum nec stare in bono possumus
sine deo h(ec) i(lle) cadit siquidem qui
habet scientiam sine gratia nam secundum
apostolum Scientia inflat caritas edificat
cadit et eloquens sine gratia nam
in multitudine verborum peccatum non de-
erit Et vt ait sapientis auctoritas
Nil tacuisse nocet nocet aut locutum
ticius quippe ruit qui ambulat quam
qui sedet Hinc Tullius in prohe-
mio rethorice dicit parum prodesse sa-
pientiam sine eloquentia vero sine
sapientia eloquentiam sine vero sapien-
tia nimium obesse prodesse nunquam
Hinc ysidorus libro primo de summo
bono sic inquit Sepe reperitur sim-
plicitas vidica et falsitas composita que
homines suis erroribus illicit et per lin-
gue ornamenta laqueos dulces asper-
git h(ec) i(lle) Nec inmerito sapiens enim
magis eligit fideliores quam formosio-
res et infideles amicos eligit Re-
dicit ei vnus ex discipulis eius scilicet
ihesu Andreas frater Symonis petri
hic videtur melius esse dispositus quam
phylippus quia in responsione sua
vt ait Nicolaus de lyra videtur habere
respectum ad multiplicationem panum
eo modo quo factum est per Elyseum iiii
Regum quarto Est puer hic vnus qui
habet quinque panes ordeaceos et
duos pisces sed hec quid sunt inter
tantos quasi diceret si multiplicare-
tur eo modo quo factum est per elyzeum
qui de xx panibus multiplicatis tamen
saciauit centum viros in ista vero
magna multitudine hoc valde mo-
dicum esset puer iste de quo hic ad
literam creditur secundum quosdam esse
beatus marcialis qui fuit vt dicitur
quidam de parentela petri et andree
Iste autem puer significat quemlibet katho-
licum qui et puer et vnus dicitur
et ita paruus ad edendum panem sacra-
mentum eucharistie siue super substantialem
dispositus ¶ Ex quo assumitur
istud documentum volens manducare
panem vite eterne debet vnitatem fidei
et interne cordis et corporis puritate na-
tiuitatis firmissime credere et absque omni
dubitatione in hoc sacramento sit deus
et homo cum corpore anima et sanguine
Ipse homo fragilis velit panem istum
sumere qui virtute spiritus sancti in vtero vir-
ginis est formatus et igne passionis
decoctus totus candidus purissimus

et rubicūdus non trāsmutabilis in
sumentē s; ipse trāsformās pamo
rem sumētem omni sollicitudine pruden
cia et cautela provideat ut se pīget
et vas suū in pudore et castitate
cōtinuat ne forsan temerarius ma
ducator existens iudiciū s' mandu
cet et bibat ve enī illi homī cui
salus mūdi iudiciū est cui vita
mors est cui absolucō dāpnacō est
cui gracia ira est cui calix ppiciacōis
est vas indignacōis Quapropter
paveant qui in pravo corde et iqui
nato corpore p pctm audent divi
nissime eukaristie sumē sacramētū
indigna enī sumptiō ipsos pctis il
laqueat dāpnacōm pparat primū
qui pcti est conscius scandalizat
mente excecat temptacōm subiu
gat deū irritat in tam tempalez
abreviat gratuitis bonis et eternis de
spoliat et pivat Q; autem dixi
de mūdicia corporali intelligendū
est quod immūdicia que ex pctō
mortali nō surgit impedire su
mentem non debet pollutus enī
ex pctō mortali de necessitate deb;
et celebrans et sumens abstinē
sm Thom Ubi vō ortum nō h;
in mūdicia ex pctō mortali absti
nendū est ex honestate non tamē
pcat mortalit qui cōmicat Ubi
autem ex pctō non surgit i arbi
trio est hominis abstinē vel non ab
stinē in sumēdo tn̄ tutum ille fru
ctum pcipit qui i uomitatē sic inris
eciā sumit extra qm̄ non est salꝰ
de summa trinitate capitulo scdo Deq;
dicat ei ihūs facite homines discum
bē erat autē fenū multū i loco quod
mē ponit scdm nicolaum de lyra ad
ondendū q locus i'e aptus erat ad
sedendū hec i'e Sup fenū quippe
discubūt qui sensus corporales se
cuti mollioribus delectant omis enī
caro fenū ait ysaias ppheta Ex
quo assumit istud documētū sensua
litē et non racōnē sequētes cōvinc

delctari non cōstat p delectacōm resolui
non colligi vel refici caro enī cōcupis
cit adūsus spm et spus autē adūsus
carnē et ideo nō mir q caro querit
carnalia spus non de pivatus spua
lia et divina pretera quia difficile
est sensualitatē a delectacōibus
restringē lingwam ne effluat cohi
bere cor quoq; a vanis et imūdis
cogitacōib; custodiē pauci sunt q'
sciunt intellm multi sciūt et ex hoc
stultor infinitus est nūs et pversi
difficile corrigunt Ecce quippe ut cla
rescat q sensualitas que monet
ad illicita difficilis sit cūacōis pau
lus prodeat in exm qui post flagel
la post afflictiones carnis multimo
das vexatus carnis stimulo in semet
ipm reūsus exclamat Infelix ego qs
me liberabit de morte corpis huius
Contigui siquidem stimulus carnis i
sctis qm̄ cursu pt non tolli citra mor
tem omnō secundum Augm de pfectione iu
stitie humane hinc david cōquestus ē
de fomite movēte ad illicita usq; ad
noctem increpuerūt id est temptaverūt
me renes mei Et alibi ait proba
me dne et tempta me ure renes
meos et cor meū hoc est adhibe medi
cinale purgatoriū tribulacōib; delcta
cōib; meis ne quid mali cogitem
p quod te offendam lingwam eciam
restringē et moderarī est difficile In
Jacobi tercio dicit lingwam nullus ho
minū domare quā auctoritate ptrac
tans Augꝰ de natura et gracia inqt
non ait aplus lingwam nullus do
mare pt s; nullus homī ut cum do
mat dei misericordia dei adiutorio dei gra
fieri fateamur. Unde non est expsso
impossibilitas s; magis difficultas
h ipse In argumētū enī ondende diffi
cultatis ad regēdum lingwam duplex
murus osseus et carneus quo cin
git ondit ut anqm̄ verbū effluat
homo examinet an sit licitum et an
sit expediens has vias notabat
ppheta dū dixit dixi custodiam vias

meas ut non delinquā i lingwa mā
Sed q̄ cor sit difficile rege ratone
ondit Bn̄ᵈˢ in suis meditatonibus
de se dicens nichil corde meo fuga-
cius me deserit et p̄p̄rias cogitatōs
defluit tociens deū offendit cor
meū cor vagū et instabile dū suo
dimittit' arbitrio et diuino caret consilio
in semetipō non pt̄ consistē ſ; om
mobilium mobilius p infinita distra
hit' Hec iᵉ que quia multi regem
p̄teunt non mirū q̄ spiritualitatē sequē
tes quer͡ut delectaū non tristari ſe'
distribuerūt ergo viri in id quasi
quinq; milia vbi sedm̄ Theophilum
soli viri memorant' ab ewangelista
quia legalem consuetudinem consequa
tur accepit ergo Ihūs panes quos
non de nouo creauit ſ; in manibus
suis multiplicauit ut miraclm̄ esset
magis notū quia ffus multiplicatio
magis perceptibilis qm̄ creatō et
cum gr̄as egisset distribuit id est
distribui p aplos p̄cepit distribe
tibus similiter et ex piscibus quātū
volebant Sic et nūc in scā dei eccīa
quinq; panibus fideles reficiunt p̄ᵘˢ
panis quo indigent penitentes pa
nis lacimar et dolor qui conficitur
ex consideratone pene et̄ne de hoc p
psalmistam fuerūt michi lacrime
mee panes die ac nocte ſ; quia si
solū panem amaritudinis lacimarū
quis habet nec speret de venia pec-
catoris desperando deficeret panis hic dul
corat' et tpat' spe salutis et consideā
cone glōie celestis hᵉ pane cibata
est maria magdalena qn̄do lacimis
rigauit pedes xp̄i et veniam pctor
om̄ obtinuit illam q; dulcedinem
experta fuit de qua p̄pheta ait Qua
magna multitudo dulcedinis tue q̄
abscondisti timentibus te Scdus est
doctrina spirituar quo indigent igra
tes et simplices Unde mᵗ iiij. dicit'
non in solo pane viuit homo ſ; i oī
v̄bo qd̄ procedit ex ore dei Tercius
panis potest intelligi q̄ cottidie

nobis in orone dn̄ica dari postulam̄ᵘˢ
et dicit' in plurali nobis q2 nobis ꝛ
pauperibus debet esse comunis Iuxta
iᵈ ysaie lviij. frange esurienti pane
tuū Quartus panis est sacr̄ᵗˡⁱˢ quo
indigent viatores ne deficiant i via
et hic est panis xp̄i de quo ipe ait
Iohis vi. Ego sum panis viuus qui
de celo descendi Quintus panis est
celestis videlz fruicō dei et visio de
quo luce. xiiij. Btūs qui manducat
panē i regno celor dei Sed querit
Cris' ꝛ thomas post eū cur pali
ticum sanaē volens non orat neq;
suscitans mortuos neq; mare cessās
hic aut orat gr̄as agens nisi ut
ondat qui inquestionē incipiut gr̄as
agē oportē deo in minoribus orat ut
discas q̄ non p̄p̄t indigentiā orat
si enim indigēt orare multo magis
hᵗ in maioribus fecisset quia v̄o i'ᵃ
ex auctoritate fecit manifestū est
q̄ hic condescendendo nobis orat Ubi
accipit' istud documētū ad referend
gr̄as singulare et deuote deo alligam'
Est enim ip̄a opacō bonorum ut deum
laudent et ei de collatis beneficiis re-
ferant gr̄arum acciones Graciarum q̄ppe
deuota accō est bonorum a deo recep-
torum augmentacō nam hoc ipso q̄
gr̄as de receptis agim̄ᵘˢ deū maxime
addandum maiora prouocamus quāto
igit' homo de acceptis in ampliores
grar̄ acciones consurgit tanto ei
maiorem grām deus confert et
ideo optim̄ᵘˢ modus impetrandi qd̄
petitur gr̄as agē de acceptis Et
p oppositum qui non agūt gr̄as de
acceptis merent' puniri et priuari de
acceptis attestante aplo ad romos
p̄mo qui loques de phis ait q̄ cū
cognouissent dm̄ nō sic deū glorifica
uerūt ſ; errauerūt i cogitacōnibus
suis Est etiā grar̄ accō diuine ma
iestatis protestatō in hᵉ enim q̄ deo
de beneficiis gracias agim' deū esse
nr̄m confitemur' a quo dona percipi'
in tuū signū ut nos mouet ad

agendu grar actiones xpus gras
egit, fregit, et dedit discipulis vt
apponerent tbe Est ptea grar acto
nre necessitatis demostraco qa
qui recusat suam idigentia pro
testat patz ergo qd ad agendu g-
cias deo devote et humiliter obliga
mur Vt autem impleti sunt dixit
discipulis Colligite que supauerunt
fragmenta ne peant inquo ondit
miraculi veritas si em ia multipli
catio fuisset sm apparentia homines
non fuissent saciati nec vere si sic
te viderent refecti nec inde reliquie
panu sensibiles ad maiorem decla
racom miraculi et eius publicacom
remansissent p fragmenta em alys
portata publicatum e miraculum
et approbatum colligerunt ergo et
impleuerunt duodecim cophinos frag
mentorum ex quinque panibus et duo
bus piscibz qui supfuerunt hys qui
manducauerunt non a casu sz diuina
disposicone impleti sunt xii cophini
sm nrm xii apostolorum adoriendum quod
discipuli debebant esse iugu orbis ter
rarum quibus comittenda essent occul
ta scripturarum alys pande que pnt in
telligi p fragmenta Vnde Rabanus
sup am Quod supest a discipulis
colligit qr secretiora misteria que a
rudibus capi nequeunt nd sunt negli
genter habenda sz a duodecim disci
pulis apli s per cophinos designa
et ab eorum successoribz diligenter inque
da Illi ergo homines cu vidissent hoc
signu sz non visum nec auditu nec
ab aliquo prophetarum fcm dixerunt quia hic
est vere propheta qui venturus e in mundu
ad rpm sz saluandu Aly aut prophete
venerunt tantu adipius adventum
denunciandu et dicit scdm glosam
prophetam prophetarum et lume totius mudi
qui p prophetas promissus erat messias
et saluator mudi Ex hoc vero quod
ad preceptu xpi fragmenta panu p
apostolos colligunt accipit ultimud docu
mentu sac scripture misteria non sunt pas

sim revelanda Vn canon xi q iii cum
vir ecclasticus et est Deomni super
xi. prophetas dispo Quod quando vir
ecclasticus videt non solum multos
sz fortes et qui optime pnt iusticiam
et intm doctorum rabiem processisse vt
accipiant p'mia mundus et omnia pro
muneribus faciant pauperes deprimant
in portis et audire contempnant tace
at illo tpe ne det sctm canibus et
mittat margaritas an porcos qui
cu si conculcent eas Hec ibi Notitia
em sac scripture acquirit p'ductuosam co
sideracom possessiosam supplicacom
et soporosam delectacom Verus
igit est ie theologus qui non solu
fulget sciencia sz etiam edificat vita Hec
est theologus qui seipse ac recoler
te i lege dei meditat die ac nocte
frequens em meditacio legis diuine
tpat corpis voluptate iuxta id Eccl'
xii frequens meditacio carnis afflic
tio et pdicat dei pietatem iuxta illud
Psalmi In matutinis meditabor i te
quia fuisti adiutor meus Excitat
homis caritatem Iux id ps In meditacione
mea exardescit ignis Verus est
theologus qui officiosa supplicacione
os suu apit et spm attrahit de sacra
scriptura non litteralem sz spualem quia
lra occidit spus aut viuificat ii Cor
iii Verus Theophylus est qui habz
sapidam noticia scripturarum Vnde hu
go de sco victore libro suo pmo de
anima sic inquit Nichil i hac vita
dulcius sentit nichil auidius su
mit nichil ita mentem ab amore
mudi sepat nichil sic aiam contra tep
tacones roborat nichil ita aiam contra
temptacoes roborat nichil ita ho
mine excitat et adiuuat ad ome
opus bonum sic studiu sac scripture
Hec ie Sic igit et qui doc et qui
audit vba dei se habeat vt veram
theologiam attingat et gram fil
dei et gloriam consequat Quam
nobis concedat xpus Amen

66 Egressus ihesus perambulabat
Jericho luc. xix. dei filius
de summis celorum ad yma de-
scendens dignatus est perambulare
iericho hoc est mundum istum qui velut
luna que significatur per iericho semper
voluitur et mutatur exivit enim a patre
et venit in mundum exivit non descendendo
naturam divinam in qua cum patre manet
occultus sed assumendo naturam humanam
in qua de matre natus apparuit ma-
nifestus quamquam idem semper erat et
est nec mutatur iuxta quod de se per pro-
phetam loquitur Ego sum deus et
non mutor volubilem mutabilitatem
nostram assumpsit et sponte se muta-
tioni nostre quatenus humanitate respi-
cit subiecit secundum enim divinam naturam
semper est immutabilis eo quod nil ei ac-
cedit et ab eo nichil recedit quia ni-
chil habet nisi se nec aliud est habens ab
habito nec aliud habitum ad habente
nisi quod in similitudinem hominum factus et
habitu inventus ut homo qui muta-
bilitates nostras assumpsit et nos defectus
absque tamen peccato suscepit Ex quo
statim accipitur istud documentum In mun-
do qui per iericho designatur est continua
mutatio semper enim celum movetur super cor-
pora celestia in motu sunt continuo super
terra homines animalia et cuncta terre
nascentia alterantur Nam ut ait aristoteles
in libro metheororum Iste mundus infe-
rior est contiguus lationibus superiori-
bus ut virtus eius inde gubernetur id est
quod in eo fiat generatio et corruptio
et alteratio continua et ob hoc quia mun-
dus mutatur vanitati omnis homo
subiacet Quod considerans ecclesiastes
dicebat Vidi cuncta sub sole et ecce v-
niversa vanitas et afflictio spiritus et vi-
di nichil permanere sub sole unus nasci-
tur et alter moritur unus extollitur
et alter deprimitur unus crescit et alter
decrescit unus letatur et alter egenus
et pauper unus dominus et alter servus
Ipse quoque ut ait Job natus de mulie-
re brevi vivens tempore repletur multis
miseriis qui quasi flos egreditur et fugit
velud umbra et numquam in eodem statu
permanet Stulti sunt qui labentem dili-
gunt nec ubi manere perpetuo possint que-
runt transit quippe ipse et omnis con-
cupiscentia et gloria eius quare cum omnia
que in mundo sunt vanitas et afflictio
spiritus censeantur et talis est mundus in quo
malicie plurimum sapientie modicum in quo
omnia vana omnia lubrica omnia labi-
lia omnia obvoluta tediis obsessa la-
queis ubi periclitantur anime et corpora
affliguntur in quo finis dubius de quo
exitus horribilis non est nobis uti-
le ymo multum dampnabile mundo af-
fici et rebus caducis immergi sed
potius ad eterna et permanentia iugiter
aspirare debemus ubi mortale induet
et immortalitatem ubi absterget deus
omnem lacrimam ab oculis sanctorum et iam
non erit luctus neque clamor neque ul-
lus dolor quoniam priora transierunt Sequitur
Et ecce vir nomine zacheus princeps
publicanorum et ipse dives publicani
dicebantur qui publica vectigalia
exigebant quorum commercia vix aut
numquam sine peccato valeant exerceri quia
ergo zacheus erat exactor fisci prin-
cipalis eo quod sicut princeps latronum
est princeps latrinum sic et ipse super
publicanos exactores publica com-
mercii princeps erat ex quo per phas
et nephas sibi divicias acquirebat
licet enim diviciarum habitus non sit in
crimine sed abusus Nam abraham di-
ves erat david locuplex Job opu-
lentus qui deo placentes inventi
sunt dignum difficile tamen est divi-
cias habere et non amare eas vel non
extolli sic est in igne et non ardere
cum veritas dicat quod difficile est divi-
tem intrare in regnum celorum quod tamen
impossibile creditur aput homines sit
possibile aput deum qui divites non
despicit cum et ipse sit dives Ex
quo est accipi secundum documentum licet non omnis
dives ergo quod dives est repre-
hensibilis salvatur tamen divitem est

1 difficile, p prima pte est Augustinus
sup ps. l. p° Attendite ne passim
diuites reprehendatis et rursum ne
de paupte et egestate psumatis si
em non est psumend de diuicijs q̄
to magis no est psumend de paup
tate Et subdit pauper vlcerosus no
hns eciam non ipam vestem ab
latus e ab angelo i synu abrahe
videns quis sublatus est non vi
des quo sublatus est i synu abrahe
lege scripturaz et inuenies diuitem
abraham sublatus e ergo i synu
diuitis paup. hec ille. Non ergo oms
2 diuites sut arguendi Secundo ps scda
sz quod diuitem saluari e diffici
le pz p btm Gregoriu quarto mo
raliu qui ait Rar valde est vt q
aurz possident ad requiem tendat
nam qui multiplicandis diuicijs
inhyant raro alterius vite gau
dia spant quod tame vt redemptor
nr valde rar ex solo diuino mirac̄lo
euenire posse monstrauit aput
homines inquit hoc impossible
est apud deu aut omnia possibi
lia sut. h ille. Item Cris. in libro
q nemo leditur nisi a seipo dicit
diuiciar sequela est luxuria ira
intemperans furor i iustus arro
gancia supbia et omis qui irra
cionablis motus h ipe Item quia
no afficii diuicijs est rarissimu
non miru q saluari diuite est
rar ait em Greg. xi. moraliu fa
cile e homi tuc diuicias despicē
cu eas no habet difficile vero est
cu eas habz viles estimare h ipe
¶ Et querebat inquit eciam ta vide ihm
et no poterat pturba qa statura
pusillus erat vide quippe non
potuit ihm primo impetus quia
princeps publicanor scdo quia
diues erat tcio quia vide non
potuit p turba Quarto q statura
pusillus erat ¶ Ex quo accipit
tciu documetum pctores maxime
publica Officiales et impbi exac-
tores diuites diuicijs i mersi societa-
tibus malis implicati nc non fragi
lite carnis infirmi vel co pede male
consuetudinis allegati vide xpm
nisi fixi diuino adiutorio cruce vere
penitudinis ascendant non potint
na quo pctores maxim publica et
scandalizi deu valeat cognoscē cu
ipor intellctus obscuratus est in cog
nicione veri et tabescat affctus i opa
cone boni quo aduidend deu as
surget qui iam i sensiblis fcus i infi
mis stertit quo cecus lume diuinu
aspiat quo a sathana ppeditus
liber incedet qualit in palato aie
corruptus dulcedine diuinor papiet
quid omnqz i consciencia depuatus
sapiet ea que sut dei cu dicat sapi
ens pctor cu in pfundu malor venit
contepnet qualit assuetus tenebris
similis fcus auibus quar intuitu
nox illuiat dies cecat solis radios
sustinebit quo saluabitur tu diu
decetno primo pdicatur videtur sibi
pdicatis quasi ludens loqui qualit
mortuus vite aditatam assurget
nempe et si velit non poterit
Qui em potuit vide xpm noluit
du ved pssus i quo domino velit no
potit eo q datus est in manu de
qua iam non nisi p manu altissimi
surgē non valebit Secundo quod offi
ciales et improbi suo officio et
actores qui tenentur ad exacta dme
concussionis in quadruplu videre xpm
no pnt pz p Aug. in libro de ver
bis dni trac. xix. vbi aut militibz
protectoribus cuctisqz rectoribus pt
hec sima Johis dici nemnez concu
ciatis neqz calupniam faciatis sed
estote contenti stipendijs vris q
cuqz sibi stipendia publica decre
ta consequitur si amplius querit
tamqm calupmator et concussor
Johis sma condepnatur. xxiij. q. i. In
terrogauerit Omnibus qui accepit
peccuniam vt iudicaret bn vel sim
pliciter vt iudicaret tenetur restiuere

nam cum ex officio suo teneatur iudicare
et bene iudicare et gratis tenetur accipit et
crimen concussionis commisit et idem si
accipit pecuniam ut non iudicaret
cum deberet iudicare vel ut non male iu-
dicaret lege iulia repetundarum canoni-
zata prima q. prima quoniam non licet iudi-
ci vendere iustum iudicium et si licitat ad-
vocato vendere iustum patrocinium et iuris-
consulto iustum consilium. xi. q. iii. Non licet
verba sunt Augustini et generaliter crimen con-
cussionis committit cum quis in officio
constitutus extorquet aliquid per me-
tum a subditis aut cum quis non vult
facere ad quod tenetur nisi data sibi pecunia
omnes enim hii nisi restituant si posse
habent restituendi Christum videre non potuerunt
Quartum quod mala societas videre Christum im-
pediat aut turba patet nam ait ysidorus
libro ii. de summo bono Sicut bona multa
sunt communis vita sanctorum sic plurima mala
affert malorum hic. Qui vero fragiles
et variabiles cito ad peccandum aut as-
sueti male agere impediantur patet nam
licet eis mala que agunt displiceant
fragilitate tamen tracti vel consuetudine
victi operantur que detestantur. Et hoc
ideo quia caro concupiscit adversus spiritum
et spiritus adversus carnem. Cupit ergo
cito mobilis ad peccatum et victus pecca-
di consuetudine videre ihesum sed pre turba non
potest eo quod detinetur ut culpa repugnat
quippe ratione sed sensualitate succum-
bit. Quo fit quod non penitent sed dolent ut
doleant hoc est quod dolor inefficax dolo-
rem inferat efficacem. Porro quia zache-
us videre ihesum non poterat quia statura
pusillus erat precurrens ascendit in arbo-
rem sicomorum ut videret illum quia inde
erat transiturus. Ubi per arborem potest
intelligi vera penitudo pro peccatis
quoniam qui ascendit Christum videbit ¶
Ex quo accipitur istud documentum homines
ascendentes arborem penitentie sunt ha-
biles ad Christum videndum. Ad quorum ascen-
1 sum hii gradus requiruntur. Primo enim
ut penitentes cognoscamur si in omnibus
humiliamur nec reputamus nos esse

dignos dei beneficiis sed peccatores iuxta
verbum Christi Cum omnia bene feceritis dicite ser-
vi inutiles sumus. Secundo si omnes quos in- 2
ordinato amore diligimus sive filii con-
sanguinei cognati vel extranei et maxime
carnali dilectione federati affectu tota-
li quantum ad inordinationem respiciat relin-
quamus cum consideratione dictum est abra-
he Egredere de terra et de cognatione tua
Propter affectum enim nimium carnis et san-
guinis multi pereunt et hiis quos
falso amore diligunt locum pereundi pa-
rant. Tercio si in omnibus actibus nostris 3
deo placere cupiamus non mundo quoniam
qui hominibus placent confusi sunt quoniam
deus sprevit eos ait propheta qui videlicet
querunt placere hominibus ordinando
actus in corpore hominum placentia velud
in fine. Reperiuntur enim iusti qui placent
deo et hominibus iuxta quod de moy-
se legitur dilectus deo et hominibus.
Quarto ut voluntatem nostram volun- 4
tati divine per omnia subiciamus ita quod
omnis dispositio quam deus facit vel quid-
quid fieri occulto iudicio permittit no-
bis placere debet si enim bona sunt id est
ex gratia si mala sunt permissa id est ex ius-
ticia ac ideo repugnare nunc aut
iusticie non est sapientis. Quinto si omnia 5
terrena quasi sompnium extimemus nec
in illis aut mentem figamus aut in-
ordinate delectari queramus. Sexto 6
ut omnes actus nostros cogitationes et
consilia mensura legis divine moderemur.
Sic igitur si penitendo ascenderimus pro-
ficiendo de virtute in virtutem Christum vi-
dere poterimus. Sed est signabile quod
zacheus quia turbam dimisit et arborem
ascendit Christum vidit. Ubi accipitur documentum
Quod peccator volens ad veniam properare
debet turbam imperitorum hominum turbam se-
cularium negociorum turbam malarum co-
gitationum seu fantasmatum turbam
carnalium propinquorum relinquere turba
enim impediebat languidum ne ad
motum aque primus veniret Johannis
v. paraliticum ne ihesum accederet. Luce
v. Cecum ne Christum interpellaret Luce

xviii zacheu ne ihm videt vt hic
Subdit enim ca Et cum venisset ad
locum suspiciens ihus vidit illum
non tantum oculis corporeis quam
misericordie quibus peccatores quos
iustificauit respexit Et quia pre
tpm prius respexit demum ipse xpm
videre potuit quoniam nisi veritas
diuina prius mente illuiet mens ve-
ritatem intelligere non potest quem admodum
nisi lux solis prius irradiet aut me-
dium illuiet homo quantumlibet oculos
aperiat lucem solis non videbit
xpus autem est lux vera que illuminat
omnem hominem venientem in hunc
mundum et xpus est veritas et ideo sine
luce eius veritas non capitur Circa quod
zacheus ad videndum xpm vidit quod
re iuxta Jacobi dom. iiii. ca approxi-
quate deo et appropinquabit vobis
Et dixit ad illum tamquam iam
dignum diuino eloquio zachee inquit
ex nomine ad onsionem sue inuabi-
lis sapie qua omnia nouit Nam
iuxta aplm ad hebreos Omnia nu-
da et aperta sunt oculis eius Etiam
ad ostensionem familiaris amicitie
secundum quod dixit moysi Inuenisti
gratiam coram me et te ipsum noui
ex nomine festinans descende non
procrastinans non se excusans
Nam secundum Bernardum in libro de precep-
to et dispensatione verus obedi-
ens moras nescit mandatum non
procrastinat oculos parat visui au-
res auditui manus operi pedes
itineri et sic se totum totum recol-
ligit intus vt imperantis extius
impleat iussionem Et ille festinans
descendit non tantum descensu loca-
li sed etiam mentali per humilitate Et
excepit illum gaudens de tanti
hospitis aduentu in domum suam
non tam corpoream quam obedientiam
ex alys virtutibus fabricatam
Ex quo accipitur istud documentum
xpianus non cum mora vel desidia
sed prompte et hylariter debet ma-

data xpi exequi et implere patet na
cum deus sit omnium creaturarum dns et
si non preciperet sed vellet id fieri id
statim esset implendum multo ergo magis
cum precipit Unde Bernardus in quodam
sermone Non est dubium quin amplio-
rem gratiam mereatur qui paratum se ex-
hibet ante mandatum quam qui o-
bedire sathagit post mandatum celeri-
ter ergo est deo obediendum et hiis qui
positi sunt loco dei Nam secundum Gregorium
xxxv. moralium Attantem id melior
est obedientia quam victima obedientia so-
la virtus est que menti ceteras vir-
tutes inserit insitas custodit me
melior est obedientia victimis iure pre-
ponitur quia per victimas aliena
caro per obedientiam vero voluntas
voluntas propria mactatur hec Gre-
gorius Per quod patet quod frustrato-
rium est sacrificium vbi constat que-
piam dei vel superiori non esse per
obedientiam subiectum Item sic celeri-
ter obediens meretur premium ita mo-
rosus vel piger penam meretur
Item non est admittenda cuiusuis
excusatio contra dei mandata na
leuia sunt vt aut veritas et potius
omnia mala quis debet pati
quam malo consentire Vel metus
causa sua Et cum viderent sal-
uatorem introiret domum publicani mur-
murabant dicentes quia ad hominem
peccatorem diuertisset In quo pecca-
bant dupliciter false iudicando de
zacheo et de xpo zacheo quidem
quia iam peccator non erat sed vere
penitens et peccatorem penitudinem
incepit esse quod non erat non ergo
secundum Gregorium debuit in eo despici
quod fuit quia incepit esse quod
non fuit l. di. fru de xpo vero male
iudicabat nam non mirum quod ad eum
que per gratiam suam iustificauerat
diuertebat Ex quo accipitur istud
documentum detractores mel solent
conuertere in venenum pro isto patet in dua
dominum Bernhardi in quodam sermone

qui ait Si semp paup es vilem et
abiectu te reputant si dives ambi
tosum auarum et cupidu si affablis
dissolutu si pdicator vel doctor hono
ris vel huan fauor questitorem
si vates inutilez si ieiunas ypocritaz
voratorem h ipe Omne quippe q
rte agit a detractoribus et emulis
sinistra inpretatione corrumpitur
Unde cassiodorus sup i ps dixi
custodiam vias meas sic ait Cres
homo sic cautus est vt si int emu
los loquat nullum vbu eius in
cutat aliqua questiom nam meti
fiiore ebrie ome q rcm dicatur
Prisium vidit hec ie quo vito la
borant plurimi na sm Jeronimu
ad celanciam pauci sut qui vito re
nuncient Hec ie nam quidem est
vitiu detractio qm scdm Bn sup
cantica simone xxiiij Omnis qui
dethit pmu quidh pdit serpm va
cuu caritate deinde quid aliud
dethentu lingua intendit nisi vt
is cui dethitur in odiu veniat vl
ptemptu ipis aput quos dethit
ferit ergo caritatez omnibus qui
audiunt lingwa maledica et qn
tum in se est necat funditus et ex
tingwit Sequit Stans autem
zacheus non titubans ppt murm
et detractom sic nonnulli qui ad v
nu detractionis sibilu boni iam
inchoatum deserut dixit ad dnm
Ecce dimidiu bonor meor do pau
pibus Ecce qui fuit iniquus p frau
dem factus e iustus p fidem et qui
fuit pnceps publicanor fcus est
pr egenor Et si quid defraudaui
hc e inquntiauis modico p fraudu
modicu lesi rddo quadrupliu non
dicit rddam quia tenet homo sta
tim restitue et semp iudicandus
est in mora quousqz restituatur
res que rddi debz mora autem
sua cubet est nociua de re iur
mora li vj Zacheus aut morai
noluit vt diceret cras rddam aut
mitto q satisfaccio in futuris ffutura
em cotingencia impediri pnt ne fiat
s dicit reddo in quo e signabile qm
pvide et distrete deo sua obtulit
et rcte diuisit quia dimidiu bonor
suor obtulit pauperibus et si aliqua
defraudauit rddidit et sic et aliena
restituit et sua pie dedit Et mito
nam pcti venia non dat nisi correc
to vt dicit regula iuris nec pctm
dimittit nisi restituat ablatu Qm
qui facit elemosina de rapina pau
pis quasi victimet filiu i cospectu pa
tris ¶ Ex quibus accipit istud docu
peccatores etia publici ad xpm co
uersi elemosinis sctis de iustis labo
ribus appenis ad quas obligati fue
rant pro qualitate fuoris et af
fcus et latitudine bnficij redimunt
Pro isto inducit Aug in simone de
diuite qui ait elemosina mundat
pcta et ipa intpellat pro nobis ad
dnm quia quidquid pauperibus
dederimus ipm integre possidebimus
Et in libro de vbis dni de iustis la
boribus facite elemosinas no enim
em corrupturi estis iudice xpm vt
vos non audiat cu paupibus quibus
tollitis nolite face velle elemosinas
de fenore et vsuris Item glosam sr
i Ecclia xxxv Nolite inspice sa
crificiu iniustu sic ait Aput deu
non qntitas munerum nc psona
inspicit petentis s dilectio et hu
militas cordis Ideo non debz offre
sacrificiu de iniquitate s de iusto la
bore Ite Greg xy moraliu sic
inquit Quociens post culpas ele
mosinas facimus qsi propriis actib
pciu damus Bn et pphiam de eo q
hec non agit dicit Non dabit do
ppiciacom suam nc pciu redeptionis
sue h ie Quare facienda est eleo
sina ex pio corde vt redimatur p
cata Elemosina em vt ait Cris
sup Mt simone ix Amica dei co
sistit et semp ei propinqua est
Pro quibuscumqz voluit facile mu

mus gracie impetrat vincula pctor
ipsa dissoluit fugat tenebras extīg
wit ignem hinc cū multa fiducia
porte celi apperiunt et veluti regina
intrāte nullus ianitor nullus cus
todum qui assistat audet dicē que
tu es vel unde ꝫ omēs eam aregio
ne suspiciunt vgō ē hñs alas aureas
inscripta pomma venustateq̨ʒ sincat
ta vultum hñs candidū atqʒ mansue
tum penatū et lenis et ꝑ an solū
regale consistit. hec iᵉ Sequitur
ait ihūs ad eū quia hodie hinc do
mui salus fcā est scʒ inhabitacō il
luminacō et saluacō Illuīacō ꝑ fide
in eo ꝙ dicit hodie hᵉ est hac die
quā fecit sol iusticie. In habitacio
pcātatez quia domui hᵉ est toti fa
milie et spalit̄ cōsciencie zachei col
lata est grā dei Saluacō ꝑ spem
que data ē sibi et domui eo ꝙ et
ipē sit filius abrahe nō tam carne
ꝫ imitacōne q̄ dicat Iam vocaber
filius abrahe sicut em̄ ille pegrinos
suscipiens meruit et angelos susci
pe Sic tu non angelos ꝫ dnm
angelorum suscepisti venit em̄ filius
hominis scʒ de celo in mundum ꝑ hu
litatꝰ assūpcōm qui ꝓpterea filiū vo
cat se hominis vt benignitate suam
ondat ꝑ quā vt dicit glosa non
dedignat̄ sua misteria exponē vel
querere ꝑ doctrina et saluū facē ꝑ
grām quod pierat ꝑ culpam ¶
Ex quo accipit̄ finale documētū
homo ꝑ graciam dei iustificatus
censetur domus ~~eius~~ dei miltiplex
quidem ē domꝰ dī vniūsalis et ē
tota machina mūdi de qua salon
Noui dn̄e quia fabricasti tibi domū
ꝑpetuā celum et t̄ram simul et in
aere domus pticulus et est sancta
mater eccia de qua iᵈ intelligit̄
Domū tuā dn̄e decʒ scītitudo Domꝰ
spūalis et ē vgō gloiosa de qua
ꝓpheta ait Vidi et ecce impleuit
gloia domū dm̄ dei. Domus sin
gular et est huanitas redemptoris
assūpta de qua sc̄ptū est Sapīa edifi
cauit s̄ domū et excidit in ea colūp
nas septem Domus supior est bti
tudo celestis de qua ꝓpheta inquit
Ingrediar i domū thabnacli vsqʒ ad
domū dei Domus inferior et est do
mus orōnis ipa videlʒ basilica de q̄
xpus dixit Domus mea domus
orōnis vocabit̄ Intior ipa videlicʒ
basilica de qua xpus dixit domus mea
domus orōnis vocabit̄ Domus inti
or ipa videlicet anima ꝑ graciam
iustificata de qua psalmista Pam
bulabam in innocēcia cordis mei ī
medio domus tue Et huius domus
fundamentū est fides tectū caritas
hostiū obediencia pauimentū hūilitas
parietes q̄tuor laterales iusticia for
titudo ꝓdencia et tpancia Fenestre
huiꝰ domus sūt hospitales cū hylai
tate et ima cū largitate Inhanc
domū venit ihūs spūalit̄ zachei ꝛ
eam ꝑ grām suā dedicauit hanc
domū intiorem Domus quippe est
basilica designat que ad orandum
et placandū dm̄ ē spalit̄ ē deputa
In hac sic conuenire debemꝰ vt in
ea angelos descendentes et ascen
dentes ad videndū gestus nros cō
templem̄ ymo nedum angelos ꝫ
et deū angelorum ibi adesse credamꝰ
testimonio iacob patriarche qui dixit
Vē domus ē ī loco isto Ibi enim me
moriale cōtinuū delectabile suaue
tutissimū corpus dm̄ nri ihesu x̄
accipimꝰ Ibi ī aqua et spūtu ī sac
mento baptismi denouo producā
mur Ideoqʒ sic stemꝰ sic nos ha
beamus ī domo dm̄ vt ~~domine~~ diuine
maiestatꝰ oculos nō offendamus
ꝫ magis hūiliter et deuote orates
grām in pnti et gloiam ī futuro
ꝯsequamur Qm̄ nobis pstare dig
netur xpus ꝑ scla bndcus Amen
Mbulans
ihūs iux̄ mare galilee vi
67 dit duos fres math· iiii·
Dei pris incarnata sapiencia

Ipse unigenitus deus verus dampna-
tam humani generis compaciens vt oues
errantes ad se vnum episcopum et pastorem
reduceret in mundum veniens pie ac
dulciter voluit hominibus conuersari vt
illud Baruch impleretur post hoc in
terris visus est et cum hominibus conuersatus
est quatinus viso sue benignitatis iudicio
illos attraheret quos districta iusticia
qua ferire consueuerat peccatores non attraxit
et qui propter nos humanitatis dei nomen
addere curauit in terra venit vt quam
facilis et misericors sit ad indulgendum
ostenderet Et ob hoc piscatores aggre-
ditur homines recte fidei per eos pisca-
turus Vnde sequitur ambulans ihesus
iuxta mare galilee quod alias stagnum
Genezareth et mare Tyberiadis
vocatur secundum Iulianum Vbi statim
accipitur istud documentum magne
pietatis est indicium quod dei filius verus
homo dignatus est de virgine nasci
in terris videri et hominibus conuersari ait
enim augustinus in libro Cur quomodo
et quomodo deus homo c. vj. Deus
homo fieri dignatus est quatinus illum
plenius tanto diligamus atque laudemus
quanto clarius eius beniuolentiam erga
nos cognouimus valde quippe videtur
mirabile mirabile Ille qui de nichi-
lo omnia fecerat id quod est quam nichil
amore hominis assumeret et velud
vestimentum indueret atque creator
creaturam efficeretur et deus in habitu et for-
ma serui inueniretur Et subdit Nun-
quid sine sui innouatione non va-
luit erigere quod lapsum erat qui
potuit creare quod nondum erat
aut non potuit aliquem legatum
dirigere qui genus humanum dirigeret
et vice illius aduersus hostem an-
tiquum posset confligere potuit pla-
ne si vellet et post multa Subdit
Rex potens et clemens tali modo
homini subvenire disposuit quo
melius numquam excogitari potuit
et vnde condescendit clemencius inde
illum eleuauit potencius quia enim
primus homo ceciderat naturaliter deus
bonum condiderat oportuit vt homo
releuaret Iste qui emendando teneretur
hic Videant igitur igitur qui sunt magni
de aduentu magni dei nec audita tan-
ta sua dignacione ad amandum ipsum
mouentur Confusos eciam se illi intel-
ligant qui dei filium formam serui assump-
sisse vt esset secundum humanitatem pau-
lominus minoratus ab angelis aut
negant aut id debiliter credunt quoniam
si pietatis opera in nonnullis sanctis sunt
reperta vt se venderent pro redempcione
aliorum et se pro ipsorum liberacione capti-
uitati tradiderunt Quidam etenim
paulus episcopus pro liberando filio cuius-
dam vidue in captiuitate se dedit
Johannes elemosinarius pro susteptacio-
ne pauperum seipsum vendidit et seruum
se cuiusdam aurifabri fecit quid ergo
mirantur aut cur debiliter credunt
in christo qui fons est tocius pietatis
quod in humanitate suscepta voluit velud
homo hominibus conuersari et tandem
pro ipsorum redempcione mori Credat
igitur ex hoc quod ambulans ihesus iuxta
mare quod presens designat seculum
ita quod iuxta fuit quia nec peccatum
nec dolus est inventus in ore eius
vidit duos fratres symonem qui voca-
tur petrus et Andream fratrem eius
concordia et vnitate coniunctos licito ne-
gocio occupatos quia mittentes re-
cia in mare vidit secundum Remigium
non tam corporaliter quam spiritualiter
ad corda ipsorum respiciens Erat enim
piscatores qui secundum Crisostomum artificij
opere futurum dignitatis graciam prophetabat
Nam sicut qui recia iactant nesciunt
quos pisces comprehensuri sunt Sic doc-
tor quando diuini sermonis recia super
populum iactat nescit qui sunt accessu-
ri ad deum sed quoscumque deus excitauit
illi adherent eius doctrine secundum ipsum
Ex quia auctoritate Crisostomi assumitur
istud documentum Primo doctor ad
populum non equaliter audiencium corda
conuertit nec committit in omnibus sed in quibus

dam sapore salutifere operat^r Ait enim
btus Gregor. xij. moralium tractans i^d
Job Nonne aur^s vba diiudicat et fau-
ces cibu^m sapit ut cum electi bonis et reprobis
reprobis aliquid commune videt^r quia
vba sapie que audiu^t electi no solu^m
audiunt sed etia^m gustant ut eis in cor-
de sapiat quod reprobor^u no^n mentibus
sed solu^mo^do auribus sonat Aliud namque
est nominatu^m cibu^m audie^re solummodo
Aliud vero eius gustare Electi itaque ci-
bu^m sapie^ntie sic audiunt ut gustent quia
hoc quod audiunt per amorem medulli-
tus sapit Reprobor^u vero scientia usque ad
cognitionem sonitus tendit^r ut virtutes
quidem audiant sed tame^n corde frigi-
do qualiter sapiant ignorant. Hec ille
Ex quo patet quod verbu^m dei audientes
quidam intelligunt non sapiunt quida^m
et sapiunt et cognoscunt secundum diversitate^m
affectionum diversitas operat^r Ut igit^r petru^m
et andrea^m piscatores non piscium sed
hominum facere^t xpus vocauit eos dicens
Venite post me no^n tam pedibus quam
affectu et imitacione secundum glosam et
faciam vos fieri piscatores hominum .i. doc-
tores ut rethe verbi dei comprehendatis
homines de mundo tempestuoso et pericu-
loso ubi non ambulant sed feruntur
quia dyabolus cum delectatione compellit
eos in malo se opprimi ut homines se
alterutrum comedant sic pisces forciores
deuorant minores secundum Crisostomum. Hy
sunt piscatores de quibus locutus est
dominus per Ieremiam dicens Mittam in vos
piscatores et piscabuntur vos ¶ Ex
quo istud elicitur documentum. Vocacio
dei sine iustificatione et magnificacione
non procedit Istud est apostoli ad Romanos
scribentis quos vocauit i^os et iusti-
ficauit et quos iustificauit illos et
et magnificauit. Duplex autem
reperitur vocacio qua dominus ad se ama-
dum et quendam attrahere dignatur
Queda^m generalis que fit verbo signo
et nuncio verbo quippe vocauit
deus pater omnes ad salute^m incarna-
cione filij sui cuius verbum caro factum est

Iohannis primo licet propter rusticitatem et
quendam insensibilitatem sive animalitatem
venire ad deum plurimi paruipendunt
Magna quippe fieret rusticitas si
rex polonie mitteret filium suum ad
vocandum pauperem ut eum honore et
gloria coram omni sua milicia honora-
ret ac multis diuicijs sublimaret
et ipse venire contempneret Multo
autem longe plus maior censetur con-
temptus et iniuria si vilis homo
et vermis qui bibit quasi aquam in-
iquitatem dei patris unigenitum ad re-
gna celestia per natiuitatem et passionem
inuitatem contempnit de quo in persona
xpi Job inquit Seruum meum vocaui
et non indit michi Signo vero xpus
nos vocauit quod est corpus eius
pro nobis in cruce extensum in altum
eleuatum et sanguine proprio rubri-
catum ut enim omnes ipsum mente aspice-
rent lignum crucis ascendit latus per-
forari sustinuit manus ad se at-
trahendum extendit pedes ad manen-
dum nobiscum affigi permisit voce mag-
na clamans spiritum emisit passionem
clamore addere voluit ut sic saltem
ad se honorem revocaret sed proh
dolor ingratissimi homines et sensum
sequentes nec passo compaciuntur nec
clamore ad amandum mouentur De quibus
prouerbiorum primo scribitur. Vocaui et
renuistis extendi manus et non
erat qui aspiceret Postea vocauit nos
per nuncium hoc est per predicatorum officium
de hoc luce xiiij. dicitur Vocauit multos
et misit seruum suum hora cene dicere
inuitatis ut venirent sed multi a
veniendo se excusant quida^m propter
sublimitatem dominacionis ut superbi qui-
dam propter difficultatem circumspectionis
pacionis ut auari Alij propter voluptatem
carnalis delectacionis ut luxuriose
et immundi Quedam autem est vocacio
dei spiritualis et fit tripliciter inspirationibus
exemplorum promissionibus flagellorum
Quot enim milia virginum quot milia
martirum quot milia confessorum nos per-

cesserunt tot sunt milia vocantur ecce
vocatio que fit per extra Devocatione vero
proxima scribitur primo petri. iij. In hoc
vocati estis ut benedictione hereditate
possideatis De vocatione autem per sup-
plicia patet per illud quod ponit beatus
Gregorius. xv. moralium sic inquiens
Nescit impius mala que fecit nisi
pro eisdem malis puniri ceperit et
sic vexatio intellectum dabit Et aliqui-
bus interpositis subdit Iniquus pro
casum oculos aperit quando post cul-
pam iam in pena sua conspicit quod
malum debuit vitare quod fecit
Hec ille Sic ergo homines deus vocat
per temptationes tribulationes per flagel-
la ut saltem sic intelligant qui tempore
pacis tranquillitatis et prosperitatis intel-
ligere noluerunt Hinc augustinus super psalmos
Flagellum intus et extus glorificat
creatorem compellit nolentem erudit
ignorantem custodit virtutem pro-
teget infirmitate exercet torpente
humiliat superbiente conatur incitetur
Hec ille Et beatus Gregorius omelia
xl. sic ait Tribus modis nos con-
ditor interrogare consuevit cum aut
flagelli districtione nos percutit et
quanta nobis insit vel desit patientia
ostendit aut quo nolumus nobis obe-
dientia precipit et inimicum nobis obedien-
ciam patefacit aut aliqua occulta
nobis aperit et aliqua abscondit et
mensuram nobis nostre humilitatis inno-
tescat Hec ille Sed prochdolor nostris tem-
poribus flagella quibusdam nec in-
tellectum aperiunt nec cor ad considerandum
districta dei iudicia et futura pericula
convertunt de quibus Gregorius. xiiij. mo-
ralium. c. x. sic inquit Sunt nonnul-
li qui et flagella tollerant et tamen
mente ad flagellantes animum minime
reformant Hec ille Ex quo patet cuiusque
mira fatuitas hominum Nam bruta
animalia quare feriuntur cognoscunt
cum extra viam vel contra pascua in via
vident Miseri autem homines quare
tribulantur aut quare temptacioni-

bus premuntur non cognoscunt. Potest
etiam trahi ex verbis predictis Crisostomi
ubi aut de malis quod non ambulant
secundum feruntur istud documentum. Quia si homines
postquam sub acti sunt iugo dyaboli
non quod recta docet racio sed quod
demon impellit aut passionis im-
petus nisi forsan occulto moveatur
quod bonum aliorum vel reipublice
instinctu operantur quod sic oste-
ditur Nam cum peccator incidit iugum
dyaboli est in ludo demon cui eo co-
tinue tamen enim eum de impunitate securat
ita ut dicat peccavi et quid accidit michi
triste Iam facta promissione de vita
longa decipit ut maturus dum non
speratur occumbat Iam vanis erroribus
bus ne peccatum confitendo appareat aut
penitenciam refugiat infatuat Iam transi-
toria gaudia quasi sint mansura
imprimit Iam penas sine fine ma-
suras Iam ut verba iustorum peccata ip-
sorum docendo redarguencium quasi
gravia minime sustineat sed aut ea
calumpnietur aut false redarguat Sed
quod semper in laboribus versatur quia aut
molitur mala que inferat aut me-
tuit ne hec sibi ab aliis inferantur
et quidquid contra proximos cogitat
hoc contra se proximus excogitari
formidat fitque undique suspectus un-
dique tremulentus dumque letari videtur
a demone subsannatur omni enim hora et
momento observat ut in puncto ad in-
ferna descendat et cum cathenatus
ducatur quasi libertate gaudeat Du-
rus est et quotiens ad agendum iniqua
progreditur tribulatione et angustia licet
non intelligat vallatur eo quod cor sus-
picacione et anxietate confunditur
Ecce quidem si occulte quis appetit
aliena diripere quantis urgetur cogita-
cionibus ne valeat deprehendi si re-
licta veritate mentiri desiderat ut au-
diencium animos fallat quantum labore
adhibet colorate loquendo ne de men-
dacio arguatur ponit quippe ante
oculos quid sibi a scientibus veritate

respondeři possit et cū magno cogi-
tatu pcractat quo pfalsitatis argu-
meta vitatis ex supet documenta Et
breuit omis pctor non ē sine ludo dya-
boli qm non vult vadit s quo ipse
demon aut tumultus passionis eū
impellit Et res est Nonnulli mali
tosi inveniunt in quibusdam prude-
tes in multis tamē vt cera fallunt
et hc ideo quia excecauit eos malicia
eorum dicit namqz Crisostomus sup mathe-
um Et anima semel malignitate
capta stultior cunctis efficit Tale qp-
pe ē vicium malignitatis vt amillo ple-
rumqz homo impulsus semp pcipitet
et sepe absqz effcu opis erupnosa
et impossibilia conat effice hec ille
H in multis et maxime modernis
hz hetias currum sicut quatuor rotis con-
sistentem que sunt Seuicia impaciencia
audacia impudicicia Et valde velox
est currus iste ad effundendu sangwine
qui nc timore frenat nc pudore inhi-
bet Trahit aut a duobus equis pricia-
bus ad omem pricacem promptissimis
terrena sz potencia et seculi pompa
porro psidet hijs equis pricabus au-
rige due timor et liuor Timor quidem
potencia stringit et liuor inuidendo re-
dit et reuera venenu malicie quod
gerunt induratí et psertim hetia peius
est veneno serpentis dicit enim Seneca epla
lxxxiiij qui licz venenu serpentis sit
alterí venenu malicie et si nocz et alijs
tamē pricipalit habenti sm illu. Non
igit mirum quod homines sibi vicijs con-
sistentes dyaboli non recta racione sz
sensu ducunt et quo a dyabolo vel pas-
sionis tumultu impellunt nc in mundo
ambulant sz tamqm in mari fluitant
et feruntur Sequitur At illi continuo relictis
rethibus secuti sunt eum in quo scdm Gre-
gorium affectu potius pensare debe-
mus qm censum Multum enim reliquit qui
sibi nil retinuit multum dimisit qui
cū re possessa concupiscencijs renuncia-
uit a sequentibus ergo tanta dimis-
sa sunt qnta a non sequentibus concu-

pisci potuerunt Exteriora enim nra dno
qualibz parua sufficiunt Nec p pendit
qntitatem in eius sacrificio sz ex qnto profe-
ratur Estimacōm quippe pcij regnu no-
bis sz tantu valet qntu habemus Sibi
istud accipit docit ex intencione cordis
opera que de bonorum sunt qne deus
acceptat vel repbat Magis qz respi-
cit intencōm hominis qm munera aut
vba Cristo induit quod ponit btus
gregorius .xij. moraliu Ubi sic ait sepe
contingit qz iusti et iniusti habent vba
similia sz tamen semp cor dissimile
est et ex quibus dictis dns ab iniustis
offendit in eisdem quoqz a iustis pla-
cat Nam phariseus ingressus in te-
plum dicebat Ieiuno bis in sabbato
decimas do omn que possideo sz iusti-
ficatus magis publicanus qm ille
exijt Ecce phariseus se iustificauit in
ope atqz vnde ille offendit inde iste
placuit Cor itaqz hoc nisi quia ops
de singulorum actus a cogitacionibus
pensat et in eius auribus superba no
sunt que humili corde proferunt h ille
Et hinc est qz vt idem ait primo mora-
liu hostis ntr bona que agimus tribus
modis insequitur videlicz hoc quod
rectu coram hominibus agitur in intim
iudicis conspectu vnaret Aliquando in
bono opere intencōm polluit vt
omne quod in accione sequitur purum
mundu qz non exeat quo hoc ab origine
pturbat Aliquando vero intencōm vi-
ciare non prualet sz in ipsa accione se
quasi in itine opponit vt cu proposito
mentis securior quisqz ingreditur sub
iuncto lateter vicio quasi ex insidijs pi-
mat Aliquando vo nec intencōm vi-
ciat nc in itine supplantat sz opus bonum
in fine accionis allaqueat qnto qz vel
a domo cordis vel a bitine operis
longius recessisse se simulat tanto
decipiendu bone accionis terminu astu-
cius expectat et quo incautu queqz
qsi recedendo reddiderit eo illu repen-
tino nonnumqm vulne durius insana-
bilius qz transfigit hec ille Cor igitur

om̄ custodia suandū est ne hostis
polluat bonū ad quod agendū quis
procedit. Demqȝ subdit exemplū
eorum qui et carnales affectus prodeo
postponit cum dicit. Et procedens inde
vidit alios duos fres. Ubi nondum
q̄ vocat bīnos et bīnos sic alibi le-
gitur quia non sit bīnos et bīnos q̄tenus
secundum Greg nobis tacitus innuat q̄
qui caritatem erga alterum non h̄z p̄dicati-
officium nullatenus suscipe debet. Et
qui secundum Criso super matheū habu-
dancior est gr̄a novi testamenti q̄m
veteris. Inde p̄mū p̄plm edificavit su-
pra unam fraternitatem h̄nt autem super duas
Jacobū inquid zebedei et iohem fra-
trem eius in navi cum zebedeo pre eorum
reficientes retia sua quod est maxime
paupertatis iudicium vetera enim reficiebat.
qui de pietate commendantur eo q̄ in tanta
paupertate patri suo succurebant ut se-
cum eum baiularet in navi. Non ut
ille istos adiuvaret s̄z ut ista illum con-
solarent sua presentia. Ubi accipi-
istud documentum. Filius vel filia ad habe-
dum curam de parentibus est n̄aliter
obligatus quod sic p̄z. Extraximus
enim ab eis p̄fectionem nobilissimam
que est esse et ob hoc dicit ph̄us
q̄ filii parentibus non p̄nt redde equi-
valens. Nam tria dona ab ipsis rece-
perunt quorum nullum sufficienter recom-
pensare p̄nt hec videlicet nutrimentum
et doctrina. Ratione igitur esse natura-
lis quod extraximus ab ipsis parenti-
bus tenemur eis humiliter ac reverenter
servire ex tota virtute corporis. Si enim sunt
debiles ipsos secundum possibilitatem nostram
portare debemus et eis manualiter
servamus ad quod nos incitat natura
Cyconie de qua narrat Solinus de
mirabilibus mundi. In cyconie mest
pietas. Nam quantum parentes impen-
derunt fetibus educandis tantum et
ipse invicem a pullis alunt. Et ambro
in Exameron de ope quinte die c. xxxv
ponit. In hec avis prem pennis p̄pe
senectute nudatum pennis p̄priis fovet

crustans cibo pascit et dum recuperat nec
dispendia hinc inde sene sublevat
et ad volandum exercet. Si ergo irrona-
le erga p̄ntes tam miram pietatem
exercet quanta impietatem exhibent qui
cum sint ronale victum p̄ntibus indi-
gentibus subtrahunt aut manus in eos
iniciunt violentas diligant itaqȝ fi-
lii p̄ntes nedum lingua s̄z ope atqȝ
corde. Tunc autem corde diligunt cum
et in vita et post mortem dilectionis
signa ondunt. In vita necessaria mi-
nistrando et post mortem p̄libandis
eis in missis et elemosinis oronibus et
ieiuniis de purgatorio succurendo. Tunc
vero ore diligunt cum dure et aspis
v̄bis cum eis non contendunt s̄z piis et
dulcibus v̄bis respondent reprehen-
siones eorum patienter et humiliter re-
cipiunt quod contra illos qui mortem
p̄ntibus optant ut ipsorum hereditatem
percipiant quemus sine reprehensione
sue voluntati insinuant aut qui p̄nti-
bus maledicunt non attento q̄ ma-
ledicendo p̄ntibus maledictionem me-
rit. Preterea ratione esse naturalis
in nutriendo non p̄nt filii redde pa-
rentibus equivalens. Nam p̄ntes
nutriunt filios de sua carne et p̄pria
substantia ~~aliena~~. Filii autem nutriunt
p̄ntes de substantia aliena et ob hoc
filii qui p̄ntibus in necessitate non sub-
veniunt mortaliter peccant quod p̄z p
glosam Exodi. xx. que dicit hic pre-
cipit quod filii honorent parentes
officio pietatis in necessitatibus subve-
niendo et ipsis beneficia exhibendo
Hic ibi. Quod enim precipit imperatur et
quod imperatur necesse est fieri. Insuper
ratione esse naturalis filii bonis p̄nti-
bus non p̄nt redde equivales. Nam
cum etas tenera sit prona in malum si sine
doctrina fuerit et senuerit a malo
vix aut numquam cessabit. Unde allex-
ander macedo quia magis moribus
alconide suo pedagogo infectus fue-
rat numquam eos dimisit. Paveant
igitur qui parentes non honorant

respondei poss[t] et cu magno cogita
ti ptractat quomo p falsitatis argu
menta vitatis exstinget documeta
Et breuit omnis peccator no est sine
ludo dyaboli qm no volt vadit. sz
quo ipe demon aut tumultus pas
sionis eu impellit. Oz e res mira
Non nulli maliciosi inveniunt i quib
dam prudentes in multis tamen
vt ceci fallunt et hc ideo qz excecat
eos malicia eor Ait namqz C
risostomus sup matheu Cu anima
semel malignitate capta stultor
dicitur efficitur. Tale quippe est vicium
malignitatis vt a nullo plerqz ho
impulsus seipm papitet et sepe
absqz effectu oper erumpnosa et in
possibilia conat efficere Hec ille. Hec i
multis et maxime modernis habz
Hetias currum suum quatuor rotis
consistentem que sunt Seuicia im
paciencia audacia impudicicia Et
valde velox e currus iste ad effunde
du sanguine qui nc timore frena
nc pudore inhibet trahit aut a duob
equis pnicibus ad omem pnicem
promtissimis terrena scz potencia et
seculi pompa. Porro presidet hiis
equis pnicibus auriga due timor
et liuor. Timor quidem potencia
stringit et liuor mordendo rodit
et revera venenu malicie quod ge
rit induratis et pstim hetica pe
ius e veneno serpentis ait em Se
neca epla. lxxxiiii. Qz licz venenu
serpentis sit alteri venenu e tamen
vita serpenti sed venenum malicie et
si noz et aliis tame pricipaliter
habenti sm illu Non igitur mir qd
homines sub iugo consistentes dyab
no recta racione sz sensu ducunt et quo
a dyabolo vel passionis tumultu
impellunt nc i mundo ambulat sed
tamqm i mari fluitant et feruntur.
Sequitur. At illi continuo relictis reti
bus secuti sunt eu i quo scdm Greg
affectu potius pensare debem qm
censum. Multu em reliquit qui s
nil retinuit multu dimisit qui cum
re possessa concupiscencys renunciavit
a sequentibus ergo tanta dimissa sunt
quanta a non sequentibus concupisci potu
erunt. Exteriora em nra dno quantulibz
pua sufficiunt Nec ppendit quantum
in eius sacrificio sz ex quanto pferatur
estimacoem quippe pax regnu no habz
sz tantu valet quantu habemus Ubi
istud accipit doct[or] ex intencione cor
dis opa q de bonor sunt gne ds accep
tat vel reprobat magis respiciat inte
ncom hominis qm munera aut verba
Pro i[sto] inducitur quod ponit btus Gre
gorius. xii. moraliu ubi sic ait sepe
contingit qz iusti et iniusti hnt verba
similia sz tame semp cor dissimile e
et ex quibus dcis dns ab iniustis
offendit i eisdem quoqz a iustis pla
catur. Nam phariseus ingressus inte
plum dicebat Ieiuno bis i sabbato
decimas do omm que possideo sed
iustificatus magis publicanus qm
ille exiit. Ecce phariseus se iustificavit
i ope atqz unde ille offendit inde i[ste]
placavit Cor itaqz hc insi quia omps
deus singulor actus a cogitacoibz
pensat i eius auribus sine verba non
sunt que hunt corde proferuntur. Hec
ille. Et hinc e qz vt idem ait pmo mo
raliu hostis nr bona que agimus tribus
modis insequitur vt videlz hoc quod
rectum cora hominibz agit i intm iudic
conspectu viciet. Aliquando in bono ope i
tencoem polluit vt ome quod iacco
ne sequitur purz mundu qz no exeat q[uo]
hoc ab origine pturbat. Aliqn vero intencoz
viciare non prevalet sz in ipa acco
ne se quasi in itine opponit vt a pro
situ mentis securior quisqz ingreditur
subiuncto latenter vicio qz ex insidys
pimat. Aliquando vero nec intencom viciat
nec i itine supplantant sz opus bom
i fine accionis illaqueat quantoqz vel a do
mo cordis vel habitine opis longius
recessisse se simulat tanto decipiendo
bone accionis terminu astucius expec
tat et quo incautu quecqz qz recedo

reddidit eo illum repetmo nonumquam
volunē durius insanabilius quam transfigit
h. i.e. Cor igitur omni custodia servandum est
ne hostis polluat bonum aliquid agendum
quibus procedit deinde subditur exemplum eorum
qui etiam carnales affectus prodeo postponunt
cum dicitur Et procedens inde
vidit alios duos fratres Ubi nondum
quod vocat binos et binos sicut
alibi legitur quia minus quam binos et binos
quibus secundum Gregorium nobis tacitus innuat
quod qui caritatem erga alterum non habet
predicationis officium nullatenus suscipere
debet Et quomodo secundum Crisostomum super Math. habundancior
est gratia novi testamenti quam
veteris Inde primum populum edificavit super
unam fraternitatem hic autem super duas
Jacobum inquit zebedei et Johannem
fratrem eius in navi cum zebedeo patre eorum
reficientes recia sua quod est maximum
paupertatis indicium vetera enim reficiebant
quia unde emerent non habebant
qui de pietate commendantur eo quod
in tanta paupertate patri suo succurrebant
ut secum eum baiularent in navi Non
ut in re ipsa adiuvaret sed ut ista illum
consolarentur sua presencia Ubi accipe
istud documentum Filius vel filia ad
habendum curam de parentibus est naturaliter
obligatus quod sic patet Extraximus
enim ab eis perfectionem nobilissimam
que est esse Et ob hoc dicit philosophus
quod filii parentibus non possunt reddere equivalens
Nam tria dona ab ipsis recepimus
quorum nullum sufficienter recompensare
possunt esse videlicet nutrimentum
et doctrinam Racione igitur esse naturalis quod
extremum ab ipsis parentibus tenemur
eis similiter advenientibus senio ex tota
virtute corporis Si enim sunt debiles ipsos
secundum possibilitatem nostram portare debemus
et eis manualiter ministrare
ad quod nos incitat natura ciconie
de qua narrat Solinus de mirabilibus
mundi In ciconia mirabilis est pietas Nam
quantum parentes impenderunt fetibus
educandis tantum et ipse invicem a
pullis aluntur Et Ambrosius in Exameron
de opere quinte diei c. xxxv ponit Ipse
hec avis patrem parens propter senectutem
nudatum pennis propriis fovet
et cibis pascat et dum recipiat
ne dispendia huiusmodi in sene sublevat
et ad volandum excitet Si ergo irracionabile
erga parentes tam miram
pietatem exercet quantam impietatem exhibet
qui cum sint racionales victum parentibus
indigentibus subtrahunt aut manus in eos
iniciunt violentas Diligant itaque filii
parentes ne dum lingwa sed opere atque corde
Tunc autem corde diligunt cum in vita et
post mortem dileccionis signa ostendunt
In vita necessaria ministrando et post mortem pro
liberandis eis in missis in elemosinis oracionibus
et ieiuniis de purgatorio succurrendo
Tunc vero ore diligunt cum dura et aspera
verba cum eis non loquuntur sed piis et dulcibus
verbis reddent reprehensiones eorum pacienter
et humiliter recipiunt quod contra illos
qui mortem parentibus optant ut ipsorum hereditatem
percipiant quibus sine reprehensione
sue voluntati consenciat Contra qui parentibus
maledicunt non attento quod maledicendo parentibus
maledictionem incurrunt Preterea racione
esse naturalis intuendo non possunt filii
reddere parentibus equales Nam parentes
nutriunt filios de sua carne et propria substancia
Filii autem nutriunt parentes de substancia
aliena et ob hoc filii qui parentibus
in necessitate non subveniunt mortaliter
peccant quod patet per glosam Exodi xx
que dicit hic precipitur quod filii honorent
parentes officio pietatis in necessitatibus
subveniendo et ipsis beneficia
exhibendo Hec ibi Quod enim precipitur
imperatur et quod imperatur necesse
est fieri Insuper racione esse
naturalis filii bonis parentibus non
possunt reddere equivalens Nam cum etas
tenera sit prona in malum si sine doctrina
fuerit et senuerit a malicia vix
aut numquam cessabit Unde Allexander
Macedo quia malis moribus a Leonide
suo pedagogo infectus fuerat
numquam eos dimisit Paveant
igitur qui parentes non honorant

pareant qui in eos manus iniciunt
timeant et illi qui ipsos perturbant
et eorum indigentiis non succurrunt Na
... vlacom diuin mi si digne peni
... tuerint non euadunt Puniunt
enim ... in tedium tales difformi modo ali
quando ... fit eis vite temporalis abreuia
tio quoniam si honorantibus parentes promit
titur vite longeuitas a sensu contrario
non honorantibus vite breuitas debetur
vt plurimum enim tales subito moriuntur
ymo et secundum Canones inigrati parentibus
a donatione et testamento sibi facto
excluduntur et successione hereditaria pri
uantur Imitemur ergo filios de Jacobo
et Johanne zebedei quos dominus vidit
et vocauit eos vt eum sequerentur
At illi relictis rethibus et patre se
cuti sunt eum ¶ Ex quo trahitur istud
documentum vltimum Sequela christi est in
hiis que salutem respiciunt aut per
fectionem vite parentibus preponenda
Quod sic patet Nichil enim est prepo
nendum saluti nec aliquis plus quam
deus est amandus Vnde quia cor
inordinatus parentum in tedium impedit
salutem aut perfectionem filiorum Inquit
christus Mathei x. Veni separare ho[minem]
aduersus patrem suum Et ibi deum
dicit qui amat patrem et matrem
plus quam me non est me dignus
Quod tractans Jeronimus sic ait
Si necessitas venit vt amor parentum
siue filiorum amori dei comparetur et
non possit vtrumque seruari odium in
suos pietas in deum est seruanda Et
subdit Potissima cautela dyaboli
est homines ab amore religionis
retrahere per amorem parentum hinc
cum dominus exiuisset predicandi officium
quidam ei suggessit Ecce mater
tua et fratres tui foris stant querentes
loqui tibi insidias christo tendens vt
spirituali operi carnem et sanguinem
ante ferret Mathei xii. Hinc Jeronimus
in quadam epistola sic inquit Licet
in collo paruus dependeat nepos
licet sparso crine et scissis vestibus
vbera quibus te nutrierit mater ostendat
licet in lymine pater iaceat per calcatum
perge patrem siccis oculis ad vexillum
crucis euola solum pietatis genus in
hac re esse crudelem Hec ille Hinc beatus
Thomas tercio quolibet questione
xii. mouens questionem an religiosus
si videat patrem suum in necessitate
constitutum possit sine prelati sui licen-
tia claustrum exire ad subueniendum
patri respondendo dicit Quod si nondum
intrauit et per alium subueniri non pos-
sit non debet intrare religionem sed te-
netur parentibus ministrare maxime
si absque peccati periculo possit in seculo
remanente Si vero per alium possit
eius parentibus ministrari potest si volt
religionem intrare Et allegat super
illo Dimitte mortuos sepelire Cri-
sostomum Postquam vero aliquis est
in religione professus est mortuus
mundo vnde per spiritualem mortem de
obligatur a cura parentum sicut etiam
de obligaretur per mortem corporalem
Hec ibi Hinc Gregorius vii moralium
ostendens quando parentes odien
di sunt salubriter et amandi sic in
quit Discamus temperata discretio
nis arte eos et conuenienter diligere
et salubriter eos odio habere quatenus
sic sciat per amorem odium surgere vt
valeamus eos per odium verius ama
re Hec ipse Sic ergo commendanda
est parentum dilectio dum saluti non
obuiat nec perfectionem vite impendit
sic diligamus parentes vt deum a quo
omnis paternitas nominatur non offen
damus sed ipsum et diligendo conueni
enter et odiendo salubriter parentes et
proximos omnia que agimus tam
quam in finem nostrum vltimum et oportu
num ordinemus vt eius beatitudinem
consequamur Quam nobis concedat christus
per secula benedictus Amen De sancto Johanne baptista

68 Elyzabeth impletum est tempus parien
di et peperit filium Luce
primo Domum dei refert tum mulier pari-

at impleto tpe pariendi Nam ex defcu
et q̃nq3 expcto venit vt aborsiuu mu
lier pariatur ¶ Et audierunt vicini sc3
cohabitacone et cognati sanguinis
propagacone quia magnificauit
dns mīaz suam h' est magnā fecit
mīam suā cū illa ¶ Ex quo accipi[2]
istud documētū Ex opibus piis et
multe arguit' magna mīa dei hic
eni dns abstulit sterilitati s obpbri
um prolem Elyzabeth sterili dando
ita vt dicē poterat de dno Respexit
obprobrīu meū cōceptū ei graciose
donando spū sco replendo prolem
singularem et nobilissimā gfendo
et eam psonalit' visitando et sec[re]
ta ei reuelando Ita vt dicēt vnde
michi h' vt mater dni mei veniat
ad me nescit quippe largissim9 dns
et i mīa copiosus parua dare sed
multa Nam quis est qui mīas
dom̄ multas si pensat nō inueniat
quisnam ex muliere sine deo potuit
venire aut inuita subsistē quis
potuit ad essē sine deo venīe quis
est qui audet dicē mudus sine
pctō cū dicat Johes cp in multis of
fendim9 om̄s Nempe vt i meipo
considero et h' ipm ad speculandū
aliys trado Pmā mīaz deus michi
fecit quod a multis pctis mh' negm̄
seculo me custodiuit Quis eni non
videat cp sicut i multa cecidi sic et
in alia potui incadē pctā et nisi deus
adiuuisset me paulomi9 in omē pctm̄
cecidiss3 anima mea Scd'am michi fecit
grām nam qn̄do ego peccabam ipe
dissimulabat ego protrahebam in
quitate Ipe vero pietatem michi
omi9 extendebat Terciā michi ondit
in eo quod visitauit cor meū et inuita
uit vt amara fierent que olym vē
dulcia erant et qui letabar cū male
fecerim rexultabā in rebus pessimis
iam recogito omes annos meos in
amaritudine anime mee flens ex cor
de cp iam benignū et viscosum dnm
vnqm̄ offendi ¶ Quartam mīam

m̄ in eo ondit cp penitētez et ad se re
deuntem misericordit' suscepit vt imple
ret quod dixit Non veni vocare
iustos s3 pctores Qntam mīaz
gtulit in eo cp dedit michi vir
tutem gtinendi et deinceps
cautam emēdandi ne recidiuā
paterer et fieret error nouissim9 pe
ior pore Sextam michi mīaz i eo on
dit cp munus gs̄uacōis bone indul
gēt et spem obtinēdi michi homi in
digno et pctori de sua bonitate largi
flua et pietate infinita celestia dedit
Septimā mīam michi contulit in
eo quod dimiss3 nobilioribus et po
tentibus ac domis t'e me docē vo
luit ac in scipturarum sētis proficē vt a
mando eum scptuas legem legendo
ipm gognoscerem gognoscendo plus
amarem quappt' cū ppheta Mīas
dom̄ meī in ētnū cantabo et pdicabo vir
tus mansuetudine tua qua vocas
sustines custodis pctores et ad se re
deūtes recipis penitētes Sequit'
Et gratulabant' et de tanto dono
qm̄ congratulacōm angelus nūcia
uit Johes in vtero sensit et etiā quo
libz alio ipam leta reuoluit ¶ Ex
quo accipit' istud docu'tū Amicus cō
piam ex hoc ondit' si letatur i suc
cessibus alicui9 prosperis et tristatur
in adūsis Amicorum eni scdm Arlem
in ethic' ē idem velle et nolle et ami
cus ad amicū debet se hre sic gemina
ad tuam Et ideo dicit Cassyodorus
in epla Justū ē vt qui amicus erat
in psperis amicicias profiteat' in adū
sis Item Augustin9 in libro lxxx tu
questiōn' d' Ideo amicorum mala sus
tinem9 quia ipor bona nos delectat
pauci tamē sūt veri amici Nam sc'm
Ambro'm in libro iij de officiis fami
lis vox et q̄m's tuus sum totus sed
paucorum est effectus Vnde petrus ble
sensis in tractatu de officiis amicicia
d' Refert tulius a tot retro actis secu
lis vix duo aut tria amicorum paria
se inuenisse Isto tamē non obstante

xpi dono multi sunt veri amici sci
et fiunt. Scriptum est enim multitudinis
credencium erat cor unum et anima
una quod pertendens Jeronimus in epistola
ad paulinum dixit vera illa amicicia
et xpi glutinio copulata quam non
utilitas rei familiaris non presencia cor-
porum tantum non subdola et palpans
adulacio sed dei timor et divinarum
scripturarum studia conciliavit. hec ille
Et factum est in die octavo venerunt
tute venerunt amici circumcidere puerum
Sic enim erat preceptum Gen. xvii.
Infans octo dierum circumcidetur in vobis
et vocabant eum nomine patris sui
zachariam Mos enim erat antiquo-
rum nomina patrum primogenitis
et maxime unigenitis imponere
quemadmodum thobie primo legitur
Genuit ex ea filium nomen suum ei
imponens Et rndens mater dixit
Nequaquam Sed vocabitur iohannes
sic fuit ab angelo et adeo ordinati
Et dixerunt ad illam quia nemo
est in cognacione tua qui vocatur hoc
nomine quasi dicant mirum est quod dicis
tu eum sic esse vocandum cum nemo
sit in cognacione qui sic vocetur Erat
contradictio inter matrem et amicos
de nomine imponendo sed matris vox
prevaluit eo quod spiritus sanctus id ei inspira-
uit Unde sequitur Innuebant ergo
patri eius hoc est quibusdam nutibus
visibilibus ei significabant ex quo
patet quod zacharias propter incredulitatem non
tantum mutus effectus est sed etiam
surdus Si enim audire potuisset
verbo non nutu ab eo quesiuissent
quo eum nominari vellet qui quoniam
iudiciis occultis dei et suis dispen-
sacionibus se humiliter non summisit
penam mutitatis accepit Ergo
accepit istud documentum voluntati dei
humiliter parendum et iudiciis suis
et dispensacionibus occultis non est
se intromittendum Sic enim zacharias
angelo voluntatem dei prolem nunc-
cianti non credidit nec ei simpliciter
summisit sed quasi impossibile istud
eo quod ambo essent steriles credidit et
ob hoc mutitate percussus est. Unde
volens cohibere homines ne se secre-
tis divinis temerarie intromittat ait
Numquid nosti ordinem celi et pones
raciones eius in terra quod tractans
beatus Gregorius xxix moralium sic
inquit Quis intelligit cur vivit
alius insidians mortibus proximorum
et moriatur alius qui profuturus esset
vite multorum alius culmen potesta-
tis assequitur qui non ledere studet a-
lius tantummodo lesos defendere concupiscit
et tamen oppressus iacet alius nego-
ciis implicari desiderat et coactus
vacat alius male inchoans usque
ad vite sue terminum ad peiora protrahitur
Alius bene incipiens prolongitudi-
nem temporum perficit ad augmenta me-
ritorum At contra alius male vivens
reservatur ut corrigatur alius vero bene
vivere quidem videntur sed in hac vita
eo usque durat quousque ad prava pro-
rumpat et pluribus aliis secreta iu-
dicia respicientibus ibi positus inter
medios subdit Quis ista iudiciorum
secreta discuciat dicatur ergo homini
ut se nescire cognoscat Nescientem
vero se cognoscat ut timeat ut hu-
milietur humiliet ut non presumat in
se ut conditoris sui auxilium requi-
rat hec ille Quare scrutari non de-
betis iudicia dei perscrutator enim
magestatis opprimetur a gloria ut ait
sapiens Noli te exquirere sensus
scripturarum contra sensum ecclesie katho-
lice Nam hoc est ponere os in celum
Et postulans inquit ewangelista pu-
gillarem id est calamum quo scriberetur
Scripsit dicens iohannes est nomen
eius Ubi pensandum quod non dicit erit
sed est quasi dicat Iam ei nomen est
impositum ab angelo et ideo ego im-
pono sed impositum iudico et mira-
ti sunt universi de convenientia inter
patrem et matrem quantum ad pueri
nominacionem et lingwe ipsius subi-

tam relaxatam Unde sequitur Apertu est autem illico os eius et lingua eius non pmora quia ut ait Ambrosius Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia ubi solvit fides linguam quam incredulitas ligauerat et loquebatur benedicens deum et cetera Danielis enim iii dicitur Benedicite sacerdotes domini domino Ex quo duo accipiuntur documenta unum quod deus super est benedicendus et laudandus Aliud quod sacerdotes paliis habent deum benedicere et laudare Pro primo inducitur id quod ponit Gregorius xxviii moralium c. xv tractans illud Job Quis dimisit lapidem angularem Astra inquid Gregorius matutina cum vespertinis redemptoris potenciam laudant dum electi angeli etiam cum redemptis in fine mundi hominibus largitorem superne gratie glorificant Insuper quippe ut nos ad laudem conditoris attendentes orta parvuli luce clamauerunt gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis Simul ergo laudant quia redemptori nostro voces sue exultationis accomodant simul laudant quia dum nos conspiciunt recipi simul gaudent numerum impleri Hec ille Ecce angeli et homines sunt intendentes laudi dei propterea cum solus deus pro omnibus est amandus ipse solus est benedicendus Sibi enim debetur benedictio claritas sapientia gratiarum actio honor virtus et fortitudo ut ait Johannes in Apocalipsi Solus quippe est deus qui sine molestia amatur et cum aviditate amplectitur cum securitate desideratur qui quanto quis ardencius amat tanto secundum Augustinum melior efficitur et quanto nunc amor fervencior dei tanto visio eius erit suavior igitur solus est cui laus et honor debetur Item si deum ex toto corde diligere requiritur ut scilicet non sit cor hominis alicuius dilectioni alterius amplius quam dei inclinatum Similiter requiritur ut nulla creatura in laude deo preponatur quicquid enim laudis invenitur in ea id creatori prestitit

qui per omnia et in omnibus solus est laudandus et benedicendus Secundum vero documentum quo dicitur quod sacerdotes paliis habent deum benedicere et laudare sic declaratur Nam cum sint ad hec sacerdotes positi ut sint lumine viam virtutis debent unde verbo pariter et exemplo quatenus luceat lux ipsorum coram hominibus et glorificetur pater qui in celis est Valde quippe magna est dignitas sacerdotum et excellens Nam in manibus ~~ipsorum~~ eorum per verba sancta operante spiritu sancto panis in verum corpus Christi transsubstantiatur et uno atque eodem momento deus ipse qui presidet in celo manibus eorum continetur in sacrificio Si ergo dignitas sacerdotalis debite quanta est pensatur et aspicitur in ea talis prerogativa invenitur quod eam preculit nedum omnibus hominibus sed etiam regibus et principibus ymmo angelis et archangelis thronis et dominationibus et omnibus angelicis ordinibus Nam non est angelo aut regi conficere corpus Christi conficere corpus Christi et sanguinem ymo de summis celorum ad yma advocare creatorem ut coram eo sit deus verus et homo totus quod Christus in altari ita vere sicut natus est de virgine sicut pependit in cruce et sic regnat in ethere propterea sacerdotes sunt ad hoc instituti ut patres fierent aliorum et ob hoc eis preferendi Dicit enim papa scribens Romano metensi episcopo Quis dubitet sacerdotes Christi regum et principum omnium quoque fidelium patres et magistros censeri xcvi dist. Quis dubitet Cuius dignitatem attendens constantinus imperator narratur dixisse vere si oculis vidissem sacerdotem dei aut aliquem eorum qui monachico habitu circumamicti sunt peccantem clamidem meam expoliarem et operirem eum ne ab aliquo videretur eadem dist. Inscriptum Sed prochdolor nostris temporibus viluit status sacerdotum propter vitam malam sacerdotum confitendum est enim ut ait Johannes super Ezechielem libro secundo Quod

grandis dignitas sacdotum sed
grandis ruina si peccant. Veru-
tamē boni katholici bonos lau-
dant malos occultos sustinent
n̄c vituperant malos publicos q̄m
diu tollerant ab eccia ppt deum
honorant. Licz eos denunciare
supioribus si publice eciaz scan-
dalizant vel se contra eos accu-
satores constitue possint et oc-
cultos amonē corrigere debnt
n̄c miz Qm scdm cypanu dns
nr ihus xpus rex ⁊ iudex et ds
nr vsqz ad passionis diem ho-
norem suauit pontificibus q̄m-
uis illi n̄c timorem dei nec agni-
tom xpi suassent nam cum le-
prosum mundasse dixit illi vade
onde te sacdotibz et offer donum
humilitatez nos xpus humiliter do-
cuit sacdotem adhoc appellans
qui faciebat sacilegu Item subdi-
tus passioni cu alapam recept
et ei dicet sic rndens pacifica m
thil v contumeliose locutus est i
psonam pontificis nihil v contu-
meliose locutus est in psonam
pontificis s sic magis in noccia
sua tutus est dicens si male locu-
tus sum ex probia de malo si at
bene quid me cedis que omnia
ab eo ideo fca sut humilit atqz pa-
cient vt nos humilitas et pacie-
tie habem exempla docuit
sacdotes veros legittime ho-
norari et plene dum cca falsos
sacdotes ipe tlis extitit .xxiij.
dis. Dns nr honorandi igit st
boni et mali q̄ndiu tollerat
non despiciendi ppt xpm licz
mali sacerdotes vltom districcio
ri q̄m populi reseruant Magni
siquidem est timis si sacdos
indigne tractat corpus saluato-
ris n̄c pax habet pcti de cui9
ore egredit falsitas p cuy os
vitas introiuit an em est sine
time q oculi sacdot respiciunt

vanitates vel lubricitates qui respi-
ciebant vitatez An sine iudicio erit
et dampno ppetuo qui manus ex-
tendit ad illicita que tenebant te-
nentem omnia quo audebit se in-
gurgitare ebrietate qui plenus
debz esse deo nuquid sine distric-
ta erit pena qui timore dei post-
posito de templo dei facuit per
luxuriaz habitaculu dyaboli re-
uera omes tles et similes qui
sordidati ad xpi mensam psu-
mut accede et i mudis manibz
corpus xpi scissimu cotractare
et ore polluto sume du profe-
rut vba canonis et orant la-
biys exspuunt in faciem salua-
tors Pensant ergo q temera-
riu et nephandissimu est pol-
lutis manus tractare filiu v-
ginis et i mudis labijs osculai
et ore fetidissimo sume Cuius
em oculus no erubescit cuius
auditus no ircmitic q mudi p
ciu procicit inster quilinu .i. in
os indigne sumenciu Tales q̄ppe
sacdotes indigne corpus xpi tr-
tantes magis delinqut q̄m hy
qui eu in tris crucifixerut isti
vero Illi em semel crucifixerut
isti vero q̄ntum est in eis q̄i
cottidie crucifigut Quare pt
dicc tlibus xpus Unos sacdo-
tes nolite mihi esse molesti no-
lite me amplius pctis vris offen-
dere plus et em me offendunt
pcta vestra q̄m leserut vulnera
mea quare vt digne sacdos acce-
dat xpm tractet et sumat sic
se armet et disponat Et pmo
toto corde ⁊ sine omi hesitacone
credat et ore cofiteat q p sac-
dote vite et scdm claues ecce or-
dinatu vbis cum intencone co-
secr[illegible] conis prolatis est ve-
rus [illegible] dei filius ex vgine natus
qui mortuus est et resurrex
iudex viuoz et mortuoz De

inde cu reuerencia et honore occurrat
venienti deo suo cum devocione in-
teri⁹ q deus ad hominem dns ad serui
tium ad seruum inutilem divina ma-
iestas ad miserum vermiculum et vilem
peccatorem dignatur pie advenire et
dicat in corde suo dne in manibus
tuis est vita et mors mea / Ecce
siquidem q nec celi mundi sunt in
conspectu tuo quanto magis ego qui
bibo quasi aquam iniquitatem Et ideo
non sum dignus te dnm meum
qui scis sanctorum es terribilis et omni ca-
ritate tremendus suscipe sub tectum
meum Ideo tamen quia venisti vocare
non iustos sed peccatores et tu es qui
de inmundis facis mundos et sanctos
confisus de infinita tua misericordia accedo
infirmus ad medicum vite sitibundus
ad fontem misericordie egenus ad
dnm celi et terre creatura ad suum
opificem desolatus ad consolatorem
et liberatorem pium unicam spem
meam Postea ardentissimo de-
siderio et haustu cordis interiori sua-
vissimum corpus xpi suscipiat eius
presencia dulcissima copiosissime
delectatus Et quia ut ait hugo
triplex est genus sacrificii Unum
dnici corporis aliud contriti cordis
tercium mortificacionis carnis oportet
si digne velit sacerdos offerre et
suscipe quod predat sacrificium hu-
militatis in mente et afflictionis
seu penitudinis in carne ut he-
atur devocio et sinceritas in eius
confectione et sumpcione Animadvertat
igitur sacerdos cum quanta puritate ti-
more et reuerencia debet accedere
ad offendum et sumendum xpm pa-
nem angelorum et regem celorum
et hominum et obhoc ante et retro vi-
deat ne indigne sumendo offen-
dat illum a quo veniam [illegible] ex
peccabat sed se diliget [illegible] prepa-
rando vitam consequatur. Sequitur
Et factus est timor magnus mag-
nus scilicet admiracionis de hiis que

facta sunt in ortu iohis Senex enim
elyzabeth et sterilis peperit nomen
singulare contra morem impositum
fuit loquelam patri miraculose
deus reddidit Aut factus est timor mag-
nus ex eo quod videbant summum pon-
tificem propter incredulitatem mutitate
percussum et obhoc timebant scien-
tes q non esset tutum offendere deum
et super omnia montana iudee v⁹
simpliciores habitabant qui fa-
cilius credunt miraculis Vel super
omnia montana iudee divulgaba-
tur omnia verba hec scilicet predicta mirabi-
lia in quo a minori datur intelligi q
in locis planis plus erant divul-
gata Et posuerunt omnes qui au-
dierunt in corde suo miracula q
facta erant considerantes et euentum
rei tacite postolantes et dicentes
scilicet mente sua Quis putas puer iste
erit Aut dicere poterant quis putas
puer iste quasi dicant mirandum qualis
iste puer in cuius ortu tot sunt mira-
cula facta etenim manus domini hoc
est potestas divina et operacio erat
cum illo ¶ Ex quo accipitur istud
documentum Magnus erat iohes
coram deo et proximo istud fulcitur
dicto veritatis que ait Inter natos
mulierum non surrexit maior io-
hane baptista Precellit enim cunctos
eminet universis antecedit prophetas
superegreditur patriarchas et quicumque
ante eum natus erat de muliere mi-
nor fuit iohe Ipse siquidem est
propheta ipse preco xpi et vox clama-
tis in deserto preparantis viam dno Ipse
angelus non natura sed officio xpo
dicente hic est de quo scriptum est
scilicet per malachiam prophetam Ecce ego
mitto angelum meum qui preparabit
viam tuam ante te Ipse est alter he-
lyas Unde propter austeritatem et vi-
te similitudinem de ipso dixit xps
Mathei xj. Si vultis recipere ipse
helyas et zacharias impletus spiritu
sancto. Beda. Magna largitas divine

pretiatis etiam loquela que sola ab
lata est diffidenti cum spiritu prophetie
reddita est credenti Unde subdi
et prophetauit prius quippe impletur
spiritu sancto et postea prophetisat
Ex quo trahitur istud documen
tum Ab spiritu sancto predicator debet ver
ba accipere et demum ipsa populo pre
dicator debet verba accipere et demum
ipsa populo predicare Unde apostolus
Non sumus sicut adulterantes ver
bum dei sed ex sinceritate sicut ex deo coram
deo in christo loquimur Adulterare
namque verbum dei secundum Gregorium
xxii moralium est a sententie aliud
de eo quod est aut ex eo non spiri
tales fructus sed ad ulterinos fe
tus querere laudis humane ex sin
ceritate loqui vel in eloquio econtra
quem oportet acquirere et subdit
ex deo loquitur qui scit non se a se
habere sed ex deo accepisse coram
deo vero loquitur qui in omni quod dicit
non humanos fauores appetit sed
omnipotentis dei presentie intendit
non suam sed auctoris gloriam querit
qui autem scit ex deo se accepisse
quod dicit et tamen dicendo propriam
gloriam querit hic ex deo loquitur
sed non coram deo quia enim quem
cordi suo non proponit tamquam ab
sentem putat sed sancti viri et ex deo
loquuntur et coram deo quia et ab
eo se sciunt habere quod dicunt et
ipsum suis sermonibus habent iudi
cem auditorem et considerant hoc
ille Et hinc venit quod cum plurimi
non ex spiritu dei sed ex proprio sensu
loquuntur aut si dicunt que legerunt
a spiritu dei non hunc sed quedam alia
habent pro obiecto et fructu ad
ulterino conceptio pauci predican
do proficiunt Et quidam qui pre
dicando intumescunt de quibus ti
midis idem sanctus doctor xii mora
lium sic inquit Plerique non multi
doctrine dona percipiunt sed ex eisdem
donis intumescunt et magni pretis

videri appetunt Et subdit Omnipote
tem deum prouocare est de eius do
nis inter proximos superbire qui
etiam non in merito predones vocantur
quod dum loquuntur que non fecerunt
in usum locutionis sue verba iusto
rum tollunt sed quia hec ipsa super
na gratia eis tribuit quorum tamen
vitam in prius moribus relinquunt
ipsemetipsos quidem predones sunt
sed tamen zacharias prophetauit dicens
subditur Benedictus dominus deus
israhel omnium deus dominus nostre possessio
nis hester xiii Domine omnium tu es
nostre creationis Genesis primo In
principio creauit deus celum et ter
ram dominus autem deus israhel nostre bene
ficii specialis eo quod notus in iudea
deus quia visitauit nunc longa
infirmitate tabescentem sicut me
dicus visitat egrum et fecit redemp
tionem in passione plebis sue continui
adnatam quia ex iudeis natus est
christus sed non sue propter culpam ymmo
redemptionem fecit vniuerso generi
humano iuxta illud prophetium Redemptionem
misit dominus populo suo Quare cum
dignatus est dei filius ad nos
de secreto patris descendere et de filiis
ire filios dei constituere in eo efficere
simus grati de redemptione sua nec
eam propria peruersa in nobis extin
guamus ut illuc vbi est ipse cum patre
regnans et nos peruenire valeamus
Quod nobis prestare dignetur christus
per secula benedictus Amen De sancto petro

63 Quem dicunt homines esse
filium hominis mathei xvi
Redemptor noster amabilis
quia a deo patre in hunc mundum pro
salute humani generis descendit
iterum ad patrem ascensurus erat
ne gregem absque pastore desereret
ipsius curam beato petro commisit
vt certos fundamento sue fidei fir
maret ipsorum quoque mentes exemplo
suscitaret ad virtutum exercicia excitaret
sibique claues regni celestis liga

di et soluendi concessit et qm̃ scdm
Glosam. Confirmatus erat in fide
discipulos Venit in ptes cesaree
phylippi et ipos interogat Que
dicut homines ee filiu hois quia
scdm Jeronimu qui de filio hominis
locut[2] homines s3 dii appellantur
Venit in ptes vt eas ad se qui to-
tum est reducet et dispsa in vnu
colliget vt egros sanaret con-
fractos csolidaret ac errantes
in viam salutis reducet Ubi tle
pmu accipit[2] documetu Signu
salutis gerit qui cu xpo colligit
non dispergit patz Nam inquit
vitas Qui non e mecu cont̃ me
est ac ph[c] claret Quod qui li-
tes querit int̃ fres discordiam
seminat pximu scandalizat vi
opprimit calupnia turbat odia sus
citat bonos psequit[2] malis anni
mat non colligit cu deo s3 dispgit
et 3bh[c] non mir3 q̃ diuisus addi-
uisos vadit vt sit pnceps ignis
eterni qui pparatus est dyabolo et
angelis ei9 ¶ S[2]o accipit[2] docu-
mentum Q3 diuisitate corporum
sequit[2] diusitas animo[2]. Nam q̃t
capita tot sine de con dis. iiij. Sic
in sacramentis et volutates ho-
minu vane sut. ff. ad trebellianu
quia poterat Vnde lic3 om̃ hoi-
nu natualit̃ ad finem vltim et
optimu debeat referri intentio
quia tame diuso calle ppt̃ diusa
studia et vaia desideia et incli-
naciones procedut in volutatibus
et inudiciis corruptis vaiati ad
eum non ptingut ¶ Ex quo vl-
tius p3 terciu documetu quod
opiniones hom sut diuse hic
em discipuli xpi du interogasset
eos que dicut homines esse filiu
hominis dixerut Alij Johem bap-
tista alij Helya alij Jeremiam ac
vnu ex phetis Quod venit sibi
ex diusis hom inclinacoibz affec-
tibus et dispoicoibz ¶ Circa qd
querit[2] Vtru auditores diusorum
magistro[2] tenetiu diusas opinio-
nes excusent[2] a pcco erroris si
opiniones magistro[2] suo[2] sequ-
tur Ad quod rndet Btus Thoms
.iij. quolib3 questione .x. Quod di-
uerse opiniones docto[2] siquidem
non ptineant ad fidem et bonos
mores absq3 piculo auditores v-
tramq3 opinion sequi pnt hic
em hab3 locu quod aplus dicit
ad Romanos xiiij. Vnusquisq3 in
suo sensu habudat in hiis vero
que ptinent ad fidem et ad bo-
nos mores nullus excusat[2] si
sequit[2] erroneam opinion ali-
cuius mgri. In talibus em igno-
rancia non excusat aliogn i mu-
nes essent qui secuti sut opinio-
nem arrij et nestorij et aliorum
heresiarchar non pt ergo habere
excusacom ppt̃ simplicitatem au-
ditor si in talibz erroneam seqt[2]
opinion et aliquibz inposit sb
dit Qui consentit opinioni alicu
mgri cotra manifestum scptue
testimoniu sine causa id qd pub
lice tenet[2] scdm auctoitate eccie
non pt ab erro[2] vicio excusari
H[c] Ex quo patz hussitas et
wykleffistas p simplicitate non
posse quomodolibz excusai cum
manifeste teneant cotra id qd
peccatum publice tenet[2] et deter
minatu est quod et qualit̃ sit te-
nendu ¶ Quartu documentu
Q3 homines nedu de bona consci-
cia s3 de fama bona csuanda de-
bent esse solliciti in eo accipit[2]
vbi dicit Vos aut quem me ee
dicitis Quia em scdm Criso[m] o-
piniones turbe recitauerat euo
cat eos p interogacom ad opina
du de se aliquid maius que me
inquit esse dicitis vos s3 qui me
cum estis semp et maiora signa
vidistis qm̃ turbe et ideo no opor-
tet vos extraneam opinion ve-

nire cu turbis Jam em multa sig
fecerat in conspectu discipulor et
multa locutus est eis de sua deita
te Et advertendu q postqm dixisset
que dicut homines esse filiu homis
subiecit Vos aut que me esse dicit
quasi dicet illis quia homines huma
na existimantibus vos qui dij estis
que me estimatis Discipulos at
xpus sm Rabanu interrogat ut co
fessionem vere fidei de qua mercede
remuneret q vero dixi de conservanda
fama bona debemus esse solliciti Q
ri pt utr dampnificans aliquem i
fama bona iniuste ad restitucionem
tenet Ad quod respondet doctor
subtilis Scotus inquiens Ex eplicat
pt aliquis aliu diffamare. Uno modo
falsum crime imponendo Scdo modo verum
tamen occultu non servato ordine iu
ris in publico imponendo Tercio modo
occultu crime sibi in publico impo
situ negando q negans inhonorat
imponentem de calupnia In primo
sc q debet restituere fama simplr
retractando vbu suu vel quod e
imposuit quia alias non servat
iusticiam in reddendo proximo quod
suu est In scdo sc q non tenet re
tractare vbu suu q proposuit esse
verum non em tenet retractare verum
suu q proposuit esse verum non em te
net mentiri propter quodcumque redde
dum alteri s tenet alio modo licito red
dere sibi fama s non reputetis
eum esse indignum aut malu vel di
cat stulte dixi q non servato iu
ris ordine proposui em in publi
co quod non est publicu s primus
modus michi magis placet ut
dicat non reputetis eu malu quili
bet enim presumitur bonus donec
probetur contrarium de sctimo. c. Uno
De tercio dicit q similiter non tenet
retractare negacionem suam quia
non tenet quis statim in iudicio
confiteri se esse reum tamen quodammodo
honesto restituere videtur dicendo

nõ hereticus pro calupniatore q forte
bona intencione imponendo vel
forte credebat posse probare intentu
suu et deceptus fuit. h ie. Ad qom
igitur omnibus propositam aliis tacen
tibus sm Crisostomum Petrus tamquam
os aplor et caput pro omnibus re
spondet Tu es xpus filius dei vi
ui ubi confitetur duas xpi naturas
una vero psonam tamen dicit tu es
xpus .i. unctus gra scdm homines
diuinam cum dicit filius dei viui sic
em non pt esse filius homis nisi
homo Ita non pt esse dei filius nisi
deus Porro sic est inter filiu et pa
trem diuisitas psonar et unitas i
natura. Ita inter deitatem et huma
nitatem diuisitas in natura s unitas
in psona De summa trinitate et fide
katholica firmiter ibi una et duabus
naturis psona Ex responsione at
petri solius pro omnibus accipitur
istud documentu quod est quintum
in ordine Quotiens questiones
de archanis dei vel fidei oriuntur
ad sedem petri cuius e unde pro om
nibus sunt referende hec conclusio pz
de baptismo et eius effectu maiores
in principio et .xxiiij. q. i. Quociens
determinare quippe de fide vel deter
minate unde nulli preterquam racione
sedi permittitur not glosa in dicto
canone quotiens Nec mirum ab ipso
em principe qui tenet locum petri
velud a capite dona dei i membra
ecclesie diffunduntur et velud a fonte
in riuos omnes vigor spiritualis descen
dit .xix. dis. Ita domino .xxiiij. q. i. lo
quitur dns ad petrum Ex quo patz
modernorum hereticorum stoliditas qui re
sponsione successoris petri totius corporis
uniuersalis ecclesie non parent et qui
tacere et determinacioni ecclesie in pacia
debuerant os ponunt in celum du
garrire contra eam non verentur
Respondens aut ihus dixit ei bea
tus es symon bariona ubi scdm
Jeronimum reddit dns aplo vicem

protestimonio de se dato Nam petrus dixerat tu es xpus filius dei viui Cui dns autem dixit ei Beatus es bariona hoc est fili columbe. Ex quo do.tum accipit quod est sextum Omnis homo est beatus qui corde credit et ore confitetur nec operibus contradicat quod xpus sit filius dei viui Corde siquidem creditur ad iusticiam ore autem fit confessio ad salutem Ad romanos .x. Et credere in deum est amando i deum tendere de pe. dis. ii. Credere et caritas Consequitur ergo quod siquis male agit aut malis presertim hereticis se associat fidem xpi negauit. Unde Jeronimus Existimant siquidem in eo tantum negare si in persecutione a gentilibus comprehensus se confitei renuerit xpianum Ecce apostolus sub audi ad tytum primo quod sunt qui verba deum asserit negant Et subdit xpus est sapiencia iusticia et veritas sanctitas fortitudo negatur per insipienciam sapiencia per iniquitatem iusticia per mendacium veritas per turpitudinem sanctitas per imbecillitatem animi fortitudo Causa vero quare petrus apostolus sit a xpo dicitur beatus subiungit quia caro et sanguis non reuelauit tibi sed pater meus qui est in celis Super quo dicit hylarius Beatus hic ultra humanos oculos et intendisse et vidisse laudatus est non id quod ex carne et sanguine cognoscens sed dei filium patris reuelatione conspiciens dignus est iudicatus est ut primus agnosceret quod diuinitas esset in xpo sed ipse Et mirum quod iste beatus non illi qui ante dum erant in naui dixerant Vere filius dei hic est Et natanael dixit Rabi tu es filius dei ad quod videt Crisostomus Quia illi non sunt dicti beati quia non talem confessi sunt filiacionem qualem petrus sed vnum ex multis cum estimabant non vere filium Vel et si precipuum quidem inmultis non tamen ex substantia pa

Ex hoc autem loco trahitur istud doctum septimum Quia caro et sanguis non reuelat que sunt dei quod enim caro et sanguis ducit ad deum cum omnis etas prona sunt in malum Ipse quod sensus carnalis secundum Augustinum in sermone de timore deo contrarius est deum negligit dyabolo fauit diuina verba despicit suggestiones falsas dyabolicas credit Et secundum eundem libro primo contra Julianum Ex quo est omnis caro a peccato scilicet adam parente ducta hoc ipse enim ergo ducta expectato reuelat ea que sunt peccati hinc est quod Augustinus conqueritur de affectione carnis et sanguinis quod ei contrariabatur quo ad bonum in libro meditacionum capitulo xxiii Que sunt ista deus meus que sic animam meam obtenebrant grauant claudunt et ligant forsitan sunt peccata mea ymmo vere hec sunt peccata mea ecce affectus carnalis infatuat in me saporem spiritualium intentio inferiorum incuruauit animam ab intuitu superiorum amor terrestrium extinxit in me sensus donorum vere tuorum hic Et quid dicam carnalis affectio mentem cecat racionem ad ea que sunt dei obnubilat et ad ea que sunt carnis et sanguinis iungit meditanda aperit et inflectit hec iusticiam mutat equitatem non seruat ciuitates destruit regna subvertit virtutes regum et principum potestates confundit Adeo ut qui alias vincebant ex eo quod vnusquisque bellancium intendebat que sua sunt victi succubuerunt hec intra etiam penetralia manens corrodit platorum vitalia aufert absque pondere oculis dei iudicia ut non recordentur illorum hec vero et suis volunt viuere non deo dimittentes sanguinem extraneum et promouentes proprium propinquum et indignum consanguineum Contra quod dicit beatus Jeronimus cuius verba ponuntur in canone moyses .viii. q. i. dicit Extraneus a moyse qui fuit de tribu leui ex

alia tribu eligit' scilz ihus nave
detribu effraym vt significaret prin
cipatu in pplo non sagwini defen
dum esse sz vite ac nut plimos ter
minus hanc rem bnficio infatere
vt non querant eos in ecclia colup
nas eligē quos plus cognoscant
eccle prodesse sz quos vel ipsi amat
vel quor sut obsequiis delmiti
vel pro quibus maior quispiam
rogauit. Hec ibi. Et btus Thomas
quarto quolibz questione .xv. dr
Ad si epus de prioralibus bonis
magis providet suo consangwineo
subaudi qm extraneo no ē accep
psonar sz si racone ōsagwinei
ei provideat ipatmonio crucifixi
non caret vicio acceptionis psona
rum. h e. Sequit' et ego dico
tibi petre quia tu es petrus et
sup hanc petram edificabo ec
clesiam meam hc est scdm Augm
in libro retractacionu in hac fide ꝛ
confessione ecciam meam edifica
bo ꝛ porte inferni non pualebunt
advsus eam .i. non separabunt ea
a caritate mea scdm glosam vel
porte inferni hc est pcca aut cte
hereticor doctrine p quas electi hoies
ducut' ad thartar scdm Ieronimu
¶ Ex quo accipit' tle documet
Q romana vniuersalis ecclesia
nūqm in hiis que sut fidei erraē
pt hoc probat' auctoi^te Cyrilli in
libro thesauror vbi ait scdm hac
pmissionem Ecclia aplica petri ab
omni seduccione et heretica circuēcio
ne immaculata manet sup omes
ppositos et epos et sup oms pri
mates ecciar populor ꝛ in suis
pontificib in fide plenissima et
auctoi^te petri et cu alie eccle q°
rudam errore sint vecudate sta
bilita inquassabilit' ipsa sola reg
nat silenc' imponens et om ob
turans ora hereticor et nos nccio
salutis non decepti supbia necz
vino supbie debriati typum vei
tatis et sancte aplice tradicois vna
cu ipsa confitem' ꝛ pdicamus. Hec i e
Ex quo pz qm stulta sut qui a satha
na decepti magis incubut ppo ssu
qm aplice que sup fundata petrū
immobilem xpm est fudata ffun
data inque ecclesia sup petra fi
rmissima et confessione petre ka
tholica dat xpus petro plenitu
dinem ptatis inquiens Tibi da
bo claues regni celor et quodc
cz ligaueris sup trram eit ligu
tum ꝛ i celis et qdcūcz solueris
sup trram eit solutu et in celis.
Rabanus Qui eni regem maiori
pceteris deuocione confessus est me
rito pceteris collatis clauib regni
celestis donatus ē omnib q'a absz
ea confessione ac fide regnū celor
ıngressum ? discrecionem et potenciam vot
potencia qua liget vel soluat dis
crecionem qua dignos vel indignos
discernat. h ie. Sensus ergo est i^te
quoticz ligauer' .i. quemcūcz in
dignū remissione iudicaueris du
viuit indignus apud deu iudica
bit'. Et quodcūcz soluis hc est qd
cūcz soluendū iudicaueris dum viuit
remissionem pctor ōsequet' a deo
Hec aut scdm Rabanu soluēdi at
cz ligandi ptas qmuis soli petro
videat' data adnō tame et ceter
aplis dat' nc non epis et psbiter
omni eccle. Sz ideo petro spalit da
nes regni et pncipatum iudicia
rie ptatis accepit vt qcūcz ab vni
tate fidei vel societate illius quo
libet se ipos segregant nec vi
nculis pctor absolui nc ianua pos
sut regni celestis ingredi. Et glo
dicit Qy spalit' etiam petro con
cessit vt ad vnitatem nos inuita
ret. Ideo eni pncipem aplor con
stituit vt eccia vnū pncipalem
habet xpi vicariū ad que diuisa
membra concurrēnt si forte int' se
dissentiret q' si diuisa capita eent
in eccia vnitatis vinculū rupet'

Hec Glosa ordinaria Aperiant q°
h'etica oculos ad videndum quod
cum abvnitate principis et obedia
sedis aplice suggati sut salual no
pnt et obh^c ad vnitatem redeant
vt ipis redeuntibus apiat^z quod
non nisi fidelib; in obedia eiusdez
existentibus aperit^z regnu celor
Quod nobis pstare dignet^z qui
claues ligandi et soluendi dedit
petro et in psona omnib; sacdotib;
xpus semp et inetnu bndictus

De visitac^oe marie Amen

70 Exurgens maria abijt
in montana cu festinacio-
ne. Luce primo. Virgo ma-
ria sca spitu et corpore v'go soba
v'go deuota ex regibus orta ex
semine abrahe ex stirpe genero-
sa dauid diuitus cotessa celitus
repromissa misticis pfigurata in-
naculis oraculis pnunciata pphe-
ticis sine corrupcione fecunda sine
gravamine gravida sine dolore puer-
pera v'go gemino mentis et cor-
poris pfulgida decore specie sua
et pulcritudine in celestibus sic
gratta vt eterni patris filiu de
summis celor ad hec vt ex pulssio
sanguine suo carne assumeret aduo-
caret et celestem nuntiu ad se edu-
ceret de supnis postquam dei volu-
tati consenciens iuxta legacom arch-
angeli dei filiu concepat Exurges
et ppt tante dignitatis fastigium
quia mat dei effecta est no tar-
dans abijt in montana non as-
peritatez vie exhorrens cu festina-
cone non pigricia vel torpore
tardans intrauit in domu za-
charie Et que scdm Ambrosium
ppt officiu venerat officio inhet
abijt in qua i montana h^c est i
ierlem que erat in montanis resp^c-
tu ei galilee nedum ierlem s; tota
iudea erat i montanis cu festina-
cone cu pgaudio cum pro spiritu
di desiderio Et scdm Ambrosium

Non incredula de oraculo no incerta
de nuncio non dubitas de exem-
plo s; leta pro voto religiosa p
officio festina pgaudio Adhuc
abijt in ciuitatez iuda h^c e in ierlem
metropolim regni iuda vt ibi
deuote pgnanti iuuencula desuiret
et salutauit soror elyzabeth tam-
quam magistra humilitatis Ex q°
accipit^z istud docu^m. Vera humili-
tas pietatis officiu exhibe non tar-
dat non labor aspitate frangi^z
difficilia tamquam essent facilia
aggreditur no oblectameto quo-
uis ab officio retrahit^z no querit
morari vt placeat hominibus aut
incede in publico s; soli deo place
in oculto Sic eni virgo maria ce-
leriter iuit vie aspitatez et labo-
rem non horruit non eam quid-
quam retardauit non in platea a
publico simones instituit s; in ciui-
tatem venit et domu introiuit
vt recollecta et abstracta a tumul-
tu hoim insistens elyzabeth caste
obsequio deo placeret Sciuit eni
q magis est necessaria humilitas
quam v'ginitas et obh^c licet mat
dni esse voluit visitando humiliari
Memor illius quanto maior es humi-
lia te in omnib; licz pulcherrima
sit ad inuice v'ginitatis et humilit^s
commixtio Multum eni placz deo
illa anima in qua et humilitas come-
dat v'ginitate et v'ginitas exor-
nat humilitatez no eni om est v'gi-
nitas multo tamen paucior cum
v'ginitate humilitas. Vnde Bn^s
sup cantica simone. xlv. rara a-
uis in terris aut sanitate non pde
aut humilitatem sanctimonia no ex-
cludi Hie Ad salute aute omnio
humilitas e optima. Vnde Greg
viij moraliu perit omne omne
quod agit^z s; non humilitate cus-
todit^z hec v'tus ita e gloriosa vt
etia mali humiles videri querat
Vnde Bn^s sup missus est Glorio-

sa nos humilitas qua ipa quoque su-
pbia paliare se appetit ne vilesc(at)
h(ec) i(lle) hec quia se non extollit sed
se subicit n(ec) se magnam putat dum
quid restat agendu non tardat
hanc s(ecundu)m ambrosiu in examero(n)
cura nutriunt assiduitas subiectionis
consideratio p(ro)p(ri)e fragilitatis et rei
melioris h(ec) i(lle) Servanda est ig(itu)r
humilitas Nam p(er) ea fit ad sup(er)na as-
census Unde b(er)n(ardus) in ep(isto)la vis
capere celsitudine(m) cape p(ri)us celsitu-
dinem humilitate Erubescat aute(m)
sup(er)bor(um) tumiditas qui credunt
locum in celis habe(re) sup(er)biam cu(m)
ab humilitate videant eam occu-
patam s(ecundu)m Cassiodor(um) sup(er) psal(m)o
¶ Sequit(ur) Et f(ac)t(u)m est ut audivit sa-
lutacio(nem) ma(r)ie elyzabeth exul-
tavit infans in utero eius Sup(er)
quo dicit Glosa Q(uasi) sic i(n)t(e)l(lig)a(tur) adve-
tum ma(r)ie sic i(n)t(e)l(lig)e(re) adventu(m) domini
sensit ¶ Ex quo accipit(ur) istud
documentu(m) Magne v(ir)tutis est sa-
lutacio b(ea)te v(ir)ginis et ob h(oc) devo-
te humilit(er) et frequ(en)ter est salutan-
da Confert enim gaudiu(m) descende(n)-
(tem) in cor s(an)c(tu)m sp(iritu)m s(an)c(tu)m Confert re-
uelacio(nem) divinor(um) secretor(um) confert
p(ro)phecie actum et ideo humiliter et
frequent(er) est salutanda p(ro)p(te)r tantu(m)
lucr(um) Pretere(a) e(st) mu(l)to salutanda
ut in laude ei(us) homo cu(m) angelo co(n)-
veniat q(uonia)m si deu(m) in s(an)c(t)is laudare
iubem(ur) multo magis in v(ir)gine q(ue)
xp(ist)m genuit laudandus h(ic) e(st) enim
i(n) quam deus dives et p(re)dives in-
comp(re)hensibilis et immensus descen-
dit et p(er) incarnacio(nem) abreviari Et
paulom(in)us ab angelis voluit mo-
rari s(ed) cur nisi ut omes in eius
paup(er)tate ditem(ur) eius humilitate s(u)b-
levem(ur) eius moracione magnifice-
mur eius incarnacione adherentes
deo incipiam(us) esse unus sp(iritu)s cu(m)
eo Ite(m) est humilit(er) et frequenter sa-
lutanda q(uonia)m s(ecundu)m B(er)hardu(m) i(n) s(er)mone
de assumpcione v(ir)ginis Nichil est i(n)

ea auster(um) nichil terribile tota suavis
est plena pietatis fecunda gracie
plena mansuetudinis et miseric(or)die
affectu compaciendi et subveniendi
habundat effectu invocantibus eam
universis demu(m) omnibus omnia facta
est in e(ius) sinu(m) ap(er)it ut de plenitu-
dine ei(us) accipiant universi captivus
redempcio(nem) eger curacio(nem) t(ri)stis co(n)-
solacio(nem) peccator veniam iustus gra(tiam)
angelus leticia(m) tota t(ri)nitas glo-
riam filii p(er)sona carnis humane
substanciam ut non sit qui se ab-
scondat a calore eius omnibus
sese exorabilem omnib(us) clementis-
sima(m) p(re)bet h(ec) i(lle) Et repleta est
sp(irit)u s(an)c(t)o elyzabeth s(ci)l(icet) post concep-
tu(m) v(ir)go vero ma(r)ia plena g(ra)cia fuit
ante conceptu(m) Et exclamavit vo-
ce magna sc(un)d(u)m Glo(sa)m Non tam
clamorosa q(ua)m devota devocio ei(us)
magnus est clamor ita ut i(n)te(rius) (et)
audiat(ur) Unde exo. xiiij dictum
est Moysi Quid clamas ad me.
qui tamen non clamabat ad deu(m)
clamore oris s(ed) cordis desiderio
loquebat(ur) enim ad populu(m) ¶
Ex quo accipit(ur) istud documentu(m)
plus valet apud deu(m) clamor cor-
dis q(uam) clamor oris p(ro)p(ter) isto indu-
cit(ur) illud Augustini in quodam
s(er)mone qui ait Cu(m) oras clamas
non voce s(ed) mente Na(m) et tacentes
exaudit deus n(ec) locus t(ame)n queritur
t(ra)ctu sp(irit)us Daniel int(er) leones ex-
ultat tres pueri in fornace tripu-
diant Job nudus in sterquilinio tri-
umphat paradysum de cruce lat(ro)
invenit no(n) est locus ubi no(n) sit
deus hec ipse Item Gregori(us) i(n) o(m)e(lia)
Illam orac(ione)m deus no(n) exaudit q(ua)m
homo cu(m) psallit non attendit Item
Crisost(omus) Math. vi. d(icit) Non voce cla-
morosa pulsandus est deus s(ed) con-
sciencia vera placandus q(ui)a non
est vocis s(ed) cordis auditor h(ec) ipse
Et ysidorus ait Quid prodest
strepitus labior(um) si mutu(m) est cor

Sicut em vox sine modulacione
est q̄i vox porcor Sic oracio sine
deuocione est quasi mugitus bou
ℏ ipe que tamen omia sunt in
telligenda q̄ndo attencio nullo
modo orom contingit Non em re
quit q̄ attencio semp remaneat
in orone peractus essencia ℏ satis
est q̄ maneat p̄ virtutem quod est
q̄ndo quis cū bona intencione ad
oracom accedit et si in p̄secucione
mens ad alia rapit Semp em
s̄ine intencionis vis remanet nisi
tanta sit euagacō q̄ attencō oīo
depereat Notat glosa magna
post theologos de reliquiis et
veneracione scōr Sc dim̄ icle.
Ex quo p̄z q̄ magis deuocione
et mente q̄m voce ad deū est
clamand Sic em elyzabeth
clamauit ⁊ dixit Bndicta tu
in mulieres Bndicta est siquid
q̄m scdm v̄gine Nulla tante
virginis fuit gratie pricepis aut
esse poterit omnis em diuini
g̃me parens est vnica heci
Et scdm Bedam eadem voce ab
elyzabeth qua a gabriele bndi
cit q̄tus ⁊ angelis ⁊ hominibus
veneranda monstret Et bndict
fructus ventris tui hoc elyzabeth
addidit vltra v̄ba angeli q̄bus
v̄ginem bndicta p̄dicauit deh
fructu ventris dominū dicit q̄
nequaq̄m ex viro ℏ sola maria
processit Cui consonans grecus
dicit Solus hic fructus est be
nedict) q̄ et absq̄ viro et absq̄
peccō produciť Beda vero ait Iste
est fructus qui dauid promitti
de fructu ventris tui ponam sup
sedem tuā Et vnde inquit michi
q̄ veniat mat̄ domini mei ad
me q̄i dicat que mea iusticia
vel quibꝫ meritis meis illud ve
m sterili et semi et p̄m reputa
tom hom maledicte Ecce enim
vt facta est vox salutacionis tue

in auribus meis exultauit in gau
dio infans in vtero meo gaudet ei
de p̄ncia sponsi amicus sponsi Vn
Iohis .iii. dicit Amicus sponsi q̄
stat et audit ⁊ gaudio gaudet p̄pt
vocem sponsi Vnde pensandum ē
dicit exultauit in gaudio quia g̃
cia visus est interius et exulta
tonem ondit motu quodam cor
extius Et bta que credidisti Sic
em ap̄ta dei visio est btitudo par̄e
sic p̄fecta cognicō fidei et btitudo
par̄e sic p̄fecta cognicō fidei e vie
Iuxta id math .xvi. Beatus es sy
mon bariona q̄ caro et sanguis
non reuelauit tibi q̄m p̄ficiet
in te ea que dicta sūt tibi a domino
Ex quo scdm Ambro appatet
mariam nō dubitasse ℏ credidis
se et ideo fructum fidei cōsecuta
hec ipe Et ait Beda Dns redemp
tor mundi opacōm sua inchoauit
a matre vt p̄ quā salus omibus
pabat eadem p̄sona fructū sa
lutis hauriret ex pignore heci
Ex quo accipit istud doctū
fides xpi btm facit et sim̄ p̄o i
induat quod dns dixit beati qui
non viderut et crediderut fides
quippe vera ideo btm facit nam
multis bonis credentem p̄ficit ⁊
ornat Credē em vere et katho
p̄mo valet ad cognoscend diuina
sic lux ad videnda colorata scdm
illud Iohis .xii. Ego lux veni in
mundū vt omnis qui credit in me
in tenebris nō maneat Et ysaias
inquit Nisi crederitis nō intelli
getis Est em fides scdm aplm
rer sperandarū argumetū non
apparenciū q̄tus fides habeat meri
tum vbi racō huana non habet
exp̄imetu ac dum nō visa credit
credendo illa intelligat hinc est
quod ait Bnhardus sup cantica
s̄mone .xxviii. Fides tue sane p̄
bator esse videt cū credit nō q̄d
videt et aliquib inp̄ositis crede

et invenisti Nam crede invenisse est. Hec ille. Ex quo patet quod quanto quis magis katholice credit in deum tanto plus divina cognoscit Unde heretici qui cadunt a katholica fide divina nullatenus cognoscunt eo quod lucem fidei non habent sed in tenebris ambulant et opera tenebrarum operantur Secundo valet vere et katholice credere ad defendendum ea que quis in scripturis katholicis aut a sanctis doctoribus audivit vel que legendo et amando cognovit Unde propheta psalmo Credidi propter quod locutus sum quasi dicat quia fide cognovi et intellexi que divina sunt propter quod locutus sum et fidem pro meis viribus defensavi Huic apostolus consonat ii. Cor. xiiii. inquiens Et nos credimus propter quod loquimur In quo datur intelligi quod si quis ea que sunt fidei pro loco et tempore dum potest non defensat fidem negavit. Nam secundum sententiam Crisostomi Non solum ille proditor est veritatis qui transgrediens veritatem palam pro veritate mendacium loquitur sed etiam ille qui non libere pronunciat veritatem quam libere pronunciare oportet aut non libere defendit quam libere defendere convenit proditor est veritatis. xi. q. iii. Nolite timere Et ideo non excusatur quis si coactus quis negat ea que sunt fidei licet corde non negat primo peccat mortaliter Nam nulla coactione induci ad hoc debuit. xxxii. q. v. Omnium notat glosa. sed in dicto Canone Nolite quot sunt clerici isto tempore fidei proditores qui tueri fidem poterant et timore vel favore impediti defendere noluerunt Tercio credere vere et katholice valet ad impetrandum miracula Iuxta illud Mathei xxi. Si habueritis fidem sicut granum synapis etc. per fidem enim mentes transferunt ceci illuminantur leprosi mundantur mortui suscitantur et quicquid in sancta dei ecclesia fit miraculi illud fides operatur unde Marci dicitur enim Marc. ix. Omnia credentis omnia possibilia sunt credenti valet quarto etiam katholice credere ad sustinendum pacienter adversa Unde apostolus ad hebreos. xi. ait Sancti per fidem vicerunt regna et aliquibus interpositis loquens de martiribus sancti inquit hii omnes testimonio fidei probati inventi sunt Valet quinto ad vivendum in gratia sicut radix ad vivificandum arbusta Unde dominus Iohannis. vii. dixit Qui credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive Et apostolus ait iustus ex fide vivit Valet sexto ad vitandum extrema pericula secundum illud Iohannis. xi. Qui vivit et credit in me non morietur in eternum Et ad Romanos. x. dicit Apostolus Omnis qui credit in illum non confundetur. Valet ultimo ad adipiscendum eternalia gaudia secundum illud Ecclesiastici. ii. Qui timetis dominum credite illi et non evacuabitur merces vestra. Cum igitur ad tot et ad tanta fides valet katholica Beatus est qui vere credit Cum qui sic crediderit et baptizatus fuerit salvus erit Maria ultimo Sequitur Et ait Maria Magnificat anima mea dominum quasi dicat Ergo beata Elyzabeth tu me magnificas de bonis que vides in me sed anima mea magnificat dominum a quo sunt Magnificat anima mea dominum non tantum lingwa secundum illud psalmi Lauda anima mea dominum laudabo dominum in vita mea non quemadmodum illi de quibus propheta ait Ysaias populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me Et quia ad dei laudem sequitur exultacio secundum illud psalmi Exultabunt labia mea cum cantavero tibi et anima mea quam redemisti statim addit Et exultavit spiritus meus in deo qui solus bonus est. Luce xviii. in deo

salutari quia ad salute om hom
est necessarius / i eo quia michi ppri
us filius aut exultauit spus meus
in deo om peccatom salutari om
hom predeptom Cuntu est in eo
ideo venit vt omes saluos facet
lz inuitus et ingratus nullus sal
uabit sz singnter Exultauit in
deo salutari meo p eius cceptioz
et educatiom et sic virgo bta mag
nificauit dnm cui timor exultauit
in deo cui honor i salutari suo cui
amor Ex quo dat nobis intelligi
quod time debemus xpm offende
qz dns et ipm debemus honora
re quia deus ac eu ex toto corde
feruent dilige quia nobis saluta
ris Causam autem assignat que
sit deu magnificat Quia respex
humilitatem no dicit virginitatem
ancille sue ad amandu et sine
dum ex eo qz me creauit me re
demit me speciali gratia illustra
uit ex eo qz ex carne mea humi
litatem assumpsit imperium obliga
te / Ecce em ex h qz dignatus e
de celo in tram descendere et hu
militatez mea acceptare btaz me
dicent oms generationes iudeo
ru sz et gentiu diuitum et pa
perum Petebat quippe vt dicit
gregorius vt sic p supbia pmm pnt
mors in mundum intrauit ita
p humilitatem marie vita vite in
introitus pandet Et ideo dicit
oms generationes no solu Elyza
beth sz etia om credentiu natos
Hec ie O magna et preciosa marie
humilitas que deu hominibus peperit
vitam mortalibus edidit celos in
nouauit mundu purificauit pady
sum aperuit et hom animas libe
rauit Facta e em humilitas marie
scala celestis p qua deus desce
dit ad tram sz quid efficit quod
ita magnificauit dnm / Subdit qz
fecit michi magna In eo quia
in me carne assumpsit qz me ap

tato mundauit qz in dona spus sci
contulit qz virginitatez meam confirma
uit qz virginem concipi sine one
et puerpera sine dolore fecit fecit
mirum magna qui potens est (alius
em non potuisset id fecisse sz ipse fecit
qz omnipotens et scm nome eius
Vbi dat intelligi qz cu xpus deus
nr sit omnipotens est metuendus
qz vere scus est vt scitatem sua
nobis communicet deprecandus Et mia
eius hc est dei a me inchoata exte
dit a progenie iudeor in proge
nies gencium Saluus em ex iudeis
est Johis iiij quia ibi incepit esse
predicatio salutis scdm id Actuu
.xiij. Vobis oportebat pmu loqui
vbm dei sz quia repulistis illud et
indignos iudicastis vite eterne ecce
conuertimur ad gentes Prius em mia
dni tm iudeis fuit onsa scdm illud
psalmi Notus in iudea deus sz mo
mia domini plena e terra Et ideo
dicit Et mia eius a progenie in p
genie timentibus eu sm id Malachie
vlt Orietur vobis timentibus sol iusti
tie Ex quo accipit Cu quamuis
mia domini plena sit tra Inuenit
tame locu no lz eo qz pp malitiam
tiam multor videtur quasi ee abre
uiata lz pro infinitam mnaz ad
omnem hominem sit extensa Fecit
potentia in brachio suo .i. i xpo di
filio sm Bedam Sic em cuiu bra
chiu est p quod operaris sic brachiu
dei dcm est eius vbu opatus est
mundu h ipse hc est brachiu deus
ysaie .liij. Brachiu domini cui reue
latu est dicit itaqz dei filius bra
chiu quia sic a corpore exit bra
chiu et ab vtroqz spus scus Dis
persit supbos mente cordis sui hc
est cogitationibus mentem elatam no
parente eius aduentui Vel dis
persit supbos hc est demones qui
expeditos obedientie sue restituit
pro vt vult sm alit Cyrillus Ve
lint em nolint oportet qz adno

dom̄ se mẽtient eo q̄ ei om̄e ge-
nu flectit celestiū terrestriū ⁊ infno-
rū Vel potest s̄m theophilū hoc
de iudeis intelligi quos in omem
regionem dispsit sicut nūc dispsi sūt
Deposuit potentes de sede et ex
altauit humiles Magna enī vt ait
cyrillus sapiebant demones et
gentiliū sapientes phariseī et scri
be tamē deposuit eos et eos q̄ humilian
tes se sub potenti manu eius dās
eis v̄tutē calcandi serpentes et scor-
piones omnēq̄ p̄tatē inimici Esu-
rientes h̄ est iustos paupes im-
pleuit bonis sc̄ spualib᷒ que s̄t
simpliciter bona et diuites hoc ē
diuicias amantes inmoderate di
misit inanes .i. vacuos donis spi-
tualib᷒ Vn̄ dicit glosa Qui eterna
toto studio desiderant saciabunt
cū xp̄us apparuerit in gloria Sed
qui terrenis gaudent in fine totius
btitudinis inanes dimittunt Sus-
cepit isrl puerū suū hoc est obe
dientem s̄ et humilem vt faceret eū
isrl .i. deū videntē Nam qui co
temp̄nt humiliari non p̄t saluari
Recordatus mīe sue hoc est pro
missionis misericordie sue Facte quia
q̄ redemit hominem non meritum
est hominis s̄ donū diuine pietatis
cuius mīe videbat in carnacionē
differendo q̄i oblitus Sic locutus
est ad p̄res n̄ros abraham cui
p̄mo facta est promissio Gen. xxii.
Cui dc̄m est in semine tuo benedi-
centur omnes gentes Et semī eius
sc̄ dauid cui dc̄m est De fructu
ventris tui ponā sup sedem tuā
vsq̄ in seculū q̄ sc̄dm gloiaz ipa
promissio hereditaria nullo fine clau
detur ⁊ vsq̄ in fine seculi credentes
non deerunt et btitudinis gloia eit
p̄hennis Semī aut̄ dicit s̄m Beda
non carne progenitis q̄m fidei eius
vestigia secuti quib᷒ adventus
saluatoris in secula est promissus
Mansit autē Maria quasi tribus

mensibus tamdiu q̄mdiu elyzabeth
pariendi tempus impleret Nam vt
ait theophilus In sexto mense co
ceptionis p̄coris venit angelus
ad mariam que mansit cū elyza
beth mensibus tribus ⁊ sic nouem
menses implent Cū aut̄ elyzabeth
paritura erat v̄go recessit sc̄dm theo
philū Vn̄ sequitur Et reuersa est in
domū suam sc̄ p̄pt̄ multitudinē q̄
ad partum congregari debebat In toue-
mens aut̄ erat in talibus v̄ginem
ēē p̄ntem Cui alludens Gregorius
inquit Nos est cedē v̄ginibus
quocies pregnās parit Ex hoc
autem q̄ v̄go beata de domo sua
ad exhibendū pietatis officiū et
impleto in domū suam est reu̇sa
Elicitur documentū istud q̄ ad h̄ debz
omnis homo intendē vt feliciter ad
suū p̄ncipiū h̄ est deū redire va
leat vnde venit Vn̄ Arles in
libro de pomo et morte Beata
est anima que l̄z posse redeundi
ad priam vnde venit Ve autē
anime peccatrici que non habet pos
se redeundi ad priam vn̄ venit
turpia enī opera et delectacōes
impediunt ascensum eius sursū
Sic igitur deceamus intinē vt ad
priam ad quā creati sumus rediē
in dei gr̄a valeamus Qua nob
p̄starē dignetur dei filius p̄ secu
la benedictus Amen

Rogabat ihm̄ quidam
71 phariseus vt mandu
caret cū illo Luce. vii.
Virtus et vera sapia patris et
in ip̄e dei filius in magnitudie
infinitus i v̄tute omnipotēs i sa-
piencia i estimabilis i consiliis t
ribilis in iudiciis iustus in cogi
tacionib᷒ secretissimus in v̄bis ve-
rax in opibus sctus in misericor
diis copiosus erga penitētes pi
issimus rogatus a phariseo man
ducare dignatus est cū illo Et i
gressus in domū pharisei discubuit

Rogatus etem venit. Nam adeo
se amicum hominibus exhibuit ut
eos ad penitenciam provocaret. tum
phariseis ut superbiam eorum reprimeret
tum iustis et amicis suis dilige-
tibus ut amorem eorum nutriret et
augeret. tum pauperibus egenatis ut
eorum inopiam suppleret. Ecce hos-
tes magnus accedit rogatus qui
est quia se invitat libenter et de-
uote est suscipiendus quoniam ipso ve-
niente cuncta bona veniunt. Sicut
ipse dixit sapiens venerunt michi
omnia bona pariter cum illa scilicet sa-
piencia Sapiencie vij. Quid enim non
habet qui deum habet qui summe est
bonus et de se sibi bonus et ipse
nostrum summum bonum. A quo si quis
recedit statim est malus. Quare
si ipse est beatitudo nostra quid rece-
dendi ab eo veniet nisi miseria
Ideoque rogandus est ut veniat
et manducet nobiscum. Ipse enim ait
Apokalipsis. Ego sto ad hostium et
pulso si quis michi aperuerit veni-
am et cenabo cum illo cum quo man-
ducare aut cenare non est aliud
nisi in illo manere. Ex quo ac-
cipitur istud documentum. Tam pius est
dominus et misericordiis copiosus ut
rogatus humiliter et devote sine
mora dignatus in cor hominis de-
scendere. Quod sic ostenditur. Cum
enim ut ait Augustinus libro primo
de meritis et remissione peccatorum
non ob aliud tamen apparet dominum
nostrum ihesum christum in carne venis-
se ac forma servi accepta factum
obedientem usque ad mortem crucis
nisi in hac dispensacione miseri-
cordissime gracie ut omnes quibus
tamquam membris in corpore con-
stitutus caput est ad capescen-
dum regnum celorum vivificaret
saluos faceret liberaret redimeret
et illuminaret. Hec ille. Quo contritu
et humiliatu propter quod venit de-
spiciet aut quo tardabit ascendere
qui propterea hoc ut descenderet pulsa-
uit. Istud desiderans idem Augustinus
in libro de spiritu et anima capitulo tercio
ait. Nemo de dei pietate diffidat
quoniam maior est eius misericordia quam tua
miseria et quisquis ad eum toto cor-
de clamaverit exaudit illum
quia misericors. Et subdit. Tardius
siquidem videtur ei peccatori veniam
dare quam ipsi peccatori accipere. Sic
enim festinat absoluere eum a tormen-
to conscientie sue quasi plus cruciet
eum passio miseri quam ipsum miseri
passio sui. Hec ille. Et Richardus
loquens de misericordia dei in pe-
nitentes super cantica sermone x.
sic inquit. Gemina dulcedo ex-
uberat in pectore domini ihesu lon-
ganimitas videlicet in expecta-
do et in donado felicitas. Hec ipse.
Cum ergo cor ad recipiendum tantum
dominum est dispositum mox intrat
illuc christus ad habitandum. Nec mirum
quoniam si statim materia sufficienter
disposita mox recipit formam
cum perfectius opus sit dei quam
nature anima sufficienter per penitu-
dinem disposita huius hospitis est
receptiua. Sequitur. Et ecce mulier
que erat in civitate peccatrix dicitur
mulier scilicet maria magdalena sed
eam ex proprio nomine non nominat
quia tunc in statu culpe erat. Pos-
tea tamen in statu gratie maria nomi-
natur que erat in civitate peccatrix
ubi multi sunt et diuisi. Ex quo
colligitur quod multos traxerat
ad peccata dulci alloquio ornatu
pompatico aspectu venenoso con-
tactu inverecundo / convictu et contrac-
tatu lascivo intersignio et exenio
amoroso. Hiis enim peccatrices cor-
da multorum inficiunt atque tollunt.
Unde de peccatrice scribitur Ysaie xx-
iij. Sume cytharam circui civitatem
meretrix oblivioni tradita. Non enim
tali remansit dei non parentum nobi-
litatem non status feditatem non corpo-

ris inferiorum non persone infamia
non dampnacionem perpetua ¶ Exemplum
assumitur secundum documentum Mulier
non timens deum sed tantum intubens
ornatibus melodiis saltibus et aliis
mundi carnisque voluptatibus est for-
nicatis est quasi sagena dyaboli qua
multi in dampnacionis precipicium
pertrahuntur omnis enim talis mulier est
ianua dyaboli via iniquitatis scor-
pionis percussio que tum primat
stimulat et igne flammigero constanter
contingentes vel aspicientes exurit
De carbonibus siquidem scintille di-
siliunt de ferro rubigo mittitur Nunc
blanditias exhibet ut attrahat
nunc incautum effluit ut cor amatoris
emolliat fauus quippe distillans
labia meretricis et nitidius guttur
eius oleo In fauo enim ut ait hugo
in libello ad socium volentem nubere
Sunt duo mel et cera et in facie meretri-
cis similiter duo scilicet decor et gracia
hec est pulcritudo oris et dulcedo ser-
monis cera succendit igne mel pre-
bet dulcedinem Sic pulcritudo me-
tricis igne libidinis inflammat
carnem blandimenta vero sermonis
cor concuciunt Et aliquibus interponitur
diligit mulier ut decipiat decipitur
ut capiat amatur quod habes non quod
es hec ille Sed quid moramur necesse
est in probacionibus cum scriptum sit propter
speciem mulieris multi perierunt verum
tamen quid est turpius quid iniquius
quam membra christi facere membra me-
tricis xxxii. q. iiii. Meretrices ille
execrabiles quam de templo dei fa-
cere tugurium dyaboli in quo demo-
nes saltant et herici inhabitant
et sirenes xxxii. q. v. Et paulus
sine templum inquit apostolus dei
est quod estis vos et omnis fidelis
est membrum spirituale christi Omnes enim
ut ait idem apostolus sumus unum cor-
pus in christo et si forsan tales de quibus
dictum est amberes et huiusmodi ama-
trices ardentes virorum a contactu car-
nis sint immunes Nichilominus tamen
quia mentaliter in amore carnali et in
diversorum virorum aspectibus delectantur
vere peccatrices dicuntur Nam et dicitur
quod plures amatores habeant gloriatur
meretrix aut est que multorum
libidini patet xxxiiii. dis. Vidua proposito
isto induatur id quod ponit beatus
Gregorius xxi. moralium ubi de men-
tali et corporali luxuria perpetrat
sic inquiens Malum luxurie aut co-
gitacione perpetratur aut opere hec ipse
Sed hec tunc que erat in ciuitate magna
et nominata peccatrix postea tamen
beata et nunc sancta et multis aliis
prelata Ut cognouit quod accubuis-
set scilicet ihesus in domo pharisei attu-
lit alabastrum vngenti i. vas de a-
labastro vngento plenum et est la-
pis marmoreus in quo incorrupta
servantur vngenta quia enim vngentis
utebatur in malo voluit eis uti in
bono Et stans retro secus pedes
eius lacrimis cepit rigare pedes eius
et capillis suis tergebat et oscula-
batur pedes eius et vngento vnge-
bat quia enim peccata eius erant magna
in lacrimarum habundancia ostenderit
quod de peccatis habuit dolorem maximum
quia vero erant manifesta effert do-
lorem in publicum stat retro quia
erubescit quod bibit de flumine babilonis
quod siliquis porcorum affectum suum re-
pleverat quod ex [illegible] viis dyaboli indu-
ta erat quod p[illegible] deo delectabili tri-
sti dyabolo [illegible] adhesit quod in omne
tamen quod delectat preterit et in-
crebat ei etiam quo cruciata erat
quod amatori purissimo fedum posuit
quod peccando contra se et omnem crea-
turam in odium prouocauit quod tempo-
ra sua in spurcicia dyaboli consumpsit
quod vana vanis non quesiuit quod occa-
sio predicionis multorum facta pulcri-
tudine ornatu meretricio sensuum eua-
gacio extento collo eleuato supercil-
io et visu venenato extitit stat se-
cus pedes quia erubescit ante fa-

nem apparere venit ad fontem la-
crimarum ut multorum indulgentiam
peccaminum obtineret oculi eius la-
crimis affluunt qui quondam ad
luxuriam mouebantur olim capil-
los ad decorem composuerat et cri-
nes crinuoluens variis ligaturis
ut intuencium in se provocaret
aspectus et sparserat iam eos spar-
git Christi rigatos pedes lacrimis
extergit os quod dulcibus osculis suis
amatoribus exposuit et eos plibi-
dinem pertraxit in pedibus salua-
toris figit vngentum quo vtebatur
ad odorem et nitorem mollicie et
immundicia ut eo firmius deliba-
ta suis amatoribus conplaceret pedes
redemptoris inunxit et sic quic-
quid fecerat ad incitamentum libi-
dinis conuertit ad officium pietatis hu-
ius beate peccatricis legimus lacrimas
sed confessionem non legimus quomodo
accusatione non indigent quoniam sunt
manifesta et euidencia peccata
ti sceleris non indiget clamore
accusatoris. Tacens etenim ore sed
vel modo simili corde clamabat
O domine cui proprium est misereri et
parcere qui venisti vocare non ius-
tos sed peccatores noli indignari a-
calle tue quod me importune inge-
ro quod inter conuiuantes flendo
perturbo. Non enim amplius dif-
ferre urgente me dolore
potero urget ... necessitas
augit angustias conturbat a-
maritudo terret formido moles
peccatorum premit urinis consciencie
rodit ego miserior omnibus domine sum in-
felix femina mulier misera fe-
tens corpore feda mente plena
sceleribus onerata peccatis Domine qui
es in misericordia copiosus tu scis ini-
quitatem meam et delicta mea a te
non sunt abscondita non intres me-
cum in iudicium quia in conspectu
tuo non iustificabitur omnis viuens
nam in conspectu tuo et celi non

sunt mundi et in angelis est reperta
iniquitas non secundum iniquitates
meas magnas multas graues et
grandes michi tribuas sed secundum tuam
infinitam et ineffabilem misericordiam me-
mor esto mei domine quia quamuis
magna sit impietas mea intole-
rabilis tamen maior est misericordia tua
peccat quod miserabiliter perpetraui
non peccat quod miserabiliter fecisti
pie Ihesu pastor bone non repel-
las indignam non spernas afflic-
tam. Tu enim dixisti quod ad me
veniet non eiciam foras propicia-
re misere qui ut miserearis pro
miseris venisti digna quidem
sum confusione perpetua et dampn-
natione ad te tamen accedo et ex-
nunc dyabolo et pompis eius
renuncio et ab eo cum proposito fir-
mo vlterius non committendi peccata
recedo quia tu mutas sinas
siquis suam peruersam mutauit
voluntatem de cetero enim nolo pec-
care nolo tecum contendere nolo ama-
tores alios querere nisi te purissimum
amatorem qui es speculum sine
macula in quod angeli desiderant
semper prospicere et iam ab omnibus
te iuuante recedere totaliter volo
Videns autem phariseus de falsa iusti-
cia superbus nulla compassione mo-
tus et sue fragilitatis oblitus cum
tamen sit scriptum ad Galathas v. Co-
siderans teipsum ne et tu tempteris
videns eam plorantem non compaciens
contra illud ecclesiastici vii. ne desis plora-
tibus in consolatione Ait intra se id est
occulte contra hospitem suum murmu-
rando contra id prime petri iiii. hos-
pitales inuicem sine murmuratione
dicens hic si esset propheta sciret utique
que esset persona et qualis i vita
quia peccatrix est ~~persona~~ et
ideo non debet se permittere tangi
Ubi colligitur quod si hec mulier ad
pedes pharisei procidisset repulsa
ab eo discessisset sed venit ad eum

qui non vult mortem peccatoris sed ut ma-
gis convertatur et vivat qui facit nun-
dos de inmundo conceptus semine et de
peccatoribus iustos et sanctos Quibus at
phariseus falso et apparenter iustus
reprehendit peccatricem ut medelam
anime a salvatore recipiat et ut mi-
sera apud consolatorem consolacionem
inveniat ¶ Ex quo assumitur documentum
Non numquam videtur apud homines re-
prehensibile quod tamen deo est acceptum
sed nam homines de dei iudicio mul-
ta ignorant. In cedum enim que nos
laudamus ille reprehendit et que nos
reprehendimus ipse laudat. xi. q. i. c.
Sacerdotibus in fine Item dei iudicio
quedam que hic puniuntur in futuro
non puniuntur potest enim esse pu-
nita peccata contricione maxima cuius
magnitudo hominum et quantitas huma-
no iudicio non est subiecta Igitur cum
in hoc diversum sit dei et humanum iudi-
cium Non mirum quod homines iudi-
cant peccatorem esse iam per dei graciam
iustificatum Item deus bis non iudi-
cat in idipsum quod iuste et sufficienter
in presenti est punitum non punitur
in futuro de penitentia dis. iii. c. Aucto-
ritas sed iam stat esse punitum peccatum
per dolorem sufficientem quod homines
ignorant igitur quo ad suum iudicium
adeo in hoc diversificantur. Preterea
verum est iudicium iudicare primo con-
scienciam propriam et postea alienam
. iii. q. vii. Postulastis et capitulo
sequenti Sed multi dimittunt exami-
nare propriam et iudicant alienam
Non mirum ergo quod in cedum incul-
pant quod laudare debebant hic
Augustinus super psalmo centesimo. xlvii. Dif-
ficile est ut de se quisque perfecte iu-
dicet fratres mei quantumlibet homo
proficiat quantumlibet se ad anteriora
extendat et peccata obliviscatur ia
dixit sibi bene est procedit regula
de thezauro dei examinat ad liqui-
dum et quis gloriabitur castum se
habere cor et quis gloriabitur mundum

se esse a peccato. Het ille Hoc si pharize-
us prependisset contra egram medicinam
querentem anime et contra medicum
curare nitentem murmurasset Et videns
ihesus ait illi Symon habeo tibi
aliquid dicere ad cogitata respondens
ut ostenderet quod vitam mulieris non
ignorabat qui cogitacionem phari-
sei plenissime cognoscebat eo quod
oculis eius omnia nuda sunt et a-
perta Het ille ait Magister dic Duo de-
bitores erant cuidam senatori unus
debebat denarios quingentos alius
quinquaginta videlicet phariseus et
maria aut gentilis populus et iu-
daicus sive publicanus qui multos
scandalizavit et occultus peccator
quorum unus plus peccaverat et
alius minus non habentibus illis
unde redderent quia nullus peccatorum
absolui potest propriis viribus absque gracia
dei. Iuxta id Iohannis. xv. Sine me nichil
potestis facere donavit utrique i. do-
num contricionis dedit per quod debitum cul-
pe dimisit ¶ Ex quo accipitur istud
documentum libertate sua potest homo
in peccatum cadere non tamen ab eo absque
speciali gracia potest viribus suis resur-
gere Istud probat Bernhardus in libro
de libero arbitrio ubi ait posse pec-
care datum est homini non ut peccaret
sed ut gloriosior appareret si non pec-
caret cum peccare posset Et idem ibi-
dem Datum fuit voluntati posse sta-
re ne caderet non tamen resurgere
si caderet non enim tam facile quis
valet exire de fovea sicut in ea la-
bi Het ille Sed queres utrum homo
libertate sua potest vitare peccatum Ad
quod videtur Augustinus in libro de per-
feccione iusticie capitulo primo Vita-
ri posse peccatum si natura viciata
sanetur gracia dei per ihesum xpistum do-
minum nostrum In tantum enim sana
non est in quantum id quod faciendum est
aut cecitate non videt aut infir-
mitate non implet dum caro con-
cupiscit adversus spiritum et spiritus

ad v sua carne vt ea que vult ho
non faciat Et idem in libro de natura
et gratia sic inquit. potest peccatum caue
ri sed opitulante eo quo non potest fal
li Item querentes Vtrum sapiens pec
care potest Ad hoc Videtur Aug. tertio de
libero arbitrio Sapiens peccat si
se auertit a sapientia sic enim preceptum
non est ab illo cui precipitur sed ab illo
qui precipit Sic sapiens non est ab
illo qui illuminatur sed ab illo qui illu
minat. hec ille. Ecce de sapiente si de
serit sapientiam fit stultus / Ecce quis
cadit libertate arbitrii viribus suis
non resurgit / Ad hoc enim quod culpa
expellatur non solum necesse est quod gra
tia introducatur verum etiam quod liberum
arbitrium conformet se expulsionem
culpe per detestationem omnium peccatorum
hinc est quod in iustificatione pec
catoris concurrit actus liberi arbi
trii gratia gratis data que excitat
liberum arbitrium et gratia iustificans
simul que fuit tempore secundum Thom
et petrum iiii Sententiarum dist. xvii. Gra
tie infusio motus liberi arbitrii
contritio peccati remissio Quis ergo
inquit dominus eum plus diligit sed
creditore vtrique debitori condole
tem et respondens symon dixit
estimo quia is cui plus donauit.
Consuetudo enim erat donum vt
ex datis vel concessis contra aduer
santes se concluderet. Vnde sequitur
At ille dixit Recte iudicasti Vbi
instruimur quod rectam rationem cuius
cumque sit approbare debemus Non est
enim bonum aut rectum nisi a deo /
Et conuersus ad mulierem scilicet per miseria
Deus enim a peccatoribus auertit fa
ciem suam Secundum illud deuteronomii
xxxi. Abscondam faciem meam
ab eis sed ad penitentes se conuer
tit Iuxta illud prophete Conuertimini ad
me et ego conuertar ad vos Intraui
in domum tuam in quo magnam
gratiam tibi feci Vnde pro magno
illud promittit Iohannis xiiii. Ad eum

venienius et mansionem apud eum facie
mus Aquam pedibus meis non dedis
ti quod tamen consuetudine est hos
pitalitatis Vnde Abraham Genesis
xviii dicebat angelis Afferam pa
xillum aque vt lauentur pedes vestri
Hec autem lacrimis rigauit pedes
meos quarum aqua est preciosior visua
li quia de humana procedit natura
Et capillis suis tersit qui tamen
quasi sunt precipuus ornatus mulierum
osculum mihi non dedisti in signum caritatis
et pacis quod solebat dari hospi
tibus ymo contra me murmurasti
Hec autem non cessauit osculari
pedes meos Similiter oleo caput
meum non vnxisti hec autem vnxit
non caput sed pedes qui sunt igno
bilior pars corporis in signum deuotionis
Ex quo accipitur istud documentum
habundans diuitiis si cupit obtinere
in presenti veniam et gloriam in futuro
debet retro pedes ihesu stare riga
re ipsos lacrimis capillis extergere
osculari et vngere Pedes quippe do
mini sunt pauperes qui sunt inferior
pars corporis misticum ita quod retro
stare dicitur cum manus pia et
adiutrix eis porrigitur Sed proh do
lor de multis impletur illud psalmi Cum
vidue non ingrediuntur ad eos Tunc
lacrimis rigatur cum miseris compatitur
sic fecit Iob xxx Flebam quondam
super eum qui afflictus erat et compa
tiebatur anima mea pauperi Capil
lis rigatos pedes tunc tergit cum
per temporalium communicationem miserie eorum
releuantur Exemplum in Iob qui de
se ait Si comedi buccellam solus
Et Thobie iiii. legitur Si multum
tibi fuit habundanter tribue Istud
non didicit diues epulo qui se
pultus est in inferno Tunc osculum
dare intelligitur quando pie pauperes
alloquitur Tunc vngere dicitur quando
cum hylaritate vultus miserie pau
perum consulitur et ipsorum necessitas sub
leuatur Ostenso igitur quod penite

tem racionabiliter admiserit ex cius predictis Subdit propter quod remittuntur ei peccata multa quia dilexit multum Ubi ponderandum Non non dixit dilexit multum quoniam dimissa sunt ei peccata multa quia dilexit multum quia remissio non est causa dilectionis sed dilectio est causa remissionis iuxta id apostoli Caritas operit multitudinem peccatorum Subdit cui minus dimittitur minus diligit quoniam et si aliquando magis diligit cui minus dimittitur et minus diligit cui dimissum est magis propter maiorem vel maiorem graciam que gratis apponitur Ex causa tamen remissionis tenetur plus diligere cui magis dimittitur Verbum igitur domini ceteris paribus debet intelligi Unde et si deus beate virgini minus condonauit tamen incomparabiliter plus ei donauit quam magdalene et ideo plus debuit deum diligere et dilexit Ex causa ergo dimissionis tenetur quis plus diligere teneatur Dixit autem ad illam remittuntur tibi peccata non dixit remitto causa docende humilitatis et vitandi scandali phariseorum astancium licet et ex hoc pharisei sunt scandalizati Unde sequitur Et ceperunt qui simul discumbebant dicere intra se Quis est hic qui eciam peccata dimittit et dimittere peccata est opus est solius dei Ysaie xliij Ego sum qui deleo iniquitates tuas Ecce secundum Gregorium que ad medicum egra venerat sanata est Sed de salute eius adhuc alij egrotant Ex quo loco duo accipiuntur documenta Unum quod deus solus peccata dimittit Isidorus de con. dis. iij. Nemo tollit peccata mundi nisi solus xpus qui est agnus tollens peccata mundi Tollit quippe secundum Augustinum libro primo contra Julianum dimittendo que facta sunt ubi et originale peccatum continetur et adiuuando que facta sunt ubi et originale peccatum continetur et adiuuando ne fiat et perducendo ad vitam Et ambrosius Verbum dei dimittit peccata sacerdos est iudex i. minister ministerio enim suo auctoritate peccata dimittit de con. dis. iij. Aliud Notat autem archidyaconus in canone Remissio i. q. i. Quod tribus modis ipsa culpa peccati dimittitur per auctoritatem ut in Canone Euidenter Item ministerium ut in canone Sic vigeat et ministrantes mitti sed solum solius bonum sacerdotis Sed tu dices Quid ergo sacerdos dimittit Archidyaconus in capitulo ultimo xxiij. q. v. Inducit quosdam qui dicunt Quod cum peccator dupliciter ligatus tenetur scilicet cecitate mentis et debito eterne dampnacionis alterum i. future pene debitum dimittit per sacerdotem per sacerdote i. officium sacerdotis Alterum vero operacione diuina dumtaxat et ita secundum istos alterum facit per se vel secundum Jeronimum Sacerdotes dimittunt peccata vel retinent dum dimissa vel retenta ostendunt vel indicant ligant eciam sacerdotes dum satisfaccionem pene confitentibus imponunt Soluunt cum de ea aliquid dimittunt vel purgatos per eam ad sacramentorum communionem admittunt vel ligant cum adhibentes claues discrecionis excommunicando ab ecclesia separant Soluunt cum absoluendo ecclesie reconciliant Hec secundum Archidiaconum in dicto capitulo circa finem Preterea accipitur et aliud documentum ex loco premisso Ex opere bono nonnunquam quidam edificantur et alij infirmantur Nam secundum apostolum xpi odor alius est odor vite in vitam aliter enim bonus aliter malus iudicat Unde Crisostomus super Mattheum Sicut difficile aliquod suspicietur malum qui bonus est Sic difficile aliquid suspicietur bonum qui malus est Quomodo enim in mente quis apud se est dispositus ita de alijs iudi

cat. Si enim pauper es mali et detrac
tores vilem et abiectum te reputat
si dives ambitiosum avarum et cupi
dum si affabilis dissolutum Si predica
tor vel doctor honoris et humani fa
voris quesitorem si tacens inutilem
si ieiunas ypocritam si manducans
voratorem Sententia est beati Bernhardi in quo
dam sermone Item Qualis homo
est taliter iudicat de altero Unde Cris
sostomus super Matheum xxi capitulo Omnis homo
se estimat alterum fornicarius neminem
putat castum castus de fornicario non
facile suspicatur superbus neminem
putat esse superbum Sic qui non est
ex deo Hec ille Quia ergo superbi et
invidi et homines curiosi ad instar ara
nee que quidquid invenit in venenum
convertit Et si bona vident quempiam
agere pervertunt vel sinistre interpretantur
Dixit autem ad mulierem Fides tua
te salvam fecit vade in pace Ihesus
quippe dixerat phariseo remittuntur
ei peccata multa et postea repetiit
remittuntur tibi peccata multa ut per ser
monem ad illam conversum de re
missione peccatorum eam redderet cer
ciorem Iam dicit Fides tua te sal
vam fecit vade in pace quia liberata
es ab interiori conflictu quo anima
tua torquebatur et conscientia punge
batur eo quod non est pax impiis Et
david dixit Non est pax ossibus
meis a facie peccatorum meorum Nos igitur
qui in multis delinquimus exem
plo huius beate peccatricis vere amore
quod de siliquis comedimus dyaboli
ingemiscamus lacrimis lavemus nostre conscientie
abstergamus peccata vite emenda
cione simus intus et extra dispositi
ut ad amplexus et oscula creatoris
mundissimi Christi Ihesu cum devocione
et fervore accedere possimus et tan
dem revelata facie videre in celesti
bus valeamus Quod nobis prestare
dignetur qui de peccatoribus facit ius
tos per secula Christus benedictus Amen
De exaltacione sancte crucis sermo

72 Nunc iudicium est mundi Iohannis
xii Quoniamis secundum augustinum
in sermone secundo de circumcisione domini
potuerat deus hostem humani generis
sola maiestate prosternere sine in
carnacionis humilitate et sine crucis
passionis homo tamen qui propter trans
gressionis crimine tenebatur obnoxius
qui per culpam suam incurreret ser
vitutem non violencia liberandus
fuit sed iusticia redimendus secundum ipsum
Qua propter dei filius formam hominis
assumpsit et humilitate superbiam
sapiencia maliciam et infirmitate cor
porali potestate Apostate qua tene
bat primum hominem cum postea de
vinceret ipsum quia passione humani
generis qui in fraude mercatus est
iusto redempcionis titulo deiceret
et universis spoliis a bilibus que tamen
ad salvandum sue fortitudinis dex
tera spoliaret et obhoc in stante
sue passionis crucis licet non sit
dolor cum minimi magnitudine hu
manum genus redimere decreverat
amorem tamen que ad salutem
hominum habuit continere non valens in
quit Nunc iudicium est mundi quasi
dicat Tempus venit quod non pas
sim hostis humani generis potestatem
habebit absorbendi fluvium hoc est totum
genus humanum dampnacionem eterne
obnoxium Nam nunc iminet tempus
passionis mee in cuius virtute multi
salvabuntur cuius eciam virtute quidam
retenti dampnabuntur et sic erit iudi
cium discrecionis quia boni a malis
et filii dei a filiis dyaboli discer
nentur Ex quo colligitur istud do
cumentum Dileccio dei discernit fi
lios dei a filiis dyaboli Iusto
indicat id est augustinum super illo Iohannis
prime epistole In hoc manifesti sunt
filii dei a filiis dyaboli ubi sic ait
Dileccio sola filios dei a filiis dya
boli signent se omnes signo crucis
respondeant omnes Amen cantent
omnes intrent ecclesias impleant

parietes basilicarum non discernuntur
filii dei a filiis dyaboli nisi caritate
qui habent caritatem nati sunt ex deo
qui non habent caritatem non sunt
ex deo qui non habent caritatem
nati sunt ex deo magnum iudicium
magna discretio quidquid vis ha
bere hoc solum non habeas nichil
tibi prodest, alia si non habeas hoc
habe et implesti legem. Hec ille. Vere
quia plurimi putant se deum diligere
cum sint filii ire dei. Intelligunt
quia secundum eundem Augustinum in libro de
beata vita. Ille deum diligit qui suis
in omnibus mandatis obtemperat
deum diligit qui leges eius et pre
cepta custodit deum diligit qui
se vult ut sanctus est et ipse sanctificari
Sicut scriptum est Sancti estote quia
ego sanctus sum deum diligit qui
diligit bonum et odit malum deum
diligit qui non aliud quam celes
tia cogitat et divina deus enim
non nisi sanctitatis et iusticie et pie
tatis amator est. Quid sit enim
deum diligere salvator declarat in
quiens Qui audit verba mea et
facit ea hic est qui diligit me secundum
ipsum. Si ergo ille deum diligit qui
quod deus precepit facit constat quod
qui frangit sua precepta non dili
git et hoc est signum quo vasa gracie
a vasis ire discernuntur. Subdit Nunc
princeps mundi id est malorum hominum
qui sunt in mundo. Appellantur enim
hic mundus secundum Augustinum in omelia
et allexandrum homines mundani quorum
princeps est dyabolus non quo ad
naturam sed quantum ad precellenciam
in culpa. Ipse enim est rex super omnes
filios superbie Job decimo quarto
de hoc principe dicit xpistus quod ei
ciendus erat foras de mundo non
quidem de mundanis hominibus quorum
caput et princeps est in quibus quo
diu sue servituti sunt obnoxii reg
nat ab interius sed tunc quando ad
xpistum conversi iniquitatem et iniustic

non ad oculum non per dolorem fictum
sed vero corde totaliter convertuntur
Istorum amplius non est princeps
eo quod virtute sue passionis per pe
nitentie digne lamenta de quorum
cordibus est eiectus. ¶ Ex quo
accipitur istud documentum de istorum
cordibus per confessionem sacramen
talem dyabolus princeps vitiorum
eicitur qui humiliter se accusant nec
se confitendo ostentant vel ex
cusant aut attenuant aut alios
inculpant vel accusant sed se po
nunt totaliter in potestate et iudicio sa
cerdotis patet veritas huius Nam
tales in iudicio dei positi nichil
voluntati proprie reservant sed
iudicio xpisti vicario qui ad hoc est
institutus se summittunt et ob hoc
cum ad versum se iniusticiam suam
confitentur iuxta prophete sententiam
misericordiam consequuntur Unde
Augustinus in libro de vera et falsa pe
nitencia sic inquit Ponat se
omnino in potestate et iudicio sacerdotis
nichil reservans sibi ut omnia
eo iubente paratus sit facere pro
recipienda vita anime que quisque
faceret pro evitanda corporis
morte quia cum gaudio vitam re
cuperat infinitam. Hec ille. Qui ergo
secundum Gregorium viii moralium Ma
lum quod perpetrat insinuat sed
ferre que insinuavit recusat quasi
subducta veste vulnus detegit sed
torpente mente medicamenta
vulneri non apponit. Plerique eciam
homines ut ait Gregorius xxii
moralium Culpas confitentur et
humiles non sunt. Nam multos
inquit ipse novimus qui arguente
nullo peccatores se esse confitentur
cum de culpa sua fuerint correc
ti patrocinium querunt ne peccatores
esse videantur secundum ipsum. Ac ideo
cum ante tribunal omnes mani
festari oportet ut referat unus
quisque pro ut gessit propriam accionem

ij. Cor. v. Et cuncta que fiunt addu-
cet deus in iudicium Eccles ultimo
Omnis ficta attenuacio et aliorum
accusacio et peccatis excusacio debet
rescindi ut possit homo iugum eua-
de dyaboli Alioquin non potendat
principem mundi foras per falsam
penitenciam eiectum qui cor possidet
ibi regnando interneum Tandem
dicto de eiectione principis dyaboli
tangit modum eiciendi dicens Et
ego si exaltatus fuero a terra scilicet
per passionem in cruce omnia traham
ad meipsum qui diceret Anime que te-
nentur a tyranno et principe inferni
nequeunt per seipsos ad me ascende-
re virtute aspersionis sanguinis mei
traheret de tyrannide et reponet-
tur in ouili Omnia vero dicit se trac-
turum scilicet predestinata ad salutem secundum
Augustinum in omelia Vel ut ait aller
ander super Johem Traham omnia
i. de omnibus linguis et de omnibus
etatibus de omnibus gradibus de omnibus
professionibus Hoc autem inquit ewan-
gelista dicebat significans qua
morte esset moriturus qui diceret hanc
exaltacionem dixit passionem in cruce
et modum sue mortis Circa quod
ponitur istud documentum In figura
crucis victoriosa omnis christiana re-
ligio est depicta et in hoc vitalis
ligni caractere tota virtutum spiritualium
perfectio est designata Hoc documentum
est beati Augustini in sermone de laude
crucis Quod sic ostenditur Nam ci-
bus tribus virtutibus fide videlicet
spe simul et caritate omnis lex di-
uina constat atque ex hiis omnium
virtutum multitudo procedit In prima
parte crucis que terre figitur fides
que religionis christiane funda-
mentum est significatur cui fundamento
tota fabrica bone operacionis in-
nititur et ut stare possit omnium vir-
tutum spiritualium machina suste-
tatur dicente apostolo fide statis Per
supremum vero cornu quod ceteris

eminet spes intelligatur qua in-
animus ad capescenda gaudia pro-
uocatur Illo vero signo quod in me-
dio positum hinc porrigitur bra-
chiis latitudo designatur gemine ca-
ritatis Hoc eodem in figura crucis sig-
quatuor virtutum principalium numerus
indubitanter exprimitur e quibus utique
tamquam seminibus seminibus omnium vir-
tutum segetes germinantur. Justicia scilicet
fortitudo prudencia atque tempe-
rancia per supremum etenim cornu quod
celum respicit iusticia figuratur dicen-
te sapiente. Justicia eleuat gentem
Nec dubium quin ad celum Inferior
pars crucis que superiorem sustinet
molem designat fortitudinem que
tamquam et aduersa equanimiter tolle-
rat Dextrum crucis brachium prudencia
exprimit qua inuicta maligni spiritus
iacula tamquam dextre manus ob-
iectione propellimus Per sinistrum vero
cornu temperancia non immerito de-
signatur In sinistra enim manu
minor virtus est ~~...~~ quam in dextra
per temperanciam ergo virtutis nostre
quodam modo robur attingimus dum
sepe rigorem censuramque iusticie
quadam magistre discrecionis ma-
nu retinemus secundum ipsum Exalta-
tum igitur christum in cruce oculo cordis
semper inspiciamus In alto enim ideo
pati voluit ut a terrenis nos ad ce-
lestia subleuaret Inspiciamus vulne-
ra pendentis sanguine morientis
pacem redimentis cicatrices resurgen-
tis pensemus quod caput habet incli-
natum ad osculandum cor apertum ad
diligendum brachia extensa ad am-
plexandum totum corpus ad redimen-
dum contemplemur crucis latitudinem
ut dilatato corde in mandatis christi
decurramus et bonis operibus proxi-
mis lucratibus habundemus In-
tueamur ubi crux erat fixa profun-
dum Ibi enim est omnis spes vite
nostre In eius longitudine ut perse-
ueremus in amore dei usque in fine

delectam[2] sepius crucem xpi aspi-
ce quam crux eius nos deo coniunxit
et dyabolum captiuauit Nosque a
domino dyaboli captiuatis segre-
gauit In hac siquidem mille pen-
dent clipei hinc consurgit omnis ar-
matura fortium hinc cepimus unde
reficimur unde gaudemus unde ad
vitam consurgimus unde salutem
accepimus Verum non sufficit nobis
crucem xpi corporaliter aspicere nisi vere
xpianitatis signum studuerimus
deferre scelerato quippe signum crucis
deferre non prodest sed obest eo quod
seruus sciens voluntatem domini et
non faciens plagis plagabitur mul-
tis Quid enim prodest secundum Augustinum
sermone primo de vita clericorum Si signum
xpi in fronte et in ore portamus
et intus in anima crimina et peccata recon-
dimus Quid prodest si aureum
sigillum facias et putridas paleas
intus recludas Qui enim male cogi-
tat male loquitur male operatur si se
emendare noluerit quando se signat
peccatum eius non minuitur sed auge-
tur Multi enim quando ad furtum
vel adulterium vadunt si pedem in
pinxerint signant se et tamen de ma-
lo opere non se reuocant se et nesci-
unt quia magis includunt secundum
ipsum Itaque utamur signo xpi ad vic-
toriam non ad ignominiam ad gaudi-
um non ad penam Subditur xiiii^tu Re-
spondit ei turba nos audiuimus ex
lege quod xpus non moritur sed manet
in eternum Unde ysaie ix dicitur Mul-
tiplicabitur eius imperium et pacis eius
non erit finis Et daniel vii scribitur
Potestas eius potestas eterna Quo-
modo ergo tu dicis quod oportet
exaltari filium hominis quis est iste
filius hominis quasi dicat filius ho-
minis qui est xpus non debet ex-
altari passione ¶ Ex quo elicitur
istud documentum Immundos et in-
gratos donorum dei cecitas non sinit
videre quod vident non intelligere quod

audiunt De hiis enim scribitur Sapie ii
Excecauit eos malicia eorum Et Jere-
mie xiii dicitur Si potest ethyops mu-
tare pellem suam sic et vos bene facere
cum didicistis male agere Hinc Math
xii dicitur Quomodo potestis bona facere
cum sitis mali Hinc ysaie vi scribitur
Excecati cor huius populi et aures eius
aggraua Excecantur equidem quod
ponunt obstaculum gracie dei Nam
deus quantum est in se vult omnes saluos
fieri Unde sicut non est ex defectu
lucis quod homo qui claudit fenestram
non videat sed ex defectu vel negli-
gencia claudentis Ita non est ex de-
fectu dei quod lumen gracie quisquam non
habeat sed est ex obstaculo peccatoris
lux quippe lucet in tenebris et te-
nebre eam non comprehendunt Et gra-
cia presto est omnibus sed non datur nisi
querentibus eam Tolle quippe dei graciam
qui saluus esse potest tolle et libe-
rum arbitrium non est qui saluetur Unde
Bernardus in libro de gracia et li-
bero arbitrio sic inquit Deus auc-
tor salutis est liberum arbitrium tan-
tum capax est nec dare illam nisi deus
nec capere valet nisi liberum arbitrium
Hec ille Hinc Gregorius xxxi moralium
tractans illud Job per diem incurrit te-
nebras et loquens de cecitate Iu-
deorum que ipsos propter inuidiam et in-
gratitudinem videre que salutis sunt non
sinebat sic ait Persecutores redemp-
toris nostri dum diuine virtutis mira-
cula cernerent et tamen de eius diui-
nitate dubitarent in die tenebras
passi sunt quia visum in luce per-
diderunt Hec ille Quo profecto datur
intelligi illos cecitate premi qui au-
dientes verba veritatis katholice propter
ingratitudinem et inuidiam cum sint in
fide infirmi deterius infirmantur
Et quamuis lucem si grati essent vi-
dere possent maleficiati tamen in-
gratitudine et inuidia quasi in nocte
sic in meridie palpant Sequitur
Dixit ergo eis ihesus Adhuc modi-

dicum lume in vobis est Hec e scie-
cia legis veter in vobis e modica
Nam ex isto lume non intelligitis
integralit legem qndo dixistis Nos
audivimus in lege quia xpus manz
in etnu Non em solu lex dicit xm
debere mane in etnm sz eciam dicit
xpm debe moi scdm id ysaie Ta
qm ovis ad occisiom ductus est
erat igit in eis modicu lume scp
tue qr ex scptura delectant intelli
ge q nullu impedimetu factum
est p passiom et mortez Quia scdm
humanitez mortuus est et diui-
nitatez manet in etnu Glosa est
allexandri Cca quod ponitur
istud documetu p sacram scptu
ram xpus scdm humanitatem
et diuinitatez cognoscit pz sic Na
in sac scptura dei maiestas quasi
in quodam speculo cgnoscit mu-
dissimo in quo nulla est macula
falsitatis Unde aplus i Cor xiij
Videmus nuc p speculu et in enig
mate tota em cgnico qua hemus
in pnti de deo est specular in q
cgnicione non repntat pse sed
p sua similitudine obiectiua no
solu aut in hoc speculo sciencie
aut sapie que e sac scptura vide
deum sed etiam nos quales esse
debemus si scdm legem dei vivem
Unde Jeronimus ad demetriadem
virginem scribens in epla inquit
Vte leccone diuina vice speculi fe-
da corrigendo et pulcra consua
do et pulcriora faciendo Scptura
em speculum e feda ondens et
corrigi docens Simile ponit bts
Gregorius ij moraliu c i Ubi ait
Sacra scptura qi speculu quodda
oculis mentis opponit vt intna
nra facies videat Ibi em feda z
pulcra nra cgnoscimus ibi sentimus
qntu proficiamus qntu ve a profectu
distamus Hic Et hinc est q sicut
ie qui habz i facie maculam infes
tam abhorret se vide in speculo

Ita notabilit viciosi in vita abhorret
se pntare vbi sac scptura qntum
ad bonos mores in verbo dei pponit
qui igit veri sut xpi discipuli suf-
ficienter qntu salutem respicit
illumi xpm ce vez deu et homi-
nem cognoscut que iudei quia
modicum lume legis erat in eis
eo q no factores sz auditores fue-
rant legis fallentes seipos cogn'ss
ce non valebant si tamen voluis
sent plus et plus i luce proficere
cognouissent Unde ipis dicitur
Ambulate du lucem habetis vt
non tenebre vos cphendant hoc
est proficiate in luce vt totu xpm in
telligatis Debetis em intellige eum
non solum victur i etnu sz etiam p
salute hom moriturus n solu moritu
rus sz etiam in celu ascensiurum
vt no tenebre vos comprehendant
quasi dicet tenebre vos cophendet
si crededeitis xpi etnitate vt nege-
tis i eo mortis humilitez qui ambulat
in tenebris nescit quo vadit quia
luce que sum ego caret Ego enim
sum lux mudi du luce habetis a-
liqualem de xpo credite in lucem
id est p fidem credendo proficiate
vt filij lucis sitis qui habent per
fcam cgnicom p fidem debite
Ex hoc fine accipit vltimu docu-
mentu Cui lux orthodoxe fidei il-
luxerit tenebris exutus scit quo
vadit patz sic Nam si iuxta vita
tis vbum qui ambulat in tenebris
nescit quo vadit a cotrario qui in
luce ambulat scit quo pergit
Pro isto inducit id quod ponit
Aug in prologo de fide ad petru
inquiens Fides est om bonoru
fudametu Fides e huane salut
iniciu sine hac nemo pt ad filior
num pvenire quia sine ipa nec
in hoc seculo quisqz iustificacois
gram consequit nc in futuro vita
possidebit etna Non ergo cose-
quit vitam etna qui a fide cade

tes catholici modernis temporibus
sacdotes dm nedu dehonorant ipos
quos iniuste detrahut et eos mul
tipli infamat sz et suadente dya
bolo crudelit feriut vulnerant fla
gris excruciat mortificant et occi
dut non attento q ipi sut qui xa
nos p absolucone a pctis purificant
et p sacrameta in esse gratie con
firmat regniq celor claue sue
ligwe reserant quoq tanta sit ipor
dignitas q sicut creatore de summis
celor ad altare aduocant et pro
huana salute hostiam i macula
tam ipm filiu dei ver offerut sa
cramentu quoq corporis et sanguinis
xpi vtute potenti verbor et insti
tucionis eiusdem domini nri cosiciut
quodq iram dei si digni sunt
p oblacom suam placant et ma
nu dei si digni sut p oblaconez
suam placant et manu dei adul
ciscendum erectam quodamodo
inobilitat vel ne feriat suspendit
Sed revera pro vt inquit mgr
henricus de frimaria in tractatu suo
de decem preceptis De illis qui sac
dotib detrahut qui rursus filiu
dei in semetipis crucifigut Quoti
ens em sacdoti dei quis detrahit to
ciens coronam spinea capiti xpi i
primit eo q ipi sut caput et pars
superior ecce militant quociens
autez eis iniuriam quis fecerit
tociens xpm clauis cofigit quoes
ipis conuiciatus fuerit tociens eo
in faciem xpi spuit et quociens
ipos exosos habuerit vel dicta
aut facta ipor exprobrauit to
ciens latus xpi lancea transfigit
Vnde deus volens ondere quantum
istud pctm detestet declarauit h
in pena insolita quam contra datha
et abyron protulit du eos viuos
terra absorbuit pro eo q ipis sacer
dotibus insultauerut et ignem
alienu obtulerut. h ii Item con

dicit pri⁹ Augustini libro iii contra
eplas pelagianor ca vii vbi ait
Iusti oms et antiquiores et apli ex
fide vixerut recta que est in domino
nro ihu xpo mores q scos cu fide
habuerut h ille Constat ergo q
fidem hns katholicam sctis moribus
informatam argumentum habent
euidens quod vadit ad vitam et
nam que est deus Prospiciant igr
qui in tenebris ambulant pfidie
aut error caligine sut obducti
quo vadut nesciunt eni quo pgut
Nam putant se fide sine operibus
pgere ad gloriam et vadut ad ignomi
niam sempiterna fidem quippe multi
tenent finicte quo ad vba ita vt
fideles et defensores fidei videntur
In veritate tamen infideles sunt
Nam viuere fidelit nullatenus cu
rant Insecuntur eni moribus quod
credulitate venerant quibus di
uino contingit iudicio vt phoc q
nequit viuunt et illud pdut quod
salubrit credut Si ergo hij qui
ad vba omia credut cu no fide
lit viuant in veritate fidem non
habent quo qui nec omia credibi
lia credut sz puersa agut ma
los diligut et bonos psequntur ne
dum aliena rapiunt sz eciam sa
crilegia committat deo molesti paupi
bus et viduis infesti et ecclesijs
onerosi fideles dici pnt reuera a
fructibus cognoscitur arbor et ex
opibus arguimus huc vel illum
deciuitate babylonia vel celestem
ihrlm ptinere Itaq non ad appa
rentiam sz ad veritate signu crucis
geramus vt exaltatu pro nobis
in cruce xpm deu nrm videre in
iubilo in vita eterna valeamus
Quod nobis ipse concedat qui
pro nobis mori voluit xpus
deus nr p secula benedictus
Amen

Accesserunt ad ihesum discipuli eius
Mathei xviij. Patris summi ve-
ra sapiencia ipse vnigenitus
xpistus ihesus descendens celorum ad yma
descendens vt ad amorem suum nos
quantum erat in eo attraheret voluit cum
hominibus familiariter conversari in assump-
ta humanitate visibiliter videri et au-
diri et verbum caro fieri quatenus ipsum tan-
to plenius diligamus quanto clarius
ipsius benignitatem et beniuolenciam
erga nos ostensam agnouimus et
ob hoc qui familiariter erant secum con-
uicti redemptore nostro secure sunt
Tum quia videbant sanctitatis eius
magnitudinem tum quia mirabantur
sapiencie ipsius profunditatem tum quia
experti sunt verborum suorum dulcedinem
tum quia opera eius arguebant
ipsius diuinitatem tum quia cernebant
ad se et ad omnes beniuolenciam
ipsius et benignitatem qui eciam
secundum Jeronimum quia viderant pro
petro et domino tributum redditum
ex equalitate precij arbitrati sunt pe-
trum omnibus apostolis esse prelatum secundum
ipsum accesserunt ergo tamquam dis-
cipuli ad magistrum tamquam ad pa-
trem filij dicentes Quis maior
est in regno celorum non horum tempora-
lium aut dignitatum Regnum vero
celorum intelligitur ecclesia et sacra scrip-
tura ac si quererent quis in ecclesia
dei sancta erit maior in platione aut
quis maiorem habebit potestatem
interpretandi sacram scripturam. Ex
quo accipitur istud documentum
dum et quando vel quociens aliquid
per nos dubium queritur et non inve-
nitur ad xpistum qui illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum
vel si dubium in hijs que fidem
respiciunt emerserit ad sedem
petri et eius interpretacionem vel de-
claracionem est recurrendum pro isto
inducitur quantum ad primam partem
quod ponit Bernhardus super
cantica sermone xv tractans de

triplici virtute nominis ihesu Ubi ait Ecce
nomen ihesu lux predicatum pascit re-
cogitatum leniit et vngit invocatum
Et subdit vnde in toto orbe tanta
et subita lux fidei nisi de predicato
ihesu an non tociens confortatus quociens
recordatur quid eque mentem cogita-
tis impinguat quid ita exercitatos
reparat sensus virtutes roborat ve-
getat mores bonos atque honestos
castas fouet affecciones aridus est
si non hoc sale conditur. Hec ille Preterea
xpistus est fons a quo nobis ema-
nat omne genus graciarum Sicut enim
quidquid bonitatis vel dulcedinis
invenitur in riuulo totum emanat de
fonte Sic quicquid veritatis bonitatis
vel cognicionis de deo reperitur in ho-
mine totum manat ex xpisti diuinitate
et incommutabili bonitate Constat igitur
quod in dubijs et vbi humanus deficit in-
tellectus ad ipsum lumen omnium vt illuminet
debet esse recursus Secundo quod ad sedem
apostolicam recurri debeat in dubijs
que fidem respiciunt aut tangunt
patet quia maiores cause sedi apostolice
sunt reseruate de baptismo et eius
effectu Maiores et xxiiij q. j. Quociens
Ubi disponitur quod referri debet ad romanam
etiam quociens fidei racio venti-
latur Nullus igitur debet presumen-
da ritum vniuersalis ecclesie vel in hijs
que fidem respiciunt vbi quodcum-
que dubium suboritur cum eius iudicio sedi
apostolice reseruata existant temere
deserere xvj. dis. Hinc sedi Quibus
quis ius ecclesie cuilibet detrahit iniusti-
ciam facit qui autem Romane ec-
clesie priuilegium ab ipso summo capite
omnium ecclesiarum traditum auferre conantur
hic procul dubio in heresim labitur
Et cum ille vocetur iniustus hic est di-
cendus hereticus fidem quippe vio-
lat qui adversus illam agit que est
mater fidei. Verba sunt Canonis xxij
dis. Omnes consideret ergo qui sunt
hereticorum modernorum emendant
et de successionibus ipsorum prosperis

gaudent an fuit filii lucis aut te
nebrarum reprobare siquidem sicut viri
katholici quod sedes apostolica reprobat
et approbare vel tenere firmiter quod
approbat. xxiiii. q. i. hec est fides
quod cum non faciunt sed aut contra
sedem apostolicam garriunt aut fa
uores hereticis clam vel aperte im
pedunt Procul dubio iram dei pro
ter fautoriam heresis involuuntur
de hereticis Ex omnibus primo Se
Et advocans ihesus paruulum sta
tuit eum in medio eorum ad litteram
creditur esse marcialis qui postea
fuit episcopus vel secundum Jeronimum sta
tuit paruulum hoc est seipsum qui mi
nistrare venerat non ministrari
vt eis humilitatis traderet exemplum
Et dixit Nisi conversi fueritis et ef
ficiamini paruuli hoc est nisi conversi
fueritis ab hac elacione in qua mo
estis et efficiamini sicut paruuli in
nocentes et humiles non intrabitis
in regnum celorum ad quod aliter
non intratur quicumque ergo humilia
uerit se sicut paruulus iste erit
maior in regno celorum hoc est
in cognicione sacre scripture vel
secundum Remigium in ecclesiastica dig
nitate aut eterna beatitudine huic
congruit dictum Crisostomi Quicum
que desideraverit primatum in terra in
veniet confusionem in celo Nec inter
suos Christi computabitur qui de
primatu tractaverit Nec vnusquisque
sed quod aliis maior apparent sed
quomodo aliis inferior videatur quoniam
non qui maior fuerit in honore
ille iustior sed qui iustior ille maior
xl. dis. Quicumque Ex quo accipitur
istud documentum Ille maior dig
nior est in dei ecclesia platone qui
maiori fulget vel premet sanc
titate et humilitate Quod sic patet
Nam vilissimus computandus est
nisi precelleret sanctitate et sciencia
et sciencia qui est honore prestan
cior. i. q. i. vilissimus. Nec minus

que enim ignorancia possit excusa
re illum qui curam et regimen animarum
que est ars arcium de etate et qua
litate cum sit ars assumit cum hoc
quod ceterum est presumens se magistrum insa
nium et doctorem insipiencium pro
fitetur Ignorans quippe ignorabitur
ymo et multos facit ignorare
Nunquid enim non inveniunt pastua
dux itineris ignorat viam vica
rius nescit voluntatem domini Ita
que requiritur sciencia que si non
fuerit eminens competens tamen
si fuerit sanctitas tolleratur de renunc
ciacione Nisi cum pridem. §. pro de
fectu non decet esse aut debet humi
lis Nam humilis debet esse doct
na magistri et maioritate et obe
diencia capitulo vltimo et magister
debet esse humilis et benignus au
ditoribus et humiliter docere non cum
austeritate impetrare et potencia
xlvi dis. habet hec. Ver tamen quan
tulibet sciens humilis aut sanctificatus
videatur prelatorum ambigere non de
bet quoniam vt ait beatus thomas in
libro de perfectione spiritualis vite c.
xxi. Dum statum querunt caritas
veritatis negocium iustum suscipit ne
cessitas caritatis quam sarcinam si
nullus imponit percipiendo atque
intuendo vacandum veritati si autem
imponitur suscipienda est propter
caritatis necessitatem Nullus tamen
dubitare debet quod etsi in aliquo
sacerdote vita reprobatur viciosa Quam
diu tamen tolleratur consectio ipsius
vel absolucio non caret effectu licet
heretici contrarium fingant de quorum
numero fuit petilianus contra quem
Augustinus scribens ait Memen
to sacramentis nichil obesse mores
malorum hominum quo illa vel non
fuit et subdit vel minus sancta fiant
Si non habuit saul sacramenti sancti
tatem quid in eo david venerabatur si autem
habebat innocenciam quare inno
centem persequebatur. Nam eum

ppt sacramenti vnctoem et honorauit
viuu et vindicauit occisum Hec ille
Absit enim vt effectus sacramentorum propter
ter maliciam hominis sit impe-
ditus quoniam si sic nulla de effectu eo-
rum posset haberi certitudo cum nemo
sit certus de lege omnium an sit in odi-
re vel odio constitutus Subdit
Qui susceperit vnum paruulum talem
in nomine meo me suscepit quasi
dicat secundum Crisostomum Non solum si tales
efficaciam mercedem accipietis sed
et si alios tales propter me honora-
bitis Qui autem scandalizauerit vnum
de pusillis istis qui in me credunt
expedit ei vt suspendatur mola
azynaria in collo eius et demerga-
tur in profundum maris quasi
dicat sic qui tales paruulos hono-
rant propter me mercedem habent
Ita qui eos dehonorant habebunt
vindictam Loquitur autem secundum Ieo-
nimum de mola asinaria secundum ritum
prouincie quo maiorum criminum ista
apud veteres iudeos pena fuit
ut in profundum ligato saxo demerge-
rentur Expedit autem ei quia mul-
to melius esset pro culpa breui
recipere penam quam eternis suaui
cruciatibus secundum ipsum Ex quo
accipitur istud documentum potius
homo debet omnia mala pati quam
malum nedum facere sed etiam malo
consentire Nam vt ius dicit Ca-
nonicum pro nullo metu debet
homo mortale peccatum incurrere quia
metus causa satis Et Augustinus
libro primo de ciuitate dei dicit Cur
potius homo quelibet mala debet
tollerare quam malo consentire ha-
bentur verba in canone ita ne. xxxii.
questione Pro isto facit quod scripsit
beatus Thomas primo quolibet q.
ix. Qui contritus tenetur in gene-
rali velle pati quamcumque penam
quam peccare Hec ille Gracia enim di-
uinitatis requirit quam vere con-
tritus habet vt quilibet homo pe-
nam preeligat culpe secundum ipsum
Non ergo durum videatur alicui
si mola azynaria hoc est graue po-
dus alicui pro peccatis grauibus im-
ponatur Consultius enim est pati
temporaliter ne quis eternaliter pati-
atur quare duri corde si creatoriate
velit qui dampnacionem perpetuam non
formidant euadere consideret quam mo-
mentaneum est quod delectat eternum vero
quod gloria mundana que non est
aliud nisi auxilium inflamato magna-
na cito in perpetua ignominiam muta-
bitur quod non post multum temporis qui
laudant impium irridebunt cito
enim queretur locus impii illius et non
inuenietur cito peribit memoria cum
sonitu succedente luctu eterno iam
etenim mors est in foribus iam securis
eleuata vt succidat arborem pu-
tridam et nociua in cassum terram
occupantem Non post multos di-
es dicetur quomodo cessauit exactor
quieuit tributum cessauit consiliato
qua conturbabat gentes spolia-
bat ciuitates opprimebat viduas di-
uersas excogitabat iniusticias vt
inter gloriosior et sapiencior
videretur Sed pro dolor hec iniu-
stus et durus corde vix sompniat
vix palpitat eo quod dei iudicia
ipso deum spontanee deserente ab-
scondita sunt a facie eius Homo
igitur esse talibus a crudelitate et ty-
rannide dum tempus est ac a scandalis
abstinere Nam vitas autem De mun-
do a scandalis quod non de elemen-
tis mundi intelligitur sed hominibus
mundanis secundum originem necesse
enim est vt veniant scandala per
quod secundum Crisostomum Non destruit
libertatem arbitrii neque necessitati
quarumlibet rerum supponit Scanda-
la quidem sunt prohibitiones recte
vie Non autem predicto scandala in-
ducit neque qui predixit propter hoc

sit sed quia omne futurum erat ideo predixit secundum ypm Vel ut ait glosa Necesse est ut veniant scandala quia sunt necessaria id est utilia ut qui per hoc probati sunt manifesti fiant

Ex quo accipitur istud documentum Solius dei magisterio ex malis bona eliciuntur Romanos inquit apostolus quod diligentibus deum omnia cooperantur in bonum Sic hereses errores et tenebre sunt ad laudem dei quomodo enim luceret bonum nisi haberet impugnationem mali Sic heretica ut ait Augustinus super psalmo ultimo Ex eis scripturis in animas non caritate sed veneno perimendas insiliunt et paruuli in pectoris subdit malo voto per peccatum lugentes male consulunt intelligere ut sit eis pena peccati quorum tamen morte filii katholice ecclesie tamquam quibusdam spinis a sompno excitantur et ad intelligentiam divinarum scripturarum proficiunt oportet enim hereses esse Hec ille Ecce de malo bonum elicit Et idem super psalmum centesimo decimo inquit Sicut tenebrarum comparatione lux est gratior Ita comparatione hereticorum iocundior inventio veritatis Et idem in libro de vera religione capitulo xv loquens de hereticis dicens Quod cum foris sunt plurimum prosunt non verum dicendo quod nesciunt sed ad verum querendum carnales et ad verum aperiendum katholicos spirituales excitandos Hec ille Quale igitur est mirum malos esse qui sunt contrarii bonis Sed secundum Gregorium super ezechielem Mali sunt bonis aut in adiutorium salutis proficere aut in testimonium dampnationis solent. Hic ipse Vertit inquit dominus Ve illi per quem scandalum venit Et certa tanto ve maius quanto scandalum fuerit extensius Ubi potest accipi istud documentum In altitudine gradum et statum constituti quanto plures exemplo pernicioso corrumpunt tanto acriori et intensiori

pena punientur Pro isto inducitur Iohannes qui in canthea propheta sima istud intendit Ex qui vitam suam aut suorum exponunt in scandalum populi rei sunt infidelitatis eorum qui scandalizantur i q i Sed quosque tuque Illi quoque qui tam in spiritualibus quam in temporalibus ceteris prefecti sunt secundum Gregorium quot ad subditos exempla perditionis transmittunt Unde necesse est ut homines tanto se cautius a culpa custodiant quanto per prava que faciunt non soli moriuntur xi q iii Precipue Ex quo patet quod ex maiorum vita corrupta corrumpitur vita subditorum Nam in exemplum culpa vehementer extenditur quando pro reverencia status peccator honoratur lxxxvi dis. Nemo hinc est occasionem mortis dantes ex vicio propinqua aliis quantum est in eis illos occiderunt et ideo sanguis perditorum de manibus scandalizancium exigetur Sic rex aut princeps scandalizans subditos plurificatam secundum scandalorum numerum habebit contra se questionem Sic princeps ecclesiasticus quotquot per ipsius inuria et maxime malam vitam anime pereunt habebit penam multiplicatam Sic heresiarcha iuxta numerum sequacium habebit pene intensionem Sic omnis iniusticie primarius inventor ex sequacibus habebit multiplicatum tormentum et luctum Sic prefannlias et omnis homo quanto plures exemplo pravitatis aut verbis ad malum pertraxerit tanto penis intensioribus thartareis nisi digne penituerit punietur Ex hinc evidenter patet quod ve homini per quem scandalum venit Nequis autem secundum Crisostomum credat quod scandala sint absolute necessitatis Subdit Si autem manus tua id est tuus director vel preceptor aut pes tuus tibi subiectus scandalizat te abscide eum et proice abs te id est remove eius

consorcium aut familiaritate atque quam
qui ignem accipit manum comburit
et qui lutum contractat luto se conma
culat Bonum est tibi ad vitam in
gredi debilem vel claudum quam
duas manus vel pedes haben
tem mitti in ignem eternum hoc est me
lius est tibi orbari tali directore
vel subdito licet in temporalibus uti
li et magno provisore si est tibi
vel aliis occasio peccandi quam
suffultus temporalibus quasi manibus
quibusdam et pedibus mittatur in ig
nem eternum Et si oculus tuus scan
dalizat te erue eum et proice ab
s te hoc est si quis amicorum aut
propinquorum vel officialium propter mo
rum dissonanciam aut vitam pra
vam te prohibet ad peccatum eligas
potius carere eius propinquitate
vel amicicia bonum enim tibi est
oculum unum habentem in vitam in
trare quam duos habentem mitti in
gehennam ignis Melius quippe
est tibi vitam sine talium propinquorum
aut officialium ducere quam ob eorum
vite solacia vel necessaria vitam
etiam perdere ¶ Ex quo accipitur
istud documentum Sit pater vel mater
frater propinquus vel affinis aut
alius carus quantumlibet dilectus
si ipsius amicicia vel favor sive
conversacio quempiam pertrahit ad pecca
tum nedum non est sustinendus sed
eminus removendus Nam tunc
secundum Augustinum in libro l omeliarum
omelia xxxvi Amandus est deus
ita ut si fieri potest nos ipsos oblivis
camus profecto non est dilectio sed
languor et error quo aliquid
diligitur ut creatori preponatur Tan
to enim ut ait idem in epistola xl
vi ad Macedonium melius est
nobis quanto magis in illum imus quo
nichil melius est Et veritas ait
Qui amat patrem aut matrem
aut uxorem aut filios aut fratres
plusquam me non est me dignus

Et ideo si quis scandalizantem non
corripit sed fovet aut ipsius socie
tatem periculosam non relinquit fla
mam gehenne si sic transierit non
evadet Quo innumerum vicio laborat
plurimi qui proximis suis licet
malis scandalosis et inutilibus
inordinate sunt affecti nedum pueri
sed quam multo magis Unde beatus Gregorius
septimo moralium sic ait Sepe vi
demus quosdam quantum ad propositum studium
spectet iam presentis vite desideria
non habere mundum et ope et profes
sione reliquisse sed tamen pro inor
dinatis affectibus propinquorum pretoria
irrumpere certamina rerum iurgiis vacare
libertatem interne quietis relinquere
et mundi inse studia iam dudum de
structa reparare et quos a presenti se
culo inchoatam iam vite perfeccio
solvat inordinatus amor terrene
cognacionis ligat Hec ille Quapropter
discamus parentes et amicos carnales
districcionis arte diligere et salubri
ter odire ne propter quempiam deum
offendamus aut peccatum quodlibet
committamus Quo huius amoris
vicium quod animas ad infernum per
ducis et diligendo inordinate quos
diligis odis et homines quos dili
gis perdis Subdit Christus videte
ne contempnatis unum ex hiis pusil
lis ac si diceret secundum Glosam Vide
te quantum malum provenit ex scan
dalizatis fratribus et ideo ne contempna
tis unum ex hiis pusillis Dico enim
vobis quia angeli eorum in celis
semper vident faciem patris mei qui
est in celis Magna quippe secundum
Jeronimum est dignitas animarum
ut unaqueque habeat ab ortu nativi
tatis in custodiam sui angelum
delegatum Et secundum Dyonisium ex mi
noribus angelorum agminibus ad
explendum ministerium vel visibiliter
vel invisibiliter mittuntur Nam su
periora illa agmina usum ex tereis
ministerii nequaquam habent secundum

ipsi [hole] faciē autē patris sui qui ē
i celis Angeli semp vident et tamen
ad nos veniut qr et ad nos spūli
prīcipia sacras exeunt Et tamē ipsē
Unde recesserant p[er] intuitum cōtem
placōnis siuant. hic ille Et ob hoc
sūt honorandi cum sint nri custo
des illuīatores in quibus est dig
nitus creatōis gratia cōfirma
cōnis amor creatoris visio dei
tatis Essencie subtilitas intelli
gencie pspicacitas liberi arbi
trij facultas agibilitas veloci
tatis qui deo prompte semp obe
diūt supiores sine elacōne pre
sunt inferiores sine invidia sub
sunt et q̄n̄do ad exteriora exeūt
ab intiori cōtemplacōne non re
cedūt ¶ Tercio quod ponit istud
documentū In omi loco et omi
opere sic debemus cum et corpus
nrm̄ cōponē ne deo et angelis
sanctis displicētia faciamus Ange
li enim sicut nobis in custodiam de
putati tenent nos stantes ne ca
damus cadentes adiuvant ut re
surgamus Ipsi impedimēta do
nor dei et occasiones peccandi sb
trahūt et tollūt Ipsi temptacōes
nras mitigant et cōtra hostes in
visibiles adiuvant Ipsi orōnes
et elemosinas nras in cōspectu
dei efferūt Ipsi viam salutis no
bis ondūt ducūt nos ad bonum
Ipsi nos instruūt et illuīant ī age
dis Ipsi secreta hominibus in sōnium
revelant Ipsi excitant nos ut sur
gamus apcius Ipsi movent nos ad
pueniendum in amore dei Ipsi assi
stūt nobis cōsilijs oportunis Ipsi
peccantes corripiūt et arguūt de
peccatis Ipsi arcent cōtrarias po
testates prout hec ex diversis sacre
scripture locis accipitur que pt̄ereo
ideo sic vsem subipsorum custodia
in terris ipsis coopantibus vide
amus in celis Quod nobis prestare d.
xc ipsa et in eternū bndictus Amen

Videns De omnibus sanctis
Ihesus turbas ascendit ī mō
tem mathei v. Redemptor
nr amabilis qua pp̄ hc venit ī
mundum ut de pctōribus faceret iustos
beatos sctōs Inmonte videns tbas
ascendit ibi q̄ misteria et sublimia
docuit q̄tenus corda hominum ad ve
ram btitudinē ad quam ipse homo
conditus fuerat ptraheret ascen
dit in montem ut ondat q̄ in al
titudinem spūalium v̄tutum cōsistē
debet qui docet dei iusticiam ple
et qui audit. Nemo em̄ scdm Cri
sostomum pt in valle stare et de mō
te loqui. Si in tra stas de tra lo
quē. Si aut̄ de celo loqueris ī ce
cōsiste hec ipse. Ubi fastus lo
quentium magna et subtilia de ce
lestibus retundit quorum tamen vi
ta polluta pnis affectōnibus iacē
at sordescē dmosat In montem
ergo ascende tu qui ewangelizas
syon exalta voce tuam et noli
timē tu quoqz qui velis mistia
vitalē addiscē Nam cū sedisset
xpus postq̄m ascendit in monte
accesserūt ad eū discipuli eius ad
audiendum vbum illius Ut tan
to b' eent in timores q̄nto mag
adimplendū eius pcepta anno
appinquaret accesserut psidem
intus vocati adeū tamq̄m mag
devoti tamq̄m familiares dom
tamq̄m specialit̄ vocati Et apei
ens os suū tamq̄m magna et
profunda Quia scdm Remigiu
Ubicumqz dns legit apperuisse
os inspite dn̄ est qua magna
sūt que secuntur Docebat eos di
cens Beati paupes spū quom
ipsorum est regnū celorum Felix doc
trina que incipit a btitudine q
hz suavitatez inspitu humilitez in
possessione regni utilitē ¶ Ex
quo accipitur istud documentum
Non omnis paupertas homines bti
ficat sic paupertas simpliciter hz spu

Est enim paupertas voluntaria necessaria et
simulatoria prima est laudabilis secunda
tollerabilis tercia detestabilis prima
pauper ~~mundi~~ xpi secunda pauper
mundi tercia pauper dyaboli prima de
cum merito secunda sine merito tercia cum merito
1 Beati ergo sunt pauperes spiritu secundum glo
sam interlinearem .i. voluntate qui
voluntarie renunciant omnibus que
possident ut liberius possint sequi
xpm Nam secundum quod in libro Au
gustini de ecclesiasticis dogmatibus
dicitur Bonum est facultates cum dis
pensacione pauperibus erogare sed
melius est intencione sequendi xpm
totum simul donare et absolutum
2 a sollicitudine cum xpo egere Vel
pauperes spiritu vocat humiles
corde inflatum spiritum non habe
tes Unde glosa Pauper spiritu est
humilis corde aut pauperes scilicet
deum timentes et nichil de se presu
mentes vel confidentes et recte
humiles et deum timentes dicuntur pau
peres spiritu quia superbi et presumptuo
si vulgo dicuntur habere magnum spiritum
Nam secundum Augustinum Quis nesci
at superbos inflatos tamquam ve
to distentos Istorum ergo est regnum
celorum in spe tamen beatos facit et
convenienter in presenti pauperibus pro
mittuntur divicie celi. Nam illis
sufficiencia retribuenda est in celis qui
ea quibus delectarentur contempse
runt in terris Ex quibus patet
Quod non pauperes hii soli sunt
beati qui sunt corde humiles et time
tes deum Augustinus tamen dicit de
verbis domini Quod hii sunt pauperes
spiritu qui quando faciunt aliquid ma
li se accusant Item est pauper
qui dimisit omnia non tamen est
beatus Nam secundum Jeronimum epistola
.xxx. abiectis intercardinibus glosis Sor
didis tunicam et venerabilem
paupertatem populari aure efficiunt
Et subdit plus est animum depo

suisse quam cultum Item sunt pau
peres qui rebus temporalibus egent
sed inviti et hii egestate laborant
alii sunt qui rebus habundant sunt
tamen pauperes spiritu et horum au
rea est paupertas quia licet divi
cie affluant nolunt cor apponere Secundum
Hugonem de claustro anime libro
primo .c.xiiii. Item pauperes dei sunt
qui mundana superbia derelicta hu
miliati se per omnia tradiderunt Nam
secundum Cassiodorum super psalmo .lxxi. Si
pauper superbit non est dei pauper
et si locuplex humilitatem diligit non
est seculi dives voluntates enim
talium inspiciende sunt non nomina
Hinc Hermogenes Cum semel mun
dum videret interrogavit utrum tu
tum an verecundiam non haberet ille
ille respondit fortunam Quia nimirum
multi sunt quibus et si assunt fortu
na ipsi tamen hiis animo contemptis
plus amant celestia Sequitur Beati
mites quoniam ipsi possidebunt terram
Mites sunt secundum Augustinum Qui
cedunt improbitatibus et non resistunt
in malo sed vincunt in bono malum
Secundum vero Cassiodorum super psalmo .xxiiii.
sunt mites qui neminem offendere
curant sed omnibus bene faciunt
manifeste tollerantes iniurias
glosam tamen addit Quia mitis est
quem mentis amaritudo non affi
cit quem rancor vel ira non dei
cit qui non irritat nec nocet nec no nec irritatur
cere cogitat Tirentur igitur immites
et dimittent pro terrenis et tem
poralibus tamen beati mites quoniam ipsi
possidebunt terram viventium de qua
propheta loquitur Porcio mea sit in terra
viventium aut possidebunt terram .i.
seipsos et corpora sua Miraculi enim
se non possident Secundum Bedam super
glosa Mites quia seipsos possi
derunt hereditatem patris in futuro
possidebunt Ex quo accipitur
tale documentum Qui seipsum non

possidet regnu dei possidē no pt
Pro isto induat' i^d quod ponit Am
brosius sup id quod ps' Anima mea
in manibus meis sp' Rex dicit eo
q' regere se nouit et arbiter sui
iuris sit ne captiuus trahat' in cul
pam n^c preceps ferat' in vicium
h' ipe Si ergo se non regit quō
regnu possidet qui impetus pas
sionu cohibē no pt Et Gregorius
xxv. moraliu Reges sūt qui temp
tacionib' suar motibus no cosen
tiendo succubere s' regendo pesse
norūt h' ipe Et ideo quō regnu
possidebit qui seipm non possid'
quō alys inpabit qui sibi ipi im
pare no pt Nempe non huic debe
tur regnu s' suppliciu. Nā costat
eu esse ūm dyaboli huu et vicijs
kathenatu et etne pene obnoxiu
O quot sūt reges et pricipes ac a
lys impantes quibus amor car
nalis impat leges impōnit pscri
bit et vetat quos passionu impet'
exoculant delectacōnes inordinate
iudiciu racōnis subūtut qui reg
nare vident' n^c regnant s' insca
bilibus obsequijs dyaboli macipa
tur de quibus facit quid wlt dya
bolus sicut aliquis de pitore suo
Subdit Bti qui lugent qm ipi
cosolabut' Cu em scdm Cris^m co
solacō lugenciu sit cessacō luctus
qui sua pcta lugent ipi cosolabut'
indulgenciam cosecuti Et iu scdm
Aug^m. luctus est tristicia ex amissio
ne carorz Couersi autem ad eum
ea que in hoc mūdo cara habebat
amittūt nō em gaudent hijs reb'
quibus ante gaudebant et donec
fiat in illis amor etnorz nonulla
mesticia sauciant' Consolabuntur
g^o sp̄u s̄cto qui maxime ppt'ea pacli
tus nōiat' .i. cosolator ¶ Ex
quo loco accipit' istud documetu
Qui pcta sua aut aliena vē de
plangut p sp̄m sc̄m cosolantur pz
Nam Cris^s sup Matheu dicit Qui

sua pcta lugent bti sūt s' mediocriter
Beatores aut sūt q aliena pcta
lugent Tales couenit esse omnes
doctores scdm ipm Sic scdm Ieron^m
fleuit Samuel Saule et paulus eos
qui post inmundiciā pmam non
egerūt Felices ergo ait Bnhardus
de contemptu mūdi Fletus quos
benigna manus coditor' absterg'
et beati oculi qui talibus liquefieri
magis eligūt quā eleuari i supbia
qm omne sublime vidē h' i^e Felix
fletus qui v'titur in gaudiu deq'
Cassiodorus sup illo ps^m Fuerūt
michi lacrime mee panes die ac
nocte sic inquit. Fletus cibus est
animarz corroboracō sensuu abso
lucō pccorz refectō mencium lauacrz
culparz Hec ipe P'cipuod pz quod
argumetu gerit remissiones pcto
rum qui habūdat fonte lacimarz
nauseando sup trasgressione diui
norz pceptorz Ait em Aug^s in
libro .l. omeliarz omelia xx vij.
Dicitur ē testis penitēcie dolor ita
lacrime testes doloris Iste no relin
quit spūs scūs homine in cosola
tum qui se cotra seipm accusa
torem et adūsariu constituit Na
remissio pccorz ipm consequitur
pphetā dicente adūsum me iniu
sticiam meam domino et tu remisis
ti impietate pcti mei lugeat i'
pccor qm lugendo vē cosolabit'
lugeat quia deu creatore redep
torem recreatore et saluatorem
amabilem et sume bonu ac piu
offendit q' dyabolo adhesit quod
se vilissimo huic demonis man
cipauit quod non solu peccauit s'
interim v'tute se pruauit doleat
q' prauo exemplo pximu scanda
lizauit cosidēt qualitatez cōmis i
loco in tempore in pseueracia in
vitate psone et quali^te h' fecit
intencione i ipius vicij multiplica
execucōne adultio vel incestu pe
nitere sm excellencia sui status

aut officii secundum modum sui operis que-
libet turpitudine peregit si in loco sa-
cro aut cui debuit excellenciam
fidei ut sunt domus dominorum si in tempore
oracionis constituto ut sunt festivitates
sanctorum et ieiunii si prevenit et non ex-
pectavit temptacionem penset quam
delectabiliter peccavit quantum ut delecta-
cionem attingere concupivit doleat quod
offendens in uno factus est omnium re-
us quod tanto tempore iram dei ac-
cumulavit quo mereri potuit
quod iniustus extitit et ornatus
virtutibus deum non timuit tanto enim
peccator fit culpa vilior quanto deo fuit
acceptior doleat defectum qua bo-
nis peccando intulit et delectacionem
quam eis non adhibuit discutiat per
loca personas negocia in quo lesit
quomodo peccavit qualiter seduxit
quomodo venenum amoris carnalis
ad bibendum multis obtulit qualiter
formam amari abstraxit et cum
illa mente velut sus in luto delectan-
do se volutavit qualiter in malo ali-
os confortavit aut excusaciones fecit
in peccatis quociens ad confitendum non
habens firmum de abstinendis peccatis propo-
situm accessit et sic in peccatis sordes-
cens quomodo corpus christi se immisca-
vit aut pudore ductus peccatum quid-
piam obticuit si dolum habens in pec-
tore aut animum nocendi vel se ul-
ciscendi ad sacramentum corporis christi
accessit aut in quo lesit verbo vel fac-
to proximum non satisfecit Aliisque
modis et circumstanciis peccatorum pensatis
et diversis negligenciis et omni iniu-
sticitudine contemptus doleat Tunc enim
sperare debet quod misericors deus
post tempestatem tranquillum faciet
et post merorem exultacionem infun-
det Sequitur Beati qui esuriunt et
siciunt iusticiam quoniam ipsi saturabuntur
Non enim ut ait Iohannes nobis sufficiat
velle iusticiam nisi iusticie etiam
paciamur famem ut sub hoc exem-
plo nunquam nos satis iustos semper

esurire opera iusticie intelligamus
Unde secundum Crisostomum super matheum Omne
bonum quod non ex amore ipsius bo-
ni faciunt homines ingratum est ante deum
Esurit autem iusticiam qui secundum iusticiam
dei desiderat conversari Sic ergo esurien-
tes saciabuntur Secundum Crisostomum lar-
gitate remuneratoris dei quoniam maiora
erunt premia quam sanctorum desideria ¶ Ex
quo accipitur istud documentum Non
sufficit ad beatitudinem iusticiam facere
sed ad eam faciendam esurire et sitire
ut sic Nam amatoribus verorum non est
satis quod iusti sint sed semper siciunt opus
iusticie et reddere unicuique quod suum
est deo videlicet et proximo Unde Sa-
lomon ait Diligite iusticiam qui iu-
dicatis terram quasi dicat Non suffi-
cit vobis iustos esse sed eciam ad hoc
ut unicuique sit iusticia aspirare Multi
tamen aliter esuriunt et siciunt et va-
rie Unde Richardus de sancto victore
super isto verbo Beati qui esuriunt et sici-
unt iusticiam sic ait Omnes homines
esuriunt et siciunt sed alii esuriunt et si-
ciunt malum esuriunt alii et siciunt
bonum alii esuriunt et siciunt aurum
argentum vestes preciosas predia vine-
as et possessiones innumeras ista tamen
bona sunt in se sed in hoc quodammodo
mala esse dicuntur quod a malis male
esuriuntur et siciuntur Et paucis interpositis
subdit Alii esuriunt et siciunt prelaturas
et honores alii voluptates alii sa-
lutaciones in foro et vocari ab homini-
bus Rabi sed tales non possunt saturari
hic ille Nec mirum totus enim mundus non
sufficit homini ambienti vel avaro
eo quod non impletur oculus visu nec
auris auditu nec ceteris sensibus
potest homo eorum delectacionibus saturari
ac ideo non est saturitas nisi in deo
que fit per esuriem et sitim iusticie
Si ergo vis saciari dilige iusti-
ciam. Iusticia vero secundum Ambro-
sium de officiis nil alienum vendicat
cuilibet dat quod suum est negligit
propriam utilitatem ut servet quem eq-

197

tatem et sedm ipm prima iusticia e
in deu/ sc̃da in patriam tercia in pn-
tes quarta in omes Ex pdcis patz
q sicut gravius est pctm dilige
qm ppetrare ita nequius est odisse
iusticiam qm no fecisse et qmen-
dabilius est dilige iusticiam qm
face Item licz omes ad faciendu
iusticiam obligant magis tamen
reges et pncipes Nam sedm Cy-
prianu de xij. abusionibꝫ Regis
iusticia e pax ppłor tutamentum
patrie immunitas plebis mun-
menti gentis cura langor gaudiu
hoim temperies aer serenitas
maris tre fecunditas solaciu paupe
rum heditas filior et sibi metipsi
spes future btitudinis h ipe dicit
igit potentes iusticiam et seruabut
ꝫ no amabut eam nisi deu time-
ant et obhc in timore domino suiat
et exultent ei cu tremore Sic em
apphensa disciplina iusticie seruabunt
Sequit Bti misericordes
qm ipi misericordiam consequent
post iusticiam fit mencio de mia
qm sedm glosam Iusticia et mia
ita coniuncte sut vt altera ab altera
debeat tempari Iusticia em sine
iusticia dissolucio Misericors autez
dicit sedm Remigiu quasi miseru
cor habens qui alterius miseriam
quasi suam reputat et de malo al-
terius quasi de suo dolet Bti sut
sm Aug qui subveniut miseris
qm eis ita rependit vt de misericor-
dia libent qm ipi misericordiam co
sequit Ex hoc loco accipitur
istud documentu Iusticia et misericor
dia sut connexe sic q vna sine altera
non suffciat ad salutez/ no em mise
ricors qui parcat vicijs vt non co
turbet delinquentes vt ait Aug
ad lothariu Hnt vba xxiij. q. v
Qui vicijs/ꝫ cur non est mise
ricors nisi quia non est iustus Pub
blice em vtilitatis interest vt crimina
no remaneat impunita de sma

ex qnuitatoris Ut fame eo naque
ipso quod quis punit pctm pro vt
debet facit miaz/ Nam sedm Aug
in Enchiridyon in eo q quis aliuz
corripit et aliqua emendatoria pe-
na plectit elemosinam dat quia
miaz prestat/ Multa em bona
prestant invitis qndo eor consulit
vtilitati no voluntati quia ipi sibi
ipis inveniut inimici xlv. dis. et q
emendat Ex quo pz Quod qui fa
finem pcti alicui minoris est de pe
dis. vlt ca vltio Et e mia no est
sine iusticia vine sit connexa patet
Nam salomone elicit qui nimis e
mugit. de reuuc. v. cu pdem. E. pie
autem malicia Et alibi scptum e
Noli ee nimiu iustus quia qnqz
iustus in iusticia sua pit. xj. q. vij.
S. delius Sic ergo falsa invenit
mia vt si quis lacrimis pauperu
ad faciend iniusticiam commoventur
ff. de officio psidis obsuand Ita i
venit falsa iusticia que in tyra-
nidem vel rigorem nimiu conuti
aut dum in toto benignitatis man
suetudo amittit Unde gregorius
xix. moraliu Sut nonulli ita distric
ti vt etia omem mansuetudine
benignitatis amittant Et sut non
nulli ita mansueti vt pdant distc
ti iura regiminis Et quibusdam me
positis subdit Regat discipline ri
gor mansuetudine/ et masuetudo
ornet simone rigorem et sic alter
commedat ex altero/ Ut nc rigor sit
rigidus nec masuetudo dissoluta/
Siue igit spualis sive corporalis
mia sit impendenda semp tamen
debz esse iusta Si em e spualis q
ad corrigedu in 1a debz de esse vi
nu austeritatis oleo pietatis. xlv.
dis. disciplina Si vero est indocendo
debz esse districta ne erudiendi i
errorem deducat. xliij. dis.
Sit rector Si consistit i offensas
vere penitentibus relaxando debet
esse prompta de pe. dis. j. Multiplex

est et ca^lo. Nemo pt. Si autem cor
poralis mia est impendenda illa
debet esse de proprio non alieno. i. q.
i. Non est et xiiij. q. v. pcotiu. Si e
in subveniendo debet esse districta
quia non omni omnia sunt danda lxx
xvi. dis. Non satis v. domus. Si est
in distribuendo debz esse ordinata
enim caritas sedm Ambrosium est ut
primo deus sedo parentes deinde filii
postea domestici ultimi extranei
diligantur. Johannes tamen dicit qd
in pauperibus non tam paupertas
quam religio est attendenda. xvi.
q. pa. Cum quidquid. Et Aug^us
dicit. Utilius esurienti panis tol
litur quam si de cibo securus iustitiam
negligat. v. q. v. Non omnis. Si g
quis pt dare omnibus pro nutrimen
to aliquid est laudabile. Sic fecit
Abraham qui quia omnes recipiebat
et angelos recepit. hr v. in ms qs
nutrimentum recipiens acceptandus
esse proclivior quia tunc est s. sub
trahendum nisi forsan mori debet.
Nam tunc est dandum. Si autem non
sufficimus pro omnibus dandum est po
tius bono quam malo et plus bono
consanguineo quam extraneo. Sic enim
dantes ppt deum ab ipso deo mercedem
consequitur. Sequitur. Et mundo cor
de quam ipsi deum videbunt. Mundos
aut sedm Cris^us hic ait vel eos
qui iherusalem virtutem possident
et nullius malitie sibi conscii sunt vel
eos qui in temperantia consistunt que
maxime necessaria est ad videndum
deum sedm illud Pauli. pacem
sequimini cum omnibus et sanctimonia
sine qua nemo videbit deum.
Mundus autem sedm Johannem a
mundo conspicit. Templum enim dei
non pt esse pollutum et hoc est quod
dicit quam ipsi deum videbunt. Hec
[illegible] autem visio sedm Aug^um
[illegible] primo de trinitate est merces
fidei cui merendi per fidem mun
dantur corda. Sicut scriptum est

mundans fide corda eorum. Sz ad hac
mercedem non in post hac vitam p
venitur. Pro quo subiciatur istud do
cumentum. Oportet animam a cor
pore esse vel penitus exempta
vel a sensibus carnalibus esse omnino
abstracta et a cunctis peccatorum sordibus
depuratam ut videat deum. Pro
isto documento inducitur id Aug^m sup
genesi ad literam ubi ait. Nemo deum
videns vivit ista vita qua mor
taliter vivitur in istis sensibus corporis et
nisi quisque ab hac vita funditus
moriatur sive omnino exiens de cor
pore sive ita alienatus a corporibus
carnalibus sensibus ut merito nesciat
sicut ait Apostolus. utrum in corpore vel
extra corpus sit non in illam sb
vehitur visionem. Hec ille. Idem tenet
Aug^us de beato paulo in libro de vi
dendo deo sz quod paulus in raptu
vidit divinam essentiam. Idem con
cludens tenet btus Thomas ii. s^e
q. clxxv. articulo tercio in responsione
principali in fine. Et licet Aug^us di
cat in libro de essentia divinitatis
versus finem. Cum in presenti vita nullus
est tam sanctus nemo ita perfectus ex
electis dei qui ipsum deum in essen
tia divinitatis sue sicuti est videat.
Paucis tamen temporibus. Subdit
vident sancti in presenti vita deum non
ita ut est in substantia sua sed per specu
lum et in enigmate. Postea autem
facie ad faciem vident in hac
vita credendo non corporeis ocu
lis cernendo. Videre enim deum est recte
in illum credere et ex corde diligere.
Hec ipse. Istud etiam solvit idem Au
gustinus in libro de videndo deo.
Ubi inquit. Verum est quod dictum
est. Nemo pt faciem meam vi
dere et vivere sz ad moysen quia ne
cesse est abstrahi de hac vita men
tem quando in illius ineffabilis vi
sionis ineffabiliter assumitur. Hec ipse.
Si ergo queras utrum deus videri
pt videtur quod primo sz unde hoc

sciam ecce scriptura Beati mundo corde
quoniam ipsi deum videbunt // Sed diceres
Non est possibile quod videatur deus cum
sit invisibilis Augustinus unde et in libro
predicto de videndo deo Quod deus
invisibilis est natura videri volt et
sicut volt / pluries enim visus est non
sicuti est sed quali specie illi placu-
it apparere Hec ipse In futura tamen
vita procul dubio videbitur ipsius es-
sencia eo quod in scripturis sanctis in visione
dei est tota merces et delectacio
summa nobis promissa quare tamen
nullus videre poterit deum nisi mundo
corde purificemus nostras consciencias
ut abiles simus ad videndum Siqui-
dem si pensamus que et quanta sunt
que nobis promittuntur in celis
revera vilescere debent illorum com-
paracione que habentur in terris deus enim
qui finis est desideriorum nostrorum erit
nobis omnia in omnibus qui xxij de
civitate dei sine fine videbitur sine
fastidio amabitur sine fatigacione
laudabitur et ut ait Augustinus libro iij
de sobole In vita eterna in qua deus
videbitur facilius dicere possumus quid
ibi non sit quam quid ibi sit non est
ibi mors non est ibi luctus non est
fames nulla sitis nulli estus nul-
la corrupcio nulla ~~sitis~~ indigencia
nulla molestia nulla tristicia Hec ille
Quapropter estuemus toto corde ad vi-
dendum deum quod in videndo eo est vita
eterna festinemus ibi ubi semper vivia-
mus quoniam si sic amamus hanc mi-
seram fluidamque vitam in qua cum
magno labore vivimus et vix suda-
do sathagendo ac suspirando neces-
sariis nostris et familie simul et corpori
satisfacere poterimus Quanto magis
amare debemus vitam eternam que
consistit in visione dei ubi nullum
laborem sustinebimus ubi semper
summa securitas summa felicitas felix
libertas felix beatitudo ubi implebitur
illud quod dominus dicit in ewangelio
Erunt homines similes angelis No-

igitur in mundo sunt Beati mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt Sequitur Beati paci-
fici quoniam filii dei vocabuntur Pacifici
autem secundum beatum Jeronimum beati dicuntur
qui primum in corde suo deinde inter se
dissidentes faciunt pacem Et subdit
Quid enim prodest pace alios paca-
ri cum in tua anima sint bella viciorum
Aut pacifici in semetipsis sunt qui
omnes animi sui motus componentes
et concupiscencias habentes edomi-
tas fiunt regnum dei in quibus ita or-
dinata sunt omnia ut quod est in ho-
mine precipuum et excellens imperet
ceteris reluctantibus que sunt nobis
bestiis communia atque id ipsum quod
excellit in homine id est mens et racio
subiciatur pociori quod est ipsa ve-
ritas filius dei neque enim imperare in-
ferioribus potest nisi superioribus subiciatur
et hec est ipsa veritas filius dei neque
enim imperare inferioribus potest nisi su-
perioribus subiciatur et hec est pax
que datur in terra hominibus bone volun-
tatis Ex quo accipitur bone voluntatis
Ex quo accipitur istud documentum
In quibus sensualitas racioni facta
est subiugalis et racio aut mens
deo subiecta ipsi expressam similitu-
dinem quam gerunt cum Christo recte
filii dei vocantur Unde hylarius pater
omnium deus unus est neque aliter transi-
re in nuncupacionem familie eius licebit
nisi fraterne invicem caritatis pace vi-
vamus Et Crisostomus in omelia Paci-
fici dicuntur qui non litigant nec oderunt
ad invicem sed et congregant litigan-
tes recte filii dei nominantur quia uni-
geniti hoc est opus congregare et
pacificare contra se pugnancia Vel secundum
Augustinum pacifici dicuntur filii dei quia in
nullo resistunt deo et utique filii simi-
litudinem patris habere debent per quod
patet quod signum est quod quis est de similia
Christi qui deo se per omnia subiciat et
sensualitatem racioni subire compellit
Item signum est quod quis filius ad
optimus dei si cum Christo congregat

nō dispgit Item tunc vt ait leo ppa
in sermone quodam Est vera pax et
vera libertas qn̄do et caro animo
duce regit' et caro a deo pside gub'
nat' Item vera pax est a dei volu
tate non diuidi et in his que solius
dei sūt delectari Item scdm Cassio
dor sup illo psalmi In pace fctus ē
locus eius pax vera ē hre concordia
cū moribus bonis et litigare cū vi
cijs Si ergo vultis ēē de familia ha
beatis vnitatē cū deo et proximo i
vinculo pacis nc̄ em̄ potest inuem
ri forma expssior cōu̇sacōis ange
lice qm̄ vnitatis socialis et obhor
bti pacifici qm̄ filij dei vocabuntur
Sequit' Bti qui psecucōm paciut'
ppt' iusticiam qm̄ ipsor est regnu ce
lor Multi siquidem scdm Jeroni
mū ppt' pcc̄a sua psecucōm paciut'
vbi signāt' addidit ppt' iusticiam bti
g° sunt qui ppt' v̇tutem ppt' alioru
defensiom ppt' pietatē psecucōm
paciut' Nam scdm Crism hij paci
ut' ppter iusticiam Hijs igit' scdm
hylariu regnūe pparat' q̄ in con
temptu seculi sūt paupes spūtu
Ex quo accipit' istud documētu
Non solum qui agentibus ppter y
dola non colenda psecucōm paci
untur sūt bti s̄z etiam qui paciūt'
ab hereticis ppt' vitatem nō relinq̄
dam vel a tyrannis ppt' correcōm
ex officio factam Hor em̄ vm̄ est
regnū celor istud finalit' est Crh'
sup Matheu Non desinūt etenim
psecutiones iuste inuetibus Nam cotti
die impenetrabilibus ste ecc̄ie per
sequit' Cayn abel ysmahel ysa
ac esau iacob .i. impius iustum
Et si quis psecucōm non patit' ab ex
traneis patit' tum a falsis fribus Vn
quia nō cessat psecucō vt repor
tem9 repromissiōm regni celor
est nobis paciēcia oportuna Hom
autē 9dus scdm Crism sup 1° M'
Audistis q̄ dcm̄ ē antiquis oculum
pro oculo ē nō incipe iniusticiam

Scdus postq̄m inceptū est equalibz
nō vindicari Tcius est non facere
vexatum ea que passus est s̄z qui
escere Quartus tribuere seipm in
paciendo mala Quitus amplius
tribuē qm̄ ille vult qui fecit Sextus
nō odio hrē quid opat' homo Sep
timus diligē Octauus bnfacē Nonus
pro ipo deu depcari Ex quo patz
q̄ sūt v̇tutis est malū nō cogitare
cont̄ s̄ adv̇santem maximus non
vlcisci citer maximus maiora bō.
qm̄ mala sūt hosti tribuē maxīe
et adv̇santem diligē ac pro eo de
um orare Item magne v̇tutis est
eum a quo quis lesus est nō ledere
et magna gloria est siquis nocē
potuit pcē et nobile genus vind'
te est in se peccanti ignoscē Item
multi videnť' pacientes qui non
sūt Vnde Gregori9 in omelia Cu
audieritis plia sic inquit plerq̄z
ideo pacientes videm' q̄ retribuere
mala non possum9 s̄z qui ideo
malū non retribuit quia neq̄q̄m
valet procul dubio paciens nō est
Item Richardus i quodam smone
Sūt qui paupes voluerut eo ta'
pacto vt nichil eis desit et sic di
ligut paupertatē vt nullam paci
antur inopiam Sūt alij mites
qm̄diu nichil dicat' vel agit' nisi p
eor arbitrio s̄z qm̄ longe sūt a pa
ciencia apparet si leuis oriat' occa
sio Hec ille Itaq̄z sim9 pacīetes in
psecucōnibz qm̄ talibz promittit' reg
nu celor Sequit' Bti estis cū ma
ledixerint vobis homines et psecu
ti fuerint et dixerint om̄e malū
adv̇sus vos mencientes ppter me
gaudete et exultate qm̄ merces
vestra copiosa est in celis Vbi ad
v̇tendu Crs scdm Crisostom ad hc
vt blasphematus sit btus debet
conuenire vt et mēdacit' blasphemē'
et ppt' deu alioqn si vnu defuerit
non est btitudinis merces Et ideo
dicit mencietes ppt' me Hic. Tres

igit^r gaude debent et exultare qm m-
ces ipor sm Glosam non tantu est
magna sic alior s copiosa est mte-
lis sed mquib telis reuera sedm
Aug^m non muolubilib s m spualib
finamentis ubi habitat sempitna
iustia Benauit g^o cum istam mte-
dem qui gaudent m spiritualibus
bonis s ex om pte psiciunt cum
mortale h^c induerit immortalitem
Her ipe ¶ Ex quo accipit ist^d
ultimu documentu Quaius om
elector premiu suspiciens est ipe
deus illor tamen qui blasphema-
tur medaut ppt xpm est merces
magna nimis Cum em ut ait
Aug m libro meditacionu c. vi:
Tantum gaudebut bti quantum aa-
but tm amabut qntu cognoscet
profecta Qui patient sustinent
malediciones et blasphemias me-
dosas ppt xpm amare preter xpz
dinoscut et ob hoc modo plus yau-
debut h ratom ponit Aug i
libro de patientia sic mquiens. Vn
quisq tanto ad mala ferenda fortior
est quanto m eo maior e caritas Ipe
fortitudo patie arguit maioritate
caritatis Vnde quia maior caritas
copiosius pmiu illis coridet. Nos
igit^r si volum esse bti pensemus
toto corde bnficia nri conditoris
Ipe em fecit nos cu non essemus
reparauit nos postea cu perissem
morte p nobis sustinpit ptiosso
nos sanguine a mortis eterne m-
teritu liberauit resurgens i noua-
dos esse docuit m celum ascen-
dens animos nros ad celestia que-
renda protrahit se dedit m cibu
et seipm promisit datum i pmiu
Pensem qm grandis et qm
magna erit leticia cu dns loca-
uit nos m pulcritudine pacis z
m requie opulenta qui recessistis
mris meritis copiosius promodict
magna pro terrenis celestia p tem-
poralibus bona sempitna retri-

tribuet que pio et benigno affctu
cogitantes qntu possum ipuis ad
meliora sius bnficiis vicem repen-
de festinem et volutati eius ob-
temparare fideliter studeam vti p
nmu et qd quod n^c oculus vidit
n^c auris audiuit consequi meam^r
Quod nobis pstare dignet^r xpus
p secula z m eternu bndictus Ame

Incipiunt sermones de commun

Hoc est preptu meu ut
diligatis mvice Johis
xv. Xpus et mtors
dns xpus deus nr dat
discipulis et ipor sequacibus dedi-
lectione mutua preptum ut qnto
maiorem habent ad semuice dilec-
tom tanto magis m se ipis quo ad
deu attenderent caritatez dedit itaqz
preptu bonu non ppter se qui bo-
nor nror non indiget s ppt nos
quibus fuit est mandatum Cum
ut ait Hugo libro pmo pte qnar-
ta frustra non est qui nihil p-
ter bonu mandare debet Cum a
igit^r deus nulli creature sue auc-
tor mali esse potest h^c solum pre-
cepit bonu quod est bonu illi ut
sincera sit eius instructo que admo-
condicio ipius a principio fuit mtor-
rupta. Her i^c. Quapropter ut ex-
ceamur i bono qd deus diligit z
similes simus deo qui tantum
bona diligit mquit h^c est preptu
meu ut diligatis mvice qm dilec-
tom sedm Aug^m ut ab ea qua se
diligut homines discernant ad iu-
git sicut dilexi vos Ad quid em
dilexit nos xpus nisi ut possim
diligendo deu et proximu ideo z
ppter deu regnare cu eo Ad hoc
g^o et nos diligam mvicem
et ut dilectom mram a ceteris se cer-
nam qui non ad hoc se diligut
ut saluent^r z regnu dei possideat
s ut mvicem aut m bono utili
aut delectabili tantum delectet^r
qui profecto hoc ipo no se diligut

ymo prosequitur quoniam omnis qui diligit proximum aliter quam in deo manet in morte. Soli ergo illi diligendo adinvicem se diligunt propter deum habendum. Ubi accipitur istud documentum: Omnis dilectio sive patris ad filium sive amici ad amicum sive viri ad mulierem vel econtra sive alicuius ad seipsum que non fit propter deum non est dilectio sed odium. Quod sic ostenditur. Nam secundum Augustinum super prima Canonica Johannis: Talis est quisque qualis est dilectio eius: terram diligis terra eris, deum diligis deus eris. Non audeo dicere ex me, scripturam audiamus: Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes. Si ergo inquit ipse voltis esse dii et filii altissimi, Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt sed solum deum. Constat ergo quod quicquid homo diligit non propter deum diligendo illud se odit cum a deo cadat. Item idem Augustinus libro primo de doctrina christiana c. ix. inquit: Nullus debet se propter se ipsum diligere sed propter illum quo fruendus est, hoc est deo. Tunc enim est optimus homo cum vita sua pergit ad immutabilem vitam et toto affectu inheret illi. Si autem se propter se diligit non se refert ad deum sed ad se ipsum est conversus. Hec ille. Sed cum homo convertitur ad bonum immutabile sive transitorium deo dimisso peccat mortaliter. Consequens est omnis qui aut se diligit aut amicos dilectione que non est propter deum quod se diligendo moritur. Et ideo si pater diligendo filium et amicus amicum non propter deum manet in morte, quo diligendo homines contra dei preceptum morte etiam non sit dignus. Quanta multitudo infausto amore se diligentium in inferno contremiscit ubi quantumquisque glorificavit se in deliciis tantum habet tormentum et luctum et iuxta modum delicti fit plagarum modus. Stulti ergo sunt qui diligendo filios vel amicos pereunt, stultiores qui putantes se a talibus diligi cum pereuntibus pereunt et detruduntur ad inferos. Stultissimi qui nedum soli querendo cottidie amatoria pereunt sed etiam quasi ponentes recia stultis hominibus animas Christi sanguine redemptas exemplis pravis suis spectaculis vel exeniis fallaciis in dubiis incessibus pompaticis elevatis collis in superaliis plurimas pertrahunt in abyssum, quibus tanto atrior et intensior pena debetur quanto magis inducendo ad peccandum aut concupiscendum extensior fuit culpa. Et quia secundum beatum Gregorium Summa est probatio caritatis si et ipse diligitur qui adversatur. Nam et ipsa veritas et crucis patibulum sustinet et tamen suis persecutoribus affectum dilectionis impendit dicens: Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Huius dilectionis summam probationem exprimit cum subiungit: Maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Siquidem secundum beatum Thomam in glosa continuatim mori pro inimicis dominus venerat et tamen se positurum animam pro amicis dicebat ut nobis ostenderet quia cum diligendo lucrari de inimicis facere possumus etiam ipsi amici sunt qui persequuntur.

Ubi accipitur istud documentum: Non est evidencior et maior dilectionis probatio ultra hanc qua quis paratus est mori vel moritur pro amicis suis. Talis fuit dilectio Christi de qua Petrus in prima sua canonica inquit: Christus semel pro peccatis nostris mortuus est iustus pro iniustis. O vere miranda Christi dilectio qua mori voluit pro peccatoribus et iniustis ut sanctos et iustos faceret, sed et amplius admiranda quod non solum oblatus est pro iniustis sed etiam patitur se dare et recipi sceleratis tamquam amicis ipsis, videlicet fornicatoribus adulteris hereticis et ceteris qui sunt hostes sui. Quod

fit minime in altaris sacramento Audet
enim regem celorum et dominum suum qui
peccando et quandoque peccata peccatis adden
do tanto beneficio sunt ingrati Servi
tuti quoque sathane obnoxii et sub
iecti Nec pensant miseri quam indig
ne sumendo ad peccandum procliuio
res et ad resistendum malo redduntur
in racione magis obscurantur for
ciori vinculo ne vel bonum eis sapiat
vel ne verbum dei diligenter audiant
detinentur Ampliori impulsu a sa
thana ad peccandum impelluntur
de deo aut celestibus vel diuinis
cogitare vix aliquid modicum
sinuntur Sed eis omnia que ducunt ad
deum aut que sunt de deo quasi
sompniferea videntur quibus quoque
electi magis proficiunt isti deterius
infirmantur quibus iusti in cognitionem
dei ascendunt isti amplius in ea
tenebrescunt Patitur autem indigne
sumentes iustus et misericors sem
per deus vel longanimitate sua
corda durata emolliat vel saltem
contempnentes suam pacienciam
finaliter districcius eos exigente
iusticia feriat tamquam conuiuas quos cum
eis paciencius cenat et ut corrigentur
misericordius expectauit Verum quia
tunc vera probatur dileccio cum quod
precipitur impleatur addit christus Vos
amici mei estis si feceritis que pre
cipio vobis Amicus quippe ut ait
Gregorius xxvii moralium quasi animi
custos dicitur Unde non immerito
qui voluntatem dei custodit et precep
ta eius amicus vocatur Magna
siquidem secundum Augustinum est dignacio
cum seruus bonus esse non possit
nisi precepta domini sui fecit Hinc ami
cos voluit intelligi viri boni seru
i probari ¶ Ubi ponitur istud
documentum per indicia et signa
quibus arguitur amicitia vera inter
deum et hominem Istud est efficacius
si quod precipitur custoditur et impletur
Adveniam quippe amicitia simul re

quiritur fides que per dilectionem operatur
Sic credidit abraham domino et
reputatum est ei ad iusticiam et ami
cus dei appellatus est requiritur etiam
mundicia cordis Nam ut ait salomon
proverbiorum xxii Qui diligit cordis mun
diciam habebit amicum regem requiritur
preceptorum custodia ut hic Johannis xv
Preterea ondit et amicum aduersorum tol
lerancia Sic abraham temptatus
est et per multas tribulaciones proba
tus amicus dei appellatus est Ut
scribitur proverbiorum xvii Omni tempore
diligit qui amicus est lex igitur
amicicie dei vult ut fides habeas
et teneas quam operacione eliciat ex dilec
tione confines vult cordis habere mun
diciam Nam nedum opera mala sed et
cogitaciones perverse deliberate vel ni
mis morose separant adeo eo quod ut
ait Apostolus Non solum qui male agunt
sed eciam qui malis consenciunt mor
te sunt digni Sed quia parum esset
fidelem esse in tempore prospero amicicie
nisi quis eciam in aduersitatibus in amici
cia perseueraret Nam qui amico fi
dem in aduersitate frangit aut eum
deserit aperte cognoscitur quod fenalem
dileccionem habuit que velud flos
ortus subito arescit Non sint igitur
homines tales amici qui ad tempus
credunt et in tempore temptacionis
recedunt quales sunt musce que mel
secuntur cadauera lupi frumenta for
mice predam enim sequitur hec turba
non deum Quo autem intelligere
debeamus amicum esse seruum bonum
subdit Iam non dicam vos seruos
quia seruus nescit quid faciat dominus
eius Ille scilicet seruus de quo alibi
dicitur Seruus non manet in domo in
eternum Seruus qui implet preceptum
non ex dileccione sed timore Bonus
ergo seruus qui diligit dominum amicus
dei est Nam ipse christus dedit nobis
potestatem filios dei fieri filius autem
timet casto timore deum tamquam pa
trem adoptantem eum qui scilicet prima

net in seculum seculi. Talis enim est
dignus ut maneat in domo domini in eternum.
¶ Ex quo accipitur istud documentum.
Magna dei dignatio xpi dei nostri
in hoc ostenditur quod suos bonos vocat
suos amicos. Istud patuit in abra-
ham qui domino cum tanta fiducia
loquebatur quod si talibus fuisset locutus
hominibus importunus videtur et
tamen dominus semper benigne intendit
et quod petebat exaudiuit. Gene-
sis xviii. Item patet in moyse. Nam cum
iratus fuisset dominus contra populum dixit
moysi. Dimitte ut irascatur furor me-
us contra eos qui dicet tu me tenes.
Exodi xxxii. Preterea arguitur ex hac
amicicia dei ut contemptum sui sui
suum reputat ut patet in samuele cui
dixit dominus. Non te abiecerunt sed me.
primum Regum viii. Quantam curam ha-
buit xpus de suis suis quos ami-
cos vocauit ut iustis venientibus
ad capiendum eum diceret. Si me queritis
sinite hos abire. Johannis xviii. Quam me-
moranda est sua de suis suis dilige-
ncia qui super recessu suo contristatos
promisit spiritum sanctum paraclitum quem
postea sollempniter dedit. Johannis xiiii.
Et quis potest explicare benignitatem
altissimi quam multipliciter exhibuit
suis suis nec adhuc in ostendendo eis
suam benignitatem quia naturaliter
benignus est et suauis manum re-
traxit. Benedictus est igitur ipse a su-
is suis qui nunquam cessat ostendere
eis se benignum. Ac ideo erant omnes
ade filii videntes tam pium et be-
nignum et admirentur caritatem dei
et maliciam vel stulticiam suam.
Magna quippe dinoscitur cecitas dum
benignum se deus offert ad eum non
confugere sed districtum iudicem ac omni
malorum vindicem expectare. Magna
vesania cum ultro se deus offert ad
eum non confugere sed districtum iudicem
ac omnium malorum vindicem expectare.
Magna vesania cum ultro se deus
offerat hominem ad ignoscendum veniam

de commissis non petere sed omni hora ingu-
lo dyaboli se exponere. An forsitan
melius est carni quam anime consulere
cum multo et incomparabiliter transcendit anime
nobilitas corporis utilitatem. Quare
obstupescentes tam mirandam benignitatem
altissimi sic de deo nostro cogitemus
quasi eum facie ad faciem videmus
quam et si eum corporaliter non videmus
quia tamen scimus eum iuxta nos et
nos et in intimis cordis nostri non
debemus propter hoc minus operari vel
aliter aut cogitare vel loqui quam
si semper eum videamus. Proprium quippe
est suo tempore cautum ac circumspectum
esse cum videtur a domino. Quanto magis
coram deo nostro qui nobiscum est et
in nobis et omnia nostra facta intimas
cogitationes et consilia videt et appre-
dit debemus in conspectu eius semper
moneri casto timore reuerentia de-
uocione et amore ac erubescentia
peccatorum quatenus dum sine reprehensione
in oculis suis conuersati fuimus
suos bonos reputet et tamquam
amicos. Tandem quia ex communicatione
secretorum amicicia arguitur. Inquit
xpus. Vos autem dixi amicos quia
omnia quecumque audiui a patre meo
nota feci vobis quod dicat secundum Theo-
phylum. Seruus non nouit consilia
domini. Vos autem amicos reputans
secretum mea vobis communicaui omnia
vero dicit se notificasse secundum Crisostomum
que eos audire oportebat. Per hoc
autem quod dicit se audiuisse ostenditur
quod nichil alienum loquitur sed que
patris dicit secundum Gregorium. Omnia que
audiuit a patre que nota fieri voluit
suis suis sunt gaudia interne carita-
tis et festa superne patrie que mentibus
cottidie mentibus aspiracionem sui
amoris imprimit. Dum enim audita super-
na et celestia amamus amata iam
nouimus. Omnia ergo eis nota fecerat
quia eternis desideriis inmutati ad
tibus suum facibus ardebant secundum eum.
¶ Ubi accipitur istud documentum

Argumentum magnum est amicitie dei dum auditis supernis et celestibus aut hiis que ducunt ad celestia et superna anima dei amore permixta incalescat et quasi prorsus oblita terrenorum in solo deo delectatur. Quod interim medium venit ex eo dum nam dei potenciam qua vniuersa gubernantur et reguntur cum immensitate sciencie eius qua vniuersa flagicia considerat. Nec eum queque secreta vel occulta cordium latere possunt tremebundo corde miratur cum arenam maris vndarum que numerum dimensum ei et cognitum cogitat cum pluuiarum guttas cum seculorum dies et horas cum preterita futura que vniuersa obstupescens sciencie dei assistere contemplatur admirans tantam potenciam et sapienciam suspenditur et in eo delectari incipit quem licet semper fuit contentus quo ad gloriam et magnificenciam deus non indigens aliqua creatura voluit tamen creaturis et specialiter angelis et hominibus suam sine sui diminucione communicare bonitatem. Interdum vero venit ex eo dum ineffabilem clemenciam dei qua innumera flagicia que singulis quibusque momentis subrepsius committuntur aspectu indefessa longanimitate suffert vel patitur agi cum vocacionem hominum quia eos multis precedentibus mitis gracie sue miseracionis ad se attrahere voluit vt beatos faceret. Istos deuote considerat admirando deficit et stupendo detinetur miranda longanimitate per amorem eius resoluitur. Quis enim regum aut dominorum dissimulare tot potest scelera in conspectu suo non sine magno contemptu commissa qui statim sceleratum punit. Et obhoc attenta pietate tanta ex vberante liquescit anima in domino per amorem. Interdum venit etiam ex eo dum attendit quod ad hoc christianos et electos nasci precepit vt eis abreptis carnalibus ipsius gracia largissime sue noticia tradetur. Et quod ipse solus misericors deus iam in etate maiori et vsu racionis vel vili viuens in eis solo ipsorum voluntatis assensu et conuersione per amorem ad deum eterna beatitudine et perpetuo premio disposuit eos premiare aut dum deuoto corde dispensacionem incarnacionis christi quam pro salute hominum suscepit ac noticiam misteriorum suorum in omnes gentes effudit. Hiis et aliis modis quibus pro qualitate vite et puritate cordis anima que sunt incalescat tria per delectacione dei quasi oblita terrenorum in ipso solo iubilat aut delectatur. Porro veniens ad amiciciam dei nullus meritis suis id arroget vel ascribat. Nam christus volens suos ne inflentur ex contracta per amore cum deo amicicia inquit Non vos me elegistis sed ego elegi vos. Quid me ait Augustinus eramus credendo christum nondum elegeramus nisi iniqui et perditi neque enim credideramus in eum vt eligeret nos. Nam si credentes elegit eligentes elegit. Et subdit. Hic aceruatur vana illorum racio qui ideo dicunt nos electos ante mundi constitucionem quia presciuit eos deus futuros bonos non seipsum facturos bonos et aliquibus in temporibus. Subdit. Non est vt dicas ideo electus sum quia iam credebam si enim credebas meum iam elegeras illum. Nec est vt dicas antequam crederem iam bona operabar ideo electus sum. Quid enim boni operis est ante fidem quid ergo dictum sumus nisi quia mali eramus et electi sumus vt boni per graciam nos eligentes essemus. Hec ille. Vbi accipitur istud documentum. Predestinati ad vitam eternam non saluantur nisi vocati per graciam et misericordiam ad salutem. Non est enim volentis neque currentis sed miserantis dei ait Apostolus. Hinc

Gregorius in dyalogo inquit Obti-
neri nequaquam possunt que predestinata
non fuerunt sed ea que sancti viri ora-
do efficiunt ita predestinata sunt ut
precibus sanctorum obtineant. Nam ipsa
quoque perhennis predestinacio ita est
ab omnipotenti deo disposita ut ad
hoc electi ad hoc ex labore perueniant quatenus te-
nus postulando mereantur accipere
quod eis omnipotens deus ante
secula disposuit donare. xxiii. q.
iiii. obtinere. Non ergo necessita-
tem infert hominibus predestinacio
sic nec prescientia qua presciuntur ma-
la. Nam vasis enim ire ait Augustinus
nunquam deus redderet interitum si non
spontaneum inveniret. homo
habere peccatum quia nec deus pecca-
ti iuste inferret penam si homo
ex predestinacione dei cecidisset in
culpam. Eadem causa in questio-
ne vasis. Plures itaque obediencie
non ideo deus cuiquam subtraxit quia
eum non predestinavit quia recces-
surum ab ipsa obediencia preui-
dit. Sicut enim si quis in monte
stans videret a longe in vallem
quempiam seu in puteum precipita-
tem videt quidem sed eum non ne-
cessitat ut se ibi proiciat. Sic
dominus intuitus tunc istum vel
illum per libertatem arbitrii a se fi-
naliter recessurum et dampnandum.
Non tamen ut dampnetur cum dam-
nari possit et non possit necessi-
tatur cum dampnacio sua non venit
ex deo sed ex homine pugnantis
contra misericordiam dei iusticiam
arbitrio. xxiii. q. iiii. Nabucho-
donosor. Qua igitur xpus sancti
Augustinus super Johannem Non elegit bo-
nos sed quos elegit facit bonos
Subdit posui vos ut eatis et
fructum afferatis Iste fructus secundum
beatum Thomam est via in qua nos
posuit ut eamus. Gregorius vero Egregius
in omelia inquit Posui vos ad
graciam plantavi ut eatis volendo
qua velle mente est ire iam et
fructum afferatis operando quale
vero fructum afferre debebant
Subdit Et fructus vester maneat
qui post mortem sanctis et electis
dei servatur. Tales ergo fructus ope-
rari qui maneant ut dum mors
cuncta interimat ipsi fructus a
morte exordium sumant. Ut autem
fructum post mortem mansurum
non ambigant sed se per fructum qui
venit est in desiderio et nondum in sa-
cietate per dilectionem ad fructum satu-
ritatis tendant eos reddit inqui-
ens. Ut quodcumque ait xpus petie-
ritis patrem in nomine meo hoc est
ea que dicunt salutem eternam et gloriam
det vobis. Ecce que ponitur istud
documentum fructus electorum qui
est vita eterna manet in eternum plenus
deliciis et sine omni defectu omni
bono habundans Absterget enim
deus ut ait Johannes apokalipsi
omnem lacrimam ab oculis sanctorum
suam non erit luctus neque clamor
neque dolor erit ultra quoniam priora
transierunt quibus successit celestis
mansio secura patria totum con-
tinens quod delectat. Qua nos
perstare dignetur xpus per secula
benedictus Amen. De ewangelistis.

Designavit dominus et a-
76 lios septuaginta duos
luce. x. Quia secundum
Apostolum omnes peccaverunt et egent
gracia dei ut iustificarentur per asper-
sionem sanguinis ihesu xpi electos pri-
us xii apostolis designavit et alios sep-
tuaginta duos quatenus salus
et gracia dei orbi toto innotesceret
quoque omnes ad illum qui misteriis
erat per fidem accederent et ipsius
graciam que presto est omnibus in-
venirent Nunc quoque doctores ka-
tholice fidei et veritatis profes-
sores ipse dominus designare non ces-
sat et mittere ut homines assue-
ti tenebris peccatorum assurgant ad

quendum lumen gratie dum di-
es est et que deus precepit et di-
ligit operandi desideranda igitur
est gratia dei quam dignatur xpc
in cordibus fidelium infundere per
quam que sunt dei nedum cogitare
sed etiam velle ac opere perficere va-
leamus Non enim sufficientes su-
mus cogitare aliquid ex nobis
tamquam a nobis sed sufficiencia
nostra ex deo est paulo attestante
Ubi ponitur istud documentum quod
hec tria bonum cogitare vel perficere
in nobis per gratiam suam operatur deus
sine nobis secundum nobiscum et tercium
per nos facit Nam ut ait beatus
Bernardus in libro de gratia et libero ar-
bitrio Inmittendo bonas cogitaciones nos
prevenit immutando malam vo-
luntatem sibi per consensum immutat
instruendo etiam consensui facultatem
vel facilitatem foris per apertum opus
intus nos opifex innotescit sane
ipsi nos prevenire nequaquam pos-
sumus Quia autem bonum neminem
invenit neminem salvat quem non
prevenit A deo ergo sine dubio nostre
fit salutis exordium nec per nos utique
nec nobiscum Verum consensus et
opus non fit sine nobis Nec primum
itaque in quo quippe nos nil facimus
nec ultimum quod plerumque extorquet
aut timor inutilis aut simulacio
dampnabilis sed tantum nobis me-
dium reputatur in meritum Hec ille Cum
igitur intra nos cogitacionem bo-
nam et voluntatem perceperimus et
hec ad opus virtutis perducimus soli
gratie attribuamus que excitat libe-
rum arbitrium cum seminat cogitatum
sanat cum mutat affectum sanat ut non
senciat defectum Quia fides est
ex auditu auditus autem per verbum
xpi pius et misericors dominus non cessa-
vit nec cessat per suos ministros salu-
tem et graciam nunciare qui legitur
hic septuaginta duos discipulos
ad annunciandum graciam suam provocte

designasse qui et misit illos Nam alii
non missi predicacionis officium usur-
pare non debent Iuxta illud apostoli ad
Romanos .x. quomodo predicabunt nisi mit-
tantur misit binos Nam secundum beatum
Gregorium in omelia Nullus sancte pre-
dicacionis officium assumere debet qui
erga alium caritatem non habet aut
misit binos Nam melius est du-
os esse quam unum habent enim emo-
lumentum societatis sue si unus ce-
ciderit ab altero fulcietur Hinc de re-
ligiosis dum tractatur de eorum discursu
inter seculares .iiij. c. Monachi de sta-
tu monachorum inducitur illud Salomonis
Ve homini soli quia si ceciderit non habet
sublevantem Adhuc et ex alia causa
misit binos ad significacionem veritatis
Nam iuxta veritatis testimonium In
ore duorum vel trium stat omne verbum
ante faciem suam hoc est ante presenciam
ut prepararet ei viam et hospicium in
cordibus hominum hii enim sunt angeli
veloces qui missi sunt ad gentem con-
vulsam et dilaceratam Ysaie .xviij. In
omnem civitatem et locum quo erat
ipse venturus ut nedum in urbibus sed
etiam in castellis et villis innotesceret
per eos multiformis gratia dei nec sit
qui se abscondat a calore eius Et
ob hoc quia horum septuaginta duorum
et presertim apostolorum In omnem terram hoc
est in principaliores partes terre et
capitales domus exivit nullatenus
qui xpm qui est via veritas et vita
non cognoscit nec lumen sancte fidei
apprehendit excusantur Nam cum
ipse via sit non errans via non fal-
lens sed instruens via in exemplo
veritas in promisso vita in premio
via per quam itur veritas ad quam
pervenitur et vita in qua permanetur
profecto cuilibet homini de non agnicione
fidei omnis excusacio est sublata
Circa quod ponitur istud documentum
Quamvis nonnulli homines in silvis
aut inter infideles habitantes fidei
katholice non habeant nocionem si tamen illis

non fuerit quantum est ipse de querendo salutem diligentiam cum fide media toris ihesu xpi careant condempnatur. Pro quo primo inducatur istud Augustini de correctione et gratia inquientis Illa fides sana est qua credimus nullum hominem sive maioris sive parve etatis fuerit liberari a contagio mortis et obligatione peccati nisi per unum dei mediatorem ihesum xpm. hec ille. Ex quo patet quod non sunt excusati illi a dampnatione penitus ad quos predicatio apostolorum non pervenit. Cum in omnem terram exivit sonus eorum. Actuum ij. xxj. q. iij. Extimat ipsimet. Ubi inducitur et illud xpi Eritis mihi testes in ierusalem Judea et samaria et usque ad terminos terre. Preterea secundum Gregorium in moralibus qui ea que dei sunt nesciunt a domino nesciuntur paulo attestante qui ait Si quis ignorat ignorabitur. xxxviij. di. Que. Qui ea scilicet ignorantes xpm non salvantur. Item quod oportet sciri nullus excusatur si illud ignorat secundum Gratianum Ignorantia iudeorum et reliquorum infidelium qui ea que a prophetis de xpo fuerant pronunciata adhuc ignorant esse completa Naz et a iudeis adhuc expectantur venturus neminem excusat. j. q. iiij. §. ult. Item cum constitutio publice promulgatur non oportet eam singulorum auribus inculcare de postulatione prelatorum c. primo. xvj. dis. Cum dicitis. Sic quia fides publice est per apostolos et alios professores fidei in urbe romana que caput est mundi predicata recepta atque tenta nulli licet eam ignorare. xv. q. v. Qui et Juvenis. viij. q. i. licet. lxxxvij. di. c. ult. Concluditur ergo omnem ignarum fidei esse vas ire et perditionis eterne. Si quis tamen in silvis inter lupos et feras habitantes vel inter infideles facit quod in se est de querendo salutem deus illi providebit de salute secundum beatum Thomam in scripto

dis. xxv. articulo primo in responsione ad secundum argumentum et hoc ipsum ponit in quadam questione de veritate et inducit exemplum de cornelio gentili Qui quamvis fuit timens deum deus per beatum petrum viam salutis revelavit. Secundo Et dicebat illis hoc est apostolis Messis quidem multa id est corda credentium operarii autem pauci xpi apostoli et sequaces eorum secundum glossam autem Messis multa id est collectio hominum ad fidem secundum illud Johannis iiij. Ego misi vos metere quod non seminastis operarii autem pauci Et pauci revera sunt in ecclesia quibus convenit opus non otium honorem quippe querunt sed onus suffere refugiunt curant preesse non tamen prodesse huc oculi ad possessiones et decimas sed non ad animas multi mercenarii pauci operarii multi conducti pauci electi. Ubi ponit istud documentum inter electos operarios et conductos hec est differentia quod illi promoventur ut prosint isti eriguntur ut prosint Illi ut que sunt xpi querant Isti ut que sua et suorum sunt requirant. Quod sic declaratur Nam quos deus eligit preficit ut provideant et consulant ut animarum salutem procurent. Quos vero appetitus diviciarum vel honorum attraxit presunt ut impendant ut se suos que pascant ut teneant licet sine iniuste sunt. Cantica simone x. sic ait Quanti hodie qui animas regere susceperunt quod sine gemitu miserabili dicendum non est obprobria sputa flagella clavos lanceam crucem et mortem hec omnia in fornace avaricie conflant in acquisitione temporis questus et pretium universitatis suis marsubiis inducere festinant hoc solo sane a iuda scariothis differentes quod ille horum omnium emolumentum denariorum numero compensat isti voraciori ingluvie infinitas exigunt pecunias hiis insatiabili desiderio inhyant pro hiis timent

ne amittant et cum amittut dolet
hax in amore requiescit animarum
vero cusus nc salus reputat Et ibi
dem bonu psidentem mri qpando
sic inquit Gaudere nouit cu gaude
tib flere cu flentib Nec cessat ex
pme de vbere congratulationis hac
exhortationis de vbe vo qpassionis
lac cosolationis si que dephenderit
aliqua temptatione cocussum et in
turbatu et tristem pusillanimeq
factum non posse iam ferre vim
temptationis quo qdolet quomo
mulz quo plangit quo cosolatur
quot argumeta pietatis tuc repit
quibus erigat desolatu Econtra
si promptum si alacrem si bn pro
ficientem qgnouit exultat hec ie
Discant igitur prelati mres esse sub
iector non domos Discant portare
onera animar infirmiar Nam que
sunt sine portari no indigent at
phc nc onus sut studeant plus ama
ri qm honorai vel metiri sint tn
qp boni vigiles qui subditis dormi
entib puigilant quai ratom pro
animab eor reddituri Quia igitur
messis multa requirit oparios ait
xpus Rogate dnm mess hoc est
me qui sum deus et domins vt mit
tat oparios i messem suam ecce
optima et necessaria est oratio qp
cottidie debemus facere vt deus mit
tat opaios in dei eccla Multi em
se ingerunt nc mittuntur adeo qz iam
tiore iam questu iam carnalitis
amore iam lingue vel manus ob
sequio irrepuntur Hy em currunt
quor pmotom deus non approbat
eo qz ipor no est promotio sed
pmissio Fideles quoqz no modi
ce scandalizat Nonulli etc et si ca
nonice promoti sut co usi tamen
in arte pui falce sua mittut in
messem alienam qz interna terra
que neglectis spualib se occupat
de illis cogitant disputant racom
faciut et cottidie disponunt Demu

quia missus non ociari qz opari
debet subdit xpus Ite ecce ego mit
to vos sic agnos int lupos quasi
dicat Ego qui su dns messis vobis
pcipio vt eatis et fructu afferatis
Lohis xv Missus quippe ne debz
no tardare ecce constancia debz mit
tenti dno suo humilit obedire ecce
obediencia vt no remurmuret
no se excuset nec pcepto domini
contradicat Debz ptea i legacone no
deficere qz patienter que fuerut cot
ria ppt amorem domini sustine ec
ce paciencia ppt quod addit Mitto
vos sic agnos hoc e inocetes int
lupos hc est crudeles psecutores et
detractores scribas et phariseos scdm
glozam vt de lupis fiat oues Vn
paulus qui iuxta illud Genesis
penultio Sicut lupus rapax i mag
nu pcamina est couersus Actuu
ix Nobi accipitur istud documetu
xpus est venator mirabilis Na
lupus venat p agnos Iam em
impletu est id ysaie xi Habitabit
lupus cu agno Nam paulus cu
anania in fide xpi qiunctus est
Multi quoqz sci et innocentes
in verbo xpi lupos vt agni fierent
et inocetes venati sunt Omnis
em cura et labor pdicanciu ad hc
tendit vt lupi couertantur i oues
et vt vulpecule que demoliuntur
vineam domini sabaoth rethibus
sacre scipture et sctor doctor raco
nibus xpi videlz heretici capiantur
Vex ait vt btus Greg xxx Mora
liu ppaucor est pensare qui la
bor sit in pdicacoib patrum qn
tis laborib quasi quibusdam tona
tibus i fide et couersacone ptui
unt qm cauta se obsuacone cui
spiciut vt sint fortes i preceptis co
patietes in infirmitatib i minis
terribiles i exhortacoib blandi i
ondendo magistio humiles i rex
tpaliu qteptu dominantes i tolle
randis adusitatibus rigidi et tn

du vires suas no sibimet tribuunt
nisi quantus sit eis dolor de cade
tibus quantus de stantibus timor hec
ibi Pensate igitur quod non sit in mun
do labor utilior nisi in verbo dei
Nam ad salutem animarum quam redem
ptor noster quesivit predicando labo
rando patiendo et moriendo ordi
natur quid enim esset in mundo nisi noc
tes et tenebre quasi palpabiles
ymmo homines vivent vita anima
lis iumenta grudientia sup terram
dicente ysaia Nisi dominus exercituum re
liquisset nobis semen simul quasi so
doma fuissemus et quasi gomorra
similes essemus Tandem quia qui
primum querunt regnum dei alia adi
ciuntur eis ne predicando questum
sed fructum animarum intendant inquit
Nolite portare sacculum neque peram
neque calciamenta et neminem per viam
salutaveritis Nam ut ait beatus Gre
gorius in omelia tanta debet pre
dicatori in deo esse fiducia ut presentis
vite sumptus et si non providet ...
tamen hos non deesse certissime sciat
ne dum mens eius occupatur ad
temporalia minus provideat eterna
hec ibi Inquibus verbis nomine saccu
li pecunia nomine pere victualia
que solent itinerantes in peris suis
reponere nomine vero calciamentorum
alia necessaria designat Concordat
Mathei x. ubi dicitur Nolite portare
aurum vel argentum in zonis vestris non
peram in via neque duas tunicas ha
beatis hic autem in via salutatio
predicanti interdicitur ne forsan predi
cationis officio questus queratur
tum etiam calciatio hoc sensu inhi
betur ne sua opera stultorum exem
plis quasi mortuorum animalium pelli
bus munire demonstrat Ubi adu
tendum quod hic dominus hec que sunt ad
necessitatem itineris non prohibet
sed curiositatem humanam et sollicitu
dinem superflua propriamque superfluitate
reprehendendam demonstrat In

hys tamen verbis et similibus heretici mo
derni recipiunt occasionem quod viri ec
clesiastici nulla temporalia possint sine
peccato possidere Contra quos pro
istud documentum licet eadem nunc
que nunc est et que erat tempore apostolorum
ecclesia eadem auctoritas et professio Non
repugnat tamen christi precepto nec
scripture katholice quod prelati ecclesie
auro et argento possessionibus et decis
fulciantur Quod sic ostenditur ut enim
ait beatus Thomas xii quolibet questione
xx. sequens dicta aliorum sanctorum Quod
hoc christi preceptum Nolite portare sac
culum et cetera et illud Nolite portare
aurum et argentum in zonis vestris
non peram in via et cetera refertur
ad primam missionem Ubi enim misit
discipulos scilicet ante passionem iudeis
et post resurrectionem gentibus In
prima dixit In viam gentium ne abie
ritis In secunda dixit Docete omnes gen
tes In prima mandavit quod predicta
servarent non autem in secunda Et ratio
huius est quia in prima solum mitte
bantur ad iudeos apud quos consue
tum erat quod ministri eorum ab eis
sustentarentur et ideo sine sanda
lo poterant accipere et uti potestate sibi
concessa Apud vero gentiles non
erat consuetudo quia apud non
eos erant huiusmodi predicatores
Et ideo fuisset eis quod exquestum pre
dicarent et ideo dominus in secunda mis
sione dixit Nunc qui habet saccu
lum tollat similiter et peram hec
ibi Item Augustinus in epistola contra do
natistas et super psalmo Quare fre
muerunt gentes distinguit diversa
tempora ecclesie Fuit enim tempus quando
astiterunt reges adversus christum et
in illo tempore non solum non dabant
fidelibus sed et eos occidebant
Aliud vero tempus est nunc quo re
ges intelligunt et eruditi serviunt
domino ihesu christo in timore Et ideo
isto tempore reges sunt vasalli ecclesie
Ambrosius tamen et Hylarius in

telligunt hec Nolite portare aurum
id est nichil in spiritualibus auro ven
detis nec duas tunicas i. annum
habeatis vel secundum Augustinum. Nolite
portare etc. hoc est non solliciti sitis
de expensis quia debentur vobis
a populo cui predicatis. Sic ergo sollici
tudo curiosa et superfluitas non ne
cessitas ad usum statum vestitum
et victum est interdicta sic appetitus
argenti et auri ad pompam et iac
tanciam et ad abusum est interdictus
sic dicitur secundum Ambrosium in libro de of
ficiis Aurum habet ecclesia non ut servet
nisi forsan pro necessitate sed erogat
et subveniat in necessitatibus
xii. q. ii. Aurum habet ecclesia. Nec mi
rum Nam secundum Augustinum et
bedam Johannis xii. et dominus habebat
loculos a fidelibus oblata conser
vans et suorum necessitatibus et aliis
indigentibus tribuebat. Et tunc primum
ecclesiastice pecunie est forma in
stituta et ut intelligeremus quod pre
cepit scilicet Mathei vi. Non esse co
gitandum de crastino non ad hoc
fuisse preceptum ut nichil pecunie
teneretur a sanctis sed ne deo propter
ista videlicet temporalia serviatur et
ne propter inopie timorem iusticia
deseratur xii. q. i. habebat habebat
Sic sanctus paulus ingencia que
fuerunt sua vendita pauperibus e
rogavit sed cum sanctus esset episcopus
non contempsit ecclesie facultates
sed fidelissime dispensavit. Sic
sanctus hylarius omnia sua aut pa
rentibus reliquid aut vendita
pauperibus erogavit cum tamen
merito sue perfectionis fieret ecclesie
arelatensis episcopus que illa tunc he
bat ecclesia non solum possedit sed
et acceptis fidelium innumerosis
hereditatibus ampliavit. Itaque ho
mines tam secularium quam divi
narum litterarum sine ambiguitate
doctissimi sciunt res ecclesie de
beri contempni nunquam eas de

debuerint suscipere qui omnia reli
querunt eadem et q. Expedit. Co
nstat ergo quod non obstat scripture
katholice quod prelati ecclesie ad promo
vendum se et indigentibus et dispe
nsandum fideliter auro et argento seu
possessionibus fulciantur. Et quia
itinerantibus discipulis opus erat
ad hos quibus erant predicaturi ad
hospicia declinare Instruit eos
quomodo debeant habere circa reci
pientes dicens In quamcumque domum
intraveritis primum dicite Pax huic
huic domui. Ecce qui salutare in
via ex curiositate vel ne fructus
impediretur predicacionis interdixit
aut salutare hoc est ex occasione
istius predicare prohibuit racione
tamen amoris et amicicie spiritualis
permittit inquiens Et si fuerit ibi fi
lius pacis predestinatus scilicet ad salu
tem requiescet super illum pax vestra
quia missionem verbum christi non re
vertitur vacuum sed operatur ad que
deus misit illud Sin autem ad vos
revertetur ut vobis proficiat ad
meritum et coronam In eadem autem
domo manete et manducate que
fuerint apud illos nichil interro
gantes propter conscienciam. Dignus enim
est operarius mercede sua. Ubi ac
cipiuntur duo documenta Unum quod licet
omnes homines ad salutem modis
variis vocati sint soli tamen illi qui
grati sunt de redempcione humana quibus
et beneficiis salvatoris salvantur. Al
terum viris ecclesiasticis qui operantur
in vinea domini sabbaoth nedum
debentur merces eterna sed etiam tem
poralia sine quibus spiritualia non
subsistunt. Contrarium igitur ad primum
ondit. Et iustissima est dampnacio
illorum qui vel vocati non se dispo
nunt vel ut vocentur abilitare se
non curant. Et primo sic. Si quis
enim volens ambulare corporaliter
nollet providere foveas offendi
cula precipicia et alia discrimina que

oculis corporalibus videri possunt sed
magis oculis corporalibus clausis
aut ausis a via recedens propria g-
deret iustissime mortis ei imputa-
ret periculum cum poterat ipse huius
pericula devitare Similiter siquis ire
voluit ad locum aliquem via ignorans
que ducat ad illum presto autem
habeat qui viam ei ondat et ducat-
tum itineris prebeat Ille vero nec
ducem itineris habere velit nec modum
per quem pervenire possit agnoscere
vel scire velit error itineris non alii
sed sibi debet imputari Sic revera
imputandum est cuilibet etiam pres-
to ad dampnacionem properanti cum presci-
encia dei necessitatem neglegencie
non inducat cum habeat vel habere
possit quibus ammalis revelacio
salutis possit haberi Aut forsan du-
tes de facto salutis habeat si se
disponere ad salutem et agere virtutum
opera ac pietatis non advertit Preterea
siquis videns alium errare corpo-
raliter in via ex humanitatis affectu
tenetur eum ad viam reducere quomodo
non magis eum in via morum teneat-
tur ne curet in salutis via sibi
consulere et saluti obstancia providere
Constat ergo quod negligencia
quendi vestra salutis id operatur
quod multi et si vocati sunt vel sal-
vari si quantum est in eis facerent pos-
sint non salvantur solique illi qui se
vocacioni cooperantur aut se prosse
saluti disponunt grati effecti de ad
ventu magno dei salutem consequuntur
Alterum vero sic probatur documentum
Nam quod inter docentibus et fidelit
laborantibus debeatur eterna premio
et aureola patet ex illo Ecclesiastici
Qui docti fuerint fulgebunt sicut
splendor firmamenti et qui alios
erudiunt ad iusticiam tamquam stelle
in perpetuas eternitates extra de ma-
gistris capitulo ultimo Quod autem de-
beatur temporalis finis probatur huius
evm lectionis Quia dignus est

operarios in cede sua Nam spiritualia
sine temporalibus de lege communi in hac vi-
ta misera non subsistunt Generaliter
vero viris ecclesiasticis ad diversa offi-
cia secundum gradus diversos in dei ecclesia
deputatis temporalia sunt per sanctos patres
et reges ac principes katholicos
assignata Unde legitur in Canone
Quia futuram etiam in gentibus apostoli
providebant subaudi quia iudei ver-
bum dei non receperunt Et ideo ecclesie
predia in iudea minime sunt adepti
sed precia tantum ad fovendos egentes At
vero cum inter turbines et adversa
mundi succresceret ecclesia adhuc usque
pervenit ut non solum gentes sed et
romani principes qui totius orbis
monarchiam tenebant ad fidem christi
et baptismi sacramentum convenirent utitur
pontifex extra de constantino imperatore
rome beato petro et suis succes-
soribus reliquit. xii. q. i. futuram
et novissima. xvi. dist. Constantinus
Ver quia moderni heretici qui deci-
mas et possessiones ecclesie false do-
cent esse a clero removendas dona-
cionem predicti Constantini temere im-
pugnantes expedit ipsorum errorem
breviter ondit impugnare Et primo
de decimis onditur quod legittime
et iuste possidentur a clero quod pro-
batur Num. xviii. Ubi habetur quod deus
dedit omnes decimas in possessionem
spiritualibus sive sacerdotibus pro ministerio
Cum igitur licitum erat id in vetustum cur
non sit licitum in lege nova Nec ob-
stat quod heretici obiciunt ibidem xviii.
Num. allegantes ubi dicitur Intra
eorum nichil possidebatis nec habe-
bitis partem inter eos ego enim pars
tua et hereditas tua in medio filio-
rum israel quoniam istud intelligitur
quod ex divisione terre promissionis
inter tribus xii. nichil possidere
debebant et sic clarum est ut intel-
ligatur Ego pars tua .i. pars illa
que michi debetur racione domi-
nii illam deputavi pro parte tua

et hereditate tua Non ergo simpli
citer possessiones prohibet deus spi
ritualibus Nam vt legitur Josue xxi.
Clerus legis veteris qui erat pau
cus preter decimas habebat quadra
ginta octo ciuitates cum suburbanis
suis et ibi habebat sacrificia et ob
lationes domini primicias frumenti
vini et olei omne quod oblatum et sacri
ficatum ait dominus et quicquid pro peccato
atque delicto redditur michi et cedit
in sancta sanctorum tuum erit et filiorum tuorum
Num. xviii. Si ergo licitum erat in
lege veteri sacrificare domino quicquid
vellent ex voto vel de deuocione er
go a forciori in noua lege siue
sint ciuitates siue ville aut cast
rum pertinenciis corpore licebit deo
offerre et sacrificare ex voto et de
uocione et per consequens sacerdotes
noue legis habent ius possidendi
oblata et consecrata domino ex voto
et deuocione Et si allegant illud Luce
xxii. principes gencium dominantur
Non ita erit inter vos non obstat
quoniam per hoc dominus non prohibuit
prelatis dominium sed libidinem do
minandi instar regum gencium cum
illud apostoli congruit Qui episcopatum
desiderat bonum opus desiderat
Cessent igitur latrare ipsi falsi pre
dicatores et sequaces eorum etiam
cessent et illi qui decimas esse e
lemosinas vltroneas pretendunt
Nam cum sint in signum dominij
vniuersalis xpo reseruati et ex debi
to sunt domini quo vocabulo deci
mas elemosine communiter tradantur
reddant que cesaris sunt cesari et que
dei deo faciant de necessitate vir
tutem quatenus prodigiosis operibus
a deo premium obtineant eternum Quod
nobis concedat xpus per secula bene
dictus Amen

77 Siquis vult post me venire
abneget semetipsum Mt.
xvi. et Luce ix. Xpus est
via veritas et vita suadet post

se venire sed quia vt legitur in libro
Job pellem pro pelle et vniuersa que
habet homo dabit pro anima sua et
nedum exteriora contempnere sed etiam
pellem propriam in deum totaliter tran
sferre nec velle aliquid aut cupere contra
sit sue contrarium voluntati Est res
ardua non omnibus inquit Siquis
quasi rarus vult libertate sua non
necessitate aut violencia motus
post me venire ad quem etsi nemo
est qui peruenire nolit rarus ta
men qui post illum transire ve
lit eo quod multi consequi volunt
sequi tamen quia oportet tormentis
sequi tormenta nec itur ad astra de
licijs nec erit maior reuerencia hominum
quam domini recusant vel procrasti
nant Vnde et addit abneget se
metipsum hoc est remoueat volunta
tem propriam que sola punitur in in
ferno vel abiciat veterem hominem ve
tustatem et induat innouatum ho
minis claritatem Iuxta glosam Siquis
a se ipso non deficit ad eum qui super
sese est non appropinquat et no
uitatem ad quam vocatur non ap
prehendet nisi mactet vetustatem
in qua natus fuit Vbi atten
ditur primum documentum In sequendo
xpm oportet abnegare quempiam
suam propriam voluntatem Quod sic
declaratur Cum enim nichil iuris ha
beamus in nobis propria voluntate vti
non debemus Et primo ex eo Nam
sicut in nobis nichil est boni quod
deus non creauit ita dignum est
vt bona omnia que a deo recepi
mus auferre abusio vtendo vo
luntate propria non debemus ne cum
ingenti dei iniuria sacrilegium co
mittamus Alienum quippe inuadi
mus si rebus datis deo vel abu
timur aut ea contra voluntatem domini
donamus Secundo quia nos eterne
morti deditos xpus sua morte
acerbissima et sanguine pro
fuso super terram in copia pie re

deinde qui pro omnibus mortuus est
ut qui vivunt iam non sibi vivant
sed ei qui pro ipsis mortuus est vi
vivent. Et ideo qui vult esse suus
et ipsum sequi se ei totum restituat
ne effectus passionis xpi in eo frus
tretur. Tercio exeo Nam nos duris
sima morte xpi redemptos ab ipso
per peccata aversos et omnibus bonis
eius misertos a dyabolo custodivit
et protexit ne nos captivos suos
pro sua voluntate in eterna supplicia
demersisset aut possionem infelicem
in nobis qui prescribendo continuans
usque in fine vite ad mortem eternam
deduxisset. Ipsius enim bonitate et
magna misericordia protecti su
mus et ad penitentiam revocati. Sicut
ergo illi xpi sunt qui per ipsius gra
ciam laqueos dyaboli vitaverunt
sic et nos qui laqueis involuti
dyaboli sumus protegente eo per sa
cramentum penitencie ad graciam re
stituti et ideo nichil debet deo au
ferri ex eo quod quis vel eo donante
non recidit vel si reciderat est
erectus. Quarto ex eo quod eadem
bonitate qua nos creavit con
servavit ne rediremur in nichilum
contradicendo sue voluntati quo
enim aliquid essemus nisi ab eo cuius
spiritu vivimus movemur et sumus
in esse conservati sumus et ideo nul
li alteri nisi xpo vivere debemus
quem sine eo subsistere non vale
mus. Quinto ex eo quod abnegan
do nosmetipsos nichil amittere
possumus qui enim nichil de suo
in se habet nichil sui amittere
timet sed semper securus est. Po
tens est autem qui dedit quod
suum est conservare. Et sic si deus
nobiscum quis contra nos. Sexto
urgere nos debet ad semetipsos
abnegandum ut sibi vice contrariam
potimus rependamus Nam ipse
pro nobis de summis celorum ad yma

descendens cum esset antiquus dierum
cum patre et eternus puer natus est
nobis et filius datus est nobis datur
quoque cottidie nobis se in cibum
et datus est se ipsum quecumque
igitur que dei sunt rapuimus bonis
datus est adeo non iuxta voluntatem
suam sed nostram utendo aut forsan
hijsdem ipsum impugnando vel ad
iram deum et indignacionem provo
cando studiose et efficaciter reddamus
Non enim dimittitur peccatum nisi restitua
tur ablatum. Reddamus ergo intellec
tum nostrum sensui proprio relinquendo qui
nos a cogitacione impedit vitatis
Iuxta consilium apostoli Quicumque inter
vos vult esse sapiens stultus fiat
ut sit sapiens laudabilis etenim
est fatuitas secundum quam homines
non alta sapiunt sed humilibus consen
ciunt et merito quia ubi humilitas
ibi sapiencia. Reddamus et affectum
voluntati divine nostram subiugando
reddamus naturalia nostra exponen
do ea ad laudem et honorem for
tuita dispensando iuxta rectam
racionem gratuita penitus ea in deum
referendo. Sic enim sequi potimus
deum si abnegavimus propriam vo
luntatem. Ponderosa quippe sunt
verba xpi dum ait abneget semet
ipsum et tollat crucem suam et se
quatur me quasi diceret sine obe
diencia et subieccione proprie voluntatis
sine condigna penitudine et labore
sine voluntaria malorum pro amore
meo perpessione non est aliquis
aptus ad sequendum me. Tollat
ergo crucem voluntarius non coac
tus Nam secundum apostolum ad Galathas
v. qui xpi sunt carnem suam cru
cifixerunt cum viciis et concupiscen
ciis tollat inquit xpus cottidie
non ad horam. Iuxta id propter te mor
tificamur tota die et sic crucem ba
iulans continue sequatur me ab
neget semetipsum ut recipiet per

dicam libertate tollat crucem ut
patiendo pertingat ad eternam felicitatem
et sequatur me ut rehabeat amis-
sam dignitatem aut abneget se
metipsum a malo declinando tol
lat crucem bona operando sequatur
me omnia in deum ordinando
Ubi accipitur secundum documentum
delicata pia voluntate ante omnia
opus est cuilibet christiano crucem
propriam tollere ut competenter possit
sequi christum crucifixum Crucem autem
intelligo cum Anshelmo de mensura-
tione crucis cruciatum cordis quem
de hoc habere debemus quod non sumus
ita fideles et ferventes in omni servitio
dei et laude ut deberemus et hec crux
secundum ipsum habet longitudinem la
titudinem sublimitatem et profun
dum debemus enim cruciatum habere cor
dis quod non tantum humiliamur ut debemus
coram deo et hoc est profundum crucis
Non tantum amamus et laudamus quantum
bonitas eius exigit et hoc est sub
limitas Non sumus tam fideles ut
debemus et hec est latitudo non semper
continuamus laudem dei et hec est
longitudo Hec ipse Dic ergo quia
cottidie deficimus debemus carnaliter
cruciari Tota enim vita christiani vere
est crux et martirium Unde maximus
in sermone de martiribus Crux non
solum dicitur que tempore passionis lig
in afflictione conficitur sed que totius
vite curriculo cunctarum disciplinarum
virtutibus copulatur et non solum intel
ligatur crux lignum patibulum sed
pie vite virtutisque compositum Unde
omnis christiana vita qui secundum
ewangelium vixerit crux est atque
martirium Hinc Gregorius omelia xxxv
Nos sine ferro et flamme esse mar
tires possimus si patientiam in animo
veraciter custodiamus Et crisostomus
in quadam omelia christiane deli
catus es miles si putas te posse
sine pugna vincere sine certamine

triumphare fortiter dimica atrociter in
prelio certa considera pactum condicionem
attende miliciam posite pactum quod
spopondisti condicionem qua accessisti
miliciam cui te dedisti Hoc enim pacto
cuncti pugnaverunt hac condicione vin
cere vicerunt Hec miliciam super terram
continuam propter carnis mundi et dyaboli
discordiam Non est tempus tota
hominis quo cum sepius hiis hostibus
sine cruciatu cordis et animo se de
casu aut mortis articulo asseru
ret Tantis enim ut ait Ambrosius
in sermone de quadragesima malis
hec vita repleta est ut comparatione
eius mors remedium putetur esse non
pena Nam et ideo breviavit illam
deus fecit ut molestie eius que
prosperitate vinci non poterant tem
poris exiguitate finerentur Hec ille Et
ob hoc quia vitam presentem multe pre
munt calamitates vita media et vi
ta dubia appellatur de qua Augustinus super
Johannem vita hominum media est inter
vitam angelorum et pecorum Si vivit
homo secundum carnem pecoribus compa
tur si vivit secundum spiritum angelis
sociatur Hec ille Ne igitur simus sicut
equus et mulus in quibus non est in
tellectus sensum sequendo sed spiritum
assumendo crucem post christum vi
vamus dicit enim ipse qui voluerit animam
suam id est vitam presentem salvam facere
hoc est in presenti a malo propter me sus
tinendo custodire vel corpus pro
prium deliciis exponere nec macerando
spiritui subicere perdet illam in futuro
Nam fugiendo mortem tempora
lem incurrit eternam et fruendo sine
delicate fovendo vitam mortalem
amittet vitam inmortalem et
qui perdiderit id est perdicioni sive mor
ti exposuerit animam suam non qui
dem propter mundi vanitatem ut mun
di gloriam amantes non propter errorum
defensionem ut heretici vel infideles
non propter desperationem ut Iudas et si-

miles ꝫ ppt me saluam faciet · i9 ·
Unde Augustinus Totam deus gr-
ciam contulit fidei xpiane vt mors
q̄ vite constat esse contrariam i-
strumentum fieret p quod transiret
ad vitam ¶ Ubi accipitur istud
documentu Tria sunt cuilibz ka-
tholico ad hoc vt xpi mr dicatur
et corona obtineat optima pe
pseuerancia et causa si sit in vni-
tate ecce Nam pena sola mr mar
tirez seculi vel dyaboli et xpi mar
tire non distinguit nec pena ppt
xpm assumpta siquis impaciendo
pseuerancia non habuit ꝫ defe
in fide ꝫ pena et pseuerantia cu
causa quia fit ppter xpm aut
fidem vel ipius legem xpi mrez
opatur dumo fiat in vnitatez
ecce Sic bto M. mors vite fuit
instrumentu qui manens i vnite
ecce penam mortis sustinuit
pro ecca et lege eius du vitam
viciosam coripis R. corexit et
arguit ppt quod corona dei militis
xpi obtinuit Unde btus Greg
xxviij lib moraliu non longe p9
principiu sic inquit Sepe heretici
ci pro nomine ihu xpi multa pa
tiuntur sesecꝫ eisdem passionibus
eius mres fieri sperant quibus
sci viri voce hoc est Job nuc d
Auro non est locus in quo con
flatur et statim subdit huc gi co-
flatoriu locu querite hanc forna
cem qua auru apte purgari va
leat invenite vna e ecca i qua
quisquis conflari voluit ab omi
etiam potest peccator labe purgari
Et itm subdit Si quid pro deo
amaritudinis si quid tribulacōis
extra hanc sustinetis incendi ta-
tummo potestis non purgari Hic
Ex aut martiriu alicuius pro
deo extra katholicam ecciam sit
vacuu a mercede Aplus insinuat
dicens Si tradidero corpus me-
um ita vt ardeā caritatez autez
non habeam nichil michi prodest
Item Aug libro de fide katho
sic ait Omi homi non tenenti
vnitatez ecce katho nec baptis-
mus nec elemosina quantulibz copio
sa neqꝫ mors pro xpi nomine sus-
cepta proficere poterit ad salutez
Ex hiis debetis firmissime tandez
quia sedm Crisostom dixerat q
vult saluare aiam pdet saluabit
et qui pdet saluabit ne aliquis
extimet equalem esse hinc inde
pdicōm et salute subiungit Quid
eni prodest homi si vniuersum mu
dum lucretur aīe vero sue detri
mentum paciatur vtiqꝫ nichil pro
Nam tali lucro succedit dapnu
ppetuu et qui plus est sollicitu
de terrenis q̄ etnis et terena luc
lucro salutis ppoderat incidit i
malum pdicōis quantu ad peccatz
sensus et malu detrimenti quo
ad penam dapni Non igitur lu-
crum reputat ꝫ dapnu est si lu
cretur mud vniuersum cu honore
do aīe et corpus detrimento Un
ysidorus Si haberes sapiam sa
lomonis si fortitudinē sapsonis si
longeuitatem enoch si delicias
cresi si ptatem octauiani quid p
dessꝫ tibi si tandem caro daretur
vermibus et aīa demonibus
cu diuite cruciandu sine fine h
ille ¶ Ubi accipitur istud docu
Quia cu detrimento aīe mudi
eciam totius gloiam magnificam
quantulibz diuiciis familiis et the
sauris opulenta assequitur est ta
q̄ stultus in omi gloia sua de
ridendus Ex sic declaratur Stul
tus etenim quis esse conuincitur qui
exiliu p ppria vmbra priuatē
caducum et defectuosu pro et
nitate lucrum prolectaca memorie
prorudeitate etna statum omi ho
ra periculo expositu p statu ϑ
securitate tranquillo amplectitur
Quid eni mudi gloia nisi aurum

inflacio magna que cu videtur
vmbra est cu exaltat fumus est
du stare videt cadit du florere
cenitur arescit du maltu eleuat
desinit et perit cu sonitu meoria
eius Vidi inquit propheta impiu
exaltatu sicut cedros libani que
fui et ecce non est inventus locus
eius multi tamen mundi gloriam p
ponderant eo q blandicijs eius
deliniti tantu i vultu nvultum
eius respiciunt s eius fallacias qb
mudos et ab hominib vniversis delic
tos a se eiciat nc quidqm rex mu
danar secu ad inferos asportare
permittat nc que et qnta pena hijs
qui vorant sua et suor nomina i
terris et ea cu anime detrimento
magnificant sequatur attendun
dum tamen dicat Augus ad diposito
rum epla lxviii · Mundus iste pi
culosior est blandus qm moles
tus et magis cauendus cu se illi
cit diligi qm se amonet cogitq
contempnere Sunt igitur homi adiu
tium dat sanitatez divicias et di
cicias s in fine strictissimu com
potum exigit de expensis deride
dus est itaq amator mundi Na
instatu esti et stabili si saltem no
volt dissimulare vsatur etia qn
tamq gloia fulciat modo enim
languet modo sanatus gaudet
modo ridet modo irascit iam se
p gloiaz in altu extendit iam sus
piratus picula a suis vel extra
neis mentem ad yma inflectit
qntoq altior fuerit tanto minus
securior Tu igitur qui sic mundo hu
ic misero es affixus vt detrimetu
anime non formides insipiens qm
stultus es qui verbo veritatis que
aut dicitur quid prodest in quid
homini si vniversum mundu lucretur
et detrimetum anime paciatur
Vbi enim sunt tyranni gloiosi multu
in hoc mundo exaltati vbi amato
res huius mundi qui ante paucos

dies mecu nos amicti purpura dulsix
in diuicijs fulcati magnis familijs
auro et argento decorati equor
falera magnitudine et decore ador
nati Gaudebant quippe in chora
et tympano epulabant et bibe
bant vinu libaminu ludis et lu
dicris cottidie intendebant quebat
amatoria deducebant dies suos i
voluptatib et cythara nichil aut
ex eorum remansit gloia nisi vmes
rane et cineres hic quidem auro data
e omnib substancia prexinis vel a
lijs occupantib anima vero eius
ignib deputat donec rursus i
felici collegio anima et corpus
colligati sempiternus involuat
incendijs qui fuerant socij in
vicijs vna enim pena eos impli
cat quos vnus amor i crime li
gat Quis aut scit ex pnime qn
ta psura successit super die qnt
ardor gehenne respondet arro
gancie qualis paupitas et mise
ria successit diuicijs qm edax pe
na deputata est voluptatibus
carnis et concupiscencijs qm p fu
de p9 magnam exultacom de
scenderunt quasi lapis in horre
dam gehennam Et ideo cu tua
mundi gloiam cu detrimeto aiaru
sequatur vere stulta sunt qui p
ceptu vane glorie aut mundane
opulencie vel excellencie salutez
anime parvipendunt amantes mundi
fallaciam vbi malicie plurimu
sapne modicum in quo perditan
tur anime affligunt corpora et vbi
vanitas Ipe eq mundi amatoribus
finis e dubius exitus manet hor
ribilis Iudex appropinquat terribilis
et pena iuxta modu delicti mema
bilis correspondet Posito autem
q aliquis sit qui regnet super
vniuersum orbem non poterit
tamen regnu suu pro anima cu
sit ire dei obnoxia ne pereat co
mutare Vnde sequit aut qm da

bat homo commutacionem pro anima sua
qu(asi) dicat Si p(er)dideris diuicias potes
dare alias res vel diuicias ad eas
redimendas Sed si p(er)dideris animam
dare non potes aliquam animam
vel aliquid pro ea redimenda ¶
5. Ubi ponit(ur) istud documentu(m) detri-
menti anime finale compensacionem
seu commutacionem non recipit quod
sic ostendit(ur) Cu(m) enim anima sit dig-
nior celo cum omnibus sideribus
terra cum rebus alijs corporalibus
quantumlibet cara aut preciosa viden-
tur compensacio detrimenti finalis
anime locum non invenit pro eo
Nam compensacio est tanti vel maioris
pro tanto Sic enim ut ait Bernardus
sup(er) cantica sermone lxxxj. Soli
deo idem est esse quod beatum esse
ita et anime idem est esse et viuere
Ex quo quidem ascendi potest non modo
ad vere sed eciam ad beatum esse viuen-
dum Non quia tunc sit hoc esse quod
beatum esse illi quo peruenit conteny
ita glorietur pro similitudine ut cum
humiliet(ur) pro dissimilitudine ut habeat
semper Unde omnia ossa eius di-
cant domine quis similis sit tibi
Hec ille Circa quanta dignitas anime
quanta prerogatiua quod gerit simi-
litudinem dei Unde Augustinus in libro
de diffinicione anime Anima est
substancia creata invisibilis incorpo-
rea immortalis deo similia yma-
ginem habens creatoris hec ipse
Dolendum est igitur quod tam parum
nobilitatem anime attendimus qua
presente corpus viuit cuius absen-
cia probat quid eius presencia
contulit quam deus tantum amauit
ut pro ea unigenitum suum in mor-
tem daret quam dyabolus tan-
ti precij estimauit ut pro ea to-
tum mundum offerret res quippe
est monstruosa corpus curare
quod cito erit esca vermium et ani-
mam negligere que si iusta fue-
rit inventa est misenda choris

angelorum cum tamen si animam negli-
gimus nec corpus saluare poterimus
et obhoc ve illi anime que sponsum
legittimum forma pre filijs homi-
num omnibus angelis speciosis-
sissimum et nobilissimum reliquit pro
adultero leproso misero et paup-
errimo dyabolo Felix autem est anima
que attendit quod non auro nec argen-
to sed sanguine agni inmaculati pre-
cioso sit redempta iugiter portat in cor-
de quod Christus pro ea mortuus est et
quam studiose curam eius habuit
quam tam caro precio quia morte durissima
redimere est dignatus Tan-
dem invitat(ur) discipulis ut se prop-
ter eum abnegarent et crucem
tollerent quia terror districti iudicij in
reddendo cuilibet iuxta sua opera
corda mitto habet(ur) conclude inquit
Filius enim hominis venturus est in
gloria patris sui et tunc reddet u-
nicuique iuxta opera sua non dixit
secundum Crisostomum in tali gloria in qua est
pater ne altitudinem glorie suspicer(is)
sed ait in gloria patris si autem una
gloria est manifestum est quod et substancia
una est secundum eum Demum ut ea-
dem gloria ostendat(ur) ut terroris benig-
nitas et tristibus leta quo ad
electos succederet subdit Amen
dico vobis quod sunt quidam de hic
stantibus qui non gustabunt mor-
tem donec videant filium hominis
venientem in regno suo. Volens
secundum Crisostomum monstrare que est
illa gloria in qua postea venturus est
eis in presenti vita reuelauit sicut
possibile erat Et secundum Remigium
quod hic dicit(ur) impletum est in tribus
discipulis coram quibus dominus pre-
figuratus est in monte et eis gau-
dia eterne repromissionis ostendit qui
viderunt eum venientem in regno
suo in ea claritate fulgentem in qua
peracto iudicio videbit(ur) ab omnibus
sanctis et non expressit sed Christus no-
mina eorum qui ascensuri erant in

montem quia reliqui valde con
cupiscerent sequi ex[?] illius glorie
visuri et gustum tulissent velud de
specitu Ptos autem sm Rabani
testatur gustatiões quibus mors
corporis quasi bibendo gustatur
vita vero anime possidendo tenetur
Ubi ponitur finale documentum
Electi vadunt ad deum mortem gus
tando reprobi vero detruduntur
ad infernum perpetuo in anima et corpore
moriendo Quod sic ostenditur Nam
mors sanctorum nichil aliud est quam
exitus de carcere finis exilii laborum
consumacio ad portum applicacio pe
regrinationis finicio oneris gravis
deposicio omnium periculorum evasio red
ditus in patriam ingressus ad glo
riam Mors vero malorum est
exitus de carcere in carcerem de
exilio in miseriam sempiternam
de labore in tortulas de morte tem
porali in perpetuam de vita mortua
in mortem eternam egressus ad
gehennam ingressus ad irremedia
bilem dei iram Adest etiam ma
lis dolor in exitu horror in transitu
pudor in conspectu dei Et sicut
ut ait beatus Gregorius super illud
math x In testimonium illis et
gentibus Mors iustorum bonis est
in adiutorium sic malis est in testi
monium Ut inde perversi sine excu
sacione pereant Unde electi ex[?]
capiant ut vivant Gustabunt
igitur sancti mortem et electi quamvis mali
quantumlibet videantur ab hominibus bene
mori a morte vocantur Unde Augustinus
de disciplina christiana non potest male
mori qui bene vixit et vixit bene
moritur qui male vixit Et ideo
quia mors electorum ut ait Bernardus
in quadam epistola est finis laborum
tamquam victorie consumacio tamquam
vite ianua et perfecte securitatis in
gressus abnegando propriam facia
mus dei voluntate crucem penitu
dinis devote baiulemus ut compe
tenter crucifixum pro nobis dominum se
qui valeamus pensemus christi qui
pro nobis passus est altitudinem
non negligamus custodiem ne pereat
nostre anime dignitatem Nam cum
compensacionem etiam mundi totius
cum omni sua gloria non recipiat
non est plus eam pro vanitate ali
qua et delectacione momentanea
venundare Filius enim hominis ven
turus est ut opera singulorum
discernat qui proculdubio sepa
bit agnos ab edis ita ut mali
detrudantur in gehennam que pa
rata est dyabolo et angelis eius
Boni vero assumantur ad beatitu
dinem et requiem sempiternam
quam nobis prestare dignetur
christus deus noster per secula benedictus
Amen

78 Cum audieritis prelia et
sediciones nolite terreri
oportet hec primum fieri
sed nondum finis Luce xxi Christus
et magister dominus qui omnia novit
antequam fiant futura mala que
terminum mundi licet non statim pro
ximum nunciant et que et qualia
ac quanta ex eius et membris passuri
sunt apostoli demonstrat cum ait Cum
audieritis prelia videlicet quantum
ad hostes extraneos et sedicio
nes quantum ad omnes nolite terreri
qui iusti estis Non enim contrista
bit iustum quidquid acciderit ei
proverbiorum xii Fugit quippe im
pius nemine persequente sed iustus
quasi leo confidens absque terrore
erit proverbiorum xxviii Oportet
siquidem fieri bella tradiciones
ypocrises ac mutuas insectaciones
hominum malorum ad invicem eo quod
mali per diversa desideria variati non
sed quo vivant licet in malo ad
versum iustos conveniant plerique
in idipsum Facies quidem habent diver
sas sed diversitatem malicie sed
caudas habere possunt in malicia

collygatas oportet et persecutores
fieri malorum contra bonos eo quod ut
ait Bernardus dispares mores dispaira
gniant studia et quia bonitas et
malicia nunquam concordat nec unum
de alto quipiam participat/ oportet
hec fieri non necessitate fatali sed
hominum malicia exigente Iuxta illud 1 ad
Cor. xi. Oportet hereses esse ut qui
probati sunt manifesti fiant et sic
oportet non simpliciter sed propter
utilitatem sequentem sed nondum
statim finis ut tempore medio
predicantibus apostolis et ceteris docto
ribus electi convertentur et reprobi
tamquam moniti et suo sensu de
licti inexcusabiles reddentur. Vo
luit igitur saluator noster nobis con
sulere contra tribulacionum futurarum
iacula quibus feriendi sumus iu/s
to dei iudicio sollicite pensantes/
antequam adveniat fidei katholice
virtutum aliarum clipeo muniamur
Ubi accipitur istud documen
tum Ad verum Christi militem pertinet/
ut et que ventura sunt mala quan
tum potest provideat et provida cir
cumspectione contra illa ne ledatur/
se communiat patet sic Nam sathanas
tanto liberius pectus meum ferit
quanto a providencie armis nudum
deprehendit Et ob hoc ait beatus Gregorius
in omelia Minus iacula feriunt
que previdentur et nos tollera
bilius mundi suscipimus mala si
contra hec prescientie clipeo muni
mur Sagitta enim precognita tarda
lius venit Et Augustinus in libro de
singularitate clericorum sic inquit
Ubicumque fuit providencia frus
trantur universa contraria Ubi autem
providencia negligitur omnia con
traria dominantur Hec ille Hinc Seneca
de quatuor virtutibus cardinalibus
sic ait/ Si prudens esse cupis
in futura prospectum intende et que
possunt contingere animo tuo cuncta pro
pone nichil tibi subitum sit sed
totum ante prospicias Nam qui
providus est non dicit non puta
ui hoc fieri quia non dubitat/ sed
expectat non suspicatur sed cavet/
Ex quibus patet quam bonum est in alieno
malo fugienda intueri Ruina
enim precedencium posteros docet ex
vitio quippe/ sive casu altius
sapiens se corrigit et emendat/
et pro ruinis ignavibus est vel in
sensibilis qui post malorum lapsum
vel interitum aut dampnum inveniuntur
incautus Si igitur nrates non
nulli ad ruinam vicinorum multi
modam ad admirande crudelita
tis perfidiam prouinde inspexissent/
nequaquam ad tantam cordis duri
ciam pervenissent quibus cito dei iu
dicio contingit ex quo ab exem
plo ruine perfidorum poterant emen
dari eo amplius infelicius in
duruerunt utinam autem sapient
ac novissima providerent utinam
tantam vel saltem aliqualem
haberent providentiam qua per
venire possint ad salutem eter
nam sed prohdolor non sine gran
di labore labore et cura pervigi
li ad temporalia quibus corpori mi
sero et statui licet anime perpetuo
periculo et corporis dispendio consu
lant pervenimus vitam vero perpe
tuam quam forsitan se putant
habere sine iustis opibus pervenien
dum que ergo est demencia que
quo est demencia esse de illo quod
perde oporteat sollicitum non esse
vero sollicitum de illo quod non
perdet si apprehenderit in eternum Quare
ut homines qui pacis tempore
pericia resoluunt cauciores ex
futuris malis reddantur tunc dice
bat illis Christus/ Surget gens
contra gentem quia consurgent con
tradicciones ad invicem populorum
regnum adversus regnum quia erunt
discordie principum commocio loco
rum quia erit motus populorum in

fectiones morborum quia pestilencie
defectus victualium quia fames ter-
ror celestium impressionum quia ter-
rores de celo mutatio inferiorum quia
signa magna erunt et sic cum omnia
hec fere sunt impleta non longe
distamus a tempore terribili omnibus
hominibus metuendo ¶ Ex quo
accipitur istud documentum preciosus ho-
minum multis exigentibus quorum
clamores usque ad celum pertingunt
diuersis malis eciam militans est oppres-
sa Jam enim vexat eciam impug-
nacio hereticorum | iam amaram facit
ipsam fastus scismaticorum | iam
eam depascit turba domesticorum
iam eam angustiat discordia ad
inuicem ciuium et clericorum | iam
eam conturbant turbines secu-
larium potestatum | iam ipsam plage
faciunt exempla malorum | iam eam
calumpniantur false doctrine pravo-
rum doctorum et defectus verorum ra-
rissimus enim est qui non querit
sua et querat que sunt xpisti | iam
iaculatur per prauos iudices fulmina-
cionibus in instar fumarum | iam de
ordinatur monstruositate ordinacio-
num et inualium in spiritualibus per
fectiuarum | iam confundit eam ig-
nominia et vita praua sacerdotum
periclitatur in turbinibus diuersarum
temptacionum | iactatur fluctibus hinc
inde aduersancium fidei et sigillacium
statum eius procellarum et adeo in suis
menbris hijs temporibus opprimitur ut
quasi deficere videatur sed reuera deficere
non potest quia xpistus pro ea orauit
sed non mirum quod aduersis hostibus
patitur in suis menbris iniuriam
non peregrinatur in terra et ob hoc sine
certamine esse non potest ¶ Unde beatus
Gregorius xxx Moralium sic ait
Ecclesia non eciam tunc sine labore
certaminis non potest tempore peregrinacio-
nis sue et si foris apertos hostes
non habet intus tamen habet fictos fratres
Et Augustinus in libro omeliarum super

Apokalipsim omelia vii sic ait
Peccata malorum vel superborum que
passim committuntur per orbem obscurat
solem hoc est ecclesiam et sicut ac iusti-
ciam medium faciunt obscuritatem quia tan-
tus est malorum numerus ut aliquotiens
vix inter eos appareant boni Hec ille
Et idem xviii de ciuitate dei sic inquit
Non solum a tempore corporalis presencie xpisti
et apostolorum eius sed ab ipso Abel quem
primum iustum impius frater occidit et
deinceps usque in huius seculi finem
inter persecuciones mundi et consolacio-
nes dei peregrinando procurrit ecclesia Hec
ille ¶ Oportet igitur xpisti militem
inter aduersitates mundi et consolacio-
nes xpisti decurrere ¶ Nam angusta
est via que ducit ad vitam et
pauci vadunt per eam oportet dum
aduersitatem ingruit nunquam preter
viam agnitam katholice fidei re-
troire oportet sed quecumque pericula ani-
mum fortem erigere nil infirmitati corpora ti-
mere pro republica et maxime
fide katholica omnem metum post-
ponere oportet nulla aduersitate fran-
gi nec prosperitatis blandimento a-
liquo resolui ¶ Unde saluator noster
discipulos animans ad fortitudinem
animi et pacienciam habendam in
aduersis inquit Sed ante omnia in-
icient vobis manus suas id est in vos
juxta illud Actuum inquit v. Manus
iniecerunt in apostolos ¶ Et persequentur
vos scilicet de loco ad locum juxta illud
xpisti Si me persecuti sunt et vos per-
sequentur trahentes in synagogas
hoc est ad publicos conuentus juxta
illud Mathei iiii Tradent vos in
concilijs et in synagogis suis fla-
gellabunt vos quod factum est quando in-
hibuerunt eis ne amplius in nomine
ihesu loquerentur Actuum v In custo-
dias seu carceres non cum mansue-
tudine sed cum violencia trahentes et
ad reges et presides propter nomen seu
confessionem nominis mei et ideo beatus
quisquis qui me confessus fuerit coram

pre meo ¶ Ex quib; istud ac-
cipit̃ documentũ Omne passione ꝛ
tamen nullus intrat regnũ celoꝝ
q̃ sic declarat̃ qm̃ si oportuit si
saluari homo debuit xp̃m pati
et sic intrare in gloriam suam q̃-
modo s̃uus eius intrare poterit
ad eternam gloriam sine pena Absit
enĩ vt maior reuerencia s̃uo q̃m
dño impendat̃ Potestis inq̃t
Johanni et Jacobo ap̃lis bibere
calicem quem ego bibiturus sum
qui dixerunt possumus Oportet igitur
disciplinari vel vapulari s̃uum vt
sit crucifixi dñi imitator Et q̃-
dem disciplina dei sit suscipienda
ẽ letanter q̃ntũcũq; dura videatur
ꝓpter castigantis dilectionem Ille enim
qui nos castigat siue disciplinat
pr̃ nr̃ est ille qui iusto iudicio
vel occulto nos disciplinari sinit
amicus et redemptor nr̃ est quis
est enim filius vt ait Ap̃lus ad hebre-
os xij Quẽ non corripit pater
q̃ si extra disciplinam estis cuius
participes facti estis omes ergo ad
vlteri ꝛ non filij estis q̃ diceret
omes amici dei facti sunt participes
discipline dei quod p̃z in ap̃lis marti-
bus et generalit̃ in omnibus qui sci
dicunt̃ Si enim aliquis diligit val-
de et vere aliquem hominem non mag-
num esset si ictum vnũ vel alapam
a tyranno aliquo pro amore ei9
sustinet Multo magis pro xp̃o q̃
non solũ fuit pro salute mũdi a-
lapis cesus cruci affixus aceto
et felle potatus multiplicat̃ vulnera-
tus s; eciam pro nobis occisus
Juxta illud ysaie liij Ipse vulnera-
tus est ꝓpter iniquitates nr̃as at-
tritus ꝓpter scelera nostra disciplina
pacis nr̃e sup eũ et liuore eius
sanati sumus Recipienda est disci-
plina letant̃ ꝓpter dilectionem eius
nos castigant̃ tanq̃ꝫ quedam
medicina In disciplina siquide
cognoscimus q̃ ante nos latebat

vñ Gregori9 xxvj moralium Aur-
cordis tribulacio aperit qm̃ sepe
mundi prosperitas claudit Et Aug9
in quodam sermone Nullus s̃uus
xp̃i sine tribulacione est Et s̃b d̃t
Si putas te non habẽ psecucões
non dum cepisti esse xp̃ianus
Preterea recipienda ẽ disciplina
humilit̃ ac deuote ꝓpter correctionem
Cuius gracia dixit psalmista disci-
plina tua correxit me in finem
et disciplina tua ipa me docebit
Sicut enim horreo nõ excipit̃ granũ
nisi pedib; conculcet̃ vel fortiter sit
contusum Sic in celestem iherus-
alem nullus intrat nisi diuis ad-
versitatibus flagellet̃ ferit̃ enim iux-
ta mentem bti Greg deus suos electos
vt met̃ eis parcat quibusdam
aut parcit vt ret̃ feriat Adhuc
recipienda est disciplina cũ gau-
dio ꝓpter temptant̃ deiectionem pro-
sternit̃ enim caro mundus et de-
mon dũ disciplina fortit̃ tollã-
tur Vnde ꝛ contra temptacionem
carnis solent sci sibi ipis disci-
plinam infligẽ pro vt recitat
btus Gregori9 ij° dyalogoꝝ c ij
de sc̃o Bndicto qui cum de q̃dam
muliere q̃m prius conspexerat
temptaret̃ exutus indumento in
spinarum aculeis ꝛ vrticarum incendijs
se proiecit p̃z ergo q̃ ad astra
nõ delicijs et voluptatib; s; disci-
plinis et passionib; ac cruciatib;
puenit̃ S; ne forsitan ap̃li aut
ipoꝝ successores ꝓpter lirarum impe-
riciam quid responsuri essent
regibus p̃ncipib; et potentib;
dubitarent Subdit Contingat
aut vobis dicta psecucio in testio-
niũ dampnacionis eoꝝ qui vos
psequunt̃ eo q̃ vba salutis vel au-
dire noluerunt vel si audierunt
imitari renuerunt Vel pt̃ intelli-
gi sic Continget vobis in testio-
niũ mee caritatis et vr̃e obediẽ
ac sollicitudinis cũ miserim vos

eos vocandos et venire noluerunt
¶ Ubi accipit istud documentum
Quanto maiora beneficia hominibus sunt
collata tanto graviora restant
peccantibus et ingratis iudicia Istud
est finaliter Crisostomi super Math
Unde vitans de ingratis loquens qui
nolebat recipere verbum dei mandat
apostolis excutere pulverem pedum suorum
in testimonium dampnacionis eorum
Et dicit Ex tollerabilius erit So
dome et Gomorre quam illi civitati
videlicet ingrate Et ob hoc paveant
illi qui dona dei non cogitant
ponderantes concessa sed semper
aspirantes ad habenda Non enim
quid adeo recepit despicito sed que
recepturi sunt prospiciunt de futuro
Hinc Seneca de ingratis loquens
inquit Est qui beneficium negat se
accepisse quod accepit ingratus est
qui dissimulat ingratus est qui
non reddit ingratissimus omnium qui ob
litus est Paveant et illi qui deum
de suis beneficiis non honorant siles
porcis qui glandes continue come
dentes nunquam ad arborem oculos
erigunt cuius fructus incessanter
depascunt Ex revera si cordialiter
homines beneficia dei revolverent
mente ad graciarum acciones con
tinue agendas deo assurgerent
Quoniam ut ait Augustinus in quadam
epistola Nichil melius dicere possumus
quam deo gracias quid melius i
quit vel ore geramus vel ore pro
mamus aut calamo exprimimus
quam deo gracias hoc nichil dici bre
vius nec audiri letius nec intelligi
gratius nec agi fructuosius quidquam
potest Hec ipse Jam tamen proth
dolor illa tempora de quibus .ij. Thi
mothei .iij. dicebat Apostolus ma
la ymo pessima advenerunt In
novissimis diebus instabunt tem
pora et erunt homines se ipsos
amantes et ingrati quod liquet in
pluribus qui nedum beneficia dei
non cogitant ymo beneficiis collatis
deum impugnant sanctam matrem eccle
siam eius sternant patres spirituales servi
tuti tyrannice subiciunt in ipsos dominum
manus crudeles iniciunt torturis
eos afficiunt et quosque interimunt pa
veant similiter illi qui contra deum
donis suis pugnant et ipsis ad
peccandum utuntur de quibus dicit Greg
super isto Luce Cum audistis plura potest
intelligi qui ait Omnia que ad u
sum vite accepimus ad usum cul
pe convertimus Tranquilitatem quip
pe pacis ad usum convertimus va
ne secularis peregrinacionem pro
habitacione diligimus pacere sa
lutem corporis redigimus vicior
Hec ille Multi siquidem sunt qui
afflictionis vel adversitatis tempore
deum recogitant prosperitatis vero
tempore et pacis ac securitatis obli
ti dei et iudicorum eius in medium ex
tra sciencia veritati et iusticie se op
ponunt et ut licencius peccent corrup
ti mentis pestilencia mutuo se per
movent et impellunt Narrat quippe
pe Vincencius in speculo Quod se
mel in Anthiochia contingit tan
ta pestilencia quo ad memoriam
hominum Quod homines obliviscebantur
nomina patrum suorum nomina propria
et nomina filiorum et olebat ista pes
tilencia ex fetore et putrefaccione
quorundam cadaverum interfectorum
in bello secundum eum Sic prothdolor
tanta in hiis diebus in parte memo
rativa multorum hominum est pestile
cia quod nec recordantur dei patris nec
primum suorum nec sue salutis sed tantum ut
soli preteriti extollant vel dicentur
quibus tanto graviora imminent
supplicia quanto beneficia dei quibus
abutuntur adeo crassiente fuerint
collata Sequitur Ponite ergo in
cordibus vestris hoc est firmate non
premeditari quemadmodum regibus
principibus et presidibus respondea
tis vite ornato vel tornato sermone

vel videam quasi subornati testes
affectione carnis vel mundi Unde
apostolus i Cor. ii. Sermo meus non
in persuasibilibus humane sapientie verbis
Item inquit Christus dabo vobis
os et sapientiam que conuincet omnem
mundi sapientiam et confundet sapien-
tum astuciam superabit quoque mali-
ciam cui sapiencie non poterunt
resistere omnes aduersarii vestri iudei
heretici et pagani ¶ Ex quo ac-
cipitur istud documentum Dei sapi-
enciae mentibus sanctorum infuse nulla
mundi sapiencia astucia vel malicia
resistere potest patet hoc in beato Stephano
Nam spiritui qui in eo loquebatur
non poterant aduersarii sui resistere
et ob hoc dissecabantur in cordibus
et fremebant dentibus in eum Act.
vi. Patet etiam ex hoc Nam dei sa-
piencia docet celeriter sine discursu argu-
mentacionis et ob hoc non est neces-
se tunc premeditari. Unde luc. xii.
c. Spiritus sanctus docebit vos in ipsa
hora que oporteat dicere Docet
suauiter sine strepitu disputacionis
Nam ut habetur i. Johis ii. Unccio
eius docet suos de omnibus docet
sine conflictu vel obstaculo du-
bitacionis Johis xvi Cum venerit
paraclitus docebit vos omnem
veritatem. Hinc Bernhardus super
missus est ait Decuit incarna-
tam sapientiam spiritualem vincere
maliciam quo non solum attingeret
a fine usque ad finem fortiter
sed ut disponeret omnia suauiter
attingit a fine usque ad finem id est
a celo empireo usque ad infernum
utrobique vero fortiter quando de supernis
expulit superbum et apud inferos
expoliauit auarum Sed ille frustra
igitur mali conueniunt sapiencie
dei quando sicut non est potestas
contra altissimum sic nec cogitacio
contra omnipotentem Ne autem aliquis
propter affectionem parentum aut amicorum
a predicacione veritatis et salutis
retrahatur inquit Tradentur autem
autem a parentibus qui enim deberent
vos iure sanguinis adiuuare illi
studebunt vos tradere a fratribus cog-
natis et amicis qui vos tradendo
ad mortem putabunt se obsequium
prestare deo et eritis odio omnibus
hominibus terrena sapientibus prop-
ter nomen meum seu confessionem
nominis mei et hoc ideo quia ob-
sequium amicos et veritas odium pa-
rit Ubi accipitur hoc documentum
veritatis omnium odio parentum fratrum et
amicorum est preponenda Pro isto est
dictum beati Gregorii vii moralium
qui sic inquit Neque sancti viri
ad impendenda necessaria propinquos
carnis non diligunt sed amore spi-
ritualium ipsam in se delectacionem
vincunt quatenus sic eam indiscre-
cionis moderamine temperent ut per
hanc in paruo saltem et minimo
a rectitudine non declinent Et
Aristoteles primo Ethicorum ait Ambo-
bus existentibus amicis sanctum est
prehonorare veritatem Quod autem veritatem
plus amare quam parentes vel ali-
quem hominem debeamus sic proba-
tur Nam non amamus verita-
tem propter hominem sed hominem pocius
propter veritatem ergo magis aman-
da est veritas quia propter quod u-
numquodque tale et illud magis scilicet
est amandum primo posterior Unde
plato replicans opinionem magistri
sui dixit Quia oportet magis cu-
rare de veritate quam de aliquo alio
Christus autem volens amare veritatem
dicit se ipsum esse veritatem Ego in-
quit Johis xiiii sum via veritas et
vita Et alibi ait Ego natus
sum ad hoc ut testimonium per-
hiberem veritati Sed mirum ut
ait Jeronimus super illud Apostoli
ad Galathas. iiii. Inimicus vo-
bis factus sum veritatem loquens
hec est condicio veritatis ut eam ini-
micicie persequantur sicut per adula-

tone pmcose amicicie coqueriit
et ob hoc rarus inveniť qui vi
tatem libe confiteť aut enim
supprimitur aut ei q sit falsitas
opponitur aut vbi dicendi est o-
portunitas obticeť Unde Aug
de agone xpiano qui vitatem
occultat et qui prodit mendaci
um vtq reus est Ille quia pro
desse non volt iste quia nocere de
siderat Demu xpus quia discipu
lis dura et aspera pdixerat conso
lando eos de gaudio resurrectionis
subiungit Et capillus de capite vro
non pibit quasi dicat Si capill
de quo minus videt conservabit mlt
to plus menbra alia caro et ossa
non pibunt vel capilli intelligendo
spualiter hc est cogitaciones que
fuerint bone minime mercede frus
trabunt qm capiut iustu retributo
rem sicut nullu malu erit impu
nitum sic nullu bonu irremune
ratu In paciencia inquit vra pos
sidebitis animas vras hc est per
severando vsq in fine i amore meo
ipsas promovebitis ad salutem
Iustu est em vt qui sensualitatem
et volutatem ppam dnantes corpi
bus propriis vacom et madatis me
is substernut q pro castis mori
bus et vtuosis laboribus eternam
mercedem recipiant Ex fine istd
istud accipit documetu Nullus
qntumcumq pfectus est in vita sua
laudandus nisi pseverado i bono
quod inchoat felici fine concludat
Hoc sic onditur Omia enim a fine
appellai iustu scdo de anima Oms
aute vtutes tendut ad fine sed sola
pseverancia accipiendo braviu fi
nem attingit Inchoata siquidem
vtus no prodest nisi ad fine per
ducatur Unde Gregorius .xx. mo
raliu In cassu bonu agit si ante
vite t'minu deserat Quapropter
veri catholici vt ait Ysidorus de
summo bono libro vltimo plus

formidant prospa qm adusa quia di
vinos prospera deiciunt adusa eru
diunt Tunc em magis sunt dei oculi
sup iustos qndo eos affligi provi
dencia suprma pmittit Nam tunc
eis gaudia disponunt eterna qndo
pnti tribulacione probantur. Hec
ille Qui ergo vite future pmia
diligenter recogitat omnia mala
vite psentis equanimit por
tat qm ex illius dulcedine ama
ritudine huius tempat et ex
eternitate illius brevitatem huius
transitoria parvipendit Ad hoc aute
vt homo in bonis actib pseveret
requiritur bona operacio Bonus em
homo totam vitam suam in vtuti
bus exercet et sanctis exerciciis et
studiis occupat attento q vita ho
minis non e nisi milicia sup terram re
quirit devocio vt se iugiter recolli
gat et distractam mentem compescat
Circa cogitacio vt si forsan langwe
at vel als a meditacone diuciori
impeditur saltem deu cogitet
quod nulli est difficile eo quod id
plane nostre subiacet volutati
ad cogitandu quippe de deo semp
omnes pcepto dei vigemur licet
ad meditandu ipm devote eo q istd
gracie non obligemur requiritur
et recta intencio vt in deum omnia
opera que operat in nobis hu-
militer ordinem' Sic igit' exercitati
proficiemus in paciencia vt per
severando in bono coronam vite q
datur pseverantib consequamur
Quod nobis prestare dignetur
xpus deus nr per secula et inetir
num benedictus Amen

Stabat mater dolorosa iuxta crucem lacrimosa cum pendebat

filius cuius animam gementem contristatem et dolentem

pertransivit gladius O quam tristis et afflicta fuit illa benedicta

mater unigeniti Que merebat et dolebat pia mater cum videbat

penam nati inclyti Quis est homo qui non fleret matrem

xpi cum videret in tanto supplicio Quis non posset

209

contristatam matrem xpi contemplari dolentem cum filio Pro pctis

sue gentis vidit xpm in tormentis et flagellis subditum Videns

suum dulcem natum morientem desolatum cum emisit spiritum

Eya mr fons amoris me sentire penam doloris fac ut eam lugeam

Fac ut ardeat cor meum i amando xpm deum ut sibi complaciam

Fac me plagis vulnerari cruceque inebriari ? amore filii

